

**Francisci Monacelli Eugubini J. U. D. Protonotarii
Apostolici, olim Ecclesiæ Venusinæ, ac deinde Æsinatis
Vicarii Generalis, &c. Formularium Legale Practicum Fori
Ecclesiastici**

In Quo Formulæ Expeditionum usufrequentium de his, quæ pertinent ad
Officium Judicis nobile, continentur ; Opus Episcopis, Vicariis Generalibus,
Aliisque Iurisdictionem quasi Episcopalem exercentibus: necnon
Confessariis, Parochis, Cancellariis, cæterisque in dicto Foro versantibus,
apprimè utile ...

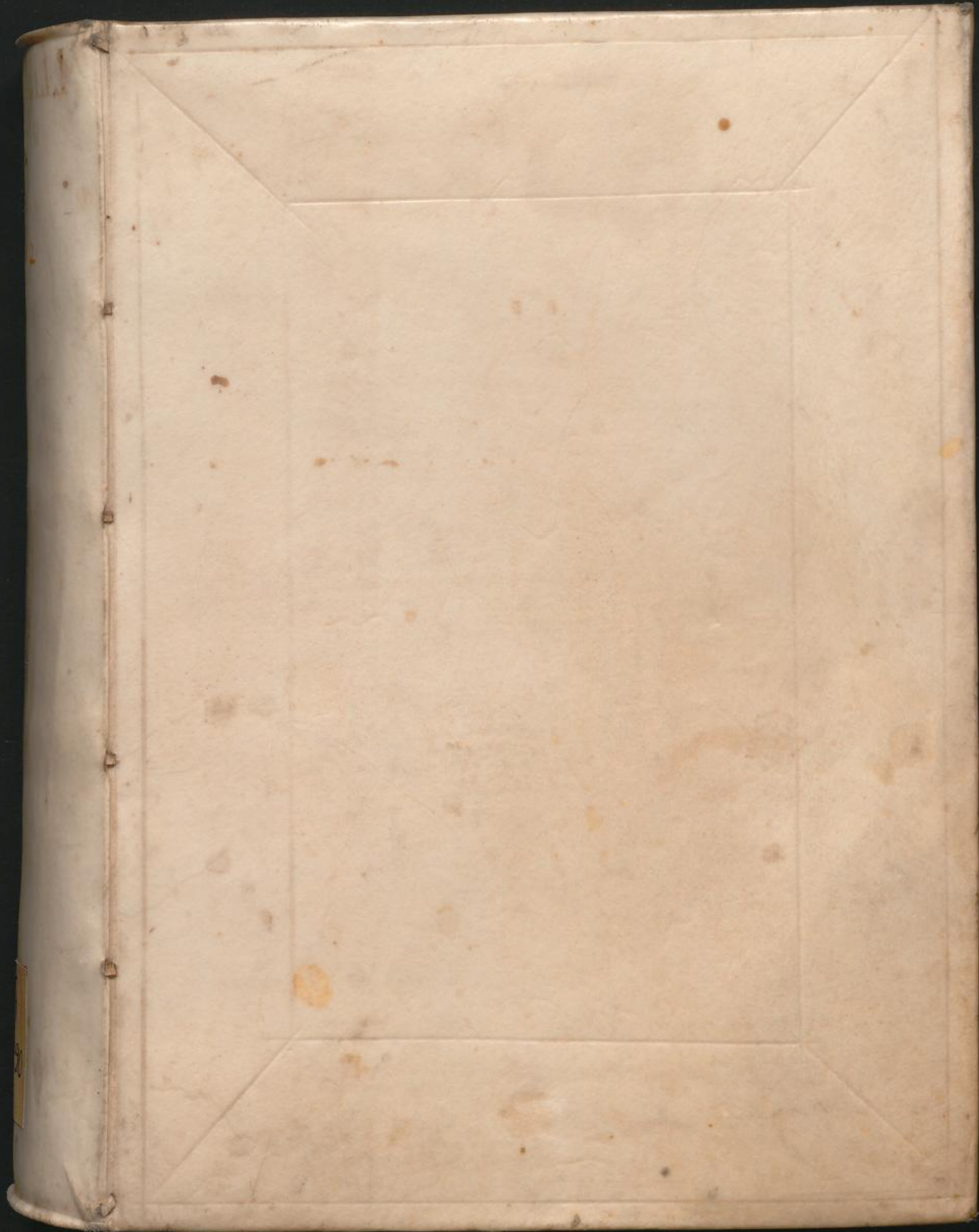
In qua præter Supplementum Formularum Fori extrajudicialis, accesserunt
quamplures Formulæ Fori contentiosi, necnon nonnullæ litteræ Pastorales
non minùs utiles, quàm necessariæ gubernium Ecclesiasticum
assumentibus, ab eodem Auctore annotationibus auctæ, sacræ paginæ
oraculis, & Sacr. ...

Monacellus, Franciscus

Venetiis, 1707

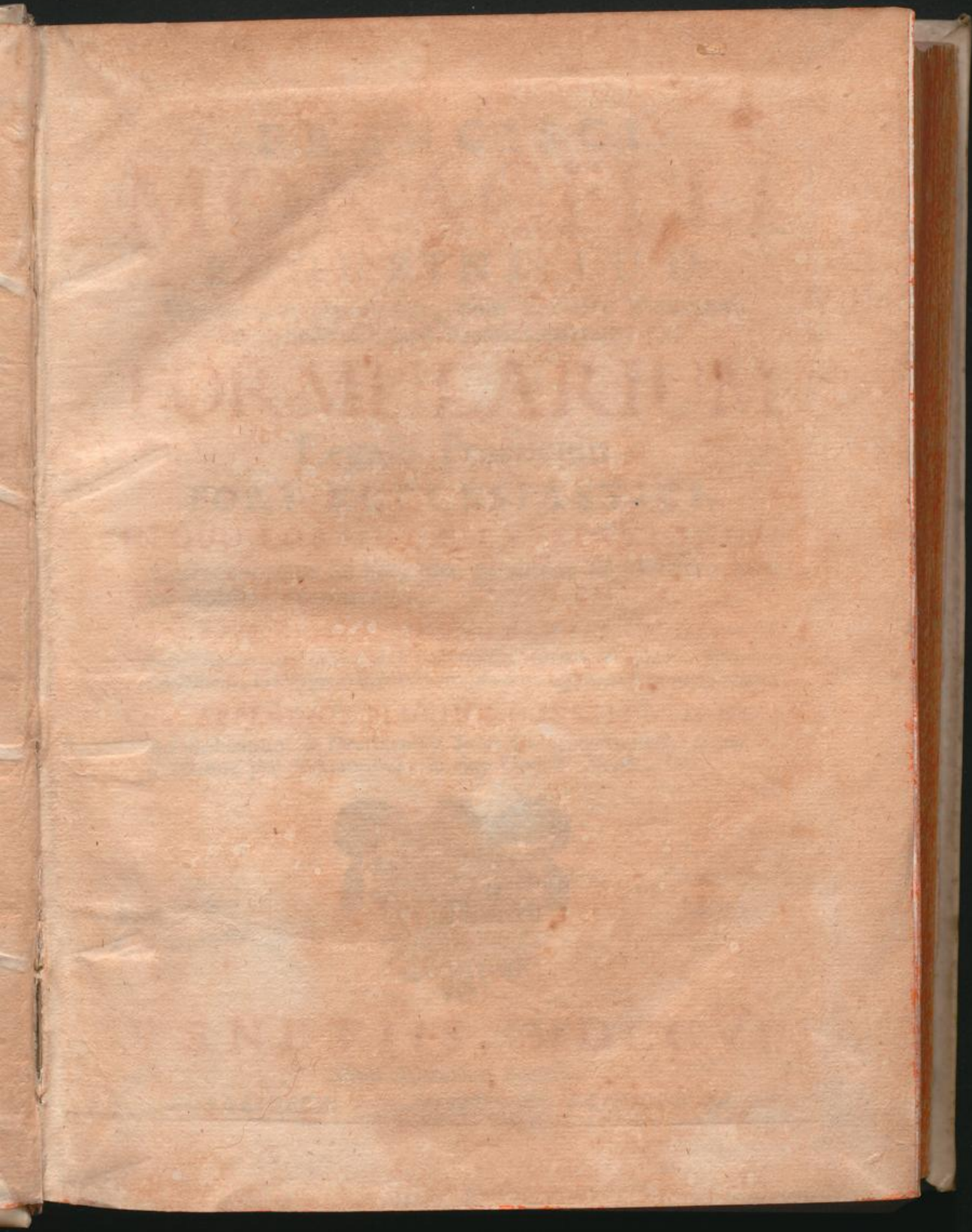
[urn:nbn:de:hbz:466:1-62423](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62423)

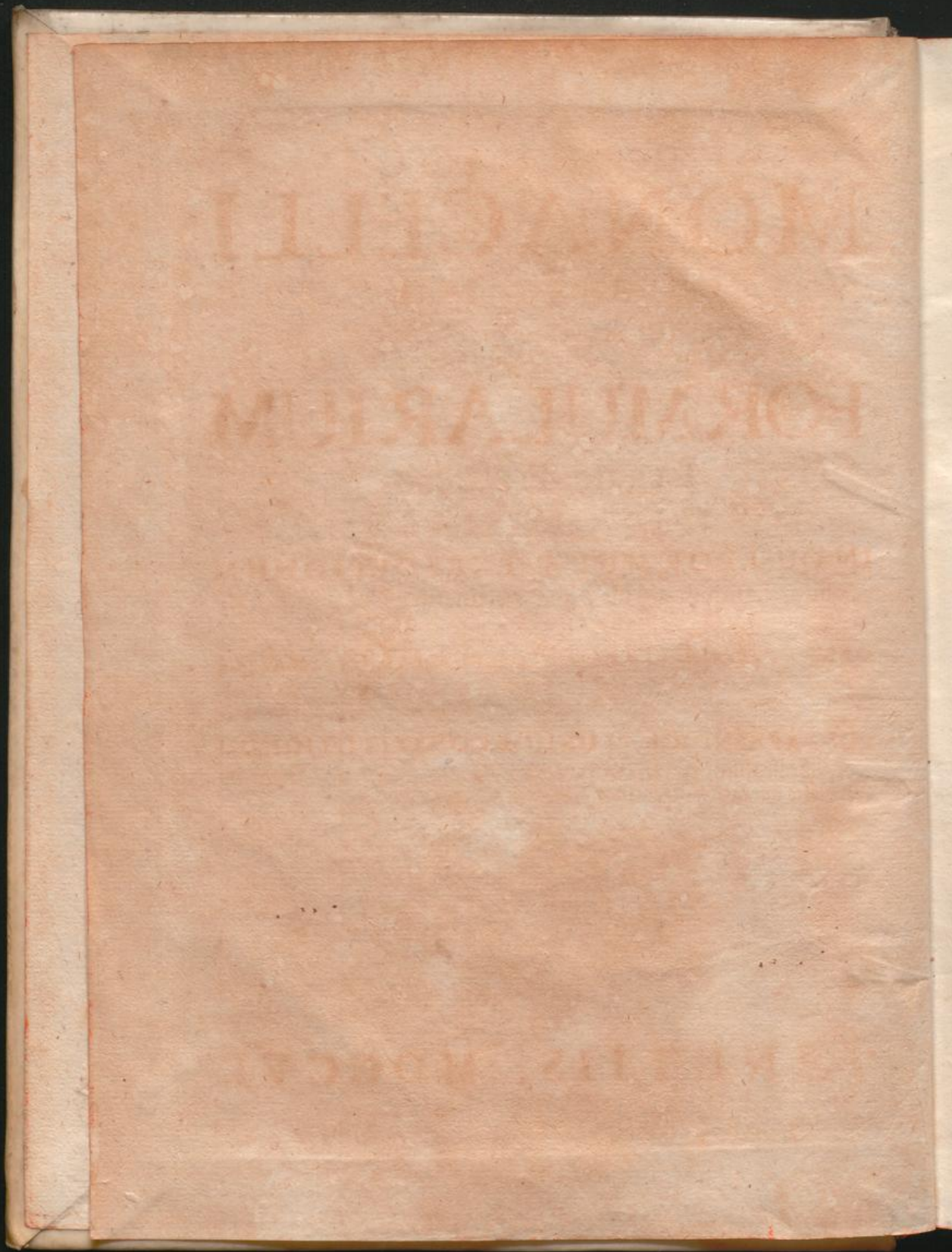

M III

15

Th. 4790.

FRANCISCI
MONACELLI

EUGUBINI J. U. D.

Protonotarii Apostolici, olim Ecclesiæ Venusinæ,
ac deinde Æsinatis Vicarii Generalis, &c.

FORMULARIUM

Legale Practicum

FORI ECCLESIASTICI,

IN QUO FORMULÆ EXPEDITIONUM
usufrequentium de his, quæ pertinent ad Officium Judi-
cis nobile, continentur.

*OPUS EPISCOPIS, VICARIIS GENERALIBUS, ALIISQUE
Iurisdictionem quasi Episcopalem exercentibus: necnon Confessariis, Parochis,
Cancellariis, cæterisque in dicto Foro versantibus, apprimè utile ac necessarium.*

PARS SECUNDA,

In qua præter Supplementum Formularum Fori extrajudicialis, accesserunt quam-
plures Formulæ Fori contentiosi, necnon nonnullæ litteræ Pastorales non minùs
utiles, quàm necessaria gubernium Ecclesiasticum assumentibus, ab eodem Au-
ctore annotationibus auctæ, sacræ paginæ oraculis, & Sacr. Congregationum re-
sponsis illustratæ: unà cum exemplaribus deputationum Vicariorum, & Visitato-
rum Apostolicorum, aliorumve provisionum: ac Appendice Decisionum Sacræ
Rotæ Romanæ, ad fulciendum opus, & eruditionem utentium augendam adjecta.

VENETIIS, M. DCCVII.

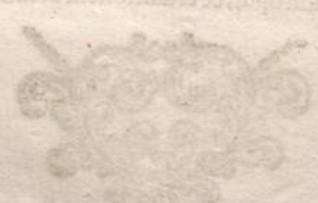
Apud Antonium Bortoli.

SUPERIORUM PERMISSU, AC PRIVILEGIIS.

FRANCISCI
MONACELLI
EUGUBINI I.U.D.

FORMULARIUM
Legale Præticum
FORI ECCLESIASTICI

IN QUA FORMULÆ EXPEDITIO
omnium actionum de his, quæ pertinent ad Officiam
de iudic. & iurament.
DE RE IUDIC. ET DE RE IURAMENT. LIB. I.
DE RE IUDIC. ET DE RE IURAMENT. LIB. II.
PARS SECUNDA.

VENETIS, M. DCCVII.
Apud Antonium Bortoli.

HEREDUM REACTORUM, & C.

A D D E I P A R A M
VIRGINEM MARIAM.

MATER DEI, & hominis, ò MATER rei,
& Judicis, ò MATER Regis, & exulis,
suscipe opus, quod suppetiis tuis completum
est: suscipe obsequii mei exiguum munus:
& si quid dignum laude scripsi, propitia re-
spice: & quod calamus infirmum protulit,
clementer eleva. TU pia allisisti me, & funes ceciderunt mi-
hi in præclaris: quoniam protectio tua est magna nimis. Ecce
reddo tibi Vota mea, & benedicam Dominum, qui tribuit
michi intellectum, ut possim laudare TE: At quis poterit te

dignè laudare ? nemo , nisi ipsum dignum faciat ille qui ha-
bitavit in utero tuo. Tu es illa quam benedicunt omnes gene-
rationes ; quia omnibus generationibus vitam , & gloriam
genuisti : in te enim Angeli lætitiã , Iusti gratiam , Pec-
catores veniam iuveniunt. Gaude igitur prodigium Domini ,
quia in Conceptione tua ceteris sublimior evasisti , & ut im-
munis Columba in sublimem collem Divinæ essentia evola-
sti. Gaude festivitas Cæli , quæ de igne Divino succensa ,
ut Areola fumi ad Cælum ascendisti , & Divinæ effusionis
dulcedine pabulata flores Virgineos voravisti. Gaude aquadu-
ctus gratiæ , quæ in visione Deitatis clara de sinu Patris ut
Apis favum mellis Verbum suxisti. Gaude languentium
medicina , quæ in tempore illo , in quo nasciturus in Mundum
Salvator erat , divinerum arcanorum admiratrix fuisti ,
& dum fortior in ipsum Dei Patris sinum trahebaris , vagi-
tus Filii te in terram traxit. Gaude Divini amoris favil-
la , quæ in ipsa nocte in qua Salvator parvidus ad Patrem
oravit , ut fulgur ad Cælum ascendisti , ubi pretium redem-
ptionis cognitum pro Animarum salute proprium Filium gratis
obtulisti. Age Virgo Dei Genitrix immaculata , accipe has
paginas , quas pro tui nominis gloria , & Presulum utilitate
demississimè provolutus offero , & sis quæso mihi , & in-
vocantibus nomen sanctum tuum apud Filium quem peperisti
perpetua Interventrix . Amen.

Indignus famulus , & Capellanus
Presbyter Franciscus Monacelli.

BENE-

SUBBENEVOLO LECTORI.

IX in lucem edito meo FORMULARIO, tum in numero FORMULARUM, tum in notis, plurimum me defecisse cognovi, BENEVOLE LECTOR. Ut igitur defectibus occurrerem, hanc Secundam Partem addere proposui, modoque bona fide præsto. An verò ejusmodi supplemento opus absolverim, nescio. Hoc unum scio Parænesim istam non absollescere (quod viderim) nec inutilem Præfulibus, nec obviam studiosis esse; & hoc sufficit, ut conatum meum æquo suscipias animo, & si me inornatum secundò perspexeris, non mireris, nam qui scribit ad utilitatem, prout fieri debere monet Apostolus, non amoenitatem, sed bonum, quod est ad finem utile, quærit. Tu monita primæ Epistolæ non obliviscaris, sed pro repetitis hic habeas, & æqui ac boni consulto: fastidiosus autem scribat, si sapit, aut alibi quærat meliora. Decreta Sac. Congregat. Concilii, quæ sæpè allegantur, non solum comprehendunt casum decisum, sed omnes alios casus, qui sub eadem æquali ratione continentur, cum hæc sit anima legis, & non casus propter quem orta est, ut animadversum fuit à Rot. in Romana Pensionis 15. Martii 1694. §. non potest, coram Priolo.

Quoties enim S. Congr. judicat suum Decretum adaptari non posse nec debere, nisi casui proposito, solet rescribere Negative, sive Affirmative in casu hoc: vel ex deductis constare, sive non constare de Jurepatronatus, de Matrimonio, de Sponsalibus, de Irrationibili judicio Episcopi: vel attentis &c. non indigere absolute, dispensatione: vel Negative prout jacet. Hæc, inquam, sunt illa Decreta, quæ allegari non possunt ad Decisionem causarum, nisi concurrant eadem circumstantiæ, quæ referebantur in casu particulari proposito. Cætera autem, quæ rationem habent universalem, probè afferri valent, ut Rot. in citata decis. firmavit. De illorum autem existentia non videtur dubitandum, quia ex fonte deprompta sunt: error verò (si adest) solum erit in tempore, fortè culpa Amanuensis, non autem (quod absit) in fictione. Gaude interim, quia animus gaudens atatem floridam facit. Et Vale.

INDEX

INDEX SIVE ELENCHUS

Decretorum, Provisionumque generalium Summorum Pontificum, & Sacrarum Congregationum Cardinalium, in hac Secunda Operis Parte contentorum.

- D**ecreta generalia Sac. Congreg. Rituum anni 1703. super iuribus, & functionibus Parochi. pag. 15. & seq.
- Decretum generale Sac. Congr. Concilii anni 1679. circa Communionem quotidianam. pag. 34. & 35.
- Instructio, sive ordo servandus in expositione solemni Eucharistiæ Clem. XI. anni 1705. pag. 44.
- Decreta generalia Sac. Congr. Rituum circa usum Sedilium, & Baldacchini in Presbyterio pro laicis, annorum 1688. & 1690. pag. 52.
- Decretum generale Sac. Congr. Rituum anni 1682. de non transferendis Officiis Sanctorum ad libitum. pag. 68.
- Decreta generalia Sac. Congr. Rituum anni 1706. de non celebrandis Officiis (quæ celebrantur ex Sedis Apostolicæ Indulto in aliquibus diebus hebdomadæ, vel mensis, non impeditis) tempore Quadragesimæ, Adventus, & Vigiliarum. pag. 68.
- Decretum generale de celebratione Missæ in Oratoriis privatis Clem. XI. anni 1703. pag. 72.
- Instructio pro adimplemento onerum Missarum Congregat. Visir. Apostolicæ anni 1704. pag. 78.
- Motus proprius Greg. XV. pro Presbyteris Congregat. Oratorii S. Philippi Nerii anni 1622. pag. 83.
- Decretum generale Sac. Congr. Concilii Subcollectorum spoliolorum anni 1677. pag. 91.
- Decreta generalia Sac. Congr. Rit. circa usum Pontificalium Prælati Episcopo inferioribus concessorum anni 1659. cum Declarationibus ejusdem Decreti anno sequenti emanatis pro Casinensibus. pag. 116. & 118.
- Decreta generalia Sac. Congr. Episc. & Regular. super receptione Monialium anni 1605. pag. 124.
- Monita pro Concionatoribus Innoc. XI. anni 1686. pag. 149.
- Constitutio Innocentii XI. de non transferendis Pensionibus ultra mediætem, anni 1678. pag. 153.
- Decreta generalia S. Congr. Visir. Apostol. de non celebrandis pluribus Missis in nocte Nativitatis D. N. pag. 220.
- Decreta generalia Sac. Congr. Inquisitionis emanata tempore Urbani VIII. super cultu, & veneratione Sanctorum. pag. 272. & seqq.
- Edictum pro observantia Quadragesimæ anni 1705. Clem. XI. pag. 315.
- Decretum generale Sac. Congr. Rit. ab Innoc. XI. confirmatum de Altaribus privilegiatis pro defunctis, pro omnibus diebus, quibus Missæ defunctorum celebrari non possunt. pag. 330.
- Decretum generale Sac. Congr. Rituum super electione Sanctorum in Patros. pag. 344.

I N D E X

Titulorum, & Formularum Operis.

TITULUS XIII.

De Rebus Sacris, & Religiosis.

Edicti de imaginibus Sanctorum, sacrarum rerum veneratione, & administratione. Form. I. pag. 1.	pro Regularibus. Form. IV. pag. 106.
Edicti de Divinis Officiis, & Missarum celebratione. Form. II. pag. 52.	Edicti receptionis Virginum ad Habitum Religionis. Form. V. pag. 122.
Edicti de Ordinibus recipiendis. Form. III. pag. 95.	Erectionis Confraternitatis Interventium Altari. Form. VI. pag. 132.
Litterarum Dimissorialium Formula	Erectionis Hospitalis. Form. VII. p. 141.
	Litterarum Testimonialium pro Concionatore. Form. VIII. pag. 149.

TITULUS XIV.

De administratione, & alienatione rerum Ecclesie.

Edicti monitorialis contra occupantes bona, & jura Ecclesiarum. Form. I. pag. 156.	pag. 170.
Decreti concessionis Emphyteusis vigore Brevis. Form. II. pag. 162.	Decreti alienationis autoritate Ordinaria concessi. Form. V. pag. 176.
Decreti renovationis Emphyteusis. Form. III. pag. 169.	Licentia investendi pecunias. Form. VI. pag. 178.
Decreti permissionis alienationis vigore Beneplaciti Apostolici. Form. IV.	Translationis Pensionis. Form. VII. pag. 179.
	Edicti convocationis Congregationum Confraternitatum. Form. VIII. p. 189.

TITULUS XV.

De rebus, & actibus judicialibus.

Præsentationis Clerici ad Beneficium Jurispatronatus. Form. I. pag. 193.	Edicti gestationis habitus Clericalis. Form. IV. pag. 221.
Appellationis coram honestis Viris. Form. II. pag. 205.	Monitionis faciendæ contra non incedentes. Form. V. pag. 230.
Libelli compositionis Rei inquisiti. Form. III. pag. 214.	Declaratoriæ privationis privilegiorum. Form. VI. pag. 232.
	De-

Declaratoria privationis privilegii fori. Form. VII.	pag. 232.	Monitionis recedendi à loco immuni. Form. XIII.	pag. 251.
Monitionis pro remissione Clerici carcerati. Form. VIII.	pag. 235.	Mandati de extrahendo confugam à loco immuni. Form. XIV.	pag. 254.
Implorationis Brachii Sæcularis. Form. IX.	pag. 239.	Edicti pronuntiationis accessus ad Monast. Monialium. Form. XV.	pag. 255.
Litterarum Subsidualium. Form. X.	pag. 242.	Publicationis Testamenti Parochi. Form. XVI.	pag. 261.
Sententiæ Degradationis. Form. XI.	pag. 244.	Testamenti Episcopi pro Anima defuncti. Form. XVII.	pag. 265.
Fulminationis Excommunicationis. Form. XII.	pag. 250.	Instructionis Processus Servorum Dei. Form. XVIII.	pag. 269.

TITULUS XVI.

De Litteris Pastoralibus, & Provisionalibus.

L itteræ Pastoralis ad Clerum. Form. I.	pag. 286.	Sac. Congreg. Form. IX.	pag. 338.
Litteræ Pastoralis ad Parochos. Form. II.	pag. 289.	Litteræ Deputationis Visitatoris Apostolici Sede plena per Breve. Form. X.	pag. 339.
Litteræ Pastoralis ad populum. Form. III.	pag. 303.	Litteræ Deputationis Visitatoris Apostolici Sede plena per provisionem Sac. Congregat. Form. XI. & XII.	pag. 351. & 352.
Litteræ Pastoralis de Jejunio, & Oratione. Form. IV.	pag. 312.	Litteræ Deputationis Visitatoris Apostolici in Urbe. Formul. XIII.	pag. 353.
Litteræ Pastoralis de Eleemolyna. Formul. V.	pag. 319.	Litteræ provisionalis suppressionis Beneficii. Form. XIV.	pag. 354.
Litteræ Pastoralis de Indulgentiis. Formul. VI.	pag. 323.	Litteræ provisionalis testimonii idoneitatis ad Ordines, pro Regularibus. Form. XV.	pag. 356.
Litteræ Deputationis Vicarii Apostolici Sede vacante per Breve. Form. VII.	pag. 332.	Litteræ provisionalis testimonii idoneitatis ad Confessiones suscipiendas, pro Regularibus. Formul. XVI.	pag. 356.
Litteræ Deputationis Vicarii Apostolici Sede plena per provisionem Sac. Congregat. Form. VIII.	pag. 336.		
Litteræ Deputationis Vicarii Apostolici Sede vacante per provisionem			

I N D E X

Rerum, & Materiaram, quæ in hac Secunda Operis Parte continentur.

A

Abbas.

Abbates qui habent usum Pontificalium astringuntur ad observantiam Decreti Alexand. VII. adnot. ad form. 4. tit. 13. n. 34. pag. 116.

Administrator.

Administratores locorum Piorum possunt cogi, tam in Visitatione, quam extra ad reddendam rationem Ordinario, adn. ad form. 2. tit. 13. n. 48. pag. 82.

Et ad præstandum juramentum de fideliter administrando, ibi.

Et ad exhibendum scripturas, etiam sub pena censurarum, ibi.

Alienatio.

Beneficiatus incidere faciens arbores frugiferas in bonis Ecclesiæ dicitur alienare, & censuras Extravag. Pauli II. incurrit, adn. ad form. 1. tit. 14. n. 2. pag. 158.

Alienatio bonorum Ecclesiæ fieri non potest, nisi confilto de utilitate cognitione judiciali, adnot. ad for. 2. tit. 14. n. 1. p. 164.

Alienatio bonorum Ecclesiæ titulo Emphyteusis debet fieri cum in fertione Plantæ, ibi. n. 2. pag. 165.

Alienatio bonorum Ecclesiæ quando dicatur utilis, ibi. n. 3.

Alienatio bonorum Ecclesiæ ad tertiam generationem, quando includat personam primi investiti, ibi. n. 4.

Alienationis Beneplacitum, non partium conventiones attendi debet in Investituris bonorum Ecclesiæ, ibi.

Alienationis prohibitio in Emphyteusi Ecclesiæ, omnem alienationem vocabulo latissime sumpto comprehendit, ibi. n. 7. pag. 166.

Alienare dicitur qui incidit arbores frugiferas, ibi.

Alienare dicitur, qui servitutem recipit realem, seu personalem, ibi.

Jus congrui, seu protomiseos, est exorbitans à jure, ibi. n. 10. pag. 167.

Statuta de jure congrui non comprehendunt Clericos nec activè, nec passivè.

Prælatio in alienatione bonorum stabilium quibus, & quando competat, ibi. n. 11. 12. 13. & 14. pag. 167.

Alienatio bonorum Ecclesiæ facta cum clausula reservationis Beneplaciti Apostolici, & non aliàs aliter nec alio modo, non excusat alienantem ab incurfu pœnarum, adnot. ad for. 4. tit. 14. n. 2. pag. 172.

Alienans bona Ecclesiæ cum ignorantia probabili, ac bona fide, excusatur ab incurfu Censurarum, ibi.

Alienatio bonorum Ecclesiæ facta per Procuratorem cum traditione possessus ante impetrationem beneplaciti excusat principalem ab incurfu pœnarum, ibi. n. 3.

Alienans, vel locans ultra triennium bona Ecclesiæ absque beneplacito incurrit pœnas Extravag. Ambrosiæ non obstante allegato non usu, ibi. n. 4. & seqq.

Alienans sine beneplacito bona Ecclesiæ, tunc excusatur ab incurfu pœnarum, quoties habet bonam fidem sinceram, vel est juris imperitus, ibi. n. 8.

Alienans bona Ecclesiæ sine beneplacito, incurrit censuram Papæ reservatam, ibi. n. 10. & 11. pag. 173.

Compromissum de rebus Ecclesiæ fieri non potest sine beneplacito, ibi. n. 12.

Non usus Constitutionis Ambrosiæ Pauli II. non est allegabilis, ibi. n. 13. & 12. p. 174.

Regulares alienantes bona Monasterii absque Sac. Congr. Concilii beneplacito incurrunct censuram Extravag. Ambrosiæ, & privationem vocis activæ, & passivæ ipso facto, ibi. n. 16.

Alienatio bonorum Ecclesiæ est prohibita de jure Divino, Civili, & Canonico, adnot. ad form. 5. tit. 14. n. 1. pag. 177.

Alienari possunt bona Ecclesiæ modici valoris auctoritate Episcopi, & usque ad quam summam id fieri possit ostenditur, ibi. n. 2.

Bona Ecclesiæ notabilis valoris non possunt dividi, & separari, ut fiant alienabilia auctoritate Episcopi, ibi. n. 3.

Alienationis species est reductio censuum ad minorem fructuum, quæ fieri non potest

- rest ab Episcopo , ibi n. 4.
 Rector Ecclesie unam rem in aliam magis
 utilem Ecclesie convertens , non dicitur
 alienare , ibi . n. 6. pag. 178.
 Emptor rei Ecclesie , quando debeat esse
 sollicitus de versione pretii , ibi . n. 7.
 Licentia investiendi pecunias , gratis ab
 Ordinario concedi debet , adnot. ad form.
 6. tit. 14. n. 1. pag. ibid.
 Officiales , & Administratores locorum
 Piorum habent liberam administratio-
 nem , & contractus à jure non prohibi-
 tos facere possunt absque beneplacito
 Episcopi , ibi . n. 2. pag. 179.
Alimenta .
 Parentes , qui filios exposuerunt , an , &
 quando teneantur alimenta refarcire lo-
 copio , adnot. ad for. 7. tit. 3. n. 13. p. 147.
 Mater pauper non tenetur propriis expen-
 sis lactare , & nutrire filium , ibi . n. 14.
 Mater pauper , quæ propriis laboribus vi-
 ctum querit , si nutrit filium , reperit ex-
 pensas à Patre , qui si est paratus alimen-
 ta præstare , non potest Mater se eximere ,
 ibi .
 Alumni Seminarii tenentur alimenta refar-
 cire , quanto tempore ingressus pote-
 rant propriis expensis manuteneri , ibi .
 n. 16. 17. pag. 148.
 Alumni Seminarii tenentur alimenta resti-
 tuere , & si deserant statum Clericalem ,
 & fuerunt admissi cum obligatione resti-
 tuendi , ibi .
 Alumni Seminarii tenentur alimenta resti-
 tuere , si statum Clericalem deserant , &
 illos obligat statutum Synodale ibi . n. 19.
 Alimenta tenetur præstare Maritus Uxori ,
 etiam si Dotem non habuit , adnot. ad for.
 2. tit. 16. n. 19. pag. 297. & seq.
Appellatio .
 Appellatio non admittitur à Decreto de
 Coadjutore Parocho adjungendo ad for-
 mam Concilii , sess. 21. cap. 4. de refor.
 adnot. ad form. 2. tit. 13. n. 41. pag. 13.
 Appellatio quando non habetur copia Judi-
 cis , interponitur coram honestis viris ,
 adnot. ad form. 2. tit. 15. n. 1. pag. 207.
 Appellatio interponenda coram honestis vi-
 vis requirit justam causam , & quæ sit ,
 vide , ibi n. 2.
 Appellatio coram honestis viris potest fieri ,
 tam in scriptis , quàm in voce , dummo-
 do in actis redigatur , ibi . n. 3.
 Appellatio coram honestis viris debet in-
 terponi in termino dato ad appellandum ,
 ibi .
 Appellatio est interponenda à die scientie ,
 non sententie , quando reus non fuit ci-
 tatus personaliter , ibi .
 Appellatio quando non interponitur ex
 causa coram Judice , debet interponi co-
 ram honestis viris , non verò coram No-
 tario , ibi . n. 3.
 Appellatio à denegata justitia debet inter-
 poni præmissis debitis requisitionibus
 cum moderato dierum intervallo , ibi .
 num. 5. pag. 208.
 Appellatio à denegata justitia non avocet
 causam à Tribunali Episcopi , nisi tran-
 facto biennio , ibi . & n. 6.
 Appellatio non datur à comminatione de-
 claratorie censurarum à jure inflictarum ,
 ibi . n. 7. pag. 209.
 Appellatio suspensiva non admittitur à De-
 creto quo Episcopus mandat tertiam par-
 tem fructuum esse pro distributionibus
 applicandam , ibi .
 Appellatio non retardat Synodum Dice-
 sanam , ibi .
 Neque Visitationem personalem , ibi .
 Appellatio non datur à Decreto , quod de-
 claratur Reum guadere debere Immuni-
 tate , ibi .
 Appellatio in quibus casibus admitti de-
 beat , vel non à Tribunali Episcopi ad Me-
 tropolitanum , ibi . n. 8. remissive .
 Appellatio ab Ordinariis Regni Sardinie ,
 an & in quibus casibus detur , & admitti
 debeat ad Delegatum Apostolicum illius
 Regni , ibi . d. n. 8. ubi allegantur Decreta .
 Appellatione in Civilibus tempore debito
 non interposita Causa non dicitur deserta
 , ut fieri possit executio , nisi Judex in-
 terloquatur super desertione , ibi . n. 9.
 Appellatio in causis Criminalibus in quibus
 non infligitur pena corporis afflictiva po-
 test interponi per Procuratorem , ibi . n.
 10. pag. 210.
 Appellatio ab Episcopo suffraganeo datur
 ad Metropolitanum , ibi . n. 11.
 Ab Episcopo exempto ad Papam , ab Archie-
 piscopo ad Patriarcham , ibi .
 Appellatione remota , non removetur Be-
 neficium iterum appellando confitio de
 gravamine , ibi . n. 14. pag. 211.
 Appellare potest tertius , etiam si causa re-
 periat commissa cum clausula *appellationis*
remota ibi .
 Causa commissa Cardinali cum clausula *ap-*
pellatione remota , censetur remota qua-
 cumque appellatio , ibi .
 Appellantes ab irrationabili Judicio Epif-
 copi

Index Rerum.

copi in concursu Parochialium, quid probare debeant, ibi. n. 20. & 21. pag. 213.

Appellatio datur à reprobatione examinatorum, ibi. n. 22.

Appellatio à pronuntia publicationis Testamenti non datur, adnot. ad form. 16. tit. 15. n. 10. pag. 264.

Appellatio interposita coram honestis viris probatur sine aliis testibus, adnot. ad form. 2. tit. 15. n. 15. pag. 212.

Archiepiscopus.

Archiepiscopus in causis Civilibus est Iudex Ordinarius Episcoporum Suffraganeorum Provinciae, adnot. ad form. 2. tit. 15. n. 11. pag. 210. & ad form. 10. n. 3. pag. 243.

Archiepiscopus, an & quando possit ab Episcopo Suffraganeo allegari suspectus in causis subditorum ibi. n. 12. pag. 211.

Cætera Vide in verbo

Archiepiscopus, & Metropolitanus idem sunt, adnot. ad form. 10. tit. 15. n. 4. pag. 243.

Arma.

Armorum delatio in Clericis crimen est, adnot. ad form. 10. tit. 16. n. 18. pag. 349.

Arma deferens contra prohibitionem Statuti, sive edicti, potest puniri etiam si non capiatur in fraganti, adnot. ad form. 4. tit. 15. n. 21. pag. 229.

Concessio licentiæ deferendi arma Tribunalis Ecclesiastici, est abusus Sac. Canonibus injuriosus, adnot. ad form. 10. tit. 16. n. 19. pag. 349.

Aromataria.

Regulares non possunt retinere, & exercere artem Aromatariae, nisi pro solo usu Religiosorum, adnot. ad form. 4. tit. 14. n. 17. pag. 174.

B

Benedictio.

Benedictio populi cum Sacramento Eucharistiæ est actus jurisdictionis, adnot. ad form. 1. tit. 13. n. 67. pag. 23.

Benedictiones agrorum, & frugum, fieri non possunt sà Regularibus cum stola sine Parochi licentiâ, ibi. n. 79. pag. 26.

Beneficium, Beneficiatus

Beneficium juris patronatus non acquirit libertatem per negligentiam Patronorum, adnot. ad form. 1. tit. 15. numer. 6. pag. 197.

Beneficia quæ vigore statuti conferenda

sunt Civibus, conferri possunt Civibus ex privilegio, ibi. n. 6. pag. 200.

Beneficium quando dicatur Sacerdotale, ibi. n. 17. & 18.

Beneficia plura quando, & an possint conferri & retineri, ibi. n. 19.

Beneficiatus tenetur recitare officium Divinum, etiam si Beneficium sit parvi redditus, ibi. n. 25. 26. & 27. pag. 202. 203.

Beneficiatus tenetur ad reparationem Ecclesiæ, ibi. n. 28. pag. 203.

Beneficiatus tenetur contribuere pro procuratore Visitatoris, & accedere ad processiones, ibi. n. 29. pag. 204.

Beneficiatus incidere faciens arbores frugiferas in bonis Beneficii dicitur alienare, & incurrit pœnas Extravag. ambitiosæ, adnot. ad form. 1. tit. 14. n. 2. pag. 158.

Beneficii provisio facienda est juxta ultimum statum, adnot. ad form. 1. tit. 15. n. 4. pag. 197.

Beneficii statum non mutant provisiones Pape, & Ordinariorum, ibi. n. 6.

Beneficia quæ possidentur à Clericis, qui non deserunt habitum Clericalem, vacant ipso jure absque monitione, adnot. ad form. 4. tit. 15. n. 2. pag. 222.

Beneficia perpetua supprimi, & extingui non possunt ab Episcopo, nisi ex causa necessaria, & de consensu Capituli, adnot. ad form. 10. tit. 16. n. 7. pag. 355.

Ut autem reduci, & extingui possint, quæ concurrere debeant, adnot. ad form. 14. tit. 16. n. 1. pag. 355.

Beneplacitum Apostolicum.

Beneplacitum Apostolicum in alienatione bonorum Ecclesiarum facit gratiam conditionalem, adnot. ad form. 4. tit. 14. n. 1. pag. 171.

Beneplaciti Apostolici clausulæ inducunt formam præcisè ab executore servandam, ibi.

Beneplacitum potest præcedere, & subsequi contractum alienationis, dummodò non tradatur possessio, ibi. n. 2. pag. 72.

Beneplacitum Apostolicum in alienatione bonorum Ecclesiæ, & locatione ultra triennium exigitur non obstante non usu, ibi. n. 4. & seqq. & n. 13. & 14.

Beneplacitum exigitur pro alienatione bonorum illius qui reliquit res alienum, dummodò fuerint Ecclesiæ incorporata, ibi. n. 12. pag. 173.

Beneplacitum Apostolicum exigitur, si fiat compromissum de juribus vel bonis Ecclesiæ, ibi.

- Beneplacitum Apostolicum presumptum hodie non est allegabile, nisi concurrat centenaria, ibi n. 15 pag. 174.
- Beneplacitum presumitur intercessisse post lapsum 30. annorum, si agatur de contractu Ecclesie favorabili, ibi.
- Beneplacitum presumitur intercessisse post cursum 30. annorum in contractu inito inter Ecclesias, ibi.
- Beneplacitum ex cursu temporis non presumitur, ubi ex inspectione Instrumenti apparet solemnitatem non fuisse servatam, ibi.
- Beneplacitum censetur exhibitum, quando Index in Decreto asserit fuisse productum ibi. n. 21. pag. 175. non autem si id asserat Notarius.
- Beneplacitum subreptitiae obtentum nihil potest, ibi. n. 22.
- Beneplacitum quando dicatur supreptitium ibi. n. 23. pag. 176.
- Beneplacitum exigitur in reductione fructuum censuum, adnot. ad form. 4. tit. 14. n. 4. pag. 177.
- Beneplacitum non exigitur quando res Ecclesie transmutatur in aliam magis utilem, ibi. n. 6.
- Beneplacito Ecclesia non indiget in acquirendo, adnot. ad for. 6. tit. 14. n. 1. pag. 178.
- Beneplacitum in alienatione rerum Ecclesie est attendendum, non autem partium preces, adnot. ad for. 2. tit. 14. n. 4. pag. 165.
- Bigamus.*
- Bigamus est irregularis, & exutus omni privilegio Clericali, adnot. ad form. 3. tit. 13. n. 32. pag. 103.
- Bigamus non dicitur ille qui contrahit cum Vidua in articulo mortis constituta, cum qua ante rem habuit, si matrimonio non consummato Vidua decessit, ibi.
- Bigamus non dicitur, qui contrahit cum Vidua a primo Viro non cognita, ibi.
- Bona Ecclesiastica.*
- Bona Ecclesiarum, & locorum Piorum primae erectionis sunt immunia a collectis etiam si cameralibus, adnot. ad form. 7. tit. 13. n. 12. pag. 149.
- Bona Ecclesiarum dicuntur Sancta Sanctorum, & patrimonium Christi, adnot. ad form. 1. tit. 14. n. 1. pag. 158.
- Bona Ecclesiarum pertinent quoad dominium ipsis Ecclesiis, ibi.
- Bonorum Ecclesiarum fures, vel detentores, non dicuntur usurpatores, ibi. n. 2.
- Bona Ecclesie dicuntur oblationes quae solent fieri a populo, a quibus si populus cesset, potest cogi officio Judicis ad continuandum, ibi. n. 15. pag. 162.
- Bona Ecclesie quando dicantur solita alienari, adnot. ad for. 3. tit. 14. n. 1. pag. 169.
- Bona Ecclesie Emphyteutica redacta ad instar allodialium debent investiri, & renovari proximioribus agnatis, ibi.
- Bona Emphyteutica devoluta ad Ecclesiam ob Canonem non solutum, possunt reinvestiri etiam favore extranei non agnati, ibi. n. 2.
- Bona Ecclesie quae dicantur modici valoris ad hoc, ut possint sola Episcopi auctoritate alienari, adnot. ad form. 5. tit. 14. n. 2. pag. 177.
- Bona Ecclesie stabilia, vel mobilia pretiosa notabilis valoris non possunt dividi ad effectum, ut res fiat alienabilis auctoritate Episcopi, ibi. n. 3.
- Bona acquisita per Apostatas pertinent ad Cameram Apostolicam, & subjacent spolio, adnot. ad form. 16. tit. 15. n. 12. pag. 264.
- Bona acquisita per Apostatam, si antequam moriatur redeat ad claustra, acquiruntur Monasterio, ibi.
- Bonorum Ecclesiarum usurpator quis dicatur, adnot. ad form. 1. tit. 14. n. 2. pag. 158.
- Bona in genere.*
- Bona quae sunt petenda a Deo in Oratione, ostenditur, adnot. ad form. 4. tit. 16. n. 8. pag. 317.
- Brachium Saeculare.*
- Brachium saeculare est remedium juridicum, adnot. ad form. 9. tit. 15. n. 1. pag. 240.
- Brachium saeculare est remedium ordinarium, non subsidiarium ut olim, ibi. n. 2. & 3.
- Brachium suum tenetur Judex saecularis prestare requisitus sine cognitione virium sententiae Judicis Ecclesiastici, ibi. n. 5. pag. 241.
- Brachium suum accommodare debet in causis Ecclesiasticis absque cognitione, ibi. dict. n. 5.
- Brachium prestare tenetur Judex saecularis in causis fidei, etiam si sibi constet sententiam esse injustam, ibi. n. 6.
- Brachium suum Judex saecularis denegans Judici Ecclesiastico potest excommunicari, ibi. n. 7.
- Brachium saeculare, debet implorari cum urbanitate, ibi. n. 8. pag. 242.

C

Caducitas.

Vide in verbo *Emphyteusis.*
Canones.

Canones qui mores, & disciplinam informant, non abrogantur per contrariam consuetudinem, adnot. ad form. 7. tit. 15. n. 6. pag. 234.

Canones, Capitulum.

Canones non tenentur recitare in Choro Officium B. M. V. ubi non adest consuetudo, adnot. ad form. 2. tit. 13. nu. 1. pag. 59.

Canones confabulantes in Choro sunt puniendi, ibi. n. 2.

Canones confabulantes in Choro frequenter, tenentur ad restitutionem distributionum, ibi.

Canones exeuntes à Choro sine venia sunt puniendi, ibi.

Canones, & Dignitates non debent in Choro habere stratum sive tapetum, ibi. n. 3.

Canones tenentur si non omnes, saltem duo excipere ad Januam Ecclesie Episcopum Suffraganeum, dum accedit ad exercendum Pontificalia, ibi. n. 13. pag. 63.

Canones possunt invicem se substituere, ubi adest consuetudo, ibi. n. 64. pag. 87.

Canones Coadjutores non gaudent consuetudine substituendi, ibi.

Neque Canones qui volunt se subtrahere à servitio Diaconi, & Subdiaconi in Missis solemnibus, ibi.

Canones non possunt uti vacationibus diebus Dominicis, & festis diebus totius anni, ibi. n. 65. pag. 88.

Canones non possunt abesse à residentia diebus Adventus, Quadragesimæ, & aliis festis solemnioribus, ibi.

Canones non debent à residentia abesse ultra tertiam partem, ibi.

Canones non residentes, si privandi sunt, debent moneri, & expectari juxta formam præscriptam à Concilio, ibi. n. 66. & 67. pag. 88.

Pendente tamen triennio possunt præviis citationibus, etiam censuris ligari, ibi. n. 68.

Canones Coadjutores possunt non residentes affici eisdem pœnis, ibi. n. 69. pag. 89.

Canones Coadjutores, non possunt Capitulis interesse, nec officium Antianitatis
Monacelli Form. Pars. II.

exercere, nisi in litteris Apostolicis concedatur, ibi.

Canonicus monitus ad residendum si redeat, & iterum post paucos dies discedat, non dicitur rediisse, & contra eum proceditur tanquam absentem, ibi. n. 70.

Canones Distributionibus privari possunt, si convocent Capitulum tempore quo celebrantur Divina officia, ibi. n. 72.

Si Missas planas celebrarent, dum officium recitatur, nisi iussi fuerint, ibi.

Si in Choro non psallerent, ibi.

Si non intersint Concioni, ibi. n. 71.

Canones qui sunt officiales Sancti Officii, si sint absentes non lucrantur distributiones, ibi. n. 73.

Canonicus subcollector spoliiorum si absit non acquirit distributiones, nec inservire valet per substitutum, ibi.

Canones, qui non sunt in sacris lucrantur distributiones, ibi. n. 74. pag. 90.

Canones jubilati lucrantur distributiones extraordinarias, ibi. n. 74.

Canones absentes pro lite suarum Præbendarum non percipiunt distributiones, si non habeant licentiam Episcopi, ibi. n. 75. Neque pro tempore quo fuerunt carcerati pro debito civili, ibi.

Neque si inserviant Episcopo Missam privatam celebranti tempore quo recitantur Divina Officia, ibi.

Canonicus delegatus ad visitandum limina Apostolorum pro Episcopo lucratur distributiones, ibi. n. 76.

Canonicus inquisito, & postea absoluto debentur distributiones, ibi.

Canonicus absenti à Choro urgente necessitate ratione officii pro servitio Capituli vel Ecclesie, ibi.

Canonicus jubilato etiam emolumentorum Processionum, & etiam si fuerunt auctæ post Indultum, ibi.

Non debetur jubilato à Capitulo, ibi. n. 77.

Canonicus absens de licentia S. Congr. cum clausula: *dimissa tertia parte fructuum*, dimittit tertiam, quæ superest detracta Pensione, ibi. n. 79. pag. 91.

Canones Subcollectores Spoliiorum, seu decimarum in his, quæ pertinent ad Divinum cultum & servitium Ecclesie subjacent jurisdictioni Ordinarii, ibi. n. 80.

Canones Cathedralium sunt personæ in Dignitate constitutæ ad hoc ut possit coram eis fieri translatio Pensionis, adnot. ad form. 7. tit. 14. n. 1. pag. 182.

Canones fratres germani, vel Sobrini, b 3 Patru,

- Patruum, vel nepotes plures in eadem Ecclesia, & Capitulo, omnes habent vocem, adnot. ad form. 8. tit. 14. n. 6. pag. 192.
- Canonici tres faciunt Capitulum, dummodo alii fuerint legitime intimati, & eorum determinationes validæ sunt, dummodo non agatur de rebus arduis, ibi. n. 7.
- Canonicus Theologus quando non est idoneus ad S. Scripturam exponendam non est instituendus, sed providendus juxta Concilii Trident. dispositionem, adnot. ad form. 1. tit. 15. n. 21. pag. 201.
- Canonici si carcerandi sunt debent carcerari in loco honesto, & separato, adnot. ad form. 3. tit. 15. n. 12. pag. 218.
- Canonicus Theologus gaudet vacationibus, quibus gaudent lectores Universitatum, adnot. ad form. 10. tit. 16. n. 6. pag. 343.
- Canonici possunt compelli ad audiendam lectionem Canonici Theologi, ibi.
- Canonici non possunt assumere insignia propria auctoritate, nec Officia Calendarii, ibi. n. 9. pag. 344.
- Neque officia recitare præter contenta, & concessa à Rubricis Breviarii, alias non faciunt fructus suos, ibi.
- Canonici non debent abesse à residentia in majoribus anni festivitatibus, ibi. n. 15. pag. 346.
- Canonici abesse volentes extra Diocesim, tenentur semper petere licentiam ab Episcopo, ibi.
- Canonici si sint negligentes in electione Officialium Capituli, post sex menses electio devolvitur ad Episcopum, ibi.
- Vide in verbo Residentia. Distributiones.
- Cappa.*
- Cappam an possit deferre Episcopus Titularis Suffraganeus dum exercet functiones Pontificales, adnot. ad form. 2. tit. 13. n. 13. pag. 62.
- Cappa est ornamentum Dignitatis Episcopalis, ibi. n. 14. pag. 64.
- Cappella, Cappellanus.*
- Cappellanus Confraternitatis, potest absque licentia Parochi denunciare Festivitates, & Vigiliis Populo, adnot. ad form. 1. tit. 13. n. 46. in resp. ad 16. dubium, p. 15.
- Non potest extra Ecclesiam Confraternitatis deferre stolam, ibi in resp. ad 23. dubium, pag. 16.
- Nec Benedictiones publicas dare sine licentia Ordinarii, ibi. n. 52. pag. 19.
- Cappellanus, sive beneficiatus tenetur celebrare per se ipsum, si fundator dicat, quod celebret per alium, si ipse celebrare non potest, adnot. form. 2. tit. 13. n. 55. pag. 85.
- Cappellanus, qui quotidie per se ipsum celebrare tenetur semel in hebdomada per alium poterit celebrare, ibi.
- Cappellanus tenetur sacrificium applicare pro fundatore, etiamsi in fundatione non caveatur expressè, ibi.
- Cappellanus non tenetur celebrare missas tempore quo capitale dotis Cappellanice, manet sine sua culpa, infructiferum, ibi. num. 56.
- Cappellanus non potest cogi ab Episcopo, ut celebret certa hora, quando in fundatione hoc non reperitur injunctum, ibi.
- Cappellanus potest astringi ut provideat de proprio paramenta, ibi.
- Cappellanus, qui tenetur celebrare Anniverfarium 15. missarum, non obligatur celebrari facere missam cantatam, ibi. num. 57.
- Cappellanus nominatus ad celebrandum singulis annis missas 30. S. Gregorii tenetur per se ipsum celebrare. ibi.
- Cappellanus, sive Beneficiatus, qui alibi celebrat, quam in loco à fundatore præscripto, peccat mortaliter, ibi. n. 58. pa. 86.
- Cappellanus tenetur celebrare tempore, loco, & die à fundatore designato, alias faceret contra illius voluntatem, quæ etiam in minimis est servanda, ibi. n. 60.
- Cappellania an, & quando dicatur Clericalis, vel Sacerdotalis, adnot. ad form. 1. tit. 15. n. 17. & 18. pag. 200.
- Cardinalis.*
- Cardinales habent de jure Privilegium Altaris portatilis, seu viatici ad instar Episcoporum, adnot. ad form. 2. tit. 13. n. 40. pag. 75.
- Cardinales sunt dignitate, & Officio majores Episcopis ibi.
- Cardinalium Collegium appellatur cœterum Divinum, ibi.
- Cardinales possunt transferre pensiones coram solo Notario, & Testibus adnot. ad form. 7. tit. 14. n. 2. pag. 182.
- Causa commissæ Cardinali cum clausula: *Appellatione remota*, sublata remanet quæcumque appellatio, adnot. ad form. 2. tit. 15. n. 14. pag. 211.
- Cardinales habent indultum testandi omnia omni solemnitate, adnot. ad form. 17. tit. 15. n. 1. pag. 266.
- Cardinali attestanti sibi aliquid commissum à Papa plenè creditur, etiamsi literas

Index Rerum.

ras commissionis non ostendat, adnot. ad form. 12. tit. 16. n. 1. pag. 352.
 Cardinali asserenti in Decreto acta vidisse plenè creditur, ibi.
 Cardinali attestanti in præjudicium tertii an credatur, ibi remissivè n. 2. pag. 353.
 Cardinali deponenti sine juramento an deferendum sit, ibi remissivè.
 Cardinalis Petruccius laudatur, adnot. ad form. 2. tit. 16. n. 31. pag. 301. & ad form. 11. pag. 352.
 Cardinales tenentur ad reparationem Ecclesiarum suorum Beneficiorum, adnot. ad form. 1. tit. 15. n. 28. pag. 203.
Casus reservati.
 Episcopus non debet sibi reservare absolutionem illorum, qui non communicant in Paschate, adnot. ad Decret. commun. quotid. n. 17. pag. 42.
 Neque illorum, qui non solvunt debita locis piis ibi. n. 18.
 Penitentiarii Ecclesiarum Cathedralium non possunt absolvere penitentes à casibus Episcopo reservatis, neq. illos in usu ciborum tempore quadragesimæ dispensare absque speciali facultate, ibi. n. 19.
 Neque facultatem sibi concessam alteri delegare, ibi.
 Neque penitentes à censuris, & casibus reservatis sibi concessis absolvere, non audita integra confessione Sacramentali, ibi.
Cathedra.
 Cathedra solvitur in honorem Cathedralis, adnot. ad form. 1. 14. n. 3. pag. 159.
 Cathedra debetur Episcopo Diocesano ab Ecclesiis & Clericis Beneficiatis, ibi. n. 4.
 Cathedra non potest præscribi, & declarantur antiqua Decreta, ibi n. 5.
 Cathedra respicit legem Diocesanam, & ideo libera non sunt loca exempta, ibi n. 7. pag. 160.
 Cathedra non solvunt Clerici non beneficiati, ibi.
 Neque illi qui ordinantur ad titulum Massæ communis, ibi.
 Cathedra solvitur à Seminario pro beneficiis unitis, ibi.
 Cathedra quantitas taxatur juxta morem regionis ibi. n. 8.
Censura.
 Censura contra alienantes bona Ecclesiarum sine beneplacito Apostolico sunt in viridi observantia, adnot. ad form. 4. tit. 14. n. 4. & trib. seqq. pag. 172.
 Censura extravag. Ambitiosa non ligant

ignorantem, vel bona fide alienantem, ibi. n. 8.
 Censura Extravag. Ambitiosa sunt Sedi Apostolicæ reservatæ, & reicitur Donat. ibi. n. 10. & 11. pag. 173.
 Regulares alienantes bona sine Beneplacito S. Congreg. Concilii incurrunt Censuras Extravag. Ambitiosas, & pœnas inflictas in Decreto, absque alia declaratione, ibi. n. 16. pag. 174.
 Censura non sunt comminanda Judici laico in imploratione brachii secularis, adnot. ad form. 9. tit. 15. n. 8. pag. 242.
 Censura à jure, vel Constitutionibus Apostolicis Papæ non reservatæ Episcopo reservatæ censentur adnot. ad form. 4. tit. 14. n. 9. pag. 173.
 Censuris uti potest Episcopus ad custodiendam clausuram Monialium, adnot. ad for. 15. tit. 15. n. 17. pag. 261.
Census.
 Census perpetui creati ad formam Bullæ Pii V. connumerantur inter bona immobilia. adnot. ad form. 5. tit. 14. n. 4. p. 177.
 Census creati ad formam Bullæ Piane spectantes ad Ecclesias & loca pia, reduci non possunt ad minorem fructum sine beneplacito Apostolico, ibi.
Cæmeterium.
 Cæmeterium construi, & refici debet expensis Parochianorum, adnot. ad form. 1. tit. 13. n. 95. pag. 33.
 Cæmeterium dicitur recubitorium, seu dormitorium mortuorum, ibi. n. 96.
 Cæmeterium est locus Sacer, & Religiosus, & gaudet immunitate, dummodò ab Episcopo fuerit destinatus ad sepeliendos mortuos, ibi.
Cæremoniarum Magister.
 Cæremoniarum Magister in quo loco in Choro sedere debeat, ostenditur, adnot. ad form. 2. tit. 13. n. 19. pag. 66.
 Magister Cæremoniarum debet habere salarium ab Episcopo & Capitulo, ibi.
 Non ingreditur clausuram occasione consecrationis Monialium, adnot. ad form. 15. tit. 15. n. 14. in fin. pag. 260.
Citatio, Monitio.
 Monitio facta in Synodo, habet vim triplicis monitionis, adnot. ad form. 5. tit. 15. n. 3. pag. 231.
 Citatio quando execui non potest personaliter, quia reus non invenitur, vel latitat, sit Domi, aut valvas, adnot. ad form. 7. tit. 15. n. 17. pag. 235.
 Citatio facta ad comparendum cum clau-

Index Rerum.

- fula, quatenus sua putaverit interesse, non coarctat, & citatus dicitur Reus voluntarius, adnot. ad form. 16. tit. 15. n. 10. pag. 264.
- Cætera, Vide in Verbo *Clericus*.
- Civis.*
- Civium appellatione veniunt naturales, & Originarii, adnot. ad form. 1. tit. 15. n. 15. pag. 199.
- Civium appellatione veniunt, qui nati sunt in Civitate, suburbiis, & Districtus, ibi.
- Civis ex privilegio, potest presentari, & institui ad Beneficium, quod solis Civibus naturalibus conferri debet, ibi. n. 16. pag. 200.
- Clausula.*
- Clausula: *Voluntas autem* inducit formam præcisè servandam, adnot. ad form. 2. tit. 13. n. 36. pag. 74.
- Clausula Indulti Oratorii privati, qua declaratur, quod famuli non necessarii servitio Indultarii tempore celebrationis Missæ teneantur alibi sacrum audire non apponitur de stylo, sed pro conditione de voto Cong. Concilii, ibi. n. 37.
- Clausula: *In tua, ac familia presentia.* Quo modo intelligatur, ibi. n. 38. pag. 75.
- Clausula: *Si causa per te diligenter cognita* contenta in Brevi expediri soliti in forma significavit non facit executores mixtum, sed sufficit quod impetrans juret Capitula esse vera, adnot. ad form. 4. tit. 14. n. 1. pag. 171.
- Clausula quorum tenores nihil operatur in his, quæ sunt facti, sed quæ sunt juris tantum ibi. n. 23. pag. 176.
- Clausula appellatione remota, non tollit beneficium dicendi de nullitate, neque recusatorem Judicis, adnot. ad form. 2. tit. 15. n. 14. pag. 211.
- Clausula appellatione remota non apponitur, nisi in commissionibus Papæ, quia inferior non potest ita rescribere, etiam si sit Legatus de latere, ibi.
- Clausulæ, per quas industria Judicis censetur electa, quæ sint. ibi. n. 19. pag. 213.
- Clausula Indulti testandi: *Omissa omni solemnitate* quid importet, adnot. ad form. 17. tit. 15. n. 1. pag. 266.
- Clausula proœcialis legis, seu Decreti mentem legislatoris ostendit, adnot. ad Decret. Subcollector. spoliior. n. 1. pag. 94.
- Clausula *nec alias, aliter, nec alio modo,* formam præcisam inducit, quæ punctualiter est observanda, ibi. n. 5. pag. 95.
- Clausula: *Salvo jure Parochialis Ecclesiæ* in omnibus præservat jura Parochi etiam in minimo adnot. ad form. 1. tit. 13. n. 81. pag. 28.
- Clausula ad arbitrio regulatur secundum juris dispositionem, adnot. form. 4. tit. 13. n. 38. pag. 121.
- Clausura Monialium.*
- Licentia Ingressus in Clausuram Monialium quamvis exemptarum, conceditur ab Episcopo, adnot. ad form. 15. tit. 15. n. 4. pag. 257. & seq.
- Episcopus ad custodiendam Clausuram potest processus a construere, & moniales exemptas examinare in consultiis superioribus, ibi. n. 5. pag. 258.
- Nemini licet privativè dare licentiam pro ingressu in clausuram sine approbatione Episcopi non obstante Privilegio, seu consuetudine, ibi. n. 14. pag. 260.
- Episcopus ad custodiendam clausuram, uti potest censuris etiam contra ipsas moniales, ibi. n. 16. pag. 261.
- Licentia egressus à clausura non conceditur Monialibus ab Episcopo, nisi in casibus permisis à Bulla Pii V. ibi. n. 15.
- Episcopus potest etiam semota negligentia Superiorum Regularium visitare clausuram Monialium illis subjectarum, vel per seipsum, vel suum Vic. Generalè, ibi. n. 18.
- Clausuram ingredi non potest Cæremoniarum Magister occasione consecrationis Monialium ibi. d. n. 14. in fin. pag. 260.
- Clericus. Clericatus.*
- Clerici concubinarij notorii sunt ipso jure à Divinis suspensi, adnot. ad form. 3. tit. 13. n. 21. pag. 102.
- Clerici quando dicantur Concubinarij, ibi Clerici bonorum Ecclesiarum sunt usurarij, & eleemosinarij, adnot. ad form. 1. tit. 14. n. 1. pag. 158.
- Clerici Beneficiati incidere facientes Arbores frugiferas in bonis Ecclesiæ non dicuntur usurpatores, sed alienantes, ibi. num. 2.
- Clericus transiens ad militiam amittit pensiones, & Beneficia ipso jure, etiam si antequam sæva exerceat primævum statum reassumat, adnot. ad form. 7. tit. 14. n. 11. pag. 184.
- Clericus, qui non habet ætatem præscriptam à Concilio non debet admitti ad concursus, adnot. form. 1. tit. 15. n. 14. pag. 199.
- Clericus possidens unum Beneficium sufficiens ad congruam sustentationem, potest presentari à Patrono ad aliud beneficium sed si illud retinet, utrunq; vacat, adnot. ad

Index Rerum.

ad form. 1. tit. 14. n. 19. pag. 200.
 Clericus legitimæ ætatis præsentatus, & approbatus ad Parochialem, non potest reprobari ad ordines Sacros quoad literaturam, ibi. n. 21. pag. 201.
 Clericus absens non potest præsentari à Patrono ad Beneficium, nisi sit notus instituire debenti, ibi. n. 22.
 Clericus Beneficiatus tenetur ad recitationem Divini officii, quamvis Beneficium sit parvi redditus, ibi. n. 25. 26. & 27. pag. 202. & 203.
 Clericus Beneficiatus tenetur ad reparationem Ecclesiæ sui Beneficii, ibi. n. 28. p. 203.
 Clericus Beneficiatus tenetur solvere procurationem visitationis, ibi. n. 29. pag. 204.
 Clericus Beneficiatus tenetur accedere ad processiones, ibi.
 Clericus presentatus ad Parochialem jurisdictionis patronatus habet jus ad congruam alimentariam, ibi. n. 67. pag. 197.
 Clericus Curatus Parochiæ unitæ Monasterio præfertur pro congrua Monachis Monasterii, ibi. n. 30. pag. 204.
 Clericus Curatus amovibilis non removetur inconsulto Episcopo, quando nominatur a laicis, vel personis privatis, ibi.
 Clericus approbatus in concursu quando sit præferendus adnot. ad form. 2. tit. 15. n. 21. pag. 213.
 Clericus diffamatus de incontinentia nunquam debet præfici Curæ animarum, ibi.
 Clericus doctior in concursu Parochialium potest probe reici quoad mores, quia non sufficit sola literatura, ibi.
 Clerici minorum ordinum monendi sunt, ut deferant habitum clericalem, adnot. ad form. 4. tit. 15. n. 1. pag. 222.
 Clerici Minorum Ordinum non tenentur deferre habitum nisi causativè, ibi. n. 2.
 Clerici Beneficiati, vel in Ordinibus Sacris constituti, non deferentes habitum gaudent privilegio Clericali, ibi.
 Clerici Beneficiati, vel in Sacris constituti non deferentes hñbitum peccant mortaliter, & plecti debent, ibi.
 Clerici Beneficiati si habitum Clericalem non deferant, ipso jure absque alia monitione Beneficiis privantur, ibi.
 Clerici debent deferre habitum decentem, quo distinguantur à laicis, ibi. n. 3. pag. 223. alias poterunt puniri.
 Clerici & Presbyteri non Beneficiati non possunt cogi ad inserviendum Ecclesiis Cathedralibus, ibi. n. 4. & 6. pag. 224.
 Clerici non Beneficiati possunt moneri,

inserviant, quatenus privilegiis Clericalibus velint gaudere, ibi.
 Clericus ordinatur ad titulum Patrimonii pro necessitate Ecclesiæ Cathedralis, si participat redditibus Ecclesiæ extraordinariis cogitur illi inservire, ibi. n. 5.
 Clerici, qui habent Beneficia simplicia, vel Cappellanas in Ecclesia Cathedrali, deficiente numero mansionariorum possunt obtenta licentia S. Cong. cogi ad inserviendum data emolumentum assignatione, ibi. n. 6.
 Clerici non incedentes in habitu, & tonsura, si moniti non obediant, privandi sunt privilegiis clericalibus, ibi. n. 7.
 Clerici ut privari possint privilegiis clericalibus debent moneri ter, & postea Decreto privatos esse declarari, ibi. n. 8. p. 225.
 Clerici etiam si non incedant in habitu, & tonsura, & Ecclesiæ non inserviant, gaudent privilegiis clericalibus, ibi. n. 9.
 Clerici non tenentur ad penam damni dati, sed tantum ad extimationem noxæ, si damna non sint studiosa, ibi. n. 10.
 Clerici tenentur ad emendationem damni, si adsit Edictum Episcopi quo, & ipsi mulcentur, ibi.
 Clerici non tenentur ad contributionem taxæ, pro manutentione Physici, Chirurgi, ludi magistri; Pontium, & fontium, ibi. n. 12. pag. 226.
 Clerici tenentur contribuere vi directiva pro oneribus communem utilitatem respicientibus concurrente beneplacito Apostolico, ibi.
 Clerici non possunt spontè se subici dictis oneribus, neque privilegio Immunitatis renuntiare, ibi.
 Clerici non subjacent Edictis manutentionis Annonæ traditionis notulæ, & extractionis frumenti, & similibus Gubernatoris laici, ibi. n. 14. pag. 227.
 Clerici pro fructibus recollectis in propriis bonis gabellam non solvunt, imò nec illorum emptor, ibi. n. 15.
 Etiam si bona proveniant ex hæreditate, donatione, vel emptione, & dummodo onera non sint certa & invariabilia, ibi.
 Clerici status Urbini sunt immunes a collectis non obtante Bulla Pii IV. ibi.
 Clerici filii familias possunt testari de bonis quolibet modo post Clericatum quæsitis, etiam si non habeant requisita Concilii, cap. 6. sess. 23. ibi. n. 16.
 Clerici non habentes requisita Concilii, c. 6. sess. 23. fori privilegium amittunt absque alia monitione ibi, n. 17. pag. 228.
 Cle-

- Clerici delinquentes, & non habentes requisita Concilii possunt ab Episcopo puniri, si à jure vel ab homine privilegiis privati non sint, ibi n.17.
- Clerici reassumentes habitum gaudent privilegio fori, etiam si ante reassumptionem deliquerint, ibi.
- Clericus reassumens habitum in fraudem post ceptum iudicium coram Iudice laico, non impedit quin possit idem Iudex quoad bona contra ipsum procedere, ibi n.18.
- Clericus qui Clericatu renuntiavit, inquisitus de delicto coram Iudice laico, & absolutus, potest per Episcopum contra eum inquiri, ibi n.19. pag. 229.
- Clerici minor. ordin. Dominii Veneti in Criminalibus possunt puniri etiam à Iudice laico, ibi n. 20.
- Clerici Minorum Ordinum certi loci, & pro certo delicto, possunt, ex privilegio puniri à Iudice laico, ibi.
- Clericus quo ordine sit citandus antequam privetur privilegio clericali, adnot. ad form. 5. tit. 15. n. 1. pag. 254.
- Clerici incedentes personati possunt excommunicari, ibi n. 2.
- Clerici recitantes in Comediis prophanis possunt censuris coerceri, ibi.
- Clerici in Sacris constituti deferentes arma venatoria possunt pena suspensionis à Divinis coerceri, ibi.
- Clerici antequam privilegiis Clericalibus priventur debet præcedere trina monitio, ibi n. 3. pag. 255.
- Clerici moniti in Synodo ad incedendum in habitu, & tonsura sub pena privationis privilegii, non debent amplius moneri, ibi.
- Clerici possunt habitu dimissum quandoque reassumere, & statim remanent exempti à foro Iudicis, laici, adnot. ad form. 7. tit. 15. n. 1. pag. 233.
- Clerici in Gallia incedentes per quatuor menses sine habitu puniuntur à Iudice laico, ibi n. 2.
- Clerici, qui per octo menses continuos habitum Clericalem non detulerunt iudicandi sunt extorres, ibi.
- Clerici non deferentes coronam Clericalem dicuntur nutrire comam, & privilegio non gaudent, ibi.
- Clerici reassumentes habitum Clericalem postquam Episcopus declaravit eos privilegio Clericali non gaudere nihil prodest, ibi n. 3. pag. 234.
- Clerici privilegiis Clericalibus privati, sunt à Iudicibus laicis puniri, n. 4.
- Clerici, qui corruptis moribus Clericatum deturpant, sunt ab Ecclesia eliminandi, non protegendi, ibi.
- Clerici mali sunt puniendizelo iustitiae, non ut odium exerceatur, sed ut pravitas corrigatur, ibi n. 5.
- Clerici privati ab Episcopo privilegiis Clericalibus possunt si emendantur reintegrari, ibi.
- Clericus captus à Curia Sæculari, quomodo sit requirendus form. 8. tit. 15. pag. 235.
- Clericatus quomodo sit probandus ad hunc effectum, ibi adnot. n. 1. pag. 177.
- Clericus captus à Curia Sæculari debet remitti ad suum Iudicem non obtante, quod non habeat requisita Concilii, ibi n. 2.
- Clerico capto à Curia Sæculari antequam requiratur à Iudice suo debet constare de clericatu, ibi.
- Clericus de cuius clericatu non constat, captus à Iudice laico potest ab eo retineri, donec doceat fori Privilegio gaudere, ibi n. 3.
- Clerici tam Sæculares, quam Regulares deferentes publicè arma possunt de licentia Episcopi capi à familia armata Iudicis laici, ibi n. 4.
- Clerici remissio ad suum Iudicem debet fieri decenter, & sine ignominia, ibi n. 5. & seqq.
- Clerici carcerati à Iudicibus laicis, debent ab Episcopis requiri etiamsi requirendo non proficiant, ibi n. 7. pag. 238.
- Clericus, an ex Iudicis laici processu possit constitui reus, vide ibi n. 8.
- Clerici Minorum Ordinum, si pro delicto mereantur tradi Curia Sæculari non degradantur, adnot. ad form. 11. tit. 15. n. 1. pag. 245.
- Clericus in Sacris pro homicidio proditorio, traditur brachio Sæculari, ibi n. 2.
- Clericus pro quibus delictis de jure traditur brachio Sæculari, ibi n. 2. & 4. p. 246.
- Clericus degradatus, non dicitur ad mortem damnatus sed ab Ecclesia projectus, ibi n. 8. pag. 247.
- Clericus delinquens non efficitur fori Sæcularis, nisi sit formiter degradatus, ibi n. 11.
- Clericus ad mortem damnari non debet, nisi sequatur degradatio, ibi n. 11.
- Clericus degradatus consignatur Iudici laico unà cum processu, ibi n. 12. pag. 248. Cle.

Index Rerum.

Clerici frequentantes collocutoria Monialium sunt suspendendi, adnot. ad form. 15. tit. 15. n. 17. pag. 261.
 Clerici quibus virtutibus debent esse ornati, form. 1. tit. 16. & in adnot. per tot pag. 281. & 282.
 Clerici qui habitum clericalem decentem non deserunt, contemnunt gradum, & religionem, ibi n. 3. pag. 283.
 Clerici non debent se promoveri facere propter lucrum, ibi n. 4.
 Clerici curpsallere debent septies in die, ibi n. 7. pag. 284.
 Clerici debent incumbere studiis rerum Ecclesiasticarum, alias Christum ignorabunt, ibi n. 12. pag. 285.
 Clerici aspernantes lecturam Sacrorum librorum, redduntur contemptibiles, ibi.
 Clerici non possunt donare proventus bonorum Ecclesiarum Consanguineis, nisi pauperes sint, & per modum elemosynæ, ibi n. 13. & 14. pag. 286.
 Clerici sunt bonorum Ecclesiasticorum administratores, ibi.
 Clerici divites possunt vivere de redditibus Ecclesiæ, & reservare bona patrimonialia ad alium liberum usum, ibi num. 16. pag. 287.
 Clerici possunt liberè disponere de bonis patrimonialibus etiam favore illegitimorum, ibi n. 17.
 Clerici incolæ Urbis possunt disponere de redditibus Ecclesiasticis liberè favore consanguineorum, & extraneorum, ibi n. 18.
 Clerici disponentes in Urbe de bonis patrimonialibus favore illegitimorum extraneorum dispositio non tenet, & succedunt venientes ab intestato, ibi.
 Clerici possunt alere, & dotare filias spurias aliunde non habentes etiam de bonis acquisitis intuitu Ecclesiæ ibi n. 19.
 Clerici debent fugere luxuriam, & avaritiam, ibi n. 20. & 21. pag. 288.
 Clerici non debent exercere officium Procuratoris in foro sæculari nec in Urbe, ibi num. 22. & 23.
 Clericum vilem reddit exercitium Procuratoris, ibi.
 Clerici non debent quærere pretiosa fercula in mensa, ibi n. 24. pag. 289.
 Quæ evitare debeant in mensa, ibi.
 Clerici debent ante mensam benedicere cibum, & post mensam gratias agere, ibi n. 25.
 Clerici debent abstinere à ludo alearum ;

dilatione armorum, & à rebus scenicis, adnot. ad form. 10. tit. 16. n. 18. pag. 349.
 Clericus an possit fide jubere, adnot. ad for. 3. tit. 13. n. 20. pag. 101.
 Cætera vide in verbo *Irregularitatis*.
 Clericus deferens arma contra prohibitionem Episcopi, an possit pro delatione puniri, si non capiatur in fraganti, adnot. ad form. 4. tit. 15. n. 21. pag. 229.
 Utens sclopo Venatorio cum moderatone, & raro, numquam habitu clericali dimisso non est processandus, ibi n. 23. pag. 230.
 Clericus, qui non est ordinatus in Sacris, non dicitur Deo militare, adnot. ad for. 7. tit. 16. n. 2. pag. 334.
Colonus.
 Coloni Ecclesiasticorum tenentur ad pœnas damni dati, & ad onera communitativa pro portione colonica, adnot. ad for. 4. n. 11. tit. 15. pag. 225.
 Item tenetur solvere Decimas prædiales, etiam si Prædii Dominus sit exemptus, adnot. ad for. 1. tit. 14. n. 10. pag. 160.
 Coloni Almæ Domus Lauretanæ subii-ciuntur Ordinariis locorum, adnot. ad for. 2. tit. 13. n. 53. pag. 84.
Collegium, Collegiata.
 Collegium erigit auctoritas Superioris, non autem privata, adnot. ad form. 6. tit. 13. n. 7. pag. 138.
 Collegium potest erigi, & constitui in tribus personis absque Prælato, ibi.
 Collegii jura semel legitimè erecti conservantur in uno, licet tunc non sit Collegium actu, sed habitu ibi.
 Collegii jus, quod remanet in uno, retinet iste non pro se, sed pro Collegio, & nomine Collegii Prælatum eligere potest, ibi.
 Collegium Canonicorum Episcopus sua auctoritate non erigit, ibi n. 8.
 Collegiata ut possit erigi quæ requirantur, ibi.
 Collegii de substantia est, ut congregetur, & vota dentur collegiative, adnot. ad for. 8. tit. 14. n. 2. pag. 190.
 Collegiata Ecclesia cui incumbit Cura Animarum tenetur diebus festis celebrare missam Parochialem pro Populo, præter missam conventualem, adnot. for. 2. tit. 16. n. 20. pag. 297.
Commissarius Fabricæ S. Petri.
 Non debet absolutiones concedere, nec Decreta super cessatione legati missarum concedere, nisi consulta S. Congregatione, adnot. ad for. 2. tit. 13. n. 45. pag. 77.
 Com-

Index Rerum.

Commissarius Fabricæ in causis, in quibus Episcopus prævenit, non potest se ingerere, adnot. ad form. 17. tit. 15. n. 7. pag. 268.
 Non potest exigere mercedem pro Decreto absolutorio, quod spontè interposuit, ibi.
 Neque se ingerere in exequendis legatis piis, pro quibus est datus certus exequutor, nisi iste negligat, ibi.
 Commissarii Fabricæ tenentur observare ordinationes præscriptas à Sac. Congr. adnot. ad form. 10. tit. 16. n. 16. pag. 347. quæ ibi referuntur.
Compositio.
 Compositionem petens non debet fateri delictum, adnot. ad for. 3. tit. 15. n. 1. p. 215.
 Compositio non debet admitti nisi concordata parte, ibi. n. 5. pag. 216.
 Compositio admittitur etiam non concordata parte, si hæc recusat consensum dare, ibi.
 Compositio admittitur cum fidejussione, si pars offensa excipit de refectione damnorum, ibi.
 Compositio non admittitur sine justa causa, ibi. n. 6.
 Compositionis justæ causæ afferuntur, ibi. n. 7.
 Compositiones admittunt Episcopi licitè, & validè, ibi. n. 8. pag. 217.
 Compositio dicitur commutatio pœnæ, & non remissio, ibi.
 Compositiones non potest admittere Vicarius Generalis sine speciali mandato, ibi.
 Compositiones non potest Episcopus sibi applicare, sed illas in usus pios convertere debet, ibi. n. 9.
 Compositiones reorum Episcopi sibi applicantes, post eorum obitum, deducuntur ex spolio, ibi.
 Compositio non admittitur antecompletum processum, ibi. n. 10.
 Compositio admittitur quando delictum ex Processu non est probatum, ibi.
 Compositio non admittitur in criminibus gravibus & pro quibus de jure pœna taxata reperitur, vel in quibus Episcopus dispensare non potest, ibi.
 Compositio etiam si ab inquisito spontè offeratur, non est admittenda, ubi non est delictum. ibi.
 Episcopus carcerans indebitè Clericum tenetur ad refectionem damnorum, ibi. n. 11.
 Compositio non est admittenda in delictis mali exempli, ibi. n. 13. pag. 218.

Compromissum.

Compromissum de rebus Ecclesiæ fieri non potest sine beneplacito Apostolico, adnot. ad form. 4. tit. 14. n. 12. pag. 173.
 Compromissum de re spiritali fieri non potest in laicum, ibi.

Concursus.

Ad Concursum non admittitur Clericus, qui non habet ætatem præscriptam à Concilio, neque laicus, adnot. ad form. 1. tit. 15. n. 14. pag. 199.
 Concursus non requiritur pro Parochiali jurispatronatus laicorum, ibi. n. 31. pag. 204.

In concursu non attenditur sola litteratura, sed examinantur aliæ concurrentium qualitates, adnot. ad for. 2. tit. 15. n. 21. p. 213.

Confessarius.

Confessarius Monialium debet specialiter approbari ad Episcopo, adnot. ad Decret. de commun. quotid. n. 14. pag. 41.
 Confessarius Monialium transacto triennio, non potest amplius illarum confessiones audire absque licentia Sac. Congregationis, aliàs declaratur suspensus, etiam si Moniales sint Regularibus subjectæ, ibi.
 Confessarii non sunt approbandi pro absolutione illorum, cum quibus participant in opere carnali, & in approbatione interdicens est eis talis facultas, ibi. num. 15.
 Confessarius, qui rem habet cum filia spiritali quomodo sit puniendus, ibi.
 Confessarii Pœnitentiarii Cathedralium, non possunt absolvere, à casibus Episcopo reservatis, neque pœnitentes tempore quadragesimæ in usu ciborum dispensare absque speciali delegatione, ibi. n. 19. pag. 42.
 Neque alteri facultatem ipsi concessam à casibus absolvi delegare, ibi.
 Neque à censuris & casibus reservatis sibi concessis absolvere non audita integra confessione Sacramentali, ibi.
 Regulares præsentati, ut approbentur ad audiendas confessiones, possunt ab Episcopo reiici quando Superior in litteris Dimissoriis non facit fidem de requisitis Clementinæ Dudum de sepult. ibi. n. 20. pag. 43.
 Confessarius Monialium debet esse ab Episcopo approbatus, non obstante contraria consuetudine etiam pro monialibus Regularibus subjectis, adnot. ad form. 15. tit. 15. n. 6. pag. 258.
 Generalis Ordinis cui subjacent Moniales, non

Index Rerum.

- non potest earundem confessiones audire sine approbatione Episcopi, ibi. d. n. 6. in fine.
- Confessarius Monialium post triennium debet removeri, ibi. post n. 9. pag. 259.
- Confessarius extraordinarius pro Monialibus subjectis Regularibus potest ex aliqua justa causa deputari ab Episcopo, ibi. n. 6. 7. & 10. ubi allegantur causæ, pag. 259.
- Confessarius extraordinarius Moniali in articulo mortis constitutæ, non est dene-gandus, ibi. d. n. 10.
- Confessarii Pœnitentiarii Basilicarum Urbis non commutant vota, quorum dispensatio lædit jus tertii, adnot. ad form. 3. tit. 16. n. 15. pag. 309.
- Confessarius, qui habet facultatem commu-tandi votum non dispensat in voto pro-missorio jurato, ibi.
- Confessarius non potest absolvere à censuris incurfis ob alienationem rerum Ecclesiæ, adnot. ad form. 4. tit. 14. n. 9. pag. 273.
- Confessio.*
- Vide in verbo *Testator*
- Confessio Sacramentalis non est necessaria ad acquirendam Indulgentiam iis, qui sunt in gratia, adnot. ad form. 6. tit. 16. n. 3. & 4. pag. 328.
- Confraternitas, Confratres.*
- Confraternitas, ut legitime dicatur erecta, quæ requirantur, adnot. ad form. 1. tit. 13. n. 48. pag. 17.
- Confraternitas aggregari non potest Archi-confraternitati Urbis absque approbatione Episcopi Diœcesani, ibi. n. 49.
- Confraternitates aggregatæ eorum que Sta-tuta subjacent jurisdictioni Ordinari-um, ibi.
- Confraternitas aggregata Archiconfrater-nitati Mortis de Urbe, non potest sepe-lire cadavera occisorum, si Parochus para-tus est illa sepelire, ibi.
- Confraternitates aggregatæ tenentur red-dere rationes administrationis loci Ord-inario, ibi. d. n. 49.
- Confraternitatis aggregatæ privilegia, et-iam autoritate Apostolica concessa, non præjudicant pactis, & conventionibus ini-tis in erectione, ibi. n. 50. pag. 18.
- Confraternitati aggregatæ communicantur solum Indulgentiæ, & gratiæ spirituales, ibi. n. 51.
- Confraternitates sunt erigendæ, & aggre-gandæ juxta formam præscriptam à Sede Apostolica, ibi, & nu. 52. pag. 19. ubi dantur formulæ.
- Aggregationis Confraternitatis form. à Papa tradita, si non observetur, non va-let aggregatio, ibi. n. 53. pag. 20.
- Constitutio Clem. VIII. in erigendis, & ag-gregandis Confraternitatibus, est ab om-nibus observanda, ibi.
- Confraternitates laicorum non sunt Colle-gia realia, neque membra Hierarchiæ Ec-clesiasticæ, sed collegia personalia, quæ ad libitum extingui possunt, ibi. n. 55.
- Confraternitates laicorum sunt institutæ ad exercenda opera pietatis, & charitatis, ibi.
- Confraternitates laicorum sunt incapaces Jurium spiritualium, ibi.
- Confraternitates laicorum non possunt in eorum Ecclesiis, & Oratoriis exerceri fa-cere functiones Parochiales, ibi.
- Archiconfraternitates Urbis sunt magis dignæ confraternitatum aliorum loco-rum, & redditur ratio, ibi. n. 56.
- Confraternitates non possunt in eorum Ec-clesiis benedicere solemniter, Candelas, & oliyas, & Cineres, ibi. n. 57. & seqq. usque ad n. 62. inclusivè pag. 21. & seqq.
- Confraternitatum Cappellani non possunt benedicere Mulieres post partum, ibi. n. 63. pag. 22.
- Neque benedicere fontem baptismalem, ibi. n. 64.
- Neque canere Missam in feria V. Cœnæ Domini, ibi. n. 65. pag. 23.
- Nec in aliis diebus festis solemniter Missas canere, ibi. n. 66.
- Neque populum benedicere cum Sacramen-to Eucharistiæ, ibi. n. 67.
- Neque Missam in Oratoriis Confraternita-tum celebrare ante Missam Parochialem, nisi Episcopus aliter disponat, ibi. n. 69. pag. 24.
- Neque officium funeris super cadaveribus facere, quia est functio Parochi, ibi. n. 70. & seqq. ubi respondetur dec. Coccini 2089.
- Neque stolam deferre extra propriam Ec-clesiam, ibi. n. 77. 78. & 79. pag. 26.
- Confraternitates erectæ in solo Lateranen-si subjacent dispositioni Constitutionis Clem. VIII. ibi. n. 80. pag. 27.
- Privilegium Ecclesiæ Lateranensis inno-vatum à Sixto V. præservat jura Parocho-rum, ibi. n. 81. pag. 28.
- Cappellani harum Confraternitatum jura Parochorum usurpare non possunt tam-quam à Sixto V. præservata, ibi.

Con-

- Confraternitates erectæ in solo Lateranen-
si acquisto post Indultum Sixti V. non gau-
dent privilegiis, ibi. n. 82. & 83. pag. 29.
Et subjacent jurisdictioni Ordinariorum,
ibi. n. 84.
- Confraternitates erectæ in solo Ecclesiæ La-
teranensis absque licentia expressa Epif-
copi, & cum sola licentia Vicarii Gene-
ralis, vel Capituli, non dicuntur legiti-
mè erectæ, ibi. & n. 85.
- Confraternitatum Cappellani possunt face-
re processiones, & populum benedicere
cum Sacramento de licentia Episcopi ab-
que eo, quod Parochus possit se opponere,
ibi. n. 86. pag. 29. & seq.
- Confraternitas Intervientium Altari Ere-
ctio, institutio proponitur, & laudatur,
adnot. ad form. 6. tit. 13. n. 1. & 2. pag.
136. & seq.
- Confratres qui inserviunt missis lucrantur
plura bona spiritualia, ibi. n. 3. & 4. pag.
127. ubi exempla Sanctorum referuntur.
- Confraternitas non potest validè condere
statuta sine Episcopi approbatione, ibi.
n. 5.
- Confraternitas aggregata Archiconfrater-
nitati Urbis, non potest effugere jurisdic-
tionem Ordinarii, ibi. n. 6.
- Confratres inservientes Sacrificio Missæ
cur deferant Imaginem Præsentationi B.
M. V. ibi. n. 19. pag. 140.
- Confratres habent liberam administratio-
nem bonorum, adnot. ad form. 8. tit. 14.
n. 1. pag. 190.
- Confratres debent votum dare collegiati-
vè, & ibi. n. 2.
- Et votantes extra Collegium nihil agunt,
ibi.
- Et debent adhibere scrutinium per vota
secreta, ibi.
- Confratres consanguinei in primo, & se-
cundo aliis confratribus, non debent ad-
mitti ad votandum, quando agitur de il-
lorum interesse, ibi. n. 3. pag. 191.
- Confuga, Confugium.*
- Confugientes ad loca Sacra, & immunia,
non sunt extrahendi sine justa causa, ad-
not. ad form. 13. tit. 15. n. 1. pag. 252.
- Confugientes ad Ecclesias, & loca immu-
nia, si confugio abutantur sunt extrahen-
di, ibi. n. 2. & 3.
- Confugium ad loca immunia nemini debet
impediri, neque exturbari, ibi. num. 4.
pag. 253.
- Regulares non debent expellere, sed re-
cipere confugientes ad eorum Ecclesias,
dummodò eos non perturbent, ibidem
n. 5.
- Excommunicati, & Interdicti gaudent
immunitate, & ideo confugientes ad Ec-
clesias expelli non possunt, ibi.
- Hebræi, & Turcæ gaudent immunitate,
& ideo confugientes ad Ecclesias expelli
inde non possunt, ibi.
- Confugæ extractio facta à loco immuni non
fit sine processu, ibi. n. 6.
- Cætera vide in verbo *Immunitas*.
- Congrua.*
- Congrua Vicarii in Ecclesiis Curatis in qua
summa sit taxanda, adnot. ad form. 1. tit.
15. n. 30. pag. 204.
- Congrua Curati in Ecclesiis Parochialibus
unitis Monasterio, præfertur Monachis,
ibi. n. 31.
- Congrua Curati in Ecclesiis Parochialibus
Monasterio unitis debet à Monachis fol-
vi de proprio, donec doceant Ecclesiam
unitam nulla habuisse bona, ibi.
- Congrua Curati in dictis Ecclesiis, ubi non
est sufficiens augetur, ibi.
- Constitutio.*
- Constitutiones Sum. Pontificum, statim ac
editæ sunt, ligant, & obligant, absque
Populi acceptatione, & contra illas alle-
gari non potest non usus, adnot. ad form.
4. tit. 15. n. 2. pag. 222. & seq.
- Constitutionis præmium totam regulam
dispositionem, adnot. ad form. 2. tit. 15.
n. 20. pag. 213.
- Consuetudo.*
- Consuetudo immemorabilis probatur per
testes ætatis 54. annorum in quacumque
causa, adnot. ad for. 1. tit. 13. n. 4. pag. 7.
- Consuetudo, quæ aufert ea, quæ de jure de-
betur Parocho debet esse quadragenaria
cum titulo, vel immemorabilis, ibi. n.
89. pag. 31. & seq.
- Consuetudo in sedendo servanda est, ubi est
rationabilis, adnot. ad form. 2. tit. 13. n.
11. pag. 62.
- Consuetudo in re mala, & peccaminosa non
inducitur ex tolerantia Papæ, ibi. n. 34.
& seq. pag. 74.
- Consuetudo dandi oblationes Ecclesiis ser-
vanda est, & Populus cogendus ad illam
observandam etiam officio Judicis, adnot.
ad form. 1. tit. 14. n. 15. pag. 162.
- Consuetudo non abrogat canones, qui mo-
res informant, sed ritum, adnot. ad for.
7. tit. 15. n. 6. pag. 234.
- Consuetudo, seu tolerantia permissiva
non excusat à peccato, adnotat ad
form.

Index Rerum.

form. 1. tit. 16. n. 23. pag. 288.
 Consuetudo ludendi, ludò à Sac. Canonibus Clericis prohibito, non excusat à peccato, adnot. ad form. 10. tit. 16. n. 18. pag. 349.
 Consuetudo testandi pro Anima Defuncti mediante persona Episcopi est servanda, adnot. ad form. 17. tit. 15. n. 3. pag. 266.
 Consuetudo non tollit incapacitatem personæ, adnot. ad for. 2. tit. 16. n. 34. p. 302.
 Consuetudo, quæ est nutritiva peccati, excusat à pœna temporali, non autem à gehennali, adnot. ad form. 10. tit. 16. n. 19. pag. 359.
 Conversæ, vide in verbo *Moniales*.
Convictrices.
 Virgines nuncupatæ *Convictrices*, quæ emittunt votum perseverantiæ, non possunt dispensari, nisi à Sede Apostolica: adeò ut neque Pœnitentiaria valeat illud relaxare, adnot. ad form. 3. tit. 16. n. 16. pag. 309.
Corona Clericalis.
 Corona Clericalis deferenda est à Clericis præsertim in Ordinibus Sacris constitutis submortali, adnot. ad form. 2. tit. 13. n. 43. pag. 76.
Culpa, Dolus.
 Culpa, & Dolus, sunt Synonyma, & in eis cadit pœna stellionatus, adnot. ad form. 8. tit. 14. n. 4. pag. 191.
 Culpa lata, seu negligentia crassa æquiparatur dolo, non tamen ad infligendam pœnam corporalem, ibi.
 Culpa, dolus, & fraus de jure non presumitur, adnot. ad for. 3. tit. 15. n. 3. p. 216.
 Mitius punitur, qui fuit delinquens per culpam latam, quam qui fuit in dolo, ibi.
 Doli, & fraudis suspitio cessat in homine nobili, ibi.
 Doli suspitio cessat, ubi non resultat aliud lucrum ei, cui dolus imputatur, ibi.
 Dolus præsumitur contra eum, qui non facit, quod facere tenetur, ibi. n. 4.
 Item ex modicitate pretii, ibi.
 Ex ænormissima læsione, ibi.
 Ex defectu solemnitarum contractus, ibi.
 Ex fuga Debitoris, ibi.
 Ex actu clandestino, ibi.
 Ex itinere in solito, ibi.
 Ex mendacio, ibi.
 Ex cautelis insolitis, ibi.
 Ex novitate, ibi.
 Ex celeritate, & vicinitate actuum, ibi.

Cultus Sanctorum.

Cultus Sanctorum, & servorum Dei, quibus signis, & actibus probetur, adnot. ad for. 1. tit. 13. n. 6. pag. 7.
 Cultus Reliquiarum Sanctorum potest permitti, dummodo Reliquiæ sint antiquæ, etiam si non constet de identitate, ibi. n. 8. pag. 8.
 Reliquiæ Sanctorum quomodo sint recognoscendæ, & approbandæ, ibi. n. 9.
 Reliquiæ insignis identitas quomodo probetur, adnot. ad for. 2. tit. 13. n. 25. p. 69.
 Reliquiæ Sanctorum tangi non debent nudis manibus, est enim species sacrilegii, ibi.
 Neque à Monialibus, ibi. n. 27.
 Cultus, & devotio B. M. V. debet augeri, & quare, adnot. ad form. 6. tit. 13. n. 19. pag. 140.
Cura, Curatus.
 Curatus sive Vicarius Parochiæ amovibilis, an, & quando Episcopo inconsulto amoveatur, adnot. ad form. 1. tit. 15. n. 32. pag. 205.
 Cura amovibilis, potest erigi perpetua, etiam si reperiat in Ecclesia Monasteriis unita, ibi. n. 33.
 Cura amovibilis, si fiat perpetua, onera transeunt in Vicarium, ibi. n. 33.
 Curatus amovibilis, tenetur diebus festis applicare Sacrificium pro populo, adnot. ad form. 2. tit. 16. n. 20. pag. 297.
 Curæ Animarum numquam præficiendus est, qui est de incontinentia diffamatus, adnot. ad form. 2. tit. 15. n. 21. p. 213.

D

Damna data.

Clerici tenentur ad pœnam damni dati, quando adest edictum Episcopi, adnot. ad for. 3. tit. 15. n. 10. pag. 225.
 Littera circularis Congreg. Immunitatis super damnis datis non est servanda in locis, in quibus Universitates præstationem annuam Cameræ non solvunt, ibi. n. 12. pag. 226.
Decreta Sac. Congregationum.
 Decreta Sac. Congreg. Concilii obligant tanquam leges in utroque foro, adnot. ad form. 2. tit. 6. n. 18. pag. 296.
 Decreta Sac. Congreg. Rituum declarantur, adnot. ad form. 1. tit. 13. à n. 47. pag. 17. usque ad n. 80.

De.

Index Rerum.

Decima.

Decimæ debentur jure Divino, quota verò de jure Ecclesiastico, adnot. ad form. 1. tit. 14. n. 6. pag. 160.
 Decimæ soli Rectori Parochialis debentur ibi.
 Clerici Coadjutores Parochi, & Beneficiati, possunt participare de Decimis, ibi.
 Decimæ prædiales solvuntur etiam à Regularibus, ibi n. 10.
 Etiam si Prædia essent data pro erectione Monasterii.
 Exemptio à Decimis numquam censetur concessa, nisi Per Papam expressè concedatur, ibi.
 Exemptio à Decimis concessa aliquibus Regularibus non suffragatur eorum Colonis, ibi.
 Decima prædialis debetur etiam mutato prædio, vel specie seminis, ibi. n. 11.
 Laici exigere non possunt Decimas, non obstante consuetudine, ibi. n. 12. pag. 161.
 Reges, & Principes non possunt concedere jus Decimas exigendi, sed solus Papa concedit, ibi.
 Etiam si habeant Indultum illas percipiendi, nam non possunt in alios laicos jus transferre, ibi. n. 13.
Degradatio.
 Degradatio non requiritur in Clericis Minorum Ordinum, adnot. ad form. 11. tit. 15. n. 1. pag. 245.
 Degradatio in quibus delictis intret, ostenditur, ibi n. 2. & 3.
 Degradatio quomodo compleatur, ibi. n. 7. pag. 247.
 Degradatio non damnat ad mortem, sed proicit Clericum à foro Ecclesiæ, ibi. num. 8.
 Degradatio est duplex, verbalis scilicet, & actualis, ibi. n. 9.
 Degradatio verbalis pro quibus delictis de jure reperitur imposita, ostenditur, ibi. num. 10.
 Degradatio actualis à solo Episcopo consecrato expleri potest, ibi. n. 11.
 Degradatio actualis necessaria est, ut Clericus delinquens damnari possit ad mortem, ibi.
 Degradatio debet fieri in Ecclesia, vel Oratorio publico, ibi. n. 18. pag. 250.
Delegatus.
 Delegatus principis non potest subdelegare, quando fuit electa industria personæ, adnot. ad form. 2. tit. 15. n. 19. pag. 213.
 Delegatus Papæ exercet jurisdictionem

ubique locorum absque requisitione Dilectationum, adnot. ad form. 10. tit. 15. n. 5. pag. 243.

Delictum, Delinquent.

Delicta, quæ merentur depositionem, & degradationem quæ sint, adnot. ad form. 11. tit. 15. pag. 244. & 245.
 Delinquens non pertimescit culpam, quam redimere nummis existimat, adnot. ad form. 3. tit. 15. n. 6. pag. 216.
 Delinquens in Ecclesia, an & quando gaudeat immunitate, adnot. ad form. 14. tit. 15. n. 2. & 3. pag. 254. & seqq.
 Ignorans non dicitur delinquere, adnot. ad form. 3. tit. 13. n. 21. pag. 101.

Deus.

Deus quibus armis puniat Christianorum peccata, adnot. ad form. 3. tit. 16. n. 24. pag. 211.
 Deum, in Deum, & Deo credit Catholicus, ibi. n. 26. pag. 315.
 Deus invenitur in oratione, & jejuniis, adnot. ad form. 4. tit. 16. n. 11. pag. 28.
 Deo non dicitur militare, qui non est ordinatus in Sacris, adnot. ad form. 7. tit. 16. n. 2. pag. 334.
 Dei opus, qui facit fraudulentè, est maledictus, adnot. ad form. 1. tit. 16. num. 4. pag. 283.
 Deus est cognitor arcanorum, & Index, adnot. ad form. 2. tit. 15. num. 21. circa fin. pag. 213.

Dictio.

Dictio omnino inducit necessitatem, & præceptum, adnot. ad form. 1. tit. 16. n. 14. pag. 286.
 Dictio etiam casum minus dubitabilem exprimit, & magis dubitabilem implicat, adnot. ad form. 2. tit. 15. n. 15. pag. 212.
 Dictio, vel accipitur aliquando pro non, adnot. ad form. 1. tit. 13. n. 92. pag. 31.
 Dictio præsertim exprimit casum minus dubitabilem, & includit magis dubitabilem, adnot. ad Decr. Subcollect. Spolior. nu. 1. pag. 94.

Dimissorie.

Qui utitur falsis Dimissoriis, cum illis ordinatur, committit delictum depositione dignum, & mittitur ad triremes, adnot. ad form. 3. tit. 13. n. 2. pag. 98.
 Et est ipso jure suspensus, ibi.
 Dimissoriæ quando dicantur captiosæ, vel falsæ, vel vitiatæ substantialiter, ibi. num. 3.
 Dimissoriæ datæ à Lantuscha pro Regularibus, reformantur ad tenorem Decreti Clem.

Index Rerum.

Clem. VIII. adnot. ad form. 4. tit. 13. n. 1. & seq. pag. 107.
 Dimissorias ad Sacros Ordines concedere non possunt Superiores Regulares Religiosis non professis, nec nulliter professis, ibi. n. 10. pag. 110.
 Dimissoriae debent praeter testimonium legitimaetatis, & morum, continere commendationem de idoneitate, ibi. n. 12.
 Et licentiam recipiendi, & respectivè conferendi Ordinem, ibi. n. 16. pag. 112.
 Dimissoriae Regularium directae Episcopo non suo, debent continere fidem de impedimento Diocesani, ibi. n. 18. pag. 113.
 Decretum Clem. VIII. formam Dimissorialium Regularium praescribens continet poenas latae sententiae, ibi. n. 27. pag. 114.
 Decretum Clem. VIII. fuit innovatum, ibi. num. 28.
 Dimissoriae pro Regularibus Monasterii nullius sunt dirigendae ad Episcopum Viciniorem, ibi.
 Regulares à Diocesano in examine rejecti, non possunt dimitti ad alium Episcopum, sed recurrere ad Sac. Cong. ibi. n. 29. p. 115.
 Graeci, & alii Albanenses in Italia commorantes, non possunt ordinari sine literis Dimissoriis Episcopi latini Diocesani, ibi. n. 30.
 Habens Dimissorias à proprio Ordinario cum clausula, ut possit ordinari à quocumque Antistite, poterit ordinari à Nuntio Apostolico, ibi. n. 42. pag. 121.
 Dimissorias concedit Episcopus, cui datus fuit Vic. Apostolicus, quando non suspenditur a collatione Ordinum, adnot. ad form. 8. tit. 16. n. 1. pag. 337.
 Secus si Episcopus esset nominatim ab officio suspensus, ibi. n. 2.
 Dimissorias concedere est actus jurisdictionis, ibi. d. n. 1.
Dismembratio.
 Dismembrare non potest Episcopus Parochialem motivo numerositatis Populi adnot. ad form. 1. tit. 13. n. 41. pag. 13.
Distributiones.
 Distributiones ammissae à Canonicis absentibus, accrescunt inservientibus, contraria consuetudine non obstante, adnot. ad form. 2. tit. 13. n. 71. pag. 89.
 Episcopus non potest statuere, quod Distributiones non debeantur non constitutis in Sacris, ibi. n. 74. pag. 90.
 Neque quod Jubilatis non debeantur distributiones extraordinariae, ibi.
 Distributiones an debeantur Canonicis Offi-

cialibus S. Officii, ibi. n. 73. pag. 89.
 Et an Subcollectoribus, ibi.
 Canonicus absens pro lite suae Praebendae non lucratur distributiones, si non habeat licentiam Episcopi, ibi. n. 75. pag. 90.
 Neque debentur Canonico pro tempore, quo fuit carceratus pro debito civili, ibi.
 Neque inservienti Episcopo Missam privatam celebranti tempore Divini Officii, ibi.
 Distributiones debentur Canonico delegato ab Episcopo ad visitandum limina, pro toto tempore accessus, mansionis, & regressus, ibi. n. 96. pag. 90.
 Debentur Canonico Coadiuto durante infirmitate, etiam Coadiutore absente, ibi.
 Debentur Canonico inquisito, & postea absoluto, etiam cum clausula ex haecenus deductis, ibi.
 Debentur Canonico absenti à Choro ratione officii pro servitio Capituli, ibi.
 Debentur Canonico Jubilato, etiamsi sint extraordinariae, & auctae post Indultum, ibi.
 Distributiones non debentur Canonicis jubilatis à Capitulo, ibi. n. 77.
Doctrina Christiana.
 Doctrinae Christianae Mysteria ediscenda necessitate medii, adnot. ad form. 6. n. 9. tit. 13. pag. 152.
 Ludi Magistri quamvis laici coguntur admittendum discipulos ad discendam Doctrinam Christianam, imò & ad docendum, ibi. n. 10. pag. 55.
 Doctrina Christiana potest doceri per substitutum, quando Cura Animarum incumbit personae in Dignitate constitutae, adnot. ad form. 1. tit. 13. n. 40. in fin. pag. 13.
 Doctrina Christiana docet quae sint dona Spiritus Sancti, adnot. ad form. 4. tit. 16. n. 9. pag. 318.
 Dolus, vide in verbo *Culpa.*
Dos.
 Dos Monialis intra numerum, potest in usus necessarios Monasterii expendi cum sola licentia Superioris, adnot. ad form. 5. tit. 13. n. 3. in fin. pag. 124.
 Dos Beneficii, Ecclesiae, vel Hospitalis dicitur *Mansus*, adnot. ad form. 7. tit. 13. n. 10. pag. 146.
 Dos data pro foundationibus debet esse sufficiens, ibi.
 Caetera vide in verbo *Moniales.*

E

Ecclesia.

Ecclesia quot modis polluta dicatur, vel non, adnot. ad form. 14. tit. 15. n. 5. pag. 255.

Ecclesiarum cultus superfluus à SS. PP. non laudatur, adnot. ad form. 5. tit. 16. n. 5. 6. & 7. pag. 321.

Ecclesiae Mansus quid sit, adnot. ad form. 7. tit. 13. n. 10. pag. 146.

Ecclesia Domina directa, finita linea investiti seu tertiae generationis de jure non cogitur reinvestire sed potest pro se retinere, adnot. ad form. 1. tit. 14. nu. 11. pag. 167.

Si verò vult renovare, proximiores Agnatos lineae finita de æquitate præferre tenetur, ibi.

Edictum.

Vide *Episcopus*.

Electio.

Electio, postulatio & presentatio in quo differant, adnot. ad form. 1. tit. 15. n. 24. pag. 202.

Electio Sancti in Patronum quomodo fit faciendâ, adnot. ad form. 10. tit. 16. n. 10. pag. 344.

Quibus ex causis fiat electio Sancti in Patronum, ibi. n. 12. pag. 345.

Electio Officialium Capituli post sex menses devolvitur ad Episcopum, si Canonici fuerint negligentes, ibi. n. 15. pag. 346.

Elemosina.

Elemosina est triplex, & declaratur, adnot. ad form. 5. tit. 16. n. 1. pag. 320.

Elemosina est in præcepto illis qui habent superflua, & omnibus erga illos, qui sunt in extrema necessitate, ibi. n. 2. & 3. pag. 321.

Elemosinæ sunt dandæ pro manutentione Cultus Divini, & ministrorum, ibi. n. 4.

Elemosinæ superfluae sunt dandæ pauperibus, non autem in marmore templorum, ibi. n. 5. 6. & 7.

Elemosynarum Quæstores quid servare debeant, ibi. n. 8. pag. 322.

Elemosinæ collectæ in frumento, vino, oleo, & similibus non solvunt gabellam, ibi.

Elemosinæ quo ordine, & graduatione sint distribuendæ, ibi. n. 9.

Episcopus non solum sibi occurrentibus pauperibus tenetur elemosynam dare, sed

illos ex officio quærere, ibi. n. 10. p. 323. Elemosynam faciens augebit substantias, & inveniet misericordiam, ibi. n. 11.

Emphyteusis, & emphyteuta.

Emphyteusis Investitura an, & quando includat, vel non, personam primi investiti adnot. ad form. 2. tit. 14. n. 4. pag. 165.

Emphyteusis Ecclesiastica ad tertiam generationem dicitur ex pacto, & providentia, ibi. n. 5.

Emphyteusis Ecclesiae dicitur finita si ultimus de linea comprehensus, efficiatur Religiosus, ibi.

Monasterium licet sit capax bonorum adhuc bona Emphyteutica Ecclesiae ad extraneos non transitoria, non potest retinere nec ad usufructum durante vita Religiosi investiti, ibi.

Emphyteusis Ecclesiae non extantibus masculis transit ad foeminas, ibi. n. 6.

In Emphyteusi Ecclesiae sub nomine descendantium foeminae comprehenduntur, ibi.

Amplia etiam si sint exclusæ à Statuto, ibi. In Emphyteusi transitoria ad hæredes, sub hæredis nomine comprehenduntur foeminae, ibi.

Emphyteusis Ecclesiae non transit ad illegitimos, quantumvis rescripto Principis essent legitimi, ibi.

Emphyteuta incidere faciens arbores frugiferas cadit à jure suo, ibi. n. 7. pag. 166.

Emphyteuta si constituat in re Emphyteutica servitutem realem sive personalem dicitur alienare, ibi.

Emphyteusis concessio debet regulari cum tenore beneplaciti Apostolici, ibi. d. n. 4. pag. 165.

Emphyteuta deteriorans rem Emphyteuticam cadit in commissum, & potest expelli, ibi. n. 7. pag. 166.

Devolutio Emphyteusis non declarata in vita alienantis vel deteriorantis, an, & quando possit declarari contra succellorem, ibi. n. 8.

Emphyteuta non perdit melioramenta, quoties non fiat pactum, quod devolvatur, finita linea ad Dominum directum, ibi. n. 9.

Emphyteuta potest hypothecare melioramenta, & super illis Censum imponere, quando non adest pactum quod non possint hypothecari, ibi.

Emphyteusis, finita linea debet de æquitate renovari favore proximiorum, ibi. n. 11. pag. 167.

Em-

Index Rerum.

Emphyteusis amotizatio, quando dicatur fieri, ibi. n. 15. pag. 168.
 Emphyteusis perventa ad manus mortuas, est solvendum pro ea quinquennium, ibi.
 Emphyteusis renovatio quando fieri debeat, adnot. ad form. 3. tit. 14. n. 1. pag. 169.
 Emphyteusis devoluta ob canonem non solutum, potest renovari etiam favore extranei non agnati ibi. n. 2.
 Emphyteusis incorporata Ecclesie, non potest denuo renovari sine beneplacito Apostolico, ibi.
 Emphyteusis hæreditaria debet, linea finita renovari favore agnatorum, quando ultimus investitus decederet intestatus, secus si adit hæres, ibi. n. 3.
 Emphyteusis renovatio debet fieri ad formam præcedentium Investiturarum, ibi. n. 5. pag. 170.
 Ecclesia non potest sine beneplacito alterare præcedentes Investituras in substantiabilibus, ibi.
 Non solum in præjudicium sui ipsius, sed neque in præjudicium comprehensorum, ibi.

Emptor.

 Emptor rei Ecclesie, quando debeat esse sollicitus de versione pretii, adnot. ad form. 5. tit. 14. n. 7. pag. 178.

Episcopus, Archiepiscopus.

 Non potest uti Oratorio privato extra Domum propriæ habitationis, adnotat. ad Decret. Commun. quotid. n. 2. pag. 26. & adnot. ad form. 2. tit. 13. n. 31. pag. 71.
 Episcopus potest Edicto præcipere, ut Parochiani tempore Paschatis compareant proprio Parocho, & qui noluerint saltem licentiam petant alio confitendi, adnot. ad Decret. de commun. quotid. num. 16. pag. 41.
 Non potest prohibere Regularibus, ne à Dominica Palmarum usque ad Dominicam in albis admittrent sæcularibus Sacramentum penitentiae; Sed solum, ut personis prædictis in die Paschatis non admittrent Eucharistiam, ibi.
 Episcopi Suffraganei titulares, quas præminentius, & facultates habeant, adnot. ad form. 2. tit. 13. n. 14. 15. 16. & 17. pag. 64. & 65.
 Episcopus non debet edicere quod Sacerdotes non notantes Missas celebratas in libro, non admittatur alia probatio, ibi. n. 46. pag. 77.
 Episcopus potest Revisoribus computorum locorum piorum taxare mercedem pro

labore non obstante Taxa Innocentiana, ibi. n. 47. pag. 81.
 Episcopus tam in actu Visitationis quam extra potest per se ipsum, vel suum delegatum exigere rationem administrationis locorum piorum, ibi. num. 48. pag. 82. imò iuramentum de fideliter administrando, ibi.
 Quid in Ecclesiis pertinentibus ad Cappellanos Religionis Hierosolymitanæ, ibi. num. 49.
 Et in Ecclesiis subjectis Capitulo Lateranensi, ibi. n. 50.
 Episcopus potest edicere ne Canonici discedant à residentia ibi. n. 63. pag. 87.
 Episcopus procedens contra Canonicos non residentes tenetur servare dilationes præscriptas à Concilio, ibi. n. 66. pag. 48.
 Poterit tamen pendente triennio procedere ad censuras præmissa citatione, ibi. n. 67.
 Episcopus censuris potest ligare absentem (si præcessit monitio personalis) non residentem, ibi. n. 70. pag. 89.
 Episcopus potest præcipere quod Canonici interfint concioni sub pœna amissionis distributionis, ibi. n. 71.
 Episcopus non potest statuere quod Canonici, qui non sunt in Sacris non lucrentur distributiones. ibi. n. 74. pag. 90.
 Neque quod Canonicis jubilatis non debeantur distributiones extraordinariæ, ibi.
 Neque, quod distributiones quæ accrescunt infervientibus applicentur fabricæ, vel alio pò loco, ibi.
 Episcopus ante ordinationem potest promulgare Edictum cum comminatione excommunicationis latæ sententiæ contra utentes falsis Dimissoriis, vel alios Ordinibus indignos, adnot. ad form. 3. tit. 13. n. 1. pag. 98.
 Episcopus potest absolvere ordinatum ante legitimam ætatem, si delictum sit occultum, imò, ab irregularitate ex eadem causa contracta, ibi. n. 26. pag. 102.
 Episcopus conferens primam Tonsuram laico ante septennium incurrit suspensionem per annum à collatione ejusdem primæ Tonsuræ, ibi. n. 27.
 Episcopus potest ex notitia privata reiicere irregulares, vel censura irretitos, & similes ab ordinibus, ibi. n. 29.
 Episcopus quando dispenset in irregularitate, ibi. n. 30.
 Episcopus quando dispenset cum fatuo, vel Energumeno in exercitio ordinum ante dementiam, vel Dæmonis obsidionem

- susceptorum, ibi. n. 32. pag. 103.
 Episcopus si ante ordinationem protestetur non habere intentionem ordinandi illos, qui non habent ætatem legitimam, Dimissorias veras, titulum &c. qui tales defectus habent non recipiunt ordinem, ibi. n. 41. pag. 105.
 Secus si diceret se non habere intentionem ordinandi eos qui non habeat requisita Concilii, ibi. n. 42.
 Episcopus si nolit alicui ordines conferre, non potest cogi ab Archiepiscopo cuius est suffraganeus ad allegandas causas, sed recurritur ad Sedem Apostolicam, ibi. n. 43. pag. 106.
 Episcopus non potest uni eadem die primam Tonsuram, & omnes Minores Ordines conferre, adnot. ad form. 4. tit. 13. n. 6. & 7. pag. 109.
 Episcopus testimonio Superiorum Regularium de Ecclesiæ necessitate habito dispensat super interdictis, ibi. n. 19. p. 112.
 Episcopus quibus de causis possit in Ordinibus Sacris super interdictis dispensare, ibi. n. 20. & seqq.
 Episcopus ordinans Græcos, vel Albanenses Græco ritu viventes, debet illos iterum confirmare sub conditione, ibi. n. 30. pag. 115.
 Episcopus in ordinatione promovendorum vigore Indultri extra tempora, quæ interdicta servare debeat, ibi. n. 38. & 39. p. 121.
 Episcopus potest præcipere monialibus ne recipiant ad habitum Puellas ineptas, & inhábiles, adnot. ad for. 5. tit. 13. n. 8. p. 126.
 Item ne recipiant ad habitum, nec professionem, nisi ipso certiorato, etiam exemptio. ibi. n. 11. pag. 127.
 Et hoc sub pœna nullitatis receptionis, ibi. num. 12.
 Non debet tamen ultra 15. dies postquam fuit certioratus differre explorationem recipiendæ, aliàs eo inconsulto possunt admittere, ibi.
 Episcopo commissa est cura pauperum, & bonorum eis relictorum, adnot. ad form. 7. tit. 13. n. 2. pag. 145.
 Episcopus bona ad usum pium destinata, & non sufficientia, potest in alium pium usum convertere, ibi. n. 11. pag. 246.
 Episcopus Regularis non acquirit Monasterio cuius fuit filius, sed propriæ mensæ adnot. ad form. 4. tit. 14. n. 18. pag. 175.
 Episcopus Regularis recuperat jus successionis ad hereditatem sibi delatam post promotionem, non obstante renuntiatio-
 ne, ibi. n. 19.
 Episcopus Regularis post adeptum Episcopatum non recuperat bona ante Episcopatum tertio quæstia, ibi. n. 20.
 Episcopus ad quam summam possit extendere suum arbitrium pro alienatione vigore cap. terrulas, adnot. ad form. 5. tit. 14. n. 2. & 5. pag. 177.
 Episcopus non potest sua auctoritate reducere fructus Censuum ad Ecclesias spectantium, ibi. n. 4.
 Episcopus non potest prohibere Administrationis locorum piorum contractus à jure concessos sub pœna nullitatis, adnot. ad form. 6. tit. 14. n. 2. pag. 179. qui contra canones statuere non potest.
 Episcopus non potest pensionem referre, adnot. ad form. 7. tit. 14. n. 5. pag. 182.
 Episcopus non debet se ingerere in administratione honorum confraternitatum, sed rationem administrationis requirit, adnot. ad form. 8. tit. 14. n. 1. pag. 190.
 Episcopus non tenetur Patronum, qui non potest se ipsum presentare, & per viam deprecationis instat ad Beneficium institui, ex debito gratificare, adnot. ad form. 1. tit. 15. n. 11. pag. 198.
 Et multò minus quando adest alter Patronus, qui alium presentavit, ibi.
 Episcopus conferens Beneficium jurispatronatus jure devoluto tenetur legem fundationis servare, ibi. n. 14. pag. 199.
 Episcopus in provisione Præbendæ Theologalis quid agere debeat, ibi. n. 21. p. 201.
 Episcopus non tenetur presentationem Clerici absentis admittere, ibi. n. 22.
 Episcopus pro reparatione Ecclesiarum potest sequestrare fructus Beneficiorum in Ecclesiis reparatione indigentibus erectorum, ibi. n. 28. p. 203. ubi Decreta allegantur.
 Potest Beneficia transferre ad aliam Ecclesiam, si Ecclesia in qua sunt erecti, sit collapsa, ibi.
 Potest fructus eorundem Beneficiorum sequestrare pro conficiendis suppellectilibus Sacris, ibi.
 Non tamen fructus Parochiæ pretextu Ecclesiæ destructionis Præbendis Canonicilibus unire, ibi.
 Episcopus non potest Beneficiatis addere nova onera præter injuncta in fundatione, ibi. n. 29. pag. 204.
 Episcopus potest renovare Curatum amovibilem ab Ecclesiis Regularium absque eo, quod teneantur deducere causas, ibi. n. 32. pag. 207.

Index Rerum.

Episcopus potest erigere Vicarias perpetuas in Ecclesiis Parochialibus Monasteriis unitis non tamen in aliis quæ sunt de mensa, ibi. n. 33.

Episcopus allegatus suspectus non potest alium subdelegare, quando agitur de ejus interesse bursali, secus si de interesse Ecclesie adnot. ad for. 2. tit. 15. n. 4. pag. 208.

Episcopus suffraganeus non potest allegare suspectum Metropolitanum in causis subditorum, ibi. n. 12. & 13. pag. 211.

Episcopi judici irrationabilitas ex quibus resultet, ibi. n. 21. pag. 213.

Episcopus minus bene eligens in concursu Parochialium exactam rationem Deo reddet, ibi.

Episcopi habent in Diocesi mixtum imperium ad instar Principum gratiam faciunt de delictis ad eorum forum spectantibus, adnot. ad for. 3. tit. 15. n. 8. pag. 217.

Episcopi gratiam faciunt reis etiam post sententiam, quamvis non sit reservata facultas aggratiandi, ibi.

Episcopi non applicantes compositiones reorum in usus pios, post eorum mortem deducuntur ex spolio, ibi. n. 9.

Episcopi an, & quando debeant, & possint reos componere, ibi. n. 10.

Episcopus carcerans injustè, & sine delicto Clericum, peccat mortaliter, & tenetur ad damna, ibi. n. 11.

Episcopi quomodo se continere debeant in delictis levibus & in exactione poenarum. vide ibi. n. 12. pag. 218. ubi afferuntur littere S. Congr. Concilii.

Episcopi non debent ingredi clausuram Monialium, nisi in casibus permisis à Const. Greg. XIII. ibi. ad. 16.

Episcopi an, & quando concedant Sacerdoti licentiam bis in die celebrandi, ibi. n. 15. pag. 219.

Episcopus data deficientia mansionariorum pro servitio Ecclesie Cathedralis quando possit cogere Clericos Beneficiatos, vel Cappellanas habentes, ad inserviendum, adnot. ad for. 4. tit. 15. n. 4. 5. & 6. pag. 223.

Episcopus non potest simplices Sacerdotes multa gravare ad inserviendum in Ecclesia Cathedrali, ibi.

Episcopus contra Clericos non deferentes habitum, postquam ter monuit, potest illos Privilegiis Clericalibus privare, ibi. n. 7. & 8. pag. 224. & seq.

Episcopus in rebus publicum bonum respicientibus suo edicto quo Ecclesiastici comprehendantur, debet se conformare

comprehendantur, debet se conformare provisionibus laicalibus, ibi. n. 14. pag. 227.

Episcopus potest si delinquant punire Clericos, qui non habent requisita Concilii, sed se habent tanquam laici, n. 17. pag. 228.

Episcopus potest procedere contra Clericum, qui Clericatu renuntiavit, & inquisitus de delicto in foro Sæculari fuit absolutus, ibi. n. 19. pag. 292.

Episcopi quando se gerere debeant in privandis Clericis privilegiis clericalibus, adnot. ad for. 5. tit. 15. n. 1. pag. 231. & for. 6. & 7. pag. 232. & 233.

Episcopus qua forma, & cautela debeat requirere à Judice laico clericum captum, adnot. ad for. 8. n. 1. & 2. tit. 15. pag. 237.

Episcopus, qui non habet familiam armatam potest concedere licentiam lectoribus Tribunalis laici, ut capiant Clericos deferentes arma, ibi. n. 4.

Episcopi non requirentes Clericos à Judicibus laicis captos graviter peccant, & possunt puniri, ibi. n. 7. pag. 238.

Episcopus implorans brachium sæculare, debet Judicem requirere cum urbanitate, adnot. ad for. 9. tit. 15. n. 8. pag. 242.

Episcopus in sua Diocesi utitur familia armata Judicis laici absque licentia, adnot. ad form. 10. tit. 15. n. 2. pag. 243.

Archiepiscopus in Diocesi suffraganei non potest exercere actus contentiosæ jurisdictionis sine licentia Episcopi, ibi. n. 3.

Episcopus suffraganeus requisitus tenetur exequi in sua Diocesi mandata Archiepiscopi, ibi.

Episcopus suffraganeus parere recusans mandatis Archiepiscopi potest cogi etiam censuris, ibi.

Archiepiscopus in causis appellationum, potest exequi provisiones per suos Officiales in Diocesi Episcopi suffraganei absque licentia, ibi. n. 4.

Archiepiscopus incumbens visitationi exemptorum, tamquam Sedis Apostolicæ Delegatus, potest procedere contra commorantes extra diocesim, ibi. n. 5.

Episcopus per degradationem Clerici delinquentis non dicitur ad mortem eum damnasse; sed ab Ecclesia projecisse, ad. ad for. 11. tit. 15. n. 8. pag. 247. & ideo pro eo intercedere debet.

Episcopus quando teneatur procedere contra Capitulares cum adjunctis, & quid servare debeat, ibi. n. 16. & 17. pag. 249.

Episcopus extrahi faciens jure delegato à Sac. Congr. Immunit. confugam à loco

Index Rerum.

- immuni debet construere processum super abusu confugii, & eandem Congreg. reddere instructam, adnot. ad form. 13. tit. 15. n. 5. pag. 253.
- Episcopi Officium quale, adnot. ad form. 15. tit. 15. n. 2. pag. 257.
- Episcopi Officium, & auctoritas in custodienda clausura Monialium, ibi. n. 3. 4. & 5. pag. 258.
- Episcopus ex legitima causa potest deputare Confessarium Monialibus regularibus subjectis, ibi. n. 6. & 7. ubi quæ sint causæ justæ, n. 8. 9. & 10. pag. 259.
- Episcopus ad custodiendam clausuram potest uti censuris, tam contra accedentes etiam Regulares, quàm contra Moniales, ibi. n. 16. pag. 261.
- Episcopus, semota quacumque Superiorum Regularium negligentia, potest visitare clausuram Monialium etiam per delegatum, & resistentes censuris punire, ibi. n. 18.
- Episcopus condit Testamentum pro Anima defuncti ab intestato, ubi adest consuetudo, adnot. ad form. 17. tit. 15. n. 3. pag. 266.
- Archiepiscopi, & Episcopi possunt conficere Processus super vita, & miraculis fervorum Dei adnot. ad form. 18. tit. 15. n. 1. pag. 269.
- Archiepiscopi, & Episcopi, quid fervare debeant, & animadvertere in constructione processuum fervorum Dei, vide ibid. ubi datur instructio.
- Episcopi in ordinatione quæ cogitare teneantur, adnot. ad form. 1. tit. 16. n. 1. & 2. pag. 283.
- Episcopus Parochis Domum intra fines Parochiæ non habentibus. nec illam conducere non valentibus potest permittere, ut habitent in alia Parochia viciniori, adnot. ad form. 2. tit. 16. n. 6. pag. 293.
- Episcopus contra parochum non residentem non debet ad sequestrationem fructuum procedere, nisi eo citato, ibi. n. 8.
- Episcopi tenentur frequenter pro populo sacrificium offerre, ibi. n. 23. & seqq. pag. 298.
- Episcopi possunt punire contrahentes matrimonia contra suam prohibitionem, ibi. n. 29. pag. 300.
- Item illos qui contrahunt coram Parocho dissentiente, ibi.
- Item eos qui contrahunt omissis denunciationibus, ibi.
- Item testes intervenientes si sunt in dolo ibi.
- Episcopatum appetere an sit licitum, adnot. ad form. 3. tit. 16. n. 6. pag. 306.
- Qui præesse, & non prodesse desiderat Episcopari non debet, ibi. pag. 306.
- Episcopus in sua Ecclesia est Vicarius Christi, ibi. n. 8. pag. 307.
- Episcopus antiquitus vocabatur Papa, ibi.
- Episcopus tenetur residere, & non excusatur prætextu aeris mali, ibi.
- Episcopus dicitur residere, quando munia Episcopalia per seipsum adimplet, ibi. n. 9.
- Episcopus negligens, & otiosus potest à regimine removeri, ibi.
- Episcopus humilitate, & exemplo debet subditos gubernare, & instruere, ibi. n. 25. pag. 312.
- Episcopus debet habere maximam confidentiam in Deo, ibi. n. 26.
- Episcopus non solum sibi occurrentibus pauperibus tenetur eleemosynam dare, sed illos ex officio quærere, adnot. ad form. 5. tit. 16. n. 10. pag. 323.
- Episcopus non debet sibi reservare in approbatione confessoriorum absolutionem eorum qui debita non solvunt locis piis, adnot. ad Decret. communion. quotid. n. 18. pag. 42.
- Episcopus triplici pabulo pascit oves, adnot. ad form. 10. tit. 16. n. 5. pag. 343.
- Episcopus si est negligens debet corrigi paternaliter, & in privato, ibi.
- Episcopus non potest suppressere beneficia perpetua sine causa præcisè necessaria, nec ad manualitatem reducere, ibi. n. 7.
- Episcopus potest curam Animarum totius Capituli incumbentem, uni præbendæ de consensu Capituli unire, ibi.
- Episcopus debet in Cathedrali facere distributionem ordinum ad formam Concilii, ibi. n. 8.
- Episcopus Clericos Visitationi personali se subicere recusantes censuris cogit, ibi. n. 24. pag. 351.
- Archiepiscopi, Episcopi, & alii Prælati inferiores Regni Neapolitani possunt disponere de bonis quæ cadunt sub spolio, favore suarum Cathedralium vel Parochialium tantum, adnot. ad decret. subcollect. spoliior. n. 4. pag. 94.
- Si disponeret præter formam Bullæ Innocent. XII. nulliter agerent, ibi. n. 5. pag. 95.
- Episcopus ex causa potest augere, & ampliare poenam Canonum, adnot. ad form. 4. tit. 15. n. 22. pag. 230.
- Episcopi Dioecesani visitantes Ecclesias unitas S. Domui Lauretanæ, eorumque ministros,

Index Rerum.

Prores, & Rectores, corrigunt, tamquam Sedis Apostolicæ Delegati, adnotat. ad form. 2. tit. 13. n. 53. pag. 84.

Episcopus cui fuit datus Vicarius Apostolicus, potest conferre Beneficia, & Dimissorias concedere, adnot. ad form. 8. tit. 16. n. 3. pag. 337.

Episcopus nominatim suspensus nec ordines, nec Dimissorias concedit, ibi. n. 2.

Episcopus habet fiscum non ut sibi bona confiscata acquirat, sed ut distribuat in pauperes, adnot. ad form. 17. tit. 16. n. 11. pag. 269.

Episcopus in visitatione præsumitur informatus de statu suæ Ecclesiæ, adnot. ad form. 14. tit. 16. n. 2. pag. 355.

Cætera vide in verbo *Suffraganeus*.

Eucharistia.
Vide Verbum, *Sacramentum Eucharistia.*
Eulogia.
Eulogia quid sit ostenditur adnot. ad Decr. Commun. quotid. n. 7. pag. 39.

Excommunicatio.
Excommunicatio contra non revelantes, quomodo sit fulminanda ostenditur, for. 12. tit. 15. ibique in adnot. n. 1. pag. 250.

Excommunicatio non debet fulminari modo insolito, & ab Ecclesia non probato, ibi. n. 3. pag. 251.

Excommunicatio est æternæ mortis damnatio, ibi. n. 4.

Excommunicationem Papæ reservatam incurrit, qui ingreditur clausuram Monialium ad malum finem, adnot. ad form. 15. tit. 15. n. 14. pag. 260.

Vide verbo *Censura.*
Expensæ. Vide *Sepultura.*
Expositi.
Expositos alere & nutrire est opus summæ pietatis, adnot. ad form. 7. tit. 13. n. 4. pag. 145.

Pro nutriendis expositis in subsidium potest imponi Collecta sæcularibus, & Ecclesiasticis, ibi.

Exponentes filios sunt graviter puniendi, ibi. n. 5.

Exponens in loco remoto puerum, si moriatur, pœna ultimi supplicii tenetur, ibi.

Exponens puerum in loco obvio, & frequentato, si fortis non moriatur absolvitur, & quare, ibi.

Expositi an censeantur illegitimi, vel non, & an indigeant dispensari ad ordines ibi. n. 6. 7. & 8. pag. 146.

Exponentes propriam sobolem regulariter graviter peccant, & tenentur damna loco

pio resarcire, ibi. n. 13. pag. 147.

Quibus casibus non teneantur resarcire damna, ibi. & n. 14.

F

Festi dies.

Festos dies de præcepto nemo edicere potest sine Episcopi loci licentia, & consensu, adnot. ad for. 1. tit. 13. n. 14. p. 9.

Episcopus de jure vocato Clero, & Populo, potest dies festos indicere, hodie tamen indicere non debet juxta Bullam Urbani VIII. ubi. pag. 10.

Etiamsi indictio procedere ex voto Universalitatis, quia adhuc populus ad observantiam non tenetur, ibi. n. 15. adnot. ad for. 10. tit. 16. n. 12. pag. 345.

Ab observantia diei festi, non excusat contraria consuetudo ibi. n. 16. pag. 347.

Non licet diebus festis Mimis, & Histrionibus fabulas agere, ibi. n. 17. pag. 349.

Et Episcopus ad quem privative pertinet, licentiam concedere non debet, ibi.

Dies Festi solemniores in quibus licentia laborandi non conceditur, & Missa in privatis Oratoriis non auditur enumerantur ibi. n. 18. 19. & 20.

Festivitates insolite non debent introduci sine Episcopi approbatione, ibi. n. 22. pag. 350. & seq.

Festivitates B. M. V. quæ celebrantur in Ecclesia Universalisunt septem, & illarum ortum ostenditur, adnot. ad form. 6. tit. 13. à n. 12. ad 18. pag. 139.

Fides.
Fides Catholica fide credit Deum, credit in Deum, credit Deo, adnot. ad form. 3. tit. 16. n. 26. pag. 312.

Vide *Illegitimi Filii.*
Fiscus.
Fiscus laicalis non succedit in bonis Clerici ab intestato defuncti sine hærede, sed Episcopus, adnot. ad form. 17. tit. 15. n. 11. pag. 269.

Episcopus habet Fiscum, ibi.

Fornicatio.
Fornicatio est prohibita de Jure Divino, tam in veteri, quàm in novo Testamento, & afferuntur textus adnot. ad form. 1. tit. 16. n. 20. pag. 287.

Fraus.
Vide in verbo *Culpa.*
Fructus.
Fructus bonorum stabilium viginti annorum, æquant pretium eorundem, adnot. ad form. 5. tit. 14. n. 5. pag. 177.

Funeralia.

Funeralia quomodo sint peragenda, & dirigenda discrepantibus Parocho, hæredibus, & Regularibus in quorum Ecclesia cadaver est tumulandum, adnot. ad form. 1. tit. 13. n. 92. pag. 31. ubi affertur Decretum Congregat. Concilii.

Funeralium taxa est præscribenda ab Episcopo, non autem à Parocho, sive Capitulo, ibi. n. 97. pag. 33.

G

Gabella. Vide *Elemosina*.

Gubernator.

Vide in verbo Laici.

H

Honor.

Honor ab aliquibus vitæ antefertur adnot. ad form. 7. tit. 13. n. 5. pag. 145.

Hospitale.

Hospitalis erectio pro Orphanis, & expositis est opus piissimum, & Deo gratum, adnot. ad form. 7. tit. 13. n. 1. pag. 145.

Hospitalium pauperum cura Episcopis præcipue commissa est, ibi. n. 2.

Hospitalium Dos debet esse sufficiens ad hoc ut erigi valeant, ibi. n. 11. pag. 146.

Hospitalium causa favorabilior est quam causa Ecclesiæ, ibi. n. 12. pag. 147.

Hospitale erectum Episcopi auctoritate habet privilegium Ecclesiarum excepta immunitate, ibi.

Hospitale est immune à Gabellis, ibi.

Hospitale pro bonis primæ erectionis est immune ab oneribus etiam Cameralibus, ibi.

Hospitale non tenetur solvere procuratorem pro Visitatione, ibi.

Hospitalis bona usurpans incidit in excommunicationem, ibi.

Hospitale expositum, an & quando possit repetere expensas, & alimenta à Parentibus, ibi. n. 13. & 14.

Hospitale Sancti Spiritus in Saxia de Urbe succedit in Spolio Cruciferorum adn. ad form. 16. tit. 15. n. 13. pag. 265.

Hospitale infirmorum non succedit in hæreditate illorum, qui ibi decedunt ab intestato, adnot. ad for. 17. tit. 15. n. 2. pag. 266.

I

Identitas.

Identitas reliquiæ quomodo probetur, adnot. ad form. 2. tit. 13. n. 25. pag. 69.

Jejunium.

Jejunium sedulo ab Ecclesia commendatur, adnot. ad for. 4. tit. 16. n. 1. pag. 314.

Jejunii effectus qui sint, ibi. n. 2.

Jejunii præceptum non est absolute positivum Ecclesiæ, sed Christi, ibi. n. 3.

Seductores vocantur qui in jejunio docent propositiones laxas, ibi. n. 4. & 5. ubi de poru cocleatæ.

Per jejunium Deo satisfacimus, ibi. n. 10. pag. 318.

Misericordiam Dei invenit, qui Deum quærit in jejunio & oratione, ibi. n. 11. pag. 319.

Vigilia S. Jo. Baptistæ, & Sancti Mathiæ, in quibus est jejunandum an sint transferendæ, si prima incidat in die Corporis, Christi, & secunda in die carnis privii, ibi. n. 12.

An dispensati à cibis jejunii, & edentes carnes salubres teneantur ad jejunium, vide ibidem in edicto in urbe publicato §. 7. pag. 216.

Illegitimi.

Illegitimi non succedunt in Emphyteusi Ecclesiæ, adnot. ad form. 2. tit. 14. n. 6. pag. 165.

Illegitimi familiares trennales Episcopi, non possunt ab eo ordinari adnot. ad form. 3. tit. 13. n. 14. pag. 100.

Illegitimorum Clericatus non probatur per famam adn. ad for. 8. tit. 15. n. 1. pag. 237.

Illegitimi non succedunt in jure presentandi ad Beneficium juris patronatus, adnot. ad for. 1. tit. 15. n. 10. pag. 198.

Filiæ spurix, & illegitimæ possunt, & debent ali ex bonis Clerici intuitu Ecclesiæ quæsitis si non habeant aliunde, adnot. ad for. 1. tit. 16. n. 19. pag. 287.

Imagines Sanctorum.

Imagines Sanctorum insolitæ non debent in Ecclesiis exponi adnot. ad for. 1. tit. 13. n. 1. pag. 6. & n. 12. pag. 9.

Signum Crucis, aliæque Imagines Sanctorum non debent retineri nec pingi in locis sordidis, & indecentibus, ibi. n. 10. pag. 8. & reprobat Van. Espen. n. 11.

Imagines Sanctorum non debent publice exponi sine approbatione Episcopi, ibi. n. 12. pag. 9.

Imagines Sanctorum pingi non debent habitu

Index Rerum.

bitu ab Ecclesia non probato, ibi.
Imagines sanctorum quibus de causis fuerint in Ecclesia introductæ ostenditur, ibi. n. 15. pag. 10.

Immunitas.

Bona primæ erectionis Ecclesiarum, Beneficiorum, Hospitalium, & locorum piorum sunt immunita à collectis, etiam Cameralibus, adnot. ad form. 7. tit. 13. n. 12. pag. 147.

Statuta de jure congrui non comprehendunt clericos nec activè, nec passivè adnot. ad form. 2. tit. 14. n. 10. pag. 67.

Immunitas à gabellis competit clericis de jure Divino, adnot. ad form. 4. tit. 15. n. 7. pag. 225.

Immunitas à gabellis, & oneribus communitalivis, quæ competit clericis non suffragantur colonis, ibi. n. 11.

Immunitati non possunt Clerici spontè renuntiare, ibi. n. 12. pag. 226.

Immunitas quæ competit clericis pro fructibus relictis in propriis bonis competit etiam emptori ibi. n. 15. pag. 227.

Confugientes ad loca immunita non sunt expellendi sine justa causa adnot. ad form. 13. tit. 15. n. 1. & seqq. pag. 252.

Confugientes ad loca immunita sunt expellendi, si ibi delinquant, vel locum Sacrum operibus prophanis frædant, ibi. n. 2. & 3.

Qui sine justa causa expellit delinquentes à loco immuni peccat mortaliter, ibi. n. 4. pag. 253.

Regulares non debent expellere confugientes ad eorum Monasteria quoties modestè se gerant, imò si sunt pauperes tenentur ei alimenta ministrare, ibi. n. 5.

Excommunicati, & interdicti ab ingressu Ecclesiæ nec non Judæi, Turcæ gaudent immunitate, ibi.

Confugientes ad loca immunita, si exinde sint extrahendi auctoritate S. Cong. debent constare de abusu confugii, ibi. n. 5.

Qui delinquit in Ecclesia non ex proposito, sed impetu, vel casu, vel provocatus gaudet immunitate, adnot. ad form. 14. tit. 15. n. 2. pag. 254.

Qui in Ecclesia non occidit, nec mutilat membrum, sed infert vulnera, seu sfrisia gaudet immunitate, ibi.

Qui dicatur membrum mutilare, ibi.

Quis est solitus delinquere, vel delinquit cum scandalo debet à locis immunibus fer. fer. depelli, sicut, & fraudulentis Debitoribus, ibi. n. 3. pag. 255.

Qui associat Sacramentum Eucharistiæ gaudet immunitate, adnot. ad Decret. de commun. quotid. 12. pag. 41.

Indulgentia.

Quæ sint Indulgentiæ, & qui effectus earumdem, explicatur, form. 6. tit. 16. pag. 324, & seq.

Indulgentia concessa pro defunctis non prodest vivis, ibi. adnot. n. 1. pag. 327.

Indulgentia pro defunctis prodest, etiam si opera injuncta fiant ab homine qui non est in gratia, ibi. n. 2.

Indulgentia concessa verè pœnitentibus, & confessis, acquiritur sine confessione si is, qui vult illam lucrari post ultimam confessionem, nullum admisit peccatum, ibi. n. 3. & 4. pag. 328.

Indulgentiam concessam pro defunctis celebrationem Missarum ad Altare privilegiatum, consequitur Sacerdos, qui celebrat Missam cum Officio concordantem, ibi. n. 5. pag. 329. limitatur tamen n. 6.

Indulgentiarum beneficium est maximum & ideò gratias Deo reddere debemus, ibi. n. 7. pag. 332.

Indulgentiæ non possunt publicari sine Episcopi licentiâ, etiam in Ecclesiis Regularium non obstante consuetudine contraria, ibi. n. 8.

Indulgentiarum publicatio debet concedi ab Episcopo nulla recepta mercede, ibi.

Indulgentiæ concessæ pro aliquo festo die, si hæc transferatur, non transfertur indulgentia, ibi. n. 9.

Indultum.

Indultum Oratorii privati non suffragatur familiaribus Indultarii, adnot. ad form. 2. tit. 13. n. 32. & seqq. pag. 73.

Indultum Jubilationis non respicit ad servitium Ecclesiæ prestitum tempore Clericatus, sed post adeptam præbendam, ibi. n. 78. pag. 90.

Indultum Oratorii privati est exorbitans à jure & debet strictè interpretari, ibi. n. 35. pag. 74.

Indultum retinendi pensionem etiam si quis nubat, vel non incedat in habitu Clericali, non suffragatur pro militia adnot. ad form. 7. tit. 14. n. 11. pag. 184.

Infamia.

Infamia gravis æquiparatur morti, adnot. ad form. 7. tit. 13. n. 5. pag. 145.

Irregularis, Irregularitas.

Irregulares, & censuris Ecclesiasticis irretiti ordinari non possunt adnot. ad form. 3. tit. 13. n. 28. pag. 102.

Etiamsi

- Etiam si sint occulti ibi. num. 29.
 Irregulares sunt, qui se voluntarie castrari fecerunt, ibi. n. 31.
 Item furiosi, & mente capti, ibi. num. 32. pag. 103.
 Item Energumeni, ibi.
 Item Bigami, ibi. num. 33.
 Irregularis non est filius homicidæ Presbyteri, ibi. n. 34.
 Irregularis non est ille, qui accedens ad Domum Consanguineæ, ut compelleret fornicarium, iste projiciens se è fenestra moriatur, ibi.
 Nec ille qui accedens ad Domum Mulieris fornicandi causa, si superveniente Viro mulier occidatur, ibi.
 Irregularitas tunc incurritur, quando homicidium sequitur, ex aliqua causa, ex qua vel semper, vel ut plurimum solet homicidium accidere, aliàs dicitur casuale, ibi.
 Irregularitas proveniens ex homicidio non voluntario directè, & in se, sed solum in causa est dispensabile à Sede Apostolica, puta in eo, qui dedit mandatum ad stragandum, ibi.
 Irregularis non fit Judex, qui protulit sententiam sanguinis, nisi fuerit exequuta, ibi. n. 35. pag. 103. & 104.
 Neque qui exercuit Gubernium cum potestate ferendi iudicium sanguinis, & actu non exercuit, ibi.
 Neque Notarius, qui compilavit processus criminales, & plures fuerunt condemnati, & sententiæ non exequutæ ibi.
 Neque Clericus, qui iudici sæculari petenti librum baptizatorum exhibuit ut ætatem rei inquisiti de delicto, quod mortem meretur ibi. n. 36. pag. 104.
 Neque qui digitum pollicem, vel indicem ascidit quia non dicitur membrum mutilasse, ibi.
 Neque qui levi Epilepsia semel affectus per plures annos incolumis permansit, ibi.
 Irregularis efficitur Clericus, qui militiæ nomen dedit, & armatus in Bello servivit, licet moraliter sit certus neminem mutilasse, ibi. n. 37.
 Irregularis est, qui inquisitus de homicidio sustinuit torturam, & indicia diluit, ibi.
 Irregularis non est qui inculpatus de homicidio fuit absolutus tanquam repertus non culpabilis, ibi.
 Irregularitas, quæ repellit ab Ordine, non inducit incapacitatem pensionis, ibi. numer. 38.
 Religiosi qui fuerunt transmissi ad Trimes sunt irregulares, ibi. n. 39.
Judæi.
 Judæi cur tolerantur ab Ecclesiâ, adnot. ad form. 15. n. 15. n. 13. pag. 60.
 Non debet permitti, quod Judæi alloquantur Monialibus, ibi. n. 12. pag. 250.
 Sunt infensissimi hostes Christianorum, ibi.
Judex.
 Judicis assertio facta in Decreto jura fuisse producta, habet præsumptionem veritatis, adnot. ad form. 4. tit. 14. n. 21. pag. 175.
 Judex Ordinarius Episcoporum Suffraganeorum in causis civilibus, in quibus ipsi Suffraganei sunt rei, est Archiepiscopus, vel Nuntius Apostolicus ubi adest, adnot. ad form. 2. tit. 15. n. 11. pag. 210.
 Judex laicus cogit testes ad testificandum per multas, Ecclesiasticus per censuras, adnot. ad form. 2. tit. 15. n. 17. pag. 212.
 Judex laicus, & Ecclesiasticus debent invicem se coadjuvare, ibi.
 Judex cujus industria fuit electa, non potest subdelegare ibi. n. 19. pag. 213.
 Judicis industria per quæ dicatur electa vide, ibi.
 Judex admittens reum ad compositionem sine delicto peccat mortaliter, adnot. ad form. 3. tit. 15. n. 10. in fin. pag. 217.
 Judex laicus potest in Civilibus contra Clericum qui habitum, post motum iudicium, reassumpsit, procedere quo ad bona, adnot. ad form. 4. tit. 15. num. 18. pag. 228.
 Judex laicus ex delegatione Papæ fit capax ferendi iudicium in Clericum in aliquo casu particulari, ibi. num. 20. pag. 229.
 Judex Ecclesiasticus cognoscit, an Clericus reassumpserit habitum Clericalem in fraudem, adnot. ad form. 7. tit. 15. n. 1. pag. 233.
 Judex laicus requisitus ad remittendum Clericum captum ad Judicem suum Ecclesiasticum, non potest remissionem retardare sub prætextu, quod captus non habet requisita Concilii, adnot. ad form. 8. tit. 15. n. 2. pag. 237.
 Judex laicus remittens Clericum ad suum Judicem cum ignominia potest puniri, ibi. num. 5.
 Judex laicus constituto de Clericatu, renuens remissionem facere incurrit excommunicationem, ibi. n. 6. pag. 238.
 Judicis laici processus non probat contra Clericum, nisi ad instructionem animi, ibi. num. 8.
Judex.

Index Rerum.

Judex laicus requisitus ad præstandum brachium, tenetur illud præstare, nec debet de viribus sententiæ Judicis Ecclesiastici cognoscere, adnotat. ad form. 9. tit. 15. n. 5. pag. 241.

Judex laicus requisitus ad præstandum brachium, si est sub eodem Principe Judicis requirentis, vel agitur de Causis Ecclesiasticis debet exequi absque alia cognitione, ibi. n. 6.

Judex laicus requisitus ad præstandum brachium in causis fidei tenetur exequi, etiam si sibi constet sententiam injustam esse, ibi.

Judex laicus, qui denegat brachium suum Judici Ecclesiastico potest excommunicari, ibi. n. 7.

Judex laicus pro præstatione brachii est requirendus deprecativè cum urbanitate, ibi. n. 8. pag. 42.

Judex laicus non potest prohibere lictoribus sui Tribunalis ne exequantur sine sua licentia mandata Judicis Ecclesiastici, adnot. ad form. 10. tit. 15. n. 2. pag. 243.

Judex Delegatus Papæ præcedit contra impediens suam jurisdictionem, ubicumque fuerint absque requisitione, ibi. n. 5.

Judex laicus an possit cognoscere de viribus sententiæ Judicis Ecclesiastici, qui Clericum delinquentem degradavit, adnot. ad for. 11. tit. 15. n. 12. & 13. pag. 248.

Judex qui ex privata scientia scit reum esse, innocentem non potest illum ad mortem damnare, licet ex processu plenè constet esse innocentem, ibi. n. 14.

Judex laicus sine venia Episcopi non debet accedere ad collocutoria Monialium ad interponendum Decretum in contractu educandæ adnot. ad form. 15. tit. 15. n. 17. pag. 261.

Judex in omni delicto hodie potest procedere per inquisitionem, adnot. ad form. 4. tit. 15. n. 21. pag. 229.

Juramentum.

Juramentum an possit deferri visitatis, adnot. ad form. 10. tit. 16. n. 3. pag. 342.

Jurpatronatus, Patronus.

Jurpatronatus non acquiritur per solam Ecclesiæ constructionem, sed requiritur consensus Episcopi, adnot. ad form. 1. tit. 15. n. 2. pag. 196.

Consensus Episcopi in acquisitione jurispatronatus post lapsum longi temporis accedente observantia præsumitur intercessisse. ibi.

Jurpatronatus acquiritur per Ecclesiæ reæ-

dificationem vel fundi præstationem, non autem per restaurationem, vel dotis augmentum, ibi. n. 3.

Jurpatronatus probatur per multiplicatas præsentationes effectum sortitas, quando non agitur de personis in quibus cadit præsumptio usurpationis, ibi. n. 4. pag. 197.

Usurpationis præsumptio cadit in Domino feudi, licet habeat plures condominos, & in persona potenti, ibi. n. 5.

Jurispatronatus Beneficium non acquirit libertatem per non usum, & ideo Patronus potest præsentare non obstante negligentia antecessorum, ibi. n. 6.

Jurispatronatus Beneficium ut acquirat libertatem exigitur, quod fuerit scienter collatum tamquam liberum, & quod intercesserit cursus 40. annorum, ibi.

Jurispatronatus derogatoriæ potius præferunt quam tollunt jurispatronatus, ibi.

Patronus tenetur in subsidium Ecclesiam jurispatronatus reficere, ibi. n. 9. pag. 198.

Patronatus potest petere alimenta ab Ecclesia jurispatronatus, dummodo Ecclesia sit dives, & ipse aliunde non habeat, & sit ex descendentia fundatoris, ibi.

Patronus habens probabilem ignorantiam qualitarum foundationis, non privatur jure suo si non præsentet idoneum, ibi. n. 18. pag. 200.

L

Laici.

L Aici retinere non possunt in Presbyterio Sedilia, adnot. edict. de exposit. Sacram. n. 3. pag. 51.

Laicis non est deferendum Evangelium ad osculandum, neque permittenda eorum assistentia in Presbyterio, ibi. num. 4. 5. & 6. pag. 52.

Laici non possunt retinere Baldachinum in Ecclesia, ibi. d. n. 6.

Laicorum Magistratus sedere debet extra Presbyterium, adnot. ad form. 2. tit. 13. n. 4. pag. 59.

Et non potest retinere stratum in Sedili, n. 5. pag. 60.

Laico Præsidi Provinciæ debetur thurificatio duplici ductu, ibi.

Et de osculo Evangelii, osculo pacis, & Præminentis Magistratus, vide ibi, ubi allegantur Decreta.

Et de associatione Episcopi, manuum locatione

Index Rerum.

- tionem faciendo per Magistratum laicum, vide ibi. n. 6. & 12. pag. 62.
- Laicus Gubernator Prælati quo honore sit recipiendus in Ecclesia, & quo loco federe debeat, ibi. d. n. 6.
- Laicus Magistratus an possit cogi accedere ad lotionem manuum Episcopi solemniter celebrantis, ibi. n. 8. 9. 10. & 12. pag. 61. & 62.
- Laici non debent in Ecclesia Sedem æqualem habere cum Ecclesiasticis: & Ecclesiastici non debent pro aliis minimis illos exturbare, ibi. n. 11.
- Prælati, Præfidi Provinciæ qualis honor, & locus debeat in functionibus Ecclesiasticis concurrente Episcopo, vide ibi. d. n. 12. ubi Decreta referuntur.
- Laici absente Magistratu, quomodo sint invitandi ad lotionem manuum celebrantis, ibi. ad 8.
- Laici non debent nudis manibus, nec alio modo tangere reliquias Sanctorum, ibi. n. 26. pag. 69.
- Laici sunt incapaces exigendi Decimas, adnot. ad form. 1. tit. 14. n. 12. pag. 161.
- Non obstante consuetudine, vel quod habuerint titulum à Principe laico, ibi.
- Neque suffragante quod Investituram habuerint à Principe, ibi. n. 14.
- Laicus non potest esse Compromissarius in iuribus spiritualibus, adnot. ad form. 4. tit. 14. n. 12. pag. 173.
- Laici impediens publicationem Indulgentiarum, & illam non concedentes sine solutione pecuniæ sunt denunciandi ad Sedem Apostolicam, adnot. ad form. 6. tit. 16. n. 8. pag. 332.
- Laicus potest in Episcopum postulari, adnot. ad form. 1. tit. 15. n. 24. pag. 202.
- Laicus non potest præsentari ad Beneficium ibi. n. 12. pag. 198.
- Neque admitti debet ad concursum Parochialium, ibi. n. 14. pag. 199.
- Laudemium.*
- Laudemium solvi debet ab Emptore juxta consuetudinem adnot. ad form. 3. tit. 14. n. 4. pag. 169.
- Laudemium debetur quando res Emphyteutica transit in extraneum vigore contractus etiam cum pacto redimendi, ibi.
- Legatum.*
- Legatum Missarum censetur perpetuum quoties voluntas Testatoris non obitet, etiam si hæres reperiat gravatus cum dictione *meus, ipse infra scriptus &c.* adnot. ad form. 2. tit. 13. n. 44. pag. 76.
- Legatum relictum Puellis Orphanis, potest distribui carentibus tantum Patre adnot. ad form. 7. tit. 3. n. 3. pag. 145.
- Legatum relictum Orphanis non debetur illis, qui carent Patre tantum, quando concurrunt orbatu utroque Parente, ibi.
- Legatum relictum pauperibus Viduis, potest distribui habentibus Viros inutiles, quoties non concurrant veræ Viduæ, ibi.
- Legatum relictum pro utensiliis Ecclesiæ Capuccinorum debet investiri pro adimplemento voluntatis Testatoris, adnot. ad form. 1. tit. 14. n. 17. pag. 262.
- Legatum relictum Virgini ad effectum nubendi, debetur si fiat Monialis, ibi. n. 18. ubi datur limitatio.
- Legatum relictum pro constructione Ecclesiæ sive Cappellæ, si res legata est fructifera debetur una cum fructibus, ibi. n. 19.
- Legatum relictum ad usum illicitum, non cedit lucro hæredis sed ad aliud opus licitum applicatur, ibi.
- Legatum alimentorum præstandum in Domino Testatoris, debetur legatario, si fiat Religiosus, ibi. n. 20.
- Legatum factum personæ Ecclesiasticæ dicitur pium, ibi. n. 21.
- Legata pia non tenentur hæres solvere in foro conscientie ultra vires hæreditarias, quamvis Inventarium non confecerit, ibi. n. 2. pag. 163.
- Legatum relictum Uxori, quamdiu Viduitatem servaverit, debetur si ingrediatur Religionem, ibi. n. 23.
- Legatum relictum Juvénibus, danti operam studiis legalibus, debetur Clerico, si ve laico danti operam studio Canonum, adnot. ad form. 1. tit. 14. ibi. n. 24.
- Legatum relictum pro erudiendo Juvénibus bonis artibus, & studiis dicitur pium, & debetur etiam Diviti, ibi.
- Lex.*
- Lex nova ubi non determinat, specificatum à lege veteri, adnot. ad form. 1. tit. 13. n. 58. pag. 21.
- Ejus est legem interpretare, cujus est condere, adnot. ad form. 2. tit. 13. n. 27. pag. 74.
- Lex quantumvis generalis, semper restringitur ad personas habiles, adnot. ad form. 5. tit. 13. n. 8. pag. 91. & n. 13. pag. 199.
- Lex quando est clara non admittit observationem interpretativam contrariam, adnot. ad form. 2. tit. 13. n. 36. pag. 74.
- Lex Papæ non admittit non usum, ibi, & adnot. ad form. 4. tit. 15. n. 2. pag. 222.
- Lex,

Index Rerum.

Lex, si manet ratio, contrariam consuetudinem vincit, adnot. ad for. 7. tit. 15. n. 6. pag. 234. & seq.

Decreta Sac. Congr. Concilii habent vim legis, & obligant in utroque foro adnot. ad form. 2. tit. 16. n. 18. pag. 269.

Lex generalis non comprehendit casum privilegium, & speciale, adnot. ad for. 4. tit. 13. n. 41. pag. 121.

Legis correctio semper est vitanda, adnot. ad for. 2. tit. 13. n. 38. pag. 75.

Lex Divina data est hominibus cum usurationis. adnot. ad for. 3. tit. 16. n. 10. & 11. pag. 307.

Ob legem Christi ignoratam nemo damnatur, ibi.

Lex generaliter loquens, generaliter est intelligenda, adnot. ad Decret. Subcollect. Spol. n. 2. pag. 94.

Legis ratio ubi militat, ibi militare debet legis dispositio, ibi.

Lex respiciens plura determinabilia, æqualiter ea determinare debet, ibi.

Legis transgressio quo clarior, eo peior, adnot. ad for. 2. tit. 13. n. 15. pag. 74.

Legis finis, & ratio ubi non militat, nec legis dispositio militare debet, adnot. ad for. 4. tit. 15. n. 12. pag. 226.

Legis auxilium frustra invocatur, qui committit in legem, ibi. n. 7. pag. 224.

Licentia.

Licentia investendi pecunias locorum piorum, debet expediri gratis, adnot. ad for. 6. tit. 14. n. 1. pag. 178.

Licentia extrahendi reum à loco immuni, adnot. ad for. 14. tit. 15. pag. 254.

Licentia Episcopi pro erigendis Confraternitatibus in solo Ecclesie Lateranen. debet esse expressa, adnot. ad for. 1. tit. 13. n. 85. pag. 29.

Licentia erigendi Confraternitates in solo Ecclesie Lateranen. non potest dari à Vicario Generali, neque à Vicario Capituli, ibi.

Licentia requisita à Concilio Trid. in renuntiationibus Monialium, non potest dari à Vicario Monialium, adnot. ad for. 10. tit. 16. n. 20. pag. 349.

Licentia ingressus in Clausuram Monialium, nemo concedit sine approbatione Episcopi, non obstante consuetudine sive privilegio. adnot. ad for. 15. tit. 15. n. 14. pag. 260.

Licentia egressus à Clausura non conceditur Monialibus ab Ordinario, nisi in casibus contentis in Bulla Pii, V. ibi. n. 15. pag. 261.

Licentia Sacerdoti celebrandi bis eadem die non conceditur ab Episcopo, nisi ex magna necessitate, adnot. ad for. 3. tit. 15. n. 15. pag. 219.

Licentia deferendi arma Clericis concessa, soluta pecunia est injuriosa Sac. Canonibus, adnot. ad form. 10. tit. 16. n. 19. pag. 349.

Licentia quærendi elemosinas, quibus conditionibus decur, adnot. ad for. 5. tit. 16. n. 8. pag. 322.

Litteræ Subsidiales.

Litteræ Subsidiales, quando adhibeantur, adnot. ad form. 10. tit. 15. n. 1. pag. 247.

Episcopus in sua Dicecesi utitur familia armata Judicis laici absque Oratoriis, ibi. n. 2.

Archiepiscopus in Dicecesibus Suffraganeorum uti debet Oratoriis, præterquam in causis appellationum, ibi. n. 3. & 4.

Ludus.

Ludi ex quibus oriuntur crimina, non sunt liciti per consuetudinem, adnot. ad form. 10. tit. 16. n. 18. pag. 249.

M

Magistratus. Vide in verbo *Laiet.*

Maria Virgo. Vide. *Misericordia. Festi dies.*

Martyrium.

Martyrium sine effusione sanguinis est triplex, adnot. ad for. 2. tit. 16. n. 35. pag. 302.

Martyrologium.

Descriptio Sanctorum facta in Martyrologio, præstat cultum, adnot. ad for. 1. tit. 12. n. 2. pag. 7.

Sancti, qui non fuerunt solemniter canonizati, non describuntur hodie in Martyrologio, nisi Papa dispenderit, ibi.

Mater.

Mater si habet in bonis tenetur in subsidium loco Patris reficere expensas pro filio expposito, adnot. ad for. 7. tit. 13. n. 14. pag. 147.

Mater tenetur lactare filium usque ad triennium, ibi.

Mater pauper, quæ laboribus sibi victum quærit, non tenetur propriis expensis filium lactare, sed Patris, ibi.

Mater pauper non potest se eximere ab onere lactandi, si Pater est paratus alimenta prestare, ibi.

Matrimonium.

Matrimonii clandestini tres sunt species, adnot. ad for. 3. tit. 16. n. 27. pag. 299. & seq.

Matrimonium contrahens omisis denuntiationibus culpabiliter incurrit pœnas clan-

- clandestinitatis, ibi.
- Matrimonium contractum non adhibitis denuntiationibus absque dispensatione, nullam habet præsumptionem validitatis, in dubio contra illud est pronuntian- dum, ibi. n. 28. pag. 300.
- Matrimonia clandestina secundæ speciei contrahentes possunt ab Episcopo puniri ibi. n. 29.
- Matrimonii impedimenta nonnulla refe- runt, ibi. n. 30. pag. 300. & 301.
- Poligamus non potest contrahere cum se- cunda sine dispensatione, etiamsi prima Uxor decefferit, & ipse pœnam trire- mium expleverit, ibi.
- Qui obtinuit dispensationem super gradu prohibito & contraxit, vel sponsam co- gnovit ante præsentationem indiget no- va dispensatione, ibi.
- Qui contraxit sponsalia cum muliere inho- nêsta, non potest impediri à consanguineis ne contrahat matrimonium, ibi.
- Denuntiatio impedimenti affinitatis ortum ex fornicatione, non retardat matrimo- nium, nisi concludenter probetur, ibi.
- Qui contrahit cum licentia Episcopi ma- trimonium temporibus ab Ecclesia prohibi- tis, potest traducere Sponsam ad Do- mum absque alia licentia, ibi.
- Non confirmatus non contrahit impedi- mentum ad effectum contrahendi matri- monium cum suscepto in Sacramento confirmationis, ibi.
- Matrimonium an contrahi possit sine dis- pensatione à Titio cum Berta, quæ fuit Matrina filiæ Titii suscepta ex primo ma- trimonio in Sacramento confirmationis collato ab Episcopo per errorem cum oleo infirmorum, ibi. n. 31. pag. 301.
- Matrimonium contrahens cum Berta, si ante consumationem declaretur nullum ob- metum poterit ducere in Uxorem foro- rem ejusdem Bertæ, quia nullum adest impedimentum, ibi. n. 32. pag. 302.
- Secus in matrimonio esset declaratum nullum ex alia causa ibi, & adducitur ratio disparitatis.
- Qui obtinuit dispensationem super impe- dimento consanguinitatis falsò narrato paupertate est validè dispensatus, ibi. n. 33.
- Dispensatio ob angustiam loci est exe- quenda, etiamsi testes deponant homines loci esse omnes pares, ibi.
- Matrimonium contractum coram Parocho non Sacerdote est validum, ibi. n. 34.
- Matrimonium contractum coram Parocho
- ejus provisio nulla pretenditur ex dese- ctu Examinatorum Synodaliū est vali- dum. ibi.
- Matrimonium contractum coram Presbyte- ro non Parocho, sed coram eo, qui de consuetudine reputatur talis non vali- dum. ibi.
- Matrimonium contractum coram Vicario Generali, vel alio Presbytero habente ab eodem facultatem validum est, ibi.
- Matrimonium contractum ab Educanda co- ram Parocho intra cujus limites situm est Monasterium est validum, ibi.
- Matrimonium contrahi potest per Procura- torem tam masculum, quàm feminam, ibi.
- Matrimonium tanquam Sacramentum con- fert gratiam, ut vir cognoscat Uxorem magis gratia sobolis, quàm libidinis, ad- not. ad Decret. Commun. quotid. num. 7, pag. 38.
- Matrimonium carnale, & spirituale pari passu ambulant, adnot. ad form. 1. tit. 14. n. 18. pag. 162.
- Melioramenta.*
- Melioramenta facta in re Emphyteutica Ec- clesiæ possunt repeti, imò & hypothecari, adnot. ad form. 2. tit. 14. n. 9. pag. 167.
- Dummodò non adfit pactum reversionis, ibi.
- Mercos Salarium.*
- Revisores administrationum, Exactores locorum piorum ab Episcopo deputati possunt exigere mercedem, non obstante Taxa Innocentiana, dummodò non sint Officiales Episcopi, adnot. ad form. 2. tit. 13. n. 47. pag. 81.
- Metus.*
- Metus pluribus modis incuitur, adnot. ad form. 5. tit. 13. n. 4. pag. 125.
- Miraculum.*
- Miracula Sanctorum debent approbari ab Episcopo Diocesano etiam in loco exem- pto, adnot. ad form. 1. tit. 13. n. 23. pag. 11.
- Donum miraculorum concessit Christus suæ Ecclesiæ, ibi. n. 24.
- Miracula sunt diversæ speciei, ibi. n. 25. & seqq.
- Mira Dæmonum quæ dicantur, ibi. num. 29. pag. 12.
- Miracula vera à falsis, quomodo dignoscan- tur, ibi. n. 30.
- Miracula perperua quæ perseverant in Ec- clesia celebriora enumerantur, ibi. à n. 31. ad 37.
- Miraculum probat unicus testis fide dignus adnot. ad form. 2. tit. 15. n. 16. pag. 172.
- M*

Index Rerum.

Misericordia.

Misericordia Domini plena est terra, & in quo verificetur, ostenditur, adnot. ad for. 4. tit. 16. n. 11. pag. 319.
 Misericordiam Dei non inveniet, qui non facit cum proximo misericordiam, adnot. ad for. 5. tit. 16. n. 11. pag. 323.
 Misericordiam B. M. V. ejusque clementia enaratur, & glorificatur in pluribus, adnot. ad for. 6. tit. 13. n. 19. pag. 140.
Missæ.
 Quid sit missa in sensu mystico, adnot. ad for. 1. tit. 13. n. 43. pag. 14.
 Quid sit servandum ex parte celebrantis, & quid ex parte audientium, ibi. n. 44.
 Quia sunt qui præcepto de audienda missa diebus festis non satisfaciunt, ibi.
 Quæ sint removenda, & quæ servanda, ut missa religiose audiantur, ibi. n. 45.
 Regulares admittentes indecentia in celebratione missarum, possunt ab Episcopo coerceri, ibi.
 Audientes missam diebus festis in Oratorio privato Episcopi, satisfaciunt præcepto Ecclesie, adnot. ad for. 2. tit. 13. n. 39. p. 75.
 Celebrantes missam in Ecclesia, ubi exponitur Sacramentum Eucharistie tenentur orationem dicere de Sacramento, adnot. ad Edict. exposit. Sacramen. n. 1. pag. 51.
 Quid autem sit servandum in Collegiatis, vide ibi.
 Missæ defunctorum non possunt celebrari in festis duplicibus, non obstante Testatorum voluntate, adnot. ad for. 2. tit. 13. n. 20. pag. 66.
 Missa debet concordare cum Officio, ibi. & n. 28. pag. 70.
 Missa in Ecclesiis Regularium à sacerdote seculari, potest celebrari secundum eorum festivitates, ibi n. 29.
 Missa in Oratoriis Privatis quando, & quomodo sit celebranda, ibi. n. 31. & assertur Decretum generale pag. 72.
 Præcepto de audienda missa diebus festis non satisfacit, qui illam audit in Oratorio privato habentis Indultum, ibi. n. 32. & seq. usque ad n. 38. pag. 73. & seq.
 Missa audiens in die festo in Cappella Cardinalis satisfacit præcepto, ibi. n. 40. pag. 75.
 Missa non debet à Presbyteris celebrari sine clericali tonsura, sive corona, ibi. n. 43. pag. 76.
 Missarum celebratio probatur juramento celebrantis, ibi. n. 46. pag. 77.
 Qui Missas celebratas in libro ad hoc parato non notavit, potest multari, ibi

Anniversarium quindecim missarum intelligitur de missis privatis, ibi. n. 57. pag. 85.
 Missæ de una ad aliam Ecclesiam transferri non possunt sine licentia Sedis Apostolicæ, ibi. n. 58. pag. 86.
 Missæ ex causa rationabili transferuntur per modum provisionis auctoritate Episcopi, ibi.
 Missæ non possunt cum sola auctoritate Nuntii Apostolici à loco à Testatore perscripto, ad alium transferri, ibi. n. 59.
 Missæ ubi Testator locum non designavit, celebrandæ sunt in Ecclesiis electis ab hærede non autem in Ecclesia, ubi Testator reperitur tumultatus, ibi.
 Missæ celebrandæ sunt in loco, tempore, & diebus à Testatore expressis, ibi. n. 60.
 Quid si Ecclesia vel Collegium transferatur, ibi. n. 61. & 62.
 Missæ si sint reducendæ elemosina semper taxatur ad manualem, ibi. n. 63. pag. 87.
 Fructus qui proveniunt ex auditione missæ quot sint, adnot. ad for. 6. tit. 13. n. 3. pag. 137.
 Missis intervenire laudabile, ibi. n. 1.
 Minister missæ gerit Personam Ecclesie, ibi. n. 2.
 Ministri in habiles & viles in serviendis missis arceudi sunt, i. i.
 Exempla Sanctorum, qui in Sacrificio missæ occupati fuere, ibi. n. 4.
 Bis Missam celebrans eodem die graviter peccat, & punitur, adnot. ad for. 3. tit. 15. n. 13. pag. 218.
 Bis missam celebrans mittitur ad ergastulum, ibi. & rejicitur Amen. n. 14. & 15. pag. 219.
 Missa non potest bis celebrari ab uno sacerdote in nocte Nativitatis Domini, ibi. n. 16.
 Neque una in die Sabbati Sancti, ibi. n. 17. pag. 221.
 Missa non celebranda, nisi recitato matutino cum laudibus, adnot. ad for. 1. tit. 16. n. 5. & 6. pag. 283.
 Missam celebrans in dignè quas penas subeat spirituales, ibi. n. 11. pag. 285.
 Missam celebrans currentem ad Altare privilegium pro defunctis, consequitur indulgentiam, quamvis non celebret missam defunctorum, adnot. ad for. 6. tit. 16. n. 5. pag. 329. limita, ut ibi. n. seq.
 Missas celebrare Rector, seu Beneficiatus non tenetur, si Dos assignata evadat infructifera sine ejus culpa, adnot. ad for. 2. tit. 13. n. 56. pag. 85.
 Missa Conventualis in Collegiatis Ecclesiis cele-

- celebrantur pro defunctis benefactoribus, est pars Officii, adn. ad for. 2. tit. 16. n. 20. pag. 297.
- Missarum onera acceptata vigore contractus si diminuantur redditus, Missæ non reducuntur à Sac. Congreg. sed à Judice reductione contractus ad viam juris, adnot. ad for. 10. tit. 16. n. 17. pag. 349.
- Missæ defunctorum, quibus diebus celebrari non possint ad Altare privilegiatum, adnot. ad for. 6. tit. 16. n. 6. pag. 329.
- Moniales, receptio Monialium.*
- Moniales non debent tangere Reliquias Sanctorum, adnot. ad for. 2. tit. 13. n. 27. pag. 69.
- Moniales diebus bacchanalium, nec umquam uti debent habitu virili, adnot. ad for. 15. tit. 15. n. 4. pag. 258.
- Moniales etiam Regularibus subjectæ confiteri non possunt Confessario ab Episcopo non approbato, non obstante quacumque consuetudine, ibi. n. 6.
- Non possunt confiteri nec Generali Ordinis cui subjacent sine præcedenti Episcopi approbatione, ibi.
- Moniali graviter infirmæ si petat, non est denegandus Confessarius extraordinarius. ibi. n. 9. pag. 259.
- Moniales, non debent uti fenestrella communionis ad loquendum cum exteris, ibi. n. 11.
- Moniales non debent alloqui cum Hebræis, ibi. n. 12.
- Monialium clausuram custodit Episcopus privativè quoad omnes non obstante privilegio contraria consuetudine, ibi. n. 14. pag. 260.
- Pœnæ violantium clausuram, ibi.
- Moniales occasione consecrationis, non possunt admittere nec Magistrū Ceremoniarium, nec Confanguineos intra clausuram, ibi.
- Moniales non possunt egredi clausuram in aliis casibus, quantumvis gravibus, præter contentis in Bulla Pii V. ibi. n. 15. pag. 261. ubi quid veniat nomine epidemiæ.
- Prohibitio alloquendi Moniales, comprehendit etiam Abatissam, ibi. n. 17.
- Monialium clausuram potest ab Episcopo visitari remota quacumque superiorum Regularium negligentia, ibi. n. 18.
- Monialium renunciatio debet fieri cor. Vicario Generali, non autem cor. Vicario foraneo, aut deputato pro regimine Monialium, adn. ad for. 10. tit. 16. n. 20. pag. 349.
- Monialis Novitia ante professionem potest condere Testamentum absque licentia Ordinarii, ibi.
- Monialis Novitia si vir Novitius, si completo anno probationis statim non profiteatur, sed professio prorogetur, potest ante emissionem professionis renuntiationem validè facere, ibi.
- Officium Abatissæ expirat expleto triennio, adnot. ad form. 5. n. 3. tit. 13. pag. 214. Decreto 1.
- Monialis quæ non habet 25. annum completum non admittitur ad Consecrationem, ibi. dec. 2.
- Moniales Ordinum Mendicantium non consecrantur, ibi. dec. 2.
- Tertia Soror Monialis caret voce, ibi. dec. 3.
- In eodè Monasterio plusquàm duæ Sorores nõ admittuntur pro educatione, ibi. d. dec. 3.
- Monialiam acceptatio intra numerum pertinet ad Capitulum Monialium, ibi. Decr. 4. pag. 125.
- Moniales supra numerum non admittuntur sine licentia Sac. Cong. ibi. Decr. 5.
- Conversæ supra numerariæ solvant Dotem duplicatam, ibi. Decr. 6.
- Moniales debent cibum sumere omnes in Refectorio ad mensam communem, adnot. ad for. 10. tit. 16. n. 20. in fin. pag. 350.
- Puellæ antequàm admittantur ad habitum Religionis inter Moniales debent exporiri, adn. ad for. 5. tit. 13. n. 1. pag. 124.
- Defectus morales, & naturales qui sunt, & quando dicantur notabiles, ut Puella recipi non debeat, ibi. n. 2.
- In receptione Puellarum, & gubernio Monialium quid sit servandum juxta Decreta S. Congr. ibi. n. 3.
- Metus puellis, ut efficiantur Moniales dupliciter incutitur, ibi. n. 4. pag. 125.
- Puella quæ vult effici Monialis propter humanos respectus debet in sæculo remanere, ibi. n. 5. pag. 126.
- Moniales sunt in statu perfectionis acquirendæ, ibi. n. 6.
- Moniales emittentes professionem cum intentione servandi ea quæ promittuntur, consequuntur remissionem omnium peccatorum, ibi.
- Monialis, quæ professionem emittit cum intentione non observandi ea quæ promittit, peccat mortaliter, ibi.
- Monialis, quæ vult vivere secundum malam corruptelam Monasterii est in periculo Animam perdere, ibi. n. 7.
- Episcopus potest præcipere Monialibus,

Index Rerum.

ne recipiant puellas inhabiles & ineptas, quas nec ipsæ recipere possunt, n.8.
Conversæ sunt de numero præfixo Monialium, ibi. n.9.
Conversæ antequam admittantur ad habitum, experiuntur in habitu sæculari, ibi. d. nu.9.
Conversæ si non sunt aptæ, & non recipiuntur ad habitum non possunt in Claustram retineri, ibi.
Conversæ aptæ possunt in numero præfixo recipi sine dote, ibi. n. 10. pag. 127.
Episcopus potest sub censuris præcipere Monialibus etiam exemptis, & eorum superioribus ne recipiant Puellas ad habitum, nec ad professionem, nisi prius sit ipse certioratus, ibi. n. 11.
Tutius est prohibere sub pœna nullitatis, receptionem, ibi. n. 12.
Non debet certioratus in Monasteriis exemptis explorationem voluntatis recipiendæ differre ultra 15. dies, aliàs possent eo inconsulto admittere, ibi.
Defectus explorationis voluntatis Puellæ recipiendæ non annullat professionem, ibi.
Professio emissa in articulo mortis anno probationis expleto valida est, & operatur, ut dos acquiratur Monasterio, ibi. n. 13. pag. 128.
Professio emissa in articulo mortis anno probationis non expleto non suffragatur, nisi quoad acquisitionem Indulgentiarum favore profitentis, ibi.
Professio Monialis Phisicæ, seu Hecticæ in articulo mortis, etiam anno probationis completo non operatur acquisitionem Dotis favore Monasterii, ibi. n. 14.
Monialis translatio non conceditur sine Indulto Apostolico, ibi. n. 16. pag. 129.
Monialis de jure communi, poterat de uno ad alium Monasterium arctioris vitæ fervore mota transire, ibi.
Monialis, quæ petit transferri debet examinari, & recognosci, quo spiritu ducatur, ibi. n. 17.
Monialis translata, an secum transferat ad Monasterium ad quod, bona quocumque modo quæsitæ, ibi. d. n. 17. & 18.
Monialium dos datur pro alimentis, ibi.
Monialium dos, intra numerum potest de licentia Ordinarii expendi pro necessitatibus Monasterii, ibi. n. 3. in fin. pag. 125.
Puellæ monachandæ possunt recipi absque experimento, si Episcopo videatur, & Monialibus noti sint illarum mores, ibi. n. 15. pag. 128.

Monacelli Form. Pars II.

Monitio.

Monitio facta in Synodo habet vim trium, adnot. ad form. 5. tit. 15. n. 3. pag. 231.
Vide in verbo *Citatio.*

Monitorium.

Monitorium pro habendis revelationibus obtentum à Papa, non potest ab exequutore mutari, vel alterari in minimo, adnot. ad form. 12. tit. 15. n. 2. pag. 251.

Mulier.

Mulieres vanæ, quæ vestiuntur vestibus peregrinis habebunt pro Zona funiculum, & pro fascia pectorali calvitium, adnot. ad form. 3. tit. 16. n. 20. pag. 310.

N

Negligentia.

Negligentia in Episcopo est delictum, adnot. ad for. 3. tit. 16. n. 9. pag. 307.

Notarius.

Notarii tenentur etiam nemine requirente revelare legata pia, adnot. ad form. 1. tit. 14. n. 16. pag. 162.

Notarii non revelantes contractus, & legata pia peccant mortaliter, & eorum negligentia, potest fieri casus reservatus, ibi.

Notarii assertio de exhibitione Beneplaciti Apostolici, non probat, adnot. ad for. 4. tit. 14. n. 21. pag. 175.

Notorium.

Notorium est triplex juris, facti, & presumptionis, & explicatur, adnot. ad form. 11. tit. 15. n. 5. & 6. pag. 246.

O

Obedientia.

Obedire Superioribus est præceptum Apostolorum, adnot. ad form. 3. tit. 16. n. 25. pag. 312.

Oblationes.

Oblationes, quæ fieri solent Ecclesiis debent continuari, quia dicuntur factæ Deo, & ideo populus cogitur ad illas præstandum, adnot. ad for. 1. tit. 14. n. 5. pag. 162.

Officium Divinum.

Officium B. M. V. non recitatur in Choro à Canonicis, qui servant Romanum ritum, nisi illis Ecclesiis, in quibus viget consuetudo, adnot. ad for. 2. tit. 13. n. 1. p. 59.

Officia Sanctorum translatorum, quando sint remittenda, adnot. ad for. 2. tit. 13. n. 21. p. 67.

Officium Annuntiationis B. M. V. quando

d

trans-

transfertur, habet fixam diem in fer. 2. post Dominicam in Albis, ibi. n. 2.
 Officia, quæ per Indultum extensionis celebrantur, quo ritu sint celebranda, ibi. n. 23.
 Officia Sanctorum ad libitum, quomodo sint recitanda, ibi. n. 24. pag. 68.
 Regulares, Congregationes, & Ecclesiæ, quæ habent Indultum recitandi aliquod Officium particulare singulis hebdomadibus, vel Mensibus diebus non impeditis aliquo festo novem lectionum, non possunt uti Indulto tempore Adventus, & Vigiliarum, ibi. n. 24. pag. 68. ubi affertur Decretum S. Congr. Rit.
 Item Regulares ex sola communicatione privilegiorum, non possunt recitare Officia, & Missas concessas aliis Religionibus, ibi. ad 3. pag. 70.
 Officium Sanctor. Confessorum si non recitetur in die obitus, vel est translatum, non potest habere *¶. Meruit beatas scandere Sedes*, ibi. n. 29. ad 5. pag. 70.
 Sacerdos, qui non recitato matutino cum laudibus, celebrat, absque justa causa, peccat mortaliter, adnot. ad form. 1. tit. 16. n. 5. & 6. pag. 284.
 Officium Divinum cur dividatur in septem horas, ibi. n. 7.
 Officium Divinum vocaliter est recitandum & voce tam elata, ut recitans se ipsum audiat, & quare, ibi. n. 9. pag. 285.
 Officium Divinum debet recitari cum attentione in loco honesto, & corporis compositione decenti, ibi. n. 10.
 Officium Sancti in Patronum electi, quo ritu sit celebrandum, adnot. ad form. 10. tit. 16. n. 10. pag. 344.
 Officium Sancti electi in Patronum, tunc potest recitari, si in electione fuerint servata requisita Decreti Sac. Cong. Rit. ibi.
 Conceditur Officium pro unico Patrono, ibi. n. 11. pag. 345.

Oratio.

 Oratio debet esse continua, & quomodo id facile fiat declaratur, adnot. ad for. 4. tit. 16. n. 6. pag. 317.
 Oratio, vel est communis, vel singularis, vocalis, vel mentalis, & explicatur, ibi. n. 7.
 Quæ sint petenda à Deo in Oratione explanatur, ibi. n. 8.
 Dona Spiritus Sancti, quæ sunt petenda in Oratione, quos effectus producant enarratur, ibi. n. 9. pag. 318.
 Orationis nomine continetur omne opus exterius pertinens ad cultum Dei, ibi. n. 10.
 Misericordiam Dei invenit, qui quærit

Deum in Oratione, & jejuniis, ibi. n. 11. p. 319
 Orans debet habere fiduciam in Dei misericordia, & qui fiduciam non habet, poenitentiam sterilem facit, ibi.
 Oratio facta à Ministris Ecclesiæ nomine populi fidelis juvat, etiam si Ministri sint mali, ibi. n. 7. pag. 317.

Oratorium.

 Episcopi gaudent privilegio Oratorii privati, adnot. ad Decret. Commun. quotid. c. 26. n. 2. adnot. ad for. 2. tit. 13. n. 39. p. 75.
 Oratorium privatum Episcopi habet privilegium Oratorii publici, ibi.
 Oratorii privilegio, gaudent etiam Episcopi titulares, ibi.
 Oratorii privilegio uti non possunt Episcopi extra Domum propriæ habitationis, ibi.
 Oratorium privatum retinere non possunt Regulares in eorum Granciis, n. 3. p. 38.
 Oratorium privatum habere non potest, qui gaudet privilegio Cruciatæ, ibi.
 Qui gaudent Indulto Oratorii privati, quæ servare debeant, adnot. ad for. 2. tit. 13. n. 31. ubi affertur Decretum generale, p. 72.
 Indultum Oratorii privati pro audienda missa diebus Festis de præcepto non suffragatur famulis non necessariis, ibi. n. 32. & seq. pag. 73.
 Oratorium privatum habent Cardinales ad instar Episcoporum, ibi. n. 40. pag. 75.
 Oratoria publica, quæ requisita habere debeant, ibi. n. 41.
 Oratorii publici erectio præsertim ruri non est facile permittenda, ibi. n. 42.
 Oratoria publica ruri erecta afferunt plura damna Spiritualia plebi, ibi. pag. 76.

Ordo, Ordinatus.

 Ordinandi si utantur Dimissoriis, vel testimonialibus ætatis, vel tituli (ad quod ordinari petunt) falsis, sunt ipso jure suspensi, & possunt excommunicatione ligari, adnot. ad for. 3. tit. 13. n. 2. pag. 98.
 Et debent ad Tritermes damnari, ibi.
 Ordinatus quando dicatur furtivè, & per dolum promotus, i. i. n. 3. p. 99.
 Ordinatus cum titulo ficticio falsis probationis incurrit suspensionem, i. i. n. 4.
 Qui verò ordinatur cum titulo fiduciario peccat graviter, & potest excommunicatione ligari, i. i. n. 5.
 Qui habet Beneficium, non debet ad titulum Patrimonii ordinari, i. i. n. 6.
 Qui habet Beneficium non sufficiens, non debet ordinari nisi utilitas, vel necessitas Ecclesiæ id exposcat, ibi. n. 7.
 Non potest quis ordinari ad titulum Ecclesiæ

Index Rerum.

clericæ receptititiæ, ibi. n. 8.
 Neque ad titulum Cappellanæ à quo potest
 removeri, ibi. n. 9. pag. 100.
 Neque ad titulum mensæ Abbatialis Regu-
 laris, ibi. n. 10.
 Neque ad titulum assignationis mensæ ma-
 gni Principis, ibi. n. 11.
 Neque laicus ab Episcopo non suo, præsentat-
 us ad Beneficiū Jurispatronatus, ibi. n. 12.
 Neque ordinare potest Episcopus, Fra-
 trem vel Nepotem suum absque Dimissio-
 riis proprii Ordinarii, prætextu familia-
 ritatis, ibi. n. 13.
 Neque familiarem triennem illegitimum,
 ibi. n. 14.
 Ordinatus ante adeptam possessionem Bene-
 ficii remanet suspensus, ibi. n. 15.
 Sicuti si Beneficiū quod ordinans confert
 non subdito, non est sufficiens juxta taxam
 proprii Ordinarii, ibi.
 Attenta Clericorum penuria, & Ecclesiæ
 necessitate potest Episcopus ordinare ad
 titulum assignationis portionis fructuum
 stabilium, ibi. n. 16.
 Item cum licentia S. Congreg. ad titulum
 Cappellanæ amovibilis, ibi. n. 17.
 Ordinatus ad titulum Patrimonii sub condi-
 tione, quod revertatur ad constituentem
 postquam acquisiverit Beneficiū, vel alia
 bona, absque alia declaratione, titulus non
 extinguitur donec Episcopus bona acquisi-
 ta non subroget, ibi. n. 18.
 Ordinatus ad titulum Patrimonii non po-
 test illud donare reservato usufructu sine
 licentia Episcopi, ibi. n. 19.
 Neque in emphyteusim concedere reserva-
 to canone fructibus correspondente, ibi.
 Neque ad hæredes transmittere, si illud
 habuit tamquam necessarium, ibi.
 Neque uti fidejussor Patrimonium obligare,
 ibi. n. 20. pag. 101.
 Potest tamen Creditor capere in causam ju-
 dicati eam fructuum portionem, quæ su-
 perest, deductis alimentis Clerici, vel
 vendere jus sibi competens ad Patrimo-
 nium post mortem promoti, ibi.
 Ordinatus ad titulum Beneficii, si mereatur
 propter delictum illo privari, non suffra-
 gatur, quod ad hunc titulum fuerit pro-
 motorus, ibi. n. 12.
 Ordines sacri non sunt conferendi illis, qui
 habent Beneficiū de pertica Pensionem
 inexigibilem, vel Patrimonium infructi-
 ferum, ibi. n. 23.
 Ordinatus in sacris ante legitimam ætatem
 est ipso jure suspensus, etiam si sit Regu-

laris, ibi. num. 24.
 Ordinatus in minoribus ordinibus scienter
 ante legitimam ætatem peccat mortali-
 ter, ibi. n. 25.
 Ordinatus bona fide cum falsis dimissoriis,
 vel falsis scripturis, non dicitur delin-
 quere, ibi.
 Ordinatus antè legitimam ætatem potest
 absolvi ab Episcopo si delictum sit occul-
 tum, ibi. n. 26. p. 102. secus in non occulto.
 Initiatus ad primam Clericalem Tonсурam
 ante septennium validè post ordinatus,
 nec indiget dispensatione pro ulterio-
 ribus ordinibus, ibi. n. 27.
 Ordinari non possunt irregulares, nec cen-
 suris irretiti, ibi. n. 28.
 Etiam si sint occulti, & solo Episcopo noti,
 ibi. n. 29.
 Item Clerici Concubinari, ibi. n. 31.
 Item qui voluntariè se castrari, fecerunt, ibi.
 Item furiosi, & mentecapti, ibi. n. 32. p. 103.
 Item energumini, ibi.
 Item Bigami, ibi. n. 33.
 Ordinari potest absque dispensatione, qui
 semel tantum levi epilepsia affectus per
 plures annos sanus permanfit, ibi. nu. 36.
 pag. 104.
 Item ille qui inculpatus de homicidio fuit
 absolutus, tamquam non repertus culpa-
 bilis, ibi. n. 37.
 Item natus ex matrimonio contracto cum
 impedimento affinitatis cum mala fide
 Patris, & bona fide Matris, ibi.
 Item Filii, & Nepotes hæreticorum, quo-
 rum Patres, & Patruos constat emendatos
 esse, ibi.
 Item descendentes ab hæreticis, vel Judæis
 ultra secundum gradum per Paternam li-
 neam, & ultra primam per Maternam, ibi.
 Regulares qui ad Trirèmes transmissi fue-
 runt, & ibi penitentiam egerunt tamquā
 irregulares ordinari non possunt, ibi. n. 39.
 Nec qui nulliter professi sunt, secus si nulli-
 tatem ignorent, ibi. n. 40. p. 105.
 Ordinari contra determinatam intentionē
 Episcopi, qui protestatus fuit nolle nomi-
 natim expressos ordinare, an, & quando re-
 cipiant characterē, ibi. n. 41. & 42. & 43. ibi.
 Commorantes in Urbe per quatuor menses
 non possunt alibi, quam coram Card. Vica-
 rio ordinari, ibi. n. 44. pag. 106.
 Subditi sed Episcopatum prope Urbem, in
 quibus non sunt Suffraganei, ordinari de-
 bent coram Card. Vicario, aliàs remanent
 suspensi, ibi.
 Malè ordinati, tam Itali, quam Ultra-
 d 2 mon-

- montani, solent pro absolutione remitti ad Card. Vicarium Urbis, ibi.
- Episcopus non potest cogere Clericos minorum ordinum ad suscipiendum sacros, ibi. n. 45.
- Neque debet promissiones illos suscipiendi recipere, ibi.
- Néque ob inobservantiam promissionis illos privare Privilegiis Clericalibus, ibi.
- Episcopus Suffraganeus non cogitur ab Archiepiscopo ad allegandas causas cur nolit ordines alicui conferre, sed solum à Sede Apostolica, ibi.
- Novitii an possint ordinari ab Episcopo Monasterii, vel requirantur Dimissoriae Ordinarii loci originis, adnot. form. 4. tit. 13. n. 4. pag. 108.
- Ordines Minores conferendi sunt per temporum interstitia, ibi. n. 5. & 6. pag. 109.
- Episcopus potest, sed non debet omnes minores ordines uni eadem die conferre, & multo minus cum prima Tonsura, ibi. n. 7.
- Regularis non professus non potest ad sacros ordines promoveri ad titulum Religiosæ paupertatis, ibi. n. 10. pag. 110.
- Neque si nulliter professus est, ibi.
- Religiosus nulliter professus per susceptionem sacrorum ordinum non dicitur professionem tacite ratificare, ibi. n. 11.
- Regulares ordinari non possunt nisi ab Episcopo Diocesano, & si fuerint ad alium dimissi, debet superior in literis Dimissoriis testari de impedimento, ibi. n. 18. p. 113.
- Regulares super interstitiis dispensantur ab Episcopo testimonio Superiorum de necessitate Ecclesie attestantium, ibi. n. 19.
- Quibus de causis Episcopus in conferendis ordinibus super interstitiis dispense, ibi. n. 20. & seqq.
- Regulares commorantes in Monasterio nullius Diocesis debent dimitti pro suscipiendis ordinibus ad Episcopum viciniorem, ibi. n. 28. pag. 114.
- Regulares ab Ordinario Diocesano reiectis ab Ordinibus non possunt à Superioribus dimitti ad alium Episcopum, sed ad S. Cong. recurrere debent, ibi. n. 29. p. 115.
- Græci, aliive Albanenses commorantes in Italia ordinari non possunt sine literis Dimissoriis Episcopi Latini Diocesani, ibi. n. 30.
- Si ordinandi sunt Ordines Minores, debet iterum confirmari sub conditione, ibi.
- Regulares Societatis Jesu possunt ordinari à quocunque Episcopo etiam non servatis interstitiis, ibi. n. 31.
- Nec tenentur se subijci examini, nisi adfit consuetudo, ibi. num. 32.
- Hoc privilegio non gaudent alii Regulares, qui participant per communicationem privilegii Societatis, ibi. n. 33. & 37.
- Ordinandi vigore Indulti, extra tempora, quæ interstitia servare illos conveniat, ibi. n. 38. 39. & 40. pag. 121.
- PP. Oratorii S. Philippi Urbis, & Neapolis habent Indultum recipiendi Ordines ab Ordinario Domicilii, ibi. n. 41.
- Nuncios Apostolicos possunt ordines conferre illis, qui habent Dimissorias proprii Episcopi cum clausula, quod possint à quocunque Antistite ordinari, ibi. n. 42.
- Qui non dicit se esse confirmatum, potest ordinari præstito eidem juramento Sacramentum hoc recepisse, ibi. n. 43.
- Qui ad ordines accedit, ut lucrum inde temporale principaliter recipiat, meretur redargui, adnot. ad for. 1. tit. 16. n. 4. p. 283.
- Regulares ordinandi, testimonium idoneitatis pro habendis Dimissoriis ab eorum Superioribus, habere debent, form. 15. tit. 16. pag. 356.
- Ordinis collatio probatur per literas testimoniales Collatoris, adnot. ad form. 8. tit. 15. n. 1. pag. 47.
- Item per famam, & communem estimationem, ibi.
- Item per diurnam habitus gestationem, ibi.
- Vide in verbo *Dimissoriae*.
- Ornatus.*
- Ornatus corporis, & vestis peregrina, an sit damnabilis, adnot. ad form. 3. tit. 16. n. 20. pag. 310.
- Ornatus Temporum superfluis SS. PP. non laudant, adnot. ad form. 5. tit. 16. n. 4. 5. 6. & 7. pag. 321.
- Orphan.*
- Orphanorum, & Expositorum cura Deo acceptissima, adnot. ad form. 7. tit. 13. nu. 1. pag. 145.
- Orphani proprie dicuntur, qui Patre simul & Matre carent, ibi. n. 3.
- Orphani dicuntur quoque hi, qui Patre tantum carent, ibi.
- Orphani dicuntur, qui habent Patrem intem, ibi.
- P**
- Papa.*
- Papa quomodo dicatur habere omnia jura in scrinio pectoris, adnot. ad form. 4. tit. 14. n. 22. pag. 175.
- Papæ scientia ubi requiritur vera, non sufficit ficta, ibi.

Index Rerum.

- Papa solus rescribit cum clausula: *Resuscitatione*, vel *appellatione remota*, adnot. ad for. 2. tit. 15. nu. 14. pag. 211.
- Papæ primatum in Divo Petro probatur ex pluribus. adnot. ad for. 3. tit. 6. n. 1. pag. 305.
- Pontifices Summi numquam defecerunt in fide, ibi. n. 2. 3. 4. & 5. pag. 306.
- Papa Marcellinus, Liberius, Honorius II. & Joannes XXII. vindicantur, ibi.
- Papa potest cogere ad acceptandum Episcopatum, ibi. n. 7. pag. 307.
- Papæ nomen convenit etiam Episcopis, ibi. num. 8.
- Papa est Episcopus totius Orbis, adnot. ad form. 10. tit. 16. n. 1. pag. 342.
- Papa concedens aliis jurisdictionem eandem, & majorem sibi reservat, ibi.
- Papa concedens facultatem confirmandi statutum, intelligitur de licito, & iusto, ibi. n. 24. pag. 351.
- Papa Clem. XI. laudatur, adnot. ad form. 1. tit. 13. n. 55. pag. 20. & adnot. ad form. 2. tit. 16. n. 19. pag. 297.
- Papa tenetur sacrificium pro Ovis suis offerre, ibi. n. 21.
- Papa tolerando non approbat, quod Clerici in Sacris constituti, exerceant in Urbe Officium Procuratoris in foro seculari, adnot. ad for. 1. tit. 16. n. 23. pag. 288.
- Papa committens ea quæ sunt jurisdictionis, non delegat, adnot. ad for. 7. tit. 16. num. 5. pag. 335.
- Paramenta.*
- Paramentorum Sacrorum in celebratione Missæ color, non potest à Sacerdotibus absque culpa gravi variari, adnot. ad for. 2. tit. 13. num. 30. pag. 71.
- Parochus, Parochi jura, & functiones.*
- Parochi jura, & Parochi functiones distinguuntur, & quæ sint, adnot. ad form. 1. tit. 13. n. 46. & 54. pag. 15. & 20.
- Munus predicandi in Ecclesia Parochiali est primum Parochi, ibi. nu. 68. pag. 24. & adnot. ad form. 8. tit. 13. n. 5. pag. 151.
- Privilegium Ecclesiæ Lateranensis innovatum à Sixto V. præservat jura Parochorum, ibi. n. 80. & 81. pag. 28.
- Parochus facit officium funebre super cadaveribus, quæ sepeliuntur intra fines Parochiæ, ibi. n. 70. & seq. pag. 24.
- Parochus sine licentia Episcopi non potest facere processiones extraordinarias, ibi. n. 86. pag. 30.
- Parochus ille præfici debet, qui gratus est populo, adnot. ad for. 2. tit. 15. n. 21. p. 213.
- Monacelli Form. Pars II.*
- Parochus tenetur residere continuo, adnot. ad form. 2. tit. 16. n. 2. pag. 292.
- In Domo Parochiali, vel intra fines Parochiæ, ibi. n. 2.
- Parochus non habenti Domum Parochialem quomodo sit providendum, ibi. n. 3. 4. & 5. pag. 293.
- Parochus tenetur residere etiam tempore pestis, & Sacramenta ministrare, ibi. n. 7.
- Parochus residentiam non faciens continuam, Episcopus non potest ad sequestrationem fructuum procedere, nisi ocitato, ibi. nu. 8.
- Parochus tenetur Parochianos malè operantes diebus festis redarguere, ibi. n. 9. pag. 294.
- Parochi debent populum docere ea, quæ docet Ecclesia, ibi. n. 10.
- Parochus abhorreere debet Auctores propositionum laxarum, ibi. n. 11.
- Parochus debet administrare Sacramenta gratis, non obitante contraria consuetudine, ibi. n. 17. pag. 296.
- Parochus si habeat Congruam pinguem, si ve tenuem tenetur saltem diebus festis de præcepto sacrificium offerre pro populo, etiam si sit amovibilis, ibi. n. 18. 19. 20. & 21.
- Parochus assistens voluntariè matrimonio non præmissis denuntiationibus, est deponendus per triennium, ibi. n. 29. pag. 300.
- Parochus assistens matrimonio contra prohibitionem Episcopi potest puniri, ibi.
- Parochus ducere debet oves suas per viam arctam, ibi. nu. 36. pag. 303.
- Parochi functiones privatæ quæ sint, adnot. ad for. 1. tit. 13. à nu. 62. ad pag. 22. & 23.
- Patrimonium Ordinis.*
- Patrimonii titulus non extinguitur, etiam si ordinatus acquirat alia bona, donec ab Episcopo loco Patrimonii subrogentur, adnot. ad form. 3. tit. 13. num. 18. pag. 100.
- Patrimonium non potest donari cum reservatione usufructus sine licentia Episcopi, ibi. nu. 19.
- Neque in Emphyteusum concedi, ibi.
- Prohibitio Concilii alienandi Patrimonium, extenditur ad fideiussionem ordinati, ibi. nu. 20. pag. 101. & quomodo provideatur creditori, ibi.
- Patrimonium potest constitui in Censibus, ibi. nu. 21.
- Qui habet Pensionem inexigibilem, Patrimonium infructiferum, vel Beneficium de pecca, non dicitur habere titulum validum pro suscipiendis ordinibus, ibi. n. 23.

- Patrimonium non potest sine licentia Episcopi alienari, etiam si ordinatus conferatur Beneficium, adnot. ad form. 5. tit. 14. n. 6. pag. 178.
- Patronus. Vide *Juspatronatus, Presentatio, Peccatum.*
- Peccatum mortale omnium malorum maximum, adnot. ad for. 3. tit. 16. n. 12. p. 308.
- Peccatum etiam in hac vita graviter punit Deus, ibi.
- Peccati Adæ effectus enumerantur, ibi. n. 24. pag. 311.
- Peccatum ornatus corporis superflui, ibi.
- Peccati ornatus superflui pœna, ibi.
- Pensio, Pensionarius, Pensionis, Translatio.*
- Pensio*, qua forma transferatur, form. 7. tit. 14. pag. 179. & 180.
- Pensio* debet transferri coram persona in Dignitate constituta, ibi. adnot. n. 1. p. 182.
- Pensio* Cardinalium transfertur coram solo Notario, & testibus, ibi. n. 2.
- Pensio* transferri non potest in non Clericū nisi adit major facultas in Indulto, ibi. n. 3.
- Pensio* translata in Clericum malè promotum non substat, ibi.
- Pensionis* translatio potest fieri in Clerico majori septennio, ibi.
- Pensionis* translatio non fit in manus mortuas, quamvis fieret in personam capacem ad illorum commodum, ibi. n. 4.
- Neque sub conditione, si transferens moriatur, ibi.
- Neque cum pacto erigendi, donec transferens vixerit, ibi.
- Pensionem* transferens patiente translatorio, nullo interveniente pacto, potest licitè pensionem translata[m] exigere, ibi.
- Pensio* reservata auctoritate Ordinarii transferri non potest, ibi. n. 5.
- Pensionis* translatio est valida, etiam si non procedatur per viam extinctionis antique & reservationis novæ, dummodò constet de facultate, & consensu, ibi. n. 6. pag. 183.
- Pensionis* translatio dicitur valida, si fiat cum clausula *omni meliori modo*, ibi.
- Pensionem* transferens ultra medietatem, actus vitiatur in excessu, ibi. n. 7.
- Per translationem pensionis invalidam, non dicitur consumpta facultas transferendi, ibi.
- Pensio* potest transferri per Procuratorem, dummodò personæ sint certæ, ibi. n. 8.
- Pensio* transferri potest in filium illegitimum, ibi. n. 9.
- Pensio* potest reduci, & extingui sine Beneplacito Apostolico, ibi. n. 10. pag. 184.
- Pensio* semel extincta, non potest amplius reviviscere sine Beneplacito Apostolico, ibi.
- Pensio* data pro recipiendis Ordinibus, vel alio Ministerio spirituali, non potest redimi sine Beneplacito, ibi.
- Qui habet indultum retinendi pensionem, etiam si nubat, vel in habitu Clericali non incedat, illam perdit si transeat ad militiam, ibi. n. 11.
- Pensio* transferri non potest per nuntios, & signa; si personæ debent ex lege Indulti nominari, ibi. n. 12.
- Pensionis* Translatarius pro terminis decursis, & non solutis potest agere contra Successorem in Beneficio, docto de diligentis factis contra Antecessorem, ibi. n. 13.
- Pensionarius* non gaudet privilegio fori, nisi incedat in habitu, & tonsura, ibi. n. 14.
- Pensio* translata est eadem pensio cum reservata, ibi. n. 15. pag. 185.
- Privilegia exemptionis, & fideiussionis pensionis reservatæ, transeunt in Translatarium, ibi.
- Pensionarius* non tenetur contribuere pro elemosyna Concionatoris Cathedralis, adnot. ad form. 8. tit. 13. n. 3. pag. 151.
- Pœna.*
- Pœna* exilii non est corporis afflictiva, adnot. ad form. 2. tit. 15. n. 10. pag. 210.
- Pœna* exilii, & confiscationis bonorum æquiparantur, ibi.
- Pœna* exilii est pœna Canonica, ibi.
- Pœnas* pecuniarias, Episcopus sibi applicare non potest, adnot. ad for. 3. tit. 15. n. 9. pag. 217.
- Vide in verbo *Clericus*. Et in verbo *Sacramentum Eucharistiæ*.
- Postulatio*. Vide *Electio*.
- Prædicatio, Prædicator.*
- Prædicatio* non potest exerceri, nisi jubeat Episcopus, adnot. ad form. 8. tit. 13. n. 2. pag. 150.
- Prædicatores* eligit Episcopus, & alii nominant, & præsentant, ibi.
- Prædicationis* munus proprium Episcoporum, ibi.
- Prædicationis* munus Episcopi exercere debent per se ipsos, ibi.
- Prædicationis* munus, cur Episcopi hodie non exercent, ibi.
- Prædicatorem* Episcopus eligit in sua Cathedrali non obstante contrario usu, tenetur tamen elemosynam solvere, ibi. n. 3. pag. 151.
- Eligit etiam si reperitur à jurisdictione suspensus, non Vicarius Apostolicus, ibi.
- Præ-

Index Rerum.

Prædicator nominatus, si renantiet, vel im-
 prædiatur prædicare, non præjudicat no-
 minare debentibus, quin possint alium
 nominare, & præsentare, ibi. n. 4.
 Prædicatoris præsentatio, debet fieri tem-
 pore congruo, aliàs Episcopus non tene-
 tur illam admittere, ibi.
 Ubi adest consuetudo prædicandi in sola
 Cathedrali, vel matrice Episcopus non
 tenetur alium Concionatorem admittere
 in alia Ecclesia etiam Regularium. ibi. n. 5.
 Prædicandi munus an possit committi ab
 Episcopo Clericis minorum ordinum, vi-
 de, ibi. n. 6.
 Prædicator oportet quod opere compleat,
 quod verbo prædicat, ibi. n. 7. pag. 152. ubi
 aphorismus S. Gio: Chryostomi assertur.
 Prædicator quid cavere debeat, ibi. n. 8.
 Prædicationis verbi Dei fructus, ibi. n. 9.
 Prædicator non est commendandus testimo-
 nialibus, si non benè se gessit, & signa ir-
 religiositatis reliquit, n. 10. & quæ sint
 hæc signa vide, ibi.
 Prædicator, qui munus suum parum lauda-
 biliter adimplevit, est denuntiandus Epi-
 scopo, ibi. d. n. 9.
Prælatio.
 Prælatio quæ competit vigore juris congrui
 est nimis asperitatis, adnot. ad form. 2.
 tit. 14. n. 10. pag. 167.
 Non competit contra Clericos, nec active
 nec passive, ibi.
 Prælatio in renovatione Emphyteusis com-
 petit de æquitate proximioribus, ibi. n. 11.
 Prælatio vigore juris congrui, non compe-
 tit, quando rei vendita fuit consorti, ibi.
 num. 12.
 Nec quando Vicarius extrajudicialiter in-
 terpellatus respondit nolle emere, non
 obstante quod non fuerit servata forma
 Statuti, ibi.
 Si tamen Vicino sunt vigore Statuti de-
 nuntianda pacta, & conditiones, quibus
 res vendenda est, tunc non sufficit in-
 terpellatio generalis, ibi. n. 13.
 Prælatio, quæ competit Censuario vigore
 Bullæ Pii V. in venditione fundi censiti,
 habet locum quando vult pro se retinere,
 ibi. num. 14.
 Censuarius si vult præferri tenetur inte-
 grum pretium deponere, ibi.
 Censuarius non præferitur Inquilino, Vicino
 Consorti, nec aliis jus prælationis habentibus,
 à Statuto, vel alia Constitutione, ibi.
Prælati.
 Prælati Regulares, idest Generales Ordin.

Provinciales, & Priores Conventuales, te-
 nentur frequenter celebrare pro eorum
 subditis, adnot. ad for. 2. tit. 16. n. 26. p. 299
 Prælati nullius commendat mores subdi-
 torum, & Episcopus vicinior ordines con-
 fert, vel illis Dimissorias concedit, adnot.
 ad form. 8. tit. 16. n. 3. pag. 337.
 Prælati Episcopo inferiores, qui habent
 usum Pontificalium tenentur observare
 Decretum Alex. VII. adnot. ad form. 4.
 tit. 13. nu. 34. pag. 116.
 Prælati, & aliæ persone in Dignitate con-
 stitutæ, quæ assistere debent Degradationi
 Clericorum, assistunt tamquam Assesso-
 res, non tamquam Judices, adnot. ad for.
 11. tit. 15. n. 15. pag. 249.
 Prælati Regularium non possunt audire
 confessiones Monialium sub eorum jurif-
 dictione existentium, sine Episcopi ap-
 probatione, adnot. ad for. 15. tit. 15. n. 6.
 pag. 259.
 Prælati Regulares in concedendis literis
 Dimissoriis eorum subditis, non servantes
 Decretum Clem. VIII. penas ibi conten-
 tas ipso facto incurrunt, adnot. ad form. 4.
 tit. 13. n. 27. pag. 114.
Presbyter.
 Presbyteri Congregationis S. Philippi, non
 possunt ab Episcopo amoveri ab observan-
 tia Instituti, adnot. ad form. 2. tit. 13. n. 51.
 pag. 82.
 Presbyteri ejusdem Instituti Congregatio-
 nis Romanæ & Neapolis, habent Indul-
 tum, ut possint ordinari ab Episcopo do-
 micilii, adnot. ad for. 4. tit. 13. n. 41. pa. 121.
Præsentatio.
 Præsentatio ad Beneficium Jurispatronatus
 potest fieri per Procuratorem, adnot. ad
 form. 1. tit. 15. n. 1. pag. 196.
 Procurator constitutus ad Præsentandum,
 nec constituentem, nec seipsum præsen-
 tare valet, ibi.
 Amplia in Executore erectionis Beneficii,
 ibi.
 Tempus datum ad præsentandum currit à
 die scientiæ veræ, & non fictæ vacatio-
 nis, ibi. n. 7. pag. 197.
 Scientia vacationis in uno ex patronis, non
 nocet aliis, ibi.
 Præsentatio facta post tempus datum ad
 Præsentandum ab uno ex Patronis, qui
 ignoravit vacationem, sustinetur, ibi.
 Præsentatio debet fieri libere, & absque ul-
 la conventionem, aliàs incurritur Simonia,
 ibi. n. 8. pag. 198.
 Præsentatio dicitur fructus Beneficii jurif-
 patro

Index Rerum.

patronatus, & ideò hæres usufructuarius, & non proprietarius præsentat, ibi. num. 9.

Præsentandi jus deficientibus masculis transit ad feminas, ibi. nu. 10.

Imò, & in Monasterium si Patronus fieret Religiosus, ibi.

Non tamen illegitimum, quamvis legitimum, ibi.

Præsentare licet se ipsum Patronus non possit, nec per Procuratorem, potest nihilominus præsentationi de se factæ ab aliis Patronis consentire, ibid. nu. 11.

Vel etiam per viam deprecationis procedere.

Præsentatio quando competit vigore turni non dicitur consumpta, si prima effectum non habuit, ibi. nu. 12.

Patroni laici possunt plures præsentare cumulativè, non tamen Patroni Ecclesiastici, ibi. ubi redditur ratio.

Præsentatio debet fieri de Clerico idoneo, ibi. nu. 13. pag. 199.

Clericus Conjugatus non potest præsentari, ibi.

Clericus illegitimus non potest præsentari ad Beneficium jurispatronatus Patris Presbyteri, ibi.

Neque Clerici Minores 14. annis, ibi.

Neque non idonei, ibi.

Præsentatio ad præbendam Canonicalem Cathedralis fieri non potest de Clerico 14. annorum, ibi. nu. 14.

Præsentatio faciendæ de Clerico parentelæ, si fiat de extraneo nulla est ibi.

Si præsentandus debet esse Civis, præsentari poterit Civis, ex privilegio, ibi. n. 16. pag. 200.

Præsentandus, an, & quando debeat esse actu Sacerdos, ibi. nu. 17. & 18.

Præsentatio fieri potest de Clerico Beneficiato, ibi. nu. 19.

At si primum Beneficium esset sufficiens ad sustentationem, & præsentatus etiam secundum retineret absque dispensatione vacaret utrumque, ibi.

Præsentatus ad Beneficium Parochiale debet esse idoneus ad confessiones audiendas, & necessariò requiritur, quod approbatio hujusmodi fuerit obtenta à suo Ordinario, ibi. nu. 20. pag. 201.

Præsentatus ad Parochialem, & ad illam approbatus, si est simplex Clericus, non potest reprobari ad ordines Sacros, ibi. n. 21.

Præsentatus ad præbendam theologalem, si non est idoneus ad Sac. Scripturam expo-

nendam non est instituendus, ibi.

Si autem spes fulgeat acquirendæ idoneitatis, non est repellendus.

Præsentatio est faciendæ de Clerico præsentante, absens enim non potest præsentari, nisi sit notus Ordinario, ibi. nu. 22. & 23.

Præsentatus si sit absens debet præsentationem acceptare infra tempus datum ad præsentandum, quando Ordinarius illam non rejecit, ibi.

Præsentatio in quo differat ab electione, & Postulatione ostenditur, ibi. n. 24. pag. 202.

Præsentati institutio reservari non potest inferiori Episcopo, ibid. d. 24. in fin.

Præsentatus ad Beneficium Parochiale habet jus ad Congruam alimentariam alia jura expressa, ibi. n. 31. pag. 204.

Privilegium.

Privilegium superveniens, non præjudicat pacto antea cum tertio convento, adnot. ad form. 1. tit. 13. nu. 50. pag. 8.

Privilegium soli Lateranensis non competit Ecclesiis aliisque locis post Sixti V. Indultum acquisitis, ibi. nu. 82. pag. 28.

Procurator.

Procurator in criminalibus admittitur ad defensionem reo absente, ubi non agitur de imponenda pœna corporis afflictiva, adnot. ad form. 2. tit. 15. nu. 10. pag. 210.

Procurator non censetur constitutus ad delinquendum, nec ad illicita, nec ad obligandum constituentem ad pœnam, adnot. ad form. 4. tit. 14. nu. 2. pag. 172.

Professio. Vide *Moniales.*

Puella. Vide *Moniales.*

Q
Quarta.

Quarta debetur Episcopo de relictis piis, quarta de Decimis, & quarta mortuorum, adnot. ad form. 1. tit. 14. p. 161.

Quarta funeralis debet solvi à Regularibus, qui non sunt specialiter ab ea exempti, sed solum per privilegiorum communicationem, ibi.

Pro exactione Quartæ funeralis, non gravatur hæres, sed lis agitur inter Parochum, & Ecclesiam tumulantem, ibi.

Quarta funeralium solvitur juxta consuetudinem locorum, ibi.

Quindennium.

Quindennium solvitur propter amortizationem, & quæ dicatur amortizatio, adnot. ad form. 2. tit. 14. nu. 25. pag. 168.

Quindennium pro unione Beneficiorum quid vide, ibi.

Regu-

R

Regulares, Religiosi.

Regulares in Parochialibus Ecclesiis Monasteriis unitis possunt admitti ad exercendam Curam Animarum amovibiliter, adnot. ad for. 1. tit. 13. n. 87. p. 30.

Regulares cujuscumque regulæ sint, dummodo emittant tria vota solemnia sunt incapaces Beneficiorum sæcularium, ibi.

Regulares possunt à Sede Apostolica dispensari, ut præsententur ad Beneficium sæculare Jurispatronatus familiæ cum clausula dummodò utatur fructibus juxta regulam, ibi.

Regulares, qui exercent Curam Animarum subjacent ordinariis in his, quæ concernunt administrationem Sacramentorum, & Curæ plenariè non jure delegato tantum, ibi. nu. 88.

Regulares qui delinquant in Sacramentis Ministrandis puniuntur ab Episcopo jure delegato, ibi.

Regulares in casibus in quibus vigore Concilii Trid. vel aliarum Constitutionum Apostolicarum subjiciuntur ordinariis, possunt censuris coerceri jure delegato, ibi.

Regulares ob notorium delictum, cui de jure imposita est pœna excommunicationis possunt ab Ordinario publicè denuntiari excommunicati, ibi.

Regulares non possunt sepelire Advenas, & Hospitantes, qui decedunt in eorum Monasteriis, nisi ibi elegerint sepulturam, ibi. nu. 89. pag. 31.

Regulares non possunt habere in Grantiis Oratoria pro celebratione missæ, adnot. ad Decret. de commun. quotid. n. 3. p. 38.

Neque vigore Privilegii Cruciatæ possunt uti Altari portatili, neque vigore e. in his de Privileg. ibid. & adnot. at form. 2. tit. 13. nu. 31. pag. 71.

Regularis qui confessiones audit absque approbatione Episcopi potest censuris puniri, ibi. nu. 13. pag. 41.

Regulares non possunt in die Paschatis administrare sæcularibus Eucharistiam, ibi. num. 16.

Regulares non habentes requisita clementinæ Dudum de sepult. non debent approbati ad audiendas confessiones, ibid. nu. 20. pag. 43.

Regulares qui scienter nulliter professi sunt ordinari non possunt, adnot. ad form. 3. tit. 13. nn. 39. pag. 104. & seq.

Regulares qui transmissi fuerunt ad Tیره-

mes, & pœnitentiam compleverunt, remanent irregulares, ibi.

Regulares non professi, aut nulliter ordinari non possunt ad Sacros Ordines, adnot. ad form. 4. tit. 13. nu. 10. pag. 110.

Regularis nulliter professus per susceptionem Sacrorum Ordinum, non ratificat professionem, ibi. nu. 11.

Regulares qui permanet in Monasterio nullus, pro ordinibus suscipiendis debent dimitti ad Episcopum viciniorè ib. n. 28. p. 114

Regulares Societatis Jesu non comprehenduntur quoad ordines in Decreto Clem. VIII. ibi. nu. 31. pag. 115.

Hoc tamen Privilegio non gaudent alii Regulares, qui participiant Privilegiis Societatis, ibi. nu. 33.

Regulares non possunt uti Privilegiis, quæ habent per solam communicationem, quoties sunt præjudicialia tertio, ibi. nu. 34. 35. 36. & 37. pag. 116.

Debent solvere quartam funeralem quoties non sint ab ea specialiter exempti, sed per solam Privilegiorum communicationem, adnot. ad form. 1. tit. 14. n. 14. p. 161.

Regulares alienantes bona Ecclesiæ sine beneplacito Sac. Cong. Concilii incurrunt pœnas extravag. ambiciosæ, & privationis vocis activæ, & passivæ, adnot. ad form. 4. tit. 14. nu. 16. pag. 174.

Regularium Superiores non possunt mutuo pecunias accipere sine consensu Capituli Monasterii, ibi.

Regulares non possunt retinere Aromatariam, nisi pro usu Religiosorum, ibi. n. 17.

Regularis Episcopus acquirit Mensæ, & non Monasterio, ibi. nu. 18. pag. 175.

Regularis factus Episcopus recuperat jus ad successionem hereditatis sibi delatæ post assumptionem ad utilitatem suæ mensæ, ibi. & nu. 19.

Regularis factus Episcopus, vel egrediens à Religione factò Papæ non recuperat bona ante adeptum Episcopatum tertio quesita, ibi. nu. 20.

Regulares quando non debeant recipere delinquentes in eorum Monasteriis, adnot. ad form. 3. tit. 15. nu. 5. pag. 253.

Regulares impediens jurisdictionem Episcopi circa custodiam clausuræ possunt censuris coerceri, adnot. ad form. 15. tit. 15. nu. 5. pag. 258.

Regularium Superiores non possunt absolvere incurfos in censuras ob accessum ad Moniales, ibi. nu. 16. pag. 261.

Regulares si prohibiti sunt alloqui Moniales,

Index Rerum.

- les, non possunt nec alloqui Abbatissam, ibid. nu. 17.
- Regulares Hospitalarii S. Spiritus in Saxia de Urbe testari non possunt neque de licentia Præceptoris, adnot. ad form. 16. tit. 15. nu. 13. pag. 265.
- Regulares super quibus debeant interrogari à Visitatore Apostolico, adnot. ad for. 10. tit. 16. nu. 21. pag. 350.
- Regulares non possunt à Superioribus à Claustro licentiarum sub prætextu subveniendi Parentes in extrema necessitate sine facultate Sedis Apostolicæ, ibi.
- Regulares non possunt Hospitiis laicis ministrare Sacramenta in infirmitate, nec eorum cadavera sepelire sine Parochi licentia, ibi.
- Regulares extra Claustra uti non debent stola pro benedicendis agris, vel maledicendis locustis sine Parochi licentia, adnot. ad form. 1. tit. 13. nu. 79. pag. 26.
- Regulares deserentes publicè arma possunt de mandato Episcopi carcerari, adnot. ad form. 8. tit. 15. nu. 4. pag. 237.
- Religiosus Apostata si decedat extra Religionem, illius bona cadunt sub spolio favore Cameræ Apostolicæ, adnot. ad for. 15. tit. 15. nu. 12. pag. 264.
- Regulares præsentati pro obtinenda ab Episcopo approbatione ad Confessiones audiendas, quæ requisita habere debeant, adnot. ad form. 16. tit. 16. pag. 356.
- Religiosus, qui obtinuit exemptionem passivam ab officiis Religionis, non debet illa acceptare, si ad illa eligatur, adnot. ad form. 3. tit. 16. nu. 19. pag. 310.
- Religiosi professi non possunt ad strictiorem transire, inconsulta Sac. Cong. Concilii, ibi. num. 18.
- Religiosus qui habet votum non acceptandi Dignitates non potest ad illas promoveri sine Papæ dispensatione, ibi.
- Religiosi Ord. Min. S. Francisci non possunt habere nec retinere legata perpetua Misfarum, nec alia assignamenta certa, nec pecunias contrectare, aut bona administrare, adnot. ad for. 10. tit. 16. n. 21. p. 350.
- Vide *Officium Divinum.*
- Regule Juris.*
- Proœmium legis, seu Constitutionis mentem Legislatoris ostendit, adnot. ad Decret. subcollect. nu. 1. pag. 94.
- Referens est in relato cum omnibus suis qualitatibus, ibi. nu. 2. & ubi aliter loquitur, attenditur relatam, nu. 3.
- Lex generaliter loquens, generaliter est intelligenda, ibi.
- Ubi militat ratio legis, ibidem debet militare ejusdem legis dispositio, ibi.
- Lex respiciens plura determinabilia, debet ea æqualiter, & pariformiter determinare, ibi.
- Lex nova indeterminate loquens specificatur à lege veteri, adnot. ad form. 1. tit. 13. nu. 58. pag. 31.
- Ejus est interpretari cujus est condere, & concedere adnot. ad form. 2. tit. 13. nu. 37. pag. 74.
- Correctio, & contrarietas legis semper est vitanda, ibi. nu. 38. pag. 75.
- Ea quæ pendent ab animo, & conscientia legitime probantur per juramentum, ibi. nu. 46. pag. 77.
- Illud propriè dicitur rediisse, quod mansurum est, ibi. nu. 70. pag. 89.
- Privilegium exemptionis nisi exprimat, non extenditur ad futura, adnot. ad for. 1. tit. 13. nu. 82. pag. 28.
- Licentia, ubi ex lege requiritur expressa, non sufficit tacita, seu interpretativa, ibi. nu. 85. pag. 29.
- In malis promissis non expedit fidem servare, adnot. ad for. 3. tit. 13. n. 45. pag. 106.
- Clausula *arbitrio* non tollit juris dispositionem, sed moderat, adnot. ad for. 4. tit. 13. nu. 38. & seqq. pag. 121.
- Clausula *conscientiam vestram onerantes*, idem operatur, ibi.
- Correlativorum, & contrariorum eadem est disciplina, adnot. ad form. 5. tit. 13. nu. 22. pag. 131.
- Nemo ex propria culpa lucrum reportare debet, ibi.
- Honor, vitæ ab aliquibus antefertur, adnot. ad for. 7. tit. 13. nu. 5. pag. 145.
- Infamia gravis æquiparatur morti, ibi.
- Mandatum non censetur datum ad delinquendum, nec ad illicita, adnot. ad form. 4. tit. 14. nu. 3. pag. 172.
- Ubi non militat ratio, & finis legis, nec legis dispositio militat, adnot. ad form. 4. tit. 15. nu. 12. pag. 226.
- Impediens ne personaliter citetur, habetur pro citato, adnot. ad form. 7. tit. 15. nu. 7. pag. 335.
- Nemo plus juris in alium transferre potest, quam sibi competere dignoscatur, adnot. ad form. 8. tit. 16. nu. 2. pag. 337.
- Frustrà auxilium legis invocatur, qui committit in legem, adnot. ad form. 4. tit. 15. nu. 7. pag. 238.
- Culpa æquiparatur dolo, adnot. ad form. 8. nu. 4.

Index Rerum.

8. n. 4. tit. 14. pag. 191.
 Judex non assumit officium partis, adnot. ad for. 2. tit. 15. n. 12. pag. 211.
 Testium presentia includit visum, & auditum, ibi. n. 15. pag. 212.
 Testes masculi preferuntur feminis, ibi. n. 16.
 Episcopus potest augere poenam canonum adnot. ad for. 4. tit. 15. n. 22. pag. 230.
 Matrimonia clandestina contracta contra ordinationem Ecclesiae nullam habent praesumptionem validitatis, adnot. ad for. 2. tit. 16. n. 28. pag. 300.
 Paradisum non ingreditur, qui non patitur tribulationes, ibi. n. 36. pag. 303.
 Non infringit, qui Votum commutat in melius, adnot. ad for. 3. tit. 16. n. 13. p. 308.
 Papa concedens aliis jurisdictionem eandem sibi reservat, & majorem, adnot. ad for. 10. tit. 16. n. 1. pag. 342.
 Clericus qui non est in Sacris non dicitur Deo militare, adnot. ad for. 7. tit. 16. n. 2. pag. 334.
 Caetera vide in verbo *Lex.*
Relatum, Referens.
 Referens est in relato cum omnibus suis qualitatibus, adnot. ad Decr. Subcollect. Spolior. n. 2. pag. 94.
 Referens ubi aliter loquitur, quam relatum attendendum est relatum, ibi. n. 3.
Religio.
 Qui sunt actus Religionis, vide adnot. ad for. 3. tit. 16. n. 23. pag. 311.
Reliquiae.
 Vide *Cultus Sanctorum.*
 Reliquiae Sanctorum non sunt tangendae nudis manibus, adnot. ad for. 2. tit. 13. n. 26. pag. 69.
 Neque a Monialibus, ibi. n. 27.
Renuntiatio.
 Renuntiatio Monialium non potest fieri coram Vicario pro earundem gubernio deputato, adnot. ad for. 10. tit. 26. n. 20. pag. 349.
Residentia.
 Canonici dicuntur residere, dummodo sint in Civitate, & suburbis, adnot. ad for. 2. tit. 13. n. 64. pag. 87.
 Canonici abesse non debent ab Ecclesia diebus Dominicis, & festis diebus totius anni, ibi. n. 65. pag. 88.
 Neque tempore Adventus, Quadragesimae, octavarum Nativitatis, & Resurrectionis Domini, Pentecostes, & Corporis Christi & numquam ultra tertiam partem eorum, ibi.

Canonici non residentibus Episcopus debet procedere contra illos, servata forma Concilii. ibi. n. 66.
 Canonici Coadjutores subijci possunt poenis non residentium, ibi. n. 69. pag. 89.
 Canonicus, qui ad breve tempus redit ad residentiam, & iterum discedit, non dicitur rediisse, ibi. n. 70.
 Qui possidet Parochiam perpetuo unitam Dignitati Cathedralis, tenetur residentiam facere in Cathedrali, si vero unio fit ad vitam in Parochiali ibi. n. 81. pag. 91.
 Residere tenentur Canonici subcollectores sicut caeteri. ibi. n. 80.
 Residere continuo tenentur Parochi, nec discedere possunt ad modicum tempus, nec per brevem itineris intercapedinem sine licentia Episcopi adnot. ad for. 2. tit. 16. n. 2. pag. 292.
 Parochus Regularis cogitur ab Episcopo ad residendum in Parochia, ibi. n. 3. pag. 293.
 Parochus tempore pestis tenetur ad residentiam, ibi. n. 7.
 Episcopus tenetur in sua Ecclesia residentiam facere, nec excusatur preterea mali aeris, adnot. ad for. 3. tit. 16. nu. 8. pag. 307.
Rota Romana.
 Rota Romana reverenter suscipit Decreta Sac. Congreg. Rit. & Concilii, adnot. ad for. 1. tit. 13. n. 76. & 78. pag. 12.

S

Sacerdos.

Sacerdos celebrans sine corona Clericalis peccat, & est suspendendus si monitu non se emendat, adnot. ad for. 2. tit. 13. n. 43. pag. 76.
 Sacerdos bis celebrans eodem die graviter peccat, & acriter punitur adnot. ad for. 3. tit. 15. n. 13. pag. 218.
 Sacerdos celebrans bis in nocte Nativitatis D. N. est punibilis, ibi. n. 16. pag. 219.
 Sacerdos non potest celebrare in die Sabbati Sancti. ibi. n. 17. pag. 221.
 Sacerdos ordinatus pro necessitate Ecclesiae Cathedralis ad titulum Patrimonii, si participat de redditibus extraordinariis Ecclesiae cogitur illi inservire adnot. ad for. 4. tit. 15. n. 5. pag. 224.
 Sacerdos simplex non potest ab Episcopo multa gravari, ut inserviat in functionibus Cathedrali, ibi. n. 6.
 Sacerdos celebrans missam non recitato matutino cum laudibus, peccat mortaliter, si hoc faciat sine justa causa, adnot. ad

Index Rerum.

ad form. 1. tit. 16. nu. 5. & 6. pag. 284.
 Sacerdos indignè celebrans, quas pœnas spiri-
 rituales subeat, ibi. nu. 11. pag. 285.
 Sacerdotem vilem reddit exercitium Pro-
 curatoris, ibi. nu. 22. pag. 288.
 Sacerdos habet nomen honoris, & dignita-
 tis, adnot. ad form. 7. tit. 16. n. 1. pag. 334.
 Sacerdoti solummodò convenit nomen An-
 tistitis, ibid. nu. 2.
Sacramenta.
 Sacramenta poenitentiae, & extremæ un-
 ctionis, non debent conferri sine super-
 pelliceo, & Stola, adnot. ad form. 1. tit.
 13. nu. 38. pag. 13.
 De Sacramento extremæ unctiois Oleo
 deficiente, quomodo provideri debeat,
 ibi. nu. 39.
 Sacramentum Baptismi debet Parochus
 conferre per seipsum si non sit impeditus,
 & non per substitutum, ibi. nu. 40.
 Sacramenta sunt reverenter, & religiosè ad-
 ministranda, ibi.
 Sacramenti Eucharistiae præcepto usus, &
 consuetudo, quæ fuerit in Ecclesia, ibi.
 nu. 42. pag. 42.
 Sacramentum poenitentiae dignè recipitur,
 quando quis habet attritionem superna-
 turalem adnot. ad form. 2. tit. 16. n. 12. &
 quatuor seqq. pag. 294. & 295.
 Sacramenta sunt administranda gratis non
 obstante contraria consuetudine ibi. nu.
 17. 296.
 Sacramentum Confirmationis collatum ab
 Episcopo per errorem cum oleo infirmo-
 rum an sit validum, & causet in susci-
 pientes infantes impedimentum cogna-
 tionis, ibi. nu. 33. pag. 302.
Sacramentum Eucharistiae.
 An, & quando quis possit quotidie sumere
 Eucharistiam, vide Decretum generale
 ibique in adnot. post form. 1. tit. 13. p. 35.
 Quæ sint signa dignè accedentium ad com-
 munionem frequentem, ibi. n. 4. pag. 38.
 Conjugati debet abstinere ab operibus
 carnis saltem per diem ante, ibi. nu. 5.
 Difficilia, & mirabilia plura continentur
 in Eucharistia, quæ numerantur, ibi. nu. 6.
 In Sacramento Eucharistiae Christus nos
 reficit quinque panibus, ibi. nu. 8. pag. 40.
 Sacramentum Eucharistiae quare Christus in-
 stituit, ibi. nu. 9.
 Origo venerationis Sacramenti Eucha-
 ristiae, ibi. nu. 10.
 Delationis Eucharistiae apparatus auxit
 Innoc. XII. & Clem. XI. ritum expositio-
 nis præscripsit, ibi. nu. 11.

Qui associatur Eucharistiam gaudet immu-
 nitate, ibi. n. 12. pag. 41.
 Regulares non possunt in die Paschatis mi-
 nistrare secularibus Eucharistiam, ibi.
 num. 16.
 Qui tempore Paschatis Eucharistiam juxta
 præceptum Ecclesiae non recipit, potest
 pœna pecuniaria, vel excommunicationis
 n. ultari, ibi. n. 17. pag. 42.
 Sacramento Eucharistiae publicè exposito
 in missis privatis dicenda est oratio à Sa-
 cramento ordine à rubrica præscripto, &
 quid in missis solemnibus, vel primæ, &
 secundæ classis servandum ostenditur,
 adnot. ad instruct. exposit. Eucharist. nu. 1.
 & 2. pag. 51.
Seminarium.
 Taxam pro manutatione Seminarii, om-
 nes Beneficiati solvere tenentur, quamvis
 Cardinales adnot. ad form. 10. tit. 16. n. 22.
 pag. 350. & 351.
 Item, & Prælati Papæ domestici, dummodo
 expressè Privilegiati non sint, ibi.
 Vicarius Capitularis non potest administra-
 re Seminarium sine consensu Deputato-
 rium, nec innovare, ibi. n. 14. pag. 346.
 Vide in verb. *Alimenta.*
Sepultura.
 Electa Sepultura in Ecclesia, quæ jus sepe-
 liendi non habet, defunctus debet sepe-
 li in Parochiali, adnot. ad form. 1. tit. 13.
 n. 90. pag. 41.
 Pater non eligit sepulturam pro filio im-
 pubere, ubi consuetudo non adest, vel im-
 vita filii non elegerit, ibi. n. 91.
 Potest tamen eligere sepulchrum majorum,
 ibi. n. 92.
 Impubes est sepeliendus in sepulchro mayo-
 rum, ibi. n. 93. pag. 32.
 Quæ sit cura Parochi pro cadavere sepe-
 liendo in Ecclesia Regularium, vide ibi.
 Qui eligit sepulturam per scripturam, &
 cum juramento, potest variare, & alibi eli-
 gere, nec indiget relaxatione juramenti,
 ibi. d. n. 93.
 Hæres cogitur Officio Judicis ad expensas
 funeris, ibi. n. 94. pag. 33.
 Expensæ pro funere debent fieri secundum
 qualitatem personæ, ibi.
 Expensæ ultimæ infirmitatis, & vestium
 lugubrium veniunt sub nomine expensa-
 rum sepulturæ, ibi.
 Expensæ Sepulturæ præferuntur quibus-
 cumque creditoribus, etiam expressam hy-
 pothecam habentibus, ibi.
 Et etiam locatori pro pensione Domus, ibi.
 Expensæ

Index Rerum.

Expensæ hujusmodi debent esse moderatæ, & necessariae, non autem ad pompam, ibi.
Expensæ pro manutentione, refectione, & expurgatione Sepulturæ an faciendæ sint à Parocho, vel à Parochianis, ibi. n. 95.
Quid de Cæmeterio, ibi.

Simplicitas.

Simplicitas est multiplex, & explicatur, adnot. ad form. 3. tit. 15. n. 2. pag. 215.
Simplicibus parcendum est, ibi.

Statutum.

Statuta Synodalia si sint facta sine consilio Capituli non habent vim statuti, sed sunt provisiones temporanæ Episcopi, adnot. ad form. 1. tit. 13. n. 98. pag. 34.

Statuta Synodalia facta sine consilio Capituli sunt nulla, & indigent sanatione à Sede apostolica, ibid. d. n. 98.

Statutis Synodalibus interesse debent Canonici, qui si renuat cogi possunt etiam censuris, ibi. n. 99.

Clerici, & Sacerdotes non Beneficiati cogi possunt ad interessendum quoties agitur de reformatione morum, ibi.

Non Beneficiati non admittuntur ad ferendum votum pro confirmatione Judicium, & Examinatorum Synodaliū, ibi.

Statuta antiqua non sunt abolenda, nisi evidens utilitas ex novo proveniat, adnot. ad form. 6. tit. 13. n. 20. pag. 140. & 141.

Statutum de jure congrui tanquam à jure exorbitans non tenet, nisi à Principe sit confirmatum in forma specifica, adnot. ad form. 2. tit. 14. n. 10. pag. 167.

Statutum laicale de jure congrui non comprehendit Clericos non activè, nec passivè, ibi.

Comprehendit tamen Clericos Conjugatos, ibi. n. 12.

Saturorum confirmatio, semper intelligitur concessa sub t. c. r. a condicione, dummodo nec sint s. Canonibus contraria, adnot. ad form. 10. tit. 16. n. 24. pag. 351.

Statutum, quod excludit plures Fratres à votando in capitulo sive Congregatione est laudabile, adnot. ad form. 8. tit. 14. n. 6. pag. 192.

Stola.

Stolæ delatio indicat Jurisdictionem, adnot. ad form. 1. tit. 12. n. 77. pag. 26.

Subcollector Spoliorum.

Subcollector Spoliorum accedens contra prohibitionem ad Crates Monialium sine licentia Episcopi potest censuris puniri, adnot. ad form. 15. tit. 15. n. 17. pag. 261.

Vide in verbo *Canonici.*

Subcollectores Spoliorum quibus privilegiis, & Indultis gaudeant, vide in Decreto generali Sacr. Congreg. Concilii, pag. 91. & 92.

Suffraganeus.

Suffraganeus Episcopus titularis quo honore sit excipiendus, dum accedit ad Ecclesiam ad exercendum Pontificalia, adnot. ad form. 2. tit. 13. n. 13. pag. 63.

Non habet salutationem distinctam ab illa Canonicoꝝ, & Magistratus à Concionatore nisi sedeat in Presbyterio, ibi.

Non debet habere genuflexorium cum stratu ibi. n. 14. pag. 64.

Neque deferre Cappam sine licentia Episcopi, ibi.

Neque sibi caudam deferri facere, ibi. n. 15.
Neque asperforio alios aspergere, sed se ipsum tantum, ibi.

Neque sibi deferri facere Umbellam, ibi.

Episcopi suffraganei titulares differunt in præminentis ab Episcopis, qui administrationem habent, ibi. n. 16. pag. 65.

Non possunt conferre primam Tonfuram sine licentia Episcopi Ordinarii, ibi.

Non dispensant super interstitiis, ibi.

Non habent votum in approbatione Ordinandorum, nisi sint ex numero Examinatorum, ibi. n. 17.

Non possunt claufuram Monialium visitare, nisi ab Episcopis, quorum sunt suffraganei habeant speciale mandatum, ibi.

Visitantes Diocesim debent ab Episcopo expensas habere, ibi.

Synodus.

Synodus facit jus speciale, & est servanda in tota Diocesi, adnot. ad form. 1. tit. 13. n. 73. pag. 25.

Synodus celebrata sine consilio Capituli est nulla, adnot. ad form. 1. tit. 13. num. 98. pag. 34.

Vide in verbo *Statutum.*

T

Testis.

Testis inductus ad probandam immemorabilem debet deponere cum requisitis gloss. in c. 1. de præsc. in 6. & quæ sint, adnot. ad form. 1. tit. 12. n. 5. pag. 7.

Testis dicitur deponere de tempore antiquo si deponat cursu 60. annorum, ibi. n. 8. pag. 8.

Testis consanguineus non est pro consanguineo integer testis, & si est frater sobrinus non admittitur ad juramentum, adnot. ad form. 8. tit. 14. n. 3. pag. 191.

Testis

Index Rerum.

- Testis qui dicit fuisse præsentem, dicit vidisse, & audivisse, adnot. ad form. 2. tit. 25. n. 15. pag. 212.
- Testes mares, præferuntur mulieribus, ibi. n. 16.
- Testes quatuor Clerici æquivalent sex testibus laicis, ibi.
- Testis unicus sufficit pro declaranda partium voluntate, non autem ad condemnandum, ibi.
- Testis unicus fide dignus probat miraculum, ibi.
- Testis de novo repertus admittitur etiam post publicationem processus in causis Canonizationis Sanctorum, ibi.
- Testis compellitur multis, & pignoribus, imò & excommunicatione ad deponendam veritatem, ibi. n. 17.
- Testis, cui per consultationem secretam, & sub sigillo naturali fuit communicatum delictum, & cogitur revelare, ubi agitur ad vitandum grave damnum tertii, vel Communivitatis, ibi.
- Testes exminati coram Judice incompetente nullum faciunt indicium, ibi. nu. 18. pag. 213.
- Testes deponentes falsum in iudicio nullo, tenentur pœna falsi, ibi.
- Testes examinati contra Clericum coram Judice laico sunt repetendi citato reo coram Judice Ecclesiastico, adnot. ad for. 8. tit. 15. n. 8. pag. 238.
- Testes examinati coram Judice laico contra Clericum si sunt mortui, vel absentes, & repeti non possunt probant, ibi.
- Testes examinati coram Judice laico contra Clericum per repetitionem, seu declarationem dicuntur denuò examinari coram Judice competenti, ibi.
- Testes examinati ad perpetuam rei memoriam non, probant, nisi fuerint examinati coram Judice, adnot. ad form. 16. tit. 15. n. 4. pag. 263.
- Testes examinati coram Judice incompetente, non faciunt indicium, ibi.
- Testes nulliter examinati faciunt indicium & adminiculum, ibi.
- Testes examinati ad perpetuam, si repeti non possunt quia sunt mortui probant, ibi.
- Testes examinati coram Notario, sine Judicis commissione nihil probant, ibi in criminibus, nec cum commissione.
- Testes in publicatione Testamenti Parochi, si discordent ab eo in re non substantiali probant, ibi. n. 5.
- Testium depositiones ut actus sublineatur, semper debent reduci ad concordiam, ibi.
- Testes retractantes primam depositionem in secundo examine, an, & quando sit standum primo dicto, ibi. nu. 6. 7. 8. & 9. pag. 264.
- Testes de obitu alicujus possunt recipi ex officio parte non citata, nec audita, adnot. ad form. 17. tit. 15. n. 9. pag. 68.
- Testes intervenientes matrimonio clandestino, possunt ab Episcopo puniri si sunt in dolo, adnot. ad for. 2. tit. 16. n. 29. pag. 309.
- Testes Christus habuit de humanitate, Divinitate, passione, & resurrectione, adnot. ad form. 18. n. 42. tit. 15. pag. 279.
- Testamentum, Testator.*
- Testamenti Parochi publicatio, for. 16. tit. 15. pag. 261.
- Testamenti Parochi publicatio debet fieri ex officio, ibi adnot. n. 1. pag. 262.
- Testamenti Parochi publicatio potest fieri à quocumque coram Judice ordinario, ibi. n. 2. & 3.
- Testamenti Parochi publicatio fieri debet citatis interesse habentibus, ibi. n. 10. pag. 264.
- Interesse habentes non sunt rei, sed actores reputantur, & publicationem non valent impedire, ibi.
- Testator qui non habet hæredes necessarios an teneatur in foro conscientie hæreditatem relinquere consanguineis pauperibus vide, ibi. n. 11.
- Testator qui habet Indultum testandi cum clausula: *Omissa omni solemnitate* potest testari per simplicem schedulam etiam absque testibus adnot. ad form. 17. tit. 15. n. 1. securi si d. clausula non adest vel Testamentum est conditum ante obtentam licentiam, pag. 266.
- Testamentum Episcopi conditum pro Anima defuncti ab intestato, quas condiciones habere debeat, ibi. n. 3. & seqq.
- Testatoris confessio emissà in articulo mortis pro exoneratione conscientie, an, & quando probet, adnot. form. 17. tit. 15. n. 10. pag. 268.
- Infirmi Hospitalium liberè testari possunt de rebus suis, ibi. n. 2. pag. 266.
- Regulares vulgò Cruciferi S. Spiritus in Saxia de Urbe Testamentum condere non valent, adnot. ad form. 16. tit. 15. n. 13. pag. 265.
- Translatio.*
- Translata Ecclesia sive Collegio ab habente potestantem, an transferantur onera Militarum adnot. ad form. 2. tit. 13. nu. 61. & seqq.

Index Rerum.

segg. pag. 86. & 87.
 Translata Moniali, an transferatur Dos cum aliis bonis ad secundum Monasterium, adnot. ad form. 5. tit. 13. nu. 17. & plurib. segg. pag. 129.
 Cætera vide in verbo *Pensio*.

V

Verba in specie.

Verbum *debet* necessitatem inducit, adnot. ad form. 2. tit. 13. nu. 30. pag. 71.
 Verbum *volumus*, prolatum à Papa in suis Indultis seu Privilegiis, dat formam præcisam, ibi. nu. 36. pag. 74.
Vestis.

Vestis Clericorum qualis esse debeat, adnot. ad form. 4. tit. 15. n. 3. pag. 223. & ad form. 1. tit. 16. nu. 3. pag. 283.

Vestium vanitas, & novitas, an inducat ad peccatum, adnot. ad form. 3. tit. 16. nu. 20. pag. 310.

Vicaria.

Vicaria amovibilis, si erigatur in perpetuum, onera Ecclesiæ transeunt in Vicarium, adnot. ad form. 1. tit. 15. n. 34. p. 205.

Vicarius Apostolicus.

Vicarius Apostolicus debet esse Sacerdos, adnot. ad for. 7. tit. 16. n. 1. 2. & 3. pag. 334.

Vicarius Apostolicus, quibus de causis deponatur, ibi. nu. 4. pag. 335.

Vicarius Apostolicus est Ordinarius, & potest omnia, quæ jurisdictionis Episcopalis existunt, ibi. nu. 5.

Vicarius Apostolicus, quid non possit facere, nec præterire, ibi. nu. 6.

Vicarius Apostolicus potest, & debet examinare dimittendos ad ordines, & recognoscere requisita, licet Dimissoria concedantur ab Episcopo, adnot. ad form. 8. tit. 16. nu. 3. pag. 337.

Vicarius Apostolicus deputatus Sede plena, indicit concursum ad Parochiales, & digniorem eligit ibi.

Vicarius Apostolicus de jure potest concedere dimissorias, ibi.

Vicarius Capituli.

Potest eligi à Canonicis, licet certò sciant novum Episcopum fuisse electum, quia Ecclesia dicitur vacare donec possessionem non apprehendat, adnot. ad for. 10. tit. 16. nu. 13. pag. 345.

Vicarius Capituli debet esse Doctor Universitatis, ibi.

In electione cæteris paribus præferendi sunt Canonici, & Dignitates, Canonico Goadjutori, ibi.

Vicario Capituli non electo in termino à Concilio præscripto; fit devolutio, tam in casu negligentia, quam in casu dissensionis, ibi.

Vicarius non dicitur electus, si duo habuerint vota paria, ibi.

Electio Vicarii in Ecclesia Suffraganea, quæ caret Capitulo, spectat ad Capitulum Metropolitanæ, ibi.

Quid in non Suffraganea, ibi.

Vicarius Capituli non succedit in jurisdictione Episcopi delegata, ibi. n. 14. p. 346.

Vicarius Capituli non habet facultatem, quam habet Episcopus in casibus Bullæ Gregorii XIV. ibi.

Vicarius Capituli exequitur Epistolas Sac. Congregationum Episcopo defuncto directas ibi.

Non tamen literas Apostolicas, neque dispensationes matrimoniales, ibi.

Potest substituere ad modicum tempus, & alia plura, quæ indicantur, ibi.

Non potest penas, & multas pecuniarias pro delictis infligere, & ab Episcopo locis piis non applicatas, reducere, ibi.

Neque Seminarium administrare sine consilio Deputatorum, ibi.

Neque taxam salarii Ministrorum seu alimenterum variare, ibi.

Vicarius Capituli licentiam erigendi Confraternitates in solo Ecclesiæ Lateranensi non concedit, adnot. ad for. 1. tit. 13. n. 85. pag. 29.

Vicarius Generalis.

Vicario Generali debetur præcedentia supra Canonicos, & Dignitates in omnibus actibus publicis, & privatis, adnot. ad form. 2. tit. 13. n. 18. pag. 66.

Vicarius Generalis si est de gremio Capituli debet sedere in suo Stallo, alias non lucratur distributiones, ibi.

Vicarius Generalis non præcedit Canonicos Sacris vestibus paratos, ibi.

Vicarius Generalis non potest reos ad compositionemmittere, sine speciali delegatione adn. ad for. 3. tit. 15. n. 8. pag. 217.

Vicarius Generalis debet esse Doctor, adn. ad form. 7. tit. 16. n. 3. pag. 335.

Vicarius Generalis non potest concedere licentiam pro erectione Confraternitatis in solo Ecclesiæ Lateranen. adnot. ad for. 1. tit. 13. n. 85. pag. 29.

Visitatio, Visitator.

Episcopus visitans Ecclesias pertinentes ad Capellanos Religionis Hierosolymitanæ, quid possit facere, adnot. ad form. 2. tit. 13.

Index Rerum.

- tit. 13. num. 49. pag. 82.
 Episcopus visitans Ecclesias subjectas Capitulo Lateranensi, quid possit facere, & an jure Ordinario, an delegato, ibi. n. 50. & 51.
 Episcopus visitans prædictas Ecclesias, & promulgans Decreta, non possunt hæc revocari, nec mutari à propriis Superioribus, sed exequenda sunt, ibi. n. 52. p. 84.
 Episcopus potest visitare Ecclesias, quæ sub Regum protectione sunt, & inquirere, quæ pertinent ad Sacra Ministeria, ibi. num. 53.
 Et Ecclesias, & Beneficia unita, & annexa S. Domui Lauretanæ, ibi.
 Episcopus visitans debet se celeriter expedire, ibi. nu. 54.
 Visitatio, quomodo, & quo equitatu, & famulatu sit facienda, & quis teneatur Visitantem procurare, ibi.
 Visitator Apostolicus, quibus de causis deputetur, adnot. ad for. 10. tit. 16. n. 2. p. 342.
 Visitatores Apostolici deberent deputari frequenter, & qua de causa, ibi.
 Visitator quando possit visitatis deferre juramentum, ibi. nu. 3.
 Visitator Apostolicus debet monere Episcopum negligentem Paternaliter in privato, ibi. nu. 5. pag. 343.
 Visitator Apostolicus, quæ inquirere debeat in Visitazione, ibi. à nu. 5. ad 10.
 Visitator Apostolicus potest compellere Canonicos ad interessendum lectioni Canonici Theologi, ibi. nu. 6.
 Visitator Apostolicus super quibus interrogare debeat Regulares in Visitazione, ibi. nu. 21. pag. 350.
 Visitator Apostolicus potest deponere ab Officio, & Beneficio privare, ibi. n. 23. p. 351
 Et Clericos Visitacioni personali se subijcere recusantes censuris coercere, ibi.
 Deputationis Visitatoris Apostolici formulæ cur asserantur, adnot. ad form. 12. tit. 16. nu. 2. in fin. pag. 353.
Vita.
 Cause brevitatis vitæ hominis referuntur, adnot. ad for. 3. tit. 16. nu. 21. pag. 310.
 Cause infirmitatis Vitæ hominis enumerantur, ibi. nu. 22.
Votum, Vox.
 Votum solemne emissum in Religione, gratissimum Deo est holocaustum, & quare, adnot. ad form. 15. tit. 15. n. 1. pag. 257.
 Votum in malis promissis non est servandum adnot. ad for. 3. tit. 13. n. 45. pag. 106.
 Vota inutilia reperta in scrutinio, actum Capituli seu Congregationis non irritant si remotis superfluis remanet major pars, adnot. ad for. 8. tit. 14. nu. 8. pag. 192.
 Votum quisque potest auctoritate propria in melius commutare, adnot. ad form. 3. tit. 16. nu. 13. pag. 308.
 Votum rei particularis, potest quisque commutare in Votum religionis, ibi.
 Votum cum promissione jurata facta homini non relaxatur sine potestate Papæ, ibi. num. 14.
 Nisi ille cui jus quæsitum fuerat renuntiet ibi.
 Votum promissorium juratum per quem alteri jus acquiritur, non potest dispensari ab eo qui habet facultatem commutandi Votum, ibi. n. 15. pag. 309.
 Imò neque Pœnitentiaria commutat, ibi.
 Votum Tertiarium, non potest commutari ab eo qui habet facultatem commutandi Votum simplex castitatis, ibi.
 Votum perseverantiæ in aliqua Congregatione emissum, indiget dispensatione Apostolica, ibi. nu. 16. & 17.
 Vota non debent emitti extra Monasteria Religiosorum, sed promissiones simplices, & proposita, ibi.
 Votum emittendi Religiosus transeundi ad arctiorem non tenet, ibi. n. 18. pag. 310.
 Votum non acceptandi Episcopatum, nec Dignitates, est validum, & indiget Papæ dispensatione, ibi.
 Votum Universitatis servandi aliquem diem festum sub præcepto, non obligat populum, adnot. ad for. 1. tit. 13. n. 15. p. 10. & adnot. ad form. 10. tit. 16. n. 12. pag. 345.
 Vox illorum qui sunt de Collegio, seu Universitate debet dari collegiati, non autem extra Collegium, adnot. ad for. 8. tit. 14. nu. 2. pag. 191.
 Vota superflua reperta in Scrutinio Capituli, seu Congregationis vitiantur, sed non vitiant determinationem, ibi. nu. 8. pag. 192.
Uxor.
 Uxor quæ dotem non habuit, debet ali à Marito, adnot. ad form. 2. tit. 16. num. 19. pag. 297. & 298.

FORMULARIUM LEGALE PRACTICUM

Fori Ecclesiastici.

TITULUS XIII.

De rebus Sacris, & Religiosis.

Edicta de Imaginibus Sanctorum,
Sacrarum rerum veneratione,
& administratione.

FORMULA I.

SUMMARIUM.

- 1 **I**magines Sanctorum nove, & inu-
sitate removende sunt ab Ecclesiis.
- 2 Descriptio Sanctorum facta in Marty-
rologio dat cultum.
Hodie non describuntur in Martyrolo-
gio nisi Sancti formiter canonizati.
ibid.
- 3 Sancti, qui habent cultum immemora-
bilem, venerantur, quamvis in
Martyrologio non sint descripti.
- 4 Ad probandum cultum immemorabi-
lem, admittuntur testes 34. anno-
rum.
- 5 Testes inducti ad probandam imme-
morabilem debent deponere cum re-
quisitis glossæ in cap. 1. de præscr.
in 6.
- 6 Ad probandum cultum immemorabi-
lem præter testes, requiritur alia
Monacelli Form. Pars II.

*Species probationis, & qualis sit
demonstratur.*

- 7 Super cultu immemorabili, debet præ-
cedere Sententia Ordinarii.
- 8 Tempus antiquum in Scripturis dicitur
centum annorum, in testibus
vero 60.
Reliquiæ quæ per spatium 60. anno-
rum fuerunt expositæ, venerande
sunt, etiamsi de identitate non
constet. ibi.
Reliquiæ quando sunt dubiæ, consu-
lendi sunt Theologi an debeant ex-
poni. ibi.
- 9 Regularium attestazione non probatur
identitas, & antiquitas Reliquia-
rum exponendarum in eorum Ec-
clesiis.
- 10 Sacræ Imagines, sive Cruces, non sunt
pingende in locis sordidis.
- 11 Rejicitur Van. Espen.
- 12 Imagines Sacræ insolite nullo in loco
quamvis exempto exponi debent si-
ne approbatione Episcopi, & Im-
gines Sacræ non debent depingi seu
vestiri cum habitu insolito. ibi.
- 13 Imagines Sacræ cur, & qua de causa
fue-

- fuerint in Ecclesia introductæ enarratur.
- 14 Festi dies de præcepto, non indicuntur à Principe laico, imò hodie nec ab Episcopo.
- 15 Vota, & promissiones servandi aliquod festum de præcepto, emissa ab Universitatibus non obligant populum.
- 16 Festi dies de præcepto qui indicuntur ab Ecclesia inviolabiliter servandi sunt, non obstante quacumque contraria consuetudine.
- 17 Diebus festis non est vacandum spectaculis, & choreis, aut scenis Histrionum, quibus licentia ut hæc agant dari non potest à Governatore.
- 18 Dies festi solemniores in quibus non datur licentia laborandi, nec celebrandi sacrum in privatis Oratoriis, qui sint de jure communi innuitur.
- 19 Qui sint ex Decreto S. Congr. Rit.
- 20 Qui sint ex Decreto Sac. Congreg. Concilii & n. 21.
- 22 Festi dies non solemnes, non sunt de novo celebrandi cum solemnitate absque approbatione Episcopi.
- 23 Nova miracula approbati debent privatim ab Episcopo cum consilio Theologorum.
- 24 Dona duo singularia concessit Christus sue Ecclesie, nempe potestatem faciendi miracula, & intelligentiam scripturarum.
- 25 Quid sit miraculum declaratur, & n. 26. 27. 28. & 29.
- 30 Vera miracula non nisi ab hominibus Deo gratis fiunt.
- 31 Miracula quæ in Ecclesia perseverant quæ sint enumerantur usque ad num. 37. inclusivè.
- 32 Sacramenta cum devotione, & religiositate tractanda, & administranda sunt.
- 33 Oleo infirmorum deficiente, quid agere debeat Parochus?
- 40 Expositi sunt semper baptizandi sub conditione, nisi habeatur certa scientia de collato baptismo.
Parochus per se ipsum tenetur baptizare. ibi.
Est maximum delictum ministrare
- Sacramenta irreverenter. ibi.
- Rector Ecclesie, si est in Dignitate Ecclesiastica constitutus, potest per alium Christianam Doctrinam docere ibi.
- 41 Parochia quando est numerosa, Parochus cogitur ab Episcopo ad assumendum sibi Coadjutores, absque eo quod possit reclamare.
Episcopus motivo numerositatis populi, non potest Parochiam dismembrare. ibi.
- 42 Consuetudo primitivæ Ecclesie sumendi Eucharistiam qualis fuerit demonstratur.
- 43 Sacrificium missæ quod vaticinavit Propheta, omni religionis cultu celebrandum, & adstandum.
- 44 Missa ex parte Sacerdotis quomodo, & qua attentione sit celebranda.
Fideles audientes Sacrum qua corporis compositione, & attentione assistere debeant, ut satisficiant præcepto. ibi.
Attentio est triplex ibi.
- 45 Mulieres sedentes tempore missæ absque necessitate Deum non colunt.
Deus actibus etiam exterioribus est colendus. ibi.
Episcopus potest punire Regulares committentes, vel permittentes in eorum Ecclesiis indecentia. ibi.
- 46 Officiales, & Cappellani Confraternitatum, quid agere possint, tam in Ecclesiis Parochialibus, vel propriis, referuntur Decreta S. Congr. Rit.
- 47 Facultas Congr. S. Rituum est restricta ad decidendos ritus.
- 48 Confraternitas, ut dicatur legitime erecta tria requiruntur, & referuntur requisita.
- 49 Confraternitatibus, aggregatis Archiconfraternitatibus urbis, privilegia communicari non possunt sine Episcopi approbatione.
Confraternitates aggregate subjacent jurisdictioni Ordinarii.
- 50 Privilegium exemptionis superveniens non tollit pacta, & conventiones in fundatione receptas, nisi privilegium de illis faciat expressam mentionem.

- 31 Formula servanda à Regularibus in
Erectione, & institutione Confraternitatum.
- 32 Formula servanda in aggregationibus.
- 33 Formula aggregationis à Pontificibus
prescripta, si non seruetur, actus
corrui.
Bulla Clem. VIII. servanda est ab omnibus
locis Piiis, & Ecclesiis, quæ habent
facultatem aggregandi. ibi.
- 34 Jura Parochialia distinguuntur à
functionibus Parochialibus, & adducitur
distinctio.
- 35 Confraternitates Laicorum sunt
collegia personalia, quæ extingui, &
recedere possunt ad libitum. ibi.
Non sunt membra Hierarchie Ecclesiasticæ. ibi.
Sunt incapaces jurium Spiritualium,
& illis se immiscere non possunt. ibi.
Non possunt Parochiales functiones
exercere. ibi.
- 36 Archiconfraternitatibus Urbis ob
presidentiam Cardinalium conceditur
aliqua prerogativa.
- 37 Benedictiones solemnes Olivarum, Cinerum,
& Candelarum pertinent ad Parochum,
& fieri non possunt in Oratoriis publicis
Confraternitatum & n. 59. 60. 61. & 62.
- 38 Lex nova indeterminatè loquens
specificatur ab antiqua.
- 63 Benedictiones Puerperarum spectant
ad Parochum.
- 64 Benedictio Fontis Baptismalis pertinet
ad Parochum.
- 65 Missa solemnis ser. V. in Cena Domini
est functio Parochialis.
- 66 Missarum solemniū celebratio est
functio Parochialis, quam exercere non
valent Confraternitates.
- 67 Benedictio super populum cum Sacramento
Eucharistiæ, est functio Parochialis,
& actus jurisdictionis.
- 68 Munus prædicandi in Ecclesia Parochiali
pertinet ad Parochum privativè.
- 69 Cappellani Confraternitatum non
possunt celebrare missam in Oratoriis
ipsarum ante missam Parochialem,
nisi aliter Episcopus disponat.
- 70 Officium funeris super cadaveribus in
Ecclesiis Confraternitatum, & Conventuum
Regularium jurisdictioni Ordinariorum
subjectorum sitis intra fines Parochie
tumulandis, spectat ad Parochum & n. 71. 72. 73.
74. 75. & 76.
- 77 Stole delatio est signum jurisdictionis,
& respondetur contrariis n. 78.
Rota Romana sequitur, & amplectitur
Decreta Sac. Congreg. Concilii. ibi.
- 79 Regulares non possunt benedicere Agros,
aut maledicere locustas cum Stola
sine Parochiali licentia.
- 80 Capitulum Ecclesie Lateranensis in
erigendis, & aggregandis Confraternitatibus,
tenetur servare formam, & dispositionem
Bullæ Clem. VIII.
Privilegium Sisti V. d. Capitulo concessum
preservat in omnibus iura Parochorum
ibi, & n. 81.
- 82 Privilegium Sixti V. favore Ecclesie
Lateranensis concessum, non comprehendit
fundos de novo acquisitos, & redditur
ratio, & n. 83.
- 84 Episcopus in Confraternitates erectas
in solo Lateranensi habet plenam jurisdictionem.
Vicarius Generalis vigore sue ordinariæ
facultatis, sive Vicarius Capituli, non
possunt concedere licentiam pro erectione
seu aggregatione Confraternitatis in solo
Lateranensi. ibi, & n. 85.
Licentia Episcopi in Erectione seu
aggregatione Confraternitatis in solo
Lateranensi requiritur expressa, &
non sufficit tacita. ibi.
- 86 Cappellani Confraternitatum de
licentia Episcopi plura facere possunt
absque eo quod Parochus possit se
opponere.
Parochus Processiones non facit
extraordinarias sine Episcopali licentia.
ibi.
- 87 Regulares in Ecclesiis Parochialibus
Monasteriis unitis, possunt exercere
curam Animarum.
Regulares quicumque sint, qui emittunt
tria vota solemnia, non possunt
retinere Beneficia secularia in

- titulum absque Indulto Apostolico .
ibi.
- Regulares ex Indulto Apostolico pos-
sunt presentari ad Beneficium Ju-
rispatronatus agnatiui . ibi.
- 88 Regulares , qui exercent curam Ani-
marum subjacent jurisdictioni Or-
dinariorum in his , quæ pertinent
ad curam , & administrationem Sa-
cramentorum .
Tenentur ad Synodum accedere cu-
jusvis ordinis sint . ibi .
Ordinarius illos visitat plenaria ju-
risdictione . ibi .
Regulares non exercentes curam Ani-
marum , si delinquant in Sacramen-
tis ministrandis puniuntur ab Epi-
scopo , jure delegato . ibi .
Regulares ob notorium delictum pos-
sunt ab Episcopo denunciari ex-
communicati . ibi .
Regulares pro executione Decretorum
Concil. Trident. & Const. Apostolica-
rum , possunt censuris ab Episcopo
compelli . ibi .
- 89 Regulares non possunt sepeliri in eo-
rum Ecclesiis Hospitantes , si ibi
sepulturam non elegerint , non ob-
stantibus privilegiis , aut consuetu-
dine .
- 90 Defunctus qui elegit Sepulturam in
Ecclesia , quæ jus sepeliendi non
habet , vel in Ecclesia interdicta ,
debet sepeliri in Parochia , & re-
spondetur contrariis .
- 91 Filius impubes debet sepeliri in Pa-
rochiali , si Pater in vita illius sepul-
turam alibi non elegit , vel non ad-
sit consuetudo , quod eligat etiam
post mortem .
- 92 Limitatur quando Pater eligit se-
pulchrum majorum , in quo im-
pubes de jure debet sepeliri , &
allegatur Decretum Sac. Concil. u.
93 .
Jura Parochi in funere ad Ecclesiam
Regularium deferendo , quæ sint ex
Decreto Congreg. Sac. Concilii de-
monstratur . ibi .
- 93 Qui per scripturam juramento fir-
matam elegit sepulturam in Ecclē-
sia Parochiali , potest variare &
alibi eligere , nec indiget relaxatio-
ne juramenti .
- 94 Haeres ad faciendas expensas fune-
rum compellitur officio Judicis ,
etiam non adita hereditate .
In calculum expensarum funeris ve-
niunt expensæ factæ in ultima in-
firmitate . ibi .
Nec non vestes hūgubres etiam famu-
lorum . ibi .
Impensa funerum praefertur omnibus
creditoribus , & Uxorū Dotibus ;
etiam expressam hypothecam habenti-
bus . ibi .
Quales autem hujusmodi expensæ esse
debeant ut preferantur . ibi .
- 95 Ad manutationem Sepulchrorum com-
muniū , reparationem , & con-
structionem Cæmeterii tenetur popu-
lus , & non Parochus .
Parochus si est dies tenetur ad expur-
gationem . ibi .
- 96 Cæmeterium , quod est dormitorium
mortuorum est locus sacer , & reli-
giosus , & gaudet immunitate Ec-
clesiæ , dummodo habeat requisita
hic expressa .
- 97 In Synodo debet prescribi forma , &
ritus servandus in funeribus .
Capitulum Cathedralis , non potest
taxare emolumenta funerum , neque
funeri interesse non vocatus . ibi .
- 98 Synodus publicatus absque consilio Ca-
pituli Cathedralis non habet vim
Constitutionis seu Statuti , sed di-
citur proviso temporanea Epi-
scopi : & idē indiget sanatio-
ne .
- 99 Canonici , & alii de Capitulo , remen-
tes accedere ad Synodum , possunt
ab Episcopo per censuras compelli ,
Clerici , & alii Sacerdotes non Be-
neficiati pariter compelluntur cen-
suris , si in Synodo agendum sit de
reformatione morum .
At hi non admittuntur ad suffragan-
dum pro confirmatione Judicium , &
Examinatorum . ibi .

Affinchè l'uso legitimo delle Sacre Imagini, e della venerazione de' Santi ricevuto, & ammesso fin da primi tempi della Cattolica Chiesa, & approvato da Concilii Generali, e massime dal Niceno Secondo, non sia corrotto, e guasto dagl'abusi, tal volta introdotti ò tollerati da i Ministri delle Chiese per l'avidità di guadagno; ma si coltivi e propaghi colla purità de' Dogmi, & insegnamenti della medesima Santa Chiesa, Madre e Maestra di verità; inerendo al Decreto del Sagro Concilio di Trento, *de invocatione, & veneratione Sanctorum*: col presente Editto ordiniamo.

- 1 Che nelle Chiese, Cappelle, Oratorii tanto pubblici, quanto privati di questa Città, e Diocesi, ancorche fussero de' Regolari, ò d'altri Esenti, non si possano ritenere esposte alla venerazione de' fedeli, nè con segni di Santità, le Imagini, Figure, ò Reliquie di quei Santi, ò Beati che non sono descritti nel *Martirologio Romano*, nè Beatificati nè approvati per tali dalla detta Santa Chiesa; ò almeno non habbiano il *publico culto immemorabile*: e quando vi fossero ritenute, e venerate, che siano onninamente rimosse sotto le pene prescritte ne i Decreti Apostolici d'Urbano VIII. emanati sotto li 13. Marzo, e 2. d'Ottobre l'anno 1625. e publicati li 5. Luglio 1634.
- 2 Che le Imagini, e Pitture de' Santi, che si doveranno, e vorranno esporre sù gl'Altari, ò in altri luoghi pubblici di dette Chiese, ò Cappelle a noi soggette, non si possano esporre, se prima non faranno da noi vedute, approvate, e benedette: & il simile ordiniamo delle loro Reliquie, le quali quando *da tempo antico*, non habbiano havuto il culto, e venerazione pubblica, non si esponano, se prima non faranno da noi state riconosciute, & approvate: e proibiamo, che non si tocchino colla mano nuda da nessuna persona, nè si adornino con nastri; nè si estraggono dall'Urne, Vasi, e Reliquiarj in cui stanno collocate, ma si custodiscano decentemente in essi ben chiuse, e figillate.
- 3 Che le dette Imagini, e Pitture de' Santi, e delle Croci non si tengano, ò dipingano *in luoghi sordidi, & indecenti*: nè si pongano per Insegna d'Osterie, di Bettole, ò Alberghi d'Animali nè siano dipinte, ò scolpite con forme indecenti, atteggiamenti immodesti, e foggie nuove non usitate dalla Santa Chiesa: poiche venendo, à nostra notizia tali abusi, procureremo co' mezzi opportuni di rimuoverli anche dalle Chiese, & altri luoghi Esenti coll' autorità à noi concessa dal Sac. Concilio di Trento, e Decreti Apostolici.
- 4 Che niuno secolare, ò Regolare, Univerità, ò Religione *introduca nuove feste* de' Santi, ò Processioni, ò ardisca di autenticare, e *publicare nuovi miracoli* de' medesimi Santi, ò d'altre persone pie morte con fama, e concetto di Santità, se prima non ne haveranno da noi ottenuta licenza, e rispettivamente non faranno stati da noi esaminati, & approvati.
- 5 Che i Santi Sacramenti non si conferiscano di notte, se non in caso di necessità, mà di giorno, & in Chiesa *con divozione, e religiosità*, giusta il prescritto dal Rituale Romano. Il Battesimo come Sacramento di somma importanza, e necessario assolutamente per l'eterna salute, non si differisca à i fanciulli, e fanciulle nati di fresco oltre il terzo giorno; anzi si dia anche prima

Monacelli Form. Pars. II.

A 3

quan-

quando vi sia qualche pericolo di morte, sotto pena à i Padri, e le Madri, che trasgrediranno questo nostr'ordine di.....

- 6 L'Eucaristia nelle Chiese Parochiali, ed altre c'hanno il Privilegio di tenerla, sia custodita con somma gelosia, venerazione, e pulizia nel Tabernacolo sopra l'Altare maggiore, con chiave d'argento, dentro la Pisside d'argento bene indorata, e coperta con padiglioncino di seta di color bianco, posata sopra corporale mondo: avanti il cui Altare arda di continuo giorno, e notte la lampeda in segno di riverenza, e dell'amore con cui devono i fedeli portarsi verso questo ineffabile mistero della Divina Carità. Si rinnovi ogni otto giorni l'estate, & ogni quindici l'inverno. *La mensa a cui s'accostano i fedeli* per riceverla, sia coperta con mantile di lino bianco, e quelli che serviranno di ministro ad essa, ò alle Messe private, che si celebrano al detto Altare, per quanto sarà possibile, e precisamente ne' giorni festivi, siano Chierici colla Cotta, ò almeno fratelli della Compagnia del Santissimo Sacramento vestiti di sacco così convenendo alla Dignità del luogo, in cui si serve, e si venera il Signore dell'Universo, e si amministra il pane degl'Angeli.
- 7 Il Sacramento della penitenza si amministri da Confessori Sacerdoti secolari indispensabilmente i giorni festivi nelle Chiese con Cotta, Stola, e Berretta Clericale nella Sede confessionale, a quei penitenti, che mostrano colla compositione esterna, d'essere nell'interno compunti e disposti a degnamente riceverlo; rigettando gl'altri che pieni di fasto, e senza segno alcuno d'umiltà, e di riconoscerfi rei di lesa Divina Maestà, si presentano al sacro Tribunale senza verecondia christiana non come penitenti, ma come provocatori della Divina pazienza.
- 8 *La Santa Messa* nei giorni festivi di precetto si oda nelle Chiese con divozione in ginocchione con ambedue le ginocchia, poiche chi fa altrimenti, & assiste al tremendo sacrificio con positura di corpo indevoto e sconcia, ò pure sedendo, dà scandolo e mal' esempio a fedeli per essere una grande irriverenza, colla quale si contraviene al precetto della Chiesa, per adempimento del quale deve udirsi con la dovuta riverenza e compositione di corpo religiosa: quando l'infermità del corpo, ò la brevità del tempo non scusi, secondo il consiglio, e parere del confessore.
- 9 I Cappellani, & altri Sacerdoti che servono nelle Chiese, ed Oratorii pubblici de luoghi Pii, e Confraternite de laici, non s'ingeriscano in quelle funzioni, che spettano a i Parochi senza la loro licenza, e permissione, sotto pena.
- 10 Ne i funerali non s'introduchino abusi, ò facciano patti illeciti, ò aggravii alle Chiese Parochiali, ma si osservino gli Statuti Sinodali, e le regole Canoniche. Et il presente affiso che sarà &c.

N. Vescovo N.

Loco ✠ Sigilli.

N. Cancellarius.

ADNOTATIONES.

1. PER AVIDITA' DI GUADAGNO. Ne sacerdotale officium totum convertatur ad terrenum emolumentum, & ne Ministri Ecclesiarum existiment hodie, quæstum esse pietatem,

tatem, nihilque magis current quam concursum habere, & ideo Symphonias novas, Sanctorum festiuitates, & Imagines, canere, euulgare, & exponere sollicitè studeant, hinc Episcopus nè periculosi erroris Imagines Sacrae rudibus occasionem præbeant, providere debet, ut quæ traditioni Ecclesiæ repugnant, quæ incerta, quæ insolita sunt ab Ecclesiis etiam Regularium, & Exemptorum arceantur: nilvè falsum adhibeatur, & quod ad pietatem non informat prorsus tollatur.

2. **CHE NON SONO DESCRITTI NEL MARTIROLOGIO ROMANO.** Descriptio Sanctorum facta in Martyrologio Romano præstat cultum, ut opinio communior tenet; ideoque hodie post Decretum generale Sac. Congreg. Rituum emanatum anno 1616. & postea innovatum 31. Augusti 1680. non describuntur amplius in Martyrologio, nisi Sancti qui fuerunt solemniter ab Ecclesia canonizati: dummodò Papa audito dict. Congreg. voto non dispenset: prout dispensari obtinuerunt Postulatores S. Bernardi de Mentone, Beati Petri Armengol, & B. Zitæ Lucen. qui per immemorabilem cultum eis prædictum in aldo Sanctorum describi ab Ecclesia meruerunt.

3. **IL PUBBLICO CULTO IMMÉMORABILE.** Hi etenim excipiuntur expressè in dd. Decretis Urbani VIII. pag. 4. his verbis. — *Declarans quod per supra scripta præjudicare in aliquo non vult, neque intendit iis, qui aut per communem Ecclesie consensum, vel immemorabilem temporis cursum, aut per Patrum, Vivorumque Sanctorum scripta, vel longissimi temporis scientia, ac tolerantia Sedis Apostolicæ, vel Ordinarii coluntur.*

4. Difficultas tamen in hoc genere probationis solet in Congreg. Rituum excitari. An scilicet ad effectum probandi per testes immemorabilem, seu centenarium cultum, & sic hunc casum exceptum, requiratur tanta ætas, ut deponere possint de visu per quadraginta annos ante Decreta anno 1634. publicata, si alia probationes non suppetant, vel potius ad hunc effectum sufficiat ordinaria ætas 54. annorum: Et sufficere declaratum fuit in Toletana Canonizationis B. Mariæ de Capite vulgò della Cavezza Uxoris S.

Isidori Agricolaæ sub 3. Augusti 1697. tum quia ætas huiusmodi sufficit ad probandam immemorabilem in quacumque causa quantumvis gravissima, ut latè tradit Pignatell. *consult. 242. fere per tot. tom. 1. & cons. 42. n. 33. & seq. tom. 4. Matt. de canoniz. Sanct. part. 4. c. 23. n. 3. 4. & 5.* tum quia hodie cum reperiri non possint testes tam annosi, si non admitterentur testes ordinariæ ætatis, penitus subvertetur immemorabilis, quæ non solum non fuit sublata, sed imò expressè, & uecialiter præservata in dictis Decretis, sic advertit Matt. *loc. cit.*

5. Testes verò ad hunc effectum inducti, debent deponere cum requisitis *Glof. in c. 1. de præscript. in 6.* scilicet de visu per 40. annos ante motam litem, quod ita servatum fuisse audierint à suis maioribus. Et quod ipsi, nec maiores sui quidquam non viderint, vel audierint in contrarium, & deponat de publica voce, & fama per verbum fuit, & est, & quod iidem testes sint conformes, & contestes in dictis requisitis, quæ explicitè recenferi per illos debent, non autem se referre ad articulos, Marefcot. *variar. resol. lib. 2. resol. 100. n. 10. & 11. Tond. qu. benef. tom. 1. par. 1. cap. 104. n. 12. Antonel. de temp. legal. lib. 2. c. 12. n. 1. Rot. coram Greg. dec. 196. ubi Add.*

6. Et ulterius quia Congreg. Rituum plenitudinem probationis cultus immemorabilis non admittit in sola testimonio depositione; qui vult illum concludenter probare, procurare debet alias species probationum, easque conjungere, & conglomerare; unde ad hunc effectum indagandum erit. Primò, an adsit aliquod antiquum Missale, seu Breviarium, aut Kalendarium, in quibus ante editionem Missalis, & Breviarii factam per B. Plum V. fortasse reperiatur adnotata Missa, vel officium, vel aliqua peculiaris oratio, commemoratio, aut Antiph. de Beato, de quo quis vult probare cultum. Secundò, an adsit aliquod Synodale Decretum antiquum, sive Visitatio Ecclesiæ, in quibus fiat mentio de Beato, vel de ejus Reliquiis. Tertiò, an reperiatur aliqua scriptura, vel liber publicus, in quibus denominetur *Beatus* vel resultet, aliquod inditium publici cultus. Quartò, an circa sepul-

chrum, vel in alio loco publico, adsint inscriptiones, elogia, aut alia Epigraphis, cum denominatione *Beati*, vel alia demonstratione cultus, & venerationis publicæ. Quintò, an *Vita Beati* fuerit descripta, & postea typis edita cum licentia Ordinarii, & in ea denominetur *Beatus*. Sextò, an ad ejus sepulcrum fuerit accensa lampas, vel candelæ saltem in die anniversaria obitus. Septimò, an fuerit tumulatus in Sepulchro solus, cum aliquo signo Sanctitatis, ibique fuerint donario, seu tabellæ *Votivæ* relictæ, & appensæ ab antiquo tempore. Octavò, an reperiantur Imagines antiquæ aut simulacra *Beati* in Ecclesiis, vel aliis locis publicis cum radiis, laureolis, diadematis, & similibus signis denotantibus venerationem, quæque judicio Peritorum, reputentur antiquæ. Nonò, an in aliqua Ecclesia reperiat ab antiquo constructum Altare in honorem *Beati*, & de tali erectione appareat scriptura, sive actus positivus. Decimò, an aliquis Historicus, seu Cronista antiquus mentionem faciat de *Beato*, & de ejus virtutibus.

7. Hæc inquam, vel horum plura simul juncta cum testibus, regulariter probant cultum immemorabilem: super quo prævio processu ser. ser. constructo, sententia Ordinarii præcedere debet, qua declaretur constare de cultu immemorabili, & casu excepto in dictis Decretis Urbani, & illi proinde non fuisse contaventum. De qua Processus constructione, instructio dabitur in fine hujus operis.

8. *DA TEMPO ANTICO*. Tempus antiquum in scripturis dicitur centum annorum, in testibus verò est sexaginta, *Gare. de benef. p. 2. cap. 2. n. 264. & seqq. Rot. cor. Cocin. dec. 1045. n. 2.* & sic in hac subjecta materia, cum testes deponant Reliquias fuisse expositas publicæ venerationi, & cultum habuisse per cursum temporis sexaginta annorum, poterit permitti, ut exponatur ut prius quamvis de identitate aliunde plenè non constet, *Barbos. de offic. Episc. alleg. 97. n. 12.* quem sequitur *Gavant. manual. Episc. ver. reliquie Sanct. n. 11. Gallematt. sup. Conc. in Decr. de invoc. Sanct. vers. pen.* ubi Decretum Congr. refert. Si autem probatio non sit con-

cludens, & dubium emergat, tunc Episcopus, in illarum approbatione, consulere debet Theologos, & aliquos Viros pios, & doctos ut *Concil. Trid. monet*, non ut suffragium ferant, sed ut consilium præstent, *Barb. sup. Concil. in Decr. de invoc. & vener. Sanct. num. 13.*

9. Item advertere debet, quod si agatur de Reliquiis dubiis exponendis in Ecclesiis Regularium; super illarum cultu, identitate, & antiquitate, non est deferendum attestationibus ipsorum Regularium, quamvis Superiorum, ut monet *Crispin. de Vist. par. 2. §. 5. num. 6.* nisi adsint aliæ demonstrationes, quæ identitatem demonstrant, & antiquitatem.

10. *IN LUOCHIS SORDIDI, ET INDECENTI*. Signum Crucis, aliæve Sanctorum Imagines humi, aut locis sordidis insculpi, vel pingui non debent juxta. *Imperialem jussionem in l. ultima C. nem. lit. sign. Salvat. Ec. Tusch. lit. C. concl. 1091.* ubi quod contrarium facientes possunt puniri, *Concil. Prov. Mediol. 3. tit. quæ ad Sacramental. & Sacram. pert. §. hoc igitur*, *Menoch. de arbitr. lib. 2. cas. 376.* ubi quod blasphemia factò committatur, & quod Crucis signum humi ponens, vel in marmore, quod pedibus calcatur sculpens sit pœna gravi Judicis arbitrio puniendus, *Graff. dec. aur. part. 1. lib. 2. cap. 2. num. 6.* ubi ait *ut signum Crucis in silice, aut marmore humi positum sculper non licet l. unica C. nemini Ec. & videtur esse præceptum, quia vult hoc puniri pœna gravissima, ubi glos. forte mortis, ex quo patet quantum reprehensibiles sint, qui sepulchris in humo positis imprimunt Cruces, ut inquit Sylvestr. verb. Imagines Pac. for. elucubr. tom. 2. lib. 7. tit. 1. num. 150.* ubi allegat *Cassan. in Catalog. glor. mund. par. 1. consider. 38.* & inquit non esse permittendum, *Nicol. in flosc. verb. Imago n. 2.* ubi decisum refert in *Venet. 22. Maii 1596.* non esse tolerandum quod in locis publicis, & sordidis stent depictæ Cruces, & idem dicit *Gavant. in manual. Episc. verb. Imagines Sacræ n. 10.*

11. Neque audiendus est modernus *Van. Espen. Author Lovanien. qui in Schol. ad canon. Concilior. par. 3. §. 7. ad can. Trullan. c. 73.* hæc habet - *As hanc legem. (idest Theodosianam) ac consequenter*

ter, & hunc canonem antiquatam esse rectè monet Tuldenus ad tit. Codicis, addens in reverentiam Crucis cedit, quod omni loco sive infernè, sive supernè observetur. Nam quod hic Author in dicto suo opere fidenter asserat, quod Epistolæ, & Decretales quamplures, & præsertim quæ præcesserunt Siricium Pontificem (qui Cathedram Petri ascendit anno 385.) Et quæ insertæ leguntur in Codice Gratiani, non solum sint antiquatæ, sed fictitiæ, supposititiæ, falsæ, & confictæ non obstante correctione dicti Codicis per Pium IV. Pium V. & Gregor. XIII. demandata, & exequuta: item quod Decretales Gregorii IX. sint obscuræ, & detruncatæ, ut in par. 4. §. 6. & 7. & par. 6. §. 5. & par. 8. §. 5. & 6. videtur in hoc sequi criterium aliquorum ex modernis Scriptoribus (& præsertim Papebrochii,) qui ferè nihil certi antiquitati relinquunt; Verum quod dicit legem Theodosianam in reverentiam Crucis latam, esse antiquatam (cum Tuldeno) & in honorem Crucis cedere quocumque loco sculpatur: in hoc non parco; quia propositio sic absolutè concepta non bene sonat, & nemo pius feret, nec abnuet illi: Et est contra communem sensum DD. mox supra allegatorum, & contra Canonem 8. Concilii Trullani, quem si ipse antiquatum esse unà cum l. Theodosiana malè credit, adhuc vigere, & observandum esse probè existimat doctissimus Pithæus in Cod. annot. ad dict. leg. Theodosi.

12. **O FOGGIE NUOVE.** Nemini licet ullo in loco, vel Ecclesia etiam quomodolibet exempta ullam insolitam ponere vel ponendam curare Imaginem, nisi ab Episcopo approbata fuerit, ut Concil. Trident. disponit in Decreto de invocat. & vener. Sanct. neque quid pingatur, aut sculpatur, quod veritati Scripturarum, aut traditionum Ecclesiasticarum adversetur: nihilque contra formam præscriptam à Constitutione Urbani VIII. impressa in Bullar. tom. 5. Const. 280. (qua prohibetur Imagines cum alio habitu, quam Catholica Ecclesia illas consuevit vestire, & pingere, depingi) innovetur: tam in Ecclesiis Sæcularibus, quam Exemptorum: sicuti enim ex traditione

Apostolica Sacras imagines introductas fuisse credimus; ita prout à Patribus accepimus, sine fucu servare debemus.

13. Triplici autem de causa introductæ sunt Imagines, scilicet, propter simplicium ruditatem: propter affectus tarditatem: & propter memoriæ labilitatem. Propter simplicium ruditatem inventæ sunt, ut simplices, qui non possunt Scripturas legere, in hujusmodi figuris, & picturis tanquam in Scripturis, apertius possint Sacra mysteria nostræ fidei legere. Propter affectus tarditatem introductæ sunt videlicet, ut homines, qui non excitantur ad devotionem in his, quæ pro nobis Christus gessit, dum illa auribus percipiunt: saltem excitentur, dum eadem in figuris, & picturis tanquam præsentia oculis corporeis cernunt: plus enim excitatur affectus noster per ea quæ videt, quàm per ea, quæ audit: Unde Horatius. *Segnius irritant animos demissa per aures: Quam quæ sunt oculis subdita fidelibus, & quæ ipse sibi tradit spectator.* Propter memoriæ labilitatem; quia ea quæ audiuntur citius traduntur oblivioni, quàm ea quæ videntur: item non est semper præito, qui beneficia nobis præstita ad memoriæ reducat per verba: Idè dispensatione Dei factum est, ut Imagines fierent, & exponerentur in Ecclesiis, ut videntes eas recordemur de beneficiis impensis, & Sanctorum operibus virtuosis, ut docet Medic. in Summ. concord. Canon. decret. de consecr. dist. 3. art. 7. Quibus rationibus addo quartam nempe, ut Salvatoris, & Sanctorum Imagines venerantes, nos mortales mereamur eorum meritis, & precibus ad eorum immortalitatis gloriam pervenire, atque eorum suffragiis, quibus preces fundimus de fide perducere ad visionem, de spe ad rem, de stadio ad bravium, de via ad Patriam.

14. **INTRODUCA NUOVE FESTE.** Nemo, etiam si Princeps sit potest festos dies edicere, & subditis proponere sine Episcopi loci auctoritate, Barbof. de offic. Episcop. alleg. 105. num. 38. & patet ex declaratione Innoc. XII. Constitut. 31. Imò licet Episcopi de jure communi in c. conquestus de fer. valeant in propria

Dix.

Maesei vocato Clero, & populo dies festos indicare, Barb. *ubi sup. num. 36.* & sequitur Pignatell. *consult. 184. nu. 1. tomo 4.* hodiè tamen quamvis talis potestas non sit ablata, nihilominus ab indictione sub præcepto novorum festorum debent abstinere, prout illos monuit *Urban. VIII.* in sua Constitut. quam promulgavit anno 1642. super observantia festorum §. 3. impressa in *Bullar. tom. 5. constitut. 291.*

15. Ideoque promissiones, & Vota, quæ frequenter fieri solent ab Universitatibus servandi sub præcepto festum alicujus Sancti, ac jejunandi in vigilia, non obligant populum, qui tamen potest spontè promissa observare, & nullus est sub pœna cogendus, ut illa die jejunet, vel abstineat ab operibus servilibus, Barb. *collect. decis. Apost. 355. num. 8.* Vidique pluries supplices libellos hæc in re Sac. Congreg. Rituum porrectos pro confirmatione hujusmodi promissionum, & Votorum, fuisse rejectos, & præcisè in Urbevetana 6. Octob. 1696. in Messanen. loci Milazzi 25. Januarii, & in Alefan. Terræ Corsani. 6. Septemb. 1698.

16. Festi autem dies de præcepto, qui ab Ecclesia indicuntur inviolabiliter servandi sunt, & magis qui à divina justificatione promanant, ut sunt omnes per annum Dominicæ; hæc inquam dies Domini est, cum ipse dixerit -- *Sex diebus operaberis, & die septimo cessabis arare, & metere. Exod. 34.* Unde qui hunc diem violant, peccant in Patrem, in Filium, & Spiritum Sanctum: in Patrem cujus potentia Mundum creavit: in Filium cujus Sapientia Mundum redemit; in Spiritum Sanctum, qui tali die in Mundum missus est, & per consequens hi ingrati sunt suo Creatori, Redemptori, & Consolatori *c. quod die dist. 75.* Neque ab horum festorum observantia excusat prætextus contrariæ consuetudinis: quia consuetudo mala inveterata quantò diuturnior, tantò periculosior 24. *quest. 1. c. Schisma:* Et ideo Mercatores Barchinonenses, qui sub clipeo assertæ Consuetudinis prætendebant retinere apertas Apothecas diebus festis, & in illis vendere mercatores: & necessitatem (ratione loci)

vendendi, testibus, & legitimam consuetudinem auctoritate DD. reddere conabantur, fuerunt a *Sac. Congr. Concilio* (in qua causam proponere curarunt) sub die 13. Maii 1679. rejecti, & rescriptum non licere, & cum non acquiescerent, reposita eorum instantia 21. Martii 1682. iterum repulsi fuere, & injunctum ut amplius non audirentur, *lib. 33. Dec. fol. 87.*

17. Et non tantùm ab operibus servilibus, sed a spectaculis prophanis, choreis, & Scenis ludifactoriis, præsertim Histriarum, est abstinendum, quæ ab Episcopis locorum (ad quos privatè jus spectat licentiam concedere) permitti non debent. Etenim cum in una Fulginaten. quæsitum fuisset -- *An Gubernator secularis possit licentiam concedere Histriaribus, ut in diebus Domini, & festis de præcepto personati in Plateis, etiam cum Mulieribus fabulas agerent?* Sacra Congr. Concilii sub die 30. Aprilis 1622. *Censuit minime licere Gubernatori hujusmodi licentiam concedere, quinimo Episcopum permittere non debere, ut hæc, & similia fiant Dominicis, & festis diebus, lib. 134. pag. 26.*

18. Dies autem festi solemniores, in quibus licentia laborandi absque præcisa necessitate concedi non solet, & Missa in Oratoriis privatis ex Indulto Apostolico concessis, celebrari, & audiri non debet, juxta dispositionem Concilii *Agathen. relati in c. si quis 35. de consec. dist. 1.* sunt sequentes: Festum Paschatis Resurrectionis, Natalis D. N. Jesu Christi, Epiphaniæ, Ascensionis Domini, Pentecostes, Nativitatis S. Jo. Baptistæ.

19. Ex Decreto verò *S. Congr. Rit. 17. Nov. 1607.* quod refert Gavant. *in rubr. missal. part. 1. tit. 20. de præpar. Altar. lit. F. vers. sciendum,* sunt. Nativitas D. N. Epiphania, Pascha, Pentecostes, Annunciatio, & Assumptio B. M. Virg. Festum omnium Sanctorum, Festum SS. Petri, & Pauli.

20. Ex Decreto item *S. Congr. Concilii emanato in Dertbanen. 17. Febr. 1683. lib. 33. fol. 100.* sunt, Nativitas D. N. Pascha, Pentecostes, Epiphania, Assumptio

ptio B. M. V. Festum SS. Petri, & Pauli, Omnium Sanctorum, & Ecclesiæ Titularis.

21. Quæ Decreta sunt tanquam declarativa d. Canonis Concilii Agathensis; nam ibi post enumerationem festivitatum solemnium exceptarum, adduntur hæc verba -- *Et si qui maximi dies in Festivitatibus habentur.*

22. Est quoque advertendum, quod prohibitio Edicti de non introducendis novis festivitatibus, non solum comprehendit festivitates de præcepto, in quibus sit abstinendum ab operibus servilibus, sed etiam illas, quæ recurrentibus natalitiis Sanctorum non solemnibus vel nunquam, vel sine apparatu, & solemnitate celebratæ fuerunt, & præter solitum pompaticè celebrari volunt, nè, ut plurimum accidit, triumphet vanitas, misceatur pravitas, & depellatur pietas.

23. **E PUBLICARE NUOVI MIRACOLI.** Nova miracula tam Sancti canonizzati, quam non canonizzati, approbanda sunt ab Episcopo juxta præcitatam Concilii Decretum: quæ facultas est in eo privativè quoad omnes alios inferiores Prælatos, etiam habentes jurisdictionem quasi Episcopalem, ut respondit Sac. Congr. Rjt. apud Barb. *collect. dec. Apost. 472. verb. miracula*, ubi testatur penes se retinuisse Decretum authenticum, & sequitur *Pac. Jord. elucubr. tom. 2. lib. 7. tit. 1. num. 159. & 160.* Sac. Cong. Concilii in Aprutina 21. Decembr. 1596. in qua declaravit, approbationem miraculorum patratorum in loco exempto, spectare ad Episcopum, intra cujus fines Diœcesis existit. Verum cum sit res gravis, non nisi adhibito consilio Virorum gravium, & Theologorum, ad approbationem procedere non debet.

24. Dona enim plura, at duo singularia concessit Christus Ecclesiæ suæ Sponsæ, nimirum miraculorum faciendi potestatem, & intelligentiam Scripturarum. Primum cum dixit: -- *Signa autem eos, qui crediderint hæc sequentur, in nomine meo Dæmonia eicient.* Marc. 16. Secundum quando apparuit Discipulis Cleophæ, & Simeoni, narrantibus ejus mortem, & *aperuit illis sensum* (inquit

Evangelista) *ut intelligerent Scripturas,* Luc. 24.

25. Miraculum, mirabile, signum, prodigium, & virtus inter se differunt. Miraculum latè, & improprie sumptum accipitur pro factò, quod naturæ vires excedit Contelor. *de canoniz. Sanct. cap. 16. n. 1. & 2.* Miraculum igitur aliud est naturale, quia non excedit vires naturæ, licet eveniat per causas nobis ignotas. Aliud supernaturale, quod naturam omnem tam humanam, quam Angelicam excedit, & non nisi Deum habere potest Authorem. Aliud denique partim naturale, partim supernaturale, quatenus licet viribus naturæ humanæ, vel Angelicæ fieri possit quo ad substantiam: quo ad modum tamen, virtute tantummodò Divina fieri potest.

26. Ad primam speciem pertinent quæcumque extra communem ordinem naturaliter eveniunt: ejusmodi sunt faxis, vel sanguine pluere; plures Soles in Cælo apparere, hominem bicipitem, vel cum capite ferino nasci, & alia hujusmodi, potius mira Naturæ, & Monstra, quam miracula dici possunt.

27. Ad secundam speciem spectant, mortuos suscitare, cæcos illuminare, aliquid novum creare, & alia similia, quæ constat à Deo tantummodò, vel per virtutem ejus effici posse.

28. Tertiæ speciei sunt febres, aliosque morbos instantaneè, vel brevissimo tempore curare: efficere ut subito pecuniæ, vel cibi alicui appareant: ut fons repente scateat: vel unum corpus in aliud subito convertatur, & alia hujus generis. Hæc, inquam, tam Deum, quam Dæmonem, vel etiam hominem habere possunt Authorem: cum hoc tamen discrimine, quod quando fiunt ope Divina, verum ac realem fortiuntur effectum, nec quo ad modum ullam habent virtutem, aut vim causæ naturalis, & ad finem tantummodò honestum, utilem, aut necessarium diriguntur. Cum verò mali Dæmonis opera efficiantur, vel sunt tantummodò phantastica, & apparentia, neque ullum habent verum, & realem effectum, vel fiunt per mediâ merè naturalia, applicando nimirum activa passivis, vel transferendo invisibiliter aliquid de loco ad

ad locum, vel alienas species ingerendo, ita ut appareat alicui mortuus, qui verè est vivus, vel Asinus, qui est homo, vel amplissimum Palatium, quod est vile tugurium aut Nemus.

29. Hac ratione Pharaonis Magi in certamine habito cum *Moyse Ezod. 7.* Virgas in Colubres, aquam in Sanguinem, pulverem in ranas convertebant, vel certè convertere videbantur: At ista Dæmonum mixta evanuerunt, quia Virgæ Mogorum devoratae fuerunt à Virga Moysis: idem de divinationibus, ac præfagiis rerum futurarum, vel occultarum, vel absentium sentiendum est: hæc enim, vel casu, vel per solas conjecturas fieri censendum est. Hæc ajo à Dæmone per media naturalia proportionata, sibi que cognita, licèt nobis ignota producuntur, & licèt quandoque verè facta sint; non habent tamen rationem veri miraculi, sed potius sunt, & dicuntur figmenta, & præstigia ad homines facilius decipiendos, ut latè demonstrat *Martin. de Rio disquis. magic. lib. 2. quest. 7. & 8. & lib. 4. quest. 2. per tot. Contelor. de canoniz. Sanct. cap. 17. num. 1.*

30. Siquidem vera miracula cum semper sint à Deo, non nisi ab hominibus Deo gratis, vel saltem non nisi per apertam, & seriam Dei invocationem, & in nomine, & virtute ejus, iisque mediis, quæ ipsemet præscripsit, vel probavit, fieri possunt: mira autem Magorum, & Sagarum semper admixta sunt absonis, abditis, vanis, aut superstitionis præcibus vel signis. Et sic in dignoscendis veris à falsis miraculis, attendenda est causa efficiens, modus, media, finis, & res ipsa, ne Episcopus, ejusque Consultores decipiantur.

Sunt, & alia miracula, quæ in Ecclesia Catholica firmata supra firmam petram, continuò perseverant, & præter alia plura celebriora enumerantur.

31. Primò, Domus Lauretana in qua Beata Virgo nata est, & enutrita, æternum Verbum concepit, quæ a fundamentis avulsa Angelico ministerio à Nazareth in illyricum primò anno Christi 1291. die 6. Maii deportata, & triennio post die 10. Decembr. in Picenum translata, omnium

Christianorum concursu, & Votis tanquam divinæ charitatis, prodigium veneratur, & miraculorum perennitate exaltatur.

32. Secundum, Crux ille celebris in Urbe Malipuritana in India Orientali, de qua *Marrac. in prodrom. ad confut. Alcoran. par. 2. post fin. in Appendic.* supra quam cum oraret vulneratus fuit ad mortem à quodam Bracumane S. Thomas Apostolus die 18. Decembr. Hæc quotannis eadem die recurrente dum ante eam Sacrum solemniter celebratur ad initium Evangelii, atro quodam colore, splendore permixto offuscatur, qui post offertorium clarior evadit, donec Crux tota candida, ac nitens appareat. Dum autem sit consecratio, resumit Crux colorem suum naturalem, & sanguineo sudore tota perfunditur, quo fideles linteola sua infundunt, ac per ea Deus miranda operatur. Si quando verò contingat, ut Crux eo tempore non immutetur, flagellum aliquod grave Christiano populo protendi, experimento compertum est, prout Auctor citatus refert.

33. Tertium. Liqueor (quem Mannam vocant) qui manat assidue ex ossibus Corporis S. Nicolai Episcopi Myrensis, Barium translati (ad quem Peregrinus accessi de anno 1687. videruntque oculi mei, quæ operatur Deus in Servis suis,) qui in vitreis ampullis servatus incorruptus perseverat, & quotidiana per illum patrantur miracula.

34. Quartum. Sanguis S. Januarii Martyris Episcopi Beneventani, cujus Corpus Neapolim delatum, ibique in Ecclesia Cathedrali honorificè tumulatum, adhuc post tot sæcula à die martyrii Beatissimi Martyris Sanguis in ampulla vitrea servatus in conspectu capitis illius positus, velut recens liquefcere, & ebullire ter, vel quater in anno conspicitur.

35. Quintum. Tres globuli carni ex visceribus Beatæ Claræ de Monte Falco Ord. Eremit. S. Augustini Spoletanæ Diocesis avulsi (quos anno 1701. vidi, & veneratus sum) qui ut à fide dignis auctori tantum ponderant omnes simul, quam unus tantum, & tam duo simul, quam

quam tres, myfterium ineffabile Trinitatis mirabiliter exprimentes.

36. Sextus, Sanguis five Cruor Sanguineus, qui ex brachijs à corpore factis S. Nicolai Tolentini in Piceno post quatuor sæcula, turgescitibus venis emanat, quoties aliqua calamitas Christianorum Provinciis imminet, ut experimento compertum est.

37. Septimum. Cereus delatus à Virgine Deipara Lamberto Episcopo Attrebatensi vulgò *Arvas* in Belgio anno 1105. cuius Cerei guttis quedam infirmitas Epidemica è Cælo ad puniendum nonnullorum pravorum hominum audaciam emissa, nutu Virginis sanabatur. Hic Cereus post sex sæculorum cursum pluries accensus, & ex guttis copiosè delapsis alijs Cereis, & candelis efformatis, adhuc non est diminutus, sed integer perseverat, prout refert Menoch. *in opere cui titulus Stuore overo Trattenimenti Eruanti Centur. 4. cap. 91.*

38. **CON DEVOTIONE, E RELIGIOSITA.** Una ex curis præcipuis Episcoporum est, ut Sacramenta à Parochis, alijsque quibus illorum administratio incumbit piè, & religiosè conferantur, quia Sancta sanctè tractanda sunt, & ideò non debet permitti quod Sacramentum poenitentiae conferatur in Cælis extra casum infirmitatis, & in Ecclesia extra sedem confessionalem, præsertim mulieribus, & pueris non interposita Crate: minusque, quod diebus festis, conferatur sine superpelliceo, & Stola: nec quod Sacramentum Extremæ Unctionis deferatur in abscondito sine Cotta, & Stola, & sine Clerico, vel in ejus defectu uno saltem Socio-Sodalitatis, quæ in Parochia existit sacco decenti vestito, qua ut mandat Rituale, hoc Sacramentum publicè deferri debet.

39. Doeatque, quod si fortè ob infirmorum copiam, Oleum Sanctum deficeret, potest Parochus tali casu oleo benedicto super addere sæpius oleum non benedictum, dummodo singulis, vicibus, minor quantitas addatur non benedicti: nam ita faciendo licitum, & validum erit Sacramentum, quamvis consideratis additionibus infimul junctis, non bene-

dictum esset in Majori quantitate, prout declaravit *Sac. Congr. S. Officii 23. Septembr. 1682. in una Hispalen.*

40. Item quod Expositi sunt semper baptizandi sub conditione -- *Si non es baptizatus, Ego te Baptizo &c.* quoties non habetur certa scientia de collato baptismo, putà per fidem exaratam alicujus Sacerdotis cogniti; aliter enim res semper manet dubia: nam ignoratur quis baptizaverit, & an ille, aut illa noverint, & observaverint substantialia hujus Sacramenti. Sciatque Parochus quod per se ipsum ubi legitime non fuerit impeditus, tenetur baptizare, & non per substitutum, non obstante contraria Consuetudine, ut respondit *S. Congr. Concilii 8. Feb. 1601. lib. Dec. 55. pag. 556.* & quod maximum delictum est ministrare Sacramenta irreverenter, *Risc. Dec. 96. num. 1. par. 1.* ubi quod Parochus fuit suspensus per annum à Cura. Si autem Cura Animarum incumberet personæ in Dignitate Ecclesiastica constitutæ, tunc munus Doctrinam Christianam docendi, posset exercere per alium, *S. Congr. Concilii in Vintimilien. 2. Sept. 1606. lib. 82. post. fol. 226.*

41. Si autem Parochia esset populosa, & unus Rector, & Parochus non posset sufficere Sacramentis diligenter ministrandis, Episcopus illum cogat sibi alium vel alios adungere Sacerdotes, quot ad hoc munus peragendum judicaverit necessarios; *juxta Concilii Trid. dispositionem cap. 4. sess. 21. de refor.* ab hac enim provisione non datur appellatio, neque aliqua inhibitiõ attendenda est, sed Decretum de Coadjutore adiungendo exequendum venit, *ut Sac. Congr. Concilii rescripsit Episcopo Abulen. 5. Januarii 1589. libr. 7. Epistolar. pagina 2.* Secus verò si Episcopus ob numerositatem Parochianorum vellet ad dismembrationem Parochiæ procedere, quia Parochos jure se opponeret, cum non posset Ordinarius ad illam devenire, motivo numerositatis, & nisi concurrant requisita ejusdem Concilii, ut sæpè sæpius respondit *S. Congr. Concilii, & recen- ter in Toletana 4. Maii 1697. in Gerunden. 29. Januarii 1701. in Neocastren. 15. Decembris 1703.*

42. LA MENSA A CUI S' ACCOSTANO I FEDELI. Dandæ, & accipiendæ communionis diversæ olim fuere Consuetudines in primordiis Ecclesiæ, & certum ac exploratum est omnes fideles, quorum erat cor unum, & Anima una, quotidie perseverasse in communionem fractionis panis, ut Acta Apostolorum testantur, quam Consuetudinem diu perstitisse evidens quoque est ex traditis à Card. Bona in *tractat. rer. liturgic. cap. 17. §. 2.* ubi testimonio Patrum ad initium quinti seculi Romæ, & in Hispania viguisse demonstrat. Quam cum de novo nostro hoc ævo in aliquibus Diocæsisibus reasumptam fuisset Innocentio XI. innotuisset, ad tollendos abusus, qui irreperant ignavia administrantium, audito *Sac. Congr. Concilii Voto*, Decretum edidit generale, in quo datur instructio, quid in hac re sit observandum, ut quisque, qui ad hanc mensam accedit, censeatur dignus quotidiana communionem. Quod Decretum cum sit nota dignum, referam infra.

43. LA SANTA MESSA, &c. Hæc est illa oblatio munda, quam Sacrificandam à Solis ortu usque ad occasum in omni loco vaticinatus fuerat *Malachias Propheta 1.* quamque *Isaias 25.* anticipato suavitate ejus odore illectus, convivium Vindemiæ Defecata appellavit: ac propterea summa cura adhibenda est, ut Missæ Sacrificium, omni religionis cultu, & veneratione à Sacerdotibus non tantum celebretur, sed etiam ab astantibus audiatur.

44. Ex parte igitur Sacerdotis est celebranda, altè, voce intelligibili, ut audiatur ab astantibus; breviter non ultra mediam horam; clarè ut omnia verba integre proferantur; devotè ut attendatur ad ea quæ dicuntur, exactè, ut fiant omnia, quæ præscribuntur in Rubricis, ut docet Gavant. in *rubr. part. 3. tit. 11. num. 13.* Ex parte verò audientium, assistendum venit nudato capite, flexis genibus, excepto tempore quo legitur Evangelium, tunc enim standum est, ut jubet canon Apostolic. de *consecr. dist. 1.* cum devotione, & attentione, ut monet Pac. Jordan. *elucub. tom. 1 lib. 4. tit. 1. n. 434. & seqq.* cum aliis *ibid. allegat. Synod. Farsen. in tit. de Sa-*

crif. Missæ §. 16. & est communis opinio, & sententia. Qui autem confabulando, ambulando, sedendo, stando cum indecentia, & scandalo seu aliquid quidpiam Dei majestate indignum operaret, missæ Sacrificio, debitum assistentiam non præstaret, nec præcepto de audienda missa diebus festis satisfaceret: cum enim Ecclesia præcipiat auditionem missæ, ut est actus humanus, ac Religiosus, & per modum orationis: certum est, quod actus mox recensiti, sunt prorsus cum Religione, oratione, & attentione, (si per tempus notabile fiant) incompatibiles, & contra voluntatem, & institutionem Ecclesiæ. Attentio autem triplex est: Prima, qua attenditur ad actiones Sacerdotis: Secunda qua attenditur ad significationem verborum: Tertia qua inde mens ad Deum elevatur, contemplan-do mysteria, quæ in missa per actiones, aut Sacerdotis verba exprimuntur. Prima est necessaria, secunda est melior, tertia est optima.

45. Elaborandum propterea est, ut fideles per Parochos, per Confessarios, per Concionatores, per Catechistas instruantur qua corporis compositione, & devotione, & attentione audienda sit missa, & quod Mulieres tempore missæ sedentes absque necessitate, Deo non præstant debitum cultum; tollanturque occasiones irreverentiæ, nè ubi adest præsentia Christus, Angeli circumstant, Imagines Sanctorum coluntur, abominaciones fiant. Deus enim non solum interioribus actibus, sed etiam exterioribus est colendus, quod est proprium Religionis, ut docet D. Thom. 2. 2. *quest. 81. art. 7.* Et non solum ut hæc fiant, & removeantur respectivè ab Ecclesiis sibi subjectis curare debent Ordinari, sed etiam Regularium, quia *Sac. Concilium Tridentinum* tribuit in hoc eis jurisdictionem; Nam in Vercellen. proposito dubio -- *An liceret Episcopo punire Regulares, prohibita, vel indecentia in Ecclesiis suorum ordinum committentes circa missæ Sacrificium?* Die 21. Martii 1643. *Congr. Concilii respondit licere Episcopo punire Regulares committentes prohibita, vel indecentia in Ecclesiis etiam suorum Ordinum circa Missæ Sacrificium lib. 17. Dec. pag. 170.*

46. CHE SPETTANO AI PARO-
CHI. Quæ sint Parochorum jura hodie
vigentia dixi tom. I. tit. X. annot. ad form.
18. num. 4. At quia super illorum intel-
ligentiam, & exercitium, emānarunt po-
stēa nova Decreta Sac. Congr. Rituum,
aliquid hic addendum modò super est.
Propositis enim in Congregatione sequen-
tibus Dubiis.

- I. An Confraternitates laicorum le-
gitimè erectæ in Ecclesiis Paro-
chialibus, habeant dependen-
tiam à Parocho in explendis
functionibus Ecclesiasticis non
Parochialibus.
- II. An dictæ Confraternitates electæ
in cappellis, vel Oratoriis, tum
publicis, tum privatis adnexis
Parochialibus Ecclesiis, ab eis
dependentibus, habeant dictam
dependentiam à Parocho quoad
dictas functiones?
- III. An Confraternitates erectæ in
aliis Ecclesiis publicis, habeant
quo ad easdem functiones ali-
quam dependentiam à Parocho
intra cujus Parochiæ limites sit
ræ sunt Ecclesiæ.
- IV. An Confraternitates erectæ in
Oratoriis tam publicis, quam
privatis, sejunctis ab Ecclesiis
Parochialibus quo ad dictas
functiones Ecclesiasticas, ha-
beant dictam dependentiam à
Parocho?
- V. An benedictiones, & distributio-
nes Candelarum, Cinerum, &
Palmarum, sint de juribus me-
re Parochialibus.
- VI. An benedictiones Mulierum post
partum, Fontis Baptismalis,
Ignis, Seminis, Ovorum, &
similium, sint de juribus mere
Parochialibus.
- VII. An functiones omnes Hebdomadæ
Sanctæ sint de juribus mere
Parochialibus?
- VIII. An celebratio Missæ solemnis fe-
ria quinta in Cæna Domini, sit
de dictis juribus Parochialibus?
- IX. An prima pulsatio Campanarum

in Sabato Sancto sit de juribus
Parochialibus?

- X. An celebratio Missarum solem-
nium per annum, sive pro vivis,
sive pro defunctis, sit de dictis
juribus Parochialibus?
- XI. An expositio quadraginta hora-
rum, & benedictio quæ fit su-
per populum, sit de dictis ju-
ribus Parochialibus?
- XII. An expositio, quæ fit cum Reliquiis,
vel Sacris Imaginibus, & bene-
dictio, quæ cum eis fit super po-
pulum, sit de dictis juribus Pa-
rochialibus?
- XIII. An functiones in præcedentibus
oçto dubiis, videlicet à dubio
quinto ad duodecimum expressæ,
peragi possint in Oratoriis pri-
vatis, contradicente Parocho?
- XIV. An in dictis Oratoriis privatis
Confraternitatum per Confrat-
res statis horis recitari possint
horæ Canonica cum cantu, vel
sine, absque alia licentia Pa-
rochi?
- XV. An in dictis Oratoriis privatis sit
licita celebratio Missæ private,
assentiente Ordinario loci, &
contradicente Parocho.
- XVI. An Cappellani Confraternitatum
possint populo denunciare festivi-
tates, & vigiliis occurrentes in
hebdomada absque licentia Pa-
rochi?
- XVII. An Parochus invitis Confratri-
bus docere possit doctrinam chri-
stianam in præditiis Ecclesiis,
Oratoriis publicis vel privatis
à Parocho divisis, & separa-
tis?
- XVIII. An in sepe dictis Ecclesiis publi-
cis Confraternitatum possint ha-
beri publice Conciones etiam per
totum cursum Quadragesimæ,
vel Adventus cum licentia Or-
dinaris, & absque licentia Pa-
rochi?
- XIX. An in ejusdem Ecclesiis possit cele-
brari missa sive lecta, sive can-
tata antè missam Parochialem,
sive lectam sive cantatam.

XX. An

- XX. An ad Parochum spectet officium funebre super cadaveribus sepeliendis in sepè dictis Ecclesiis, & Oratoriis publicis Confraternitatum?
- XXI. An intra ambitum earundem Ecclesiarum fieri possint Processiones juxta cujusque Confraternitatis institutum, absque interuentu, vel licentia Parochi?
- XXII. An eadem Processiones fieri possint extra ambitum dictarum Ecclesiarum absque licentia illorum Parochorum, per quorum territorium transeundum est?
- XXIII. An in dictis Processionibus Cappellani Confraternitatum possint deferre Stulam?
- XXIV. An Episcopo accedente ad Ecclesias publicas Confraternitatum, quæ non sint Regularium, neque proprium Rectorem Beneficiatum habeant, porrigendum sit Aspersorium à Parocho in cujus territorio sunt sitæ dictæ Ecclesie?
- XXV. An earundem Ecclesiarum, & Confraternitatum Rectores, & Cappellanos possit Parochus, cessante alio speciali, ac legitimo titulo, & ex solo jure Parochialitatis compellere inuitos ad assistendum functionibus Ecclesie Parochialis?
- XXVI. An in sepè dictis Ecclesiis Confraternitatum, neque Parochialibus, neque Regularibus, retineri possit Sanctiss. Eucharistie Sacramentum sine speciali Indulto Sedis Apostolicæ.
- XXVII. Præsupposita facultate retinendi, an possit intra annum publice exponi, sine licentia Ordinarii?
- XXVIII. An possit Parochus se ingerere in administratione oblationum, vel eleemosynarum in sepè dictis Ecclesiis recollectarum, vel Capsulæ pro illis recipiendis expositæ clauem retinere?
- XXIX. An in Ecclesia Parochiali Confratres, vel eorum Cappellani immisceri se valeant inuito
- Parocho in ejusdem Ecclesie functionibus, siuè Parochialibus, siuè non Parochialibus.
- XXX. An Confraternitates siuè sint crede in Ecclesia Parochiali, siuè extra illam, possint pro libito, & juxta uniuscujusque peculiaria statuta Congregationes suas facere, absque interuentu, vel licentia Parochi?
- XXXI. An possit propria bona administrare, atque de illis disponere absque ulla dependentia à Parocho?
- XXXII. Quando Parochus eisdem Congregationibus inter sit de mandato Ordinarii, & tanquam ejus Delegatus, an possit suffragium decisivum ferre? & quantum Affirmativè.
- XXXIII. An etiam suffragium duplex? Die 10. Decembris 1703. prout infra respondit.
- Ad 1. Affirmativè.
- Ad 2. Affirmativè.
- Ad 3. Negativè.
- Ad 4. Negativè.
- Ad 5. Negativè.
- Ad 6. Negativè; sed benedictiones Mulierum, & Fontis Baptismalis fieri debere à Patribus.
- Ad 7. Negativè prout jacet.
- Ad 8. Negativè prout jacet, sed spectare ad Parochum.
- Ad 9. Negativè prout jacet, sed spectare ad Ecclesiam Dignitatem ad formam Const. Leonis X. la 22. §. 14.
- Ad 10. Negativè prout jacet, sed licere Confratribus dumtaxat in festiuitatibus solemnioribus ejusdem Ecclesie vel Oratorii, ut in Brundisium, sub die 1. Junii 1601.
- Ad 11. Negativè.
- Ad 12. Negativè, & quo ad benedictiones cum Reliquiis, & Imaginibus seruentur Decretis.
- Ad 13. Satis provisum in superioribus.
- Ad 14. Affirmativè, nisi aliter

Ordinarius statuat ex rationabili causa.

Ad 15. Affirmativè.

Ad 16. Affirmativè.

Ad 17. Negativè.

Ad 18. Affirmativè.

Ad 19. Negativè, nisi aliter Episcopus disponat.

Ad 20. Affirmativè, quando tumulandus est subditus Parocho intra cujus fines est Ecclesia vel Oratorium.

Ad 21. Affirmativè.

Ad 22. Negativè, nisi adsit licentia Episcopi.

Ad 23. Negativè extra propriam Ecclesiam.

Ad 24. Negativè.

Ad 25. Negativè.

Ad 26. Negativè.

Ad 27. Negativè.

Ad 28. Negativè.

Ad 29. Negativè.

Ad 30. Affirmativè, dummodo non impediant functiones, & divina officia.

Ad 31. Affirmativè.

Ad 32. Negativè.

Ad 33. Negativè.

47. Hæc Decreta quamvis prudentia, & sapientia plena sint; nihilominus, ne occurrentibus casibus super quibus emanarunt, detur rudibus disceptantibus occasio dubitandi, an Sac. Congreg. Rituum potuerit super juribus Parochialibus Decreta edere, cum ejus facultas in Bulla erectionis Sixti V. videatur restricta nominatim ad solos ritus decidendo, & an per simplex Ofaculum vivæ vocis Papæ censeantur convalidata? adeo ut vim habeant obligandi ab observantiam: & an demùm videantur contraria responsis aliarum Sac. Congregationum? opportunum duxi (quia materia frequens est) illa examinando hic ostendere, in nihilo iuribus Parochorum derogasse, & responsis tam Congregat. Concilii, quam Episcoporum consona esse, ut ex subnexis animadversionibus patebit.

48. Et primò animadvertendum, quod hæc Decreta allegari, & produci non

Monacelli Form. Pars II.

possunt ab illis Confraternitatibus, quæ legitimè ad formam Bullæ Clement. VIII. erectæ non sunt; & ideò sapienter in primo dubio (ad quod cætera omnia subsequenter relationem habent) quæsitum, & propositum fuit. An Confraternitates laicorum legitimè erectæ, habeant dependentiam &c. Ut autem Confraternitas legitimè erecta dicatur, tria requiruntur. Primò, ut in loco, in quo erigitur, nulla alia Societas, seu Congregatio ejusdem instituti reperiat instituta. Sed ab iis quibus à sede Apostolica facultas instituendi attributa fuit, una tantum singulis in locis erigatur, & instituat, ut in §. 2. nisi ageretur de Confraternitatibus jam erectis ante publicationem d. Bullæ quæ juxta Decretum Congregationis Indulgentiarum emanatum 27. Septembr. 1607. quod referunt Lauret. de Franch. contro. par. 1. num. 231. Lantusch. in theatr. Regul. verb. Confraternitas n. 10. possent confirmari plures, etiamsi essent ejusdem nominis, & instituti. Secundò requiritur, quod instituere facultatem habentes, prius receperint consensum Ordinarii loci, cum litteris ejus testimonialibus, quibus Confraternitatis, & Congregationis erigendæ, & instituendæ, pietas, & Christianæ Charitatis officia, quæ exercere cupit, apud illos commendentur. Tertio, quod privilegia, indulgentias, facultates, aliasque gratias Spirituales, quæ Ordini instituenti, seu Archiconfraternitati aggreganti competunt, non sub generali forma verborum, vel ad instar, sed nominatim, & in specie communicentur: hæc inquam pro valida erectione, vel aggregatione substantialia sunt, & de forma, quæ si non ferventur, actus corrumpit, & nullius est roboris, & momenti, ut disponitur in §. 12. dictæ Bullæ à me relatæ t. 1. in Append. pag. 299.

49. Secundò, quod statuta pro regimine Ordinum, Religionum, & Institutuum erigentium, & instituentium, seu Archiconfraternitatum aggregantium, edita impartiri, & communicari non possint Confraternitatibus, & Congregationibus erigendis, nisi prius ab Episcopo Diocesano examinata, & approbata pro ratione loci non fuerint, quæ nihilominus ejusdem Episcopi Decretis

cereis, ac moderationi, correctioni, & visitationi in omnibus semper subjecta remanent, ut habetur in §. 5. d. Constitutionis, quæ famulatur expressè dispositioni *Concilii Trident. cap. 8. sess. 22. de reform. sicque si erigentes, vel aggregantes aliquid ultra præter sibi concessum, & decernerent citra Episcopi consensum, nulliter, & illicitè agerent, ut in terminis ejusdem Bullæ docet Leo Thesaur. for. Eccl. par. 4. cap. 2. num. 140. & 141.* Et quod per aggregationem, nihil detrahatur jurisdictioni Ordinarii, pluries declaravit Congreg. Concilii, & ad rem nostram in *Potentina aggregationis*, in qua propositis Dubiis: Primò an ad effectum ut Confraternitates laicales aggregatæ uti possint regulis, & statutis, ac constitutionibus, quas observandas recipiunt ab Archiconfraternitatibus aggregantibus, necessaria sit præcedens aggregatio Ordinarii loci? 2. An ad effectum ut Confraternitates aggregatæ uti, & gaudere possint Indulgentiis Archiconfraternitatum aggregantiũ, necessaria sit approbatio Episcopi, cum interventu duorum de Capitulo? 3. An Confraternitatibus aggregatis Archiconfraternitati mortis de Urbe jus competat sepeliendi Cadavera occisorum tam in Civitate, quàm extra, & tam Civium, quàm exterorum, quando Parochi parati sunt sepelire dicta Cadavera? 4. An dictæ Confraternitates aggregatæ subsint Ordinario? itaut eorum Administratores, rationem Ordinario teneantur reddere. Die 29. Maii 1683. Sac. Cong. Conc. respondit ad 1. 2. & 4. Affirmativè ad 3. Negativè, lib. 33. Decr. fol. 148.

50. Tertio, quod conventiones, & pacta apposita in limine erectionis Confraternitatis, seu Congregationis, observanda sunt, & exequenda, non obstante, quod ex post, fuerint illi per erigentes, seu aggregantes communicata nominatim, & expressè eorum privilegia, & statuta, quæ juxta præmissa in secunda animadversione, sint auctoritate Ordinarii, immò etiam Apostolica concessa, & approbata: Quia superveniens privilegium non præjudicat pacto, neque tollit conventiones, & statuta, nisi illarum faciat expressam mentionem, ut sunt textus

aperti in cap. de Const. in 6. & in cap. ex multi iplici extra de decim. Passerin. in c. 1. num. 11. de pact. in 6. Pirhing. in jus can. lib. 3. tit. 30. num. 121. & 122. & tenuit in puncto bis causa examinata, & doctis in jure Advocatis scribentibus S. C. Episc. in Csesenaten. 17. Aug. & 5. Octobris 1591. Ideoque in Decretis supra relatis prudenter addita fuit in fine clausula salutari --- *salvis tamen conditionibus, & pactis &c.*

51. Quarto, quod in erectionibus, & institutionibus per Ordinum Regularium Generales concedendis, servanda est sequens formula.

N. Ordinis N. Generalis.

Religio nostra cum inter alia privilegia, quibus à Sede Apostolica decorata est, facultatem habeat secularium Confraternitates sub invocatione N. erigendi, eisque spirituales gratias, privilegia, & Indulgentias communicandi in hujusmodi Confraternitatibus instituendis, si ad Christi fidelium salutem promovendam expedire animadvertit, liberalem se præbere consuevit. Nos igitur qui Generalem totius Ordinis nostri curam gerimus, sperantes fore, ut ex hac spiritualium gratiarum participatione Christiani fideles ad devotionem, & pietatem, magis extententur, auctoritate Nobis à Summis Pontificibus concessa, Confraternitatem N. in Ecclesia N. loci N. Diocesis N. de consensu loci Ordinarii, qui ejusdem Confraternitatis institutum, pietatem, ac Religionem, litteris patentibus Nobis nuper exhibitis commendavit, dummodo tamen alia similis in ipso, vel alio ad tria milliaria propinquo loco hætenus erecta non fuerit, per præsertes nostras litteras erigimus, & institimus, illisque, & pro tempore existentibus utriusque sexus Confratribus elargimur, & communicamus Indulgentias, privilegia, & speciales gratias sigillatim inferius descriptas, nostræque Confraternitati nominatim expressè concessas per Breve S. D. N. Pauli Papæ V. tenoris sequentis. Paulus &c. (et inferatur tenor) Quibus omnibus Indulgentiis, & spiritualibus gratiis descriptis, Confraternitatem ipsam nunc erectam, ejusque Confratres potiri, & gaudere posse accernimus, juxta fel. rec. Clem. Papæ VIII. Constitu-

stitutionem sequentem: Clemens &c. & inferatur tenor.) In quorum testimonium has litteras fieri, & per nostrum Secretarium subscribi, & publicari mandavimus, sigilloque Officii nostri muniti. Datum, &c.

Formulam hanc Confraternitates instituenti, & Indulgentias communicandi à fel. rec. Clemente VIII. præscriptam, & in Congregatione Illustrissimorum Cardinalium reformationi Indulgentiarum Præpositorum nuper recognitam, Religionis Carmelitane Superiori tradidimus, ut illa instituendis confirmandisque Confraternitatibus, ac Indulgentiis, & gratiis, quas à Sanctiss. D. N. Paulo V. obtinuit, communicandis utatur, eamque in proprio statutorum libro describi curet. In quorum testimonium hæc nostra manu subscripsimus, & proprio sigillo muniti iussimus. Dat. Romæ 17. Maii 1606. Cardinalis S. Cecilie.

Et illam refert P. Theodorus Stratius in instructione Indulgentiarum, quam pro Fratibus Carmelitis antiquæ Observantiæ Typis mandavit Romæ anno 1640. cap. 14. num. 4. ubi num. 3. dicit communem esse etiam aliis Ordinibus: quod verum puto: quia eandem afferunt quoque Donat. Ord. Præd. prax. rer. reg. tom. 3. tract. 8. quest. 10. nu. 1. & Lantulich. Ord. Minor. strict. observ. in Theatr. reg. verb. Confraternitas num. 2. In aggregationibus verò, alia quæ hic sequitur.

Dilectis Nobis in Christo Confratribus Societatis N. in Ecclesia N. Autoritate N. canonicè erectæ Salutem in Domino sempiternam.

52. Nos, qui juxta Offici nostri debitum, fidelium salutem, pietatisque ac religionis progressum procurare debemus, libenter nostræ Archiconfraternitati, alias ejusdem instituti Confraternitates adjungimus, & aggregamus, illisque sic aggregatis Indulgentias, facultates, ac alias Spirituales gratias, & indulta, juxta facultatem Nobis à Summis Pontificibus concessam impartimur. Qua de re cum D. N. ejusdem Confraternitatis Procurator aggregationem hujusmodi, & Indulgentiarum communicationem enixe postulaverint, Nos Procurator, Prior, &

Custodes prædicti totam ipsam Archiconfraternitatem representantes fel. rec. Clementis Papæ VIII. Constitutionis super hujusmodi aggregationum, & Cœlestis Ecclesiæ Theauri communicationum moderatione nuper editæ inherens, his nostris litteris solo Dei amore, ac pietatis, Religionisque Christianæ augendæ Zelo ducti, Confraternitatem prædictam Canonice, ut superius erectam, attentis Episcopi, seu Ordinarii loci consensu, ac litteris testimonialibus, quibus ejus institutum, pietas, ac religio commendatur nostræ Archiconfraternitati (dummodo per nos similis gratia prius alteri in d. loco N. concessa, & tempore hujusmodi concessionis aliæ Archiconfraternitati aggregata non fuerit) juxta facultatem Apostolicam nobis concessam, adjungimus, & aggregamus, atque illi ejusque Confratribus, Indulgentias, & Spirituales gratias infra sigillatim descriptas, nostræ Archiconfraternitati litteris Pontificiis nominatim expressè, & præcisè concessas, largimur, & communicamus. Deinde inferitur tenor litterarum Apostolicarum Pauli V. in quibus nominatim Indulgentiæ Congregationi, & Societati aggreganti concessæ sunt postmodum idem Officiales sic loquuntur.) Quibus omnibus Indulgentiis, & gratiis Spiritualibus supra sigillatim descriptis, prædicta Confraternitas ejusque Confratres uti, potiri, & gaudere possint, juxta Constitutionem fel. rec. Clem. Papæ VIII. tenoris sequentis (& inferitur totus tenor Constitutionis, & postea Officiales dicunt.) Volentes, & decernentes præsentibus litteris nostris eandem fidem adhiberi, quæ præinsertis litteris originalibus adhiberetur si essent exhibitæ vel offensæ. In quarum omnium, & singularum fidem, & testimonium has litteras nostras exinde fieri, & per nostræ Archiconfraternitatis Secretarium subscribi, & publicari mandavimus, & sigillorum ipsius Protectoris, & Archiconfraternitatis iussimus, & fecimus appensione muniti. Datum Romæ in loco solito nostræ Congregationis Anno, &c. Indictione ... Die ... Mense ... Pontificatus, &c. Præsentibus, &c.

53. Et hanc per extensum refert Cherubin. In Compend. Bullæ. Scol. ad Constit. 115. Clem. VIII. ubi pariter testatur esse communem Congregationibus aggregantibus,

tibus, quæ si non fervetur actus corrumpit, & non valet aggregatio, ut docet in puncto Leo *Theſaur. for. Eccl. p. 4. c. 2. n. 103. & 104.* & sequitur Romaguer. in *gloſ. ad Synod. Gerund. lib. 5. tit. 13. c. 3. in fin. post relationem Bullæ Clem. VIII. num. 5.* quia Constitutio Clementis VIII. non tantum ab aliquibus, sed ab omnibus, qui facultatem habent aggregandi observanda est, ut mandat expressè Paulus V. in sua Constitutione 68. *Bullar. tom. 3. pag. mibi 260. §. 3. ibi. Propterea nos volentes, ut Constitutio prædicta (idest Clem. VIII.) tam ab eisdem Lateranensis Ecclesiæ Capitulo, & Canonicis, quam ab aliis quibuscumque jus, & facultatem communicandi huiusmodi indulgentias habentibus, ut par est sine discrimine in posterum observetur, Constitutiones, & litteras prædictas dicti Clementis prædecessoris, cum suis clausulis, decretis ad Basilicæ Lateranensis, & aliarum Basilicarum, & Ecclesiarum quarumcumque, Capitula, Canonicos, & quasvis alias personas similes facultates habentes, illisque utentes, ad effectum videlicet, ut ipsa Capitula, & Canonici, ac persone, nullas in posterum indulgentias communicare possint, nisi prædictæ Constitutionis forma servata, & eas solummodò quæ à nobis illis præscribitur, auctoritate Apostolica tenere præsentium extendimus, &c. sub pœnis in eisdem litteris contentis in violabiliter observari præcipimus & mandamus.*

54. Hinc ad intelligentiam dd. Decretorum, & præsentium aliquorum (quam omnes obviam, & plenam inveniunt) descendendo, iterum præmittendum venit. Primò, quod præter jura merè Parochialia, quæ ut plurimum respiciunt utilitatem, & emolumenta Parochi, & de quibus loquuntur Canonistæ, & præcisè *Innoc. & Abb. in rubr. de Paroch. Pirhing. in jus can. lib. 3. tit. 29. n. 3. & seqq.* ad sunt quoque functiones Parochiales ita dictæ, quia ad Parochum pertinent, vel propter affinitatem, connexionem, & dependentiam, quam habent à juribus merè Parochialibus, vel ratione officii pastoralis, quo vices gerit Episcopi in regimine Curæ Animarum, quales sunt, celebratio officii super Cadaveribus, receptio Mulierum ad purificationem post editum partum, administratio publica Sacramentorum, Cinerum, Palmarum, &

Candelarum Solemnis benedictio, Missæ celebratio feria V. in Cena Domini, Domorum benedictio, in Sabbato Sancto benedictio fontis Baptismalis delatio, & expositio publica Eucharistiæ, & aliæ similes, quas referunt, & ad ipsum spectare firmant *Ricc. prax. rer. for. Eccl. p. 4. à resol. 305. ad ref. 311. Barb. collect. dec. Apost. c. 391. per tot.*

55. Secundò quod Confraternitates laicorum non sunt Collegia realia naturalia Ecclesiæ in qua sunt erectæ (cum qua nullam habent conjunctionem) sed Collegia merè personalia, quæ ad libitum recedere, & extingui possunt, ut bene observat *Tondut. quæst. benef. tom. 1. cap. 43. n. 5. & trib. seqq.* & institutæ reperiuntur, non ut in Hierarchia Ecclesiastica (cujus non sunt membra,) partem aliquam habeant: verum (ut ipsa Constitutio *Clem. VIII. §. 2. & 3.* loquitur) ad hoc ut pietatis, & Christianæ charitatis officia exerceant, quod etiam notat *Cyria. Controv. 94. num. 4. & 5.* & propterea cum sint incapaces Spirituum jurium, & illis se immiscere non possint, *Rot. cor. Gregor. dec. 310. n. 1.* & quod per se ipsos exercere prohibentur, nec aliis valeant demandare, *cap. Daibentus 1. qu. 7. cap. nuper de donat. inter. vir. & uxore. iudic. Divus Carolus in Concilio V. Provinciali li. titulo quæ Sacramentalia, & Sacramenta pertinent, & in Concilio Provinciali VII. à Paulo V. approbato sub titulo de Societatibus, expressè prohibuit supradictas Parochiales functiones fieri in Oratoriis, sive Ecclesiis Confraternitatum sub pena suspensionis à divinis ipso facto incurrendæ à Sacerdote, qui illi illas faceret. Hunc Ven. Magistrum sequuta est Synodus Farfen. anno 1686. publicata, in titulo de Societatibus laicorum num. 8. 10. & 11. cui præfens subscripsit Sanctiss. & Sapientissimus D. N. Clemens IX. dum erat clar. mem. Card. Caroli Barberini Ordinarium Farfen. in Basilica Principis Apostolorum Vicarius, & examinatus Synodalis item Purpura, & doctrina Eminent. Cardinalis DenKoff in sua Synodo anno 1695. impressa, & publicata, sub eod. titulo.*

56. Tertiò quod ad decidendum controversias, quas sæpè excitant Confraternitates adversus Parochos, non est desumenda regula ab Archiconfraternit

nitatibus Urbis : quia cum ibi ferè in omnibus præfidentiam habeant Cardinales Papæ Assessores, aliique Prælati in præexcellenti Dignitate constituti. Propter horum præminentiam, ac etiam propter numerositatem, præstantiam, & nobilitatem Cleri potuit concedi aliqua prærogativa seu Privilegium eo modo quo Concilium Trident. sess. 25. cap. 11. de regul. propter Abbatum Generalium, & Capitum Ordinum præstantiam, voluit distinguere, & privilegiare Monasteria, in quibus fixam habent residendam, illa à Visitatione Episcopi eximendo, quamvis ibidem Cura Animarum sæcularium personarum immineret. Ad quod propterea animadvertens Clemens VIII. nè scilicet privilegia Confraternitatum Urbis traherentur in exemplum, ad evitanda inconvenientia, quæ inde oriebantur, in §. 5. sæpè dictæ Constitutionis vetuit communicari, & pro ratione loci statuta condi, & reformari mandavit.

57. His præliminaribus positis, statim effulget intelligentia Quinti Decreti, in quo licet decisum sit, quod functiones in dubio expressæ non sunt de iuribus merè Parochialibus, adhuc non inde valet inferri, quod possint solemniter expleri in Oratoriis, seu Ecclesiis Confraternitatum, sed ad Parochum spectare dicendum est, prout de aliis similibus in Sexto, Octavo, Decimo, & Duodecimo declaratum fuit; tum ob rationes, & auctoritates deductas in primo præliminari, tum ob declarationem olim jam factam ab eadem Congregatione in Neapolitana 18. Maii 1602. quæ ex Regestro Secretariæ deprompta hæc habet. *In Ecclesiis Parochialibus etiam quæ sub magistrorum laicorum gubernio, & directione esse solent, extauritis nuncupatis, Sacerdotalia munera, & Presbyterales functiones, quæ Populi, & Animarum curam quodammodo concernere videntur, quales sunt Candelarum, Cinerum, Palmarum fontis Baptismalis benedictiones, Sanctissimi Sacramenti delationes, celebrationes Missarum, feria V. Cæne Domini, & Sabbati Sancti, aspersiones Domorum, & quæ in Dominicis diebus in Ecclesia fiunt, quæque circa cultum Sanctiss-*
Monacelli Form. Pars II.

simi Corporis Domini in quadraginta horarum oratione, & similes, non ad Cappellanos, seu etiam Sacristas, Ecclesiarum huiusmodi ab eisdem laicis deputatos, sed ad Parochum, seu Rectorem Animarum Curam habentem in Ecclesiis huiusmodi institutum, & precedente examine, & aliis requisitis provisum spectare debere censuit.

58. Unde d. Quintum Decretum ab isto antiquiori declaratur, cum certum sit, quod lex nova loquens indeterminatè, accipit determinationem, & specificatur à lege veteri. cum expediat 29. de elect. in 6. Donat. prax. rer. regular. tom. 1. part. 1. de revoc. privil. quæst. 17. num. 12. & par. 2. tract. 13. qu. 75. num. 4. Etenim cum ad dubium 13. in quo quærebatur. *An functiones in precedentibus octo dubiis, videlicet à dubio quinto ad duodecimum expressè peragi possint in Oratoriis privatis contradicente Parocho, responsum fuerit. Satis provisum in superioribus: & hæc responsio cum non magis ad quintum, quam ad sextum, octavum, decimum, & duodecimum referatur, & tali decreto non contradicat, evidens sit quod huic sit standum l. sed, & posteriores ff. de legib.*

59. Nihilique refert, quod Decretum istud loquatur de Cappellanis à laicis ad officium deputatis in Ecclesiis Parochialibus, non autem illis, qui functiones prædictas exercent in Oratoriis publicis a Parochialibus sejunctis, & independentibus: Quia ratio motiva prohibitionis (ut patet ex lectura Decreti, & clarius infra patebit) non provenit ratione loci, nec ratione dependentiæ, seu jurisdictionis, quam habet, vel non habet Parochus in Oratoriis, seu Ecclesiis in quibus confraternitates reperiuntur erectæ; sed ratione incapacitatis, ut probatum fuit in secundo præliminari, ac ratione officii, & functionis sollemnis explendæ per certum, & digniorem Ministrum ab Ecclesia, in suis Ritualibus designatum, quod inferior usurpare non debet, & tandem illis prohibentur; quia concernunt quodammodo curam Animarum, ut habetur expressè in dict. Decreto, & illud referendo hoc idem bene advertunt,
B 3 Quarant.

Quarant. in Summ. Bullar. verb. Missa vers. in Ecclesiis Samuel. de Sepultur. tract. 1. disp. 3. contr. 7. num. 19. & indistinctè hoc quoque firmant in terminis, Barbof. de offic. Paroch. cap. 12. n. 4. 5. & seqq. Donat. prax. rer. regular. tom. 3. tract. 8. quest. 19. 6. 4. Francef. de Eccles. Cathedr. cap. 25. num. 362. quibus non semel, & perfuasiore, sed pluries articulo discussio, Sac. Congr. Concilii (ad quam pertinet de iuribus Parochorum cognoscere) suis Decretis robur adiecit; nempe in Mantuana iurium Parochialium 3. Julii 1677. ad 6. & 7. dub. in Nullius Nonantulana iurium Parochialium 17. Febrar. 1585. ad 2. in qua recessit à resolutione contraria emanata 13. Jan. ejusd. anni, & in Bononien. iurium Parochialium 17. Novembris 1691. ad 3.

60. Decretis Congregationis Rituum, & Concilii consonant resolutiones Sac. Congr. Episcop. & Regul. in una Rhegien. inter Monasterium, & Monachos S. Petri Congreg. Cassinensium, & Confraternitatem SS. Sacramenti dictæ Civitatis, in qua propofitis dubiis.

- I. An Confraternitas sit exempta à jurisdictione Ordinarii?
- II. An eidem Confraternitati competat facultas retinendi Campanas obstreperentes in Culmine Oratorii.
- III. Processiones faciendi per Parochiam cum Stola, & Cruce occasione associationis cadaverum & similibus?
- IV. Continuo asservandi Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum, etiam cum illius publica expositione?
- V. Administrandi publicè Sacramenta Confessionis?
- VI. Benedicendi Candelas, Cineres, Olivas?
- VII. Functiones peragendi in majori Hebdomada signanter in die Cœnæ Domini.
- VIII. Ibi sepeliendi cadavera absque ullo interventu Parochi, istique omninò denegando jura Parochialia.

Die 5. Junii 1699. Sac. Congr. referente Eminentissimo Cardinali Tanario, censuit, & decrevit non constare de exemptione, & in reliquis — in hærendo (sunt verba Decreti) Decretis alias desuper editis, censuit respondendum negativè.

61. Et hæc est veritas, auctoritate Divi Caroli, Synodorum, Doctorum, & Decretorum omnium Congregationum meritò comprobata, & firmata: nè ordo Ecclesiæ Hierarchicus confundatur, Sacri Ritus corrumpantur, Clerus efficiatur mercenarius, & Dignitas, ac Libertas Ecclesiastica lædatur, & usurpetur: nam ut inquit Guibert. Tornaceni. quem refert Card. Bona in tract. rer. litur. lib. 2. cap. 16. num. 3. circa fin. — solemnes benedictiones, ad solemnes pertinent Sacerdoti.

62. Si quæ verò contraria reperiantur Decreta, magnificianda non sunt: quia vel de benedictionibus non solemnibus extra dies Cinerum, Palmarum, & Purificationis B. M. Virginis loquuntur, & intelligenda veniunt, vel non auditis, aut indefensis Parochis articulo non examinato, ac Animadversionibus supra relatis non factis, vel demùm ex aliqua facti circumstantia nobis ignota emanasse credendum est.

63. Sextum Decretum (quidquid dicant causam propriam tuendo Lezan. oper. mor. tom. 1. par. 1. cap. 12. n. 41. & alii DD. Regulares) iuridicum videtur: quia licet benedictio mulierum post partum non sit de iuribus merè Parochialibus, ad Parochum tamen pertinet ex pluribus rationibus latè ponderatis per Pignatell. consult. 76. tom. 5. & signanter, quia in dicta Purificatione, offerri solet candela in memoriam, & honorem oblationis Turturem, seu Columbarum factæ per B. M. Virginem S. Simeoni: super quibus oblationibus Parochus habet intentionem fundatam, & in puncto tenet etiam Genuen. prax. cap. 70. num. 13. secund. impres. Neap. 1602. & concordant alia Decreta à me allegata par. 1. annot. ad Form. 18. nu. 10. 11. & 12. tit. X.

64. Quò verò ad benedictionem fontis Baptismalis planior, & certior est resolutio: quia cum de jure unusquisque in sua debeat baptizari Parochia, & à suo Pa-

Parocho, Frances. de Eccles. Catedr. cap. 21. n. 28. sequitur, quod Parochus habere debeat jus quoque privatium benedicens fontem, cum nemo alius baptismum ministrare valeat, sine ejus licentia Barbof. de Paroch. cap. 12. num. 2. Nicol. in flosc. verb. Parochus nu. 18. Sac. Congr. Rit. in d. Neapolitana 18. Maii 1602. Ricc. in prax. p. 4. resol. 309.

65. Octavum item justissimum est: quia celebratio Missæ Solemnis fer. V. in Cœna Domini est functio Parochialis, Barbof. de Paroch. d. c. 12. num. 3. & collect. decis. Apost. c. 39. n. 6. Ricc. in prax. part. 4. resol. 310. Pignatel. consult. 79. n. 7. & seq. tom. 9. Sac. Congr. Concilii in Nullius Nonantulana jurium Parochialium 13. Januarii 1685. Ad quartum: Utrium scilicet Vicarius Ecclesiæ existentis intra fines Parochiæ possit Missam canere? Affirmativè, præterquam quo ad Feriam V. in Cœna Domini.

66. Decimum æquè justum reperio, nam Missarum solemnium celebratio, quamvis non sit de juribus Parochiæ, adhuc tamen Confraternitates non possunt per suos Cappellanos solemniter celebrare, ut jam ead. Sac. Congr. declaraverat in Cæsaraugustana 14. Jan. 1612. articulo plenè discusso, & examinato, ut habetur ex eodem Decreto, quod hic in necessariis referam, factum enim ibi ita exponitur: Cum in Civitate Casaraugustana intra fines vetustissimæ Parochiæ S. Pauli ejusdem Civitatis situm sit quoddam Hospitale cum cappella sub invocatione B. M. Conceptionis, & SS. Justæ, & Rufinæ cujus Hospitalis Confratres sub prætextu quod dictum Hospitale extitisset in Monasterio Fratrum Carmelitarum obtinuerunt aggregari Hospitali, sive Ecclesiæ Lateranen. de Urbe, & ex dicta aggregatione prætendunt per Cappellanum sive Cappellanos suos dicto Hospitali inservientes exercere posse omnia, & singula, quæ ad solum Parochum pertinent, ut Missam cum cantu solemniter celebrare, Confessiones audire, communicare, sepellire mortuos, prædicare, Sacramenta ministrare, in die Cœnæ Domini sepulcrum facere, Sanctiss. Sacramentum reservare, & alia hujusmodi exercere, etiam sine consensu, & licentia Ordina-

rarii, & ipsius proprii Parochi, quæ ex dispositione juris ad solum, & proprium Parochum spectant &c. propterea tam pro parte Parochi prædicti, quam Prioris, & Fratrum dicti Monasterii Carmelitarum supplicatum fuit, in Sac. Rit. Congreg. ut dignaretur declarare suprascripta omnia dictis Confratribus non licere absque expressa licentia Ordinarii, & cum negotium ab ead. Sac. Rit. Congr. commissum fuerit Illustrissimo, & Reverendissimo D. Cardinali de Monte, qui audire voluit etiam Vicarium, & Canonicos Ecclesiæ Lateranensis de Urbe pro eorum interesse, ob prædictam assertam aggregationem, & tandem audita de omnibus prædictis relatione ejusdem Illustrissimi; & Reverendissimi D. Cardin. de Monte: Eadem Sac. Rituum Congregatio, censuit non licere dictis Confratribus Hospitalis prædicti, & Cappellæ B. Mariæ Conceptionis, & SS. Justæ, & Rufinæ sitæ sub Parochia S. Pauli in Civitate Casaraugustana, prædicta facere, & exercere, quæ ad proprium Parochum spectant, sine expressa Ordinarii, & ipsius Parochi licentia, & ita declaravit. Quam declarationem referunt etiam, & sequuntur Gavant. manual. Episcop. verb. Confraternitas in addition. nu. 3. Barbof. collect. dec. Apostolic. cap. 207. nu. 17. Pignatell. consult. 103. num. 17. tom. 10. Nicol. lucubr. can. lib. 3. tit. 36. num. 9. & ratio est quia per aggregationem non communicantur exemptiones, & privilegia aggregantium, sed Indulgentiæ, & gratiæ Spirituales tantum, ut supra præmissum fuit, & quia solemniter celebrare Parocho convenit, & tandem quia ita declaravit Sac. Congregatio Concilii in Lunen. Sarzanen 18. Augusti 1690. ad 5. confirmata auditis, & informantibus partibus 13. Jan. 1691. & hanc declarationem servari mandavit Sac. Congregat. Episcop. in Cæsatenen. 27. Junii 1692.

67. Undecimo Decreto conveniunt responsiones superius datæ ad Quintum, quia licet de stricto juris rigore expositio 40. horarum, & benedictio, quæ fit super populum, non sit de juribus merè Parochialibus, dubitari tamen non potest, quin sit functio respiciens populum, & curam Animarum, & ad solum

Parochum qui illum habeat subjectum pertineat, est enim actus jurisdictionis, ut notat. Biff. in Hierurg. part. 1. verb. Benedictio n. 67. ibi ---- Benedictio à simplici Sacerdote dari non potest, nisi in Missa, vel administratione Sacramentorum, quando à rubrica prescribitur, ceterum benedicere populum est actus jurisdictionis, quod colligo ex Cereimon. Episc. lib. 1. cap. 4. ubi habetur, quod Episcopus ambulans per Civitatem debeat manu extensa populum benedicere, non tamen id faciat extra suam Diocesim, & quidem nulla alia de causa, nisi quia in aliena Diocesi jurisdictionem non habet: simplex autem Sacerdos nulla habet jurisdictionem, ergo poterit tantum benedicere populum in casibus supra notatis; & quod benedictiones cum SS. Sacramento exposito de licentia Ordinarii in Ecclesia Confraternitatis, expleri debeant à Parocho, vel ab alio Sacerdote de ejus licentia, auditis partibus, declaravit Sac. Congreg. Concilii in Ferrarien. 22. Martii 1698. ad 2. & 3. quod & probè sancitum fuit in Synodo Farfensi in titulo de Societat. laicor. nu. 8. ubi alia Decreta allegantur, & in Synodo Bononien. Eminentiss. Card. Boncompagni in titulo de Confratris §. cum de exponendo.

68. Decimum octavum Decretum, habet locum (prout quæsitum fuit in dubio) in Ecclesiis publicis sejunctis à Parochiali: Cæterum munus prædicandi in Ecclesia Parochiali, est jus Parochiale, quod Parochis ratione officii sui Pastoralis præcipuè incumbit, prout desumitur ex Clem. dudum de sepultur. §. non autem, & advertit Pirhing in jus can. lib. 3. tit. 29. §. 5.

69. Decimum nonum Decretum, fultur DD. auctoritate, & aliorum Decretorum nempe, Gravant. in manual. Episcop. verb. Confraternitas num. 25. & in verb. Missa Parochialis num. 5. Nicol. Lucubr. can. lib. 3. tit. 41. num. 7. Romaguer. ad Synod. Gerund. lib. 3. tit. 17. c. 13. n. 1. Panimoll. dec. 5. annot. 1. n. 25. Pignatel. consult. 103. n. 18. tom. 10. ead. S. Cong. in S. Agathe Gothorum 25. Martii 1652. in Narnien. 11. Septembr. 1666. in Squillacen. 26. Martii 1678. in Forolivien. jurium Parochialium 18. Novembris.

1684. ad 6. dub. & in Britinorien. 21. Junii 1687. ad 7. dub. scitè autem additum fuit -- nisi aliter Episcopus disponat; quia hoc pendet à prudenti arbitrio Ordinarii pro diversitate locorum cum in magnis Civitatibus, & locis populosis, & insignibus Missa etiam diebus festis in hujusmodi Oratoriis ad libitum celebrari soleat, absque ullo respectu ad Ecclesias Matrices, ut advertit Nicol. in fosc. verb. missa n. 30.

70. Vigésimum Decretum juridicum omnino est: quia cum indubitanter jus sepeliendi suos Parochianos sit de juribus Parochialibus, ut docent Medic. de sepult. quest. 10. n. 1. Rot. coram Coccin. dec. 1213. n. 2. sequitur, quod etiam jus faciendi officium funebre super Cadaveribus tanquam connexum, & dependens privativè, ad Parochum spectet, Sammel. de Sepult. disp. 3. contr. 2. nu. 19. & contr. 7. nu. 16. ibi -- Parochum interest officia funerealibus per agere in sua Parochia quando defunctus ibi sepelitur, licet totum Capitulum presens sit Ecclesie matricis, & minime interest Presbiteros Cleri nisi hoc agerent ex Parochi commissione: Et non tantum in Ecclesiis secularibus intra fines Parochiæ: sed etiam regularibus illorum Conventuum, qui vigore Constitutionis Innocentii X. quæ incipit ut in parvis 55. Bullar. tom. 5. jurisdictioni subjacent Ordinatio: in his inquam non à Regularibus, sed a Parocho ad quem spectat officium funeris supra cadaver explendum erit, ut observat Romaguer. ad Synod. Gerund. lib. 3. tit. 9. cap. 3. num. 22. ubi dat concordantes.

71. Neque huic verissimæ conclusioni obstat sæpè allegata in contrarium decisio Cocc. nella 2089. quam deinde sequuti sunt Tondut. quest. benef. lib. 1. cap. 63. num. 27. & Card. de Luc. de Paroch. dec. 31. n. 7. in qua firmatur hujusmodi officium per Cappellanum Confraternitatis in propria Ecclesia fieri debere, ex quo juxta opinionem Abbatis, non fit de juribus Parochialibus.

72. Nam præterquam quod decisio prædicta validissimis impugnatur fundamentis à Marant. respon. 21. per tot. tom. 4. & per Pignatell. consult. 73. n. 24. 55. Et

seqq. tom. 8. adverte, quod licet Abb. in loco allegato, officium funeris inter jura Parochialia non recenseat, contrarium tamen dicit. *in c. primo num. 4. de sepultur. ibi --- Et sic erit idem dicendum de jure funerandi*, Vitalin. *in Clem. eos qui num. 41. de sepult.* ubi, quod officium prædictum lato modo vocatur Sacramentum; Hostien. *Summ. lib. 3. de sepultur. n. 1. in fin. ibique Add. loc. c. text. in c. cum in Ecclesia de simon.* ubi hoc officium parificatur Sacramentis ibi --- *Nec non pro sepulturis, & exequiis mortuorum, & benedictionibus nubentium, seu aliis Sacramentis, aliquid requiratur*: Et sic primum fundamentum Rotæ non subsistit: & quatenus subsisteret, sufficit, quod sit jus dependens à juribus Parochialibus, ut per solum Parochum expleri debeat, ut ostensum est supra, & latius probant autoritates, & Decreta fuso calamo à Maranta, & Pignatello allegata.

73. Præterea d. Decisio salvari potest in suo casu; quia in eo favore Cappellani insignis Hospitalis, aderat Constitutio Synodalis, in qua Rota se fundavit ut nu. 19. quæ Constitutio sufficit pro sustinenda decisione, cum Synodus faciat jus speciale pro tota Diœcesi servandum Rot. *coram Emerix. dec. 740. num. 2. & 9. & in Calaguritana Decimarum de Aguillar. 13. Jan. 1698. §. verum cor. Molines, & in altera Calaguritana Decimar. S. Petri Manrique 14. Aprilis 1698. §. constitio, cor. Priolo.*

74. Nec minus officit auctoritas Sac. Congreg. Concilii *in Romana funerum 18. Jan. 1682. ad 4.* quia eadem occurrit responsio mox ponderata quò ad decisionem Cocceini, quod scilicet in casu d. resolutionis concurrebat tam speciale Statutum *Cleri Romani cap. 5. §. 10.* præcipiens, quòd officium super Cadavere celebretur à Sacerdote illius Ecclesiæ ad quam corpus humandum deferatur: quàm peculiaris prætensa observantia Urbis per testes probata: undè quidquid sit de subsistentia d. resolutionis in casu particulari in quo emanavit, contra quàm scripsit Pignatell. *d. consult. 73. num. 27. tom. 8.* & cui (ut audivi) Parochi Urbis non acquiescunt, nostro Decreto obstare non valet, quod emanavit per viam

legis universalis, sola juris dispositione inspecta.

75. Imò quod Parochus debeat officium funeris explere non solum super Cadaveribus suorum Parochianorum (ad quos restringitur Decretum,) sed etiam aliorum, qui sepeliuntur in Ecclesiis Secularibus Confraternitatum intra fines Parochiæ existentibus, tenet Decretis, & auctoritatibus pluribus allegatis Samuel. *de sepult. disp. 3. contr. 2. num. 52. & contr. 5. num. 16. ibi --- Defunctorum corpora quando sepeliuntur in Oratoriis, aut Cappellis, & Sacellis, atque in Confratrum Ecclesiis, quorum locorum est Sacerdos secularis Cappellanus, spectat ad Parochum. & non ad ipsum Cappellanum officia peragere, & sepulture illa tradere, & disp. 5. contr. 10. numer. 5. ibi --- Confratres sepelientes in Oratorio, aut Cappella seu in Ecclesia Confraternitatis, quia in his locis sibi sepulturam elegerunt officium funerale super cadaver ad Parochum de jure spectat, & nullatenus ad Cappellanum horum locorum. Ita declaravit etiam novissime Sac. Episcop. & Regular. Congr. referente Cardinali Ludovico Taberna Episcopo Laudensi, ut in illius Synodo fol. mihi 63. registratum est, & latius idem firmat disp. 6. contr. 18.*

76. Hoc tamen absolute firmare non audeo; non solum quia Decretum tantum primos comprehendit, sed etiam quia cum jus funerandi maxime pendeat ab administratione Sacramentorum, Pannimoll. *dec. 5. annot. 3. num. 9.* (& sic ratione subjectionis personarum defunctorum, quam non habent non subditi (videtur quod in his diversa militet ratio, ut in proximis terminis observet Card. de Luc. *de regular. disp. 65. num. 8. & 9.* At ampliationem asserre volui ad demonstrandam Decreti justitiam, & soliditatem, adversus quod decisio Cocceini supra in objecto allegata adduci non poterit in futurum: tum quia principale fundamentum Rotæ non subsistit, ut præmissum est, tum quia ab illa opinione recessit in *Taurien. jurium Parochialium 28. Julii 1688.* quam decisionem refert per extensum Pignatell. *Consult. 103. num. 11. tom. 10.* tum demum quia, cum ipsa

Rot.

Rot. in d. decis. Coccini num. 26. ingenue, & laudabiliter (ut semper solet) fateatur, hoc articulum declarare pertineat ad hanc Sac. Congreg. clarum est quod attento hoc Decreto, cessat hodie omnis quaestio.

77. Vigesimo tertium Decretum juridicum item est: nam Stolæ delatio jurisdictionem importat Samuel de Sepulchris tract. 1. disp. 3. contr. 7. nu. 9. & disp. 4. cont. 22. nu. 13. quam cum Sacerdotes simplices Cappellani non habeant, illam deferre non debent extra Confraternitatum Ecclesias, ut robant Decreta congesta à Pignatelli. consult. 73. nu. 21. tom. 8. & consonant aliæ autoritates, quas adduxi part. 1. adnotation. ad formul. 18. nu. 4. titulo Decimo, quibus non obstat usus Urbis, in qua Cappellani Confraternitatum Stolam deferre solent in Processionibus funeralium, quia hoc provenit ex concessione Statuti Cleri Romani cap. 7. §. 7. quod refert Pignatelli. d. n. 21. Unde, ubi tale Statutum non viget, juris dispositioni standum, & huic Decreto per viam legis emanato.

78. Nec minus in contrarium allegari valent Decisiones Rotæ in Causa Savonen. Aggregationis 27. Junii 1698. coram Pio, 9. & 15. Junii 1699. coram eodem 15. Jan. 1700. coram dell' Olmo, & 13. Junii 1701. coram Molines Decano in quarum ultima §. ad remotionem, firmatur, quod virtute aggregationis Archiconfraternitatis Mortis Urbis, & communicationis privilegiorum, possit Cappellanus Confraternitatis aggregatæ Stolam deferre, ac privilegiis aggregantis uti, ac si ea ab origine fuissent directè concessa: quoniam quidquid sit de subsistentia hujus propositionis, & de qua valde est dubitandum, cum de directo contraria sit dispositioni Bullæ Clem. VIII. ut notatum fuit supra in principio in Secunda animadversione; satis est respondere, quod cum hoc nostrum Decretum quod emanavit per viam legis generalis, sit posterius, illi standum est. Quod est adeo verum, ut orta controversia inter Cappellanos Confraternitatis Casalis majoris Cremonen. Diœcesis, aggregatæ Archiconfraternitati Mortis, & Orationis Urbis, & Parochum d. loci super delatione stolæ de-

ferendæ per dd. Cappellanos in functionibus, & processionibus, Sac. Congreg. Concilii ad quam causa fuit delata, in responsione ad 10. sub die 23. Jan. 1706. partibus informantibus declaravit, eos extra Oratorium Confraternitatis Stolam deferre non debere nec posse, non obstantibus dictis Decisionibus Rotæ in d. Savonen. quæ dabantur in Summario Confraternitatis. Si igitur in opinionum varietate, sequenda est illa, quam sunt amplexa majora, & digniora Tribuna- lia, ut inquit Card. de Luc. in relat. Cur. Rom. dec. 32. num. 73. & 86. profecto Decreta hujusmodi Sac. Congregationum quæ, & ipsa Rota veneratur, & sequitur ut testatur expressè ultima ex prædictis Decisionibus coram Molines §. evidenti, & coram Duno. jun. dec. 878. num. 10. & cor. Cels. decis. 5. num. 12. & decis. 60. num. 4.) sequenda sunt.

79. Ulterius quod simplicibus Sacerdotibus secularibus jus non competat in functionibus Ecclesiasticis: (nisi gerant vices Parochi) deferendi Stolam redditur certum etiam, eo, quod id neque Sacerdotibus Regularibus permittatur extra eorum Ecclesias occasione benedicendi agros, sine licentia Parochi. Supplicante enim in Sac. Congreg. Concilii Procuratore generali Capuccinorum declarari. Primo an Regulares dicti Ordinis requisiti ab Agrorum Dominis, possint absque licentia Parochi benedicere Agros, & male dicere Locustas, & Brucos, & ceteros hujusmodi Vermes, & quatenus affirmativè. Secundo an in hujusmodi functionibus peragendis uti possint Stola absque licentia Parochi? Sac. Congr. die 28. Augusti 1688. respondit ad utrumque Negativè. Et hinc patet, quod delatio, & usus Stolæ in functionibus præsertim publicis ab Ecclesia præscriptis, non simplicibus Sacerdotibus, sed officium Parochi exercitibus tantum convenit: Cumque tam Confraternitates, quam Conventus, & Monasteria Regularium, non erigantur, nisi cum clausula præservativa jurium Parochialium, ut per me ostensum fuit par. 1. annot. ad for. 10. tit. 6. n. 9. & seqq. & annot. ad for. 19. n. 20. ejusd. tit. ideo eorum Cappellani, & Religiosi respectivè, hoc jure deferendi Stolam extrâ pro-

propriam Ecclesiam (quod Parochi est) uti non debent, nec possunt, neque alias functiones Parochiales supra enumeratas exercere, ne ita præjudicium iuribus Parochorum inferatur.

80. Iisdem principiis, & thæoriis (quoties de intelligentia Decretorum huc usque examinerum disceptatio contingat) decidendæ erunt quæstiones, quæ oriuntur non minus frequenter, cum Officialibus, & Cappellanis Confraternitatum erectarum in Ecclesiis, & Oratoriis sitis in solo Ecclesiæ Lateranensis quia sicuti Capitulum hujus celeberrimæ Basilicæ omnium per Orbem Ecclesiarum Matris, comprehenditur sub dispositione Bullæ Clementis VIII. & in erigendis, & aggregandis Confraternitatibus, illam observare tenetur, ut expressè declarat Paulus V. in sua Constitutione 68. de qua supra in §. & hanc: ita legibus, & Decretis aliis Confraternitatibus communibus gubernari debent, & licet vigore Privilegii Honorii III. & Bonifacii IX. (olim tamen a Pio IV. revocati, & deinde à Sixto V. per ejus Constitutionem 19. reintegrati) loca pia hujusmodi sint sub immediato domino, protectione, & jurisdictionem d. Capituli: nihilominus Sixtus qui prædicti Privilegii innovationem concessit, jura Parochorum intacta voluit remanere: quod ut à non habentibus Bullarium melius percipiatur verba ejus Bullæ impressæ to. 2. pag. 513. hic fideliter referam, in §. enim 2. hæc habet -- Sane cum dudum fel. rec. Bonifacius Papa IX. prædecessor noster, qui singularem devotionis affectum ad eandem gerebat Basilicam &c. volens propterea specialis alicujus prærogativæ Privilegio eam decorare, tunc Archiepiscopo, & Capitulo, singularibusque personis, & Ministris illius, ac aliis quibuscumque personis utriusque sexus, ut in quibusvis fundis, terris, possessionibus, & locis, ad eorundem Archiepiscopi, & Capituli mensam Capitularem spectantibus Diocessani loci, aut alterius licentia minimè requisita, Ecclesias, Monasteria, Oratoria, Prioratus, Dignitates, Personatus, Officia, & alia Beneficia Ecclesiastica, cum cura, vel sine cura, necnon Conventus, Hospitalia, & pia loca quæcumque fundare, construere,

erigere, ædificare, & tollere quoties placeat, valent (jure tamen Parochialis Ecclesiæ, & alius cujuslibet in omnibus semper salvo) auctoritate Apostolica indulserit &c. prout ejusdem prædecessoris litteris, quarum tenores, ac si de verbo ad verbum inferentur pro plenè, & sufficienter expressis haberi volumus, plenius continetur.

Et in §. 3. facta prius in §. 2. mentione revocationis dicti Indulti emanati per Pium IV. sic prosequitur. Non moti tam præarrata Bonifacii Papæ prædecessoris consideratione, quàm præclara Imperatoris Constantini &c. vestris hujusmodi supplicationibus benignè annuentes, præarratasque Bonifacii Papæ litteras, cum omnibus, & singulis decretis, clausulis, & aliis in eis contentis, Apostolica auctoritate (modificationibus infrascriptis semper salvis) harum nostrarum serie revalidantes, & innovantes, vosque ad illarum pristinum usum adversus supradictas Pii IV. litteras revocatorias restituentes, & plenarie reintegrantes, ex speciali gratia indulgemus, quod perpetuis futuris temporibus litteris vestris parentibus, sub solitis titulo, & nomine supradictis, etiam absque presentium nostrarum insertione expediendis, licentiam, & facultatem liberam quibuslibet benè vobis: in fundis, terris, & locis mensæ vestræ Capitularis, ac alias juxtà earundem Bonifacii Papæ prædecessoris litterarum formam, quæcumque Monasteria, Prioratus, Conventus, Ecclesias, Dignitates, Personatus, officia, & alia Beneficia Ecclesiastica, cum Cura, vel sine Cura, nec non Hospitalia, & alia pia loca fundandi, erigendi, ædificandi, dotandi, ac alias quomodolibet in illis contenta faciendi, quæ quidem dominio, protectioni, jurisdictioni, defensionem, ac potestati vestris immediatè subsint, nec non earundem plenum jus, dominium, merum, & mixtum imperium, institutio, in super destitutio, collatio, proviso, presentatio, & quævis alia dispositio ad vos solum, & insolidum, perpetuo spectet, dummodo Episcoporum in quorum Civitatibus, sive Diocessibus illa fuerint, licentia expressa ad hoc accedat, Ecclesiæque, & alia ut præfertur fundanda, erigenda, ædificanda, & dotanda,

tanda, atque illa pro tempore obtinentes libertatis, immunitatis, & exemptionis privilegium aliquod à jurisdictione, & superioritate ipsorum Episcoporum, aliterve contra formam Decretorum, & Ordinationum Sac. Conc. Trid. propterea non acquirant, *licentiam, & facultatem liberam, ut prius in omnibus, & per omnia, perinde, ac si litteræ hujusmodi revocatorie nullatenus emanassent concedere valeatis.*

81. Tenore igitur Bullæ Sixti hic relatæ perspecto licet fit palam, quod Papa noluit per reintegrationem privilegii Ecclesiæ Lateranensis Parochis præjudicium inferre; sed omnia eorum jura expressè præservare per clausulam in privilegio Bonifacii contentam, & innovatam ibi-jure tamen Parochialis Ecclesiæ in omnibus semper salvo, per quam omnia firma, & præservata remanent, non tantùm ea, quæ merè jura Parochialia sunt, sed cætera quæ ad Officium Parochi pertinere, & spectare jam supra plenè probatum fuit, prout in terminis alterius Brevis Clementis Papæ VIII. eandem præservationem, & clausulam habentis firmavit Rot. coram Coccin. dec. 1469. num. 3. 6. & 7. & coram Buratt. dec. 193. n. 1. ubi Add. & ficcum Sixtus non auxerit privilegium, sed tantùm innovaverit cum clausula sine præjudicio Parochialis Ecclesiæ, jura, & prærogativa Parochorum etiam in minimis præservata dicuntur, ut in puncto respondit Rot. coram Cerr. decis. 566. num. 24.

82. Et hæc fortius procedunt in illis Confraternitatibus, & aliis locis piis erectis, & aggregatis in fundis acquisitis post Sixti Indulti innovationem: nam cum illud reperitur concessum sine clausula amplectente futura, censetur restrictum ad loca, & fundos tempore privilegii possessa ibi -- *In fundis, terris, & locis mensæ vestræ Capitularis, &c.* Rot. coram Buratt. decis. 639. num. 13. & sic privilegium non extenditur ad fundos, & loca de novo acquisita, quibus proinde communicari nec poterit ad text. expressum in Clem. I. de censib. in fine ibi -- *privilegia vero, seu exemptiones hujusmodi ad Monasterium seu Ecclesias, quæ ad eos obvenire continget in posterum,*

*volumus non extendi, ibique glos. & in terminis hujus nostræ Bullæ Sixti V. privilegium Ecclesiæ Lateranensis innovantis, quod tanquam exorbitans à jure non extendatur ad Ecclesias ædificatas in fundis post Indulti concessionem acquisitis, tenet cum Calderin. cons. 12. de privileg. Cherubin, in compend. Bullar. Schol. 1. ad eamd. Bullam, & in jure conclusionem firmant Donat. de regular. tom. 1. part. 1. tract. 6. de extens. privileg. quest. 1. numer. 5. Pirhing. in jus can. lib. 5. tit. 33. numer. 40. cujus verba hæc sunt -- *Notandum quantum, & si glos. hic V. in quantum exempti, dicat, quod privilegium exemptionis concessum alicui Monasterio, & omnibus Cappellis ipsius, se extendat etiam ad Cappellas postea de novo acquisitas, siquidem hæc accessorie sint annexæ: secus si ab illis omnibus sint segregatæ, & habeant se velut principale, & non accessorie ad alias Cappellas. Oppositum tamen est probabile, nempe quod hujusmodi privilegium indistinctè non extendatur ad Cappellas de novo acquisitas arg. l. si ita 7. ff. de aur. & arg. leg. ubi dicitur, si ita legatum sit, vestem meam, argentum meum tibi lego, solum præsens argentum, non futurum legatum censetur, quia pronomen meum vel suum, tantum verificatur de præsentibus. Ratio est, quia hujusmodi privilegia sunt odiosa, cum præjudicent juri Ordinariorum, ideoque sunt restringenda Hostien. hic §. se pone, & Abb. numer. 5. Non obstat quod de novo acquisitum eodem jure censetur cum antiquo. Ecclesiis 9. de censib. & una eademque Ecclesia, non debet diverso jure censi c. cum in tua de decim. Nam debet eodem jure communi censi, non autem speciali quod non extenditur, vel debet eodem jure censi quo ad idem, sicut non potest quis esse simul servus, & liber, sed ratione diversorum jurium concurrentium in eadem persona, vel re, potest idem, vel eadem res diverso jure censi, nam potest una eademque persona, vel Ecclesia in uno esse privilegiata, & non esse in alio, & potest quis habere plura domicilia, & ratione eorum, subesse diversis, & in unius foro, uno jure judicari, in alterius alio, Hostien. & Abb. loco cit. & apte Rot. post Tamburin. de jure Abb. dec. 16. n. 8. & 9. & dec. 78. n. 13.**

83. Quæ sententia à fortiori militat in acqui sitionibus, quæ sunt mediantibus largit ionibus laicorum, non ut amore Dei pia liberalitas erga Basilicam exercentur; sed ut iidem laici fundum proprium (quem fiducialiter, & intentione correspondiva donant) consuarium reddentes, privilegium fundi Lateranensis furripiant, & obtineant; quod est contra mentem expressam Summorum Pontificum, qui nunquam de ista acquisitionis, & proprietatis, & fundorum specie cogitarunt, ut patet ex supra relata Bulla; ad quod sapientissimè animadvertentes Sacræ Congregationes, hujusmodi locis, & fundis privilegium non suffragari sæpè declararunt, nempe Sac. Congr. Episcop. & Regular. in Aquilana jurisdictionis Terræ Archiep. 23. Junii, & 4. Augusti 1690. & in Rhegien. jurium Parochialium 5. Junii 1699. referente Eminentissimo Tanara, & Sac. Congr. Concilii in alia Rhegien. 15. Novembris 1698. (in qua omnes functiones supra controversæ, & in quinto Dubio contentæ excluduntur) quam allegavi tom. 1. tit. 5. annot. ad form. 1. n. 4. Quæ, & si quoque Judices inferiores advertent, profectò diversimodè non judicabunt.

84. Quod autem attinet ad jurisdictionem Episcoporum, quam habent in his Confraternitatibus erectis in fundo Lateranensis, ad illam firmandam, non indigemus DD. allegationibus; quia ipsemet Sixtus in dict. sæpè citata Bulla de hoc maximam auctoritatem præbet illis verbis - Ecclesiæque, & alia ut præfertur fundanda, erigenda, edificanda, & dotanda, atque illa pro tempore obtinente, libertatis, immunitatis, & exemptionis Privilegium aliquod à jurisdictione, & superioritate, ipsorum Episcoporum, aliterve contra formam Decretorum, & ordinationum Sac. Concilii Tridentini propterea non acquirant. Certius, quod hic Sixtus disponit evenire, quoties in Diocesi reperiretur erecta, vel aggregata in solo, aut Ecclesia Lateranensi sine ulla, vel cum licentia tantùm Vicarii Generalis ad id speciale mandatum non habentis, aut Vicarii Capitularis: quia cum agatur de re voluntariæ jurisdictionis (quæ gratiam sapit) & non competat de jure

communi, & sit de majoribus: non censeatur in eis talis facultas translata, neque commissa, ut in terminis licentiæ dandæ, & obtinendæ in fundatione, & erectione novorum Monasteriorum, per hæc, & alia juris fundamenta latè probat Fagnan. in cap. non amplius 2. num. 70. usque ad fin. cap. de institut. cum quo communiter concordant Pasqualig. ad contro. Lauret. de Franch. par. 1. nu. 504. & duob. sequentibus. Nicol. lucubr. canon. lib. 1. tit. 28. num. 22. Donat. prax. rerum regul. tom. 1. part. 2. tract. 1. quæst. 18. Carol. Ant. de Luc. ad Ventrigl. par. 1. annot. 18. §. unico num. 11.

85. Imò dd. Vicariorum exclusio non solum deducitur ex mox perpenis: sed ex ipsa Sixti Quinti Sanctione ibi - Dummodò Episcoporum in quorum Civitatibus, sive Diocesis illa fuerint, licentia expressa ad hoc accedat: Undè cum Pontifex usus fuerit nomine Episcoporum, & non Ordinariorum, digito demonstrare voluit, quod talis licentia non nisi ab Episcopis (quibus ob rei importantiam, & gravitatem specialiter commissa est) dari possint, ut bene observat Fagnan. ubi supra num. 73. & 86. Barbof. de canonicis cap. ultim. num. 108. Passerin. in cap. cum in generali num. 10. de offic. Vic. & in cap. Episcopali num. 7. de majorit. & obedient. in 6. & per consequens erectio, seu aggregatio facta in solo Ecclesiæ Lateranensis cum licentia à Vicario Episcopi vigore mandati generalis, vel à Vicario Capituli concessa, nulla, & illegitima prorsus erit, prout observatum fuit in dict. Rhegien. 15. Novembr. 1698. in qua solus consensus Vicarii generalis absente Episcopo intercesserant: Nec sufficeret Episcopi consensus interpretativus, seu tacitus, qui ex taciturnitate, ac aliis actibus aliquando induci posset: nam ubi licentia Episcopi expressa requiritur (ut hic) non sufficit tacita, sed expressa esse debet, Barbof. supra Concil. Trident. sess. 7. cap. 5. num. 28. de reform. Fagnan. in cap. relatum num. 48. de cleric. non residen. & qui sine licentia aliquid facere non potest, non sufficit, quod petat, nisi obtineat, Barbof. dec. 371. n. 2. & seq.

86. Cæterum in Processionibus peragen-

agendis extrà ambitum Ecclesiarum in expositione Eucharistiæ, benedictione solemni super Populum, aliisque similibus, quoties interveniat licentia Ordinarium, Parochus non potest se opponere nè à Cappellanis, & Officialibus Confraternitatum fiant, quia Animarum Cura, & Populi directio principaliter incumbit Episcopo, qui est Parochus Parochorum Sac. Congreg. Concilii in *Savonen.* 12. *Februar.* 1689. Imò nec ipse Parochus sine licentia Episcopi potest Processiones extraordinarias facere *eadem Congreg.* 12. *Julii* 1636. in qua fuit dictum non sufficere licentiam Vicarii Foranei.

87. Præterea jura, quæ ad Parochos seculares pertinent, Regularibus quoque competere non ambigitur, quando in Ecclesiis Parochialibus, Monasteriis unitis ad exercendam curam deputantur; prout deputari, nominari, præsentari, & admitti in illis posse pluries respondit Sac. Congreg. Concilii, cujus Decreta retulit *tom. 1. Appendic. annotat. ad Decret. Clement. X. de Canon. Regular. ad Cur. Anim. non admitt. num. 13. in fin. & novissime in Placentina* 15. *Decembr.* 1703. Quod tamen intellige non ut habeant titulum, sed Curæ exercitium dumtaxat ad nutum amovibile, quia Regularis omnes, qui emittunt tria vota solemnia cujuscumque ordinis, & Militiæ sint, tanquam incapaces, Beneficia secularia in titulum habere, seu retinere non possunt absque Sedis Apostolicæ Indulto, ut respondit tam Rota in *Leodiens. Parochialis* 4. *Julii* 1692. & 6. *Martii* 1693. coram Pio contra Regularem Lateranensem: quam Sac. Congregat. Concilii Episcopo Elvensi in Regno Portugalliæ, quærenti enim ipso declarari — *An fratres Sacerdotes Professi Ordinis Militiarum Sancti Jacobi de Anis possent consequi, & retinere Beneficia secularia cum cura, & sine Cura, nec non Cantus in Cathedralibus Ecclesiis absque dispensatione Apostolica: sub die* 15. *Junii* 1652. prodiit resolutio: hujusmodi Fratres Sacerdotes Professos, si emittant Professionem expressam cum tribus votis substantialibus, esse incapaces Beneficiorum Sæcularium absque Dispensatione Sedis Apostolicæ, *lib. 9. decis. pag. 194.*

quæ solet aliquando ex Voto Congregat. indulgere, ut Religiosus professus possit præsentari ad Beneficium Sæculare Jurispatronatus agnati, cum clausula — *Dummodo utatur fructibus juxta Constitutiones Regule: prout indultum fuisse vidi P. Leonardo Passano Ordin. Prædicat. à Sac. Congregat. Episcop. Regular.* 7. *Januar.* 1692.

88. Tales autem Curati regulares amovibiles, in his quæ pertinent ad Curam, & administrationem Sacramentorum subjacent Ordinariis locorum juxta claram dispositionem *Conc. Trident. cap. 11. sess. 25. de regul.* ideoque tenentur ad Synodum accedere cujusvis ordinis sint, etiam Societatis Jesu, quoties inserviant Parochialibus unitis eorum Collegiis, ut respondit Sac. Congreg. Concilii in *Osnaburgen.* 8. *Januar.* 1633. & quidem Ordinarius illos vifitat, & punit circa præmissa non jure delegato, sed plenaria jurisdictione ordinaria, sicut & ceteros Parochos seculares, ut præter Decreta Sac. Congreg. Concilii per extensum relata à *Barbos. Vor. decis. 125. post num. 42. lib. 3. & in Casenaten. Jurisdictionis* 23. *Septembris* 1690. ad primum plenè examinato articulo firmavit Rot. in *Firmana jurisdictionis* 10. *Maii* 1700. *S. bancque jurisdictionem, & seq. coram Molines.* Quidquid sit, si Regulares Curam Animarum non exercent, sed solum delinquant in Sacramentis ministrandis; tunc enim subsunt jurisdictioni Episcopi Diocesani tanquam Sedis Apostolicæ Delegati, ut pluribus allegatis distinguit Rot. in *disc. Firmana jurisdictionis S. tum etiam quia in fin.* sicuti quando contra eos procedit pro observatione, & executione Decretorum Concilii Trident. & Constitut. Apostolicarum; vel ob notorium delictum: nam in his casibus, quamvis exercere possit jurisdictionem etiam censuris, ut respondit Congreg. Concil. in *Albiganen.* 4. *Julii* 1648. vel illos pro secundo casu excommunicatos publicè denunciando, ut in *Limana* 29. *Januarii* 1633. quam refert *Barbos. disc. Vor. decis. 125. lib. 3. post numer. 42. decr. 45.* nihilominus hæc agit tanquam Delegatus.

89. O' AGGRAVATI ALLE CHIESE

SE PAROCHIALI. Parochialis Ecclesia gravaretur in funere, si Regulares in eorum Ecclesiæ sepelirent Advenas, & Hospitantes in eorum Monasteriis, quoties non electa sepultura ibidem mori contingeret, quia hi sepeliri debent in Ecclesia Parochiali, Nicol. *lucubr. civit. lib. 4. tit. 15. de mort. infer. post nu. 24. vers. secus de aliis, & lucubr. can. lib. 5. tit. 38. num. 10. vers. multo adhuc minus*, Amostaz. *de caus. piis part. 2. lib. 6. cap. 8. num. 91. Sac. Congr. Episcop. in Comen. 4. Decembris 1699.* Non obstantibus privilegiis quia à Concilio revocata fuerunt, ut advertit Nicol. *loc. cit.* neque contraria consuetudine: nam consuetudo, quæ aufert ea quæ de jure communi debentur Parocho in sua Ecclesia debet esse quadragenaria cum titulo, vel immemorabilis, ut notabiliter respondit *Sac. Congreg. Concilii in Feretrana 12. Julii 1642. lib. 17. Dec. pag. 64.*

90. Item gravaretur, si facta electione sepulturæ in Ecclesia quæ jus sepeliendi non habet, ut sunt Ecclesiæ Monialium, & Capuccinorum, vel in Ecclesia interdicta, aut in Basilica D. Petri de Urbe, in quo solum Summi Pontifices sepeliuntur, cadaver alibi, quam in Ecclesia Parochiali sepeliretur. Nam licet Genuen. *in prax. cap. 74. num. 5.* teneat, quod quando quis eligit sepulturam in Ecclesia, in qua ob aliquod impedimentum sepeliri non potest, spectet ad Episcopum, vel ejus Vicarium declarare in qua Ecclesia defunctus sit sepeliendus, & illum sequuntur Amostaz. *de caus. piis tom. 2. lib. 6. cap. 9. num. 12.* Passerin. *de stat. hom. tom. 2. quest. 187. art. 4. nu. 260.* at tamen hæc doctrina potest locum habere quando impedimentum est accidentale, & temporaneum, non autem ubi impedimentum est perpetuum, & provenit à jure, ut bene declarat Passerin. *loc. cit. d. nu. 260. vers. sed in simili:* quia tunc Episcopus jus sepulturæ, quod tali casu competit Parochiali, auferre non potest, & dar alteri cum præjudicio ejusdem, ut advertit Pirhing. *in jus caudib. 3. tit. 28. nu. 32.* & quod si Ecclesia in qua defunctus elegit sepulturam sit interdicta, debeat sepeliri in Parochiali, tenet Gavant. *in manual. Episcop. verb. sepultura num. 22.* & quod

ubi impedimentum est perpetuum, aut totale, electio sepulturæ in eo loco nullius valoris sit, & defunctus sepeliri debeat in ea Ecclesia in qua sepeliendus fuisset, si sepulturam in Ecclesia impedita non elegisset firmat Passerin. *loco citato dicto num. 260.* & quod electio sepulturæ sit libera, dummodo tamen fiat in Ecclesia, quæ habet de jure (ut est Parochialis) aut ex Privilegio jus sepeliendi dixit Rot. *coram Coccin. decis. 1213. num. 5.* & de Privilegio Basilicæ S. Petri testantur Amostaz. *d. n. 12.* & Passerin. *n. 259.*

91. Item gravaretur, si Pater alibi eligeret Sepulturam pro Filio impubere; quia hoc facere non potest, dummodo loci consuetudo non adsit, vel in vita ipsius filii non elegerit, ut habetur in *cap. 4. de sepultur. in 6. Samuel. de sepult. tract. 1. disput. 6. contrav. 1. concl. 3.* & 4. ubi innumeros colligit, & adest Decretum speciale Sac. Congreg. Concilii in Placentina in qua supplicatum fuit declarari -- *An Pater possit sepulturam eligere pro Filio impubere, si in loco non adsit talis consuetudo, imò contraria Synodalis Constitutio: & Sac. Eccl. die 27. Novemb. 1649. respondit -- Patrem si legitima consuetudo loci id non habeat, eligere non posse, lib. 19. Dec. pag. 8.*

92. Limitatur tamen hæc regula sive conclusio quoties impubes est tumulandus in sepulchro majorum, quia tunc Pater potest illud eligere tam ante, quam post mortem Filii, & electio est exequenda: quia in hoc casu electioni hujusmodi favet text. in *d. cap. 4. de sepult. in 6.* cujus verba sunt hæc -- *Licet Pater minores Filios, qui nequeunt antequam ad annos pubertatis perveniant eligere sepulturam possit (si consuetudo terræ id habeat) quo voluerit sepelire hoc tamen non potest, ubi consuetudo hujusmodi non habetur, sed sunt cum suis majoribus, vel in Parochiali Ecclesia tumulandi, dictio enim illa, vel, intelligitur, & exprimitur quando nullum adest sepulchrum majorum Amostaz. de caus. piis par. 2. lib. 6. cap. 8. nu. 30.* etiam si in Parochiali Ecclesia adest sepulchrum pro impuberibus separatam, & designatum, & hanc limitationem probavit dicta Congr. Concilii in *Novarien. fune-*
rum,

rum, in qua propositis dubiis sequentibus, nempe.

- I. An Cadavera impuberum Oppidi Varalli debeant ex aliqua speciali consuetudine sepeliri in sepultura designata existente in Ecclesia Parochiali, vel potius licitum sit Parentibus tam ante, quam post mortem illorum pro eis sepulturam eligere, eaque tumulari facere in proprio sepulchro majorum in Ecclesia PP. Reformator. existente, & quatenus affirmativè quo ad secundam partem.
- II. An dicta Cadavera deferri possint ad dictum sepulchrum majorum absque associatione Parochorum, & Cleri Secularis, post eorum monitionem ad interveniendum funeri, & recusantium?
- III. An Parochis intervenientibus sive associatis, sive nov ab aliis Concanonicis ejusdem Parochiae distribui debeat candela major illa, quae datur Superiori Regularium associato ab aliis Fratribus.
- IV. An dicta Cadavera deferri valeant ad Ecclesiam in quacumque hora diei, & an de nocte absque expressa licentia Ordinarii.
- V. An Parochi sub aliqua, & quacunque pretensione possint disferre, vel impedire ne tempore debito Cadavera ad sepeliendum deferantur, & quatenus Negativè?
- VI. An Parochis impediens, licitum sit heredi post expectatum triduum à morte defuncti ducere funus, etiam de nocte ad Ecclesiam in qua Cadaver est sepeliendum?
- VII. An Parochi cogere possint heredes ad peragendum in Ecclesia Parochiali omnes functiones Missae solemniss accensis luminibus in singulis Altaribus, Anniversariis, quae fiunt in Ecclesia Reformatorū occasione funerum?
- VIII. An dicti Parochi possunt cogere

heredes, ut celebrare faciant Missas pro defuncto singulis Sacerdotibus Secularibus funus associantibus?

- IX. An in pretensa associatione Cadaverum sint per heredes defuncti in equali numero convocandi tot Sacerdotes Seculares, quos convocantur Fratres Reformati?
- X. An in casu de quo agitur Episcopus Novariensis habuerit jurisdictionem in supradictos Fratres Reformatos pretensos delinquentes extra Clausura, seu turbantes jura Parochorum?
- XI. An Interdictum, de quo agitur substeatur in casu?
Die 15. Martii 1704. respondit prout infra.
Ad 1. Negativè quo ad primam partem: Affirmativè quo ad secundam.
Ad 2. Affirmativè.
Ad 3. Negativè.
Ad 4. Affirmativè de die, de nocte negativè, nisi de licentia Ordinarii.
Ad 5. Negativè.
Ad 6. Affirmativè, praeterquam de nocte, ut supra.
Ad reliqua Dubia Negativè sigillatim responsum fuit.

93. Vigor oppositionis Episcopi circa primum dubium nitebatur in regula supra firmata, quod cum Pater elegisset sepulturam filio impuberi post mortem in Ecclesia Reformatorum, fuisset invalida, cum in loco non adesset talis consuetudo: At cum regulæ obstaret privilegium sepulchri majorum, in quo facta erat electio, succubuit, quia tunc non eligit Pater, sed jus, quod mandat, ut pubes sive impubes non electa sepultura sepeliatur in sepulchro Majorum, ut in puncto tenet Amostaz. de caus. piis par. 2. d. cap. 8. ad nu. 30. Qui autem per scripturam, & cum juramento sepulturam in Parochiali elegisset, posset absque gravamine variare, & alibi eligere, nec indiget relaxatione juramenti Sacri. Congregat. Conci. in Arctiana 21. Martii 1692.

94. Et ad ornatum 7. & 8. Dubii propositi in supradicta Cauſa Navarien. nota, quod hæres ad faciendas expenſas funeris compellitur officio Judicis etiam non adita hæreditate, ut probat Paſſerin. *de ſtat. hom. tom. 2. queſt. 187. art. 4. n. 464.* quæ expenſæ debent fieri ſecundum qualitatem, diuitias, & dignitatem deſuncti, ut tradit Joſeph Ludovic. *decif. Peruſin. 78. n. 15.* ubi plura ad materiam concernentia habet. Et in earum calculum veniunt expenſæ factæ in ultima infirmitate, veſtes lugubres, etiam famulorum, & familiæ inter perſonas, quibus non decet has prætermittere, Merlin. *de pignor. lib. 4. tit. 1. queſt. 17. nu. 24.* & 28. Samuel *de ſepul. tract. 1. diſp. 6. contr. 15. concl. 7.* Et quod eſt debitum tam privilegiatum, ut præferatur quibuscumque Creditoribus, & Uxorum Dotibus, etiam expreſſam hypothecam anteriorem habentibus, Gratian. *diſceptat. 94. an. 2. cum ſeqq.* Samuel. *ubi ſupra concl. 6.* Add. ad Greg. *dec. 421. num. 14.* Ricc. *collect. 483. cum aliis allegatis à Rot. decif. 576. nu. 20.* & 21. *coram Dumoz. Jun. Pacion. de locat. cap. 40. nu. 131.* ubi, quod creditor impenſæ funerum, præfertur locatori Domus pro penſione in invecſis, & illatis. Hoc totum intellige, dummodo expenſæ hujusmodi factæ ſint arbitrio boni viri pro facultatibus, & dignitate deſuncti; non autem de illis, quæ ſunt ad pompam, quod arbitrio Judicis judicandum erit, ut aduertit Samuel *loc. cit. concl. 5. & 7. & 14.* Dian. *part. 5. tract. 3. reſol. 116.* Merlin. *de legit. lib. 2. tit. 1. q. 15. n. 11. ubi n. 8.* explicat, quæ expenſæ dicantur neceſſariæ, & privilegiatæ ut præferantur detractiõni legitimæ.

95. An autem expenſæ, quæ requiruntur pro manutentione ſepulchrorum communium, fieri debeant à Parocho, vel Parochianis, videtur dicendum, quod cum hoc reſpiciat utilitatem, & commodum populi, iſtius expenſis manuteneda ſint, & quod nunquam pro illis Parochus ſit gravandus, ut authoritate Salodii *de Viſit. cap. 24.* tenet Crispin. *de Viſit. part. 2. §. 13. num. 9.* Et de expenſis quæ occurrunt pro reparatione, & conſtructione Cæmeterii, quod propter eandem rationem utilitatis populi, incumbant Parochianis, etiam ſi Parochus ſit dives, tradunt Sperell. *dec. 68.*

Monacelli Form. Pars II.

num. 8. & Panimoll. *decif. 6. annotat. 8. n. 31* & *decif. 15. annot. 1. n. 44.* licet ad illius expurgationem (ſi dives ſit) teneatur ille penes quem reſidet Cura Animarum, & emolumenta funeralia percipit, & in ſubſidium Populus, ut declaravit S. Congr. Concilii in Foſſanen. 19. Septembr. 1637. quam refert Nicol. in *ſoſc. verb. Cæmeterium num. 4.*

96. Cæmeterium eſt recubitorium, ſeu dormitorium mortuorum, qui ab Eccleſia dormientes dicuntur Jo. 11. *Theſ. 4.* quia ibi dormiunt quouſque Tuba canet -- *ſurgite mortui venite ad iudicium.* Dicitur autem Cæmeterium quaſi Cinifterium quia ibi cineres, & oſſa mortuorum teguntur, & reponuntur, quando à ſepulchris extrahuntur, hocque appellativum, originem ducit à Cimicibus, & quaſi quod ibi Cimices, ideſt vermes continui ſint. Eſt locus ſacer, & religioſus, & gaudet immunitate Eccleſiæ *c. immunitatem de immunit. Eccleſiarum* dummodò tamen authoritate Epifcopi ad ſepellendum mortuos fuerit deputatus, & benedictus, ut docet Sperell. *dec. 62. num. 13.* quem ſequitur Pignatell. *conſult. 40. n. 9. tom. 6.* & ſigna Cemeterii retineat, ideſt, quod adſit Crux elevata, & vas aquæ luſtralis, muroque, vel ſepe circumdatum ſit.

97. **M A S I O S S E R V I N O G L I**
S T A T U T I S I N O D A L I. Ad removendas diſſenſiones, jurgia, & inconvenientia, quæ ſæpè in Clero, occasione exequiarum, & funerum cum populi ſcandalo oriuntur, in Synodo datur forma ſervanda tam circa quantitatem quartæ Parocho debita, quam Eleemoſinæ per hæredes deſunctorum ſolvendæ Clericis aſſociantibus, nec non candelarum numerum, & diſtributionem, inceſſum, humationem, & perſonarum interventionem; & locum juxta cuiuslibet loci laudabilem conſuetudinem. Non enim funerum taxa, aut perſonarum aſſociantium numerus eſt relinquenda, ſeu relinquendus arbitrio Parochorum, vel Capituli Cathedralis, nam his talis facultas non tribuitur, non obſtante ſolito, ut reſpondit *Sacr. Congregat. Concilii in Matberanen. loci Grotulle* in qua propoſitis Dubiis. *Primò an aſſenta Conſuetudine, cujus vigore Capitulum expenſas funerum*

C

pro ratione personarum defunctorum taxare solet, sit locus certam, ac perpetuam taxam pro funeribus quibuscumque praescribendi.

Secundò an Capitulum quamvis non vocatum possit invitis hæredibus, lucrandi stipendii causa funeribus interesse? Die 13. Novembris 1660. Sac. Congreg. secundum ea, quæ narrantur censuit. Ad primum non licere Capitulo taxam ad suum libitum facere, & Archiepiscopo injungendum ut ipse auditis partibus taxam conficiat, eamque S. Congr. probandam transmittat. Ad secundum Censuit non posse.

Quam declarationem confirmavit in Lavellen. in qua cum Communitas instisset, ut prohiberetur Capitulo, & Episcopo intervenire funeralibus invitis hæredibus, & decerneretur, quod taxa non penderet ab ipsorum arbitrio.

Die 16. Junii 1668. Sac. Congr. Audita relatione Episcopi Lavellen. inherendo declarationi ejusdem Sac. Congr. in Mathevanen. sub die 13. Nov. 1660. emanata, censuit non posse funeralibus invitis hæredibus interesse, nec licere taxam ad suum libitum facere, sed eidem Episcopo injungendum, prout injungit, ut auditis partibus taxam conficiat, eamque Sac. Congr. probandam transmittat.

98 Hæc autem Statuta dixi tom. primo tit. 5. annotat. ad form. 3. num. 10. debent fieri cum consilio Capituli, quod exigi-

tur pro forma, aliàs eo neglecto, non habent vim Constitutionum Synodaliùm, sed reputantur tanquam provisiones Episcopi temporaneæ, ut in terminis tenet Card. de Luc. de jurisd. dist. 56. nu. 1. 2. 3. 4. & 5. & ideò tanquam nullæ, indigent sanatione, ut præter Decreta, & auctoritates ibi, & mox allegata, declaravit Sac. Congreg. Concilii in una Sancti Miniati 4. Decemb. 1638. in qua sic respondit -- S. D. N. audita Sententia Sac. Congregat. Concilii benignè ex gratia confirmavit Synodum Diocesanam ultimo loco per Episcopum S. Miniati celebratam, etiamsi in ipsa Synodo Capituli consilium non fuerit requisitum, lib. 16. Decembr. pag. 171.

99 Quomodo autem consilium sit requirendum vide ibi, & quatenus Canonici, & alii de capitulo renuerunt ad Synodum accedere, possent ab Episcopo per Censuras cogi Sac. Congr. Concilii in Oriolen. 27. Martii 1632. ad 19. lib. 14. fol. 599. sicuti, & cæteri Clerici, & Sacerdotes non Beneficiati, quando in Synodo est agendum de reformatione morum, vel de re totum Clericum concernente ead. Cong. in Juvenacen. 3. Decemb. 1639. lib. 16. Dec. pag. 288. & in Eugubina 13. August. 1650. lib. 19. pag. 71. hi tamen non admittuntur ad ferendum Votum pro confirmatione Judicium, & Examinatorum Synodaliùm ead. Congr. in Savonen. 29. Febr. 1628. lib. 13. pag. 299. ad 3.

D E C R E T U M

SACRÆ CONGREGATIONIS

C O N C I L I I,

Circa communicationem quotidianam.

S U M M A R I U M.

- 1 Abusus tractandi Divina Mystera in locis non sacris.
- 2 Episcopi habent de jure privilegium Oratorii privati, etiamsi sint solum Episcopi titulares.
- Oratorium Episcoporum habet privile-

- gium Oratorii publici, & qui audit in eo missam satisfacit præcepto Ecclesie de audienda missa diebus festis. Episcopi omnes, quò ad hoc privilegium sunt ejusdem meriti. ibi.
- 3 Regulares in eorum Grantiis Oratorium privatum habere non possunt, nec alibi.

4 Signa

- 4 Signa accedentium digne ad recipiendam Eucharistiam referuntur.
- 5 Conjugati antequam accedant ad Eucharistiam debent ex consilio abstinere ab operibus carnis, saltem per diem ante.
- 6 In Sacramento Eucharistiae sunt aliqua mirabilia, & difficilia, & quae sint enumerantur.
- 7 Eulogia quid sit declaratur.
- 8 Christus refecit fideles suos quinque panibus, & qui sint isti panes ostenditur?
- 9 Sacramentum Eucharistiae, quibus de causis fuerit institutum demonstratur.
- 10 Veneratio publica Eucharistiae quando initium cepit enarratur.
- 11 Innocent. XII. auxit in Urbe venerationem Eucharistiae, & Clem. XI. ritum servandum in expositione praescripsit.
- 12 Associates Eucharistiam gaudet immunitate Ecclesiae.
- 13 Regularis Sacerdos audiens confessiones Sacramentales absque Episcopi approbatione, potest puniri censuris.
- 14 Confessarii Monialium à solo Episcopo approbantur.
- Confessarii monialium transacto triennio, non possunt amplius Confessiones in eodem Monasterio audire. ibi.
- Etiam si Moniales sint Regularibus subjectae. ibi.
- 15 Confessarii non debent absolvere poenitentes cum quibus participant in opere carnali, neque quò ad hos debent ab Episcopo approbari.
- 16 Episcopi non debent prohibere Regularibus habentibus privilegia Apostolica, nè ministrent Sacramentum Confessionis à Dominica Palmarum, usque ad Dominicam in albis, sed solum quod non ministrent secularibus Eucharistiae Sacramentum in die Paschatis.
- 17 Non accedentes ad sumendam Eucharistiam, tempore ab Ecclesia statuto, quibus poenis possint ab Episcopo puniri, ex Decreto S. Congreg. Concilii ostenditur.
- 18 Debitores locorum piorum, non cadunt sub casuum reservatione.
- 19 Poenitentarii Cathedralium non absolvunt à reservatis Episcopo, neque dispensant in esu carnium, neque aliis delegant facultatem à censuris absolvendi non audita integra confessione.
- 20 Regulares non habentes requisita Clementinae Dudum de sepulturis possunt rejici ab audiendis Confessionibus.

Cum ad aures SS. D.N. fide dignorum testimonio pervenerit in quibusdam Diocesis vigere usum quotidianae communionis, etiam in feria sexta parasceve, & simul affirmari, eandem quotidianam communionem praecipiam esse à jure Divino, quin etiam in illius administratione aliquos abusus inolevisse, videlicet quod aliqui, non in Ecclesia, sed in privatis Oratoriis, & Domi, imò cubantes in lecto, & non laborantes ulla gravis infirmitatis nota, sumant Sacrosanctam Eucharistiam, quam argentea theca inclusa in crumena, aut secretò illis deferunt Sacerdotes Saeculares, aut Regulares, alique in Communionem accipiant plures formas, ac Particulas, vel grandiores solito, ac tandem quis confiteatur peccata venialia simplici Sacerdoti non approbato ab Episcopo, aut Ordinario. Cum autem haec Sanctissimus consideranda commiserit Sac. Congr. Cardinal. Concilii Interpretum, eadem Sac. Congregatio previa matura discussione super praedictis unanimi sententia ita censuit: Etsi frequens quotidianusque Sacrosanctae Eucharistiae usus à SS. Patribus fuerit semper in Ecclesia probatus, nunquam tamen, aut saepius illam percipiendi, aut ab ea abstinendi certis

singulis mensibus, aut hebdomadis dies statuerunt, quos nec Concilium Tridentinum præscripsit, sed quasi humanam infirmitatem secum reputaret, nihil præcipiens, quid cuperet, tantum indicavit cum inquit. *Optaret quidem Sacrosancta Synodus, ut in singulis missis fideles adstantes Sacramentali Eucharistiæ perceptione communicarent*: idque non immerito; multiplices enim sunt conscientiarum recessus, variae ob negotia spiritus alienationes, multæ è contrà gratiæ, & Dei dona Parvulis concessa, quæ cum humanis oculis scrutari non possint, nihil certi de cuiusque dignitate, atque integritate, & consequenter de frequentiori, aut quotidiano Vitalis Panis esu potest constitui, & propterea, quod ad negotiores ipsos attinet, frequens ad Sacram alimoniam percipiendam accessus, *Confessariorum secreta cordis explorantium* iudicio est relinquendus, quis ex conscientiarum puritate, & frequentiæ fructu, & ad pietatem processu laicis negotiatoribus, & conjugatis quod prospicient eorum saluti profuturum, id illis præscribere debebunt. *In Conjugatis* autem hoc amplius animadvertant, cum B. Apostolus nolit eos invicem fraudari, nisi fortè ex consensu ad tempus, ut vacent orationi, eos seriò admoneant, tantò magis ob Sacratissimæ Eucharistiæ reverentiam continentiae vacandum, puriorque mente ad Cælestium æpularum communionem esse conveniendum; In hoc igitur Pastorum diligentia potissimum invigilabit, non ut à frequenti, aut quotidiana Sacræ Communionis sumptione unica præcepti formula aliqui deterreantur, aut sumendi dies generaliter constituantur, sed magis quid singulis permittendum per se, aut Parochos, seu Confessarios sibi decernendum putet, illudque omninò provideat, ut nemo a Sacro Convivio, seu frequente, seu quotidie accesserit repellatur, & nihilominus det operam, ut unusquisque dignè pro devotionis, & præparationis modo rarius, aut crebrius Dominici corporis suavitate degulset; Itidem Moniales quotidie Sacram Communionem petentes, admonendæ erunt, ut in diebus ex earum ordinis instituto perstitutis communicent; si quæ verò puritate mentis eniteant, & fervore spiritus ita incaluerint, ut dignæ frequentiori, aut quotidiana Sanctissimi Sacramenti perceptione videri possint id illis à Superioribus permittatur. Proderit etiam præter Parochorum, & Confessariorum diligentiam opera quoque Concionatorum uti, & cum eis constitutum habere ut cum fideles ad Sanctissimi Sacramenti frequentiam (quod facere debent) accesserint, statim ad illud sumendum de magna præparatione orationem habeant, generatimque ostendant eos, qui ad frequentiore, aut quotidianam salutiferi cibi sumptionem devoto studio excitantur, debere sive laici Negotiatores sint, sive Conjugati, sive quicumque alii suam agnoscere infirmitatem, ut dignitate Sacramenti, ac Divini iudicii formidine discant cælestem mensam, *in qua Christus est revereri*, & si quando se minus paratos senserint, *ab eo abstinere*, seque ad majorem præparationem accingere. Episcopi autem in quorum Diœcesibus viget huiusmodi devotio erga Sanctiss. Sacramentum, pro illa gratis Deo agant, eamque ipsi adhibito prudentiæ, & iudicii temperamento alere debebunt, & ab eorum officio postulari sibi maximè persuadebunt, nulli labori, aut diligentiae parcendum, ut omnis irriverentiæ, & scandali suspicio in veri

in veri, & immaculati Agni perceptione tollatur, virtutesque ac dona in sumentibus augeantur. Quod abundè continget, si i qui devoto hujusmodi studio Divina præstante gratia tenetur, seque Sacratissimo pane frequentius refici cupiunt suas vires expendere sequere probare cum timore, & charitate assueverint: quibus Christum Dominum qui se fidelibus manducandum, & se pretium in morte tradidit, atque in Celesti Regno in præmium est daturus, precatur Sac. Congr. ut suam opem ad dignam præparationem, & sumptionem largiatur.

Porro Episcopi, & Parochi, seu Confessarii, redarguant asserentes Communionem quotidianam esse de jure Divino; doceant in Ecclesiis, seu Oratoriis privatis ex dispensatione seu Privilegio Pontificis de manu Sacerdotis sumendam Sanctissimam Eucharistiam; nec eam ullo modo deferendam in Crumena, aut secretò ad existentes Domi, vel cubantes in lecto præterquam ad infirmos, qui ad illam suscipiendam ad loca prædicta accedere non valent, & ad eos si ab Ecclesia deferatur publicè, & cum pompa juxtà formam Ritualis Romani; si verò ab Oratorio privilegiato, cum forma decenti. Curent etiam ut circa communionem in feria sexta Parasceve, Missalis Rubricæ, & Ecclesiæ Romanæ usus serventur. Insuper admoneant, nulli tradendas plures Eucharistiæ formas, seu particulas, neque grandiores, sed consuetas. Non permittant, ut venialium confessio fiat simplici Sacerdoti non approbato ab Episcopo aut Ordinario; Si Parochi, & Confessarii, etiam Regulares, aut quicumque alii Sacerdotes fecerint egerint, sciant Deo Opt. Max. rationem reddituros esse, neque de futuram Episcoporum, & Ordinariorum justam, ac rigorosam animadversionem in contrafacientes etiam Regulares, etiam Societatis Iesu, facultate ipsis Episcopis, & Ordinariis per hoc Decretum per Sedem Apostolicam specialiter attributa. Et facta de præmissis omnibus, ac de verbo ad verbum relatione Sanctitas sua approbavit, ac præsens decretum Typis mandari, ac publicari volumus.

Datum Romæ 12. Febr. 1679.

F. Card. Columna Præf.

S. Archiep. Brancaccius Episc. Viterbien. Secr.

ADNOTATIONES.

1. SED IN PRIVATIS ORATORIIS: Id est in quibus per Indultum Apostolicum, vel per privilegium in corpore juris clausum, sacrum celebratur, & per hominum excessivum præsumptionem Mysteria Divina tanquam in Ecclesia, peragere, & in locis Deo non dicatis sacra indecenter, & humana nimia familiaritate tractare non pavefcunt, quorum abusus, licet pluries Sac. Congr. Concilii non Monacelli Form. Pars II.

solum presenti, sed aliis generalibus Decretis eliminare curaverit, adhuc tamen modernis temporibus denuò majores irrepsent, prout notatum fuit in Form. Edicti de Divin. Off. & Celebr. Missar.

2. Oratorium hoc privatum habent Episcopi vigore c. fin. de priv. in 6. quod nec per Concilium, nec per Decretum Pauli V. de anno 1615. emanatum derogatum fuit. Imò habet Oratorium istud privilegium Oratorii publici; nam interessentes etiam si extranei sint quando Episcopi ini-

bi celebrant, tam in Diocesi, quam extra satisfaciunt præcepto Ecclesiæ de audienda Missa diebus festivis, ut respondit *Sacr. Congr. Conc. 22. Sept. 1640. in Nullius libr. 16. Dec. pag. 421. & præcedenter 17. Augusti 1630. Provinciæ Lombardiæ lib. 14. Decal. pag. 317. in Matheranen. 6. Aug. 1616. lib. 37. pag. 147.* Etiam si sit Episcopus titularis ead. *Congr. in Valentina 1616.* quia ut inquit Divus Hieronymus. scribens Evagrius -- ubicunque fuerit Episcopus sive Romæ, sive Eugubii, sive Constantinopoli, sive Rhegii, sive Alexandria, sive Tanis: eiusdem meriti, eiusdem est, & Sacerdotii. Verum est tamen, quod hoc privilegio, uti non possunt extra Domum propriæ habitationis, ut ad tollendos abusus declaravit eadem *Sacr. Congr. 15. Decembr. 1703.* quod Decretum Typis impressum, & publicatum SS. D. N. Clem. XI. approbavit.

3. Regulares autem in suis Granciis Oratoria hæc privata habere, nec ibidem celebrare non possunt, ut declaravit *dict. Congr. 1. Martii 1685.* Neque suffragatur privilegium Cruciatæ celebrandi in Altari portatili, quia cadit sub revocatione Decreti Pauli V. ut respondit *Sacr. Congregat. Concilii in Calarivana 14. Novembr. 1648. ad 4.* At non solum in Granciis non possunt Regulares quicunque sint uti privilegio Altaris portatilis vigore *cap. his de privileg. sed nullibi, quia hoc privilegium Concilium Tridentinum abstulit ut declaravit Congr. Concilii sub dict. die 15. Decembris 1703.*

4. **CONFESSARIORUM SECRETA CORDIUM EXPLORANTIUM.** Per hanc clausulam datur intelligi, quod Confessarii non solum debent auscultare pœnitentium peccata, sed tenentur explorare intima cordium, ut possint agnoscere an sint dispositi ad dignè recipiendam quotidie Eucharistiam, & Primò si pœnitens habeat dolorem de peccatis præteritis, & firmum propositum non peccandi de cætero, bonam voluntatem Deo serviendi, & paratus sit satisfacere. Secundò si sit promptus, & diligens ad opera bona, & non piger, quia amor Dei non est otiosus, & si operari renuit amor non est. Tertiò si verbum Dei libenter, & delectabiliter audit, quia Deus est ci-

bus animæ, & qui ex Deo est verba Dei audit. Quarto si sitis temporalium rerum diminuta sit, & contentetur in his, quæ Deus sibi administrat, nihilque contra Dei mandata habere desiderat, & confidit in Deo, quod sibi necessaria providebit, si ei fideliter serviat: gratia enim Dei extinguit sitim temporalium rerum. Quintò si ex corde parcat laboribus, adeò ut nullam habeat amaritudinem contra proximum, & paratus sit satisfacere proximis, quos ipse læsit, vel si adversitas aliqua occurreret patienter vellet ferre. Sextò si cum humilitate, reverentia, & timore accedat cum memoria ad passionem Christi. Per hæc inquam Confessarius cognoscere poterit an pœnitens digne accedat quotidie nec ne; & quanto plura de his signis invenerit concurrere, tantò maiorem dispositionem eum habere credat.

5. **IN CONJUGATIS.** Conjugati monendi sunt, ut abstineant ab operibus carnis, antequam accedant ad mensam. Eucharisticam saltem per diem ante *cap. sciatis 33. quæst. 4. cap. omnis homo de consecr. dist. 2. Conc. Mediol. 1. part. 2. tit. quæ per. ad Sacr. Eucharist. quod eis facile erit: cum enim Matrimonium sit novæ legis Sacramentum (& omne Sacramentum det gratiam, & speciale aliquod, quo homo indiget, ad iudicium) iis, qui recta intentione ad sobolis procreationem Sacramentum hoc recipiunt, gratiam largitur Christus contra concupiscentiam carnalem, qua Anima sublevatur à corruptione, & nimio libidinis ardore, ut sit ibi copula utilis; adeò ut homo aliàs luxuriosus, qui in coitu quærît concupiscentiæ satisfacere, magis cognoscat uxorem gratia sobolis (ad quod Matrimonium est institutum) quam libidinis. Unde abstinere per unum, & plures dies non erit difficile: quod tamen non est de præcepto, sed de consilio ob reverentiam debitam tanto Sacramento.*

6. **IN QUA CHRISTUS EST.** In hoc Sacramento Eucharistiæ sunt aliqua difficilia, & mirabilia, & Primò propter naturalem concomitantiam sub utraque specie panis, & vini, est totus Christus, scilicet secundum Corpus, & Animam, & Divinitatem, & sic laici sumunt Christum veraciter sub una specie. Sa-

Sacerdos in Missa sub utraque. Secundo quod panis; & vinum virtute verborum consecrationis trans substantiantur in verum Corpus, & Sanguinem Christi, quia illa verba operantur virtute Dei: nam Deo sunt omnia possibile, quod patet in hoc. *Creavit Adam de limo terre, & Aerum de costa Adæ, Assumpsit humanitatem. Aquam in rubrum vinum mutavit.* Si ergo tanta vis est in sermone Domini, ut inciperent esse, quæ non erant, & quanto magis operativus erit, ut quæ erant in aliud commutentur. Tertio, quod unum, & idem corpus, est simul in diversis locis, & altaribus, exemplo, sicut unum verbum numero uno ore prolatum, & in aere multiplicatum, plures astantium aures mentesque dixerat; ita, & unum Christi Corpus numero Deitati conjunctum multis locis eodem tempore potest haberi, & multa Christianorum corda, & ora subingredi, & in Cælo remanere; Nam licet ex natura corporali, & circumscriptibili sit uno dumtaxat in loco, tamen in pluribus locis est virtuali potentia, & spiritali modo: Tanta enim est unio Divinitatis, & carnis, quæ tota Divina, & gloriosa facta est, ut ex plenitudine Divinitatis (quæ teste Apostolo, corporaliter ibi habitat) illud corpus licet in uno loco corporaliter, naturaliter, in pluribus tamen est divina, & spiritali virtute: ita, quod Divinitatis est retribuit ineffabiliter corpori suo, ut ex unionis virtute, & in uno homine sit verbum, & in pluribus locis, sit illius corporis, & sanguinis incomprehensibile Sacramentum. Quarto, quod Christus tam magnus sicut in Cruce pependit est sub parva specie panis, cujus exemplum habemus in pupilla oculi ubi videmus, quod unus mons totus, magna Ecclesia, amplissima Civitas, integra ingreditur pupillam oculi nostri, qui est instar puncti indivisibilis; si ergo ista facit natura, nonne Deus pius natura potest? Et cum Corpus Christi magis sit spirituale, quam quælibet imago rei corporeæ, quæ per pupillam intrat, non mirum sit possit totum simul in puncto, & sine sui diminutione sub brevissimis hostiæ particulis contineri, & cum sit corpus glorificatum, & spirituale factum non occupat locum, & ideo po-

test sine pondere, sine longitudine, sine profunditate totum integrum corpus in uno indivisibili puncto verissime contineri. Quinto quod quotidie à fidelibus manducatur, & non minuitur, cujus habemus exemplum, vel aliqualem similitudinem in lumine uno, ex quo licet mille lumina accendantur nihil tamen sibi deperdit. Sexto, quod Corpus Christi totum est integraliter tam in parva hostia sicut in magna, imò in qualibet particula hostiæ, cujus exemplum habemus in speculo, quod si frangatur in qualibet particula tota imago hominis est, quæ prius apparebat in toto. Porro sicut substantia panis in se considerata non est nec longa, nec lata, nec perceptibilis sensu, nec locum occupat, & ubicunque est panis forma, illuc tota panis substantia, nec plus substantiæ continent magna forma, quam parva; ita, & Corpus Christi non est nec quale, nec quantum. Item sicuti una, & eadem dictio, sive illa magnis, sive parvis literis descripta sit, seu in multas, seu paucas redacta syllabas, semper idem significat; ita conformiter, nec parva, nec magna forma panis, aliquid variat in Corpore Christi, tantum enim in parva continetur hostia, sicut in magna.

7. *AB EA ABSTINERE.* Exemplo Christianorum primitivæ Ecclesiæ, quibus, quando dispositi non erant ad sumendam Eucharistiam, dabatur, Eulogia, quæ secundum aliquos erat panis benedictus à Pontifice, qui servabatur in vasis Ecclesiæ mundis fragmentatus, & distribuebatur Parochis, ut darent fidelibus, qui non poterant communicari, vel volebant, ad significandum quod recipientes diebus festis Eulogiam, erant in fide, & charitate cum Ecclesia vinculati, & sic Eulogia erat symbolum unionis. Cardinalis autem Bona in tractat. rer. liturgic. lib. 1. cap. 23. §. 12. lib. 2. c. 19. §. 7. dicit, quod Eulogia in antiqua Ecclesia erat ille panis dissectus ab alia parte, quæ erat destinata ad sacrificium, & in fine Missæ iis, qui communicari non poterant, aut volebant, aut parati non fuerant distribuebatur, quia Altari oblata erant, & ex illis sumebantur partes, ut omnes de divinis donis participarent. Hodie autem quia Eulogis non utimur, Confessarii debent con-

fulere non bene dispositi, ut communicent se spiritualiter, hoc est attentè, & devotè Sacrificio Missæ assistendo, ut inde dignam præparationem lucrari valeant.

8. *SE QUE SACRATISSIMO PANE*. Sicuti Salvator noster quinque panibus satiavit turbas: ita de quinque panibus nos reficit spiritualiter, & corporaliter. Primus panis est materialis, quem quotidie in Oratione Dominicali una simul cum pane spirituali Verbi Dei petimus, & hunc debemus pauperibus, vel indigentibus Communicare, si volumus Deo placere, cum dicat -- *frange esurienti panem tuum*. Isa. 56. Secundus panis est panis penitentialis, de quo dicitur in *Psal. 76. Cibabis nos pane lacrymarum*, qui necessarius est peccatoribus, ut per eum resumant vires gratiæ Dei. Tertius est panis Verbi Dei, de quo pane reficitur Anima sicut corpus de pane materiali, *Matth. 4. Non in solo pane vivit homo, sed de omni verbo, quod procedit de ore Dei*. Quartus est panis sacramentalis, de quo loquitur hoc Decretum, *ego sum panis vivus, qui de Cælo descendit*, isto pane Anima reficitur, & confortatur, ne deficiat in via. Quintus est panis Cælestis, quem Sancti manducant in mensa Christi, de quo loquitur *Lucas 22. Ego dispono vobis regnum, ut edatis, & bibatis super mensam meam in Regno meo*, id est beatificam visionem.

9. *QUI SE FIDELIBUS MANDUCANDUM TRADIDIT*. Hoc sacramentum fuit à Christo Domino institutum: Primò in medicamentum nostræ infirmitatis, sicut ipse dixit -- *Qui manducat me, ipse vivet propter me* Joan. 6. Secundò ut nobis suam charitatem ostenderet, *Angelorum esca nutriti populum tuum*. Sap. 16. Tertio ut habeamus quid offeramus Deo Patri, *non sacrificium Vitulorum, sed Corpus Christi filii Dei*. Quarto ut memoriam passionis ejus habeamus. *Luc. 22. Quintò in pignus nostræ beatitudinis, ubi cum tunc revelata facie videbimus, quem jam sub specie panis sumimus*. Sextò ad hoc ut figure adimplerentur, quibus jam in veteri lege præfiguratum fuerat: id est in oblatione Melchisedech, quantum ad substantiam oblationis, qui panem, &

vinum obtulet, *erat enim Sacerdos Dei*. Gen. 14. Hebr. 7. In Agno Paschali, quantum ad victimam oblationis, quia verus Agnus id est, *Christus pro nobis in Cruce immolatus est*. Joann. 1. Et in Manna cuius sapor convertebatur ad omnem cibum desideratum à comedente, & ideo dicimus *panem de Cælo dedisti eis omne delectamentum in se habentem*. Sap. 16. Septimò instituit illud nobis in viaticum, *ut per illius confortationem illuc venire possimus, ubi cum eo æternaliter regnabimus*. Et tandem cibus iste Eucharisticus est totius hilaritatis fons, & omnium gaudiorum plenitudo.

10. *DEFERATUR PUBLICÈ, ET CUM POMPA*. Solemnitas qua capite publicè, & cum pompa venerari sanctissima Eucharistia, originem habuit in Ecclesia Sancti Martini Civitatis Leodii, id pie, & religiosè promoventibus Sanctis Virginibus Juliana, & Æva apud Urbanum IV. qui datis litteris ad Ævam cum laude hujus introductionis, festivitatem postea (quam eadem Virgines exposulaverant) Corporis Christi solemnè Decreto in Ecclesia Universali (miraculo jam evulgato Ecclesiæ Sanctæ Christinæ Bolsennæ) instituit. Patent hæc ex actis *Bollandi tom. 1. ad mens. Aprilis pag. 459. 462. 465. & 477.* & recognita, ac examinata in *Sac. Congreg. Rituum sub die 10. Junii 1700.* concessum fuit Indultum Capitulo Collegiatæ d. Ecclesiæ S. Martini, ut posset in qualibet Feria Quinta non impedita officio novem lectionum, & jejuniorum, recitare officium Sacramenti.

11. Hanc piissimam institutionem, & Eucharistiæ venerationem Exemplariter auxit nostro ævo in Urbe Innoc. XII. qui in omnibus Ecclesiis Parochialibus erigit (ubi erectæ non reperiebantur) curavit Societates hujus divinisissimi Sacramenti; eisque datis statutis, & auctis Indulgentiis, ad Infirmos cum pompa, & solemnitate majori, quam antea, illud deferri præscripsit. Et deinde Sanctissimus D. N. Clemens XI. pietatem suorum predecessorum Pontificum æmulando, ritum in publica hujus Ven. Sacramenti expositione servandum, & cultum præstandum Ec-

Ecclesiarum Rectores docuit Edicto : quod cum cæteris locis, & Civitatibus pro instructione mirificè conferat, dabitur subnexum.

12. Et autem tam dignum hoc Sacramentum, ut illud associans gaudeat immunitate Ecclesiæ, Dian. oper. moral. tom. 1. de immunit. Eccles. resol. 28. Sac. Congreg. Immunit. in Beneventana 30. Septembris 1636. lib. 3. Dec. Paul. fol. 14. Gavant. manual. Episc. verb. immunitas in addit. n. 7. Guazzin. jun. ad defenf. anim. lib. 2. def. 1. cap. 14. n. 81. & 84.

13. SACERDOTI NON APPROBATO. Regularis Sacerdos, qui absque prævia Episcopi approbatione confessiones personarum secularium audire posset etiam pœnis censurarum puniri, ut declaravit Sac. Congr. Concilii in Neapolitana 14. Aprilis 1646. lib. 18. Dec. pag. 73.

14. Confessarius Monialium non censetur approbatus, si fuit deputatus à laicis sub prætextu Jurispatronatus, aut alterius privilegii, etiamsi sit unus ex approbatis pro cæteris secularibus Diœcesis: nam solus ille admittitur, quem Episcopus specialiter deputat Sac. Congr. Episc. Nuncio Florentiæ pro Monialibus S. Michaelis Piscie 22. Maii 1615. & Sac. Congr. Conc. in Januen. 15. Novembr. 1653. lib. 19. Dec. pag. 283. Et si fuerit ab Episcopo approbatus, transacto triennio non potest amplius confessiones in eodem Monasterio audire per aliud tempus sine licentia Sacræ Congregationis, alias declaratur suspensus, prout mandant Decreta relata à Nicolio in Flosc. verb. Confessarius n. 36. & à Pignatell. consult. 85. n. 238. tom. 6. Barbof. collect. decis. Apostol. verb. Confessarius Monialium n. 5. Lantusch. Teatr. reg. ver. Confessarius n. 13. ubi quod procedit, & servandum est, etiam circa Confessarios Monialium Regularibus subiectarum, & Decretum refert. Barb. de jur. Eccl. lib. 1. c. 44. n. 124. & sequitur Tamb. de jur. Abbat. disp. 16. q. 1. n. 3.

15. Item non debet approbari Confessarius pro illis, qui cum ipso participant in opere carnali, vel maleficio, aut abortu, ne confessiones sine erubescencia (quæ partem habet remissionis) fiant: ideoque in approbatione interdicenda est eis ab

Episcopo talis facultas non sub pœna censurarum, sed deficientiæ jurisdictionis. Nam si Episcopus hoc Confessariis prohiberet sub pœna suspensionis, aut excommunicationis, ipso facto incurrendæ, quia agitur de crimine occulto absolutiōis Sacramentalis, quod probari non potest per testes, & Confessarius non tenetur se ipsum prodere, suspensio, siue excommunicatio incurfa esset semper occulta in laqueum ipsiusmet delinquentis, qui (ne famam amittat) facile sic innodatus celebraret, & fieret irregularis: hos autem conscientiæ laqueos Congreg. Concilii abhorret, neque facile permittit, imo similia Decreta à Synodibus deleri mandat, ut accidit in Cusentina Synodi 2. Decembris 1679. ad 2. Non enim Confessarius propter hoc delictum est deponendus ab ordine, nisi ad notitiam populi devenisset, cap. non debet 30. qu. 1. ibique glos. Auferenda est igitur eis facultas absolvendi filias Spirituales, vel quascumque alias personas, criminis carnalis, sortilegii, & procurationis abortus socias, sub pœnis à jure statutis juxta Decretum Synodi Farfensis in tit. de pœnis num. 8. non quia sit casus reservatus (quia reservatio non afficit penitentes) sed quia Confessarius quoad criminis Socios, non sit approbatus, & non habeat jurisdictionem delegatam eos absolvendi, Gavant. in manual. Episc. verb. Confessarius n. 51.

16. advertant præterea Episcopi, quod licet possint Edicto præcipere, ut Christi fideles tempore Paschati confiteantur proprio Parocho, & qui noluerint teneantur saltem licentiam petere, vel ab ipso Ordinario, vel ab eodem Parocho, ut declaravit Congreg. Concil. in Melphien. 1. Decembris 1635. lib. 15. Dec. pag. 384. ex cap. 5. sess. 14. de Sacram. pœnit. non tamen possunt Regularibus habentibus privilegia Apostolica prohibere ne à Dominica Palmarum usque ad Dominicam in Albis inclusive ministrarent personis sæcularibus Sacramentum Confessionis, sed solum prohibere, ut personis secularibus in die Paschatis non ministrarent Sanctiss. Eucharistiæ Sacramentum, etiamsi dictæ personæ seculares in alia die satisfecerint præ-

præcepto, ut respondit Sac. Concilii Congreg. in Burdegal. 9. Jun. 1544. quam declarationem extra demandavit PP. Societ. Jesu in Senonen. 11. Junii 1650. Ex qua declaratione duo emergunt; unum quod laici, qui tempore Paschali de manibus Regularium Eucharistiam recipiunt, præcepto Ecclesiæ hac de re edito non satisfaciunt, sed tenentur illam à proprio Parocho suscipere: alterum eosdem laicos non posse in die Paschatis de manu Regularium Sanctissimam communionem accipere, etiamsi alia die satisfecerint præcepto, eadem Congregatio Concilii 21. Maii 1627. & in Indiarum 18. Martii 1634. lib. 15. Dec. pag. 42. & iterum in Mechlinien. 31. Januarii 1682.

17. Iis autem, qui tempore ab Ecclesia statuto ad confessionis, & Eucharistiæ Sacramenta sumenda non accedunt, potest Episcopus pœnas pecuniarias, & etiam excommunicationis injungere, ut declaravit Sac. Congr. Concilii, nam olim propositis in ea dubiis.

- I. An Episcopus adversus eos, temporibus ab Ecclesia statuti ad Confessionis, & Eucharistiæ Sacramenta negligunt accedere, & pœnas cap. omnes utriusque sexus de pœn. & remis. contemnuunt, possit etiam ad excommunicationem procedere.
- II. An pro satisfactione, pœnas pecuniarias pro loco applicandas injungere?
- III. An expediat talium absolutionem sibi reservare? die 28. Januarii 1587. Sac. Congregat. Ad Primum censuit licere, nisi forte de proprii Sacerdotis consilio ex rationabili causa communitio ad tempus dilata fuerit. Ad Secundum posse injungi eleemosynas alicui pro loco applicandas pro hujusmodi excommunicatorum emendatione. Ad Tertium non expedire lib. 18. Dec. pag. 604.

18. Nec tamen in approbatione Confessariorum, debet sibi reservare absolutionem eorum, qui non solvunt lo-

cis piis id, quod ratione administrationis, vel alia de causa debent: quia hi remediis juris cogendi sunt prout etiam eadem Congreg. Concilii declaravit in Castren. 3. Februarii 1635. lib. 15. Dec. pag. 164.

19. Pœnitentiarii vero Ecclesiarum Cathedralium, licet eo ipso, quod sunt in Præbenda Pœnitentiali instituti, censeantur absque alia approbatione Episcopi approbati ad Confessiones audiendas omnium Diœcesanorum, ut dixi tom. 1. tit. 2. annotat. ad form. 6. numer. 28. Nihilominus, non possunt à casibus Episcopo reservatis absolvere, neque in esu ciborum dispensare absque speciali Episcopi delegatione: nec alteri propriam facultatem delegare, seu à censuris, & casibus reservatis sibi concessis absolvere, non audita integra pœnitentis Confessione, ut respondit Sac. Congregat. Concilii in Dertbonen. 6. Julii 1647. Et enim propositis dict. die dubiis.

- I. An Canonicus Pœnitentiarius Ecclesiæ Cathedralis possit absolvere à censuris, & a casibus tam à jure Episcopo reservatis, quam ab illis, quos Episcopus sibi reservavit.
- II. An Pœnitentiarius dispensare possit tempore Quadragesimæ super esu ciborum prohibitorum cum infirmis, & cum aliis habentibus attestationem Medicorum, absque speciali delegatione ab Episcopo concedenda.
- III. An Pœnitentiarius facultatem, quam habet absolvendi pœnitentes à casibus concessis, possit alteri Confessario delegare, qui absolvat prout idem Pœnitentiarius.
- IV. An Pœnitentiarius possit absolvere pœnitentes à censuris, & casibus reservatis sibi concessis non audita integra Confessione Sacramentali, sed tantummodo ab ipsis casibus reservatis, & pro aliis pœnitentes remittere ad alium Confessarium.

Sacra Ec. ad supradicta dubia respondit negativè in omnibus lib. 18. Dec. pag.

349. & concordat Barbof. de Offic. Episc. allegat. 55. numer. 22. & seqq. Gallimart. collect. in Concil. sessio. 24. cap. 8. num. 5.

20. Ulterius non sine iusta causa ab audiendis confessionibus rejiceretur ii Regulares, qui in eorum Superiorum testimonialibus litteris de eorum idoneitate, requisita Clementine Dudum de sepult. expressa non haberent. Nam cum ibi in §. statumus injungatur Prioribus, Provincialibus, & Ministris Ordinum, ut eligere studeant (sunt verba dictæ Clementinæ) personas sufficientes, idoneas, vita probatas, discre-

tas, modestas, atque paratas ad tam salubre ministerium, & officium exequendum, quas sic ab ipsis electas representent, vel faciant presentari Prelatis, ut de eorum licentia gratia, & beneplacito in Civitatibus, & Diocesis eorumdem hujusmodi personæ sic electæ confessiones confiteri sibi volentium audiant &c. Si Religiosi presentatum has qualitates, & merita habere, in Dimissoria fidem individualem non facerent, tunc potius culpæ Superiorum, (qui formam Clementinæ non servant) quam rigori Episcopi tribuenda esset rejectio.

ISTRUZIONE, ED ORDINI

Da osservarsi nell'Orazione continua di Quarant'Ore coll'Esposizione del SANTISSIMO SACRAMENTO per li bisogni di Santa Chiesa, secondo la pia mente di Nostro Signore Papa CLEMENTE XI.

GASPARO per la misericordia di Dio Vescovo di Sabina, della S. R. C. Card. di Carpegna, della Santità di Nostro Signore Vicario Generale.

SUMMARIUM.

I *IN Ecclesijs ubi reperitur expositum Sacramentum Eucharisticum, quid sit servandum in celebrandis Missis Sacr. Congr. Rit. præscriptis*

in Decreto quod allegatur, & numer. 2.

3 *Innovantur Decreta generalia Congr. Rit. circa appositionem Baldachinorum pro laicis, & injungitur illorum observantia num. 4. 5. & 6.*

Stendo state fatte fin dal tempo dell'Introduzione del'Esposizione del Santissimo Sacramento per l'orazione continua di Quarant'Ore diverse provisioni spettanti al decoro di detta Sacra Funzione, acciò le medesime venghino esattamente osservate, e si rimova ogni abuso; D'Ordine espresso dalla Santità di Nostro Signore datoci coll'oracolo della sua viva voce ordiniamo, e comandiamo, che in tutte le Chiese di quest'Alma Città, tanto Patriarchali, quanto Collegiate, e Parochiali, ed in ogn'altra Chiesa sì de' Secolari come de' Regolari in qualsivoglia modo privilegiata: in cui si farà la sudetta Orazione di Quarant'Ore s'osservi inviolabilmente quanto si prescrive nella presente novissima Istruzione, sotto le pene infra scritte.

- I** Si metterà sopra la porta della Chiesa dove farà l'Esposizione, un segno del Santissimo Sacramento ornato di festoni, come pure a capo della strada vicina, perche sia noto a chi passa esser ivi l'Esposizione del Santissimo Sacramento.
- 2** Il Santissimo Sacramento dovrà esporfi nell'Altare Maggiore, (eccettuataene le Basiliche Patriarchali, nelle quali si suol' esporre sopra altro altare) e coprirà l'Imagie, ò Statua, che vi sia; come anche le Pareti della Tribuna, le vicine all'Altare, se non vi sono ornamenti fissi, si copriranno con drappi, avvertendosi, che gli apparati non contenghino Istorie, nè cose, profane.

Sopra l'Altare non vi si pongono Reliquie de' Santi, ò Statue de' medesi-

- mi (non escludendosi però quelle degl' Angeli, che faccino figura di Candelieri,) e molto meno vi si ponghino figure dell'Anime del purgatorio di qualsivisia materia; il che si proibisce anche in tutte l'Espofizioni particolari, & in quelle, che tal volta si fanno per suffragio di quell'Anime.
- 3 Sopra detto Altare in sito eminente vi sia un Tabernacolo, ò Trono con Baldachino proporzionato di color bianco, e sopra la base di esso vi sia un Corporeale per collocarvi l'Ostensorio, ò Custodia, il di cui giro farà attorniato di raggi; nè vi farà d'avanti alcun'ornamento, che impedifchi la vista del SS.
- 4 Ardino sopra l'Altare almeno delli lati della Croce, & otto candelle nella parte superiore, con altre quattro delli lati dell'Ostensorio, nella di cui parte opposta non vi si ponga onninamente lume alcuno; e vi siano finalmente due Torcieri con le fiaccole almeno di tre libre l'una. L'istesso numero de' lumi vi sia anche di notte dopo ferrata la Chiesa, trà quali ve ne siano almeno dieci di cera, e per la Chiesa nella sera si mettano lumi sufficienti per evitare la confusione, quali stiano accesi finche si chiudono le Porte di essa. Potranno anche di giorno oscurarsi le finestre vicino all'Altare dell'Espofizione, ad effetto di raccogliere la mente de' Fedeli all'Orazione.
- 5 Niun Secolare, benchè vestito con Sacco di qualsivoglia Compagnia ardifca d'andare intorno all'Altare per aggiustare lumi, ò far altro che occorrà, mà dovrà essere un Sacerdote, ò almeno un chierico con Cotta, con la quale sopra il proprio Abito dovranno comparirvi, anche li Regolari di qualsivoglia Religione: Avvertendosi di più, che ogni persona di qualsivoglia condizione, & ordine, per Decreto della *Sagr. Congreg. de' Riti, Urbis* 19. *Aug.* 1651. avanti il SS. Sacramento esposto accostandosi, ò partendosi da esso, deve fare la riverenza con ambe le ginocchia piegate. In ordine poi alla Persona del Sacerdote quale celebra la Messa privata, s'insinua esservi Decreto della medesima *Sagr. Congr. Urbis* 7. *Sept.* 1638. che mentre passa avanti l'Altare in cui stà esposto il Santissimo Sacramento, dopo fatta l'Adorazione con le ginocchia piegate, scoperto il capo, alzandosi lo ricopra.
- 6 Si tenga durante l'Espofizione alla Porta della Chiesa, per la parte di dentro, ò di fuori, come tornerà più comodo, un Tapeto, che faccia forma di Busola con spazio adeguato alli lati per comodità del Popolo, e sia talmente posto, che non possa mai dalla strada vederfi il Santissimo Sacramento.
- 7 Stiano di continuo uno, ò due Sacerdoti, ò almeno in altr'Ordine sacro costituiti se si potrà, vestiti di Cotta (benche siano Regolari) genuflessi avanti d'un Banco ricoperto con Tapeto ò panno rosso, ò d'altro colore, è qualità decente, vicino all'infimo grado dell'Altare, e mai sopra genuflessorii, orando tanto di giorno, quanto di notte a vicenda. Dove sarà qualche Confraternità vi assistino due Confratelli almeno, avanti un banco coperto di panno verde, ò d'altro colore decente parimente a vicenda, mà fuori dal Presbiterio, e distanti dagl'Ecclesiastici sudetti, ed orando con tutta divozione per edificazione degl'Astanti, e con voce sommessa per non causare distrazione à gl'altri.
- 8 Nella Sacrestia vi sia l'Orologio almeno à polvere per sapere il tempo della vicenda, di cui se ne darà il segno ad ogn'ora con la Campana maggiore tanto di giorno come di notte.

9. La sera avanti il giorno dell'Esposizione dopo il segno dell'Ave Maria, si suonino le Campanie solennemente per avviso del Popolo, come anche la mattina nel far del giorno, e dopo tutti gli altri segni dell'Ave Maria durante l'Esposizione come parimente le solite tre volte avanti le Messe solenni.
10. Nell'Altare dove stà esposto il Santissimo Sacramento non si celebri altra Messa, che le solenni per l'Esposizione, e Reposizione, ne i quali due giorni oltre la Conventuale (nelle Chiese dov'è obligazione di cantarla) si celebrerà dopo Nona la Messa del Santissimo Sacramento Votiva pro re gravi (eccettuate però tutte quelle Domeniche, che sono di prima, o seconda Classe, e tutti li giorni ne' quali per ragione del Calendario tanto universale, quanto particolare di quella Chiesa, in cui si fa l'Esposizione, si fa Ufficio parimente di prima, o seconda Classe, come anche eccettuata la Feria quarta delle ceneri, e le Ferie seconda, terza, e quarta della Settimana Santa, nelle quali Domeniche, ed altri giorni, e Ferie eccettuate, si canterà la Messa Conventuale con l'Orazione aggiunta del Sacramento sub unica conclusione) e tutto ciò s'osservarà inviolabilmente in tutte le Chiese tanto de' Secolari, che de' Regolari.
- Nel giorno Medio, oltre la Messa Conventuale si doverà cantare dopo Nona la Messa Votiva pro pace, o altra, che verrà comandata da N. S., secondo che starà espresso nella lista delle Quarant'ore, con la medesima eccezione delli giorni sudetti, e con la medesima regola circa l'Orazione.
- Nelle Chiese non Collegiate, e dove non è obligazione di cantarsi la Messa Conventuale, doverà in d. giorno Medio cantarsi solamente la Votiva sudetta, con l'eccezione, e regola prescritta di sopra nella Messa del Sacramento. Questa però doverà cantarsi ad un'altr'Altare, che non sia quello dell'Esposizione, nè quello dove sia il Tabernacolo col Sacramento incluso, ed in quelle Chiese, che hanno l'obbligo di cantar la Messa Conventuale, questa pure si canterà ad altr'Altare, come si è detto.
- S'ordina espressamente, che nelli giorni dell'Esposizione, Medio, e della Reposizione, le Messe si debbano cantare con li Ministri parati, e non altrimenti, anche nelle Chiese de' Regolari, non ostante qualsivoglia loro uso, o pretesa consuetudine in contrario.
- Nelle Messe private, che si celebreranno durante l'Esposizione non si suoni il Campanello all'Elevazione, ma solo uscendo i Celebranti dalla Sagrestia, si dia un picciolo segno con la solita Campanella.
- Non si celebrino Messe di Requie nel tempo che durerà l'Orazione di Quarant'ore; E le Messe del Santissimo che si celebreranno ne i giorni permessi dalla Rubrica saranno meramente Votive senza Gloria, e Credo. Nell'altre Messe private correnti, si aggiungerà coll'ordine prescritto dalla Rubrica, l'Orazione del Sacramento, così comandando la Santità di N. S.
11. Il Celebrante dovendo portare il Santissimo in processione sarà vestito di Piviale bianco, quando non abbia celebrato con Paramenti d'altro colore, che in tal caso continuerà il colore della Messa; Il Velo umerale però sarà di colore bianco in qualsivoglia caso, che debba portarsi il Sacramento anco nel Venerdì Santo li Paramenti de' Ministri Sagri saranno del colore del Celebrante come sopra. Parimente il Pallio dell'Altare, dove stà l'Esposizione sarà sempre di colore bianco, benchè la Messa solenne ivi si celebri in altro colore: come pure

pure il Baldachino per la Processione deve essere del medesimo color bianco.

12 Terminata la Messa solenne per l'Esposizione il celebrante con li Ministri fatte le dovute riverenze al Sacramento, si ritireranno fuori del Corno dell'Epistola, dove il Celebrante (come pure li Ministri) deporrà il Manipolo, e levata la Pianeta prenderà il Piviale, ponerà ivi l'incenso in due Turiboli, senza benedirlo, e dopo con li Ministri genuflesso nel mezzo incenserà trè volte il Santissimo. Sul fine della Processione (quale si principierà anticipatamente fatta l'elevazione del Santissimo, o prima, secondo che sarà più, o meno numerosa) il Diacono in tempo congruo fatta la dovuta riverenza prenderà il Sacramento, e stando in piedi lo consegnerà al Celebrante genuflesso genuflettendo immediatamente esso Diacono; lo prenderà il Celebrante, ricoperte le mani dall'estremità del Velo umerale, e si alzerà: Principiandosi poi da Cantori l'Inno *Pange lingua &c.* s'incamminerà sotto il Baldachino recitando con voce sommessa Salmi, & Inni insieme con li Ministri, quali eleveranno le fimbrie del Piviale.

13 La processione farà composta di tutto il Clero della Chiesa; ed il Crocifero in questa Funzione non farà parato con abito Subdiaconale, ma vestito con Cotta. V'interranno onninamente otto Sacerdoti vestiti con Cotte, e con le torcie accese in mano, li quali procederanno dalli lati avanti il Baldachino, e dopo di essi seguiranno due Accoliti con Turiboli, quali per la strada incenseranno continuamente il Santissimo, e durante la Processione si suonaranno le Campane solennemente.

14 La Processione si farà dentro la Chiesa, & al più per la Piazza, quando l'angustia della Chiesa ne porti la necessità; e quando esca di Chiesa si farà ben pulire la strada della Piazza, dove se vi farà qualche Bottega, dovrà tenersi chiusa durante la Processione.

15 Se vi saranno instituite Confraternità di Secolari, o siano vestiti di Sacco, o no, tanto li Guardiani, ed Officiali di esse, quanto li Confratri tutti andaranno unitamente avanti il Clero Secolare, o Regolare che vi farà, al quale dovranno sempre cedere il luogo più degno. Di più espressamente si comanda, che li Guardiani, o altri Officiali di esse non ardischino sotto qualsivoglia pretesto di consuetudine, o altro, di andar dopo il Baldachino, sotto la pena di 25. scudi a ciaschedun Fratello, Guardiano, o Officiale della Confraternità, il quale contravenisse alla presente disposizione in conformità dell'Editto pubblicato l'anno 1689. Qual pena di scudi 25. si dovrà applicare alla medesima Confraternità se sarà povera, o al Monte del SS. Viatico a nostro arbitrio. Monsig. Primicerio però, dovrà andare dopo il Baldachino vestito senza Sacco col'abito suo prelatitio, e con il Rocchetto se ne avrà l'uso.

Di più ordiniamo alli suddetti Cleri Secolare, e Regolare, che nelle proprie Chiese, non permettino, che si pratici il contrario, sotto le pene contenute nel suddetto Editto, cioè di scudi venticinque alli superiori, e Rettori delle Chiese Secolari, e di privazione di voce attiva, e passiva alli Superiori Regolari con altre a nostro arbitrio. Quando poi vi fosse alcuno, che tanto ardisse, si notifica che oltre le suddette pene imposte di sopra, resterà ipso jure privo dell'Officio, e cassato dalla Confraternità rispettivamente il Guardiano, o Guardiani, & Officiali, quali contraverranno a questo

- nostr' Ordine, restarà Interdetta la Confraternità, e privati di fare più tale fanta Esposizione, finche da Noi non sarà reintegrata. Si dichiara anche, che all' Accusatore di tal contravvenzione si darà la terza parte della suddetta pena coll' esser tenuto secreto, e la suddetta disposizione vogliamo, che si osservi anche in tutte, e singole Processioni, & Esposizioni particolari.
- 16 Ritornata la Processione in Chiesa, e giunto il Celebrante al grado infimo dell'Altare maggiore, il Diacono genuflesso riceverà il Santiss. da esso Celebrante (quale immediatamente genufletterà deponendo il Velo umerale) e lo collocherà nella base del Trono, andando poi fatte le dovute riverenze al suo luogo. Li Cantori divotamente, e con pausa cantaranno il *Ps. Tantum ergo* &c. Dopo di che il Celebrante alzatosi colli Ministri, ponerà ivi nel mezzo l'Incenso nel Turibolo senza benedizione, e genuflesso incensarà tre volte il Sagram. Terminato l'Inno senza dirsi il *Ps. Panem de Cælo* &c. si cantaranno dalli suddetti Cantori le Litanie contenute nel Libro stampato per l'Orazione delle Quarant' Ore (qual Libro puramente senza alcuna immutazione dovrà usarsi in qualunque altra Esposizione del Santiss. che si faccia particolare) Dopo che haverà dette le Preci il Celebrante, alzatosi, (a cui li Ministri sosterranno il Libro) senza fare nuova genuflessione cantará a mani giunte il *Ps. Dominus vobiscum* &c. con le orazioni, quali terminate, genuflessi faranno breve Orazione, ed indi partiranno a capo scoperto fino ad una ragionevole distanza dal Sacramento, dandosi così il principio all'Orazione delle Quarant' Ore.
- 17 Il Celebrante non dovrà usare la Sede Camerale, secondo il Decreto della Sag. Congr. de' Riti, ma un Banco, (che ne pure habbia braccia) con il postergale ornato di panno rosso ò di altro colore decente, in cui federà insieme colli Ministri Sagri; e si avverte alli medemi, come anche agl'altri che operano circa il divino Ministero, qualmente in tempo che stà esposto il Venerabile, anche nell'Esposizioni particolari non deve si far riverenza alcuna al Clero, nè ad altra persona che assista alli Divini Officj. Molto meno dovranno mai usare le Sedie Camerali nelle Chiese li Guardiani, Deputati, ed Officiali delle Confraternità, Compagnie, e Congregaz. Laicali; mà federanno sopra un Banco con postergale senza braccia a' lati, e senza alcun uso de' Cuscini, come pure senza gradini, e senza genuflessorii davanti, qual Banco potrà coprirsi, di panno, e non di seta, e sarà onninamente situato fuori del Presbiterio in quelli casi che assisteranno alle messe, e Vesperi solenni, ò che nel Presbiterio si celebri dal Clero alcuna Funzione Sagra, ò che si Predichi in Chiesa, secondo li replicati Decr. della S. Congr. de' Riti, particolarmente per Decr. Generale emanato sotto li 13. Marzo 1688. sotto le pene medeme espresse di sopra, e comminate al n. XV. nell' *ss. Se vi saranno* &c. e *Di più ordiniamo* &c. Monf. Primicerio però federà dentro il Presbiterio al lato dell' Evangelio, in un Banco coperto di Panno, nell' Abito suo Prelatitio, come si è detto al n. XV.
- Se però la struttura della Chiesa non permetterà luogo congruo fuori del Presbiterio in tal caso di necessità si concederà da Noi, che possa collocarsi il Banco come sopra de' Guardiani, dirimpetto all' Altare in uno de' lati, fuori del termine del Presbiterio.
- Si proibisce espressamente agl' Huomini, ed alle Donne di qualsivoglia sta-

to, e condizione (eccettuate le Persone Regie quando vi si trovino) l'entrare sotto qualsivoglia preteſto ad orare nel Presbiterio, ò ſia recinto dell'Altare, dove ſtà eſpoſto il Venerabile; dovendo quel luogo eſſer occupato ſolamente da Eccleſiaſtici, deſtinati al Miniſterio Divino, ò all' aſſiſtenza dell' Orazione; Il che ſi oſſerverà non ſolo nelle Chieſe dove ricorre l'Eſpoſizione ordinaria, mà anche in tutte le altre, dove per Indulto Apoſtolico, ò per altra legittima facoltà, occorre farſi l'Eſpoſizione, benche per breve tempo; al che provvederanno li Superiori, ò Sagreſtani col riparo delli Ban- chi ancora biſogmando. In oltre ordiniamo, e comandiamo a' Rettori, e Superiori tanto Secolari, quanto Regolari di qualsivoglia Chieſa, che du- rante la d. Eſpoſizione non ardiſchino di far portare riſpettivamente qual- ſivoglia forte di Sedie nelle Chieſe à qualunque perſona d'ogni ſeſſo, gra- do, e condizione, ſotto la pena di dieci ſcudi alli Rettori Secolari da appli- carſi ad uſi Pii riſervata la terza parte per l'Accuſatore, & a' Regolari della privazione della voce attiva, e paſſiva, & altre a noſtro arbitrio.

18 Non ſi terrano nelle Chieſe dell' Eſpoſizioni anche particolari, Bacili per limoſine, ne vi aſſiſteranno Religioſi, ò altri Eccleſiaſtici, ne nemo Perſone Laicali per riceverle; come ne meno anderanno Chierici, Conſra- tri, Mandatarii ò altre perſone queſtuando per la Chieſa. Molto meno do- veranno far ciò li poveri, quali ſtaranno per lo ſpazio di canne dieci lontani dalle Porte della Chieſa, ſotto le pene contenute nell'Editto ſtampato à parte, che per ciò farà parimente cura de' Superiori, e Sagreſtani, e degli Eſſecutori che vi aſſiſtono, il procurare, non entrino in Chieſa ad effetto di evitare la diſtrazione de' Fedeli che orano, potendo li benefattori caritativi far l'elemoſine fuori delle Chieſe, ficcome anche è l'intentione di N.S. dichia- rata nell' ultimo editto in cui ſi proibisce ad ogni Fedele dar nelle Chieſe limoſine a' poveri.

19 S' avverte che non termini l' Orazione in una Chieſa, ſe non che dopo che farà principiata nell'altra, e ciò ſ' oſſerverà da qualunque Chieſa, benche Baſilica, e Collegiata ò in qualsivoglia modo Privilegiata.

20 Terminata la Meſſa della Repoſizione il Celebrante prenderà il Piviale (oſſervando il ritto riſpettivamente ſopra deſcritto dopo la Meſſa dell' Eſpo- ſizione) e genufletterà colli Miniſtri avanti il Santiffimo Sacramento nel mezzo ſull' infimo grado dell' Altare; Immediatamente li Cantori princi- piaranno le Litanie, e ſi continuerà fino al *Ŷ. Domine exaudi orationem meam* incluſivè. Dopo alzatoſi il Celebrante colli Miniſtri, ponerà ivi nel mezzo l' Incenſo ſenza benedizione, e genufleſſo incenſerà trè volte il San- tiſſimo Sacramento, e prenderà il Velo umerale. Fatta l' incenſazione, il Diacono colle dovute riverenze levarà il Sacramento dal Trono, & imme- diatamente ſtando in piedi lo conſegnerà al Celebrante genufleſſo, genu- flettendo anch' eſſo Diacono ſubito che averà conſegnato il Sacramento, praticandoſi dipoi riſpettivamente ciò che ſopra nell' Eſpoſizione ſi è detto circa le Cerimonie, e Rito della Proceſſione &c.

21 Ritornato dopo la Proceſſione il Celebrante all' infimo grado dell' Al- tare, il Diacono genufleſſo riceverà da eſſo, che ſtarà in piedi il Santiffimo, verſo cui il Celebrante genufletterà immediatamente, e deporrà il Velo ume-

- rale: Il Diacono lo collocarà sopra il Corporale in mezzo dell'Altare, e ritornerà al suo luogo. Il Celebrante al *Ÿ. Genitori Genitoque &c.* alzatosi colli Ministri ponerà come sopra l'Incenso senza benedirlo, ed incenserà il Sacramento. Li Cantori diranno il *Ÿ. Panem de Cælo, &c.* (à cui s'aggiungerà l'*Alleluja* nel tempo Pasquale solamente, & in tutta l'Ottava della Festività del Corpus Domini in qualsivoglia Esposizione che si facci.) Il Celebrante alzatosi senza far nuova genuflessione sostenendo li Ministri il Libro (senza dire il *Ÿ. Dominus Vobiscum*, come per Decreto della Sacra Congregazione de' Riti) cantará le Orazioni à mani giunte, quali terminate, genuflesso prenderà il Velo umerale, ed ascendendo solo all'Altare, fatte le dovute riverenze prenderà nelle mani ricoperte, come si disse, coll'estremità del Velo umerale l'Ostensorio, e darà con esso la Benedizione al Popolo, e riposto il Sacramento sopra il Corporale scenderà, e starà genuflesso al suo luogo. Il Diacono immediatamente, ò un Sacerdote con Stola, fatte le dovute riverenze chiuderà il Sacramento nel Tabernacolo, quale per tale effetto doverà ritenersi nell'Altare dell'Esposizione; e l'Offia Consagrada si dovrà consumare nella Messa, ò in quella mattina, ò nella seguente; dopo di che partiranno, e terminará l'Orazione di Quarant' Ore.
- 22 Nel tempo che durará l'Orazione medesima, si proibisce espressamente il Predicare; ma volendosi fare dopo li Vesperi qualche breve Sermone per eccitare li Fedeli alla divozione verso il Santissimo Sacramento si dovrà prendere la licenza, e Benedizione da Noi, ò da Monsignore nostro Vicegerente, anche nelle Chiese de' Regolari, & in qualunque modo Privilegiate, e non solo nell'Esposizione di Quarant' Ore, ma in qualsivoglia altra Esposizione; qual licenza si darà in scriptis. Quello poi doverà Sermoneggiare, farà almeno costituito nell'Ordine Diaconale, Sermoneggerà con la Cotta, benchè sia Regolare, mà senza la Stola, & a capo scoperto, vicino all'Altare dove stà esposto il Santissimo, & in un sito che non obblighi gl'Ascoltanti a fare atti d'irriverenza con voltare le spalle al Sacramento.
- 23 Le Chiese dove farà l'Orazione di Quarant' Ore doveranno la sera stare aperte fin tanto che vi farà il popolo per orare. Ma perche non può darli in ciò un'ora determinata sì per la situazione di esse, come per la mutazione delle stagioni; Perciò potranno chiudersi l'Estate circa le trè ore, e l'Inverno intorno ad ore cinque. S'avverte però, che anche a Porte chiuse deve continuare l'Orazione come s'è detto an.7. non dovendo mai esser interpolata l'Orazione di Quarant' Ore, come per Decreto della Sac. Congr. de' Riti.
- 24 In ogni Chiesa di Roma si terrà affissa in luogo patente la Lista delle Quarant' Ore per informazione de' Fedeli Devoti.
- 25 Parimente in ogni Chiesa dove è determinata l'Esposizione si dovrà tenere affissa continuamente nella Sagrestia la presente Istruzione, acciò che niuno possa allegare l'ignoranza delle Regole, e Precetti che vi si contengono.
- 26 Non ardirà alcun Rettore, Curato, ò Sagrestano, fuori dell'ordine assegnato nella Lista delle Quarant' Ore, d'esponere, ò far esponere il Santissimo Sacramento sotto qualsivoglia pretesto, ò consuetudine, per veruna causa grave, nè per Infermi, senza Breve speciale di S. Santità, ò almeno licenza se-

gna-

gnata da Noi, ò da Monsignor nostro Vicegerente, e sottoscritta dal Deputato delle Quarant' Ore, quale ottenuta s' esporrà il Venerabile in un' Altare, ò Cappella con un Velo avanti, e col sudetto numero di venti lumi, e si osserverà puntualmente il tempo che dovrà durare l'Espofizione assegnata nella sudetta licenza sotto le pene infra scritte, e privazione d'ufficio.

27. Finalmente si comanda espressamente che tutti, e singoli sopraddetti Ordini si debbino inviolabilmente osservare, e che si ubbidisca esattamente per quello potesse occorrere di più al nostro Deputato sopra le Quarant' Ore, sotto pena alli Maeftri di Cerimonie che assisteranno alle funzioni, se non faranno adempire esattamente tutte le Ceremonie, & i Riti prescritti, ed alli Trasgressori rispettivamente de' sudetti Ordini, di scudi dieci, d'oro da applicarsi a' luoghi Pii; & alli Regolari della privazione di voce attiva, e passiva, di Carcere, & altre pene maggiori riservate à nostro arbitrio: dichiarandosi, che in difetto dell' osservanza, si procederà più rigorosamente contro li Superiori, e Sagrestani delle Chiese, alli quali appartiene più che ad ogn'altro la buona regola, e cura di esse.

Dato dalla nostra solita Residenza questo dì 20. Gennaio 1705.

G. Card. Vicario.

Antonio Buffi Deputato.

Niccolò Antonio Cuggiò Segretario.

ADNOTATIONES.

1. L'ORATIONE DEL SACRAMENTO. Quoties igitur publicæ venerationi exponitur in Ecclesiis ven. Ostia, in missis privatis erit dicenda Oratio de Sacramento, ordine à Rubrica præscripto: in missis verò cantatis, & solemnibus servandum erit *Decretum Congr. Rit. 13. Febr. 1666.* quod notatur in *Kalendario Frat. Minor. de Obser. sub titulo de notand. general. pro Missal. num. 9.* sequentis tenoris: -- Quando exponitur Sacramentum in Altari pro initio 40. horarum, vel spiritualium exercitationum, si accidat in festo primæ, vel secundæ classis, sive in Dominica privilegiata primæ, vel secundæ classis, tunc in Collegiatis, vel due cantetur Missæ una de festo, seu Dominica post Tertiam: altera Novena de Sacramento post Nonam, vel una cantetur de die cum commemoratione Santissimi Sacramenti.

2. In Missis tamen privatis dicta Oratio de Sacramento erit omittenda in festis primæ, & secundæ classis, prout ead. *Congr. Rit. respondit 2. Decembr. 1684.* nam proposito Dubio pro parte Procuratoris

Generalis Lateranensium--An in Missa privata de Sancto duplici, vel semiduplici, de quo tali die fit Officium, faciendâ sit commemoratio de Sanctis. Sacramento exposito occasione 40. horarum, prodit rescriptum - posse, sed omittendam in festis primæ & secundæ classis.

3. SITUATO FUORI DEL PRESBITERIO. Quæ Sacri Canones invariabiliter statuerunt de exclusione laicorum à Presbyterio, ut apud Card. Bon. in *liturg. lib. 1. c. 20. §. 7.* videre est, & liber Cæremonialis verbis nempe *Sedes autem pro Nobilibus atque Illustribus viris, laicis Magistratibus, ac Principibus, quantumlibet magnis, & excelis, plus minusve, prò cuiuscunque dignitate, & gradu ornatas decet extra Chorum, & Presbyterium collocari juxta Sacrorum Canonum præscriptum, laudabilisque antiquæ disciplinæ documenta jam inde ab exordiis Christianæ Religionis introductæ, ac longo tempore observatæ nec non Sac. Congreg. Rituum circa eorumdem locum, & præeminentias præscripsit, hic innovantur, & observanda esse præcipitur. Decreta autem, quæ diversis temporibus hac in re emanarunt, sunt sequentia.*

D 2 DE-

DECRETUM

Generale.

„ 4. Cum pluriès Sacrorum Rituum
 „ Congreg. inhærendo Decretis alias edi-
 „ tis, & signanter in *Nucerina die 21.*
 „ *Novembris 1694. 28. Septembr. 1675.*
 „ & *13. Martii 1687.* declaraverit nullo
 „ modò dandum esse Evangelium ad
 „ osculandum Sæcularibus, etiam Præsi-
 „ di in celebratione Missarum, necnon
 „ prohibuerit usum Baldacchini, & præ-
 „ fertim in *Acernina die 26. Junii 1666.*
 „ *Baren. 5. Martii 1667. & 27. Junii 1684.*
 „ *Marscen. Poliganen. & Militen. 5. Mar-*
 „ *tii 1667. Hyeracen. 2. Octobr. 1683. &*
 „ *Bitonten. 23. Septembr. 1684.* Ac in-
 „ super denegaverit assistentiam in Pres-
 „ byterio, & specialiter in *Matbera-*
 „ *nen. 24. Januarii 1665. Melpolitana 15.*
 „ *Junii 1667. & Baren. 20. Novembr.*
 „ *1677. & 22. Febr. 1687.*
 „ 5. Eminentissimi Cardinales eidem
 „ Sac. Congregationi. Præpositi manda-
 „ runt, ut prædicta Decreta prohibentia
 „ personis Sæcularibus osculum Evange-
 „ lii, usum Baldacchini, & assistentiam
 „ in Presbyterio renoventur, & copiae
 „ illorum transmittantur Archiepiscopi,
 „ & Episcopis Regni Neapolis, eisdem-
 „ que injungendo, ut illa intimari faci-
 „ ciant Superioribus Ecclesiarum suæ
 „ Diœcesis, tam Sæcularibus, quàm
 „ Regularibus, & in casu transgressio-
 „ nis, procedant etiam contra Regula-
 „ res auctoritate ejusdem Sac. Congre-
 „ gationis ad pœnam interdicti; Et ita
 „ decreverunt, & in Ecclesiis Regni
 „ Neapolis omninò servari jusserunt die
 „ *13. Martii 1688.*

ALIUD

DECRETUM

Generale.

„ 6. Sac. Rituum Congregat. die 22.
 „ Aprilis referente Eminentissimo, &
 „ Reverendissimo D. Cardinali Colum-
 „ na Ponente stetit in decisivis die 13. Mar-
 „ tii 1688. & quoad Baldacchina, non
 „ tantùm illorum usum, verum etiam
 „ retentionem, tam in Presbyterio,
 „ quàm extra in eodem Decreto com-
 „ prehendi declaravit. Et ad effectum ut
 „ memoria pereat similis abusus, man-
 „ davit ut injungatur Archiepiscopis,
 „ & Episcopis Regni Neapolitani, quod
 „ hastas, gradus, suppedanea, & quæcum-
 „ que alia signa Baldacchini ab Ecclesiis
 „ suarum Diœcesum, tam Sæcularium,
 „ quàm Regularium, remove faciant,
 „ & quoad Ecclesias Regularium proce-
 „ dant ad interdicta, & contra inobe-
 „ dientes ad Censuras auctoritate Sac.
 „ Congr. Eadem die 22. Aprilis 1690.
 „ Et factò de prædictis verbo cum
 „ Sanctissimo per me Secretarium, San-
 „ ctitas sua annuit, sensum Congreg.
 „ approbavit, & laudavit, ac præmi-
 „ sum Decretum exequi omninò, &
 „ publicari præcepit, die 22. ejusdem
 „ Mensis, & Anno 1690.

L. Fliscus Sac. Congr. Rit. Sacr.

Edicti de Divinis Officiis, & Missarum celebratione-

FORMULA II.

SUMMARIUM.

- 1 Ordo recitandi Divinum Officium in choro præscribitur à Sac. Congreg. Episcoporum & Regular. in Decreto, quod allegatur.
- Officium B. M. V. non recitatur in choro ab illis, qui servant Ro-
- ma-

- manum ritum, nisi adsit consuetudo ibi.
- 2 Canonici confabulantes in choro sunt puniendi.
Canonici confabulantes frequenter in choro tenentur ad restitutionem distributionum. ibi.
Canonici exeuntes à choro sine justa causa, sunt puniendi. ibi.
- 3 Canonici non possunt uti pulvinari, neque retinere in loco suarum sedium stratum, sive tapete, quamvis sint Dignitates.
- 4 Magistratus laicorum, debet habere sedilia extra locum Presbyteri, non obstante consuetudine, sive possessione in contrarium.
- 5 Magistratus laicorum, non debet in sedibus uti tapeta, seu stratu.
Magistratus laicorum, sive Præses Provinciæ assistentes Missæ solemnibus, quo ritu sint iburificandi, & pacem recipere debeant ibid. & allegatur Decretum S. Congr. Rit.
- 6 Magistratus, & Governator Civitatis Camerini accedentes ad Ecclesiam, & Palatium Episcopi in solemnioribus festis, quomodo se gerere debeant, & Episcopus illos recipere, referuntur resolutiones Sac. Congr. Rit. & n. 7.
- 8 Magistratus laicorum potest invitari ad lotionem manuum Episcopi solemniter celebrantis, sed non cogi censuris, & n. 9.
- 10 Canonici tenentur habitu Canonicali associare Episcopum procedentem ad Ecclesiam ad horas canonicas, sed non possunt cogi pœna excommunicationis.
- 11 In assignando locum Magistratibus, aliisque personis in Dignitate constitutis, fugienda sunt extrema.
- 12 Prelato Præsidi Provinciæ qualis honor, & præeminentia debeatur præsentem Episcopo, tam intra, quam extra Ecclesiam, deciditur à Sac. Congr. Rit. in Decreto quod afferitur.
- 13 Episcopo titulari Suffraganeo qualis honor, & præeminentia debeatur in Ecclesia, in qua vice Episcopi Ordinarii functiones Pontificales Monacelli Form. Pars II.

- exercet, deciditur ab ead. Congr. in Decreto, quod pariter afferitur & num. 15.
- 14 Episcopus titularis Suffraganeus an possit deferre in Ecclesia in qua exercet functiones Pontificales, Cap-pam. ibi.
Coadjutor Episcopi potest deferre Cap-pam. ibi.
- 16 Episcopi titulares, qui carent Clero, & plebe, differunt ab aliis qui in suis Ecclesiis exercent jurisdictionem.
Episcopi huiusmodi titulares inter Episcopos ultimo loco sedere debent, quamvis sint antiquiores. ibi.
Episcopi titulares hodie non creantur, nisi pro Ecclesiis Cardinalium, quæ eos solent habere, ac in Ecclesiis Germanicæ. ibi.
Episcopi titulares, nec ad primam Tonsuram sine licentia proprii Ordinarii, Clericos promovere possunt, & reicitur Riccius.
- 17 Episcopi titulares Suffraganei, non dispensant super interstitiis, neque votum habentia approbatione ordinandorum, nisi simul sint Examinatores.
Nec possunt visitare clausuram Monialium, nisi sint simul Vicarii Generales, vel aliud speciale mandatum habeant. ibi.
- 18 Vicario Generali Episcopi debetur præcedentia supra Canonicos, & Dignitates, in actibus publicis, & privatis ubique.
Vicarius Generalis si est unus de gremio Capituli sedere debet in suo stallo, & in actibus capitularibus non præcedit Canonicos. ibi.
Si vult præcedere debet habitum Canonicalem & distributiones dimittere. ibi.
Non præcedit Canonicos Sacris Vestibus indutos. ibi.
- 19 Magister Cereemoniarum in quo loco sedere debeat ostenditur.
Magister Cereemoniarum debet salarium habere ab Episcopo, & Capitulo ibi.
Canonicus non potest cogi ad exercendum officium Magistri Cereemoniarum ibid.

- 20 Referuntur Decreta Generalia Sac. Congreg. Rit. de non celebrandis missis de requiem tu festis duplicibus.
- Missæ Conventualis non potest celebrari pro defunctis in festis duplicibus, vel semiduplicibus non obstante contraria Testatorum dispositione. ibi.
- 21 Examinatur Rubrica de translatione festorum, & offertur resolutio Sac. Congr. Rit.
- 22 Festum Annuntiationis B. M. V. quando est transferendum habet diem fixam fer. 2. post Dominicam in Albis.
- 23 Officium S. Narcisi in Regnis Hispaniarum sub quo ritu sit celebrandum, deciditur.
- 24 Officia Sanctorum ad libitum, non possunt transferri quando incidunt in die impedita.
- Religiones, Collegia, sive Ecclesie, quæ habent Indultum celebrandi officium de Sacramento, vel de Sanctis in diebus non impeditis, pluries in hebdomada, vel pluries in mense, non possunt illo uti in diebus Quadragesimæ, adventus, & Vigiliarum. ibi.
- 25 Reliquiarum identitas, quibus demonstrationibus probetur ostenditur.
- 26 Reliquiæ Sanctorum non sunt tangendæ nudis manibus.
- 27 Reliquiæ Sanctorum à Monialibus non tangantur, neque afferentur intrâ Clausuram.
- Reliquiæ Sanctorum non debent extrahi à thecis. ibi.
- 28 Missa debet concordare cum officio, & sine rationabili causa à Rubrica Sacerdos recedere non debet.
- 29 Presbyter Sæcularis in Ecclesiis Regularium potest in celebratione Missæ recurrente die festo se uniformare eorum ritui, & adducitur Decretum Sac. C. Rit.
- 30 Color paramentorum in Celebratione Missæ à rubrica præscriptus non potest variari sine necessitate absque gravi culpa.
- 31 Episcopi non possunt uti Oratorio, seu Cappella privata extra Domum propriæ habitationis.
- Regulares, Altari portatili hodie non possunt uti quicumque sint, & offertur Decretum generale Sac. Congr. Concilii.
- 32 Oratoria privata conceduntur cum Clausulis restrictivis, & quæ sint referuntur.
- 33 Familiæ actu non necessarij servitio indultarii tempore celebrationis Missæ, tenentur pro satisfactione præcepti de audienda missa diebus festis accedere ad Ecclesiam.
- 34 Papa dissimulando peccata, transgressores legis non dispensat, neque abusus approbat.
- 35 Missa celebranda, & audienda est de jure in Ecclesia.
- Indultum Oratorii privati est odiosum, & præjudiciale cultui Divino, & sic strictè interpretandum. ibi.
- Lata interpretatio dicti Indulti in exitium vergit transgressorum præcepti. ibi.
- 36 Observantia interpretativa legis non intrat, quoties lex est clara, & contrarius usus non excusat sine consensu legislatoris expresso.
- Papa per verbum Volumus, dat formam præcisè observandam. ibi.
- 37 Clausulæ restrictivæ in Indulto Oratorii privati non apponuntur de stylo, sed ex sententia Congr. Concilii. Ejus est interpretari, cujus est contedere. ibi.
- 38 Clausula in tuæ ac familiæ præsentia non comprehendit famulos, sed agnatos tantum.
- Correctio, & contrarietas legis semper est vitanda. ibi.
- 39 Audientes Missam diebus festis in Oratorio, seu Cappella privata Episcopi, satisfaciunt præcepto.
- 40 Cardinales habent de jure privilegium Altaris viatici ad instar Episcoporum propter eorum præstantiam. Cardinalium Cætus appellatur Senatus Divinus.
- Cardinales sunt Dignitate, & officio majores Episcopis. ibi.
- Qui audit Missam diebus festis in

- eorum Cappella satisfaci precepto.
- 41 Oratoria publica, quæ requisita habere debeant ostenditur.
- 42 Oratoria publica ruri permitti de facili non debent, propter damna Spirituality, quæ eveniunt Parochianis, & quæ sint ista damna enumerantur.
- 43 Presbyteri non deferentes coronam clericalem maximè quando accedunt ad celebrandum peccant mortaliter.
- 44 Legatum missarum, quia respicit favorem Animæ in dubio semper præsumitur perpetuum, quoties voluntas Testatoris non obstat: etiamsi beves, vel legatarius reperitur gravatus sub nomine proprio, aut per adjectivum meus dictus, ipse, infrascriptus.
- 45 Commissarii Fabricæ S. Petri de Urbe admonentur, ne sint faciles in proferendis Sententiis absolutoriis super cessatione legatorum.
- 46 Adimplementum onerum missarum, & applicatio Sacrificii probatur juramento Sacerdotis celebrantis.
- 47 Revisor ab Episcopo delegatus pro exigendis rationibus adimplementi piorum operum, potest recipere mercedem, dummodo non sit Officialis ipsius Episcopi, & afferuntur Decreta.
- 48 Episcopus exigit ab Administratoibus locorum piorum rationem administrationis, tam in Visitatione, quàm extra, per seipsum, vel per delegatum.
- Imò juramentum de fideliter administrando ab eis requirere potest. ibi.
- Administratores recusantes exhibere Episcopo libros, & instrumenta, censuris illos compellere potest. ibi.
- 49 Episcopus eisdem facultatibus utitur contra Fratres Cappellanos Religionis Hierosolimitanæ.
- 50 Quæ sit jurisdictio Episcopi in Ecclesiis subjectas Capitulo Lateranensi, & Presbyteros S. Philippi Neri deciditur Decretis Sac. Congr. Concilii, & Breve Greg. XV. quæ afferuntur, & n. 51.
- 52 Decreta Episcopi, qui vigore jurisdi-

- tionis delegatæ sunt in Ecclesiis exempti debent exequi, & corrigi, seu mutari non possunt ab Ordinariis dictarum Ecclesiarum.
- 53 Episcopus visitat Ecclesias, quæ sunt sub immediata Regum protectione, & potest recognoscere decentiam Divini cultus, & alia quæ pertinent ad Divina mysteria, & Ecclesias unitas Sanctæ Domui Lauretanæ.
- Protectio Regia, non acquiritur per simplicem receptionem in protectionem. ibi.
- 54 Episcopus visitando Diocesim, debet se celeriter expedire.
- Tenetur singulis annis visitare Diocesim, & intra biennium visitationem absolvere.
- Episcopus visitando debet esse contentus de modesto equitatu.
- Beneficiati, & Confraternitates, tenentur ad contributionem Visitationis.
- Episcopo accedenti ad conferendum Sacramentum Confirmationis, non debentur vicualia, nisi concurrat consuetudo legitime præscripta.
- 55 Cappellani, & Beneficiati, quando teneantur celebrare per se ipsos, & quando possint celebrare per alium ostenditur.
- Cappellani, & Beneficiati tenentur applicare Sacrificium pro Fundatore quoties iste Sacrificii applicationem in libertate celebrantis non reliquit. ibi.
- 56 Cappellani, & Beneficiati non tenentur celebrare Missas tempore quo Capitale Dotis assignatæ manet otiosum, & infructiferum sine eorum culpa.
- Cappellani, & Beneficiati, non possunt ab Episcopo cogi sed hortari, ut celebrent certis diebus, & horis, si in fundatione hoc eis non reperitur injunctum.
- Cappellani, & Beneficiati possunt cogi ad providendum paramenta de proprio.
- 57 Anniversarium quindecim Missarum, non includit Missam cantatam.
- Sacerdos, qui habet onus celebrandi

- singulis annis 30. Missas S. Gregorii, & habet elemosinam scutorum decem, tenetur per se ipsum celebrare: nec potest alteri Sacerdoti elemosinam currentem dare, & quod superest pro se retinere. ibi.
- 58 Missæ celebrandæ sunt in Ecclesia, seu Cappella à Testatore designata, & alio transferri non possunt sine beneplacito Apostolico. Capellanus, sive Beneficiarius celebrans alibi, quam in loco præscripto peccat mortaliter.
- Episcopus ex justa causa, & per modum provisionis potest transferre celebrationem Missarum de loco ad locum.
- 59 Nuncius Apostolicus non potest concedere Indultum, quod Missæ celebrentur alibi, quam in loco à Testatore præscripto.
- Si Testator locum in quo celebrandæ sint Missæ non designavit, hæres illas celebrare facit in Ecclesia sibi benè visa non obstante Synodo, & opinione DD. qui favent Ecclesiis in quibus Testatores fuerunt tumulati.
- 60 Missæ celebrandæ sunt tempore, & die à Testatore volito, & expresso alias voluntas Testatoris (quæ etiam in minimis servanda est) non adimpletur.
- 61 Translata Ecclesia ab habente facultatem, transit cum Ecclesia etiam onus Missarum.
- 62 Missæ non transferuntur cum Ecclesia, seu Collegio translato, quando Testator contemplantur principaliter locum, & afferuntur conjecturæ hujusmodi contemplationis.
- 63 Missarum reductio ob deperditionem seu diminutionem reddituum fit semper ad manualem, habita ratione ad utensilia, non autem juxta taxam præscriptam pro foundationibus in Synodo.
- 64 Canonici ubi est Consuetudo, & dummodò sint residentes possunt se invicem substituere.
- Hac consuetudine non gaudent, neque utuntur Coadjutore Canonico-
rum: neque hi Canonici qui tenentur inservire pro Diacono, & Subdiacono Dignitatibus in Missis solemnibus.
- 65 Canonici abesse, & vacationibus uti non possunt diebus Dominicis, & festis totius anni, nec diebus Adventus, Quadragesimæ Octavarum Nativitatis &c.
- Ultra tertiam partem Canonico-
rum à servitio Chori nunquam abesse debet. ibi.
- Episcopus potest edicere ne Canonici discedant à residentia sine sua licentia.
- 66 Episcopus precedens contra non residentes tenetur servare formam præscriptam à Concilio, & adducitur Decretum, & n. 67.
- 68 Episcopus contra absentes potest procedere per censuras, illosque suspendere, non obstante quod inchoata sit via judicialis, prævia tamen monitione.
- 69 Pœnæ non residentium possunt infligi contra Canonicos Coadjutores. Canonici Coadjutores non possunt interesse Capitulis nec in illis votum dare, nec officium antianitatis exercere.
- 70 Qui redit ad residentiam, & postea recedit post paucos dies, non dicitur rediisse.
- 71 Episcopus potest edicere quod Canonici assistant Concioni sub pena amissionis Distributionum, illius diei.
- Canonicus absens per tres Menses amittit distributiones, quæ accrescunt inservientibus, non obstante consuetudine contraria. ibi.
- 72 Canonici si teneant Capitulum tempore, quo celebrantur Divina officia, vel celebrent Missas planas, vel alta voce in Choro non psallant possunt ab Episcopo Distributionibus privari.
- 73 Canonici, qui sunt officiales Sancti Officii, si non inserviant Choro non lucrantur Distributiones, absque Indulto Apostolico, & conciliantur Decreta.
- Subcollector Spoliorum, si non inserviat

- 74 *Episcopus non potest statuere quod Canonici, qui non sunt in Sacris amittant distributiones.*
Neque quod Canonici Jubilatis non debeantur Distributiones extraordinariae.
Neque quod Distributiones, quae vigore Concilii Tridentini accrescunt in servientibus, applicentur fabricae.
- 75 *Distributiones non debentur Canonici absentibus occasio liti, sine licentia Episcopi.*
Item quando detinentur in carcere pro debito civili.
Item si tempore Divinorum Officiorum interserviant Episcopo Missam private celebranti.
- 76 *Distributiones debentur Canonico Delegato ab Episcopo ad visitandum limina pro tempore accessus, & regressus.*
Item Canonico Coadjuto, durante infirmitate, etiam Coadjutore absente.
Item Canonico inquisito, & postea absoluto tanquam non culpabili.

- Item Canonico absenti à Choro urgente necessitate Officii, pro servitio Capituli.*
- 77 *Item Canonico Jubilato, quamvis sint extraordinariae, vel auctae post Indultum.*
Capitulum non potest concedere Indultum jubilationis, neque absentibus, quod participant de Distributionibus.
- 78 *Servitium praestitum Ecclesiae ante obtentam Praebendam, non suffragatur pro Indulto jubilationis.*
- 79 *Canonici gravatus pensione, si abest à residentia cum licentia habente clausulam dimissa tertia parte fructuum, dimittit tertiam partem detracta pensione.*
- 80 *Subcollectores Spoliorum, & Decimarum, in his quae concernunt Divinum cultum, & administrationem locorum piorum remanent subjecti jurisdictioni Ordinariorum.*
- 81 *Qui possidet Parochialem unitam Dignitati Cathedralis, tenetur reside-
 re in Cathedrali; si verò unio sit ad vitam, in Parochiali reside-
 re tenetur.*

- 1 **D**ivina Officia, nempe Matutinum cum Laudibus, Horæ, Vesperæ, Completorium, Missæ solemnes, & Conventuales in Ecclesia nostra Cathedrali, & aliis Collegiatis Ecclesiis, tam Civitatis quam Diocesis, celebrentur à Canonici, Dignitatibus, cæterisque Praebendatis attentè, ac devotè horis statutis in Tabella horaria, pulsatis campanis, & ad alicujus instantiam non differantur.
- 2 Dum Divina celebrantur officia, nemo extrà Chorum cum Cotta, vel sine, permanere, neque in choro actus à Divinorum recitatione distrahentes agere, seu confabulare valeat: alioquin tanquam absens pun-
 ditur.
- 3 Canonici, & Dignitatibus in choro existentibus, sub quovis prætextu exinde exire non valeant plures quam duo pro qualibet vice, & in egressu, & regressu Archidiacono, sive alio Praesidenti reverentiam exhibeant, eorum egressus causam Punctatori notam facientes, ut in pleno capitulo an sit justa, vel nè, discuti possit, & contra facientes puncentur.
- 4 Unusquisque sedeat in suo stallo, absque pulvinari, tapete, seu stratu. Laici in Presbyterio non admittantur: extrà verò, tam ipsis, quam aliis Ecclesiasticis in Dignitate constitutis (qui non sunt de gremio capituli) de-
 bitus honor, & locus non denegetur:

5 Qui-

- 5 Quilibet functiones suas *nutu Magistri Cæremoniarum* promptè obeat, juxta Ecclesiæ statuta, & laudabilem Consuetudinem, sub pœna punctaturarum: Et nemo (etiam Officio expleto) à Choro egredi valeat, vel recedat antequam finis signum per Archidiaconum, sive alium Præfidentem detur.
- 6 Missæ de Requite cum cantu, vel sine (in festis duplicibus) nec Conventuales in semi duplicibus non celebrentur, nisi in die depositionis Defuncti, vel in die Anniversario obitus Testatorum, non obstante eorumdem contraria dispositione, sive alicujus Ecclesiæ contraria Consuetudine, sed celebretur Missa de festo duplici currenti, cum applicatione sacrificii, juxta mentem benefactorum, Rubricas Missalis, & *Decretorum Sac. Congr. Rituum.*
- 7 Officia plura Sanctorum æqualis ritus translata, remittantur, & celebrentur diebus non impeditis *de primo translato*: ea verò quæ recitantur per Indultum extensionis, non sub eodem ritu, quo alicui loco, vel Religioni, aut Clero concessa fuere (fortè duplici primæ vel secundæ classis) *sed sub ritu duplici minori* tantum (nisi in Indulto aliud expressè concedatur) celebrentur. Officia autem Sanctorum ad libitum non transferantur, *sed serventur Decretum generale* dictæ Sac. Congr. latum sub die 24. Jan. 1682.
- 8 Officium, & Missa alicujus Sancti, cujus reliquia insignis reperitur in Cathedrali, vel alia Ecclesia hujus Civitatis, aut Diœcesis, non celebrentur, nisi prius nobis constare fecerint *de identitate* reliquiarum, & quod sic descriptus in Martyrologio Romano, ut pariter mandat eadem Congregatio in Decreto emanato anno 1691.
- 9 Curent celebrantes *ut Missa concordet cum officio* juxta præscriptum Rubricæ, nisi ex legato, vel alia obligatione, dicenda non sit Votiva, seu Defunctorum. Color autem paramentorum, adhibeatur pro diversitate temporum, & festivitatum, ad formam Rubricæ Missalis *nec varietur*, nisi in casu extremæ necessitatis.
- 10 In privatis Oratoriis, in quibus ea Indulto Apostolico potest Missa celebrari, unica tantum Missa privata diebus non exceptis celebretur, *serveturque Indultum ad amissim*, & familiares Domus, qui Indulto non gaudent, præcepto Ecclesiæ de audienda missa diebus festis in Ecclesia satisfacere non omittant.
11. Meminerint Presbyteri quicumque sint Rubricæ præcipientis recitationem Matutini cum laudibus ante Missæ celebrationem, & delationis tonsuræ clericalis, ut veram Christi personam gerant, quam patentem habere debent in capite cum se accingunt ad corpus, & Sanguinem Christi offerendum: quod si sine ea celebrare præsumpserint, ipso facto *sint ab Altare suspensi* per tres dies immediatos sequentes, & si iterum secundo litaverint absque d. visibili corona, eamdem suspensionem per decem dies sequentes incurrant eo in ipso, & si terriò, tanquam Sacrorum canonum contemptores, sint ab Altare suspensi per annum.
- 12 Tabella onerum Missarum, litteris perspicuis descriptorum in Sacratio, & loco magis patenti: nec non duo libri in quorum altero *onera perpetua*, & temporalia: in altero missæ manuales, & eleemosynæ fideliter adnotentur, retineatur; ut singulis nobis de *adimplemento exacta ratio reddi valeat tam in visitatione, quam extra.*

13 Missarum onera in Altare, & à diebus à Testatoribus, & Benefactoribus præscriptis per Cappellanos, & Beneficiatos adimpleantur, nec transferatur de loco ad locum, sine nostra, vel Sac. Congr. Concilii licentia, nec recedantur, sine ejusdem Congr. indulto.

14 Canonici, Dignitates, Beneficiati, & Cæteri Præbendati, & Cappellani Choro, & servitio Cathedralis, & Collegiatarum addicti, residentiam faciant, nec illam deferant sine nostra licentia: tempore autem Quadragesimæ Concioni, quotidie interfint, sub pœna amissionis Distributionum.

Volumus autem, quod ab omnibus supra ordinata ad quos spectat, observentur, sub pœnis non solum jam expressis, sed aliis contentis in Decretis Apostolicis, arbitrio nostro irrogandis &c. Datum &c.

N. Episcopus N.

Loco ✠ Sigilli.

N. Cancellarius.

ADNOTATIONES.

1. **CELEBRENTUR.** Quæ à cap. 1. Edicti usque ad quintum inclusivè (dempto 4. mandantur observari, deprompta fuere ex Decreto S. Congr. Episc. emanato in *Abrutina, seu Interamnen. sub die 18. Aprilis 1617.* in quo idem ordo in recitatione Divini Officii præscribitur; juxta monitum *text. in cap. 1. de celebr. Missar.* Nulla autem fit mentio in Edicto de obligatione recitandi in Choro Officium B. M. Virginis, quia ex Bulla Pii V. Breviario Romano præfixa pro his qui Romanum ritum servant, sublatum est hoc onus, ubi contraria consuetudo illud recitandi non vigeat, quam B. Pontifex non abstulit, sed jussit servari, ut observat Fagnan. *in d. cap. 1. num. 35. de celebr. Missar.*

2. **SEU CONFABULARE.** Canonici confabulantes in Choro, non solum punctandi, & privandi sunt Distributionibus tanquam absentes, ut rescripsit *Congr. Episc. Episcopo Nucerinò 7. Septembris 1594.* Sed si hoc faciant frequenter, eos teneri ad illarum restitutionem firmant DD. citati à Callemart. *supra Conc. Trident. sess. 24. cap. 12. de reform. remis. ad Bull. Pii IV. super forma profes. fidei verb. atque in Choro ad psallendum in fin. & exeuntes à Choro sine justa Causa, quod sint punctandi, declaravit Congregat.*

Concilio in Lunen. Sarzan. 4. Junii 1701 ad 1.

3. **ABSQUE PULVINARIT, APE-TE, SEU STRATU.** Hæc enim sunt signa Superioritatis, quæ non competunt nisi Episcopis aliisque Prælati, & ideo nemini de Capitulo, etiamsi sit Dignitas, conceditur hæc præminentialis distinctio, ut decisum fuit à *Sac. Congregatione Rituum in Herpibolen. Præminentiarum 22. Novembris 1698.* in qua Dignitates illius Ecclesiæ Primitialis vigore Consuetudinis allegatæ, prætendebant, genuflexorium, sive locum stalli cum pulvinari, & stratu, sive tapete retinere, & declaravit pulvinar tantum laneum violacei coloris esse permittendum, & servandum esse *Cæremoniale lib. 1. cap. 9.* Et in alia *Urbinate. 23. Januarii 1700.* in qua Canonici, & Dignitates celebrantes præsentate Archiepiscopo, prætendebant vigore Consuetudinis, uti posse pulvinari genuflexendo, respondit -- *probetur consuetudo formiter.*

4. **LAICI IN PRÆSBYTERIO NON ADMITTANTUR.** Laicorum loca, & sedilia, etiam si sint illustres, & de Magistratu, debent esse extrâ Chorum, sive Presbyterium, ut ostendatur honor Cleri ab illis distinctus ut inquit Gavant. *Theaur. Sac. Rit. par. 2. tit. X. de Oration. Dominic. in verb. fiat commun. vers. Sacerdotem*

dotem pag. mibi 125. Barbof. collect. decis. Apost. verb. laicus collect. 442. num. 1. & seqq. cum aliis congestis à Pignatell. consult. 3. per totum, & præsertim num. 7. 13. & seqq. tom. 3. ubi Decreta Sac. Congreg. Rituum refert, ita disponitur in Cæremoniale Episc. lib. 1. cap. 13. quod omnem abstulit consuetudinem contrariam: Et idè ead. Congregat. in una Amerina Seditium 16. Martii 1697. confirmata 12. Septembr. 1699. mandavit aptandum esse locum Magistratui extrà Presbyterium juxtà designationem porrectam à Magistro Cæremoniarum, non obstante, quod Magistratus reperiretur in possessione, & allegaret alterius loci congrui deficientiam.

5. Et sicuti Retentio sivè usustapeti, aut stratus, non permittitur Dignitatibus, & Canonicis, ita nec minus Magistratus laicus illa habere debet, ut declaravit d. Congr. Rit. in Baren. 2. Septembr. 1690. in qua respondit -- Concedendum esse Magistratui Baren. Scannum sivè Sedile ligneum, sine suppedaneo, panno cooperatum, tam in Ecclesia Cathedrali, quàm in omnibus aliis Ecclesiis Secularium, & Regularium extrà Presbyterium. Quod Decretum iterum probavit in Aprutina 6. Octobris 1696. in resp. ad 8. in qua referente clar. mem. Cardin. meo Petrucci, fuerunt proposita, & resoluta etiam alia dubia sequentia.

- I. An, & quotuplici ductu sit thurificandus D. Præses Regius Provinciae Aprutinae, dum assistit Missæ cantatæ, quæ solemniter celebratur.
- II. An sit thurificandus eodem tempore, quo thurificatur Episcopus, & quatenus post, an ante, vel post Canonicos?
- III. An eidem Præsidi dandum sit osculum Evangelii, & quatenus affirmativè, an eodem tempore, quo Evangelium osculandum datur Episcopo, & à quo sit dandum?
- IV. An eidem Præsidi sit dandum osculum pacis eodem tempore, quo datur Episcopo, & quo instru-

mento, atque an ante, vel post Canonicos.

V. An Domini Regii Auditores Regiæ Audientia Terami, possint dum assistunt Officiis Divinis, sedere in sedibus canonicis, cum brachiorum appoditis, & habere stratum cum pulvinari, stante quod prius, tempore quo alia vice aderat in Civitate Tribunal Regiæ Audientia, sedebant in scanno ligneo nudo cum postergali & suppedaneo, quod quidem scannum adhuc extat in Ecclesia.

KI. An Magistratui Terami debeatur thurificatio duplici, vel unico ductu, & à quo sit thurificandus.

VII. An Episcopus possit concedere Magistratui inferiori, quod thurificetur duplici ductu, contra formam Cæremonialis?

VIII. An possit Magistratus Terami, habere, & tenere scannum in Ecclesia cum postergali, Suppedaneo, genuflexorio, & brachiorum appodio?

Quibus dubiis relatis Cong. Rit. respondit.

Ad 1. duplici ductu.

Ad 2. Negativè, quo ad primam partem, & quo ad secundam servetur Cæremoniale lib. 1. cap. 23. in fine.

Ad 3. Negativè.

Ad 4. post Episcopum dandum esse osculum pacis juxta Cæremoniale lib. 5. cap. 14.

Ad 5. dilata, & videatur solito.

Ad 6. Servetur solitum.

Ad 7. Negativè.

Ad 8. Detur Decretum in Baren. 2. Sept. 1690.

6. Et in alia Camerinen. subortis inter Episcopum, & Magistratum controversiis de associatione solemnitatibus, de appositione stratus, de manuum lotionibus, de Gubernatoris Sede, & accessu, mandavit servari sequentia sub die 21. Febr. 1699.

I. Ma-

- I. Magistratus in solemnioribus festivitatibus à Ceremoniali pre-scriptis absente Governatore, habita hora à Magistro Ceremoniarum, seu ab alio Ministro, ad Palatium Episcopi usque ad Portam Cubiculi, quod dicitur Anticamera accedere debet, & Episcopum Cappa indutum ad Ecclesiam comitabitur, peractis functionibus, ad Portam majorem ejusdem Palatii pariter comitabitur, & Episcopus monitus de adventu Magistratus statim ei obviam procedet, & ad Ecclesiam perget.
- II. Prasente vero Governatore obviam procedent Episcopo egredienti, usque ad Portam Palatii ipsius Episcopi, & in accessu ad Ecclesiam Governator erit ad sinistram Episcopi, & idem in recessu servabitur.
- III. E' conspectu Altaris SS. Sacramenti factis inter se debitis salutationibus, Episcopus ad genuflexorium stratu, & pulvinari ornatum preces effundet, & hinc inde ad latera Canonici: Governator vero, & Magistratus ad consuetam eorum Sedilia pergent, ibique genuflexi versus Altare SS. Sacramenti orabunt, & quando Episcopus ad Chorum perget: stantes ipsum transeuntem salutabunt, & idem ordo servandus erit, etiam absente Governatore.
- IV. Si vero Episcopus ad Ecclesiam per parvam Portam perget, Magistratus ad eandem Portam, accedere, & comitari debet.
- V. Magistratus non debet genuflectere supra panniculum, quod omnino prohibuit Sac. Congr. die 9. Nov. 1669.
- VI. Nulla Canoniorum assistentia debetur Episcopo, quando ad Ecclesiam accedit, & per eam incedit, dum est Cappa indutus, secus vero quando est cum para-

- mentis Sacris, & tunc Governator, & Magistratus erunt post Episcopum.
- VII. Governator genuflectere non debet in eodem genuflexorio insimul cum Episcopo, quando est cum Cappa indutus.
- VIII. Magistratus prout in Ceremoniali, tum absente, tum prasente Governatore, in lotionem manuum inservire valeat.
- IX. Quando Episcopus Conciones audit, nulla Canoniorum assistentia ei debetur, & tunc Governator sedere debet prope Episcopum extra tamen Baldacchinum in Sede camerale consimili in equali linea, eo modo quo sedere solent Episcopi non Cardinales, & neutra Sedes sit coloris rubei.
- X. Accedente Governatore in habitu ad Ecclesiam, aliquis Ecclesie Minister Cotta indutus porriget eidem aquam benedictam manu, absente tamen Episcopo.

7. Quæ Decreta cum fuissent per modum Concordiæ proposita ab Eminentiss. DD. Cardinalibus Carpineo, & Petrucio ad hunc effectum Deputatis, & partes noluisse acquiescere: repropo- sita causa sub die 19. April. 1698. Sac. Congr. declaravit esse omnino servanda, & ad- huc partibus reclamantibus sub d. die 21. Februar. 1699. stetit in Decretis, & silen- tium imposuit. Verum postea cum Magi- stratus recusaret occasione celebrationis Missæ Solemnis Episcopi, accedere ad lotionem manuum, ex quo Decretum 8. per illud verbum valeat, non esset præcep- tivum, sed facultativum, & vice versa Episcopus Magistratum censuris minare- tur compellere: iterum recursum habue- runt ad eandem Congregat. quæ ad re- movenda scandala, & per modum pro- visionis sub die 30. Aprilis 1701. rescri- psit -- dilata, & interim per modum provi- sionis Magistratus tencatur accedere ad lo- tionem manuum.

8. Hæc, inquam, fuit prudentia- lis provisio. Cæterum Episcopus fo-

ovebat malum, & habebat contra se expressam Cæremonialis dispositionem lib. 1. cap. 11. ubi dicitur -- *Ad hujusmodi ministerium lotionis manuum possent invitari aliqui ex Magistratu.* Ex quibus verbis clarè præcipitur, quod manuum lotio in functionibus solemnibus, est actus honoris, & tam ex parte Celebrantis, quam servire debentis penitus facultativus; prout etiam benè hoc innuit Bauld. *manual. cæremon. cap. 11. art. 15. §. 2. ibi -- Si celebrans esset Sac. Rom. Eccl. Cardinalis, vel Archiepiscopus, vel etiam Episcopus aliquis insignis, possent ad hujusmodi ministerium lotionis manuum ipsius celebrantis invitari aliqui ex Magistratibus, vel ex Proceribus, & Nobilibus Civitatis, & ita de sum fuit à dicta Congregat. in Fanen. 26. Augusti 1645.* Sicque non poterat Magistratus Censuris compelli, quamvis præcedenter pluries ad dictam manuum lotionem spontè accessisset: cum in facultativis, non detur præscriptio ex vulgatis.

9. Neque obstat Decretum emanatum in Anconitana anno 1596. quod referunt Nicol. in *fisc. verb. Episcopus num. 49.* & Pignatell. *consult. 4. num. 14. in fin. tom. 4.* quia emanavit antequam publicaretur Cæremoniale, cujus evulgatio sequuta est anno 1600. & sic remansit revocatum per hanc legem generalem, ac etiam per allegatum Decretum in Fanen. ex nota regula, quod Decreta posteriora, quando conciliari non possunt, derogant prioribus, Fagnan. in *cap. quoniam post. numer. 56. de Constit.*

10. Præterea, sicuti Canonici, qui tenentur in habitu Canonicali Episcopum procedentem ad Ecclesiam ad horas canonicas ex Aula comitari, si non accedant, non possunt cogi poena excommunicationis ad associandum, ut ex *Decreto Congreg. Episc. & Regular. 28. Maii 1684.* probat Bauldr. *Manual. Sac. Cærem. cap. 9. §. 2.* ita multò minus poterit Magistratus laicus Censuris compelli, ad explendum actum, ad quem ex lege Cæremonialis non arctatur (prout arctantur Canonici) sed in-

vitari posse decernitur, ut mox supra probavi. Confiteor tamen, quod Magistratus invitatus, non debet recusare, sed promptè, & reverenter ad lotionem manuum accedere; quia ita ejus gradus ab Ecclesia honoratur, Religio fulget, & Majestas Præfulis celebrantis veneratur, ut decet; si enim contemneret, & sine rationabili causa esset contumax, malè ageret, & Princeps eum cogeret, ad præstandum consueta obsequia.

11. **DEBITUS HONOR, ET LOCUS NON DENEGETUR.** Puta Prælati, Gubernatoribus, Vicariis, Magistratibus, Suffraganeis, quibus in functionibus Ecclesiasticis locus, & honor debetur. At quia in ista loci, & honoris destinatione sæpè oriuntur scandala, & perturbationes, cavendum erit hinc inde ab extremis: ideò ut laici ordinem Leviticum distinctum, & separatim à Deo emulari, & cum eo in Ecclesia locum, & sedem æqualem habere, non præsumant: Ecclesiastici verò apicibus Cæremonialis ita judicè insistere, & adhærere non debent, ut ubi ordo hierarchicus non confunditur, nec deformitas intollerabilis oritur, pro minimis applaudant locum laicis, novitatibus exturbare, præsertim antiquum cum in sedendo attendatur consuetudo, dummodò sit rationabilis.

12. Qualis autem honor debeat Prælato Præsidi Provinciæ, declaravit *Sac. Congr. Rituum in Maceraten. 5. Augusti 1662.* modo sequenti.

I. Gubernatori Maceraten. Præsidi Provinciæ non habenti facultatem Legati de Latere non competere Sedem sub Baldacchino, sed sine solio supra Scammum Magistratus, nempe cameralem decentem, & disjungtam à scamno Magistratus eidemque unico gradu, vulgo præ della tapeta obducto, ne dum Divinis juxta Presbyterium, sed etiam alibi concionibus audiendis, pariter supra scammum Magistratus perpetuò detinendam.

II. Epi-

- II. *Episcopum tamen Praeside praedicto Praesente nullibi Diecesis debere à benedictionibus populi, tum privatis, tum solemnibus abstinere, sed neque ullum humanitatis actum antequam benedicat erga Gubernatorem Praesidem exhibere.*
- III. *Nullam deberi praecedentiam Gubernatori Praesidi Provinciae supra Episcopum, etiam extra Diecesim degentem, quamvis Praeses in sua Provincia existat.*
- IV. *Episcopum non debere obviam ire Gubernatori Praesidi Provinciae adveniendi ad Cathedralam, neque illum ab ea discedentem associare. Gubernatorem, seu Praesidem praedictum teneri accedere ad Episcopum, ut ab eo accipiat Candelam, & Palmam benedictam, etiam cum osculo manus Episcopi; idemque servandum in distributione, cinerum, nunquam tamen teneri Episcopogennescere.*
- VI. *Canonicos teneri prestare Gubernatori Civitatis Praesidi Provinciae consueta obsequia, quapropter saltem per duos Canonicos idem excipiatur, & ad Portam Ecclesiae in discessu associetur.*
- VII. *Magistratum teneri prestare Episcopo, & Cathedrali Ecclesiae consueta obsequia, tum praesente, tum absente Gubernatore, & quatenus renuat compelli posse. At si Magistratus spontè velit ad Cathedralam accedere, & divinis inibi juxta solitum interesse, aut antequam de ejus contumacia per actus positivos Episcopo non constet, nulla ei vis inferatur, vel in eum Episcopus nullum coactionis remedium exequi permittat.*
- VIII. *Ad supplendum Magistratui absentis in lotionè manuum Epi-*

scopi, posse subrogari alios nobiles Viros, quibus tamen locus in scamno Magistratus minimè assignetur, sed qualibet vice in ipso solemnitate peragenda actu, seligendos, & vocandos, & quoad fieri potest variandos, nulla tamen praevia in scriptis eorum deputatione.

- IX. *Præterea eadem Sac. Congr. declaravit Gubernatorem Praesidem Provinciae non Episcopum, non posse sumere paramenta de Altari, & quo id verum sit Prelatis Episcopis inferioribus, etiam usu Pontificalium gaudentibus, præterquam in missis Pontificalibus. Quod Decretum habet authenticum.*

13. *Quivè tribuatur Episcopo titulari, sive suffraganeo jurisdictionem in populum non habenti, sed nomine, & vice Episcopi Ordinarii Pontificalia in Ecclesia Cathedrali exercenti, innuitur in provisionibus captis ab eadem Rituum Congregatione in Veliterna, in qua pro parte illius Suffraganei propositis dubiis.*

- I. *An saltem aliqui Canonici teneantur eidem Suffraganeo obviam ire usque ad Ostium Ecclesiae, ibique ex iisdem dignior aspersorium porrigere, & in reditu, usque ad eandem Januam comitari, dum Cappa indutus ad Pontificales functiones obeundas accedit, Antecessoris convenientia minimè obstante?*
- II. *An eidem Suffraganeo debeat Genuflexorium cum stratu, & pulvinaribus ad orandum ante SS. Sacramentum, dum occasione earundem functionum Ecclesiam ingreditur.*
- III. *An Suffraganeo facienti ordinationes generales in aliquo ejusdem Ecclesiae Sacello (propter impedimentum Altaris Majoris*

ex causa recitationis horarum in Choro) debeant in eodem Sacello assistere aliqui ex Canonici?

An dum assistit Concioni, Prædicatoris salutatio, ei prius dirigenda debeat distinctè ab illa Canonico-
nicorum, & Magistratus Secularis?

Sac. Eccl. die 6. Septemb. 1698. respondit.

Ad 1. posse de licentia Eminenti-
ssimi Decani Episcopis Ostis, Veliterni deferre Cappam, & in hoc casu teneantur duo Canonici ire usque ad Ostium Ecclesie, & dignior porrigat ei Aspersorium, quo Suffraganeus se ipsum tantum aspergat, & pariter eum asocient in reditusque adeundem.

Ad 2. in Voto Magistri Ceremoniarum.

Ad 3. servetur Pontificale cum Missa solemnè in Altari Majori presente Clero.

Ad 4. Affirmativè quatenus sedeat in Presbyterio.

14. Responsio ad primum dubium correspondet oppositioni factæ à Canonici illius Cathedralis, nempe Suffraganeo non competere jus deferendi Cappam in Ecclesia non sua, hocque innixum videbatur in textu *Ceremonialis lib. 1. cap. 3.* ubi sic dicitur — *Quoad Cappas verò, quibus Episcopi in propriis Ecclesiis utuntur, & inferius — extra Diocesim, & Ecclesiam suam Episcopi non utuntur Cappa, præterquam in Romana Curia, cum in Divinis Pontifici Maximo, vel Sacro Cardinalium Collegio presente assistunt.* Unde inferebatur, quod cum Suffraganeus Veliterni esset à Cardinali Decano Episcopo delegatus ad exercendas functiones Pontificales tantummodò, non posse uti Cappa in Ecclesia non sua, cum hæc inter Vestes Pontificales non connumeretur: Et sic Sac. Congr. agnoscendo vim objectionis, rescripsit quod possit

illam deferre de licentia Cardinalis Episcopi. Cæterum loquendo de Coadjutore Episcopi cum futura Successione, alias ead. Congr. declaravit Cappam esse ornamentum dignitatis Episcopalis, mozzettam verò cum Rocchetto esse proprium signum ejus, penes quem est Dignitas, & jurisdictio, ut habetur in Decretis per extensum relatis à Quarant. in *Sum. Bullar. verb. Archiepiscopi auctoritas post num. 12.* Votum Magistri Ceremoniarum, (ad quod refertur. responsio data ad secundum Dubium) erat negativum, nempe Genuflexorium cum Stratu, & pulvinari non deberi Suffraganeo, sed pulvinar super Genuflexorio nudo, & quatenus Genuflexorium non adesset, quod daretur pulvinar super primo gradu Altaris.

Responsio autem data ad quartum correspondet alteri objectioni Capituli Canonico-
nicorum asserentium, Suffraganeos Veliternos nunquam habuisse locum, nec Sedem in Presbyterio, & proinde non deberetur distincta salutatio, cum esset à corpore Capituli Extraneus, & idè quia objectum fulciebatur probationibus, Congregatio dixit deberi distinctam salutationem, quatenus federet in Presbyterio.

15. Et quia in aliis præminentis, & juribus præfatum Suffraganeum excessisse modum, Capitulum conquirebatur eodem tempore per viam reconventionis, proponi curavit dubia sequentia.

- I. An suffraganeus Veliternus occasione functionum Episcopatum solemnium teneatur separare in Sacrestia, vel potius paramenta sumere ab Altari, vel in faldistorio?
- II. An valeat deferre Cappam Pontificalem in accessu, & recessu ad Ecclesiam Cathedralis, & quatenus Affirmativè?
- III. An possit sibi deferri facere eandem ejusdem Cappæ per alium, seu potius illam deferre teneatur

IV. *An similiter possit sibi deferri facere caudam vestis violaceæ , unâ cum elevatione fimbriæ anterioris in plano pavimenti Ecclesiæ ?*

V. *An eidem accedenti ad Ecclesiam porrigi debeat Aspersorium ad Januam Ecclesiæ per aliquem ex Canonicis , & an possit Alumnos Seminarii , aliosvè circumstantes aspergere , vel potius aquam tantum recipere extremitate digitorum ?*

VI. *An possit per Civitatem uti Mantello oblongo coloris violacei cum signis rubeis super vestem Nigram interiorem vulgò Zimarva ?*

VII. *An per Civitatem possit sibi deferri , & elevari facere Umbellam sericam viridis coloris :*

VIII. *An dum assistit Concioni possit sedere in Sede separata à Canonicis , vel potius debere sedere in eodem scamno Canonicorum , absque tapete , & pulvinari , primus inter illos , & in quo habitu ?*

Quibus Sac. Congregat. eadem supradicta die respondit.

Ad 1. si accedat cum Cappa : in faldistorio : alias in Sacratio.

Ad 2. jam provisum.

Ad 3. Negative quoad primam partem , & affirmativè quoad 2.

Ad 4. Negative.

Ad 5. jam provisum.

Ad 6. Negative.

Ad 7. Negative.

Ad 8. dilata.

16. Episcopi enim titulares, qui carent Clero, & plebe, & Ecclesiam habent apud infideles, in juribus præeminentialibus, differunt ab aliis, qui in suis Ecclesiis exercent jurisdictionem: quia hæc non ab ordine tantum, sed à Dignitate eonjuncta cum administratione proveniunt, ideoque inter Episcopos ultimo *Monacelli Form. Pars II.*

loco sedere debent quamvis antiquiores sint. *Franc. de Eccles. Cathedr. & cap. 32. nu. 146.* Et quia ut plurimum vagabundi erant ut illos vocat *Concil. Trident. sess. 14. cap. 2. de reformat.* idè hodiè non creantur nisi pro Ecclesiis Cardinalium, & illis, quæ eos solent habere, & in Ecclesiis Germaniæ, ut advertit *Ricc. prax. rer. for. Ecclesiast. parte quarta resol. 429. ubi in resolut. 432. firmat*, quod si conferant primam Tonfuram absque licentia proprii Ordinarii, non incidant in pœnas Sac. Concil. Trident. quod verum non puto, quia *Concilium in secunda parte dist. cap. 2. sess. 14.* quæ est dispositiva, non de Episcopis titularibus Pontificalia exercentibus tantum, sed absolute de ordinantibus, & promoventibus, etiam ad primam Tonfuram expressè loquitur.

17. Item tales Episcopi titulares Suffraganei, non dispensant super interstitiis, nisi habeant speciale mandatum, neque votum habent in approbatione ordinandorum, nisi sint ex numero Examinatorum, prout *Sac. Congregat. Episcop. & Regular. sub die 14. Februar. 1585.* respondit Suffraganeo Brixinon. cui quoque subjunxit.

I. *Quod Episcopus ex justa causa potest transferre Dedicationis Ecclesiæ festum in aliam diem magis congruam Speculat. cons. 4. par. 3. rub. 52.*

II. *Quod Ecclesiæ possunt consecrari sine Altaribus, & è contra Glos. in capit. 1. de conse. et. Eccles. Hoff. & DD. in cap. proposuisti eod. tit.*

III. *Quod Suffraganeus, ubi per Diocesim pro Pontificalibus exercendis proficisci contigerit, expensas ab Episcopo habere debet.*

IV. *Quod Sacramentum confirmationis est administrandum cum Pluviali, Mitra, amictu, & Stola.*

Item non possunt visitare Claustram Monasteriorum Monialium, nisi sint simul Vicarii Generales, & ab
E
Epi-

Episcopis quorum sunt Suffraganei facultates Vicariorum Generalium, vel aliud speciale mandatum habeant, prout pro Suffraganeis Germaniæ, declaravit *Congreg. Concilii* 17. Junii 1630. lib. 4. dec. fol. 300.

18. Vicario autem Generali Episcopi, tam præsentem, quam absentem Episcopo debetur locus, & præcedentia supra Canonicos, & Dignitates in Ecclesia, & Choro, extra in processionibus, ac in aliis actibus publicis, & privatis, etiam in Synodo, ut declaravit *Sacr. Congregat. Rituum* 28. Novembris 1595. quam per extensum refert *Ricc. in prax. part. 4. resolut. 390. numer. 8.* & concordant alia Decreta, quæ refert *Barbos. in collect. decis. Apostol. verb. Vicarius Generalis collect. 714. numer. 7. 8. & 9. Pignatell. conf. 64. numer. 10. & 11. tom. 3.* Si verò Vicarius sit unus de gremio Capituli, tunc debet sedere in loco suæ receptionis in suo stalli, & habitu Canonicali *Barbos. dict. collect. 714. numer. 10. & collect. 98. numer. 6.* nec in Capitulo, & aliis actibus Capitularibus præcedit alios Canonicos, quia tunc non consideratur tanquam Vicarius, seu ut *Canonici Gratian. discept. 106. numer. 1. Barbos. ubi supra dict. collect. 98. numer. 1. & 7. Panimoll. decis. 1. annot. 5. numer. 46.* Si autem vult præcedere Canonicis debet habitum Canonicalemente dimittere, & tunc non poterit distributiones percipere, quia ad illas percipiendas nullum jus habet tanquam Vicarius, sed tanquam Canonicus, idè si velit eas lucrari, debet in actibus prædictis, sicut etiam in processionibus interesse tanquam Canonicus, ut pluries declaratum fuit à Sacra Congregatione Rituum, cujus Decreta referunt *Barbos. dict. collect. 98. Panimoll. loc. cit. numer. 49. & Pignatell. dict. consult. 64. numer. 21. tom. 3.* Et si Canonici, & Dignitates incederent sacris vestibus induti, tunc Vicarius non præcedit, etiam si non sit de corpore Capituli, & non obstante contraria consuetudine, prout semper constanter respondit sæpissimè eadem *Congregat. Rituum apud Pignatell. dict. conf. 64. numer. 15. & 16.* ubi per extensum quam plura Decreta congerit.

19. **NUTU MAGISTRI CÆREMONIARUM.** De Cæremoniarum Magistro, dicit *Biss. Hierurg.* quod non habet determinatum locum, cum de ratione sui officii, modò unum, modò alium, secundum quod ipse judicabit opportunum teneat, *lit. C. numer. 197. §. 2.* At cum de hoc dubitari contigisset in *usa Viterbiana* 30. Aprilis 1701. *Sacr. Congreg. Rituum* respondit -- *Dentur Decreta in Patavina* 28. Novembr. 1619. & 8. Maii 1617. (quatenus vera sint) hæc Decreta, ut refert *Barbos. collect. decis. Apostol. 459. numer. 7.* firmant, quod Magister Cæremoniarum, etiamsi sit Cappellanus in actu exercitii debet sedere apud Celebrantem, vel ejus Assistentes, quod verò non est in actu Ministerii, sedere debeat in Choro inter Præbendatos, vel Presbyteros, vel Clericos sui ordinis servato ordine suæ receptionis. Huic autem donec certum stipendium assignatum fuerit debet de salario ab Episcopo, & Capitulo pro medietate provideri, ut decisum fuisse refert à *Sacr. Congreg. Rit. Barbos. in sum. decis. Apostol. collect. 459. numer. 4.* & etiam à *Sacr. Congreg. Episcop. Nicol. in gloss. verb. Magister numer. 1. ubi numer. 2.* quoad hoc officium exercendum non debet compelli Canonicus.

20. **ET DECRETORUM SACR. CONGREGAT. RITUUM.** Hæc Decreta generalia quæ mandant, quod in festis duplicibus Anniversaria, & Missæ Cantatæ de requiem celebrari possint ex dispositione Testatorum quotannis recurrent tantum die obitus ipsorum Testatorum, in cæteris autem diebus, celebrari debeant Missæ de festo duplici currenti, non obstante contraria Testatorum voluntate, seu Consuetudine; sed juxta eorumdem benefactorum mentem applicetur Sacrificium, fuerunt approbata ab *Alexandro VII.* 5. Augusti 1662. & 22. Januarii 1667. & postea *Clem. IX.* 23. Septembr. 1669. eaque per extensum refert *Romager. in gloss. ad Synod. Gerund. lib. 3. tit. 9. capit. 3. & 8.* De Missa autem Conventuali, quod non celebretur pro defunctis, quando per annum officium est duplex, vel semiduplex clarè probat *Rubrica missal. tit. de miss.*

miss. defunct. §. 1. & 2. quam examinatis, & sequendam esse tenet Fagnan. in cap. cum creatura numer. 23. & trib. sequentibus de celebr. Miss. quia semper debet concordare cum officio, Gavant. part. 1. titul. 4. de Miss. *Vot. Sanct. Mariæ littera P.* neque curandum de contraria dispositione Testatorum, si adesset; quia horum voluntas non debet Rubricas subvertere, nec legis constitutionem generalem immutare, ut inquit Passerin. in cap. religiosus §. sancti numer. 108. de testament. in 6. & in puncto onerum Missarum Gavant. thes. Sac. Rituum part. 3. titul. 12. num. 32. in fin.

21. DE PRIMO TRANSLATO. Rubrica generalis Breviarii capit. 10. de translato. fest. numer. 7. ita disponit -- Si plura festa IX. lectionum transferenda sint, prius transferatur duplex, quam semiduplex, & inter plura duplicia quod est magis solemne, semper prius transferatur, & prius celebretur; alioquin si sint equalia, unum ante aliud transferatur, & ordine quo erant celebranda in propriis diebus. Nonnulli non percipientes rectè sensum supradictæ rubricæ, putarunt, quod de festo translato sit faciendum officium die Immediatè sequenti non impedito, non obstante festo prius translato æqualis ritus, prout vidimus adnotatum in Ordinario Romano anno 1696. in festo S. Henrici Imperatoris: Eo ducti fundamento, quia festum quod uno tantum die transfertur, censetur suo die fieri, quia in ipso die, in quo incidit adhuc potest habere primas Vesperas, vel commemorationem; unde ad removendos errores, sub die 22. Decemb. 1696. fuit in Congregat. Rituum propositum dubium.

An festum translatum, quod potest in sequentem diem immediatè sequentem transferri, debeat recitari antea alia festa prius translata, quando sunt equalis ritus.

Examinatis Decretis in hac re aliàs emanatis (quæ videbantur inter se pugnare) nempe in una Ordin. Cappucinarum 30. Septembris 1679. in qua data fuerat responsio affirmativa in Lycien. 24. Novembris 1691. in Suesiana 11. Julii 1695. in quibus negativa proderat: at per-

pensis DD. autoritatibus scilicet Gavant. in cap. 10. de occurrent. off. seu de translato. fest. numer. 7. Guyet. in Herotolog. sive de fest. prop. lib. 4. cap. 7. Biff. de Sac. rit. litt. O. num. 127. §. 4. omnes negativam partem sequentium, ead. Congreg. sub dicta die respondit -- *Officium celebrandum esse de primo translato.*

22. Quæ tamen regula erit limitanda, quoties festum Annunciationis Beatæ Mariæ Virginis occurrens in feria 6. Parasceve, vel in Sabbato Sancto, sit transferendum ad fer. secundam post Dominicam in Albis: nam tunc alia festa prius translata, quæ non sint altioris ritus, sive in dict. die incidentia, protrahenda sunt ad aliam diem non impeditam: quia per Decretum dict. Congreg. emanatum 11. Martii 1690. prædicta dies fixa est una cum præcepto audiendi Missam, & vacandi ab operibus, pro dict. festivitate, ut declaravit 14. Junii 1692. Bullar. Innoc. XII. 106.

23. SED SUB RITU DUPLICI MINORI CELEBRETUR. Quandoque solet Congreg. Rit. officium aliquod particulare alicujus Sancti, loco, Diocesi, Religioni, aut uni Provinciæ jure concessum, ex gratia (rationabili aliqua causa impellente) aliis locis, Diocesis, Religionibus, & Provinciis per extensionem indulgere. Verùm quia hi, qui gratiam extensionis impetrant, officium recitant sub eodem ritu primis concessio, ut plurimum duplici primæ, vel secundæ classis, (prout accidit de Sancto Narciso primæ clas. Principali Patrono Gerundæ cujus officium per extensionem celebratur in omnibus Hispaniæ Regnis 19. Martii, & propterea de Sancto Joseph eadem die occurrente nihil sit) ad removenda hujusmodi absurda, quæsitum fuit in eadem Congregatione.

Sub quo ritu in dd. Hispaniæ Regnis (excepta Civitate Gerundæ) sit celebrandum officium S. Narcisi, & sub quo ritu censeri debeat indultum officium per extensionem in cæteris casibus, quando à Sac. Congreg. non exprimitur?

Et Congreg. examinatis Decretis, sub die 3. Augusti 1697. respondit -- officium

E 2 Sancti

Sancti Narcisi recitandum esse in Civitate, & Diocesi Gerundæ 29. Octobris cum Missa sub ritu duplici primæ Classis cum Octava, die verò 18. Martii de eo fiat commemoratio tantum, sicut quadragesimali tempore fit de simplicibus. In cæteris autem Regnis Hispaniarum recitandum esse sub ritu duplici minori dicti die 29. Octobr. tantum, reformando Decreta annorum 1682. & 1689.

34. **SED SERVETUR DECRE-
TUM GENERALE.** Decretum istud, quod habeo penes me authenticum, est tenoris sequentis -- Cum alias Sacr. Rituum Congreg. decreverit officia Sanctorum ad libitum non esse transferenda, quando dies eorum festivitatum sunt impediti die Dominico, aut aliquo alio die festorum mobilium; quæstum fuit declarari, quæ regula servanda sit quando occurrunt eodem die cum Officiis Sanctorum Kalendarii proprii, vel translatis; Vel demum semel per hebdomadam, per mensem recitari concessis? Et Sacr. eadem Congregat. respondit, prædicta officia Sanctorum ad libitum, etiam duplicia, occurrence in diebus Dominicis Octavis, & Natalitiis Sanctorum alicujus Religionis, vel Diocesis ex vi Kalendarii proprii à Sede Apostolica approbati, quamvis sub ritu semiduplici de præcepto celebrandis, non esse transferenda, sed committi debere. Si autem occurrant eodem die, in quo alias aliquod festum translatum poni deberet, tunc liberum fore declaravit eadem officia ad libitum recitare, & officium translatum ulterius ad aliam diem non impeditam transferre. Prout etiam omisso officio, quod semel per hebdomadam, aut per mensem ex Apostolico Indulto recitari concessum est, officium ad libitum eodem die occurrens recitari posse decrevit. Et ita ab omnibus, qui ad horas canonicas tenentur, servari mandavit, die 24. Januarii 1682. Et hic notandum est: quod Congregationes, Religiones, sive Ecclesiæ, vel Nationes, quibus concessum fuit à Sede Apostolica, ut semel, vel pluries in singulis hebdomadibus, vel mensibus, possint celebrare officium de Sanctissimo Sacramento, vel de Sanctis in diebus non impeditis aliquo festo duplici, vel semiduplici, non possunt hujusmodi officia facere in diebus Quadragesimæ,

Adventus, Vigiliarum, & Quatuor temporum, etiam si Indulto de his diebus nulla sit facta specialis mentio, ut novissime declaravit Sac. Congreg. Rituum in subnexo generali Decreto.

DECRETA Generalia.

CIRCA RUBRICAS.

- „ Cum Sacrorum Rituum Congrega-
„ tioni demissè supplicatum fuerit se-
„ quentia dubia declarare.
„ Primum. An, cum multis Congre-
„ gationibus, Religionibus, sive Eccle-
„ siis, vel Nationibus concessum sit à
„ Sancta Sede Apostolica ut semel, vel
„ pluries in singulis hebdomadibus, vel
„ mensibus celebrentur varia Officia per
„ annum, Verb. Gr. de Sanctissimo Sa-
„ cramento, vel de Sanctis in diebus non
„ impeditis aliquo festo duplici, vel se-
„ miduplici, liceat ejusmodi Officia fa-
„ cere etiam in diebus Sanctæ Quadra-
„ gesimæ, Adventus, Vigiliarum, &
„ Quatuor temporum, etiam si de his
„ diebus nulla sit facta specialis mentio
„ in aliquibus Officiorum concessionibus?
„ Secundum, An dies impeditus festo
„ duplici, semiduplici pro dictis Officiis
„ recitandis, intelligantur etiam dies,
„ in quibus ponendum est Officium de
„ festo duplici, vel semiduplici transla-
„ to, quemadmodum dicitur responsum
„ fuisse olim à Sacra Congregatione;
„ Quod scilicet festum duplex, vel se-
„ miduplex etiam translatum, nec non
„ dies Octavæ sit dies impeditus res-
„ pectu talium Officiorum.
„ Tertium. An Regulares absque spe-
„ ciali privilegio, sed sola communi-
„ catione privilegiorum aliarum Reli-
„ gionum possint addere nomen San-
„ cti Fundatoris in Litanis, & Con-
„ fiteor,

„ fiteor , itemque recitare Officia , & Missas concessas aliis Religionibus .

„ Sacrorum Rituum eadem Congregatio ad relationem Eminentissimi , & Reverendissimi Domini Cardinalis Colloredo respondit .

„ Ad Primum negativè , & hujusmodi indulgentia non habere locum in feriis Adventus , Quadragesimæ , Quatuor temporum , Vigiliarum , sive cum jejuniis , sive absque jejuniis , nec in feria secunda Rogationum , nec in alia feria , in qua secundam Rubricas sit reponendum Officium Dominicæ .

„ Ad Secundum Affirmativè .

„ Ad Tertium Negativè in omnibus .

„ Et ita declaravit , ac Servari voluit .

„ Ac insuper ut Declarationes , seu Decreta prædicta omnibus innotescant ; typis ea imprimi mandavit . Die 20. Martii 1706 .

G. Card. Carpineus.

Loco ✠ Sigilli.

B. Inghirami Sac. Congr. Secr.

25. DE IDENTITATE. Decretum Generale, quod hoc mandat, reperitur impressum in Breviario. Ad probandam autem Reliquiæ identitatem non requiritur certitudo physica, sed practica, & moralis, ex rationibus probabilibus orta, animum prudentis moventibus ad credendum ita esse, ut clarè habetur ex Decreto Concilii Trid. de reliq. & veneratione Sanctorum. & in cap. placuit de consecr. diff. 1. Probatur igitur identitas, 1. Bullis Pontificiis, aut Instrumentis publicis, 2. Scriptura subscripta à Superiore Ecclesiæ, & duobus testibus, vel saltem subscripta à Superiore cum suo Sigillo, 3. Scriptura etiam non autentica, sed antiqua reperta apud Reliquias, 4. Traditione, seu publica voce, & fama constanti, 5. Lapide marmoreo, aut inscriptione antiqua nomen Sancti continente, ubi Monacelli Form. Pars II.

Reliquia reperitur, 6. Juramento saltem duorum proborum hominum, 7. Ex aliis argumentis, & conjecturis, quibus probatur identitas omnis rei juxta generalem regulam apud Rot. coram Cavalier. decis. 146. numer. 2. & coram Coccin. decis. 1873. numer. 48. Gratian. disc. 554. numer. 56. ubi de nomine, & cognomine.

26. Et hic admonendi sunt Mistagogi, aliivè Favissarum Custodes, ne permittant, quod Sacræ Reliquiæ nudis manibus tangantur, aut nudæ exponantur, sed per Sacerdotes tantum, quando necessitas urget panno serico cooperiantur: nam Romanæ Ecclesiæ consuetudo abhorruit summis digitis corpora Sanctorum eorumque Reliquias attrectare, ut observat Ferrand. Ancien. disquisit. reliq. libro 1. cap. 3. section. 2. §. mirificè: qui Author in §. his autem eodem loco pagina 127. & 128. refert verb. Div. Gregor. relata in Vita, scripta à Joann. Diacono libro 2. capit. 42. ac dicta Legatis Constantiæ Augustæ quæ sunt hæc -- Romanis consuetudo non est, quando Sanctorum Reliquias dant, ut quidquam tangere præsumant de corpore, sed tantummodo in Pyxide Brandeum mittitur, atque ad sacratissima corpora ponitur: Et cap. 2. articul. 3. §. id quid refert aliam Sententiam ejusdem Sancti sic expressam -- In Romanis namque, vel totius Occidentis omnino intolerabile est, atque sacrilegum, si Sanctorum corpora tangere quisque fortasse præsumat, quod si præsumpserit certum est, quia hæc temeritas impunita nullo modo remanebit: quem etiam Divus Carolus in Concil. 4. Proverb. titul. de Sac. Reliq. reassumendo prohibet, nè Sacræ Reliquiæ per laicos cuiusvis ordinis, & Dignitatis tangantur; quod advertit etiam Pac. Jor. lucubr. Tomo tertio libro septimo titul. 1. numer. 130. & 131.

27. Neque patiat Episcopus, quod tangantur per Moniales, vel afferentur in Clausura; sed omninò curet, quod custodiantur in exteriori Ecclesiæ, ut monet ibid. Pac. Jor. numer. 134. Barbof. collect. decis. Apostol. 506. num. 16. & collect. 646. num. 11. Tambur.

E 3 de

de jur. Abbat. disp. 24. quæst. 2. nu. 5. nec permittat, quod educantur à thecis, si-ve loculis earum, sed vascula in quibus aservantur, & includuntur sint firmiter Sigillo occlusa, Nicol. lucubr. can. lib. 3. tit. 45. n. 4.

28. **UT MISSA CONCORDET CUM OFFICIO.** Rubrica Missalis hæc habet -- Missa quotidie dicitur secundum ordinem Officii &c. & infra -- Missæ votivæ in Missis privatis dici possunt pro arbitrio Sacerdotum quocumque die Officium non est duplex &c. id vero passim non fiat, nisi rationabili de causa, & quoad fieri potest, Missa cum Officio conveniat. At hodie increbuit ita usus missarum Votivarum, & defunctorum, ut exceptis Dominicis, & festis duplicibus, in pluribus Ecclesiis Suppellectilia Sacra Missæ currentis, juxta Kalendarium correspondentia, nec minus exponantur in Sacrario: quia, vel nemo, vel pauci prædictam Rubricam servant: & id quod fieri non debet frequenter, sine rationabili causa, ut dicta rubrica disponit, jam jam vitio temporum transit in absolutum arbitrium: ideoque Episcopus hic in memoriam reducit Presbyterorum rubricæ dispositionem, ad hoc ut hi, qui præcisam obligationem non habent celebrandi missas Votivas, seu defunctorum, sensui Ecclesiæ conformari procurent.

29. Potest tamen Presbyter sæcularis licite celebrare Missam de Sanctis Regularium in eorum Ecclesiis, recurrente die festo, & se uniformare illorum Ritui, quamvis Officio proprii Kalendarii non conveniant, prout declaravit Sac. Congregat. Rituum in subnexa causa.

PP. Tertii Ordinis Sancti Francisci quærunt.

I. *An diebus Dominicis, aliisque diebus quibus in ipsorum Ecclesiis celebratur de Sanctis Ordinis sub ritu duplici, Sacerdotibus exteris ad eam confluentibus, permitti debeat celebratio de Dominica, vel alio festo vel etiam de requiem? & quatenus af-*

firmativè, an in Missa de Dominica, aliisque festis, debeant Sacerdotes exteri sui paramentis competentibus diebus Dominicis, & festis, vel possint se conformare paramentis, quibus eisdem diebus utuntur Fratres?

II. *An Fratres diebus quibus propria Officia celebrant sub ritu duplici celebrantes in alienis Ecclesiis, possint celebrare Missas cum aliis Officiis concordantes, vel possint celebrare de aliis conformando se ritui eorundem Ecclesiarum, ac etiam de requiem? & quatenus affirmativè quoad primam partem, quid quoad colores paramentorum?*

III. *An Sacerdotes exteri confluentes ad ipsorum Ecclesias ut supra, & celebrantes de Sanctis Ordinis ser. ser. possint in Missis se uniformare cum Fratribus quoad Credo, & quoad numerum Orationum more duplicium?*

IV. *An diebus Dominicis, quibus tam Fratres, quam exteri celebrant de Dominica, possint exteri sui coloribus paramentorum, quibus utuntur Fratres ratione altaris Octavæ, & Fratres celebrantes in alienis Ecclesiis sui coloribus juxta Ritum eorundem, & an tam exteri in Ecclesiis Fratrum, quam Fratres in alienis, possint apponere commem. Octavæ ut supra occurrentis servata rubrica de duplici Oratione habenda in Dominicis infra octavam?*

V. *An in officio ad Hymn. Ille Confessor pro SS. Confessoribus quoties eisdem fixa dies est assignata, quæ non est dies obitus, recitari debeat. Veri. Meruit beatas scandere sedes, eo quod re vera Officiam fiat de die obitus, & quatenus affirmativè, an eadem regula servanda sit in Offi-*

Officiis de Confessoribus translatis, dummodo Officium sit de die obitus?

Sac. Congreg. Rituum die 11. Junii 1701. respondit.

Ad 1. quoad primam partem dubii negativè, quando festum celebratur cum solemnitate, & concursu populi, & quoad secundam partem jam provisum.

Ad 2. ut ad primum.

Ad 3. Posse.

Ad 4. Posse.

Ad 5. Negativè.

30. **NEC VARIETUR.** Bulla Pii V. Missali præfixa mandat, quod Missa celebretur juxta formam traditam in Rubricis, & prohibet ne fiat ulla mutatio, aut detractio: unde sequitur quod color paramentorum non possit ad libitum variari: qui enim oppositum sentiret, censuram Concilii Tridentini sessione 7. canone 13. incurreret, quia est Rubrica præceptiva, dum jubet per verbum debent, quod necessitatem inducit, ut de statuto per Papam confirmato per verbum debent dixit Rot. coram Cocin. decis. 179. num. 1. & sic merito Carol. Bartol. à Platea in Opusc. quod edidit Anno 1682. sub titulo l' Irade Sacra dixit in Rubrica capit. 5. --- *Che l' uso e diversità prescritta de i colori appartiene à i Sagri Riti, ne potersi trasgredire senza grave colpa, & in corpore --- Dal che chiaramente si scorge, non andare esente di grave peccato, senza causa ragionevole, chi in cosa tanto osservata dalla Chiesa, e di tanta riflessione manca dalla dovuta ubbidienza: & in cap. 33. §. 1. loquendo pariter de coloribus --- Le rubriche obligano à guisa di Leggi sotto pena di colpa grave, non essendo lecito, senza special facultà del Pontefice mutar punto ciò che spetta à i Sagri Riti: à quo non discrepant Gavant. in Rubr. parte 3. Tit. 11. num. 13. Pac. Jord. elucubr. Tom. 1. lib. 4. tit. 1. num. 330. ubi hæc habet --- nihilque addendum, vel præmittendum privata auctoritate, alioquin mortaliter peccatur, nisi levitas materia excuset. Igitur qui in Missis defun-*

ctorum pro Nigro colore uleretur violaceo absque necessitate, rubricam offenderet in re gravi, & non esset immunis à culpa: quia temere illum reduceret, & Ecclesiæ ritibus se conformare contemneret.

31. **SERVETUR QUE INDULTUM AD AMUSSIONEM.** Plures abusus ipserant in usu Indulgentiarum habendi Oratorium privatum, quos Sac. Congr. Concilii, (Sanctiss. D.N. Clem. XI. approbante) Decreto generali emanato 15. Decembr. 1703. & publicato 8. Jan. 1704. eliminare curavit inhibendo. Primò Episcopis, & majoribus Prælatibus, ac etiam Cardinalibus, ne sub prætextu Privilegii in corpore juris clausi extra Domum propriæ habitationis (sive intra, sive extra Diocesim) erigant Altare pro celebranda missa, seu celebrari facere. Secundò Regularibus cujusvis ordinis, etiam Soc. Jesu, & S. Jo: Hierosolymitani, & quibuscumque aliis Sacerdotibus etiam si essent Episcopi, ne audeant celebrare in Oratoriis privatis, quæ per Sedem Apostolicam concedi solent, in diebus solemnioribus Indulto exceptis, in reliquis verò diebus, præter unicam missam hora debita, & nunquam post meridiem. Tertiò declarando, personas contravenientes huic Decreto Ecclesiæ præcepto de audienda missa non satisfacere & Regulares privilegio Altaris portatilis tanquam per Concilium revocato, uti non debere, nec posse. Quartò facultatem delegatam Ordinariis locorum tribuendo, procedendi contra quoscunque contravenientes quamvis Regulares ad pœnas præscriptas à Concilio Sess. 22. ac etiam ad Censuras latæ Sententiæ; ut latius in Decreto quod datur subnexum.

DECRETUM

De Celebratione in Oratoriis privatis.

„ Quoniam Sancta sanctè tractanda
 „ sunt, ac præsertim tremendum in-
 „ cruenti Sacrificii Mysterium, quod
 „ omni Religionis cultu, & veneratio-
 „ ne peragendum est; Propterea super
 „ observandis, & evitandis in celebra-
 „ tione Missarum in Sacrosanctis Oecu-
 „ menicis Conciliis, ac præsertim Tri-
 „ dentino sub *cap. unico sess. 22.* inter cæ-
 „ tera statutum est, ut tantum Sacrifi-
 „ cium solummodò in Ecclesiis, aut Ora-
 „ toriis Divino tantùm Cultui dicatis ce-
 „ lebraretur, præcipiendo Episcopis, &
 „ locorum Ordinariis, nè privatis in Do-
 „ mibus, atque omninò extrà Eccle-
 „ siam peragi paterentur; Ac subin-
 „ de Sacra Congregatio Eminentissimo-
 „ rum, & Reverendissimorum S. R. E.
 „ Cardinalium ipsius Concilii Tridenti-
 „ ni executioni, & interpretationi præ-
 „ positorem sæpè sæpius per opportuna
 „ Decrete obrepentes abusus elimina-
 „ vit. Modernis tamen temporibus in-
 „ notuit Sanctissimo Domino Nostro,
 „ quod nonnulli, Episcopi, sub prætex-
 „ tu Privilegiorum, Cappellis Episco-
 „ palibus competentium, & complures
 „ Regulares, sub prætextu Privilegio-
 „ rum, quæ ipsis à Sancta Sede indulta
 „ noscuntur per huiusmodi Privilegio-
 „ rum dilationem, seu potius excessum,
 „ & abusum in nonnullis Diocæsis,
 „ præsertim Regni Neapolitani, ac in
 „ ipsa Neapolis Civitate, ea sibi licere
 „ putant, quæ permissa non sunt, qui-
 „ nimò prohibita: Siquidem nonnul-
 „ li Episcopi, etiam in aliena Diocæsi,
 „ & extrà *Domum propriæ habitationis*
 „ in privatis Laicorum Domibus erigi
 „ faciunt Altare, ibiquè per unum aut

„ plures ex suis Cappellanis vivificam
 „ Christi Hostiam immolare; Regula-
 „ res verò in quibusdam Magnatum,
 „ seu aliarum Nobilium Personarum
 „ privatis Oratoriis, quæ certis quan-
 „ doque ex causis à S. Sede Apostolica
 „ concedi solent, celebrare audent,
 „ vel plures Missas quàm in ipsis cele-
 „ brare fit indultum, *vel absque præ-*
 „ *sentia Personarum, quarum contem-*
 „ *platione gratiosa concessio emanavit,*
 „ vel extra debitas horas, & post me-
 „ ridiem, vel illis etiam diebus, qui-
 „ bus per Constitutiones Diocæsanæ,
 „ aut etiam per Decreta Sacræ Congre-
 „ gationis Concilii celebrari prohibe-
 „ tur, aut quæ in ipsismet Indultis Apo-
 „ stolicis excipiuntur, quominus in iis
 „ celebrari possit, aut etiam Altari por-
 „ tatili uti non verentur in sanctarum
 „ sanctionum contemptum, ac Sancti
 „ Sacrificii irreverentiam.

„ Quamobrem ad abusus huiusmodi
 „ eliminandos, & ad instaurandam ve-
 „ nerationem tremendo Ministerio de-
 „ bitam, idem S. S. Dominus Noster ex
 „ unanimi voto S. R. E. Cardinalium
 „ Concilii Tridentini Interpretum, in-
 „ hærendo declarationibus, aliâ hac de
 „ re editis, expressè declarant, Episco-
 „ pis, & his Majoribus Prælati, etiam si
 „ Cardinalatus dignitate fulgentibus, ne-
 „ que sub prætextu Privilegii clausi in
 „ corpore Juris, neque alio quocumque
 „ titulo, ullo modo *licere extra Do-*
 „ *rum propriæ habitationis* in Domibus
 „ laicis, etiam in propria Diocæsi, quod
 „ fortius intelligitur in aliena, etiam si
 „ Diocæsani consensus adhiberetur, eri-
 „ gere Altare, ibique Sacrosanctum
 „ Missæ Sacrificium celebrare, seu cele-
 „ brari facere, ac pari modo in Oratoriis
 „ privatis, quæ per S. Sedem concessa
 „ fuerint, non licere Regularibus cu-
 „ jusvis Ordinis, aut Instituti, seu Con-
 „ gregationis, etiam Societatis Jesu,
 „ aut etiam cujuscumque Ordinis Mili-
 „ taris, etiam S. Joannis Hierosolymita-
 „ ni, aut aliis quibuscumque Sacer-
 „ dotibus, etiam si essent Episcopi, in
 „ iis celebrare in diebus Paschatis San-
 „ ctissimæ Resurrectionis, Pentecostes,
 „ Na-

„ Nativitatis Domini Nostri Jesu Chri-
 „ sti, aliisque annis festis solemniori-
 „ bus, ac diebus in Indulto exceptis.
 „ In reliquis verò diebus prædictis Re-
 „ gularibus, seu Sacerdotibus quibus-
 „ cumque, etiam Episcopis, in præ-
 „ fatis Oratoriis celebrare non licere,
 „ ubi etiam unica Missa, quæ in In-
 „ dulto conceditur, celebrata fuerit,
 „ super quo celebraturus teneatur dili-
 „ genter inquirere, & de eo se opti-
 „ mè informare; Atque illa etiam in
 „ casibus permissis celebrari nequeat
 „ post meridiem damnando propterea
 „ ulterius, ac declarando in omnibus
 „ hujusmodi casibus, Personas, qua-
 „ scunque dictas Missas audientes nul-
 „ latenus Ecclesiæ præcepto satisfacere:
 „ Quo verò ad altare portatile ite-
 „ rum inhærendo declarationibus su-
 „ prædictis, censuit licentias, seu Pri-
 „ vilegia concessa nonnullis Regulari-
 „ bus in *cap. in his de privileg.* & per
 „ aliquos Summos Pontifices Regulari-
 „ bus communicata, utendi dicto
 „ Altari portatili, in eoque celebra-
 „ di absque Ordinariorum licentia in
 „ locis in quibus degunt, omninò re-
 „ vocata esse per idem Sacrum Con-
 „ ciliium, & propterea eosdem Regu-
 „ lares prohibendos, nè illis utantur,
 „ ac mandandum, prout præsentis De-
 „ creti tenore mandati Episcopis, aliis-
 „ que Ordinariis locorum, ut contra
 „ quoscumque contravenientes, quam-
 „ vis Regulares, procedant etiam tan-
 „ quam Sedis Apostolicæ Delegati, ad
 „ pœnas præscriptas per idem Sacrum
 „ Conciliium in dicto Decreto *sess. 22.*
 „ usque ad censuras latæ sententiæ,
 „ tributa etiam eisdem facultate per
 „ hoc Decretum, ita procedendi pe-
 „ rindè, ac si per S. Sedem speciali-
 „ ter concessa fuisset. Et ita Sanctitas
 „ Sua declarat, & servari mandat.
 „ Romæ hac die 15, Decembris 1703.

B. Card. Panciaticus Præf.

Jo. Dominicus Thomas Episcopus

scopus Tyrenen. S. C. C. Secret.

Die 8. Mensis Januarii 1704.
 supradictum Decretum affi-
 xum, & publicatum fuit
 in Monte Citorio Curie In-
 nocentianæ, ac aliis locis so-
 litis, & consuetis Urbis per
 me Nicolaum Vasellum SS.
 D. N. Papæ Curf. Pro D.
 Mag. Curf. Thomas Or-
 landus Ap. Curf.

32. Remanet adhuc remove alterum
 (& fortè non minorem nec spernendum)
 abufum, qui viget, & nemo est qui
 videat, nempe, quòd familiares omnes
 Domus illius qui Indulto gaudet,
 audiendo Missam in privato Oratorio
 etiam diebus festis, præcepto Ecclesiæ
 satisfacisse arbitrantur, & hoc evenire
 puto ex ignorantia Clausularum con-
 tendarum in Indulto: Nam clausulæ
 quibus concedi solet Oratorium privatum,
 hæ sunt regula-
 riter.

Volumus autem quod familiares servi-
 tiis tuis tempore dictæ Missæ actu non
 necessariis, ibidem Missæ hujusmodi in-
 teressentes, ab obligatione audiendi Mis-
 sam in Ecclesia diebus festis de præcep-
 to minime liberi censeatur. Pro Infir-
 mo autem etiam Nobili.

Sibi, ut etiam diebus, ut præfertur,
 exceptis, si in illis ob infirmitatem Do-
 mo egredi non poteris in dicto Oratorio,
 prædictam unicam Missam celebrari fa-
 cere, ac illam cum una persona servitiis
 tuis necessaria duntaxat audire libere,
 & licitè valeas. Vel.

In tua, ac unius personæ servitiis
 tuis necessaria duntaxat præsentia, ce-
 lebrari facere libere, & licitè possis,
 & valeas. Volumus autem quod alii
 præter supradictam personam Missæ hu-
 jusmodi ibidem interessentes ab obligatio-
 ne audiendi Missam in Ecclesia diebus
 festis de præcepto, minime liberi cescan-
 tur.

Et pro Oratorio Rurali. In tua, ac
 familiæ, & Hospitium Nobilium tuo-
 rum

rum presentia celebrare facere libere, & licite possit. Volumus autem, quod familiares servitiis tuis tempore dictæ Missæ actu non necessariis, ibidem Missæ hujusmodi interessentes ab obligatione audiendi Missam in Ecclesia diebus festis de præcepto minime liberi censeantur.

33. Ex his inquam clausulis (quæ communes, & ordinariæ sunt) clarè patet, quod familiares Indultarii (quorum appellacione veniunt qui actu inserviunt, & vivunt expensis Domini, Barbof. appellat. 96. numero 1. tam sani, quàm infirmi, nisi in actu celebrationis Missæ servitio Domini necessarii sint, Indulto gaudere non possunt; sed ut præcepto Ecclesiæ de audienda missa diebus festis satisfaciant ad Ecclesiam accedere tenentur: non obstante, quod contrarius usus oppositum admittat, quia iste usus est corruptela, & malus abusus contra expressam Papæ intentionem.

34. Neque dicendum, quòd usus, si vè consuetudo contraria dictarum clausularum, interpretativa vigeat etiam in Urbe sciente, & tolerante Pontifice, per quam tolerantiam, videatur dispensare, quia plures dantur responsiones. Prima quod argumentum approbationis desumptum ex præsumpta scientia Papæ nimis probat, & idèd nihil probat quia tolerantia hæc dicitur propriè patientia, qua Princeps dissimulat peccata, & tolerat, sed non approbat, vel quia non deducuntur in iudicio, vel non probantur, vel ex aliis prudentialibus motivis adductis per glos. in cap. denique distinct. 4. verb. venia, transgressores non punit: sed non per hoc illos dispensat: quia ad hunc effectum non sufficit scientia facta, vel præsumpta; sed requiritur vera.

35. Secunda, quod cum de iure communi in cap. 1. cap. sicut, &c. utcuque de consecr. distinct. 1. & juxtà mandatum Concilii Trident. sess. 22. de evit. in celebr. Missar. Missa sit celebranda, & audienda in Ecclesia, Indultum Oratorii privati, tanquam odiosum, & præjudiciale cultui Divino, est strictè, & non late interpretandum, Fagnan. in cap. non licet num. 13. & 14. de præb. Unde cum

Papa personas digito designet, & famulis actu non necessariis Indultum non suffragari expressè declaret; lata interpretatio (nec in mente, nec in verbis comprehensa) in exitium vergit salutis transgressorum quia legis transgressio quo clarior, eo pejor, ut inquit Navar. in commentar. 3. de regularibus numero 32.

36. Tertia, quod tunc possit intrare observantia legis interpretativa, quæ excuset transgressores, quoties ex rationabili causa fuit inducta, nec liquet de mente legis, utpotè quia verba sunt ambigua, & apta recipere interpretationem; secùs autem si lex clara est, & de mente non potest dubitari: tunc enim contrarius usus non excusat; quia requiritur scientia certa, & consensus Legislatoris in illum non usum, ut loquendo de Papæ privilegio dixit Rot. coram Merlin. decis. 845. numero 3. Qui consensus positivus tantùm abest, quod in nostra hypothese intercedat, quod imò quotidie ex Secretaria Brevium expediuntur Indulta cum illdem clausulis, quod certè Papa non faceret, si per tolerantiam intenderet contrarium assertum usum approbare; sed potius ita videtur Decreto irritanti illum infringere, Rot. d. decis. 845. numero 3. coram Merlin. Cum enim utatur verbo --- Volumus autem &c. dicitur præscripsisse certam, & determinatam formam, quæ præcisè debet adimpleri, ita ut aliter gesta non valeant Rot. coram Cavalcr. decis. 612. num. 17.

37. Minusque objiciatur, quod præfatæ clausulæ apponantur de stylo potius Officialium Secretariæ Brevium, quàm de intentione Papæ, quia talis conditio (quæ est quinta sequentis tenoris --- Quinto ut qui ibidem Missam audiunt non liberentur ab obligatione accedendi diebus præcepti ad Ecclesiam pro Missis audiendis præter eos famulos, & famulas tantùm, qui servitio Domini, cui facultas conceditur, fuerint necessarii) fuit de Voto Sac. Congr. Concilii, Papa approbante, in hujusmodi Indulto apposita, prout referunt Fagnan.

in cap. auctoritate post numer. 22. de cens. & Nicol. lucubrat. can. lib. 5. tit. 33. de privil. & excels. post num. 7. ampl. 7. ideoque cum sit conditio, quæ Indultum informat, & sine qua juxta Congregationis Concilii Sententiam à Papa approbatam, concedi non debet, præcisè servanda est: nec ad contrariam observantiam, seu non usum, neque ad Theologos morales pro declaratione, sed ad Papam recurrendum erit: quia ejus est interpretari, cujus est concedere glos. in cap. cum venissent de judic. capit. inter alia de sent. excommunicat. Fagnan. in cap. olim numero 34. de verb. signif.

38. Neque decipi patiatis à nonnullorum ingeniosa, sed futili interpretatione, quam asserunt super illis verbis Indulti — *In tua, ac familie presentia*; sub quibus contineri etiam famulos autumant affirmare; quia hæc clausula intelligi debet de familia Agnaticia, & consanguinea illius, cui Indultum conceditur quæ in eadem Domo habitat; & ejusdem est commensalis, non autem de servili — aliàs frustranea, otiosa, & illusoria esset clausula mox supra examinata & illico induceretur correctio, & contrarietas, quæ semper est vitanda, maxime quando verba sunt clara, ut hic; prout in terminis literarum Papæ observat Rot. coram Cocchin. decis. 238. numer. 5. & 6. Et huic familie Agnatorum suffragantur Decreta relata à Nicolio loco supra allegato ampl. 5. & in flosc. verb. Oratorium numero 3.

39. Hæc tamen limita in Oratoriis privatis Episcoporum etiam titularium, quorum privilegium in corpore juris clausum in cap. final. de privil. nunquam fuit abrogatum; nam inibi omnes audientes Missam diebus festis, præcepto Ecclesiæ satisfaciunt, ut ex declaratione Sac. Congreg. Concilii jam dixi in adnot. ad Decret. de commun. quotidian. & advertunt quoque Barbof. collect. decis. Apostol. 541. numer. 5. Nicol. ubi supra lib. 5. ubi alia Decreta refert Gallemart. supra Concil. sessio. 22. de evit. in celebr. Miss. post numero 11.

40. Item limita in Oratoriis, seu Cappellis privatis Cardinalium, qui statim ac ad hanc sublimem Dignitatem promoti sunt gaudent privilegio Altaris viatici ad instar Episcoporum absque alia Indulti expeditione, propter eorum præstantiam, in qua residet tota Majestas Christianæ Reipublicæ: unde Bal. quem refert Rub. singular. tom. 2. part. 4. de præcedent. Protothou. numer. 83. pag. mihi 492. appellat Cætum Cardinalium Senatuum Divinum: sunt enim Dignitate, & officio majores Episcopis, ut solidis fundamentis ostendit Eugen. IV. in sua Bulla impressa in Bullario tom. 1. in ordine la 15. §. 13. 14. & per totum & ideo non per viam extensionis, sed comprehensionis includuntur in dispositione cap. final. de privileg. ut fuso calamo probat Fagnan. in cap. quod nonnullis à numero. 6. usque ad fin. de privileg. Nicol. loco citato limitat. 1. & per consequens auditio Missæ in eorum privatis Cappellis suffragatur omnibus pro adimplemento præcepti diebus festis, Nicol. in flosc. verb. Cardinales numero 8. & in lucubr. loco supra citato limitat. 1.

41. Tertio limita in Oratoriis publicis, quæ habent requisita, & privilegia Ecclesiæ; idest, quæ sunt de licentia Episcopi erecta in loco publico, à privatis Domibus ita separata, ut per eas ad illa iri minimè possit; nec fenestræ in Domibus sint per quas in Oratorium prospectus habeatur: liberque accessus è via publica, cunctis pateat, capax, & decenter ornatum existat, neque aliquid eorum, quæ ad sacrum faciendum necessaria sunt desideretur, ut præscripsit olim Congreg. Episcoporum. in Coninbrien. 1. Julii 1616.

42. Horum tamen Oratoriorum erectio, licet augeat cultum Divinum, & dicatur opus pium, & Religiosum, cui propterea de stricto juris rigore se opponere Parochus non valeat, dummodò jura Parochialia eidem præserventur, ut per plura exempla ostendi tom. 1. tit. 6. annot. ad form. 10. à numero. 9. ad 15. non deberet de facili permitti, præsertim
Ru-

Ruri : Et si Parochus opponendo succumberet ; renuere deberet quantum potest Episcopus consentire : nisi fieri oporteret erectio ad formam *cap. ad audientiam de Ecclef. edific. vel damnus spirituale*, quod ex multiplicatione hujusmodi Oratoriorum promanat , aliunde reparetur.

Damna inquam , & præjudicia spiritualia quæ exinde proveniunt sunt frequentia . Primò , Plebs caret cathechismo , & non audit verbum Dei : unde non potest scire , quæ sunt necessaria ad salutem , neque Jesum Christum cognoscere , ex qua ignorantia origo peccatorum exurgit .

Secundò , Sacramenta , quibus spiritus alitur , conservatur , & gratia augetur , non frequentantur , & sic remanent Animæ in maximo periculo , præcipuè Rusticorum , quæ lumine , & auxilio indigent plus quàm aliæ .

Tertiò non audiunt vigilias , & festivitates de præcepto , nec denunciations matrimoniales , & sic non possunt impedimenta (quæ fortè sciunt) revelare : nec edicta aliasque ordinationes Superiorum ideoque fiunt inobedientes , & pœnis ad hoc plectuntur .

Quartò non fiunt oblationes , & elemosynæ pro cera , oleo , & suppellecilibus Sacris in obsequium Dei , consuetudines piæ , quibus pietas , religio , cultus Divinus augetur , & fidelium charitas fovetur , tolluntur , & paulatim à Sac. Canonum statutis in *cap. omnis Christianus de consecr. dist. 1. & in cap. statumus 16. quæst. 1.* pœnitus receditur .

43. *SINT AB ALTARI SUSPENSII* . Ut veram Christi personam gerat Sacerdos celebraturus , tonsuram , quæ spineam Coronam , quam Jesus Rex noster seipsum in ara Crucis oblatum portavit significat , deferre debet cum se accingit ad corpus , & sanguinem Christi offerendum : unde cum defectus hujusmodi habeat conjunctam magnam indecentiam , & Presbyteros , qui illam non deferunt , per longum tempus pec-

care mortaliter teneant DD. à me allegati tom. 1. titul. 5. annos. ad forn. 9. num. 5. quibus nunc addo Navar. manual. confess. par. 2. cap. 25. numer. 110. Lel. Zecch. de republic. Ecclef. in tit. de cleric. ver. 3. de vit. & honestat. abstin. 10. Biss. hierug. lit. O. numer. 6. §. 1. & lit. T. numer. 69. & ratio est quia textus in *cap. prohibete 23. distinct. & in cap. clerici officia de vit. & bon. cler.* imperant ut Clerici deferant coronam , ideoque illorum transgressio est culpa mortalis *cap. nullas 19. dist. Fag. in cap. a crapula numer. 21. de vit. & honest. cleric.* Barbof. de offic. Episcop. alleg. 9. num. 11. meritò transgressores Edicti ab Altare suspenduntur : prima , & secunda vice ad breve tempus : crescente autem contumacia , quæ contemptum gignit , pœna augetur : Cum tunc renuunt subijci ordinationi Canonum , & Superioris , dicuntur transgressores ex contemptu , ut docet Div. Thom. in Summ. quæst. 186. artic. 9. ad 3. quem sequitur Graff. decis. aur. par. 1. lib. 3. cap. 3. numer. 1. & 2. & lib. 4. cap. 3. nu. 27. ideoque non sunt tolerandi , neque excusandi .

44. *ONERA PERPETUA* . Omnis Missarum , quia respicit favorem Animæ , regulariter censetur perpetuum , quoties voluntas Testatoris expressa vel saltem efficaces conjecturæ ejusdem voluntatis in contrarium non habeantur non obstat : & hæc regula procedit , etiam si hæres vel legatarios reperiat gravatus sub nomine proprio , aut per adjectivum *meus , dictus , ipse , infra scriptus* , & hujusmodi , quæ videntur importare temporalitatem : quia his non obstantibus dispositio favore Animæ seu piæ clausuræ successiva , & perpetua reputanda est , & non temporanea , ut de veriori , & communi docent Gratian. *discept. 104. numer. 47. 48. & 49.* Card. de Luc. *de legat. dist. 34. num. 6. & 7. & dist. 42. numer. 8.* ubi advertit , quod cum hæc sit quæstio facti dependens ex testatorum dispositione , non possit regula prædicta omnibus casibus applicari ; at quod per adjectiva prædicta *meus , ipse , infra scriptus* , non restringantur legata ad temporalitatem , nisi aliud obstat , & ita de-

declaravit quoque Congreg. Concilii in Urbanen. 24. Augusti 1669. lib. 16. folio 281. & denuò in alia pariter Urbanen. 14. Junii 1704. in qua hæredes reperiebantur gravati per verba indicantia personalitatem, nullumque aderat verbum perpetuitatis, nec alia conjectura, quæ in cortice verborum comprehenderet hæredes hæredum, & hac sententiam tenet quoque Amostaz. de caus. pns part. 1. lib. 2. cap. 6. n. 37. & 38.

45. Unde admonendi sunt Commissarii R. Fabricæ Sancti Petri de Urbe, ut in dispositionibus, & legatis sic ut supra conceptis non sint faciles Sententias, & Decreta cessationis Legati, & absolutioris favore hæredum proferre: sed in casibus prædictis, & quoties voluntas Testatoris pro temporalitate non sit expressa, ad Sac. Congregation. Fabricæ, vel Concilii pro declaratione recurrant, nè dum hæredes absolvunt, se ipsos illaqueant, cum præjudicio Animarum defunctorum.

46. DE ADIMPLEMENTO EX ACTA RATIO REDDIVALEAT. Adimplementum onerum Missarum potest probari aliunde, quam per subscriptionem factam in libro: quamvis enim transgressores, qui ibidem non notant celebrare, possint multari, Gavant. Manual. Episcop. verb. Missa n. 60. non tamen debet Episcopus Decreto, sive Edicto mandare, quod si quis ex libro non probaverit Missas juxta onus susceptum

celebrasse, nulla alia probatio admittatur: quia probationes non sunt coarctandæ, & homo non debet quærere æqualem certitudinem in omni materia, & casu, sed eam tantum, quæ ut in pluribus veritatem attingit, & eam quæ proportionatur rei de qua agitur: idèdque si Presbyter, qui onus missarum adimplere tenetur, asserat cum juramento se celebrasse, ei credendum est, licet in libro per incuriam, oblivionem vel alia de causa, non reperiatur descriptus: quia ea quæ pendent ab animo, & conscientia legitime probantur juramento, Gloss. est punctualis, & notabilis in cap. Significasti verb. si ita est de homicid. Et propterea cum Episcopus Civitatis Plebis compellere voluisset Canonicos suæ Cathedralis ad subscribendum folium obligationis applicandi Missam Conventualem, pro Benefactoribus, & ipsi renuendo recursum habuissent ad Sac. Congregat. Concilii, hæc sub die 17. Maii 1704. declaravit illos non teneri, sed sufficere illorum assertionem se celebrasse: quia ex actu celebrationis extrinseco, non infertur directè ad applicationem Sacrificii, quæ ex sola celebrantis assertionem probari potest, & est opinio communis DD. quos cumulat Romaguer. ad Synod. Gerund. lib. 3. tit. 17. cap. 18. numer. 12. Caren. resol. 41. ut autem in legatorum Missarum executione recta procedatur poterit Episcopus uti sequenti Instructione.

ORDINI , ET ISTRUZIONE

Per l'adempimento degl'Oblighi
delle Messe.

Finche gli oblighi delle Messe perpetue , o à tempo , ò manuali , che dalla providenza de' fedeli defonti prima di passare da questa all'altra vita , ò dalla carità de' loro Congionti , & amici , ovvero dalla divotione di Pii Benefattori sono stabiliti con assegnamenti di certi Capitoli , ò con limosine quotidiane per la Celebratione di esse , vengano puntualmente adempiti da quelli , che avendo ricevuti gli emolumenti , sono à ciò tenuti , e le povere Anime purganti ricevano ne' debiti tempi i dovuti Suffragii , la Santità di N. Signore Papa CLEMENTE XI. inerendo à i Decreti sopra la Celebratione delle Messe emanati in tempo delle SS. MM. di Urbano VIII. ed Innocentio XII. suoi predecessori , e rinnovandone la puntuale osservanza sotto l'istesse pene in dette Constitutioni contenute , per comandamento espresso datoci à bocca , Ordina , e comanda à tutti i Superiori , Sopraintendenti , Deputati , Sagrestani , Cappellani , & à qualunque altra persona , che con qualsisia titolo , & Ufficio presiede al governo , regolamento , & amministrazione delle Chiese Patriarchali , Basiliche , Collegiate , Parochiali , Monasterj , e Conventi de' Regolari dell'uno , e l'altro sesso , Conservatorj , Congregazioni , Ospedali , Confraternite laicali , e d'ogn' altra Chiesa , Cappella , & Oratorio di Roma , che tanto nel riceverè le limosine delle Messe , quanto nel sodisfare à gli oblighi nella Celebratione delle medesime sia inviolabilmente , & intieramente osservata , e praticata la seguente Istruzione, sotto pena à quelli ,

li , che ò in tutto , ò in parte la trasgrediranno , della sospensione à Divinis , se faranno Preti Secolari , e della privazione della voce attiva , e passiva , e delle Cariche , & Ufficii , se faranno Regolari , & anche d'altre pene pecuniarie , e rispettivamente corporali ad arbitrio della Santità Sua .

Istruzione per le Messe perpetue .

SI formerà un Catalogo , nel quale si descriveranno distintamente tutti gl' obblighi di Messe Cantate , e piane , si perpetui , come ad tempus , da che provengono , se per Testamento , ò per donazione , ò in altra forma , con li fondi che sono stati lasciati per Dote di ciaschedun' obbligo , egl' Altari in cui si devono soddisfare .

Il detto Catalogo doveranno esibirlo poi al Signor Angelo Santelli Computista Deputato da Sua Santità , che gli farà fatto l'esibito , e gli farà reso .

Doveranno in oltre tenere la Tabella distinta di tutti detti obblighi con la espressione del nome del Benefattore , & Indicatione del Testamento , ò altro Instrumento che vi sia , cioè per quali atti , e di che tempo , e repartitamente con li Colonnelli distinti delle Messe Cantate , Messe quotidiane , Messe d'ogni Mese , Messe d'ogni Settimana , ò altri obblighi temporanei , & si sono lasciati , che si celebrino con l'espressione dell'Altare , in cui si doveranno celebrare &c. Qual Tabella doverà esser riconosciuta , e sottoscritta da Monsignore Segretario della Sagra Visita Apostolica pro tempore , e Computista Deputato , e si debba tenere affissa nella Sagrestia in luogo patente , come dispongono le Constitutioni Apostoliche , e che da essa non si possa levare , nè aggiungere partita alcuna senza ritornare à riconoscersi , e sottoscriversi da medesimi , e succedendo infra Annum qualche lascita si debba portare tanto il Catalogo , quanto detta Tabella per poterli notare .

In oltre doveranno tenere due Libri ,

uno per l'obblighi perpetui , e l'altro per le Messe avventitie , come dispongono le medesime Constitutioni Apostoliche , e questi doveranno regularsi nel modo come si dirà in appresso .

Il Libro delle Messe perpetue si doverà intavolare Anno per Anno , e doverà esser finito d'intavolare dentro il mese di Ottobre di ciaschedun' Anno per l'Anno avvenire , e nelli mesi di Novembre , e Dicembre esibirli al Computista deputato da Nostro Signore , acciò riconosca se son ben intavolati , e li contrafegni , e faccia sottoscrivere à Monsignore Segretario della Sagra Visita Apostolica pro tempore , e li Libri Vecchi in cui appariranno notate le Celebrationi dell'Anno antecedente , si doveranno parimente esibire al medesimo dentro il mese di Gennaio susseguente all'Anno finito , acciò si riconosca se sia adempito à tutti l'obblighi , e non essendo adempito in qualche cosa si deduca la Causa , acciò si possano pigliare quell'espedienti , che pareranno più proprii .

Il modo d'intavolare detti Libri sarà il seguente , cioè .

Si debba tenere un Libro bislungo per le Messe perpetue , nel quale in prima Carta si devono descrivere partita per partita gl' obblighi delle Messe perpetue , che vi sono , cioè

Messe Cantate Messe basse .

Per l' Anima di Pietro N. N. una Messa quotidiana bassa , & un' Anniversario il giorno

del-

della sua morte, che fù
li... come in Tabella
num. primo num. 1. num. 365.

Per l'Anima di Paolo . N. N. una Messa il
mese bassa, come in Ta-
bella num. 2. num. num. 12.

Per l'uscita di France-
sco N. N. una Messa
ogni Venerdì, come in
Tabella num. 3. num. num. 52.

Per l'uscita di Gio: N.
N. Messe 50. l'Anno, co-
me in Tabella num. 4. num. num. 50.

num. 1. num. 479.

E così di altre che potessero esservi andar notando sotto detto rigo ultimo, e chiudere poi la somma dell'intero delle Messe, che si doveranno celebrare in tutto l'Anno, & il medesimo se vi sono altri Anniversarii con la medesima dichiarazione, e succedendo poi infra Annum qualche altra uscita aggiungerla come sopra.

Si noterà poi nella Carta susseguente à correlatione della nota sudetta giornata per giornata, cioè nel mezzo Adì primo Gennaio, & in margine dire num. 1. Messa per l'Anima di N. N. e se sono quattro Messe quotidiane di diversi, notare sotto il medesimo giorno, quattro partite distinte per l'obbligo, che vi è, e così andar seguitando, & in quella giornata che cade il Venerdì, Sabato, o altro giorno fisso, che vi sia qualche disposizione, aggiungere la partita in quel giorno distintamente, che in fin d'Anno il numero delle Messe tirato in margine verrà à corrispondere con la prima nota fatta in primo foglio del detto Libro per essempio.

Adì primo Gennaio 1705. Giovedì.

Num. 1. Per l'Anima di Pietro N. N.

Num. 1. Per l'Anima di Paolo N. N.

2. detto Venerdì.

Num. 1. Per l'Anima di Pietro N. N.

Num. 1. Per l'Anima di Francesco N. N.

Num. 1. Per l'Anima di Gio: N. N.

3. detto Sabato.

Num. 1. Per l'Anima di Pietro N. N.

In oltre debba ogni Sacerdote, tanto Cappellano fisso della Messa quotidiana, quanto ogn'altro, ch'averà cura di celebrare per l'obblighi infra Settimana, celebrato ch'averà la sua Messa, notarci dirimpetto alla sua partita dell'obbligo per il quale hà celebrato, N. N. Celebravi, & in questa forma resteranno adempite le disposizioni nel modo che sono state lasciate, & apparirà chiaramente la Celebratione.

Per ovviare à qualche disordine, che potesse succedere in quelle Chiese, dove vi è maggior numero di Messe per obblighi fissi da celebrarsi, dove si può dar il caso ch'escano più Sacerdoti à celebrare nel medesimo tempo, & uno ritornando prima metta il Celebravi in quelle partite, che haveffe adempito un'altro; Si ordina che il Sacerdote quando va in Sagrestia per prepararsi ricorra al Libro, e riconosca la sua partita vacante dove deve mettere il Celebravi per chi la deve dire, e metta subito il suo Nome, Cognome, e celebrato che haverà, aggiunti al detto nome, Celebravi, che in questa forma ogn'uno che arriverà, che non vederà la partita contrassegnata come sopra, saprà quella doverà celebrare, e non ne succederà confusione.

In caso poi che in quel giorno, che si deve celebrare per adempimento dell'obbligo, fusse qualche Sacerdote accidentalmente impedito, onde in detto giorno non restasse celebrata la Messa, devendosi rimetter dopo, noterà quel-

quello che celebrerà, N. N. Celebravi sub die tali &c. perche senza detta dichiarazione non verrebbe à corrispondere alla giornata che vi farà il celebravi come l'altre.

Per le Messe avventitie.

Si riterrà il solito libro, nel quale si notano l'Elemosine, che vengono portate da' Benefattori, e queste si dovranno descrivere distintamente se siano Votive, ò pro Defunctis & il numero esprimerlo dentro la partita in lettera con tirarlo fuori per abbaco, come per esempio.

Messe due per Defonti num. 2.
 Messe tre per S. Antonio num. 3.
 Messe quattro per S. Francesco num. 4.
 Le Messe notate in detto libro si dovranno poi riportare in un' altro libro da

tenerfi in Sagrestia, nel quale si dovrà notare Messa per Messa ad effetto che il Sacerdote possa all'incontro mettere il Celebravi nel modo come si è detto nelle Messe perpetue, e se ne dà la norma come appresso.

Messa una per Defonti	num. 1.
Messa una per Defonti	num. 1.
Messa una per S. Antonio	num. 1.
Messa una per S. Antonio	num. 1.
Messa una per S. Antonio	num. 1.
Messa una per S. Francesco	num. 1.
Messa una per S. Francesco	num. 1.
Messa una per S. Francesco	num. 1.
Messa una per S. Francesco	num. 1.

Quelle Messe che non si faranno finite di celebrare in quell' Anno, che si sono havuto l'Elemosine, si dovranno riportare nell' Anno susseguente, e notarle in prima partita con l'istesso ordine di sopra.

PROCURI per tanto ciascuno di dare pronta esecuzione a quanto si ordina per espresso commandamento di Sua Santità, altrimenti si procederà contro li trasgressori rigorosamente alle pene di sopra comminate. E perche niuno possa in qualsivoglia tempo allegare ignoranza di quanto nella sopra espressa Istruzione si prescrive, si dovrà in ciascuna Sagrestia delle sopranominate Chiese, & Oratorii tenere continuamente affisso in luogo visibile un' esemplare del presente Editto, sotto pena in caso di contravvenzione di scudi dieci d'oro da pagarli irremissibilmente dal Sagrestano se sarà Prete Secolare, e della privazione della Carica, & inabilità a qualsivoglia Ufficio per cinque Anni, se sarà Regolare.

Dato il primo Ottobre 1704.

Gioseppe Domenico de Totis Segr. della Sacra Visita Apost.

Nicolò Pignatelli Commissario, e Fiscale della S. Visita Apost.

Paolo Fatii Notaro delle Sacre Congregationi.

47. Pro exigendis rationibus adimplementi Missarum, aliorumve piorum operum licet Episcopus illiusque officialis, & ministri quicquam recipere non valeant, ut pluries declaravit Congr. Monacelli Form. Pars II.

Concilio, & mandat Taxa Innocentiana de qua dixi tom. 1. titul. 1. annot. ad form. 14. num. 11. nihilominus si Revisor aut Commissarius Delegatus non sit officialis Episcopi, potest non obstan-

F te

te prohibitione d. Innocentianæ; mercedem habere & exigere; nam cum Curia Archiepiscop. Beneventana recursum fecisset ad d. Congregat. pro aliqua provisione habenda, sub die 7. Junii 1583. Congr. Conc. censuit dandam eise sequentem declarationem in Verulana.

Die 30. Januarii 1683. Precibus ampl. tue annuentibus Em. PP. Sac. Congreg. Concilii eidem benignè indulgent facultatem assignandi julium unum pro qualibet die Commissario deputando pro Compellendis ad satisfactionem debitoribus Confraternitatum pro tempore quo hujusmodi munus exercet, dummodo tamen persona deputanda, ampl. tue servitio addicta non sit, lib. Dec. 35. fol. 283.

Et alia Pifauren. cum Promotor Fiscalis supplicasset injungi Episcopo ut assignata congrua mercede deputaret aliquem, qui computa revideret; credita exigeret, & libros Magistros: redditus, & exitus Hospitalis Castri Candelabri conficeret. Die 11. Decemb. 1683 Sac. Cong. Eccl. audito Episcopo commisit eidem ut veris existentibus narratis, deputet ad affectum supra expressos Virum idoneum non tamen sui ipsius familiarem, assignato eidem congruo salario pro suo arbitrio, & conscientia.

Et in Suefsana proposito dubio. An Episcopus assignare possit aliquam portionem à locis Piiis solvendam Computistis, seu Revisoribus deputandis pro revisione computorum, pro eorum mercede, ac labore administrationis factæ per Æconomos locorum Piorum. Die 7. Septembris 1687. Sac. Eccl. respondit, posse ab Ordinario assignari Revisoribus aliquam mercedem pro rata dumtaxat puri, & meri laboris, lib. 37. Dec. fol. 448.

48. TAM IN VISITATIONE, QUAM EXTRA. Ordinarii locorum vigore cap. 9. sess. 22. de reform. possunt à quibuscumque Administratoribus locorum Piorum rationem exigere tam in visitatione, quam extra, etiam per suum delegatum Sac. Congr. Concilii in Hispanen. 11. Januarii 1596. lib. Dec. 18. pag. 1037. Gallimart. supra Concil. Trid. cap. 9. sess. 22. de reform. §. penult. Pignatell. consult. 15. n. 37. tom. 7. imò & juramentum de fideliter administrando ab eis requirere ead.

Congr. in Aliphana 18. Jul. 1705. & ad hunc effectum requirere à visitatis libros, legata, fundationes, solidationes, Instrumenta &c. & quatenus visitati teneant exhibere, censuras contra eos infligere Sac. Congr. Concilii in Calaguritana 18. Junii 1701.

49. Hæc autem facultas competit etiam in Ecclesias pertinentes ad Fratres Cappellanos Religionis Hierosolimitane, in quibus Episcopus visitator, sive ejus Delegatus, potest fundationes Beneficiorum recognoscere, & an piæ testantium voluntates executioni mandentur, onera Misarum adimpleantur, rationem administrationis à Cappellanis exigere, Decreta edere, & circa alia, quæ materiam peccati concernunt exquirere, & investigare, ut dividualiter respondit eadem Sac. Congreg. in Vulturarien. 17. Maii 1653. lib. Dec. 29. fol. 249. confirmata 26. Febr. 1684. in Deribusen. lib. 34. fol. 57.

50. Quo verò ad Ecclesias subjectas Capitulo Lateranensi adfunt resolutione Sac. Congr. Concilii, quas retuli tom. 1. tit. 5. annot. ad for. 2. nu. 3. super quibus re-proposita causa 4. Maii 1702. ead. Congreg. respondit. Ad 1. in decis. Ad 2. in decis. Ad 3. in decis. quoad primam partem, preterquam quoad Archiconfraternitates erectas auctoritate Capituli, & quoad secundam in decis. Ad 4. in decis. Ad 5. quoad primam partem affirmativè, quoad institutionem auctorizabilem tantum, quo vero ad secundam partem affirmativè. Ad 6. dilata, Ad 7. in decis.

51. Et iterum in eadem causa, & inter easdem partes propositis novis dubiis.

- I. An sine subdelegatione speciali subdelegatus ab Episcopo ad visitandam Diocesim, possit visitare Ecclesias, Confraternitates, & loca Pia fundata in solo Lateranensi?
- II. An d. subdelegatio specialis debeat à subdelegato ostendi, & inseri actis Visitacionis?
- III. An Episcopus, vel ab eo delegatus teneatur declarare expresse se visitare jure delegato?
- IV. An Vicarius Lateranensis in Visitacione quam facit in jure Ordinario, possit petere ut sita esset.

offendantur aella Visitationis facta ab Episcopo, vel ejus Delegato?

V. An Ecclesias Parochiales fundatas in solo Lateranensi valeat Episcopus visitare jure ordinario? 17. Novemb. 1703. Sac. Congreg. &c. respondit.

Ad 1. Negativè, & quoad Confraternitates juxta resolutiones jam factas.

Ad 2. Affirmativè.

Ad 3. Affirmativè.

Ad 4. Affirmativè, non tamen autoritativè ad effectum corrigendi.

Ad 5. Negativè.

In visitatione autem Congregationum Presbyterorum Oratorii S. Philippi Neri debet Episcopus advertere, quod licet hi subsint jurisdictioni Ordinariorum locorum, non possunt tamen removeri, aut exturbari ab observatione proprii Instituti juxta formam Brevis Gregorii XV. quod hic per extensum datur.

Motus proprius Greg. XV. super regimine Domorum Congregationis Oratorii S. Philippi Neri, & Visitatione earumdem Ordinariorum locorum.

GREGORIUS XV.

Ad Perpetuam Rei Memoriam.

EX injunctio nobis de super Apostolicae servitutis officio, hisque pro Congregationum quarumlibet ad Divini Nominis laudem, & gloriam, ac Populorum edificationem, animarumque salutem provide sancteque institutarum, ac personarum in eis suis exercitiis, atque altissimi obsequiis vacantium felici regimine statuta, & ordinata sunt, ut firma perpetuo remaneant Apostolicae confirmationis robur libenter adiciamus

aliasque disponimus, prout conspicimus salubriter expedire in Domino. Cum itaque sicut accepimus, inter statuta dilectorum Filiorum Presbyterorum Congregationis Oratorii in Ecclesia Beatae Mariae in Vallicella nuncupatae de Urbe à S. Filippo Nerio instituta per sel. rec. Paulum Papam V. praedecessorem nostrum approbata, & confirmata infrascriptum reperiaten. sequen. videlicet. Statutum est ne Congregatio alibi illum locum recipiat neque alterius Congregendae suscipiat onus, si quaerè verò aliorum locorum Collegia, & Congregationes nostra instituta obtinuerint, & servare voluerint, non sint illa quidem nostrae annexa neque Clerici eorum sint è Congregatione Orat. Romani quemadmodum esse debet instituti, ut unaquaeque Domus, ac familia nostrae formam imitata separatim ab iis se per se regat, ac moderetur. Nos credentes statuti hujusmodi observantiam dictae Congregationis mantentioni admodum necessariam fore, Idcirco motu proprio, & certa scientia, ac matura deliberatione nostris, statutum insertum praedictum Apostolica auctoritate praesentium perpetuo approbamus, & confirmamus, illique inviolabilis Apostolicae firmitatis robur adiciamus, ac omnes, & singulos tam juris, quam facti defectus, si qui desuper quomodolibet intervenerint, supplemus. Inhibentes propterea sub excommunicationis, aliique sententis, censuris, & poenis Ecclesiasticis arbitrio nostro infligendis, ne plures dictae Congregationis Domus neque tanquam principales, neque tanquam membra à se invicem dependere in simul uniri, & in quavis Civitate, Terra, seu loco plusquam una Domus d. Congregationis erigi, seu, institui possit. Quocirca universis, & singulis locorum Ordinariis, ne ullam dictae Congreg. Domum, nisi juxta statutorum praedictorum formam, & tenorem, nec aliter, nec alio modo visitare minusve quovis casu pro tempore contingente, ac sub quocumque praetextu, aut quocumque colore, aliquam ipsius Congregationis personam è d. Congregatione extrahere, aut ab observatione sui instituti removere audeant, seu praesumant, auctoritate, & tenore praedictis interdiximus, & prohibemus. Decernentes praesentes literas perpetuo validas, firmas, & efficaces existere.

F. 2. se.

tere, & fore suosque plenarios, & integro effectus sortiri, & obtinere, ac irritum, & inane, si secus super his à quoquam quavis Auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus quibusvis Constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, privilegiis quoque, indultis, & litteris Apostolicis eisdem locorum Ordinariis, & quibusvis aliis personis, sub quibuscumque tenoribus, & formis, ac cum quibusvis clausulis, & decretis in contrarium præmissorum, quomodolibet concessis, confirmatis, & innovatis. Quibus omnibus, & singulis eorum tenorem, præsentibus pro plene, & sufficienter expressis, & ad verbum insertis habentes, illis alias in suorum permansuris, hac vice dumtaxat specialiter, & expresse derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque. Datum Romæ apud S. Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die 8. Julii 1622. Pontificatus nostri Anno Secundo.

Loco ✠ Annali Piscatoris.

S. Card. S. Susanne.

Approbatio Statutorum in forma specifica Congregationis Oratorii de Urbe concessa à Paulo V. de qua in supra relato Brevi fit mentio, (& præsertim statuti ibidem inserti) reperitur impressa in Bull. Rom. tom. 3. in Append. Bull. d. Pontificis pag. 52. & 53. cap. 4. Const. 4. alias 92.

52. Decreta autem Visitationis Episcopi, sive ejus Delegati facta pro prædictis locis, & Ecclesiis observanda sunt, & exequenda: nec Visitatores Ordinarii harum Ecclesiarum, qui habent cum Episcopo cumulativam possunt illa infringere, corrigere seu mutare, vel contrarium decernere, ut patet ex responsione data ad 4. dubium ultimæ propositionis dictæ Causæ Militen; & prius eadem Congregatio declaraverat 9. Decemb. 1651 in Calaritano dum aliis auctoritatibus allegatis tom. 1. tit. 5. annot. ad form. 2. nu. 2.

53. In locis autem, & Ecclesiis, quæ sub Regum immediata protectione sunt, Episcopi possunt visitare, & recognoscere decentiam Divini cultus, & alia facere, & inquirere, quæ pertinent ad sacra My-

steria: quia quoad hoc in nihilo derogatum fuit per Concil. Trid. cap. 8. sess. 22. de refor. jurisdictionis Episcopi, ut S. Congr. respondit Episcopo Leren. occasione Visitationis liminum 13. Septemb. 1636. lib. 15. Dec. pag. 423. in qua responsione pro instructione additur quod protectio Regia ad effectum exemptionis contentæ in textu Concilii, non acquiratur per simplicem receptionem in protectionem, Barbof. supra d. cap. 8. sess. 22. de refor. n. 30.

Ecclesias autem etiam Curatas (illarumque Rectores) quæ Sanctæ Domus Lauretanæ unita, annexa, vel ab ea dependentia sunt in quibusvis Diocæsiibus existant, Episcopus visitat, & corrigit tanquam Sedis Apostolicæ Delegatus, ut habetur expresse in Bulla Innocentii XII. emanata anno 1698. super forma regiminis d. Almæ Domus S. quoniam verò: in qua ejusdem Sanctæ Domus coloni, & officiales ubicunque existant jurisdictioni Episcoporum subijciuntur §. 9. ibi -- Quoniam vero nonnullæ Ecclesiæ, seu Beneficia etiam Curata præfatæ Sanctæ Domus seu Cappelle unita, annexa, vel ab ea dependentia non in Lauretana solum, sed in quampluribus etiam aliis Diocæsiibus reperiuntur, ut eorumdem Ecclesiarum, Beneficiorumque bono regimini, recteque administrationi consultum sit, easdem Ecclesiæ, earumque Rectores, aliosque Ministros quoscumque, Episcoporum, aliorumque Ordinariorum in quorum respectivè Diocæsiibus sita sunt, tanquam Sedis Apostolicæ Delegatorum, jurisdictionis, visitationi, & correctioni, sub Congregationis tamen, ut supra à nobis erectæ regimine, & omnimoda dependentia, subesse volumus, & mandamus, idemque prorsus quoad omnes, & singulos Colonos, sive Officiales ejusdem Sanctæ Domus extra Diocæsim Lauretanam ubilibet existentes, ad debitum tamen numerum ut supra redircendos, servari statuimus.

54. Præterea Episcopus dum visitat, debet celeriter quantum res postulat se expedire, & ad actus extraneos non se divertere, ne visitati graventur expensis, ut pluries monuit Congr. Concilii; & præcipue in una Bosanen. in qua ad instantiam Capituli Collegiæ Campi Bassi propositis sequentibus dubiis.

- I. An Episcopus teneatur singulis annis visitare totam Diocesim?
  - II. Qualis debeat esse comitatus ejusdem Episcopi visitantis ad effectum præstationis victualium?
  - III. Per quod tempus in locis visitandis sint eis præstanda victualia?
  - IV. An obtinentes Beneficia simplicia, seu Cappellanas in titulum teneantur contribuere dictis victualibus?
  - V. An eisdem victualibus teneantur contribuere Confraternitates laicorum?
  - VI. An Episcopo accedente ad conferendum Sacramentum Confirmationis, teneantur Universitates præstare victualia, seu procuracionem?
- Die 14. Decemb. 1654. respondit.
- Ad 1. Affirmativè, & si legitime impeditus fuerit per suum Vicarium Generalem, vel alium Visitatorem idoneum debet visitare, ita ut saltem toto biennio visitatio absolvatur.
- Ad 2. Episcopum debere esse contentum de moderato ac modesto equitatu, ac famulatu.
- Ad 3. Per Episcopum celetèr Visitacionem esse absolvendam, & ad actus extraneos non esse divertendum?
- Ad 4. obtinentes Beneficia seu Cappellanas in titulum teneri pro rata contribuere?
- Ad 5. Confraternitates visitatas, teneri ad eandem contributionem pro rata.
- Ad 6. non esse administranda victualia, nisi concurrat consuetudo legitime præscripta. Li. 19. Dec. p. 428.

tur Missas celebrare per se ipsos, si adfit præceptum Testatoris, seu Fundatoris ita conceptum -- e se alle volte non potessero celebrare, faccino celebrare per altri, ut respondit Congr. Concil. 18. Decembr. 1688.

Non obstante allegata in contrarium quadam dec. Merlini lib. 38. fol. 618. Et si tenentur vigore obligationis, & legati celebrare quotidie, semel in hebdomada per alium poterunt celebrare; ut ab ead. Congr. decisum refert Nicol. lucubr. can. lib. 3. tit. 41. de celebrat. Missar. post n. 29. & tenentur applicare Sacrificium pro Cappellaniæ, seu Beneficii Fundatore, etiam si non reperiatur explicitè expressum, quoties ille non declaravit relinquere sacrificii applicationem in libertate celebrantis, ut declaravit S. Cong. Concilii 2. Julii 1669. & 18. Augusti 1688. lib. 26. Dec. fol. 61. & apud Pignatell. consult. 139. n. 13. & 14. tom. 1. qui tamquam verissimam propositionem hanc tuetur, & concordat Bonac. de Sacram. Euchar. disp. 4. quæst. ult. punct. 7. §. 2. n. 13.

56. Non tamen tenentur Missas celebrare tempore, quo Capitale Dotis assignatæ est otiosum, & infructiferum sine eorum culpa ead. Congreg. in Forosempronien. 7. Junii 1686. ad 5. & in Monopolitana 8. Aug. 1705. cum aliis quos allegavi tom. 1. tit. 6. annot. ad form. 9. nu. 1. & 2. Neque ab Episcopo cogi possunt, sed tantum hortari, ad celebrandum certis diebus, & horis in Cathedrali, in qua reperiuntur Cappellaniæ, si in fundatione hoc eis non reperiatur injunctum, ead. Congreg. Concil. in Pisauran. 6. Aprilis 1647. lib. 18. Dec. pag. 321. posset tamen illos astringere (non Censuris) ad providendum de proprio paramenta, ut respondit Congr. Episc. in Surrentina 11. Aprilis 1589.

57. Cappellanus five Beneficiatus cui reperitur injunctum, quod celebret annuatim unum Anniversarium quindecim, vel viginti Missarum pro Anima Fundatoris, non tenetur celebrari facere Missam cantatam: quia nisi aliud exprimatur in fundatione; tale Anniversarium intelligitur de quindecim vel viginti Missis privatis, eadem anniversaria die celebrandis in loco,

55. PER CAPPELLANOS, ET BENEFICIATOS ADIMPLEANTUR. Cappellani, & Beneficiati tenentur Monacelli Form. Pars II.

F 3 co,

co, Cappellano, seu hæredi, seu Beneficiato bene viso *Congr. Concilii in Placentina* 13. Jan. 1691. Si autem reperiat in iunctum, quod celebrentur singulis annis Missæ 30. S. Gregorii pro defunctis in Ecclesia N. per Sacerdotem eligendum a N. cui solvantur pro elemosyna scuta decem, vel duodecim; Cappellanus Sacerdos sic electus, tenetur per se ipsum celebrare, nec poterit dare elemosynam currentem alteri Sacerdoti, qui præfatas Missas celebret, retento sibi quod superest, ut *Sacr. Congreg. Concilii* requisita respondit 21. Februarii 1688. & repropósito iterum dubio 17. Julii ejusdem anni, responsum confirmavit *lib. 38. Dec. fol. 89. 339. 340.* & expressè habetur quoque in Decretis de celebratione Missarum relatis in *Appendice tom. 1. pag. 346. & seqq.*

58. **NEC TRANSFERANTUR.** Missarum onera relicta in certa Ecclesia, seu Cappella, alio trasferri non possunt absque Sedis Apostolicæ licentia Nicol. in *fasc. verb. Missa num. 18.* Antonell. de *loco legal. lib. 1. cap. 5. num. 11.* *Sacr. Congr. Concilii in Brixien. 1. Decembr. 1686.* ad alias translatio nulla est: quamvis fieret auctoritate Exequutorum Testamentorum, qui talem facultatem expressam non haberent, *ead. Congregat. in Derthonen. 4. Junii 1701.* quia cum sit actus commutationis voluntatis, ab inferiori exerceri non potest, ideoque Cappellanus, sive Beneficiatus alibi quam in loco præscripto celebrando, peccaret mortaliter, ut tradunt Ric. in *prax. part. 4. resol. 95. num. 2.* Bonacin. de *Sacram. Euchar. disp. 4. quest. ult. punct. 7. §. 4. numer. 2.* ubi dat concordantes, nisi ageretur de translatione provisionali facta auctoritate Episcopi ob aliquam rationabilem causam putata, quia locus determinatus sit impeditus, vel Ecclesia esset diruta; nam tunc non commutatur voluntas, sed ex causa alteratur in re accidentali, quod ab Ordinario fieri potest vigore facultatis sibi tributæ à *Conc. Trident. sess. 22. cap. 6. de reform.* Ric. in *prax. d. part. 4. resol. 104. per tot.* Gavant. de *rubr. præcept. part. 3. tit. 12. num. 3.* Tondut. *quest. benef. tom. 1. c. 68. n. 11. & 12.*

59. Ampla ut neque Nuntius Apo-

stolicus possit concedere Indultum, quod Missæ celebrandæ in loco à Testatore designato alibi celebrentur, ut respondit *Sacr. Congregat. Conc. in Giennen. 18. Augusti 1703.* At si locus à Testatore designatus non esset, tunc illius hæres poterit ad libitum Missas celebrari facere in quacumque Ecclesia sibi bene visa *eadem Congregat. 13. Januarii 1685. & in Tiburtina 29. Novembris 1687. lib. 37. Decret. fol. 662.* licet in hac ultima adisset Decretum Sinodale, quo hortabantur hæres, ut Missas celebrare facerent in Ecclesiis in quibus tumulati reperiebantur Testatore, juxta plurium DD. Sententiam, qui tenent, quoties locus non est determinatur, celebrari debeant prout sunt Ric. in *prax. par. 4. resol. 97. nu. 1.* Capon. *disceptat. 196. n. 20.* & alii pluries cumulari à Samuel. de *sepulchr. tract. 2. disp. 2. contr. 7. per tot.*

60. Ampla secundò, ut non solum Missæ de loco ad locum contra Defuncti voluntatem transferendæ non sint: sed neque debeant à Cappellanis, & Beneficiatis celebrari diverso tempore a designato, & die specialiter à Testatore voluto, & expresso: alias anticipatè, sive præposterè adimplentes (nisi aliqua rationabilis causa, aut impedimentum aliter faciendum suadet) facerent contra defuncti voluntatem, quæ etiam in minimis servanda est. Ric. in *prax. part. 4. d. resolut. 95. num. 3.* Bonac. de *Sacram. Euchar. disp. 4. quest. ult. punct. 7. prop. 3. nu. 7. & §. 5. num. 4. vers. dixi per se loquendo.* Donat. *prax. rer. regular. tom. 3. tract. 7. quest. 82. num. 2.* videndus Amotiaz. de *caus. piis lib. 2. c. 3. num. 43.*

61. Quid si fiat translato Ecclesiæ Parochialis, Collegii Regularium, Monialium, vel Canonicorum de uno ad alium locum ab habente potestatem: an inquam celebratio Missarum sit expediendâ in priori Ecclesia translata, & regulariter loquendo, si expressè non constat de contraria mente Testatoris sive fundatoris, Missæ celebrandæ erunt in Ecclesia ad quam legitime fuit facta translatio; præsertim quando locus non fuit principaliter contemplatus, sed personæ: Nam cum sit onus reale transit cum

Ec-

Ecclesia, & Testator imponendo onus Missarum principaliter respicit remedium animæ suæ, quod non magis ex una, quam ex alia Ecclesia provenit, ut magistraliter firmat Rot. coram Seraphin. *decis. 1149. per totam*, in hoc articulo semper videnda.

62. At si Testator in legato Missarum contemplavit principaliter Ecclesiam, vel locum, tunc si Ecclesia, vel Collegium transferatur, Missarum onera non transferuntur, sed erunt adimplenda in prima Ecclesia, ut communiter D. D. distinguunt, & præsertim Passerin. *de stat. hom. tom. 2. quest. 187. artic. 4. num. 1183. cum pluribus seqq.* Franc. *de Eccles. Cathedral. cap. 7. num. 82. & seqq.* Tunc autem locus censeretur contemplatus, si legatum Missarum esset factum pro commoditate Populi in loco existentis. Secundò, si esset relictum ratione cultus alicujus Imaginis, quæ ibi speciali cultu fidelium veneraretur, aut ipse Testator erga illam devotionem peculiarem haberet (quod ex verbis dispositionis, aliisque circumstantiis colligi poterit) Passerin. *ubi supra numer. 1189.* Tertio si legatum Missarum esset relictum Ecclesiæ in qua reperitur erecta Confraternitas laicorum: nam tunc si legatum non sit factum expressè intuitu ipsius Confraternitatis, sed Ecclesiæ (in dubio præsumendum est) recedente Confraternitate, Missæ, & aliæ foundationes non transferuntur, sed remanent in prima Ecclesia, Tondut. *quest. benefic. tom. 1. cap. 43. n. 15.*

63. **NEC REDUCANTUR.** Missarum numerus à Testatoribus, Donatoribus, aliisque Benefactoribus relictus, & postquam onus acceptatum fuit, absque licentia Sac. Congregat. Concilii hodie reduci non potest, prout statuit Urbanus VIII. anno 1625. & annovavit Innocent. XII. anno 1694. ut patet ex Bulla per extensum data in *Appendice tom. 1. pag. 346.* Verum quoties vigore facultatis obtentæ reduci debet, unum ab Ordinariis avertendum erit nempe, quod elemosyna Rectoris Beneficii, seu Cappellani, non erit regulando juxta taxam fortè præscriptam in Synodo pro Beneficiis, & Cappellaniis perpetuis erigen-

dis, puta duorum juliorum, vel quindecim, aut decem, & septem assium pro qualibet Missa; sed toties quoties fit reductio ob diminutionem, & deperditionem reddituum, & fructum Dotis in fundatione assignatæ, semper juxta stylum ejusdem Sac. Congregationis, erit facienda ad manuales elemosynas habita ratione ad utensilia necessaria pro celebratione eadem Congregat. 26. Martii 1679. & 31. Martii 1695. in Romana, Neque ad retardandam reductionem, habenda erit ratio de ubertate reddituum exactorum in præteritum: aded ut, qui per multos annos recipit pro Missis celebratis duplex stipendium, illud teneatur compensare in causa decrementi; quia attendendum erit, quid percipiatur actu de tempore petitæ reductionis, nulla habita consideratione de exactis in præteritum, ut dubio de hoc excitato respondit Congregat. Concil. 19. Aprilis 1692.

64. **RESIDENTIAM FACIANT.** Canonici qui sunt in Civitate ubi Cathedralis est, vel in ejus Suburbis dicuntur præsentibus, & residentes, & ideo ubi est consuetudo (quid quid dicat Ventrigl. *prax. annot. 19. num. 18.*) invicem se substituere possunt: cæteri autem qui manent in locis Diœcesis substituere non possunt: cordi autem Episcopo esse debet, nè Canonici præsentibus facultate substituendi abutantur, & substitutiones fiant in fraudem, quod ejus arbitrio remittendum esse censuit Sac. Congregat. Concilii in Alavina 24. Martii 1612. & idem monuit in Callien. 29. Junii 1628. in qua respondit, Decretum Episcopi (substitutionem approbantis) esse confirmandum; illud tamen intelligendum, ut Canonici se invicem substituere valeant, dummodo non substituatur ii, qui eodem tempore servitio sint adstricti, & Episcopus curet, nè hac substituendi facultate abutantur, & iterum Decreta hæc de Canoniorum substitutione approbavit in Feretrana 17. Novembr. 1681. lib. Dec. 35. fol. 454. Hanc tamen Consuetudine vigente in pluribus Cathedralibus non gaudent, neque utuntur Coadjutores Canoniorum ut respondit Sac. Congr. Con-

tilli in Casertana 28. Junii 1604. Neque Canonici ipsi, quando vellent se subtrahere a servitio Diaconi, vel Subdiaconi in Missis solemnibus quæ celebrantur à Dignitatibus: nam tunc substituere non valent sine consensu Episcopi *Congr. Concil. in Baren. 11. Julii 1682.*

65. Absente autem ab Ecclesia, & vacationibus uti non possunt, diebus Dominicis, & festis totius anni, nec diebus Adventus, Quadragesimæ, Octavarum Nativitatis, & resurrectionis Domini, Pentecostes, & Corporis Christi, & nunquam à servitio eodem tempore ultra tertiam partem absente debet, ut ead. *Congreg. rescripsit in Interamnen. 21. Julii 1640. lib. 16. dec. pag. 392. Zecch. de republic. Eccles. tit. de Benefic. num. 6. vers. quod si beneficia, & ideo potest Episcopus edicere, ne sine ejus licentia absente valeant, Gavant. manual. Episc. verb. Canonicorum residentia in addit. num. 1. Barbof. de Canonic. cap. 20. n. 5.*

66. Contra verò non residentes quatenus Episcopus velit procedere ad privationem fructuum, ac etiam Beneficiorum, tenetur servare dilationes præscriptas à Concilio *sess. 24. c. 12. de reform.* cum enim in una Cathacen. quæsitum fuisset in Sac. Congr. Concilii.

- I. *An in causa privationis Beneficii ob non residentiam debeant servari dilationes trium annorum à Sac. Congr. præscriptæ?*
- II. *An servatio dictarum dilationum sit arbitraria Ordinario in Canonicatibus?*
- III. *An ex eo quod Canonicatus Cathacen. quatenus etiam consisteret in solis Distributionibus sine Præbenda, aut massa grossa in illius privationem ob non residentiam ad. temporum dilationes à Sac. Conc. præscriptæ potuerint ab Ordinario remitti eo quod illius cap. dispositio non applicatur, cum non existentibus fructibus non potuerit fieri sequestrum.*
- IV. *An ex eo quod idem Canonicus*

absens fuerit spatio duorum, & plus. annorum post quorum lapsum tantum fuerit monitus, currat eidem terminum trium annorum à Sac. Concil. indultorum, vel sex mensium à die absentiae, vel à die primæ monitionis.

V. *An à privatione etiam ser. ser. facta ab Ordinario de Canonicatu ob non residentiam, debeat appellatio suspensiva, vel tantum devolutiva?*

Die 14. Nov. 1671. ead. Congreg. re mature discussa, censuit.

Ad 1. Affirmativè.

Ad 2. negativè.

Ad 3. in casu proposito potest omitti sequestratione fructuum, non verò dilationes temporum.

Ad 4. incipere triennium à die absentiae.

Ad 5. non dari suspensivam.

67. Et cum postea in eadem Causa pro dilucidatione 4. Dubii quæsitum esset, an contra d. Canonicum non residentem posset procedi ad privationem juxta Sac. Canonum Constitutiones post lapsum trium mensium, & ultra secundi anni, vel expectandum esset, quod laboretur tertius annus integrè.

Die 21. Maii 1672. censuit expectandum esse triennium completum.

68. Verum est tamen, quod pendente triennio, poterit Episcopus contra absentes procedere per censuras, illosque suspendere non obstante, quod inchoata sit via iudicii præscripta à Concilio, juxta dispositionem text. in cap. ex tue s. contra de cleric. non resid. prout ead. *Congreg. declaravit in Palentina 18. Nov. 1673.* prævis tamen debitis monitionibus faciendis post tres Menses absentiae, ad dicendum causam quare ob illorum contumaciam in residendo, non debeant juxta canonum præscriptum puniri fructuum subtractione, & gladio censurarum quæ monitiones debent esse personales, quando

do habetur notitia loci, ubi absens reperitur: quod si notitia non habetur, sed si habetur non est tutus accessus, possunt citari per Edictum assignen. ad valvas Ecclesie ubi adest Canonicatus, ut habetur *ex dist. c. ex tua de cler. non resid. & docet Ventrigl. in prax. par. 1. annot. 19. §. 3. num. 2. & 3. ubi num. seq. tradit formam procedendi ad privationem Leo Thes. for. Eccles. part. 3. cap. 2. nu. 23.*

69 Poenae autem non residentium, possunt infligi etiam contra Canonicos Coadjutores cum futura successione, & ideo monendi sunt ad residendum sub poena privationis, ut respondit eadem *Congregat. Concilii 12. Martii 1672. & in Oxomen. 8. Maii 1688. libr. 38. fol. 204.* quamvis hi Coadjutores etiam coadjutis absentibus non possunt Capitulis interesse, nec in illis votum dare, nec officium antianitatis exercere, nisi eis in litteris Apostolicis iura haec expressè non concedantur, ut partibus auditis, censuit eadem *Congregat. in Narnien. 20. Maii 1649.* Quo enim ad antianitatem Coadjutoris nulla habetur ratio; quia non computatur à die Coadjutoriae, sed à die obitus Coadjuti, Tondut. *quest. benef. tomo 1. part. 2. cap. 1. §. 13. n. 10.*

70 Ethic advertit, quod si Canonicus, aliisve Præbendatus monitus ad residendum redeat, & iterum post paucos dies iterum à residentia recedat, non dicitur rediisse, sed est, ac si non venisset, & contra eum poterit procedi, tanquam absentem, ut in puncto tenet *Graf. consil. libr. 3. de cleric. non resid. consil. unico numer. 18. & 27. & libr. 5. de poenit. & remiss. consil. 11. numer. 10.* ubi quod proprie rediisse dicitur, illud, quod mansurum est l. aliud est capere 71. ff. de verb. signific. docetque iste Author, quod licet statutum Episcopi non valeat excommunicare absentem extra propriam Diocesim *capit. secundo, de Constitutionibus in sexto*, adhuc possit ore (dummodo præcedat monitio) Censura ligare non residentem, quamvis delictum incæperit in aliena Diocesi.

71 SUB POENA AMISSIONIS DISTRIBUTIONUM. Po-

test Episcopus Decretum edere, nè Canonici, & alii de Capitulo discedant ab Ecclesia tempore Concionis; & quod illi intersint quotidie sub poena amissionis distributionum illius diei, in qua defecerint, Nicol. in *fosc. verb. Canonicus numer. 33.* ubi Decreta Congreg. refert, & declaravit *Congreg. Concil. in Nicien. 18. Novembr. 1628. lib. 13. Dec. pag. 562.* in qua decimum extitit Canonicos absentes per tres menses lucrari fructus Præbendarum amissis Distributionibus quotidianis, quæ inservientibus accrescant quacunque contraria consuetudine etiam immemorabili non obstante, & in *Civitate Castell. 29. Aprilis 1623. lib. 99. Post. pag. 45.*

72 Item potest illos Episcopus Distributionibus privare, quando tempore quo celebrantur Divina Officia, haberent, & tenerent Capitulum: cum hoc non sit permittendum, nisi aliqua causa valde urgens, illud in aliud tempus transferri non patiat *Sacr. Congregat. Concil. Ortolen. ad 11. 27. Martii. 1632. lib. 14. fol. 599.* vel si dicto tempore Missas planas celebrarent, nisi ad celebrandum ab eo ad quem Chori directio pertinet jussi fuerint, ibidem ad 12. vel si Choro interestes alta voce non psallerent, *Congr. Concil. in Vicentina 7. Junii 1636.* quavis contraria consuetudine non obstante, lib. 1. Dec. pag. 361.

73 Amplia hæc omnia in Canonicis, & Præbendatis, qui sunt Officiales Tribunalis Sanctæ Inquisitionis: licet enim *Sacr. Congregatio Sancti Officii* teneat, quod Deputati ad serviendum Officio Inquisitionis nempe, Inquisitores, Fiscales, & Notarii sint exempti à servitio Chori, & lucrentur Distributiones, ac si actu inservirent; Consultores verò pro tempore quo actu serviunt *Sacr. Congr. S. Offic. apud Caren. de S. Offic. part. 1. tit. 8. §. 10. numer. 67.* *Sacr. tamen Congr. Concilii* (ad quam pertinet hoc decernere) in una *Mediolanen. 3. Febr. 1635.* censuit Ministros Sacræ Inquisitionis non lucrari distributiones quotidianas absque Sedis Apostolicæ Indulto *Decision. 15. pagin. 156.* quæ declarationes contrariæ invicem non sunt quia Congregatio Sacræ Inquisitionis ita declarando concessit

cessit Indultum : Sac. vero Cong. Concilii, respondit prout de jure Concilium interpretando. Et idem procedit in subcolleto Spoliorum, qui etiam si occupetur in officio non acquirit Distributiones, nec inservire valet per Substitutum *Sacr. Congregat. Conc. in Senogallien. 2. Junii 1703.*

74. At è converso non potest Episcopus decernere, ut Canonici in Sacris non constituti, non gaudeant Distributionibus, *Congreg. Conc. in Patavina 23. Augusti 1631.* neque quod Canonici Jubilatis vigore Indulti, non debeantur Distributiones extraordinariæ, quæ vel ob absentiam, vel vacationem Canoniorum interessentibus accrescunt: Nam pro his Indultum Suffragatur *S. Congr. Concil. in Romana 5. Maii 1703. & in Burgi Sancti Domini 19. Aprilis 1704.* Neque quod Distributiones quæ vigore *cap. 3. sess. 2. Conc. Trid.* amittuntur à Canonici, accrescunt inservientibus, applicentur fabricæ Cathedralis, sive alteri pio loco: quia non habet à jure hoc arbitrium; quidquid sit de aliis Distributionibus, quæ vigore *cap. 3. sess. 22.* amittuntur à Dignitatibus, ut respondit *Sacr. Congreg. Concil. in Caurien. 5. Maii 1603.* & frequenter alibi.

75. Amittuntur autem Distributiones absque alio Ordinarii Decreto, quoties Canonici absint à residentia occasione litium concernentium interesse suarum Præbendarum sine licentia Episcopi, quæ necessaria est, ut respondit *S. Congr. Conc. in Cavallicen. 3. Julii 1677.* in qua cum Præpositus illius Cathedralis, d. licentiam in casu proposito non fuisse necessariam contenderet, repropoſita causa *sub die 18. Septembr. ejusdem anni.* Decretum confirmavit, vel detineantur in Carceribus pro debito civili; nam tunc Distributiones non lucentur *Sacr. Congreg. Concil. in Romana 15. Decembr. 1657. lib. 11. Dec. fol. 150.* vel inserviant eidem Episcopo Missam privatè celebranti tempore quo Divina Officia celebrantur, nam sunt punſtandi *eadem Congr. in Arianen. 17. Maii 1704.*

76. Verum debentur Canonico delegato ab Episcopo ad visitandum limina, idest pro tempore accessus, mansionis,

& regressus, quod tempus Congregatio Concilii constituit esse trium mensium *in una Vafionen. 17. Aprilis 1627. lib. 13. Dec. pag. 241. Antonell. de loc. legal. lib. 1. cap. 13. num. 31.* Canonico Coadjuto durante infirmitate etiam Coadjutore absente *Sacr. Congregat. Concil. in Urbevetaſana 9. Septembr. 1628. in Camerinen. .... Febr. 1638.* Canonico inquisito, & postea absoluto tanquam non culpabili, etiam cum clausula ex hæctenus deductis *ead. Congr. in Romana 19. Augusti 1684.* & alibi dixi Canonico absente à Choro urgente necessitate ratione Officii pro Servizio Capituli vel Ecclesiæ, Congregat. particular. Cardinal. Deputat in Romana inter Canonicos, & Archipresbyterum Ecclesiæ Collegiatæ *S. Mariæ in Cosmedin. 14. Septembr. 1705. ad 34.* Canonico Jubilato, etiam quæ proveniunt ex emolumentis Processionum, & Anniversariorum, & aliorum, dummodò Testatorum voluntas non obſtet *Sacr. Congr. Conc. in Romana 5. Martii 1678. in Novarien. 29. Novemb. 1681. & in Perusina 17. Julii 1688.* etiam si Distributiones sint auctæ post Indultum quia participat de augmento *ead. Congr. in Lunen. Sarzanen. 16. Maii 1685.* quamvis functionibus non interſit, & onera Missarum aliis injuncta pro rata non adimpleat, *d. Lunen. Sarzanen. & in Urbanen. 29. Novemb. 1687. lib. 27. fol. 672. & in Romana 24. Martii 1704.*

77. Non tamen suffragaretur Indultum Jubilationis post quadragenarium servitium, si esset concessum à Capitulo, quia Canonici non habent hanc potestatem, sicuti nec possunt concedere Canonici absentibus, quod participant de aliqua parte Distributionum, non obstante consuetudine, ut respondit *ead. Congr. in Segobien. 15. Decembr. 1703.* contra Monet. *de distrib. par. 2. q. 12. n. 61.*

78. Et hic est advertendum, quod ex tempore laudabilis servitii Ecclesiæ quadraginta annorum propter quod solet à Sac. Congregat. Indultum concedi jubilationis, est deducendum servitium præſtitum tempore Clericatus ante adeptam Præbendam, quod non computatur ad favorem Indultum petentis, ut respondit *d. Congr. in Tranen. 13. Januarii 1703.*

79 Qui autem à residentia abest de licentia Sacr. Congregationis cum solita clausula - *dimissa tertia parte fructuum*. Si habeat Præbendam gravatam pensione, debet dictam 3. partem dimittere ab eo solum fructu, quod superest detracta pensione supra Præbendam reservata, ut pro Canonico S. Laurentii in Damaso Urbis respondit *Sacr. Congregat. Concilii 3. Junii 1690.* licet (ut afferebatur in Basilicis Majoribus ejusdem Urbis detractio fieret a toto Præbendæ fructu nullo habito respectu ad pensiones.

80 Ad residentiam, & ad cætera onera incumbencia Canonicali, & Beneficiis residentialibus, tenentur Canonici, & alii Præbendati, qui Officium Subcollectoris, aut Decimarum Exactoris exercent, quia in his, quæ concernunt Divinum Servitium, cultum Ecclesiæ, administrationem locorum piorum Officiales hujusmodi remanent subjecti jurisdictioni Ordinariorum, & sicut cæteri obedire, & adimplere injuncta tenentur, prout sæpe declaravit *Sacr. Congreg. Concilii*, & præcisè in *Alexandrinæ 18. Julii 1648. lib. 18. pag. 497. in Belcastren. 15. Januarii. & in Melphitana 19. Martii 1650. lib. 19. pag. 33. & Sac. Congr. Episc. in Pisaren. 16. Junii 1690. Pignetell. consult. 379. tom. 1.* Et clarius hæc patent ex generali subnexo Decreto per Papam approbato ejusdem Congr. Concilii.

81 Qui autem possidet Ecclesiam Parochialem perpetuò unitam Dignitati Cathedralis, tenetur residentiam facere in ipsa Cathedrali; in Parochiali verò est constituendus ab Episcopo Vicarius perpetuus cum congrua fructuum assignatione juxta Constit. Pii V. quod si ad vitam unio facta reperiatur, teneri ad residentiam in Parochiali respondit *Sacr. Congr. Concilii in Imolen. 9. Decemb. 1651.* in qua confirmavit, & dandam esse decrevit Declarationem antiquam in hac re emanatam 7. Januarii. 1590. lib. 19. pag. 161.

DECRETUM Generale.

SUBCOLLECTOR.

SUMMARIUM.

- 1 *Clausulae proemiales mentem Legislatoris ostendunt: Dictiones præsertim, maximè, etiam & alia implicativè implicanti idem esse in casu contrario. ibi.*
- 2 *Referens est in relato cum omnibus suis qualitatibus.*
Lex generaliter loquens, generaliter est intelligenda.
Ubi militat ratio legis ibidem debet militare ejusdem legis dispositio.
Lex respiciens plura determinabilia, debet ea equaliter determinare.
- 3 *Referens, ubi aliter loquitur quàm relatam, attendendum est relatam.*
- 4 *Episcopi, & alii Prælati Regni Neapolitani possunt designare usus pios in quos erogari debeant bona per eos relicta, favore tamen Cathedralium, vel Parochialium, quæ prius cadebant sub spolio, & nu. 5.*

DIE 27. Febr. 1677. Sacr. Congr. Eminentissimorum S. R. E. Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum, ad occurrentem controversiis, ac querimoniis circa Sub collectores Spoliorum, alioque Commissarios Cam. Apostolicæ præsertim Regni Neapolitani, ad eandem Sac. Congregationem delatis, salubriter intertent auctoritate, etiam sibi è SS. D. N. Clem. IX. & S. M. Clem. X. & SS. D. N. Innoc. XI. tributa, prævia matura consultatione, statuit, & decrevit, ut in posterum in singulis infrascriptis Diocesisibus videlicet Aquinaten. Accerrarum, Aliphana, Avellinen. Ascolana in Piceno, Asculana in Apulia, Atrien. Bifacciarum, Bitecten, Bituntina, Brundusina, Bellicastren. Bov. Carinolen. Calven. Cajacen. Casertana, Campanien, Capritanen. Conversanen.
Co-

Cotronen. Castren. Castellaten. Civitatis Ducalis, Camplen. Cariaten. Fundana, Frigentina, Guardiën. Gravinen. Gallipolitana, Iclana, Insulana, Juvenacen. Litteren. Lavellen. Laquedonien. Motulen. Massalubren. Martoranen. Minerbinen. Monopolitana, Melphisten. Minoren. Marficen. Montis Marani, Montispelufii, Melphien. Murana, Nuscana, Nicoteren. Nucarina. Ostunen. Oritana, Ortonen. Pennen. Puteolana, Polignanen. Ravellen. Ruben. Rossanen. Rapollen. Reatina, Surrentina, Sueffana, Sanctæ Agatæ, Satrianen. Stabien. seu Castri maris, Sarnen. S. Severi, Sancti Angeli Lombardorum, Trojana, Theanen. Thelesina, Trivicanen. Tranen. Ugentina, Umbriaticen. Vicanen. Vulturarien. Vestana, Venusina, Valven. Viggillen. Venafrana, & singulis pariter infrascriptis locis exemptis, seu nullius Diœcesis, videlicet Canusii, Cærignotæ, Casalis novi, Cetrari, Centolæ, Castri Sancti Laurentii, Castellanæ, Carbonariæ Brotii, Fasanæ, Montis Virginis, Montis Cassini, Marubii, Putignani, Rutiliani, Sancti Stephani de Nemore Sanctissime Trinitatis Caven. Sancti Angeli ad Fassanellam. Sancti Vincentii de Vulturno, Terlitii, & aliis in quibus fortasse, hætenus subcollectores deputari solitum fuit, unicus Subcollector. In sequentibus verò, scilicet Aprutina, Aversanen. Arianen. Amalphitana, Alexanen. Aquilana, Baren. Bojanen. Bovinen. Bisignanen. Caven. Capuana, Compsana, Cathacen. Hyeracen. Hidruntina, Isernien. Larinen. Licien. Marsorum, Nolana, Neritonen. Neocastren. Oppiden. Policastren. Potentina, Rhegien. Sorana, Sypontina, Sulmonen. Squillacen. Sanctæ Severinæ, Sancti Marci, Teatina, Termularum, Triventina, Tarentina, Tricaricen. & Tropien. duo Tantum. Et in sequentibus, nimirum Acheruntina, & Matheranen. unitim, Anglonen. Beneventana, Cosentina, Caputaquen. Cassanen. Militen. & Salernitana, non plures quam tres, & in Neapolitana decem subcollectores, & non ultra, respectivè deputentur, & exercent. Ad evitandam autem confusionem,

remisit arbitrio Nuncii, dividere, & assignare cuilibet Subcollectori, partem Diœcesis seu loca intra quorum limites, debeant in exercitio se continere.

Et ne semel in Subcollectores deputati necessitatem inducant, multiplicandi alios Subcollectores, renunciando Officium, licet possint in eo continuare, & idonei sint, declaravit nullum Subcollectorem, post renunciatum Officium, gaudere exemptione ab Ordinario, nisi laudabiliter exercuerit, saltem per duodecim annos; eos vero, qui in Officio, aut alias ita deliquisse comperti fuerint, ut à Nuncio amoveantur, & alii in eorum locum deputentur, nullatenus, exemptione huiusmodi gaudere, & è contra illos, qui probè, ac fideliter se gesserint, velintque in Officio continuare, confirmandos esse à Nuncio, nec alios eorum loco deputari posse.

Præterea attenda Subcollectorum huiusmodi multitudinem, & causâ à Sanctæ Memoræ Urbano VIII. in sua Constitutione 202. considerata, concedendi illis exemptionem, censuit expedire, ut Sanctissimus declaret, ita esse intelligendam dictam Constitutionem, ut Subcollectores terminato Officio non gaudeant amplius exemptione defuncto, vel alias deficiente Ordinario, in cuius tempore exercuerunt, sicut etiam declaravit, illos, qui licet in subcollectores deputati fuerint, nunquam exercuerunt, minime gaudere, nec pariter illos, qui non resident in Diœcesi, pro qua sunt deputati, & Ordinarium certiorare debere. Sac. Congregationem de dicta non residentia ejusque provisionem expectare, Generaliter verò subcollectoribus exemptionem ab Ordinario in Civibus non suffragari, nisi adesset in Diœcesi Index à Nuncio deputatus, qui habet tantummodo facultatem in causis passivis, & nullo privilegio, aut exemptione gaudent.

Quò verò attinet ad substitutos, & Officiales Subcollectorum, declaravit dictos Substitutos, non gaudere exemptione, illam tamen concedendam esse uni tantum. Notario pro quolibet Subcollectore in actu exercitii, & quoad Commissarios super illicitis negociationibus.

nibus, aut ad alias causas particulares deputatos, non gaudere exemptione, nisi in actu exercitii, & tam Commissarios huiusmodi, quam Subcollectores, quando procedunt contra denunciatos, vel alias inquisitos de illicitis negociationibus, si ex Processu informativo, constet de eorum innocentia, non posse illos cogere ad expensas ejusdem Processus, & Decreti absolutorii.

Et quod majoris momenti est, ne prætextu huiusmodi Officii, cura Animarum, servitium Ecclesiæ, ac Divinus Cultus, morumque honestas detrimentum patiantur declaravit, Parochos in Subcollectores, aut Commissarios ad quasvis causas particulares non esse deputandos, sicuti nec Pœnitentiarium, nec Theologum. Quod si post deputationem de aliqua Parochiali, aut Pœnitentiali, vel Theologica Præbendis, fuerint fortasse provisus; tunc minime gaudere exemptione in concernentibus curam animarum, & respectivè adimplementum onerum ipsarum præbendarum; Et eadem ratione non gaudere Canonicos, & alios Beneficiatos Subcollectores, in concernentibus servitium Ecclesiæ, & adimplementum onerum ipsorum Canonicatum, & Beneficiorum, nec lucrari distributiones quotidianas, si non inserviant. Insuper teneri ratione Beneficiorum, quæ obtinent ad publicas Processiones accedere, solvere Cathedralicum, & subsidium charitativum, & interesse Synodo, & Visitationi, non tamen pluries, quam semel in Anno. Posse verò solummodò cogi ab Ordinario ad exequendam visitationem in iis quæ respiciunt cultum Divinum; ipsumque Ordinarium posse procedere contra Subcollectores accedentes sine ejus licentia ad Monasteria Monialium, aut non servantes præceptum Communionis Paschalis, & contra percutientes Presbyterum, vel Clericum posse procedere ad declarationem Excommunicationis *ex cap. si quis suadente*; Et si quando repererit aliquem Subcollectorem in publico Concubinato vivere, certiorare debere eandem Sac. Congregationem, ac ipsum Nun-

cium, cujus partes erunt, severe eos punire, ac privare Officio; posse tamen eundem Ordinarium carceribus mancipare, ad Superiorum dispositionem retinere, ac etiam Subcollectores depræhensos in fraganti crimine, quod meretur pœnam corporalem, non tamen minorem relegatione, dummodò statim de carceratione Nuncium certoret. Item Administratores locorum piorum in Subcollectores deputatos subesse Ordinario quoad redditionem rationum administrationis, nec posse Subcollectores à casibus Episcopo reservatis absolvi, absque illius licentia, & nullum inquisitum posse à Nuncio in Subcollectorem deputari, nisi de ejus absolutione constiterit.

Ut autem sciant Ordinarii, quos in Subcollectores, aut Commissarios, debeant recognoscere, declaravit, Subcollectores teneri ostendere Ordinario suas Commissiones antequam illas exequantur; Commissiones verò particulares teneri, vel per litteras patentes, vel privatas sui Superioris, aut alio modo certiorare Ord. de demandata Jurisdictione.

Demum quatenus supra dicta declarationes, vel aliqua illarum futuris temporibus non observentur, Sac. Congregat. voluit incumbere locorum Ordinariis, ut pro eorum zelo, ac pastoralis sollicitudine, quæcumque fecus audiverint huic S. Sedi fideliter referant, pro opportuna provisione obtinenda.

Et die 16. ejusdem facta de præmissis omnibus relatione eidem Sanctissimo D. N. Innocent. XI. Sanctitas sua declaravit præcitata Constitutionem felic. record. Urbani VIII. esse intelligendam juxta supradictam Sac. Congregat. Sententiam, & præsens Decretum, omniaque, & singula in eo contenta approbavit, & confirmavit, & inconcussè, ac inviolabiliter observari, & exequi mandavit, salva tamen semper ejusdem Sac. Congregat. auctoritate, omnia, & singula præfata declarandi moderandi, & ampliandi, & in totum, vel in parte annullandi, & interpretandi; Voluit tamen Sanctitas sua quod præfati Decreto restricto ad Collectores, & Subcollectores Spoliorum Regni Neapolitani per Nuntium Apostolicum de-

deputatos, five deputandos, derogatum, seu præjudicatum minimè censeatur reservationibus, & affectionibus Beneficiorum eorundem Collectorum, & subcollectorum, resultantibus ex regulis Cancellariæ Apostolicæ.

ADNOTATIONES.

1 PRÆSERTIM REGNI NEAPOLITANI. Per hanc clausulam proemiam ex qua mens, & animus disponentis colligitur Barbof. *Axioma* 192. num. 2. & 3: datur intelligi, quod hoc Decretum licet principaliter, & occasionaliter emanaverit ad refrænandum numerum, & tollendos abusus Subcollectorum Spoliorum Regni Neapolitani: nihilominus illius dispositio comprehendat omnes alios Subcollectores ubique locorum deputatos, ad exercendum officium nomine Camerae Apostolicæ, dictio enim illa *præsertim* includit alios Subcollectores, & exprimit casum minus dubitabilem, & includit magis dubitabilem, ut docent communiter Menoch. *de arbitr. Judic. cas.* 416. numer. 19. Paris. *de confid. benefic. quæst.* 29. numer. 53. & 54. Sanchez *de matrim. lib. 2. disput.* 39. num. 6. ibi -- *Nam dictiones implicative, ut sunt maxime, præsertim, etiam implicat idem esse in casu contrario, licet in illo fortior militet ratio, & lib. 6. disput.* 14. numer. 21. & *lib. 10. disput.* 5. num. 4.

2 Hocque evincitur etiam ex eo, quod Decretum in §. *præterea* moderatur Constitutionem 202. *Urbani VIII.* (emanatam favore omnium Subcollectorum) absque ulla distinctione seu restrictione Subcollectorum unius vel alterius Provinciae seu Regni; sed indiscriminatim, & generaliter, & sic fit evidens, quod respicit, & comprehendit omnes, quos comprehendere relata Constitutio Urbani moderata, declarata, & correctæ, ex vulgatis regulis, quod referens est in relato cum omnibus suis qualitatibus *l. asse tot o ff. de hered. instit.* Quod lex generaliter, & indefinitè loquens, generaliter est intelligenda *l. Prætor §. ait Prætor ff. de nov. oper. nunc.* Quod ubi militat ratio legis, ibidem militare debet ejuſdem legis

dispositio, etiam si sit pœnalis, Navar. *dec.* 206. quem refert, & sequitur Donat. *prax. rer. regular. tom. 1. pari. 3. tractat. 1. de monast. edific. quæst.* 20. nu. 2. & quod lex, seu dispositio una, respiciens plura determinabilia, debet ea æqualiter, & pariformiter determinare *l. jam hoc jure ff. de vulgar. & pupillar. cum concordantibus apud Barbof. axiom.* 69. nu. 6.

3 Nec turbat, quod in fine Decreti dicitur -- *Voluit tamen Sanctitas Sua, quod præſenti Decreto (restrictio ad Collectores, & Subcollectores Spoliorum Regni Neapolitani) præjudicatum minimè censeatur reservationibus, & affectionibus Beneficiorum &c.* quia verba illa -- *restrictio ad Collectores, & Subcollectores Spoliorum Regni Neapolitani*; non sunt verba Decreti, sed Secretarii, qui post oraculum Papæ Decretum approbantis, per orationem separatam illa addidit credulitate sua; Undè cum talis restrictio in decreto relato non contineatur, probatum est supra, dicendum est, hanc extenſoris seu referentis expressionem ab errore processisse, ut in fortioribus dixit Rot. *coram Greg. det.* 439. num. 3.

4 Et hic notandum venit, quod, & si Archiepiscopi, Episcopi, & Prælati inferiores Regni Neapolitani, hodie vigore Constitutionis *Innoc. XII. la. 23.* sint exempti à spoliis, & à molestiis Subcollectorum, & valeant ulterius designare viſus pios in quos erogari, & expendi debeant fructus à solo separati, & cætera bona per eos acquisita, quæ prius cadebant sub spolio: attamen hoc arbitrium, seu facultas non est effrænata, & absoluta, sed limitata, & restricta ad favorem Cathedralium, vel Parochialium eorum regimini commissarum, & quatenus illæ non indigeant, ut patet satis clarè *ex Bulla in §. Cupientes*, ibi -- *Ad effectum tamen, & non alias aliter, nec alio modo, ut præmissa omnia, & singula ad præſatas Metropolitanas, aliasque Cathedrales, & reliquas quibus memorati Archiepiscopi, & Episcopi, seu Prælati præſederint, illisque non indigentibus, ad Parochiales Ecclesias eorum regimini commissas spectare, ac earundem favorem, & in beneficium, seu utilitatem cedere, applicari, converti, seu erogari* de-

debeant. Prefatis tamen Archiepiscopis, Episcopis, & Prælati, ut congruus usus, applicationes, & erogationes præmissorum in beneficium, & utilitatem hujusmodi Ecclesiarum in quos, seu quas eadem præmissa applicanda, eroganda, seu expendenda esse censuerint, designare valeant permittimus, indulgemus, & opportunam facultatem desuper concedimus.

6 Ideoque si Prælati supradicti favore alterius Ecclesiæ non Cathedralis, nec Parochialis, vel etiam Parochialis, (Cathedrali indigente) disponerent, & in alios usus pios spoliū converti debere designarent, eorum dispositio, & designatio nulla esset, quia clausula non alias, aliter, nec alio modo in supra præcitatis verbis contenta, formam præcisam inducit, qua deficiente, perinde est, ac si nihil actum fuisset, Lotter. de re benef. lib. 1. g. 41. num. 35. Ricc. collect. 868. Leo Thesaur. for. Eccles. part. 2. cap. 2. num. 42. Capon. discept. 99. n. 24. Rot. coram Manzana. decis. 596. nu. 4. & coram Cerr. dec. 93. nu. 17. & passim alibi, ac recenter declaravit Sac. Congreg. Concilii in Abellinen. 18. Augusti 1703.

Edicti de Ordinibus recipiendis.

FORMULA III.

SUMMARIUM.

- 1 Episcopus justa de causa potest indicare penam excommunicationis latæ sententiæ contra eos qui furtive, & per fraudem Ordines suscipiunt.
- 2 Qui in ordinatione utitur falsis Dimissorius, committit delictum depositione dignum.
Ordinatus in Sacris cum falsis Dimissorius, est ipso jure suspensus.
- 3 Qui Litteras Dimissorias vitiat, seu alterat in substantialibus dicitur falsarius, & est ipso jure suspensus.
Litteræ Dimissoriales quando dicantur vitiatæ, vel potius informes ibi.

- 4 Qui ordinatur scienter ad Ordines Sacros cum titulo non vero, sed ficto, est ipso jure suspensus.
- 5 Qui ordinatur titulo fiduciario, potest ab Episcopo excommunicatione ligari.
An autem incurrat suspensionem? ibi.
- 6 Qui habet Beneficium, seu Canonicatum ad congruam sustentationem sufficiens, ad illius titulum debet ordinari, non autem ad titulum Patrimonii.
- 7 Qui non habet Beneficium sufficiens, non debet ordinari cum supplemento patrimonii, nisi utilitas Ecclesiæ id exigat.
- 8 Ordinari quis non potest ad titulum Ecclesiæ receptitiæ.
- 9 Ordinari quis non potest ad titulum Cappellanæ, à qua amoveri potest.
- 10 Ordinari quis non potest ad titulum mensæ Abbatialis Regularis.
- 11 Ordinari quis non potest ad titulum assignationis mensæ obtentæ à Majestatis Principe.
- 12 Ordinari laicus non potest ab Episcopo non suo, quamvis fuerit presentatus ad beneficium.
- 13 Episcopus non potest ordinare Fratrem, seu Nepotem suum absque Dimissorius proprii Ordinarii, titulo familiaritatis, etiam si conferat ei Beneficium.
- 14 Nec minus Familiarem triennem, qui sit illegitimus.
- 15 Ordinatus ab Episcopo loci Beneficii, si caperet possessionem post susceptos Ordines, esset suspensus.
Ordinatus ab Episcopo non suo ad titulum Beneficii insufficientis juxta taxam sui Ordinarii, est suspensus. ibi.
- 16 Attenta clericorum penuria, & necessitate Ecclesiæ, potest quis ordinari ad titulum assignationis fructuum stabilium.
- 17 Ordinari quis potest ad titulum Cappellanæ amovibilis cum Indulto S. Congr. recepta obligatione nominare debentis de non removendo.
- 18 Ordinatus ad titulum patrimonii, illud non perdit si acquirat Beneficium,

- cium, aut alia bona, donec Episcopus bona acquisita loco patrimonii non subroget, etiamsi vigore pacti redire debeat ad constituentem.
- 19 Ordinatus ad titulum patrimonii, non potest illud donare cum reservatione usufructus sine licentia Episcopi.
- Neque in Emphyteusim concedere reservato canone fructibus correspondente. ibi.
- Neque ad haereditatem illud transmittit, si illi constituatur tanquam necessarium, posset ordinari.
- 20 Ordinatus ad titulum patrimonii, si fidejubeat sine Episcopi licentia, an teneat ejus obligatio, & quomodo exequi possit super fructibus, assertur declaratio S. Congreg.
- Clericus non debet fidejuberere, at si de facto fidejubeat, teneat obligatio. ibi.
- 21 Patrimonium constitui potest in censibus creatis ad formam Bullae Pii V. cum cautela hic expressa.
- 22 Ordinatus ad titulum Beneficii, si delinquat potest illo privari.
- 23 Qui habet Beneficium de pertica, pensionem inexigibilem, vel patrimonium infructiferum nullum titulum ad Ordines Sacros dicitur habere.
- 24 Ordinatus in Sacris ante legitimam aetatem, suspensionem incurrit, & irregularitatem, si in susceptis ordinibus ministrat ante absolutio-
- 25 Constit. Pii II. non comprehendit Ordines minores.
- Qui falsis probationibus probat aetatem quam non habet, graviter peccat, & potest censuris puniri. ibi.
- Qui utitur falsis scripturis ignoranter, poenam falsi non incurrit, ibi.
- 26 Episcopus ordinatum in Sacris ante legitimam aetatem potest absolovere donec delictum manet occultum, secus si non est occultum.
- 27 Initiatus clericali tonsura ante septennium, valide est ordinatus, nec indiget pro ulterioribus ordinibus dispensatione, licet ordinatio fuerit illicita.
- 28 Qui sunt irretiti censuris ordinari non possunt, & ideo sub pena excommunicationis ab Ordinibus arcendi sunt.
- 29 Episcopus, etiam ex notitia privata potest censura ligatos ab Ordinibus repellere.
- 30 Episcopus quando possit absolovere ab irregularitate in delicto publico ostenditur.
- 31 Clerici Concubinarij Notorii sunt ipsi jure à Divinis suspensi.
- Clerici Concubinarij Notorii, qui dicantur. ibi.
- Qui voluntarie se castrari fecit, tanquam irregularis non potest ad Ordines promoveri sine dispensatione Apostolica. ibi.
- 32 Furijs, & mentecapti tanquam irregulares ordinari non possunt etiam si redeant ad sanam mentem, & offertur in hoc distinctio.
- Energumeni, licet fuerint liberati non ordinantur, & pro his datur eadem distinctio. ibi.
- 33 Bigami ad Ordines non recipiuntur, quia sunt irregulares, & exenti omni privilegio clericali.
- Bigamus non efficitur, qui contrahit cum Vidua in articulo mortis, si matrimonium non consummato Vidua defuisset.
- Nec ille, qui contrahit cum Vidua à primo Viro non cognita. ibi.
- 34 Filius homicidae Praesbyteri non est irregularis. Nec qui accessit armatus ad Domum consanguineae, ut compelleret fornicarium, si hic à fenestra se projiciens moriatur. Nec ille qui accedit ad Mulierem conjugatam fornicandi causa, & ipsa à Viro occidatur, & adducitur ratio.
- Dans mandatum ad sfregiandum, non fit irregularis ex homicidio voluntario, si mandatarius occidat. ibi.
- 35 Judex, qui tulit Sententiam mortis, non fit irregularis, nisi sequatur effectus, nec minus qui officium cum potestate judicium Sanguinis ferendi, si actu non exercuit, nec Notarius, qui Sententias mortis scri-

- scripsit, nisi fuerint exequuta.
- 36 Clericus, qui exhibuit Judici laico librum baptizatorum, ut recognosceret etatem inquisiti de delicto, quod mortem meretur non sit irregularis.
- Qui abscidit digitum pollicem, aut indicem, petit dispensationem ad cauthelam. ibi.
- Clericus qui levi Epilepsia semel affectus fuit, & deinde per plures annos amplius hujus morbi signa non dedit, poterit promoveri. ibi.
- 37 Clericus, qui militiæ nomen dedit, & ad bellum processit, incurrit irregularitatem, etiamsi moraliter certus sit nemine mutilasse, aut occidisse, & ipso jure perdit Beneficium.
- Clericus de homicidio inquisitus, si tortura diluit indicia non debet promoveri, quia remanet infamia facti: secus si sit absolutus tanquam non repertus culpabilis. ibi.
- Filii nati ex matrimonio contracto cum impedimento affinitatis cum bona fide Maris, dicuntur legitimi, & possunt ordinari sine dispensatione. ibi.
- Filii, & nepotes Hæreticorum emendatorum possunt ordinari. ibi.
- Descendentes ab Hæreticis non emendatis ultra secundum gradum per Paternam, & ultra primum per Maternam lineam, sicuti nec Hæbræorum, non sunt excludendi ab ordinatione. ibi.
- 38 Qui sint alii irregulares, qui ad ordines promoveri non possunt remissionem.
- Irregularitas, quæ repellit ab Ordine,

- ne, non inducit incapacitatem pensionis. ibi.
- 39 Regulares nulliter professi non possunt ad Ordines promoveri, nec hi qui ad triremes transmissi fuerunt.
- 40 Regularis ignoranter nulliter professus, si ordinetur in Sacris, censuras non incurrit.
- 41 Episcopus si ante ordinationem protestetur non habere intentionem ordinandi eos, qui carent Patrimonio, etate legitima, Dimissoriis &c. si protestatione neglecta hi accederent non reciperent Ordinem, & num. 42. respondetur objecto.
- 43 Confirmatur conclusio Decr. Sac. Congr. Dum est dubium de mutatione intentionis Episcopi, ordinatio est reiteranda sub conditione. ibi.
- 44 Commorantes in Urbe per quatuor menses, non possunt cum litteris Dimissoriis proprii Ordinarii Ordines recipere nisi à Card. Vicario Urbis, aliàs suspensionem Papæ reservatam incurrant.
- Quid servare debeant subditi sex Episcopatum propè Urbem & quid Ultramontani ostenditur. ibi.
- 45 Episcopus non potest cogere Clericos minorum Ordinum ad suscipiendum Ord. Sacros.
- Neque in Ordinibus conferendis promissionis recipere, & ob inobservantiam promissionis, eos privilegiis clericalibus privare. ibi.
- Episcopus, qui Ordines alicui conferre recusat, non potest ab Archiepiscopo cujus est Suffraganeus, compelli ad allegandum causas cur renuat, sed ad Sedem Apostol. est recurrendum. ibi.

N. Episcopus N.

Qui ad ordines tam Minores, quàm Sacros cupiunt promoveri, sciant se habere debere requisita necessaria ad præscriptum S. Canonum, Conciliorum præsertim Tridentini, & Constitutionum Apostolicarum: nè igitur aliquis, (quod non credimus) furtivè, & per fraudem in Sanctuarium ingredi audeat, præsentis Ediçto monentur infrascripti (si fortè inveniuntur etiamsi Regulares sint), nè accedant ad Ordines suscipiendos, quod si accedere præsumperint, eos excommunicatos declaramus eo ipso.

Monacelli Form. Pars II.

G Qui

Qui falsarunt, & exhibuerunt, vel scienter usi sunt falsis seu vitiatis literis Dimissorialibus.

Qui titulum Beneficii, Pensionis, vel Patrimonii, ad quem petunt ordinari ad Sac. Ordines, non possident, vel fictitium, vel infructiferum, aut fiduciarum obtinent.

Qui legitimam etatem, pro unoquoque Ordine requisitam à Concil. Trid. habere falsò constare fecerunt: si falsitatis conscii sunt.

Qui irregulares, ve aliis Ecclesiasticis censuris scienter irretiti sunt.

Regulares qui scienter, nulliter professi sunt, & eorum professionem nullam, nunquam ratam habuerunt, vel ad Triremes ad tempus transmissi fuerunt.

N. Episcopus N.

PRÆSENS Edictum monitoriale affixum, & publicatum fuit ad valvas Ecclesie Cathedralis N. die ... anno ... & postmodum iterum presentibus, & audientibus ordinandis lectum, & publicatum fuit in Ecclesia predicta Cathedralis per D. N. de mandato Illustrissimi, & reverendissimi D. N. Episcop. & die Sabbati Quatuor temporum N. ejusdem anni, de mane antequam predictus Illustrissimus Episcopus ordinationem inciperet, presentibus ibidem N. N. & N. N. testibus &c.

Ita est N. Cancellarius Episcopalis N.

ADNOTATIONES.

1. Edictum hoc monitoriale publicandum modo quo supra, non omnes Episcopi hodie promulgant, neque adversus eos qui in Ecclesiasticorum Ministrorum cætum per nefas irrepunt, remedio excommunicationis sententiæ latæ utuntur: qui autem huic formulæ, aut simili adhærent melius faciunt: nam ita nec omissione indirecta communicant peccatis alienis: monita Constitutionum Apostolicarum (quibus ad arcendum indignos ab Ecclesia excitantur, & commoventur) modo qua possunt efficaciori exequuntur, & qui exemplo focii per dolum in clericatum ire festinabat, gladio excommunicationis perterritus abstinet, & recedit ab hac via. Et licet formula prohibitionis à Pontificali præscripta non contineat Censuram latæ, sed ferendæ sententiæ, ut opinatur Pac. Jord. lucubr. canon. tom. 1. lib. 3. tit. 6. de Ord. num. 386. Adhuc Episcopum iusta de causa Excommunicationem de facto infligere posse non dubitant Bellett. disqu. Cleric. par. 2. tit. de pœn. Cler. §. 28. nu. 2. Bonac. de irregularitat. disput. 7. quest. 3.

punct. 4. prop. 4. num. 6. & 7. ubi asserit ab Episcopis communiter practitari & de Sacram. Ordin. disp. 8. quæst. unic. punct. 4. nu. 32. & 33. ibique firmat hanc censuram ligare, etiam ordinatos Exemptos.

2. **FALSIS**. Qui ordinatur falsis Dimissoriis committit delictum depositione dignum text. est in cap. si Episcopus dist. 50. & idem in Constitutione Urbani VIII. Secretis la 33. execratur, & qui illius est reus, debet saltem per septennium ad Triremes damnari, ita decisum fuisse à Sac. Congreg. testatur Nicol. lucubr. civil. lib. 4. tit. 18. de publ. judic. §. item lex Cornelia de falso num. 87. & tenet quoque Donat. prax. rer. regul. tom. 3. tract. 3. de Regul. promov. quest. 6. & tanquam ordinatus sine Dimissoriis est ipso jure suspensus juxta dispositionem Constit. Pii II. la 7. Bull. nov. 1. si est in Sacris: si verò sit promotus ad Minores Ordines, secuta Judicis Ecclesiastici declaratione, fori Privilegio non gaudet, sed plenariè subjacet Sæculari potestati, ut habetur in citata Urbani VIII. Constitut. §. 4. meritò igitur talia attentantes debent per Episcopum excommunicatione puniri.

3. **SEU VITIATIS**. Litteræ Dimisso-

missoriales non falsæ, sed æquivocæ, captiosæ, necessaria non exprimentes, vel superflua, aut impertinentia continentes, non dicuntur vitiata: quia hujusmodi defectus tanquam respicientes formam, ex parte dimissi, & impetrantis, non vitiant, sed vitiantur: licet si deficerent in substantialibus rejici possent, & deberent. Vitium autem de quo loquitur formula Edicti, & quod cadit sub censura est illud, quo per dolum dimissi, scienter Dimissoria aliqua in parte substantiali mutantur, puta, si directæ Episcopo Diocesano, illius nomine abrafo subrogaretur Nolanus. 2. si concessæ pro Ordinibus tantum Minoribus, extenderentur ad Sacros. 3. si concessæ Paulo, nomine mutato, illis uteretur Petrus. 4. si concessæ Novitio, scriberetur Professus. His inquam casibus, & similibus, dimissus diceretur furtivè, & per dolum ordinatus sine Dimissoriis, cum in omnibus deficiat consensus dimittentis, & per consequens est ipso jure suspensus juxta Conc. Tridentin. dispositionem cap. 8. sess. 23. de reform. Quapropter cum hi, qui hæc agunt dicantur falsarii, ut late probat Farinac. *quæst. 150. rectè excommunicatio Episcopi illos præcedit.*

4. **QUI TITULUM**, &c. Si quis ordinetur sine titulo Beneficii, Pensionis, vel Patrimonii sciente Episcopo seu cum Episcopi culpa, Episcopus tenetur ad alimenta ordinati. Et iste non est suspensus: si verò ordinatus solus est in culpa exponendo Beneficium, sive Patrimonium falsis probationibus in totum, vel in parte non verum, & fictitium, tunc ipse solus pœnas incurrit, nimirum suspensionis, per Canones *Neminem, & Sanctorum distincti. 70. inflictæ*, & per Concil. Trident. *sess. 21. cap. 2. de reform.* quoad hoc innovatus, & hanc Sententiam tuentur Quarant. *in Summ. Bullar. verb. Ordo vers. tertius casus pag. mibi 380. Pignatell. consulti. 67. num. 15. & sibi tom. 5. ubi plures declarationes Sac. Congregat. Episcop. & Regular. & Concilii refert*, & de stylo Curia, & praxi Pœnitentiariæ testatur, & bene oppositis respondendo firmat modernus Pirhing. *in jus Canon. lib. 1. titul. 11. numer. 112. Passer. de stat.*

hom. tom. 3. quæst. 189. art. 10. insp. 8. num. 341.

5. Qui verò titulum habet fiduciarum, scilicet cum pacto, & conventionione occulta ante ordinationem facta de non petendo, vel restituendo postquam ordinatus fuerit, id quod pro titulo donatum fuerat, licet de juris rigore, & secundum mitiorem DD. sententiam, suspensionem non incurrant (ex quo dicatur cum titulo ordinari, & ejus promissio est invalida) ut ex doctrina Navar. *in cons. 17. de tempor. ordin. aliorumvè DD. substatiget Quarant. loco supra citato in verb. Ordo vers. quod intellige par. mibi 381.* (contra quem stant Sayr. *de Censur. lib. 4. cap. 15. num. 23. Sanch. de matrim. lib. 6. disp. 32. num. 8.* qui tenent esse suspensum) nihilominus quia graviter peccat, & impunitus remanere non debet, ut ibid. Quarant. advertit jure tam hic, quam qui cum ficto, aut nullo titulo fraudolenter ad Ordines Sacros recipiendos accedit, potest excommunicatione in Edicto communiata ligari.

6. Qui autem esset de Beneficio, seu Canoniatu sufficienti ad congruam sustentationem provivus, non posset à suo Ordinario, sive ab alio de ejus licentia ad Ordines Sacros promoveri ad titulum Patrimonii, sed debet ordinari ad titulum dicti Beneficii, sic respondit Sac. Congreg. Concilii *in Sorana 26. Januarii 1669.* quam confirmavit, & extradi mandavit in alia *Camerinen. 4. Augusti 1685. lib. 32. Decr. fol. 4.*

7. Item, qui ordinatur ad titulum Beneficii non sufficientis ad sustentationem, & datur patrimonium in supplementum, tunc Sac. Congreg. Concilii solet rescribere id fieri posse si Ecclesiæ necessitas aut utilitas, id exigere videatur, prout rescripsit *in Signina 18. Septembr. 1683. & in Civitatis Plebis 10. Junii 1684.*

8. Item ordinari quis non valet ad titulum Servitii Ecclesiæ receptiæ in qua omnes Sacerdotes Patriæ admittuntur, & personaliter inserviendo percipiunt ex massa communi aliquam certam summam, ut respondit Sac. Congreg. Concilii *in Marsicen. 16. Maii 1682. lib. 32. Decr. fol. 273.*

9. Neque quis ordinari potest ad titulum Cappellanæ fundate cum hac lege, quod Cappellanus electus amoveri non possit nisi in casu, quod deficeret in celebrando, ut declaravit *ead. Sac. Cong. in Sabina. 15. Nov. 1687. lib. 37. Dec. fol. 632.*

10. Neque ad titulum mensæ Abbatialis Regularis, mediante obligatione Abbatum, & Capitulum Regularium, de victu providendo (in casu necessitatis) ordinandis, ut respondit *ead. Congr. in Labacen. in Carniola 2. Junii 1650. lib. Dec. 19. pag. 62.*

11. Neque qui assignationem Mensæ obtinuit ab aliquo Majestatis Principe quousque provisus fuerit de Beneficio sufficienti, vel de aliis bonis unde vivere queat, saltem in nostra Italia, ut declaravit *ead. Congr. in Florent. 28. Junij 1704.*

12. Neque laicus, cui à proprio Episcopo denegata fuit prima Tonfura, initiari poterit vigore litterarum Dimissorialium Episcopi alterius Diocesis, coram quo fuerit presentatus ad Beneficium Ecclesiasticum Jurispatronatus, *Sac. Congreg. Concilii in Mutinen. 26. Januarii 1658.*

13. Neque ordinare potest Episcopus Fratrem, seu Nepotem suum absque Dimissoriis proprii Ordinarii, sub prætextu, quod illum uti familiarem retinuerit Domi propriis expensis, etiamsi ei conferat Beneficium, *Sac. Congreg. Concilii in Calatina 7. Februar. 1654. lib. 14. Dec. pag. 317.*

14. Nec minus Familiarem triennalem, qui sit illegitimus, cum quo dispensare non potest, *Sac. Congreg. Concilii 25. Junii 1590. lib. 7. litt. pag. 189.*

15. Si quis autem ordinaretur ab Episcopo loci Beneficii, & possessionem caperet, post susceptos Ordines, ordinatio irrita, & nulla esset, *Sac. Cong. Concilii in Carilonen. 18. Martii 1684. lib. Dec. 34. fol. 78.* irritam intellige non quoad veritatem, & substantiam Ordinis, seu characterem, sed quoad exercitium, Passerint à Sextul. *incap. si Episcop. num. 1. de præb. & dignit. in 6.* Item si Beneficium ad cujus titulum ordinatur ab Episcopo non suo non esset sufficiens juxta taxam sui Ordinarii, *Sac. Congregat. Concilii in Ariminen. 10. Januarii 1705.*

16. Attenta Clericorum penuria, & necessitate Ecclesiæ potest Episcopus Ordines Sacros conferre ad titulum assignationis perpetuæ fructuum aliquorum bonorum stabilium, qui sufficiant pro congrua sustentatione ordinari, *Sac. Congregat. Concilii 13. Febr. 1598. Pirhing. in jus can. lib. 1. tit. 11. n. 73. Garc. de benef. par. 2. cap. 5. n. 97.*

17. Item Sac. Congreg. Conc. aliquando dispensat ob penuriam Sacerdotum, vel paupertatem locorum, ut quis possit promoveri ad titulum Cappellanæ amovibilis, dummodò sit redditus sufficientis pro victu; accedente obligatione valida nominare debentis de non removendo ordinando, durante illius vita, prout indulget in una *Mutinen. 17. Decemb. 1690. & in Eugubina 17. Aprilis 1706. & Sac. Congr. Episcop. facto verbo cum SS. in S. Agathe Gotbor. 17. Octobris 1617.* Hæc tamen hujusmodi dispensationes frequentius expediuntur per datariam Apostolicam, quas Officiales vocant expeditiones ad Vitam.

18. Qui verò titulum habet Patrimonii constitutum sub conditione -- donec, & quousque provisus fuerit de Beneficio Ecclesiastico, aut aliunde habuerit unde commodè sustentari valeat, quo casu eveniente Patrimonium redeat ad constituentem absque alia declaratione: non dicitur spoliatus neque privatus titulo, quamvis Beneficium, vel bona acquirat, sed viget Patrimonium, ut prius non obstante conditione prædicta, donec ab Episcopo non fiat subrogatio, sic declaravit *Sac. Congr. Conc. 12. Julii 1687.* in qua confirmavit decreta olim emanata in *Terracinen. 8. Augusti 1602. & 20. Julii 1619.* & nuper in *Senogallien. 20. Junii 1705. ad 4.* & hæc addenda sunt aliis auctoritatibus, quas retuli *tom. 1. tit. 3. annotat. ad form. 18. num. 2.*

19. Si autem Patrimonium liberè constituatur, non potest ordinatus illud postea donare, reservato sibi usufructu ad vitam, absque expressa licentia Episcopi *Sac. Congregat. Concilii 10. Octobris 1676.* Neque in Emphyteusim concedere reservato defuper annuo Canone fructibus correspondente, absque dicta

dicta Episcopi facultate, eadem Congregat. in *Parmen.* 20. Julii 1641. in qua licet concessor esset Beneficiatus, adhuc quia ordinatus fuerat ad titulum Patrimonii in Emphiteusim concessi, declaravit concessionem non sustineri *lib. 16. Decret. pag. 555.* & idem probavit in alia *Aquilana* 24. Februar. 1652. *lib. 19. Decret. pag. 172.* Neque illud ad hæredes transmittere, si esset constitutum in executionem præceptis Testatoris, qui mandavit hæredi ut faceret ordinatio necessarium patrimonium quia tunc censetur donatio facta ad vitam, *Caren. resol. 2. post art. 3. n. 2. & 3.*

20 An autem Concilium prohibens alienationem Patrimonii absque consensu Episcopi, extendatur prohibitio ad fidejussionem, per Clericum factam, ita ut respectu d. Patrimonii obligatio non sustineatur? *Sac. Congregat. Concilii* ad dubitum sibi propositum *sub die 11. Martii 1642.* respondit extendit etiam ad fidejussionem, & jussit dari declarationem sequentem -- *Die 5. Februar. 1604. Sac. & C. Censuit neque in hujusmodi Patrimonio, neque in ejus fructus ad Clericum alendum necessarios executionis locum esse posse, licere ante capere in causam judicari eam fructuum portionem, quæ quartannis superest, ultra ea, quæ ad ordinati sustentationem, non laute, sed tenuiter vivendo Judicis Ecclesiastici arbitrio fuerit necessaria: posse autem ipsum creditorem accipere insolutum, atque vendere jus sibi competens ad hujusmodi patrimonium, quod post mortem ipsius promoti, ad creditorem, uti res hereditaria pertinebit, & ratio est quia licet Clericus non debeat fidejubere *c. 1. de fidejussor.* tamen si de facto fidejubeat tenet obligatio, *Caren. resol. 168. n. 4.**

21. Item poterit patrimonium ab ordinando constitui in annuis perpetuis Censibus creatis ad formam Bullæ Pii V. cum hac lege, quod Debitores in casu redemptionis, teneantur pretium deponere penes Aedem Sacram, vel personam fide, & facultatibus idoneam ad effectum reinvestiendi, cum eisdem qualitatibus in aliis Censibus, vel bonis stabilibus locis montium non vacabilibus, & quod tale investimentum

Monacelli Form. Pars II.

teneatur facere ipse ordinatus sub pena suspensionis ipso facto incurrendæ. Quod si contigerit Patrimonium ab aliis quam ordinandis in hujusmodi censibus constitui: curare debet Episcopus quod constituentes in forma juris valida se se obligent, quod in casu redemptionis, pro sufficienti ordinati victu providebunt, donec iterum investiantur, ut rescriptis *Sacr. Congreg. Concilii 21. Julii 1629. in Nullius lib. 14. Decr. pag. 109.*

22. Ordinati præterea ad titulum Beneficii, si delinquant, vel non resideant, vel aliud demeritum habeant, possunt ser. ser. Beneficiis privari, non obstante quod ad eorum titulum fuerint promoti, aut loco patrimonii subrogatis, ut pluries declaravit *Sacr. Congregat. Concilii*, & in specie in *Firmana 30. Maii 1665. lib. 24. decis. fol. 495. in Romana 18. Martii 1684. lib. 34. fol. 80. & in Vercellen. 15. Decemb. 1696.*

23. Et tandem qui Beneficium de pertica, Pensionem inexigibilem, & Patrimonium infructiferum habet, nullum titulum legitimum ad Ordines Sacros habere dicitur, quia idem est, rem non habere, vel habere, sed inutilem *leg. quoties ff. qui satisd. cogant. & expresse cautum habetur in capitul. 2. sess. 21. Concil. Trident. ibi -- quod sibi ad victum honestè sufficiat pacifice possidere, Garc. de benefic. par. 2. cap. 5. num. 105. & seqq. Pirhing. in jus can. lib. 1. tit. 11. numer. 72. vers. Nomine autem.*

24. QUI LEGITIMAM ÆTATEM. Ordinatus in Ordinibus Sacris ante legitimam ætatem, & si caracterem Ordinis recipiat, est perpetuò suspensus ipso jure, & si ante legitimam ætatem durante suspensione, antequam ab ea absolutus sit, in susceptis Ordinibus ministrare præsumperit, eo ipso irregularitatem incurrit, juxta *Constit. Pii II. supra citatam Bullar. nov. tom. 1. la 7. cujus dispositio locum obtinet etiam in Regularibus, ut communiter tradunt Pac. Jord. lucur. tom. 1. libro 3. tit. 7. num. 211. Pirhing. in jus can. lib. 1. tit. 11. n. 95.*

25. Et quamquam Constitutio rædicta, non compræhendat ordinatos ad

G 3 Mi-

Minores Ordines, ut ex Sententia magis communi DD. tenent, quarant. *in Summ. Bullar. verb. Ordo versic. Secundo limita pag. mibi 377. Pac. Jord. loco citato num. 215. Pirhing. ibid. num. 96. vers. notandum*, attamen tam hi, quam primi, propter crimen falsitatis possunt ab Episcopo excommunicatione puniri, attenta culpæ gravitate Bonacina *de suspens. disp. 3. punct. 5. num. 2. versic. 5. recipientem*, dummodò falsitatis conscii sint, prout additur in Edicto; qui enim sine dolo, bona fide, ignorantia non affectata; recipit Dimissorias falsas à viro bonæ opinionis, vel sub fide Parentum utitur falsis scripturis, poenas falsarii non incurrit, nec Edictum eum ligat, nec Pii II. Constit. nisi sciat scripturas esse falsas, quia ignorans non dicitur delinquere, ex traditis à Bellett. *disq. cleric. par. 2. tit. de poenitent. Cleric. §. 28. num. 6. Quarant. loco citato versic. quibus sic specialiter examinatis*, Pac. Jord. *ibid. num. 216. Pirhing. d. num. 96.*

26. An autem Episcopus absolvere possit à suspensione incurfa ob promotionem ad Sacros Ordines ante debitam ætatem contra prohibitionem dictæ Extravagant. Pii II. vigore Trid. *sess. 24. cap. 6. de reform. affirmat Pac. Jord. loco quo supra citato num. 214. donec delictum remanet occultum: Immodò etiam ab irregulariter ex eadem causa contracta Episcopum in foro conscientie dispensare posse, si delictum est occultum tenet Quarant. loco quo supra versic. secundo limita. Si autem non esset amplius occultum, absolutionem suspensionis, & irregularitatis dispensationem ad Papam pertinere tenent Bonac. *de suspens. dict. disp. 3. de punct. 5. versic. 3. hujus suspensionis Sayr. de censur. lib. 4. cap. 14. n. 11. & lib. 7. cap. 10. n. 36.**

27. Si quis autem esset initiatus Clericali tonsura ante septennium, validè esset ordinatus, licet ordinatio sit illicita, & Episcopus incurrat suspensionem per annum à collatione ejusdem primæ tonsuræ per text. *in cap. nullus de tempor. ordin. in 6. neque ulla indigeret dispensatione pro Ordinibus ulterioribus suscipiendis, ut respondit S. Congr. Conc. in Cotronen. 19. Augusti 1684.*

28. QUI IRREGULARES ETC. Episcopus, qui ordinare non potest, nec debet irregulares, nec eos, qui aliqua Ecclesiastica censura irretiti sunt *cap. sepè de tempor. ordin. cap. cum illorum de sentent. excom. in 6. Barbol. de jur. Eccles. lib. 1. capit. 33. num. 107. Pirhing. in jus can. lib. 1. tit. 12. num. 20. (& quatenus ordinet, sunt ipso jure suspensi, & sunt irregulares, ac si in Ordinibus susceptis ministrasset Pac. Jord. lucubr. tom. 1. lib. 3. tit. 6. nu. 382. (nè hujusmodi furtivè accedentes hoc attentare præsumant, sub anathematis interminatione valet prohibere cap. 1. & tot. titulo de eo qui furt. ordin. susc.*

29. Porro si hujus occulti criminis Episcopus notitiam privatam haberet, possit vigore *cap. 1. sess. 14. de reform. suis subditis ascensum ad Ordines denegare: immodò, & à Divinis suspendere, ut sepè declaravit Sac. Congreg. Concilii, nempe 12. Augusti 1628. lib. Dec. 181. pag. 4. in Vercellen. 21. Martii 1643. in Bononien. 14. Novemb. 1654. & in Alerien. 24. Nov. 1657. neque tenetur exprimere reo causam refectionis, seu suspensionis; sed tantum Sedi Apostolicæ si requiratur, ut habetur in d. Vercellen.*

30. Si verò delictum ex quo provenit irregularitas esset publicum, & actus quo incurritur occultus, veluti si publicè excommunicatus, vel notoriè fornicarius, occultè exercitasset actum Ordinis, Episcopus non possit dispensare. Quod si delictum occultum esset, actus verò ex quo irregularitas incurritur publicus, tunc bene rerum absolveret, ut respondit Sac. Congregat. Concilii 23. Augusti 1582. lib. 85. pag. 175.

31. Clerici Concubinarii notorii sunt ipso jure à Divinis suspensi *cap. nullus cap. præter 32. dist. Bellett. disq. cler. part. 2. tit. de poen. cleric. §. 3. num. 1. & per tot. ubi concordantes Sac. Congregat. Concilii in Alerien. 8. Maii 1653. lib. 16. decr. pagin. 230. & idè omninò repellendi: Ad hunc autem effectum tunc Clericus diceretur Concubinarius, si habeat, vel habere credatur fornicariam consuetudinem cum Muliere, de qua esset diffamatus in sua, vel Mulieris vicinia: Et sic sive Domi, sive alibi Concubinam retineat,*

neat, & suis nutibus habeat, satis de hoc crimine constare dicitur Ricc. decis. Cur. Archiep. Neapol. part. 4. decis. 43. num. 4. Repellendi quoque sunt tanquam irregulares, qui voluntariè se castrati fecerunt, quia promoveri non possunt sine dispensatione Apostolica, ut respondit Sac. Congreg. Episcop. Episcopo Malevitano 15. Junii 1694. Sayr. de censur. lib. 6. cap. 7. num. 12.

32. Item furiosis, & mentecapti sunt irregulares, & Sac. Ordinum incapaces: quæ regula vera est, & procedit non solum in eo, qui actu est demens: verum etiam in eo, qui aliàs mentis delirium passus est: ita ut verè fatuus dici potuerit quamvis ad suam mentem rediisset: nam hic non poterit promoveri sine Pontificis dispensatione, ut bene probant Eagn. in cap. eam te num. 47. de atat. & qualit. Tondut. quest. benef. tom. 1. par. 1. cap. 53. num. 10. & 11. ubi affert hanc distinctionem: quod si agitur de eo, qui ante furorē, & dementiam Ordines suscepit, potest Episcopus illorum exercitium permittere arbitrio suo, facto prius sanæ mentis experimento: si verò agitur de promovendo, Episcopus nullo modo dispenset. Et idem dicendum de Energumeno, qui licet fuerit liberatus, est tamen effectus irregularis, nec promoveri, nec de Beneficiis provideri potest, nisi obtineat dispensationem Apostolicam Sac. Congreg. Consilii 12. Februar. 1688. lib. 19. Decr. fol. 70. & 71. si autem antequam à Dæmone obsideretur, erat promotus, tunc procedit distinctio supra allata de fatuo Barb. de jur. Eccles. lib. 1. cap. 33. n. 148.

33. Item Bigami, ad Ordines nunquam fuerunt ab Ecclesia recepti, & irregulares sunt, Sayr. de censur. lib. 6. cap. 3. num. 22. repelluntur etiam à minoribus Concil. Trident. sess. 23. cap. 27. de reform. cap. debitum, & tot. tit. de bigam. non ordin. & exuti sunt omni privilegio clericali, adeò ut nequeant nec habitum Clericalem deferre, Sac. Congregat. Consilii in Ugentina 12. Septembris 1620. libr. Decr. 64. pag. 718. Bigamus autem non dicitur ille, qui contrahit cum Vidua in articulo mortis constituta, ad ejus honorem

tuendum, cum qua antea rem habuerat; si matrimonio non consumato, Vidua decesserit, ut declaravit Sac. Congregat. Concilii in una Burgen. Bigamiæ remissa à Pœnitentiaria 17. Julii 1688. lib. 36. Dec. pag. 333. Nec qui contrahit cum Vidua à Primo viro non cognita, eadem Congr. in Senogallien. Bigamiæ 10. Decemb. 1661.

34. Sicuti non dicitur irregularis filius homicidæ Præsbyteri, qui poterit promoveri absque dispensatione, sic declaravit Sac. Congregat. Concilii 2. Augusti 1687. Neque ille, qui armatus cum Consanguineis accessit ad Domum Consanguineæ, ut compelleret eum, qui cum ea commiscebatur, fornicarius è fenestra se projiciens moritur eadem Congregat. in Pampilonen. 29. Septembris 1600. lib. 7. post. pag. 607. Nec alius, qui accedens ad Domum Mulieris conjugatæ fornicandi causa, si supervenientibus Viro, & Consanguineis Mulier occidatur, eadem Congregat. in Potentina 18. Martii 1684. lib. 34. Decr. pag. 64. Et ratio horum est, quia ad incurrendam irregularitatem ex homicidio non voluntario, non sufficit dare operam rei illicitæ, sed necesse est, quod actus illicitus, sit aptus sua propria natura ad homicidium: tunc enim culpæ imputatur, quando sequitur ex aliqua causa, ex qua vel semper, vel ut plurimum solet accidere homicidium, aliàs dicitur casuale, & est dispensabile per Episcopum, ut latè probant Graff. conf. lib. 5. titul. de homicid. conf. 2. num. 8. & per totum. Ricc. prax. rerum Eccles. part. 3. resol. 273. per totum. Ex qua conclusione inferitur, quod qui dedit mandatum ad sfregiandum, si mandatarius excedat fines mandati, & occidit, non dicitur irregularis ex homicidio voluntario, adeò ut sit indispensabilis, juxtà cap. 7. sess. 14. quia est solum voluntarium in causa, & non voluntarium directè, & in se, & potest proinde à Sede Apostolica dispensari, Sac. Congreg. Concil. 20. Novemb. 1681. lib. 22. pag. 59. & 7. Septemb. 1604. lib. 7. Dec. pag. 567. & 589.

35. Item irregularis non dicitur Judex, qui protulit sententiam mortis, vel mutilationis, nisi sequatur effectus

Sententiæ per ipsum latae, & idèd non indiget dispensatione *Sacr. Cong. Concil. in Cæsaten.* 1615. lib. Decr. 22. pag. 297. multoque minus incurret irregularitatem Clericus, qui exercuit Gubernium cum potestate ferendi iudicium sanguinis; sed tamen actu talem potestatem non exercuit, nec sententias Sanguinis protulit eadem *Sac. Congreg. in S. Severini* 2. Junii 1703. Et quod Notarius Criminalium, qui exercuit officium per plures annos, & plures ex suis Processibus fuerunt condemnati in pœnam mortis (sententiæ tamen exequutæ non fuerunt) non efficitur irregularis, tenuit *dict. Congregat. in Spoletana* 14. Decembris 1630. lib. 14. Dec. pag. 365. & N. qui per quatuor annos exercuit Prætoriam, & Sententias Sanguinis protulit, sed non constabat resultasse alicui pœnam prædictam, & dispensari ab irregularitate petebat *die 28. Martii* 1676. respondit-- *dispensandum esse ad cautelam.*

36. Neque irregularitatem incurrit Clericus, qui Judici sæculari petenti librum Baptizatorum exhibuit, ad effectum recognoscendi ætatem rei inquisiti de delicto, quod mortem meretur, & subiturus credatur, *Sac. Congregat. Concilii in Lycien.* 10. Decembris 1661. Nec qui digitum pollicem, aut indicem abscidit, quia non dicitur membrum mutilasse, sed membri partem, *Graff. conf. lib. 5. de homicid. conf. 13. num. 2.* quidquid sit respectu Sacerdotis patientis, qui non poterit amplius celebrare: At *Sac. Congregat. Concilii in Casu hoc petendam esse dispensationem ad cautelam* 13. Julii 1687. respondit. Clericus item qui levi Epilepsia semel affectus fuit, & deinde per plures annos amplius dicti morbi signa non dedit, promoveri poterit *Sac. Congregat. Concil. in Tudertina* 19. Julii 1704.

37. Clericus autem, qui militiæ nomen dedit, & armatus in bello servivit, stipendium accepit, ac expeditionibus militaribus se associavit indiget dispensatione ab irregularitate incurfa, licet moraliter certus sit, neminem mutilasse, læsisse, aut occidisse, *Sac. Congreg. Concil. in Ipren.* 13. Januarii 1703. & ipso jure amittit Beneficium, etiam si sit

Jurispatronatus, *Congregat. Concilii in Firmana* 13. Januarii 1618. Aut de Homicidio inquisitus; quia substinuit torturam indicia diluit, & fuit absolutus; hic enim si de delicto remanet fama non debet promoveri, quia remanet infamia facti, *Sac. Congregat. Concilii in Novarien.* 1. Octobris 1661. lib. 22. Dec. fol. 666. Si verò de homicidio inculpatus, tanquam non repertus culpabilis esset absolutus, tunc non indigeret dispensatione, *eadem Congregat.* 8. Julii 1684. Sicuti dispensatione non indigent, & possunt ordinari filii nati ex Matrimonio contracto cum impedimento affinitatis, cum mala fide Patris, & bona fide Matris, nam hi sunt legitimi, *Sac. Congregat. Concilii in Tornacen.* 24. Martii 1684. lib. 31. Dec. fol. 400. nec non Filii, & Nepotes Hæreticorum, quorum Patres, & Patruos constat emendatos esse, & pœnitentiam egisse, *dict. Congregat.* 26. Septembris 1591. lib. 7. litter. pag. 277. Descendentes autem ab Hæreticis non emendatis ultra secundum gradum per Paternam lineam, & ultra primum per Maternam non sunt excludendi ab ordinatione, sicuti nec Hebræorum, ut ibid.

38. Cæteri autem irregulares, prout sunt illegitimi, corpore vitiaati, vel imminuti, idest, qui aliquo membro carent, vel debiles parte aliqua corporis sunt; videri possunt apud *Sayr. de consuet. lib. 6. cap. 6. 7. & 8.* *Barbos. de jur. Eccles. lib. 1. cap. 33. à num. 99. ad 153.* *Pirhing. in jus canon. lib. 1. tit. 11. num. 11. & pluribus sequentibus,* & notati sunt *tom. 1. tit. 3. post form. 1.* Et an, & quando hujusmodi sint dispensandi agit *Panimol. Dec. 89. annot. 1. & 2.* Hoc unum advertens, quod irregularitas, quæ repellit ab Ordine, non inducit incapacitatem pensionis, quia *cap. 7. sess. 14. de reform.* hanc non comprehendit, ut declaravit *Sacr. Congregat. Concil. in Novarien.* 24. April. 1655. lib. 19. Dec. pag. 453.

39. **REGULARES QUI SCIENTER NULLITER PROFESSI SUNT.** Cum etenim Decretum Concilii Trid. *cap. 2. sess. 21.* fuerit per Pium V. extensum ad Regulares non profesos,

fos, ut patet ex *Constitut.* 75. ejusdem Pontificis, jure merito Episcopus hic fatagitur ab Ordinibus arcere eos, qui nulliter professi sunt, & furtivè in fraudem d. Bullæ, ad Ordines accedere non verentur absque titulo: quia Constitutio prædicta habet locum tam in non professis, quam in nulliter professis, ut tenuit *Rot. in Urgellen.* 3. Martii 1595. quam Decisionem refert *Garz. de benef. part. 2. cap. 5. num. 12.* & concordat *Pac. Jordan. tom. 1. lib. 3. tit. 6. nu. 347. Dohat. prax. rerum regular. tom. 3. tract. 3. quest. 15. num. 3.* Et sic cum taliter ordinati ipso jure suspensi sint ab executione Ordinum, & graviter peccant, & qui ad *Tyrimenes* ob eorum demerita transmissi fuerunt, ob infamiam facti, quæ ex dicta pœna resultat, remaneant irregulares, ut declarat *Sac. Congr. Episcop. in Mantuana* 20. Decembr. 1619. poterunt sub anathematis interminatione prohiberi ne accedant.

40. Additur verbum, seu adverbium scienter: quia si Religiosus bona fide, ignorans nullitatem suæ professionis, reciperet Sacros Ordines, sicuti non peccaret ob bonam fidem, ita neque suspensionem à Pio Quinto infligam, nec excommunicationem comminatum ab Episcopo incurreret, quia unaquæque supponit peccatum mortale: secus si malitiosè, & cum fraude, ut distinguit *Donat. loco citato quest. 16.* Ex quibus remanet legitimatum Episcopi Edictum, adversus supra nominatim expressos cum comminatione Excommunicationis latæ sententiæ.

41. Imò addo, quòd si Episcopus, ante ordinationem protestaret, se non habere intentionem ordinandi exceptuatos, & monitos in hoc Edicto, jure faceret, & si protestatione neglecta hi accederent, Ordinem non reciperent, quia protestatio in hoc casu non est generica, sed cadit supra subjectos particulares nominatim expressos, ut bene distinguit *Donat. loco supra citato tom. 3. tract. 3. quest. 13. numer. 1.* ubi dubio sibi facto sic respondet -- *Aut Episcopus habet determinatam intentionem non ordinandi hos, vel illos, ex quo carent Patrimonio, ætate legitima Dimissoriis, & similibus, & sic*

*hi accedentes ad ordinationem, Ordines non suscipiunt: nam ex Concilio Nicæno, tria sunt de essentia Sacramenti; nempe intentio Ministræ, forma, & materia; ergo uno istorum trium deficiente non conficitur Sacramentum, ut patet de Sacerdote non habente intentionem consecrandi hostiam: Aut Dominus Episcopus, seu pro eo ejus Fiscalis protestatur in generali Dominum Episcopum non habere intentionem ordinandi accedentes cum impedimento occulto, & sic dicendum est, quod hi non obstante protestatione prædicta generaliter facta, verè ordinantur; nam censetur facta ad terrorem, & non ad alium finem, &c. quam distinctionem approbat Navarrus *consil. 1. nu. 6. de eo qui furtiv. ord. suscepit.**

42. Et si dicatur, quòd *Sac. Congr. Concilii in una Portolegren.* 5. Aprilis 1704. declaravit quondam Clericum, qui falsis Dimissoriis ordinatus fuerat, fuisse validè ordinatum, non obstante, quòd Episcopus ordinans fuisse protestatus se non habere intentionem: hoc evenit, quia protestatione mediante persona Secretarii facta, erat generalis, scilicet, se non habere intentionem ordinandi eos, qui non haberent requisita Concilii, juxta præcisos terminos distinctionis *Donati* mox allatæ: & ulterius Episcopus requisitus pro informatione, retulit se habuisse intentionem faciendi, quòd facit, & mandat Ecclesia: Unde talis Congregationis declaratio favet potius, quam adversetur.

43. Cæterum quoties de Episcopi animo, & intentione per protestationem explicitam adversus aliquos particulares nominatim expressos constat, & de mutatione, seu retractatione intentionis sufficienter non apparet, dicendum erit, quòd ordinatio sit invalida, prout olim major pars Cardinalium Congreg. Concilii ad ita decidendum inclinavit, ut refert *Gallenart. supra Concil. Trident. sess. 23. de reform. cap. 7. num. 2. vers. questum fuit.* Et recenter ita eadem Congregatio declaravit sub die 31. Jan. 1688. in qua respondit -- *Nullam fuisse ordinationem, quondam Simonis Tractii, qui consecratis sibi falsis Dimissoriis accessit ad Episcopum*

pum N. qui agnoscens vel saltem dubitans, Dimissorias esse subreptitias, protestatus fuit in ipsa ordinum celebratione, ordines exposcenti conferre, quoties ipse sufficientem haberet gratiam, ac Dimissoria verè, & non adulteratè essent. Si vero de mutatione intentionis prius expressè dubium esset, tunc ordinatio saltem sub conditione esset reiteranda, juxta stylum Pœnitentiariæ de quo testatur Pignatell. *consult. 140. nu. 6. tom. 4.*

44. Item notandum, quod commorantes in Urbe per quatuor menses, non possunt ordinari extra Urbem cum litteris Dimissoriis proprii Ordinarii, sed debent e præsentare Eminentissimo Cardinali Vicario, à quo debent ordines recipere vigore Edicti tempore Clement. VIII. *de an. 1603. emanati, ac Alexandri VII. an. 1664. die 15. Maii, & declarationis Congregationis deputatæ ab eodem Pontifice approbatæ, aliàs contraveniendo suspensionem Papæ reservatam incurrunt Ulterius adest Constitutio Alexand. VII. impressa in Bullario tom. 6. in ordine la 126. quod in sex Episcopatibus propè Urbem in quibus non sunt suffraganei, quicumque ad Minores, vel Majores Ordines vult promoveri, debet ad eundem Eminentiss. Card. Vicarium cum litteris Dimissoriis sui Ordinarii, & non ad alium Antistitem accedere, & ab eo ordinari: Transgressores autem hujus Constitutionis, & alterius Urbani VIII. la 35. (si Ultramontani sunt) qui litteras Dimissorias Ordinarii à Nuncio Apostolico propriæ Nationis, & ab eodem Eminentiss. Card. Urbis Vicario recognosci facere neglexerunt, & ordinati fuere, solent ad Sac. Congreg. Concilii pro absolutione à suspensione incurfa obtinenda recurrere, quæ non nisi audito sæpè dicto Eminent. Card. Vicario gratiam facit, illos eidem pro absolutione remittendo.*

45. Et tandem, quod sicuti Episcopus non potest cogere Clericos Minorum Ordinum ad suscipiendos Sacros Ordines, *Sacr. Congreg. Immunitat. 23. Augusti 1662. lib. 1. Decr. Rocci fol. 102. à tergo*, ita nec in ordinibus conferendis promissiones Sacros Ordines suscipiendi ab ordinatis recipere, & ob inobservantiam promissionis

eos privilegiis clericalibus privare eadem *Congr. in Hyeracen. 12. Augusti 1642. lib. 3. Dec. Paul. fol. 181. quia in malis promissis non expedit fidem observare. Dyn. de regul. jur. cap. in malis, & axioma dicit, in malis promissis rescinde fidem, in turpi voto muta Decretum cap. in malis 22. quest. 4.* Quoties autem Ordinarius nolit supplicanti Ordines conferre, non poterit ab Archiepiscopo, cujus est Suffraganeus compelli ad allegandas causas cur renuat, sed ad Sedem Apostolicam, sed Sac. Congreg. Concilii erit recurrendum, ut dict. *Congreg. respondit in Rbemensi 21. Aprilis 1668. confirmata in Calaguritana gravaminum 16. Julii 1695. in responsione ad 10.*

Literarum Dimissorialium Formulæ pro Regularibus datæ à Lantusca in Theatr. Regular. verbo Ordo.

FORMULA IV.

PRO ORDINIBUS MINORIBUS

SUMMARIUM.

- 2 Dimissoriæ Regularium debent expediri juxta formam præscriptam à Clement. VIII. & n. 3. datur formula.
- 4 An Episcopus loci Monasterii possit ordinare Regularem Novitium ex alio loco oriundum, afferuntur DD. opinioniones.
- 5 Ordines Minores conferri debent pro temporum interstitia, & videntur 6. 7.
- 9 Datur formula Dimissorialium pro Subdiaconatu.
- 10 Religiosus nulliter professus est merus secularis.
- 11 Religiosus nulliter professus, per suspensionem Ordinis Sacri non dicitur professionem ratificare.
- 12 Litteræ Dimissoriales Regularium debent continere testimonium de innocentia.
- 14 Datur formula Dimissorialium pro Diaconatu.
- 16 Dimissoriæ pro presbyteratu debent con-

- continere formam præscriptam in Concilio Niceno.
- 17 Datur formula Dimissorialium pro Presbyteratu.
- 18 Superiores Regulares, quando dimittunt ordinandos ad Episcopum non Diocesani, debent in litteris Dimissorialibus fidem facere de impedimento Diocesani.
- 19 Episcopus favore Regularium super interstitiis dispensat absque inquisitione, quoties Superiores in Dimissoriis de necessitate testantur.
- 20 Episcopus in dispensatione interstitiorum Clericorum Secularium, quid advertere debeat, ostenditur.
- 21 Quæ sint causæ justæ dispensationis interstitiorum, referuntur placita DD. & nu. 22. 23. 24. 25. & 26.
- 27 Superiores Regulares non observantes Decretum Clem. VIII. incurunt poenas in eo comminatas ipso facto.
- 28 Decretum Clem. VIII. fuit innovatum pro Præmostratensibus: qui si sint in Monasterio Nullius, Dimissoriæ dantur viciniori.
- 29 Regulares ab Episcopo Diocesano in examine reiecti, non possunt dimitti ad alios Episcopos, sed debent recurrere per viam recursus ad legitimum Superiorem.
- 30 Græci Albanenses græco ritu viventes, & in Italia commorantes ad Sacros Ordines promoveri non possunt absque litteris Dimissoriis Episcopi Latini Diocesani.
- Græci, qui ordinantur ab Episcopo Latino ad Ordines Minores, debent iterum confirmari sub conditione.
- 31 Regulares Societ. Jesu non compræbentur in Decreto Clem. VIII.
- 32 Regulares Societ. Jesu ordinandi, non subiiciuntur examini, nisi adsit consuetudo.
- 33 Indulto Societ. Jesu non gaudet alii Regulares, qui per communicationem privilegiorum de eo participant.
- 34 Regulares, qui gaudent privilegiis Sedis Apostolicæ per solam communicationem, illis uti non possunt, quoties sunt tertio præjudicialia, & n. 35. 36. & 37.
- Abbatibus Monachorum, & alii Prælati Episcopi inferiores habentes usum Pontificalium servare tenentur Decretum Alexandr. VII. quod adducitur.
- 38 Clausulæ arbitrio, sive conscientiam vestram onerantes, non tollunt juris dispensationem, sed moderant.
- 39 Arbitrium Episcopi in exequendis Brevibus extra tempora favore ordinandorum expeditis, quomodo sit regulandum ostenditur, & n. 40.
- 41 Presbyteri Congregat. Oratorii Urbis, & Neapolis possunt ordinari facere suos Alumnos ab Episcopo Diocesano Domicilii.
- 42 Habentes litteras Dimissorias proprii Ordinarii, ut possint ordinari à quocumque possunt ordinari à Nuncio Apostolico.
- 43 Qui petit ordinari, & non docet esse confirmatum, potest admitti si juret Sacramentum confirmationis recepisse.

NN. in Sæculo N.

I.

1. **E**A summa Religio, ac humilis pietas, qua erga Deum Benedictum
 „ fungimur vehementer nos cogit, ut selectos ac probatos Juvenes ad
 „ sacra munera obeunda destinemus: Cumque te debita ætate, morumque
 „ honestate prædium, legitimis natalibus ortum, sacro Chrimatæ delibutum,
 „ nec aliquo Canonico impedimento innodatum, nec non per Examinato-
 res

res nostros idoneum repertum, & admissum noverimus; Tenore præsentium, cum salutaris obedientiæ merito, ad Illustrissimum, & Reverendissimum D. Antistitem tuum Sabinen. *vel eo impedito ad quemlibet alium ordinationes habentem* (intra tamen Provinciæ nostræ limitem) mittimus, eumque humiliter rogamus, ut pro sua benignitate his quatuor proximis temporibus, Primam Tonsuram, nec non Quatuor Minores Ordines simul pro Ecclesiarum nostrarum necessitate tibi conferre dignetur, pro quo, & etiam pro nobis Deum præcari non cessabis. Vale. Datum &c.

ADNODATIONES.

2. Hæc Lantuschæ formula, quia differt à formula Regularibus præscripta à Sacra Congregat. Concilii demandato Clem. VIII. in Decreto, quod per extensum dedi *tom. 1. in Appendice pag. ....* & deficit in aliis, reformanda videtur, nè ab Ordinariis, qui jura callent rejiciatur: Primò enim non exprimit an ordinandus sit Novitius, an Professus, & in quo Conventu reperiatur de familia assignatur. Secundò dimittit ordinandum ad Diocesenum, & eo impedito, ad quemcumque alium ordinationem habentem in

Provincia, quæ expressio omnino moderanda est, nam si Diocesanus verè est impeditus, tunc subditus debet absolute dimitti, non ad alium quemcumque, sed ad habentem gratiam, & communionem cum Sede Apostolica, cum attestazione impedimenti Diocesani Episcopi, prout dictum Decretum jubet, Tertio rogat, ut conferatur simul Prima Tonsura cum quatuor Minoribus Ordinibus: quæ postulatio exorbitat à jure, quia etiam Ordines Minores gradatim sunt conferendi, nisi aliqua justa causa intercedat dispensandi arbitrio Episcopi. Sicque corrigi, & concipi poterit modo sequenti.

Formula mutata.

3. **H**umilitas, & pietas, quas profiteamur, nos cogunt, & impellunt, ut selectos, & probatos Juvenes ad serviendum Deo in nostra Religione cælitus vocatos, ad sacra munera obeunda, promovendi ad ordines curamus. Cumque te ad Habitum Religionis admissum, & in conventu N. de familia existentem debita ætate, morumque honestate præditum, legitimis natalibus ortum, sacro chrismate delibutum, nec aliquo canonico impedimento (quod sciamus) innodatum: nec per examinatos nostros idoneum repertum, & admissum noverimus; Tenore præsentium cum salutaris obedientiæ merito, ad Illustrissimum, & Reverendissimum D. Episcopum tuum N. mittimus, eumque humiliter rogamus, ut tibi sic dimisso, & licentiato, his proximis Quatuor futuris temporibus mensis N. (vel temporibus a jure Statutis) Clericalem Tonsuram, Ostiariatus, Lectoratus, Exorcistatus, & Accolatus, Ordines Minores pro necessitate nostrarum Ecclesiarum omnes, simul (si ibi expedire videatur) interstitiis etiam non servatis, conferre dignetur &c.

4. **IN CONVENTU N.** Quæstio est inter DD. an Episcopus intra annum probationis possit ordinare Novitium, qui ex alio loco oriundus est, in Monasterio verò Diocesis illius ad probationem sit admissus? & negativam tenent Pac. Jord. *lucubr. tom. 1. libr. 3. tit. 6. numer. 29. & 30.* ex eo fundamento, quod Novitii non sint subditi Regularium, & ideo non possint à Superiori-

rioribus licentiarum ad ordines, sed requirantur Dimissoriales Episcopi loci originis, Pignatell. *consult.* 189. nu. 152. 10. 9. & faret quoque Donat. *prax. rer. regular.* tom. 2. tract. 6. par. 2. *quest.* 25. nu. 9. & 10. contra Passerin. à Sextula de *stat. hom.* 10. 3. *quest.* 189. art. 10. *insp.* 4. n. 63. qui firmat quod Prælati Regularis potest Dimissorias concedere etiam Novitiis non professis; ea scilicet ratione, quia Novitii gaudent gratiis, & privilegiis Ordinis, quamvis expressè in illis non continentur, & quod hodie fit servandum Decretum Clement. XII. & *insp.* 10. n. 851.

5. **OMNES SIMUL.** Omnes ordines, etiam Minores conferendi sunt per temporum interstitia—*ut ordinandi* (sunt verba *Conc. Trid. sess.* 23. c. 11.) *accuratius edoceri possunt, quantum sit ordinis, quem suscipiunt pondus, & dignitas, & prius se in suscepto ordine exercent, quam ad alium ascendant.* Et quia pro his certè, & determinate interstitia non sunt definita, iudicio Episcopi relinquuntur, prout magis sibi expedire videatur. Regulariter tamen sufficit distantia unius diei festivi ab alio, ut dicit Pac. Jord. *d. tit.* 6. n. 406. sed hoc verum puto in ordinando provecæ ætatis, non autem in Juvenibus, qui Ecclesiis inserviunt: nam alias frustraretur intentio Concilii, mox relatis verbis expressa.

6. Imò Fagnan. *incap. de eo* 11. 12. num. 14. & 15. *de tempor. ordin.* hæc habet *Tertia opinio inter prædictas media fuit Innocentii existimantis Episcopum non posse quatuor minores ordines sine intervallo temporis simul conferre nisi dispensatè, non autem de jure, licet dispensatio juris sit, nam interstitia temporum, etiam in minoribus ordinibus sunt. Secunda cap. in singulis 77. dist. glos. 1. in cap. fin. infr. de eo, qui*

furt. ord. suscep. Hæc tertia opinio videtur hodie approbata à *Trid. Synodo* c. 11. *sess.* 23. *Ec. Caveat autem is, qui in tali casu omnes minores ordines simul recipit, ne simul etiam recipiat Subdiaconatum, &c.* Rursus caveat ne cum quatuor minoribus ordinibus eadem die Primam Clericalem Tonsuram recipiat, quia cum Tonsura secundum opinionem Canonistarum sit ordo c. cum contingat cum ibi notatis, *infra de ætat. & qualit. non potest Episcopus, eam cum quatuor minoribus uni simul conferre, & talis ordinatio, nec per jus, nec per Consuetudinem approbatur, & collatio plurium ordinum simul est generaliter reprobata, c. litteras, & c. dilectus infra eod. ita Host. hic n. 2. quem sequitur Jo. Andr. nu. 7. Butr. n. 6. adiciens duas alias considerationes. Prima est, quia non est conveniens, ut una die quis sit laicus, & Acolytus. Altera est, quia in hoc cap. nihil dicitur de Psalmista, &c.*

7. Pirhing. *verò in jus can. lib. 1. tit. 11. num. 83.* dicit—*Et hodie quidem ex recepta passim Ecclesiarum Consuetudine quatuor minores ordines simul eodem die conferri eidem possunt, sicut, & olim, ac jure antiquo poterant, ut colligitur ex cap. 2. junctâ glos. vers. minores de eo qui furt. ordin. suscep. & tradit glos. in cap. 3. vers. ad minores hoc tit. idque approbavit Sac. Congreg. Concil. teste Fagn. in cap. de eo num. 26. & 40. hoc tit. inò etiam cum Prima Tonsura licitum est simul conferre ordines minores eidem, ubi talis Ecclesie Consuetudo viget ut in Germania. Et sic duo sunt advertenda. Primum, quod Episcopus potest, sed iusta causa non interveniente non debet sine intervallo, Minores Ordines conferre, Secundo quod cum Prima Tonsura, potest etiam Ordines Minores uni eadem die conferre, sed non omnes.*

Pro Ordine Subdiaconatus.

II.

8. **C**UM muneris nostri ratio exigit, Ecclesiis nostri Ordinis idoneos Ministris providere: Cumque debita ætate, morumque honestate præditum, ac in inferioribus ordinum gradibus constitutum, in eisque probè

ver-

» versatum noverimus; tenore presentium cum salutaris obedientiae merito, ad Illustrissimum, & Reverendissimum D. Antistitem tuum N. vel eo impedito, ad quemlibet alium ordinationem habentem, mittimus, eumque humiliter rogamus, ut pro sua benignitate his quatuor proximis temporibus, sacrum Subdiaconatus Ordinem, tibi conferre dignetur, pro quo &c. ut supra, &c.

Hæc secunda ejusdem Auctoris formula patitur defectus supra notatos in prima, & forte majores; unde reformanda videtur modo sequenti.

Formula mutata.

» **M**uneris nostri cura exigit, ut Ecclesiis nostri Ordinis idoneos ministros provideamus: Cumque te libera voluntate in nostra Religione Professum, & nunc de familia in Conventu N. assignatum, debita ætate viginti unius annorum completorum, legitimis natalibus, ortum morumque honestate præditum, ac in Acholytatus Ordine constitutum, in eoque aliisque Minoribus Ordinibus per annum probatum, & in iis, quæ ad ordinem exercendum pertinent probè versatum, & instructum, nec non ab Examinatoribus nostris examinatum, & idoneum repertum ac admissum; nulloque impedimento Canonico innodatum (quod sciamus) noverimus; Tenore presentium cum salutaris obedientiae merito, ad Illustrissimum, & Reverendissimum D. Antistitem tuum N. mittimus, & licentiam; eumque humiliter rogantes, ut pro sua benignitate his quatuor proximis futuris temporibus mensis N. Sacrum Subdiaconatus Ordinem ad titulum Religiosæ paupertatis, tibi conferre dignetur, &c.

10. **PROFESSUM.** Hæc qualitas ordinandi dimissi, est necessariò in Dimissoriis Regularium exprimenda: quia si non est professus non poterit ordinari ad titulum religiosæ paupertatis: sed servandum erit Decretum *Conc. Trid. c. 2. sess. 21.* quod Pius V. extendit, & observari mandavit cum Religiosis adhuc non professus, ut patet ex *Bulla 75. Bullar. tom. 2. pag. 272.* Unde Dimissorias Prælatorum Regularium pro Ordinibus Sacris expeditas, & talem explicitam expressionem non continentes, rejiciant Episcopi ordinantes, nè poenas in d. Constitutione comminatas incurrant. Et Superiores Regulares illas non concedant iis, quorum professio nullitate laborat, aut rumor viget, professum de ea in judicio querelam proponere velle: & idèd pro eorum instructione, ponuntur in formula verba illa — *Libera voluntate professum*: qui enim nulliter professus

est, non potest ab eis dimitti ad suscipiendos ordines, quia non est Religiosus, sed merus sæcularis, ut in his terminis dixit *Palscrius de hom. stat. 10. q. 189. art. 10. insp. 8. n. 34.*

11. Neque decipi sinant, quod petentes Dimissorias ad ordines videantur quodammodo professionem nullam velle tacite ratificare: quia potius ita se Religiosos verè professos fingentes, quarunt furtivè promoveri, cum nullo jure caveatur, quod nulliter professus, per susceptionem ordinum in Religione, suam professionem ratificet, ut docent *Navar. conf. 6. n. 2. de bit. que. vi. mor. Donat. prax. rer. regular. tom. 2. par. 2. tract. 8. de Dom. Novit. q. 5. nu. 11. & alii apud Pignatell. conf. 173. n. 74. tom. 1.*

12. **EXAMINATUM.** Dimissoriales debent continere non solum commendationem, seu testimonium de legitimis natalibus, ætate, & moribus: sed etiam de scientia, & idoneitate ordinandi juxta

tà monita Concilii Trident. cap. 3. 8. & 12. *sef. 13.* Unde qui petit dimitti prius examinari debet super habilitate, idq; factum fuisse in litteris suis debet exprimere dimittens, ne videatur dimittere indignos ut docet Piafec. *prax. Episc. part. 1. cap. 1. art. 2. de subdit. ord. n. 17.* Piringh. *in jus can. lib. 2. tit. 11. n. 66. vers. continere debent:*

quod servandum etiam in Regularibus, etiam si juxta Concilii dispositionem in citato *cap. 12.* iterum ab Episcopo examinari debent ut bene observat Sayr. *de censur. lib. 7. cap. 10. num. 30. circa fin. & proinde formula Latuschæ tanquam in his defectuosa reformanda est, sicut in cæteris, quæ in prima notavimus.*

Pro Ordine Diaconatus.

III.

13. **UT** debitus Deo cultus in Ecclesiis nostris eo decentius exhibeatur, quo magis Ministrorum idoneorum numerus suppetat, sufficienter pro posse procurare non desistimus, atque inde ad altiores gradus promovere eos satagimus, qui in Sacris constituti, sese laudabiliter exercuerunt. Tibi ergo jam in Sacro Subdiaconatus Ordine constituto, ac in eo, per annum probè versatum, Tenore præsentium, cum salutari obedientiæ merito concedimus, ut proximis futuris quatuor temporibus, ad Illustrissimum, & Reverendissimum D. Antistitem tuum Reatinum Sacro Diaconatus Ordine instituendus accedas (si est dispensandus) cum humiliter deprecantes ut pro nostrarum Ecclesiarum necessitate, super interstitiis te dispensare, & eodem ordine te insignire dignetur. Vel eo impedito &c. pro quo &c.

Hæc tertia formula videtur magis defectuosa quàm secunda; quia non solum non fit mentio de scientia, & idoneitate; sed neque de ætate ac moribus, & sic reformanda est prout prima, secunda, modo sequenti.

Formula mutata.

14. **UT** debitus Deo Cultus in nostris Ecclesiis per fideles ministros, piè, & religiosè exerceatur: eos qui sese in servitio Altaris, aliisque Sacris Functionibus laudabiliter exercuerunt, ad Altiores Ordines promovendi satagimus. Tibi ergo in nostra Religione libera voluntate Professio, & de familia in Conventu N. assignato, in Sacro Subdiaconatus ordine legitime constituto, ac in eo per annum probè versato, debita ætate morumq; honestate prædito: nec non per Examinatores nostros examinato, idoneoque reperto & admissio, nulloque Canonico impedimento (quod sciamus) irretito, per præsentem cum salutari obedientiæ merito licentiam concedimus, ut proximis futuris quatuor temporibus mensis N. ad Illustrissimum, & Reverendissimum D. Antistitem tuum Reatinum, Sacrum Diaconatus Ordinem susceptorus accedas, eum deprecantes, ut præfatum Ordinem ad titulum religiosæ paupertatis, tibi conferre dignetur &c. (si est dispensandus super interstitiis dicatur) in Sacro Subdiaconatus Ordine ac ætate legitima viginti duorum annorum completorum constituto, ac in eo per

sex

„ sex menses probe versato. Per praesentes &c. eum deprecantes, ut non so-
 „ lum praedictum Ordinem Diaconatus tibi conferre, sed pro nostrarum Ec-
 „ clesiarum utilitate, & necessitate, super interstitiis te dispensare dignetur &c.

Pro Ordine Presbyteratus.

IV.

15. **A**D supremum Presbyteratus Ordinem eos tantum Religiosos promo-
 „ vere satagimus, qui inferioribus ordinibus constituti, sese laudabili-
 „ ter exercuerunt: cumque te debita aetate, morumque honestate praeditum,
 „ Sacro Diaconatus Ordine insignitum, ac in eo per annum probe versa-
 „ tum, necnon per Examinatores nostros idoneum repertum, & admis-
 „ sum, nec aliquo Canonico impedimento innodatum noverimus; Tenore pre-
 „ sentium cum salutaris obedientiae merito tibi facultatem elargimur, quatenus
 „ proximis quatuor futuris temporibus ad Illustrissimum, & Reverendissimum
 „ D. Antistitem tuum Terracinen. Presbyteratus Ordinem suscepturus accedas,
 „ cui te plurimum in Domino commendamus. Vale.
 „ Datum Romae &c.

16. Haec ultima Lantuschæ formula, praeter defectum (qui notatur in omnibus) expressionis loci Conventus in quo Religiosus dimissus reperitur assignatus de familia, deficit in expressione substantiali licentiae tribuendae ordinanti conferendi subdito Ordinem Presbyteratus: nam ultima verba formulae ibi *Cui te plurimum in Domino commendamus* hoc non significant; Unde cum non habeat requi-

sita Dimissorialium contenta in formula praescripta à Concilio Nicæno, quae legitur in cap. 1. & 2. 73. dist. Scilicet licentiam recipiendi, & licentiam conferendi, ut ibi --- *litteras Dimissorias ei dedimus per quas, & ipsi concedimus, & vobis licentiam tribuimus ut si dignum cum judicaveritis ad Sacros Ordines promoveritis*: debet reformari, sequenti vel alio modo simili.

Formula mutata.

16. **C**UM qui pie, & fideliter in ministeriis Ecclesiae se gesserint, ad Presbyteratus Ordinem assumendi sint. Tibi in nostra Religione libera voluntate Professo, & de familia in Conventu N. assignato in aetate legitima, vigintiquatuor annorum completorum constituto, morum honestate, & religiositate praedito, Sacro Diaconatus Ordine insignito, & in eo per annum integrum probe versato, per Examinatores nostros examinato, ad docendum populum ea quae necessaria sunt ad salutem, & administranda Sacramenta idoneo comprobato, nulloque canonico impedimento (quod sciamus) irretito. Tenore praesentium cum salutaris obedientiae merito licentiam elargimur, ut proximis futuris quatuor temporibus mensis N. ad Illustrissimum, & Reverendissimum D. Antistitem tuum Terracinen. Presbyteratus Ordinem suscepturus accedas, eum rogantes, ut praedictum Sacrum Presbyteratus Ordinem ad tit. religiosae paupertatis, tibi conferat &c. (si pe-
 „ tatur dispensatio *ab interstitiis* dicatur ut in praecedenti correctæ formula.)
 18. Si

18 Si verò Dimissoriae ob absentiam, vel aliud impedimentum Episcopi Diocesani, dirigantur alteri Episcopo, tunc dicitur. *Te ad Illustriss. & Reverendiss. D. Episcopum N. (attenta absentia à Diocesi N. Antistitis tui, de qua per presentes indubiam fidem facimus, & testamur) dimittimus &c.* Et sic de aliis impedimentis: An autem, hæc Superioris Regularis fides de impedimento Diocesani sufficiat, ut Episcopus non Diocesanus debeat, & possit Regularibus conferre ordines? Passerin. *de stat. hom. tom. 3. quæst. 189. art. 10. insp. 10. num. 868.* concludit quod hoc sit arbitrium Episcopis, licet Decretum Clem. VIII. illam sufficere dejudicet, & ad eos privative spectare teneat Pac. Jord. *lucubr. can. lib. 3. tit. 6. num. 24. vers. ex tenore Decreti.* Puto tamen, quod in praxi tutior via sit, habere fidem Tribunalis Diocesani, ut admittit libenter idem Pass. & monui to. 1. in *Appendic. ad d. Decretum Clementis n. 6.*

19 Quo autem ad dispensationem interstitiorum, si Superiores in litteris Dimissorialibus illam petant, Episcopus sine alia inquisitione subsistentiæ causæ potest concedere, Barbof. *de off. & potest. Episc. alleg. 18. num. 10.* Quo verò ad cæteros non Regulares, sed subditos, quia sæpè contingit dubitari, an absit nec ne iusta causa dispensandi præfertim inter Diaconatum, & Sacerdotium, in qua dispensatione juxta Concil. Decretum *cap. 14. sess. 23. de ref.* exigitur utilitas simul, ac necessitas, ad instructionem animi ordinantis, DD. placita in hoc articulo hic referre placet.

20 Et Primò est præmittendum, quod justæ causæ dispensandi sunt tres, ad quas aliæ reduci possunt. Prima utilitas communis vel privata; Secunda necessitas communis vel privata; Tertiã pietas, misericordia, vel charitas ut colligitur ex *Conc. Trid. sess. 25. cap. 18. de reformat.* ubi habetur quod in dispensationibus est considerandum delictum personæ, cui concedenda est; tum persona dispensantis, tum bonum Reipublicæ, & Cultus Divini, in cuius incrementum, & promotionem redundare debet dispensatio, quæ omnia juxta qualitatem temporum, loci, & personarum arbitrio boni viri judicanda sunt, & sufficit

Monacelli Form. Pars II.

quod dictæ causæ sint justæ speculative, & non pract. cæ, Petr. Paul. Guazz. *ad defens. anim. lib. 2. def. 1. cap. 8. num. 55.* Hoc posito, descendendo à regula generali ad speciem.

21 Graff. *de effect. cleric. in præclud. num. 334.* dicit-- Quæ causæ dispensandi in casu nostro sunt duæ, scilicet necessitatis aut utilitatis Ecclesiæ; quæ Prima causa necessitatis poterit exemplificari, si in Diocesi, esset Sacerdotum defectus, & non adessent Confessarii, qui sufficerent pro necessitatibus Populi, & Sacerdotes essent inhabiles ad confessionem audienda, & promovendi essent habiles. Secunda causa est utilitatis Ecclesiæ, quæ potest exemplificari, ut quia promovendus esset vitæ multum exemplaris, vel vir summæ doctrinæ, vel ita nobilis, & potens, qui Ecclesiam ab alio oppressam posset sua auctoritate defendere &c.

22 Ricc. *prax. rer. for. Eccles. part. 4. resol. 215.* post distinctionem allatam interstitiorum inter Minores, & Sacros Ordines, & causæ dispensationum à Concilio in unoquoque ordine requisitæ nu. 3. concludit sic-- Taliter quod Navarius in suo opere novi juris Pontificii *concl. 3. numer. 7. de dispensat. docet justas causas dispensationis in hujusmodi interstitiis solere esse utilitatem Ecclesiæ, vel ejus necessitatem, cujus quidem Ecclesiæ utilitas esset, quoties illa egeret personis, & ministris idoneis ad serviendum; necessitas verò esset, quando pauci essent ministri idonei, vel quando deficerent idonei, & non idonei, affirmans pariter debere Episcopum advertere idoneos ministros legitimis occupationibus esse detentos, & aliquando ob invaletudinem non residere in Ecclesia, quo in casu putat Novarius, & docet quidem, necessitatem simul, & utilitatem moraliter, intervenire, & consequenter justam dispensationis causam præbere.*

23 Tambur. *de jur. Abbat. tom. 2. disputat. 11. quæst. 24. post numer. 5.* ait-- Dicitur ergo quod tunc est Ecclesiæ utilitas quando sunt pauci ministri idonei, & utile sit, quod aliquis ordinetur; necessitas vero, quando non solum pauci sunt ministri, sed etiam deficiunt idonei, & non idonei. Et hæc omnia quæ diximus omnino moraliter dejudicanda sunt, non enim in puncto indivisibili consistunt, sed juxta conditionem, & statum loci, & temporis

H arbi-

arbitrio prudentum virorum determinanda: in hoc enim negotio Episcopus, & Prælati, non debet rigorosum sensum sequi, sed qui rebus moralibus, & ad porrectum nimis aptus est, sensum eligat. Imo tunc dicenda esset utilitas Ecclesie, quando Ecclesia habet quidem idoneos ministros, sed aliis opus habet, ut melius ei seruiatur; necessitas vero, quando habet paucos ministros, & aliis indiget, ut injunctis oneribus occurrere possit, ita Consert. in compend. Privileg. &c.

24 Pirhing. in jus can. lib. 1. tit. 11. nu. 91. post medium hæc habet -- In dispensatione vero interstitiorum inter diaconatum, & Sacerdotium requiritur necessitas, & utilitas copulativè, ita ut non sufficiat sola utilitas, sed exigatur etiam necessitas, ut patet ex cit. sess. 23. cap. 14. idque quia ministerium Sacerdotii est omnibus reliquis majus, & sublimius, &c. nisi quis dicere malit particulam, ac sumendam esse disjunctivè in cit. cap. 14. ita ut sufficiat sola Ecclesia, vel etiam ipse dispensati utilitas, quippe, quæ in aliis dispensationibus majoris momenti sæpe sufficit, &c. Non enim requiritur causa necessitatis, vel utilitatis publica, & extraordinaria, sed sufficit talis, quæ prudenti iudicio Episcopi, spectatis circumstantiis loci, ac temporis, & conditione personæ, hic, & nunc sufficiens iudicetur. Mirand. &c. Barb. alleg. 18. num. 5. cujusmodi causa sufficiens dispensandi in interstitiis censeri quoque potest eminens doctrina, vel morum probitas, vel alia ordinandi merita, præsertim cum Ecclesia etiam talibus ministris indigeat.

25 Passerin. de hom. statut. & off. tom. 3. quest. 189. art. 10. in sp. 16. num. 837. dicit sic in proposito tamen nostro erit utilitas quando licet Ecclesia habeat ministros, utilius tamen erit, ut habeat in majori numero, ad inserviendum populis, & ad divina persolvenda; necessitas vero, ne dum quando Ecclesia non habet ministros idoneos, & non idoneos, sed quando habet Ecclesia paucos ministro, & aliis indiget, ut injunctis oneribus occurrere possit &c. Bordon. resol. 67. nu. 12. qui plures utilitates recenset, ut si Clericus in brevi expectet Beneficium, vel Regularis gradum. Neque enim semper est necessaria utilitas publica, cum id relinquatur arbitrio Superioris.

26 Menoch. de arbitr. lib. 2. centur. 5. cas. 427. numer. 31. inter causas justas dispensandi super interstitiis, præter supra notatas ab Auctoribus mox citatis, enumerat quoque causam studiorum dicens juxta autem causa, qua videri poterit Episcopo non observare hæc temporum interstitia esse potest causa studiorum, quibus ille promovendus incumbit, ita declarando Conciliares constitutiones scribit bene eruditus Horatius Luvius Callien. in tract. de privileg. Scola. privileg. 99.

27 Ex quibus auctoritatibus, poterit Episcopus in dispensationibus interstitiorum, suum arbitrium regulare. Et Superiores Regularium ex formulis Dimissorialium ut supra extensis, & animadvertionibus desuper factis bene precipient, quomodo se gerere debeant ut penas à Clement. VIII. in sæpe citato Decreto inflitas non incurrant: neque attendenda est opinio Passerin. per me relata tom. 1. in Append. annot. ad d. Decretum, putantis, penas non esse latæ Sententiæ: quia est contra communem sensum aliorum DD. quos ibi allegavi, quibus nunc addo Barbol. supr. Conc. session. 23. cap. 10. de reform. nu. 11. Quomodo enim dici possunt ferendæ sententiæ si sunt Papæ reservatæ? Reservatio quippe supponit perneceisse penam comminatam contrafacienti jam esse incursum; cum non sit reservabile, quod adhuc expectat declarationem.

28 Præterea Decretum hoc Clement. VIII. fuit à Sacra Congr. Concil. innovatum pro Regularibus Præmonstratensibus, quibus censuit sub die 20. Jul. 1665. dandam esse declarationem sequentem. Sacra Congr. censuit Superiores Regulares posse suo subdito Regulari qualitatibus requisitis prædicta Dimissoria ad Episcopum Diocesanus, nempe illius Monasterii de cujus familia est promovendus, & si Diocesanus abfuerit, vel non esset habiturus ordinationes, aut sedes vacaret, ad quemcumque alium Episcopum, modo ab eo Episcopo, qui ordines contulerit examinetur quoad doctrinam, & dummodo ipsi Regulares non distulerint de industria concessionem Dimissorialium ad tempus, quo Episc. Diocesanus abfuerit, aut nullas ordinationes habiturus erat; Verum etiam cum à Superiorib. Regul. Dioc. sano

sano absente, vel ordinationem non habituro Dimissoria dabuntur in eis huiusmodi causam absentia, vel ordinationum non habendarum exprimentam esse. Quod si Regulares ordinandi merentur in Monasterio Nullius Diocesis, Dimissoria concedenda erunt ad Episcopum viciniorum, & in eo procedent omnia de Diocesano Episcopo superius expressa l. 29. fol. 108.

29 Ulterius advertant Regulares, quod si fuerint ab Episcopo Diocesano in Examine reprobati, non possunt à suis Superioribus mitti ad alios Episcopos pro ordinibus suscipiendis, & si hoc faciant, Episcopus non Diocesanus sic eos ordinans à collatione ordinum per annum erit suspensus, & ordinati à susceptorum executione suspensi erunt quamdiu Episcopo Diocesano expellere videbitur manere suspensos, ut Sac. Congreg. Concilii respondit Archiepiscopo novi Regni Granatae 14. Marti. 1620. lib. 56. Dec. pag. 610. sed si reijciantur debent recurrere per viam appellationis ad legitimum Superiorem, eadem Sac. Congr. 23. Aprilis 1604. lib. Decr. 55. pag. 859.

30 Episcopi verò præter supra notata pro Regularibus, debent advertere, quod Græci, vel Albanenses, græco ritû viventes, & commorantes in Italia sine literis Dimissoriis Episcopi Latini Diocesani ad Sacros Ordines promoveri non possunt, aliàs eo ipso suspensi sunt, & si suspensi in suis ordinibus ministraverint irregulares efficiuntur prout disponit Constitutio Clement. VIII. la 34. §. 4. Si autem ad Ordines Minores promovere illos velint, qui à Presbyteris Græcis in Baptismo fuerunt Chrismate in fronte consignati, debent eos iterum sub conditione confirmare, videlicet *N. si es confirmatus, Ego te non confirmo, sed si non es confirmatus, Ego consigno te signo Crucis & confirmo te Chrismate salutis & in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti*, ut eadem Constitutio mandat.

31 Item quod Decretum Clem. VIII. supra examinatum, & cætera animadversiones, non tangunt Religiosos Societatis Jesu: nam hi ex speciali indulto Gregorii XIII. impresso in Bullar. novo tom. 2. Constitut. 77. §. 3. prævia suorum Superiorum

facultate ad quoscumque, tam Minores, quam Sacros Ordines promoveri possunt à quolibet Episcopo, & Antistite gratiam, & Communionem Sanctæ Sedis habente, absque ulla inquisitione de requisitis, & signanter absque ulla interfectionum observatione, adeo ut in tribus Dominicis, vel aliis festis diebus, etiam continuis in Sacris valeant ordinari: quod indultum Gregor. XIV. & Paulus V. (ut ajunt) confirmarunt: cui non officit Decretum emanatum tempor Innoc. XII. 14. Decembr. 1639. super moderatione Indulgentiarum suscipiendi ordines extra tempora: tum quia Privilegiis non derogat: tum quia idem Pontifex instante P. Thyrsio Gonzalez Generali, & referente Eminentissimo Card. Sperellio tunc Vicegerente sub die 17. Augusti 1695. declaravit, præfatum Decretum non comprehendere Clericos Societatis, sed in illorum ordinatione servandam esse Constit. Greg. XIII. qui derogatum non fuisse per Constit. Sixti V. tenet Cherubin. in compend. Bullar. Schol. 1. ad d. Bull. 77.

32 Et cum de huius Indulti intelligentia dubitasset Archiepiscopus Mechlinien. oraculum Sac. Congregat. Concilii exquisivit, & duplici dubio proposito nempe.

- I. *An Clerici Societatis Jesu Sacros Ordines ab Archiepiscopo Mechliniensi suscepturi, debeant se subijcere examini, prout cæteri Regulares?*
  - II. *An Clerici Societatis Jesu habitantes in Diocesi Mechliniensi, Archiepiscopo ordinationem habente, possint extra Diocesim Mechliniensem ordinari ab alio Episcopo in propria Diocesi?*
- Sac. Congregat. die 5. Julii 1681. respondit,
Ad 1. Negativè nisi ad su consuetudo in contrarium.
Ad 2. Affirmativè.

33 At ignorare non debent, quod hoc indulto non gaudent, nec uti possunt alii Regulares, qui cum Societate participant sua privilegia: non solum

quia in §. 4. d. Constitutionis, five Indulti id fieri non debere expresse cavetur, ibi -- *Præsentis autem gratiæ communicationem omnibus in aliis etiam, qui sua privilegia cum ipsa Societate participant, participareque poterunt quomodolibet in futurum fieri omnino prohibemus*: sed etiam quia, ut placitis tum Rotæ, tum Congregationis Concilii, ostendi in *annot. ad Edict. monit. contr. usurp. bon. Eccl. §. fructu, & emolumentum num. 14.* Privilegia, quæ Regularibus per Sedem Apostolicam tribuuntur per solam communicationem, illis non suffragantur, nec uti possunt quando sunt præjudicialia tertio, vel derogant juribus specialiter Episcopis, & Sedi reservatis: & ut melius conclusio inconcussa maneat, nunc alia ejusdem Congregationis responsa addo, &c.

34. Primò, in Nepefina in qua cum Abbas Generalis Silvestrinorum vellet uti in celebratione Missæ paramenti Pontificalibus absque speciali indulto, sed per solam communicationem Privilegiorum aliorum Abbatum, *sub die 14. Aprilis 1638.* id sibi non licere responsum fuit, *lib. 16. Dec. pag. 1.* Et hic adverte, quod alii Abbates Monachorum, & Prælati Episcopo inferiores habentes usum Pontificalium tenentur servare formam præscriptam in Decreto generali Sac. Congreg. Rit. ab Alexandro VII. anno 1659. approbato, quod datur subnexum, & declarationes emanatas super eodem Decreto anno 1660. quæ pariter referuntur.

DECRETUM

Circa usum Pontificalium Prælati Episcopo inferioribus concessorum.

A Sac. Rit. Congregatione ordinaria habita coram Sanctiss. Domino Nostro Alexandro Papa VII. emanatum.

Die xxvii. Septembris MDCLIX.

Sacrorum Rituum Congregatio tollendis, ac eliminandis circa Ecclesiasticos Ritus, qui irreperunt abusibus sedulè in-

tenta, post Episcoporum Ceremoniale evulgatum (quo quidquid ad ipsos in Sacris Ceremoniis pertinet abundè præscripsit) idem quoad inferiores Prælatos, qui Pontificalium usu fruuntur præstandum curare necessarium existimavit, ut excessus aboleantur, uniformisque inducatur Sacrorum Ritus in omnibus, eo præsertim tempore, quo privilegia ipsi præperam interpretantes obtendentesque, parum obsequi student decretis pluries ab eadem Sacra Congregatione hac in remet evulgatis, aut ipsa ignorare prætendunt. Quamobrem omnia simul, ut unico conspiciantur obtutu, cogere perque capita digerere constituit, quò facilius observentur.

I. Super Altari in quo Sacra erunt facturi, septimum nequaquam apponant Candelabrum.

II. Cathedram, seu Sedem fixam, & permanentem in eorum Ecclesiis ne detineant, sed tribus ipsis diebus quibus ex antiquis decretis tantummodò Pontificaliter celebrare est iis permissum, mobili Sede, seu Cathedra utantur, quam nihilominus simplici sericeo panno coloris Festivitati congruentis obducere poterunt, non auro contexto, aut phrygio, seu basilico opere exornato.

III. Baldachinum adhibere supra sedem poterunt non pretiosum, aut aureum, sed simplex, & eo, quod Altari superimponitur, materia, & opere inferiorius. Ad ipsam autem per duos tantum gradus in Presbyterii superficie stratos ascendatur.

IV. Non abacum alium præter parvam mensam, & in cornu Epistolæ parare faciant, in qua duo candelabra cum candelis, necnon Mitra, Calix, Missale, Thuribulum, Navicula, & reliqua ad celebrationem necessaria collocentur. Propè verò mensam eandem parieti hærens Baculus Pastoralis aptetur.

V. Dies verò, quibus solemniter ipsi operari conceditur, sint de præcepto festivi, vel alii in quibus ipsis Pontificaliter celebrare, Festivitatis ratio exigat, nempe Patroni loci, Fundatoris Ordinis, Tituli, & Dedicacionis Ecclesiæ. Abstineant autem ab hujusmodi

Pon-

Pontificalium usu in Officiis, & Missis Defunctorum quocumque die etiam festivo, & de præcepto.

VI. Ad Ecclesiam accedentes licet Pontificaliter Divina peracturi, iisdemque absolutis ab Altari recessuri à suis Canonicis, vel Monachis (ut mos est Episcoporum) ne associari se sinant.

VII. Præter duos Sacrificii Ministros Diaconum nempè Evangelii, & subdiaconum Epistolæ, duo alii tantum Diaconi cum dalmaticis, & unicus Presbyter cum pluviali eis assistant. Duo insuper Cappellani, qui de Mitra, & Baculo, actotidem Acoliti pro candelabris inserviant, Præterea sex alii Canonici, vel Monachi, duo scilicet pluvialibus; duo planetis, totidemque tunicellis induti divinis hujusmodi interesse valeant, qui tamen non in sedibus, seu stalli choralibus, sed in scamnis absque postergalibus panno viridi laneo coopertis situ congruo accommodatis, moxque illinc removendis confideant.

VIII. Mitram pretiosam, nisi illis expressè à S. Sede indultam, non adhibeant. Sub Mitra pileolum nigri tantum coloris induant. Baculum Pastoralem albo velo appenso deferant, ab iisque, & aliis Pontificalibus etiam de Ordinariorum licentia extrà Ecclesias sibi subjectas prorsus abstineant, & neque in Processionibus, quæ ab eorum Ecclesiis per vias extrà ambitum, vel Parochiam ducuntur, insigniis prædictis utantur, vel penes se præferri faciant.

IX. Regulares rochetum non deferant, nisi ex tali Ordine fuerint, cui indumentum hujusmodi competat.

X. Invitati ad Ecclesiam exemptam, nec in illa Pontificalibus uti valeant, nec illi, qui non fuerint Abbates perpetui, vel benedicti, in propriis Ecclesiis uti possint privilegio perpetuis Abbatibus, vel aliis benedictis indulto.

XI. Sacras vestes ex Altari non sumant, nisi Pontificaliter Divinis vacaturi.

XII. Indulgentias impartiri, vel publicari non audeant, absque expresso S. Sedis indulto.

XIII. Pontificales benedictiones cum

Monacelli Form. Pars II.

crina Crucis productione in Missis tantum Pontificalibus, necnon Vesperis & Matutinis pontificaliter itidem celebratis licere sibi tantum meminerint. Privatim verò Populis, quamvis pleno jure subjectis, nisi expressè ipsis permissum fuerit, etiam Pontificalibus induti per Ecclesiam incedentes, benedicere non præsumant.

XIV. Præsentè Episcopo sine speciali Sedis Apostolicæ permissu, etiam Pontificaliter celebrantes, à benedictionibus cessent.

XV. Si Episcopus aderit, ipsius sedes in cornu Evangelii uno saltem gradu eminentior Abbatiali est erigenda, hæcque altero gradu humilior, ut dictum est, in cornu Epistolæ collocetur. A latere Episcopi Canonici Cathedralis, propè Abbatem Canonici, vel Monachi Monasterii, & Abbatialis Ecclesiæ confideant. Confessionem cum celebrante Episcopus faciat, iisque thus thuribulo imponat, Evangeliorum textum osculetur, & populo solemniter (quamvis Abbas ipse Pontificaliter celebret) benedicat. Episcopus præterea trino ductu, & immediate Canonici Cathedralis duplici, moxque Abbas (nisi celebret) pariter duplici, ac subindè Canonici, vel Monachi Abbatialis Ecclesiæ unico tantum ductu thurificentur.

XVI. Abstineant tamen Episcopi ubi consuetudo contraria non viget à frequenti hujusmodi accessus ad Ecclesias exemptas in similibus actibus, ut liberiùs Abbates valeant suis uti privilegiis.

XVII. In Ordinibus Canonicorum, Clericorum, Monachorum, nec non in vestitionibus Monialium, & emissionis professionis earundem etiam pleno sibi jure subjectarum, in benedictionibus sacræ supellestilis cæterisque actibus (Missarum, Vesperarum, & Matutinorum solemnibus ter tantum in anno, ut præfertur exceptis) neque in Ecclesiis, Oratoriis, aliisque locis, tam publicis, quàm privatis quantumvis exemptis, eisdemque Abbatibus pleno jure subjectis mitram, baculum, & quævis alia Pontificalia insignia, nisi de expressa Sedis Apostolicæ concessione adhibeant.

H 3 XVIII.

XVIII. Ecclesiasticam suppellectilem pro servitio dumtaxat futuram Ecclesiarum, vel Monasteriorum benedicant.

XIX. Reliqua Pontificalia extra loca ipsis Abbatibus subiecta, vel pro servitio alienae Ecclesiae, aut in subditos pariter alienos, etiam de licentia Ordinariorum exercere non valeant, puta campanarum benedictiones, calicum: & similia, in quibus sacra adhibetur unctio, necnon Minorum Ordinum collationes.

XX. Concionatoribus, qui eorum subditis Verbum Dei praedicandi onus acceperint, benedictionem elargiri non praesumant, sed Episcopis, quibus jus huiusmodi privative competit omnino dimittant.

XXI. In Missis privatis quoad indumenta, ceremonias, ministros, Altaris ornatum, & benedictionis largitionem a simplici Sacerdote non discrepent; ac proinde sacras vestes induant in Sacristia, neque utantur Cruce pectorali, unico sint contenti ministro, aquam cum pelvi, & urceolo argenteis sibi ministrari non sinant, duasque tantum candelas super Altari adhibeant.

His autem Sanctissimo relatis, & in Congregatione Sacrorum Rituum ordinaria habita coram Sanctitate sua per Eminentissimum, & Reverendissimum D. Cardinalem Brancaccium accurate perlectis, mature discussis, Sanctitas Sua ea approbavit, & pro omnimoda eorundem observatione typis mandavit imprimi, ad valvas affigi, & publicari, ut elapso termino sex mensium a die publicationis eorundem omnes, & singulos usu Pontificalium gaudentes, tum seculares, tum Regulares quantumvis exemptos, & speciali expressione indigentes afficiant, & ardeant, ac si omnibus, & singulis eadem exhibita, vel personaliter praesentata, intimata, seu notificata fuissent, Indulsetque praeterea locorum Ordinariis, ut auctoritate Sedis Apostolicae possint, imò debeant praefatos, etiam per Censuras compellere.

Cumque nonnulli ex dictis Abbatibus, & Praelatis proprium habere possint territorium, iuraque Episcopalia, nullisque

subdantur Episcopis, qui eos coercere, si excefferint, valeant, eos casus a Sede Apostolicae Nunciis, si aderint, sin minus ab Archiepiscopis, in quorum Provincia, vel ab Episcopis, Romano tantum Pontifici subiectis, intra, vel prope quorum Diocesis limites eorum Ecclesiae, vel Monasteria sita fuerint, tanquam a S. Sede delegatis ad huiusmodi Decretorum observationem praedicti omnino cogantur. Die xxvii. Septembris MDCLIX.

I. Episcopus Sabinen. Cardin. Sacchetus.

Loco ✠ Sigilli.

Franciscus Maria Phœbeus Sac. Rit. Congreg. Secr.

Declaratio Decreti Sac. Rit. Congreg. emanati die 26. Septembris 1659. circa usum Pontificalium pro Congregatione Cassinensium.

„ **P**rocurator Generalis Congreg. Cassinensium Sanctissimo humiliter supplicavit, ut dignaretur praecipere Congregationis Sac. Rituum, ut quae Abbatibus Cassinensibus particulari Apostolicae Sedis Indulto ex vetitis, ac praeter expressa in Decreto novissimo super usus Pontificalium edito, adhibere liceat, praevia discussione declararet. Sanctissimus autem Oratoris preces ad eandem Congregationem transmissit, rescripsitque per Eminentiss. D. Card. Franciottum notulam dubiorum supplici libello subnexam in ipsa Congregatione referri, quae.

„ Ad s. Quartum Decreti, quo prohibetur usus praeterquam unius Abaci, asserentibus Monachis haecenus ab immemorabili tempore eorum Abbates adhibere consuevisse secundum Abacum ad pelves, & urceolos exponendos, censuit servandum esse Decretum.

Ad

Ad §. Quintum, pro tribus diebus tantum de præcepto, &c. Pontificalis celebratio permittitur, exponentibus Monachi taxativam hujusmodi non extendi ad usum Pontificalium sine Baldachino, ac propterea ex Indulto Alexandri II. sibi competere Pontificalium usum in exequiis nobilium Virorum, Sac. Congregatio censuit hujusmodi privilegium tantummodo suffragari Monasterio Cavenfi, nec ad alia Monasteria extendit.

Ad §. Sextum, quo in accessu Abbatibus divina peracturi, & recessu ejusdem post divina absoluta, prohibetur associatio more Episcoporum, affirmantibus Monachis, se ab immemorabili tempore, simili associatione usos esse, atque indecorum videri, ut Abbas Pontificaliter peracturus Divina, solus Ecclesiam petat; Sac. Congregatio censuit annuendum esse petitis, modo non extrà, sed intra septa Monasterii sese ad Ecclesiam conferat.

Ad §. Septimum, quo taxatur numerus Ministrorum, exponentibus Monachis, Abbates indigere Ministris ad linteum, & Candelam, ad intortitia elevationis, & ad candelabra Evangelii, ad Mitram, & Baculum; Sac. Congr. censuit indulgendos fore alios quatuor Ministros Cotta indutos, præter expressos in Decreto.

Ad §. Octavum, quo usus Mitræ pretiosæ, & baculi sine velo appensio vetitus est, asserentibus Monachis Mitram pretiosam ipsis de jure competere, velum quoque nunquam eos consuevisse baculo appensum adhibere, nec esse de ritibus Romanæ Ecclesiæ, sed Ambrosianæ tantum; Sac. Congreg. censuit, quoad Mitram, servandam esse dispositionem *cap. ut Apostolica de privil. in sexto*, quoad Baculum verò servandum esse Decretum.

Ad §. Decimum, quod prohibetur usus Pontificalium in aliena Ecclesia licet exempta quamvis Abbas ad ipsam fuerit inviatus, exponentibus Monachis eos inibi pontificalibus Insigniis habere usos esse, idque à jure ipsis permissum præsumere; Sac. Congregatio censuit servandum esse Decretum.

Ad §. Undecimum, quo Sacras vestes ex Altari sumere Abbates privatim celebraturi prohibentur, asserentibus Monachis, se hæcenus tali privilegio gavisos esse; Sac. Congregatio censuit servandum esse Decretum.

Ad §. Decimumtertium, quo disponitur ne Abbates extrà Pontificalia, pontificali more, ac trina Crucis productione, nec non privatim occurrenti Populo, tum Pontificaliter induti, etiam per Ecclesiam incedentes benedicant; asserentibus Monachis, Abbates in Missis privatis hæcenus Episcopali more benedixisse, & Pontificalibus præsertim indutos, per Ecclesiam transeuntes occurrenti Populo Benedictionem elargiri consuevisse, Sac. Congregatio censuit servandum esse Decretum.

Ad §. Decimumquartum, quo in præsentia Episcopi Abbatibus denegatur facultas benedicendi solemniter, etiam in Pontificalibus; asserentibus Monachis, ex privilegio ipsis, etiam præsentè Episcopo benedictiones hujusmodi competere; Sac. Congregatio censuit servandum esse Decretum.

Ad §. Decimumquintum; quo traditur ordo inferioribus Prælatibus Divina pontificaliter peragendi, præsentèque Episcopo loci Ordinario, exponentibus Monachis, Episcopo vetitum reperiri ingressum in eorum Ecclesias ipsis invitis; Sac. Congregatio censuit servandum esse Decretum.

Ad §. Decimumseptimum, quo usus Mitræ, & reliquorum insignium Pontificalium, præterquam tribus anni diebus abrogatur est, suggerentibus Monachi, indecorum videri, ut in ordinibus conferendis, in Consecrationibus, in receptionibus, & professione Monachorum, & Monialium Abbates mitram non adhibeant, Sac. Congregatio censuit indulgendum fore, ut ea tantum utantur in actu ordinationum, & benedictionum cum Sacro Oleo.

Ad §. Decimumnonum, quo vetita est Abbatibus Benedictio Sacræ Suppellectilis pro usu alienarum Ecclesiarum, asserentibus Monachis, etiam pro aliena Ecclesia ex Apostolico indulto eis

licitum esse Ecclesiasticam suppellectilem benedicere. Sac. Congregatio mandavit exhiberi indultum authenticum ex Archivio Apostolico defumptum, ac interim abstineri.

Ad §. Vigefimumprimum, quo in Missis privatis prohibentur Abbatibus quavis ritus, & praerogativae ad Episcopos privativè spectantes, exponentibus Monachis, Abbates Cassinenses haecenus in Missis privatis adhibuisse quatuor Candelas, Ministros ad lotionem manuum, & duos Assistentes cum Cotta &c. Sac. Congr. censuit, servandum esse Decretum, praesentisque declarationis Decretum Typis imprimi posse concessit. Die 12. Junii 1660.

Praedictis autem Sanctissimo relatis, Sanctitas Sua ea approbavit, & Decretum editum die 27. Septembris 1659. omnino exequi, & servari mandavit. Verùm quo ad §§. quintum, sextum, septimum, octavum, & decimumseptimum, ad limites tantum praesentis declarationis, & non aliàs salva quavis contraria verbaliter expressa dispositione privilegiorum particularibus Monasteriis Congregationis Cassinensium concessorum. Die 20. Junii 1660.

I. Episcopus Sabinen. Cardin. Sacchetti.

Loco ✠ Sigilli.

Franciscus Maria Phæbeus Sac. Congr. Rit. Secret.

Anno à Nativitate D. N. JESU Christi 1660. Indictione 13. die vero 3. Febr. Pontificatus autem Sanctissimi in Christo Patris, & D. N. D. Alexandri Divina Providentia Papae VII. anno ejus quinto supradictum Decretum affixum, & publicatum fuit ad valvas Basilicae Principis Apostolorum, & Cancellariae Apostolicae, & in acie Campi Florae, ut moris est, per me Andream Castruccium Apostol. Curs.

Laurentius Barbigionus Curforum Magister.

35 Secundò, in Flandria belgica in qua exposito -- Greg. XV. & Urb. VIII. concesserunt omnibus, & singulis personis Congregationis S. Mauri Ord. S. Benedicti, uti, & gaudere posse omnibus, & singulis Privilegiis, & gratiis, & libertatibus concessis Congregationibus Cassinensium, S. Victoris, & omnibus quibuscumque ordinibus Mendicantium, & non Mendicantium, Militarium, & Hospitalium. Concessa est autem Patribus Cassinensibus facultas absolvendi in utroque foro, ac dispensandi super censuris, irregularitatibus, & inhabilitatibus, Monachos suos, qui ante Religionis ingressum, homicidii voluntariis, & involuntariis, aliisque peccatis facinoribus, irregularitates, ac censuras incurrerunt: eadem facultas concessa est Patribus congregationis Montis Oleretti, Ord. Praedicatorum, nec non Patrib. Soc. Jesu; Patres igitur Congr. S. Mauri quaerunt.

- I. An etiam ipsi habeant diſſon facultatem absolvendi, ac dispensandi?
  - II. An possint suos Monachos reſtabilitare ad Ordines, & Dignitates?
- Die 14. Aprilis 1683. Sac. Congr. respondit ad utrumque Negative.

36 Tertio, in Messanen. in qua cum PP. Theatini praetenderent ipsis licere uti Altari portatili in vim communicationis Privilegii concessi (ut asserabant) à Pio IV. Canonicis Lateranensibus, & Archiepiscopus contra eosdem tanquam delinquentes (ex quo eo usi fuerant) procedere potuisse contenderet, partibus informatibus sub die 15. Novemb. 1698. decisum fuit praefatis PP. Theatinis non licuisse, neque licere, & Ordinarium contra eos procedere potuisse, etiam ad censuras.

37 Quarto in tetminis collationis ordinum in Senen. in qua cum plures Regulares praetenderent vigore communicationis, & participationis Societatis Jesu, Indulti, promoveri posse, & debere extra tempora, interstitiis non servatis, absque alia Apostolica dispensatione: requirente Archiepiscopo oraculum Congregationis, & exposcente an ipse licite hoc facere posset, sub die 11. Aprilis scilicet 2. Maii 1699. responsum dedit his verbis. Dilata, & interim Archiepiscopus abſtinent,

neat, donec exhibeantur sufficientia Privilegia, & advertit quoque Ventrigl. in prax. annot. 44. §. unicon. 12. & iterum idem rescriptum fuit ab ead. Sac. Congregatione in Affisien. 23. Januarii 1706.

38 Et tandem præcavere, quod in executione Indultorum suscipiendi ordines extra tempora, sive favore Regularium, sive Sæcularium Clericorum concessa, & expedita sint non est festinandum; Nam hujusmodi indulta moderant quidem, sed non tollunt juris dispositionem: Unde cum Pontifex in præmemorato Decreto ædito anno 1693. expressè se declarat, quod non intendit cogere Episcopos ad executionem istorum Brevirum, sed illam remittit eorum arbitrio, gravata eorum conscientia, evidens est, quod prædicta clausula regulari debet à jure, & ex verbis legis, ut de clausula conscientiam vestram onerantes dixit Rot. coram Merlin. decis. 702. num. 48.

39 Licet igitur temporis interpolatio inter unum, & alterum ordinem Sacrum tribus diebus festis conferend. arbitrio Episcopi in Indultis relinquatur: hoc arbitrium prudentiale, & à jure regulatum esse debet: Cum autem jus præscribat integrum annum interstitiorum inter unum, & alterum ordinem Sacrum: Episcopus illud per arbitrium relaxando, tales ordines Indultariis regulariter conferre non deberet, nisi interpolatione, seu interstitio intercedente saltem trium vel quatuor mensium inter unum, & alium ordinem, exemplo Eminentiss. D. Card. de Carpineo Vicarii Urbis, qui præscribere solet interstitium trium vel quatuor mensium ab Accolitu ad Subdiaconatum, & ab isto ad Sacerdotium quinque, vel sex mensium, & quidem rectè, & sapienter, quia si Episcopus indulgentior esset, & prodigus habenas laxaret arbitrio, puta si infra spatium unius mensis promoveret ad omnes Sacros Ordines, ageret judicio, & arbitrio irregulari, & conscientiam, quam Papa in hoc gravatam voluit, gravaret, quia nimirum recederet in re gravi à juris dispositione, à qua regulatur arbitrium, ut loquendo de arbitrio, quod habet

Episcopus à Concilio remittendi denunciationses matrimonii, si illas dispensaret, & remitteret sine justa causa, tradit Sanchez de matrim. lib. 3. disp. 8. num. 1.

40 Quapropter, nisi aliqua justa, & rationabilis causa, quæ ipsum impellat aliquando arbitrium relaxandi concurrat à stylo Eminentiss. Card. Vicarii de Urbe, Episcopus non recedat, vel saltem proximè accedat, & Decretum moderatorum Indultorum hujusmodi, quod retuli tom. 1. Appendic. pag. 340. sæpè legat, ut inde quantum sibi tribuatur arbitrii dignoscat, & quid in cæteris Indultariis ibi non comprehensis probè servandum sit.

41 Ulterius scire debent, quod PP. Congregat. Oratorii Urbis, & Neapolis, habent indultum, quo promoveri facere possunt ad quoscumque Ordines suos Alumnos à locorum Ordinariis in quorum Diocesi habent Domicilium absque litteris Dimissoriis Episcoporum originis; sic enim declaratum fuisse reperio à S. Congr. Concilii anno 1604. lib. 55. dec. pag. 575. Cui non videtur derogatum per Constitutionem Innoc. XII. Speculatores, emanatam anno 1694. quia les generalis nunquam censetur comprehendere casum privilegiatum, & specialem per text. in c. cum ordinem, &c. Abatem 40. ubi glos. verb. per litteras de rescript. Gonzal. ad reg. 8. Cancell. glos. 9. §. 2. num. 6. Rot. coram Peutingen. dec. 354. num. 10. cum aliis ibi allegatis. Hoc tamen Indulto PP. Oratorii in Urbe non utuntur.

42 Et quod supplicante olim Nuncio Apostolico Taurinen. pro resolutione Dubii. An ipsi Nuncio competeret facultas absque licentia Episcopi Diocesani, Ordines in propria Cappella conferendi habentibus litteras Dimissoriales à propriis Episcopis cum clausula, quod possit à quocumque Antiste ordinari: Sac. Cong. Concilii sub die 23. Augusti 1653. respondit, posse, lib. 19. Dec. pag. 271.

43 Et quod si aliquis dimissus, qui petit ordinari, non doceret fuisse confirmatum, poterit admitti, si juret Sacramentum confirmationis recepisse, quia nulla ratio est allegabilis, quare velit deci-

decipere, cum potest petere confirmari, ut respondit S. Congr. Episc. in Anconitana pro Octaviano Scalamenti 18. Aprilis 1698. & alias dixi annot. ad form. 1. tit. 3. nu. 6. tom. 1.

[Edicti receptiones Virginum ad
Habitum Religionis.

FORMULA V.

SUMMARIUM.

- 1 Puella ad habitum Religionis recipienda, debent prius experiri.
- 2 Puella, quæ habent corporis deformitates, non debent recipi in Religionem, dummodo institutum non adsit in contrarium.
Defectus morales Puellæ recipiendæ, impedimento esse debent, ne recipiantur. ibi.
- 3 Referuntur Decreta generalia, quibus præscribitur forma gubernii, & receptionis Monialium.
Dos Monialium intra numerum potest expendi pro necessitatibus Monasterii, ibi circa fin.
- 4 Puella professura violentia dupliciter inferri potest, & quomodo inferatur innuitur.
- 5 Respectus humani, quibus Puella impelluntur ad statum Religiosum amplectendum, debent purgari exercitatione spiritualium.
- 6 Status Religionis, est status perfectionis acquirendæ, & est holocaustum maximum.
An qui proficitur in Religione consequatur indulgentiam, & remissionem peccatorum ibi.
Et an eadem gratiam, quam consequuntur baptizati? ibi.
Proficientes si non intelligunt observare ea, quæ in votis promittunt, peccant mortaliter. ibi.
- 7 Monialis, quæ vult vivere secundum corruptelas, & abusus Monasterii, est in periculo damnationis.
- 8 Receptio ad habitum, & religionem, pertinet ad Capitulum Monialium.

Episcopus potest Monialibus prohibere, ne recipiant inhabiles.

Moniales non debent recipere ad Religionem Puellas ineptas.

- 9 Conversæ sunt de numero Monialium, & antequam recipiantur ad habitum, debent intra clausuram experiri.
- 10 Conversæ numerariæ si aptæ sunt, & dotem non habent, possunt admitti, & recipi etiam sine Dote, licet in praxi non servetur.
- 11 Episcopus potest prohibere censuris, & juris remediis, etiam in Monasteriis Regularibus subjectis, ne recipiantur ad habitum nec ad professionem Puellæ, nisi prius ipse fuerit certioratus.
- 12 Episcopus potest prohibere receptionem Puellarum ad habitum, & ad professionem sub pœna nullitatis.
Episcopus explorationem voluntatis Puellarum in Monasteriis exemptis recipiendarum, non debet ultra 15. dies differre. ibi.
Defectus explorationis voluntatis non annullat professionem, ibi.
- 13 Professio Puellæ emissa in articulo mortis ante annum expletum probationis, jurat quoad acquisitionem indulgentiarum ipsi profuenti, non autem Monasterio pro acquisitione honorum.
- 14 Professio emissa à Puella, pœnica, seu hecetica post annum probationis, non prodest Monasterio quoad acquisitionem honorum.
- 15 Puellæ possunt recepti ad habitum sine experimento, quando Episcopo, & Monialibus nota sunt.
- 16 Moniales de uno ad aliud Monasterium transferri non possunt inconsulta Sede Apostolica.
- 17 Monialis, quæ vult transferri debet examinari, & recognosci, an bono spiritu dicatur.
Monialis translata, an secum transferat Dotem, & alia bona acquiritæ aliunde, referuntur DD. sententiæ, nec non plures Sac. Congreg. Episc. resolutiones num. 18. 19. 20. 21. 22. 23.

SI come Dio chiama al suo servizio i Religiosi, e le Religiose affinché non solamente si salvino, ma ancora acciocché profittino nella Religione, e non permettano, che la buona osservanza vi si corrompa, o vada in declinazione: così quand' egli le giudicherà, non farà ad esse render conto unicamente dell'Anime proprie, ma anche dell'altre della loro Religione. Onde per questo rispetto devono attendere con fervore a conservar la detta osservanza, e farla terminare in Santità, & a non esser facili a ricevere in essa le persone, delle quali non habbiano piena notizia.

Ordiniamo per tanto all' Abbadesse, Priore, Discrete, e Maestre di Novizie de i Monasteri di Monache di questa Città, e Diocesi, di non ammettere all' Habito di Novizie della Religione quelle Vergini, che bramano d'esserri ricevute, se prima per .... avanti non saranno state sperimentate dentro del Monastero, e provate con esercizi di pietà, se siano ben inclinate alle virtù Christiane, & al Religioso istituto, e non si farà da i portamenti conosciuto essere la loro vocazione libera, e prodotta da Divino impulso.

E se in una tal prova si conosceranno non idonee per la Religione, o perche non siano per difetti naturali o morali atte per questo stato: o perche siano mosse ad abbracciarlo da violenza, o da altro rispetto humano: non si proponano al Capitolo delle Monache ad essere ammesse per Novizie; ma si rimandino colle dovute convenienze alle loro Case: ancorche per causa della loro esclusione, vi fosse la perdita de beni, & acquisti temporali: già che Dio non ha poste le Religioni nella sua Chiesa per fini sì bassi; ma perche quelli, e quelle, che sono ad esse chiamate coll'oblazione che fanno di se stesse a Dio, e coll' esercizio delle Christiane virtù, si santificano, promettendo di non abbandonar mai quelli che lo servono, e in lui confidano, e sperano: E si è dichiarato il Figliuol di Dio humanato, ch' ogni pianta, che non sarà piantata dal suo Celeste Padre (cioè che non haverà la buona vocazione) sarà sradicata, e non potrà dar frutto: Et il Profeta dice, che se il Signore non si trova con noi edificando la Casa, in vano ci affatichiamo per alzarla.

Siano per ciò le Communità Religiose circospette: poiche accettando persone, che non son chiamate da Dio, o non sono atte per i loro naturali difetti o sono incapaci per i morali: commettono due gravissimi mali, de quali hanno a render gran conto al Tribunale del Giudice onnipotente: L'uno, che mettono tali Anime in evidente pericolo di perderli in eterno, obligandole ad una vita, & ad una Regola, per la quale non hanno nè vocazione, nè attitudine: l'altro è, che introducono con esse nella Religione la corruzione nell'osservanza Regolare, e la fanno perdere e mancare, dandole altrettante ferite, quante son quelle Anime che ricevono, non buone per essa.

Proibiamo dunque espressamente alle Superiore de Monasteri a noi soggetti di proporre al Capitolo delle Monache, & a queste rispettivamente, d'accettare, ed ammettere all' Habito di Novizie, e molto meno alla professione le Vergini, o altre Donne, che volessero abbracciare lo stato Religioso (ancorche dovessero esser Converse) se prima non si farà fatto d'esse il detto esperimento: & alle Superiore, e Superiori, e Monache de Monasteri soggetti a Regolari, o in altra maniera esenti, di ammetterle, & accettarle come sopra se prima non sarà stata da noi esplorata la loro volontà, & ottenuta la nostra

licenza in iscritto, sotto pena, in caso fossero ricevute senza l'espressa nostra licenza in qualsivoglia Monastero, anco esente, della nullità, dell'ammisione da incorrerfi ipso facto, & ipso jure, senz'altra dichiarazione (*fuorche in articolo di Morte.*) Riservando a noi la facoltà ne i Monisteri sottoposti alla nostra giurisdizione, di poter dispensare *in qualche caso particolare* all' esperimento accennato.

Se poi vi fosse qualche Religiosa, che mossa da fervore di Spirito, volesse trasferirsi a qualche altro Monastero di più stretta Regola, ed osservanza; sappiano i Superiori Regolari, ed altri Ordinarii de Monisterj esenti, che non possono permettere la translazione, nè ricovimento di Monache d'altri Monasteri per qualsivisa causa o motivo, se non ne i casi permessi dalla Bolla del B. Pio V. senza licenza della Sede Apostolica. Et il presente Editto affisso &c. habbia vigore &c. Dato &c.

N. Vescovo N.

N. Cancelliere.

ADNOTATIONES.

1. NON SARANNO STATE SPERIMENTATE. Boni, & zelantes Episcopi, antequam Virgines habitum Religionis postulantes admittant, illarum vocationem, & idoneitatem (ad statum hunc necessarias) per aliquod congruum temporis spatium, intra septa Monasterii sub oculis Monialium experiri solent: Et quia praxis est optima, ideo hic in formula insinuativè proponitur, quæ si ab omnibus Præsulibus observaretur, maximum inde bonum Communitatibus Religiosis, & Animabus profitentium proveniret. At advertite quod Editum non loquitur, nec ego, de exercitiis Spiritualibus per decem dies ante susceptionem habitus peragendis ad formam ordinationis Innocent. XI. quia hæc sunt postquam Capitulum Monialium postulante[m] accepit, & Episcopus exploravit voluntatem: sed loquor de experimento faciendo circa ea, quæ ibidem in Editto indicantur, & quæ vocationis tangunt radicem, antequam Capitulo proponatur.

2. PER DEFECTU NATURALI, O MORALI. Defectus naturales, prout sunt infirmitates habituales, & aliæ corporis deformitates, dummodo sint notabiles, & scandalum producere possint, reddunt Virgines incapaces status religiosi ad text. in cap. 1. de stat. regul. in 6. & Parentes, aliivè Consanguinei, qui procurant, ut hujusmodi personæ in Religionem recipian-

tur, graviter peccant: *Maledictus dolosus* (inquit Propheta), *qui habet in Grege suo masculum, & votum faciens immolat debilem Domino Malac. 1.* nisi Monasterium ex Instituto hujusmodi Mulieres recipere soleat, ut sunt Monasteria Ord. Visitationis B.M.V. à S. Francisco Salesio instituta: Morales autem defectus videlicet: inverecondia, petulantia, gula, pigritia, ebetudo, & similes, qui non solum proprium profectum spirituale[m] præpediunt, sed & aliis Virginibus nocere possunt, impedimento esse debent, nè tales Puellæ, aliæve Mulieres, quæ iis sædantur, recipiantur inter Sanctimonialia ex notatis à Tamb. de jur. Abbatiss. diput. 4. q. 3. n. 1.

3. Præter diligentias adhibendas circa defectus corporis, & animi, debent quoque animadverti, an in recipiendis, concurrant alia requisita præscripta à Decretis generalibus Sac. Cong. Episc. & Regular. emanatis anno 1605. in quibus, hæc habentur.

I. Abbatissæ, aut Priorissæ expleto Officiorum suorum triennio non eligantur demò ad eadem officia, absque Sedis Apostolicæ, aut Sac. Cong. licentia.

II. Ad consecrationem non admittantur Moniales, nisi 25. ætatis anno completo; iis autem Monialibus, quæ sunt Ordinis Mendicantium, cum consecrari non consueverint, hujusmodi consecratio non concedatur.

III. Non possint ultra duas Sorores in eadem

dem Monasterio habitum Regularem suscipere, ac professionem emittere absque Sac. Congreg. licentia, & si hac licentia obrenta, tertia Soror ad habitum admittatur, voce activa, & passiva tamdiu careat, quousque altera ex eisdem duabus Sororibus vitam cum morte commutaverit, dotemque duplicatam solvat, quantum intra, triplicatam vero si supra numerum existat, talique casu adimpleantur conditiones in licentiis impressis pro Monialibus supra numerariis concedi solitis contentæ. Ubi autem laudabilis consuetudo inolevit, vel Pontificia Constitutione cautum, quod nec duæ Sorores in eodem Monasterio habitum suscipiant, prout Florentiæ, & alibi, ita servetur. Educationis autem causa permittantur in eodem Monasterio plusquam duæ Sorores.

- IV. Mortua aliqua Moniali intra numerum præfixum, ad reliquas Moniales spectat Capitulariter, votisque secretis eam Puellam, quæ eis visa fuerit, ad locum huiusmodi intra numerum vacantem admittere, prævia tamen Episcopi exploratione, juxta dispositionem Sacri Concilii Tridentini.
- V. Itidem observetur de admissione Conversarum intra numerum. Suprà autem numerum nec Moniales velatæ, nec Conversæ recipiantur, nisi obrenta Sac. Congregat. licentia, & quoad velatæ supranumerarias, serventur conditiones in licentiis impressis contentæ.
- VI. Circa Conversas supranumerarias, quod Puella in hunc finem electa sit Virgo, prædita qualitatibus necessariis, capitulariter, votisque secretis Monialium admittatur, solvat Dotem duplicatam, à Conversis persolvi solitam, ac tempore debito professionem emittat.
- VII. Moniales velatæ, tam intra, quam

supra numerum absque dotali elemosyna nequaquam admittantur: huiusmodi autem elemosynæ dotalis, si sint Monialium, vel Conversarum intra numerum existentium: emissa ab eis professione, expendi possunt in usus communes necessarios Monasterii: Supranumerariarum autem dotes post earundem professionem, omnino in Emptionem bonorum stabilium Monasterii commodo convertantur, &c. Hæc autem Decreta adamussim servanda sunt in quibuslibet Monasteriis: exceptis tamen quoad Dotes illis in quibus ex lege fundationis pro Monialibus numerariis Dos exigi non solet; ex eo quia Fundator redditus sufficientes assignavit, ut est in Urbe Monasterium B. M. V. Purificationis in Monte Exquilino, nec non Monasteriis Capuccinarum, quæ vivunt ex mendicitate, ut pariter servatur in Urbe, & exceptis etiam Monasteriis, quibus à Fundatoribus, vel aliis assignata fuerunt bona sufficientia ad congruam sustentationem duarum, vel trium Puellarum, forsan à certis familiis eligendarum. Et quod Dotes Monialium intra numerum in usus communes necessarios Monasterii ex sola licentia Superioris Monasterii expendi possint, tenent quoque Nicol. in flosc. verb. Dos nu. 26. Gavant. in Manual. Episcop. ver. Monialium alimenta nu. 13. Tambur. de jur. Abbatiss. disp. 5. quæst. 7. nu. 6.

4 DAVIOLENZA, ODA AL-
TRO RISPETTO HUMANO .
Violentia dupliciter potest inferri, vel verberibus, perhorrescentia Paternæ maledictionis, alimentorum subtractione, bonorum, seu libertatis amissione, armorum evaginatione, & terrore, vel per importunas preces, minas, deceptiones, vel seductionem; Si de prima (quæ

(quæ inducit metum in constantem Mulierem) appareant vestigia, omnino à receptione est abstinendum: Si de secunda, superfedendum erit, donec Puella seducta, de obligationibus status Religiosi in loco libero certiorata deliberet.

5 Respectus autem humani, qui sæpè impellunt Virgines ad amplectendam vitam cælibem, puta defectus Dotis, qua possint viro æqualis conditionis nubere, venustatis, amoris Parentum, vel Fratrum, & hujusmodi: debent purgari experimento exercitationum Spiritualium, ut quæ carnalibus moventur affectibus, & contortam habent intentionem (quam dedecet Sponsas Christi habere) vel illam deliberatè rectificent, vel in Sæculo remaneant.

6 **SI SANTIFICINO.** Status Religionis est status perfectionis acquirendæ; quia Religiosus totam vitam suam obligat ad perfectionis studium, ut docet D. Thom. 2. 2. quæst. 184. art. 8. Profefioque est actus adeò meritorius, ut per hunc quis consequatur remissionem omnium peccatorum, sic probat Jo. Herolt. vulgè Discipulus Serm. 13. de tempor. littera D. dicens. *Utrum quis per ingressum Religionis consequatur plenariam remissionem omnium peccatorum? resp. secundum B. Tho. 2. 2. quæst. ultim. rationabiliter potest dici, quod sic, nam hoc est holocaustum maximum, quo quis se totaliter Divinis Officiis mancipat, per Religionis scilicet ingressum, quod excedit omne genus satisfactionis, ut habetur in Decreto 16. quæst. cap. admonere. Item sciendum, quod in Vitis Patrum legitur, quod eandem gratiam consequuntur ingredientes Religionem: & profitentes, quam consequuntur baptizati. Item sciendum secundum B. Thom. quod si per ingressum Religionis, quis non absolveretur ab omni reatu pœna, nihilominus ingressus Religionis utilis est, quam peregrinatio Terræ Sanctæ ad promotionem ad bonum, quod præponderat absolutioni à pœna. Et Henric. de Gan. dicit quod quando quis profitetur, tunc primo indulgentiam consequitur. Et post hæc subdit -- Et intelligitur si intendit observare, quæ in professione promittit, scilicet regulam, & ordi-*

nem suum. Nam si non intendere servare ea, quæ promittit in professione sua, ipso facto sic promittendo peccaret mortaliter, & non esset filius Regni Cælestis, sed filius ignis Gehennæ, & tales quandoque pessimi erunt.

7 Hæc finalia verba notabilia sunt adversus illas Moniales, quæ forsan non observantes Regulam, aliquando dicunt, se votum emisisse illam servandi juxta usum, & consuetudinem Monasterii; quasi licitum sit unum ore proferre, aliud corde promittere, & quasi abusus, & corruptelæ, quæ introducuntur in Monasteria, vim habeant evertendi vota, & promissa facta Deo. Caveant propterea si (quod abfit) inveniantur quæ ita male sentiant, & Authoris sententiam formident; quia Deus non irridetur; laborentque Confessarii ostendere, quod via, quæ Monialibus hujusmodi videtur recta, deducit ad interitum. Prover. 13.

8 **AL CAPITULO DELLE MONICHE.** Receptio ad habitum, & professionem pertinet ad Abbatissam, & Capitulum Monialium, ut patet ex Decreto Sac. Congreg. supra relato §. præter diligentias, & in hoc Episcopus non se ingerit, & licet in Edicti formula, prohibeat receptionem antequam fiat admittendum experimentum, per hoc non admittit libertatem Capituli, sed solum mandat recipi idoneas, quod rectè facere poterit, tum quia nec ipsæ Moniales, inemptas recipere possunt, sed illas debent excludere, Donat. de regul. tom. 4. tract. 9. quæst. 9.

9 **ANCORCHE DOVESSERO ESSER CONVERSE.** Conversæ intelliguntur comprehensæ in numero præfixo Monialium, ut respondit Sac. Congreg. Episcop. in Placentina 6. Novemb. 1595. quod Decretum referunt etiam Gavant. in Manual. Episcop. verb. monialium numerus num. 3. Donat. præx. verum regular. tom. 4. tract. 2. de Monast. Monial. quæst. 20. numer. 2. & est contra Tambur. de jure Abbatiss. disp. 5. quæst. 1. nu. 3. ubi tenet quod Conversæ non faciant numerum,

rum, at pro se nihil allegat. Hæc tamen antequam recipiantur ad habitum, admittuntur in Claufuram, ut ibi in habitu sæculari per duos, vel tres menses experiantur, ut olim rescripfit *Sac. Congreg. Episc. Episcopo Cremonensi sub die 10. Januarii 1596.* Hodie tamen ad cauthelam solet impetrari licentia, quam ead. Congregatio concessit *Episcopo Aefino* his verbis — *Sacr. Congregat. Ec. benignè indulfit, ut præfatæ Puellæ ad Habitum Conversarum admittendæ per tres menses tantum in Monasteriis in habitu seculari ad effectum ipsarum habilitatem explorandi, retineri possint Ec. 15. Febr. 1675.* & si transacto hoc tempore non admitterentur ad habitum, non possent alio prætextu in Claufura retineri; sed ad proprias Domos remitti debent, ut ipsa *Congregat. rescripfit Episcopo Novariensi 3. Januarii 1594.*

10 Quando autem experiuntur mulrum apæ, & recipiuntur intra numerum præfixum, si Dotem non habent, possent recipi, & admitti ad professionem etiam sine Dote, dummodò Constitutiones Monasterii non obstant: quia ut ead. Congregatio respondit *Episcopo Ferrariensi sub die 20. Martii 1596.* in admittendis Conversis non habetur respectus ad dotem, sed ad necessitatem Monasterii; ideoque in Decreto generali superius relato in §. *Præter diligentias prohibentur expresse recipi sine dote Moniales Chorales velatæ, non autem Conversæ numerariæ, hocque admittunt, & approbant Tambur. de jur. Abbatiss. disp. 5. quæst. 7. num. 1. Pelizzar. de Monial. cap. 3. sect. 2. quæst. 5. n. 46. Donat. prax. rer. regular. tom. 4. tract. 10. de dot. Monial. quæst. 2. n. 9.* Verum hodie ex praxi *Sacr. Congregationis Episcoporum. & Regular. Conversæ etiam numerariæ solvunt dotem.*

11 **SOGGETTI A I REGOLARI, O IN ALTRO MODO ESENTI.** Episcopus potest, imò debet prohibere censuris Ecclesiasticis, & aliis pœnis sibi bene visis Abbatibus, & cæteris Superioribus Regularibus, ne in Monasteriis ipsis subjectis recipiantur Puellæ ad habitum, & professionem nisi prius ipse fuerit certioratus, ut non semel de-

claravit *Sac. Congregat. Concilii, & præsertim anno 1627. sub die 13. Novembris* prout sequitur Dubio proposito respondendo. *Sac. Congreg. rejecta opinione Mirandæ, & sequacium respondit, spectare ad Episcopum, tam ante susceptionem habitus, quam ante professionis emissionem, explorare voluntatem Virginum Deo dedicandarum, etiam in Monasteriis Regularibus subjectis, & exemptis, debetque per eundem Episcopum demandari, tam Monialibus, quam Superioribus Regularibus, nè dent habitum, & multò minus patiantur professionem emittere, nisi prius eorum voluntas perspecta, & explorata sint ab eodem Episcopo, eisque notificata: contrafacientes verò idem Episcopus poterit coercere, non olum pœnis à Sac. Concil. Trident. statutis, & præscriptis, sed etiam Ecclesiasticis censuris, & aliis juris remediis, non obstantibus quibuscumque privilegiis; Quam declarationem iterum probavit, & extrahi mandavit in una *Derthonen. 16. Decemb. 1645. lib. 18. Decr. pag. 669.* cum aliis apud *Barbol. supra Concil. cap. 17. nu. 9. sess. 25. de regul.**

12 Hic autem in Edicto Episcopus non utitur contra transgressores exemptos Censuris, sed remedio juris: nam si Moniales exemptæ reciperent aliquam Puellam clandestinè incscio Episcopo, validè reciperent ad habitum, & professionem non obstante comminatione censurarum, scientes aliquando absolvendas fore: Et sic ad compescendam hominum malitiam, aptior videtur pœna nullitatis ipso facto incurrenda, quam vigore facultatis, & jurisdictionis in exemptos per d. *Decretum tributæ infligere potest, ut probat. Donat. prax. rer. regular. tom. 4. tract. 12. qu. 28.* Hanc tamen voluntatis Puellæ explorationem, non debet Episcopus, postquam fuit certioratus, differre; quia si illam tam ante susceptionem habitus, quam ante professionem emittendam explorare negligeret, infra 15. dies possent Superiores exempti ad receptionem, & admissionem procedere, juxtà Pii V. Bullam, quam refert *Barb. supra Conc. c. 17. nu. 4. sess. 25. de rog. & est in ordine Bullar. nov. la 41. §. 6.* cum defectus istius explorationis per se professionem recipiendarum non

non annullet Barb. de off. & potest. Ep. alleg. 100. n. 9. quem sequuntur Tamb. de jur. Abbat. disp. 4. q. 8. n. 11. Donat. de Regul. tom. 4. tr. 9. q. 8. n. 8. Nicol. lucubr. can. l. 3. tit. 1. de vit. & honest. cler. n. 22. vers. si verò.

13 **FUGICHE IN ARTICOLO DI MORTE**. Imminente mortis periculo, videtur concedenda facultas recipiendi professionem morituræ, etiam absque licentia, & certificatione Episcopi, quando vel ob distantiam loci, vel gravem morbum tempus illam exquirendi non adest, si enim hoc contingeret anno probationis jam expleto, Monasterium Dotem acquireret, secus si nondum elapso, ut declaravit Sac. Congregat. Concilii in Carpendoraten. 14. Junii 1641. lib. 17. Decr. pag. 55. cum aliis quos citavi tom. 1. tit. 11. annot. ad form. 7. num. 13. & 14. Quid sit de acquisitione indulgentiarum, quas consequuntur Puellæ in emissionem professionis, sequuntur in Religione, quæ habeat privilegium illas admittendi in articulo mortis, etiam anno probationis non expleto: nam hoc conceditur propter solatium, & consolationem Spiritualem Novitiarum, ne careant beneficio indulgentiarum, non autem ad alium effectum: adeo ut si Novitia convalesceret, iterum completo anno probationis teneretur profiteri Donat. prax. rer. regular. tom. 4. tract. 11. q. 14. per tot. & sic Dos non prodest Monasterio ad acquirendum bona, Donat. ibid. & quest. seqq. & in puncto novissimè respondit S. Congr. Concilii in Neapolitana 14. Martii 1705.

14 Imò Ricc. prax. rer. quotid. for. Eccles. part. 2. resolut. 493. secundum Venet. impres. 1674. n. 6. tenet, quod professio emissa etiam post annum probationis à Puella phisica, seu hæctica, non prodest Monasterio quoad acquisitionem bonorum, & assumptum probat sequentibus rationibus. Primo quia professio fieri non poterat simpliciter, & juxta solitum, sed causa devotionis tantum, obstat enim Concil. Tridentin. cap. 17. sess. 25. de regul. mandans, quod cognita prius voluntate Virginis, an coacta, an seducta sit, an sciat quid agat, & si libera ei esset voluntas proficiendi, & habuerit conditiones requisitas, juxta illius Monasterii, & Ordinis re-

gulam; nec non, & Monasterium fuerit idoneum, libere ei liceat profiteri: debite conditiones non erant in ista Puella, quia hæctica, phisica, & moribunda, propter quod non poterat Deo, & Monasterio inservire, ut professio mandabat, ergo simpliciter profiteri non poterat, imò ex Monasterio debebat ejici, ut per idem Concil. Trident. cap. 16. his verbis mandatur, scilicet fuito tempore Novitiatus, Superiores, Novitias quas habiles invenerint ad professionem admittant, aut è Monasterio ejiciant. Non debetur Secundo Dos, quia Monasterium pro ingressu Monialium nil capere potest, nisi à sponte dantibus, & certa quantitas alimentorum causa, quæ dotalis elemosina dicitur, alias esset simonia ex text. ad litem in cap. non statis de simon. cum gloss. & DD. omnibus; hic cessat alimentorum causa, quia instabat mors, ergo non debetur Dos. Tertiò non debetur Dos, nam sicut illa datur in matrimonio carnali pro oneribus matrimonii leg. pro oneribus Cod. de donat. ant. nup. adeo ut si maritus onera Matrimonii non sustinet, ullo modo debet habere dotem, ita nec Monasterium ex hac professione potest habere dotem, quia imminet mors, cum qua fuerunt omnia soluta, validum est enim arguere à matrimonio carnali ad Spirituale cap. inter corporalia de translat. Episcop. Quarto non potest etiam prætere dotem, quia Dos debet pati apto, & congruo tempore, dixit Neapod. Ec. nec dicitur nupta, quæ virum pati non potest idem Neapod. Ec. punctualiter igitur ad casum nostrum, nam ibi dicit text. quid legatum factum pro tempore nuptiarum, non debetur si Nuptiæ fierent ante 12. annos assignans rationem prædictam, quod non dicitur nupta, quæ virum pati non potest, ergo non dicitur professa ista Puella, quia onera professionis pati non poterat, & per consequens neque debetur Dos. Quinto, & demum non debetur dos, quia professio fuit emissa in articulo mortis, quo tempore emissa pro nihilo reputantur leg. filia mea emancipate, & egræ ff. solut. matr. Ec. Hæc Ricc. doctrina notanda videtur, quia casus contingibilis est.

15. **IN QUALCHE CASO PARTICOLARE**. Idest, quando Puella recipienda jam probata fuisset inter Edu-

can-

candas Monasterii, vel in aliquo religio-
so Conservatorio vel in Domo Paterna
piè educata laudabiliter vixisset, ejusque
vita, tam Monialibus, quam Episcopo
nota esset vel demum aliquis daretur cas-
sus, in quo iudicio Episcopi, tale expe-
timentum non exigeret.

16. *VOLESSE TRASFERIRSI.*

Translatio Monialium de loco ad locum,
& de Monasterio in Monasterium hodie
fieri non potest ab Ordinariis, nisi consul-
ta Sede Apostolica juxta Decretum Pau-
li V. editum anno 1617. quod refert Do-
nat. *prax. rer. regul. tom. 1. par. 2. tract. 5.*
quest. 28. num. 8. præter alia apud Barbo-
colle. *decis. Apostol. verb. Monialium trans-*
latio, Tamb. *de jur. Abbatiss. disput. 21.*
quest. 10. num. 6. & 7. Et pro Regnis His-
paniarum, reperitur in Regesto litterarum
Sac. Congr. Episcop. sub die 15. Ja-
nuarii 1616. fol. 9. sequens Decretum Al-
Nunzio di Spagna, SS. D. N. ejus in His-
paniarum Regnis Nuncio litteras dari man-
davit, ut omnes Archiepiscopos, Episco-
pos, aliosve Ordinarios inferiores, tam
Seculares, quam Regulares Monialium
Monasteria in eisdem Regnis habentes certio-
ret, nè absque Sedis Apostolicæ auctoritate
Monialibus è Monasteriis septibus egrediendi
licentias ullatenus concedant, minusque
easdem de uno ad alium Monasterium (tri-
bus casibus in Bulla S. M. Pii V. nominatim
expressis exceptis) transferant. De jure
enim per text. in cap. Virgines 20. quest. 4.
quæ melioris, & arctioris vitæ fervore
movebantur de uno ad alium Monaste-
rium transferri permittebantur.

17. Si igitur aliqua Monialis studio
perfectioris vitæ desideret ad aliud Mo-
nasterium reformatum, vel strictioris ob-
servantiæ transferri, debet prius exami-
nari, & à Superioribus (Peritorum con-
silio adhibito) recognosci an bono spiritu
ducatur, vel potius animi levitate, aut
perturbatione, & an digna sit exaudiri,
tam à Superioribus, quam à Sede Apo-
stolica Tamburin. *de jur. Abbatiss. disp. 2.*
quest. 2. num. 8. Donat. *prax. rer. regul. tom. 2.*
par. 2. tract. 5. quest. 111. n. 2. Obtenta au-
tem licentia, an secum transferat Dotem
datam primo Monasterio, & alia bona
quocunque modo quæsitæ ad secundum

Monacelli Form. Pars II.

Monasterium bonorum capax: quæstio
est non levis, quam obiret tetigit in *tit. 11.*
tom. 1. annot. ad form. 7. num. 12. Card. de
Luc. *de regular. disc. 39. num. 17.* quem ibi
allegavi, cribratis DD. sententiis inter se
pugnantibus, hæc habet --- *Quarta est*
simpliciter, ac indefinitè tenentium par-
tes Secundi Monasterii, ut ad illud cum
persona transeant bona: istaque opinio in
sensu Canonistarum (quibus quoad ea, quæ
ad forum judicium pertinent ex pluribus
insinuatis magis deferendum est, quam mo-
valibus) probabilior, magisque recepta vi-
detur &c. ex duplici ratione, primò nempe,
quod bona dicuntur accessoria, & consequen-
tiva personæ, adeò illorum acquisitio, di-
catur mere occasionalis, vel causativa, cum
præsupposito durationis causæ pro toto tem-
pore vitæ Religiosæ & Secundò quia hujus-
modi donationes, & renunciaciones tacitam,
seu implicitam habent conditionem, quate-
nus donator perseveret &c. idè quæ cum tran-
situs legitimus, omninò extinguit primæ-
rum statum fingendo quod in prima profes-
sus non fuerit, sed ex integro in secunda cu-
jus statum, & fortunam sequitur. Hinc
proinde quemadmodum si professio sequuta
non esset, vel ea invalida detecta resolu-
tur acquisitio, ita ubi ejusdem professionis
sequatur dissolutio per eum, qui ad id po-
testatem habet tanquam per speciem resolu-
tionis acquisitionis dotis, vel donationis pro-
pter nuptias inter conjuges ubi de eorum
consensu, seu alias ex justa causa cum au-
cloritate Superioris, sequatur verum, ac
omnimodum divortium vinculi matrimonia-
lis dissolutum &c.

18. Si enim Dos Monialium datur, &
recipitur pro victu, & sustentatione
personæ, nec alio titulo dari possit, ut
docent Ricc. supra allegat. in S. Imò, &
Gallemart. supra Concil. Trid. sess. 25. de
reg. c. 3. post nu. 4. his verbis -- De Dotibus
autem nihil certi cum eis statutum est sed
prout qualitas personarum, & temporum po-
stulabit est faciendum, nec quod datur Mo-
niali Monasterium ingrediente, dotis nomi-
ne proprie vocari debet, sed dicendum est
quod id tribuatur pro alimentis, ac necessa-
ria sustentatione personæ, quæ Monaste-
rium ingressa est, & fatetur Tambur. *de jur.*
Abbatiss. disp. 5. quest. 3. n. 3. Donat. *tom. 4.*
tract.

tract. 10. quæst. 8. (& est communis assertio) dici oportet, quod cessante per legitimam translationem Monialis onere alimentorum, non possit primum Monasterium Dotem pro alimentis datam retinere, nec bona contemplatione personæ quæsitæ; sed quod transeant tanquam accessoria cum persona Monialis.

19. Tamburin. verò de jur. Abbatif. disp. 2. quæst. 7. per tot. Donat. prax. rer. regul. tom. 2. part. 2. tract. 5. quæst. 57. & quæst. 58. Pignatell. consultat. 432. pariter per tot. tom. 1. & consultat. 73. num. 21. tom. 9. mordicus contrariam sententiam tuentur, & firmant pluribus adductis rationibus, quod Dos unà cum aliis bonis quæsitis post professionem, & durante permanentia, nisi Monialis transferatur coactè ad peragendam pœnitentiam acquirantur irrevocabiliter primo Monasterio.

20. Tertia opinio distinguit bona acquisita post professionem ministerio legis, ab acquisitis factò hominis, putà per donationem, vel per Testamentum, & quod si agatur de primis non transferantur, sed censeantur acquisita primo Monasterio irrevocabiliter: si verò sit sermo de secundis, quod sic: quia cum hæc fuerint donata primo Monasterio intuitu traditionis, & ingressus propriæ personæ, & professionis; si per egressum legitimum resolvatur, etiam donatio, & testamentum resolvuntur, & bona tanquam accessoria personæ transeant in secundum Monasterium, ex eo quia à principio de egressu cogitare non potuit, & si cogitasset non donasset, & sic quod magis animus, quàm effectus attendi debeat. Hanc opinionem quam veritati consonam dicit, sequitur Lauret. de Franc. controv. part. 1. num. 26. & quæst. 18. num. 7. & seqq. ibique Pasqualig. & cum eo tenent Pelliccion. quæst. illustr. 21. c. 10. Capon. discept. 278. tom. 4. per tot.

21. At in hac opinionum varietate, ut justum iudicium feratur multum interest videre quænam sit transitus causa, quia ex facti circumstantiis, & aliis prudentialibus motivis, quibus Sac. Congr. movetur ad concedendam licentiam transitus, regulanda erit bonorum translato, sicuti benè deducitur ex sequentibus exemplis.

In Mannaten. 16. Januarii 1615. Quædam Monialis Francisca Carretta transitum petens ad laxiorem ob infirmitates quas patiebatur in primo Monasterio, licentiam obtinuit cum clausula -- *Dummodo Capitulariter votisque secretis Monialium secundi Monasterii accederet assensus, & dotem à cæteris Monialibus præstari solitam ipsa persolveret, & ad primum Monasterium spes redeundi eidem penitus sublata esset.*

In Januen. 15. Julii 1678. Monialis Francisca Farsetti ex Monasterio S. Claræ Albari motivo strictiori observantiæ regularis obtinuit transferri ad aliud Monasterium Patavii cum clausula -- *accidente consensu Episcopi, & Monialium Secundi Monasterii, cui solvi deberet nova Dos, relicto tantum usufructu primæ Dotis Monasterio à quos ejus vita durante, proprietate sibi remanente.*

In Pistorien. 29. Novembris 1686. Ob imminentem ruinam fabricæ Monasterii Ripaltæ, cum Moniales omnes translata fuissent ad Monasterium S. Mariæ Gratiarum: Soror Francisca Nerozia inter easdem professæ, petiit, & obtinuit (motivo majoris observantiæ vitæ regularis) Indultum se transferendi ad Monasterium S. Georgii, & sibi indulgeri postulans translationem vasorum argenteorum, quos suis livellis, & industria acquisiverat, & sub sua custodia retinuerat sese opponentibus Monialibus primi Monasterii, & argenta ipsis deberi, & acquisita fuisse prætendentibus, Sac. Congreg. sub dicta die respondit -- *Spèctare ad Monasterium ad quod auctoritate Apostolica, translata est Monialis Nerozia, ita tamen ut argenta afferrentur in Sacrario, non autem penes ipsam Monialem.*

In Hispalen. Sor. Maria Theresia de Turre, desiderio profectus Spiritualis, & arctioris vitæ 23. Januarii 1699. petiit, & obtinuit à Monasterio S. Leonardi ad Monasterium Spiritus Sancti ejusdem regulæ transferri, cum clausula -- *accidente consensu ut utriusque Monasterii relicta dote Monasterio à quo, & soluta nova Dote ac translato usufructu petiarum 3. m. Monasterio ad quod (quem usufructum octo ab antea annis acquisiverat ex Patris*

tris legato) In Ferrarienti 17. Februarii 1702. Soror Margarita Botticina, calumniosè accusata de propinatione veneni, obtinuit licentiam à Monasterio Sancti Antonii ad Monasterium S. Gabrielis transferendi, cum clausula -- restituta eadem dote à Monasterio à quo, una cum fructibus à die exitus.

Ad effugiendum periculum belli, & attenta obsidione Gallorum Civitatis Valentiae in Infubria, anno 1696. Moniales d. Civitatis translatae fuerunt ad Monasterium S. Felicis Civitatis Papien. At cessante bello, remearunt ad proprium Monasterium, relicta dumtaxat Sor. Placida Victoria Salvoni; quæ cum ab habitualibus in infirmitatibus, quas patietur, ob aeris qualitatem plurimum se sublevatam sentiret: petiit, & obtinuit 13. Februarii 1699. à Sac. Congregatione indultum illuc remanendi cum clausula tamen -- dimissa Dote Monasterio à quo, & alia soluta Monasterio ad quod.

In Romana die 18. Maii 1705. pro Sororibus de Boncompagnis ex Ducibus Sororæ translatis à Monasterio S. Martæ de Urbe ad Monasterium S. Luciae in Silice ejusdem Ordinis, fuit concessa translatio cum clausula -- relicta Dote priori Monasterio, & soluta nova Dote secundo Monasterio.

22. Ex his inquam resolutionibus probe inferri posse videtur. Primò, quod eleemosyna dotalis, quæ solvitur in ingressu, & professione tanquam irrevocabiliter primo Monasterio acquisita nunquam Moniali translatae restituatur, nisi Papa, vel Sac. Congreg. concedat, vel egressus à Monialibus occasionetur, ut in dict. Ferrarienti. & sic in Dote, & praxi vera sit secunda Sententia, quam sequitur etiam Tondut. *quæst. benef. tom. 1. cap. 65. num. 7. & 18.* Secundò, quod bona patrimonialia, donata, relicta, & Monasterio quæsitâ intuitu, & contemplatione personæ professæ transferantur unâ cum Moniali, quoties transitus fiat motivo perfectioris vitæ, ut in *dd. Pistorien. Januen. & Hispalen.* & hoc quia cum transicus ad arctiorem de jure denegari non debeat, *cap. licet de regular.* (cujus text. dispositio militat etiam in Moniali-

bus, ut cum aliis pluribus tenet Donat. *prax. rer. regul. tom. 1. p. 2. tract. 5. quæst. 28. nu. 1.*) sequitur, quod talia bona censeantur acquisita Monasterio revocabiliter, & sub tacita conditione, *quatenus Monialis votum non commutet in melius*, & in hoc casu vera sit prima, & tertia Sententia. Tertio, quod si Monialis transferatur non ex motivo profectus Spiritualis, sed ex causa, quæ sapiat delictum, & sic ex propria culpa: tunc sicuti Moniales, quæ causam dederunt egressui, restituere tenentur etiam Dotem, licet irrevocabiliter regulariter Monasterio acquiratur, ut in dict. Ferrarienti. ita, & ipsa translata, dum jure à primo Monasterio non recedit, sed occasione culpabili, bona donata, vel alio titulo primo Monasterio post professionem quæsitâ, eidem relinquere teneatur: tum quia contrariorum, & correlativorum eadem est ratio, & disciplina Gonzal. *ad regul. 8. glos. 50. nu. 12.* tum quia cum tunc translatio concedatur potius ob bonum Communitatis, quam solius translatae: ut æqualitas servetur, non debet hæc ex proprio defectu, & delicto lucrum reportare, *l. ne ex dolo 13. ff. de dol. mal.* & in hoc quoque casu habebit locum secunda sententia.

23. Cæterum sic Sac. Congreg. Indultum translationis Moniali concederet non ex motivo majoris devotionis, & perfectioris vitæ Spiritualis, neque ex causa ex parte illius, aut Monialium culpabili, sed ex aliqua alia æqua, & rationabili, etiam tunc censeo, quod vera sit opinio Card. de Luca, quod bona Patrimonialia per rationes ab eo deductas, quamquam fateat, quod ex facti circumstantiis, ut dixi plurimum pendeat arbitrium Sac. Congregationis moderandi juris dispositionem.

Erectionis Confraternitatis Inservientium Altari.

FORMULA VI

SUMMARIUM.

- 1 Erectio Confraternitatis laudatur.
- 2 Minister qui inservit Missæ, debet esse habilis.
- 3 Fructus Spirituales, qui ex auditione Missæ, proveniunt, enumerantur.
- 4 Exerctium inserviendi Missis, Anglicum, & ideo commendandum.
- 5 Confraternitates non possunt condere Statuta sine Episcopi approbatione.
- 6 Confraternitates aggregatæ Archiconfraternitatibus Urbis, non possunt uti Statutis aggregantis, absque Episcopi approbatione.
Confraternitates aggregatæ Archiconfraternitati Moris de Urbe, non possunt sepelire mortuos, quando Patrochus eos sepelire paratus est, ibi.
Confraternitates aggregatæ subsunt Ordinario loci, ibi.
- 7 Collegium non erigitur, nisi auctoritate Superioris, ibi.
- Collegium erigi potest, & constitui in tribus personis absque Prelato, ibi.
Collegii jura legitimi erecti remanent in uno, ibi.
Collegium in uno redactum, non est Collegium actu, sed habitu, ibi.
Unus de Collegio in quo jura remanent, potest eligere Prelatum, ibi.
- 8 Episcopus sua auctoritate ordinaria non potest erigere Collegiatam.
Collegiatæ Ecclesiæ erectio non conceditur, nisi concurrant requisita hæc numerata.
- 9 Mysteriorum fidei necessitate modis credenda, quæ sint, ostenduntur.
- 10 Episcopi possunt cogere ludi magistrum etiam laicos, ut mittant Scholam ad addiscendam doctrinam Christianam, imò ut & doceant.
- 11 Festivitates B. M. V. quæ ab Ecclesiâ universalî celebrantur sunt septem, & quo tempore cæperint celebrari ostenditur usque ad num. 19.
- 19 Confratres inserviunt Missis, cur deferre debeant Imaginem B. M. V. edocentur.
B. M. V. prærogativæ enarrantur, ibi.
- 20 Statuta antiqua non sunt abolenda sine necessitate.

IN Nomine ejus, qui deglutiens mortem donavit nobis vitam Sempiternam. Ut è Domo Dei (cujus decorem diligimus) irreverentiæ, & indecentia, quæ circa Altare in Sacrificio incruento Missæ, ob incapacitatem pnerorum, ut plurimum immorigerorum, utilitatem, & ruditatem hominum infimæ plebis (qui vitio temporum tamquam Ministri permittuntur inservire) irrepunt, pro posse arceantur: Sodalitatem nonnullorum piorum Civium Nobilium, aliorumvè honestorum proborumque virorum hujus Civitatis, qui Missis privatis, in Ecclesiis, & Oratoriis publicis, pietate, & Christiana devotione ducti (ut uberes Spirituales fructus inde percipiant) quotidie, & comptè inservire debeant, unire, & erigere statuimus: Idcirco cum adjuvante Deo, (qui nos confortat, & facit magna, & mirabilia solus) numerum sufficientem pro tam laudabili opere, & Infinito invenerimus, propositum nostrum in obsequium Christi Jesu nunc exequi volentes: præsentî nostro Decreto auctoritate Ordinaria Sodalitatem sive Societatem Confratrum sub titulo, & invocatione **INSERVIENTIUM ALTARI**, & sub protectione B. M. V. cum usu Sacrorum coloris... cum quibus indulti Missis privatis, ut supra inservire debebunt, motu proprio in hac Civitate N. in augmentum, & splendor

rem cultus Divini, & Religionis sine præjudicio jurium Parochorum, perpetuò erigimus, & approbamus. Cum facultate *statuta à Nobis, & Successoribus nostris approbanda, condendi, sese congregandi, resolutiones capiendi, Officialis per Episcopum pro tempore confirmandos, eligendi.*

Præterea favoribus, & gratiis Institutum hujusmodi, verè pium, verè Christianum prosequi volentes, Indulgentiam quadraginta dierum in die ingressus, & admissionis in hanc Societatem, nec non in die Cœnæ Domini, in qua communicent, omnibus Confratribus concedimus, & elargimus; & pleniores à Sede Apostolica elargiri curabimus, Privilegia, & exemptiones; tam de jure, quàm de consuetudine *Collegiis, & Confraternitatibus Laicorum auctoritate Ordinaria Episcopi erectis* opera pia colentibus, & exercentibus concessa, & elargita, huic Sodalitati ejusque Confratribus concedimus, & indulgemus, & illis plenariè gaudere debere declaramus omni &c.

Ita erigimus Nos N. Episcopus N.

Die... anno... lectum, & publicatum fuit supradictum Decretum erectionis Sodalitatis Interventium Altari, præsentibus N. N. testibus.

N. Cancellarius.

S T A T U T I

Da osservarsi dalla Compagnia de' Serventi dell' Altare eretta in questa Città sotto la Protezione di Maria Vergine l' Anno...

Considerando Noi che nelle Chiese di questa Città, vengono giornalmente servite le messe private, ò da fanciulli di poca età, ò che sono immodesti, ò da altre persone idiote, d'habito, e di costumi sordide, e vili, i quali, e le quali ò non apprendono per incapacità, ò per ignoranza ciò che fanno, e'l ministero ch' esercitano: E colle loro irreverenze, & immodestia, danno motivo a i Nemici della Chiesa Cattolica di deridere, e disprezzare il Sacrosanto, e tremendo Sacrificio dell' Altare, & a fedeli di scandalo: Per zelo del nostro Ufficio Pastorale, e per rimuovere per quanto è possibile un tal disordine, habbiamo eretta la Compagnia de' fratelli Serventi dell' Altare sotto la protezione di M. V. i quali debbano avere per loro Istituto di servire gratis vestiti di Sacco le Messe private in tutte le Chiese di questa Città, ove ne sia il bisogno, & osservino i seguenti Statuti.

1. La Compagnia habbia trè officiali, cioè Priore, Segretario, e Custode, i quali si eleggeranno tutti trè ogni Anno il giorno della Presentazione di M. V. dalla Congregazione de' fratelli con voti segreti, e dalla maggior parte, procurando d' eleggere persone esemplari, e devote.

Terminato l' Anno, potranno i detti Officiali esser di nuovo rifermati per un

Monacelli Form. Pars II.

I 3

altr'

altr' Anno se così parerà alla Congregazione, & alla maggior parte de' fratelli per voti segreti, e vi concorrà la conferma anche di Monsign. Vescovo pro tempore.

Il Priore havrà l'incombenza di fare intimare la Congregazione de' fratelli, che si tratterà ogn' ultimo giorno del mese, e così dodici vol te l' Anno. Egli riceverà, e proporrà i memoriali di quelli che vorranno essere ascritti alla Compagnia; siccome anche gli altri affari, e bisogni che accaderanno. Haverà sempre trà fratelli il primo luogo, & il primo a dare il voto, & havrà due voci. Egli invigilerà per l' Osservanza degli Statuti, e procurerà col suo buono esemplo, di promuovere l' Istituto anche ne luoghi della Diocesi, & a lui i Fratelli nelle cose concernenti l' Istituto, dovranno ubbidire.

Il Segretario riterrà due Libri in uno de quali registrerà i Nomi de' Fratelli, che saranno stati ammessi coll' espressione del tempo, e dell' età, E nell' altro registrerà gli Ordini, e provisioni del Vescovo pro tempore, ò suo Vicario Generale, e le resolutioni, e proposte della Congregazione de' Fratelli, e questi Libri ben ligati, e cartolati, finito l' Ufficio dovrà consegnare al Successore.

Il Custode riceverà, e terrà in deposito l' elemosine che si daranno de' Fratelli, ò da altri Divoti, tanto in denaro, quanto in altre robbe, & a quest' effetto, riterrà un Libro ben cartolato, in cui nella prima parte, fedelmente noterà l' elemosina ricevuta specificando il nome (quando la persona non voglia essere tenuta occulta) la qualità dell' elemosina, e la quantità, & il giorno in cui l' haverà ricevuta: E nell' altra parte del Libro noterà l' esito, e l' applicazione che sarà stata fatta col consenso della Congregazione de' fratelli, & in ogni Congregazione dovrà dar conto dell' introito, & esito delle medesime al Priore, & ai due Fratelli più anziani, & in fine dell' Anno riportare il saldo generale di tutto l' Anno, coll' approvazione di Monsignor Vescovo pro tempore.

2. La Compagnia non havrà Chiesa propria, nè Oratorio publico in cui si celebri la Messa: ma un oratorio, e luogo decente per radunarsi. Non possiederà Stabili di sorte alcuna, nè Censi, nè Legati, nè altre entrate certe. Non accetterà Legati di Messe, nè Eredità, nè donazioni, e non havrà obbligo d' andare alle Processioni, nè di fare altre funzioni publiche: ma con distacco da ogn' altra applicazione, ed interesse, attenderà unicamente al pio, e divoto esercizio a cui è stata chiamata. L' elemosine poiche si raccorano; e che spontaneamente verranno offerte, e lasciate da fedeli, e fratelli si impiegheranno intieramente in servizio delle Suppellettili Sagre, che servono al Santo Sacrificio della Messa col consenso della Congregazione de' fratelli, cioè, in Calici, e patene, Corporali, palle, puricatorii, sopracalici, borse, Pianete, Camici, amitti, tovaglie d' Altare, Crocefisso, e candellieri, berette da Prete, e Messali: accioche queste siano sempre decenti, e pulite, e non in altro: procurando di sovvenire, e provvedere le Sagrestie, e Chiese più povere, per ricevere dal Signore mercede centuplicata.

3. Non si ricevino nella Compagnia persone di nascita, ò professione vile, & abietta (non idonee ordinariamente per questo pio esercizio): ma Nobili, Civili, Onesti, e di buone qualità, e costumi, e non minori di quindici anni

anni. Non s'ammettano quelli che non hanno lingua spedita, ò che hanno altra deformità notevole corporale. Nè pur quelli che non sappiano recitare il Confiteor, i versetti del Salmo *Judica me Deus*, il *Suscipiat*, il *Kyrie eleison*, e le altre risposte, che devono saperfi, e dirsi intiere, e non siano instruiti nell'altre ceremonie, che devono farfi per ben servire di Ministro nel Sacrificio della Messa: sopra le quali cose, & i *Misteri principali della Dottrina Christiana*, dovrà ciascuno prima d'essere ricevuto fra fratelli essere esaminato da due d'essi, che il Priore a quest'effetto nominerà, e chiamerà Esaminatori, per riconoscere se sia idoneo per l'Instituto: accioche quello, ch'è fatto per rimuovere gli abusi, non sia fomento per nudrirli. Il quale esame però si potrà tralasciare quando la persona sarà notoriamente habile.

4. Nell'ingresso della Compagnia, ogni fratello sia provisto a proprie spese del sacco lungo che copra tutta la gamba, con maniche strette fino al polso, con cordone dello stesso colore, senza macchie, e rotture, del quale vestito con collare, ò almeno croatta bianca, e pulita, servirà le Messe in quelle Chiese, che a forte gli faranno toccate.
5. Nell'Oratorio della Congregazione dentro una cassa, ò armario, si ritengano due Urne con dentro in una i nomi di tutti i Fratelli, e nell'altra i Nomi, e Titoli delle Chiese della Città, e Borghi, e nelle Congregazioni che si dovranno tenere, come si è detto nel capitolo primo ogn'ultimo giorno del Mese, dopo l'invocazione dello Spirito Santo con l'Inno *Veni Creator Spiritus*, si estraranno dall'Urne a sorte dal Segretario i Nomi degli uni, e dell'altre; & ogn'uno andrà in tutti i giorni di quel Mese a servire le Messe nella Chiesa che a forte gli sarà toccata, ove in luogo sicuro, e decente riterrà il Sacco per haverlo pronto: E il Segretario riterrà notati i Fratelli, e le Chiese (alle quali servono) appesi in una Tabella nell'Oratorio per ogni Mese.
6. I Fratelli vestiti di Sacco dovranno sul petto alla mano sinistra portare l'Imagine della Presentazione di Maria Vergine, di carta pecora, o di tela, ò di carta. *E nelle Vigilie di tutte le Feste della stessa Vergine* loro Protettrice, digiuneranno, quando non siano infermi, e ne' giorni festivi si confesseranno, e comunicheranno, e faranno altr'opere buone per suo onore secondo la propria divotione. Il giorno poi del Giovedì Santo, i fratelli con il Priore converranno nella Chiesa Cattedrale, & ivi vestiti di Sacco assisteranno alla Messa solenne, in fine della quale collegialmente si comunicheranno, in memoria dell'Institutione del Divinissimo Sacramento dell'Altare a cui servono: E così faranno il giorno della Presentazione di Maria Vergine.
7. I fratelli, che non haveranno sacco polito, e che non serviranno nelle Chiese assegnate le Messe con divotione, e non honoreranno la Vergine nelle sue Feste con gl'atti sopra accennati, siano ammoniti fraternamente dal Priore, e non emendandosi, dopo la terza monizione, siano cassati dal rollo de' fratelli, non meritando questi il nome di Servente dell'Altare, nè di Divoti di Maria.
8. Prima di proporsi i negotii nelle Congregazioni, & adunanze de' fratelli avanti l'Imagine della Presentazione di Maria Vergine, che dovrà ritenersi nell'Oratorio, si reciti sempre il *Veni Creator Spiritus* inginocchiato, colla sua Antifona, & Orazione, che dovrà intonarsi dal Priore. Finita la

Congregazione si dirà l'Agimus, e l'Antifona della Madonna coll'Orazione, che dalla Chiesa si recita ne i primi Vespri della festa della Presentazione: le quali preci stampate, ò scritte, si riterranno appese in una tavoletta, nell'Oratorio.

9. Ogni fratello nel giorno della sua ammissione, vestito di sacco, & affittito da due fratelli più Anziani, inginocchiato avanti l'Imagine di Maria Vergine nell'Oratorio, farà la seguente protesta-- *Alla presenza di questi fratelli, mi presento, & offerisco alla Santissima Vergine Maria, e propongo di volere nel tempo di mia vita servir gratis di Ministro secondo l'Instituto di questa Compagnia a i Sacerdoti all'Altare nel Santo Sacrificio della Messa quotidiana, per la gloria di Dio, & in onore della Vergine, nelle Chiese che mi saranno assegnate, così Dio m'ajuti ad eseguirlo, e la nostra Protettrice Maria, Amen.*
10. Nella morte di ciaschedun fratello, le Messe che si serviranno, & udiranno per tre giorni seguenti, s'applichino da tutti gli altri sopravviventi in suffragio del defonto, procurando di farlo anche raccomandare da i Sacerdoti celebranti, e si facciano altri suffragii secondo quello, che verrà determinato dalla Congregazione.

Quali Satuti da noi dati, e colla nostra piena autorità ordinaria approvati, vogliamo che siano da Fratelli pro tempore della Compagnia osservati: riferbando a noi, & a nostri Successori la facoltà di accrescerli, diminuirli, variarli, & interpretarli; secondo che occorrerà per la maggior gloria di Dio, profitto Spirituale de' medesimi.

Dato.... questo dì.... l'Anno di nostra salute....

N. Vescovo di N.

N. Cancelliere Vescovale.

Catalogo de' Fratelli.

N.N.N.N.
N.N.N.N.

ADNOTATIONES.

1. *PRO POSSE ARCEANTUR.* Quamvis tom. 1. tit. 5. annot. ad Form. 8. n. 16. Jam improbaverim abusum admittendis in Missis privatis ministros viles, rudes, & immorigeros: cum ibi remedium hanc corruptelam removendi non suggererim: hic offerre excogitavi, & formulam, & modum erectionis. Sodalitatis Inservientium Altari, unà cum Statutis dare studui. Si enim in Ecclesia ubique locorum inveniuntur erecte tot Sodalitates laicorum, quæ diversis pietatis, & charitatis Officiis incumbunt: cur difficile erit invenire tot fideles, qui huic operi tam laudabili, se ascribant? Et si obiiceretur, quod in illis ideo

adscriptio sit frequens, eo quia regulariter festis, & aliquibus tantum diebus hebdomadæ, Charitatis, vel pietatis Officia exercentur, & sic opera non sint tam gravia, sicut in ista Sodalitate, in qua injungitur quotidianum servitium missarum: facile objecto occurritur reflectendo, quod hæc Societas constitui, & componi debet (præsertim in Civitatibus) ex Nobilibus, aliisque piis, & devotis Viris, negociis, & servilibus operibus non detentis, neque occupatis, qui sicuti quotidie missæ Sacrificio intersunt, ita quotidie (facta inter eos distributione,) inservire non erubescant, scientes ministerium Angelicum esse: Et quatenus tot Viri pii inveniri non possent, ut quotidie missis inserviant saltem inveniantur, qui

qui hoc faciunt diebus festis, ut quantum possibile erit abusus, ubi in totum tolli non poterit, in parte diminuatur.

2. Et si iterum objicias, hoc Officium inferiendi Missis privatis hodie puerorum esse: respondeo, quod in re maxima Religionis non debemus pueriliter agere. Si enim non solum qui celebrat, sed etiam ille, qui ministrat personam publicam gerit totius Populi Catholici, ut docet D. Thom. in summ. par. 3. quæst. 83. art. 5. ad 12. quomodo erit dignus minister publicus puer, ut plurimum petulans, qui totus ludicris intentus nescit quid agat, & abstractus mutilat verba, vel non respondet, vel ludens circa Altare celebrantem conturbat? Ut igitur fidelibus occasio scandali auferatur, adhibenda sunt media quibus abusus, quæ sunt circa Altare eliminantur, cum laudabilibus semper sit adhibere ministrum habilem, & bene instructum, quia negocium est summi ponderis; ut ait Biss. hierurg. litt. M. num. 162. §. 3. Superiores autem, qui hæc negligunt, & parvifaciunt, reddent rationem ei, qui venturus est judicare vivos, & mortuos. 1. Petr. 4.

3. UT UBERES SPIRITUALES FRUCTUS INDE PERCIPIANT.

Uberrimi sunt fructus, qui proveniunt ex auditione missæ, & 1. plus valet auditio missæ, quam elemosyna, 2. Angeli custodes majori sollicitudine custodiunt homines missas audientes, 3. si devotè, & attentè audiatur, peccata venialia abluit, 4. qui est præsens missæ quotidie potest spiritualiter communicare, 5. Magis participat omnium honorum operum, quæ sunt in Ecclesia, 6. citius oratio exauditur, tamquam facta in præsentia Dei, 7. plus valet auditio missæ in vita, quam plures post mortem, scilicet quoad præmium essentiale, 8. quidquid homo comedit plus convenit suæ naturæ post auditionem missæ, quam ante, prosperabitur illo die in laboribus, in itinere, & necessaria vitæ habebit, & si contigerit mori, Deus eum de manibus inimicorum eripiet: hæc & plura beneficia ex auditione missæ provenire narrat Joann. Herolt vulgo Discipulus in

Serm. de Sanctis Serm. 48. Biss. in Hierurg. litt. M. numero 162. §. 16. ministrum hoc laudando sic inquit. Volo hinc notare quanta sit dignitas eorum, qui missæ inserviunt, cooperatores enim dicuntur Angelorum, quia hi etiam visibiliter quandoque Sacrosancto Sacrificio Missæ inserviunt: unde Div. Thomas Doctor plane Angelicus, nullum diem præterire est passus, quin alicui sacro assistendo inserviret, innumeri sunt, qui fructus inestimabiles ex tanto ministerio receperunt. Vide Bagatt. Ec. præterea inservientes missæ participat de fructu Sacrificii, quoad partem specialissimam, ut in litt. S. numer. 177.

4. Si autem hæc dona dantur audientibus tantum missam: multo plura consequenter ii, qui non solum audiunt, sed exemplo piissimi, & Serenissimi Principis Sebastiani Portugalliae in honorem Virginis inserviunt, ut patet ex Biss. mox allegato, & exemplo Sancti Venceslai Regis Bohemiae, & Beatæ Margheritæ Reginae Unnorum Ord. Dominicani, suppellestia Sacra, pro Sacrificio ministrant, quod per Concionatores è suggestu, & per Parochos diebus solemnibus Populo enucleandum erit, ut fideles ad hoc pium pietatis, & Religionis opus exercendum, excitentur.

5. STATUIT A NOBIS, ET SUCCESSORIBUS NOSTRIS APPROBANDA, CONCEDENDI. Hæc clausula apponitur ut sciant Confratres, quod statueri non possunt sine Episcopi approbatione, prout disponit Constitutio Clem. VIII. impressi in Bullar. tom. 3. Constitut. 115. Et licet Donat. prax. rerum regular. tom. 3. tract. 8. quæst. 15. asserat Confraternitates posse sibi facere statutum, & imponere collectas pro beneficio Societatis, hoc dicit absque ulla auctoritate: unde illi ne deferas; sed firmiter tene, quod Societates hujusmodi, quæ erectæ, & approbatæ fuerunt ab Episcopo, aliòve Ordinario, statuta valida non condunt absque confirmatione prædicta, ut advertit Frances. de Eccles. Cathedr. capit. 25. num. 75. & 76. qui dat concordantes.

6. Neque uti possunt Statutis, ac Con-

sti-

stitutionibus quas observandas recipiunt ab Archiconfraternitatibus Urbis aggregantibus, nisi præcedat ejusdem Ordinarii licentia, cujus subjectionem nunquam per aggregationem effugere valent, ut declaravit Sac. Congr. Concilii in Potentina aggregationis 29. Maii 1683. in qua propositis dubiis.

- I. An ad effectum ut Confraternitates laicales aggregatae, uti possint regulis, Statutis, ac Constitutionibus, quas observandas recipiunt ab Archiconfraternitatibus aggregantibus, necessaria sit præcedens aggregatio Ordinarii loci.
- II. An ad effectum ut Confraternitates aggregatae uti, & gaudere possint Indulgentiis Archiconfraternitatum aggregantium, necessaria sit approbatio Episcoporum intervenitu duorum de Capitulo.
- III. An Confraternitatibus aggregatis Archiconfraternitatis Mortis de Urbe jus competat Sepeliendi cadavera occisorum tam in Civitate quam extra, & tam Civium, quam exterorum, quando Curati parati sunt sepelire dicta Cadavera.
- IV. An dictæ Confraternitates aggregatae subsint Ordinario, ita ut eorum Administratores rationem Ordinario teneatur reddere.

Sac. Ec. Respondit

Ad primum 2. & 4. affirmativè ad 3. Negativè lib. 33. dec. fol. 148.

7. COLLEGII, ET CONFRATERNITATIBUS AUCTORITATE ORDINARIA ERECTIS. Per istam clausulam datur intelligi quod privatæ personæ Collegium, seu Universitatem erigere, & constituere non possunt, nisi eis à Superiore concedatur, ut notat Barbof. in cap. dilecta num. 1. & 2. de excess. Prælat. quia non facit Collegium privata Societas, sed publica auctoritas Fagnan. in cap. 1. num. 44. de elect. Collegium autem erigi, & constitui potest in tribus per-

sonis, sive Ecclesiasticum, sive Civile fit absque alia superioritate Prælati, quæ de essentia Collegii per necesse non requiritur: Rot. in Mediolanen. jur. Paroch. 3. Junii 1678. §. indubitatum coram Vice Comite, ejus verò jura, si semel legitime erectum, conservari possunt etiam in duobus, imò & in uno cap. 1. ubi glos. de elect. glos. in cap. statutum vers. Collegiatus de elect. in 6. Fagnan. in cap. cum sit ars, num. 33. & 34. de etat. & qualitat. At tunc non erit Collegium actum, sed habitum, seu virtute Fagnan. in d. cap. 1. num. 30. de elect. Pirhing. in jus can. lib. 1. tit. 6. num. 12. eod. tit. istud autem jus, quod in uno remanet, non retinet pro seipso, sed pro Collegio, & universitate, glos. in l. Neratius ff. de verb. signific. glos. in cap. 2. verb. pauciores in fin. de postulat. prælat. aded ut nomine Collegii, si non potest eligere se ipsum (prout plures volunt) poterit tamen alium eligere in totius Collegii Prælatum glos. in d. cap. 2. de post. cum aliis pluribus quos allegat, & sequitur Passerin. de elect. cap. 10. quest. 1. num. 8.

8. Collegium tamen Ecclesiasticum Canonorum, sive Collegiata sola Episcopi auctoritate non erigitur prout dixi tom. 1. tit. 6. annot. ad form. 10. num. 7. sed recurritur ad Papam, qui erectionem concedit dummodo votum Congregationis Concilii (ad quam remittuntur preces) sit favorabile: quæ regulariter pro concessione solet inclinare, quoties concurrant sequentia. Primò, qualitas loci nota digni. Secundò, docilitas, civitas, & numerositas Populi, & Cleri. Tertiò, structura decora, & capacitas Ecclesiæ in Collegiatam erigendæ. Quartò abundantia, decentia, & pretiositas sacrarum suppellectilium. Quintò Dos. Congrua pro Præbenda Canonorum, & Distributionibus, quæ regulatur à qualitate loci, & consuetudine aliarum Collegiatarum illius Provinciæ; adeo ut aliquando admittitur summam scutorum sexdecim pro unoquoque Canonico præter Distributiones, ut in una Sarzanen. 26. Januarii 1704. licet non habuerit effectum propter litem ortam super pertinentia Ec-

clesiæ inter Postulatores, & Cathedrallem. Sextò, si conditiones foundationis, & erectionis non sint exorbitantes à jure. Septimò, si augeatur Divinus cultus, & concessio nemini inferat præjudicium. Octavò, si Episcopus approbet, & laudet erectionem.

9. **I. MISTERI PRINCIPALI DELLA DOTTRINA CHRISTIANA.** Omnes Christifideles postquam ad perfectum ulum rationis pervenerint, sub mortali, & necessitate medii, tenentur explicitè scire, & credere quinque 1. Deum esse. 2. esse justum Remuneratorem dantem præmia justis, supplicia malis. 3. esse Trinum, & Unum, & sic credere mysterium Trinitatis, quod consistit in unitate naturæ Divinæ, & Trinitate personarum. 4. Mysterium Incarnationis. 5. Mysterium Redemptionis, nempe Christum esse mortuum pro nobis (& qui resurrexit) & esse verum Deum, & hominem in unitate personæ verbi Divini: sine horum actuali fide quis salvari non potest, nec ignorantia juvat. Unde valdè interest, quod hi, qui Missis interviunt hæc probè calleant, nè meritum quod inde sibi maximum faciunt amittatur: dum doctrina illorum, qui asserunt hominem esse capacem absolutionis sacramentalis quantumvis laboret ignorantia Mysterium fidei, damnata sit ab Innoc. XI. *prop. 64.*

10. Cura propterea imminet præcipua Ordinariis locorum, ut Populus in his instruatur per Parochos, per Clericos, per Missionarios, per Concionatores, per Ludi Magistros etiam Laicos, quos, si hoc facere detrectent, poenis etiam censurarum cogere poterunt, tum vigore *Canonis X. Concilii Lateranensis V.* ubi expressè præcipitur Ludi Magistris, ut Doctrinam Christianam doceant: tum Decretorum Sac. Congr. Conc. in *Tragurien.* in qua scribens Nuncio Apostolico Venetiarum *sub die 17. Junii 1577.* sic rescripsit *potest Episcopus sub poena excommunicationis præcipere Ludis - Magistro, ut suos discipulos mittat ad addiscendam Doctrinam Christianam in Ecclesia lib. 3. lit. pag. 82.* Et *sub die 17. Septemb. 1688.* cum quidam Episcopus exposceret declarari.

- I. *An ipse Clericos tam minorum, quam majorum ordinum ad Officium Ludi - Magistri à Communitatibus conductos cogere possit, ut pueros, ceterosque Scholares Doctrinam Christianam edoceant?*
- II. *An idem cogere possit Ludi - Magistros laicos, itidem à Communitatibus conductos?*
- III. *An idem cogere possit Ludi - Magistros, sive Clericos, sive laicos à nemine conductos?*
- Sac. Eccl. respondit dicta die --*
Posse prius hortando, de-
inde præcipiendo lib. decis.
38. fol. 336.

11. **NELLE VIGILIE DI TUTTE LE FESTE DELLA STESSA VERGINE.** Septem sunt festivitates, quæ in honorem Virginis Mariæ celebrantur in Ecclesia Universali, nempe. Immaculata Conceptio, Nativitas, Præsentatio, Annunciatio, Visitatio, Purificatio, Assumptio.

12. Conceptionis celebritas prima vice ortum habuit in Anglia ab Abbate Elpino circa annum 1070. deinde in Gallia in Provincia Lugdunensi anno 1145. ut narrat Baron. in *Martyrolog. sub die 8. Decembr.* quem refert, & sequitur Cherubin. ad *Bullam 114. Pii V. schol. 2.* hocque ex Divino admonitu, & subsecuto miraculo evenisse testatur: quam postea favoribus auxit Sixtus IV. anno 1471. & Concil. Trid. confirmavit, Alexander VII. Sixti IV. Bullam laudavit, & Clemens IX. Const. 13. Officium cum octava de præcepto concessit, pro tota ditione Ecclesiastica.

13. Nativitatis festum, initium cepisse creditur post Concilium Ephesinum anno 436. quem ampliavit, & celebrari iussit ex Voto per Ecclesiam Universalem Innocentius IV. anno 1243. & etiam admonitu cujusdam Sancti Anchoretæ qui (ut narrat Belluacensis) singulo in anno die octava Septembris, audiebat è Cælo Angelos suavissimè can-

cantantes, & Angelo revelante intellexit lætitiã fieri dicta die in memoriam Nativitatis eorum Reginae, sic refert Thom. Auriemma in *Opuscul. cui titulus Affetti Scambievoli trà la Vergine, e suoi Divoti par. 1. cap. 20.*

14. Præsentationis solemnitas ut narrat Sixti V. Bulla 7. anno 1585. emanata, ab antiquissimis usque Ecclesie temporibus, ubique gentium fuit celebrata. Auctor verò mox supra citatus addit, quod publicè celebrari cæpit in Gallia anno 1375. sub Rege Carolo V. & postea à Pio II. & Sixto IV. ampliata fuit ad totam Ecclesiam anno 1460. de quo tamen in d. Bulla Sixti V. 7. qua officium duplex in Ecclesia universali recitari præcepit, nulla fit mentio; nec meminit Cherubin. qui solum dicit, quod Beata Virgo quando fuit in Templo præsentata erat annorum trium, & refert Elogium S. Germani; approbat tamen hoc Gavant. *comment. in rubr. Brev. sect. 7. cap. 13. n. 21.*

15. Annunciationis festum ab Apostolis processisse, communis opinio refert; idque percipitur ex scriptis S. Gregorii Thaumaturgi, qui florebat anno 230. & aliorum Ecclesie scriptorum, ut inquit citatus Auriemma *cap. 22.* Gavant. autem in *rubr. Brev. sec. 7. cap. 10.* cæpisse ait post Concil. Ephesinum.

16. Visitationis festum instituit Urbanus VI. ad extinguendum dierum Schisma Clem. VII. Antipapæ ortum anno 1378. & confirmavit Bonifacius IX. anno 1390. ut patet ex illius *Constit. 1. Bullar. tom. 1.* in qua hortatur fideles ad jejunandum in vigilia in augmentum meriti, & quod deinde fuerit hæc festivitas confirmata in Concil. Basiliensis anno 1441. narrat Gavant. in *rubr. Brev. sect. 7. cap. 9. num. 2.* Cardinalis autem de Laurea in Oratione soliloquiali, quam Typis dedit in honorem Virginis, Romæ anno 1689. referens ejus laudes innuit: quod Visitatio Virginis, cujus memoriam agimus, fuit incommoda, & longitudine itineris aspera dicens his verbis -- *Abiit in Mentana octuaginta quatuor miliarium spatio distantem &c.*

17. Purificationis festivitas tempore Justiniani Imperatoris Anno 544. occa-

sione sævissimæ pestilentie solemniter instituta fuit cælesti monitu: de qua præcedenter scripserat S. Methodius Martyr Episcopus Tyri, ut narrat sæpè cit. Auriemma in *cap. seqq.* Et deinde Sergius I. qui regnavit anno 687. instituit in Urbe Processionem: quamvis alii velint quod ante Sergium ritum Cereorum Romana Ecclesia receperit, ut notat Gavant. in *rubr. Miss. par. 14. tit. 14. de bened. candelar. in fest. Purif. num. 1.* hodieque in Urbe hoc festum habet vigiliam de præcepto ex institutione D. N. Clem. Papæ XI. anno 1703. occasione Terremotus, qui cum præfatam Urbem Romanam graviter concusserit, ferè nullam intulit dampnum.

18. Assumptionis festum antiquissimum esse nemo negat, & quod apud Orientales post Concilium Ephesinum initium habuerit credit Gavant. in *rubr. Brev. sect. 7. cap. 10. num. 15.* & apud Gallos propagatum tempore Caroli Magni refert Auriem. ubi supra *cap. 16.* & apud Italos tempore Leonis IV. anno 847. propter pestilentiam, quæ in Urbe grassabatur, & in hac die cessavit, post expletam solemnem processionem.

19. Specialiter autem Sodales hujus Societatis Præsentationis Virginis Imaginem deferre debent, ad demonstrandum, quod sicuti Beata Virgo Maria fuit in Templo præsentata ut Deo inserviret: ita ipsi se præsentant, & offerunt eidem, ut serviant in Ecclesiis Filio suo, & implorent suam protectionem, ad hoc ut valeant promissa adimplere: quia ipsa habet adjuvandi posse, cum sit Mater Omnipotentis: habet adjuvandi sapientiam, quia cognoscit defectus nostros, & necessitates, & ideò dicitur Mater sapientie, & agnitionis: habet adjuvandi velle, quia est Mater Misericordie, & bonitatis: ipsa veniam petentibus misericordie limum aperit, eis obtinet veniam, ægris medelam, pusillis corde robur, afflictis consolationem; periclitantibus adjutorium; ipsa est gratia plena, quia Deo, Angelis, & hominibus est gratia: Deo per humilitatem, Angelis per Virginitatem, hominibus per fecunditatem.

20. *VARIARLI.* Non tamen ad h-

bitum,

bitum, sed cum causa: quia regulariter Statutum sive lex, non est abolenda nisi evidens utilitas ex novo Statuto proveniat, aut aliqua maxima necessitas ad id impellat, ex eo quod lex consueta, sive Statutum, aut manifestam iniquitatem contineat, aut ejus observatio est plurimum nociva, ut docet D. Thom. in Sum. 1. 2. quæst. 97. art. 2. in corpore, quia plerumque pariunt novitates discordiam, præsertim dum ab eo quod diu æquum visum est, per novam Constitutionem receditur, nec quare recedatur, utilitas eridens, vel alia causa subest, (sunt verba extravag. 1. de privil.

Erectio Hospitalis

FORMULA VII.

SUMMARIUM.

1. *Erectiones Hospitalium pro Expositis Deo acceptissima sunt.*
2. *Cura Hospitalium in quibus pauperes aluntur de jure Civili, & Canonico commissa est Episcopis, quamvis exemptorum.*
3. *Orphani dicuntur, qui Patre simul, & Matre carent.*
Legatum distribuendum Orphanis, potest dari Puellis, quæ carent solo Patre, vel illum habent inutilem si non concurrant orbatæ utroque Parente. ibi.
Legatum distribuendum pauperibus Viduis, potest dari habentibus Viros inutiles, quoties non concurrant veræ Viduæ. ibi.
4. *Expositi sunt miserabiles, & in extrema necessitate constituti, & ideo pro illis alendis, ubi Hospitium non adest, potest imponi collecta.*
5. *Parentes, qui exponunt filios, sunt graviter puniendi, si hoc faciant in loco remoto.*

- Honor ab aliquibus vitæ antefertur. ibi.*
Infamia gravis equipatur morti. ibi.
6. *Expositi an sint reputandi Spurii, & irregulares ad ordines, & Prælaturas ostenditur, & num. 7. 8. & 9.*
  10. *Manus Ecclesiæ est Dos, quæ datur pro fundatione.*
  11. *Dos assignata pro fundatione Hospitalis debet esse sufficiens.*
Dos destinata ad unum usum, si non est sufficiens, potest Episcopus illam in alium pium usum convertere.
  12. *Causa Hospitalis favorabilior est causa Ecclesiæ.*
Hospitalia fundata auctoritate Episcopi, habet privilegium Ecclesiarum excepta immunitate. ibi.
Hospitalia gaudet exemptione à collectis, & à contributione procuratoris Visitatoris. ibi.
Usurpantes bona Hospitalium incidunt in excommunicationem Papæ reservatam. ibi.
  13. *Parentes qui exponunt filios, an teneantur restituere damnum Hospitali, differitur, & num. 14.*
Mater tenetur de jure lactare filium usque ad triennium.
Mater pauper, non tenetur lactare filium, sed Pater.
Mater pauper non potest se eximere ab onere lactandi, quando Pater præstat alimenta.
  15. *Seminarium erigitur pro pauperibus Clericis.*
  16. *Clerici Seminarum quando teneantur alimenta recepta reficere ostenditur, & num. 17.*
  18. *Clerici, qui post egressum à Seminario statum laicalem assumpserunt, teneantur reficere alimenta, si non adimpleverunt Seminarum Statutum, vel à Synodo ad restitutionem obligantur, & num. 19.*

In nomine illius, qui cum esset dives factus est pauper:

Cum præcepto Divino pauperum, & miserabilium personarum curam Paternam gerere debeamus, & tum legibus Civilibus, tum Canonicis Sanctionibus Pastoralis nostræ sollicitudini commissum sit, ut res, & bona, quæ Xenodochiis, & similibus locis à fidelibus in nostra Diocesi sunt destinata ad easdem utilitates, sive usus ad quos ea loca constituta sunt, ordinentur, & applicentur. Hinc est, quod cum N. loci N. nostræ Diocesis in suo cum quo decessit testamento, condito sub die... Mensis... anni... rogatus N. omnia bona sua stabilia, & se moventia reliquerit pro fundatione perpetua unius Hospitalis erigendi in d. loco N. in quo recipi, ali, & nutrirī debeant *pauperes pueri Orphani, necnon expositi d. loci N.* usque ad ætatem... prout latius in d. Testamento continentur, & ad quod debita relatio habeatur: volentes Nos in honorem Dei, qui intelligit super egenos, & pauperes, tam pium opus perficere, & exequi, matura deliberatione præmissa, Christi nomine invocato, auctoritate nostra Ordinaria, nec non tanquam executoriæ mentis d. Testatoris, d. Hospitalis sub invocatione, & protectione S. N. in Domo, seu Domibus hæreditariis sitis in d. loco N. in Via nuncupata... per eundem Testatorem relicta, & ad hunc effectum destinatis, pro pauperibus pueris Orphanis, nec non expositis in eo recipiendis, alendis, & nutriendis fundamus, & erigimus, & pro fundato, ac erecto haberi volumus & recipi, ali, & præfatos pueros nutrirī mandamus, usque ad ætatem... ab eodem Testatore præfinitam, & juxta modum, & formam in eadem prædispositione contentam, & clarius in subnexis Statutis expressam.

Cui Hospitali ita per nos validè, & canonicè erecto, pro Dote, & Mansuetudine, constituimus, & perpetuò assignamus bona stabilia fructifera, & hæreditaria Testatoris infra scripta, *sufficiencia*, tam pro manutentione pauperum Orphanorum, & Expositorum, quam Officialium, & Ministrorum videlicet. (Et hic numericè, & distinctè registrentur bona assignanda, & postea prosequendo Decreti dispositivam dicatur.

Et ita auctoritate qua supra, & omni alio meliori modo, & jure quo possumus, debemus erigimus, & respectivè pro Dote, & manso primæ erectionis assignamus, & privilegia, & Immunitates eidem Hospitali, & bonis, *prout juris est conferimus*, & largimur: & pro executione voluntatis Testatoris nostram auctoritatem, & Decretum plenissimè interponimus, & præfens nostrum Decretum Erectionis in Actis nostræ Curie, & in Archivio Hospitalis construendo, unà cum Testamento D. Fundatoris, servari mandamus. Datum ex nostra residentia die...

N. Episcopus N.

Publicatum fuit supradictum Decretum Erectionis Hospitalis in loco N. in mansionibus... Palatii Episcopalis N. die... presentibus N. N. & N. N. Testibus ad id specialiter adhibitis, atque rogatis, &c.

Ita est N. Cancellarius Curie Episcopalis N.
S T A

STATUTI

Da osservarsi dal Rettore, Deputati, & altri Officiali dello Spedale sotto l'Invocazione di S. N. della Terra d'N. Diocefi d'N. fatti, & approvati da Mons. Illustrissimo, & Reverendissimo N. Vescovo d'N. nell'atto, e tempo dell'Ere-tione l'Anno.....

- 1 **L**O Spedale di S. N. di questa Terra N. fondato da N. dovrà esser governato, diretto, & amministrato da un Rettore deputato da Monsignor Vescovo pro tempore; e da due Deputati d'età provetta, e di esperienza da nominarsi dall'Università di questa Terra, e d'approvarsi dallo stesso Mons. Vescovo conforme dispone il Testatore.
- 2 Oltre il Rettore, e deputati, dovrà havere un Economo, o sia Maestro di Casa idoneo, e capace, il quale dovrà sopra intendere al governo Economico, cioè al mantenimento, & cultura de beni stabili, all'esigenze dell'entrate, e provvedimento delle spese: con ritenere i Libri Maestri dell'introito, & esito, e tutte le partite distinte, edare prima d'entrare al possesso dell'amministrazione figura idonea d'amministrare fedelmente, e di render conto esatto ogn'anno al Rettore, e Deputati, coll'approvazione in scritto di Monsignor Vescovo, o suo Vicario Generale. Et avrà per sua provisione, e mercede annualmente scudi...
- 3 Vi farà un Guardarobba da nominarsi dal Rettore, e Deputati, e d'approvarsi da Mons. Vescovo, al quale per Inventario si consegneranno tutti i mobili dello Spedale; Et in piè di quello ne farà ricevuta, & obbligo di renderne conto in fine del suo Ufficio: e sarà sua incombenza di custodirli, pulirli, e mantenerli ed accrescendosi di notarli in detto Inventario: Et avrà per mercede, e provisione scudi...
- 4 Vi farà un Proveditore, il quale avrà cura, & Ufficio di provvedere le cose necessarie per il vito, e vestito de' fanciulli, Nutrici, e Balie, & altri operari dello Spedale, nel modo, qualità, e quantità che gli verrà ordinata dal Rettore, da cui dovrà riportare il saldo ogni mese delle spese diurne, dovendo a questo effetto ritenere in Libro, in cui giorno per giorno dovrà notare le dette spese. Et in oltre riterrà un altro Libro ben cartolato: in cui noterà diligentemente il giorno, Mese, & Anno in cui furono ricevuti nello Spedale gli Orfani, e gli Esposti, coll'espressione individua de loro Nomi, e cognomi, Padri, e Madri, & oltre la mensa avrà per sua provisione annualmente scudi.... I quali Officiali subordinati, saranno nominati, e presentati dal Rettore, Deputati a Monsignor Vescovo pro tempore, per riceverne la di lui approvazione.
- 5 Vi riterranno le Nutrici, e Balie con provisione, e mercede onesta, in

in quel numero, che il Rettore, & i deputati stimeranno sufficiente per la-nutricatione, e baliatico de fanciulli Orfani, & Esposti che vi faranno: procurando di prendere persone sane, e di buon costume, e sopra tutto bene instruite ne gl' articoli della Santa fede: accioche con il latte, e nutrimento corporale, possino, e siano capaci d'instillare ne i fanciulli i primi rudimenti della Dottrina Christiana, sopra di che, prima che siano ricevute nello Spedale, doveranno essere esaminate dal Paroco nel cui Territorio è lo Spedale.

6 Col bollettino inserito del Rettore diretto al Provveditore, (e che dovrà ritenersi in filza) si riceveranno nello Spedale i Fanciulli minori d'otto Anni di qualunque condizione si siano, i quali privi di Padre, e Madre di beni di fortuna, e d'ogn' altro ajuto de Parenti a quali di ragione tocca d'alimentarli, non possono essere in altra maniera sovvenuti, e sia loro somministrato vito, e vestito secondo le regole da prescrivere fino all'età compita di dieci anni.

7 Si possono anche ricevere in d. età quei fanciulli Orfani, i quali benché non siano privi di Madre, non possano da questa per la povertà, o incapacità, havere il nutrimento necessario: si come anche quelli che hanno il solo Padre inabile per la Vecchiaja, o infermità abituata; purché oltre il consenso del Priore, vi concorra anche il voto delli due Deputati: & in caso che non convenghino, si ricorrà da Mons. Vescovo.

8 Non si ricevino Orfani, nè Esposti, che non siano nati di Padre, o Madre nativi Originari di questa Terra d'N. o almeno, che non habitino in quella habitato ..... anni, o non siano del suo Territorio, essendo tale la mente del fondatore.

9 Si ricevino gli Esposti di questa Terra, e suo Territorio, e si facciano allattare, e nutrire con ogni carità, e sollecitudine: facendoli nel giorno stesso che saranno ricevuti battezzare dal Paroco quando non vi sia segno alcuno, che habbiano ricevuto il Battesimo, o sub conditione, quando non vi sia certezza, che siano stati battezzati: E quando vi sia probabile congettura, che qualche Esposto sia venuto da altro Territorio, si procurerà d'haverne le notizie certe per poter ripetere dalla Madre, o Padre le spese, e gli alimenti, secondo sarà di ragione.

10 Compita ch'haveranno i fanciulli Orfani, & Esposti l'età di dieci anni non si abbandonino affatto: ma si procuri con carità d'allettarli ad imparare qualche arte meccanica, raccomandargli agli Artieri, o d'impiegarli in altro esercizio onesto, accioche in quell'età tenera per se stessa proclive all'ozio, & a giuochi, non divengano vagabondi, e vitiosi.

Vogliamo, & ordiniamo, che i sopradetti Statuti fondamentali siano esattamente osservati, riservando a noi, & a nostri Successori la facoltà d'accrescerli, moderarli, e variarli, secondo che così giudicheremo essere expediente per beneficio del luogo Pio, e di prescrivere le regole, che si dovranno osservare tanto per gli Esercizj di pietà, e buona educazione degli Orfani, & esposti, quanto per le spese cibarie, e vestito de medesimi.
Dato dal Nostro Palazzo Residenziale di N. questo dì....

N. Vescovo N.
Supra.

Supradicta Statuta per Illustrissimum, & Reverendissimum D. Episcopum N. condita pro gubernio Hospitalis N. Terræ N. fuerunt publicata in ... die .... mensis ..... anni .... presentibus N. N. & N. N. Testibus adhibitis, atque rogatis.

Ita est N. Cancellarius Curiae Episcopalis N.

ADNOTATIONES.

1 Quia puerorum Orphanorum, & Expositorum Cura Deo acceptissima est; cum ipse dixerit: *qui susceperit unum parvulum talem in nomine meo me suscipit. Matth. 18.* idè datur hic formula Erektionis Hospitalis pro istorum receptione, & nutritione, quæ mutatis mutandis juxta operis injuncti qualitatem, poterit inservire pro forma aliorum Hospitalium, datur quoque exemplum Statutorum in genere, ut Episcopus, alique exequutores dati pro Hospitalium hujusmodi erectione, inde percipere valeant quid sit advertendum, & quid in substantia statuum. Cæterum in concreto, statuta regulanda sunt à dispositione Fundatoris, à loci qualitate, & à reddituum quantitate.

2 **COMMISSUM SIT.** Episcopus tum de jure civili in *l. id quod pauperibus, & in l. si quis ad declinandum C. de Episcop. & cleric.* Tum de jure Canonico in *cap. de Xenodochiis de Relig. domib. in clem. 2. iii. eod. & in Concilio Trid. sess. 23. cap. 1. de refor.* Cura commissa est Hospitalium in quibus pauperes alendi sunt quantumvis exemptorum: ipsisque onus incumbit, ut fidelium voluntates circa opera pia hæc, & similia executioni demandentur, ut expressum habetur in dd. juribus.

3 **PAUPERES PUERI ORPHANI.** Ii propriè dicuntur Orphani qui Patre simul, & Matre carent, ut tradunt DD. relati à Gratian. *discep. 666. n. 2.* At quia in causis piis lata fieri solet interpretatio communior sententia tenet quod Orphanus, seu Orphana dicatur etiam ille, vel illa, quæ Patre caret, & quod idè in Legatis relictis pro maritan-

Monacelli Form. Pars. II.

dis Orphanis Puellis, veniant orbatæ solo Patre, & illis fieri possit distributio ut firmat Gratian. *dict. disceptat. 666. num. 3.* Dian. *resolut. moral. part. 4. tractat. 4. Miscellan. resolut. 140.* quem refert, & sequitur Leoncil. *de Privileg. pauper. par. 2. privileg. 303. num. 1.* Et hoc præsertim quando non concurrant Orphanæ orbatæ utroque Parente Amostaz. *de causis piis part. 1. lib. 4. cap. 6. num. 43. ubi num. 46.* conclusionem sic limitatam extendit ad Puellas habentes Patrem inutilem, Pignatell. *consultat. 2. num. 55. tom. 5.* quia tunc, ut ipse ait, hærevera carent præsidio Patris: sicuti Legatum relictum distribuendum pauperibus Viduis, quod dari possit habentibus Viros inutiles, dicit Leoncil. *de Privileg. paup. dict. privileg. 303. num. 2.* hoc tamen debet intelligi, quoties non concurrant veræ Viduæ, ut mox de Orphanis improprie dictis dicebam ex Amostaz. *num. 46. & num. 49.*

4 **NEC NON EXPOSITI.** Sicuti crudele est filios infantes exponere: ita summæ pietatis, & charitatis Officium est illos suscipere, alere, & nutrire Cherubin. *ad Const. Gregor. XIII. la 44. schol. 2.* sunt enim miserabiles personæ in extrema necessitate constitutæ, idèdque eorum causa est tam favorabilis, ut ubi non adsint Hospitia publica pro illis recipiendis, & bursa Communitatis, ac eleemosynæ locorum Piorum non suppetant, possint in subsidium Divites, tam sæculares, quam Ecclesiastici collectari pro eis nutriendis, ut probat Amostaz. *de caus. piis lib. 4. cap. 11. n. 57. & 58. tom. 1.*

5 Parentes autem qui filios exponunt, præsertim de recenti natos, & sanguinolentos graviter arbitrio Judicis sunt puniendi *leg. sancimus, C. de infanc. expon. Menoch. de arbitr. cas. 396. Raynald.*

K

nald. *observ. crim. tom. 1. cap. 6. §. 5. num. 4. & trib. seqq.* ubi quod Mulier sit fustiganda si infans non moritur: pœna verò ultimi supplicii afficienda, si mors pueri inde sequatur: dummodo tamen expositio fiat in loco remoto, & solitario: secus si exponatur in loco frequentato, & cuilibet obvio; nam tunc si fœtus expositus non moriatur debeat absolvi, & ratio est quia tunc non impietatem eos movisse ad exponendum credendum est, sed propriam honorem qui non modo filiis, sed vitæ propriæ ab aliquibus antefertur, ut benè observat Menoch. *loco citat. num. 6.*

7. ad vitandam infamiam gravem, quæ æquiparatur morti, sicut honor vitæ, Sebast. Medic. *de regul. jur. par. 2. regul. 1. ampliat. 50.*

6 An autem Expositi æquiparentur vulgò quæsitis, vel potius censerì debeant legitimi, quæstio est non modica. Una enim opinio tenet, quod cum communiter, & ut plurimum non exponantur, nisi naturales, & illegitimi, & expositio repugnet legitimæ filiationi, reputandi sint Spurii, & irregulares, adeò ut indigeant dispensatione ad ordines, & Prælaturas, & hanc de Stylo Datarie servari testatur Corrad. *prax. dispensat. lib. 3. cap. 2. nu. 1. & 2.* ubi dat formulam expedire solitam, & Corrad. sequitur Pignatell. *consultat. 34. per tot. tom. 7.* & hanc esse magis tutam, & in praxi sequendam monent Sayr. *de censur. lib. 6. cap. 10. num. 39.* Piafec. *prax. Episcop. part. 1. cap. 1. artic. 4. de requisit. etat. confirmat. & nat. n. 18.*

7 Alia opinio astruit, quod debeant reputari legitimi, eo quia in dubio pro favore prolis sit judicandum, & sumenda sit conjectura, quæ delicti præsumptionem excludat; unde potius legitimi quam Spurii reputandi sint: eosque propterea absque dispensatione successionum, ordinum, & dignitatum esse capaces, firmant Gratian. *disceptat. 135. num. 31. & discept. 267. num. 22.* Barbof. *de Offic. Episcop. alleg. 51. num. 150.* & hanc sequitur Illustriss. Zaul. *observ. ad stat. Favent. lib. 7. rubr. 22. n. 20.*

8 Alia demum distinguit, nempe quod si Expositi sint Hospitalium, & Confraternitatum, quibus Pontifex Indultum

concessit, ut habeantur pro legitimis, nulla alia indigeant dispensatione: si verò fuerint Expositi in aliis Hospitiis, & locis, quæ tale Indultum non habent, tunc censerì debeant illegitimi, & irregulares, & promoveri ad ordines non possint sine dispensatione saltem Episcopi, & hanc amplectitur Amostaz. *de cas. piis lib. 4. cap. 11. num. 76. tom. 1.* Et hac ultima Sententia videtur proxima veritati, cui quoad facultatem Episcopi, in dispensando ad ordines, & Beneficia favet expressè, & absolute Sayr. pro prima sententia allegatus *dist. nu. 39. in fine* cum certum sit quod Episcopus vigore *Concili Trident. sess. 24. de reformat. cap. 6.* in omni irregularitate occulta dispendet, maxime in dubio facti.

9 Neque officit stylus Datarie, quia hujusmodi dispensationes non sunt de necessitate: sed vel expediuntur ad cautelam, vel pro iis tantum in quibus adest certitudo maculæ illegitimitatis, non autem pro aliis, qui in occulto dubio facti versantur, quos Episcopus potest dispensare, ut probant auctoritates allegatæ.

10 PRO DOTE, ET MANŒ. Mansus dicitur spatium terræ sive fundi, quod duobus bobus per annum arari, & coli potest, ut dicit Glos. *in c. 1. de cens.* Sed hic accipitur pro illa Dote, sive fundo dotali Ecclesiæ, beneficii, seu Hospitalis, pro sustentatione Ministrorum, Orphanorum, seu pauperum constituta in bonis stabilibus, ut tradunt Barbof. *in d. cap. 1. de cens. num. 5.* Pirhing. *in juris canon. lib. 3. titul. 39. num. 44.*

11 SUFFICIENTIA. Per hanc expressionem admonentur Episcopi, ut in foundationibus tum Hospitalium, tum aliorum locorum Piorum, primo loco examinent, & probè perpendant, an bona assignata correspondeant oneribus injunctis: Nam Dòs constituta in prima erectione debet esse sufficiens, ut notat Glos. *in c. secundum canonicam 23. quæst. ultim.* & advertit quoque Zaul. *observ. ad Stat. Favent. rubr. 7. lib. 6. n. 36.* si enim ad usum destinatum non esset sufficiens, posset Episcopus in alium pium usum convertere ad tradita per Ricc. *decis. 125. n. 8. part. 2. & collect. 558. vers. tertia causa, & collect.*

1270. limitat. 5. Barbof. de offic. Episcop. alleg. 83. nu. 5. 6. & seqq. quos sequitur Donat. de regular. tom. 3. tract. 8. q. 27. n. 7.

12. **PROUT JURIS EST CONFERIMUS**. Causa Hospitalis favorabilior est, quam causa alicujus Ecclesiae, quia illa respicit bonum pauperum, & miserabilium personarum, pro quibus bona Ecclesiae alienantur, Amostaz. de caus. piis par. 1. lib. 4. cap. 11. n. 36. idemque si sit fundatum auctoritate Episcopi, habet privilegium Ecclesiarum, etiam si non habeat Ecclesiam annexam, excepta immunitate, Ricc. prax. par. 3. resol. 132. nu. 3. Secundum est immune à Gabellis, Amostaz. ubi supra n. 32. & praesertim pro Dote, & Manso in primæva fundatione assignatis, Pirhing. in jus can. tit. 39. n. 44. vers. porro tom. 3. & tam pro communitativis, quam Cameralibus, excepta in Statu Ecclesiastico gabella macinatus, ut sacris canonibus, & auctoritatibus cumulatis probat Zaul. loco citato n. 34. ubi testatur ita fuisse semper judicatum in omnibus Tribunalibus Urbis, & novissime declaravit plena Camera in Maceraten. favore Collegii Barnabitarum 1. Julii 1697. & Sac. Congregat. Boni Regiminis in Veltierna favore Conservatoriorum Puerorum, & Puellarum pauperum 17. Junii 1699. Tertio Hospitalia non tenentur solvere Episcopo visitanti procuracionem, Fagnan. in cap. venerabilis n. 34. de cens. & exact. Pirhing. in jus canon. lib. 3. tit. 39. n. 79. Piafec. prax. part. 2. cap. 3. art. 8. de visit. n. 19. Quarto usurpantes bona, & fructus Hospitalium incidunt in excommunicationem Concilii Sess. 22. cap. 11. reservatam Papæ Bonac. in Bull. Cœneæ quest. 18. punct. 4. n. 9. vers. fin. Nicol. lucubr. lib. 5. tit. 39. num. 116. vers. verum tamen est.

13. **PER POTER RIPETERE DALLA MADRE, O PADRE ETC. SECONDO SARA' DIRAGIONE**. Hoc dicitur Statuto ad demonstrandum, quod licet Parentes, qui exponunt propriam prolem regulariter peccent, & teneantur damna loco pio illata refarcire, adeo ut plures Episcopi hunc casum inter reservator reponant, ut testatur Leoncil. de privileg. pauper. part. 1. quest. 3. n. 68. & apud Barb. de offic. Episcop. allegat. 51. n. 143. non tamen semper regula vera

est. Etenim in hoc articulo DD. divisi sunt. Alii inquam tenent, quod Parentes quantumvis Divites alimenta restituere non teneantur, ex eo quia Hospitalia ista intuitu pietatis, & misericordiae alimenta Expositis prebeant propter Dei amorem, & non animo repetendi. Alii quod teneantur restituere ex æquitate, non autem de jure stricto. Alii quod ex justitia si sint divites, quia horum Hospitalium institutio fit ad nutriendos Expositos pauperes. Alii demum distinguunt, quod nempe si Hospitaliale fuit simpliciter fundatum absque alia declaratione teneantur restituere, quia praesumitur Hospitaliale fuisse fundatum pro egenis (ut in nostra formula) non autem si expressa, vel conjecturata fundatoris voluntate appareat, voluisse redditus Hospitalis liberaliter expendi debere in alendis expositis, inspecta solum eorum praesenti necessitate absque alia consideratione ad Parentes: quos omnes refert Amostaz. de caus. piis lib. 4. cap. 11. n. 66. ad 71. qui in hac quarta sententia residet, & eum sequitur Zaul. observat. ad statut. Favent. tom. 2. rubr. 22. n. 10. lib. 7.

14. Ex quibus satis constat non esse absolute certum, quod Parentes exponentes filios teneantur semper, & in quocumque casu damna refarcire, etiam si divites sint, (si enim sunt pauperes eos non teneri omnes fatentur:) sicuti non peccant quando non habent unde alant, & adhibita cautione vitæ infantes exponunt, ut se declarat Barbof. loco cit. n. 147. In nostra autem hypothese si Parentes haberent unde reddere, & damna refarcire, tenerentur ex duplici capite, & quia Hospitaliale esset erectum pro egenis, & quia pro solis indigenis. Et si Pater cui onus incumberet pauper esset, teneretur Mater si esset dives Leoncil. de privileg. pauper. part. 2. privileg. 243. n. 3. Amostaz. de caus. piis lib. 4. cap. 9. n. 34. tom. 1. Cæterum notandum, quod licet Mater teneatur de jure lactare filium usque ad triennium, l. fin. Cod. de patr. potest. Leoncil. ibid. num. 1. Amostaz. n. 31. adhuc tamen si esset pauper, & sibi victum laborando quaerere cogere, filium lactare non cogitur, imò si tunc lactaret, & nutriret, expensas repetere posset a Patre ejusque

hæredibus, ut firmant Leonc. loc. citat. n. 7. Zacch. de salar. quest. 80. n. 12. & Amoflaz. n. 33. cum quibus concordat Surd. de aliment. tit. 7. quest. 13. num. 15. ubi n. 16. dicit, quod si Pater est paratus alimenta præstare, ut filium nutriat, non possit Mater se ab hoc onere excusare, & eximere.

15 Hinc ad decisionem alterius dubii huic proximi transeamus: an scilicet Alumni Seminarii, seu Collegii Ecclesiastici (quod ex lege Concilii Trident. pro pauperibus Clericis erigitur,) qui possunt facultatibus Parentum ibi manuteneri, & adhuc gratis aluntur, vel post egressum ad Statum laicalem redeunt, teneantur ad restitutionem alimentorum.

16 In qua quæstione quoad primos Frances de Eccles. Cathed. cap. 28. num. 181. hæc habet -- *Hæc extrema ab instituto quæstio investiganda est, an videlicet filius pauperis ea ratione ad Seminarium admissus, cujus Pater tempore studiorum ad pinguiorem devenit fortunam, in eo perseverare possit, expensis Seminarii alendus? in qua negative respondendum est. nam cum qualitas paupertatis requiratur, quæ tractum habet successivum per tempus, ea deficiente expellendus est, præcipuè cum huic adsit præjudicium aliorum pauperum, quibus prospicere, & non aliis Sancta decrevit Tridentina Synodus, nisi Pater dives effectus alimenta solvere voluerit juxta Concilii dispositionem. Et post solutionem objectorum num. 188. profertur dicendo -- Unde qualitas superveniens divitiarum, quæ ipsum inhabilitat ad Seminarium, erit respiciens tempus futurum nequaquam præteritum, ita ut alimenta percepta restituere non teneatur, &c. & num. 190. concludit -- Retinebit igitur alimenta præterita, sed futura in quibus qualitas deficit, acquirere non valebit.*

17 Huic doctrinæ se sociat Chrispin. de visit. par. 2. §. 31. num. 37. ubi sic ait -- *Parimente si debbono licenziare quelli, che havendo del loro, e potendo alimentarsi in Seminario à spese proprie, non vogliono contribuirevi, mangiando quel pane ch'è stato destinato per alimenti de' poveri Alun-*

ni: e sono certamente costoro obligati alla restituzione. Se vi fossero de' Vescovi, che per qualche humano rispetto introducessero, o mantenessero in Seminario questa sorte d'Alumni, sappiano che n' haveranno da rendere stretto conto a Dio. Quis autem ad hunc effectum dicatur pauper, Episcopi arbitrio relinquitur, qui ponderatis conditione personæ, facultatibus familiæ, & qualitate loci rectum faciet judicium Franc. loco citato num. 195. dummodo non careat bonis internis à Tridentino requisitis.

18 Quo verò ad alios, qui post egressum à Seminario redeunt ad statum laicalem, videtur distinguendum: Si enim tempore admissionis fuerunt recepti cum obligatione, & fidejussione alimenta restituendi in casu desertionis status Clericalis, vel non adimplementi alterius conditionis à Statutis Collegii requisitæ, prout frequenter in Synodibus plurimis mandari solet, & de praxi testatur Zelor. in prax. verb. Seminarium §. 2. quem refert, & sequitur Pac. Jord. e lucubr. lib. 7. tit. 4. de Visit. Semin. num. 7. & tunc certum est, quod nulla eis excusatione suffragante, tenentur ad restitutionem, ut in terminis Seminarii Romani decisum fuit à Rot. in decis. 295. par. 19. tom. 1. rec. per tot.

19 Si verò obligatione restituendi neglecta, fuerint simpliciter admissi; tunc censuram, quod si erant pauperes, & ad pinguiorem fortunam non devenierint, aut si devenierint, non nisi post egressum, ad restitutionem non teneantur: quia mutatio status nihil obstat eis, quominus id quod justo titulo, & tempore habili acquisiverunt retineant ex text. in l. fin. ff. unde liber. Franc. d. n. 190. nisi forte adesset statutum Synodale, quo tales Alumni desertores ad restitutionem adigerentur: quia tali casu cogi poterunt ad sumptus refectorem, prout Decretum Synodi approbando respondit Sac. Congreg. Concilii in Cesenaten. Synodi 26. Februarii 1695.

Testimonialium litterarum pro
Concionatore.

FORMULA VIII.

SUMMARIUM.

- 1 Concionatoribus dantur Litteræ testimoniales de exercitio prædicationis.
- 2 Munus prædicandi ad Episcopos præcipue pertinet, quod per se ipsos exercere tenentur, nisi legitime sint impediti.
- 3 Episcopus si vult Universitati laicorum nominationem Concionatoris pro Cathedrali auferre, tenetur de proprio eleemosinam solvere.
Personarii non tenentur contribuere pro expensis manutionis Concionatoris, quas Episcopus facit.
Episcopus à jurisdictione suspensus, si eleemosinam solvit, Concionatorem pro Cathedrali eligit, & non Vicarius Apostolicus.

- 4 Concionatores nominati, si post acceptationem renuncient, vel aliquo impedimento prædicare non possunt, non præjudicant nominantibus.
- 5 Concionatoris nominatio facta imminente tempore prædicationis, vel pro loco in quo non solet prædicari, potest ab Episcopo rejici.
Parochis, si per se ipsos munus prædicandi adimplent, prohiberi non potest ne prædicent in eorum Ecclesiis.
- 6 Clerici Minorum Ordinum possunt de jure exercere munus prædicandi, si ab Episcopo eis committatur, sed in praxi non servatur.
- 7 Concionatores debent prædicare secundum audientium captum, juxta monitum canonis, & Pontificis Innocentii XI. & n. 8. & 9.
- 9 Utilitates, quæ proveniunt ex prædicatione verbi Dei, si rectè fiat, enumerantur.
- 10 Concionatores, qui munus prædicationis laudabiliter non implent, non sunt commendandi, sed à munere repellendi.

N. Dei, & Apostolicæ Sedis gratia
Episcopus N.

» CUNdīs ubique locorum testamur R. P. N. Theologiæ Magistrum
» Ordinis N. Concionatorem à Nobis electum pro hac nostra Ca-
» thedrali Ecclesia in proxima præterita Resurrectionis Dominicæ Qua-
» dragesima, quotidie jejunio majore durante ex Suggestu hanc CHRIS-
» TI plebem nobis commissam Evangelicæ Doctrinæ pabulo refecisse,
» ac opere, & sermone potentem Christianas virtutes, & pietatem in
» populo, (plenitudine cordis nostri lætitia) laudabiliter promovisse; ut
» meruerit præsentēs testimoniales litteras ultrò oblatas obtinere.
» In quorum &c.

N. Episcopus N.

Loco ✠ Sigilli.

N. Secretarius.

Monacelli Form. Pars II.

K 3

Alia

Alia.

» **E**GO infrascriptus Ecclesiae Matricis, & Parochialis S. N. Terrae N.
 » Diocesis N. Rector perpetuus, cunctis indubiam fidem facio, & in
 » verbo veritatis testor Admodum R. P. N. Sac. Theologiae Magistrum, seu
 » Baccalaureum) Concionatorem in dicta Ecclesia electum pro prima pra-
 » terita Sanctissimae Resurrectionis Dominicae Quadragesima, quotidie je-
 » junio majore durante ex suggestu ibidem populo verbum Dei, secundum
 » audientium captum praedicasse, & in lege Evangelica puritate Doctrinae,
 » & fecunditate eloqui audientium mentes erudivisse: fateorque in dicto
 » munere voce, operibus, & exemplis ita laudabiliter se gessisse, ut
 » in suo discessu, mihi mœrorem, reliquis cunctis dicti loci maximum
 » sui desiderium, absque ulla hesitatione reliquisset. In quorum omnium
 » fidem praesentes testimoniales dedi hac die, &c.

Loco ✠ Sigilli.

N. Rector perpetuus Ecclesiae Matricis loci N.

ADNOTATIONES.

1 Solent Concionatores, qui verbum Dei praedicant tempore Quadragesimae seu Adventus Domini, post munus expletum, testimoniales litteras, tum ab Episcopis, tum à Rectoribus Ecclesiarum exquirere; quia illis obtentis, & ostensis augent merita pro consequendis gradibus in Religione, ideòque earum formulas hic reponere studui.

2 **A NOBIS ELECTUM PRO HAC NOSTRA CATHEDRALI ECCLESIA.** Cum praedicatio sit actus jurisdictionis, quem nemo potest exercere, nisi ex commissione Episcopi, *cap. excommunicamus 13. §. quia verò de haeretic.* hinc est quod solus Episcopus, eligit & approbat Concionatores: ceteri autem nominant, & praesentant; & Regulares tanquam in hoc munere Episcoporum Coadjutores ab eis missi, praedicant Evangelium. Cæterum munus praedicandi propriè, & praecipuè ad Episcopos pertinere, tum usus veteris Ecclesiae, & omnium Sanctorum Episcoporum exemplum; tum ipsa docet Episcopalis consecratio, in qua dicitur *accipe Evangelium, vade praedica populo tibi commissio.* Ideò Paulus ad Timotheum scribens, ipsum terribili adjuratione obtestatur per Deum, & Jesum Christum,

ejusque adventum, & Regnum, ut instanter praedicet, moneat, increpet in omni patientia, & doctrina. Et de se ipso ad Corinthios 1. 6. ait *si evangelizaverò non est mihi gloria: necessitas enim mihi incumbit? ut enim mihi si non evangelizaverò.* Teneri autem per se ipsos hoc Officium exercere Synodus Tridentina edixit antiquos Canones secuta, nisi fuerint legitime impediti. Quem obligationem ab omnibus Episcopis, qui doctrina, & Sanctitate floruerunt, agnitam fuisse evidens est, & plura in hanc rem congerit Christian. Lupus in *not. ad Canonem XIX. Concilii Trullani*, ex quibus elucet invariabilis Spiritus Ecclesiae: sed summopere diebus nostris dolendum est, quod dum haec documenta proponuntur, vel tanquam ritus, & formulae ab aliquibus accipiuntur: vel ad saecula jam praeterita spectare dicuntur, quia (sunt verba Cartusian. in *act. Apost. c. 6.*) *jam plures plusquam oportet, docet, aut docet circa temporalia occupantur exterioribusque versantur: mente sunt frigidi, nec in Spiritualibus exercitiis habent saporem.*

3 Dum igitur Episcopus pro Cathedrali Praedicatorum approbat, & Universitas laicorum, vel alius nominat, & praesentat, ac eleemosynam solvit: Si velit laicis jus nominandi auferre (sicuti potest), tenetur eleemosynam de proprio sol-

solvere, ut pluries decretum fuit à S. Congregationibus, quarum resolutiones retuli tom. 1. tit. 12. annot. ad form. 7. à nu. 11. cum seqq. quibus nunc addo responsa data à Sac. Congregat. Concilii in *Asina* 30. Septembris 1702. & in *Neocastren.* 6. Octobris 1703. ad quam eleemosynæ taxam, seu Prædicationis mantentionis expensas contribuere non tenentur Pensionarii mensæ Episcopalis, Sac. Congregat. Concilii in *Nullus* 29. Maii 1649. in qua sic habetur — Sac. Congregat. Concil. censuit Pensionarios Mensæ Episcopalis non teneri contribuere pro rata expensas, quas Episcopus annuatim solvit ex fructibus mensæ Prædicatori in Cathedrali concionanti lib. 18. pag. 624. Quod si Episcopus esset ab exercitio jurisdictionis suspensus, adhuc retinet jurisdictionis electionis: nam ipse (si solvit) debet Prædicatorem in Cathedrali eligere, & non Vicarius Apostolicus, ut respondit Sac. Cong. Episcop. in *Sorana* 13. Feb. 1699.

4 Alii verò Concionatores nominati, præsentati ab iis, qui jus habent nominandi, si post præsentationem Ordinario factam, renuncient, vel ex alio impedimento prædicare non valeant, non præjudicant Electoribus, seu nominantibus, quin valeant alium Concionatorem nominare, & præsentare, si hoc faciant tempore congruo, & sine fraude, per Text. expressum in cap. si electio 26. de elect. in 6. ibi — Si electio ex eo non sortiatur effectum, quia electus consentire recusat, vel post consensum renuntiat juri suo, aut forte diem claudii extremum, seu propter occultum ejus vitium irritatur. Electores (qui jam fuerant, quod spectabat ad ipsos infra juris terminum eligendo) habebunt à dissensu, renunciatione, morte, vel irritatione prædictis, ac si vacatio nova esset, tempus integram ad electionem aliam celebrandam: dummodo nil fraudolenter egerint in præmissis. Sac. Congregat. Episcoporum, & Regularium in *Ariminen.* 8. Februarii 1686.

5 Dixi si præsentatio secunda, vel tertia fiat tempore congruo: nam si fieret imminente tempore prædicationis, Ordinarius non teneretur illum admittere, ut jam dixi tom. 1. tit. 12. annot. ad form. 7. n. 2. Vel præsentaretur pro aliquo loco, in quo adesset consuetudo quod non prædicetur

nisi in Ecclesia Cathedrali, vel Matrice: quia Episcopus poterit præsentationem Concionatores rejicere, & prohibere ne prædicetur in aliis Ecclesiis etiam Regularium, Sac. Congr. Episc. & Regular. in *Tortonen.* 10. Februarii. & in *Asten.* 6. Septembris. 1604. præterquam in Parochiali: nam Parocho in sua Ecclesia prædicatio verbi Dei prohiberi non potest, dum per se ipsum munus hoc implet, ut dixi tom. 1. tit. 11. annot. ad form. 7. n. 10.

6 An autem ad exercendum hoc munus prædicationis nominari, præsentari, & eligi valeat Clericus idoneus in sacris non constitutus? hunc articulum tractant Barbof. de jur. Eccles. cap. 13. num. 19. & de Offic. Episcop. allegat. 76. n. 45. Pac. Jordan. elucubrat. lib. 6. tit. 1. n. 84. & 85. Lauret. de Franc. contr. part. 1. n. 579. ibique Pasqualig. Passerin. de stat. hom. tom. 2. quest. 187. artic. 1. n. 120. qui omnes concorditer firman, quod cum Officium prædicationis non sit actus Ordinis Sacri possit per Episcopum committi, & delegari simpliciter Clerico Minorum Ordinum, & ita declarasse Sac. Congregat. Concilii testantur Fagnan. in cap. responso n. 19. de sentent. excommunic. Gallemart. collect. in Concil. Trident. cap. 4. sess. 24. refor. n. 11. Textui autem in cap. adicimus 16. quest. 1. quo cavetur, quod nullus præter Sacerdotes audeat prædicare respondet Navar. conf. 7. lib. 1. de Offic. judic. deleg. n. 2. quod locum habeat in volente prædicare auctoritate propria, & Officii: Et huic intellectui favet resolutio Congregat. Episcoporum, & Regularium capta in una *Caputaquen.* 14. Decembris 1696. in qua cum quidam Clericus Andreas Sanson ætatis annorum viginti unus licentiatus in Philosophia, & Theologia, prædicare vellet tempore Quadragesimæ in uno ex locis dictæ Diocesis, & Episcopis licentiam concedere renuisset illam obtinere sperans à Sac. Congregat. sub dicta die rescriptum fuit — relata; ex quo datur intelligi quod ab hac rejectione non datur reclamatio, nec admittitur recursus: quia regulariter talis facultas in praxi non tribuitur, nisi Sacerdotibus, vel saltem constitutis in Ordine Diaconatus: & ita servandum esse: & ordinatum fuisse legimus in Edicto Sanctissimi

mi D. N. Clem. XI. quod publicari fecit anno præterito 1705. circa observantiam ritus in expositione quadraginta horarum §. 22.

7 **SECUNDUM AUDIENTIUM CAPTUM.** Oportet, qui docet, & instruit animas rudes, esse talem ut pro ingenio discipulorum semetipsum possit aptare, & verbi ordinem, pro audientis capacitate dirigere (sunt verba Canonis Oportet 8. quest. 1.) Item oportet, quod Prædicator opere compleat, quod verbo prædicat: quia bene vivendo, & bene docendo populum instruit, quomodo debeat vivere: bene autem docendo, & malè vivendo, Deum instruit, quomodo debeat illum condemnare: Aphorismus est Sancti Joannis Chrysostomi *relat. in cap. multi distinct. 40.*

8 Meminerint propterea Concionatores illius Apostolicæ admonitionis, quam Innoc. XI. Pont. Max. per Organum Congreg. Concilii eorum auribus intonuit usque de anno 1680. nè scilicet sal quod pro Dei verbo à Sanctis accipitur per futes Conciones evanescat: vel per eloquentiam planè stultam infatuetur, & conculcetur ab hominibus: quæ enim (dicit Summus Hierarcha) Ministerio tam Sacro Majestas, qui decor, quæ Sanctitas, quæ utilitas inest? Quando plurimi, ut Paulus clamar, Verbum Dei adulterantes aut jocis, tamquam histriones, aut conversi ad fabulas, uti Poetæ, auditores sibi prurientes auribus coacervant, aut inanis facundie lenocinio, & calamistrato, ac meretri-

cio planè stylo, prædicationis Fidem corrumpunt.

9 Et tandem sæpè legant, mente retineant, & exequantur nova monita ejusdem Religiosissimi Pontificis eis tradita anno 1686. occasione belli Principum Christianorum Fæderatorum contra immanissimum Turcarum Tyrannum: quæ continentur in sequenti Enciclica ordinatione, utilitates enim ex verbi Dei prædicatione si rectè fiat plurimæ sunt. Primò frænata peccatis: scriptum est enim. *In corde meo abscondi eloquia tua, ut non peccem tibi Psal. 118.* Secundò: mundat à peccato commissò, & vos (inquit Christus) mundi estis propter sermonem quem locutus sum vobis Jo. 15. Tertiò vivificat Animam verba quæ ego loquor spiritus, & vita sunt Jo. 6. Quartò illuminat mentem: *declaratio sermonum tuorum illuminat, & intellectum dat parvulis; lucerna pedibus meis verbum tuum, & lumen semitis meis Psal. 118.* Quintò inflammat ignitum eloquium tuum vehementer *ibid.* Sexto Animam pascit *non in solo pane vivit homo, sed de omni verbo, quod procedit de ore Dei Matth. 4.* Septimò sanat intellectum *missi verbum suum, & sanavit eos Psal. 106.* Octavò confirmat: *confirma me in verbis tuis Psal. 118.* Nono emollit: *emittet verbum suum, & liquefaciet ea Psal. 147.* Decimo fecundat: *sicut descendit imber de Cælo, & germînare facit terram, sic erit verbum meum, quod ad me non revertetur vacuum Isa. 55.*

AVVERTIMENTI

Da darfi per Ordine di Nostro Signore Innocenzo XI.
alli Predicatori dell' Anno 1686. cavati da
gl' Atti di San Carlo .

*GASPAR Tit. S. Silvestri in Capite S. R. E. Presbyter Cardinalis
de Carpineo SS. D. N. Papæ Vicarius Generalis, & in Al-
ma Urbe, ejusque Districtu Judex Ordinarius &c.*

- I. **C**He faccino riflessione alla dignità del loro ministero; e propriamente Pastorale, e quell'istesso che dovrebbe far la Santità Sua per se medesima se non si trovasse da altre cure occupata .
- II. Che la parola di Dio si cavi da gli Evangelii correnti, & esplichì à gli Auditori con ogni efficacia, per trarne il profitto dell'anime loro, in esaltare le virtù, detestare li vitij, e le corrutele de costumi, non di passo, ò per funtoriamente, ma di proposito, e con vivi argomenti presi dalla Scrittura, e da Santi Padri.
- III. Che il Popolo s' ecciti alla Divozione, & alla frequenza de Sacramenti .
- IV. Che s' incarichi sopra tutto alli Padri di famiglia d'erudire, & infra-
dare li figliuoli nella via della salute, insegnando loro da se stessi i fonda-
menti della Dottrina Christiana, & i Decreti del Sac. Concilio di Trento,
e mandandoli ad instruire più pienamente da proprii Parochi.
- V. Che nelle Prediche si tiri più al frutto, che all'ostentazione dell'elo-
quenza, sfuggendo le descrizioni, li tiri di memoria, & altre vane
apparenze d'ingegno, improprie degli Oratori Sacri.
- VI. Che per imprimere maggiormente nella memoria il contenuto nel-
la predica si repiloghino nel fine i punti più sostantiali, e si ecciti il
Popolo à qualche atto di divozione, e di pentimento de' propri pec-
cati .
- VII. Che oltre la detestazione generale de' vitij, descenda particolar-
mente ad esaggerare contro di quelli, che più prevagliano, come è in
Roma l'immodestia del vestire contro gli Ordini reiterati della Santità
Sua sotto pena di scomunica Papale, male osservati specialmente nel
Carnevale passato, qual difetto si rende anco commune nel lusso, e
profanità de' huomini. L'ignoranza della Dottrina Christiana, che
si trova anche nelle persone adulte. L'inosservanza della Quaresima, e
facilità de' Medici nel dar le licenze di mangiar carne, e di quelli
che senza necessità ne usano. La negligenza de' medesimi Medici in
procurar, che si confessino gl' Infermi prima che scorra il Terzo
giorno della lor visita, in conformità della Bolla rigorosissima in-
torno à ciò del Beato Pio V. L'ammettere, che fanno le Madri sot-
to

to preteſto, ò ſperanza di matrimonio, li giovani à converſar con le lor figlie, per li graviffimi diſordini, che ne ſeguono.

VIII. Si devono eſortare i Fedeli à concorrere ad una cauſa commune tanto importante, e tanto glorioſa al nome Chriſtiano, con la ſommuniſtrazione de' ſuſſidii conforme la richieſta, che ne hà fatto Sua Santità con publicare l'Indulgenza della Cruciatà. E benchè vi ſiano molti modi di guadagnare Indulgenze; nondimeno l'Opera meritoria di queſta è ſuperiore à tutte l'altre. A queſt'effetto ſi dà l'aggiunta copia delle Lettere circolari ſcritte à tutti li Veſcovi del Chriſtianeſimo, per fare incaricare tutto queſto alli Predicatori delle loro Dioceſi. E per ultimo far pregare Sua Divina Maeſtà per la conſervazione, e ſalute della Santità Sua, acciò dia al ſuo Apoſtolico zelo forza, e vigore di potere aſſiſtere a i graviffimi biſogنی della Chriſtianità tutta.

G. Gard. Vicario.

Raffaele Fabretti Segretario.

Copia di Lettera Circolare ſcritta alli Veſcovi.

Illuſtre, e Molto Reverend. Monſig. come Fratello. Hà il Sig. **IDDIO**. come Padre di Miſericordia, e Conſolatione, non ſolo allontanato dal ſuo Popolo il ſtagello della Sua Divina Indignazione, liberando la Città di Vienna, che con la ſua perdita, baverebbe inevitabilmente portato ſuo l'eſterminio delle più remote Provincie del Chriſtianeſimo; mà moltiplicate le Vittorie all' Armi Chriſtiane nella preſa di molte Piazze, e nella diſſata dell' Armate del fieriſſimo comune Inimico. Queſte Celeſti benedizioni ſiccome obligano ciaſchedun fedele a rendere inceſſantemente al Datore di eſſa le più humili gratie: così fanno conoſcere, che per conſeguirne la continuatione è neceſſario ricorrere con aſſidue Preghiere al Dato degli Eſſerciti, acciò per ſua infinita pietà ſi degni con la ſua potente deſtra aſſiſtere alla ſua cauſa, conſondendo ſempre più la perfidia, e potenza del Turco con la proſperità di Succeſſi dell' Armi Chriſtiane. Doverà dunque Voſtra Signoria dare precifo ordine alli Predicatori della ſua Dioceſi di eſſortare efficacemente ne Pulpiti li Popoli à porger con lagrime, & humiltà di ſpirito frequenti Voti à Sua Divina Maeſtà, per i felici progreſſi delle Armi della Sacra Lega, & aiutare queſta Santiffima Giuſtiſſima Guerra con quei ſuſſidii, che richiede una cauſa, nella quale ſi tratta della ſalute Univerſale, rendendo in tal congiuntura al **SIGNOR IDDIO** qualche parte di quello, che dalla Divina Miſericordia gli è ſtato concesso. Tali ſono i ſentimenti di Noſtro Signore, che come benigniſſimo Padre veglia giorno, e notte con indefeſſa ſollecitudine, providenza, & ogni maggior ſforzo alla ſicurezza de' ſuoi figli, & à gli onoraggi della Chriſtianità. E mentre Io nel comunicarli à V. S. adempifco l'obbligo, che me ne corre, le prego dal Signor Iddio ogni vera proſperità.

Roma 16. Febraro 1686.

10. ABS-

10 **ABSQUE ULLA HÆSITATIONE**. Innuit hic formula, quod Rectores Ecclesiarum requisiti, testimoniales de munere prædicationis expleto dare, & subscribere non debent; quoties Concionator non bene se gessit, puta, si in Suggestu modestiam, & monita mox tradita non servavit: si domi lufores alearum recepit, & fovit: si per vias, & Plateas frequenter cum Laicis ambulavit, & commestationibus interfuit: si in quarendo elemosynas pro se, aviditate indicium dedit potius pro marsupio im-

plendo, quam pro Animabus Christo lucrandis, ministerium gessisse: si inquam Concionator hæc signa (quæ vix ab irreligiositate sejungi possunt) in Populo reliquit, nullo modo est commendandus, sed festinanter, & impigrè Ordinario à Rectoribus est denunciandus, ut ab hoc munere, & à sua Diœcesi in futurum repellat. Qui enim quærit in hoc Sacro Ministerio quæ sua sunt, & non quæ Jesu Christi, non est Minister ejus, sed Nebulo, & quasi pannus menstruatus: omne verbum illius Isa. 64.

FOR-

FORMULARIUM LEGALE PRACTICUM

Fori Ecclesiastici.

TITULUS XIV.

De Administratione, & alienatione rerum Ecclesiarum.

Edicti monitorialis contra occupantes bona, & jura Ecclesiarum.

FORMULARI

SUMMARIUM

- 1 **B**ona Ecclesiarum sunt patrimonium Christi.
Ecclesiastici in bonis, Ecclesie habent solum usum.
  - 2 Bona Ecclesie surripientes sunt excommunicandi.
Debitores Ecclesie, qui debitum non solvunt non dicuntur Usurpatores.
Rectores Beneficiati incidere facientes Arbores frugiferas in bonis Ecclesie, non dicuntur Usurpatores, sed alienantes.
  - 3 Cathedralicum dicitur census Ecclesie Cathedralis.
  - 4 Cathedralicum prescribi non potest, & debetur ab Ecclesiis Beneficiatis non obstante consuetudine non solvendi, & num. 5. & 6.
  - 7 Cathedralicum respicit legem Dioecesanam.
- Non debetur à Clericis non Beneficiatis.
Neque ab illis, qui ordinantur ad titulum Masse communis.
Debet solvi à seminario pro Beneficiis unitis.
- 8 Cathedralicum debetur juxta quantitatem, & taxam solvi solitam rationabilem.
  - 9 Decimæ debentur jure Divino, quæ vero de jure Ecclesiastico.
Decimæ solo Parocho solvendæ sunt, Clericis autem per participationem ratione servitii, aut tituli Beneficii.
  - 10 Regulares, etiam Societatis Jesu tenentur solvere Decimas prædiales, etiam pro bonis primæ erectionis juxta loci consuetudinem, quamvis in præteritum non solvunt.
Exemptio Regularium à decimis, non suffragatur colonis.
  - 11 Decima prædialis debetur ex prædialio mutato, quamvis ex fructibus quæ gignit, Decima non debeatur.
  - 12 Jus exigendi Decimas transire non potest in Laicum, nisi auctoritas

- tas Papæ intercedat.
- 13 Decime exiguntur per Reges, & Principes Indulto Pontificis, non possunt per eos transferri in laicos, nisi expressè concedatur.
- 14 Episcopus ratione suæ Ecclesiæ Cathedralis habet jus ad quartam ex relictis piis, Decimarum, & mortuorum. Quarta funeralium debetur Parocho juxta consuetudinem regionis. Regulares tenentur solvere quartam funeralem, nisi specialiter privilegiati non sint, non suffragante privilegiorum communicatione.
- 15 Consuetudo dandi alicui Ecclesiæ oblationes intra annum, habet vim obligandi, & servanda est.
- 16 Notarii tenentur ex officio revelare Instrumenta, & legata facta favore locorum piorum, alias graviter peccant.
- 17 Legatum relictum Monasterio bonorum incapaci, pro Sacristia, Valitudinario, vel Ecclesiæ pro cætera, & oleo debet investiri pro adimplenda Testatoris voluntate. Et si gravetur, hæres illud tenetur subministrare.
- 18 Legatum relictum Virgini pro matrimonio carnali, debetur etiam si efficiatur Monialis. Legatum factum Virgini pro matrimo-
- niocarnali, non debetur si ingrediatur Religionem si est factum sub conditione, quod decedente sine filiis legatum redeat ad hæredem.
- 19 Legatum relictum pro constructione Ecclesiæ, debetur unà cum fructibus, si res legata de sui natura est fructifera, aut ex eo fructus percipi potuissent. Legatum relictum ad usum illicitum, non cedit lucro hæredis, sed ad aliud opus licitum applicari debet.
- 20 Legatum alimentorum præstandum in Domo tantum, si legatarius fiat Religiosus, debetur Monasterio.
- 21 Legatum factum personæ Ecclesiasticæ dicitur pium, & cadit sub privilegii Fabricæ S. Petri.
- 22 Hæres in foro fori non consciens Inventarium tenetur de proprio solvere legata pia; sed in foro conscientie non tenentur ultra vires hereditarias.
- 23 Legatum relictum à Viro Uxori sub conditione viduitatis, debetur si Uxor ingrediatur Religionem.
- 24 Legatum relictum dantibus operam studiis legalibus, debetur danti operam studio canonum. Legatum relictum Juveni pro studiis bonarum artium dicitur pium.

I Beni, e lerendite delle Chiefe, ed altri luoghi Pii, che sono Patrimonio di Gesù Christo, e devono impiegarsi nel mantenimento del culto Divino, e de' Ministri del Santuario, e per sollievo delle necessità de' poveri accioche per incuria, e negligenza de' Rettori, & Amministratori di esse, ò per ingordigia, & Avarizia degl' Uomini non perischino, ne siano usurpati, col presente Editto facciamo intendere, e riduciamo alla memoria di tutti tanto Laici, quanto Ecclesiastici di qualunque dignità, ò grado si siano, che se alcuno per se, ò per interposte persone, ò sotto qualsivoglia pretesto, ò quesito colore havrà ardire d'usurpare, ritenere, ò convertire in usi proprii le giurisdizioni, beni, Censi, Legati, Decime, Libri, scritture, ragioni feudali, & enfiteotiche, frutti, & emolumenti di qualsivoglia forte delle Chiefe Secolari, ò Regolari, Beneficii, Monti di Pietà, Ospedali, ò altri luoghi Pii, ovvero impedirà che li detti beni, frutti, & emolumenti per forza, ò per timore non pervenghino à quelli à i quali di ragione si devano: il Sagro Concilio di Trento alla Sessione 22. Capitolo XI. dichiara, che sia tanto tempo soggetto alla scomunica maggiore, sin tanto che dette giurisdizioni, frutti, beni, & emolumenti da lui occupati, e rite-

nu-

nuti, restituirà intieramente a gli Amministratori, Rettori, ò Beneficiari delle Chiese alle quali sono state usurpate, e che otterà anche l'assoluzione dal Sommo Pontefice: e se l'usurpatore haverà il Juspatronato in quella Chiesa della quale hà usurpati, & occupati i beni oltre le pene predette, resti ancora privato ipso facto del Juspatronato. E che i Chierici Autori, e consentienti di tale usurpazione, e fraude siano sottoposti alle medesime pene, & inoltre privati de' loro beneficii, e resi inabili ad ottenere degl'altri: e di più, che fatta che haveranno la restituzione, ed ottenuta l'Assoluzione siano ancora sospesi dall'efecuzione degl'ordini ad arbitrio dell'ordinario. Et in oltre, la Bolla in Cœna Domini al §. 17. sottopone alla scomunica maggiore non solamente coloro che usurpano le giurisdizioni, i frutti, e le rendite delle Chiese, Monasterii, e de' Beneficiari: mà anche quelli, che senza licenza del Sommo Pontefice, ò d'altro legitimo Superiore Ecclesiastico le sequestrano, ò pure impongono taglie, collette, & altri pesi, e le esigono da beni, e persone Ecclesiastiche ovvero le accettano da chi glie le dà spontaneamente.

Che però, à finche delle predette Canoniche disposizioni della Chiesa nessuno possa allegarne ignoranza, nè contro d'esse dagli Usurpatori opporsi prescrizione, ò buona fede, habbiamo ordinato che si publichi il presente Editto monitoriale, quale affisso che sarà a luoghi soliti, habbia forza, e vigore, come se ciascheduno fosse stato personalmente intimato. Dato &c.

N. Vescovo N.

Loco ✠ Sigilli.

N. Cancelliere Vescovale.

ADNOTATIONES.

1 **PATRIMONIO DIGIESU CHRISTO.** Bona Ecclesiarum dicuntur Sancta Sanctorum, & Patrimonium Christi, *c. nulli liceat, cap. quicumque & seqq. per tot. 12. q. 2. c. cum secundum de præb. cap. cum ex eo de elect. in 6. Conc. Trid. sess. 25. c. 1. de refer.* Et hinc est, quod cum pauperes sint Christi hæredes, ut ipse dixit, *quod uni ex minimis meis fecisti mihi fecistis. Matt. 25.* Joann. de Paris. *tract. de potestat. Reg. & Papal. cap. 6.* & Petr. de Alliac. in lib. quem scripsit *de Eccles. auct. or. dixerunt*, quod bona Ecclesiastica, ut sunt Ecclesiastica collata fuerunt Ecclesiis non personis singularibus, quæ nullum habent dominium, sed ut membra Communitatis jus tantum utendi ad sustentationem secundum exigentiam, & decentiam personæ, & status, & quod talia bona quantum ad proprietatem sint Ecclesiæ, Prælatorum autem quantum ad dispensationem, & sic Viri Ecclesiastici, qui non habent nisi usum,

debeant esse eleemosynarii dictorum bonorum, in quibus hoc solum pro se, & pro suis percipiant quo alantur, & tegantur, juxta tradita per Gerfon. *in tract. de tempor. in cib. pot. & vest. Prælat.*
2 **NE SIANO USURPATI.** Quæ bona furripiunt Ecclesiarum non dicuntur usurpatores, & ideo non sunt ipso jure excommunicati, sed excommunicandi Glou. *in c. Conquæsti 22. verb. excommunicatus de sent. excommun. Bonacin. de cens. in Bull. Cæn. disp. 1. q. 18. punct. 1. n. 4. Nicol. Lucubr. Can. lib. 5. tit. 39. n. 116. vers. item fures, ubi Decretum Sac. Congreg. Concilii allegat Navar. in Manual. cap. 27. n. 70. Sebast. Medic. in summ. peccat. capital. tit. 9. q. 78. nu. 13. in fin. quibus non contradicit Sayr. de cens. lib. 3. cap. 21. n. 4. in fin. quia non auferunt auctoritate usurpatâ: neque censuram hanc incurrunt, qui debita Ecclesiis non solvunt, Nicol. loc. cit. nec minus Rectores, seu Beneficiari, qui incidere faciunt Arbores frugiferas in bonis Ecclesiarum; nam hi propriè loquendo dici non possunt.*

sunt usurpatores, sed potius, & verius alienantes: & sic quoties incisio sit notabilis eo censuram Extravagantia ambitiosa incurrere, & non Concilii, nec Bullæ Cæna tenet communior opinio de qua Navar. in consil. 6. & 7. de rebus Eccles. non alien. quem sequuntur Bonacin. de cens. in Bull. Cæn. disp. 1. quæst. 18. punct. 2. num. 30. & punct. 4. num. 5. Ricc. in prax. part. 1. resolut. 50. num. 2. Tamburin. de jur. Abbat. tom. 3. disp. 13. quæst. 3. per tot. Ventrigliol. in praxi part. 1. annot. 1. §. 2. nu. 19. Gallemart. supra Concil. d. cap. 11. sess. 22. de reform.

3 CENSUS I. Inter Ecclesiæ Censuræ, (si loquamur de Cathedrali) connumeratur Cathedralicum, seu Synodaticum, quod solvitur in honorem Cathedralis juxta dispositionem Concilii Bracharen. relati in cap. placuit 10. q. 3. confirmati in Concilio Toletano 7. relato in cap. inter cætera 11. q. 3. ubi dicitur — non amplius quam duos solidos unusquisque Episcoporum præfate Provinciæ per singulas Diocesis sue Basilicas juxta Synodum Bracharensem annua illatione sibi expectat, & denuò in cap. pastoralis de donat. & in cap. conquereute de offic. Ord.

4 Debetur autem iste Censuræ proprio Diocesano ab Ecclesiis Diocesis, Rot. coram Burat. decis. 578. num. 10. non obstante Consuetudine contraria non solvendi, quia non potest præscribi, juxta opinionem Piasec. in prax. part. 2. art. 2. de Statut. ab Episc. facien. num. 13. Fagnan. in d. cap. conquereute num. 49. de Offic. ordin. Et licet videretur, quod per immemorabilem consuetudinem posset præscribi juxta declarationem olim emanatam à Congreg. Concilii 3. Decembris 1644. in una Albinganen. quam refert (non tamen integram) Pignatell. consult. 285. & duob. seqq. tom. 1. in qua ad dubia tunc temporis proposita, nempe .

- I. An modernus Episcopus, qui nunquam adhuc exigit cathedralicum possit pro præterito tempore, & in futurum exigere?
- II. In qua quantitate, & qualitate

moneta possit illud exigere?

III. An à toto Clero, an vero à Beneficiatis tantum sit facienda exactio?

Responsum fuit.

Ad I. Si cathedralicum Episcopis antecessoribus aliquando fuit solutum, posse modernum Episcopum exigere?

Ad II. Exigi posse tantum duos solidos juxta juris communis dispositionem, & in moneta antiqua, juxta illius estimationem, non concurrente contraria consuetudine?

Ad III. Exactionem non esse faciendam à toto Clero, sed tantum Ab Ecclesiis, Capellis, & Beneficiis, si ad eorum favorem non concurrat privilegium exemptionis, vel immemorabilis.

5. Nihilominus cum Episcopus Lavellensis in Synodo, Cathedralicum in præteritum non solutum, ab Ecclesiis sibi subjectis, necnon à Clero in futurum solvi debere statuisset, & Capitulum, & Clerus reclamando, hanc resolutionem opponerent, & nunquam ab immemorabili solvisse assererent, eadem Congregatio ad quam causa erat devoluta sub die 18. Aprilis 1693. rescripsit — Examine-tur formiter Albinganen. 3. Decemb. 1644. ad 3. dubium.

6. Propterea que reposita deinde causa in plena Congregatione sub Dubio. An cathedralicum Episcopo debeatur, non obstante asserta immemorabili in contrarium. Die 6. Junii ejusdem anni Congregatio respondit — Deberi ad formam juris ab Ecclesiis, & Beneficiatis tantum: fuit enim animadversum, quod etsi immemorabilis fuisset probata, adhuc non poterat suffragari universis, sed alicui tantum Ecclesiæ in particulari, vel quoad quodam tantum Ricc. decis. 22. num. 3. & 4. part. 3. ubi in fine Decretum Sac. Congregat. Episcoporum allegat.

7. Hoc

7. Hoc autem jus Cathedralæ respicit legem Diœcesanam à qua libera non sunt loca exempta, juxta sensum *decis. 1274. Coccino num. 1. & 6. Card. de Luca de jurisd. disc. 38. num. 6.* ubi pro certo hoc habet, si habeant Parochiales unitas, licet Barbof. *de jur. Eccles. lib. 3. cap. 20. per text. in cap. inter cetera 10. quest. 3.* teneat quod ab Ecclesiis Monasteriorum exigi non valeat: sicuti exigi non potest à Presbyteris non Beneficiatis, etiamsi in præteritum solvissent, ut respondit Sac. Congregat. Episcoporum contra Archiepiscopum Complani 15. Januarii 1694. qui vigore soliti exigere prætendebat à simplicibus Sacerdotibus annuatim jure Cathedralici julios quatuor: Neque ab illis qui ordinantur ad titulum Massæ communis; quæ datur tanquam Patrimonium, non tanquam Beneficium pro congrua sustentatione ordinandi: solvi tamen debet à Seminario pro Beneficiis unitis, ut declaravit Congreg. Concilii 21. Maii 1644. in *Cathacen. lib. 17. Decr. pag. 409.*

8. Quantitas verò taxatur juxta morem regionis rationabilem, Barbof. *ubi supra num. 11. Congreg. Concilii in Satrianen. 13. Febr. 1694. Tondut. quest. benef. tom. 1. pag. 2. cap. 2. §. 1. n. 6.* Et si mos non adsit à viciniore Cathedrala, vel Provincia erit defumenda; & juxta valorem, & æstimationem solidi antiqui, ut Congregatio declaravit in supra relata Albinganen.

9. DECIME Decimæ debentur jure Divino *num. 18. & 21. Exed. 22. Deut. 12.* Quota verò de jure Ecclesiastico *cap. Parochiam de Decim. cap. revertimini cap. Decimæ 16. quest. 1. Concil. Trid. cap. 12. sess. 25. de reform. Pirhing. in jus Can. lib. 3. tit. 30. §. 1. num. 117.* Et solo Rectori Parochialis debentur. *Piasec. par. 2. cap. 4. art. 9. de Decim.* qui habet fundatam intentionem in jure: alii enim Clerici, qui sunt Parochorum Coadjutores, & inserviunt populo in Spiritualibus ex obligatione alicujus Officii Spiritualis: vel ratione tituli Beneficii, cui in prima fundatione fructus Decimales fuerunt assignati, possunt de illis participare Sac. Congregatio Concilii in *Farsen. 1. Se-*

ptembris 1691. in responsione ad Pirhing. *in jus Canon. lib. 3. tit. 30. num. 86.* nunquam tamen laici, ut infra.

10. Predia, quæ solutioni Decimarum sunt obnoxia si ad manus Regularium transeant, transire cum hoc onere nemo dubitat, adeò teneantur illasolvere Parochialium Ecclesiarum Rectores quemadmodum tenebantur Laici priusquam bona ipsa in Monasteriorum proprietatem transfuissent, ut pluries auditis partibus, & examinatis privilegiis etiam PP. Societatis Jesu, declaravit Congregat. Concilii, & in specie in *Ferosempronien. 2. Junii 1629. lib. 14. Decr. pagina 106. & in Polonia 17. Junii 1647. lib. 17. pag. 488.* Imò etiamsi bona essent data pro erectione Monasterii, Collegii, sive pro Dote Beneficii, quæ sunt immunita a quibuscumque collectis, & oneribus, quamvis Cameralibus, ut declaravit plena Camera in *Maceraten. 1. Julii 1697. & Congregat. Boni Regimini in Veluterna 27. Junii 1699.* ad hoc non eximuntur à solutione Decimarum, quia ista exemptio nunquam censetur concessa, nisi specificè per Papam concedatur cum derogatione *capit. super de Decim. Fagnan. ibidem num. 28. & seq.* & si concedatur non suffragaretur eorum Colonis *Piasec. prax. part. 2. cap. 4. art. 9. num. 20.* Hocque amplius, ut Regulares, & Collegia Societatis Jesu teneanturolvere Decimas prædiales juxta loci consuetudinem etiamsi in præteritum non solverint, ut respondit Sac. Congregat. Concilii in *Senogallien. 30. Augusti 1704. & in Firmana Decimarum 15. Junii 1697.*

11. Si Prædium ex quo decima solvitur mutetur, puta ex prato fiat agrum, & è converso, vel ex Prædio Urbano fiat rusticum, adhuc viget obligatio ad Decimam prædialem solvendam *capit. commissum de Decim. Pirhing. in jus Canon. lib. 3. tit. 30. num. 112. & 113.* & idem est si loco frumenti seminentur fructus, ex quibus alias Decima non debetur *Sacr. Congregation. Concilii in civitatis Ducalis 20. Maii 1549. lib. 18. Decembr. pagin. 604.* cum aliis apud Pi-

Pignatell. *consult.* 258. num. 1. & *seqq.*
tom. 1.

12. Jus autem percipiendi, & exigendi Decimas transire non potest in laicum, cum illius sit prorsus incapax *cap. 1. 16. quæst. 7. cap. causam quæ de præscr. cap. prohibemus cap. ad hæc cap. quavis de decim. Monet. de decim. cap. 5. quæst. 3. num. 57. Pac. Jordan. lucubr. tom. 2. lib. 10. tit. 13. num. 38. Fagnan. in cap. Cum Apostolica per tot. de his quæ sunt à Prælat. sin. conf. Capit. & alibi communiter: non obitante temporis cursu, & observantia Decimas exigendi, propter expressam juris resistantiam in cap. dudum de Decim. Unde si quis illud exerceret, non nisi ex titulo nefariæ usurpationis acquisivisse censendum erit: cum enim Decimæ titulum spirituales inseparabilem annexum habeant, commoditas fructus Decimales percipiendi (jus namque decimandi quantum Spirituale est, nec Papa licite concedere laicis potest) exerceri à laicis non potest, etiam si à Principe concessio, & translatio (quæ nec titulum coloratum tribuere valet) facta esset, nisi legitima potestate concurrente, quæ est poenes solum Pontificem, non autem apud Reges, vel Principes, ut communiter tradunt Monet. ubi supra num. 74. & 118. Pac. Jordan. num. 50. latè Pirhing. in jus Canonic. lib. 3. tit. 30. num. 137. ad 152. Passerin. in 3. lib. sext. de ret. post tit. de sepultur. quæst. unic. de jur. Decim. art. 11. num. 218. & 219. & *seqq.* Ventrigl. *prax. par. 2. annot. 27. §. 2. num. 26. & 27. Rot. post Tambur. de jur. Abbat. decis. 92. & coram Coccino decis. 136. num. 12. & 13. & decis. 2168. à num. 12. & coram Cerr. decis. 643. num. 4. & 5.**

13. Quod aded verum est, ut si Decimæ à titulis Clericalibus abstractis, & separatis Regi, vel Principi per Papam in feudum concedantur, non possunt per eos in alium laicum alienari, seu transferri, nisi id expressè in Indulto concedatur, prout loquendo de Decimis seu tertiis Regibus Castellæ per Summos Pontifices elargitis, solidis fundamentis firmat Amostaz. de causis Pii *part. 2. lib. 7. cap. 8. à num. 47. ad 60.* Et de alia concessione, ac translatione per
Monacelli *Form. Pars II.*

Principem inferiorem facta favore laici Subditi, re mature examinata (approbando Votum D. Cardin. mei Petrucci) declaravit *Congreg. Concilii in Gebennen. 4. Maii 1697. confirmata parte audita 20. Septembr. 1698.*

14. FRUTTI, ET EMOLUMENTI.
Præter jus Cathedralitici, & decimarum, habet Ecclesia Cathedralis jus ad quartam, quæ debetur Episcopo ex relictis piis vigore *cap. requisita, & cap. ultimo de testament. & vocantur quarta Canonica, quæ solvitur juxta consuetudinem locorum Sacr. Congreg. Concilii in Urgeggell. 14. Februarii 1693. non tamen debetur, neque detrahitur ex legato relicto pro maritandis Puellis, ut respondit Sacr. Congregat. Episcop. in Nucerna Pagano-rum 14. Septembr. 1592. Item debetur eidem Quarta Decimarum tanquam Parocho Parochorum, & Superiori Ordinario, & Pastori suæ Diocesis, vigore *cap. conquereute 16. de off. jud. ordin. cap. de quarta ad præscript. cap. cum olim de cens. cap. quoniam 13. de Decim. ibique Fagnan. nisi adfit contraria consuetudo: Item jus habet ad Quartam mortuorum, de qua loquitur gloss. in dict. cap. conquereute: quæ hodie ex generali consuetudine solvitur Parochis, & non Episcopo juxta *Clement. dudum de sepult. in 6. & juxta Concilii Tridentin. dispositionem cap. 13. sess. 25. de reformat. in quantitate per consuetudinem regionis, & locorum solita, & præscripta Congreg. Concilii in Ebredunen. 25. Julii 1695. in respons. ad 12. & in Mantuana 18. Junii 1699. etiam à Regularibus qui non sunt specialiter privilegiati: sed tantum per communicationem privilegiorum hanc quartam retinere prætenderent: quia talium privilegiorum communicatio non suffragatur in tertii præjudicium, ut in specie solutionis hujus quartæ tradit *Donat. prax. rerum regular. tom. 1. part. 1. tractat. 7. de communicat. privilegi. quæst. 14. num. 10. Rot. coram Carpinco in Casalen. Quartæ funeralis 1. Julii 1665. & 18. Junii 1666. Sacr. Congregatio Concilii in dict. Ebredunen. in respons. ad 12. Non tamen ab hæredibus defuncti, qui pro hac*
L quar-***

quarta non gravantur, sed causa inter Parochum, & Ecclesiam tumultuantem terminatur, ut respondit *Congreg. Episc. & Regular. in civitatis Castellii 14. Aprilis 1615. Nicol. lucubr. civil. lib. 4. tit. 15. de interd. num. 26. limit. 10.* ubi Decretum Congr. Concilii refert.

15. Item inter emolumenta connumerari possunt oblationes quæ spontè fieri solent à Populo Ecclesiis Cathedralibus, vel Parochialibus in quibusdam anni solemnitatibus, quæ si negligenter, & non præstarentur juxtà solitum cogi posset saltem officio Judicis ad perseverandum, ut placet Navar. *in manual. cap. 13. num. 19. Surd. de alim. tit. 1. q. 60. num. 6. & seqq. Ricc. prax. for. Eccles. resolut. 296. num. 9. part. 4. Barbosa. in cap. ad Apostolicam per tot. de simon. & de jur. Eccles. lib. 3. cap. 23. numer. 11. & 12. Tondut. quæst. benef. tom. 1. part. 1. cap. 39. num. 17.* Nam licet nemo ad offerendum compelli debeat: nihilominus, quia hujusmodi oblationes immediatè sunt Deo, quamvis secundariò cedant in ministrorum usum, & utilitatem, ut sunt candelæ, panes oblatis Altari, pecunia, ornamenta, & alia hujusmodi ut notant Card. Bon. *in oper. rer. liturg. l. 2. cap. 8. §. 5. in fin. Tambur. de jur. Abbat. tom. 1. dispens. 15. q. 18. n. 2. vers. notandum quarto*; consuetudo illas præstandi per decennium servata, habet vim legis obligandi, & continuanda est, ut probant supra allegatæ auctoritates.

16. Notarii, qui rogati sunt de Contractibus, legatis, aut donationibus, si ve conventionibus favore Ecclesiarum, quarum vigore præstantiones, & emolumenta annua eisdem debentur, & post publicationem edicti non manifestant, dicuntur consentire, & participes esse usurpationis: quia tenentur ex officio etiam nullo requirente ea revelare, alias peccat mortaliter Vidal. *de legat. inquisit. 1. num. 64. P. Felix. Potest. in examin. Ecclesiast. tom. 1. num. 2547. Navar. manual. confessor. cap. 25. num. 53. vers. tertio peccat. Lazar. quæst. can. sect. 3. quæstion. 1. num. 5. cum alii allegatis tom. 1. tit. 6. annotat. ad form. 15. num. 8.* Et ideo attenta gravitate culpæ,

tam in Synodo Ægina acta anno 1683. quam in alia Albanensi edita anno 1689. in utraque sub titulo *de Sacram. Pœnitent.* inter casus reservatos reponitur — *Legatarum piorum à Notariis ultra mensem dilata revelatio.*

17. *AI QUALI DI RAGIONE SI DEVONO.* Legatum relictum Sacristie, Valetudinario, vel Ecclesiæ pro cera, & oleo, Monasterii bonorum incapaci non dicitur irritum, sed debet per Syndicum investiri pro adimplenda Testatoris voluntate, ut decrevit *Congreg. deputata apud Fagnan. in cap. nimis pro num. 52. de excess. prælat. & Sac. Congreg. Episcoporum. in Forosempronien. 21. Augusti 1693.* imò si gravetur hæres illud ministrare teneretur *Sac. Congregat. Concilii in Faventina 2. Martii 1697.*

18. Si verò fiat Virgini ad effectum nubendi, debetur etiam si efficiatur Monialis, quia matrimonium Spirituale cum carnali pari passu ambulat *Sac. Congreg. Episcoporum. in Pisauren. 26. Augusti 1616. Vivian. de jure patr. lib. 6. cap. 1. num. 83. & 84.* Verùm si sit factum cum conditione ut solvatur in manibus mariti pro Dote, nec aliis nec pro alia causa, vel quod decedente sine filiis legatum videat ad hæredes legantis; tunc non poterit dari pro Virgine monacanda, ut respondit *Sac. Congregat. Concilii in una Barin. 15. Septembris 1668.*

19. Et si fiat legatum pro constructione Ecclesiæ, tunc si res legata de sui natura fructifera est, aut ex ea fructus percipi potuissent, debet solvi, & adimpleri una cum fructibus, ut habetur decium in *Compendio privilegiorum Fabricæ Sancti Petri de Urbe §. 6. pag. 36.* At si fieret ad opus illicitum, non cederet lucro hæredis, sed ad aliud opus licitum applicari deberet *Ricc. prax. part. 4. resolut. 279. num. 3.*

20. Legatum item alimentorum præstandum juxtà præceptum Testatoris in Domo tantum, si Legatarius fiat Religiosus, debetur legatum Monasterio, Vivian. *de jure patr. dict. lib. 6. cap. 1. num. 86.*

21. Item legatum factum personæ Ecclesiasticæ dicitur pium, & cadit sub pri-

privilegiis Fabricæ S. Petri de Urbe juxta declarationem Congreg. hujus Tribunalis anni 1598. impressam in *Compendio privileg. pag. 31. §. 2.*

22. Et hic est notandum, quod licet hæres non conficiens Inventarium teneatur de proprio ad solutionem legatorum piolum, prout declaravit ead. Cong. Fabricæ S. Petri anno 1598. & patet ex pluries citato *Compend. privileg. pag. 38. §. 10.* attamen quidquid sit foro fori, hæres in foro conscientiarum non tenetur ultra vires hæreditarias quamvis inventarium non confecerit, ut de communi opinione testatur Rot. coram Coccin. dec. 1462. n. 27. ubi firmat, quod cum Ecclesia, & pia loca debeant vivere secundum conscientiam, non debeant exigere legatum ultra vires hæreditarias.

23. Si verò legatum fieret à Marito Uxori sub conditione si Vidua remaneat, vel quandiu statum vidualium servaverit: eidem debetur legatum si Religionem ingrediatur, Vidal. de legat. inquisit. 2. num. 35. quem refert, & sequitur P. Felix. Potest. in exam. Ecclesiast. tom. 1. n. 2564.

24. Item si fieret Juvenibus vacantibus, & danibus operam studiis legalibus, deberetur legatum ita conceptum etiam Clerico danti operam sacris Canonibus: quia studium Sacrorum Canonum dicitur studium legale cum sit medulla legum, & praxis juris civilis, Menoch de arbitr. jud. cas. 425. num. 28. & seqq. & ita declaravit S. Congr. Concilii in Romana seu Nicoteren. legati 14. Februar. & 30. Maii 1699. in qua fuit admissus Sacerdos 27. annorum, licet ei opponeretur, quod in d. ætate, non esset amplius aptus studiis, allegabatur favore admissi Amostaz. de caus. piis lib. 4. cap. 12. num. 54. Quod legatum debetur etiam diviti, quia relictum pro erudiendis Juvenibus bonis artibus, & studiis, dicitur pium, Abb. conf. 63. num. 4. & 5. lib. 1. Rot. in Romana pecuniaria 2. Decembr. 1678. §. inter cætera coram V. Comite, & est favorabilior Dote Rot. dec. 349. num. 1. part. 14. rec. Mart. de success. legat. part. 4. quæst. 18. art. 4. n. 43. & plurib. seqq.

Decreti concessionis Emphyteusis vigore Brevis.

FORMULA II.

SUMMARIUM.

- 1 Alienatio bonorum Ecclesiæ debet fieri causa cognita, & confitto de utilitate per veras probationes.
- 2 Concessio in Emphyteusim bonorum Ecclesiæ, debet fieri cum insertione Plantæ.
- 3 Alienatio bonorum Ecclesiæ quando dicatur utilis ostenditur.
- 4 Investitura facta ad tertiam generationem includit personam primi investiti: non tamen si in dispositiva dicatur ad ejus, vel ipsius tertiam generationem.
Beneplaciti tenor, & non partium preces attenditur.
- 5 Investitura ad tertiam generationem dicitur finita, si ultimus de linea fiat Religiosus.
Investitura ad tertiam generationem dicitur ex pacto, & providentia.
Monasterium in quo comprehensus in investitura est Religiosus, non potest retinere bona Emphyteutica pro commoditate fructuum.
- 6 Emphyteusis concessa ad tertiam generationem non extantibus masculis, transit ad feminas etiamsi à Statuto excludantur.
Fili illegitimi non succedunt in Emphyteusi Ecclesiæ, etiamsi rescripto Principis sint legitimi.
- 7 Prohibitio alienandi in Emphyteusi Ecclesiæ, omnem alienationem comprehendit (vocabulo latissime sumpto.)
Inciso Arborum, & impositio servitutis, sunt species alienationis.
Emphyteuta deteriorans notabiliter rem Emphyteuticam in proprietate cadit in commissum.
- 8 Caducitas incurta, & non declarata in vita alienantis, aut deteriorantis, quando possit declarari contra successorem.

- forem offenditur.
- 9 Emphyteuta finita linea potest repetere melioramenta, dummodo non adsit pactum in contrarium.
- 10 Jus congrui, seu prothomiseos repugnat equitati naturali.
Statuta concedentia jus congrui non suffragantur, nisi sint confirmata in forma specifica, & non comprehendunt Ecclesiasticos.
- 11 Ecclesia Domini directa, finita linea, si non vult pro se retinere, tenetur de equitate præferre proximiores agnatos lineæ finitæ.
- 12 Jus congrui, quod competit vigore Statuti, ligat Clericos Conjugatos.
Non competit quando res fuit vendita consorci.

- Neque quando Vicinus extrajudicialiter interpellatus respondit nolle emere.
- 13 Scientia alienationis non sufficit ad amittendum jus prelationis, quando juxta dispositionem Statuti, non fuerunt denunciatae conditiones contractus.
- 14 Jus prelationis in venditione fundi censui competit Domino Censui quando vult pro se retinere.
Non tamen habet hanc prelationem contra illos, qui habent jus prelationis à Statuto, vel alia Constitutione.
- 15 Amortizatio tunc dicitur fieri, quoties res emphyteutica transiit in manus mortuas.
Quid sint quinquennia, & quid indultu demonstratur.

V Iſis actis, & Proceſſu deſuper conſtructo, ex quibus conſtat alienationem, & conſeſſionem in Emphyteuſim bonorum Eccleſiæ N. loci N. in quantitate in precibus, & in Planta producta deſignatorum, & expreſſorum cedere in eundem utilitatem ejuſdem, facultate nobis à Sede Apoſtolica (ſeu Sac. Congregatione N.) delegata, licentiam concedimus N. nomine dictæ Eccleſiæ Inſtrumentum publicum Inveſtituræ cum inſer-tione Plantæ exponendi, & ſtipulandi favore N. ejuſque filiorum, & deſcendentiuſque ad tertiam generationem, cum obligatione ſolvendi canonem annuatim in ſumma .... & pacto non alienandi, non incidendi arbores frugiferas, neque deteriorandi ſub pœna caducitatis, & quod finita tertia generatione, omnia bona ſub hujusmodi Emphyteuſi comprehenſa cum juribus, & pertinentiis ſuis: nec non quibuſvis melioramentis deſuper pro tempore quomodolibet factis, (que hypothecari non poſſint) ad dictam Eccleſiam pleno jure revertantur, abſque eo quod Emphyteuta, ejuſque filii hæredes, & ſucceſſores conſanguinei, vel affines, aut alii quicumque illa retinere, ſeu ſeparare, aut alienare valeant: neque renovationem Emphyteuſis jure Prelationis, prothomiſeos, aut amortizationis, vel alio titulo prætereſſere poſſint, & cum aliis pactis in Emphyteuſi Eccleſiaſtica à jure volutis, & de conſuetudine apponi ſolit, & non alias &c. & ita omni &c.

N. Judex Commiſſarius.

N. Cancellarius.

ADNOTATIONES.

1. EX QUIBUS CONSTAT.
Per hanc expreſſionem datur intelligi quod ut alienatio rerum Eccleſiæ reſpiciat illius utilitatem, debet fieri ſer. ſer. quamvis in Beneplacito hoc non expri-

matur, Rot. deciſ. 224. mon. II. & 11. part. 10. rec. & quod debet de ea conſultare per veras probationes cognitione judiciaria: & quod non ſterur partium, ſeu Exequutoris aſſertioni, aliàs alienatio non obſtante Beneplacito (niſi detur facultas in eo extrajudicialiter proce-

procedendo) nulla esset, Rota *decis.* 36. *per tot. post Genc. de cens. decis.* 94. *num.* 45. & 50. *par.* 7. & *coram Cavaler. decis.* 215. *num.* 4. ubi quod testes debent examinari ad instantiam Ecclesiæ alienantis, & deponere de utilitate, quæ præcisè ad est de tempore alienationis, Rota *coram eod. Cavaler. decis.* 288. *num.* 5. *decis.* 387. *num.* 6. *par.* 16. & *decis.* 46. *num.* 11. *part.* 17. *recent.*

2. **ET IN PLANTA PRODUCTA DESIGNATORUM.** Ad evitandas usurpationes bonorum Ecclesiæ, & rei confinium ac identitatis confusiones, quæ frequenter lapsu temporis solent evenire, cautela est, quod conficiatur Planta, & inseratur in Instrumento concessionis, cum vocabuli, mensuræ, & confinium individuali expressione, prout non semel injunctum fuisse vidi in licentiis alienationum concessis per Sac. Congreg. Episcoporum, & Regularium.

3. **CEDERE IN EVIDENTEM UTILITATEM.** Evidens utilitas dici potest, quod intercedat, cum creatur census ad quatuor pro centenario, ut extinguatur alius qui erat ad sex, vel octo. Secundò, cum venditur ager, ad finem emendi alium uberius fructus, & viciniorem, pro quo minores expensæ fiunt. Tertio, quando alienatur res pro cuius manutentione magnæ sunt expensæ, quæ fructus superant, vel absorbent. Quarto si res parum fecunda, vel Domus ruinosa, quæ parvis expensis reparari, & coli non possit, concedatur in emphyteusim cum pacto, quod finita generatione melioramenta cedant Ecclesiæ, & alia quæ ad utilitatis verificationem conducunt adducit *Rof. de exequut. litter. Apostolic. par.* 1. *cap.* 4. à *num.* 313. usque ad 328.

4. **USQUE AD TERTIAM GENERATIONEM.** Investitura facta ad tertiam generationem regulariter includit personam primi Investiti juxta veriorum Sententiam quam tenet, & cum *Rot.* sequitur *Fulgin. de emphyt. tit. de contract. quest.* 2. à *num.* 1. cum *segg.* Secus autem si concessio in parte dispositiva esset concepta cum dictione -- *Ad ejus, vel ad ipsius tertiam genera-*
Monacelli Form. Pars II.

tionem: nam tunc persona primi investiti non includeretur. *Fulgin. ibid. num.* 5. *Rot. coram Gregor. decis.* 522. *num.* 1. ubi *Add.* dicit hanc esse opinionem verissimam, & quod ab ea in judicando non sit recedendum. Unde exequutor gratiæ seu Beneplaciti, si *inevidentem*, Decretum primo vel secundo modo concipere debet, prout menti concedentis licentiam, & Beneplacitum alienandi congruentius convenire reperiet; nam Beneplaciti tenor, & non partium preces, neque Instrumentum in executionem illius celebratum ad hunc effectum attendendum venit *Rot. coram Seraphin. dec.* 868. *num.* 1. & *decis.* 34. *num.* 48. *part.* 12. *recent.*

5. Et hic est notandum, quod si ultimus de linea tertiæ generationis, esset Religiosus professus in aliqua approbata Religione, tunc linea diceretur finita, & bona reverterentur ad Ecclesiam, etiam si Religio in qua professionem emisit, esset capax retentione bonorum: quia cum agatur de emphyteusi ad tertiam generationem, quæ dicitur ex pacto, & providentia *Rot. dec.* 407. *num.* 4. *part.* 4. *rec.* Monasterium bona retinere non valet, neque pro sola commoditate fructuum ad vitam Religiosi, ut de veriori firmavit *Rot. coram Cerro decis.* 271. *num.* 12. quam sequitur *Panimoll. decis.* 127. *num.* 7. 8. & 9. nam mors civilis ad effectum devolutionis (in hac specie emphyteusis) æquiparatur naturali.

6. Item sciendum, quod non extantibus masculis tertiæ generationis, compræhenduntur, & succedunt fœminæ, tum quia in Emphyteusi non agitur de conservanda agnatione; tum etiam quia sub nomine descenduntium complectuntur etiam fœminæ §. 1. *Auth. de hæred. ab intest. venient. Peregrin. de fideicom. art.* 22. *num.* 37. & *art.* 25. *num.* 8. & hoc procedit, & habet locum etiam si fœminæ essent exclusæ à statuto, ut latè probat, & nervosè substat *Rocc. disput.* 64. *per totum tom.* 1. quod fortius procedere si emphyteusis esset transitoria ad hæredes, sub cuius nomine compræhenduntur fœminæ prout

masculi Rot. *coram Burat. decis. 596. nu. 5.* cum aliis cumulatis à Barbof. *appellat. 113. num. 31.* Non tamen transfret ad filios illegitimos, qui licet non sint incapaces, & exclusi jure succedenti in emphyteusi Ecclesiastica, etiamsi rescripto Principis essent legitimati: quia requiritur expressa legitimatio habentis potestatem ad dicta bona ut probant in terminis Gratian. *disceptat. 218. num. 40. & plurib. seqq. Sperell. dec. 73. per tot.*

7. ET PACTO NON ALIENANDI. Prohibitio alienationis in emphyteusi Ecclesiastica omnem alienationem (vocabulo latissimè etiam sumpto) comprehendit, sive per contractum, sive per ultimam voluntatem Rot. *d. decis. 271. num. 16. coram Cerro Panimoll. decis. 127. num. 12.* & comprehendit incisionem Arborum frugiferarum, quæ cum sit species alienationis Emphyteuta eas incidendo cadit à jure suo, Capon. *disceptat. for. 271. num. 20. Panimoll. dec. 78. num. 13. & 14.* imò constitutionem servitutis, sive realis, sive personalis, Barbof. *appellat. 14. num. 10. Ventrigl. in prax. Annot. 1. §. 2. num. 17. Passerin. de stat. homin. tom. 1. quest. 185. art. 7. num. 303.* si verò Emphyteuta non alienaret; sed in re emphyteutica male versaretur deteriorando illam notabiliter, dolo, vel culpa caderet in commissum, ut probat Joseph. Ludovic. *decis. Perus. 94. per tot.* nam cum agat contra naturam contractus potest expelli per tex. *in Auth. qui rem Cod. de Sac. Eccles. Fulgin. de Emphyt. tit. de var. caduc. quest. 2. per tot. ubi num. 35.* dicit quod vera sit conclusio, dummodò tria compulsativè concurrant. Primò, quod deterioratio sit magna arbitrio Judicis. Secundò quod deterioratio sit in proprietate respectu rei, & non fructuum. Tertiò quod deterioratio processerit, ex dolo, lata culpa, vel levi, & concordat Leo *Tbes. for. Eccles. par. 4. cap. 1. numer. 32. & 33.*

8. Quid autem si caducitas ob alienationem, vel magnam deteriorationem incurta, declarata non fuerit in vita alienantis, vel deteriorantis? an inquam possit declarari contra successorem Ton-

dat. *quest. benef. tom. 2. part. 3. cap. 198. num. 2. Paris. de resign. lib. 6. quest. 3. numer. 26.* dicunt quod caducitas per auctoritatem incurta, & eo vivente non declarata, possit contra illius successores, & bonorum possessores declarari, & tennit etiam Rot. *coram Buratt. decis. 617. num. 7. ibique Add. num. 9.* qui huic conclusioni dat tres limitationes. Prima ut non procedat in devolutione ipso jure incurta, ut quando adest pactum quod Emphyteuta cadat ipso jure, & factò si non solvit: quia tunc caducitas potest quodcumque declarari etiam contra successorem. Secunda, ut non procedat, quando Dominus ignoravit caducitatem per predecessorem Emphyteutam fuisse incurtam, quia etiam tunc contra successorem agi possit. Tertia, ut non procedat conclusio in ea devolutione, quæ incurritur vigore pacti; Primam, & secundam limitationem reassumit, & sequitur Fulgin. *de Emphyt. tit. de var. caduc. quest. 8. per totum, & approbat Rot. coram Gregor. dec. 528. num. 17. & 18. ubi Add. n. 24.* addit aliam, nempe ut non procedat conclusio in devolutione ipso jure incurta, quæ vult ut possit declarari etiam contra successorem: quod tamen non sequitur, nisi in casu quod alienatio esset propterea inexcusabilis juxta sententiam Clari, & Corbul. quos refert Fulgin. *dist. quest. 1. num. 13.*

9. ET QUÆ HIPOTHECARI NON POSSINT. Quia Emphyteuta generatione finita, de jure communi non perdit melioramenta; sed potest illa repetere Fulgin. *de Emphyt. tit. de meliorament. quest. 2. num. 1. & seqq. Rocc. disp. scilicet. cap. 65. num. 33. & 34. tom. 1.* imò hypothecare, super illis censum imponere Gratian. *disceptat. 43. num. 11. Rocc. dist. cap. 65. num. 36. Rot. coram Merlin. decis. 546. numer. 21. & coram Zarat. decis. 59. num. 7. 9. & 13.* idè in decreto concessionis apponitur conditio, quod una cum bonis ad Ecclesiam finita linea devolvantur, & non hypothecentur, in hoc enim pacto propriè verificatur evidens utilitas Ecclesiæ, & idè servandum Fulgin. *dist. quest. 2. num. 21. Rocc. dist. cap. 65. numer. 37.* Pactum tamen reversionis, & ac-

& acquisitionis melioramentum favore Ecclesiæ ex partium conventionem, & Sedis Apostolicæ approbatione modificari, & restringi poterit; dummodò evidens utilitas aliunde habeatur, cum qua formula decreti erit regulanda, & varianda.

10. **JURE PRÆLATIONIS.** Quia plerisque in locis Statuta laicorum dant Vicinis prælationem in venditione, & alienatione bonorum Vicini, quod vocant jus congrui, seu prothomiscos: quod licet sit nimis asperitatis, & æquitati naturali repugnet, ut dixit Rot. coram Coccin. dec. 2229. à num. 16. ad 20. inclusivè: & quod hujusmodi Statuta tanquam exorbitantia, & odiosa non suffragentur, nisi reperiantur à Principe confirmata in forma specifica ut in individuo firmavit Rot. coram Merlin. decis. 740. & coram Buratt. dec. 6. num. 1. & 8. & sequitur Card. de Luca de servit. disc. 71. num. 10. & seqq. & quod non comprehendat Clericos, & Ecclesiasticos, sive emptores sint, sive venditores Bellett. disc. cleric. par. 1. de exempt. cleric. à Stat. secular. §. 4. num. 41. & 42. Sperell. dec. 11. numer. 11. Card. de Luca d. disc. 71. num. 4. & 5. Conciol. ad Stat. Eugub. lib. 1. rubr. 55. num. 4. & tribus seqq. adhuc non desunt qui tenent contrarium, nempe quod jus congrui seu rectoris vigore Statuti possit exerceri saltem passivè contra personas Ecclesiasticas, ut videre est apud Marant. (corippeum hujus sententiæ) resp. 8. post prax. aur. quem rejiciunt Sperell. & de Luc. idè ad cauthelam exprimitur in decreto, quod hoc jure, quatenus bona in alios transeant, vel concessio renovetur, non possint uti.

11. Verum est tamen, quod si finita linea tertix generationis nolle Ecclesia pro se retinere, (prout potest, nec cogitur renovare, nisi bona sint ad instar allodialium, & renovari solita Fulgin. de emphyt. tit. de renov. quæst. 1. num. 28. & 29. Caren. resol. 4. num. 1. & seqq.) sed vellet novam investituram facere, teneretur ex æquitate habita ratione melioramentorum per prædecessores factorum præferre proximiores Agnatos lineæ finitæ Fulgin. ibi numer. 69. Car-

din. de Luc. de emphyt. disc. 12. num. 12. Rocc. disp. select. 63. num. 2. tom. 1.

12. Cæterum jus congrui, quod competit vigore Statuti ligat Clericos Conjugatos, ut declaravit Sac. Congregat. Immunit. in Beneventana 15. Maii 1637. lib. 3. Dec. Paul. pag. 30. à tergo, & inter laicos non competit, quando res alienata vendita fuit consorti, ut probat Illustriss. Zaul. ad Stat. Favent. lib. 6. rubr. 10. num. 48. neque quando Vicinus etiam extrajudicialiter requisitus, & interpellatus respondit nolle emere: nam si postea pœniteret, remaneret exclusus à retractu, non obstante quacumque forma à Statuto tradita; & non servata, Magon. decis. Florent. 40. & decis. 118. per tot. Gratian. disceptat. 433. num. 71. & seqq. quos sequitur Sabell. in summ. divers. tract. tom. 5. var. resol. cap. 68. num. 56. & ratio ea est: quia interpellatio ad formam Statuti faciendâ respicit solemnitatem, & non substantiam actus, qui ad hunc effectum, etiam per scientiam extrajudicalem impletur, ut advertit Gratian. dict. discept. 433. num. 72. & 93.

13. Quod secus dicendum esset, quando statutum non solum interpellationem fieri mandaret, sed vellet ulterius, quod Vicino denunciarentur pacta, & conditiones quibus vendenda sit res: nam tunc sola scientia alienationis ad amittendum jus prælationis non sufficeret, nisi forma Statuti esset servata, ut de interpellatione faciendâ Censuario vigore Bullæ Pianæ in puncto firmat Rota coram Cels. decis. 163. & seqq. ubi num. 10. quod nec sufficeret si esset facta Procuratori.

14. At hic advertendum venit, quod licet Domino Censui, vigore dictæ Bullæ Pii V. Bullar. nov. tom. 2. la. 79. sub §. 6. competat jus prælationis in venditione fundi censiti, etiam si venditio sequatur factò Judicis per subhastationem juxta decis. Gregor. la. 193. confirmata coram Dunozzet. Sen. decis. 337. numer. 12. hoc tamen procedit quando vult pro se retinere, non autem si vellet illud cedere Amico, vel extraneo, Cenc. de cens. in addit. ad part. 2. cap. 2. quæst. 1. artic. 3. num. 4. & 5. pag. mibi 37. quem se-

L 4 qui-

quitur Ciarlin. *contr. cap. 121. num. 40. & 41.* Item quod Censuarius retrahens fundum, non potest in pretio computare sortem Census, sed tenetur integrum pretium deponere, Cenc. *de cens. par. 2. cap. 2. quest. 1. art. 4. num. 15. & seqq.* Rota *post eundem decis. 159. num. 4.* Sabell. *in Summ. div. tract. tom. 5. resol. 36. num. 5.* Item, quod Dominus Census, non præferitur in emptione fundi censiti Inquilino, Vicino, Conforti, nec aliis jus prælationis habentibus à Statuto, vel alia Constitutione, Gratian. *discept. 876. num. 2. & 3.* Add. ad Buratt. *dec. 937. num. 23.* Rota *cor. Merlin. dec. 386. num. 15. cum seqq.*

15. AUT AMORTIZZATIONIS

Tunc dicitur fieri amortizzatio quoties bona Emphyteutica consentiente Domino directo, remanent penes manus mortuas, solutis quindennis, aut data indemnitate compensatione, secundum regionis morem ad tradita per Tondat. *quest. benefic. tom. 1. part. 1. cap. 46. num. 4.* Card. de Luca *de emphyt. disc. 28. num. 7.* Panimoll. *dec. 4. num. 32. & 33.* Capon. *disc. 376. num. 19.* Rota *coram Coccin. decis. 1557. num. 15. & passim alibi.* Quindennium autem nil aliud est, quam solutio laudemii singulis quindennis annis; & hoc introductum fuit ad reddendam Ecclesiam capacem bonorum Emphyteuticorum, & ad reddendum indemnem Dominum directum, ne amitteret spem laudemiorum. Hoc autem genus quindenniorum, parum differt à solutione quindenniali, quæ fit Cancellariæ Apostolicæ vigore Constitut. Apostolicarum innovatarum à Clemente X. *Constitut. 50. Bullar. nov. tom. 6. pro Beneficiis unitis,* cum enim per unionem amplius non vacant, ne Annatistæ priventur jure suarum Annatarum, super verisimili supposito, quod illorum vacatio, & annatæ solutio contingere possit singulis quindennis annis, reiteratur illius solutio de quindennio in quindennium, ut ad ornatum dixit Rot. *coram Cerr. decis. 2. num. 13. & 14.* Suntque ad instat *indictionum,* quas Cæsar Augustus subrogavit Olimpiadibus, ita dictæ ab indicendo, cum enim Romani omnibus gentibus imperarent, omnibus tri-

buta indixerunt, & quæ in eis trino lustro digesta solvebantur, primo lustro aurum, secundo argentum, tertio æs exolvere Collectores perurgebant, & quarto lustro rursus a principio repetebatur: & sic junctis tribus quinquenniis, quindecim annorum indictiones singulæ institutæ sunt, ut observat Pithæus *in Codic. lib. 1. tit. 12. de his qui ad Eccles. &c. ad Edict. potest. lig. 4. ab cod. relat.*

Decreti renovationis Emphyteutis.

FORMULA III.

SUMMARIUM.

- 1 Res Ecclesie dicitur alienari solita quando præcessit una concessio solemnitas, vel duæ effectum sortitæ per spatium 40. annorum, vel ubi bona redacta sunt ad instat alodialium.
- 2 Bona emphyteutica devoluta Ecclesie ob non solum canonem, possunt investiri etiam extraneis.
Bona Ecclesie, renovari solita devoluta, incorporata mensæ Ecclesie non possunt denuò investiri sine Beneplacito Apostolico.
- 3 In emphyteusi hereditaria, proximiores sunt reinvestiendi, quando non adest hæres ultimi investiti.
- 4 Laudemium debetur Domino directo ab emptore ad rationem duorum scutorum pro centenario.
Laudemium debetur etiam si fiat alienatio cum pacto redimendi.
Item si res emphyteutica transferatur vigore legati, aut Donationis.
- 5 Ecclesia Domina directa, non potest (concedendo renovationem), primam Investituram alterare in substantialibus, sine beneplacito Apostolico.

VHis precibus, & attentis narratis, constitoque nobis, quod bona in illis expressa, licet de directo Dominio Ecclesiæ N. existat, solent de *Consuetudine* (sive ex concessione Apostolica, sive Concordia) linea finita, denuò Agnatis proximioribus, ac etiam successoribus non Agnatis concedi, & reinvestiri: ideò *solutò solito laudemio*, ac reservato canone: nec expressis eorundem bonorum hodiernis finibus, licentiam, & facultatem concedimus N. exponendi, & stipulandi instrumentum renovationis Emphyteusis favore N. ejusque filiorum, & descendentium *ad formam præcedentium Investiturarum*, & non alias &c. omni &c.

N. Episcopus N.

N. Cancellarius.

ADNOTATIONES.

1. *DE CONSUECUDINE*. Res Ecclesiæ dicitur solita locari, & in Emphyteusi dari quando præcessit, aut unica concessio solemnis, & valida absque alio lapsu temporis, aut duæ concessiones minus solemnes effectum fortitæ per spatium quadraginta annorum, ut pluries firmavit Rot. & præsertim coram Arguel. *dec. 118. num. 4. & 5.* & coram Bich. *decif. 383. num. 52.* ubi aliæ decif. allegantur: vel ubi bona Emphyteutica sunt redacta ad instar bonorum allodialium, transeunt ad hæredes etiam extraneos, in quibus finita linea tenentur Ecclesia Investituras renovare favore proximiorum, nec valet pro se retinere, prout contingit in toto Statu Urbini, Romandiolæ, Abbatæ Farfen. Diocesi Æsina, & frequenter alibi, & de his locis Cardinalis de Luc. *de Emphyt. disc. 5. 6. 7. & 62.* Rot. coram Celso *dec. 192. & dec. 232.* & coram Bichio *dec. 57. dec. 377. par. 14. rec. & in Æsina immisionis 26. Junii 1682.* coram Paulutio *confirmata 5. Junii 1683.* coram Ursino.

2. Verùm etiam in his locis, si bona Emphyteutica devolverentur ob canonem non solum, posset declarata caducitate, Ecclesia Domina directa quemlibet aliam personam investire, quia consuetudo, sive Statutum renovandi intelligitur de devolutione ob lineam finitam, non autem si Emphyteuta cadat in commissum, Rot. *decif. 218. num. 7. & seq. par. 16. rec.* quæ decifio loquitur in ter-

minis Indulti Urbani VIII. pro Statu Urbini & in *Nullius scilicet Senogallien. bonorum 13. Junii 1695. minus adversatur coram Muto.* Aut si bona renovari solita, jam essent devoluta, & incorporata mensæ Ecclesiæ, tunc enim non posset fieri nova Investitura nisi obtento Beneplacito Apostolico, Ricc. *prax. p. 1. resol. 76. n. 8.* ubi declarat quando ad hunc effectum res mensæ incorporata dicatur, nempe si Prælatus eam describi fecerit inter alia bona mensæ, vel fructus inde perceperit.

3. Item advertendum, quod licet ex consuetudine, statuto, vel concordia, renovationes talium bonorum fieri debeant proximioribus agnatis: hoc intelligitur quoties ultimus investitus decederet nulla facta dispositione, quo casu ad exclusionem Domini directi proximior esset investiendus: secus autem si addit hæredis institutio; quia tunc hic quamvis extraneus; præfertur proximioribus, ut in puncto firmavit Rot. coram Cavallerino in *Æsina 14. Martii 1692. §. quandoquidem:* ea fundamentali ratione, quod quando Emphyteusis est hereditaria, & bona redacta sunt ad instar allodialium, comprehendatur sub universali hæredis institutione.

4. *SOLUTO SOLITO LAUDEMIO*. Laudemium regulariter, & de jure debetur Domino directo ab emptore ad rationem duorum scutorum pro centenariò *l. fin. Cod. de jur. emphyt.* ibique DD. At quia consuetudine, statuto, vel pacto minui, & augeri potest ut dicit

cit Fulgin. *de emphyt. tit. de laud. quest. 1. n. 5.* idem dicitur in formula quod solvatur solitum laudemium. Solvi autem debeat laudemium non solum quando sit renovatio propter lineam finitam; sed etiam quando res emphyteutica transit in extraneum vel aliam Ecclesiam vigore contractus etiam cum pacto redimendi, Niger. *de laudem par. 2. quest. 5. art. 1. nu. 24.* aut legati, aut donationis, Fulgin. *ubi sup. quest. 6. nu. 2.* Panimol. *dec. 4. num. 13. 26. & 27.* Rot. coram Coccin. *dec. 2314. nu. 1.* dummodò legatarius, vel donatarius non sit de compræhensi in Investitura, quia dum alienatio fit inter compræhensos laudemium non debetur, Fulgin. *ubi sup. q. 5. per tot.* ubi dat limitationes.

5. **AD FORMAM PRÆCEDENTIUM INVESTITURARUM.** Per hanc clausulam datur intelligi quod Ecclesia, quæ concedit renovationem, non potest primam Investituram in substantialibus sine Beneplacito Apostolico alterare, putà de gentilitia, seu ex pacto, & providentia in hæreditarium, vel de tertia ad quartam generationem concedere. Reoan. *de reb. Ecol. non alien. q. 61. num. 5.* Rot. *dec. 165. num. 10. par. 10. rec. & coram Coccin. dec. 2264. à num. 45.* & hoc procedit non solum in præjudicium sui ipsius, sed neque in Investitura compræhensorum, quando est pacto, & providentia, & acquisita titulo lucrativo, puta per solutionem canonis medioeris summæ, & cum promissione meliorandi, tunc enim primus acquirens non potest præjudicium inferre vocati, Marefcott. *var. resol. lib. 1. cap. 74. num. 3.* Rot. coram Coccin. *dec. 1543. num. 3. & dec. 55. num. 19. par. 10. rec.*

Decreti permissionis alienationis
vigore Beneplaciti
Apostolici.

FORMULA IV.

SUMMARIUM.

1 Beneplacitum Apostolicum pro alienatione bonorum Ecclesie semper

continet clausulas conditionales verificandas causa cognita.

Clausula -- si causa per te diligenter cognita, contenta in Brevis in forma significavit: non est verificanda judicialiter, sed per solum iuramentum impetrantis.

2 Beneplacitum Apostolicum potest precedere, & subsequi contractum alienationis, dummodò non tradatur possessio.

Alienans bona Ecclesie cum clausula Salvo Beneplacito Apostolico, nec alias aliter &c. non excusatur ab incursum poenarum.

3 Alienans bona Ecclesie per Procuratorem, non incurrit poenas Extravag. Ambitiosæ, si tradatur possessio ante impetrationem Beneplaciti.

4 Poena Extravag. Ambitiosæ sunt in viridi observationem, & allegantur Decreta, & nu. 5. 6. & 7.

8 In materia incursum censurarum in alienatione bonorum Ecclesie sequenda est opinio Sacr. Congregationum.

Bona fides sincera, vel ignorantia facti probabilis excusat alienantes ab incursum censurarum.

9 Confessarius non potest absolvere a censuris incursum ob alienationem bonorum Ecclesie.

Censuræ late à jure, vel ab homine Papæ non reservatæ, Episcopo reservatæ censetur.

10 Censuræ late contra alienantes bona Ecclesie sunt ex praxi reservatæ. Alienantes bona Ecclesie sine Beneplacito, censuras à Concilio Trid. suspensas incurrun, & n. 11.

12 Beneplacitum Apostolicum exigitur pro solvendo ere alieno illius, qui bona Ecclesie reliquit.

Compromissum de rebus Ecclesie fieri non potest sine Beneplacito.

Compromissum de re spirituali non fit in laicum.

13 Extravagans Ambitiosæ est ubique servanda, nec allegari potest non usus, & n. 14.

15 Beneplacitum Apostolicum ex lapsu temporis non presumitur intercessisse.

- nisse, nisi agatur de contractu Ecclesiæ favorabili.
 Beneplaciti præsumptio cessat ubi ex inspectione Instrumenti apparet solemnitates non fuisse servatas.
- 16 Regulares alienantes, seu hypotecantes bona Monasterii absque Beneplacito, pœnas in Decreto Urbani VIII. contentas ipso facto incurrunt.
- 17 Regulares non possunt retinere Aromatarium, nisi pro usu Religiosorum.
- 18 Regularis promotus ad Episcopatum recuperat jus succedendi in bonis Agnatorum favore suæ Cathedræ, & num. 19.
- 20 Religiosus egrediens à Religione factio Papæ, non recuperat bona ter-

- tio jam quæstia.
- 21 Asserti Judicis acta vidisse probat productionem, non autem Notarii.
- 22 Beneplacitum subreptitiæ obventum nihil prodest, & exequi non debet. Adagium, quod Papa censetur habere omnia jura in serinio pectoris, quomodo intelligatur.
- 23 Beneplacitum est subreptitium si bona sunt litigiosa, & non fuit facta mentio de lite.
- Item si Testator reliquit bona Ecclesiæ cum prohibitione alienationis, & nihil de hoc fuit Papæ narratum.
- Clausula quorum tenores nihil operatur in his, quæ sunt facti.
- Scientia Papæ præsumpta non sufficit, ubi requiritur vera.

VISIS juribus, & testium depositionibus formiter inductorum, ex quibus constat alienationem bonorum Ecclesiæ N. loci N. in Beneplacito Apostolico (sive licentia Sac. Congregationis) nobis exhibito, & in actis producto contentorum cedere in evidentem utilitatem d. Ecclesiæ, causasque in precibus S. Sedi expressas veritati niti, & coram Nobis verificatas esse, ideò vigore facultatis in eodem Beneplacito tributæ, dicimus, & declaramus esse locum alienationi petitiæ, & licuisse, & licere N. d. Ecclesiæ Rectori bona in Actis specificata, alienare, & distrahere pro pretio scutorum... ad effectum tamen pretium præfatum retrahendum integrè reinvestiendi (sive convertendi, sive deponendi &c.) in... juxta formam præscriptam in d. Beneplacito, & non alias, de cujus adimplemento infra.... d. Rector in actis nostræ Curie constare faciet sub pœnis arbitrio, ac etiam censurarum, & ita licentiam alienandi concedimus omni &c. Datum.

Ita pronunciaui Ego N. Vic. Gen. Judex Commissarius.

Datum, & publicatum fuit supradictum Decretum per d. N. in... die... anno... præsentibus N. N. & N. N. testibus &c.

N. Cancellarius.

ADNOTATIONES.

I. IN BENEPLACITO APOSTOLICO. Beneplacitum Apostolicum super alienatione bonorum Ecclesiarum, & locorum Piorum Ecclesiasticorum, sive expediatur per Datariam, sive à Congregationibus Concilii, & Episcoporum, & Regularium, habet regulariter in ventre clausulas, quæ

reddunt gratiam conditionalem, & quæ non nisi causa cognita verificandæ sunt; cum inducant formam per Exequutorem præcisè servandam, ut dixit Rota coram Dunozz. Sen. decis. 52. numer. 2. & coram Jun. decis. 731. num. 49. in quibus decisionibus firmatur, quod exequutores Beneplaciti nulliter gesserant propter neglectam clausulam -- ac bonis prædictis prius coram vobis specificatis.

Quid

(Quidquid sit de executione Brevis expediti solito pro rebus deperditis in forma significavit, in quo continetur clausula -- si causa per te diligenter cognita &c. nam non est necesse, quod examinentur testes, sed sufficit, quod impetrans juret Capitula in monitorio contenta esse vera, ut respondit Congreg. Episcoporum in Firmana 17. Januarii 1594.

2. Beneplacitum potest præcedere, & etiam subsequi contractum alienationis, dummodò non tradatur possessio juxta Consil. 1. Navar. de reb. Eccles. alien. vel non, & de stylo Curia testatur Corrad. prax. disputat. lib. 9. cap. 6. num. 18. Si enim ante impetratum Beneplacitum traderetur emptori possessio, alienans, pœnas Paulinæ Constitutionis non evaderet; etiam si possessio esset data cum clausula reservationis Beneplaciti, seu cum conditione -- Salvo, Beneplacito Apostolico, nec alias, aliter, nec alio modo, Genuen. prax. Cur. Archiep. Neap. cap. 50. Donat. prax. rer. regular. tom. 1. part. 2. tract. 14. quæst. 25. n. 5. nisi fortè bona fides, aut ignorantia probabilis illum excusaret ad tradita per Quarant. in summ. Bullar. verb. alienatio num. 50. quem omnes sequuntur, ubi plures causas excusationis ab incurso pœnarum d. Extravag. adducit Corrad. prax. disp. lib. 9. cap. 6. num. 17. Panimoll. dec. 54. n. 13. & 14. Sac. Congregat. Concilii in Tarentina 9. Aprilis 1701. in qua cum adesset abusus locandi Capitularibus ad vitam bona Ecclesie absque Beneplacito Apostolico, & quæreretur an locationes sustinerentur, & an incidit in pœnas Extrav. ambitiosæ: responsum fuit ad utrumque negativè.

3. Sicuti pœnam dictæ Extravagantis alienans non incurreret, quando alienatio esset facta per Procuratorem cum reservatione Beneplaciti, qui tradidisset ante illius impetrationem, possessionem: quia mandatum, non censetur datum ad delinquendum, nec ad illicita, nec ad obligandum Dominum ad pœnam, Sebast. Medic. de regul. jur. par. 1. regul. 1. n. 65. & 94. & in terminis alienationis bonorum Ecclesie Ricc. in prax. par. 1. resol. 44. n. 2. & 3.

4. Et hic lectorem moneo, quod nonnul-

li DD. asserunt pœnas extrinsecas excommunicationis inflictas contra alienantes in Extrav. ambitiosæ, non esse usu receptas, neque locum habere in locatione bonorum ultra triennium facta, & hujus sequela sunt Barb. offic. Episc. alleg. 50. num. 235. & alleg. 95. n. 49. Pirhing. in jus can. lib. 3. tit. 13. nu. 56. & alii apud ipsos: quod tamen erroneum puto; cum praxis Sac. Congreg. totum oppositum quotidie doceat, ut mox patebit; etenim Congreg. Concilii in una Florentina pluries partibus informantibus, proposita nempe 7. Junii & 20. Septembris 1692. & 18. Aprilis 1693. declaravit Cappellanum qui ad vitam locaverat bona Capellanæ, incurrisse Censuras d. Paulinæ.

5. In alia Segnien proposita 15. Martii 1692. contra Provinciam N. qui calices, & patenas Ecclesie antiquatas, & usu quotidiano amplius non accomodatas sine beneplacito alienaverat incidisse in pœnas d. Extrav. & Sac. Canonum declaravit, quod pro absolutione esset supplicandum SS. non obstante, quod Provincialis allegaret licentiam, & approbationem Capituli generalis.

6. Decretis Congregat. Concilii famulantur declarationes Congreg. Episcop. & Regular. Nam in una Beneventana 15. Januarii 1619. proposita, quod Canonici Collegiæ Ecclesie Beneventanæ bona stabilia alienassent sine beneplacito fuit rescriptum -- Illustrissimi Sac. Congreg. Patres Archiepiscopo qui annullat Contractus, & Canonicos qui alienarunt in pœnas Paulinæ incidisse declaret, neque Sede Apostolica vel Sac. Congreg. inconsulta absolvascribi mandarunt.

7. Et in alia Tropien. in qua Abbas Ord. Cisterciens. cum licentia Diffinitorii alienaverat vigore c. terrulas diversis Prædiola cum utilitate Monasterii; proposito dubio an esset incursum Censuras Paulinæ, die 11. Januarii 1692. rescriptum fuit -- Detur facultas Archiepiscopo S. Severinæ absolvendi, & confirmandi contractus, quatenus sint utiles.

8. Ex quibus bene deducitur, quod in hac materia incursum censurarum et alienationem factam sine Beneplacito Apostolico, non sit procedendum cum sen-

sententia Doctorum forensium, qui innixi in verbo *presumpsit*, in Bulla Paulina contento opinantur, quod poena ista non incuratur, nisi dolus, & temeritas, (quæ delictum redoleat) concurreret, a quo quælibet causa excuset, inter quos adest de Luc. de alien. disc. 1. n. 99. & disc. 51. num. 3. Passerin. de stat. homin. tem. 1. q. 185. art. 7. nu. 669. & alii plures: sed sequenda sit opinio tuta dd. Congregationum (ad quas pertinet interpretatio d. Constitutionis,) quæ excusat alienantes ab incurfu censurarum, quoties adest bona fides sincera, vel ignorantia facti probabilis, vel etiam juris in personis non ita peritis, ut sapide tradit Ricc. in prax. par. 1. resol. 132. & Nicol. lucubr. civil. lib. 2. tit. 1. de rer. divis. n. 29. vers. ult.

9. Item inferitur, quod non sit verum (vel saltem valde dubium) assertum Donati prax. rer. regular. tom. 1. par. 2. tract. 14. quest. 92. nempe, quod cum Excommunicatio Paulina non sit reservata possit à quocunque Confessario absolvi: nisi ad excusandum hunc Authorem dicere velimus, quod firmare voluerit, Confessarium ad hoc ab Episcopo approbatum absolvere posse, ex illa communi, & recepta Sententia, quod Censuræ à jure, & Constitutionibus Apostolicis latæ, si sibi Papa non reservavit, Episcopo reservatæ censeantur, de qua apud Sayr. de censur. lib. 2. c. 19. num. 2. & in specie de hac censura Bellet. disq. cleric. part. 2. tit. de pœn. cleric. §. 35. num. 15.

10. Cæterum cum quotidie à Sacr. Congr. committatur Episcopis absolutio talis excommunicationis incurfæ ob alienationes bonorum Ecclesiæ; evidens fit, quod saltem ex praxi, de qua testatur (preter allegata Decreta) Piafec. prax. Episc. par. 2. c. 5. art. ult. de bon. mens. Episcop. sit reservata, & quod Confessarii in illius absoluteione se ingerere non debeant quia secundum opinionem plurium DD. alienantes sine Beneplacito non tantum pœnas Extravag. Ambitiosæ, sed etiam censuram Papæ reservatam in cap. 11. sess. 22. Concil. Trid. de refor. incurrunt, Leo in Thef. for. Eccles. par. 1. cap. 15. num. 53. Gallemart. collect. in Concil. Trident. dict. cap. 11. cui ibid. num. 2. hæc habet -- Et

qui bona Ecclesiarum absque Sanctæ Sedis Apostolicæ impetrato assensu post publicationem Concilii in perpetuum scienter aut annuo censu locaverunt, conduxerunt, permutarunt, aut alias alienaverunt, & alienata receperunt subjacent pœnis præsentis decreti.

11. Et licet alii, quos citat Ventrigl. in prax. par. 1. annot. 1. & §. 4. num. 14. teneant contrarium; nihilominus Sac. Congr. Concilii pluries amplexa est primam sententiam, ut refert Leo loco mox citato, & in una Neapolitana 24. Januar. 1632. sic respondit -- Sac. Ec. Di. bio mature discussio censuit permutationem inter duas Ecclesias absque solemnitatibus factam effectuatam minimè sustineri, & Rectores ipsarum Ecclesiarum incidisse in pœnas cap. 11. sess. 22. de reform. & Extravag. Ambitiosæ de reb. Eccles. non alien. contentas, sed agendo cum Sanctissimo pro absoluteione, & dispensatione ab irregularitate si quam contraxerunt, lib. 14. dec. pag. 564.

12. Exigitur autem Apostolicum Beneplacitum, non solum quando alienatio bonorum fit pro sola utilitate, & commoditate Ecclesiæ; sed etiam quando fit pro solvendo ære alieno illius qui bona, & hereditatem reliquit, quoties fuerint Ecclesiæ vel loco Pio incorporata, ut respondit ead. Congr. in Salutiarum 20. Septembris 1642. lib. 17. dec. pag. 103. Item de rebus Ecclesiæ compromissum non potest sine Superioris assensu, & beneplacito: qui enim non potest alienare, neque compromittere potest, Tusch. lit. C. concl. 501. num. 34. cum aliis apud Barb. appell. 14. num. 17. & si agatur de re spiritali, compromissum non potest fieri in laicum et contingit de arbitr. ibique Canonistæ communiter cum Fagnan.

13. Neque ab impetratione Beneplaciti excusat non usus Constitutionis Ambitiosæ; quia non usus non est allegabilis: cum ubique præsumatur recepta tam in nostra Italia, quam extrà Genuen. prax. cap. 72. secundum impress. Neapol. 1602. Ciarlin. contr. 105. num. 111. & 112. Ventr. prax. p. 1. annot. 1. §. 4. n. 19. Pignat. consult. 126. num. 4. tom. 9. & declaravit Congr. Conc. in Vladislav. 1. Julii 1647. cum

cum enim Episcopus renueret renovare seu prorogare concessionem honorum Ecclesiarum factas ad 50. annos a suis Predecessoribus, & partes opponerent, quod Extravagans Ambitosæ non esset usu recepta in illis partibus, & ipse quæreret an posset id facere absque beneplacito? non usum dict. Constitutionis allegabilem non esse, & absque Beneplacito alienantes fieri non licere respondit, lib. 18. dec. pag. 335.

14. Et in alia Mediolanen. 13. Nov. 1655. Censuit bona Ecclesiarum, piorum locorum non posse alienari, nec concedi sola auctoritate Archiepiscopi, sed omnino requiri Beneplacitum Apostolicum ad prescriptum Constitutionis Paulinæ non obstanti prætenso allegato non usu, seu consuetudine, & die 20. ejusd. facta ratione Sanctiss. approbavit lib. 19. Dec. pag. 535.

15. Neque juvat (nisi exhibeatur expressum) allegare præsumptum ex cursu temporis quia hoc substulit Constitutio Urbani VIII. in Bullar. tom. 5. in ordine la 270. pag. 383. in qua præservatur sola centenaria, & immemorabilis concurrentibus requisitis, Rot. coram Cerro decis. 673. num. 12. Corrad. prax. dis. lib. 9. c. 6. n. 17. vers. at verò Ad. ad Pamphyli. dec. 133. post. nu. 14. Verùm quia hujusmodi Constitutio emanavit ad providendum præjudiciis Ecclesiarum: si ageretur de contractu eis utili, & favorabili, tunc adhuc locum habere poterit doctrina communis, ut scilicet Beneplacitum præsumatur in fuisse per lapsum temporis 40. vel 30. annorum juncta observantia contractus sine contradictione, ut tenet Passerin. de stat. hom. tom. 1. quæst. 185. art. 7. nu. 613. vel si ageretur de contractu inito inter Ecclesiam, & Ecclesiam: nam etiam tali casu Beneplacitum Apostolicum præsumitur intervenisse spatio 30. annorum cum observantia subsequuta, ut in pacto d. Constitutionis Urbani respondit Rot. coram Duno. Jun. decis. 713. num. 6. & 10. dummodò tamen ex productione, & facie instrumenti non appareat non fuisse solemnitates servatas: nam præsumptio quæ oritur ex antiquitate temporis, quod scilicet fuerint adhibitæ solemnitates, cessat ubi ex inspectione Instrumenti apparet servatas non fuisse, vel alius insubsistens.

titulus fuit productus, Rota coram Pamphil. dec. 153. n. 7. ibiq; Add. n. 14. & 15. Donat. prax. rer. regul. to. 1. p. 2. tract. 14. quæst. 29. num. 2. Rot. coram Burat. decis. 122. num. 41.

16. Regulares verò, qui res mobiles pretiosas, & immobiles alienant, locant, vel distrahunt, Censuræ, & hypothecas constituunt absque beneplacito Sac. Congr. Concilii præter pœnas Extrav. ambitiosæ, ad illas privationis Officiorum, inhabitationis ad illa, vocis activæ, & passivæ ipso facto incurrunt juxta Decretum generale Urbani VIII. anno 1624. emanatum, & quod per extensum referunt Piassec. prax. Episc. par. 2. cap. 5. art. ultimo de bon. mens. Episc. post. num. 37. Donat. ubi sup. d. tract. 14. quæst. post. num. 5. absque alia sententia declaratoria ut respondit Congr. Concilii in Romana pro Cisterciensibus 1. Septembr. 1667. in qua propositis dubiis.

- I. An Abbates qui præsumunt Monasteriis ere alieno Consuatio nomine gravatis, teneantur ab illis Censuræ redimere, quantum tempore antecessorum factos?
- II. Quatenus teneantur, an negotiantes incidant in pœnas contractas in Decreto de rebus Regalibus non alienandis?
- III. An ad effectum incidendi in eas opus sit præcedenti declaratione?
- IV. An superioribus Regularibus licet mutuo pecunias accipere absque Monachorum consensu capitulariter requisito?
Die 16. Martii 1689. confirmando decretum anno 1657. latum, respondit.
Ad I. teneri.
Ad II. incidere.
Ad III. ad effectum eos inveniendi non requiri declarationem.
Ad IV. non posse, lib. 21. decis. fol. 56.

17. Et hinc neque possunt sub iisdem pœnis exercere artem venalem Aromaticarum præterquam pro usu Religiosorum. nec.

nec pharmaca cuique vendere, etiam prae-
textu amicitiae, seu familiaritatis, excep-
tis Theriaca, Hiacinto, & aliis vulgò
nuncupatis Chimicis, non obstantibus
privilegiis Ordinum Regularium cujuslibet
instituti etiam Societatis Jesu, qui-
bus Congregat. Concilii auctoritate Papæ
expressè derogavit in Decreto edito anno
1637. & postea confirmato 2. Septembris
& 16. Decembris in Concistorio 1647.
lib. 18. Dec. pag. 405. quia est negotiatio
illicita, & Ecclesiasticis personis prohi-
bita, ut non minus solidè, quàm eruditè
probat Theophil. Raynaudus Soc. Jesu
in Opusculo de Religioso Negotiatore, ead.
Sac. Congreg. in Camerinen. 28. Februarii
1693. ad tertium.

18. Regulares autem qui promoventur
ad Episcopatum non acquirunt amplius
Religioni, sed propriae Ecclesiae:
undè licet Votum paupertatis substantia-
liter retineant; non dicuntur eorum bona
alienata in præjudicium Monasterii
cujus fuerunt filii sed mensuræ: ideoque jus
quod per talem promotionem recuperant
succedendi in bonis Agnatorum delatis
post assumptionem, non pertinet ad Mo-
nasterium, sed ad Cathedralam, ut re-
pondit Congregat. Concilii in Neapolitana
3. Decembris 1639. in qua cum quæreretur.

- I. *An Regularis professus incapax bonorum, ad Episcopatum assumptus recuperet jus succedendi quoad hæreditatem post assumptum Episcopatum sibi delatam?*
II. *An eidem obstat celsio, & renunciatio hujusmodi hæreditatis factæ ad favorem fratris ad præscriptum S. Conc. Tr. c. 16. sess. 25. de Regul.*

Sub d. die resolutio prodit.

Ad I. recuperare jus succedendi ad hæreditates post adeptum Episcopatum ad utilitatem sue Ecclesie sibi delatas, quoad proprietatem, & ad proprium commodum quod usumfructum.

Ad II. eidem non obstat supradictam cessionem, & renunciationem, quoad hæreditates, quæ non sint alteri ante adeptum Episcopatum acquisitæ.

19. Et hanc opinionem tamquam ve-
riorem tuentur, & sequuntur Laurent.
de Franch. contr. part. 2. quæst. 118. per
tot. & ibi Pasqualig. Barbof. de jur. Eccles.
lib. 1. cap. 42. num. 243. Passerin. de stat.
hom. tom. 1. quæst. 185. art. 8. num. 206.
ubi alia Decreta ejusdem Congreg. refert;
qui post longam dissertationem super ve-
ritate, legalitate, & intelligentia text.
in cap. Statutum 18. quæst. 1. num. 207. sic
concludit. Sic ergo manet explicata prima
pars illius cap. statutum, & apparet quod
Episcopus Religiosus sic sibi vindicat velut
hæres legitimus hæreditatem, quod tamen
sibi acquirit solum usum liberum, & liberam
administrationem independentem à Prælati
Regularibus, dependentem vero à Pontifice,
ut à Summo Prælato, proprietatem verò ac-
quirit Ecclesie cuius est Episcopus.

20. Bene autem dictum fuit in supra re-
lato Decreto, & in altro, quod affert Pas-
serin. dummodo non sint alteri acquisita:
quia bona tertio quæsitæ non recuperat
Religiosus egrediens à Religione factò
Papæ per promotionem ad Episcopatum,
vel aliam similem dispensationem: quic-
quid sit quando egreditur ante emissam
professionem, vel professionem annullat,
vel contemplatione Religionis, aut con-
ditionaliter renunciavit, prout distinguen-
do casus firmavit Rot. coram Cerr. dec.
530. per tot.

21. **ET IN ACTIS PRODUCTO.**
Hoc debet exprimi in Decreto, ad hoc
ut si Beneplacitum deperiret, talis Judi-
cis asserto satis probaret exhibitionem
fuisse realem, ut dicit Beltram. ad Greg.
dec. 59. num. 14. Rota coram Burrat. dec.
217. num. 8. quod secus dicendum esset
quando de Beneplacito non appareret,
nisi per assertionem Notarii; nam ei
non creditur, ut in terminis docet Ricc.
in prax. part. 1. resolut. 30. num. 4. & 5.
cum pluribus ab eo ibi allegatis quod
prius dixerat in decif. 32. num. 5. & 6.
part. 3.

22. **VERITATI NITI.** Si enim
Beneplacitum esset subreptitiè, & ob-
reptitiè, scilicet ob taciturnitatem ve-
ri, vel expressionem falsi, & per quod
Papa si scivisset verisimiliter non con-
cessisset, vel ad concedendum diffici-
lior

hior fuisset) obtentum, exequi non deberet: quia nihil prodesset, & alienatio esset nulla, Quarant. in summ. Bullar. verb. alien. n. 7. Passerin. de stat. hom. to. 1. q. 185. art. 7. n. 759. nisi taciturnitas versaretur circa qualitatem notoriam, vel quæ de jure inest, vel Papa novit, vel nosse præsumatur: adeo ut ei conveniat adagium, quod Papa censeatur habere omnia jura in scrinio pectoris c. 1. de Constit. in 6. quod verum est per interpretationem, quia omnia jura interpretari potest, Gloss. fin. in c. præter. verb. fallat dist. 23. vel dic quod in Papa non præsumitur ignorantia juris, nec præsumi debet, & censeatur ei nota qualitas, quæ est de jure, & omnia Decreta Concilii Trid. & Constitutiones suorum Prædecessorum, Rot. dec. 361. n. 12. p. 10. dec. 413. n. 77. p. 12. v. c. Passerin. in c. licet. 1. n. 15. de Const. in 6. vel demum dicas, quod coram Papa non sunt faciendæ allegationes juris, sed sufficit dicere, ita jure cavetur, Abb. in c. dudum il. 1. n. 3. de elect. Passer. ubi sup. n. 17. iste inquam defectus non facit gratiam subreptitiâ ad tradita per Navar. conf. 1. nu. 2. & 3. de feud.

23. Subreptitiam autem diceretur Beneplacitum, si bona alienanda esset litigiose, & non esset facta mentio de lite, Passerin. d. art. 7. n. 709. vel res esset relicta Monasterio, aut Ecclesiæ cum prohibitione alienationis, & nihil de hoc fuisset narratum, vel obscure, & sub involuero verborum, Ricc. in prax. part. 1. resol. 42. per tot. Ex quibus inferas, quod clausula quorum tenores, & aliæ similes in expeditionibus gratiosis contineri solitis ex quibus

bus induci solet scientia Papæ, nihil operantur in his quæ sunt facti, sed quæ sunt juris tantum, quia dicitur scientia ficta, & præsumpta, quæ non sufficit, ubi requiritur vera, ut dixit Rota coram Seraphin. dec. 981. nu. 2. & 7. & sequitur Fagnan. in c. veniens n. 24. de transact.

Decreti alienationis bonorum Ecclesiæ auctoritate ordinaria concessi.

FORMULA V.

SUMMARIUM.

- 1 Alienatio bonorum Ecclesiæ est prohibita de jure Divino, jure Civili, & jure Canonico.
- 2 Episcopus de jure communi concedit Beneplacitum pro alienatione bonorum Ecclesiæ modici valoris, usque ad summam scutorum 40.
- 3 Bona Ecclesiæ quæ excedunt valorem scut. 40. non possunt dividi in plura corpora, ut efficiantur alienabilia auctoritate Episcopi.
- 4 Fructus Censuum, non possunt rediri auctoritate Episcopi,
- 5 Fructus viginti annorum, æquantur prædiis rustici pretium bonorum.
- 6 Res Ecclesiæ potest in aliam magis utilem transmutari absq; Beneplacito, non tamen Patrimonium Clerici.
- 7 Emptor rei Ecclesiæ debet esse sollicitus de diversione pretii.

V^Isis juribus, & testium formiter receptorum depositionibus, ex quibus constat, alienationem Prædioli (sive Domunculæ, sive Arundineti, sive Oliveti, sive Nemoris, sive Vineolæ, sive Censuum) Ecclesiæ N. loci N. valoris .... annui verò fructus .... siti in territorio N. juxta suos fines, ut in processu; cedere in dictæ Ecclesiæ evidentem utilitatem, dicimus, & pronunciamus esse locum alienationi petitiæ, & proinde auctoritate ordinaria nobis à jure tributa, licentiam concedimus N. dictum Prædiolum valoris .... pro pretio scutorum .... alienandi, ad effectum tamen pretium inde retrahendum convertendi in .... & non alias de qua pretii versione, tam emptor, quam dictus N. solliciti esse debent, & infra .... à die alienationis, & in actis nostræ Curie constare faciant sub pena reiteratæ solutionis, ac etiam censurarum. Datum &c.

N. Episcopus N. (sive Vic. Gen.)

N. Cancellarius.
ADNO-

ADNOTATIONES.

1. Alienatio rerum Ecclesiæ, quamvis jure Divino per text. *Levit. cap. 27. jure Civili in l. jubemus la 2. Cod. de Sacr. Eccles. jure Canonico in cap. sine exceptione 12. quæst. 2. cap. fin. de reb. Eccles. non alien. Clem. 1. eod. tit. Extravag. ambrosiosæ sub eod. tit. in 6. Concil. Trid. de reform. sess. 22. cap. 11. sit expressè prohibita; nihilominus ubi adest Ecclesiæ necessitas, evidens utilitas, incommoditas, aut pietas, permissa est.*

2. **AUCTORITATE ORDINARIA.** Potest Episcopus ex causis mox recensitis facultate sibi à jure tributa in c. *terrulas 12. quæst. 2.* (cui nunquam fuit derogatum,) licentiam alienandi concedere. Verum quæri solet ad quam summam, seu valoris rerum quantitatem extendatur talis facultas. Alii enim dixerunt excedere non debere summam scutorum 30. quos refert Capon. *discept. for. 270. & pro Diocesis Montispelufii Sac. Congreg. Concil. 22. Septemb. 1635. lib. 15. dec. pag. 258.* Alii arbitrio Ordinarii esse relinquendum, & hos refellit ibi Capon. n. 11. & 12. Alii restringi debere ad scuta 37. *monetæ Romanæ* ad quam summam ascendere ducunt viginti solidos, quos summat *Glos. in d. c. terrulas Panimol. dec. 60. annot. 3. nu. 25. & cum hac opinione transivit olim Congr. Episc. & Regular. in Faventina 22. Maii 1601. in qua viginti solidos ad scuta vigintiquinque aurea ascendere declaravit.* Alii demum, quod sit procedendum juxta rerum qualitatem, & consuetudinem locorum ut apud Ricc. *in prax. par. 1. resol. 36. num. 8. Barbof. de pot. Episc. alleg. 95. n. 50. & 51. Nicol. in Flosc. verb. alienatio num. 1. Fagnan. autem in c. nulli de reb. Eccl. non alien. num. 26. dicit, quod non sit tutum definire quæ res dicantur modicæ, vel exiguæ, ego tamen putarem quod in hoc arbitrium Episcopi prudenter regulatum extendi possit absque hæsitacione ad summam scutorum monetæ Romanæ quadraginta, attento præsertim hodie valore aucto scuti aurei.*

3. Advertendum tamen est, quod bona Ecclesiastica, sive res mobilis pre-

tiosa, quæ excedunt notabiliter hunc valorem, non possent dividi in plura corpora, ad hoc ut minuatur valor, & reducantur ad æstimationem prædictam ad hunc effectum, ut res fiat auctoritate Episcopi alienabilis: prout Papa approbante declaravit Congregatio Deputata super moderatione Brevis Gregor. XIII. circa bona Ecclesiarum Diocesis Parmen. ad Livellum concessa 7. Octobris 1602. in responsione ad primum dubium: qui enim hoc faceret diceretur facere in fraudem legis, & absque solemnitate alienare, & positus in mala fide, & emptor qui hoc sciret, rem suam non faceret, & si esset frugifera fructus retinere non posset ad tradita per Donat. *de regular. tom. 1. part. 2. tract. 14. quæst. 81.*

4. Neque auctoritate Ordinarii possunt diminui, seu reduci fructus Censuum perpetuorum, vulgò *calare*: nam cum Censui perpetui creati ad formam Bullæ Pianæ connumerentur inter bona immobilia Clem. *exivi §. cumque annui redditus de verb. signif. Merlin. de pignorib. lib. 2. tit. 1. quæst. 44. num. 37. Cyriac. controv. 219. num. 2. Rota decis. 413. num. 72. part. 12. recent.* ideoque absque solemnitatibus alienari non possunt; sequitur quod non valeant neque diminui, & reduci ad minorem fructum absque eisdem solemnitatibus: quia diminutio est species alienationis, ut in terminis individualibus tenent, & docent Ricc. *decis. Cur. Archiep. Neap. 134. part. 1. per tot. & in prax. par. 1. resol. 87. num. 2. & alii quos refert, & sequitur Donat. prax. rer. regular. tom. 2. par. 2. tract. 14. quæst. 58. n. 1.*

5. Modicitas verò rei stabilis ad hoc, ut possit sola Ordinarii auctoritate alienari deducitur in prædiis rusticis ab exiguitate reddituum, qui licet sint incerti; & non uniformes; nihilominus certi sunt in substantia: quia facta compensatione anni sterilis cum fertili, fiunt uniformis, & fructus viginti annorum æquare pretium bonorum stabilium dixit Rota *decis. 522. num. 12. & 13. part. 5. recent. cum aliis, quos sequitur Sabell. Summ. div. tract. tom. 5. var. resol. resolut. 100. n. 10.*

M

6. Quan-

6. Quando autem res Ecclesiae in aliam transmutatur, puta ex Calice vestito fit Crux, ex Silva inutili Olivetum ex Vineâ deferta Pratum, non exigitur Beneplacitum Apostolicum, nec Ordinarii: quia non est propriè alienatio, neque distractio, sed in rem magis utilem, & necessariam conversio, P. Felix Potest. Panorm. in exam. Eccl. num. 870. vers. pariter, ubi dat concordantes. Non sic in subrogatione Patrimonii Clericalis, quod alienari sine licentia Episcopi non potest, etiam si in locum ejus subrogetur Beneficium, Sacr. Congreg. Concilii 16. Aprilis 1622. lib. 24. pag. 231.

7. SOLICITI ESSE DEBEBUNT. Emptor ei Ecclesiae tenetur esse sollicitus de versione pretii, quando alienatio fit ex causa necessaria puta pro solvendo aere alieno: non autem quando venditio fit ex causa voluntaria propter Ecclesiae utilitatem, ut hic prout distinguit Rot. post Cenc. de Censibus decis. 293. num. 20. part. 15. recent. Gratian. disputat. 45. nu. 34. & 35. hic autem hoc onus ei injungitur Decreto Judicis, ut Ecclesiae utilitas non pereat, sed

secura permaneant, quia ut dixit Rot. in decis. 186. num. 9. part. 16. recent. emptor debet esse sollicitus de versione quoties contractus à jure prohibetur licet sit voluntarius, & fieri non potest sine licentia Superioris.

Licentiae investendi pecunias.

FORMULA VI.

SUMMARIUM.

- 1 Ecclesia acquirendo potest contrahere sine Beneplacito.
Episcopus prohibens ne pecunie locorum Piorum investiantur sine sua licentia, illam gratis concedere debet.
- 2 Officiales, & Administratores locorum Piorum possunt in casibus de jure non prohibitis contractus facere absque licentia Episcopi.
- 3 Episcopus statuere, seu disponere non potest contra jus commune.

V Iso praesenti libello, & attentis narratis, ac informationibus habitis super securitate investmenti, licentiam concedimus Oratori investendi pecunias Ecclesiae N. (sive Hospitalis, sive Confraternitatis) in summa scutorum.... in bonis in precibus supra expressis, & Instrumentum investmenti exponendi, cum obligationibus, & cautelis favore Ecclesiae solitis, & consuetis ac de jure debitis, & praesentem licentiam unà cum libello in nostra Cancellaria registrari, & gratis expediri mandamus. Datum &c.

N. Vic. Gener.

N. Cancellarius.

ADNOTATIONES.

1. ET GRATIS EXPEDIRI. De jure in contractibus, quorum vigore Ecclesia acquirit, Beneplacitum Apostolicum sive Ordinarii non exigitur Genu. prax. cap. 73. num. 8. Clarin. contrav. cap. 183. post num. 107. Nicol. Lucubr. civil. lib. 2. tit. 1. num. 21. versic. ad exponendum. Verum ad removendas fraudes, & collusiones, quae interdum

intercedunt in administratione bonorum, & pecuniarum locorum Piorum, solent Episcopi vel Edicto, vel Decreto Synodi providere, ne pecuniae investiantur sine ipsorum licentia: quod etiam hoc facere jure possint, gratis tamen illam concedere debent, ne videantur hoc sibi reservasse ad quæstum faciendum, prout ita fieri debere decretum fuit in Synodo Farfensi in tit. de bon. Eccles. non alien. & declaravit Sacr. Congregat. Concilii in Anal.

Amalpbiana 18. Junii 1699. in responsione ad Decimum confirmata auditis partibus 6. Februar. 1670.

2. Reservatio autem hujusmodi licentiarum fieri non debet ab Ordinariis sub pena nullitatis Contractus : quia cum Rectores, & Officiales Ecclesiarum, & locorum piorum, habeant liberam bonorum administrationem possunt in casibus à jure non prohibitis validè absque eorum licentia contrahere, ut probant auctoritates, & Decreta, quæ retuli tom. 1. tit. 5. annot. ad form. 15. n. 10. & seqq. præter supra allegatas.

3. Et proinde talis pena esset imposita contra dispositionem juris, adversus quam Episcopus statuiere non potest, cap. institutionis 25. quest. 2. cap. quod super his de major. & obed. & nullum produceret effectum Piafec. prax. Episc. par. 2. cap. 2. art. 2. de Stat. ab Episc. faciend. nu. 2. & seqq. Pac. Jord. lucubr. tom. 2. lib. 8. tit. 1. num. 49. Sicque contra inobedientes, & licentiam adhibere non curantes, aliis penis arbitrariis juxta facti, & contumaciæ speciem procedendum erit, prout dixi in loco mox supra citato.

Translationis Pensionis.

FORMULA VII.

SUMMARIUM.

- 1 Translatio Pensionis fieri potest coram Canonico Cathedralis.
- 2 Milites S. Petri, & omnes Cardinales possunt sine exhibitione Indulti transferre Pensiones coram Notario, & testibus.
- 3 Translatio Pensionis debet fieri in Clericum.
Qui clericatum obtinuit non legitime, non est capax translationis.
Clericus legitime promotus major septennio, est capax Pensionis.
- 4 Translatio Pensionis non fit in manus mortuas, neque sub conditione si transferens moriatur.
Translatarius nullo præcedente pacto potest permittere quod transferens potatur pensione.
- 5 Pensio reservata ab Episcopo, non

- potest in alium transferri.
Episcopus quando, & quomodo possit pensionem reservare offenditur.
- 6 Translatio Pensionis est valida, etiamsi non procedatur per viam extinctionionis, sed sufficit facultas transferendi coram persona in dignitate constituta.
  - 7 Transferens pensionem ultra medietatem, translatio non est nulla, sed remanet vitata in excessu.
Per translationem invalidam, non dicitur consumpta facultas transferendi.
  - 8 Facultas transferendi pensionem potest exerceri per procuratorem dummodo Translatarius sit persona certa.
  - 9 Qui habent facultatem transferendi Pensionem, potest illam transferre in suum filium illegitimum.
  - 10 Pensio potest reduci, & extingui absque Beneplacito Apostolico.
Pensio reducia, seu extincta, cum pacto, quod Pensionarius remaneat in suo pristino jure casu quo Titularis promissa non adimpleret, non potest reviviscere, nisi interveniat auctoritas Papæ.
Pensio data in titulum pro recipiendis ordinibus, vel alterius ministerii Spiritualis, non potest reduci, nec vendi sine Beneplacito.
  - 11 Pensionarius, qui habet Indultum retinendi Pensionem, etiamsi non incedat in habitu, & matrimonium contrahat, non censetur dispensatus ad militiam, ad quam si transeat amittit Pensionem.
  - 12 Pensionarius transferens per mutus, & signa nulliter agit, quando in Indulto præscribitur quod Translatarii debeant nominari.
  - 13 Translatarius pro termini Pensionis decursis, & non solutis, potest, agere contra successorem in Beneficio confesso de diligentius factis contra Antecessorem.
  - 14 Clericus Pensionarius, non gaudet privilegio fori nisi incedat in habitu, & tonsura.
  - 15 Pensio translata est eadem pensio cum prima, & transit in Translatarios cum eisdem privilegiis.

M 2 Coram

Coram N. N. uti Persona in Dignitate Ecclesiastica constituta, & ad omnia, & singula infrascripta assumpta, & pro Exequutore electa, meque Notario publico, testiumque infrascriptorum presentia, presens, & personaliter constitutus N. mihi Notario, & testibus, ac supradicto N. Exequutore bene cognitus, asseruit sibi tanquam Conclavistæ (sive Militi S. Petri, vel S. Pauli &c.) fuisse ab N. Papa N. concessum Indultum, ut quicumque loci Ordinarius, vel Canonicus Cathedralis Ecclesie, aut persona in dignitate Ecclesiastica constituta, tam in Romana Curia, quam extrâ eam ad id per eum coram Notario, & testibus fide dignis, eligendus, vel eligenda, quascunque pensiones annuas sibi super quibuscunque fructibus, & obventionibus universonum quaruncunque Mensurum Episcopaliurn, Archiepiscopaliurn, & Abbatialium, Dignitatum, Canonicatum, & Præbendarum, cæterorumque Beneficiorum reservatas, translatas, seu reservandas, & transferendas, etiam si semel, vel plures translatae fuerint, usque ad Summam .... Ducatorum auri de Camera in toto, vel in parte, ac in una, seu pluribus vicibus, ac etiam in mortis articulo cassare, & extinguere, ac postquam cassatae, & extinctae fuerint, alias similes pensiones annuas ad summam præfatam .... Ducatorum super eisdem fructibus, &c. uni, vel pluribus aliis personis Ecclesiasticis per eum nominandis, vel etiam Clericali Caractere nondum insignitis cum clausula tamen ex tunc, & postquam dicto caractere ritè insigniti fuerint seu alias pensionum hujusmodi capacibus, etiam quacunque Beneficia Ecclesiastica obtinentibus eis quoad vixerint, vel eorum legitimis Procuratoribus ad id ab eis speciale mandatum habentibus, eisdem modo, & forma quibus eidem N. Conclavistæ reservatae, translatae, seu reservati, & translati erant, etiam absque consensu mensas, & Beneficia hujusmodi obtinentium integrè persolvendas, &c. usque ad dictam summam, & quantitatem, reservare, consumere, condere, & assignare possit, ac sub certis modis, & forma in eodem Indulto, seu Privilegio Conclavistarum expressis sub datum Romæ ....

Et quod successivè per N. vigore .... fuerit sibi translata una pensio, seu rata Pensionis annuæ, scutorum monetae Romanæ ... super Mensæ Episcopalis N. fructibus (seu Parochiæ) nunc per N. possessæ, & ab eodem, & successoribus Præsulibus persolvenda annis singulis duabus æqualibus solutionibus, una videlicet in Domini Nostri Jesu Christi; & alia in S. Jo. Baptistæ Nativitatibus, & sic de termino in terminum, ac de anno in annum modo, & forma expressis in literis Apostolicis reservationis factæ à Papa N. favore prædicti N. transferentis sub datum Romæ .... seu, &c. ad quas &c. prout ex Instrumento translationis rogato per N. Notarium publicum N. sub die .... ad quod &c.

Volens propterea dictus N. uti dicto Indulto transferendi (quod in authenticam, & legalem formam, una cum Instrumento Translationis prædictæ in mei, & testium infrascriptorum presentia, præfato N. Exequutore electo relliter, & cum effectu exhibuit, & præsentavit ad effectum infrascriptum, animo tamen illa rehabendi &c. dimissa Copia) & transferre ad formam illius; necnon Constitut. S. M. Innoc. XI. super translationibus Pensionum editæ, nempe pro medietate illarum. Ideò spontè omni &c. consentit, suumque liberum consensum dedit, dat, præstat in manibus ejusdem N. uti personæ in Dignitate Ecclesiastica constitutæ, & ad id specialiter assumptæ, & electæ, ut ex Pensione scuto-

scutorum ... ut præfertur sibi translata (seu reservata) super fructibus Mensæ Episcopalis N. seu Parochiæ) rata scutorum ... Monetæ Romanæ cassatur, & extinguatur, firma tamen remanente rata non cassata, nec extincta ad ejus favorem, & ad effectum tamen, ut incontinenti alias novas Pensiones dictus N. Exequutor validè reservet, nempe unam pro summa scutorum ... monetæ Romanæ ad favorem N. & aliam scutorum .... similibus favore N. servata forma Indulti, & omni alio meliori modo, jure, via, forma, & causa, quibus melius, validius, & efficacius potest, & debet.

Qui D. N. uti persona in Dignitate Ecclesiastica constituta, & per d. N. Exequutor electus, visis, lectis, & bene consideratis d. Indulto Conclavistarum, & Instrumento translationis, omni meliori modo, jure, via, & forma quibus melius, validius, & efficacius potuit, & debuit, admissio, & recepto prius consensu ejusdem N. prout illum admisit, & recepit de præfenti, Pensiones scutorum ..... super fructibus mensæ Episcopalis N. ratam scutorum .... monetæ prædictæ cassavit. & extinxit, itaut de cætero modernus, & pro tempore existentes Episcopi N. pro rata sic cassata prædicto N. solvere non teneantur eundem Episcopum, & Præsules successores, seu Administratores ob non solutionem ratæ sic cassatæ aliquas censuras, & pœnas de cætero minime incurrere posse decrevit.

Et incontinenti, & successivè alias Pensiones annuas, nempe unam scutorum ... ad favorem N. & aliam scutorum .... Monetæ Romanæ ad favorem N. super dictæ Mensæ Episcopalis N. & annexorum quibuscumque fructibus, obventionibus, emolumentis universis certis, & incertis in quacumque re consistentibus undecumque, quomodocumque, & qualitercumque convenientibus præsentibus, & futuris, etiam si aliæ Pensiones annuæ aliis personis reservatæ existerent, & pluries translatae essent, eisdem N. & N. & eorum cuilibet quoad vixerint, & quilibet eorum respectivè vixerit, juxta tenorem dicti Indulti, & illius formam, ac alias cum omnibus exemptionibus, & privilegiis, Decretis, clausulis cautionibus, vinculis, obligationibus, & cauthelis in indulto, ac literis Apostolicis reservationis, & facultatis respectivè transferendi contentis, & expressis, integrè per modernum, & pro tempore existentes Episcopos successores in loco, ac terminis, ut supra expressis respectivè persolvendas, Apostolica auctoritate, & vigore Indulti hujusmodi, ac omni alio meliori modo, reservavit, constituit, & assignavit, reservat, & assignat: mandans moderno, & pro tempore existenti N. Præsuli, seu Administratori, aliisque quibuscumque ad quos spectat, seu spectabit quomodolibet in futurum, etiam sub sententiis, censuris, & pœnis in eisdem literis Apostolicis reservationis Pensionis hujusmodi contentis, quatenus eisdem N. & N. licet absentibus me Notario pro eis &c. & cuilibet eorum pro sua rata respectivè, Pensiones sic eis reservatas in suis debitis terminis, & temporibus persolvere teneantur, & debeant non obstantibus &c.

Super quibus omnibus, & singulis, idem N. Judex, & Exequutor sic ut supra electus, & assumptus pro Tribunali Sedens & causa cognita suam suæque Dignitatis Ecclesiasticæ auctoritatem unà cum Decreto interposuit, supplendo omni meliori modo rogans &c.

Actum in ..... præsentibus N. & N. testibus &c.

Et ego N. Not. public. &c.

Monacelli Form. Pars II.

M 3

ADNO-

ADNOTATIONES.

1. IN DIGNITATE ECCLESIASTICA CONSTITUTA.

Cessante facultate exequutio Indulti translationis peti non potest coram aliis quam coram constitutis in dignitate Ecclesiastica: idest non solum coram Episcopis, aut aliis Dignitatibus; sed etiam coram Canonicis Cathedralium, qui quoad hoc dicuntur in Dignitate constituti, ut in his terminis docent Gratian. *discrpt.* 551. nu. 18. & Tondut. *de pens.* cap. 28. n. 30.

2. Privilegium autem transferendi Pensiones etiam sine exhibitione Indulti coram solo Notario, & testibus, habent milites S. Petri, ut ibidem testatur Tondut. *num.* 31. nec non Cardinales, in quorum Indulto quoddam refert Cardin. de Luca *post tract. de Pension.* leguntur hæc præcisa verba -- *Seu si tibi magis placuerit, & ita volueris, etiam presentibus literis non exhibitis, vel presentatis, pensionem seu pensionis pro summa, & quantitate &c. in unam, vel plures personas, & alias saltem charactere clericali insignitas, &c. quandocumque tibi placuerit, etiam in mortis articulo nominandas, etiam coram solo Notario, & testibus &c. transferre possit, concedimus, & indulgemus &c.* In istorum inquam, & aliorum qui eodem privilegio potiuntur translationibus non requiritur ostensio facultatis trasferendi; quia Notarius non adhibetur ut auctoritatem interponat, sed dumtaxat ad probationem.

3. SEU ALIAS HUIJUSMODI PENSIONUM CAPACIBUS. Necessesse est ut translatus sit Clericus tempore translationis, ut dixit Rot. coram Greg. *dec.* 18. n. 5. nisi adsit in Indulto clausula de qua fit mentio in formula, idest si fuerit dictum ex tunc & nam tunc sufficeret quod post translationem Clericus factus fuerit, ut ex auctoritate Rota *decis.* 539. *par.* 5. *rec.* advertit Tondut. *de pens.* cap. 31. n. 1. ubi dicit hoc totum procedere, & verum esse quando Clericatus legitime, & rite collatus fuit, & ideo qui à non proprio Episcopo, & sine Dimissoriis Clericatum obtinuit, non sit capax transla-

tionis, & concordat Garc. *de benef. par.* 1. *cap.* 5. n. 144. valde autem, & licite caractere Clericali insignitus, erit capax quamvis sit minor 14. annorum, dummodo sit major septennio Ricc. *in prax. par.* 1. *refol.* 378. n. 2. *secund. impres.* Venet. 1674. Gavant. *manual. Episc. verb. Pensio.* 7. *Sac. Concilii in Nullius* 24. Martii 1627. *lib.* 15. *decr.* pag. 128.

4. Translatio Pensionis non fit in Ecclesias, & manus mortuas: quia iste actus importat solum mutationem personæ, quæ subiectæ morti: unde cum Ecclesiæ, Collegia, aliaque loca Pia nunquam moriantur, ideo non dicuntur capaces translationis: etiam si translatio fieret fiducialiter in personam capacem ad commodum locorum incapacium ut late probat Card. de Luc. *de pensio.* *disc.* 66. n. 10. & *segg.* Neque potest fieri sub conditione si transferens moreretur ex infirmitate præfenti: vel cum reservatione seu pacto illam exigendi quoad vixerit: si enim ita fieret translatio esset nulla, Garc. *de benef. par.* 1. c. 5. n. 54. & 55. Paris. *de consil. quest.* 23. n. 49. Card. de Luc. *de pens. disc.* 64. n. 2. Lotter. *de re benef. lib.* 1. *quest.* 40. nu. 19. & 20. Non prohibetur tamen translatus nullo accedente pacto ex gratitudine pati ut transferens potiatur pensione, ut ex Rot. apud Greg. *decis.* 238. n. 1. apud Pen. *dec.* 56. Garc. *d. par.* 1. c. 5. nu. 51. Tondut. *de pens.* cap. 26. n. 4. firmat Card. de Luc. *de pens. disc.* 65. n. 6.

5. IN LITTERIS APOSTOLICIS. Si enim ageret de Pensione reservata ab Episcopo non posset transferri, nisi causa extinctionis litis, & pro bono pacis esset imposita: quia Pensio auctoritate ordinaria reservata non transit in successorem in Beneficio, qui reservationi non consensit Leo *ibid.* *for. Eccl.* *part.* 2. *cap.* 7. *de pens. num.* 32. *cum rite segg.* Gratian. *disc.* 617. n. 13. & *segg.* Cum enim huiusmodi Pensiones, quæ ab Episcopis reservantur, non nisi pro utilitate Ecclesiæ, vel sustentatione alicujus pauperis Scholaris, (ex cujus Indultoria, & labore utilitas Ecclesiæ spectatur) ad mensuram necessitatis, & tantquam per speciem elemosinæ imponi valeant, ut communiter tradunt Garc. *d. par.*

d. part. 1. cap. 5. nu. 296. Gonzal. ad regul. 8. glos. § 5. nu. 27. Barbof. de offic. Episcop. allegat. 85. num. 11. Tondut. de pens. quæst. 1. num. 5. & seqq. Gard. de Luc. de pens. disc. 50. nu. 3. Rot. coram Dunoze Jun. dec. 208. nu. 11. & 50. sequitur quod non possint transferri in alios, quorum favore Episcopus de jure reservare non potuisset, Leo ubi supra num. 36.

6. CASSAVIT, ET EXTINCTIO. Hic est notandum, quod si executor vel per incuriam propriam, vel Notarii, in actu translationis non procederet per viam cassationis antiquæ, & reservationis novæ Pensionis: adhuc translatio esset valida, quoties transferens declaravit se velle transferre ad formam Indulti: nam tunc virtualiter censetur antiquior Pensio extincta, & alia de novo reservata ad formam Indulti ut in terminis tenuit Rot. coram Cerro dec. 651. n. 2. Ut enim translatio Pensionis sit valida, sufficit exhibere facultatem transferendi habita relatione ad reservationem illius, & quod sit facta ad favorem personæ capacis coram persona in Dignitate Ecclesiastica constituta ut dixit Rot. coram eod. dec. 628. num. 9. & 10. forma autem servanda cassationis, & novæ reservationis non est conditionalis; sed modalis, quæ si non servetur vitatur, sed non vitiat; cum per liberum consensum præstitum coram exequutore, Notario, & testibus, & admissum censetur per æquipollens inducta perfecta translatio Rot. dec. decif. 651. nu. 2. coram Cerro, & coram Dunozzet. Jun. decif. 32. num. 5. & seqq. & in puncto coram Cocc. decif. 1754. n. 15. & seqq. Gard. de Luc. de pens. disc. 58. nu. 6. & 7. præsertim accedente clausula omni meliori modo, & clarè ac magistraliter Lotter. de re Benefic. lib. 1. quæst. 40. à num. 45. ad 50.

7. Item, quod translatio pensionis ab habentibus Indultum, fieri non potest nisi pro medietate juxta Constitutionem mox referendam Innocentii XI. quam quoque retulit Gardin. de Luc. post tract. de Pens. secundam impressionem Venetam anno 1698. (apud quem, ibidem, tam hujus Constitutionis quam alterius ejusdem Pontificis super statu-

tariis successioneibus emanatæ, & quam per extensum dedi tom. 1. in Appendice pag. 332. videnda sunt commentaria) Unde si Indultarius Pensionem, seu Pensiones transferret ultrà medietatem, & summa permissam translatio non esset nulla, sed solum remaneret vitiata in excessu: quia cum sit materia dividua utile per inutile non vitiatur Lotter. ubi supra num. 74. Tondut. de pens. cap. 23. num. 14. Gard. de Luc. de Pens. disc. 66. n. 6. Add. ad Burat. decif. 12. litt. F. sicuti per translationem invalidam non remanet consumpta facultas transferendi Gard. de Benefic. part. 1. cap. 5. num. 249.

8. Item, quod hæc facultas transferendi exerceri potest etiam per Procuratorem Indultarii, ut docet Gard. de Benefic. part. 1. cap. 5. num. 246. ubi ampliatur ut locum habeat conclusio etiam in Indulto dicatus -- tibi concedimus -- vel per te eligendus, & Gard. sequitur Tondut. de pens. cap. 29. n. 5. & 6. hoc tamen intellige, dummodò persona, seu personæ in quam, vel quas, est Pensio per Procuratorem transferenda sit certa, seu certæ: nam aliàs Procurator hunc actum explorare non posset, quia facultas nominandi competens ex gratia Principis tanquam personalissima non potest explicari per alium, prout in terminis translationis Pensionis, dictam conclusionem limitando, & declarando respondit Rot. coram Dunozzet. Jun. decif. 208. num. 2. 50. 53. 62. & per tot. Cum enim (ut bene advertit Rot. ibi num. 11. 49. & 50.) capacitas Pensionis non deducatur de jure ex solo clericatu, sed ex aliis piis, & rationabilibus causis ministerium Indultario commissum censetur industriale, quod proinde alteri non potest committi.

9. Item quod habent facultatem transferendi pensionem potest illam transferre in suum filium illegitimum, ut tenet Paris. de resign. Benefic. lib. 7. qu. 4. num. 22. & 23. Gonzal. ad regul. 8. cancell. glos. § 5. num. 22. & 23. Barbof. alleg. 65. num. 27. & supra Concil. sess. 25. de refor. cap. 15. n. 34. Rot. coram. Zarat. dec. 33. num. 19.

10. Item, quod cum pensio confi-

M 4 de-

deretur tanquam quid temporale, & separatum à titulo Beneficii; qui non habet Indultum transferendi potest illam in totum, vel in partem cassare, & ad minorem summam reducere, seu ad vitæ commoditatem cedere, & alienare absque Beneplacito Apostolico Rot. coram Buratt. decis. 469. & decis. 528. utrobique num. 1. Lotter. de re Benef. lib. 3. quæst. 29. num. 86. & seqq. Tondut. de pens. cap. 17. num. 25. & seqq. Card. de Luc. de Pension. disc. 68. num. 6. & de regal. disc. 37. sub num. 9. in fin. Sac. Congr. Concilii in Nullius 27. Maii 1645. lib. 17. decr. pag. 480. nisi tamen fieret pactum quod diminutio sit nulla, & Pensionarius remaneat in suo pristino jure, casu quo non adimplerentur promissiones factæ per titularem; tunc enim non posset Pensio semel extincta reviviscere, nisi interveniat auctoritas Papæ, ut habetur in dec. Buratt. supra allegatis. Vel Pensio esset data in titulum Beneficii, puta pro suscipiendis Ordinibus Sacris, vel alterius ministerii Spiritualis: tali enim casu, nec redimi, nec vendi potest sine auctoritate Apostolica Tondut. loco cit. n. 32. Lotter. n. 89.

11. Item, quod si alicui detur Indultum retinendi Pensionem etiamsi non incedat in habitu, & tonsura Clericali, vel Matrimonium contrahat: si Indultarius transeat ad armatam militiam, non poterit amplius Pensionem exigere ex quo dispensatus à gestatione habitus Clericalis, & ad matrimonium, non censetur dispensatus in sævis per regulam, quod dispensationes tanquam odiosæ strictè intelligantur: nec potest talis dispensatio supplere defectum provenientem ex militia, quæ est in diversa specie impedimenti, nempe illius per quod exercetur, seu exerceri possunt sæva, unde indiget sua speciali dispensatione, aliàs statim atque efficitur miles Beneficium, & Pensiones amittit ut in puncto tenuit Rot. coram Cels. dec. 69. num. 16. & 17. ubi ampliatur num. 22. locum habere etiamsi re integra antequam sæva exerceat militiam deserat, & primævum statum reassumat, & ita respondit quoque Congregatio Concilii in Nicien. 19. Decembris 1648. lib. 18.

pag. 563. Et in terminis Beneficii in Flumana 13. Januarii 1618. in qua Clericus habitu Clericali deposito sumpsit arma, accepit stipendium, processit ad bellum; sed nunquam pugnavit, & Beneficium erat juris patronatus, lib. 58. pag. 37.

12. Et tandem, quod licet facultas transferendi Pensiones non dicatur odiosa saltem odio irrationabili juxta opinionem Rot. coram Duran. dec. 67. quam sequitur Tondut. de Pens. cap. 31. num. 34. & Rot. post eundem decis. 86. num. 8. repetita coram Dunozz. Jun. dec. 768. num. 17. nihilominus, quando in Indulto præscribitur, quod persona, seu personæ in quam, seu quas transferendæ sunt, debeant per transferentem nominari: illius favor non extenditur ut possint nominari per nutus, & signia: nam si per infirmum, qui loqui non posset translatio per nutus, & per signa fieret non sustineretur, quia non diceretur servata forma in Indulto præscripta, ut respondit Rot. coram Pevtinger. dec. 363. & decis. 409. per tot. quam sequuta est coram Cels. decis. 378. num. 1. 3. & 4.

13. Data autem validitate translationis, an translarius possit agere pro terminis pensionis decursis, & non solutis contra Successorem in Beneficio: respondetur, quod sic, constituto de diligentis factis à Pensionario contra Titularem Antecessorem pro illis exigendis (est enim actio subsidiaria) quæ clarè probari debent, & quod fuerint absolutæ, & perfectæ: & dummodò Successori congrua remaneat, quæ in primis, & ante omnia deduci debet, Lotter. de re benefic. lib. 1. quæst. 39. à num. 108. ad num. 150. Rot. coram Grego. decis. 507. num. 5. ubi Adden. num. 7. & coram Buratt. decis. 448. num. 9. ibique plenè Adden. num. 10. & sequentibus, ubi quod successor habeat regressum contra hæredes Antecessoris, vel alios, qui fructus perceperunt.

14. Illud quoque est notandum, quod Clericus Pensionarius non gaudet privilegio fori, nisi deserat habitum, & tonsuram Sacr. Congregat. Concilii 6. Junii 1622. in qua fuit dictum, quod in
Sant-

Sanctissimus rescribendum statuit, lib. 12. pag. 94. & licet non me lateat Sperell. dec. 66. num. 34. & seqq. contrariam Sententiam substinere, adhuc magis placet auctoritas Sac. Congreg. cui interpretatio Concilii (quod de pensionario non loquitur) est reservata: & hoc Decretum affertur etiam à Barbof. de Offic. Episcop. alleg. 57. num. 151. (sub diverso tamen die) ubi testatur vidisse originale.

15. CUM OMNIBUS EXEMPTIONIBUS, ET PRIVILEGIIS ETC. Per hanc expressionem datur intelligi, quod cum pensio translata revera sit eadem pensio cum prima, & nihil differat à reservata Card. de Luca de pens. ad Consilii. Innoc. XI. c. 15. n. 1. & extinctio, quæ fit ab Exequutore in actu translationis sit

potius mutatio personæ, & vitæ transfere-
rentis in personam, & vitam translatareii,
quam propriè extinctio juxtà constantem
opinionem Rotæ coram Buratt. dec. 638.
num. 3. coram Merlin. dec. 243. n. 12. & 23. co-
ram Dunozz. Jun. dec. 768. num. 17. 18. & 19.
& coram Cerr. dec. 628. num. 5. exemptiones
ab oneribus, & privilegia concessa pensio-
ni reservatæ, transeunt in translatarium,
qui utitur eodem jure, & privilegio, prout
utebatur transferens Rota dec. 122. nu. 10.
par. 2. rec. Lotter. de re benef. part. 1. q. 40.
nu. 346. sicuti etiam illius favore vigent, &
intactæ remanent obligationes factæ, &
fidejussiones datæ in pensionis reservatio-
ne Add. ad Gregor. dec. 445. num. 9. Add. ad
Buratt. d. dec. 638. num. 13. Tondut. de
pension. cap. 30. num. 32.

CONSTITUTIO

*Ut nemini liceat pensiones, vel fructus Ecclesiasticos transferre,
ultra illorum medietatem.*

INNOCENTIUS PP. XI.

Ad perpetuam rei memoriam.

- §. I. **C**ircumspecta Sedis Apostolicæ providentiâ Christi fidelium commo-
dis jugiter invigilans, ea, quæ aliàs pro Ecclesiarum, & Bene-
ficiorum Ecclesiasticorum exoneratione optimo quidem constituta fuere
consilio, si optatus inde effectus minimè proveniat, sed gravia potiùs
exoriantur incommoda, in melius commutare, atque reformare stu-
det, sicuti magistra rerum experientia faciendum suadet, ac æqui, bo-
nique ratio, necnon Ecclesiarum, & beneficiorum ipsorum utilitas, &
Christi fidelium pax, & tranquillitas noscuntur postulare.
- §. II. Cum itaque dudum fel. rec. Urbanus PP. VIII. prædecessor noster om-
nes, & singulas facultate, indulta, & privilegia transferendi quascumque
pensiones annuas super Patriarchalium, Metropolitanarum, Cathedra-
lium, & Abbatialium mensarum, & quorumvis Ecclesiasticorum, tam sæ-
cularium, quàm regularium beneficiorum, quomodocumque qualificato-
rum, fructibus, tam certis, quàm incertis, ac etiam distributionibus quoti-
dianis reservatas, quæ tamen per extractionem integrarum pensionum
hujusmodi ab ipsis translatareii factam, realem, & actualem effectum for-
tita non essent, pro summa, quæ medietatem veri annui valoris fructuum
mensæ, seu beneficii, super quibus pensio transferenda, seu translata re-
servata reperiretur, excederet, quibusvis personis, etiam Abbatiali, Epi-
sco-

scopali, Archiepiscopali, Patriarchali, vel alia quavis dignitate, etiam Cardinalatus honore fulgentibus, sive etiam ad favorem quorumcumque locorum piorum, & Collegiorum; quovis intuitu, & consideratione, etiam motu proprio, ac ex certa scientia, & de Apostolica potestate plenitudine, ac cum quibusvis clausulis, & decretis, tam per quoscumque Romanos Pontifices prædecessores suos, quam ipsum Urbanum prædecessorem concessa, eatenus revocaverit, cassaverit, & annullaverit, ac viribus, & effectu evacuaverit, ita tamen, ut facultates transferendi pensiones huiusmodi pro ea parte, quæ medietatem fructuum, etiam incertorum vel distributionum, quatenus super illis essent impositæ, non excederet, firmæ, & illasæ remanerent: Et insuper voluerit, & ordinaverit, eos, qui prætextu excessus medietatis fructuum, seu distributionum, huiusmodi partem pensionum translatarum solvere recusarent, ad excessum ipsum probandum teneri nec interim istius dispositionis prætextu processum executivum, aut solutionem integræ pensionis, quatenus aliàs locus esset impediri, aut retardari debere, & alias, prout in eisdem Urbani prædecessoris Constitutione desuper edita, & in Cancellaria Apostolica anno Incarnationis Dominicæ M. DC. XXIV. die xxiv. Januarii publicata, cuius tenorem præsentibus pro plene, & sufficienter expresso, & inserto haberi volumus, uberius continetur.

- §. III. Verum quotidiano experimento compertum sit, prænatratam Constitutionis huiusmodi dispositionem Ecclesiis, & beneficiis, pensionum huiusmodi onere gravatis, illasque obtinentibus, qui excessum medietatis fructuum iisdem pensionibus gravatorum probare, & interea donec rei iudicatæ effectum desuper obtinuerint, pensiones ipsas solvere tenerent; perum esse proficuum, & è converso tam transferentibus, quam translatis pensionum huiusmodi non modicum adferre incommodum; illis quidem quod propter ignorantiam tum veri valoris annui fructuum, & distributionum; tum quantitatis aliarum pensionum desuper reservatarum, frequentissimè, ac ferè semper dubii sint, & incerti, quas pensiones transferre possint; his verò quod lites super pensionibus in eos translatis, quas Ecclesiarum, & beneficiorum huiusmodi possessores, sub prætextu excessus prædicti impugnant, sustinere, & prosequi cogantur: itaut ejusmodi litibus discutiendis, decidendis Tribunalia assiduè fatigentur, partes verò erumnosis dispendiis prægraventur.
- §. IV. Hinc est quòd nos litibus, & dispendiis huiusmodi ansam præcidere, ac tam Ecclesiarum, & beneficiorum prædictorum exonerationi, quàm illas, & illi obtinentium necnon eorum, quibus ejusmodi facultates transferendi pensiones in hac S. Sede concessæ sunt, & in posterum concedentur, ac illorum in quos pensiones ipsæ transferentur, communitati, securitati, & indemnitati, quantum Nobis ex alto conceditur, providere cupientes, ac quorumcumque privilegiorum, indulgentiarum, & facultatum transferendi pensiones huiusmodi, seu illarum loco fructus, redditus, & proventus Ecclesiasticos reservatos, & reservandos, quibusvis personis, cujuscumque status, gradus, ordinis, præminentia, & dignitatis existentibus, etiam Cardinalatus honore fulgentibus, seu
alias

aliàs specifica, & individua mentione, & expressione dignis etiam motu proprio, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, ac cum quibusvis clausulis, derogationibus, & decretis per quoscumque Romanos Pontifices prædecessores nostros, ac etiam per Nos, & Sedem prædictam hætenus quomodolibet concessorum, litterarumque Apostolicarum, tam sub plumbo, quàm in simili forma Brevis, Cedularum motus proprii desuper expeditarum, & Chirographorum cujusvis Romani Pontificis manu subscriptorum tenores, etiam veriores, & datas aliaque omnia, & singula, etiam specialem, & individua mentionem, & expressionem requirentia, præsentibus pariter pro plenè, & sufficienter expressis, & insertis, exactissimè, & accuratissimè specificatis habentes; Motu proprio, non ad cujusquam Nobis super hoc oblata petitionis instantiam, sed ex certa scientia, & matura deliberatione nostra, deque Apostolicæ potestatis plenitudine, ut de cætero omnes, & singuli; etiam S. R. E. Cardinales, seu quavis alia præeminentia, & dignitate præditi, & aliàs quomodolibet qualificati, seu specificam, & individua mentionem requirentes, quibus ejusmodi indulta, privilegia, & facultates transferendi pensiones annuas desuper fructibus, & redditibus, proventus, juribus, obventionibus, & emolumentis undecumque provenientius, & in quibuscumque rebus consistentibus, ac distributionibus, etiam quotidianis, & manualibus, & Patriarchalium, Metropolitanarum, Cathedralium, Abbatialium, aliarumque mensarum, ac dignitatum, etiam majorum, & principalium, personatum, officiorum, præpositurarum, præposituratum, Canonicatum, & præbendarum, aliorumvè quorumlibet cum cura, & sine cura, sæcularium, & cujusvis Ordinis, Congregationis, & Instituti regularium beneficiorum reservatas, seu illarum loco fructus, redditus, & proventus hujusmodi reservatos, sive per viam cessationis, & novæ reservationis, sive simplicis translationis, seu aliàs quomodolibet hætenus à Sede Apostolica concessæ sunt, & in futurum tam per Nos, quàm per Romanos Pontifices Successores nostros, & Sedem prædictam concedentur, eorundem privilegiorum, indultorum, & facultatum vigore dimidiam dumtaxat, seu dimidia minorem partem ipsarum pensionum, seu fructuum, reddituum, & proventuum illarum loco reservatorum hujusmodi, quas, & quos vigore primæ reservationis, seu in eos factæ translationis de præsentibus percipiant, & pro tempore percipient, seu legitime percipere possunt, & poterunt respectivè, transferre valeant, ita tamen ut ejusmodi translationes, si servata cæteroqui dictorum privilegiorum, indultorum, & facultatum, ac præsertim quoad quantitatem pensionum & fructuum transferendorum in eis expressam, forma, & dispositione, factæ fuerint, tametsi fructus, redditus, proventus, jura, obventiones, & emolumenta, ac distributiones, etiam quotidianæ, & manuales mensarum, aliorumque beneficiorum hujusmodi pensionum, & fructuum reservatorum oneribus ultra eorum medietatem adhuc gravata remanerent nihilominus validæ, firmæ, & efficaces existant; nec ex capite excessus medietatis fructuum, aliorumque prædictorum, in vim prædictæ Constitutionis Urbani prædecessoris, quàm hac

in

in parte quoad futuras translationes nullius roboris, & momenti fore decernimus, ullo modo impugnari possint, tenore presentis perpetuo statuimus, & ordinamus.

§. V. Decernentes easdem presentes litteras, & in eis contenta quaecumque, etiam ex eo, quod praefati; & alii quilibet, etiam specifica, & individua mentione digni, ac Cardinalatus honore fulgentes, in praemissis interesse habentes, seu habere quomodolibet praetendentes illis non consenserint, nec ad ea vocati, & auditi, seu causae, propter quas ipse praesentes emanarint, adductae, specificatae, & justificatae non fuerint, aut ex alia qualibet, etiam quantumvis juridica, pia, & privilegiata causa, colore, praetextu, & capite, etiam in Corpore Juris clauso, etiam enormis, enormissimae, & totalis laesionis, nullo unquam tempore de subreptionis, vel obreptionis vitio, aut intentionis nostrae seu interesse habentium consensus, aliove quolibet etiam quantumvis magno & substantiali, ac incogitato, & inexcogitabili, individuumque expressionem requirente defectu, notari, impugnari, infringi, retractari in controversiam vocari, seu ad terminos juris reduci, aut adversus illas aperiitionis oris, restitutionis in integrum aliudve quodcumque juris, facti, vel gratiae remedium intentari, vel impetrari, aut impetrato, seu etiam motu, scientia, & potestatis plenitudine paribus concessio, vel emanato quempiam in iudicio, vel extra illud uti, seu se juvare ullo modo posse, sed easdem praesentes litteras semper firmas, validas, & efficaces existere, & fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere; ac illis, ad quos spectat, & pro tempore quodcumque spectabit, & in omnibus, & per omnia plenissime suffragari, & ab eis respective inviolabiliter, & inconcussè observari; sicque, & non aliter in praemissis censi, atque ira per quoscumque Iudices ordinarios, & delegatos, etiam causarum Palatii Apostolici Auditores, ac S. R. E. Cardinales, etiam de latere Legatos, & Apostolicae Sedis praedictae Nuncios, aliove quoslibet quacumque praeminentia, & potestate fungentes, & futuros, sublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate, iudicari, & definiti debere, ac irritum, & inane, si secus super his à quoquam, quavis auctoritate, scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

§. VI. Non obstantibus facultatibus, privilegiis, indultis, aliisque praemissis, ac de jure quaevis non tollendo, & quod Cardinales praedicti sub regulis, & Constitutionibus faciendis non comprehendantur, ceterisque nostris, & Cancellariae Apostolicae regulis, necnon praedicta Urbani praedecessoris, aliisque Apostolicis, ac in Universalibus, Provincialibus, & Conciliis editis generalibus, vel specialibus Constitutionibus, & ordinationibus, ac quibusvis, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis, stylis, usibus, & consuetudinibus, etiam immemorabilibus, privilegiis quoque, indultis, & litteris Apostolicis praefatis, aliisque personis, & Collegiis quibuslibet, sub quibuscumque verborum tenoribus, & formis, ac cum quibusvis, etiam derogatoriis, & insolitis clau-

clausulis, irritantibusque, & aliis decretis, etiam motu, & scientia, & potestatis plenitudine paribus, ac etiam consistorialiter, & aliàs quomodolibet in contrarium præmissorum concessis, ac pluries, & quantiscumque vicibus iteratis, confirmatis, approbatis, & innovatis. Quibus omnibus, & singulis, etiam si pro illorum sufficienti derogatione de illis, eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa, & individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes mentio, seu quævis expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, tenores hujusmodi, ac si de verbo ad verbum, nihil penitus omisso, & forma in illis tradita observata exprimerentur, & infererentur, præsentibus pro plenè, & sufficienter expressis, & insertis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris, ad præmissorum effectum hac vice dumtaxat specialiter, et expressè derogamus, ac plenissimè, & amplissimè derogatum esse volumus, cæterisque contrariis quibuscumque.

§. VII. Ut autem præsentibus litterarum omnibus facilius innotescunt, volumus illas, seu earum exempla ad valvas Basilicæ Principis Apostolorum, ac Cancellariæ Apostolicæ, & in Acie Campi Floræ de Urbe publicari, & affigi, sicque publicatas omnes, & singulos, quos concernunt, perindè afficere, ac si unicuique illorum personaliter intimatè fuissent; Ipsarum verò præsentium litterarum transumptis seu exemplis, etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, & sigillo alicujus personæ in Ecclesiastica dignitate constitutæ munitis, eandem prorsus fidem tam in iudicio, quam extra illud ubicumque locorum haberi, quæ haberetur ipsis presentibus, si forent exhibitæ, vel ostensæ. Datum Romæ apud S. Petrum sub annulo Piscatoris die 7. Febr. M. DCLXXVIII. Pontificatus nostri anno secundo.

I. G. Slufius.

Edicti Convocationis Congregationum
Confraternitatum.

FORMULA VIII.

SUMMARIUM.

- 1 Episcopus non potest se ingerere in administratione bonorum Confraternitatum.
Episcopus confirmat Administratores Confraternitatum, & exigit computa ab eis, & juramentum de fideliter administrando.
- 2 Confratres vota dare debent collegiativè, alias nulliter agunt.
- 3 Frater pro fratre non est legitimus testis quamvis sit frater sobrinus.
Consanguinei non sunt admittendi ad suffragium ferendum in Congregationibus, ubi agitur de interesse Consanguineorum in primo & secundo gradu.

- 4 Dolus, fraus, & malitia, sunt delicta Synonima, in quibus cadit pœna stellionatus.
Culpa æquiparatur dolo, ubi non agitur de infligenda pœna corporali.
- 5 Episcopus debet curare, ut bona locorum Piorum fideliter administrantur.
- 6 Fratres tam germani, quam Sobrini omnes vocem habent in actibus Capitularibus.
Statutum excludens plures fratres à voce in Capitulo, est laudabile.
- 7 Capituli determinationes sunt validæ, etiam si tres tantum Canonici interveniant, dummodo cæteri fuerint legitimè intimati.
Fallit in rebus arduis, & valdè præjudicialibus.
- 8 Voces superflue inventæ in scrutinio vitiantur, sed non vitiant determinationem si demptis superfluis remanet major pars vocum.

Doven-

DOvendo noi invigilare per debito del nostro Ufficio Pastorale, che le Confraternità de' laici (erette, & approvate con autorità Apostolica, ò Ordinaria de' Vescovi pro tempore in questa Città, e Diocesi, per essercitar atti di pietà, e di carità Christiana, e partecipare più abbondantemente de' tesori spirituali della Santa Chiesa) si mantengano nell'osservanza de' proprii Statuti, e che i loro beni, entrate, & elemosine date da fedeli per augumento del culto Divino, e della Religione, siano à quest'effetto *da essi fedelmente amministrate*, con partecipazione di tutto il corpo ò sia Collegio de' Fratelli, col presente Editto ordiniamo.

1. Che le Congregazioni, & convocazioni de' fratelli da intimarsi per provvedere all'occorrenze del luogo pio, e per risolvere, e determinare sopra gli emergenti temporali, e spirituali, si debbano convocare per giorno, & hora determinata, coll'intimazione precedente de' fratelli per ..... giorni prima: della quale intimazione, si come della presidenza, ò assenza del nostro Deputato, si dovrà dal Segretario della Compagnia à cui appartiene di registrare le proposte, far sempre menzione nel libro delle risoluzioni.
2. Che non si habbiano mai per legitime, et valide le risoluzioni, et i provvedimenti delle Congregazioni sudette, se non saranno passate per bussola con voti segreti, et vinte dalla maggior parte de' fratelli presenti in esse nel luogo solito: e le fedi, attestati, consensi, ò dissensi, fatte, sottoscritti, e dati, da fratelli fuori del luogo solito delle Congregazioni, e della ballottazione, non habbiano mai nessun vigore, nè facciano in giudizio, nè fuori, *grado di prova nessuna*, ancorche fossero fatte, ò sottoscritti dalla maggior parte di loro uti singuli.
3. Che il Priore, ò altro Officiale al quale appartiene il jus di proporre, non possa ciò fare, nè i fratelli risolvere cosa alcuna in quelle Congregazioni, nelle quali non intervenghino .... fratelli.
4. Che nelle Congregazioni in cui si dovrà proporre l'elezione, ò conferma degl' Officiali, ò Ministri della Confraternità, che ricevono annuo stipendio, ò pure la distribuzione delle Doti, ed altri sussidii caritativi, non si ammettano à dare il voto, quei fratelli che saranno congiunti in parentela alle persone proposte, *in primo, ò secondo grado*.
5. Che tutte le proposte, e risoluzioni prese nelle Congregazioni legitime come sopra radunate, si registrino distesamente, e fedelmente immediatamente nel libro da ritenersi à quest'effetto dal Segretario della Confraternità, facendole sottoscrivere per maggiore legalità anche dal Priore, ò Priori.
6. Che nelle Congregazioni sopradette debba assistere, presedere (ma non votare) in Città il nostro Vicario Generale, e ne' luoghi della Diocesi il Vicario foraneo come nostri Deputati, quando non si faccia da noi altra deputazione: accioche questi colla loro presenza, e consiglio, procurino, e suggeriscono le risoluzioni, e partiti più utili, e lodevoli à pro del luogo Pio, e coll'autorità da noi comunicatagli, si tolga il fomento alle fazioni, dissensioni, e tumulti, che ben spesso sogliono nascere in dette adunanze.

7. Che

7. Che non-osservando i presenti nostri ordini , siano ficuri , che noi colla nostra autorità Ordinaria , & anche Apostolica delegata dal Sacro Concil. di Trento (se in qualche caso particolare non havremo dispensato) procederemo alla dichiarazione della nullità degl' atti fatti in contrario ; alla privazione degl' officii , alla cassazione del rollo de fratelli , alla condanna della refezione de danni , che da ciò potessero provenire al luogo Pio , & anche alle pene delle Censure , secondo la maggiore , ò minor colpa , *dolo , fraude , e malizia* che accompagnerà la transgressione , Volendo che il presente Editto affisso &c.

N. Vescovo N.

N. Cancellarius .

ADNOTATIONES.

1. **SIANO DA ESSI FEDELMEN-
TE AMMINISTRATE.** Licet Episcopus possit , imò debeat ad tollendos abusus , & præjudicia locorum piorum Edictis præcavere , ut bona fideliter administrantur , non tamen in administratione se ingerere valet ; sed illam Confratribus relinquere , reservato sibi jure competente ex Concilii Trid. dispositione c. 8. & 9. sess. 22. nempè confirmandi Æconomos , & Administratores electos , & ab eis exigendi computa administrationis : nec non etiam juramentum de fideliter administrando , prout auditibus partibus declaravit Sac. Cong. Concilii in Aliphana 8. Maii 1706. Sac. Congr. Episcop. in Casarugaftana 29. Novemb. 1588. Sac. Congr. Concilii Lunen. Sarzanen. 19. Augusti in responsione ad 6. & in Ferentina 15. Martii 1704. cum aliis Decretis apud Pignatell. consult. 71. n. 5. tom. 6. & consult. 15. n. 32. tom. 7. quem allegavi tom. 1. tit. 6. annot. ad Form. XI. n. 16.

2. **GRADO DI PROVA NESSUNA.** Et enim de forma Collegii , ut Vocales collegialiter sint congregati , & est de substantia ut votum non detur à Vocalibus separatis , & singulis , & divisim in propria Domo , vel platea existentibus , sed collegiativè , alias nihil , & nulliter agunt , & vota non attenduntur Passerin. de elect. c. 16. q. 1. n. 3. Card. de Luc. miscellan. disc. 4. nu. 24. cum aliis à me allegatis tom. 1. loco mox supra cit. n. 23. Et licet de jure in hujusmodi adunantiis æconomicis , & politicis non

fit necesse adhibere scrutinium per vota secreta , cum non agatur de veris electionibus ad text. in cap. quia propter de elect. nihilominus praxis laudabiliter introduxit ubique , ut talis forma fervetur etiam in actibus communitatis , & Confraternitatum , prout testatur de Luc. ibi n. 25.

3. **IN PRIMO O SECONDO GRADO.** Sicuti fratri non est pro fratre integer testis , & non admittuntur ad juramentum propter periculum pejerandi , ut probant DD. quos refert , & sequitur Concil. resol. crim. verb. testes resol. 5. n. 1. vers. indecens : & appellatione fratris in subjecta materia testimonii ferendi veniat etiam Sobrinus , ut notat Vulpin. Succ. Farinae. q. 54. num. 12. hinc rationabiliter hi in mea formula excluduntur à voce propter præsumptam affectionem , exemplum sequuntur Congregationis Deputatæ sex præstantissimorum Cardinalium , pro reformatione , & gubernio locorum Piorum Urbis ab Innoc. XII. anno 1699. quæ inter cætera hoc Decretum publicavit : *Nelle Congregazioni , Compagnie , & altre Pie Università , che hanno Ministri salariati , ordina la Sac. Congregazione , che questi benche siano ascritti per fratelli , non habbiano il voto decisivo nelle Congregazioni generali , e segrete , se lo statuto non glie lo concede espressamente , e che nelle Congregazioni Segrete di qualsivoglia Confraternità ò Compagnie , non possano essere ammessi quelli , che siano parenti fino al secondo grado inclusivamente di altri , che siano della medesima Congregazione Segreta . Et quam-*

quamvis Decretum istud videatur loqui de Congregationibus Secretis: adhuc extra Urbem in Confraternitatibus ordinariis, in quibus non datur talis separatio moti-
vum præsumptæ affectionis Consanguineorum, militat etiam in generalibus: præsertim, quia exclusio votandi non est generalis, (prout est dictum Decretum) sed pro paucis actibus.

4. **DOLO FRAUDE, E MALIZIA.** Sunt hæc delicta Synonima, & innominata in quibus cadit pœna Stellionatus ad tradita per Guazzin. *ad defens. reor. def. 33. cap. 9. n. 1. § 2.* idest extraordinaria. Negligentia autem crassa, seu culpa lata, æquiparatur dolo, ut inquit Medic. *de regul. jur. p. 2. regul. 1. ampl. 79.* Passerin. *tamen in tract. Tribunal. Regul. q. 28. art. 1. n. 10. ad 17.* dicit, quod ubi agitur in criminalibus, & in actionibus descendentibus ex delicto, culpa lata nunquam æquiparetur dolo, si agitur de infligenda pœna corporali; & quod ex culpa lata non possit quis puniri rigore pœnæ legis, sed mitiori.

5. Ut igitur mala, quæ per inordinatam locorum Piorum administrationem quotidie eveniunt evitentur; debent Ordinarii, Edictum de quo in formula, vel aliud simile evulgare, & observantiam exigere: fraudes punire, & voluntates benefactorum exequi facere: Cætera quæ ad Confraternitates pertinent notavi *tom. 1. tit. 5. annot. ad form. 2. n. 8. & tit. 6. annot. ad form. 11. per tot. & in Appendic. ad Constit. Clem. 8. pag. 299.* Addendo, quod ea, quæ hic in formula præscribuntur, ut firmiora evadant, vel Statuto Confraternitatis, vel Synodo confirmentur.

6. Provisiones ejusmodi conveniunt, & præscribendæ videntur etiam Canonicis, pro rerum Capitularium recta gubernatione, paucis tantum variatis, puta in eo, quod plures fratres non possint insimul habere suffragium: item in eo, quod Capitulum non censeatur legitimum, nisi tot interveniant. Et enim quoad primum, ubi plures sunt fratres germani, vel Sobri-

ni, hoc minime obstat in jure quò minus in Capitulo, & actibus Capitularibus omnes vocem habere debeant, ut respondit *Congreg. Concilii in Vercellen. 23. Augusti 1631. & 14. ejusdem mensis 1634. lib. 40. fol. 20.* & idem est de Patruis, & pluribus Nepotibus Pignatell. *consult. 53. n. 6. tom. 6.* ubi alia Decreta refert Nicol. *in Physic. Verb. Vox n. 8.* quanquam si adesset Statutum, quod illos excluderet, laudabile esset, & servandum, Rot. *in Reatina Aquarum 13. Januarii 1698. §. cum namque cor. Urino.*

7. De secundo, quod scilicet electiones, & determinationes ordinariæ factæ in Capitulo tam ordinario, quam extraordinario, tribus dumtaxat Canonicis interresentibus, & vocem in Capitulo habentibus (omnibus tamen Capitularibus legitime intimatis) sint validæ, & servandæ, licet alter ex dictis tribus Canonici dissentiat, vel votum daret recusat, adest decisio plenè examinata Congregationis Deputatæ trium Eminentiss. Cardinalium in Romana functione inter Canonicos, & Capitulum Collegiatæ S. Mariæ in Cosmedin, & Archipresbyterum ejusdem in responsione ad trigessimum sextum Caput judicialis sententiæ emanatæ 4. Septembr. 1705. Passerin. *de elect. cap. 14. n. 11.* Quidquid sit dicendum in actibus arduis, & non necessariis, & valde præjudicialibus, aut in alienationibus, in quibus major pars Capitularium debet regulariter interesse, & expectari, juxta firmata in *dec. 887. coram Merlino.*

8. Est autem, tum in Congregationibus Confratrum, tum in Capitulis Canonicorum advertendum, quod si in scrutinio plura inveniantur suffragia, quam sint Vocales, & remotis superfluis, adhuc remaneant major pars, vota superflua vitiantur, & determinatio Contracemnitatis, seu Capituli remanet valida, ut respondit *Sacr. Congreg. Concilii in Forstiven. 17. Novembris 1629.* Nicol. *in Physic. Verb. Uxor n. 6.* Passerin. *de elect. cap. 40. n. 33.* ubi de electione Abbatissæ.

FORMULARIUM LEGALE PRACTICUM

Fori Ecclesiastici.

TITULUS XV.

De rebus, & actibus judicialibus.

Præsentationis Clerici ad Beneficium
Jurispatronatus.

FORMULA I.

SUMMARIUM.

- 1 **P**ræsentatio ad Beneficium jurispatronatus potest fieri per Procuratorem.
Procurator ad præsentandum nec se ipsum nec Patronum constituentem præsentare potest.
Gravatus erigere Beneficium jurispatronatus, non potest se ipsum nominare.
Filius pro Patre, & Pater pro filio Patrono, vel alia conjuncta persona potest validè sine mandato præsentare.
- 2 Concilium Trident. in acquirendo juspatronatus sustulit titulum privilegiatum.
Ad acquirendum juspatronatus in præsentando Rectore non sufficit Ecclesiæ constitutio, & dotatio, sed Monacelli Form. Pars II.

requiritur consensus Episcopi.
Consensus Episcopi post lapsum longi temporis juncta observantia præsumitur intervenisse.

- 3 Juspatronatus acquiritur per reedificationem Ecclesiæ, vel fundi præstationem.
Restauratio Ecclesiæ, vel Dotis augmentum, non præbet justum titulum.
- 4 Juspatronatus probatur ex multiplicitate præsentationum, quæ habuerunt effectum.
Juspatronatus in personis in quibus cadit præsumptio usurpationis non probatur præsumptio cadit in Domino feudi etiam si habeat condominos.
Et in persona potenti.
- 6 Beneficia juspatronatus non acquirunt libertatem per non usum seu negligentiam Patronorum.
Provisiones Papæ, & Ordinariorum non mutant statum Beneficii, nisi concurrant actus positivi contrarii servituti.

N 7 Pa-

- 7 Patroni laici habent terminum à jure quatuor mensum, & Ecclesiastici sex ad presentandum a die scientiae verae, & non fictae.
- 8 Presentatio est annexa Spiritualitati, & in ea cadere potest simonia.
Qui dat aliquid temporale ei, qui est causa collationis Beneficii committit simoniam.
- 9 Presentatio est fructus juris patronatus, & ideo haeres usufructuarius, & non proprietarius habet jus praesentandi.
Patronus in subsidium tenetur Ecclesiam reficere, & reparare.
Patronus egenus potest petere alimenta ab Ecclesia si est dives, & ipse non habet aliunde, & est ex descendencia Fundatoris.
- 10 Jus praesentandi non extantibus masculis transit ad feminas quando expressè non sunt exclusae.
Jus praesentandi transit in Monasterium si Patronus fiat Religiosus.
Illegitimus est incapax juris praesentandi activi, nisi expressè vocetur.
- 11 Patronus, qui non potest se ipsum praesentare potest praesentationi de se factae ab aliis Patronis adhaerere, & consentire.
Patronus, qui non potest se ipsum praesentare, potest supplicare, & Ordinarius per viam gratificationis illum admittere, non tamen ex debito, nec quando non est unicus.
- 12 Praesentatio quae competit vigore turni, non dicitur consumpta in primo praesentato, quando institutio non habuit effectum.
Patronus laicus potest plures praesentare cumulativè ante institutionem Episcopi.
Patronus Ecclesiasticus nec cumulativè potest variare.
- 13 Laicus non potest praesentari ad Beneficium nec Clericus conjugatus.
Clericus illegitimus non potest praesentari ad Beneficium juris patronatus Patris Presbyteri.
- Praesentandus debet esse habilis, & idoneus.
Beneficium erectum cum conditione, quod praesentandus non teneatur recitare Divinum Officium potest conferri Clerico majore septennio.
- 14 Clerici, qui non habent aetatem ad suscipiendos Ordines Sacros praesentari non possunt ad Praebendam Canonicaem in Cathedrali.
Clericus, qui non habet aetatem praescriptam à Concilio non debet admitti ad concursum, sicut nec laicus.
Praesentatio extranei nulla est, quando est praesentandus Clericus de parentela, qui potest petere ut sibi Beneficium conferatur, & tunc Ordinarius conferens jure deculato tenetur servare legem fundationis.
- 15 Civium appellatione veniunt naturales, & originarii, non autem assumpti.
Civium appellatione veniunt hi tantum qui nati sunt in Civitate, suburbis, vicis, & districtu.
- 16 Cives ex privilegio possunt praesentari de Beneficiis quae conferri debent Civibus, & ad illa praesentari.
- 17 Cappellania an, & quando dicatur Sacerdotalis habitu vel actu differatur, & num. 18.
Patronus ignorans qualitates fundationis, potest à prima praesentatione non idonei recedere, & idoneum intra terminum praesentare.
- 19 Praesentatio potest fieri de clerico qui possidet aliud Beneficium simplex, dummodo simul juncta non sint sufficientia ad congruam praesentationem.
Possidens Beneficium sufficiens ad congruam substitutionem, si praesentetur, & instituat ad aliud jus patronatus, & utrumque retinet sine dispensatione, utrumque tamen jure vacat.
- 20 Praesentatus ad Parochialem, si non est idoneus ad confessiones audire, non est admittendus.

- 21 *Approbatus in concursu ad curam animarum non potest reprobari ad Ordines Sacros quoad litteraturam.*
Presentatus ad Præbendam Theologalem si non est idoneus, proviso devolvitur ad Ordinarium, si in termino præscripto non presentetur idoneus.
- 22 *Provisio Præbendæ Theologalis suspenditur donec reperiatur idoneus.*
Presentatio clerici debet fieri personaliter, & non de absente, nisi absens sit notus instituire debenti, vel illius presentatio non sit rejecta, & num. 23.
- 24 *Postulatio quid sit, & in quo differat ab electione ostenditur.*
Jus instituendi reservari non potest in fundatione Beneficii inferiori Episcopo.
- 25 *Beneficiatus tenetur recitare Divinum Officium, etiamsi Beneficium sit exigui redditus, & num. 26. & 27.*
- 28 *Beneficiatus tenetur reparare Ecclesiam.*
Cardinales tenentur Ecclesias suorum Beneficiorum reparare.
Episcopus pro reparatione Ecclesiarum suæ Diœcesis, potest sequestrare fructus Beneficiorum in illis erectorum.
Episcopus non potest unire Præbendis

- Canonicalibus fructus Parochiæ prætextu depopulationis, aut Ecclesiæ destructionis.*
- 29 *Beneficiatus tenetur contribuere pro procuratore Visitatoris, & accedere ad Processiones.*
Ordinarium non potest alterare legem fundationis, neque addere nova onera.
- 30 *Congrua Curati quomodo sit taxanda ostenditur.*
- 31 *Curatus in Parochia jurispatronatus instituitur absque concursu.*
Curatus Parochiæ unitæ Monasterio, pro Congrua alimentaria præfertur Monachis.
Congrua Curati Ecclesiæ Parochialis unitæ Monasterio debet solvi de proprio à Monachis, donec doceant Ecclesiam unitam nulla habuisse bona.
Congrua quando non est sufficiens augetur.
- 32 *Curatus amovibilis, à quo debeat removeri demonstratur.*
- 33 *Cura amovibilis potest fieri ab Episcopo perpetua in Ecclesiis Parochialibus simpliciter unitis Monasteriis Regularium, secus si Parochiales sint de mensa.*
- 34 *Cura amovibilis in Ecclesiis Parochialibus Monasteriis unitis, si fiat perpetua, onera transeunt in Vicarium.*

Die.... mensis.... Anni.... Comparuit personaliter in Curia Episcopali N. Dominus N. (sive N. Procurator Domini N. specialiter ad hunc actum deputatus prout docuit &c.) ad quem pertinet jus presentandi Rectorem ad Beneficium erectum, & fundatum in Ecclesia N. ad Altare N. sub invocatione S. N. prout constare dixit ex Decreto, & Instrumento erectionis, & reservationis Jurispatronatus respectivè sub die.... mensis.... Anni.... emanatis, alias in Actis hujus Cancellariæ productis, & repetitis ad quæ &c. quod dum viveret possidebat N. illius Rector nuper defunctus, prout docuit ex fide obitus, quam facto exhibuit, qui fuerat ad præsentationem N. institutus, ut pariter constare asseruit ex actis gestis in hac Curia de mense.... Anni.... ad quæ &c. & utendo facultate sibi, & suis in fundatione reservata; nec non jure legitime, & pacifice possessionis, in qua ejus familia reperitur presentandi (toties quoties Beneficium præfatum

N 2   vacare

vacare contingat) Rectore, liberè, & spontè præsentavit, & nominavit, præsentat, & nominat Clericum N. habilem, & idoneum præsentem, & acceptantem quem instetit, & instat, per Illustrissimum, & Reverendissimum D. Episcopum, sive Reverendissimum D. Vicarium Generalem, in Rectorem prædicti Beneficii vacantis admitti, institui, & immitti in realem possessionem, & de eo provideri cum oneribus, honoribus, fructibus, emolumentis, ac juribus solitis universis, & omni &c.

Ego N. Patronus (sive N. Procurator) præsentò, ac in isto me supra,

Die, mense, & anno supradictis, facta, & exhibita fuit in actis præsens præsentatio per supradictum N. præsentibus N. & N. Testibus &c.

Ita est N. Cancellarius.

ADNOTATIONES.

1. **COMPARUIT PERSONALITER.** Patronus non solum per se ipsum personaliter potest præsentare; sed etiam per Procuratorem ad id specialiter deputatum Vivian. *de jur. patron. lib. 5. cap. 6. num. 2. & 3.* qui tamen debet infra tempus datum ad præsentandum præsentare, & mandatum realiter exhibere, alias præsentatio non valet Vivian. *ubi supra lib. 7. cap. 5. num. 1. & seqq.* Verum est tamen, quod non potest, nec Patronum constituentem, nec se ipsum præsentare, ut per *decis. Verall. 397. part. 2.* & alias auctoritates probat idem Vivian. *ubi supra lib. 6. cap. 9. num. 17. & tribus seqq.* ubi reprobatur Ricc. *in prax. for. Eccles. resol. 197.* contrarium sentientem. Et hoc amplius in hærede, & executore, qui Beneficium Ecclesiasticum debet erigere cum reservatione juris patronatus: nam hic non poterit se ipsum in primum Rectorem nominare *Sac. Congreg. Concilii in Amerina 6. Junii 1705.* Item filius pro Patre Patrono Pater pro filio, & alia conjuncta persona potest validè sine mandato præsentare, *Garc. de benef. addit. ad 5. part. capit. 9. num. 198. & trib. seqq.* Vivian. *lib. 5. capit. 3. num. 9. & 10.* ubi quod tunc debeat fieri præsentatio

cum promissione de rato.

2. **ERECTUM, ET FUNDATUM.** Quia *Concil. Trid. sess. 25. c. 9. de refor.* fustulit titulum privilegiativum, & exigit, quod Jus patronatus acquiratur et fundatione, dotatione, vel alias juxta feris dispositionem idè in præsentatione exprimitur hæc qualitas, ut illicò appareat de illius justitia.

At ad acquisitionem juris præsentandi Rectorem non sufficit sola Ecclesie, sed Beneficii constructio, & dotatio: sed necessariò requiritur auctoritas, & consensus Ordinarii, qui perficit Beneficii erectionem ut alibi dixi: donec enim iste consensus desideretur, non dicitur Beneficium, sed pia donatio, aut pium opus *Barb. de offic. Episc. alleg. 70. à n. 20. ad 57.* *Rot. decis. 517. nu. 3. par. 1. recentior.* Si tamen de eo non constaret per scripturam, post lapsum longi temporis idèst 30. annorum præsumitur intercessisse, accedente observantia subsequuta post erectionem *Rot. coram Seraph. decis. 817. n. 3. & post Vivian. de jure patr. dec. 6. num. 4. & coram Cerr. dec. 499. num. 2. 3. & 4.*

3. Acquiratur etiam jus patronatus per reedificationem Ecclesie, vel præstationem fundi pro illius constructione *Gloss. in cap. quoniam verb. fundatores de jure patr. Gonzal. ad regul. 8. gloss. 18. num. 59.* *Garc.*

Garc. de benef. part. 3. cap. 9. num. 127. Gratian. disceptat. 177. num. 27. Rot. coram Coccin. decis. 106. num. 6. & 7. & decis. 96. num. 26. & 28. part. 13. recent. Non tamen pro restauratione, five Dotis augmento; quia diceretur ditatio, & non præberet justum titulum; ut sæpè respondit Rot. & præsertim coram Duran. decis. 285. num. 36. & coram Bich. dec. 162. n. 4. & coram Ninot. decis. 39. n. 16. & decis. 73. num. 5. ubi hæc habet -- Nec est potens probare concessionem juspatronatus &c. cum opus sit, ut demonstretur Ecclesiam fuisse funditus collapsam, & de paupertatem, adeo ut vel nova consecratione, & redotatione indigeret, vel saltem, quod Dos auclta fuerit ad summam excedentem medietatem, & coram Cer. decis. 526. num. 3. & 4.

4. **LEGITIMÆ, ET PACIFICÆ POSSESSIONIS.** Si de Patronatu aliunde non constaret, quam per multiplicatas præcedentes præsentationes effectuatæ, hoc sufficeret non solum pro manutentione, donec clarè ex fundatione constaret de Beneficii anteriori libertate; sed ad probandum juspatronatus ex fundatione, vel dotatione in petitorio dummodò essent plures, & antiquæ, & non agatur de personis in quibus cadit usurpationis præsumptio (quæ scripturis, & non præsumptionibus tenentur probare juspatronatus, ut dicit Ricc. collect. 1589. & respondit Sacra Congregatio Concilii in Calaguritana 13. Septembris 1631. lib. 14. pag. 502.) nam in beneficiorum provisione attenditur ultimus status, eo quia Ordinariorum institutiones cum expressione qualitatis juspatronatus multum ponderat, Rot. coram Seraphin. decis. 1141. num. 8. & 9. & coram Merlin. decis. 45. numer. 2. & decis. 349. numer. 3. & 4. & in puncto coram Burat. decis. 172. num. 24. & 25. Rot. in Bononien. Parochialis 12. Januarii 1682. §. Unde coram Albergato.

5. Usurpationis autem præsumptio cadit in Domino feudi, licet habeat plures Condominos, qui habeant æqualem partem jurisdictionis dependentis à Principe, & alternativè jus Monacelli Form. Pars II.

jurisdictionem exerceat, ut respondit Sac. Congregat. Concilii 16. Martii 1641. Rice. in prax. par. 1. resolut. 143. num. 1. Vivian. de jurepatr. part. 2. lib. 11. cap. 5. num. 90. Rot. coram Coccin. decis. 1278. num. 5. imò usurpatio præsumitur ex potentia, etiam si non sit conjuncta cum jurisdictione Corrad. prax. benef. lib. 4. cap. 4. num. 44. Rot. dict. decis. 1278. num. 6. coram Coccino.

6. Quando autem de erectione, & fundatione non dubitatur: quia per publicas scripturas constat: tunc Patronus possit præsentare, quamvis sui Antecessores non præsentassent, & suo jure uti neglexissent. Nam Beneficia juspatronatus non acquirunt libertatem per non usum, seu negligentiam Patrononum, sed insimul exigitur voluntas, & potestas conferentis, ut dixit Rota coram Coccino decis. 652. num. 2. & coram Dunozzett. Senior. decis. 265. num. 3. provisiones enim Papæ, & Ordinariorum non mutant Statum Beneficii Rota coram Cerro decis. 445. num. 19. & 20. & decis. 623. num. 14. 15. & 16. Add. ad Gregor. decis. 434. nu. 20. nisi simul concurrant actus positivi contrarii servituti: puta quia Patroni voluerint præsentare, & fuerint rejecti, vel adfit præscriptio libertatis; ad quem effectum duo copulativè requiruntur, nempe: & quod collatio fiat à legitimo Collatore scienter de Beneficio Juspatronatus tanquam de libero, vel de Regulari, tanquam Sæculari: & quod intercedat cursus quadraginta annorum: cæterum solæ provisiones cum derogatione juspatronatus potius præservant, quam illud tollant: immò excludunt intentionem acquendi libertatem, ut bene hæc omnia examinandò firmat Rot. coram Coccin. decis. 1260. à num. 19. usque ad fin. & probant aliæ mox allegatæ decisiones.

7. **IN TERTIO A JURE CONCESSO.** Patronis laicis de jure dantur quatuor menses ad præsentandum cap. quoniam, & cap. cum propter de jure patr. Ecclesiasticis verò lex, cap. unico §. verum de jurepatr. in 6. qui terminus incipit currere à die scientiæ, & notitiæ veræ, & non fictæ, five præsumptæ

vacationis Rot. coram Coccin. decis. 1279. num. 24. & 25. adeo ut si unus ex pluribus Patronis vacationem ignorans, præsentaret post tempus datum ad præsentandum, sustineretur præsentatio, quamvis alii Compatroni vacationem scientes non præsentassent in tempore; quia scientia unius alteri non nocet. Vivian. de jurepatr. l. 5. c. 2. n. 22. Rot. d. dec. 1279. num. 28. cor. Coccin.

8. **LIBERE, ET SPONTE PRÆSENTAVIT.** Idest absque ulla illicita pactione: cum enim præsentatio sit quid spirituale, seu spiritualitati annexum, & de ea judicetur prout de re spirituali, & magis in ea committatur simonia, quam si juspatronatus venderetur, ut inquit Sperell. decis. 180. n. 43. ideo per hanc clausulam admonentur præsentantes, ut à pactionibus, & promissionibus abstineant, & libere juxta canonicas sanctiones utantur hoc jure. Etenim ad incurrendam Simoniam parsa sunt dare aliquid Collatori Beneficii, qui transfert jus spirituale; vel dare alicui, qui sit causa collationis, ut docet Navar. consil. part. 2. de Sim. consil. 61. num. 2.

9. Præsentatio dicitur fructus Jurispatronatus, ideoque Usufructuario omnium bonorum competit jus præsentandi, & non hæredi proprietario Ricc. decis. 23. num. 1. part. 1. Pac. Jordan. elucubr. tom. 2. lib. 10. tit. 7. num. 129. Garc. de Benef. par. 5. cap. 9. n. 21. & Patronus in subsidium tenetur Ecclesiam Jurispatronatus reficere, & reparare Sperell. decis. 67. num. 10. Panimoll. decis. 15. annot. 1. num. 35. & seqq. aliàs privari potest suo jure. At è converso si Ecclesia esset dives, & Patronus egenus, illum teneretur alere: dummodo tamen aliud non valeret sibi providere de alimentis; fructus Beneficii deductis oneribus, & expensis essent superabundantes, & ipse Patronus esset ex descendencia fundatoris: hæc enim omnia debent concurrere, ut tradunt Lotter. de re benef. lib. 2. quest. 5. n. 4. & seqq. Vivian. de jurepatr. lib. 1. par. 1. cap. 2. num. 20.

10. Jus præsentandi deficientibus masculis, transit etiam ad fœminas, quoties non sint specialiter exclusæ: quia de

sui natura, & regulariter est transitorium ad quoscumque hæredes, & successores juxta decis. 365. num. 3. & n. 378. n. 1. Seraph. imò, & in Monasterium, quando Patronus per professionem expressam efficeretur Religiosus: nisi esset juspatronatus gentilitium, seu personale, quod extingueretur extincta persona Ricc. prax. rev. for. Eccles. part. 1. resol. 208. per totam quem sequitur Vivian. de jurepatr. lib. 3. cap. 2. num. 61. & seqq. Non tamen illegitimum, quia non est capax juris præsentandi activi, etiamsi esset legitimarius rescripto Principis Sacr. Congregat. Concil. in Mutinen. 8. Maii 1683. ad 2. lib. 33. fol. 230. nisi in casu, quòd essent vocati etiam naturales.

11. Licet Patronus non posset se ipsum præsentare, neque ad se ipsum præsentandum Procuratorem constituere quantumcumque idoneus sit, & meritis adjuvetur, quia ambitionis molimina non sunt fovenda cap. cum in jure de elect. attamen quotiescumque præsentatur ab aliis Patronis, tunc præsentationi de se factæ poterit consentire, non quidem æque principaliter semetipsum præsentando (quod ambitionis nota non careret) sed voto votis adhærendo, & assensum præstando Rota coram Buratt. decis. 316. num. 4. & coram Merlin. decis. 733. num. 5. Vel etiamsi Patronus procedat per viam deprecationis, & supplicationis; tunc enim posset Ordinarius per viam gratificationis illum admittere, ut dicit Add. ad dict. decis. 316. Buratt. num. 19. non tamen ex debito Rota. decis. 151. num. 33. post Vivian. de jurepatr. Ciarlin. contr. for. capit. 69. num. 17. & seqq. & præsertim quando non est unicus, qui supplicat pro se ipso: sed adest Compatronus, qui alium præsentavit: nam tunc non intraret gratificatio in præjudicium Compatroni, & alterius præsentati; ut adretit Cardin. de Luc. de jurepatr. dist. 31. num. 13.

12. Præsentatio quando competit vigore turni, non dicitur consumpta in primo præsentato, si hic post acceptatam præsentationem renunciavit, vel aliàs institutio effectum non habuit, ut respondit Sacra Congregatio Concilii in Bolog. num.

nien. 10. Aprilis 1680. seu 1683. Variatio autem in Patronis laicis admittitur cumulativè, idest unum, vel duos præsentando *cap. quod autem de jure patr.* non tamen à prima præsentatione recedendo: si enim recedunt nihil agunt, & non valet secunda præsentatio *Ricc. de cis. 109. num. 3. part. 3. Tondut. quæst. benef. tom. 2. part. 3. cap. 172. num. 10.* imò nec valet cumulativè præsentare post institutionem Episcopi, quia res non est amplius integra, *Tondut. Addit. ad cap. 118. part. 1. num. 62.* Patroni verò Ecclesiastici, nec cumulativè variare possunt, quia eorum præsentatio habet vim electionis, in qua non cadit variatio, *Vivian. de jure patr. lib. 10. capit. 1. num. 3.*

13. CLERICUM N. HABILEM ET IDONEUM. Præsentandus debet esse Clericus, cum de laico præsentatio fieri non possit, *Ricc. in prax. resol. 151. num. 1. part. 1.* ubi dicit quod possit tantum nominari, dummodò antequam præsentetur efficiatur Clericus *Garc. de benefic. part. 7. cap. 1. num. 32. & 33. Barbof. de offic. Episc. alleg. 72. num. 73.* Et idem procedit in Clerico conjugato, qui cum sit incapax Beneficii præsentari non valet *Vivian. de jure patr. lib. 6. cap. 7. num. 19.* nec non in Clerico illegitimo, qui non poterit præsentari ad Beneficium juri patronatus Patris Presbyteri, ut respondit *Sacr. Congreg. Concilii in Legionen. 28. Februarii 1673. lib. 18. fol. 583.* Idem debet esse idoneus *Concil. Trident. sess. 7. cap. 3. & cap. 13. de Reformation.* Et si Beneficium est Curatum specialiter attenditur idoneitas, ætas, mores, & doctrina, prudentia &c. juxta *Concil. Trident. dispositionem in cap. 18. sess. 24. de reform.* Nam quælibet reservatio quantumvis generalis, recipit interpretationem de habilibus: Unde si in fundatione Beneficii cautum sit, quod conferri debeat Agnatis fundatoris, vel Civibus loci, debet intelligi quatenus sint idonei *Vivian. de jure patr. part. 1. lib. 2. cap. 8. num. 4. & seqq.* Et si fundator dicat, quod possint præsentari simplices Clerici, non possunt præsentari, qui sunt minores quatuordecim annis, quia post *Concil. Trident. ad Beneficia non sunt*

idonei *cap. 6. sess. 23. de reform. Sac. Congregat. Concilii in Mutinen. 6. & 19. Junii 1682.* Et si disponderet, quod præsentandus exanimi subjacere non debeat, conditio hujusmodi est intelligenda, quatenus Episcopo constet esse idoneum, ut respondit *Sacr. Congregatio Concilii in Sarsinaten. 27. Nov. 1649. lib. 19. pag. 9.* Si autem Beneficium esset erectum sub conditione, quod præsentandus non teneatur recitare Officium Divinum, sed Officium B. M. V. seu illius Coronam, quod tunc possit conferri Clerico majori septennio non obstante Concilii dispositione, tenet *Mendo verb. Cappellania,* quem refert, & sequitur *P. Felix. Potest. Panorm. in Exam. Ecclesiast. n. 1272. tom. 1.*

14. Item si ageretur de Præbenda Canonicali in Cathedrali non posset à Patrono præsentari Clericus 14. annorum & si fieret præsentatio non sustineretur, nec esset admittenda, nam illam in Cathedralibus, qui ad suscipiendos ordines sacros apti non sunt propter defectum ætatis, idonei non reputantur ut declaravit *Sacr. Congr. Concilii in Grossetana 31. Maii 1704.* Sicuti in concursu non est admittendus, qui non habet ætatem præscriptam à Concilio pro Presbyteratu, idest quod attingat vigesimum quintum annum, neque laicus, *ead. Congreg. 14. Martii 1676. in Fossanen. lib. 18. pag. 1.* Item si esset præsentandus Clericus de parentela, & præsentaretur extraneus; nam nulla esset præsentatio, & Clericus de agnatione posset petere sibi conferri ab Ordinario, qui si conferret jure devoluto, teneretur legem fundatoris observare *Carem resol. 156. per tot.*

15. Quid si ex fundationis lege, præsentandi essent Clerici loci Civēs? An inquam Civēs omnes etiam privilegiati, habiles censendi sint, ut præsentari valeant? Et videbatur dicendum quod non; cum Civium appellatione propriè loquendo, veniant tantum Civēs naturales, & originarii non autem assumpti ex privilegio *Barbof. appellat. 48. num. 5.* cum aliis allegatis à *Pignatell. consult. 1. num. 1. tom. 7.* & quidem illi tantum, qui nati sunt in Civitate, Suburbis, vicis, & districtu; non autem, qui sunt ex Comi-

gatu aut aliis locis unitis, vel de statu
l. civis Cod. de incol. lib. 10. l. qui ex Vico
ff. ad Municipal. Rot. coram Zarat. dec.
22. nu. 2. & 21. & coram Caprara in Ro-
mana seu Senen. Dotium 22. Junii 1703. §.
evidens, confirmata 7. Januar. 1704. in
qua Puellæ Status Senensis prætendentes
venire sub nomine Civium Civitatis Se-
nensis pro habendis subsidiis dotalibus re-
lictæ Puellis -- Di Padre e Madre Senesi.
fuerunt exclusæ.

16. Veruntamen ad effectum obti-
nendi Beneficia eaque conferendi, appel-
latione Civium, veniunt etiam cives ex
privilegio, hinc est; quod si aliqua Civi-
tas potiat privilegio, ut non nisi Civi-
bus conferantur beneficia Ecclesiastica
ibidem erecta, & existentia, non po-
terit illos excludere ex firmatis à Rot.
coram Cerro decis. 73. num. 8. & 9. & in
terminis præsentationis respondit Sac.
Congr. Concilii 16. Septembris 1649. in
qua dubium sic fuit expositum -- *Quæ-
ritur An Sacerdos N. ex privilegio esse-
tus Civis, & Patritius Romanus cum ex-
pressionem, quod in Senatum ire, senten-
tiam dicere, Magistratum gerere, usque
immunitatibus, honoribus, & privilegiis
uti, & potiri possit, quibus cives Nobi-
les Patriæque Romæ nati utuntur, præsen-
tari, & admitti possit, ad Cappellaniam
Presbyteri Romanis ex dispositione Fun-
datoris conferendam vigore Jurispatrona-
tus constituto in hujusmodi Cappellaniis,
& dicta die prodiit rescriptum -- præ-
sentari, & admitti posse, lib. 18. pag. 674.*

17. Quid si Beneficium seu Cappel-
lania sit Sacerdotalis, an inquam possit
præsentari, & admitti simplex Clericus,
qui sit de proximo ordinandus; Respon-
sio pendet à Testatorum dispositione,
& regula generalis constitui non potest.
In una *Tiburina*, in qua Testator man-
dabat, quod in Cappella erecta per eum,
missæ celebrari deberent ab uno Sacer-
dote de familia, eoque non existente ce-
lebrari deberent à Sacerdote deputando
Congr. Concilii sub 9. Decembr. 1690. de-
claravit Cappellaniam esse Clericalem. In
alia Justinopolitana in qua erigebatur
Cappellania dum hac lege quod Missa quo-
tidiana in puncto meridiei, constituto Sa-

cerdote, aut Canonico bonæ vitæ celebra-
ri committatur: Et quærebatur an esset Sa-
cerdotalis, sub die 23. Novembr. 1693.
ead. Congreg. respondit Negative. In Ti-
sculana, in qua Testator mandaverat
erigi in Cathedrali Beneficiatum, cum
onere inserviendi Choro, & celebrandi
unam Missam de requiem pro qualibet
hebdomada: quia præsentatus Ordines
Sacros infra annum non susceperat juxta
Constitutiones illius Cathedralis, qui-
bus reddebatur obnoxius, eadem Con-
gregatio die 4. Septembris 1700. decla-
ravit, Beneficium esse Sacerdotale habitum,
& non actu tempore præsentationis, ita ta-
men, ut infra annum deberet promoveri.

18. Tondut. autem q. benef. 10. l. 1. §.
num. 26. dicit, quod quando qualitas
Presbyteri in dispositione hominis fuit
adjecta ipsi præsentationi veluti si dicitur
-- præsentetur Presbyter -- præsentetur
Sacerdos, tunc illa qualitas debet adesse
actu, & non sufficiat quod in se habetur.
Et ita tenuit etiam ead. Congregatio 8.
Maii 1677. lib. 39. fol. 418. & alios plures
casus refert, & distinguit Barbol. de
offic. & potest. Episcop. alleg. 24. num.
37. & pluribus sequentibus. At in ulti-
mo hoc casu si præsentaretur Clericus
non fieret devolutio, quando Patronus
habuisset probabilem ignorantiam qual-
litatum a fundatore requisitarum, vel
à præsentatione recedendo intra ter-
minum quatuor mensium, Sacerdo-
tem præsentaret, Rota in *Barbino-
nen. Beneficii* 20. Junii 1701. coram
Priolo.

19. Quid tamen si præsentatus possi-
deret alia Beneficia simplicia, an inquam
sit instituendus? Et dicendum, quod
dummodò quodlibet Beneficium de per-
se non sit sufficiens ad congruam præsen-
tati sustentationem, poterit institui,
quia in hoc casu Episcopus super duo-
bus Beneficiis dissimilibus etiam sub eo-
dem tecto dispensat, ut sæpè respon-
dit Congregat. Concilii, & præsertim
in *Neocastren.* 3. Februarii 1629. & in
Alexandrina 17. Junii 1630. & in aliis ad-
ductis tom. 1. tit. 2. annot. ad for. 20. nu. 1.
& 2. Sufficiencia autem intelligi debet de-
tractis oneribus Missarum, Pensionum,
De-

Decimarum, & similibus, ad hoc ut secundum Beneficium conferri ab Ordinario non possit, eadem Congregat. 19. Martii 1639. Si autem primum Beneficium pro honesta sustentationem esset sufficiens, & adhuc ad illud jurispatronatus presentaretur (quod fieri potest) & institueretur, & presentatus utrumque retineret absque dispensatione, utrumque ipso jure vacaret, prout decisum refert Garc. de benefic. part. 11. cap. 5. num. 286. & 310. Gallemart. supra Concil. Tridentin. cap. 17. sess. 24. de reformat. num. 2. & 3. quia pluralitas Beneficiorum impedit retentionem, non assuetudinem.

20. Ulterius, quid si presentatus ad Parochialem in examine non reperitur idoneus ad confessiones audiendas, an sit admittendus? Huic dubio responsum dedit Congregat. Concilii in Panormitana, in qua cum Senatus Civitatis presentasset Archiepiscopo N. ad Parochialem, & fuisset rejectus ob defectum idoneitatis ad Confessiones audiendas, & ad hujusmodi rejectionem appellasset, quaesitum fuit?

- I. *An qualitas approbationis ad audiendas simpliciter confessiones, necessario requiratur in presentandis ad Parochiales?*
- II. *An sit necesse, quod obtenta fuerit ab Archiepiscopo Panormitano, vel sufficiat obtentam fuisse a quolibet Ordinario.*
- III. *An examen dicti N. fueris nullum.*
- IV. *An committendum sit Archiepiscopo, ut hucusque gesta per ipsum N. praevio examine revalidet.*
Et die 15. Januar. 1684. decisum fuit.
Ad 1. 2. & 3. Affirmativè.
Ad 4. Archiepiscopus procedat prout de jure, Et iterum reposita causa sub die 10. Junii ejusdem anni, rescriptum extitit.
Ad 1. in decisis.
Ad 2. Affirmativè quoad pri-

mam partem: Negativè, quoad secundam: quoad 4. Ad mentem, & mens fuit posse Archiepiscopum sua auctoritate ordinaria approbare Parochum ex integro, praevio legitimo examine.

21. Clericus verò Minorum Ordinum legitimæ ætatis, ad Parochialem approbatus, non poterit reprobari ad Ordines Sacros, & Presbyteratum quantum pertinet ad litteraturam, ut respondit Sacr. Congregat. Concilii in Cusentina 6. Decemb. 1667. lib. 58. pag. 457. Si autem presentaretur ad Præbendam Theologalem, & ad Sacram Scripturam docendam, & exponendam non esset idoneus, tunc institutio non esset danda, & nisi in tempore non presentaretur idoneus, collatio ad Episcopum devolveretur. At si spes acquirendæ idoneitatis in presentato effulgeret, posset Episcopus indulgere ut ad tempus per substitutum oneri suppleret; Quia quando pro Theologali Præbenda non reperitur idoneus, collatio est suspendenda, donec inveniatur idoneus cui conferri possit, & interim fructus tradendi sunt Superiori Regulari alicujus Ordinis, qui curet ut aliquis Theologus ex suis Religiosis publicè in Ecclesia Cathedrali doceat Sacram Scripturam Sacr. Congregat. Concilii in Ostunen. 10. Decembris 1633. ad 2. lib. 14. Dec. pag. 19. & aliud Decretum refert Gallemart. supra Concil. Trident. sess. 5. cap. 1. de reform. post num. 2.

22. **IBIDEM PRÆSENTEM.** Præsentatio Clerici, qui debet institui est facienda personaliter; quia ideò dicitur præsentatio, cum ille dicatur præsens, qui præbetur sensibus corporis ut dicit Glos. in clem. dudum de sepult. verb. præsentari: Hæc autem præsentia requiritur, ut possit examinari an sit idoneus, & habeat requisita foundationis: ideoque Ordinarius præsentationem de absente factam non tenetur admittere, cum sit invalida: nisi præsentatus esset eidem adeò notus, ut non in-

digeret examine; tunc enim si agatur de Beneficio simplici, & non Curato, præsentatio absentis tenet, dummodo infra tempus datum ad præsentandum acceptet, & ratificet saltem per Procuratorem specialem, ut communiter tradunt Ricc. in prax. par. 1. resol. 152. num. 2. & 3. Lotter. de re benef. lib. 2. q. 6. num. 37. & 38. Vivian. de jur. pat. lib. 6. cap. 8. per tot. Card. de Luc. de jur. patr. disc. 64. num. 30. & dummodò Ordinarius præsentationem absentis vel admiserit, vel non rejecerit, ut dixit Rot. cor. Peuting. dec. 251. num. 16.

23. Et quanquam Beltramin. ad Gregor. decif. 34. num. 7. acriter huic conclusioni se opponat, & firmet, quod cum hodie ex dispositione Concil. Trid. sess. 7. cap. 13. de reform. præsentati non possint institui, nec in Beneficiis simplicibus, nisi prævio examine, præsentatio de absente sit nulla, quamvis præsentatus sit notus instituere debenti: nihilominus Barbof. de Offic. Episc. alleg. 72. & Add. ad Buratt. dec. 481. num. 13. illam sustinent, & veram asserunt; & hodierna praxis admittit in Beneficiis simplicibus.

24. **ADMITTI, INSTITUI, ET IMMITTI.** Instantia præsentantis ità concipitur, ad indifferentiam eligentium, seu postulantium quia in electione dicitur confirmari, in postulatione admitti. Est autem postulatio gratiæ petitio Superiori facta de promovendo aliquem ad Prælaturam, ad quam de jure communi propter defectum aliquem dispensabilem (non crimen) vel impedimentum eligi, seu promoveri non potest: Unde postulatio est personæ, quæ prohibetur eligi, non propter vitium, sed propter defectum puta natalium, ætatis, Ordinis quatenus Laicus est Glos. in cap. nullus in Episcopum verbis in Sacris dist. 60. aut in minoribus, præsentatio. Convenit cum electione in hoc, quod sit facta à majori parte Capituli: Verum si electio cum postulatione concurrat: videlicet si una pars suffragiorum Capituli postulet unam personam, & alia eligat aliam, tunc ut prævaleat postulatio, requiritur quod postulantibus sint duæ partes ex tribus: quod

si postulante non adæquent duas tertias partes, sed eligentes excedant unam tertiam partem, prævalet electio ex dispositione Text. in cap. scriptum de elect. ibique Gloss. & DD. Differt autem ab electione in hoc, quod per electionem acquiritur jus electo ante confirmationem, jus inquam Beneficii, & administrandi: nam electio dat Beneficium, confirmatio verò exercitium: per postulationem autem jus acquiritur postulato post postulationem præsentationem Superiori factam. Per nominationem verò jus acquiritur nominato post præsentationem: Sicque postulates, aut nominantes ante præsentationem possunt à postulatione, aut nominatione recedere, minime post præsentationem. Verum sicuti electus à administrat ante confirmationem ejus electio cassatur per Text. in cap. jam dudum de præb. Ita si postulatus administrat ante admittam postulationem privatur jure postulationis cap. bona memorie de postulat. Et sic pariter nominatus. Et advertete, quod licet Fundator Beneficii, possit de consensu Episcopi in limine foundationis apponere conditiones sibi beneficas etiam jure communi contrarias cap. nobis de jur. patr. hodie tamen jus instituendi præsentatum, Inferiori Episcopo reservari non potest, attempta prohibitione Concil. Tridentini cap. 12. sess. 14. de reform. ubi Barbof. num. 18.

25. **CUM ONERIBUS.** Primum onus Beneficiati, est recitatio Divini Officii, quamvis Beneficium sit exiguum, idest parvi redditus, ut de veriori, & communiore sententia docent Navar. de Hor. Canonic. cap. 7. num. 27. ubi dicit ita semper consuluisse, & tenuisse, & quod contra faciens mortaliter peccet, Graff. dec. aur. part. 1. lib. 2. cap. 50. num. 18. Garc. de benef. part. 3. cap. 1. num. 39. & 40. Bonacin. de Hor. Canonic. disp. 1. quest. 2. punct. 4. num. 17. Barbof. in cap. dolentes num. 4. de celeb. Mis. sar. Fagnan. in cap. conquerente num. 8. & 9. de Cleric. non resid. quorum Sententia non solum innititur in Sac. Canonum dispositione, sed etiam Constit. Leonis X. ena-

emanata in Concilio Lateranensi impressa in Bullar. tom. 1. la 7. & Pii V. tom. 2. la 135. in quibus iungitur quibuscumque Beneficiatis hoc onus: nam in §. 38. primæ, habentur hæc verba --- *Statuimus quoque, & ordinamus, ut quilibet habens Beneficium cum Cura, vel sine Cura si post sex menses ab obtento Beneficio, Divinum Officium non dixerit, legitimo impedimento cessante, Beneficiorum suorum fructus suos non faciat, provata omissionis recitationis Officii, & temporis, sed eos tanquam injustè perceptos, in Fabrica Beneficiorum, vel pauperum eleemosynas erogare teneatur.*

26. In secunda autem §. 1. post expressam confirmationem præfatæ Bullæ Concilii Lateran. & declarationem factam de quantitate fructuum amittendorum ab iis qui quotidie Officium non recitant, sielegitur -- *Item ille qui primis sex mensibus Officium non dixerit, nisi legitimum impedimentum ipsum excusaverit, grave peccatum intelligat admisisse: declarantes præstimonias, præstimoniales portiones, & qualiacumque Beneficia, etiam nullum omnino servitium obtinentes (nota hæc verba) cum prædictis pariter convenire &c.*

27. Ex quibus clarè patet, quod non sint audiendi nonnulli Theologi moderiores morales, qui docent Beneficium ad horas Canonicas recitandas non teneri, cujus Beneficii fructus non attingunt tertiam mediocris sustentationis partem: quod nec Canones, nec Constitutiones prædictæ, nec in mente, nec in verbis dixerunt: Unde merito à DD. supra allegatis reprobantur, quibus addo Gavant. in rubr. Missal. par. 2. sect. 1. cap. 4. num. 3. Corrad. prax. benefic. lib. 4. cap. 6. n. 14.

28. Secundum onus Beneficiati est reparatio Fabricæ Ecclesiæ, ad quam de jure cogi potest, nulla facta deductione Congruæ alimentariæ; quia tunc alimenta deducuntur, quando Beneficium est residentiale; vel Beneficiatus alimenta habere non potest aliunde, ut tradit Sperell. decis. 67. num. 6. quem sequitur Panimoll. decis. 15. annot. num. 21. ad quam reparationem tenentur etiam Cardina-

les ex vi citatæ Bullæ 7. Leon. X. §. 22. Et hinc est quod Episcopus in cujus Diocesi Beneficia erecta, & reparatione indigentia reperuntur, potest sequestrare fructus eorundem Beneficiorum, etiam si sint Militum Hierosolymitanorum, ut respondit Sacra Congreg. Concil. in Hieracen. 18. Maii 1590. lib. 7. litter. pag. 165. & in Narnion. 24. Maii 1657. in qua cum Episcopus exposuisset Congregationi plures Ecclesias in sua Diocesi ferè reperiri collapsas, in quibus plura Beneficia reperiebantur erecta, & exposulasset responderi.

- I. *An possit in actu Visitationis eorum titulos ad Ecclesiam viciniorum transferre?*
  - II. *An possit eorundem Beneficiorum possessores quacumque Dignitate fulgentes cogere ad resarciendam Ecclesiam, in qua transferantur tituli, quatenus restauratione indigeret, & erigendum Altare in d. Ecclesia?*
  - III. *An eosdem cogere ad celebrandum, seu celebrari faciendum in die festivitatis illius Sancti sub cuius invocatione erectum est Beneficium?*
  - IV. *An ad effectum prædictum, & proficiendis suppelletilibus Sacris, possit sequestrari facere fructus eorundem Beneficiorum.*
- Sud dicta die prodiit resolutio.

Ad 1. Si Ecclesiæ, ut supponitur sunt fere dirutæ, & collapsæ, Episcopum auditis quorum interest, posse uti Sedis Apostolicæ Delegatum transferre Beneficia simplicia ad Ecclesias viciniores.

Ad 2. Respondit dictos Rectores Beneficiorum etiam in quacumque Dignitate constitutos, teneri post translationem sequutam ad futuram restorationem Ecclesiarum ad quas Beneficia fuerint translata?

Ad 3. respondit eosdem Beneficiatos cogi posse ab Episco-

po ad celebrandum, seu celebrari faciendum in die festivitatis illius Sancti, sub cuius invocatione Beneficium est erectum, nisi aliud constet in erectione, seu fundatione?

Ad 4. Respondit posse ad effectum prædictæ restorationis; nec non pro conscribendis Sacris suppellectilibus, redditus eorundem Beneficiorum sequstrare?

Non tamen fructus alicujus Parochialis, Præbendis Canonicalibus unire prætextu depopulationis, & exinanitionis Parochiæ eadem Congregat. in Thelesina 7. Junii 1703. confirmata 9. Augusti 1704. aut Ecclesiæ Parochialis destructionis ead. Congregat. in Aversana 6. Octobris 1703. Ricc. prax. for. Eccles. part. 2. resol. 201. num. 2. vers. secundo Parochiali vero, & collect. 2911. vers. & nota.

29. Tertium onus Beneficiati, est contributio pro procuratione Episcopi Visitantis, Sac. Congregat. Concilii apud Crispin. de visit. part. 1. §. 16. num. 10. & Sac. Congreg. Episc. in Civitatis Castellanae 28. Novemb. 1687. & alibi sæpè. Quartum onus, est accessus ad Processiones, ad quas Beneficiatus non accedendo, potest cogi, ut respondit Sac. Congregat. Concilii in Surrentina 6. Augusti 1689. quam declarationem observandam esse decrevit altera Congregat. Episc. & Regul. 3. Julii 1693. Cætera verò onera regulanda, & adimplenda erunt juxta legem præscriptam in fundatione, quam Ordinarius alterare non potest, nec Beneficiato nova addere onera, etiam si Patronus, sive Exequutor Testamentarius consensum daret, ut pluries respondit prædicta Congregat. Concilii, & præcipuè in Ariminen. 23. Aprilis 1589. lib. 7. litter. pag. 38. in Comen. 25. Martii 1689. in Sarnen. 3. Julii 1690. & in Asten. 14. Febr. 1699. quæ conclusio procedit etiam in Collegiata Ecclesia, Canonici cujus non potest Episcopus one-

ra addere præter in erectione demandata ead. Congregat. Concil. 17. Aprilis 1603.

30. AC JURIBUS SOLITIS. Si præsentatio fieret ad Beneficium Jurispatronatus Curatum, præsentatus habet jus ad Congruam alimentariam, in qua taxanda, arbitrium Ordinarii sic erit interponendum nempe si fructus Parochiæ non excedant summam scutorum seu Ducatorum Centum, Congrua erit scutorum seu Ducatorum moneta loci Beneficii triginta: si verò excedant centum, tunc tertia pars fructuum assignanda erit Vicario, sive Curato, prout casu fuit Congregat. Concilii in Aquilana Torre Paganæ 13. Septembr. 1580. lib. 3. litter. pag. 216. Vicario autem deputato in Ecclesiis Curatis Monasteriis perpetuo unitis, Congrua non debet assignari major centum, nec minor quinquaginta scutorum ad præscriptum Constit. Pii V. quæ incipit ad exequendum Sac. Congregat. Concilii in Constantien. 17. Nov. 1629. lib. 14. Decret. pag. 185.

31. Item habet jus, quod Cura, sive Vicaria sibi conferatur absque forma examinis per concursum, & per solam Episcopi approbationem Sac. Congregat. Concilii in Vafionen. 22. Augusti 1637. lib. 15. pag. 580. Item, quod si Parochia cujus debet esse Vicarius reperitur unita Monasterio, præferatur pro sua Congrua alimentaria Monachis Monasterii Leoncil. de privil. paup. part. 2. priv. 21. §. num. 94. cum aliis pluribus allegatis à Surd. de alim. tit. 1. quæst. 100. n. 2. quam Monachi tenentur solvere etiam de præpriis bonis Monasterii usque ad summam scut. 50. donec evidenter probent Parochiam unitam nullos prorsus habuisse reditus, quando Monasterio fuit unita, prout decisum fuisse à Congreg. Concilii refert Gallemart. supra cap. 7. de reform. post num. 7. vers. ex fructibus. Item quod si Congrua non sit sufficiens augeatur, ut censuit Congreg. Concil. in Eugubina 10. Januarii 1695. confirmata 5. Martii 1696. Item, quod à Cura non amoveatur inconsulto Episcopo, ut probant auctoritates allegatæ tom. 1. tit. 10. annot. ad form. 18. num. 17.

32. At pro hujus ultimi juris intelligentia est advertendum, quod propositio vera est quoties jus presentandi Vicarium amovibilem pertinet ad personas privatas, vel ad Societates, & Collegia Laicorum, penes quas residere non potest cura habitualis, seu Retoria, in quibus terminis loquitur Card. de Luc. *de benef. disc.* 80. num. 20. & 21. ibi à me allegatus: secus autem si nominatio, seu presentatio Vicarii pertinet ad Capitulum, sive Collegium Ecclesiasticum, vel ad Monasterium; nam tunc amovibilitas spectaret ad eum ad quem spectat nominatio, prout respondit Congr. Concilii in *Asculana* 13. Novembr. 1655. lib. 19. fol. 534. licet Vicarius etiam in isto casu possit arbitrio Episcopi removeri, quamvis sit Regularis, absque eo quod teneatur deducere causas remotionis, ut respondit ead. Congr. in *Camerinen.* 18. Septemb. 1627. lib. 13. pag. 337.

33. An autem Ordinarius vigore cap. 7. sess. 7. de reformation. Concil. Trident. possit curam, quae exercetur in Ecclesiis Regularium per Vicarium amovibilem exigere in Vicariam perpetuam, responderetur, quod si agatur de Ecclesiis Parochialibus simpliciter Monasteriis unitis, utique si sibi melius expedire videatur, poterit, prout responsum fuit per Congregat. in *Tudertina* 8. Augusti 1693. si vero sermo sit de Ecclesiis Curatis positus in loco Monasteriorum, quibus imminet Cura Animarum ab ipsorum primæva fundatione, & non poterit; quia hujusmodi Ecclesiæ Curatæ dicuntur de Mensa Monasterii, non autem simpliciter unitæ, ut distinguunt Gallem. *supra d. c.* 7. sess. 7. & Pignat. *consult.* 157. num. 1. & per tot. tom. 9. Et pro his servanda est dispositio c. 11. sess. 25. de regular. ubi Barb. num. 2. & 24.

34. Quoties autem Episcopus in Ecclesiis Parochialibus Monasteriis unitis procedat ad erectionem Vicariæ perpetuæ juxta facultates sibi tributas in d. cap. 7. sess. 7. & à constit. Pii V. la 47. tunc omnia onera incumbunt Parochiali Ecclesiæ censentur translata in Vicarium, cui in futurum incumbere non autem Monasterio, ut pluries dictam Pii V. Bullam interpre-

tando declaravit Congr. Conc. & præcisè in *Aversana* 31. Maii 1607. lib. 11. pag. 8. in *Vasionen.* 22. Augusti 1637. ad 3. lib. 15. pag. 580. & in *Conimbric. seu Lamacen.* 14. Nov. 1648. ad 2. lib. 18. pag. 530. Gallem. *sup. d. c.* 7. sess. 7. post num. 7. ubi aliud Decretum affert.

Appellationis coram honestis
Viris.

FORMULA V.

SUMMARIUM.

- 1 Appellatio quomodo, & quando interponatur coram honestis viris, ostenditur.
- 2 Appellatio interposita coram honestis viris debet continere causam cur coram illis fuerit appellatum.
- 3 Appellatio coram honestis viris potest interponi voce, sive scripto, latine, vel lingua vernacula infra decem dies.
Tempus ad appellandum coram honestis viris currit à die scientiæ late sententiæ si citatio executæ fuit Domi, si vero personaliter, à die sententiæ.
Appellatio interposita coram solo Notario non suffragatur extrà Urbem.
- 4 Episcopus si allegatur suspectus, potest alteri causam delegare si non agatur de interesse proprio bursali.
- 5 Appellatio à denegata justitia non admittitur nisi transacto biennio & n. 6.
- 7 Appellatio non datur à comminatione declaratoriae censure late à jure.
Appellatio suspensiva non admittitur à Decreto, quo Episcopus decrevit tertiam partem fructuum Præbendarum pro Distributionibus esse applicandam.
Appellatio non impedit, neque retardat Synodum Diocesanam neque Visitationem personalem.

Ap-

- Appellatio non datur à Decreto Episcopi, quo declarat reum gaudere debere immunitate Ecclesie.
- 8 Referuntur Decreta, quibus præscribitur modus, & causa appellandi in foro Ecclesiastico.
- 9 Causa non dicitur deserta donec Judex super desertione inter loquatur.
- 10 Appellatio in causis criminalibus potest valide interponi per procuratorem ubi non agitur de delicto quod mereatur pœnam corporis afflictivam.
- Pœna exilii non est corporis afflictiva sed æquiparatur confiscationi bonorum.
- 11 Appellatio ab Episcopo suffraganeo interponitur ad Archiepiscopum, qui est Judex appellationis Diœcesanorum, & etiam in causis civilibus Judex competens eorundem suffraganeorum.
- Appellatio ab Episcopo Sedi Apostolicæ immediatè subjecto datur ad Papam, ab Archiepiscopo ad Patriarcham.
- 12 Episcopus sive Judex non assumit officium partis.
- Archiepiscopus non potest universaliter in causis appellationum à Suffraganeo suspectus allegari, & n. 13.
- 14 Clausula, appellatione remota, non tollit jus dicendi de nullitate, neque recusationem Judicis, neque beneficium iterum appellandi, si Judex gravat.
- Fallit si causa reperiatur commissa Cardinali.
- Solus Papa rescribit cum clausula, recusatione vel appellatione remota.
- 15 Dicitio, etiam, implicat casum minus dubitabilem & exprimit magis dubitabilem.
- Appellatio interposita coram bonis viris probatur sine aliis testibus.
- Testium præsentia includit visum, & auditum.
- 16 Testes masculi præferuntur feminis. Testes quatuor Clerici æqui valent testimonio sex laicorum.
- Testis unicus regulariter non probat, sed admittitur ad probandum miraculum.
- 17 Testes compelli possunt in utroque foro ad deponendam veritatem.
- Testis cui sub sigillo naturali sui communicatum delictum, tenetur revelare, si vergat in damnum publici boni, etiam si juraverit non revelare.
- 18 Teste examinati coram Jure incompetente nullum indicium faciunt.
- Testes deponentes falsum in judicio nullo, tenentur pœna falsi.
- 19 Delegatus Principis non potest subdelegare, quando est electa industria persona, & dantur exempla.
- 20 Appellantes ab irrationabili judicio Episcopi in concursu Parochialium debent docere de irrationabilitate.
- 21 Irrationabilitas judicii Episcopi in præelectione probatur conjecturis, & præsumptionibus hic relatis.
- 22 Sola litteratura appellationis, non probat in præelectione irrationabilitatem judicii Episcopi.
- Appellatio in devolutivo datur etiam à reprobatione Examinatorum.

Compareo hodie ..... coram vobis N. & N. personaliter Ego N. prætenfus reus in causa, & causis assertæ ..... (& exprimat causa processus) & sentiens me gravatum à Sententia contra me lata in prædicta causa à D.N. Vicario Generali sub die ..... vel alio veriori tempore, prout in ea: eo quia delictum dictæ prætenfæ ..... non perpetravi, & indefensus, ac nulliter damnatus fui, aliisque de causis suis loco, & tempore deducendis: & non audens justo timore detentus (& exprimat causa metus, seu impedimenti) coram eodem Vicario Generali Jure à quo, ap-

appellare; coram vobis honestis Viris appello ad Sanctissimum D. N. Papam N. ejusque Sanctam Sedem (vel ad N. Metropolitanum) & protestatione hac proposita à vobis instanter peto mihi responderi de Apostolis testimonialibus omni &c.

Ego N. Appello, & peto, ut supra.

Eodem die, & loco, nos infra scripti Cives N. plenam, & indubitam fidem facimus quibus spectat, & pro veritate requisiti testamur, N. de N. supradicta die, & loco personaliter coram nobis comparuisse, causasque timoris, & impedimenti adeundi Judicem à quo allegasse, protestatum de gravamine, & appellasse, & postulasse, prout in Scriptura manu ejusdem exarata, & subscripta, hic supra latius apparet; & hoc fecit etiam presentibus testibus infra scriptis; in quorum fidem hos testimoniales Apostolos manu propria scriptos damus.

Ego N. manu propria.

Ego N. manu propria.

Ego N. Testis.

Ego N. Testis.

ADNOTATIONES.

1. Contingit aliquando, quod reis tam in Civilibus, quam in Criminalibus præcludatur via coram Judice à gravaminibus appellandi, vel ob justum metum, vel quia Judicis non adest copia: ideoque juxta dispositionem juris communis in cap. fin. de appellat. datur tunc remedium appellandi coram honestis Viri: Et quamvis non sit necesse pro validitate, quod huic appellationi adsint Notarius, & alii testes (quorum vices suppleant ipsi Viri honesti) nihilominus si datur commoditas illos adhibendi, ad cauthelam adhibeantur. Sufficit autem quod Viri coram quibus fit hæc protestatio sint honesti, sive Clerici sint, sive laici, sive divites, sive pauperes, dummodò habeant qualitates testium idoneorum; & fiat intra tempus legitimum de jure concessum ad appellandum; & demum Judicis à quo, & parti intimetur, nam alias non caufaret attentata, Scacc. de appellat. lib. 3. c. 2. q. 6. n. 31.

2. **JUSTO TIMORE DEFEN-**

TUS. Vel alio justo, & rationabili impedimento. Ut enim coram honestis Viris validè appellari possit, exigitur primo loco causa justa quominus quis coram Judice appellare non potuit: quia Judex est sibi infensus, probavit animum suum, vel est solitus indignari adversus illos qui à suis Decretis appellant. Si pars, seu Fisco adhærens sit ejus familiaris, Consanguineus, vel Cancellarii. Si appellationem recipi prohibuit, vel copiam sui non facit, & se absentavit, & occultavit: Una igitur ex his causis (vel altera similis, quæ rationabilis, & justa videatur) concurrente, debet in protestatione, & appellatione exprimi, ut legitime facta censeatur Gratian. dist. 10. num. 1. 2. & seqq. Ricc. collect. 1355. Barbof. in dict. cap. finali de appellat. num. 20. & undecumque timeat, sive à Judice, sive à parte, aut Consanguineis illius, non tenetur coram Judice appellare Passer. mox citandus num. 42.

3. **CORAM VOBIS HONESTIS VIRIS APPELLO.** Sive lingua latina, sive sermone

ne vernaculo, five scripto, five voce, dummodò actus fiat publicus, & in actis redigatur Barhof. ubi suprâ num. 23. Passerin. ad titul. de appellat. quæst. unic. num. 46. in 2. lib. Decret. in 6. & infra decem dies, quod est tempus præfixum à jure ad appellandum à die prolationis Sententiæ l. 1. §. biduum ff. quând. appelland. sit, c. quoad consultationem de sent. & re judic. Barb. ibid. nu. 23. Tempus autem istud si sententia lata fuit per contradictas, vel citationem factam Domi dimissa copia, currit à die scientiæ; non autem à die sententiæ latæ, quia tunc reus dicitur fictus contumax per text. in c. concertationi de appellat. in 6. at si lata fuit contra verum contumacem, qui nempe fuerit personaliter citatus, tunc tempus currit à die Sententiæ Ridolphin. in prax. part. 1. cap. 13. nu. 127. Ubert. de citat. cap. 10. num. 371. Rot. coram Burrat. decis. 59. num. 6. 7. & 17. & coram Manzaned. decis. 656. num. 4. Et dicitur coram vobis honestis Viris &c. ad demonstrandum, quod appellatio dum deficit copia Judicis, vel ex justa causa coram eo interponi non potest non sufficit quod interponatur coram Notario, sed debet interponi coram honestis Viris Rot. d. decis. 656. num. 5. coram Manzaned. ubi habetur, quod appellatio interposita coram Notario, est ac si interposita non fuisset. Verum de stylo Curiae Romanæ sufficit, quod Cedula appellationis præsentetur Notario Causæ intra legitimum tempus.

4. Et hic nota, quod si Episcopus delegaretur suspectus in cognoscendo, non diceretur suspectus in delegando, quia suspicio personam fugillat, sed non tollit jurisdictionem, ut dicit Tondut. de prævent. part. 2. cap. 2. post num. 48. Sac. Congregat. Concilii 15. Septembris 1607. quod verum puto quoties agatur de interesse Ecclesiæ, in cujus causa Episcopus est Judex competens juxta sententiam glossæ in cap. si quis 20. quæst. 7. secus autem si agatur de interesse burlesli Episcopi, nam tunc non posset cognoscere neque alteri cognitionem delegare ut rescripsit Congregat. Episcop. in una Casalen. 14. Decembr. 1696. in qua cum Episcopus esset creditor unius ex

Canonicis Cathedralis, & eum pulsasse ad solvendum in suo Tribunali, & post propositam à Canonico causam suspensionis alium Judicem delegasset, causa per recursum ad Congregationem devoluta, sub dicta die responsum fuit - *Un ex Vicinioribus prout de jure*, & hanc distinctionem videtur approbare Fagnan. in c. nostri, num. 18. de Elect. quem sequitur Passerin. Tribunal. Regular. quæst. 3. art. 7. num. 118.

5. Si verò appellaretur à denegata justitia ob non expeditionem Causæ intra biennium faciendam juxta Decretum Concilii in cap. causæ omnes sess. 24. de reformation. tunc ut possit causa avocari requiritur, quod præcesserint judiciales instantiæ ter repetitæ pro expeditione Causæ cum protestatione appellationis à denegata justitia, cum moderato dierum intervallo inter unam, & alteram, & quod à die introductionis Causæ sit lapsum biennium. Nam licet Cardin. de Luca de jurif. dict. discurs. 68. num. 9. quem sequitur Reverendiss. Zaul. observ. ad stat. Favent. rubr. 7. libr. 3. num. 15. dicat quod factis requisitionibus prædictis, si Judex fiat contumax in expediendo, non constitit legitimo impedimento, sit locus appellationi, & avocationi Causæ, etiam non expectato biennio: adhuc teneo, quod tempus à Concilio Statutum sit expectandum, & quod opinio Cardin. de Luca opponatur de directo recessu Concilii ibi - *infra biennium à die motæ litis terminentur, alioquin post id spatium, liberum sit partibus, vel alteri illarum Judices Superiores adire &c.* & claris ibi - *nec antea aliis committantur, nec avocentur, neque appellationes recipiantur.*

6. Et ita pluries declaravit Congregat. Concilii, nempe in Aprutina 26. Aprilis 1692. lib. 8. litter. pag. 30. in Patavina 15. Novembr. 1600. lib. 8. pag. 844. & 26. Aprilis 1659. & in Albiganen. 28. Novembris 1693. quibus Decretis firmatur, quod Causæ fœdæ Ecclesiasticæ non possint per appellationem avocari, nisi transacto biennio, quod & decisum fuisse reperio à Sac. Congreg. Episcop. in una Benevent. 16. Septembris.

ptembr. 1617. fol. 187. in qua dubium sic exponitur — Cum Archiepiscopus Beneventanus in possessione causas, quæ coram ejus Suffraganeis in prima instantia tractantur, ad ejus Curiam etiam ante biennium advocandi existere prætenderet, Sac. congregat. possessionem præfatam, utpotè Concilio Tridentino Decretum irritans habenti de directo contrariam, sustineri non posse censuit. Et hoc, quia Concilium præfixit biennium instantiæ, & non Judici, cujus jurisdictio semper durat, durante biennio, Fagnan. in cap. venerabilis nu. 14. & 25. de judic.

7. Item appellatio non datur à comminatione declaratoriæ tanquam à gravamine irreparabili; puta si quis citatur ad dicendum causam quare non debeat declarari incidisse in excommunicationem ob violatam immunitatem Ecclesiasticam, vel alias censuras à jure latas; & ideo si monitus recurreret ad Metropolitanum, non esset audiendus, neque illius appellatio admittenda, ut declaravit Congregat. Concilii in Tropien. 16. Martii 1619. libr. 12. pag. 715. & in Neocastren. 22. Februar. 1620. lib. 12. post. pag. 698. Sicuti nec admittitur appellatio suspensiva à Decreto Episcopi, quo mandat tertiam partem fructuum Præbendarum in Distributiones esse applicandas Congregat. Concilii in Elboren. 10. Augusti 1591. libr. septimo, pag. 261. Et quocumque modo interponatur, non impedit, neque retardat Diæcesanam Synodum eadem Congregat. in Oriolen. 27. Martii 1632. ad 17. neque Visitationem personalem, quam facere intendit Episcopus in Visitatione generali suæ Diæcesis eadem Congregat. in Triventina 22. Julii 1686. lib. 36. fol. 257. Non datur à Decreto Episcopi, quo declarat reum gaudere debere immunitate Ecclesiastica, ut respondit Sac. Congreg. Immunit. in Nicien. 12. Jan. & in Vercellen. 3. Augusti 1649. lib. 4. dec. fol. 69. à tergo & fol. 85. Ciardin. contr. 10. nu. 154.

8. Alii plures sunt casus frequentiores in quibus appellationes admitti non debent, expressi in Decreto generalibus jussu, & approbatione Clement. VIII. de anno 1600. emanatis à Sac. Congr. Episcop. quæ per extensum referunt Quarant. in summ. Bullar. verb. Archiepiscopus post. Monacelli Form. Pars II.

num. 20. Piafec. in prax. part. 2. cap. 4. art. 15. de appellat. num. 9. Donat. prax. rerum regular. tom. 1. part. 2. tractat. 10. de appellat. q. 18. & quibus respondent moderniora Congregat. Concilii, quæ prodierunt in Causæ Insule seu Regni Sardinie ad instantiam Episcoporum, & Metropolitanam devoluta ad verius Judicem Delegatum Apostolicum ejusdem Regni: nam propositis dubiis.

- I. An quando ordinarii ad evitanda Scandala procedunt non citata parte, nec adhibita causæ cognitione in causis Visitationis, aut correctionis morum, possit Judex Delegatus Apostolicus appellationem simpliciter admittere?
- II. An ab interlocutoria, vel alio quocumque gravamine, quod tamen potest reparari per sententiam definitivam, valeat appellationem admittere?
- III. An quando appellatur à gravamine, quod per definitivam reparari nequit, ut carcerationis, torture, aut excommunicationis, possit appellationem admittere, aut inhibitionem, vel aliam inhibitionem concedere non visis actis, ex quibus evidenter appareat de gravamine?
- IV. An censuras Ecclesiasticas in appellante prolatas, valeat relaxare, aut nullas declarare, non auditis partibus, nec cognita causa?
- V. An valeat absolutiones ad cautelam concedere non citata parte, nec visis actis, nec præstita cautione ab appellante de stando juri, & parendo mandatis Ecclesie.
- VI. An ab Executione Decretorum Sac. Concilii Tridentini valeat appellationem admittere?
- VII. An valeat causas in curiis Ordinariorum, vel aliorum Judicium inferiorum pendentes ad se avocare, vel illorum cursum impedire sub quolibet pretextu, præterquam si per viam legitimæ appellationis fuerunt ad ipsius Tribunal delatæ?

O VIII.

VIII. An valeat appellationem recipere, nisi per publica documenta (quæ realiter exhibeantur) prius constituerit appellationem à sententia definitiva, aut à gravamine, quod per definitivam sententiam reparari non possit in casibus à jure non prohibitis per legitimam personam, & intra debita tempora fuisse interpositam, & prosecutam?

IX. An Valeat inhibitionem concedere post receptam appellationem absque insertione tenoris Sententiae, aut Decreti definitivi, aut definitivi vim habentis, etiamsi appellans asserat culpa Judicis a quo vel Actuarii exemptum habere non posse, non justificato impedimento, & an in casu possint inhibitiones impune sperni?

X. An valeat appellationes in secunda instantia recipere à Decretis, seu Sententiis Suffraganeorum, omisso medio Curiae Metropolitanae.

XI. An in causis de sui natura appellabilibus, in quibus dictus Judex processit, valeat appellationem quoad effectum suspensivum denegare?

Sacr. Congreg. Die 15. Maii 1700. respondit.

Ad 1. Negativè quoad effectum suspensivum.

Ad 2. Negativè.

Ad 3. Negativè quoad cognitionem causae in gradu appellationis tantum, & Affirmativè quoad brevem supersefforiam.

Ad 4. Negativè.

Ad 5. Negativè præterquam in casu absolutionis ad breve tempus, & tunc cum obligatione de stando juri, & parendo mandatis Ecclesiae.

Ad 6. Negativè.

Ad 7. Negativè.

Ad 8. Negativè.

Ad 9. Negativè.

Ad 10. Negativè.

Ad 11. Negativè.

9 In causis igitur civilibus de sui natura appellabilibus, si tempore debito, non fuerit appellatum, & causa remansit deserta, juxta disposita in *clim. 3. de appellat.* ut fieri possit Executio rei judicatae, adverti debet, quod non sufficit causam fuisse desertam; sed requiritur, quod Judex prius interloquatur, & declaret suo Decreto fer. fer. causam esse desertam, ut dixit Rot. coram Ninot. *decis. 66. numer. 7.*

10 In causis verò criminalibus, in quibus non infligitur pena corporalis, appellatio interponi potest, etiam per Procuratorem habentem speciale mandatum. Etenim firmissima opinio est, quod in omnibus causis à relegatione infra, admittitur Procurator; cum satisfactione de stando juri, Guazzin. *ad defens. rer. def. 12. cap. 1. num. 55.* ubi contrariis plene satisfacit Gaballin. *in Gloss. ad cons. Regid. lib. 4. cap. 14. nu. 1. & 2.* Et sic in Criminalibus, in quibus, intrat pena pecuniaria, Exilii, & etiam excommunicationis, reus absens poterit se defendere per Procuratorem: Nam pena Exilii non dicitur pena corporis afflictiva, sed medio collocatur inter corporalem, & pecuniariam Antonell. *de loc. legal. lib. 3. cap. 4. nu. 19. & 20.* imo quod Exilium, & honorum confiscatio æquiparentur in jure ait Sebelt. *Medic. de regul. jur. part. 2. regul. 1. ampliat. 37.* & est pena Canonica. Text. *est expressus in cap. accusatoribus 3. quest. 5. in delicto excommunicatione digno, quod audiatur Procurator, docet idem Guazzin. d. defens. 12. d. cap. 1. d. nu. 58. circa fin. ver. necnon.*

11 Appellatio autem à Tribunali Episcopi Suffraganei, datur ad Archiepiscopum, seu Metropolitanum cui subest, qui sicuti est Judex Ordinarius appellationis Diæcesanorum juxta disposita in *cap. Romana §. debet autem de appellat. in sexto*, ita etiam est Judex competens Causarum Civilium, quæ in prima instantia moventur contra eisdem Episcopos suffraganeos, ut pluries respondit congregatio Concilii, & præcisè in

Indiarum anno 1585. ad 13. dubium, & 10. Novembris 1618. & alia Decreta ejusdem Congregation. refert Nicol. lucubr. canon. lib. 2. tit. 2. de for. comp. post num. 2. ubi post relatum Decretum Sac. Congreg. Episcop. 31. Maii 1588. quod videbatur contrarium sic concludit -- Sac. verò congreg. Concilii censuit Metropolitanum in causis civilibus Suffraganeorum posse cognoscere, quando Episcopus agit contra Episcopum, & ubi Subditus Episcopo agit contra ipsum Episcopum: reterquim non posse nisi in casibus jure expressis. Sancti Angeli Lombardorum, & Lima-na seu civitatis Regum: cum qua individua-liter pertranseunt Zeech. de republ. Eccles. titul. de statut. Patriarch. & Archiepiscop. post nu. 6. versic. unde si Episcopi subditus, Ricc. in prax. part. 4. resol. 496. Genuen. in prax. cap. 86. num. 1. Passerin. in cap. Romana n. 4. de offic. ord. in 6. & in Tribunal. Regular. quest. 3. art. 6. nu. 118. Pirhing. in jus can. lib. 1. titul. 31. nu. 14. Sicque in locis, & Provinciis in quibus non adest Nuncius Apostolicus, Archiepiscopus est Judex suorum Suffraganeorum in causis civilibus, Piaséc. in prax. part. 2. cap. 5. art. 2. que benef. confer. poss. Episc. num. 47. Quidquid igitur dicat Lotter. de re benef. lib. 1. quest. 22. quem sequitur R. P. D. Petra in commentar. ad Bull. 2. Leonis IX. sect. 5. num. 15. tom. 1. ab hac sententia non videtur recedendum, quia est casus decisis à jure in cap. 1. dist. 80. & in cap. Metropolitanum 45. 2. quest. 7. hancque præter supra allegatos sequitur glos. in cap. pastoralis de offic. ordin. & in c. pervenit 39. verb. interponere 11. q. 1. Porro si Episcopus, vel alius Prælatu sit exemptus, & Sedis Apostolicæ immediatà subjectus; tunc ab eo non ad Metropolitanum, sed ad Papam etiam in causis temporalibus civilibus appellari debet; ab Archiepiscopo verò ad Patriarcham, seu Primatem appellandum est Pirhing. in jus canon. lib. 2. tit. 28. nu. 92.

12. Est quoque sciendum, quod Suffraganeus postquam in Causis sententiam tulit, non debet à revocatoriis Metropolitanani appellare: quia ut bene respondit congregat. Episcoporum. Vicario Gener. Lydien. 2. Augusti 1619. Judex non assumit officium partis; & propterea nec debet generaliter pro omnibus causis eum suspen-

sum habere, & allegare: Cum enim Episcopus Herbipolen. prætenderet, quod Metropolitanus Moguntinus tanquam unus de Capitularibus Herbipolen. ratione Canonicatus, quem in dicta Ecclesia retinebat, non posset uti sibi legitime suspectus, cognoscere causas appellationum frequenter à suis decretis interpositarum ab aliis Canonicis, & Capitularibus, & ideo instetisset in Congregatione Concilii pro deputatione Nuncii Apostolici Coloniae residentis in locum di Metropolitanani, fuit hujusmodi instantia sub die 29. Novembr. 1698. rejecta, & responsum, providebitur in casibus particularibus.

13. Et prætendens Episcopus Insulanus, quod Archiepiscopus S. Severinae (cujus est Suffraganeus,) non posset cognoscere in gradu appellationis legitime interpositæ, de validitate Censurarum per affixionem Cedulonum ab eod. Episcopo contra Regulares latorum, ex quo esset sibi suspectus, & plures suspensionis causas in Congreg. Episcoporum, & Regularium proponeret, nempe -- Primò, quod Archiepiscopus in alia causa reum à censuris absolvisset non obstante, quod essent in suo Decreto reservatæ Sedi Apostolicæ. Secundò quod interdicto suspensusset Ecclesiam quandam Regularium, eo quia Baldachinum ibidem sibi erexissent. Tertio, quod in quadam causa Mensæ sententiam contrariam protulisset non visis juribus. Quarto, quod pro minimis, levibusque causis inhibitiones, & appellationes concederet, & admitteret, nihilominus proponente fel. rec. D. meo Card. Petruccio, sub die 22. Januar. 1700. rescriptum fuit -- Non costare de causis suspensionis contra Archiepiscopum, qui procedat prout de jure.

14. Item notandum, quod si causa repeteretur commissa cum clausula appellatione remota, hæc non tollit beneficium dicendi de nullitate Novar. decisio. 41. num. 4. neque Judicis recusationem cap. postremo de appellat. Fagnan. in cap. super eo il 2. num. 15. de appellat. imò nec beneficium iterum appellandi, quia intelligitur sublata appellatio frivola, & quando Judex non gravat Rota coram Gregor. decis. 91. num. 10. Guazzin. ad defens. animar. l. 2.

de *Judic. defens. 7. cap. 11. addit. 11. nu. 38.* cum aliis apud Barbof. de *clausul. claus. 9. num. 15.* nec afficit tertium, qui potest appellare Marant. in *prax. part. 3. nu. 79.* nisi tamen causa reperiretur commissa alicui Cardinali; quia tunc intelligeretur remota quæcumque appellatio, tam legitima quam frivola, justitia vel injusta, Barbof. d. *claus. 9. nu. 17.* Zecch. de *republ. Eccles. Stat. Card. nu. 9. priviil. 11. circa fin.* & hoc ut Dignitas Cardinalitia aliquid operetur. Hæc autem clausula non apponitur nisi in Commissionibus Papæ: quia nemo Judex inferior, etiamsi sit de Latere Legatus potest rescribere cum clausula *recusatione vel appellatione remota.* Barbof. *ibid. num. 3.* Passerin. *Tribunal. Regular. quæst. 3. art. 2. nu. 1.* & 29. nisi in facultatibus clarè habeat Marant. in *prax. par. 3. dist. nu. 76.*

15 **ETIAM PRÆSENTIBUS TESTIBUS.** Hoc dicitur ad demonstrandum quod alii testes adhibentur ad cauthelam: dictio enim, *etiam*, implicat casum minus dubitabilem, & exprimit ma is dubitabilem Barbof. *dist. 112. num. 1.* cum ut jam supra in principio dictum fuit sufficiat, quod appellatio interponatur coram duobus honestis viris, qui testimonium reddant in judicio de appellatione, ut latè probat Passerin. *ad tit. appellat. quæst. unic. num. 46.* & *seqq. in 2. lib. 6. decretal. pag. 225.* Et dicitur hoc fuisse gestum in præsentia testium, ad significandum, quod præsentia includit visum, & scientiam: unde bene sequitur, fuit præsens, ergo vidit, & scivit, & qui testatur fuisse præsentem, dicit vidisse, & audivisse, Bertacchin. in *repertor. verb. præsentia versic. 2.* & 3. *pag. mihi 159. à tergo glos. in cap. primis verb. præsentia 2. qu. 1.* Barbof. *dist. 71. nu. 2.*

16 Et hic notat, quod testes Masculi præferuntur Mulieribus: vel melius dic, quod testimonium Virorum prævalet testimonio Mulierum, Gabr. *comm. concl. lib. 1. de test. concl. 4. num. 38.* & 42. Secundò, quod tantum valet depositio quatuor Clericorum, quantum sex laicorum Gabr. *ibidem num. 40.* Bellet. *disq. cler. part. prima de cleric. test. §. 1. nu. 3.* Tertio, quod ad unius testimonium nullus est condemnandus Num. 35. 30. ac sufficit unus testis ubi

agitur de declaranda voluntate partium Rot. *coram Mantiv. decisio. 323. num. 1. decisio. 600. num. 5. part. 3.* & *decisio. 128. num. 6. part. 16. recent.* & ubi assertur ad probandum miraculum, si testis sit qualificatus, & fide dignus: nam si ex natura miraculi illud non potest probari nisi per unicum testem, ut evenit in revelationibus & apparitionibus illius de cujus canonizatione agitur, vel quando deponit de miraculo in sua persona patrato, tunc iatis probat, ut pluribus exemplis comprobatur Contilor. de *canoniz. Sanctior. cap. 18. num. 17.* & *tribus seqq.* quem sequitur Pignatell. *consultat. 34. nu. 5. tom. 5.* quod amplia procedere in hac materia Processus caularum Servorum Dei, etiamsi testis esset de novo repertus, post didicita testificata, & publicationem Processus, nam adhuc esset admittendus non obstante Decreto emanato ab Alexandro VII. anno 1698. quod refert Matt. de *canoniz. Sancti. part. 5. cap. 3. nu. 11.* prout admisit Congreg. Ratum in una *Constantien. seu Curien. 27. Septembr. 1698.* cum hac tamen conditione - *jurato prius testem fuisse noviter repertum, & poni ad partes.*

17 Item nota, quod testes recusantes deponere in judicio veritatem, compelluntur à Judice laico multis, & pignoris, ab Ecclesiastico vero per excommunicationem etiam in causa vertente coram Judice sæculari; quia sicuti is impendit auxilium Judici Ecclesiastico, ita è contra debet facere Ecclesiasticus Graff. *consl. libr. primo, de test. cogend. consl. unic. num. 2.* & 6. Ampliat ad detegendum delicta gravia contra publicum bonum in teste, cui per consultationem secretam, & sub sigillo naturali fuit communicatum delictum; nam licet non debeat revelare, quando ad solam delinquentis pœnam proceditur; tamen ubi agitur ad vitandum grave damnum tertii, vel Republicæ, quod aliter impediri, & evitari non possit, tenetur deponere, & revelare, quia tunc secretum naturale non est servandum, etiamsi esset juramento firmatum D. Thom. 2. *quæst. 70. art. primo, ad 2.* Lazzar. *quæst. canonic. sect. 2. quæst. 16. num. 5.* & 6. Martin. del Rio *disq. magis. lib. 5. sect. 5. numer. 3. in fin. ubi pro dete-*

detegendis criminibus magiæ, & maleficio-
rum.

18 Item, quod si testes examinati coram Iudice incompetente, denuò examinentur coram Iudice competente, & deponant in hoc secundo examine contrarium à primo, non poterunt redargui de falso, nec de contrarietate, quod primum examen est ac si factum non esset, & nullum indicium facit Zuff. *de legit. process. quest. 54. num. 26.* Bertachin. *in suo repertor. verb. testis versio. testis in alio iudicio an probent post n. 10. fol. mihi 235. à tergo*; Secus si falsum deponant in iudicio nullo; nam tunc tenerentur pœna falsi Gonzal. *ad regul. 7. glos. 57. num. 51.* Barbol. *de offic. Episcop. alleg. 51. n. 25.*

19 Iudex autem (per modum exempli) diceretur incompetens si esset subdelegatus à Delegato Principis, qui facultatem non haberet subdelegandi: ut potè quia esset electa industria personæ, quæ regulariter censetur inducta per clausulas -- *personaliter cognoscas: per te ipsum cognoscas; arbitrio tuo determines tu expedias, & non alius: omeramus conscientiam tuam*: vel si committatur id quod Principi est reservatum: vel negotium sit arduum: aut factum variabile, ut notat Passerin. *Tribunal. Regul. quest. 2. art. 3. num. 18.* quæ prius tradidit Ricc. *decis. 88. part. 1. per totum*, ac etiam per alia per me adducta tom. 1. tit. 1. annot. *ad form. 1. num. 45.*

20 Tandem hic admonendi sunt appellantes in concursu Parochialium ab irrationabili iudicio Episcopi in præelectione concurrentium vigore Bullæ Pii V. *la 33. Bullar. tom. 2.* quod debet docere de dolo, & irrationabilitate Iudicis eligentis coram Iudice appellationis (quod facile eis non erit) ut patet *in §. 2. proæmiali dictæ Bullæ ibi -- Personis minus idoneis, carnalitatibus, aut alium humanæ passionis affectum, non rationis sequentis*; ex quibus proæmialibus verbis tota dispositio regulatur Rot. *coram Coccin. decisio. 1305. nu. 57. & 58. & in dispositiva §. 7. ibi -- con- sulto de prioris eligentis irrationabili iudicio.*

21 Ad hoc autem docendum multum valent sequentia. Primò, quod electus

fit familiaris, vel consanguineis eligentis: quia tunc provisio, & electio redditur suspecta, & præsertim si electus sit forensis, & appellans sit doctior, & Diocesanus. Secundò si Episcopus noluit, quod Examinatores relationem in scriptis facerent; prout feri solet, sed iusserit sibi verbaliter referri quinam ex concurrentibus essent idonei: nam hoc fecisse præsumitur, ut facilius relinqueretur locus gratificationi, & idè electio redditur suspecta; & ex his nullam declaratam fuisse à Rota testatur Gonzal. *ad regul. Cancellar. glos. 4. num. 140. & 141.* Tertiò si electus esset invidus Populo: nam cum Rector Animarum gratus plebi præfici debeat, ut advertit Vivian. *de jur. patr. lib. 2. cap. 9. num. 18. & 19.* Bellet. *disq. cler. tit. de discipl. cleric. §. 15. nu. 19.* tunc Episcopum talem eligendo, non rationis tramitem sequutum fuisse, sed passionis affectum, suspicandum venit. Quartò si Episcopus ante examen concurrentium animum suum propalasset velle gratificare electo, prout animadversum fuit in Sac. Congregat. Concilii in una *Clusina Parochialis 15. Junii 1697.* in qua licet appellatio non fuisset admissa, hoc evenit, quia Episcopi propalatio non erat probata. Quintò si electus esset de incontinentia diffamatus: nam qui de hoc crimine est suspectus nunquam Curæ Animarum est præficiendus ut respondit Sac. Congregat. Concilii in *Forolivien. 19. Julii & 20. Septembr. 1692. & Sac. Congreg. Episcop. & Regular. in Carpentonat. 2. Septembr. 1695.* Lotter. *de re benef. lib. 2. quest. 31. nu. 145. & dub. seq.* Sextò si præelectus fuisset aliquando inquisitus, & postea absolutus etiam tanquam innocens: quia dicitur ex hoc minus dignus nisi constaret accusationem fuisse datam per calumniam, Ventrigl. *prax. part. 2. annotat. 5. §. 2. num. 65.*

22 Cæterum quoad litteraturam, si hæc sola concurrat in rejecto, & appellante, non inde probatur iudicium Episcopi irrationabile: quia approbatus quoad scientiam, potest probè rejici, & rationabiliter reprobari quoad mores; etiam si ex actibus concursus appareret inter approbatos eum esse doctiorem Garc. *de benef. part. 6. capit. 2. num. 236. & seqq.*

Nicol. lucubr. can. lib. 3. titul. 5. de præb. n. 18. versic. pro limitatione, & bene Rot. coram Manzaned. dec. 583. per totum. Ricc. dec. 96. num. 6. 7. 8. & seqq. part. 4. quem vide. Unum autem certum erit, quod quidquid sit in foro exteriori, quoad iustitiam appellationis, in interiori saltem Episcopus, minus bene eligens exactam rationem Deo reddet, apud quem nulla excofusio valebit, cum arcanorum cognitor, & Judex sit cap. erubescant in fin. 32. dist. Novar. cap. novit. de judic. notab. 1. est autem hic notandum quod S. Congr. Concilii sæpius indistinctè tenuit, dari appellationem quoad effectum devolutivum, etiam ab examinatorum reprobatione, ut testatur Nicol. lucubr. can. in addit. nu. 13. pag. mibi 356.

Libelli compositionis Rei
inquisiti.

FORMULA III.

SUMMARIUM.

- 1 Reus petens admitti ad compositionem, non debet fateri delictum, nè incurrat infamiam.
- 2 Simplicitas est multiplex, & enumerantur species ibi.
- 3 Dolus ex quibus excludatur, & ex quibus præsumatur ostenditur, & nu. 4.
- 5 Compositio à Fisco non debet admitti, nisi obtenta remissione partis.
- 6 Compositiones à Fisco admitti non debent sine justa causa.
- 7 Causæ justæ admittendi reum ad compositionem referuntur.

8 Episcopi habeant in eorum Diocessibus merum, & mixtum imperium, & gratiam faciunt reis, illosque ad compositionem admittunt.

Vicarius Generales facultate ordinaria non potest reos ad compositionem admittere. ibi.

10 Episcopi tenentur multas, & penas pecuniarias voluntarias applicare usibus piis.

Reus non admittitur ad compositionem, nisi post completam processum. ibi.

Compositio non debet admitti in criminibus gravibus, vel in quibus Episcopus non potest de jure dispensare. ibi.

Compositio etiam à reo spontè oblata non admittitur, ubi non constat factem ex præsumptionibus de delicto. ibi.

14 Episcopus carcerans indebitè, & sine delicto Clericum, peccat mortaliter, & tenetur ad damnam.

15 Episcopus in causis criminalibus clericorum quomodo se gerere debeat præscripti Sac. Congr. Concilii in Decreto quod affertur.

16 Compositiones non debent admitti in delictis, quæ scandalum afferunt, prout est delictum celebrationis plurium missarum eadem die.

Sacerdos pluries celebrans in eadem die peccat graviter, & rejicitur. Anon. ibi, & nu. 18. & 19.

20 Sacerdos celebrans pluries in nocte Nativitatis D. N. Jesu Christi potest puniri.

21 Sacerdos non potest celebrare in die Sabbati Sancti.

EGO N. reperiens me processatum, & carceratum in hac Curia Episcopali N. pro crimine asserto N. (& explicetur prætensum crimen) licet innocens, & immunis sim à tali delicto, & si fortè in aliquo erravi (quod non credo: nec admitto) ignorans cum simplicitate, & sine dolo feci; nihilominus considerans quod statui meo non convenit lites fovere, & habere cum Fisco; Ideo ut ab expensis, & vexationibus redimar, & ad omnem meliorem finem, & effectum suppliciter exoro Illustris. & Reverendis. D. N. Episcopum, ut velit suprascripto Processui finem, & Fisco silentium imponere, spontè, & totaliter me submitteus ad penam, & penitentiam quam digna-

dignabitur mihi imponere, & assignare, illamque pro gratia profiteor me recepturum, quam &c.

Ita supplico, & isto Ego N.

Recepto hoc libello, Episcopus rescribat -- fiat de actis & citetur pars exequuto rescripto, & habita remissione partis (si adest,) eaque exhibitae, poterit Decretum compositionis extendi modo sequenti, vel simili.

Form. Decreti Compositionis.

ATTENTIS remissione Partis, nec non qualitate Delicti, & delinquentis, ac aliis justis de causis animum nostrum dignè moventibus, supradictum N. inquisitum pro ..... & causa de quibus in Processu, ad compositionem, quam Curiae, & Fisco spontè obtulit, & ad quam admitti postulavit, admittimus, & solutis per eum in manibus Depositarii pœnarum nostræ Curiae scutis ..... ipsum absolvimus, & totaliter liberamus, Fisco silentium imponimus, & pro dicta causa amplius non molestari volumus, & mandamus omni &c.

N. Episcopus N.

N. Cancellarius.

Emanato compositionis rescripto, Reus illud acceptare debet, & in calce ejus se subscribere dicendo.

Ego N. libere, & spontem accepto supradictum Decretum compositionis cum gratiarum actione.

Die ..... acceptum, & publicatum fuit supradictum compositionis Decretum presentibus N. & N. Testibus.

N. Cancellarius.

Si Reus scribere nesciat, tunc Cancellarius cautè agendo, illius instantias in actis referat coram testibus rogati: si verò reus sit absens non admitatur ad compositionem per Procuratorem sine speciali mandato, & data fidejussione compositionem solvendi.

ADNOTATIONES.

1 QUOD NON Credo NEC ADMITTO. Hoc dicitur in libello nè videatur reus fateri delictum: quia hoc esset incurere infamiam facti: exprimitur autem causa cur petatur compositio, idest ad redimendam vexationem nè dicatur fieri ob timorem pœnæ juxtà admonitionem, & cauthelam traditam à Guazzin. ad

defens. reor. defens. 34. cap. 1. num. 8. Gallin. in glos. ad const. Ægid. lib. 4. cap. 14. num. 5.

CUM SIMPLICITATE, ET SINE DOLO FECI. Multiplex est simplicitas: alia est columbina, quam Christus Salvator noster docet dicendo -- estote prudentes sicut Serpentes, & simplices sicut Columbæ, Matth. 10. sic fuerunt Job, & Jacob: alia est sim-

O 4 pli-

PLICITAS, quæ opponitur duplicati, de qua loquitur Eccles. 2. *ve duplici corde*, & hæc auget vitam, unde dicitur in Proverb. 2. *qui recti sunt habitabunt in terra, & simplices permanebunt in ea*, alia est simplicitas juris, quæ segnities seu inertia appellatur *l. tertia §. fin. de suspect. tutor.* alia est simplicitas sexus, ut in Mulieribus: alia est simplicitas erroris seu hæretica ut in Rufficus, & talibus simplicibus, modo abfit pertinacia, parcendum est Sebast. Medic. *de leg. & statut. in reperi. cap. erit. 4. distinct. num. 115. & seq. Graff. decis. cur. part. 1. lib. 2. capit. 8. num. 40.*

3. Dolus autem, & Fraus de jure non præsumitur *l. quoties §. qui doloff. de probat.* Dolus malus in jure definitur quod sit omnis calliditas, fallacia, machinatio ad circumveniendum, fallendum, & decipiendum alterum adhibita, ut in *leg. prima §. dolum ff. del. dol. & ad infligendam pœnam iste dolus requiritur, non eorum sufficit lata culpa Raynald. observ. crimin. tom. primo cap. 4. §. primo, num. 21. versic. secundo quia, & idem mitius punitur, qui fuit delinquens per culpam latum, quam qui fuit in dolo Medic. loc. cit. num. 114. & latè Guazzin. ad defens. reor. defens. 33. capit. 18. per totum. Item doli, & fraudis suspicio, cessat in homine nobili, probo, & divite Gratian. disceptat. 625. numer. 27. & 28. & in aliis ubi non resultat aliquod lucrum cui dolus imputetur Sperell. decisio 50. num. 69. Rota coram Cavalex. decisio. 398. num. 6. & 7.*

4. Præsumitur tamen ex aliis pluribus. Primò contra eum, qui non facit, quod facere tenetur Panimoll. decisio. 54. annot. 3. num. 50. Secundò ex modicitate pretii. Tertio ex ænormissima læsione. Quarto ex defectu solemnitatium non adhibitarum. Quintò ex fuga debitoris. Sextò est actu clandestino. Septimò in eo qui non transit per viam rectam. Octavo ex mendacio ad mentientis commodum tendente. Has, & plures alias doli præsumptiones refert Sebast. Medic. *de fortuit. casib. part. 1. quæst. 10. num. 19.* Et quod in dolo præsumatur qui utitur cauthelis insolitis dicunt Menoch. *de arbitr. cas. 225. numer. 18.* Sperell. *decisio 5. nu. 52.* Et quod

fraus arguatur ex novitate, quando quid tentatur contra jus, Gaballin. in *glof. ad constitut. Egid. lib. 4. cap. 4. verb. novitate*, & ex celeritate, & vicinitate actus idem Gaballin. *ibidem lib. 4. cap. 79. ver. Consilium.*

5. **ATTENTIS REMISSIONE PARTIS ETC.** Compositio rei admitti non debet, nisi prius concordata sit pars, aliàs non tenet, delinquenti non suffragatur, & Judex peccaret mortaliter Graff. *consil. lib. 5. de pœnit. consil. 1. num. 13.* Guazzin. *ad defens. reor. def. 34. cap. 3. num. 1.* Ricc. *in prax. part. 4. resolut. 121. numer. primo*, Nisi tamen in casu, quo offensus non adesset, vel esset incognitus: vel deorum requisitus, obstinatè recusaret dare consensum: nam in istis circumstantiis admittitur compositio, etiam non obteña remissione partis Graff. *dict. consil. primo, de pœnitent. num. 24. & 25.* Guazzin. *ad defens. 3. num. quinto.* Verùm si pars offensus renuat præstare consensum remissioni propter interesse pecuniarium, vel estimacionem damnorum passorum non liquidatorum; tunc concedenda erit, & admittenda compositio, præstita fidejussione de stando juri, & judicatum solvendi.

6. **ET ALIIS JUSTIS DE CAUSIS.** Compositiones, ut licite fieri possint, & admitti, exigitur juxta causa: non enim hæc commutatio pœnæ debet conferri in personas in quibus non sit medicina correctionis, scilicet in illis, qui soliti sunt delinquere, seditiosi, & malæ famæ, & propterea non nisi procedenter admittendæ sunt ut respondit *de Congregat. Episcop. in Montisfalsci 12. Augusti 1650.* apud Nicol. in *fof. ver. compositio*: Nam si passim admitteretur, occasionem maximam delinquentibus præstarent: unde dicit *tex. in cap. pauper. 11. quæst. 3.* quod nullam reus pertimescit culpam quam redimere nummis existimat.

7. Causæ autem justæ, & rationabiles possunt esse. Prima, quando pœna pecuniaria à reo magis timetur quam alia. Secunda, si reus sit senex, vel ætate minor, nam istis facilius lex indulget. Tertia, temporis lapsus, qui pœnam minuit. Quarta, ubi crimen fuit

commiffum sine dolo, & per simplicitatem. Quinta, quando reus est bonæ æstimationis, & famæ nec est solitus delinquere; & aliæ similes per cordatum Judicem dijudicandæ.

8 **ADMITTIMUS**. Cum Episcopi habeant in propria Dicecesi merum ac mixtum imperium, ac ad instar Principum possint gratiam facere de delictis, saltem de consuetudine, ut communiter firmant Ricc. in *prax. par. 1. resol. 315. num. 4.* & *resol. 203. num. 2. part. 2.* Genuen. in *prax. cap. 55. num. 3. secund. impres. Neap. 1602.* Guazzin. *ad defens. reor. def. 34. cap. 3. num. 6.* Sperell. *decis. 116. num. 78.* & *decis. 128. nu. 56.* Conc. *ref. crim. verb. Episcopus ref. 1. num. 2.* & cæteri ab eis allegati, & non solum respectu ad clericos, sed etiam ad laicos in delictis mixti fori quoties prævenerint Concil. *ibid. num. 8.* & non solum ante Sententiam, sed etiam post latam sententiam, etiam si in ea non sit reservata facultas aggratiandi, ut de veriori tenet Raynald. *observ. criminal. supplement. ad cap. 7. suppl. 7.* & 8. non ambigitur, quod valide, & licite valeant reos ad compositiones admittere, ut ajunt omnes mox citati: Nam cum Ecclesia sanguinem abhorreat, & semper mitius agat cum delinquente, compositio dicitur potius commutatio pœnæ, quam remissio, ut advertit Guazzin. *dict. defens. 34. cap. 1. n. 4.* Est tamen verum, quod est unum de reservatis Episcopo: adeo ut Vicarius Generalis sola sua potestate ordinaria, non potest reos ad compositionem admittere, ut probat Sperell. *dec. 116. nu. 84.* & *seqq.* sed exigitur specialis delegatio.

9 Has autem Compositiones non possunt Episcopi sibi ipsis applicare, sed in pauperes, & pios usus erogare tenentur, ut probavi *tom. 1. tit. 1. annot. ad form. 13. per tot.* & est adeo verum, quod si non faciant, etiam post eorum mortem detrahantur ex spolio: Etenim propositio olim dubio in Sacra. Congregat. Concilii, An pœnæ pecuniaræ, quas Episcopus pro se retinuit post ejus obitum essent deducendæ ex Spolio, *sub die 7. Aprilis 1618.* Congregat. declaravit: *Si Episcopus prædefunctus indiguerit*

potuisse pro eo retinere eas tantum pœnas, quæ à Sacra. Canonibus, vel statutis Synodalibus pro delictis fuerint definitæ, alias vero arbitrarias nequaquam: pœnas vero non residuum, Concubinariorum, ac multas pecuniarias semper piis locis fuisse applicandas, ac proinde si Episcopus pœnas arbitrarias, aut quas Concilium jubet locis piis applicari in alios usus insumpserit, item si alias, ut proponitur limitatas sibi non indigenti retinuerit, his causibus pœnas hujusmodi esse prius deducendas ex Spolio Episcopi, & piis locis, vel usibus applicandas, *lib. 155. pag. 18.*

10 Item advertere debent Episcopi, quod Compositio non admittitur ante completum processum informativum, ac datis defensionibus Sacra. Congregat. Episc. apud Nicol. in *Flosc. verb. Compositio num. 2.* Guazzin. *ad defens. reor. def. 34. cap. 1. num. 2.* & quod eo completo, tunc admittitur Compositio, si delictum non est plene, & concludenter probatum, & reus ex actis non potest in pœnam ordinariam condemnari, ut advertunt Guazzin. *loco mox citato,* & Ricc. in *prax. par. 4. resol. 122. nu. 1.* Item, quod non est admittenda in criminibus gravibus, quibus pœna de jure taxata reperitur, vel merentur depositionem, vel manifesta sunt, aut in quibus Episcopus de jure dispensare non potest, *Grass. d. conf. 1. de pœn. num. 5.* Ricc. in *prax. d. ref. 122. num. 2.* & 3. *part. 4.* Item, quod non est admittenda, neque acceptanda etiam si sponte à reo offeratur, quoties ex Processu non appareat quid substantiale criminis, & non adsint saltem indicia, & præsumptiones, quæ accusatum notabiliter gravent, aut fama vexet: Si enim Episcopus, vel alius Judex Ordinarius sine causa, & delicto componeret, graviter peccaret Guazzin. *d. defens. 34. dict. cap. 1. nu. 2. in fine.*

11 Quæ etiam advertenda erunt in Clericorum captura, & carceratione decernenda: nam si Episcopus ad illam deveniret absque probatione, & existentia, vel saltem vehementibus indicis, & juridicis præsumptionibus delicti, non solum peccaret mortaliter, ut firmat in terminis Guazzin. *Jun. ad de-*

defens. animar. lib. 2. def. 2. cap. 19. n. 9. Sed Censuram Canonis, si quis suadente, non evaderent, Genuen. in *prax. cap. 33. nu. 3.* Piafec. *prax. part. 2. cap. 4. art. 14. de pæn. corp. nu. 2.* imò teneretur ad damna, & expensas per Clericum carceratum passa, ut plurimum DD. auctoritate probat Guazzin. loco mox citato, quorum sententiam (quæ communis est apud Farinac. de *carcerib. & carcerat. quest. 27.*) amplexa est etiam Sac. Congregat. Concilii in una Comen. 9. Septembris 1702. in responsione ad secundum, confirmata (acriter Fisco Episcopali, & parte informantibus) r. Martii 1704. in qua Episcopum ob indebitam carcerationem Presbyteri, ad refectionem expensarum, & damnorum per carceratum passorum teneri declaratum fuit.

12 Ideoque cum in hoc olim excessisse Archiepiscopum Messan. per viam recursum Congregat. Concilii audivisset sub die 18. Januarii 1589. eidem scribi mandavit, ut in criminalibus, ac pænis exigendis observaret sequentia.

- I. Duobus tantum assessoribus utatur.
- II. Ex quavis levi causa Processus non compilantur.
- III. Carcerati habitandi à Carceribus, eorum sumptibus quanto magis fieri potest patiatur.
- IV. Carcer pro Canonicis fit in loco honesto, & separato.
- V. Carcerati ad correctionem nihil omnino solvant, & pænas imponat pro modo culpa.
- VI. Pænas applicet locis piis, non autem Fabricæ, aut Sacristiæ Cathedralis.
- VII. Negocia absque supplicibus libellis audiatur.
- VIII. Pro litteris monitorialibus nihil prorsus partes solvere teneantur.
- IX. Pro absolutione ab excommunicatione, à juramento præsertim ad effectum agendi, nihil solvi permittat, præter decimam partem auri pro Notario.
- XI. Non prohibeat quin Parochus post denunciationses possit absque alicuiuscentia conjungere contrahentes.

XII. Eleemosynas, & oblationes Ecclesie Cathedralis Capitulo relinquat, si ejus esse consueverint.

XIII. Candelæ diebus non feriatis quæque durat Officium in Altari Majori accensæ maneant juxta rubricas Missalis.

XIV. Collocutorium Monialium separationem ab Ecclesia curet edificari.

XV. Confessariis Monasteriorum, cum aliis quibuscumque licentiam ingrediendi Clausuram non concedat, nisi in casibus necessariis.

XVI. Nec Monasteria Archiepiscopus ingrediatur, nisi in casibus permixtis Constitut. Gregor. XIII. quam unguem observet lib. 7. Epistolæ pag. 9. & 10.

13 Rejicienda quoque est propositio in dilectis, quæ licet de juris rigore gravia non repetuntur, occasionem tamen præbent scandali, prout est delictum celebrationis plurium missarum eodem die, quod hodie grave existimatur, & graviter etiam plectitur, ut testantur Genuen. *prax. cap. 77. num. 2.* Bonacin. de Sacram. Euchar. disput. 4. quest. ult. puncti. 7. num. 10. vers. verum Ricc. in *prax. par. 1. n. 312. vers. quare* Pac. Jord. lucubr. tom. 1. lib. 4. tit. 1. nu. 70. Et Presbyterum quendam Ludovicum Congum de hoc crimine in Urbe convictum, Eminentissimus Card. Vicarius ad Ergastulum per triennium damnavit: pœnaque in carceribus exacta, cum postea ad Sac. Congreg. Episcop. reus recursum habuisset pro absolutione ab irregularitate, quam incurritur timebat, die 15. Decembris 1084. sic rescriptum fuit — Sac. Eccl. censuit si Sanctissimo D. N. placuerit, supplicationem posse signari in forma Commissario Eminentissimo Urbis Vicario directæ, qui pro suo arbitrio, & prudentia Oratorem super præmissis absolvat, & ad suorum Ordinum exercitium, ac Beneficia rehabilitet, ac dispenset. Est enim delictum commissum contra prohibitionem expressam Canonum in cap. sufficit 53. de consecr. quest. 1. & cap. consulisti de rebr. Missar. quos non tantum consultare, sed præcipere, & prohibere, tenet. Sen.

Sententia communis Canonistarum, quam docent Menoch. *de arbit. lib. 2. cas. 407. nu. 4.* Ricc. *dict. resolut. 312. num. 1. art. 1.* Pac. Jordan. *dict. lib. 4. tit. 1. nu. 76.* ubi dicit damnatum esse sententiam illorum, qui tenent non esse de jure prohibitum pluries in die celebrare Pignatell. *consul. 1. nu. 1. & 2. tom. 4.* ubi dat concordantes, & contra facientes peccare mortaliter tenent expressè Navarr. in *Manual. cap. 25. num. 87.* Barbof. in *dict. cap. sufficit n. 3. de consecr. distinct. 1.* Pignatell. *dict. nu. 1.*

14 Cavendum propterea est ab opinione P. Ameni in *tract.* (quem edidit Venetiis anno 1700.) *de pœn. tit. 8. §. 2. num. 29.* ubi firmat quod DD. *Text. in cap. sufficit, & cap. Consulisti* consulant solummodo, & non præcipiant, & concludit sic. *Cum igitur nec contra jus Divinum, nec contra præceptum Ecclesiæ sit repetita celebratio, videre nescio quomodo mortaliter peccet Sacerdos celebrans pluries in eadem die.* Et progrediens ulterius *nu. 32.* addit sequentia. *Adverto autem quod potest etiam dari necessitas ex parte Sacerdotis, si nempe pauper esset, ejus fundi patrimoniales perissent, & sibi sustentanda esset Mater, aut Nepotes pauperes, & elemosyna unius Missæ, utpotè tenuis minimè sufficeret ad manutentionem Sacerdotis, & familie suæ &c. sequitur ex hoc, quod ex tali necessitate adactus Sacerdos, si omni diligentia adhibita ne sequatur scandalum, bis celebret in die, non peccat.* Et sic dum voluit Thesaur. *de pœn. Eccles. par. 2. vers. Missa cap. 5.* contrariam sententiam sequentem reprehendere, enormiter lapsus est, mereatur ipse reprehendi.

15 Quia opinio Authoris est contra communem sensum DD. & Ecclesiæ: nemoque, quem viderim (nec ipse allegat) inter casus, in quibus jure antiquo permittebatur eadem die Sacrum reiterandi, enumerat paupertatem Sacerdotis, ut videre est apud Glos. in *d. cap. consulisti verb. necessitati de celebrat. Missar. Nicol. lucubr. Can. lib. 3. tit. 41. nu. 2.* & alios supra allegatos: Cum evidens sit, quod necessitas, de qua loquitur *text. in d. cap. consulisti*, respicit Populum, & Ecclesiam, non autem necessitatem privatam

celebrantis, ut admonendo Episcopum Gerundensem declaravit Sac. Cong. Episc. *de anno 1588. ad 4.* prout refert Pag. in *c. in ordinando nu. 37. de Simon.* cujus decreti tenor ibi relatus talis est. *Ad quartum Super licentiis bis celebrandis, ac pecuniis, quæ pro illorum expeditione, ut asseritur solvuntur, miratur Sac. Congregatio agi de his licentiis concedendis: nam id non nisi ex magna necessitate fieri debet, & magna cautela, ut puta in locis ubi perpauissimi sunt Sacerdotes, vel adsint impedimenta Adversariorum fidei, vel quid simile, quæ cessant eo in loco, ubi vix evenire possint alii casus à jure permitti, nec concedi potest hæc licentia ab Episcopo generaliter, quasi privilegium alicujus Sacerdotis, sed tantum in aliquo casu particulari necessitatis causa ab Episcopo examinanda.* Quibus bene perpensis, doctrina hujus Auctoris censuram Congr. Indicis non valuit effugere, nam ejus liber damnatus fuit.

16 Punibilis quoque esset Presbyter, si pluries quam semel in nocte Sanctissimi Natalis Domini celebraret: Nam, & si jure communi inspecto in *cap. nocte 48. de consecr. dist. 1.* quilibet Sacerdos in hac solemnitate possit ter celebrare: tamen semel tantum hoc facere licet in nocte *Navar. cons. 1. de celebr. Missar. Graff. decis. aur. part. 1. lib. 2. cap. 40. num. 3.* Bonacin. *de Sac. Euch. disp. 4. quæst. ult. punct. 9. num. 6.* & ita servandum esse decrevit *Congreg. Ritum 7. Decemb. 1641.* quod per extensum refert Lantusch. *Theatr. Regul. verb. Missa nu. 5.* Cum enim nonnulli Regulares assererent licere in Nocte Nativitatis Sacerdotibus plures Missas celebrare, & audiri super hoc institerent, dicti *Congreg. eorum rationibus auditis, nullo modo licere, sed omnino prohibendum respondit.* Et cum abusus iterum tam in Urbe, quam extra resurgeret: denuò observantia dictorum Decretorum à Sac. Congregat. Visitationis Apostolicæ *7. Decemb. 1602.* & Edito Eminentissimi Card. Vicarii strictè demandata fuit, ut patet ex sequentibus provisionibus.

Eminentissimi, e Reverendissimi
Signori.

IL Sacerdote Carlo Confrueti Oratore
humilissimo dell'EE. VV. espone ri-
verentemente esser introdotta tanto in
Roma, come fuori in alcune Chiese,
la celebrazione delle tre messe basse nella
mezza notte della Nascita di Nostro Si-
gnore il che è contro la forma della Ru-
brica del Messale *de hora celebrandi Mis-
sam Rubr. 15.* e contro i Decreti, & di-
chiarationi altre volte fatte da questa Sac.
Congregazione, de quali se ne dà qui
sotto copia.

Si supplicano per tanto l'EE. VV. d'
altra promulgatione, e Decreto per to-
gliere tal' abuso, &c.

„ **C**um superioribus diebus consulta
„ hac Sacra Rituum Congregatio-
„ ne. An esset permittendum celebrari in
„ media nocte Nativitatis Domini post
„ Missam decantatam, successivè alias
„ duas Missas, & in eis Sac. Commu-
„ nionem exhibere fidelibus illam depo-
„ scentibus, & respondisse non esse per-
„ mittendum, sed omnibus utrumque
„ prohibendum. Nihilominus nonnul-
„ li Regulares afferentes hoc licere, sup-
„ plicarunt audiri, & Sac. Congregatio,
„ ipsis auditis cum Procuratoribus, &
„ Advocatis ad relationem Eminentissi-
„ mi Pallotti, stetit in Decretis, & re-
„ spondit: Iterum prohibendum, tam
„ Sacerdotibus celebrare volentibus,
„ quam confluentibus in media nocte ad
„ Ecclesiam, & Communionem depo-
„ scentibus. *Die 7. Decembr. 1641. Quo-
„ rum Decretorum duplicata expedita
„ fuerunt die 9. Augusti 1653. in Regist.
„ fol. 44.*

Riferiti per extensum come sopra dal
P. Ottavio Maria di S. Giuseppe nel suo
libro intitolato *Mille Interrogationes, &
responsiones* stampate nel corrente anno
1702. fol. 290.

*Sacra Congregatio Vistationis Aposto-
licæ attentis narratis, supplicem
hunc libellum remisit Eminentissimo*

*Domino Cardinali de Carpiuo SS.
Domini Nostri in Urbe Vicario pro
observantia Decreti Sacre Congre-
gationis Rituum sub penis Eminentie
sue bene vixit. Romæ 7. Decembri
1702.*

Loco ✠ Sigilli.

I. de Totis Secretarius.

EDITTO

GASPARO per la Misericordia
di Dio Vescovo di Sabina della
S. R. C. Card. di Carpegna del-
la Santità di N. Sig. Vicario
Generale &c.

„ **E**ssendosi introdotto in alcune
„ Chiese di Roma, che nella No-
„ te del S. Natale di Christo Signor No-
„ stro si amministra il Santissimo Sagra-
„ mento dell'Eucharestia alli Fedeli, e
„ dopo detta la prima Messa si celebra-
„ no anche l'altre due nell'istessa Notte,
„ che essendo contro la Rubrica del Mes-
„ sale Romano *de hora celebrandi Missam,*
„ e contro i replicati Decreti della Sacra
„ Congregazione de Riti emanati sotto
„ li 7. Decembre 1641. sotto li 9. Agosto
„ 1653. ed in una *Pisaven. 20. Aprilis*
„ 1664. e successivamente ingiunta l'esse-
„ cuzione di detti Decreti dalla Sacra
„ Congregazione della Visita Apostoli-
„ ca sotto li 7. del corrente mese. Però
„ ordiniamo che in tutte le Chiese Pa-
„ triarcali, Basiliche, Collegiate, Pa-
„ rochiali, Nazionali, Regolari dell'
„ uno, e l'altro sesso, ed altre di quell'
„ Alma Città, in qualsivoglia modo pri-
„ vileggiate si osservino inviolabilmen-
„ te li detti Decreti in modo che ecce-
„ to la prima messa da dirsi (dove però è
„ solito) doppo la mezza notte, non si
„ possano celebrare l'altre due se non
„ nell'ora prescritta dalla detta Rubrica,
„ e dalli nostri Editti. Di più non si per-
„ metta in conto alcuno, che li fedeli
„ com-

„ comunicchino nell'istessa notte , e ciò
 „ per evitar l'inconvenienti , potendo fo-
 „ disfare alla loro divozione nel giorno
 „ del S. Natale, sotto pena in caso di con-
 „ traventione di ciascheduna delle cose
 „ sudette di privazione dell'Ufficio alli
 „ Superiori , Officiali , e Ministri delle
 „ Chiese , ed altre à nostro arbitrio , e li
 „ Sacerdoti , che celebraranno , o che
 „ amministranno il SS. Sacramento de l'
 „ Eucaristia faranno da noi sospesi per
 „ venti giorni à Divinis , tutte volte si
 „ costarà la transgressione . Dato in Ro-
 „ ma dalla nostra solita Residenza que-
 „ sto dì 18. Decembre 1702.
 „ G. Card. Vicario .

N. A. Cuggiò Segr.

17 Sicuti nec licitum est Missas priva-
 tas celebrari in die Sabbati Sancti in qui-
 buscumque Ecclesiis , & Oratoriis , non
 obstante quacumque contraria consuetu-
 dine , prout Papa approbante , suo De-
 creto Generali statuit ead. Congreg. Rit. 11.
 Martii 1690.

Edicti gestationis Habitus Cleri-
 calis , et Tonsuræ.

FORMULA VI.
 SUMMARIUM.

- 1 Episcopus debet publicare Edictum , ut Clerici deferant habitum , & tonsuram .
- 2 Clerici Minorum Ordinum non Beneficiati tenentur deferre habitum Clericalem causativè .
 Clerici Beneficiati , & alii in Sacris constituti non deferentes habitum Clericalem peccant , & Beneficiis ipso jure absque monitione privantur . ibi .
 Constitutiones Papales non indigent acceptione Populorum , sed obligant statim , ac sunt publicatæ . ibi .
- 3 Habitus Clericorum qualis esse debeat .
- 4 Episcopus non potest mulctis , & pœnis cogere Clericos non Beneficiatos ad inserviendum Ecclesiæ Cathedrali diebus festis .
- 5 Præsbyteri , an & quando possint cogi ad inserviendum Ecclesiæ

- Cathedrali ostenditur , & num. 6.
- 7 Exemptio Clericorum à tributis , & collectis est de jure Divino .
 Clerici , qui dispositioni Sac. Canonum subiaci renuunt , sunt privandi privilegii Clericalibus . ibi .
  - 8 Clerici privati non possunt privilegii Clericalibus , nisi precedat trina monitio , & Decretum privationis .
  - 9 Clerici si non sunt privati ser. ser. gaudent privilegii Clericalibus , etiamsi non incedant in habitu .
  - 10 Clerici non tenentur ad pœnam damni dati , sed solum ad estimationem noxe , & n. 12. ubi non adest Edictum Episcopi .
  - 11 Coloni Clericorum tenentur ad pœnam damni dati , & ad onera Communitativa pro portione Colonica .
  - 13 Clerici non tenentur ad onera imposta pro communi utilitate contribuere , nisi concurrat eorum consensus , & Beneplacitum Apostolicum .
  - 14 Clerici non subjacent Edictis Gubernii laicorum .
  - 15 Clerici non tenentur solvere collectas pro fructibus in eorum bonis recollectis , nec fructuum emptores , dummodo onera non sint realia , & invariabilia .
  - 16 Clerici filii familias testari possunt , etiamsi non habeant requisita , cap. 6. sess. 23. de reform.
  - 17 Clerici non habentes requisita Concilii privilegium fori amittunt absque alia monitione , adhuc tamen possunt à Judice Ecclesiastico repeti , & puniri , si privilegii Clericalibus privati non fuerunt .
  - 18 Clericus reassumens habitum in fraudem , potest à Judice laico , coram quo fuit præventus , constringi , & condemnari quoad bona .
  - 19 Episcopus potest procedere contra Clericum pro Delicto , de quo fuit à Curia laica absolutus , quamvis Clericatus renunciaffet .
  - 20 Judex laicus delegatione Papæ fit competens in causa Clerici .
  - 21 Clerici deferentes arma contra prohibitionem Episcopi possunt puniri , etiamsi non capiantur infragant ,

grant, sed per testes fuerint visi.
 22 Episcopus potest augere pœnam cano-
 num, & ut processus per inquisitionem
 fiant, edicere.

23 Clerici, qui deferunt scilopum venato-
 rium raro, & moderatione servata,
 & nunquam habitu Clericali dimis-
 so, non sunt processandi.

Presenti publico Edicto monentur, & requiruntur omnes Clerici hujus Civitatis, & Diœcesis, qui nec in Sacris sunt, vel aliquod Beneficium non obtinent, ut juxta dispositionem Sac. Canonum, Sac. Concil. Trident. & Constitutionum Apostolicarum, ac Synodaliũ, Edictorumque desuper emanatorum, Habitum Clericalem decentem, & tonsuram continuò deferre debeant, & in Divinis deservire, præsertim in diebus festivis, cum cortis seu superpelliceis mundis in eorum Ecclesiis Parochialibus, aliisque quibus fuerint adscripti, & hoc sub pœna transgressoribus non fruendi immunitate gabelarum, aliorumve onerum laicalium, præter alias pœnas in prædictis Edictis, Canonibus, & Decretis contentas, & circa præjudicium non gaudendi fieri privilegio juxta dispositionem ejusdem Sac. Concilii Trid. & ut prædicta omnia suum sortiantur effectum, & contra transgressores procedere possimus, præcipimus, & mandamus eisdem Clericis sub eisdem pœnis, ut in termino... ad nos deferre debeant fidem cum juramento Parochi Parochialis, seu loci in quo habitant de delatione habitus, & tonsuræ, et de servitio in Divinis, ut supra præstito: alias contra ipsos procedetur ad executionem, et declarationem prædictarum pœnarum. Quæ omnia teneantur etiam observare Clerici absentes ab hac Civitate, et Diœcesi in Parochia loci ubi morantur.

Præterea Parochi, et Rectores tam Civitatis, quam Diœcesis sub pena suspensionis à Divinis latæ sententiæ nobis reservata infra... et deinde... in anno ad annos transmittere teneantur notam veram, et realem propriis eorum manibus subscriptam, de servitio in Divinis in eorum Parochialibus præstito juxta supra præscriptam formam per Clericos infra ejusdem Parochiæ fines degentes. Ne autem quis ignorantia clypeo circa prædicta se mereri possit, præsens Edictum Valvis Ecclesiæ Cathedralis, te in aliis locis publicis Civitatis & Diœcesis affigi jussimus, et vim habeat, et ardeat omnes, ac si cuilibet fuisset personaliter notificatum. Datum, etc.

N. Episcopus N.

Loco ✻ Sigilli.

N. Cancellarius.

ADNOTATIONES.

1. Hoc edictum, quod fuit desumptum à formula extradita à Sac. Congreg. Immunitatis usque de anno 1626. Episcopo Averfano, hodie ad reprimendam multorum Clericorum procacem libertatem, videtur ubique necessarium. Redierunt etenim tempora deplorata à Concilio

Trident. sess. 14. cap. 6. in quibus tanta aliorum inolevit temeritas, & Religionis contemptus, ut proprium honorem, & dignitatem parvipendentes, vestes publicè deferant laicales. Unde ut malum hoc quod in dies (cum maxima disciplina Ecclesiasticæ deformatione) augetur, ab Ecclesia (quantum possibile erit depellatur) curabit Episcopus in principio re-

regiminis suæ Ecclesiæ, ut publicetur, & exequatur.

2 QUI NEC IN SACRIS SUNT, VEL ALIQUOD BENEFICIUM, NON OBTINENT. Et sic edictum loquitur de Clericis primæ Tonfuræ, & Minorum Ordinum non beneficiatis, qui de jure communi non cogantur deferre Habitum clericalem nisi causatiuè, quatenus velint gaudere privilegiis clericalibus, ut notant Abb. & alii in cap. fin. de cleric. conjung. Ricc. decis. cur. Archiep. Neapol. 62. num. 2. part. 2. Genuen. prax. cur. Archiep. Neapol. cap. 43. num. 1. secund. impres. Neapolitan. 1602. pag. 280. monendi sunt ut illum deferant, ut possint illis privati declarari quatenus non obediunt. Ceteri enim Beneficiati, & in Ordinibus Sacris constituti, etiamsi habitum non deferant, adhuc gaudent privilegio clericali, licet peccent mortaliter, & plecti debeant, ut monet Leo Thesaur. for. Eccles. part. 3. cap. 7. de excommunic. num. 152. Graff. de effect. clericat. effect. 1. num. 913. & beneficiis privati: imò ipso jure, & ipso facto, absque ulla monitione, citatione, aut Judicis Decreto privati dicuntur: adeo ut vigore Constitut. 92. Sixti V. ipsa Beneficia vacant, & uti vacantia aliis liberè conferri valeant quoties clericalem habitum non deferant Lotter. de re benefic. lib. 3. quæst. 26. num. 92. Rot. coram Caccia decis. 1290. nu. 1. & coram Molines in Barchinonen. Beneficiorum 15. Aprilis 1704. §. arctius; in quibus decisionibus firmatur, quod non juvet allegare non usum dictæ Constitutionis Sixtinæ, quoniam Garz. de benefic. par. 7. cap. 1. num. 23. Barbol. supra Concil. cap. 6. sess. 14. de reform. num. 4. in fin. Cortiad. decis. 119. n. 53. idem tenentes fuerunt reprobat, ex eo quia adversus Constitutiones Papales non potest allegari non usus, vel contrarius usus; cum enim Pontifices habeant immediatam potestatem à Deo absque ulla dependentia à Populo, illorum Constitutiones statim, ac editæ sunt dicuntur effectuatæ, & obligant sine ulla ope acceptationis subditorum, juxta comunem Canonistarum, & Theologorum sententiam Rot. coram Merlin. decis. 714. num. 4. 5. & decis. 260. num. 15. part. 15. recent. & in individuo de dicta Constitut. Sixti d. dec.

1290. num. 2. coram Caccia, & in d. Barchinonen. §. ceterum.

3 HABITUM CLERICALEM DECENTEM. Idest ordini congruentem ac statui clericali: qui enim laicum in veste vult emulari, & habitum Clericalem decentem non vult deferre potest puniri, ut de Clericis in minoribus ordinibus constitutis dicit Genuen. in dict. cap. 45. num. 2. Clericalis igitur habitus est ille, qui præscribitur ab Episcopo juxta dispositionem Concilii cap. 6. sess. 14. Si verò ab Episcopo non præscriberetur, debet esse talis, ut Clerici distinguantur à laicis, ita quæsito respondit Petr. Paul. Guazzin. tract. ad def. Animar. lib. 2. def. 1. cap. 13. num. 26. ibi. Qualis autem debeat esse iste habitus Clericalis &c. Tit. dic. quod ille est habitus Clericalis, quo secundum loci consuetudinem discernuntur Clerici à laicis, & Graff. de effect. Cleric. in prælud. num. 277. correspondet dicendo -- Clerici non debent uti vestibus superbis, & laicalibus, sed congruentibus statui, & ordini Clericali, prout fuit determinatum in 6. Concilio Constantinopolit. Can. 27. & in secundo Niceno Can. 16. &c. hodie tamen attentata Constitutione Sixti V. superius recensita, vestis talaris est propriè habitus Clericorum dicit enim ibi Pontifex -- habitum Clericalem vestes scilicet talaris, quæ verba non sunt strictissimè, & nimis intelligenda, sed moraliter, & cum æquitate.

4 ET IN DIVINIS DESERVIRE. Quamquam Episcopus non possit multis, & penis cogere Clericos, non beneficiatos, vel Beneficia personalem residentiam non requirentia possidentes, ut Ecclesiæ Cathedrali saltem diebus Festis inferviant, declaravit Sac. Congregat. Concilii in Amerina 15. Januar. 1639. lib. 16. decis. pag. 137. sic rescribendo -- Ab Episcopo non potuisse Sacerdotes, & alios Clericos nulla, vel tantum simplicia beneficia obtinentes, etiam Diocesana Synodi auctoritate compelli ut Dominicis, & aliis diebus Festis ad Ecclesiam Cathedrali accederent, & Missis majoribus, & aliis Divinis Officiis intersint, sed si aliquis adesset in ordinatione servitio dicte Ecclesiæ Cathedralis adscriptus, qui locum inconsulto Episcopo desereret, interdicens

dum

dum erit tantummodo Sacrorum exercitium juxta cap. 16. sess. 23. de reform. potest tamen illos monere ut inserviant, quatenus velint gaudere Privilegiis Clericalibus, quod est diverfum.

5 Et si ageretur non de simplicibus Clericis, sed de Sacerdotibus pro necessitate, & utilitate Ecclesie Cathedralis ad titulum Patrimonii ordinati, qui de redditibus extraordinariis ejusdem Ecclesie participarent in quibus una simul cum Patrimonio eorum congrua sustentatio confisteret, possent cogi ad inserviendum juxta aliud Decretum ejusdem Congreg. in Naxien 22. Augusti 1631. quod est sequens--
Ad 2. respondit si hujusmodi Sacerdotes ad servitium Ecclesie Cathedralis in ipsa ordinum susceptione vigore Decreti prædefuncti Archiepiscopi hæcenus executioni demandati eidem Ecclesie servitium præstare consueverint; nec non Patrimonia ad quorum titulum sunt ordinati, una cum redditibus extraordinariis, qui ex ipsa Ecclesia percipiuntur ad honestam ipsorum sustentationem sint sufficientia, posse utique a suo Archiepiscopo compelli ad præstandum servitium, quod ejusdem Ecclesie necessitas, & utilitas requirit, lib. 14. decr. pag. 491.

6 Si verò ob parvum numerum Canonicorum, & deficientiam Mansionariorum, servitium Ecclesie Cathedralis detrimentum pateretur: tunc erit recurrendum ad Sac. Congregat. Concilii, quæ solet indulgere, ut possint cogi Presbyteri, qui habent Beneficia, vel Cappellanis in Cathedrali ad inserviendum Missis solemnibus pro Diacono, & solemnibus, assignata illis aliqua emolumentorum portione, prout indulgit Episcopo Civitatis Plebis sub die 21. Junii 1631. tribuens eidem sequentem facultatem -- Eminentissim. P. P. impartiti sunt Episcopo facultatem, ut pro necessario servitio sue Ecclesie cogere possit quodlibet die Festo duos ex obtinentibus Beneficia seu Cappellanas in eadem Ecclesia, ut dum Missa decantatur duo ex eis per turnum inserviant, alter in officio Diaconi, alter in officio Subdiaconi, & pro eorum stipendio applicanda esse quolibet anno scuta decem monetæ ex multis, & pœnis Curie Episcopalis, quæ inter dictos Beneficiatos, habita ratione servitii præstiti, in fi-

ne anni dividi debeant lib. 14. decr. pag. 459. Sola enim potestate ordinaria Episcopus hoc demandare, neque statuere potest; nec minus multis Præbiteros simplices non de gremio Capituli, si non inserviant gravare, ut sæpè eadem Congreg. declaravit, & nuper in terminis paucitatis numeri Mansionariorum in Auximana 19. Augusti 1702. quam retuli tom. 1. tit. 2. annot. ad form. 4. nu. 32. cum aliis decretis concordantibus, & in Signina 15. Decembris 1703. nisi adfit contraria consuetudo Sac. Congreg. Concilii in Trojana 20. Septembr. 1704. & in Bellicastren. Servitii 15. Novembr. 1670. & 21. Augusti 1708.

7 NON FRUENDI IMMUNITATE GABELLARUM. Servientibus Templo tributum non inducitur, ut habetur, in lib. 3. Esdr. c. 8. ibi- *Vovis autem dicitur, ut omnibus Sacerdotibus, & Levitis, & Sacris Cantoribus, & Servis Templi nullum tributum, neque ulla alia indiditio irrogatur, & concordant Divina oracula Gen. 47. n. 8. & 18. Matth. 17. & Concil. Trident. sess. 25. cap. 20. de refor. cum innumeris relictis à Graff. de effect. Cleric. effect. 1. n. 3. & plurib. sequent. Bellet. disq. Cleric. part. 1. tit. de exempt. Cleric. & eorum d. bon. §. 1. Verum quia frustra legis auxilium invocat, qui committit in legem cap. in audientia, & cap. contingit il 2. de Sentent. excommunit. ideò Clerici Minorum Ordinum, qui Statuta Sacrorum Canonum observare detrahunt, privandi sunt exemptionibus, & privilegiis Clericalibus, ut pluries referit Sac. Congreg. Immunit. & præsertim in Aquilana 5. Martii 1641. in qua sic respondit -- Episcopo, quod Clericis delinquentibus, & non incedentibus in habitu, & tonsura, non inservientibus Ecclesie, fiat præceptum cum termino competentis, sub pena privationis Privilegiorum Clericalium, quod si non paruerint poterit procedere ad illorum privationem ser. ser. qua sequuta gaudere non potuerunt lib. 3. dec. Paul. fol. 139.*

Et in Castren. die 21. Martii 1645. Episcopum opportunè posse providere duobus suppositis inconvenientibus, quod primum faciendo præceptum Clericis non inservientibus Ecclesie ne incedentibus in habitu, & tonsura clericali, & decenti, ut intra terminum competentem præstentur in

infervant, & incedant ut sup. sub pœna privationis privilegiorum Clericalium, & si pro dicto termino non paruerint ser. ser. illos declarare privatos lib. 3. dec. Paul. fol. 246. à ter.

Et in Anglon. 15. Jul. 1654. -- Episcopus curet in promovendis cõcurrere requisita Concil. Trid. in c. 4. 5. 6. & 16. de ref. sess. 23. & ordinatos incedere in habitu, & tonsura Clericali, & in servare Ecclesiis quibus fuerunt adscripti. Recusantes autem id adimplere cum præfixione termini competentis sub pœna privationis privilegiorum, eo elapso ser. ser. declare non gaudere privilegio clericali, lib. dec. Rocchi, fol. 565. à tergo.

8. Ex quibus resolutionibus edocetur Episcopus non solum quid agere debeat contra non deferentes habitum; sed admonetur, quod procedendo ad privationem privilegiorum, debet servare ordinem juris, & quod non sufficit Edictum generale quo monentur Clerici ad gestandum habitum, & in servandum Ecclesiis: nam requiritur trina monitio (de qua paulo infra) & decretum privationis, ut respondit in una Bignan. in qua sub die 18. Nov. 1653. proposito dubio An Clerici prævio præcepto incedendi in habitu, & tonsura, & in servandi Ecclesiæ, si contraveniant, gaudeant privilegii clericalibus? Sac. Eccl. respondit declarandos esse ser. ser. privatos privilegii clericalibus, lib. 5. dec. Paul. fol. 24. à tergo.

9. Et quod si ita privati non fuerint, gaudeant privilegio exemptionis ab oneribus realibus, & personalibus, etiam si non incedant in habitu, & tonsura, & Conc. Trid. requisita non habeant, pluries respondit ead. Congr. & præsertim in Aprutina 6. Mar. 1635. in qua sic habetur Clericos gaudere exemptione ab oneribus personalibus nec non realibus, etiam si non incedant in habitu, & tonsura, & Ecclesiæ non infervant lib. 2. dec. Paul. fol. 218.

In Florentina 13. Junii 1640. -- requisita S. C. Trid. c. 6. sess. 23. de reform. non requiri nisi respectu privilegii fori ab ipsis Clericis allegati; secus vero respectu exemptionis à gabellis, pro qua sufficit solus character clericali, lib. 3. dec. Paul. fol. 119. à tergo.

Et in Fanen. 27. Febr. 1646. censuit, Oratores ex solo charactera clericali, etiam si non habeant alia requisita in c. 6. sess. 23. de reform. gaudere debere exemptione, & immunitate ab

Monacelli Form. Pars II.

impositionibus laicalibus l. 3. dec. Paul. f. 273.

10. Ex quibus resolutionibus probè inferitur, quod Clerici, nisi servatis servandis priventur, gaudeant etiam cæteris privilegiis clericalibus, quamvis non habeant requisita Concilii, nempe. Primò, quod non teneantur ad pœnam damni dati ab eorum Colonis, seu Custodibus Animalium; sed tantum ad extimationem noxæ, quando damna non fiunt studiosa culpa eorundem Custodum juxta declarationem ejusdem Congr. in Firmana 9. Oct. in Assisen. 13. Nov. in Anagina 4. Decembr. 1629. lib. 2. Dec. Paul. fol. 8. 12. & 15. Nisi tamen adesset Edictum Episcopi quo etiam Ecclesiastici pro damnis datis quamvis non studiosis multarentur ad formam litterarum ejusdem Congr. circularium emanatarum 6. Jul. 1680. quarum tenor talis est.

La Santità di N. S. non intende che li Ministri, e Lavoratori di persone Ecclesiastiche siano convenuti altrove, che nel Tribunale Ecclesiastico per le pene de danni dati, ne che intorno à dette pene li medesimi soggiacciano à Statuto laicale, mà perche la S. M. di Clem. VIII. concede gli emolumenti di tali pene alle Communità dello Stato Ecclesiastico per una certa risposta annua, che le medesime fanno alla R. Camera, affinché resti provvisto all'indennità loro, hà S. B. comandato che V. S. per Editto publico dichiarari le pene nelle quali devono incorrere i Ministri, e lavoratori di Persone Ecclesiastiche per li danni che fanno gli Animalì dellì medesimi Ecclesiastici, e venendo il caso del danno dato, proceda sommarimente alle pene comminate per Editto, applicandole sempre à beneficio di cotesta Communità, ò suo Affittuario, e regolandosi al solito intorno alla quantità della pena, in modo che la Communità non riceva alcun pregiudizio, così eseguisca, &c.

11. Hoc tamen privilegium non suffragatur eorum Colonis, qui tenentur ad pœnas damni dati, & ad onera communitativa pro portione colonica, ut Sacra Congreg. Boni Regiminis respondit Gubernatori Perusie 21. Decemb. 1682. etiam si sint Coloni Cardinalium ibi -- gli ordini che circolarmente si danno affinché ciaschedun Colono indistintamente paghi le pene de danni dati, & i pesi communitativi, comprendendo anche i Coloni dell' Ab-

P ba-

badia di sasso vivo posseduta dal Sig. Cardinale Altieri Camerlengo.

12. Est tamen advertendum, quod dicta Epistola quamvis sit circularis, adhuc servanda, & exequenda erit in locistantum, & Diocesibus Status Ecclesiastici in quibus Communitates jus exigendi pœnas damni dati à Camera Apostolica obtinuerunt titulo oneroso, & quæ effectivè eidem annuam præstationem solvunt: in cæteris verò ejusdem Status locis, quæ Indultum exigendi dictas pœnas, & onus solvendi præstationem respectivè non habent, vel aliud Statutum specificè confirmatum simile non viget: non tenentur Episcopi, Edictum (de quo loquitur Epistola) publicare: sed quoad Ecclesiasticos (quorum Animalia damna inferunt) erit servanda juris dispositio, juxtà declarationes Sacr. Congregat. Immunitatis supra allegatas: Quia cum talis provisio emanaverit ad servandas Communitates indemnes ob onus præstationis annuæ injunctum: non debet, nec potest comprehendere loca, quæ tale onus non habent: cessante enim qualitate à lege specificata, cessat etiam dispositio ipsius legis, vel ut alii dicunt, ubi non militat ratio, & finis legis, nec legis dispositio militare debet *leg. quod dictum est ff. de pact. Navar. consil. 23. n. 5. de sentent. excomm. Donat. prax. rer. regul. tom. 2. part. 2. tract. 4. quæst. 39. n. 11. Zacch. de Salar. quæst. 6. num. 17. ubi dat concordantes. Idèdque eadem Sacr. Congreg. Immunit. Episcopo Pisfaurensi, qui post receptam Epistolam de hoc dubitaverat, respondit ut infra.*

Illustre, e molto Reverendo Signore come fratello Nella Causa de danni dati, e ordine di N. S. che V. S. senza attendere la lettera, che questa Sacra Congregazione le scrisse sotto li 6. Luglio prossimo passato lasci correre l'uso inveterato in questa Città, il che à V. S. si significa per suo governo, Dio la consenti. Roma 18. Gennaio 1631.

Di V. S.

Come Fratello.
G. Card. Carpegna.

*Mons. Vescovo di Pesaro.
Il Patriarca d' Antiochia Segr.*

13. Secundò ut non teneantur contribuere taxæ impostæ pro manutentione Phisici, Chirurgi, & Ludimagistri, quamvis utantur illarum opera *Sacr. Congreg. Episcop. in Pennen. 2. Augusti 1619. Sacr. Congreg. Immunitat. in Ariminen. 4. Maii 1700. five pro refectione Pontium, Fontium, & Murorum. Nam licet ad opera imposta pro communi utilitate, & commoditate, quæ respicit æque principaliter laicos, & Clericos, si non vicinativa, saltem directiva, contribuere teneantur, ut probant relati à Grass. de effect. claricat. effect. 3. num. 202. & 203. & à Zach. de Salar. quæst. 5. num. 9. & 109. Hoc tamen debet intelligi in aliquo casu extraordinario, & subsidiario, idèst, quando bursa laicorum exhausta est, & opera prædicta communia aliter manutineri, & refici non possint: nisi per contributionem Clericorum: non autem, ut possint annuali taxa, & præcisa necessitate non urgente gravari, ut communiter tradunt Grass. ubi supr. à n. 206. ad 247. Quarant. in summ. Bullar. verb. veſtigal. vers. item Bullar. Bellet. deſ. Cler. part. 1. tit. de exempt. cler. & ver. bou. à mun. pub. §. 2. per tot. Tondut. quæst. benef. tom. 1. part. 1. cap. 30. n. 5. & 6. Ventrigl. prax. part. 1. annot. 14. num. 25. cum aliis allegatis in famigerata Brundusina Gabella coram Pen. quam per extensum refert Ricc. prax. ver. for. Eccl. par. 3. ref. 141. At concurrentibus requisitis cap. non minus, & cap. adversus de Immun. Eccles. recurrentibus laicis, solet à Sede Apostolica dari facultas Ordinario, ut Ecclesiasticos omnes, tam Sæculares, quam Regulares, accedente eorum consensu, pro rata commodi, & utilitatis proportionabiliter faciat pro dictis operibus contribuere. Non enim sufficeret solus consensus Clericorum, & quod vellent spontè onus subire, & immunitati renunciare, sed copulativè requiritur assensus Apostolicus, cum Clerici huic privilegio toti Ordini jure Divino, Cæsareo, & Canonico concessio, renunciare non valeant Bellet. ubi supr. Ricc. collect. 165. ampl. 1. Sperell. deſ. 37. num. 63. & 62. Del Ben. de immunit. tom. 1. cap. 1. dub. 14. sect. 1. per tot. & c. 1. dub. 13.*

13. Nicol. Lucubr. Canon. lib. 5. tit. 39. de sentent. excom. num. 120. Sac. Congreg. Immut. in Januen. 19. Febr. 1627. lib. 1. decr. Paul. fol. 26. à tergo, & cavetur expressè in Bulla Leonis X. la 7. §. 40.

14. Tertiò ut in manutentione Anno- nã, traditione notulæ, extractione fru- menti, ordinationibus servandis tempore pestilentia, prohibitionibus transmittendi per fenestra immunditias, non vende- miandi, &c. non subiaceant Edictis Gu- bernatoris, seu Magistratus laicorum; sed in his, & similibus bonum publicum respicientibus, Episcopus suo Edicto de- bet se conforme provisionibus laicalibus; sic sæpè declararunt, & fieri debere res- ponderunt Sac. Congreg. Episcop. in Nea- politana Nuncio Apostolico 3. Septembris 1591. & 23. Augusti 1593. in Ferrar. 29. Julii 1592. in Fulminat. 28. Novembris 1594. in Parmen. 14. Octobris 1598. & in Januen. 30. Junii 1599. Et Sac. Congreg. Immunit. in Tarentina 12. Decembris 1651. lib. 4. decr. Paul. fol. 171. & in For- olivien. 14. Decemb. 1655. lib. 5. fol. 81. à tergo. Cum hac tamen advertentia, quod nunquam sint relativa ad Edicta laicorum.

15. Quartò, ut non tantum ipsi Cle- rici si vendant (etiam minutatim) sed neque ementes ab ipsi vinum, frumen- tum, legumina, & cæteros fructus re- collectos in propriis bonis, teneantur ga- bellam solvere, ut respondit Sac. Cong. Immunit. in Ornitana 24. Julii 1628. lib. 1. Decr. Paul. fol. 101. Panormitana 7. Junii 1633. lib. 2. Dec. fol. 160. Conversanen. 4. Jan. 1653. lib. 5. Decr. Paul. fol. 5. à ter- go, & in Ferrar. 24. Martii 1654. lib. 5. Decr. Paul. fol. 36. Quamvis fructus præ- dicti provenirent ex bonis acquisitis ex hæreditate, donatione, vel emptione: dummodò onera non sint realia, certa, & invariabilia, ut firmatur in citata Brundusina gabelle coram Pen. pluries à Sac. Congregat. Immunitatis laudata, & approbata, & præsertim in Fanen. 20. Januarii 1637. lib. 3. Decret. fol. 22. Montis Realis 11. Augusti 1638. libr. 3. Decret. fol. 69. & in Faventina 2. Julii 1647. lib. 4. Decr. fol. 15. Quod privilegium locum habet etiam in Statu Urbini non

obstante Bulla Pii IV. allegari solita à Gabellaris, quæ videbatur obitare; prout declaraverit eadem Sac. Congr. Immut. Die 29. Januarii 1636. in una Pisauron. in qua hæc habentur: *facta relatione de in- tentione Sanctissimi Domini Nostri super observantia Bullæ Pii IV. Sac. Congrega- tio censuit servandam resolutionem ab eadem Sac. Congregatione factam 16. Julii 1627. scilicet non esse observandam, cum non habeat locum nisi in oneribus more reali- bus, certis, & invariabilibus, & esse personaliter respectu Ducis, atque revocatam; ideo præter onera Cameralia noluit alia onera vigore dictæ Bullæ esse solvenda, lib. 2. Dec. Paul. fol. 242. à tergo. Neque tenen- tur ad onera extraordinaria olim imposi- ta à Ducibus pro salariis Judicum, & Baroncell. Sac. Congreg. Immunit. in Urbi- naten. 18. Augusti 1699. lib. 2. Decr. Vallem. pag. 152. à tergo.*

16. Quintò, ut etiam in patria potesta- te constituti licitè possint disponere, & tes- tari de bonis quolibet modo ad eorum do- minium post Clericatum perventis, vel quæ ut Clerici suis laboribus, & industria acquisiverunt, cum illa ad quasi castren- se peculium pertineant ex text. in §. Pres- byteros Auth. de Sanctiss. Episcop. cap. quia nos de testam. cap. 1. ibique gloss. de success. ab intest. cum aliis iuribus allegatis à Pia- sec. prax. Episcop. par. 2. cap. 5. sive ult. de bon. mens. num. 53. Bellett. disq. cleric. par. 1. tit. de bon. cler. §. 6. n. 9. & §. 7. num. 5. Pirhing. in jus can. lib. 3. tit. 26. §. 4. n. 32.

Verùm quòd hoc privilegio Cleri minorum ordinum non gaudeant, & de eo censeantur privati eo ipso, quod non ha- beant requisita Concilii cap. 6. sess. 23. fir- mant Rot. dec. 34. num. 18. & seqq. & decis. 92. n. 10. & per tot. par. 17. recen. in quibus dec. recedit à Sententia, quam prius tenuerat in dec. 533. per tot. par. 14. sed huic se- cundæ Rotæ Sententiæ adhærendum non videtur, tanquam de directo oppositæ re- latis Decretis, & aliis concordantibus Congr. Conc. quæ afferri Pignatell. consult. 7. n. 81. tom. 3. ubi inter alia adest sequens.

Tudertina. Achille Palamonte da To- di Chierico di prima Tonsura le supplica à fargli gratia di dichiarare se esso Oratore per non essere andato in habito, e tonsura,

habbia perduto il privilegio concesso à Clerici di prima Tonsura dalla L. Sacrosancta Cod. de Episcop. & Cleric. di poter testare, & acquistare etiam quoad usum fructum vivente Patre, ovvero habbia perduto il privilegio del foro solamente del quale parla il Concil. Trid. sess. 23. cap. 6.

Die 20. Februarii Sacr. Congregat. Concilii censuit: Decretum ejusdem Concilii c. 6. sess. 23. non admesse Clericis non habentibus, qualitates, quæ ibidem exprimuntur, nisi privilegium fori, cætera verò remanere in dispositione juris communis. Unde declarationibus Sacr. Congreg. (quas & ipsa Rota venerantur) standum erit; Cum de jure communi Servitium Ecclesiæ non exigatur, ut Clericus gaudeat privilegio, cap. Odoardus de solut. dummodò incedat in habitu Clericali, ut pluries respondit eadem Congreg. Concilii teste eodem Pignatell. loco citato, & novissimè declaravit in Romana 7. Julii 1703. certumque proinde fit, quod privilegio fori non habentibus requisitis cap. 6. sublato, cæteraquæ de jure competunt non censetur ablata, nisi in Canone reperitur expressum, vel ab homine privati non fuerint, Gonzal. ad reg. 8. Gloss. 3. §. 5. num. 7. 8. & 9. & bene firmavit decis. 533. par. 14. & utraque Congregatio in præallegatis Decretis: cum satis sit, quod deficientia requisitorum Concilii operentur effectum ad quem fuerunt inducta: sicuti de Clerico damnato ad perpetuum carcerem dicimus, quod non reddatur per hoc inhabilis ad testandum: nisi ex genere delicti propter quod damnatur inhabilitas inducatur, ut bene probat Passerin. in cap. quamvis num. 2. de pœn. in 6.

17. NON GAUDENDI FORI PRIVILEGIO. Clerici non habentes requisita Concilii cap. 6. sess. 23. de reform. fori privilegium amittunt absque alia monitione, Gallem. ibi vers. Si verò in fine, Sacr. Congregat. Immunit. in Lycien. 7. Septembris 1624. si tamen delinquant (licet non possint allegare privilegium fori, neque teneatur Episcopus illos vindicare à Curia Sæculari) possunt tamen puniri ab Episcopo, & ad hunc effectum repeti à Judicibus laicis,

quatenus prævenerint, & si adhuc Clerici permaneant: hoc est si à jure, vel ab homine ser. ser. per Declarationem factam privilegiis Clericalibus adhuc privati non sint, ut respondit Sacr. Congreg. Concilii 12. Novembris 1630. quam refert Pignatell. consultat. 46. num. 9. tom. 1. & probant aliæ autoritates quas cumulat idem Author Consult. 20. per tot. tom. 3. & magis præcisè casus subnexus.

Clericus primæ Tonsuræ à Die quo fuerit ordinatur per septem annos continuos non incesit in habitu, & Tonsura: imò intra dictum tempus exercuit Officium Judicis, commisso delicto, fuit à Judice laico inquisitus, citatus, & domi sistere jussus, sed arrepta fuga, & reassumptione habitus, capit Ecclesiæ inservire. Pro sua directione supplicat Episcopus Nicien. declarare.

- I. An iste Clericus gaudeat privilegio fori.
- II. An Episcopus possit Judici laico fundanti super notorietate, & reassumptione habitus in prædem, inhibere ne procedat quoad personam, nec quoad bona, donec ipse cognoscet, an gaudere debeat?
- III. An saltem id possit visis litteris primæ tonsuræ.
- IV. An contra Judicem laicum nihilominus non desistentem possit procedere ad censuras.
- V. An possit Episcopus hanc causam sibi vindicare.
- VI. An debeat?

Die 30. Maii 1676. Sacra Congregatio Concilii respondit ad omnia affirmativè. Et concordant antiquorum Decreta emanata 10. Decembris 1599. & in Papien. 23. Maii 1626.

18. Quod si in reassumptione habitus adsit fraus (quam Judex Ecclesiasticus inspicere debet) tunc Judex laicos poterit prosequi causam, & Processum, quoad bo-

ad bona, seu compositionem Clerici, non autem quod personam Sacr. Congreg. Immunit. in Reatina 10. Septembr. 1629. lib. 2. Decret. Paul. fol. 6. à tergo, & in Civitatis Castellanae 18. Febr. 1631. lib. 2. Decr. fol. 96. & Sacr. Congregat. Concilii in diocesi Papien. & recenter in Sabinen. contra Clericum conjugatum, in qua casus sic exponebatur -- Nicolaus Pedocchia Clericus conjugatus non servans requisita Concilii, sed factus Miles, armistitiis, & aliis operibus Militaribus arma tractare solitus non tamen in bello, conventus fuit in Curia Sæculari pro emendatione damni dati ab ejus animalibus, mediante mandato contra ejus bona, non verò contra personam: reus conventus post motum judicium habitum, & consuram reassumpsit, ac militiam dimisit; unde contingit dubitari, an dictus Clericus, dimissa militia, & reassumpto habitu gaudere debeat privilegio fori? Die 30. Martii 1686. Sacr. Congreg. Concilii respondit Negativè in casu de quo agitur.

19. In casu autem quod Clericus Clericatu renunciasset, & postea de delicto inquisitus esset per Curiam laicam absolutus: adhuc contra illum Curia Episcopalis posset, & deberet procedere, ut respondit Sacr. Congr. Concilii in una Salernitana 19. Septembr. 1682. in qua exposito, quod Raphael Azalonus, qui Clericatu solemniter renunciavit inquisitus de quodam homicidio, fuerat à Curia Sæculari absolutus: supplicabat mandari Episcopo, ut se tali causa abstineret: Sacr. Congregat. censuit Episcopum debere in hac causa procedere lib. 32. decr. fol. 458.

20. Animadvertendum præterea est, quod privilegia Clericorum mox supra recensita, & exemptionis, necnon Judicis Ecclesiastici in eos privativa Jurisdictionis, generaliter locum habent de jure communi ubique locorum: At ubi adest vel specialis Papæ delegatio Principi Sæculari concessa, judicandi causas Clericorum Minorum Ordinum certi loci, & in certis delictis, prout in Criminalibus hanc facultatem habere Venetos ex Indulto Pauli II. & Clem. VII. asserunt DD. relati à Grassi. de eff. Cleric. eff. 1. num. 27. & 28. & sine dubitatione Monacelli Form. Pars II.

affirmant moderniores, nempe Fagnan. in cap. ad audientiam num. 122. de rescrip. Raynald. obser. Crim. tom. 1. c. 7. §. 1. n. 239. vel viget Consuetudo immemorabilis (quæ habet vim privilegii) pura capiendi Clericos Minor. Ordin. portantés arma de nocte, & puniendi pœna civili, prout vigere in Gallia asserit Navar. conf. tom. 2. lib. 5. de senr. excomm. conf. 28. tom. 1. aut patranes aliquod exemplare delictum: tunc non erit insistendum in dispositione juris sed legis particularis loci, cujus vigore Judex laicus, fit capax, & competens Judicium ferendi in dictos minores Clericos ex traditis à Navar. loco citato, & à Grassi. diff. eff. 1. n. 338. non quidem jure proprio, sed de mandato Superioris Ecclesiastici, & ut Minister Ecclesiæ Grassi. dec. aur. par. 1. lib. 4. cap. 18. num. 152. vers. Quintus.

21. Si autem agendum esset contra Clericos transgressores Edicti circa delationem armorum, debent Episcopi advertere, quod licet plures DD. teneant, quod non possint pœna comminata in Edicto puniri, nisi cum armis fuerint deprehensi, quos referunt, & sequuntur Ricc. decis. 257. num. 2. part. 2. Zuff. de legit. proces. annot. ad Constat. Barberin. num. 104. nihilominus istorum opinione rejecta, quando Edictum simpliciter prohibet delationem armorum: nè clypeo deficientiæ probationis corporis delicti per capturam infragranti, Clerici audaciores evadant, & sine pœnæ timore delatione armorum abutantur, & occasio delinquendi illis præbeatur, contra eos, qui per testes visi fuerint arma portare, etiam per inquisitionem (reo citato) procedere poterunt, vel ad pœnas spirituales juxta dispositionem Text. in cap. quicumque 23. quest. 8. & cap. 2. de vit. & honestat. Clericor. vel pecuniarias, habito respectu ad qualitatem armorum: Cùm enim hodie de jure Canonico in quolibet delicto procedatur per inquisitionem, & ex Officio Raynald. observat. crimin. tom. 3. cap. 34. §. 10. num. 6. prohibente Stato sive Edicto delationem armorum, Judex potest procedere contra illa portantem per inquisitionem, etiamsi non sit captus in-

fraganti per Birruarios, ut rejectis contrariis tenet Conciol. *resolut. criminal. verb. arma resolut. 11. num. 1. & 5.* cum alijs ab eo allegatis.

22. Quæ conclusio ad praxim deduci poterit contra Clericos præsertim in Sacris Ordinatos, qui frequenter contra prohibitionem Episcopi utuntur, & deferunt Sclopum Venatorium: Nam Episcopus ex causa, & pro morum reformatione, sicuti potest augere poenam Canonum *cap. ult. de transact. cap. sicut dignum de homic. Abb. in cap. licet n. 2. de Offic. Judic. Ord. Ricc. in prax. for. Eccles. part. 2. resolut. 206. num. 1. versic. secundo*: itaut abusus tollatur, ut processus delationis dicti Sclopi ex officio, & per inquisitionem fiant indicere, & poenas pecuniarias (moderatas tamen) exigere, Vulpin. succ. Farinacc. *par. 12. quæst. 108. num. 13. Ameno de delict. & poen. tit. 7. §. 1. num. 16.* attento maxime, quod sententia, quæ tenet, quod deferentes arma contra prohibitionem Statuti, sive Edicti, non possunt puniri, nisi cum armis depræhendantur, procedit de æquitate, non autem de juris rigore, ut fatetur Zuff. *loco citato n. 105.*

23. Dixi qui frequenter Sclopo venatorio utuntur cohærendo Decreto Sac. Congregationis de quo infra *in annot. ad form. sequentem num. 2.* nam si bis, terque quaterque in anno Clericus etiam in Sacris constitutus, moderatione, & modestia servata, ac nunquam habitu Clericali dimisso, in Saltu, vel agro ad necandas aves recreationis gratia Sclopo venatorio

uteretur, non esset processandus, nec puniendus, sed cum eo connivendum, & dissimulandum *Glof. in cap. 1. de Cleric. venat. nunquam tamen licentia explicita dispensandum per ea quæ dixi part. 1. tit. 6. annot. ad form. 4. per tot. & in Appendic. annot. ad liter. Sacr. Congregat. circa Offic. in dec. num. 25. pag. 360. & tradit quoque Conciol. resolut. crim. verb. arma resolut. 24. num. 2. & 5.*

Monitionis faciendæ contra Clericos non incedentes in habitu Clericali.

FORMULA V.

SUMMARIUM.

- 1 Datur modus procedendi contra Clericos qui Edicto non parent.
- 2 Clerici incedentes personati possunt excommunicari.
Clerici recitantes in Comedijs propolis sunt coerceri poena excommunicationis ferenda Sententiæ. ibi.
Clericis potest prohiberi ab Episcopo delatio Sclopi sub poena suspensionis à Divinis ipso facto incurrenda dummodo fiat in Sacris. ibi.
- 3 Clerici non possunt privilegijs Clericalibus privari nisi trina monitio præcesserit.
Unica monitio habet vim trium, quando hoc disponit Statutum à Sede Apostolica approbatum, vel est factum in Synodo. ibi.

N. Episcopus N.

CITETUR, ET MONEATUR Clericus N. ad incedendum assidue in habitu, & tonsura Clericali decenti; nec non abstinendum à ludis, negotiis, & Officijs Clericis de jure prohibitis, inserviendumque saltem diebus Festivis Ecclesiæ N. cui fuit adscriptus cum cotta, seu superpelliceo, juxta formam, & dispositionem Constitutionum Synodaliū Edictorum emanatorum, & Sac. Concilii Tridentini Decretorum: ac incedere, abstinere, & inservire respectivè docendum infra terminum dierum . . . . . alias termino elapso, & se paruisse in actis Curiae non docto, videndum per Illustrissimum Dominum Episcopum sive illius Dominum Vicarium Generalem declarari, ipsum non gau-

gaudere Privilegiis Clericalibus, imò facto proprio illis esse privatam.
Et hoc primo, & prima monitione. Instante N. Promotore Fiscali Curiae Episcopalis N.

N. Cancellarius.

ADNOTATIONES.

1. **CITETUR, ET MONEATUR.**

Facta publicatione Edicti generalis super delatione habitus Clericalis, de quo in præcedenti Formula, si unus, vel plures Clerici illud spernant, & adhuc more laicorum se gerant, & Episcopus judicet expedire, ut priventur privilegiis Clericalibus: capta prius ad instantiam Promotoris Fiscalis per examen testium informatione, de non gestatione habitus, & Edicti transgressione, eodem Promotore instante decernat fieri contra eosdem monitiones, prout in formula; quibus personaliter exequutis (si fieri potest, sin minus Clericis latitantibus, Domi dimissa copia in manibus domesticorum,) prima, secunda, & tertia vice, cum aliqua inter eas dierum interpolatione, accusataque singulis vicibus in actis contumacia; si moniti non compareant, neque alio modo doceant de paritione: tunc reproductis monitionibus legitime exequutis, ac repetitis juribus, & processu, Promotor instabit pro declaratoria privationi Privilegiorum: Quam Episcopus vel ejus Vicarias Generalis ad id facultatē habens poterit concedere juxta formulam inferius subjiciendā.

2. **DE JURE PROHIBITIS.** Præter alias occupationes indecentes Clericis à jure prohibitas, quas alibi tom. 1. enumeravi, subjacent censuræ etiam sequentes, nempè. Si tempore Baccanaliū incedant: personati: nam per Episcopum contra illos hæc agentes pœnam excommunicationis imponi potuisse declaravit *Congreg. Concil. in Mantuana. 10. Aprilis 1645.* nisi hoc faceret in domibus Confanguineorum, vel Clerici essent forenses *lib. 17. Dec. pag. 469.* Item si recitent in Comediis; nam quoad prophanas posse pariter Episcopum statuere contra Clericos, sive Presbyteros recitantes pœnam excommunicationis ferendæ sententiæ,

declaravit eadem *Congreg. in Sulmonen. 22. Augusti 1665. lib. Dec. 24. fol. 584.* Item eadem *Congregat. damnando delationem armorum in Sarsinaten. 12. Augusti 1645.* responsum dedit Episcopo, ipsum potuisse Edicto publico imponere Clericis in Sacris constitutis pœnam suspensionis à Divinis ipso facto incurrendam deferentibus. Archibusum: itaut illum deferentes absque licentia dictam pœnam ipso facto incurrant, & si incurti celebrassent irregulares evasisent *lib. 17. Dec. pag. 499.* Cœteris enim Clericis Minorum ordinum cum possint ad Sæcularia redire, & habitum exuere; talis pœna non convenit: quia non peccant, ita graviter Navar. *Manual. Confes. par. 2. c. 25. n. 110. vers. quia alius;* sed possunt aliis penis puniri.

3. **ET HOC PRIMO; ET PRO PRIMA MONITIONE.** Monito debet esse trina, neque sufficit una pro tribus, etiam cum longissimi temporis spatio, prout sunt text. expressi in *cap. in audientia, &c. contingit il 2. de sentent. excom. clem. Diœcesanis ubi gloss. de vit. & bon. cler. & in terminis nostris docent Grass. de effect. cleric. ff. 1. n. 896. cum duobus seq. Fagn. in d. cap. contingit num. 8. & ratio secundum Grass. cur requiratur trina, & non sufficiat unica est; quia is, qui est pluries monitus si non desistit, dicitur contemnere, & ideo propter contemptum exuitur Privilegio Clericali. Sufficeret tamen unica in duobus casibus. Primò in locis in quibus ex dispositione statuti à Sede Apostolica approbati, unica monitio, (quando quis monendus est) sufficit, prout adesse in Regnis Hispaniarum refert Grass. loco citato n. m. 899. Secundò quando monitio jam facta esset in Synodo, nam tunc generalis monitio, etiam quod sit unica tantum sub pœna privationis Privilegii clericalis habetur loco trinae monitionis, ita ut ex contraventione, ipso jure amittatur privilegium Clericale, ut per doctrinam*

Hof. Jo. Andr. Anchar. Card. & Butr. in cap. 2. ne cler. vel Monac. tenent Graff. ubi supra num. 900. & generaliter quod Constitutio Synodalis habeat vim triplicis monitionis tradunt communiter, Gratian. in cap. 36. n. 1. secund. impress. Neap. 1602. Belletr. disq. cler. par. 1. de favor. pers. §. 8. num. 4.

His præcognitis, si Episcopus vult ad Decretum privationis procedere, uti poterit formula sequenti.

Vis actis ex quibus constat Clericum N. loco N. nostræ Diocesis post publicationem nostræ, Edicti, non incessisse, neque modò incedere in habitu, & tonsura Clericali decenti, neque ulli Ecclesiæ inservire: sed morlaicorum se gerere ludis negociisque, & officiis Clericis per Sac. Canones prohibitis sese immiscere, & implicare, visis monitionibus ter repetitis, & contra eundem exequutis, & reproductis: attenta illius contumacia, & contemptu Christi nomine invocato, auctoritate nobis tam à jure, quam à Decreto Sac. Congr. Immunitatis de Urbe concessa, dicimus, & pronunciamus præfatum (seu præfatos) Clericum N. (seu N. & N.) monitis nostris, imò verius sacrorum Canonum parere recusantem, non esse dignum privilegio clericalibus, sed facto proprio illis esse privatum, & gaudere non debere, nec posse volumus, & declaramus omni, &c.

N. Episcopus N.

N. Cancellarius.

ADNOTATIO.

1. Si verò facienda sit declaratio contra Clericum, qui in fraudem habitum clericalem reassumpsit, & pronanciandum non gaudere fori Ecclesiastici privilegio, tunc Episcopus probè pensatis, tum moribus Clerici reassumentis, tum loci, temporis, & facti circumstantiis fraudem arguentibus: si ita pro aliorum exemplo, & justitiæ complemento, sibi expedire videatur, poterit (parte tamen instante) ad sequentem declarationem devenire. Anniadvertendo, quod ut Clerici non incedentes in habitu clericali privilegiis clericalibus priventur non requiritur, quod simul, & semel se immisceant negotiis à Sac. Canonibus vetitis, sed sufficit si non incedant: nam expressio negotiorum prohibitorum, quæ fit in monitione, & declaratoria, ponitur suprabundanter.

Declaratoriæ privationis privilegiorum Clericalium.

FORMULA IV.

SUMMARIUM.

1. Ad privandum Clericum privilegio clericalibus sufficit, quod non incedat in habitu clericali.

Declaratoriæ privationis privilegii Fori.

FORMULA VII.

SUMMARIUM.

1. Clerici reassumentes habitum in fraudem Judex Ecclesiasticus debet declarare eos non gaudere privilegio fori. Clerici reassumere possunt habitum clericalem quandocunque, & statim eximuntur à foro laico, nisi ad fraudem, quam Judex Ecclesiasticus cognoscit, ibi.

2. Clerici, qui per octo menses jugiter incesserunt sine habitu clericali dicuntur extorres.

Clerici, qui non deferunt coronam clericalem dicuntur comam nuda.

trire, & non gaudent privilegio
ibi.

- 3 Clerici qui reassumunt habitum, postquam Episcopus illos privavit privilegii nihil proficiunt.
- 4 Clerici, qui ser. ser. fuerunt privilegii Clericalibus privati, possunt à iudicibus laicis puniri etiam in Criminalibus, & redditur ratio.
- 5 Episcopi in privandis Clericis privile-

giis clericalibus moderatè procedere debent, & illos, qui se emendant (si privati sunt) redintegrare.

- 6 Canones, qui externa ordinant per consuetudinem abrogantur, non autem hi qui mores, & disciplinam informant, qui sunt immutabiles.
- 7 Qui non potest citari personaliter, citatur Domini, & qui non habet Dominum citatur ad Valvas.

IN Caufa N. inter N. & N. Clericum ass. loci N. hujus nostræ Diœcesis, visis iuribus hinc inde deductis, dicimus dictum N. Clericum qui per .... menses seu annos) sine habitu, & tonsura clericali incessit, & requisita Sac. Conc. Trid. sess. 23. cap. 6. non habuit, & pro laico se gessit, & reputatus fuit; Habitum Clericalem, quem dimiserat, & nunc defert, in fraudem Iudicii contra eum moti in foro Sæculari N. reassumpsisse, & propterea in dicta Caufa fori nostri Privilegio, quod allegavit, non gaudere declaramus: Iudicemque laicum contra eundem quo ad bona tantum, & compositionem civilem procedere, & processum terminare usque ad executionem exclusivè, posse decernimus omni &c.

N. Episcopus N.

N. Cancellarius.

ADNOTATIONES.

1 Quæ praxis servanda erit etiam in aliis casibus in quibus Clericus uti laicus incedens delinquit, & postea ad effugiendam pœnam fori laici habitum Clericalem reassumit; tunc enim si de mandato Iudicis laici, vel alias de facto capiatur à Iudicibus fori sæcularis, & Iudex Ecclesiasticus illum ad se remitti requirat, remittatur, vel in carceribus laicis suo nomine retineri declaretur, debet pariter citato Fisco laicali declarari an foro Ecclesiastico gaudeat nec ne; ut si contingat pronunciari non gaudere, constet, & appareat judicialiter Iudices laicos non propria auctoritate Clericos distinguere, sed Ecclesiæ: Nam licet Clerici non habentes requisita Concilii Trident. fori privilegium allegare non valeant: nihilominus, quoties non fuerint, ut supra privilegii clericalibus privati, possunt quodcumque habitum clericalium dimissum reassumere, & reassumendo, statim remanent exempti à jurisdictione Iudicis laici saltem quoad personam, qui non poterit pro-

cessum prosequi, nisi fraus adsit, quam Iudex Ecclesiasticus debet recognoscere, ut declaravit Sac. Congr. Immun. in Cusentina 16. Septemb. 1630. in qua sic respondit: De iure Clericos quodcumque posse reassumere habitum, illosque post reassumptionem exemptos esse à jurisdictione laicali; sed si fraus subsit, quam Iudex Ecclesiasticus inspicere debet, posse Iudicem laicum Processui finem imponere, & contra illos realiter quoad bona procedere, lib. 2. Dec. Paul. fol. 88. & in Reatina, & Civitatis Castellana, quas retuli supra annot. ad Form. Edicti gest. habit.

2 Tunc autem Clerici primæ Tonsuræ, & Minorum Ordinum reputandi erunt extorres, ut ab Ecclesia non mereantur defendi, si per octo menses sine habitu Clericali jugiter incesse compertum erit sicuti enim in Gallia, qui per quatuor ex rescripto Leonis X. de quo meminit Piassec. prax. Episc. p. 2. c. 4. art. 3. de pers. rei n. 12. possunt à Iudicibus laicis capi, & incarcerari; ita in Italia, qui per 8. menses habitum non deferant, desertores dicendi erunt, Guazzin. jun. ad defens. anim. lib. 2. def. 7. addit. ultim. n. 2. qui verò tonsuram
five

sive coronam deferre erubescunt, comam nutrire existimantur, *cap. duo sunt genera 12. quæst. 1. clem. 2. junct. glos. de vit. & honest. cleric. & notat Graff. dec. aur. part. 1. lib. 3. c. 3. nu. 2. his verbis — Tonsura est illa, quæ vulgo dicitur la Chierica. Et hanc tonsuram, quam dicimus clericam inquit ibi glos. quod altiore, & majorem debet habere Monachus, quam Clericus. Et qui hanc non portat in capite ad modum spheræ dicitur nutrire comam, ita notatur in cap. prohibete dist. 23. Et per consequens qui utrunque non desert Privilegio non gaudet, Graff. loco citato num. 2. Bellett. disq. cler. par. 1. tit. de favor. person. §. 8. nu. 8. Ricc. dec. cur. Arch. Neapol. part. 4. decis. 154. nu. 8. & 9.*

3. Hinc igitur est, quod si moniti ad incendendum in habitu, & tonsura obedire detrectent, & vellent reassumere post declarationem factam ab Episcopo, qua illos Privilegiis clericalibus exuit modo supra notato, nihil proficerent, quia sequuta declaratione remanent de foro sæculari, & possunt à Judicibus laicis conveniri, & oneribus personalibus, & realibus gravari, ut advertit Fagnan. in cap. contingit il 2. n. 5. de sent. excommunic. & notat etiam glos. in cap. 1. de Apostat. verb. liberari, ibi — Si verò tertio essent admoniti, & se non correxerunt, nullo Privilegio postea gauderent, & in cap. perpendimus verb. cogantur de sentent. excommun. ibi — Dic quod manendo Clericus non potest renunciare, sed apostatando ab habitu suo, post trinam admonitionem Privilegium amittit, ipso enim facto se privat, & concordant Barbof. de Offic. & Potest. Episcop. alleg. 12. nu. 31. Sperell. decis. 125. nu. 10. circa fin. Panimoll. decis. 14. n. 10. 30. & 54.

4. Quæ fortius hodie videntur adversus hujusmodi Clericos, quoad privilegium fori, attenta dispositione Concilii Tridentini, quod jus commune correxit: nam facta declaratione per Judicem Ecclesiasticum non habere requisita Concilii, poterunt tam in Civilibus, quam in Criminalibus à Judicibus laicis judicari, & puniri, ut probant mox allegatæ auctoritates: & juxta hoc factum fuit, quia hi Clerici, qui moribus corruptis

Clericatum deturpant, & ut liberius vitii vacent, & legum poenas effugiant sub Canonum protectione fraudolenter confugere studuerunt, sunt ab Ecclesia eliminandi, non protegendi, nè qui sunt nequam, fiant nequiores Clem. 1. de off. Ordin. & quia Reipublicæ magis confutur, & minus periculum est, ut delicta remaneant impunita, & fraus in fraudulenti caput retorquetur, ut in terminis nostris advertit Fagnan. in cap. si quis num. 75. vers. neque obstat de for. comp.

5. Verum tamen est, quod Episcopi, aliivè Judices Ordinarii Ecclesiastici, devenire non debent ad supradictas declarationes privationis privilegiorum, & fori in casu, quo à prædictis Clericis delinquentibus reassumantur habitus, nisi in causis merè civilibus, vel criminalibus levibus, multa pecuniaria, aut Exilio regulariter redimi solitis: ac ubi agitur contra Clericos fraudulentos, vitii deditos, & immorigeros zelo tamen justitiæ, & non amore vindictæ, scilicet non ut odium exerceatur, sed ut pravitas corrigatur, Gloss. in cap. mali 34. 23. quæst. 4. Cæterum in Delictis gravibus, poenam ordinariam, aut corporis afflictivam merentibus cautius est, ut nihil agant, nisi consulta Romana Sede. Eos autem, qui ad bonam frægem redire volunt amplectantur, & facto experimento emendationem esse veram, redintegrent, quia privatio ob requisitorum defectum non est perpetua, & respicit possessionem solumque durat, requisitorum deficientia durante ad text. in cap. ultim. ibique Gloss. verb. suis facultatibus de vit. & honest. Cler. & in clem. 1. verb. quamdiu tit. eod. Zecch. de republ. Eccles. tit. de Cleric. num. 6. vers. Tertio Clericus in minoribus constitutus, & Decreto Sacr. Congregat. Episcop. citato in Orien. 31. Julii 1590. tenet in puncto Palserin. in cap. 1. n. 30. de Cleric. conjug. & sic disciplinam Cleri foveant, & tueantur, neglecto disterio, quod Canones sint antiquati.

6. Etenim Spiritus Ecclesiæ, qui per omnes temporum ætates, regit & informat, est semper idem, & non minus hodie, quam olim: optat modestos, castos,

stos, & Sanctos Clericos; & Sacerdotes: non minus hodie quam olim avaritiam, ambitionem, illicitas negociationes, aliaque vitiorum monstra in suis detestatur Ministris: Canones autem, alii sunt rituales, qui externa ordinant: alii mores informant, & disciplinam: primi facile per consuetudinem, & temporum spatia variantur; quia moribus immutatis Sacros quoque ritus variare consequens fuit, id exigente temporum conditione, quae pristinae consuetudinis distinctionem semper in eodem statu manere non patitur (sunt verba Cardinal. Bonæ in tract. ver. liturgic. lib. 1. cap. 18. §. 1.) & de his intelligitur illud vulgatum: Canones per Consuetudinem abrogari: aliud planè de secundis, quibus morum disciplina exprimitur: nam quod Canonibus istis statuitur, aut vetatur, jure naturali, ac divino præscriptum quoque, ac vetitum sit, rationem quasi perpetuam habere censentur, vel adjunctam habere solent, tanquam ab intrinseco bonam, vel malam, & sic immutabiles, & invariabiles; & his applicatur illud *Sancti Thomæ* 2. 2. qu. 97. art. 3. ad 2. si maneat ratio eadem propter quam prima lex utilis erat, non consuetudo legem, sed lex consuetudinem vincit. Et propterea quantum temporum difficultates pariuntur, & necessitas, & loca permittunt, Patrum disciplina servanda erit.

7. Advertendo, quod si monitiones exequi non possunt personaliter, quia reus non invenitur, vel latitat, ut in principio notavi: tunc citatur Domus solita habitacionis, & si non habet Domum in certo loco, citatur ad valvas, ex regula, quod impediens ne citetur, habetur pro citato cap. quoniam frequenter §. porrò, ut lit. non contest. ibique Gloss. Rot. coram Seraphin. decis. 1094. num. 3. Passerin. de elect. cap. 11. quest. 6. num. 48.

Monitionis pro remissione Clerici carcerati à Curia laica ad Tribunal Ecclesiasticum.

FORMULA VIII.

SUMMARIUM

1. *Judex Ecclesiasticus requirit Judicem laicum ut remittat Clericum captum, dum constat de clericatu.*
Clericatus quomodo probetur ostenditur ibi.
2. *Clericus captus à Curia laica, debet remitti Judici Ecclesiastico quamvis non habeat requisita Concilii.*
3. *Clericus captus à Curia laica si non docet de clericatu potest, ab eadem retineri, donec Judex Ecclesiasticus pronunciet ipsum gaudere privilegio fori.*
4. *Episcopus ubi adest abusus frequenter delinquendi, potest facultatem tribuere Ministris laicis clericos capiendi.*
5. *Clericus est remittendus ad suum Judicem cum decencia, alias Juxta laicus posset puniri.*
6. *Judex laicus renuens remittere Clericum ad suum Judicem excommunicacionem incurrit eo ipso.*
7. *Episcopi qui omittunt immunitatem Clericorum, & jurisdictionem Ecclesie defendere, peccant graviter, & possunt ab officio deponi.*
8. *Processus constructus contra Clericum coram Judice laico, quam probationem faciat ostenditur.*

N. N. Vicar. General.

Noveritis vos infrascripti, ad nostram notitiam pervenisse, per lictores Curiae vestrae laicae captum fuisse Clericum N. loci N. de cujus Clericatu nobis constat modoque in Carceribus laicalibus N. detineri; Cumque prædictus

dictus Clericus, non nisi à nobis privativè processari, nostraque familia armata, aut saltem de mandato nostro carcerari possit juxta Canonicas Sanctiones, ideo illum à vobis instanter reposcimus, ut statim visa presenti nostra requisitione, non solum à prosecutione processus, abstinere debeatis, sed ad nos, & Curiam nostram quamprimum *decenter* & tutè una cum Processu captum remittatis; offerentes nos paratos justitiam administrare, & illum (quatenus reus sit) prout juris erit punire. Sin minus si processum prosequi, & captum retinere audeatis, & ad nos statim remittere renuatis (quod non credimus) nunc pro tunc citamus: & monemus vos per presentes, ad videndum ad primam diem post executionem presentium tanquam turbatores, & usurpatores nostre Ecclesiasticæ jurisdictionis, ac in Clericum violentiæ illatores, *declari incursos* in Excommunicationem majorem absque alia monitione. Instante N. Promotore Fiscali Curiae Episcopalis N.

N. Vicar. Generalis N. sive Episcopus N.

N. Cancellarius.

Nomina monendorum.

N. Judex Ordinarius loci N.

N. Promotor Fiscalis N.

N. Actuarius Curiae N.

SOLET aliquando in hujusmodi casibus addi in monitione post verba illa - *prout juris erit punire* hæc clausula - *sin minus quatenus processum prosequi & captum retinere audeatis, & ad nos illum remittere, (vel saltem declarationem scripto dandam facere, cum nomine nostro, & ad nostram dispositionem retinere) renuatis, &c.* Nam Episcopus viam mitiorem eligendo, nè eveniant majora scandala si factis diligentius potest hoc remedio uti (quoties illa timeatur) & certiorata Sac. Congr. Immunitatis esse contentus recipere à Curia laica declarationem, quod Clericus captus retinetur nomina Ecclesiae, & ad dispositionem sui Superioris Ecclesiastici, & interim monere illius Ministros de censuris incurfis, & ab eis Processum requirere, & informationes de delicto capere ut possit reum condemnare, vel absolvere prout juris erit.

Quod si Curia laicalis requisitionem hanc sperneret: vel processum contra Clericum captum prosequitur, aut publicaret: tunc erit scripto in actis d. Curiae protestandum de nullitate totius processus, & de incurfu poenarum S. Canonum, & Censurarum *Bulle Cæne cap. 19.* ad quarum publicationem per affectionem Cedulae moneat in eadem protestatione, se omnino processurum, quatenus non desistat: prout deveniendum erit, contra Officiales, si parere, & desistere contemnat, quoties non agatur de Clericis certi loci, aut aliquibus certis delictis in quibus privilegio Papæ competat facultas Judicibus laicis illos judicandi prout animadvertum fuit supra *Annot. ad form. Edict. gest. habit. Cleric. §. 1.* vel demum non agatur de aliquo delicto gravi, & qualificato, super quo prudentialiter sit requirendum consilium Sedis Apostolicæ: nam in hoc ultimo casu erit super sedendum in publicatione censurarum, donec habeatur responso.

AD DNO.

ADNOTATIONES.

1. DE CUJUS CLERICATU NOBIS CONSTAT, Antequam Judex Ecclesiasticus monitorium cum inhibitione contra Judicem, & Curiam Sæcularem pro Clerici remissione expediat, & relaxet, debet eidem summarie constare de clericatu, vel per litteras testimoniales collatoris ordinum, quæ de per se solæ probant, Ciarlin. *controv. tom. 1. cap. 20. num. 47.* Sperell. *decis. 17. nu. 21.* & *decis. 132. num. 49.* & *segg.* Panim. *decis. 36. nu. n. 22.* vel possessionem Beneficii Ecclesiastici, vel per famam, & communem æstimationem (si non sit illegitimus, cujus Clericatus non probatur per publicam vocem, & famam nisi concurrant alia adminicula, Rot. *coram Seraphin. decis. 1292. nu. 1.*) vel per quasi possessionem Clericatus ob diuturnam habitus delationem, del demum per Ecclesiæ servitium uti Clericum; de quibus probationibus presumptivis agit Ricc. *prax. rer. for. Eccles. part. 4. resolut. 644. per tot.*

2. Habita autem de Clericatu informatione si Episcopus voluerit (prout ab aliquibus fieri solet) poterit mediante persona Promotoris Fiscalis, vel Cancellarii, requirere cum urbanitate, & extrajudicialiter Judicem laicum pro remissione Clerici carcerati, ostendendo eidem (ad animam dumtaxat instructionem) litteras Clericatus, vel alias probationes ejus, &c. quibus si non acquiescat, & remittere illum recuset, tunc judicialiter, ut in formula monendus erit, etiam parte non citata, ad hoc ut pareat: Nec poterit remissionem retardare sub prætextu, quod captus requisita Concilii Tridentini non habeat, & proinde fori Ecclesiastici Privilegio non gaudeat: quia quoties sufficienter constat de Clericatu, Judex laicus non debet, nec potest de requisitis cognoscere, sed facta protestatione illum vendicandi, si constiterit non gaudere, tenetur captum remittere, & expectare quod Judex Ecclesiasticus (ad quem pertinet, pronunciet) eodem Judice, seu Promotore laico in processu cognitio-

nis citato; requisita non habere, & fori Privilegio esse privatum, & interim in processu superfedere, & nihil penitus innovare, ut per *text. in cap. si Judex laicus de sent. excom. in 6. latè,* & nervose docent, & probant Ciarl. *d. cap. 20. nu. 59. & 60.* & *per tot.* Sperell. *d. dec. 17. nu. 31.* & *pariter per tot.* Panimol. *dec. 17. annot. 3. num. 31.* Pignatell. *conf. 27. nu. 16. tom. 9.*

3 Si verò de titulo Clericatus non constat, & captus ante capturam pro laico se gerebat, & pro tali publicè habebatur: tunc, qui a Clericatus non præsumitur, ut dicit Ricc. *prax. rer. for. Eccles. part. 4. res. 644. nu. 1.* non obstante allegatione, & oppositione Clericatus, poterit Judex laicus captum retinere, donec iste coram Judice Ecclesiastico doceat fori Privilegio gaudere, ut declaravit *Sacr. Congreg. Concilii de anno 1625.* quam declarationem per extensum refert Pignatell. *consult. 20. nu. 17. tom. 1.*

4 AUT SALTEM DE MANDATO NOSTRO. Hæc clausula ponitur in formula ad ostendendum, quod Episcopus in locis in quibus Clerici frequenter delinquant, vel abusus aliter removeri non possunt, & ipse careat familia armata, potest concedere facultatem Ministris Curie laicæ eosdem Clericos capiendi modificatione tamen contenta in Decreto emanato sub 3. Februarii 1635. in *Turritana*, quod est sequentis tenoris -- *In locis ubi adest abusus inter Clericos deferendi arma, & Episcopus non habet familiam armatam, debet publicare Edictum, nè Clerici Sæculares, vel Regulares arma deferant, & si parere detrectent, & ubi necessitas exposcit, Ministris Curie Sæcularis facultatem tribuere, Clericos contra prohibitionem arma deferentes capiendi, etiam quoad Regulares, si hi ita notoriè deferant, & delinquant extra Clausura, ut Populo scandalo sint, ac in aliis casibus in jure, & Constitutionibus Apostolicis expressis, ita tamen, ut ea qua decet decencia capiantur, & restrictio tramite ad Carceres Curie Ecclesiasticæ ducantur, lib. 15. Dec. pag. 162. juxta dispositionem Concilii cap. 3. sess. 25. de reform.*

5. DECENTER. Remissio Clerici ad suum Judicem debet fieri cum decencia,

tia, & honestate, & sine ignominia, alias Judex laicus posset puniri, Ricc. *prax. rer. for. Eccles. part. 4. resolut. 603. num. 16.* & *resolut. 609. num. 2.* Sperell. *d. decis. 17. num. 28.* & *dict. 132. num. 6.* Bellett. *disquis. cleric. part. 1. de discipl. cleric. §. 2. num. 30.* & quando Judex Ecclesiasticus non est in loco Judicis remittentis: tunc admittitur fidejussor idoneus, qui promittat talem Clericum præsentare coram eo, & constituitur Procurator ad recipiendum carceratum, cui Judex laicus consignat, recepta, & dimissa in actis procura, ut de tali praxi testatur Ricc. *dict. resolut. 609. num. 1. vers. practica vtrò.*

6. **DECLARARI INCURSOS.** Cum enim Judex laicus, qui renuit remissionem facere (constitit de Clericatu,) dicatur vim inferre, & jurisdictionem Ecclesiasticam usurpare, & inde excommunicationem à jure, & in Bulla Cœnæ latam incurere: eo ipso, ut tradunt DD. supra citati nempe Sperell. *dict. decis. 17. nu. 48.* & 49. Ciarlin. *dict. contra. 20. nu. 61.* Bellett. *disquis. cleric. de favor. cler. person. §. 12. n. 2.* Panimoll. *dec. 36. num. 14.* quibus addo Fagnan. *in cap. si quis nu. 58. de for. comp.* Petr. Paul. Guazzin. *ad defens. animar. lib. 2. def. 1. cap. 13. nu. 90.* idcirco hic in formula non comminatur censura ab homine ferenda, sed declaratoria censure jam incurse: ad quam non festinanter, sed cum maturitate, secundum casuum circumstantias, & gravitate deveniendum erit.

7. Advertant Episcopi, quod hujusmodi requisitio, cum monitionibus gradatim, & modo, vel simili quo supra faciendis, non debet omitti quotiescumque Judices, & Principes sæculares quicumque sint, de facto procedunt ad incarcerationem Ecclesiasticorum: nam si potentiam Creaturæ mortalis pertimescendo, captum Clericum ab his non requirerent, & immunitatem, ac jurisdictionem Ecclesiæ non defenderent culpam gravem mortalem incurrerent, & posset puniri usque ad depositionem, ut tradunt supra allegati, & plenè Ricc. *prax. rer. for. Eccles. part. 2. resolut. 475. per totum secundum Venet. impress. 1674.* Pac. Jord. *lustrat. rom. 3. lib. 13. titul. 8. num. 31.*

etiam si requirendo non proficerent, ut Prælatos monendo docet Petr. Vecchia *de Eccles. milit. lib. 1. cap. 9. num. 63. circa finem.*

8. Item quod processus à Judice laico contra Clericum constructus non probat nisi ad instructionem animi, & testes erunt pro legitimatione processus tantum repetendi citato reo, Zuff. *de legit. process. quest. 96. num. 16.* & 17. Si verò testes repeti non possent, ut quia sunt absentes, vel mortui, tunc processus factus coram Judice sæculari probat contra Clericum juxta limitationem, quam affert Graff. *de effect. Cleric. effect. 1. n. 239.* quam veram puto, quando processus esset formatus contra Clericum, qui dimiserat habitum, & tonsuram, & ut laicus reputabatur, & Judex nesciebat an esset Clericus, ut per doctrinam Bald. *in l. eos, §. super bis cap. de appellat. innuit Zuff. ubi supra quest. 176. n. 19.* & 20. Et quod ex dictis actis ex stylo Curie Archiepiscopi Neapol. Clericus remissus constituitur reus, & facta repetitione, sed declaratione velle habere pro repetiti, procedatur ad ulteriora, tradit Gemmen. *prax. cap. 6. num. 1.* & seq. ubi contrarius respondet secundum impress. Neap. 1602. de quo tamen dubitat Guazzin. *ad defens. reor. defens. 1. cap. 5. num. 8.* & *defens. 20. cap. 9.* ubi firmat. *nu. 3.* quod gesta per laicum Judicem sint ipso jure nulla. Verum tamen teneas, quod testes examinati per Judicem laicum contra Clericum à se non cognitum, sint validè examinati, & repeti possint absque novo examine coram Episcopo, quia per repetitionem, seu declarationem, dicuntur denuò examinati coram Judice competente, Zuff. *dict. quest. 176. dict. num. 20.* & videtur hanc distinctionem admittere, Laurent. de Franc. *contr. int. Episcop. & Regul. part. 1. num. 183. circa finem,* licet ipse consulat recurrendum esse ad Sac. Congreg. Episc. & Regular. neque turbat opinio Pasqualig. ibidem contraria, quia *text. in cap. at si clerici de judic. in quo se fundat,* loquitur de confessione Clerici emissa coram Judice laico, ex qua non possit condemnari, quod ultro admittimus: sed poterit super ea à Judi-

ce Ecclesiastico interrogari: imò, & torqueri, ut bene textum prædictum declarando, probat Barbof. *supra eodem num.* 13. & 14.

Implorationis Brachii Sæcularis.

FORMULA IX.

SUMMARIUM.

1 Imploratio brachii seu auxilii est remedium juridicum.

- 2 Imploratio brachii est remedium ordinarium & nu. 3.
- 4 Remedia Concilii præcedunt Brachii implorationem.
- 5 Judex laicus requisitus debet exequi sententiam Judicis Ecclesiastici absque judicati cognitione, præsertim in delictis Ecclesiasticis, & nu. 6.
- 7 Judex laicus si requisitus brachium denegat, potest remedio excommunicationis compelli.
- 8 Imploratio brachii est scripto faciendacum urbanitate absque censurarum comminatione.

NN. Judici Sæculari Ordinario loci N. nec non Fiscali, Actuario, aliisque Officialibus d. Curia.

NOTUM facimus, & significamus, qualiter N.N. fuit in nostro Tribunali de crimine concubinatorum accusatus, & legitimis probationibus de eo convictus, & culpabilis repertus, & quia canonicè monitus N. Concubinam ejicere recusavit, & renuit, fuit deinde per nos publicè cum Cedulorum affixione excommunicatus. Verum quia adhuc post... censuras sustinet, indurato corde in luxuriæ cœno foedè demersus respiscere contemnit, & obedire detrectat: nè tam gravissimi peccati scandalum offendiculum fidelibus præstet: ideo *vestrum auxilium, & brachium* per præsentem imploramus: *ut statim* receptis præsentibus, & postquam per Promotorem nostrum Fiscalem fueritis requisiti, d. N. Concubinarium omnibus juris, & facti remediis, cogatis & compellatis ad ejiciendam d. Concubinam, ab eaque, & prava consuetudine sejungendum, & mandatis nostris; imò verius Ecclesiæ parendum, dictam verò Concubinam extra Civitatem, & districtum ejiciatis, quod vos promptè exequi debere volumus, & speramus; quia bonum publicum ita exigit. Sin minus quatenus brachium vestrum & auxilium præstare ad id renuatis (quod non credimus) *juris remediis* ad illud præstandum utemur. Datum.....

N. Vicar. General. N.

N. Cancellarius

Alia.

N.N. Judici &c.

NOTUM facimus, & significamus, qualiter in nostro Tribunali accusatus, processatus, & fer. fer. convictus fuit de crimine usurpationis bonorum

rum... Ecclesie N. N. laicus loci N. qui monitus ad relaxandum d. bona usurpata absque ullo titulo, renuit obedire: Unde cum esset excommunicatione Papæ reservata ligatus: fuit per nos Cedulonibus publicè denunciatus, & deinde parere derectans aggravatus, & reaggravatus. Verum quia censuris neglectis, in illis... ad hinc mensibus cum magno populi scandalo infortescit, ideò vestrum auxilium, & brachium imploramus; ut statim receptis presentibus, & postquam pro parte Promotoris nostri Fiscalis fueritis requisiti, illum omnibus juris, & facti remediis cogatis, & compellatis ad dimittendum favore d. Ecclesie supradicta bona una cum fructibus; quod vos exequi promptè debere volumus, & speramus &c. (ut supra.)

N. Vicar. General.

N. Cancellarius.

Alia.

N. Judici Sæculari Ordinario &c.

NOVERITIS, quod constructo Processu in nostro Tribunali ad instantiam Officialium Montis Pietatis N. contra N. pro redditione rationis administrationis d. Montis, fuit dictus N. repertus, & per sententiam condemnatus debitor in summa scutorum .... & cum à sententia non appellasset, causam remansisse desertam, & in iudicatum transactam pronunciatum fuisset, expeditum fuit contra eundem mandatum executivum pro dicta summa, quod attempta Debitoris versutia, & latitatione, nunquam exequi adhuc potuit: ideoque ne locus Pius majora damna sentiat, vestrum auxilium, & brachium imploramus, ut statim receptis presentibus, & pro parte Officialium Montis fueritis requisiti, prædictum mandatum, per personæ, & pignorum captionem exequi omninò curetis & faciatis, &c. (ut supra.)

Vicar. General. N.

N. Cancellarius.

ADNOTATIONES.

1. **VESTRUM AUXILIUM, ET BRACHIUM IMPLORAMUS.** Imploratio auxilii, quod brachium vocant sæculare, est remedium juridicum, quo utraque potestas Ecclesiastica, & sæcularis, se invicem adjuvare debent *cap. nec licuit 4. distinct. 17. cap. petimus 19. II. quæst. 1. cap. 1. de Offic. Ordin. cap. periculoso §. final. de stat. regular. in 6. Concil. Trident. capit. 8. sess. 24. de re-*

format. & capit. 5. sess. 25. de regular.
2. Olim hoc remedium fuit subsidiarium quod non adhibebatur, nisi prius contra reum, seu victum inflictis censuris, & aliisque contemptis: at hodie quia ab executione reali, & personali est inchoandum ut mandat Concil. Trid. *cap. 3. sess. 25. de reformat.* effectum fuit remedium ordinarium quoties Judex Ecclesiasticus per suos Ministros exequi non potest suas sententias, cum ad excommunicationem procedere non possit nisi in subsidiū, ut plene probat
Fa-

Fagnan. in cap. pervenit num. 31. & seqq. de offic. Ord.

3. Et quamvis non desint pluries DD. qui tenent, quod etiam hodie sit remedium ultimum, & subsidiarium, & quod Judex Ecclesiasticus eo uti non debeat, nisi prius adhibitis censuris, prout sunt Ricc. in prax. part. 1. resolut. 292. Barbof. in dict. cap. 1. n. 8. de Offic. Ordin. Pignatell. consult. 5. n. 66. tom. 5. & alii plures ab eis allegati nihilominus verior, & in praxi communior sententia est, quod possit implorari, quoties Judex Ecclesiasticus prudenter agnoscat pro executione suæ sententiæ illo infligere absq; eo quod contra reum præcesserint Censuræ Fagnan. in dict. e. pervenit de adulter. n. 32. & in cap. licet de penit. n. 27. Guazzin. Jun. ad defens. anim. lib. 2. defens. 1. c. 12. n. 63. Pignatell. sibi contrarius consult. 174. n. 6. 10. 1. & consultat. 32. n. 2. 1. tom. 7. ubi firmant, invocationem brachii Sæcularis esse Episcopis arbitriam, & hanc Sententiam tanquam consonam dispositioni Concilii tenendam esse monet Romaguer. in Glos. ad Synod. Gerund. lib. 5. tit. 10. c. 9. n. 2. 1. ubi plures cumulat.

4. Nihilque refert quod hic in primis duabus dotis formulis præcedant Censuræ, quia cum delicta in illis expressa, & exemplificata Censuris feriantur, opus fuit ostendere remedium Concilii præcessisse brachii implorationem. In tertia autem formula, in qua casus indifferens enunciatur, brachium imploratur cum sola causæ impulsivæ expressione.

5. **UT STATIM.** Judex laicus requisitus pro executione sententiæ Judicis Ecclesiastici, exequi tenetur, nec de viribus Sententiæ cognoscere potest quia est mensus Exequutor, ut dicit Sperell. dec. 8. n. 52. Bellett. disq. Cleric. tit. de favor. Cleric. real. §. 5. num. 57. quoties tamen Judex Ecclesiasticus in imploratione brachii fidem facit (prout in formulis) de forma judiciali servata; & de viribus sententiæ: ut bene distinguit Innoc. in cap. 1. de offic. jud. Ordin. nu. 2. ibi -- Item in aliis Episcopis si unus Episcopus ferat sententiam, alius non exequatur si scit eam injustam, quia in bono tantum debet suum auxilium impendere: & intelligitur hoc, quando sine judicio petit aliquem laici per Regem, & Monacelli Form. Parr II.

injustè; nam si judicium condemnatum peccat castigari per Regem, facere debet hoc, & est excommunicandus, nisi faciat, & concordat Guazz. ubi supra dict. cap. 12. n. 63. Vulpin. succ. Farinacc. part. 10. quæst. 67. nu. 13. ubi hæc habet -- Quinimo Judex Sæcularis exequi tenetur, nisi videat notorie injustam sententiam, & in totum nullam, & de nullitate apparet in promptu, veluti si esset lata sine jurisdictione, juris ordine non servato, seu pendente appellatione, quamvis rationabilis sit, & verius, quod quodcumque fuerit requisitus impartiri debeat.

6. Quæ præsertim verissima sunt in delictis, & causis Ecclesiasticis contra Clericos, & Regulares; vel quando Judices requirentes, & requisiti sunt sub eodem Principe, ut advertit Ricc. collect. 1990. vers. secund. Guazzin. ad def. reor. defens. 1. cap. 16. n. 9. & magis certa in causis fidei, in quibus Judex laicus requisitus, brachium impartiri debet, etiam si sibi constaret sententiam injustam esse, ut monet Guazzin. ibid. defens. 38. c. 4. n. 2. quia sub quocumque prætextu etiam violentiæ nunquam cognoscit de pertinentibus ad forum Sancti Officii Caren. de Offic. inquis. part. 2. tit. 2. de Hæretic. pœnis §. Sexto num. 44. Genuen. prax. c. 43. n. 2. in fin. Vulpin. succ. Farinacc. par. 19. quæst. 186. §. 9. Pirhing. in jus Can. lib. 5. tit. 7. n. 127. & seqq. & est communis opinio.

7. **JURIS REMEDIIS.** Judex laicus, qui requisitus auxilium, seu Brachium Judicis Ecclesiastico denegaret, posset de jure remedio Excommunicationis compelli per text. in cap. Principes, & c. administratores 23. quæst. 5. c. 2. de maled. Menoch. de arbitr. lib. 2. cas. 452. num. 4. Barbof. de Offic. Episcop. allegat. 107. n. 25. Guazzin. loco supra allegat. ad defens. animar. dict. cap. 12. dict. n. 63. Gallemart. collect. in Concil. Trident. ad cap. 8. sess. 24. de reformation. remiss. vers. ultimo. Glos. fin. in cap. 1. de Cleric. excommunicat. disposit. Pirhing. in jus Canon. lib. 6. tit. 27. num. 2. in fin. & passim alibi apud alios quos congerunt Bellett. disq. Cleric. tit. de favor. real. Cleric. §. 5. nu. 51. Panimoll. dec. 12. annot. 3. num. 50.

8. Verum Censuræ non sunt Judici laico in ipsa brachii imploratione comminanda,

Q dæ,

da, quia est requirendus cum urbanitate & ideo dicitur *imploratio*; Si enim actus requisitionis talem comminationem contineret expressam, potius illum offenderet, quam rogaret, cum contumaciam in eum praesumptam induceret, antequam veram per denegationem incurreret. Undem formulam implorationis Brachii Saecularis, quam affert Pellegrin. *in prax. Vicarior.* & alias huiusmodi, quae Censurarum comminationem habent, in praxi adhibendas non esse censeo, tanquam juri non consonans: nisi brachium imploraretur adversus haereticos, vel in alio casu gravissimo, qui respiceret bonum Universitatis, & nisi citò reus caperetur, bonum Universitatis periret. Caeterum in aliis causis, tam Civilibus, quam Criminalibus venit Judex Laicus prius cum urbanitate, ut dici requirendus, & advertit etiam Romaguer. loco supra citato (scripto tamen, & judicialiter, ut possit de illius contumacia, & denegatione apparere), & quatenus exequi sententiam denegat, per actum separatam monendus erit addicendum causam quare non debeat excommunicari, cum praefixione termini.

Litterarum Subsidualium, seu requisitoriarum.

FORMULA X.

SUMMARIUM.

- 1 Litterae requisitoriae seu Subsidualis sunt adhibendae quoties executio iudicati committitur extra Territorium iudicantis, & non.
- 2 Judex laicus non potest prohibere, quod Episcopus in sua Diocesi, non possit uti familia armata fori Saecularis sine sua licentia. ibi.
- 3 Archiepiscopus in actibus fori contrarios non exercet jurisdictionem in subditos suffraganei sine requisitione.
- Episcopus suffraganeus renuens eum qui contra subditos mandata Archiepiscopi potest censuris compelli. ibi.
- 4 Archiepisc. in causis appellationum exequitur mandata in Diocesi suffraganei absque ulla requisitione.
- 5 Delegatus Papae non habet limitatum territorium, & ideo exercet jurisdictiones contra impediens ubique absque requisitione Diocesani.

N. N. Judici Ordinario loci N.

Cum nuper in hac Curia Episcopali N. contra N. de crimine... processatum, & indicis gravatum, & ad instantiam Promotoris Fiscalis, & instigatoris, a nobis relaxatum fuerit mandatum de capiendo, & exequi non potuerit ex quo fugam arripuit, & modo, ut audivimus in jurisdictionibus vestrae locis (ubi se tutum reddere existimat) reperiat, ne delicta remaneat impunita, in subsidium justitiae per praesentes Dominationem vestram hortamur, & deprecamur, ut mandatum praedictum ad instantiam Procuratoris nostri Fiscalis seu &c. per littores vestros contra dictum N. personaliter exequi permittatis, imò mandato vestro familiam armatam accommodando faciatis, & in fortis nostrae Curiae captum reducere committatis: certificantes, quod ad jurisdictionem, & curiam vestram in similibus coadjuvandam semper parati erimus &c. Datum &c.

N. Episcopus N. (sive Vic. Gen.)

N. Cancellarius. AD

ADNOTATIONES.

1. IN SUBSIDIUM JUSTITIÆ.

Litteræ requisitorie, seu subsidiales appellantur eæ, quibus Judices Domicilii, vel rei sitæ requiruntur ad præstandam auctoritatem pro executione Citationum, vel Mandatorum: & tunc Judex dicitur præstare assistentiam, & auxilium facti, ad differentiam implorationis Brachii, quæ dicitur juris prout de stylo universali servatum quotidie esse testatur Card. de Luc. de *jurisdic. dist. disc. 98. num. 16.* & in *Miscell. disc. 22. n. 13.* Antonell. de *loc. legal. lib. 2. cap. 3. n. 347.* Ricc. in *prax. par. 1. resol. 297. n. 1.* Pignatell. *consult. 174. n. 5. t. 1.* Romagner. in *glos. ad Synod. Ger. lib. 5. tit. 10. cap. 9. n. 28.*

2. Hæ autem litteræ subsidiales adhibendæ sunt quoties executio iudicati; vel affixio Cædulonum contra Censuratum faciendæ est extra limites proprii territorii: cum enim sit actus jurisdictionalis, sine licentia proprii Judicis exerceri non potest: Cæterum in sua Diocesi Episcopus utitur familia armata, seu brachio militari Tribunalis laici absque Judicis licentia, quia lictores requiruntur tanquam personæ privatæ materialiter, ut velint nomine suo, (à quo recipiunt auctoritatem) exequi ejus mandata, quod Judex laicus nullo modo potest prohibere, *cap. fin. de Immunit. in 6.* Pignat. *consult. 174. tom. 1.* & pluries declaravit *Sacr. Congreg. Immunit. & præsertim in Narnien. 23. Junii 1648. lib. 4. Decr. Paul. fol. 53. à tergo,* & in *Maceraten. 2. Septembr. 1664.* in qua junctum fuit extradi duplicatum Decreti alias editi sub die 30. Junii 1632. in *Causa Verellen. tenoris sequentis—Judices, & Ministros laicos non posse prohibere Executoribus Curie laicalis quo minus exequantur monitoria, & mandata Curie Ecclesiasticæ, etiam nulla ab eis petita licentia, vel assensu lib. Decr. Rocci. fol. 578.*

3. Archiepiscopi autem tenentur etiam ipsi extra propriam Diocesim adhibere has litteras, quamvis etenim Superioritatem exercent in Provincia in pluribus casibus, quos enumerant. Quarant. in *Suam. Bullar. verb. Archiepiscopus, Ventrigl. in prax. par. 1. annot. 49. §. unico per tot.* nihilominus jurisdictionem fori con-

tentiosi in subditos suffraganeorum non exercent, nisi in casibus in jure expressis: ideoque pro executione debent requirere Episcopus Suffraganeos, qui obedire tenentur quoties provisiones Archiepiscoporum, non sint notoriè injustæ, ut observat Quarant. *ubi supra auctorit. 26. 27. & 33.* nam cum Archiepiscopus sit Judex Suffraganeorum, & Superior in causis Civilibus Genuens. in *prax. cap. 91. num. 1. secund. impress. Neapolit. 1602.* posset illos compellere, quatenus renuerent, etiam censuris, Genuens. *ibi num. 3.* Quarant. *num. 8. & 13. vers. declaratur,* quos sequitur Pignatell. *consult. 22. n. 3. tom. 8.* Quæ fortius procedunt in causis læsionis immunitatis Ecclesiasticæ, in quibus Episcopus debet præstare Officia alteris Episcopo absque ulla cognitione Judiciali causæ, *Sacr. Congr. Immunit. 19. Januarii 1667. lib. 2. Decr. Altov. pag. 1332.*

4. Ethic nota, quod licet Archiepiscopus, sive Metropolitanus, quod idem sunt, (nam Metropolitanus trahit nomen, à Metros quod est mensura, & polis Civitas, & sic trahit nomen ab Ecclesiis & earum numero, sed Archiepiscopus à personis ab Archos, quod est Princeps Episcoporum, *cap. Clerus distinct. 21.*) non possit in Diocesi Suffraganei exercere ea, quæ sunt jurisdictionis contentiosæ: sine licentia Episcopi, hoc tamen fallit in Causis appellationum, in quibus mandata Archiepiscopi exequi possunt in Diocesi Suffraganea sine alia licentia Episcopi Suffraganei, per subditos ipsius Archiepiscopi per Text. in *cap. Romana de Offic. Ordin. in 6. Nicol. in Floscul. verb. Archiepiscopus num. 7. ubi Decretum allegat.*

5. Sicuti si incumberet correctioni, & Visitationi Exemptorum tanquam Sedis Apostolicæ Delegatus: nam tunc posset contra impediens procedere etiam si commorarent extra Diocesim *per tex. in cap. 1. de Offic. deleg. ubi Innocet. Abb. & Felin. notant,* quod Delegatus Papæ contra omnes jurisdictionem suam impediens procedit, etiam si sint extra jurisdictionem suam, quia non est limitata ad terminos territorii, sed sufficit, quod sint de jurisdictione Papæ, & ita respondit quoque Congr. Concil. 16. Martii 1589.

Q 2 ten-

Sententiæ Degradationis.

FORMULA XI.

SUMMARIUM.

- 1 Clerici minorum ordinum de stylo non degradantur solemniter.
- 2 Clericus pro homicidio proditorio traditur Curie seculari.
- 3 Delicta pro quibus Clerici traduntur Curie seu brachio seculari enumerantur, & num. 4.
- 5 Notorium quod sit explicatur, & n. 6.
- 7 Degradatio est faciendâ juxta formam præscriptam in Pontificali.
- 8 Judex Ecclesiasticus debet intercedere pro degradato coram Judice laico, nè illum morti tradat.
- 9 Degradatio est duplex, verbalis scilicet, & actualis, & utraque explicatur, & num. 10. & 11.

Clericus in Sacris Constitutus non potest ad mortem damnari, nisi prius sequatur degradatio. ibi.

- 12 Clericus degradatus consignandus est Judici laico una cum Processu.
- Judex laicus potest cognoscere de relevantia Processus contra Clericum degradatum per Curiam Ecclesiasticam constructi, ibi & num. 13.
- 14 Judex laicus, qui ex privata scientia nescit Clericum degradatum innocentem, licet ex Processu plene convictum, non debet illum morti tradere.
- 15 Prælati, & aliæ personæ in dignitate constitutæ, quæ assistere debent degradationi, assistunt tanquam Assessores, non tanquam Judices.
- 16 Episcopus tenetur eligere Adversarios quando vult procedere contra Canonicos Capituli exempti, & n. 17.
- 18 Degradatio debet fieri in Ecclesia, vel Oratorio.

NOs N. Episcopus N. Attendentes, quod tu N. in Sacris, & Presbyteratus Ordinibus constitutus, ut proditor homicida (gravitate, & notorietate criminis sic suadente,) Curie seculari, non sine animi nostri mœrore tradendus es, & ideo coram Nobis personaliter constitutus, & vestibus Sacerdotalibus indutus, juxta præscriptam Pontificalis Romani formam, Veste Sacerdotali, & singulis aliis in tuis Ordinibus receptis, ac habitu, Ordine, Dignitate, & Privilegio Clericali, ac Beneficiis, perpetuò à Nobis exutus, spoliatus, depositus, degradatus, & exauthoratus nuper fuisti: nunc dictam depositionem, & degradationem complentes, auctoritate Dei Omnipotentis Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, ac nostra, te sic depositum, & degradatum ab Ecclesiastica Militia separamus, amovemus, segregamus, rejicimus, & Clericali consortio, & privilegio, penitus privatum, & sub Ecclesie protectione amplius non permanere declaramus, & Judici N. præsentem tradimus, ut in suum forum te recipiat, eum tamen enixè deprecantes, ut in te capitalem penam non exercent.

Ita pronunciaui Ego N. Episc. N.

Qui D. Judex secularis N. traditionem, & consignationem d. Presbyteri N. Degradati accepit, & illum una cum Processu in suum forum recepit, offerens jus, & justitiam administraturum, præsentibus, & assistentibus.

Re-

Reverendis. D. Abbate N. usum Mitræ, et Baculi haben.

Reverendis. D. Abbate N. usum Mitræ, et Baculi haben.

Reverendis. D. I. V. D. Archidiacono Cathedralis N.

Reverendis. D. I. V. D. Decano Cathedralis N.

Reverendis. D. Sac. Theologiæ Professores, et I. V. D. Præposito Collegiæ N.

Reverendis. D. Sac. Theologiæ, et Philosoph. Professor. Priore Collegiæ Ecclesiæ N. omnibus in Dignitate Ecclesiastica constitutis, ætate gravibus, ac juris Scientia commendabilibus, qui commodè interesse potuerunt. Nec non præsentibus DD. Canonicis, et Capitulo Cathedralis, ac aliis Viris Ecclesiasticis Doctrina, et virtute præditis.

Gesta, acta, & publicata fuerunt hæc in *Oratorio publico* (sive Ecclesia, sive Sacratio) N. Die.... mensis.... anni præsentibus supradicti Adfessoribus, et N.N. et N.N. pro testibus adhibitis, et rogatis.

Ita est N. Cancellarius, et Actuarius Curie Episcopalis N.

ADNOTATIONES.

1. IN SACRIS. Quamvis in Pontificali Romano detur forma degradationis Clerici etiam primæ Tonfuræ (ex qua Fagnan. in cap. cum contingat num. 65. de etat. & qual. defumit Clericalem Tonfuram Ordinem esse) nihilominus in praxi degradatio actualis, & solemnitas fieri non solet, nisi de Clericis ordinatis in Sacris, prout testantur Palserin. in cap. quoniam num. 47. de hæret. in sexto, cujus verba sunt hæc -- Clerici verò ordinati in Minoribus etiam si tradantur brachio sæculari, non degradantur actualiter, & solemniter, sed solum verbaliter, Raynald. observ. crim. supplem. ad cap. 3. supplem. 2. num. 2. ubi asserit nunquam vidisse practicum contrarium. Bifs. hierurg. litter. D. verb. degradatio num. 78. §. 6. in fin. & licet Barbol. de offic. Episc. alleg. 110. num. 8. & alii quos refert citatus Raynald. tom. 1. cap. 7. §. 1. num. 208. teneat degradationem etiam in Clericis Minorum Ordinum esse necessariam: adhuc prior sententia videtur tuta, quia, & si Clerici Minorum Ordinum recipiant characterem: eorum tamen Officium non est gra-

Monaceli Form. Pars II.

duus per quem ministrant Altari, & sic cum in illorum ordinatione nulla adhibeatur Sacra unctio, & degradatio nihil aliud sit quam perpetua separatio ab Altari, ut docet Palserin. loco citato num. 50. inde sequitur, quod actualis, & solemnitas degradatio istorum necessaria non sit: hocque etiam clarè evincitur ex Textu in cap. primo, de hæret. in sexto, ubi habetur, quod Clerici in Sacris constituti degradentur, & advertit quoque Pirhing. in jus can. lib. 5. titul. 7. num. 89. Melius tamen erit servare ritum in Pontificali Romano à Summis Pontificibus Gregor. XIII. & Clem. VIII. præscriptum.

2. UT PRODITOR HOMICIDA. Quamquam in jure non sit cautum, quod Clericus pro homicidio etiam qualificato debeat tradi brachio sæculari, & Doctores velint; quod cum homicidio concurrat incorrigibilitas, ut latè probat Fagnan. in cap. cum non ab homine de judic. per totum, nihilominus hodie ex consuetudine recepta, pro homicidio proditoriè, & per insidias patrato, notorio, & scandaloso non expectata incorrigibilitate solet degradari, & Ju-

Q 3

dici

dici laico tradi, ut admittunt omnes moderniores nempè Guazzin. *ad defens. veor. def. 39. cap. 1. n. 6.* Sayr. *de censur. libr. 5. cap. 22. num. 24.* Bellet. *disq. cleric. part. 1. de fav. cler. person. §. 10. num. 6.* Fagnan. *in d. cap. cum non ab homine num. 104.* Pirhing. *in jus can. lib. 5. tit. 37. num. 19. versic. notandum tertio in fin. & alii apud Raynald. observ. crimin. tom. primo, cap. primo, num. 216.* Verum est tamen, quod Ordinarius pro tali delicto, & aliis qualificatis quantumvis gravibus in jure non expressis, ad degradationem actualem Clerici delinquentis devenire non debet, nisi prius consultata Sede Apostolica, ut monent Sperell. *dec. 86. n. 23. & 24.* Raynald. *obs. crim. supplem. ad c. 6. supplem. 3. n. 15. & 16.* & alii mox citati.

3. Delicta verò pro quibus de jure Clericus meretur degradari, & brachio sæculari tradi, sunt sequentia. Primum hæresis *cap. ad abolendam §. presente de heret. & cap. 1. & cap. super eodem de heret. in sexto.* Secundum, falsificatio litterarum Apostolicarum *cap. ad falsariorum de crim. fals.* Tertium insidiæ & conspiratio contra proprium Episcopum *c. si quis Sacerdotum 11. quest. prima.* Quartum incorrigibilitas *c. cum non ab homine de judic. Quintum Assassinium cap. 1. de homic. in sexto.* Intellige tamen quoad delictum hæresis, dummodò sit relapsus: quoad conspirationem, dummodò nolit se corrigere, & quoad Assassinium, dummodò præcesserit sententia Episcopi, qua declaret esse Assassinium, ut communiter tradunt Grass. *de effect. cleric. eff. 1. num. 837. & trib. seqq.* Fagnan. *in d. c. cum non ab homine num. 74. de judic. & in cap. contingit il 2. num. 23. de sentent. excomm. Sayr. de cens. lib. 5. cap. 22. n. 16. & seqq.* Raynald. *observ. crim. tom. 1. cap. 7. §. 1. num. 195. & seqq.*

4. Jure autem novissimo delicta pro quibus Clerici in sacris degradari possunt, & debent etiam ordinaria auctoritate Episcopi, sunt. Sodomia frequentata Pius V. *Constitut. 5. Bullar. tomo secundo.* Celebratio Missæ aut audito Confessionum, & absolutio Sacramentali illius, qui non est Sacerdos *Clement. VIII. Constitut. 81. Bullar. tom. tertio.* Sollicitatio mulierum ad turpia in Confessione gravi-

tate excessiva *Greg. XV. const. 34. Bullar. tom. 4.* Adulteratio & Falsificatio monetæ *Urban. VIII. constitut. 75. Bullar. tom. 4.* Astrologia judiciaria statum Reipublicæ Christianæ, vitam Pontificis, & consanguineorum ejus definiens *Urban. VIII. constitut. 144. Bullar. tom. 5.* Crimen tamen secundum, & tertium in praxi degradationem regulariter non admittunt.

5. **ET NOTORIE TATE.** Notorium triplex est, scilicet juris, facti, & præsumptionis. Notorium juris oritur ex confessione irretractabili emissa, vel probatione facta in judicio, & ex Sententia Judicis, qua complectur Notorium, nam res judicata pro veritate accipitur *cap. vestra de cohabit. cleric.* Notorium facti oritur ex crimine, cujus Testis est populus, sive major pars Viciniæ, vel Collegii, vel Monasterii, vel Parochiæ, dummodò tamen saltem decem personæ inventiantur, vel etiam ex famosa declaratione facti, quod nullo velamine occultari potest: quia patet omnibus. Notorium præsumptionis seu facti præsumpti, oritur ex Paternitate, & filiatione, & consanguinitate, ut docet *glos. in c. manifesta, ibique Turrecr. num. 12. & seqq. 2. quest. 1.*

6. Verum quia in declaratione Notorii DD. discrepant Passerin. à Sextula, *Tribunal. Regular. quest. 10. art. primo,* pro vera illius intelligentia hæc notavit quidam voluerunt, quod ad notorium publicitas loci sit necessaria ut scilicet, quod sit factum in loco publico, & in quod factum in Domo particulari non possit dici Notorium, licet sit factum coram pluribus personis, *Joan. Andr. Cald. & Butte. in cap. vestra de cohabit. cleric. & alii quos sequitur Farinac. q. 21. num. 55.* Quod tamen rationi non congruit: certitudo enim Notorii consistit in certitudine facti, quæ existat in populo, vel majori parte illius, quæ certitudo habetur ex præsentia, & sententia eorum, qui factum vident, ubicumque illud fiat, & videatur. Alii verò amplius exigunt requiri qualitatem temporis, ut notorium dici non possit, quod est factum de nocte, nisi factum de nocte sit tale (ut Jo. Campanæ) quod etiam de nocte possit esse notorium. *Maschard. concl. 101. num. 2. & alii quos sequitur Farinac. num. 57. Sed hoc*

hoc quoque rejicitur. Nam factum de nocte potest esse tale, quod sit notum per sensum majoris partis populi & sic sit certum, & notorium. Et hæc Passerini adnotando inservit pro declaratione adnotationis ad form. 20. num. 25. tom. 1. tit. 6.

7. JUXTA PRÆSCRIPTAM PONTIFICALEM ROMANI FORMULAM. Cùm enim ibi detur forma degradationis, illa præcisè servanda est, & in ablatione vestium Sacerdotalium, aut alterius Ordinis Sacri, proferenda sunt verba in eodem Pontificali relata, quæ cum non congruant Sententiæ ferendæ ab Episcopo, necesse est (ut aptè singula singulis referantur) quòd in formula ponantur verba, quæ supponant actualem degradationem ad formam Pontificalem jam præcessisse, de qua Cancellarius debet se rogare coram testibus, & actum publicum separatim ab hac sententia in Processu inferere.

8. EVM TAMEN ENIXE DEPRECANTES. Quia sequuta actuali degradatione Clericus non est amplius de foro Ecclesiæ: Ideò Episcopus efficaciter debet pro degradato intercedere apud Judicem sæcularem, ut mortis sententiam moderetur, sicuti expressum habetur in c. novimus de verb. signif. ibique Barbof. & tradunt Grass. de effect. clericat. eff. 1. n. 826. Bellet. disq. cleric. part. 1. de favor. cleric. person. §. 10. num. 2. Sayr. de censur. lib. 5. dict. cap. 22. num. 13. Sperell. decision. 86. num. 23. Guazzin. Jun. ad defens. animar. lib. 2. def. 6. cap. 44. num. 8. Cum enim per sententiam degradationis, & traditionem Judici laico factam, non dicatur per hoc Episcopus cum ad mortem condemnasse: sed solum à foro Ecclesiæ projecisse, & privilegio Clericali exutum; & privatum demonstrasse, rectè; & propriè potest, & debet pro eo intercedere, ut advertunt Innocent. in cap. novimus de verb. signif. Grass. loco citato numer. 819. & seqq. Sayr. dict. cap. 22. num. 14.

9. DICTI PRÆBYTERIN. DEGRADATI. Degradatio est duplex, verbalis scilicet, & actualis; Verbalis dicitur illa qua Clericus criminibus etiam absens, per sententiam Judicis, vel Ca-

nonis ab Officio, Beneficio, & Ordinum ministerio, & executione privatur & hæc magis propriè depositio appellatur, de qua sunt text. in capit. apostolicus 12. quest. 3. cap. de hoc autem de Simon. cap. Presbyter dist. 81. cap. si quis Episcopus, & ibi gloss. cap. Virginibus & cap. si quis rapuerit 27. quest. 1. cap. 1. distinct. 35. cap. nulli distinct. 44. & cap. primo, & secundo, distinct. 47. & fufius agunt Sayr. de censur. lib. 5. cap. 22. à num. septimo, ad 37. Barbof. de offic. Episcop. allegat. 110. num. 10.

10. Hæc autem verbalis dispositionis poena regulariter infligitur pro Adulterio, Concubinato, Simonia, Stupro, Incestu, Furto, Homicidio simplici, & aliis criminibus, quæ irregularitatem inducunt Barbof. loco mox citato, cum quo concordat Pirhing. in jus can. libr. quinto, tit. 37. num. 19. vers. notandum tertio: quæ exequi potest commissione Episcopi per Vicarium Generalem juxta litteralem Concil. Trident. dispositionem in cap. 4. session. 13. de reformat. depositum tamen non privat privilegio canonis, & fori Menoch. de arbit. lib. 2. cap. 415. num. sexto, Guazzin. Jun. ad defens. animar. dict. cap. 43. num. secundo, sed remanet subjectus foro Ecclesiastico Raynald. observ. crimin. supplement. ad cap. 3. supplement. 3. num. 6. 7. & 8.

11. Alia est degradatio actualis, & solemnis, de qua hic est sermo, & est illa qua Clericus præsens, & personaliter existens coram Judice exuitur, spoliatur non tantum vestibus, sed Ordinibus Ecclesiasticis, & omni Clericali privilegio, juxta formam traditam in Pontificali, quæ à solo Episcopo consecrato expleri potest: quia est actus Ordinis Episcopalis: Unde per illa verba in formula expressa ibi -- traditionem, & consignationem dicti Degradati acceptavit, & in suum forum recepit, datur intelligi, quod Clericus criminis non efficitur de foro Sæculari, nec Judex laicus habet in eum Jurisdictionem, nisi postquam ab Episcopo fuerit actualiter degradatus, & pronunciatum non esse amplius de foro Ecclesiæ, etiamsi pro delicto quantumvis gravi, esset verbaliter depositus;

Q 4 ut

ut enim Clericus in Sacris constitutus ad mortem damnari valeat exigitur perneceffe Episcopi actualis degradatio, ut firmant Grass. de effect. Clericat. eff. 1. n. 822. & seqq. Guazzin. de defens. reor. def. 39. cap. 1. num. 10. Fagnan. in dict. cap. novimus num. 3. de verb. signific. & cæteri concordantes apud Raynald. observ. crim. tom. 1. cap. 7. §. 1. num. 199. & quatuor seqq.

12. **UNA CUM PROCESSU**. Degradatus debet consignari Judici laico una cum Processu, non tamen originali, sed publica, & integra illius copia: cum Sæcularis Judex non possit reum mori facere, nisi ex Processu formato per Judicem Ecclesiasticum, Ricc. dec. 329. num. 7. part. 3. quem sequitur Sperell. decis. 86. num. 24. An autem Judex laicus possit cognoscere de viribus sententiæ Tribunalis Ecclesiastici, & de revelantia probationum in eodem Processu deductarum, Raynald. observ. criminal. tom. 1. cap. 7. §. num. 1. 231. dubium movet, sed non resolvit, & remissivè se habet ad Cortiad. decis. 34. Grass. verò de effect. Clericat. effect. 1. num. 829. sic respondit — Aliqui pro concordandis contrariis opinionibus distinctione ista usi sunt: aut scilicet Clericus sit traditus Curie Sæculari pro crimine mero Ecclesiastico, ut est hæresis, & tunc Judex Sæcularis nihil ultra gerere, vel videre, vel cognoscere debet, sed statim exequi sententiam, quia ipse est incapax talis cognitionis, & jurisdictionis: aut verò de alio crimine Sæculari tractatur: ut est homicidium, vel etiam mixtum, ut est sacrilegium, cujus cognitionis est capax: ex quo in eis potest habere jurisdictionem, & isto casu opinio Bartoli est verissima (tenet enim Bartol. quod tunc possit cognoscere) &c. & num. 381. prosequendo dicit — At Decian. dist. cap. 4. num. 123. dicit: cum Judex Ecclesiasticus Clericum tradiderit Judici Sæculari, ut ipse circa penam sanguinis iudicet sequitur quod Judex laicus non teneatur illum mori facere, nisi ex Processu formato per ipsum Judicem Ecclesiasticum liquido appareat tali pœna esse dignum, & si hoc Judici laico non videbitur, poterit melius inquirere, & processum impingua-

re, & ratio est, quia ipse ita traditus non est à Judice Ecclesiastico condemnatus ad mortem, idè laicus Judex non poterit dici merus exequutor Judicis Ecclesiastici: quia ille dicitur Exequutor merus, qui alterius vel suam sententiam exequitur, à qua ei non licet recedere &c.

13. Hanc eandem distinctionem affert Vulpin. succ. Farinacc. part. 20. quest. 97. num. 14. per hæc verba — Sed in Criminalibus quando sumus in crimine Sæculari, vel mixti fori, in quo Judex Sæcularis jurisdictionem habet hoc casu non exequitur, nisi sibi exhibitò processu, & nisi sententiam viderit justam: quia cum traditus Curie Sæculari fiat ejus subditus, illum ut subditum judicare debet, cognita scilicet validitate sententiæ: Si vero criminosa sententia Ecclesiastica, tunc tenebitur exequi, absque alia cognitione, & ita firmus, Et idem ferè per eandem verba tenet Zuffi de leg. process. lib. 2. quest. 26. num. 18. & 19. & sequuntur quoque Ricc. in pract. part. 2. resol. 89. num. 1. vers. amplius secundo Bellet. decis. Cleric. part. 1. de sacro Cleric. pers. §. 13. Sperell. d. decis. 86. numer. 24.

14. Quid autem dicendum si Judex laicus ex privata scientia Clericum degradatum nosceret innocentem: per testes tamen in Processu de crimine plenè convictum, an inquam deberet eum morti tradere; Quæstio ista celebris est inter Theologos, & DD. & adhuc sub Judice lis est: cum tam pro affirmativa, quam pro negativa adfint valide rationes: Ego autem negativam sequor: Nam quamvis verum sit, quod Judex agit personam publicam, & sic judicare debeat secundum notitiam publicam, quæ habetur per allegata, & probata in processu, ut asserunt fautores affirmativæ sententiæ inter quos adest D. Thom. in summ. quest. 64. art. 6. & quest. 67. art. 2. Barbos. in cap. perniciosus numer. 9. de offic. judic. Ordin. & axiom. 171. numer. 2. Piafec. in pract. part. 2. cap. 4. tit. de person. judic. num. 30. Patierin. Tribunal. Regular. quest. 29. artic. 2. num. 44. & 45. & alii in magno numero ab eis allegati: Verum est etiam quod

quod decisio directa innocentis est ab intrinseco mala, & proinde jure naturæ, & Divino repugnans, unde dicitur in *Exod. cap. 23. infontem, & justum non occides*: lex verò obligans ad judicandum secundum allegata, & probata, est positiva humana: ideòque quod Judex, qui privatam notitiam habet innocentiae damnati, non debeat illum morti tradere, sed judicare secundum suam conscientiam tenent P. Felix Poteft. *Panormitan. in Examin. Eccles. num. 118. & 119. tom. 1. Barbof. dict. axiom. 137. num. 3. limit. 3. Pac. Jord. elucubr. tom. 3. lib. 13. tit. 5. num. 26. qui hæc habet* - *Limita in criminalibus, quia tunc debet imitari conscientiam Innocent. &c. sed quia limitatio non procedit sine contradictione, neque simpliciter. Lessius dict. dubio decimo, restringit quando ageretur de vita hominis, vel membri ejus; tunc enim si Judex certo sciat innocentem, ut privatum, non poterit condemnare ex allegatis in contrarium prout ex multis rationibus, & DD. auctoritatibus ipse probat, contrariam nihilominus sententiam fatetur esse probabilem.* Pirhing. *in jus canon. libro primo, tit. 32. qui post longum examen tandem huic Negativæ Sententiæ adheret num. 10. & 14.*

15. **PRÆSENTIBUS ET ASSISTENTIBUS.** An Prælati, & aliæ personæ in Dignitate Ecclesiastica constitutæ, quæ Degradationi interesse debent juxta Concilii Decretum, debeant assistere tanquam conjudices, vel potius adhibeantur pro actus solemnitate, altera est quæstio: Nam Barbof. *allegat. 110. num. 26. quem sequuntur Guazzin. Jun. ad defens. animar. libr. secundo, defens. sexta, cap. 44. num. 41. Bifs. hiorurg. litter. D. verb. degradatio num. 78. §. decimo, tenet illos assistere debere tanquam conjudices, & suffragium dare debere.* At Fagnan. *in cap. qua num. trigesimo secundo, de consecrat. Eccles. vel Altar. dicit eos non debere interesse examinationi causæ, vel Processui, sed actuali Degradationi assistere, ut simplices Assessores: huic Fagnani Sententiæ se subscribit Passerin. in cap. quoriam num. vigesimo quarto, & sequentibus de hæret. in sexto,*

ubi ex Decreto Congregatio Concilii, quod etiam refert Gallemart. *supra capit. quarto, session. decimatertia, de reformat.* probat personas hujusmodi intervenire pro actus solemnitate, & hæc est veritas: Quidquid enim dicendum esset inspecto jure antiquo; hodiè attentata Concil. Tridentin. sanctione *capit. quarto, session. decimatertia, de reformation.* qua Canones antiqui hac in parte innovati sunt, personæ in Dignitate Ecclesiastica constitutæ nil aliud agere debent, quàm præstare præsentiam, & assistentiam, quia nullum verbum legitur ex quo significetur, ac inferatur has personas convocandas esse tanquam Conjudices; quod certe Concilium expressisset, si voluisset, à pluribus Judicibus degradandos; judicandos esse: imò cum Episcopus possit convocare Capitulum, & alias personas etiam laicas extra Diocesim, ut communiter tradunt Fagnan. & Passerin. *locis supra citatis, & Pirhing. in jus Canon. libr. quinto, titul. septimo, de hæret. num. 89. versiculo notandum secundo, fit evidens, quod non debent esse Judices.*

16. Tunc enim solum in Criminalibus Episcopus utitur Conjudicibus, quando procedit contra Capitulares; quia Adjuncta ad formam Concilii deputandi *session. 25. cap. sexto,* habent votum decisivum: & tenetur observare sequentia. Notarium ipse solus eligit, & deputat. Fiscalem quem maluerit assumit. Locus ab eo eligitur, ubi conveniri debeat dummodò non eligatur Ecclesia. Adjunctos Deputatos à Capitulo esse Conjudices, & nihil per se posse statuere. Decreta omnia faciendâ sunt ab Episcopo cum intervenitu Adjunctorum, exprimendo Episcopum ita decrevisse etiam de consilio, & assensu N. N. Adjunctorum. Omnia exequenda communi nomine, & mandata relaxanda. Ita fuit responsum à *Sacr. Congregat. Concil. Cardin. de Castro Archiep. Hispanen. 1. Septembris 1589. lib. septimo, litter. pag. 72.*

17. Notandum tamen est quod Concilii dispositio non habet locum, nisi in Capitulo exempto, ut patet ex declarationibus relatis à Gallemart. *supra*

pra d. cap. 6. & re examinata auditis partibus respondit quoque Sac. Congregat. Episcop. in una Giennen. 5. Februar. 1700. in qua cum Episcopus instaret pro revocatione Decreti à Capitulo (iplo Episcopo inaudito) obtenti quo injungebatur eidem, quod procederet cum Adjunctis, & Capitulum exemptionem prætenfam non probaret, ad relationem Eminentiss. Card. Tanaræ resolutum fuit — prævio recessu à decis. Episcopum posse procedere sine Adjunctis.

18. IN ORATORIO PUBLICO. Degradatio debet fieri in aliquo Oratorio publico, vel Ecclesia: quamvis locus Sacer non sit de substantia actus: Nam sicuti Clericus in Ecclesia Ordines suscipit, ita convenit, ut illorum in ea exercitio, & executione privetur, ut ab opposito probat Text. in cap. Episcopus 65. 11. quest. 3. Bonacin. de degrad. punct. unico num. 16. Guazzin. Jun. ad defens. Animar. lib. 2. d. def. 6. d. cap. 44. num. 45.

Modo di fulminare la Scommunica dopo fatte le trè publiche monizioni, e ricevuto il publicetur del Tribunale.

FORMULA XII

SUMMARIUM.

- 1 Excommunicatio debet publicari modo prescripto à Sacris Canonibus.
- 2 Monitorium Papæ in forma significavit non potest alterari, sed debet publicari prout jacet.
- 3 Excommunicatio non debet fulminari modo insolito.
- 4 Excommunicatio separat fidem à consortio fidelium, & est aeterna mortis damnatio.

D'Ordine di Monsignor Illustriss. & Reverendiss. N. Vescovo d'N. (ò d'altro legitimo Superiore Ecclesiastico, c' haverà conceduta la Scommunica,) si fulmina la presente Scommunica ad istanza di N. N. contro quelli c' hanno notizia, e scienza delle cose contenute nel presente publicato Monitorio, e che non hanno rivelate, ò che occupano, e ritengono le cose spettanti al detto instante: cioè con questa fulminazione di Scommunica, che si publica coll' autorità data da GIESU^s CRISTO a' suoi Ministri, si dichiarino esclusi, e separati dalla Communione de' Fedeli, indegni, & incapaci d'ogni bene spirituale, che si fa nella Santa Chiesa, e si condannano alla morte eterna dell' Inferno.

ADNOTATIONE.

LA PRESENTE SCOMMUNICA.
Cum in præcedenti formula actum fuerit de degradatione Clericorum, & de modo illos excludendi ob delictum à protectione Ecclesiæ: non videtur incongruum, quod hic ponatur forma excommunicationis, qua ob inobedientiam, & contumaciam præstitam mandatis Ecclesiæ, etiam laici segregantur à consortio fidelium.

1. Porrò Rector Ecclesiæ, sive alius Sacerdos, dum actualiter fulminat ab Altari die festo post lectum Evangelium

(non tamen in festis solemnioribus) supradictam excommunicationem, debet tenere candelam accensam manu dextera, & in sinistra Cedulam excommunicationis, & prolatis istius ultimis verbis, Cedulam combure, & unà cum candela ardente in terram cum contemptu projicere; pedibusque conculcare, & extinguere coram Populo, juxtà modum traditum, tum à Canone in capit. debent 106. 11. quest. 3. tum à Bonifacio VIII. in extravag. commun. de decim. cap. unico in fin. tum à Joanne XXII. eodem loco in extravag. unica de furt. circa medium, tum deum in hoc meo Formular. part. 1. annot. ad.

ad form. 17. tit. 6. num. 1. & 2. & ita servatur in Alma Urbe: Candela autem non retinetur ad aliquem usum, sed foras projicitur, ut monet gloss. in dist. cap. debent.

2. PUBLICATO MONITORIO.

Quod scilicet expeditum fuit auctoritate ordinaria juxta formam à me traditam par. 1. tit. 6. Formula XVI. Si enim monitorium esset impetratum à Summo Pontifice in forma Significavit: pars ad cujus instantiam fuit expeditum, non posset formare, & publicare alia capita ultra expressa in ipso monitoriali rescripto; sed esset publicandum ad verbum, non alterando sensum, sermonem, nec verba (licet possit publicari materna lingua) alias excommunicatio esset nulla, tanquam lata à Delegato, non servata forma rescripti: nisi fortè adesset clausula -- *Latius arbitrio tuo, vel significantis*, quæ tamen raro apponitur, ut advertit Genues. in prax. cap. 1. notab. 12. quem sequitur Lazar. quæst. canon. sect. 1. quæst. 18. num. 17. & 18. & notat etiam Gavant. manual. Episcop. verb. excommunicatio n. 20.

3. **CON QUESTA FULMINAZIONE.** Fulminatio excommunicationis, non debet fieri modo insolito, & à Sacris Canonibus, & ab Ecclesia non recepto, nec probato, nec minus verbis imprecatoriis, aut alio modo actionem, tam seriè vilescitibus Gavant. loc. cit. num. 39. sed gravitate, & proprietate Ecclesiastica, modo, aut simili quo supra: ut docet in terminis Lazar. quæst. canonic. sect. 1. quæst. 19. num. 6.

4. SI DICHIARANO ESCLUSI ETC.

Moneatur de Ordine Sacr. Congreg. Immunitatis N. ad discedendum ab Ecclesia N. (sive loco immuni N.) ad quam (seu quem) confugit, & in qua (seu quo) modò moram trahit: quoniam *justis de causis*, terminum peremptorium ad parendum trium dierum ab executione presentium ei præfigimus sub pœna abstractionis per vim, & referatur omni &c.

N. Episcopus N. (sive Vic. Gen.)

Die ... Detulit mihi Cancellario infra scripto, Cujus Nuncius publicus hujus Tribunalis medio ejus juramento, se personaliter munuisse supradictum N. confugam

E SI CONDANNANO ETC. Ponuntur in Formula hæc verba, ut Populus edoceatur de effectibus excommunicationis, & magis illam incurere pertimescat: excommunicatio enim excludit, & separat fidelem à communione fidelium, & est æternæ mortis damnatio, ut explicat gloss. in cap. præsentii verb. *declaramus circa fin. de sent. excommunicat. in 6. & in clement. unica vers. excommunicationis de exception.* Cætera quæ ad hanc rem pertinent vide in 1. par. annot. ad form. XV. d. tit. 6.

Monitionis contra Confugas, recedendi à loco immuni.

FORMULA XIII

SUMMARIUM.

- 1 Confugientes ad loca immunia non sunt extrahendi sine causa justa.
- 2 Confugientes ad loca immunia quibus de causis extrahantur, & num. 3.
- 4 Confugientes ad Ecclesias debent suscipi, & qui illos exturbat meretur reprehendi.
- 5 Confugientes ad Monasteria Regularium non possunt à Regularibus expelli quoties disciplinam regularem non perturbent, quamvis essent censuris ligatis, vel Infideles, ut Hebræi, Turcæ.
- 6 Confugæ extractio à loco immuni non fit sine processu.

fugam in Ecclesia N. (seu loco immuni N.) ad discedendum ab ea (vel eo) & in propriis manibus copiam integram suprainsertæ monitionis reliquisse, & ita retulit &c.

Ita est N. Cancellarius Curie Episc. N.

ADNOTATIONES.

1. **JUSTIS DE CAUSIS.** Quia immunitas Ecclesiis concessa, tribuere non debet delinquentibus impunitatem: ideo Sacra. Congregatio Immunitatis, solet præcipere Ordinariis locorum, ut homines perditos, & facinorosos, ad illas confugientes, juris remediis, ac etiam per abstractionem propellant, & non solum ab Ecclesiis, & locis immunibus ipsis subiectis, sed etiam exemptorum. Verum quia non pauci cortici verborum Epistolæ enciclicæ inhærentes, & deservientes, sæpè privilegium debenti auferunt, & indirectè vulnerant contra mentem Congregationis, & monitum text. in cap. quanto de privil. ideo hîc in formula pununtur verba notata, ad demonstrandum, quod confugientes ad loca immunita, non sint expellendi, nisi præcedant causæ justæ, utpotè quia Confugio abutantur.

2. Hocque mirificè probat Constitutio excerpta ex Concilio Ephesino, per extensum relata à Petro Phitæo in notis ad Cod. libr. primo, titul. 12. post l. patent de his qui ad Eccles. confug. quam ipse vocat Edictum Regium, in qua inter cætera hæc habentur -- Pateant proinde trepidis Magni Dei Tempia, supplices fugientes communi suscipiat ara; nec ulla veluti superior comminatio divinum auxilium, quod omnibus ex æquo sese offert, ab ejus aedibus audeat propulsare. Qualis enim Naufragorum in suis calamitatibus misericordia reliqua erit, si litius præcludas, & fontem siti laborantibus perturbas, aut quænam humanis calamitatibus medicina supererit, si calamitatis Deus ipse denegetur? Nostri igitur temporibus non solum Sacrosancta Altaria, & quadratum Populi Oratorium murorum ambitu circumseptum, confugientium securitati conferre sancimus: sed quidquid præterea inde est loci usque ad Ecclesiæ fores extremas, per quas preces facturi primum ingrediuntur, hoc totum con-

fugientibus misericordiam esse defuimus, & constituimus.

Et infra - Ita tamen ut nemini confugientium in Dei Templo, aut apud sacras aras manere, aut cibum sumere, aut dormire, aut etiam pernoctare liceat; idque non modo Clericis propter religionem fieri prohibentibus, sed ipsis quoque confugientibus sacra pietatis causa detrectantibus: nè qui confugiunt, dum usus proprios sacris rebus admiscunt, impuro animo confugere videantur, & qui hujusmodi turpitudinem à sacris altibus arcere possunt, pietatem cui deseruiunt, violare videantur.

Et inferius -- Ferrea autem, vel alterius generis arma ad defensionem comparata, ne confugientes habeant, neve intra Sanctam Ecclesiam inferant omnimodo prohibemus &c. Quamobrem qui sine armis ad Sanctum Dei Templum, vel ad Sanctum Altare in quacumque illigente, vel in hac Civitate confugerint, in Templo dormire, aut etiam in Altari, vel in ipsis locis cibum sumere, citra ullam injuriam à Clericis prohiberi debent. Et ita res hæc erga eos gerenda est, ut non à prohibente injuria inferri, sed religionis ratio rem, quæ geritur exigere videatur. Proinde illos paventis de Sanctitate, ac puritate loci commoneant; religioni cum humanis necessitatibus nihil commune esse doceant &c. intelligant religionem humanis sordibus, naturalisque necessitatibus injuria contaminandam, aut profanandam non esse ei, qui per eam ipsam religionem tueri se abjurata velit. Quod si quispiam nihil his omnibus anpverit, aut assensus fuerit, tum demum religio multitudini anteferatur, & ex Divinis locis ad ea, quæ superius dicta sunt, cum propulsæ audacia.

Et paulò post -- Quod si quispiam sacri actus aliquod istorum nostrorum Deceptorum in quocumque Ecclesiastico loco violaverit, sive id fiat extra templum, sive intra templum, sive etiam circa templum, jubemus, ut confestim Episcopi auctoritate à

te à solis Clericis arma deponere compellatur, & severius etiam pro sua salute, spe illi data atque fiducia, quod Religione, ac pietate securius manietur, quam armorum presidio. Quod si legis nostræ auctoritate, voceque Ecclesiastica commune facti in vesania sua perseverent, neque arma, quæ præter suas, non salutis, sed tyrannidis, & Sacriligii audacia cœperant, reliquerint: sciant quod tot tantisque Denunciationibus, ac præceptis placata Religione, & à nostra serenitate, & ab Episcopis excusatione facti Deo reddita, pro sui sceleris ratione, etiam per armorum ingredientium vim abstrahentur, & omnium calamitatum generi subjicientur, &c.

3 Hinc inquam edocentur Episcopi, quod licet eis injungatur ab Urbe expulso à locis immunibus malorum hominum delinquentium, non de omnibus, neque de miseris intelligendum venit, sed de illis delinquentibus, qui vel loca Sacra prophanis operibus fœdant, vel in ipsis actu, vel habitu delinquere non verentur: tunc enim quia indignos se reddunt protectione Ecclesiæ, ut dicit *Glos. in cap. fin. de Immunit. Eccles.* merito expelli debent, prout jubet Sanctio mox supra relata, & *Sacr. Congreg.*

4 Cæterum in aliis casibus, & præsertim non exceptis, non debent expelli, sed suscipi, quia habent jus confugiendi, & qui vellet expellere, illos jure confugii privaret, & graviter peccaret contra justitiam, per text. expressum in *l. presenti, C. de his qui ad Eccles. confug. ibi—Præsenti lege decernimus nullos penitus cujuscunque conditionis sint de Sacrosanctis Ecclesiis, orthodoxæ fidei expelli.* Et infra — *ex his ergo locis eorumque finibus nullos expelli, aut ejici aliquando patimur: nec in ipsis Ecclesiis reverendis, ita quemquam detineri, atque constringi, ut ei aliquid victualium rerum, aut vestis negetur, aut requies,* *Guazzin. Jun. ad defens. anim. lib. 2. defens. 1. cap. 14. n. 7.* non obstante, quod possent in alium locum immunem se recipere, quia habent electionem confugiendi ad omnem locum immunem, & propterea, qui eos exturbat, meretur acriter ab eadem Sac. Congr. repræhendi, tanquam immunitatis violator, *Sac. Congreg. Immun.*

in Neap. 21. Aug. 1694. l. 1. decr. Vall. p. 140.

5 Et quod dico de Ecclesiis, & locis immunibus Ordinario subjectis, intelligi etiam procedere in Ecclesiis, & Domibus Regularium, qui quoties confugientes ad illorum Monasteria modestè se gerant, quietem, disciplinam Regularem non turbent, neque moribus inficiant, non debent, nec possunt illos expellere, Thom. del Bene. *de immunitat. part. 2. cap. 16. dubit. 48. per tot.* quem refert, & sequitur Sabell. *Summ. div. tractat. §. immunitas num. 26.* imò si confugiens sit pauper, quod teneantur illi dare alimenta, inquit Guazzin. *loco citato num. quarto,* quamvis essent Excommunicati, suspensi, aut ab ingressu Ecclesiæ interdicti; quia Censuræ non inducunt privationem privilegii, nec privant hominem ab ingressu Ecclesiæ materialis, sed formalis, videlicet ab ingressu in Ordine ad audienda Divina Officia, *Dian. part. 6. tract. 1. resolut. 26. Sebast. Medic. in Summ. peccat. capit. de censur. Eccles. capit. 9. quæst. 9. Sayr. de censur. lib. secundo, cap. 10. num. 19. & lib. 4. cap. 7. num. 12. & sequentibus, & lib. 5. cap. 9. num. 26. P. Fælix Potest in exam. Eccles. nu. 678. tom. 1. imò quamvis essent infideles, ut Hebræi, Turcæ, Sac. Congregat. Immunit. in Sarzanen. 26. Septembris 1651. lib. 4. Dec. Paul. fol. 160. à tergo, & Cathacen. 18. Februarii 1631. lib. 2. Dec. Pauluc. fol. 95. à tergo.* Quidquid sit de illis Regularibus, qui juxta proprii instituti Statuta ab Apostolica Sede approbata, Bannitos, fures, aliosque similes delinquentes in Monasteriis receptare non possunt, prout habere Augustinianos refert Lantusch. in *Theatr. regular. part. secunda, verb. inquisiti num. 1.*

6 Porrò dum confuga monitioni non parat, & Episcopus facultate sibi à Sac. Congr. tributa vult uti, & à loco immuni illum vi extrahi facere, & ad carceres deduci, constare debebit in actis de abusu confugii, idest de causis propter quas reus meruerit inde abstrahi, & postea Processum transmitti ad eandem Sacram Congregationem, quam ulterius reddet instructam de delicto, seu delictis, de quo seu quibus ipse confuga reperitur inquisitus, gravatus, vel condemnatus, & illius

illius oraculum expectare. Mandatum autem de carcerando, seu extrahendo poterit concipi sequenti, vel simili modo.

Mandati de extrahendo Confugam a loco immuni.

FORMULA XIV.

SUMMARIUM.

1. Licentia extrahendi Confugam a loco immuni in casibus non exceptis, non

potest ab Episcopo concedi, nisi per delegato Sacrae Congregationis.

2. Qui delinquit in Ecclesia non ex proposito, sed accidentaliter, vel provocatus, vel infert vulnera, et membra non mutilat, gaudet immunitate, sed debet ab Ecclesia depelli, & num. 3.

4. De immunitate, & pertinentia ad illam remissive.

5. Ecclesia in quibus castibus per effusionem sanguinis polluat, vel non referuntur plures casus.

Tibi N. Baroncello nostrae Curiae, vigore facultatis Nobis à Sacra Congregatione Immunit. de Urbe concessae, committimus, & mandamus, ut accedas cum tuis Licitoribus ad Ecclesiam N. (sive Domum immunit. N.) ubi reperitur N. Confuga, & eum cum assistentia R. Presbyteri N. capias, & captum inde extrahas, & extractum sub tuta custodia ad Carceres nostros perducas, ibi retinendum ad liberam dispositionem ejusdem Sacrae Congreg. Te admonentes, ut captura, & extractio d. N. sequatur cum omni decencia, & reverentia loco immuni debita: quoniam, &c.

N. Episcopus N. Delegatus.

Ego infra scriptus testor, & cunctis indubiam fidem facio, qualiter die... hora... in Ecclesia N. (sive Domo immuni N.) à Baroncello N. ejusque Birruviti, vigore mandati Illustrissimi D. Episcopi fuit captus, & extractus à d. Ecclesia N. confuga, cum assistentia R. D. Presbyteri N. deputati, & cum omni decencia, & reverentia loco immuni debita, presentibus, & videntibus N. & N. Testibus ad id specialiter adhibitis, atque rogatis. In quorum, &c.

Ita est N. Cancellarius Episc. Curiae N.

ADNOTATIONES.

1. Licentia ista valde discrepat ab alia quam dedi tom. 1. tit. 6. form. 8. Nam illa conceditur ex justitia, & auctoritate Ordinaria pro extrahendis delinquentibus in casibus à Gregoriana exceptis ad requisitionem Curiae Sæcularis: hæc autem permittitur jure delegato, ad repellendas abominaciones à loco Sancto, ne vel improbis profana esse videantur ea, quæ Divina sunt, neque in Sacratibus Deo-

que dicatis locis liceat ea facere, quæ tibi in aliis quidem passim impunè fieri permittendum est.

2. Qui autem delinquit in Ecclesia non ex proposito, vel insidiosè, sed ex impetu, aut casu fortuito, vel accidentaliter, non dicitur Ecclesiam violare, & ideo gaudet immunitate, Host. in cap. de immunit. Eccles. Innoc. in cap. inter alia eodem tit. Sacrae Congregat. Episcop. in Brnonien. 13. Septembr. 1619. Gaudet quoque immunitate, qui in Ecclesia delinquit.

quit provocatus Sac. Congregat. Immunit. in Algar. 24. Martii 1637. lib. 3. fol. 37. Item gaudet ille, qui non occidit, nec mutilat membrum in Ecclesia sed infert vulnera, seu sfrisia Sac. Congreg. Episcop. in Januen. 16. Novembr. 1618. & Sac. Congreg. Immunit. in Cæsaten. 6. Maii 1653. libr. quinto Decret. Paul. folio 13. Conciol. resolut. criminal. verb. immunitas resol. 3. num. 13. ubi dat concordantes. Membrum autem dicitur quis mutilare, si abscindatur pes, oculus, manus, nasus, lingua, digitus autem, dens, barba, cartilago auriarum, non dicuntur membra, sed ad iudicia membrorum, Conciol. ibid. num. 14.

3. Verum etsi hæc, & similia delicta non excepta, confugam immunitate non privent: nihilominus, quia regulariter sine scandalo evenire, & non nisi à solitis delinquere, patrari, illum gravant, ut mereatur juxta supra deducta, & formam traditam, ab Ecclesiis, & locis immunitibus legitima auctoritate depelli, pro ut sunt etiam fraudolenti Debitores, Guazzin. ad defens. animar. lib. 2. defens. 7. addit. ult. num. 8. semper tamen adhibita cautela, ut neque indirectè incidat in manus Curiaæ Sæcularis.

4. Cætera ad immunitatem pertinentia vide in tom. 1. tit. 6. annot. ad formul. 8. & in Appendic. annot. ad Bullam Greg. XIV. pag. 286. & in annot. ad lit. Congr. Immunit. pag. 331. & iis, quæ de Ecclesia pollutione dixi in annot. ad form. 10. num. 27. tit. 6. adde sequentia.

5. Non polluit Ecclesiam effusio sanguinis facta ad propriam defensionem. Secundo facta casualiter, aut ab infante, vel infano. Tertio si vulnus fuit factum extra Ecclesiam, & percussus ingrediatur intus, & ibi effundatur sanguis, aut moriatur: secus si unius inferatur intus, & percussus sit egressus extra, & ibi sanguis effusus, vel ductus ad Domum post paucas horas moriatur, nam tali casu injuria fit Ecclesie, quia data fuit in ea causa physica effusionis. Quarto si secetur vena violenter, dummodo non sequatur mors: quia vena naturaliter est copiosi sanguinis emissiva. Quinto, si quis fortè cum aliquo contendens pugno eum percutiat in

naribus, & flueret sanguis in magna quantitate. Sexto ex vulnere, & effusione Sanguinis hominis mortui, puta cum quis vulneravit Cadaver inimici. Polluit è contra recisio digiti, ratione notabilis effusionis. Secundo, occisio fidelis facta in Ecclesia ab Hæretico ob fidem. Tertio, occisio unius ex errore facta pro alio in Ecclesia. Quarto, verberatio alicujus facta in Ecclesia si sequatur intrà breve tempus mors, licet non sit effusus sanguis, P. Felix Potest. Panormic. in Exam. Ecclesiastico num. 576. & 577. tom. 1. plenius Sayr. de censur. lib. 5. cap. 16. per tot. Nicol. lucubr. Canon. lib. 5. tit. 39. de sentent. excommun. num. 232.

Edicti prohibitionis accessus ad Monasteria Monialium.

FORMULA XV.

SUMMARIUM.

- 1 *Votum Religionis est Sacrificium Deo gratissimum.*
- 2 *Officium Episcopi quale sit ostenditur.*
- 3 *Episcopus concedit licentias ingressus in clausuram monialium quantumvis exemptarum.*
- 4 *Moniales tempore bacchanalium aut recreationis non utuntur veste virili, neque armis se accingunt.*
- 5 *Episcopus circa ea, quæ pertinent ad clausuram potest processus construere, & Moniales exemptas examinare inconsultis Superioribus eorundem.*
- 6 *Moniales exemptæ confiteri non possunt confessario ab Episcopo Diocesano non approbato.*
- 7 *Superior Regulares Monialium non potest Confessiones earundem audire, nisi præcedat approbatio Episcopi.*
- 8 *Episcopus in casu negligentia Superiorum Regularium, & ex alia legitima causa, potest deputare confessarium extraordinarium monialibus Regularibus subiectis, &*

nu-

- num. 9. & 10. & afferuntur causæ .
- 11 *Moniales non debent alloqui cum exteris ad fenestrellam communionis .*
- 12 *Hebræi non debeat accedere ad collocutoria Monialium .*
- 13 *Hebræi quibus de causis tollerentur ab Ecclesia demonstratur .*
- 14 *Licentia ingressus in clausuram Monialium à nemine dari potest sine approbatione Episcopi, non obstante privilegio, seu consuetudine .*
Ingressus in Monasterii clausuram neque Magistro Cæremoniarum, neque consanguineis Monialium occasione consecrationis ipsarum permittitur . ibi .
- 15 *Licentia egressus à clausura concedi non potest monialibus ab Ordinariis, nisi in casibus in Bulla Pii V. contentis .*
- 16 *Episcopus ad custodiendam clausuram monialium, etiam exemptarum potest uti censuris .*
- 17 *Regulares alloquentes cum sola Abbatissa incurrunnt pœnas quibus afficiuntur .*
Subcollectores accedentes ad colloquendum cum monialibus incurrunnt eadem pœnas . ibi .
Judex non potest accedere ad Collocutorium monialium ad interponendum Decretum in contractu puella secularis sine licentia .
Clerici frequentantes Collocutoria Monialium sunt suspendendi . ibi .
- 18 *Episcopus potest etiam semogentia Superiorum Regularium, visitare clausuram per se ipsum, vel per suum Vicarium Generalem .*

Essendo lo scopo, e il fine dello Stato Religioso, la perfezione della vita Christiana, à cui per giungere si tolgono con esso gli ostacoli, che Pimpediscono, e con i tre tenaci legami d'una perpetua Povertà, Castità, & Ubbidienza, si rinunzia al Secolo, e'l Religioso, e Religiosa si consacra tutta senza riserva alcuna al servizio di Dio, al quale non solamente fa professione d'ubbidire in tutte le cose, mà anche al Superiore che è in suo luogo, giudicando col *Sacrificio gratissimo*, ch'ha fatto à S. D. M. della propria volontaria, che tutto quello, che comanda il Superiore sia giusto, giovevole, e ragionevole, purchè non sia contrario alla Legge di Dio, & alla regola professata. Quindiè, che desiderando, e volendo noi per quanto è dal canto nostro, che le Vergini consegrate à Giesù Christo co' Voti solenni di Religione, non siano distolte, e ritirate da questo fantissimo fine.

- 1 **Comandiamo, e proibiamo a tutte le Monache de i Monasteri di questa Città, e Diocesi, ancorche fossero soggette alla giurisdizione de Superiori Regolari, o in altra maniera esenti, che non possano parlare con secolari dell'uno, e l'altro sesso, nè con Regolari, di qualsivoglia, stato, grado, preminenza, e Religione, senza nostra licenza in scritto, ancorche fosse per breve spazio di tempo, e per motivo di conferire cose spirituali, o discuffarsi: ecce tuati il Padre, Madre, Sorelle, e Fratelli carnali secolari, o affini in primo grado; i quali fuori del tempo dell'Avvento, Quaresima, e de giorni ne' quali le Monache haveranno fatta la comunione, potranno parlare senza licenza, quando ciò non venga proibito dalla Regola, o Constitutioni dell'Ordine.**
- 2 **Che ottenendo da noi la Licenza, debbano presentarla in mano della Madre Abbadessa, e non vadano alla grata, se prima non habbiano da essa impetrata con la licenza la benedizione, e non vi siano le Ascoltrici: procurando di schivarà discorsuotiosi, & inutili, e di sbrigarfi con brevità dall'affare per cui si sarà ottenuta la licenza.**

3. Che non vadano à parlare alle grate, che corrispondono in Chiesa, e molto meno *al finestrino della Communione*, ma solamente à quelle del publico Parlatorio in hore congrue.
4. Che in occasione di fiere, o mercati, nè in qualunque altro tempo, non ammettano, nel Parlatorio Mercanti, o altri venditori di merci *massime Hebrei*, senza nostra espressa licenza, la quale concederemo secondo, che conosceremo esser conveniente, e ragionevole.
5. Che i Superiori Regolari, o d'altri Monasteri esenti, non ardiscano di dar licenza a nessuna persona, ancorche fosse per cosa necessaria d'entrare nella Clausura, senza la nostra approvazione in scritto *non ostante qualsisia statuto, Privilegio, o consuetudine contraria*, sotto pena delle Censure.
6. Ammoniamo tanto i Regolari, quanto i Secolari, dell'uno, e l'altro sesso laici, & Ecclesiastici ad astenersi dall'accesso de' parlatorj di detti Monasterii e d'altri luoghi della Clausura de' medesimi per parlare con Monache quando non habbiano la nostra licenza: poiche contravenendo alla nostra ammonizione, e proibizione, procederemo contro di loro alle pene dovute, *ed anche delle Censure secondo la minore, o maggior gravezza della transgressione*.
7. Ricordiamo finalmente à tutte le Religiose à considerate l'utile, e l' merito, che proverà loro dall'osservanza del presente nostro Editto: giache per mezzo dell'ubbidienza, tutte le opere divengono migliori, e le azioni, che per se stesse non hanno merito, si fanno meritorie, e grate à Dio, e che all'incontro mostrandosi nell'esecuzione de nostri ordini disubdienti, & inosservanti (non potendo più disporre delle proprie volontà) offenderanno gravemente quel Signore, à cui già l'hanno consagrate, non eseguendoli, e disprezzando i mezzi, che conducono al fine nel principio accennato. Et il presente affisso, che farà &c. vogliamo &c. Dato &c.

N. Vescovo N.

N. Cancelliere.

ADNOTATIONES.

1. COL SAGRIFICIO GRATISSIMO. Votum enim solemne Religionis offert Deo totum, quod habet homo, sic gratissimum ei est holocaustum. Habet homo triplex bonum. Primum bona externa, quæ secum affert Religiosus Deo per votum voluntariæ paupertatis. Secundum, bona proprii corporis, quæ offert per votum continentiæ, quæ abrenunciat delectationi corporis. Tertium bona Animæ, quæ offert Deo totaliter per obedientiam, per quam quis offert Deo propriam voluntatem, quod est maximum Sacrificium, Donat. *prax. rer. regular. tom. 4. tract. 1. de stat. Relig. quæst. 5. num. 9. & seqq.*

Monacelli Form. Pars II.

2. PER QUANTO E' DAL CANTO NOSTRO. Officia Episcopi sunt, impedire malam doctrinam, supplicare Deum, & orare pro Populo, ut ira Dei ab eo avertatur: ordinare Ministros Ecclesiæ cum cauthela, præbere bonum exemplum, justitiam distributivam servare: officium prædicandi adimplere, & fructum expectare, patienter sustinendo, ut omnes erudiat, & ad salutem dirigat: sic docuit D. Paulus scribendo ad Timotheum in prima, & secunda Epistola, & ad Titum *cap. 1. & 2.*

3. Item jure novo Ecclesiastico, tenetur invigilare ad Custodiam Clausuræ Sanctimonialium, quarum cura eisdem præcipue commissa est *cap. unico §. fin. de stat. regular. in 6. quod Concil. Trid.*

R

Trid.

vid. innovavit sess. 25. de regul. cap. 5. idedque prohibet accessum, & ingressum in Clausuram absque sua licentia, etiam in Monasteriis exemptis, vigore facultatis tributæ in Decreto generali a Sac. Congregat. Concilii Papa approbante emanato de anno 1610. & iterum renovato anno 1630. in Bellunen. in qua dicitur - *Leto in Sac. Congregat. Decreto circa ingredientes septa monasteriorum, omnes censuerunt illud esse edendum, & est tenoris sequentis* -- Tamen si alias Sac. Congregat. Concilii declaravit licentiam ingrediendi septa Monasteriorum Monialium exemptarum, & Regularibus subjectarum ex vera tamen necessitate, quæ Moniales respiciat conceden., seu acceden. ad loquendum cum Monialibus pertinere ad ipsos tantum Superiores Regulares; Nihilominus sub die 13. Novembr. 1610. quo magis Clausuræ observationi consulere-tur, facultate sibi à SS. D. N. tributa statuit, & decrevit, ut deinceps intra huiusmodi septa ingredi nemini liceat, nisi licentiæ in casibus necessariis conceden. nedum à Superioribus Regularibus ad. Monasteriorum, sed etiam à locorum Ordinariis obtenta fuerint, non obstant. quibuscumque legibus, statutis, & consuetudinibus etiam immemorabilibus. Postremo autem ad removendam omnem dubietatem, quæ ex huiusmodi Decreto forsari vix potest, negotio iterum in Sac. Congregat. proposito, atque SS. D. N. relato.

Die 21. Martii 1630. Sanctitas sua declaravit huiusmodi à Superioribus Regularibus non esse petendas in illis locis in quibus adest consuetudo, ut istæ ab Episcopo tantum concedantur, hoc en. in casu statuit, & decrevit, talem consuetudinem esse servandam, & ipsorum Episcoporum tantummodo licentias sufficere etiam privativè quo ad ipsos Regulares lib. 4. decr. pag. 30. Et concordant alia Decreta Congregation. Episc. & Regul. quæ retuli tom. 1. annot. ad for. 19. tit. 11. nu. 7.

4. Item in eisdem Monasteriis exemptis non solum potest, imò debet prohibere ne Moniales tempore Bacchanali aut aliis temporibus recreationis, utantur habitu virili neque arma cuiusvis speciei tractent, ut mandavit olim Sac.

Congregat. Episcop. in Ferravin. 27. Aprilis 1604. sic rescribendo -- *Prohibeant Ordinarii ne Moniales Monasteriorum tam cit. quam Superioribus Regularibus subjectarum in Bacchanalibus, vel aliis temporibus recreationis utantur habitu virorum, neque cuiusvis speciei armis se accingant. Est enim hoc odibile Deo, ut habetur in Deuteronomii 22. ibi -- Non induatur Mulier veste virili, nec vir utatur veste feminea, abominabilis enim apud Deum qui facit hæc.*

5. Et non tantum huiusmodi Edicta proponere, promulgare; sed ad effectum probandi delicta circa clausuram, & circa administrationem eorum honorum, nec non accessum ad Monasteria, & colloquia cum Monialibus, examinare potest etiam ex officio ipsas Moniales, & alias personas intra septa degenas & quomodolibet exemptas, ut declaravit Sac. Congregat. Concilii in Nullus 24. Augusti 1632. lib. 14. Decr. pag. 631. Superioribus Regularibus inconsultis, & irrequisitis, qui si obstare tentaverint, poterit Episcopus illos censuris coercere. Sac. Congregat. in Colimbricen. 26. Martii 1640.

6. **O DI CONFESSARIUM** Moniales Regularibus subjectæ, & confiteri non possunt Confessario ab Episcopo non approbato, non obstante contraria consuetudine ex Constit. Greg. XV. quæ incipit *Inscrutabili*, & respondit à Congregat. Concilii in Carducen. 12. Junii 1658. in qua ad instantiam Monialium S. Clarae propositis dubiis.

- I. *An habere possint Confessarium extraordinarium ab Episcopo Diocesano, non obstante contradictione Superiorum Regularium, quibus eadem Moniales subijciuntur.*
- II. *An confessarius eisdem Monialibus deputatus à suis Superioribus Regularibus debent necessario approbati ab eodem Episcopo Diocesano non obstante consuetudine, ut præteritur immemorabili? Et proinde resolutio.*

Ad 1. habere posse Confessarium Extraordinarium ad Epi-

Episcopo Diocesano in casu negligentiae Superiorum Regularium.

Ad 2. Confessarios; etiam Extraordinarios Monialium, etiam Regularibus subjectarum post Constitutionem Gregor. XV. hac de re editam, nullatenus posse earum Confessiones audire, nisi prius ab Episcopo Diocesano idonei judicentur, & approbentur, non obstante quacunque contraria consuetudine lib. 19. Decr. pag. 60.

7. Et propositio etiam dubio pro parte Abbatis Generalis Vallumbrosanorum: An ipse possit audire Confessiones Monialium sibi subditarum absque precedenti approbatione Episcopi Diocesani eadem congreg. sub die 13. Novembris 1637. respondit non posse.

8. Et ulterius non solum potest Episcopus deputare Confessarium Extraordinarium Monialibus Regularibus subjectis in casu negligentiae eorum Superiorum, ut censuit Congregatio in resolutione primi dubii in dicta causa Cadurcen. sed etiam ex alia legitima causa, & alterius Ordinis, vel Sacerdotem Saecularem idoneum, ut eadem Sac. Congreg. respondit in Canevad. 20. Decemb. 1631. lib. 14. Decr. pag. 553. super qua tamen causa oneratam voluit conscientiam deputantis.

9. Una autem ex legitimis causis intercederet, sit Superior Regularis petentibus Monialibus bis, vel ter in anno dare recusaret Confessarium Extraordinarium, vel Ordinarium finito triennio nollet remove: Nam nec primum denegare potest, (imò tenetur offerre) nec secundum confirmare, prout declaravit dict. Congregat. Concilii in Salutarium, in qua proponentibus Monialibus.

I. An Archipresbyter Cathedralis, cui imminet cura animarum possit esse Confessarius Ordinarius Monialium?

II. An Episcopus possit denegare Monialibus petentibus Confessarium Extraordinarium bis, vel ter in anno.

III. An confessarii Ordinarii possint ultra triennium durare, & maximè per longum tempus?

IV. An Confessionalia Monialium possint esse in Sacristiis, vel Domibus, quas inhabitant Confessarii?

Sac. Congreg. die 20. Septemb. 1642. respondit.

Ad 1. Non posse, sed posse indulgeri.

Ad 2. Non posse, imò teneri offerri.

Ad 3. Singulis triennis mutari debere.

Ad 4. Non posse, sed extare debere in Ecclesiis Monasteriorum. Salutarium lib. 17. Decr. pag. 103.

10. Item legitima quoque causa talis deputationis adesset, si Superior Regularis Monialis graviter infirmæ Confessarium extraordinarium denegasset: quoniam Monialibus in articulo mortis constitutis, Confessarium extraordinarium petentibus, esse omninò concedendum, etiam si bis, & ter in anno habuissent, declaravit ead. Sac. Congreg. in Nullius 6. Aprilis 1647. lib. 18. Decr. pag. 323.

11. AL FINESTRINO DELLA COMMUNIONE. Nunquam est permittendum, quod loco usui tam Sacro destinato Moniales abutantur ad colloquendum cum exteris; sed strictè prohibendum, prout strictè id prohibet Synod. Fasen. in tit. de Monial. §. 10. Crispin. de visitat. part. 2. §. 42. nu. 61.

12. MASSIME HEBREI. Quia antiqua Judæorum improbitas tanto execrator consistit in filiis, quanto ipsi ad cumulandam Patrum suorum mensuram in Dei filio repudiando gravius deliquerunt (sunt verba prohæmialia Bullæ Gregor. XIII. 70. ad reprimenda illorum flagitia emanatæ,) ideo alias

R 2 Sac.

Sacr. Congreg. Episcoporum vetuit accessum hebræorum ad Monasteria Monialium in *Ravennaten.* 28. *Novembris* 1594. quod decretum referunt etiam Gavant. *Manual. Episcop.* vers. *Hebræi* num. 22. Nicol. in *Flosc. verb. Judæi* num. 10. licet hodie in multis locis non fervetur, & propterea deberet iterum innovari.

13. Nam quamvis non ignorem, quod Ecclesia iustis de causis illos toleret nempe. Primò, quia plures ex illis in diem convertuntur. Secundò propter honorem Patriarcharum, & Prophetarum, ex quibus Populus iste processit. Tertiò propter reverentiam Christi, & Apostolorum, qui ex eodem Populo secundum carnem fuerunt geniti. Quartò propter nostræ fidei confirmationem, quia nobis utiles sunt. Habent enim penes se libros veteris testamenti, ex quibus testimonium proferimus de Christo *Isai.* 7. & morte ipsius, *Jerem.* 11. *Isai.* 53. Quintò ut ipsi sint nobis memoriale Dominicæ passionis, quam causam adducit Jul. III. in sua *Constit.* 24. §. 2. unde dicitur in *Psal.* 58. *Ne occidas eos ne quando obliviscantur Populi mei.* Sextò, quia in fine Mundi debent converti, unde dicitur in *Psal.* 58. *Convertentur ad vesperam in Jerem.* 23. *In diebus illis salvabitur Juda.* Nihilominus quia Christi plebi fuerunt, & sunt infensissimi hostes, idè à commercio, & colloquiis Sacrarum Virginum, quantum possibile est arcendi sunt: *Generatio enim perversa est, & infideles filii.* *Deut.* 39.

14. **NON OSTANTE QUALSISIA STATUTO, PRIVILEGIO, O' CONSUETUDINE.** Clausuræ Monialium custodia principaliter Episcopo commissa reperitur, neque alteri jus competit dare licentias ingressus private, non obstante privilegio, sive consuetudine contraria, prout disponunt *Concil. Trident.* & *Constit. B. Pii V. Gregor. XV.* & aliorum Pontificum, & nuper declaravit *Sac. Congreg. Concilii in Bononien.* 17. *Maii* 1704. neque licentias dare pro allucatione absque participatione Episcopi ibidem in responsione ad quartum: quia *Decretis Conciliaribus, & Constitutionibus Apostolicis clausuram præcipienti-*

bus, contraria Consuetudo non obstat, ut eadem Congregat. declaravit in *Sabinen.* 3. *Julii* 1632. in qua propositis ad instantiam Cardin. Episcopi sequentibus dubiis nempe.

- I. *An violantes Clausuram Monialium ad malum finem, non tamen pre-textu licentiarum, incidant in Excommunicationem solo Summo Pontifici reservatam?*
  - II. *An admittentes huiusmodi violantes in Clausuram sint excommunicationi obnoxii?*
  - III. *An Decretis Conciliaribus, & Constitutionibus Apostolicis Clausuram præcipientibus obstat contraria Consuetudo, etiam post Concilium introducta?*
  - IV. *An in Consecratione Monialium possint Moniales egredi Clausuram in ipso actu Consecrationis?*
  - V. *An occasione huiusmodi Consecrationis possint Magister Cæremoniarum, & Consanguinei, seu affines ipsarum consecrandarum saltem ex permissione Episcopi Clausuram impunè ingredi?*
- Sac. &c. respondit.
- Ad 1. *Esse reservatam Summo Pontifici?*
- Ad 2. *Superiores admittentes huiusmodi violatores in Clausuram esse excommunicationi obnoxios:*
- Ad 3. *Decretis Conciliaribus, & Constitut. Apostolicis Clausuram præcipientibus nullam Consuetudinem obstat?*
- Ad 4. *In Consecratione Monialium servandum esse Pontificale Romanum.*
- Ad 5. *Ingressum in Monasterium Clausuram, neque Magister Cæremoniarum, neque Consanguineis ipsarum Monialium esse permissum lib. 14. *Decret.* pag. 637.*

15. Et non tantum ingressum, sed neque egressum valent Ordinarii Monialibus permittre in aliis casibus quantumvis gravibus in Constitutione Pii V. non contentis, idest nisi in casu lepræ, magni incendii, & Epidemiæ, ut præter Fagnan. allegatum tom. 1. titul. 7. annot. ad form. 1. n. 4. declaravit quoque Sac. Congregat. Episc. litteris scriptis Nuncio Hispaniarum 8. Novemb. 1594. in quibus nomine Epidemiæ, quemcumque morbum Populare contagiosum intelligi debere respondit.

16. ED ANCHE ALLE CENSURE. Sac. Congregat. Concilii in Auximana 26. Jan. 1658. declaravit Episcopum ad Claufuram Monialium custodiendam, etiam in Monasteriis subjectis Regularibus, uti posse censuris, easque ligare, ne dum Regulares accedentes, sed etiam Moniales facta de illis mentione, & Regulares non posse absolvere incurfos. Et Sac. Congreg. Episc. in Anconitana 8. Novembr. 1585. quod posset accessum prohibere etiam sub pœna corporis afflictiva.

17. Censuris autem affici possunt Regulares non solum si alloquantur cum Monialibus, sed etiam cum Abbatisa, juxta declarationem Sac. Congr. Concilii datam dubio proposito per Commissarium Generalem Ord. Min. S. Francisci de anno 1654. Quærenti enim illi - An Regulares ad dicta Monasteria accedentes, & cum Abbatisa alloquentes, incurrerent pœnas in eisdem Decretis inflictas, quas incurrunt Regulares, qui accedunt, & loquuntur cum aliis Monialibus? Congregat. respondit - Regulares alloquentes cum Abbatisa incurrere easdem pœnas lib. 19. Decr. pag. 425. Item Subcollectores, qui accedunt ad collocutoria sine licentia Sac. Congreg. Concil. in Taurinen. 13. Maii 1628. Judices verò laici, qui accederent sine Episcopi venia pro interponendo Decreto in Contractu Virginis Sæcularis existentis in Monasterio, pœna pecuniaria mulctandi essent: quibus tamen per Episcopum, nisi ex legitima causa renuat, deneganda non erit Sac. Cong. Concil. in Anconitana 18. Novembr. 1645. l. 17. Dec. pag. 525. Clerici autem, Monacelli Form. Pars II.

qui Collocutoria frequentant, sunt suspendendi cap. Monasteria de vit. & honest. cleric.

18. Ut igitur Claufura Monialium ubique tuta reddatur, potest Episcopus illam visitare, etiam semota quacumque Superiorum Regularium negligentia, aut suspicione violationis, illisque irrequisitis, & inconsultis, non solum per se ipsum, sed etiam per suum Vicarium Generalem ad hoc speciale mandatum habentem, & in casu resistentiæ, poterit contra renuentes, & contradictores, ad pœnas etiam censurarum procedere, prout declaravit Congreg. Concilii in Limana 12. Augusti 1628. lib. 13. Dec. pag. 512. & in Augustana 12. Januarii 1630. lib. 14. Dec. pag. 171. & in Rhegien. 9. Novembr. 1630. dict. lib. 14. pag. 340. & in Colimbricen. 26. Maii 1640. & in Neapolitana 14. Novembr. 1648. lib. 18. Dec. pag. 529.

Cætera, quæ ad hanc rem pertinent, vide tom. 1. tit. 11. per tot. & in Appendic. ad Decr. Urban. VIII. super access. Reg. ad Monast. Monial. pag. 309. & seqq.

Decreti publicationis Testamenti Parochi.

FORMULA VI.

SUMMARIUM.

- 1 Testamenta Parochorum manu conscripta debent publicari, ne voluntates Testatorum pereant.
  - 2 Testamenti Parochi manu conscripti publicatio fieri potest coram quocumque Judice Ordinario, & nu. 3.
  - 4 Testes examinati ad perpetuam, non probant, nisi fuerint examinati coram Judice.
- Testes examinati coram Judice incompetente, nihil probant, imò nec indicium faciunt, ibi.
- Testes nulliter examinati coram Judice competente faciunt indicium, & admuniculum. ibi.
- Testes examinati ad perpetuam si repeti non possunt, quia mortui, vel absentes sunt, probant. ibi.
- Testes examinati à Notario sine expressu

- pressa Judicis commissione, nihil probant, ibi.
- Testium examen in Criminalibus Notario committi non potest, ibi.
- 5 Testes concordantes cum Parocho in substantia dispositionis non dicuntur contrarii, licet in aliquo discordent.
- 6 Testis retractans in secundo examine primam depositionem coram Judice factam, standum est primo dicto.
- 7 Fallit regula in pluribus casibus, & n. 8. & 9.
- 10 Publicatio Testamenti à Parocho con-

- scripti fieri debet citatis interesse habentibus.
- 11 Testator, qui non habet heredes necessarios, non tenetur in foro conscientie bona relinquere consanguineis, quando non sunt in extrema necessitate, vel adest qui eos alere potest.
- 12 Camera Apostolica habet interesse in bonis Religiosi Apostatae decedentis contra Religionem.
- 13 Religiosi Domus S. Spiritus in Saxia de Urbe non possunt Testamenta condere.

VISIS COMPARITIONE, ET INSTANTIA N. coram nobis factis, & super publicatione Testamenti quondam N. loci N. manu Parochi N. conscripti, & exhibitum: visaque ejusdem Testamenti scriptura, & super veritate dispositionis hujusmodi d. Parocho, spontè se examini subiciente audito, ac ejus juramento recepto: *Examinatisque coram Nobis testibus, in eo per eundem Parochum adhibitis, eosque super toto tenore dicti Testamenti, cum depositione, & scriptura Parochi concordare reperto, etiamque etiam per proclama interesse habentibus, præfatum Testamentum dicti quondam N. publicavimus, & publicamus, & pro publicato, scripturaque publica haberi volumus, & pronunciamus, ac Instrumentum publicum, quatenus requiratur desuper confici, & extradi mandamus omni &c. Datum &c.*

N. Vic. Generalis N.

(Sive N. Judex Ordinarius locis N.)

N. Cancellarius.

ADNOTATIONES.

1. **VISIS COMPARITIONES, ET INSTANTIA.** Licet regulariter publicatio testamenti Parochi, fiat ad instantiam hæredis scripti, aut aliorum interesse habentium: nihilominus, si isti per incuriam, illam non peterent, vel nollent, potest, imò debet fieri ad petitionem ejusdem Parochi, vel Promotoris legatorum piorum Curie Episcopalis ex officio; nè propter ignorantiam plebis reputantis Scripturam Parochi, absque alia publicatione validam, & probantem esse, Testatorum voluntates pereant, ut jam monui tom. 1. annot. ad Form. 19. tit. 19. nu. 57. Ubi num. 24. etsi de praxi servanda verba fe-

cerim: quia tamen Formulam Decreti publicationis hujusmodi invitus dare neglexi: modo hic illam reponere, & proximè ibi traditam auctoritate firmare curavi.

2. Nam præter Tusch. quem allegavi littera T. conclus. 109. eadem tradit, & approbat Oinot. super Instit. tit. 10. de Testament. ordin. §. final. sic inquires: *Sine scriptura fit Testamentum nuncupativum, quando Testator non adhibito Notario, simpliciter exprimit suam voluntatem coram testibus &c.* Et quando hæres nominatus in tali Testamento vult, ut illud perpetuo probet, potest adire Magistratum illius loci, & petere ut testes coram quibus sic est nuncupatus hæres, cum aliis, qui interesse prætereendere velint citentur, in quorum

rum presentia producat heres memoriale a privato quodam scriptum (ecce Parochus) voluntatem Testatoris continens, ac petat testes examinari, ut deponat, an hæc fuerit ultima voluntas Testatoris, vel si nulla fuerit scriptura ab herede producta, testes nihilominus examinentur, & eorum depositiones deponantur ad acta Judicis, vel conficiatur super his publicum Instrumentum per quod semper ultima voluntas Testatoris probare possit.

3. Et sic vides ex hac doctrina, quod propositio per me firmat in annot. ad dist. form. 19. tit. 10. num. 45. & seqq. nempe, quod processus istius publicationis fieri possit coram quocumque Judice Ordinario, vera est: Etenim cum appellatione Magistratus veniant Judices Ordinarii, ut probat Marant. in sua prax. par. 4. in 5. dist. judic. num. 49. sequitur quod etiam Judex Ecclesiasticus, & non tantum laicus, (ut asserunt contrarii) sit competens: sicuti enim insinuatio Donationis potest fieri coram quocumque Judice, etiam si Donator, & res donata non subest illius jurisdictioni, ut dicit Fenz. ad Stat. Urb. cap. 150. nu. 15. & seqq. ita & publicatio Testamenti privati, quæ insinuationi æquiparatur.

4. EXAMINATIS QUE CORAM NOBIS ETC. Ponitur in Decreto hæc clausula ad demonstrandum, quod testes recepti fuerunt legitime examinati: Nam examinati ad perpetuam rei memoriam non probant, nisi sint examinati coram Judice, ut dixit Rot. coram Duran. decis. 363. num. 7. & seqq. Si verò Judex, qui illos examinavit non erat competens, non solum non probarent, sed nec indicium facerent. Gratian. discept. 674. num. 16. Zuff. de legit. process. quæst. 54. num. 26. Si autem nulliter essent examinati, dummodò Judex sit competens, faciunt indicium, & adminiculum Nicol. lucubr. Can. lib. 2. tit. 20. num. 8. Testes verò examinati ad perpetuum, si repeti non possunt, quia sunt mortui, illorum examen probat, & substat, Gonzal. ad regul. 8. Gloss. 9. annot. contr. nullit. num. 76. Add. ad Greg. decis. 434. num. 18. Passerin. Tribun. Regul. quæst. 11. art.

2. num. 29. Testes demum examinati à Notario sine expressa Judicis commissione nihil probant, Rot. coram Coccin. decis. 182. num. 6. imò in criminalibus quod Examen testium Notario committi non possit, tenet expressè Giball. in Gloss. ad Constit. Ægid. lib. 4. cap. 21. num. 3.

5. CONCORDARE REPERTO. Hoc est in substantialibus: nam si testes, & Parochus in aliquibus circumstantiis essent discordes, & in substantia dispositionis testamentaria convenirent, optimè concordarent, ad traditam per Rot. decis. 53. num. 13. & decis. 173. num. 8. part. 13. recent. Testium enim depositiones, ut reducantur ad concordiam, (ne actus destruat) semper facienda est omnis possibilis interpretatio, Rot. coram Pen. decis. 194. num. . . . & dec. 270. num. 22. part. 7. recent. & præsertim in hac materia, in qua Judex procedit extrajudicialiter, summarie, & sola veritate Scripturæ recognita.

6. Si autem aliquis testium, post depositionem coram Judice factam, illam in alio examin retractaret, standum esset primæ, & non secundæ depositioni. Gloss. in cap. per tuas verb. informare de probat. cap. cum in tua verb. in hoc casu vers. tamen si testes de test. & in cap. veniens il 2. verb. voluerunt eod. tit. & in cap. præterea verb. incontinenti, ubi Host. & Innoc. de test. cog. Rot. decis. 346. num. 2. par. 1. div. & in rec. par. 4. dec. 605. num. 3. Et ratio est; quia quando testis jurat in secundo examine, eo ipso jam declarat se perjurium qui prius falsum juravit. Secundò quia per primam depositionem jam jus quæsitum fuit parti, vel Fisco, quod idem testis non potest amplius arripere. Tertio denique, quia posterior depositio; semper laborat suspitione subornationis. Et hæc conclusio vera est, etiamsi testis retractaret suam depositionem in articulo mortis, quia tertio cui fuerat per primam depositionem jus quæ situm, non potest prædicare, Cæs. de Graf. decis. 1. tit. de rest. in integr. Barbof. Vol. 16. num. 82. lib. 2. Grass. conf. lib. 5. de adult. & sup. conf. 1. num. 25.

7. Excipitur tamen primò, nisi testis incontinenti dictum suum corrigat, quia si corrigat ex intervallo subornatus præsumitur, Farinacc. *quest.* 66. *nu.* 127. vel nisi postea ex intervallo probabilissimam rationem asserat sui erroris, aut tam integre fidei persona sit, ut ipsi credi debeat asserenti fuisse deceptum, aut facti oblitum, modò correctio fiat ante publicationem testium.

8. Excipitur etiam secundò, nisi prior depositio extrà torturam spontè facta sit: posterior verò in tortura, tunc enim posterior depositio præfertur, si simus in personis, quibus sine tortura, fides non adhibetur, quales sunt viles, criminosi, infames; alii enim indebitè torquerentur.

9. Excipitur tertio, nisi posterius dictum testis, manifestis conjecturis, & præsumptionibus sit adminiculatum, & conjunctum, adeo ut non levitate, aut odio, non prece, aut pretio, sed justa omnino ex causa, testimonium correxisse appareat, tunc enim illi præfertur, sic limitant Pirhing. *in jus Canon. lib.* 2. *tit.* 20. *sect.* 3. *§.* 5. *nu.* 159. & *seqq.* & Passerin. *Trib. Regul. qu.* 14. *art.* 4. *per tot.* ubi alias limitationes affert.

10. **ETIAM PER PROCLAMA**. In publicatione facienda Testamenti privati de quo agimus, interesse habentes si certi sunt, legitimo modo citari debent, ceteri verò incerti per proclama, ut docet Marant. *in prax. par.* 6. *de citat. numer.* 109. At non sunt citandi neque vocandi tanquam pars; seu tanquam rei pro introductione iudicii, aut contestatione litis, sed solummodò citatione generali, ut compareant quatenus sua putaverint interesse, & si compareant, tunc comparent tanquam auctores, & eorum comparitio dicitur voluntaria, & non necessaria, ut per doctrinam Baldi *in l. testamenta omnia Cod. de testam.* tenet idem Marant. *d. prax. part.* 4. *distinct.* 7. *num.* 62. Tondut. *de prevent. par.* 1. *cap.* 20. *num.* 15. Ideòque si opponerent, aut exciperent contra publicationem faciendam, eorum exceptiones essent reji-

ciendæ, & reservandæ ad iudicium ordinarium coram suo Iudice: neque à pronuncia publicationis daretur appellatio, Marant. *d. prax. p.* 6. *de appellat. nu.* 322.

11. **INTERESSE HABENTIBUS**. Regulariter loquendo, interesse habentes, sunt parentes, & liberi, qui dicuntur hæredes necessarii, & his deficientibus, ceteri consanguinei Testatoris in gradu ab intestato successibiles, qui habere possunt in hæreditate defuncti. His autem, An Testator, (si Pauperes sunt) teneatur in foro conscientie hæreditatem relinquere? Navar. *in manual. confes. cap.* 26. *nu.* 36. *circa finem*, dubio sic respondet -- Quod verò aliqui dicunt Testatorem, qui nec Parentes, nec liberos, qui sunt necessarii hæres, habet, teneri ad relinquenda bona Cognatis pauperibus, non mali, & indigni sint, limitandum est, ut intelligatur de Cognatis extreme egentibus, quibus nullus alius proximior Cognatus est, qui eos alere possit, & velit, quia nulla lex naturalis, Divina, vel humana ad plus de præcepto obligat &c. Et ratio est quia ubi non est debitum legale, non est, quod restituatur, & cui nihil juris est, nihil juris aufertur, quia privatio præsupponit habitum: est enim fortè debitum morale, & antidorale: maximè quando personæ propinquæ non sunt multum conjunctæ, quarum cura specialis nobis non imminet, & si magnam necessitatem non patiantur D. Thom. 2. 2. *part.* 1. *quest.* 32. *art.* 9. *in resp. ad 1.*

12. Habere quoque interesse Camera Apostolica, si ageretur de Testamento Religiosi Apostatæ, & extra Claustra vagantis: quia bona omnia acquisita per Apostatas sive per illicitam negotiationem, sive per aliud exercitium, aut alio jure ipsis delata, pertinent ad Spolia favore dictæ Cameræ, vigore Constitut. Gregor. XIII. la 43. *Bullar. tom.* 2. dummodò tamen extra Religionem decedant; si enim ad illam reverterentur, cum sint vere Religiosi, bona acquisita bonis Religionis incorporari deberent, ut tradit Pasqualig. *addit. ad contr. Lauwet. de Fruct. par.* 1. *nu.* 1095.

13. Item

13. Item haberent interesse Hospitale five Domus Ospitalarium Sancti Spiritus in Saxia Urbis, & cætera Nosocomia hujus instituti, si ageretur de Testamento alicujus Professi ejusdem Ordinis: quia licet hujusmodi Religiosi sint capaces retinendi, administrandi, & etiam per actus inter vivos in pios, & religiosos usus convertendi fructus Beneficiorum Ordinis, ipsi collatorum, ut ostendi tam. 1. in Appendic. annot. ad Const. Urban. VIII. 267. num. 12. 13. & 14. pag. 292. nihilominus per actum ultimæ voluntatis de illis, ac aliis bonis, nec disponere, nec Testamentum condere possunt, quamvis licentia præceptoris, seu Commendatoris Domus intercederet, prout expressè prohibuit Sac. Congreg. Visitationis Apostolicæ sub die 19. Jan. 1696. Decreto 3. & approbavit Congreg. Particularis quinque Cardinalium in d. causa super eorum votis deputator die 25. Julii ejusd. anni.

Testamenti Episcopi pro Anima defuncti ab intestato.

FORMULA XVII.

SUMMARIUM.

- 1 Qui habet Indultum testandi omiſſa omni ſolemnitate, poteſt teſtare per ſimplicem ſchedulam abſque teſtibus.
- 2 Infirmi Hoſpitalium poſſunt liberè diſponere de rebus ſuis.
- 3 Conſuetudo condendi Teſtamentum per Episcopum pro anima defuncti ab in-teſtato, eſt ſervanda cum condi-tionibus præſcriptis à Sac. Congr. & offertur Decretum n. 5.
- 6 Terminus ad exequendam Episcopii diſpoſitionem pro anima defuncti debet eſſe congruus.
- 7 Commiſſarii Fabricæ S. Petri de Urbe non poſſunt ſe ingerere in executione legatorum piorum, ubi Episcopuſ prævenit, vel eſt executor ſpecialiter deputatus, & n. 8.
- 9 Teſtes de obitu alicujus poſſunt recipi, & examinari per Judicem ex officio.
- 10 Confeſſio facta in articulo mortis, an & quando probet oſtenditur.
- 11 Clericus decedens ab in-teſtato, ſine hærede, Episcopuſ erit hæres, non autem Fiſcuſ laicalis.

HAvendoci riferito N. Parocho della Chiesa N. di questa Città di N. che sotto li .... del corrente mese sia morto N. senza haver fatto Testamento, o altra disposizione a prò, & in suffragio della propria Anima, e volendo noi secondo il lodevole costume, e consuetudine di questa nostra Diocesi supplire a questa mancanza, affinche l' Anima di detto defonto venga suffragata, & havendo ben considerato la qualità della persona, il valore dell' Eredità, sentito il di lui Erede ab intestato: invocato il nome del Signore Dio, disponiamo in nome di lui nel modo seguente.

Che N. Erede ab intestato, oltre le spese del funerale, sia tenuto, & obligato, si come noi l' obligamo erogare degl' effetti di detta Eredità scudi cento moneta nelle seguenti opere pie per suffragio dell' Anime di detto N. nel termine di giorni. . . . .

Per Messe basse da celebrarsi coll' elemosina manuale nelle Chiese da eleggersi da detto Erede . . . . .

Per elemosine di pane al Convento de' PP. N. . . . .

Per un Calice, Patena, e Pianeta di diversi colori alla Chiesa N. . . . .

Per provvedimento di biancherie all' Ospedale N. . . . .

E que-

E questo diciamo, e vogliamo, che sia il Testamento di d. N. defonto à favore di pia causa, c'habbia il suo pieno effetto, ed esecuzione come s'egli stesso di sua propria bocca havesse così ordinato, e disposto in ogni modo migliore.

N. Vescovo N.

Præsens testamentum fuit publicatum die ..... Mensis ..... anni ..... præsentibus N. N. & N. N. testibus, & die ..... fuit intimatum N. Heredi ab intestato relicta in ejus manibus copia, ut ex relatione Curforis de qua in actis.

Ita est N. Cancellarius Curie Episcop.

ADNOTATIONES.

1. **SENZA HAVER FATTO TESTAMENTO.** Qui habet indultum testandi à Papa cum clausula *omissa omni solemnitate*, si disponat per simplicem Schedulam absque testibus, non dicitur decessisse sine Testamento: nam Scheda hujusmodi stare loco validi testamenti etiam sine testibus, qua testes de jure gentium requiruntur pro forma probatoria, & sic cum cæteræ solemnitates requirantur de jure civili positivo, bene potuit Pontifex dispensare reducendo rem ad terminos juris naturæ: adeo ut sola veritatis naturalis probatio sufficiat: prout contingit in Indultis Cardinalium de quibus Card. de Luca *de testam. disc. 7. & 8.* fecus si indultum talem clausulam seu dispensationem non haberet quia tunc facultas testandi remaneret sub dispositione juris, & testes omnino adhibendi essent, ut distinguit Altogr. *conf. 15. n. 4. 10. & 27.* vel Testamentum esset conditum ante obtentam licentiam, quia tunc esset invalidum Ricc. *in prax. part. 3. ref. 302. n. 5.*

2. Si autem defunctus intestatus obiisset in aliquo Hospitali sive sæcularium, sive Regularium, puta PP. S. Jo. Dei adhuc Episcopus posset pro illius Anima testamentum condere: quia infirmi, qui ibidem detinentur, liberè disponere valent de rebus suis, & quatenus non disponant, hæreditas transit ad conjunctos, nisi constaret de contraria Consuetudine legitime præscripta, ut respondit *Sacr. Cong. Concilii*

in Praghen. 8. Maii 1682. lib. 32. fol. 137.

3. **SECONDO IL LODEVOLE COSTUME, E CONSUETUDINE.** Consuetudinem vigentem in aliquibus Regni Neapolitani Provinciis, condendi Testamentum ab Episcopis pro Animabus defunctorum ab intestato, fuisse olim, & usque sub die 7. Junii 1594. in una Nucerna Paganorum à Sac. Congreg. Episc. approbatam, jam constat, sequentibus tamen modificationibus. Primo che *si faccia con paterna discrezione considerando la qualità della persona, facoltà, famiglia, & esercizio.* Secondo, che gli Heredi medesimi eseguiscono la disposizione predetta, non usando la forza, se la mora non sarà colpevole. Terzo l'applicazione si faccia a quei luoghi, & usi pii, a quali verisimilmente il Defonto havesse maggior inclinazione, e devozione. Quarto che il Vescovo, à suoi Officiali in qualunque modo non ricevano alcuna cosa per tali disposizioni ne meno per ragione di quarta.

4. Verum quia lapsu temporis in faciendis hujusmodi testamentis, abusu iterperant, & Episcopi illarum partium, præfatis conditionibus non servatis cum gravamine subditorum, facultate abutuntur, ad tollendos recursus, eadem Sac. Congregatio Papa jubente, Decreto generali omnibus Episcopis illius Regni (per Nuncium Apostolicum transmissio) conditiones per antiqua Decreta præscripta (sub pænis in eo contentis) in hunc qui sequitur modum, item servandas esse mandavit.

5. Die

5. Die 19. Augusti 1678. Napoli al Nunzio Apostolico Circa li Testamenti, ancorche da questa Congregazione de Vescovi, e Regolari sia stata più volte ammessa l'antica, e pia consuetudine introdotta in alcune Diocesi di fare il testamento ad pias causas, volgarmente chiamato il Testamento dell' Anima per quelli che muojono intestati, hà però sempre la medesima in occasione d'eccessività prescritte agli Ordinarii diverse forme, e condizioni: mà sentendosi di continuo nuove doglianze per diversi abusi, che seguono in tal materia, la Santità di N. S. in congiuntura di ricorso fatto alla medesima per la Diocesi di Frigento, hà riservato a questa Sacra Congregazione, che con particolare applicazione provveda sì in questa Diocesi, come nell' altre, onde à relazione del Sign. Cardinal Casanate per rimediare ad ogni abuso, questi Eminentiss. Signori Cardinali miei Collegli reasumendo gli ordini altre volte dati, e le condizioni apposte in materia di detti Testamenti ad pias causas, & aggiungendovi le infraSCRITTE pene per l'osservanza più esatta di dette condizioni, mi hanno comandato di scrivere a V. S. che trasmetta copia autentica di questa lettera a tutti gl' Ordinarii soggetti a cotesa Nunziatura, essendo anche tale la mente di S. Beat. con l'approvazione della quale si è venuto alle risoluzioni seguenti.

E primieramente, per causa del pagamento di dette pie disposizioni, o Testamento dell' Anima, non si ritardi dagl' Ordinarii, o Parochi la sepoltura de Cadaveri, ancorche gl'Eredi del morto intestato espressamente contradicessero, mà prontamente detti Cadaveri si sepeliscano, senza aspettarli nè il pagamento, nè la promessa, a scurezza di pagare, e ciò sotto pena della sospensione a Divinis da incorrerli ipso facto, riservata à questa Sac. Congregazione l'assoluzione, senz'altra sentenza o Decreto.

Secondo, che sotto la medesima pena di sospensione come sopra gli Ordinarii non prendano minima parte di dette

pie disposizioni o Testamenti dell' Anima, nè per se, nè per loro Curie, & Officiali, ancorche le pretendessero sotto titolo di Quarta Canonica, o della fabrica della Chiesa, mà tutto si spenda intieramente per suffragio dell' Anima del morto intestato in tante Messe, & opere pie in conformità della disposizione, che hà mostrato in vita l'istesso defonto intestato, Anzi ne anco prendono emolumento alcuno, per la sentenza o Decreto condannatoria, o assolutoria degli Eredi, tanto per l'Eredità de i morti intestati, quanto de i morti testati.

Terzo, che nel far detti Testamenti ad pias causas, si habbia riguardo dagl' Ordinarii con paterna discrezione a disporre di poca quantità, che non ecceda la vigesima parte del valore di tutta l'Eredità, detratti tutti i debiti Ereditarii; anzi non ecceda mai la somma di cento Scudi, o ducati, ancorche l'eredità arrivasse al valore di ventimilla scudi.

Quarto, che tutto si faccia col consiglio degli Eredi caritativamente, e con espressione di tante Messe, e tali opere pie.

Quinto, che per gl' intestabili, che muojono senza Patrimonio, non si esigga cosa veruna.

Sesto, che s'intendono gl' Ordinarii esser quelli nella Diocesi de quali muojono gl' intestati, non dove sono gli beni Ereditarii, o sono nati, o habitano gl' Eredi.

Settimo, che doveranno li medesimi Ordinarii dar tutte queste notizie à loro Parochi, accioche non sia mai luogo o scusa d'ignoranza, e resti puntualmente adempita la Santa mente di N. S. e delle EE. loro. Tanto dunque eseguisca &c.

6. **NEL TERMINE DI GIORNI...** Tempus prescribendum Hæredi ad exequendas Episcopi testantis ordinationes, debet correspondere qualitati, & naturæ operum piorum junctorum, quo commodè, & discretè adimpleri possint; ac inde etiam dignosci, an mora in exequendo fit culpabi-

pabilis nec nē, ad hoc ut Episcopus illum compellere valeat, juxtā unam ex conditionibus antiqui Decreti mox supra relati: Unde non tantum dies aliquot; sed, & plures menses assignandi erunt pro executione, si opus pium injunctum id exigat, & requirat.

7. Neque de horum piorum operum implemento cognoscunt Commissarii fabricæ S. Petri de Urbe: tum quia in causis in quibus Episcopi eos præveniunt, non possunt Officiales isti illas præripere, per ea quæ dixi in *Appendic. tom. i. annot. ad Const. Urb. VIII. de largit. muner. n. 19. & seqq. pag. 293.* & ita sentire respondit Sac. Congr. Concilii, in qua propositis Dubiis.

I. *An Commissarius R. Fabricæ S. Petri possit recognoscere, an sint adimplenda legata post visitationem Episcopi, cognito per eum fuisse executioni demandata.*

II. *An exhibitæ quietantia per eos, qui gravati sunt solvere legata pia, seu alia scriptura per quam probetur satisfactio coram Commissario Fabricæ, teneatur aliquid solvere pro exhibitione, seu Decreto quod Commissarius de sua voluntate vult interponere, ne amplius d. exhibens molestetur, nulla facta instantia per exhibentem?*

III. *An iidem Subditi teneantur pluries in anno, quoties requisiti sint submittere se jurisdictioni prædictorum Commissariorum, vel semel in anno? Die 22. Junii 1624. prodiit resolutio sequens.*

Congr. Concilii quo

Ad 1. visa est sentire, quotiescumque commissario legitime constiterit Episcopum exegisse rationes piorum legatorum, ac pronunciasse onera fuisse adimpleta, nequaquam licere Commissario; sed nec pendente cognitione coram

Ordinario, qui in causa prævenit, præripere, ac sibi vindicare.

Ad 2. idem visa est sentire pro hujusmodi Decreto solutionis, ac liberationis nihil prorsus esse Commissario persolvendum.

Ad 3. inclinavit pluries in anno quando opus fuerit licere ratione exigere.

Verum de his censuit nihil esse decernendum nisi audita Congregatione Fabricæ lib. 44. decr. seu pof. pag. 320.

8. Tum quia cum hic Episcopus non solum sit Executor à jure datus, verum etiam à consuetudine Diœcesis (quæ vim legis municipalis habet) specialiter ad hoc electus reperitur, filere debet officium Commissariorum, nisi daretur suspina negligentia, aut malitia ejusdem Episcopi ad tradita per Pignat. *conf. 69. n. 1. tom. 6.* quo casu nihil prorsus pro se tribuere pro Fabrica retinere minimè possent, sed totum in suffragium Animæ Defuncti, ad formam dispositionis factæ ab Episcopo, applicare teneretur, juxtā præscripta in relato Decreto à Papa approbato.

9. *DEL DETTO N. DEFONTO.* Si defunctus extra locum domicilii decessisset, & de obitu per finem Parochiæ non constaret; nemoque alius de obitu Episcopo notitiam deferret, tunc orta fama, deberet ad instantiam Promotoris fiscalis, informationem capi mandare: quia testes super obitu alicujus, possunt recipi à Judice ex officio, etiam parte non audita, nec citata, Felin. *in cap. 1. ut lit. contest. §. porrò quem refert, & sequitur Marant. in repetit. text. lib. 15. post ff. de acquir. hered. num. 182.*

10. *COME S' EGLI STESSO HAVESSE COSÌ ORDINATO.* Quid si defunctus, qui non condidit Testamentum, fecisset in articulo mortis aliquam confessionem pro exoneratione conscientie? an inquam probaret, & esset attendenda? Et videtur distinguendum: aut Defunctus falsus fuit

fuit depositum, pignus, debitum pro male ablati, vel contractum lesivum, aut usurarium, & tunc confessionem de æquitate probare, habere privilegium piæ causæ, & obligare hæredem, etiam si alia non concurrant adminicula, tenent Tondut. *quæst. benefic. tom. 1. cap. 108. num. 19. Rot. coram Coccin. decis. 2242. num. 19.* ubi quod talis confessio æquiparetur dispositioni factæ ad favorem Animæ, & causæ piæ: aut falsus fuit falsum in aliquo examine deposuisse, vel tanquam denunciator rei occultæ, seu impedimenti testificetur, & tunc contra tertium, si confessio aliunde non probetur nihil afficit, quia non cuilibet asserenti (licet agat in extremis) est fides præstanda, cum non omnis moriens justus credatur Graff. *lib. 5. consil. tit. de adulter. & stup. consil. 1. num. 23. 24. & 25. & decis. aur. part. 1. lib. 2. cap. 132. num. 34.* nisi concurrerent aliæ urgentes conjecturæ ex quibus Judex inducatur ad sic credendum, Vulpin. *succ. Farinac. part. 5. quæst. 46. num. 2. & trib. seqq.*

11. Si autem aliquis Presbyter absque Testamento, & absque hærede decederet, tunc Episcopus esset hæres, non autem Fiscus laicalis, ad effectum tamen disponendi juxta regulas canonicas, ut respondit Sac. Congreg. Immunit. in Burgi Sancti Donnini 26. Augusti 1669. *lib. 1. decis. Altov. pag. 390.* idest juxta præscriptum Canon. Episcopus 23. præcipimus 24. & cap. res Ecclesiæ 26. 12. quæst. 1. Nam licet Episcopi habeant Fiscum, Bellet. *disquisit. cleric. part. 1. de bon. cleric. §. 14. num. 8.* non tamen ut sibi bona confiscata approprient, sed ut in usum Ecclesiæ, & pauperum distribuunt Bellet. *ibi. num. 2.* ubi concordantes.

Instructio Processus super cultu, fama Sanctitatis, & miraculorum Servi Dei coram Ordinario construendi.

FORMULA XVIII

SUMMARIUM.

- 1 Episcopi in eorum Diocesi auctoritate ordinaria conficere possunt Processus super virtutibus, & miraculis Servorum Dei.
- 2 Datur instructio pro compilatione processus usque ad num. 20.
- 3 Referuntur Decreta servanda in fabricatione Processum Servorum Dei, usque ad num. 42.
- 4 Christus habuit testes de vera humanitate, vera Divinitate, vera passione, vera resurrectione.

1. Archiepiscopi, & Episcopi in eorum Diocesis possunt auctoritate propria ordinaria conficere Processus super Vita, & miraculis illius de cujus Beatificatione, & Sanctificatione agitur, vel alteri committere vices suas, servatis tamen, ad hoc ut sint relevantes, quæ præscribuntur in Decretis generalibus Urbani Octavi, ac aliis Sac. Congregat. Rituum inferius dandis Contelor. *de Canoniz. Sanctor. cap. 25. num. 1. & per tot.* Unde poterit dirigi Processus hoc modo videlicet.

2. Compareat in primis coram Episcopo Procurator legitimus, habens ad hunc effectum speciale Mandatum Procuræ illius, qui Postulatoris figuram facit, ac mediante supplici libello instet ad constructionem Processus deveniri: Episcopus valens de per se negotium peragere, prout exoptant litteræ circulares in dictis Decretis generalibus insertæ sub pag. 77. annuere poterit instanti, & propterea deputare Promotorem Fiscalem, qui semper in quolibet actu citari debet; eliget Notarium Apostolicum, qui acta conscribat,

bat, & Curforem, seu Cursores, qui Citationes, intimationes, aut monitoria exequantur: destinabit locum Sacrum locum loci pro Testium juramentis, & depositionibus recipiendis, ac pro aliis peragendis reservata facultate variandi; destinabit dies, & horas Audientiarum, & tandem mandabit pro die, & hora sibi bene visa, citari dictum Promotorem Fiscalem, ad dicendum contra hujusmodi suum rescriptum, seu Decretum, & ad videndum per ipsum Illustrissimum, & Reverendissimum Dominum, & alios ut supra deputatos, juramentum praestari, nec non ad illud simili modo praestandum juxta formam Decretorum novissimorum; Et de hoc primo actu prorsus extrajudiciali celebrabit Instrumentum per aliquem Notarium eidem Episcopo benevisum, qui deinde illum prout infra consignare debet Notario Deputato.

3. Si vero Episcopus fuerit impeditus, Processum committere poterit ejus Vicario Generali, sive alteri Personae idoneae in Ecclesiastica Dignitate constitutae adjungendo illi duos alios Conjudices ad formam praedictarum litterarum circularium.

4. Adveniente vero die, & hora supradictae citationis, & omnibus in loco destinatio comparentibus, Procurator citationem reproducendo, Decretum, sive rescriptum producet, ac instabit pro dicti processus Constructione. Tunc primo loco Episcopus iterum se offerendo promptum ad ulteriora procedere, jurabit de fideliter suo munere complendo, ac de secretum servando juxta formulam traditam *tom. 1. tit. 7. form. XI.* subindeque mandabit simili modo jurari per promotorem, & Notarium Deputatum, nec non etiam per Cursores, (& quoad istos duntaxat de fideliter exercendo eorum munus) & unusquisque tale Juramentum praestabit.

5. Postmodum Promotor protestabitur adversus instantiam Procuratoris nihil fieri, nisi eo in quolibet actu citato, Jurato de calumnia, servatisque tum de Jure, tum juxta dispositionem Decretorum generalium, & novissimorum Sac. Congreg. Rit. servandis. Et illico Episcopus

declarabit se Judicem competentem, mandabit ad ulteriora procedi, & injunget Procuratori, ut juret de calumnia (qui statim jurabit), & mandabit antedicto primo Notario, quod aliud instrumentum publicum de hoc etiam secundo actu faciat, ac utrumque deinde consignet Notario deputato, & de consignatione ipsa statim facienda fides apparebit. Et tali methodo procedi quoque poterit mutatis mutandis, etiam in casu delegationis ut supra.

6. Fiet deinde pro alio die, & hora citatio ad dicendum contra jura, & in illius termino fiet reproductio duorum praecedentium actorum, nec non productio mandati Procuratoris, litterarumque patentium, sive Privilegiorum Promotoratus D. Promotoris deputati, & respectivè Notariatus Apostolici Electi. (At si procedatur per viam delegationis ut supra, litterarum quoque Patentium, & Privilegiorum probantium qualitates tum Judicis Delegati, tum Adjutorum) Promotor autem faciet suam consuetam protestationem, quae nunquam praetermitti debet in quolibet actu, & per Judicem seu Judices, fiet consuetum Decretum admissionis.

7. Pro altera vero die, & hora cum solita citatione, Promotorisque protestatione fiat productio Articulorum, super quibus erunt examinandi Testes, ac eorundem Testium inductio: Advertendo quod in protestatione Promotoris addatur, quod ad examen non deveniatur, nisi dato sibi congruo termino ad conficiendum Interrogatoria, & nisi cum interventu sui: Atque Judex, seu Judices Articulos admittet, seu admittent, mandabit sive mandabunt citari Testes ad jurandum, & praefiget, seu praefigent terminum addandum Interrogatoria.

8. Articulabitur primo loco Sanctitas Vitae dict. N. successivè fama Sanctitatis, Virtutum, & miraculorum, Populorum devotio, & cultus per tempus antiquum, distinguendo unam specialem ab altera, per distinctos Articulos.

9. Pro-

9. Pro altera die citabitur Promotor ad videndum jurare Testes, & ad illos successivè videndum examinari pro diebus, & horis, intimandis, ac infimul citabuntur ipsi Testes inducti ad se subjiciendum examini: Et adveniente die Procurator instabit pro delatione juramenti, Promotor faciet suam solitam protestationem, ac D. Judex, seu Judices decernet, seu decernent Testibus juramentum deferri, & eos examinari ut supra; & in executionem hujus Decreti, Testes unus post alium jurabunt juxta formam datam *tom. 1. tit. 7. form. XII.*

10. Post hæc deveniendum erit ad eorundem Testium examen, prævia semper intimatione Promotoris, & cum illius interventu ac præsentia, sub diebus, & horis, ac in loco, & loco loci destinatis. Promotor autem ante primam sessionem producet Interrogatoria clausa, & sigillata cum protestatione, quod non apperiantur, nisi in actu examinis, & quod in fine cujuslibet sessionis una cum depositionibus receptis claudantur, & ita practicabitur usque ad finem examinis Testium inducendorum, ita ut semper intercedat intimatio Promotoris, ejus protestatio, & præsentia, in qualibet sessione appareat de aperitione Interrogatoriorum, & processus: iteretur Testi juramentum: quilibet examinetur prius super Interrogatoriis, & deinde super Articulis. In fine cujuslibet sessionis Testis se subscribat, ac post eum Judex seu Judices, Promotor, & Notarius, ita continuabitur usque ad finem.

11. Concluso autem examine Testium pro parte Procuratoris Causæ inductorum, examinabantur ex Officio saltem alii duo Testes, juxta præscriptum in Decretis novissimis Sac. Congregat. Rituum de quibus infra, eisdem methodo, & ordine præmissis recipiendis.

12. Post conclusionem Processus examinis Testium, deveniri poterit ad compulsionem, & extractionem scripturarum, librorum, inscriptionum, Historiarum, & partitarum ad causam facien-

tium, prout monui in *annot. ad Form. Edicti de Imagin. & sac. rev. vener. n. 6.* observando quod hujusmodi compulsionem, & extractionem fiant semper præviis citationibus, Decretis, & monitoriis contra Archivistas, & cæteros Scripturas compulandas custodientes horis destinatis, cum accessu formali Judicum, & interventu Promotoris, cum diligenti descriptione Archivii, loci, & libri, ex quibus facienda est extractio, & compulsatio.

13. Et quatenus scripturæ, documenta, libri, & Imagines, characteres sint antiqua, adhibeantur etiam in eodem actu extractionis Periti, quæ præviis debitis citationibus, Decretis, juramentis, aliisque solemnitatibus, juxta eorum peritiam recognoscant, describant, & referant: de quorum Peritorum qualitate, debet in processu apparere justificatio, vel per testes, vel per aliud opportunum documentum.

14. Erit deinde præviis citationibus, & Decretis, ac cum interventu supradictorum facienda visitatio Sepulchri in quo conditum est Corpus Beatificandi: ac Imagines illius fortè in aliquo loco expositæ, vel adsunt ejus Reliquiæ, vel Tabellæ, & diligenter omnia exactè describentur, adhibitis prout qualitas negotii, & rei exegerit Testibus, vel peritis, & in processu redigantur.

15. His peractis, si videbitur ex Processu jam constructo resultare probationem cultus immemorabilis plenam, tunc servatis terminis substantialibus, & facta omnium actorum reproductione, poterit à D. Judice, sive Judicibus ad Sententiæ prolationem deveniri, in qua declarandum erit constare de cultu ab immemorabili præstito Beato N. & casu excepto in Decretis SS. Inquisitionis, ac propterea eis non fuisse contraventum.

16. Si verò agatur de aliquo servo Dei recenter defuncto, qui cultum publicum non habeat; sed de ejus vitæ Sanctitate, virtutibus, & Miraculis inquiretur juxta formam præscriptam in litteris circularibus (de quibus infra),
tunc

tunc completo Processu, construendus erit alius processus sejunctum super non cultu Servi Dei: examinatisque testibus ser. ser. ut supra, & facta per Judicem, seu Judices Visitationes Sepulchri prævia intimatione Promotori, ac in faciem loci examinatis aliis testibus tum à postulatore inductis, tum ex Officio receptis, constitoque ad illius Sepulchrum, non adfuisse, neque adesse Tabellas, seu Immagines, sive ex quavis materia factas, neque lampades, sive alia quæcunque lumina, neque alibi ejus Immagines cum Diademate, laureolis, aliisque signis cultum, & venerationem præferentibus: tunc ser. ser. ut supra pronuntiandum erit à Judice, seu Judicibus, non fuisse, nec esse contraven-tum ad Decretis, imò partium, & satisfactum.

17. Lata Sententia Procurator Causæ instabit pro transumptione Processus petendo, ut ad hunc effectum eligatur Scriptor, qui illum, seu illos transcribat, & præmissa citatione Promotoris, Judex, seu Judices decernet, seu decernent transumptati, & postea eligent Scriptorem, qui antequam ei consignetur Processus ad transcribendum, citato, & præsentate Promotore jurare debeat, tam de fideliter explendo munere suo, quàm etiam de servando secretum: postea citato pariter Promotore, & prævio Decreto eidem Scriptori consignabitur, seu consignabuntur processus ad transcribendum.

18. Transumptione verò finita, prævia itidem citatione Promotoris, decernenda erit ejusdem transumpti collatio, & auscultatio cum originali. Ad hunc effectum citato iterum Promotore per Decretum erit deputandus alius Notarius, qui cum Notario Causæ collationem, & auscultationem faciat, & decernendus erit locus, dies, & hora pro ea peragenda, & deinde exacto prius modo, quo supra etiam ab isto Notario juramento de fideliter explendo munere suo, & secretum servando, dicto Promotore citato, & assistente, coram ipsi Judice seu Judicibus in loco diebus, & horis destinatis fiet, & per-

ficietur collatio, & auscultatio: qua perfecta, citato denuò Promotore, Judex seu Judices Decreto Declarabunt ritè, & rectè factam & hoc etiam restabuntur in eodem processu iidem Notarii.

19. Ultimo loco Procurator Causæ instabit destinari Portitorem, qui processum ipsum seu Processus sic transumptatum seu transumptatos ad Urbem, & ad Sac. Congregat. clausum, & sigillatum seu sigillatos deferat, & prævia citatione Promotoris destinato, recipitur ab eodem Juramento de fideliter explendo munus suum, & deinde subscripto Processu à Judice sive Judicibus, Promotore, & Notario, eoque debita legalitate munito, claudatur, & obtinetur sigillis eorundem, ac Portitoris per actum publicum desuper involucre celebrandum, & consignetur, ut ad Sac. Congreg. deferatur. Quo mediante Processu introducetur causa, & successive examinabitur in ead. Congregatione validitas, & justitia sententiæ Ordinarii super cultu immemorabili: vel super relevantia probationum famæ Sanctitatis Servi Dei.

20. Hæc accipe pro regula, & Intro- ductione generica: si autem cupias magis specificam illam habere, consulta Mat. de-canoniz. sanctior. part. 3. cap. 5. per v. ubi inveniuntur formulas citationum, Articulorum, visitationum locorum, de-scriptionem Sepulchri, & Sententiarum per extensum: ego enim hic Amanuentis personam non assumo.

DECRETA

Sanctissimæ Inquisitionis edita sub die 13. Martii, & 2. Octobris 1625. pag. 2. 3. 4. 5. & 6.

21. **C**UM Sanctiss. D. N. D. Urbanus Divina Providentia Papa VIII. die 13. Martii 1625. Decretum ediderit infra scripti tenoris, videlicet.

San-

Sanctissim. D. N. sollicitè animad-
 vertens abusus, qui irreperunt, & quo-
 tidie irreperere non cessant in colendis
 quibusdam cum Sanctitatis, aut Mar-
 tyrii fama, vel opinione defunctis,
 qui etsi neque Canonizationis, ne-
 que Beatificationis honore insigniti
 sint ab Apostolica Sede, eorum ta-
 men Imagines in Oratoriis atque Ec-
 clesiis aliisque locis publicis, ac etiam
 privatis, cum laureolis, aut radiis,
 seu splendoribus, proponuntur mi-
 racula, & revelationes aliaque be-
 neficia à Deo per eorum interces-
 siones accepta, in libris rerum ab
 ipsis gestarum enarrantur, & ad il-
 lorum Sepulcra, Tabellæ, Imagi-
 nes, & res aliæ ad beneficia acce-
 pta testificanda, & lampades, & alia
 lumina apponuntur. Volensque prò-
 inde hujusmodi abusibus pro debito
 Officii pastoralis occurrere, re etiam
 cum Illustriss. & Reverendiss. DD.
 Cardinalibus contra hæreticam pra-
 vitatem in Universa Republica Chri-
 stiana Generalibus Inquisitoribus,
 communicata, & maturè conside-
 rata, ac discussa, declaravit, sta-
 tuit, & decrevit, ne quorumvis ho-
 minum cum Sanctitatis, seu Martyrii
 fama (Quantuncumque illa sit) defun-
 ctorum Imagines, aliaque prædicta,
 & quodcumque aliud, venerationem,
 & cultum præferens, & indicans in
 Oratoriis, aut locis publicis, seu priva-
 tis, vel Ecclesiis tam Sæcularibus,
 quam Regularibus cujuscumque Reli-
 gionis, Ordinis, Instituti, Congrega-
 tionis, aut Societatis apponantur,
 antequam ab Apostolica Sede canoni-
 zentur, aut Beati declarentur, & (si
 quæ appositæ sunt) amoveantur, pro-
 ut eas statim amoveri mandavit.

22. Ac pariter imprimi de cætero
 inhibuit libros, eorumdem hominum,
 qui Sanctitatis, sive Martyrii fama,
 vel opinione (ut præfertur) celebres è
 vita migraverint, gesta miracula vel re-
 velationes, seu quæcumque beneficia,
 tanquam eorum intercessionibus à Deo
 accepta continentes, sine recognitione,
 atque approbatione Ordinarii, qui in

Monacelli Form. Pars II.

iis recognoscendis, Theologos, alios-
 que pios, ac doctos Viros in consilium
 adhibeat, & ne deinde fraus, aut er-
 ror, aut aliquid novum, ac inordina-
 tum in re tam gravi committatur, ne-
 gotium instructum ad Sedem Apostoli-
 cam transmittat, ejusque responsum ex-
 pectet, Revelationes verò, & miracu-
 la, aliaque beneficia supradicta, quæ in
 libris horum hominum vitam, & gesta
 continentibus, hæctenus sine recognitio-
 ne, atque approbatione hujusmodi im-
 pressa sunt, nullo modo approbato cen-
 seri vult, mandatque sua Sanctitas.

23. Ad horum hominum Sepulchra
 vetuit etiam, ac innibuit, tabellas, at-
 que Imagines ex cera, aut argento,
 seu ex alia quacunque materia, tam pi-
 ctas, quàm fictas, atque exculptas ap-
 pendi seu affigi, & lampades, sive alia
 quæcumque lumina accendi sine recogni-
 tione ab Ordinario omninò prout supra
 facienda, Sedique Apostolicæ referenda,
 ac probanda.

24. Declarans quod per suprascripta
 præjudicare in aliquo non vult, ne-
 que intendit iis, qui aut per commu-
 nem Ecclesiæ consensum, vel immemo-
 rabilem temporis cursum, aut per Pa-
 trum, Virorumque Sanctorum scripta,
 vel longissimi temporis scientia, ac to-
 lerantia Sedis Apostolicæ, vel Ordina-
 rii coluntur.

25. Ut autem præmissa diligen-
 tius observentur, Universis, & sin-
 gulis, tam Ordinariis, quàm hære-
 ticæ pravitate Inquisitoribus districtè
 præcipit, ut in sua quisque Diœcesi,
 vel Provincia sedulò pervigilet, nè si-
 ne approbationibus prædictis, Imagi-
 nes cum memoratis signis exponan-
 tur, aut miracula, revelationes, ac
 beneficia prædicta publicentur, alia-
 ve contra superioris disposita fiant.
 Transgressores verò, si Regulares fue-
 rint privationis suorum Officiorum,
 ac vocis activæ, & passivæ, nec non,
 & suspensionis à Divinis: Si verò
 Clerici Sæculares, privationis pari-
 ter suorum Officiorum, suspensio-
 nis à Divinis, & ab administra-
 tione Sacramentorum, executioneque

S

fuo-

suorum Ordinum respectivè, aliisque arbitrio prædictorum Ordinariorum, seu Inquisitorum pro modo culpæ infligendis plectendo. Qui autem libros imprefferint, aut Imagines pinxerint, sculperint, seu quoquo modo effinxerint, vel formaverint, cæterique Artifices circa præmissa qualitercunque delinquentes prædicta omnia amittant, & insuper pecuniariis, aliisque etiam corporalibus pœnis, juxtà criminis gravitatem, eorundem Ordinariorum, seu Inquisitorum arbitrio afficiantur. Contrariis quibuscumque non obstantibus &c.

26. Postmodum verò idem Sanctiss. D. N. à quibusdam revocari in dubium accepit, an Tabellas, & Imagines, quas in posterum offerri contigerit recipere, & antea oblatas conservare liceret, Sanctitas sua, quæ tantummodo voluit occurrendo abusibus, qui irrepere videbantur, certiore parare viam ad eorum in terris gloriam, quorum Sanctimoniam Divinæ Clementiæ placuerit admirandis operibus illustrare; re prius cum Illustrissim. & Reverendiss. DD. Cardinalibus contra hæreticam pravitatem Generalibus Inquisitoribus communicata præfenti Decreto declaravit. Quod sicut nunquam prohibuit, nec suæ intentionis fuit prohibere oblationem, receptionemque Tabellarum, & Imaginum hujusmodi, itaut nulli deinceps hæsitatio ni locus relinquatur statuit, in præsentiarum, & decernit, ut quoties ad aliquam Ecclesiam, aut Oratorium, locumve alium publicum Sæcularem, seu Regularem Tabellas, & Imagines, aliudve simile quispiam detulerit, ac intercessione hominum inter Sanctos, vel Beatos non ascriptorum, quamvis cum Martyrii, vel Sanctitatis fama demortuorum, optata se impetravisse dixerit, liceat Ecclesiasticis personis Ecclesiarum, locorumve prædictorum Curæ Præpositis, Tabellas, & Imagines, sive pictas, sive ex quavis materia factas, atque alia quacunquè collatæ gratiæ fidentia simul cum deferentis, aliorumque, qui conscii fuerint attestationibus recipere, atque approbantibus Ordinariis ad quos referre statim omnia teneantur, in secreto aliquo, seorsim ab

Ecclesia loco custodire, ibidemque jam amota collocare, & aservare, ut si quando Dominus talium Virorum merita Beaticificationis, seu Canonizationis honore in terris decorare voluerit: extent hujusmodi Sanctitatis qualescumque probationes, Apostolicæ Sedis judicio tunc examinandæ. Contrariis quibuscumque non obstantibus. (Et sequitur publicatio.)

Alia

DECRETA

Expedita per Breve 5. Julii 1634.
pag. 7. 8. 9. & 10.

27 **U**Rbanus Papa VIII. &c. Cælestis Hierusalem Civis &c. (& facta narratione, & insertione prædictorum præcedentium Decretorum, in dispositiva dicitur) Demum verò, ut ejusmodi Decreta observentur indubie, ac omnimodam sortiuntur executionem, cum eisdem Cardinalibus re pariter communicata, deque eorundem consilio præmissis addidimus, statuimus, decrevimus, atque declaravimus, ne ex tunc deinceps quispiam Ordinariorum, aut ab Apostolica Sede ad hoc specialiter delegatorum super alicujus utriusque Sexus cum Sanctitatis, aut Martyrii fama, vel opinione defuncti miraculis, revelationibus, aliisve ejusmodi Sanctitatem redolen. ex integro informationes quoquo modo reciperet, aut processum instrueret, vel hucusque receptas informationes, instructumve processum ulterius prosequeretur, nisi postulator prius per legitimas juridicè susceptas probationes circa personam ejus de cujus miraculis revelationibus, aliisve rebus gestis Sanctitatem præferentibus ageretur, præscriptam in præfato nostro Decreto formam omninò servatam extitisse docuerit, & nisi postea successivè idem Ordinarius, aut ab Apostolica Sede ad hoc spe-

Alia

DECRETA

Pag. 17. 18. 19. 20. & 21.

specialiter delegatus diligenti præhabita disquisitione circa eandem personam *Supracitato Decreto nullatenus contrarium esse, ritè pronuntiaverit*, utque id inviolabiliter observetur, statuimus insuper, ac decrevimus nè transmissi ad Urbem undecunque hujusmodi processus à Congregationis Sac. Rituum Secretario, minusvè à Sanctæ Fidei Promotore quomodolibet aperiatur, nisi prius in ipsa Sacrorum Rituum Congregatione, alio sejunctim oblato authentico processu, ex eo Ordinarium, aut ab Apostolica Sede specialiter delegatum, ritè ac rectè, ut præmittitur cognovisse, ac pronuntiassè prælibato Decreto nequaquam contrarium esse plenè constiterit, ac deinde à nobis judicialiter aperiendi eos processus facultas indulta fuisset. Insuper longissimum tempus, illiusque immemorabilem cursum de quo in prædicto Decreto, intelligi declaravimus: esse tempus centum annorum *metam excedens*, deque his, atque infra scriptis omnibus, quæ in his Decretis disposita, & ordinata sunt aliqua suboriens difficultate, Ordinariis locorum, & Delegatis Apostolicis quibuslibet, omnem omninò interpretandi facultatem ademimus, ut qua Sedem Apostolicam desuper consulerent, ab eaque responsum expectarent, mandavimus eisdem, & alias prout in Decretis desuper editis plenius continetur. Quare, &c. motu proprio, & ex certa scientia, ac mera deliberatione nostris, deque Apostolicæ potestatis plenitudine Decreta prædicta, cum omnibus, & singulis in eis contentis tenore præsentium perpetuò approbamus, & confirmamus. (Et sequuntur Decreta roborantia, & derogationes.)

28. **I** Magines eorum, qui cum Sanctitatis, seu Martyrii fama obierunt, non apponantur in Altari publico, vel privato, & multò minus cum Diademate, laureolis, aut radiis, seu splendoribus, vel alio quocunque modo venerationem, & cultum præferente, & indicante. Hæ enim prohibentur apponi non solum in Altaribus prædictis, sed etiam in Oratoriis, vel Ecclesiis, aut locis publicis, seu privatis quibuscunque, antequam à Sede Apostolica Canonizentur, vel Beati declarentur.

29. Responsum, quod à Sede Apostolica in vim prædictorum Decretorum expectare debent Ordinarii locorum, ut imprimi possint libri continentes gesta, miracula, seu revelationes eorum, qui cum prædicta fama Sanctitatis, seu Martyrii decesserunt, non detur, nisi cum infra scriptis protestationibus, in dictis libris, & historiis inferendis. Declarando etiam expressè, quod tales libri, seu historiæ, licet ab Ordinariis revisæ, & post Sedis Apostolicæ responsum approbatæ, non faciant majorem gradum probationis in ordine ad Canonizationem, seu Beatificationem, quam quæ alias absque tali approbatione de jure fecissent, non obstante quocunque longissimi temporis cursu.

Protestatio Auctoris in principio libri imprimenda.

„ 30. **C**UM San. Memor. Urbanus
 „ VIII. die 13. Martii 1625. in
 „ Sac. Congregation. Sanctæ Rom. &
 „ Universalis Inquisitionis Decretum
 „ ediderit, idemque confirmaverit 5.
 „ Julii anno 1634. quo inhibuit impri-
 „ mi libros hominum, qui Sanctitate,
 S 2 „ seu

„ seu Martyrii fama celebres è vita mi-
 „ graverunt, gesta, miracula, vel re-
 „ velationes, seu quæcunque Beneficia,
 „ tanquam eorum intercessionibus à Deo
 „ accepta continentes sine recognitione,
 „ atque approbatione Ordinarii, & quæ
 „ hætenus sine ea impressa sunt, nullo
 „ modo vult cenferi approbata, idem au-
 „ tem Sanctiss. die 3. Junii 1631. ita ex-
 „ plicaverit, ut nimirum non admittan-
 „ tur Elogia Sancti, vel Beati absolute,
 „ & quæ cadunt super persona, bene ta-
 „ men ea, quæ cadunt supra mores, &
 „ opinionem, cum protestatione in prin-
 „ cipio, quod iis nulla adfit auctoritas ab
 „ Ecclesia Romana, sed fides sit tantum
 „ penes Auctorem. Huic Decreto ejus-
 „ que confirmationi, & declarationi ob-
 „ servantia, & reverentia, qua par est,
 „ insistendo profiteor me haud alio sensu
 „ quicquid in hoc libro refero, accipere,
 „ aut accipi ab ullo velle, quam quo ea
 „ solent, quæ humana dumtaxat aucto-
 „ ritate, non autem Divina Catholicæ
 „ Romanæ Ecclesiæ, aut Sanctæ Sedis
 „ Apostolicæ nitantur, iis tantummodò
 „ exceptis quos eadem Sancta Sedes
 „ Sanctorum, Beatorum, aut Martyrum
 „ Catalogo adscripsit.

Sequens verò in fine
Libri.

31. **L**ECTOR adverte in Elogiis
 Virorum Illustrum, quos hoc
 libro complexus sum nonnulla me obiter
 attingere, quæ Sanctitatem ipsis videan-
 tur adscribere, perstringo, nonnunquam
 aliqua ab iis gesta, quæ cum vires huma-
 nas superent, miracula videri possunt:
 præfagia futurorum, Arcanorum manife-
 stationes, revelationes, illustrationes, &
 si quæ sunt alia hujusmodi: beneficia item
 in miseros mortales eorum intercessione
 divinitus; demùm nonnullis Sanctimo-
 niæ, vel martyrii videor appellatione tri-
 buere. Verùm hæc omnia ita meis le-
 ctoribus propono, ut nolim ab illis accipi
 tanquam ab Apostolica Sede examinata,
 atque approbata, sed tanquam quæ à sola
 suorum Auctorum fide pondus obtin-

neant, atque adeò non aliter, quam hu-
 manam historiam. Proinde Apostolicum
 Sacr. Congregationis S. R. & Univer-
 salis Inquisitionis Decretum anno 1623.
 editum, & anno 1634. confirmatum in-
 tegrè, atque inviolatè, juxta declaratio-
 nem ejusdem Decreti à san. mem. Urba-
 no Octavo anno 1631. factam servari à
 me omnes intelligant, nec velle me, vel
 cultum, aut venerationem aliquam per
 has meas narrationes ulli arrogare, vel
 famam, & opinionem Sanctitatis, aut
 Martyrii inducere, seu augere, nec quic-
 quam ejus existimationi adjungere, nul-
 lumque gradum facere ad futuram ali-
 quando ullius Beatificationem, vel Ca-
 nonizationem, aut miraculi comproba-
 tionem, sed omnia in eo statu à me relin-
 qui, quem seclusa hac mea lucubratione
 obtinerent, non obstante quocunque lon-
 gissimi temporis cursu hoc tam sancte
 profiteor, quam decet eum, qui Sanctæ
 Sedis Apostolicæ obedientissimus haberi
 filius cupit, & ab ea in omni sua inter-
 ceptione, & actione dirigi.

Ego N. N.

32. Particularis Processus cum sub-
 sequenti pronuntiatione Ordinarii, seu
 Apostolicæ Sedis Delegati, sicut præ-
 cedere debet ex forma prædictorum De-
 cretorum super cultu non adhibito, ita
 etiam præcedere debet, & ab eisdem
 respectivè faciendus est, quando aliquis
 Postulator allegaret se versari in uno
 ex casibus exceptuatis; nempe quod cul-
 tus fuerit adhibitus ex Indulto Summo-
 rum Pontificum, vel permissionis Sacræ
 Congregationis, vel communem Eccle-
 siæ consensum, vel per immemorabilem
 temporis cursum, aut per Patrum, Viro-
 rumque Sanctorum scripta, vel longissi-
 mi temporis scientia, atque tolerantia
 Sedis Apostolicæ, vel Ordinarii, ut sem-
 præsupradictis Decretis.

33. Votivæ Tabellæ, Imagines, &
 res aliæ beneficia accepta testificanda,
 quæ in secreto retineri mandantur,
 etiam

etiam in Sacrario custodiri permittuntur,
secreto tamen, & eo modo quo cultum,
& venerationem non præferant.

ALIUD
DECRETUM

Pag. 57.

34 **C**UM in tota Ecclesiæ gubernatione nihil majus, nihil sit augustius Beatificatione, & Canonizatione Sanctorum, utpotè homines jam demortuos, etiam cum fama sanctitatis, ac miraculorum declarare pro Sanctis, eosque uti tales colens, & venerando decernere.

35 Sac. Rituum Congregat. ut hæc res planè amplissima, atque gravissima ritè, sanctèque conficiatur, prohibet omnibus, & singulis personis Ecclesiasticis tam Sæcularibus, quàm Regularibus etiam Sancti Joannis Hierosolymitani, Societatis Jesu, vel aliorum quantumvis nota dignorum, ne audeant, ipsi per se, aut per alios capere informationes super Sanctitate, aut miraculis alicujus Defuncti, neque ullo modo exquirere aut obtinere, ad hunc effectum extrajudiciales testificationes, aut subscriptione sub pœnis arbitrio Sac. Congreg. infligen. Quod si Superiori, Sacristæ, seu alteri officiali illius Ecclesiæ, in qua requiescit corpus ipsiusmet Defuncti, vel alterius etiam Ecclesiæ, fuerint revelata aliqua miracula, seu Prophetiæ dona, possint ea recipere sub sigillo secreti ab ipsis tantum relatoribus, in quorum gratiam contigisse narrabitur, teneantur tamen quamprimum commodè poterunt, eadem deferre, vel obsignata transmittere Episcopo loci cum expressa declaratione, quod revelationes sicut supra receptæ non faciant aliquem probationis gradum etiam cujusvis longissimi temporis cursu.

LITTERÆ

Pro Patriarchis, Archiepiscopis,
& Episcopis pag. 58.

36 **A**D MODUM Illustr. & Reverendissime Domine. Cum quotidie magis notum fiat quanta sinceritate mentis, & maturitate cognitionis incipere, & prosequi deceat eorum causas, qui diem ultimum obiere, non sine aliqua populis relicta opinione Sanctitatis, & quam accuratè fideliterque in re tanti momenti adhiberi testes, & in examen vocari conveniat, Sac. Rituum Congregat. (facto prius verbo cum Sanctissimo) aliquis subrepat abusus, jussit amplitudinem tuam hæc peculiari Epistola fieri certiorrem de iis, quæ in adjuncto Decreto continentur, nempe ut curet ne in posterum ulla ex parte adversus illud à quopiam in tua Diœcesi aliquid committatur, sed ab omnibus omninò inviolabiliter observetur, & quando apud amplitudinem tuam ab aliquo petitum fuerit, ut velit inquirere in sanctitate vitæ, & miracula alicujus, qui cum prædicta fama obiisse, dicatur. Quoniam nimia plerumque proclivitas, atque celeritas occasionem errori præbet, non prius generaliter super vitæ Sanctitate inquire permittat, quam particulariter de alicujus virtutis eminenti gradu, aut peculiari aliquo miraculo, præcedat famæ comprobatio, prout prudentiæ tuæ magis expedire videbitur: Quod per te ipsum exequi Sac. Congreg. summo opere exoptat; sed si ob invaliditatem, sive ob legitimum aliud impedimentum id conficere non valebis, super quo conscientiam tuam onerat eadem Congregatio, poterit Amplitudo tua delegare Vicarium tuum Generalem, vel in Dignitate Ecclesiastica constitutum, qui delegatus, sive ille sit Vicarius sive cujuscunque dignitatis, cum aliis ad minus duobus doctis viris, altero scilicet Magistro in Theologia, altero verò graduato

duato, vel licentiato in jure Canonico, rem totam ita peragere debeant, ut omnes sua nomina subnotent post subscriptionem cujuscunque testis, antequam discedant à loco ipsius examinis. Curabit insuper Amplitudo tua, ut testes omnes quæcunque habent, explanatè, & per extensum deponant, nec se referant ad attestations redditas, neque eis recitentur, quæ alias ipsi deposuerunt, postquam verò fuerint per Amplitudinem tuam, vel per alios à te ex causis supra narratis subrogatos acta completa secretò retineantur, præstito etiam juramento à Notariis, & testibus se nemini promulgaturos, quidquid ipsi scripserint, & respectivè deposuerint, vel de quibus interrogati fuerint. De his autem actis per te aut jussu tuo confectis certiore statim reddere debet Amplitudo tua Summum Pontificem, eaque quantò citiùs poterit authenticè transcripta, ac sigillo obfirmata ad Sac. Rituum Congregationem transmitti. Originalia verò eodem modo consignata, & in capsula clausa pluribus clavibus, quæ diversis ad arbitrium tuum custodiendæ traduntur, in Archivio Patriarchali conserventur. Notum tamen sit Amplitudini tuæ neque per hanc Epistolam, neque per aliquid in ea propositum voluisse Summum Pontificem neque Sacram Rituum Congregationem tribuere, aut augere jurisdictionem, seu facultatem, quæ alias Episcopis competere possent. Atque ut hæc litteræ nulla imposteriorum oblivione deleantur, sed semper in recordatione vigeant, & tua, & tuorum deinceps Successorum, dabit operam Amplitudo tua, ut ille quantò citius tam in Curia tua Patriarchali, quàm in Archivio Capitulari ad perpetuam rei memoriam afferentur. Vale. Datum Romæ 12. Martii 1631.

Amplitudinis tuæ uti Frater &c.

DECRETA

Novissima 9. Julii & 6. Augusti 1678 emanata.
pag. 3.

37. **P**RIMO. Animadvertens eadem Sac. Congregat. quod necessarium sit, ut Processus auctoritate Ordinaria fabricandi conficiantur cum maximâ diligentia, censuit mandari Ordinariis locorum, ut ultra testes inductos à Postulatoribus, teneantur ipsi quoque inquirere, ac examinare alios testes bene instructos super vita, & moribus servi Dei, & si aliquid repererint in contrarium, quod ipsi videatur relevans, supersedeant in ulteriori inquisitione, donec Sac. Congregatio ab eis certiorata per litteras mandet quid agendum sit.
38. Secundò. Hujusmodi diligentia servari vult etiam in Processibus auctoritate Apostolica faciendis à Judicibus Delegatis, quibus per litteras particulares Sac. Congreg. enixè commendari debeat, & idem faciat Promotor fidei in litteris scribendis Subpromotoribus.
39. Tertiò. Et pro majori cautela præscribi debeat in litteris remissorialibus, quod non solum Interrogatoria retineantur semper clausa, & sigillata cum sigillis eorundem Judicum, non aperienda nisi in actu examinis, & claudenda in fine, seu ulterius depositiones ipsæ antequam Processus sit absolutus, in fine cujuslibet sessionis claudi, & signari debeant cum Sigillis Judicum, nec possint aperiri, nisi in præsentia ipsorum in principio cujuslibet examinis, & sessionis, ac hujusmodi diligentia fieri debeant etiam in Processibus fabricandis in Curia, lidemque Judices prout etiam subpromotores, & Notarii, tam in partibus, quàm in Curia, ac Testes, & in Curia Prothonotarius, debeant ante inchoationem Processuum præstare juramentum de servando Secretum religiosè sub pœna Excommunicationis ipso facto in casum contraventionis incurrendæ;

sendæ, juxtâ formulâ ejusdem juramenti imprimendam in fine Decretorum, & pro omnimoda observantia transmittendam Judicibus Delegatis, &c. (& omiſſis aliis, quæ ad Ordinarios non pertinent.)

40. Nonò. Cum in Decreto approbato à felic. rec. Urbano VIII. die 12. Martii 1631. impresso in libello pag. 57. Sac. Congregatio, cognoscens, quod in hac re, utpotè gravissima, ritè, Sancteque procedendum est, prohibuerit omnibus, & singulis personis Ecclesiasticis, tam Sæcularibus, quàm Regularibus, quamvis speciali nota dignis, ne audeant per se, vel per alios capere informationes super sanctitate, aut miraculis alicujus, nec ullo modo exequire, aut obtinere, ad hunc effectum extrajudiciales testificationes, aut subscriptiones sub pœnis arbitrio ipsius Congregationis infligendis, illud confirmando jussit, quod hujusmodi extrajudiciales attestations non solum exquiri, aut obtineri non valeant, sed rursus quod hætenus obtentæ, sive in futurum obtinendæ, non faciant aliquem gradum probationis, nec inferi possint in Processibus, tam Ordinaria, quàm Apostolica Auctoritate: fabricandis.

41. Cætera alia Decreta fuerunt prætermiſſa: quia non pertinent ad instructionem Ordinarii: qui quoties in hac Processuum Constructione, non procedat jure Ordinario, sed Delegato Sac. Congregationis; tunc servare debet litteras remissoriales, & Commissionem,

in quibus plena datur forma, qua debeat se continere, & à quâ nec latum unguem discedere poterit.

42. Cæterum nil mirum si in fulcenda Virorum Sanctitate, tam nervosus vigor, & exacta forma probationum exigatur, dum & de Christo oportuit testimonium perhiberi, nempe, quòd fuerit in eo vera humanitas, vera Divinitas, vera passio, & vera resurrectio: Testis enim de sua vera Humanitate fuit *Sanctus Matthæus*, qui in principio sui Evangelii Christi genealogiam texuit, & ideo in figura hominis ponitur: Testis Divinitatis fuit *Sanctus Joannes*, qui elevans se super cælos, nativitatem ejus inenarrabilem mirabiliter in Evangelio descripsit, & ideo in specie Aquilæ figuratur: Testis de ejus passione fuit *Sanctus Lucas*, qui ejus narratione in Sanguinis copiosa in Horto effusione nobis præceteris Evangelistis manifestavit acerbior, & ideo in figura Vituli, qui Deo in Sacrificium offerebatur designatur. Testis de Resurrectione fuit *Sanctus Marcus*, qui ipsam eleganter conscripsit, & ideo in figura Leonis figuratur: sicut enim Leo ad sui clamorem post tertium diem Leuculos ferè mortuos suscitavit (ut ajunt qui de animalibus scripserunt) sic Pater in Divinis filium suum post tertium diem suscitavit: Et quia Sanctus de hac suscitatione apertius agit, ideo ejus Evangelium in die Resurrectionis Christi in tota Ecclesia recitatur, prout observat Jo. Herlot. vulgò *Discipulus sermon. de Sanctis serm. 16.*

FORMULARIUM LEGALE PRACTICUM

Fori Ecclesiastici.

TITULUS XVI.

De Litteris Pastoralibus, & Provisionalibus.

Ven. Fratribus Dignitatibus, Canonicis, Capitulo, & Clero Civitatis N.

FORMULA I.

SUMMARIUM.

1 <i>Episcopus poena temporalis terret, hortatione fovet Clericos.</i> 2 <i>Episcopi in impositione manuum debent esse circumspecti.</i> 3 <i>Clericorum vestis debet esse decens, & à veste laicorum distincta.</i> 4 <i>Accedentes ad suscipiendos ordines debent habere intentionem rectam inserviendi Deo.</i> 5 <i>Presbyter absq; rationabili causa celebrans non recitato matutino cum laudibus peccat mortaliter, & num. 6.</i> 7 <i>Septies in die psallunt Clerici ad rememorandam passionem Christi.</i> 8 <i>Horæ Canonicae extrà Chorum quando sint recitandæ.</i> 9 <i>Officium Divinum est injunctum per modum Orationis vocalis, & quare.</i> 10 <i>Officium Divinum qua attentione, & corporis compositione sit recitandum, ostenditur.</i> 11 <i>Celebrans indignè quot pœnis Spiritualibus se subjiciat, demonstratur.</i>	12 <i>Clerici debent incumbere lesioni Sacrorum librorum.</i> 13 <i>Clerici non possunt redditus Ecclesiasticos donare consanguineis, nisi sint pauperes, & num. 14. & 15.</i> 16 <i>Clerici possunt liberè disponere de bonis propriis Patrimonialibus, & vivere de proventibus Ecclesie.</i> 17 <i>Bulla Pii V. quæ prohibet Clericis, ut possint disponere favore illegitimum, non comprehendit bona Patrimonialia.</i> 18 <i>Clerici Incolæ Urbis disponere possunt de redditibus Ecclesiasticis favore etiam extraneorum.</i> 19 <i>Clericus si non habeat bona Patrimonialia potest ex redditibus Ecclesie alere, & dotare filias spurias, si non habeant aliunde.</i> 20 <i>Fornicatio est prohibita jure Divino tam in veteri, quam in novo Testamento.</i> 21 <i>Clerici fugere debent avaritiam.</i> 22 <i>Clerici non debent exercere officium Procuratoris, nisi in aliquibus casibus hic expressis, & num. 23.</i> 24 <i>Clerici debent esse contenti victu frugali, & pretiosa fercula non querere.</i> 25 <i>Clerici ante prandium & cœnam debent benedicere mensam, & post mensam gratias agere.</i>

Deus,

DEus, qui est Pater luminum, & cujus providentia in sui dispositione non fallitur: posuit me Rectorem Ecclesie vestrae, ut gaudio impleat, recordationem accipiens fidei, quae est in vobis non ficta propter quam admoneo vos, ut resuscitetis gratia Dei, quae est in vobis per impositionem manuum mearum.

Mementote, quod salvator noster (cujus bonus odor sumus, & qui vos lux mundi vocavit) docet, & jubet, quod luceat lux vestra coram hominibus, videant bona facta vestra, & glorificent Deum, qui est benedictus in saecula. Vos inquam fratres dilectissimi genus electum, & qui in Sanctuario deservitis, tenemini proximorum scandalizationem vitare, eosque aedificare memores ejus, quod scriptum est -- *Sancti estote, quia ego Sanctus sum*: Nulli dantes (juxta Apostoli vocem) offensionem, ut non vituperetur ministerium vestrum: sed in omnibus exhibeatis vos sicuti Dei Ministros, ne illud Prophetae dictum impleatur in vobis -- *Sacerdotes Dei contaminant Sancta, & reprobant legem*. Qua enim libertate laicos corripere poteritis cum tacite vobis ipsis respondeatis, eadem admittite, quae corripitis?

Decet omnino vitam, moresque vestros componere, ut habitu, gestu, incessu, sermone, & conversatione nil, nisi grave, moderatum, ac religione plenum praefereatis; ne Sanctificatio vestra, nomenque Sanctum Dei polluat: adhærente ei corde puro, timore Sancto, spe non fluctuante: quoniam cognitior cordis ipse est: cavete igitur, ne Christus increpans dicat -- *Vae vobis qui mundatis, quod foris est calicis, & paropsydus, quod autem intus est vestrum plenum est rapina, & immunditia*. Confidete vos invicem in provocationem charitatis, & bonorum operum, tenentes spei vestrae confessionem indeclinabilem (fidelis enim est qui repromisit) Verbum Christi, qui vocavit vos vocatione sua Sancta habitet in vobis abundanter. Si psallitis, *Psallite sapienter: psallite ore, psallite mente*: offerentes Jesu cum Apostolis, favum mellis. Et quid est favum nisi mel in cera? Et quid est mel in cera, nisi devotio in littera? Orationi instate omni tempore, ut digni ambuletis coram Deo, & plaga non sit in Populo, vigilantes in ea in gratiarum actione: orantes simul, & pro me, ut Deus aperiat os meum ad manifestanda plebi mysteria Christi, sicut oportet me loqui: Nam si evangelizavero non erit mihi gloria; necessitas enim mihi incumbit.

Oblatio justi impingat Altare, & odor suavitatis est in conspectu Altissimi: bono ergo animo gloriam reddite Deo, cujus unigenitum offerentes cavete, ne illum offendatis, & Arae vestrae, quas Populus multiplicavit, factae sint in delictum; unde Salvator dum à vobis traditur dicit: *ecce manus tradentis me mecum est in mensa*: gravius enim (ut inquit Augustinus) peccant offerentes indignè Christum regnantem in Coelis, quam qui eum crucifixerunt ambulantem in Terris, & sic gravius peccant indigni Sacerdotes sacrificantes, quam Judaei crucifigentes Sanctus

Luc. 1.
Dem. 7.
post Pentecost.
2. Tim. 1.

2. Cor. 2.
Mat. 5.
2. Cor. 11.
1. Petr. 2.
Levit. 10.
2. Cor. 6.
Ezec. 22.
Sophon. 3.

Concil.
Trident.
sess. 14.
de refor.
in proc.
Concil.
Trid.
sess. 22.
de refor.
6. 1.
Ezech. 28
1. Tim. 1.
Eccl. 7.
Mat. 23.
Hebr. 10.
Col. 3.

2. Tim. 1.
Psal. 46.
1. Cor. 14.
Luc. 24.

Petrus
Bles. ser.
12.

Epist. 6.
1. Thes. 3.
Num. 8.
Colos. 4.
1. Cor. 9.

Ecl. 35. *Osea* 8. *Luc.* 22. *Aug. in Psal.* 68. *Hebr.* 7. *1. Cor.* 11. *1. Cor.* 4. *Petrus* *Bles. Ep.* 15. *ad Nep.* *Psal.* 22. *Isa.* 21. *Matth.* 4. *Jo.* 6. *C. sicut* *Dist.* 47.

aus enim, & innocens inpollutus, & excelsior Cæli est factus: si im-
mundè ad Altare acceditis, non cibum salutis, sed æternæ damnationis
judicium accipitis, & quod aliis est intercessio salutaris adveniam, erit vo-
bis reatus ad pœnam.

Litterarum studia diligenter colite, ne contra eum, qui illas sperna-
tur dicat Dominus -- *Quia tu scientiam repulisti, & ego repellam te ne Sa-*
cerdotio fundaris mihi: lectio enim Sacrorum librorum vobis necessaria est:
ipsa est mensa Tabernaculi, quæ ad Aquilonem unde panditur omne
malum posita est, quod Psalmista insinuans dicit -- *Parasti in conspectu*
meo mensam. De mensa hac (& Spiritualibus armis loquitur *Isaias*. *Pone*
(inquit) mensam, contemplare in specula, surgite Principes (idest Sacer-
dotes) *& arripite Clypeum*. Sacra lectio cibus est, quia teste veritate,
non in solo pane vivit homo, sed in omni verbo, quod procedit de ore
Dei: per hunc cibum spiramus, & vivimus; *Verba* (inquit Dominus)
que ego loquor, spiritus, & vita sunt.

Ecclesiarum redditus, quos percipitis in usus pravos infumere non de-
betis: quoniam fidelium vota, pretia peccatorum, & pauperum patrimo-
nium sunt: ideoque ne illis consanguineos, & familiares vestros augere
studeatis sanctione canonica *donare proibemini*, & superfluos ad homo-
stam vitæ sustentationem, in eleemosinas tribuere, & usus pios conver-
tere iussi estis; intendite igitur super egenos, & pauperes, & non contem-
natis eos in porta, quia iudicabit Dominus causam illorum: stensionem
propterea, quæ est charitatis vestræ in ipsos, ostendite in faciem Ecclesie.

Nolite ingredi in Galgala, & in Bethaven, ne ascendatis. Sæcularia
sæcularibus relinquite; quia nemo militans Deo *implicat se illis*. Mundi
illecebras, & voluptates, vilesque consolationes carnales despiciete ne-
que ea quæ in Mundo sunt bona diligatis; quia citò transit concupiscen-
tia ejus. Nolite propter escam destruere opus Dei; sed mensa *viciique*
fragili cum gratiarum actione supellectilique modesta contenti sitis, ut qui
ex adverso est vereatur, nihil habens malum dicere de vobis; imò fruga-
litas, modestiæ, continentiæ, & humilitatis exempla petere possit:

Qui enim Christi sunt carnem suam crucifixerunt cum vitiis, & concu-
piscentiis, & qui spiritu Dei aguntur facta carnis mortificant, quorum
membra Templum sunt Spiritus Sancti.

Ad Patriam felicitatis æternæ totis properate præcordis, mente cogi-
tantes, quod omnes stabimus ante Tribunali Christi, ut referat unum-

quisq; prout gessit sive bonum sive malum, & quod reddat unicuique se-
cundum vias suas. Operamini igitur opus vestrum ante tempus, & da-
bit vobis mercedem vestram in tempore suo. Dominus det vobis vincere
serpentem antiquum, qui seducit Universum, descendens ad vos, ha-
bens iram magnam, & Deus pacis conterat illum sub pedibus vestris. So-
li Deo nostro per Jesum Christum Dominum nostrum gloria, & magni-
ficentia, imperium, & potestas ante omne sæculum, & nunc, & in
omnia sæcula. Amen.

ADNO.

ADNOTATIONES.

1. **PER IMPOSITIONEM MANUUM MEARUM.** In hac prima litteræ Pastoralis formula Episcopus ad conservandam, augendamque disciplinam in Clero, fulcro Divinarum scripturarum demonstrat virtutes, quas habere, & exercere debeant viri Ecclesiastici: Et sicuti in præcedenti titulo V. de Edictis Form. IX. à vitiis eos cessare terruit formidine poenæ temporalis: ita hic paternalliter illos instruendo, in vocatione hortatur permanere, ut virtutis amore peccata odiendo evadant æterna.

2. Et Primò insinuare intendit, quod hi, qui accedunt ad Episcopum pro recipiendis Ordinibus, habeant rectam intentionem, & sinceram fidem inserviendi Deo, ut gaudere possit Ecclesia de illorum promotione: quod frequentius, quam accidit eveniret si Episcopi quantum in se est procurarent admittere tantum illos, quod Spiritus rectus replevit vocatione; scientes, quod cæteri, qui non intrant per Ostium in Sanctuarium, sed aliunde, tanquam fures, & latrones, oneris, & luctus sunt Ecclesiæ, & non gaudii. Et fortè magis cauti, & sobrii essent in impositione manuum, si memoriæ mandarent factum Sancti Pontificis Leonis Magni, cui oranti (prout narrat Historia) ad Sepulchrum Apostolorum Petri, & Pauli pro remissione suorum peccatorum, auditum fuit responsum, remissa, & condonata fuisse præter peccatum impositionis manuum (idest quoad poenam) Et quod dicitur hic observandum ab Episcopis in admittendis Clericis Sæcularibus, fortius congruit Superioribus Regularibus in recipiendis Clericis ad professionem, à quorum omnium vita, & exemplo præcipue pendet salus, & perditio fidelium populorum.

3. **UT HABITU.** Secundò, quod eorum habitus, debet esse modestus, & Religiosus, à veste laicorum penitus distinctus: Nam ut inquit *Ecclesiasticus* 19. *amicus corporis, & incessus hominis annunciant de eo*: Adeo ut si Episcopus (cujus est judicare, & præscribere de

forma, & qualitate habitus Clericorum juxta Concil. Trident. sanctionem *in cap. 6. sess. 14. de reform.*) inspecta qualitate loci, occasione temporis, conditione, & facultate Cleri, & personarum, vestem itinerariam toleret, hæc debet esse decens, usque ad genua inclusive protrahenda, non scissa, non affuta, aut vanis ornamentis fucata: quia si extra functiones Ecclesiasticas continuò vestem talem Clericus justis de causis ex Canonis & Episcopi permissione non desert: brevior tamen quam induit, oportet decentem esse, prout idem Concilium præcipit *in cap. 12. sess. 24. de reform.* ibi -- *vestitu insuper decenti tam in Ecclesia, quam extra assidue utantur.* Qui ergo, nec veste, nec tonsura à laicis non vult distinguere, notam temeritatis videtur incurere, propriam dignitatem, & honorem parvipendere, & Religionem contemnere.

4. **CORDE PURO.** Tertio quod accedentes ad servitutem Dei, habeant intentionem immaculatam illi inserviendi, ipsumque ore, & corde laudandi: non autem quod se promoveri faciant propter finem lucrandi, ne in die judicii mercede vacui reperiantur; & à Christo Domino (qui est discretor cogitationum cordis) mereantur redargui cum Turbis quæ eum sequebantur, quibus ille aiebat -- *quærebatis me non quia vidistis signa, sed quia manducastis, & saturati estis Jo. 6.* Debent quidem Clerici Ecclesiis inservientes vivere de Altari, sed Altare ad terrenum lucrum captandum, non debet inordinata cupiditate converti. Est enim maledictus, *qui facit opus Dei fraudolenter Jer. 48.* qui autem diligit cordis munditiam *habebit amicum Regem Prov. 22.*

5. **PSALLITE SAPIENTER.** Quarto, quod in recitatione horarum canonicarum sint sapientes, hoc est sapidè onus, & obligationem adimplentes, non tantum voce, & mente, quam tempore debito: Nam qui in Divino Officio persolvendo, etiam extra Chorum absque rationabili, & justa causa, tempus, & ordinem ab Ecclesia præscriptum non servat, sed coacervat, & præven-

rit,

rit, culpa non vacat: quia offendit rubricam in re gravi, & præsertim Sacerdos si celebret, matutinis laudibus non recitatis, ut tenet Michael Timot. de sacrific. missar. tr. 1. q. 2. sic inquit -- Secundum communem Doctorum opinionem, si quis omisit matutinis celebraret, mortaliter peccaret, eo quod videtur contemptor Ecclesiasticæ consuetudinis. Hoc autem refert Biel in libello suo de expositione missæ. Hoc idem tenet Alberic. de Rosate in suo Dictionario in verb. missa, qui allegat ad hoc quodlibetum S. Thom. Aquinat. Novissimo loco hoc idem affirmat Lactantius Ranfoldus in tract. suo de exposi. missæ, videlicet quod præter casum necessitatis, mortaliter ageret Sacerdos, celebrans non absoluto matutino. Cum aliis pluribus, quos pro hac communiori sententia refert Gallemart. supra Concil. Trid. sess. 22. in Decret. de Sacrific. Missar. remission. vers. non esse peccatum: nam hæc rubrica præceptiva est Gavant. part. 3. tit. 11. num. 5.

6. Veritas hujus sententiæ comprobatur ex facto, quem refert Bzovius ad annum Christi 1062. de Beato Pelegrino Archiepiscopo Colonienfi, qui post mortem cuidam Clerico illius Ecclesiæ apprensus, dataque manu, tactu tantus eam ardor absorbit, ut undique carnes ejus resolutæ disfluerent, & ossa nuda vix hærentibus articulis remanerent. Ad quem Clericus -- cur ea pestilens vorago costringit? respondit -- nihil in me remansit ultione plecendum præter hoc tantum: quia dum in Aula Regia constitutus, imperialibus consiliis me vehementer applicavi, canonice Synaxis officia per distincta horarum spatia non persolvi. Mane quippe omnia coacervans, simul tota die negotiis ingruentibus seculari libertate vacabam, ob hanc itaque negligentiam, ardoris hujus fero supplicium. (hoc est in purgatorio) Si ergo in Viro Sancto (qui ex causa, quam quisque homo cordatus rationabilem judicasset, occupationes necessarias præveniando, recitationem officii Divini anticipabat) Deus invenit quam plecteret pravitatem: dicendum erit, quod hi, qui non ut negotia necessaria sibi commissa adimpleant, sed ut voluptatibus sæculi, ludis, & venerationibus vacent, Matutinum cum lau-

dibus tempore debito non persolvunt, piaculum grave committant, cui opinioni se subscribit Graff. dec. aur. part. 1. lib. 2. cap. 40. numer. 5. & iterum Gavant. comment. in rub. missar. part. 2. tit. 1. litter. B. ubi Sanctum Antonium, & S. Raimundum pro hac sententia refert, & postea inquit -- quid facies pie lector in re tam dubia, in qua totidem sunt hinc inde auctores, pro affirmativa sanctiores; præterea verò duo Summi Pontifices Innocentius IV. & Pius V. qui collocavit hunc inter defectus graviores? Ego certe tutiorem, quæ in Rubrica est sequor sententiam.

7. Septies autem in die psallimus, ad rememorandam Christi passionem, & resurrectionem. Etenim 1. diluculo celebrat Ecclesia laudes Matutinas, quia tunc notificata resurrectione per Angelos, reddita est Discipuli ad mutuum lætitia, & erecti sunt, qui titubaverant. Unde, & in cantu matutinali dicitur, & erexit cornu salutis nobis in Domo David pueri sui. Hora 2. Prima psallit Ecclesia, quia tunc Dominus Jesus traditus est vincis Pilato. Eadem etiam hora post resurrectionem apparuit septem discipulis piscantibus, stans in litore, & dicens: pueri num quid pulmentarium habetis. Hora 3. Tertia psallimus, quia tunc linguis Judæorum crucifixus est Dominus, secundum illud: dentes eorum arma, & sagittæ, & lingua eorum gladius acutus, eadem etiam hora die Pentecostes in Cænaculo Syon super centum viginti viros, Spiritus Sanctus in igneis linguis descendit. Hora 4. Sexta psallimus, quia tunc super lignum extensus est Dominus, & aceto potatus, & tenebræ factæ sunt super universam terram. Hora 5. Nona psallimus, quia tunc Dominus Jesus inclinato capite tradidit Spiritum, & lancea perforatus, duo Sacramenta salutis nostræ, nobis propinavit, velum Templi scissum est, terra mota est, petreæ scissæ sunt, monumenta aperta sunt. Hora 6. Vespertina psallimus, quia tunc Dominus in cæna corpus suum, & sanguinem, sub formâ panis, & vini discipulis tradidit, & in memoriam sui, sic deinceps facien-

dum instituit. Eadem quoque hora sepultus est, & eadem hora, in fractione panis agnitus est à discipulis. In 7. crepusculo psallimus, quia tunc Dominus in agonia prolixius oravit in Horto, & factus est sudor ejus tanquam guttæ sanguinis decurrentis in terram. Eadem quoque hora vallatus est Custodibus, & eadem hora clausis januis stetit in medio discipulorum suorum, & ait *Pax vobis*; ut latius explicat Petr. Blessens. *de vit. mor. & offic. Presul. & Cleric. Serm. 3.* Et hæc adde pro supplemento ad jam dicta in primo tom. annot. ad litter. S. C. de doctrin. Christ. docend.

8. At quia pigritia, & infirmitas nostra, laudes cum ista intercapedine Domino solvere non patitur: saltem exemplo David. *Psal. 54.* mane, meridie, & Vespere narremus mirabilia ejus, scilicet mane, laudes matutinas; prope meridiem Horas, Vespere, Vesperas cum Completorio solvamus: quia non solum debemus facere, quod convenit; sed eo modo, quo convenit.

9. **PSALLITE ORE.** Quinto, quod extra Chorum Divinum Officium debeant recitare voce tam elata, ut se ipsos audiant: quia est injunctum per modum orationis vocalis. Primò pro excitanda interna devotione, unde *Psaltes dixit, ad ipsum ore meo clamavi, & exultavit sub lingua mea. Psalm. 65.* & alibi, *Latatum est cor meum, & exultavit lingua mea Psalm. 15.* Secundò pro aliorum exemplo, & instructione: *lucet lux vestra &c. Matth. 5. audiant mansueti, & latentur. Psalm. 33. Magnificate Dominum mecum.* Tertio pro linguæ obsequio, ut quod lingua percavimus, lingua satisficiamus, juxta Prophetæ effatum, & reddemus vitulos labiorum nostrorum. *Osee 14.* Quarto pro rei pretendæ commemoratione, unde Christus dixit *petite, & accipietis Jo. 16.*

10. **PSALLITE MENTE.** Sextò, quod verba proferant integrè, & cum attentione, corporis compositione honesta, locoque à distractionibus separato, ut præveniant Principes (idest Angeli) conjuncti psallentibus: quia ut ait Gregor. (quem refert *Cartusian in Epist. Jac. 1. artic. 7.*) *Dum vox psalmodiæ per intentionem*

cordis agitur, tunc aut prophetica mysteria revelantur, aut compunctionis gratia inspiratur: Si autem per accidiam, quæ est torpor, & mœror de exercitio virtuoso, seu de Dei obsequio; & voluntaria mentis vagatione officium Divinum perfolvatur, erunt similes illis de quibus Dominus per Isaiam dixit: Populus iste labiis me honorat, cor autem eorum longè est à me 29. Marc. 7.

11. **REATUS AD POENAM.** Septimò, quod Sacerdotes celebraturi, ita demum se præparare debent, ut omninò se ipsos non cognoscant ad hanc Christi corporis manducationem indignos, saltem ex lethali culpa indigna quandoquidem communicatio, Sacerdotem 1. peccatis illaqueat, 2. damnationem præparat, 3. proximum scandalizat, 4. mentem excæcat, 5. tentationi subjugat, 6. Deum irritat, 7. vitam temporalem breviam, 8. gratias demum donis spoliatur. Et hoc est, quod dicit *Psaltes 68. Fiat mensa eorum coram ipsis in laqueum, ecce primum, & in retributionem, ecce secundum, & in scandalum, ecce tertium: obscurantur oculi eorum ne videant, ecce quartum, & dorsum eorum semper incurva, ecce quintum: effunde super eos iram tuam, ecce sextum: fiat habitatio eorum deserta, ecce septimum: in tabernaculis eorum non sit, qui inhabitet, ecce octavum. Ne igitur tanti reatus penam subeant, si vitis sunt maculati, Sacrificium non offerant, cap. Sacerdotes 50. diff.*

12. **LECTIO SACRORUM LIBRORUM.** Octavò, quod Sacrorum librorum lectio, & doctrina, est viris Ecclesiasticis necessaria, ut possint se ipsos, & eos, qui illos audiunt salvos facere; ut Paulus scribendo ad Timotheum, & Ecclesiam suis monitis instruendo docuit: Lecturam proinde veteris, & novi testamenti, in qua testimonio Concilii Tridentini Celestis thesaurus continetur, non negligant: rubricas, & Ceremonias Ecclesiæ calleant: Doctrinam de Sacramentis, & de præceptis Decalogi, & in Catechismo Romano traditam, & à Viris doctis, & pietate præstantibus enucleatam possideant: Opuscula Sanctorum PP. aliorumque piorum hominum

minum de virtutibus tractantia, sæpè præmanibus habeant: & tandem studiis rerum Ecclesiasticarum, quæ mores, & disciplinam guberniumque Ecclesiæ informant, intellectumque erudiunt, vacent. Hæc enim est Exercitatio nostra, quam si repulimus, Christum, qui est pars nostra ignorabimus, *cap. sicutis dist. 38.* recedemus è vita in qua ingressi sumus, scandalizabimus plurimos, & erimus contemptibiles Populo *Malach. 2.* immolabimus hostias, & Dominus non suscipiet eas; quia scientiam in nobis voluit plusquam holocausta. *Osee 6. & 8.*

13. **DONARE PROHIBEMINI.** Nonè, quod Clerici debent redditus quos ex Præbendis, Beneficiis, Pensionibus, & aliis bonis, & titulis Ecclesiasticis percipiunt, dempta eorum congrua sustentatione, juxta decentiam status, pauperibus erogare, non autem consanguineis (nisi pauperes sint) donare, & distribuere, vel familiares augere: hocque definitum legimus in *Concil. Trid. cap. 1. de reform. sess. 25.* ubi Decretum est ita -- *Omninò verò eis interdicit, nè ex redditibus Ecclesiæ consanguineos, familiaresve suos, augere studeant, cum, & Apostolorum Canones prohibeant, ne res Ecclesiasticas, quæ Dei sunt, Consanguineis donent; sed si pauperes sint, ut pauperibus distribuant: eas autem non distrabant, nec dissipent illorum causa.*

14. Et quamquam Decretum hoc loquatur principaliter de Episcopis: Cæteros etiam Ecclesiasticos comprehendit per continuatam Orationem sequentibus verbis -- *Quæ verò de Episcopis dicta sunt eadem non solum in quibuscumque Beneficiis Ecclesiasticis, tam Sæcularia, quam Regularia obtinentibus pro gradus sui conditione observari, sed & ad Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales pertinere decernit.* Hæc igitur Decreti dispositio, cum sit repetitiva ejusdem formæ servandæ ab Episcopis, certum est, quod omnes Beneficia, & res Ecclesiasticas possidentes, ligantur Decreto, quod cum sit præceptivum cum dictione absoluta *Omnino*, inducit præcisam necessitatem, & obligat ad mortale, nec nullam interpretacionem contrariam admittit Sperell-

decif. 81. num. 84. & 85. & decif. 181. nu. 83. Adeo contrafacientes dicantur raptores: ita illos vocat *Joan. Herolt. vulgò Discipulus Serm. de tempore 3.* ubi questionem sic respondit -- *Item queritur Clerici, qui expendunt Patrimonium Cruciatum Meretricibus, utrum teneantur ad restitutionem? Respondetur, quod Clerici, qui res, sine bona Ecclesiæ, donant meretricibus, histrionibus, vel etiam suis Consanguineis, non ad sustentationem naturæ, sed ut possint eos ditare de patrimonio Cruciatum raptores sunt, & tenentur ad restitutionem. Queritur ulterius de quibus rebus debent restituere? Respondeo, si habent Patrimonium Sæculare, vel aliquid de artibus, vel de labore manuali, de istis possunt restituere; sed de rebus Ecclesiæ non sufficiunt restituere, quia quicquid eis superest, præter victum, & amicum, hoc debent dare pauperibus. Unde dicitur in Decreto, bona Sacerdotum sunt bona pauperum, &c. nisi sibi subtraherent de necessariis, vel nisi res, quas habuerunt de Patrimonio, vel de artificio expendissent in usum Ecclesiæ.*

15. Et est etiam doctrina Div. Tho. in *sum. 2. 2. volum. 5. quæst. 185. art. 7. ad 2.* ubi hæc habet -- *Et idè si quod alicuius Episcopi, vel alicujus Clerici est deputatum, velit aliquid subtrahere & Consanguineis, vel aliis dare, non peccat, dummodo illud faciat moderate; idè ut non indigeant, non autem ut ditiores reddantur: undè Ambrosius dicit in *lib. 1. de offic. cap. 30.* Hæc est approbata liberalitas, ut proximos seminis tui non despicias, si egerere cognoscas; non tamen ut illos ditiores feri velis ex eo, quod tu potes conferre in opibus. Ratio autem præcipua hujus propositionis, oritur ex altera non minus tuta, quam communiori apud eundem Div. Thom. loco citato (ubi allegat Sanct. Augustinum) Jo. de Paris. *tract. de potest. Reg. & papal. cap. 6.* Petr. de Alliaco. *Cardin. & Episcop. Cameracens. lib. de Ecclesiastic. auctor. Gerson. in tract. de temper. in cib. pot. & vest. Prælat. aliosque Theologos ex PP. celeberrimis notæ, qui firmant, Viros Ecclesiasticos, esse bonorum Ecclesiasticorum administratores, & dispensatores, &**

non nisi jus utendi ad sustentationem secundum exigentiam, & decentiam personæ, & status in illis habere, Vecch. de Eccles. militant. lib. 1. cap. 4. num. 19.

16. Propriorum autem bonorum verum dominium habent, & possunt tam Episcopi, quam Beneficiati licet de redditibus, & proventibus Ecclesiæ vivere juxta decentiam status, & patrimonium una cum fructibus servare ad alium usum & de eo disponere, etiam aliis donando, ut tenet expressè D. Thom. ubi supra Sot. de just. & jur. lib. 10. quæst. 4. art. 3. Molin. tom. 1. à disput. 142. ad 145. Imò quod si expenderit aliquid se bonis patrimonialibus, & liberis, in expensis necessarias suæ sustentationis, vel in elemosynas, possint tantundem accipere ex bonis Ecclesiasticis, & sibi in usus liberos reservare, docent communiter Canonistæ in cap. Episcopus de præbend. ubi Innoc. Host. & Abb. quorum opinionem amplexa fuit Rot. in dec. Caputag. 301. lib. 1. idque licitum esse in conscientia tenuit Abb. in sua disp. 4. incipien. Titus clericus num. 3. & à n. 12. usque ad fin. Barbat. de præstant. Cardin. quæst. 6. à num. 7. ad 17. & rationem reddit Molin. de just. & jur. tom. 1. disp. 145. post princ. Fagnan. in cap. si quis sanè de pecul. cleric. num. 6. cum seqq.

17. Et de illis libere disponere posse etiam favore illegitimatorum non obstante Bulla Pii V. la 117. tenent Mart. de success. legal. part. 1. quæst. 17. art. 2. n. 8. Cherubin. ad dict. Bull. schol. 2. Nam licet ob resistantiam præfatæ Constitut. Clerici non possint donare, nec alio quovis modo disponere ad commodum illegitimatorum etiam legitimatorum, nec directè, nec per interpositam personam, tamen hæc Bullæ prohibitio non comprehendit bona patrimonialia, sed solum bona quæ proveniunt ex Beneficiis, fructibus, Pensionibus, & aliis titulis Ecclesiasticis, ut observant citati Authores: nec tollit dispositionem proveniente à jure communi, Rot. coram Seraphino dec. 478. num. 4. & decis. 1358. per totum.

18. Imo in Urbe, & intra decem miliaria vigore Indulti Pauli V. de quo in

Bullario tom. 3. Constit. 18. possunt Clerici tam Originarii, quam Incolæ quicumque sint (non tamen decedentes extra residentiam) de quibusvis fructibus, redditibus, & bonis Ecclesiasticis undecumque quæsitis liberè, tam inter vivos, quàm in ultima voluntate, & tam favore Consanguineorum, quàm extraneorum disponere, quo verò ad illegitimo in §. 3. hujus Indulti, sic disponitur -- *Declarantes quod si contingat dictos Clericos, & alias Ecclesiasticas Personas præfatas disponere de ipsorum bonis in favorem illegitimatorum (non tamen ex eorum proprio corpore procreatorum) tunc, & eo casu, quoad bona, & cura, & alias res ipsorum disponentium merè patrimonialia, & laicalia in dicta Urbe, & illius districtu, ut supra consistentiâ, nec Camera, nec ipsi illegitimi in illis ullo modo succedant, sed ad venientes ab intestato, juxta juris dispositionem spectent, & pertineant, quavis alia Constitutione forsan contrarium disponente non obstante.* Hæc ultima verba, tollunt è medio Constit. 100. Sixti V. quæ jubet relicta illegitimis contra Bullam Pii V. Camera Apostolicæ applicari.

19. Et generaliter, quod non obstante Bulla Pii V. possit Clericus, imò debeat, filias suas etiam Spurias alere, & dotare de bonis acquisitis intuitu Ecclesiæ, si patrimonialia non adsint, & spurix non habeant aliunde, quod alantur, & dotentur, per text. in cap. cum haberet de eo qui duxit in matrimon. quam polluit per adulter. & alia jura firmant ex professo Navar. in comment. de spol. Cleric. §. 19. num. 11. & in consil. 4. de test. Spad. cons. 222. per tot. Barbof. super dict. cap. cum haberet num. 6. & 10. ubi num. 11. limitat hoc in casu, quo Spurii ex sua arte, vel operibus vivere possunt.

20. **NOLITE INGREDI IN GALGALA, ET IN BETHAVEN NE ASCENDATIS.** Per Galgala significatur luxuria: Nam Galgala volutabrum interpretantur, in quo, qui carnis spurcitas amat, volutatur, juxta illud D. Petri 2. *Sus lota in volutabro luti.* Luxuria enim sive fornicatio est prohibita de jure Divino ante Christi

Passionem in Deuter. 23. non erit Meretrix de filiabus Israel. Tob. 4. attende tibi fili mi ab omni fornicatione, præter Uxorem tuam nunquam patiaris crimen scire, Eccles. 19. qui se jungit fornicariis erit nequam, & putredo, vermes hereditabunt illum, Jer. 5. Filii tui dereliquerunt me, saturavi eos, & machati sunt, & in Domo Meretricis luxuriabantur, Prov. 23. Fovea profunda est Meretrix, Osee 4. Cum Meretricibus conversabantur, & cum effeminatis sacrificabant, & Populus non intelligens vapulabit: Post Christi verò Passionem, iterum in Concilio Apostolorum damnata est Act. 15. hoc decreto - Visum est enim Spiritui Sancto, & nobis nihil ultra imponere vobis oneris, quam hæc necessaria: ut abstineatis vos ab immolatis Simulacrorum, & sanguine, & suffocato, fornicatione &c. Item à D. Paulo Gentium Doctore, in hoc legationem Divinam fugente 1. Cor. Colof. 3. Ep. 5. Thef. 4. dicens in hac ultima, hanc esse voluntatem Dei, & quod spernentes præceptum, Deum ipsum spernant.

21. **BETHAVEN** Autem interpretatur Domus Idoli, & significat avaritiam, quæ est Idolorum servitus, cui qui ascribitur accumulatur sibi causam copiosam reprobationis; cum Sapiens dicat Eccles. 10. quod nihil scelestius sit avaro, & nihil sit iniquius, quam amare pecuniam: Quapropter cum virtus castitatis sit propria Ministrorum Ecclesiæ, & inservientium Altari, & Avaritiæ suspicio procul abesse debeat ab ordine Ecclesiastico, ut monet Concil. Trid. cap. 1. sess. 21. de reform. ideò Episcopus in hac Epistola Pastoralis, suos Clericos hortatur, ut fugiant vitium oppositum primæ, & abhorreant malitiam secundæ, sciens quod si fiat, totus Clerus reformatus erit: nam conturbet Domum suam, qui sectatur avaritiam, qui autem odit munera, vivet, Proverb. 15.

22. **NEMO IMPLICAT SE ILLIS**. De occupationibus illicitis Clericorum plura dixi tom. 1. tit. 5. annotat. ad Form. 9. de Vit. & honest. Cleric. & in Appendic. annotat. ad Litter. Congregat. Episcop. pag. 357. ad quæ me refero: nunc verò tantum addo, quod inter negocia, seu

artes eis prohibita, sæpè in Sac. Canonibus repetitum legitur officium Procuratoris in Seculari judicio, seu foro apud quem postulare non possunt præsertim si sint Beneficiati, aut in Sacris Ordinibus constituti, nisi pro se ipsis, pro Ecclesia, aut si necessitas imminet pro miserabilibus personis, text. sunt clari, & aperti in corpore juris Civilibus Auth. de Sac. Episcop. §. Deo autem versic. aliam, & in corpore juris Canonici in cap. quæ Episcopus 5. quæst. 3. cap. nullus 11. quæst. 1. cap. credo & seqq. 21. quæst. 3. cap. 1. & cap. Sacerdotibus de vit. & bon. cleric. cap. 1. & ultim. de postulan. & ratio talis prohibitionis asseritur in cap. perlatum distint. 88. per hæc verba - Quoniam res hæc, & ipsum vilem relinquit, & reverentiam Sacerdotalem annihilat quod verissimum esse experientia comprobatur. Neque dicant Clerici Curiales, quod in Urbe hoc munus etiam à Sacerdotibus, Papa tolerante exerceatur: qua cum ibi reperiantur suprema Tribunalia Ecclesiastica (prout sunt omnes Congregationes Cardinalium) in quibus, vel ritus Ecclesiastici, vel Decreta Concilii Trident. vel Immunitas Clericorum, vel Regularium utriusque sexus constitutiones, aut locorum Piorum Privilegio proponuntur, & examinantur: non est mirum si huiusmodi negocia coram eisdem Cardinalibus (Papam representantibus), & in quibus proceditur sine strepitu, & tela judiciaria, & sola facti, & juris veritate inspecta, dirigi, proponi, & defendi permittatur, etiam à Presbyteris.

23. Cæterum si Presbyteri in Urbe præter negocia spectantia ad Cardinalium Congregationes, & alia id genus suscipiant etiam negocia profana forensia coram Judicibus laicis defendenda, non sunt excusandi prætextu tolerantia (si hæc adesset) quia talem tolerantiam Papa rescripto non approbat; sed dicitur potius corruptela, cum sit consuetudo irrationabilis, & contra expressos Canones, & bonos mores, & tolerantia esset permissiva, & non approbativa, ratione (fortè) multi-

radinis, quod non excusat à peccato, ut bene distinguit Graff. *dec. aur. part. 1. lib. 1. cap. 14. num. 12.* Barbof. *de jur. Eccles. cap. 40. num. 85.* latè Sperell. *dec. 133. nu. 19.* & tribus seqq. Guazz. *jun. ad defenf. anim. lib. 2. de Judic. c. ultim. ad 6. n. 24. circa fin. Navar. consil. 3. num. 11. de emption. & vend. consil. 3. num. 11.* de emption. & vend. consil. 3. num. 11. ibique Gaballin. *n. 1. 2. & 3.* imò Papa non solum hoc tacitè non approbat: sed expressè etiam in Urbe reprobatur per Edicta, quæ sæpè promulgat per suum Vicarium, quibus expressè huiusmodi prohibitio legitur verbis sequentibus. *Cbe li Sacerdoti non possono procurare, avocare, diffendere, ne fare alcun atto nelle cause siano civili, ò criminali avanti li Tribunali laicali, eccetto, cbe nelle cause dalli Sac. Canonici permesse, & allora debbasi impetrare la licenza da Noi ò n. iscritto gratis.*

24. **VICTUQUE FRUGALI.** Parca vita occidit vitia, libidinem extinguit, virtutem nutrit, animum roborat, mentem ad Cœlestia elevat: ideoque Clerici non debent pretiosa fercula quærere, & habere; tum quia ita faciendæ expenderent superflua (pauperibus eroganda (in usum pravum: tam quia dilatando se in voluptate comedendi, & bibendi principaliter propter cibum, & potum delectabilem, exponerent se periculo peccandi peccato gulæ, & fierent inimici Crucis Christi, de quibus loquitur Paulus ad *Philip. 3.* Tum demum quia essent proximi mali exempli, & destruerent opus Dei: nam ut dicit idem Apostolus ad *Rom. 14.* *bonum est non manducare carnem, & non bibere vinum, neque in quo frater tuus offenditur, aut scandalizatur: idèò quinque reprehensibilia sunt circa commestionem. Primum, concedere ante debitum tempus: hoc est antequam Deo homo aliquem actum reverentiæ exhibuerit. Secundum, quærere delicata cibaria diligentiam multam apponere. Tertium nimis multum sumere de cibo, & potu. Quartum avidè sumere cibum. Quintum varietatem ferculorum quærere. Sicque ita caro nutrienda est ut ferviat, sic domanda est, quod non superbiat.*

25. **CUM GRATIARUM ACTIONE.** Clerici antequam cibum sumant, debent

Monacelli Form. Pars II

mensam benedicere, & post mensam ratias Deo agere *c. quando il 1. & c. non liceat 44. dist.* & hac de causa in Breviario Romano ponitur Ritus benedicendi Prandium, & Cenam; qui à pluribus tum Clericis, tum laicis servatur.

Ven. Fratibus Parochis, & Curatis Civitatis, & Diœcesis nostræ N. salutem & benedictionem in Domino Sempiternam.

FORMULA II.

SUMMARIUM.

- 1 Parochi debent cognoscere mores suorum subditorum.
- 2 Parochi tenentur continud residere, nec possunt à Parochia discedere sine Ordinarii licentia, nec per modicum tempus.
- 3 Parochus Regularis cogitur ab Episcopo ad residentiam cum Socio in Domino Parochiali.
- 4 Parochis, qui non habent habitationem in Parochia, quomodo sit providendum, ostenditur, & n. 5. & 6.
- 7 Parochus tempore pestis, tenetur ad residentiam.
- 8 Parochus non faciens residentiam in Parochia quomodo sit multandus, demonstratur.
- 9 Parochi contra prophanatores dierum festivarum, debent declamare.
- 10 Parochi debent docere doctrinam, & traditiones, quas docet, & tenet Ecclesia Catholica.
- 11 Doctrina SS. PP. & conciliorum tenenda est, non autem, quæ Spiritum Ecclesie relaxat.
- 12 Sacramentum pœnitentiæ, an conferat gratiam pœnitentibus ex solo metu gebennæ, ostenditur, & num. 13. 14. 15. & 16.
- 17 Sacramenta sunt gratis ministranda non obstante contraria consuetudine.
- 18 Decreta Sac. Congr. Concil. obligant tanquam leges in utroque foro.
- 19 Parochi tenentur saltem diebus festis,

T stis,

- flis, Sacrificium applicare pro populo.
- Maritus tenetur alere Uxorem, etiam si illam duxerit sine Dote, ibi.
- 30 Curati amovibiles tam Seculares, quam Regulares tenentur Sacrificium offerre pro Populo dictis diebus ibid.
- Collegiata Ecclesia si est Parochialis tenetur celebrare Missam Conventualem pro benefactoribus, & Missam Parochialem pro Populo, ibi.
- 21 Episcopi, imo, & Summus Pontifex, tenentur frequenter pro Orbibus suis Sacrificium offerre. n. 22. 23. 24. 25.
- 26 Prælati Regulares tenentur pro subditis frequenter Sacrificium offerre.
- 27 Matrimonii clandestini Species enumerantur, & pœnæ.
- 28 Matrimonium clandestinum tertiæ Speciei, nullam habet præsumptionem validitatis.
- 29 Parochus assistens Matrimonio contra prohibitionem Episcopi, potest puniri. Testes, qui assistunt Matrimonio, contra prohibitionem Episcopi, & Ecclesiæ, si sunt in dolo, possunt puniri, ibi.
- 30 Matrimonii impedimenta, quæ nullitatem inducunt, vel in eo remanere aut libertatem impediunt adducuntur, & n. 32.
- 31 Cognatio spiritualis an contrahatur ab eo qui tenuit confirmatum, cum de infirmorum per errorem, ostenditur.
- 33 Matrimonii dispensatio obtenant super impedimento consanguinitatis in forma pauperum, falsò narrata paupertate, est valida. Dispensatio matrimonialis concessa inter Consanguineos ob angustiam loci, est exequenda, etiamsi testes deponant homines loci esse omnes pares. ibid.
- 34 Matrimonium contractum coram Parocho non Sacerdote, est validum. Item contractum coram Parocho cuius provisio prætenditur nulla ex defectu Examinatorum Synodaliū. ibi.
- Matrimonium contractum coram non Parocho, qui ex consuetudine reputatur talis, non tenet, ibi.
- Matrimonium contractum coram Vicario Generali, est validum, ibi.
- Matrimonium contractum ab educanda coram Parocho intra cuius Parochiam situm est Monasterium, est validum ibi.
- Procurator ad contrahendum matrimonium, potest esse tam masculus, quam femina, dummodò sit pubes.
- 35 Martyrium sine effusione sanguinis, est triplex.
- 36 Paradisum non ingreditur, qui non peritur tribulationes. Opiniones laxæ sunt fugiende.

Diffessurus Paulus ab Ecclesiis Asiæ timens, quod in sua absentia Christi plebem lupus mactaret, & disperderet; vocatis, maioribus Ephesi, intonuit auribus eorum illa emphatica verba. Attendite vobis, & universo Gregi, in quo vos Spiritus Sancti posuit Episcopus regere Ecclesiam Dei, quam acquisivit sanguine sui. Sollicitudo Apostoli, quem Deus elegit gentium Doctorem monet, & Charitas Christi urget nos vobis (qui coadministratores in regimine, & gaudium meum estis) illa repeteret: ut ejusdem electionis participes, dignè ambuletis vocatione, qua vocati estis. Nolite enibescere testimonium Domini nostri, sed collaborate Evangelio secundum virtutem Dei, qui vos vocavit vocatione sua sancta, non secundum opera nostra, sed secundum propositum suum, & gratiam, quæ data est nobis in Christo Jesu ante tempora sæcularia.

Elegit inquam nos Deus Fratres dilectissimi, & posuit nos regere Ecclesiam hanc N. ut fructum afferamus, & fructus noster maneat docendo scilicet veritates fidei, & monendo ad conversionem morum, orando

orando ad intercessionem pro nostra, & Populi ignoranta. De primo loquitur Dominus apud Matthæum -- *Euntes docete omnes gentes.* De secundo legimus in Jeremia -- *Ecce constitui te super gentes, ut evellas, & destruas, & disperdas, dissipas, & edifices, & plantes.* De tertio ait Apostolus: *Primum omnium rogo fieri obsecrationes, orationes, postulationes pro omnibus hominibus.* Quandoque in arbitrio fuit curam Animarum non recipere, semel autem susceptam, non amplius licet abjicere: Deus ergo nunc exigit à nobis oblatum, qui non exegerat offerendum: voluntas in necessitate translata est, & vinculo spiritualis matrimonii, arctatur promissa reddere, quæ in contrahendo distinxerunt labia nostra.

AGNOSCITE ergo diligenter *vultum pecoris vestri*, Gregemque vestrum commissum considerate, nolite pascere vosmetipsos: sed publice peccantes, & eos, qui *ordinem Ecclesie pervertunt*, & perturbant redarguite; observate eos, qui ponunt offendicula, & declinate ab illis à quibus etiam ut Oves vobis commissæ declinent, satagite. Attendite lectioni, exhortationi, & Doctrinæ, ut vosmetipsos, & eos, qui vos audiunt salvos faciatis. Quod tenet, & docet Ecclesia tenete: quia Jesus Christi heri, & hodie. *Doctrinis variis, & peregrinis nolite abduci.* Quod infirmum est consolidate, quod ægrotum sanate, quod confractum alligate, quod abjectum, vel perditum quærite, & ad ovile reducite; ne Dominus in die visitationis suæ oves de manu vestra (quod absit) ut Propheta clamat requirat: citò enim, & horrendè nobis apparebit: Oblæcro itaque vos per misericordiam Dei, ut in sapientia ambuletis ad eos, qui foris, & quæ ædificationis sunt, custodiat; ne quis vos vituperet in ministerio, quod ministratur à vobis. Pacite Oves creditas (peccata eorum portantes) in charitate non ficta; quærentes non quod vobis utile est, & quæ vestra sunt, sed quod multis, ut salvi fiant.

Quid est Oves pascere nisi Evangelizzare subjectis; reddere Deo populum acceptabilem verbo, opere, & exemplo: dirigere vias Domini, & parare Domino plebem perfectam. Non in verborum splendore, aut astutia verbum Dei adulterantes, sed in operum virtute, totam prædicandi fiduciam ponite: non vocibus delectemini populorum acclamantium vobis; sed fleatibus. Doctrina vestra consistit in verbis, & factis: nam verba sine operibus vana, & infructuosa sunt; ideoque garrientes voce Propheta carpit dicendo -- *seminastis multum, & intulistis parum.* Mementote (scientibus legem loquor,) quod Christus, qui est bonus Pastor, prius cœpit facere, & postea docere, ut ait Sanctus Lucas; & ideò prius vocavit nos sal, postea autem lux; quia prius est bene vivere, secundum autem bene docere, Plus enim nocet (ut ait Divus Chrysostomus) exemplo suo malo, Sacerdos quam prædicando prodest; per eos etenim qui docent, & faciunt, magnificatur Deus, per eos etenim qui docent, & faciunt blasphemantur. Sint ergo lumbi vestri præcincti, & lucernæ ardentes in manibus vestris, ut Christus imperat nobis; non enim in sermone est regnum Dei, sed in virtute. Væ, Væ Præfidentibus vitam car-

Pro. 27.
Rom. 16.
1. Tim. 4.
Hebr. 13.
Ezec. 34.
Matt. 18
Luc. 15.
Ezec. 34.
Sap. 6.
Gal. 4.
Rom. 14.
2. Cor. 8.
Levit. 10
Petr. B. of.
de Vit.
Pres. Ep.
11.
2. Cor. 4.
S. Prosp.
de Vit.
com. emp.
Sacer. l. 1.
cap. 23.

Agg. 1.
Rom. 7.
Allor. 1.
Matth. 5.
De Vit.
Pers. hom.
20. in
Mat. oper.
imperf.
Luc. 12.
Rom. 2.
1. Cor. 4.
Cartus. in
1. Petr.
Thes. 5.
1. Petr. 5.

nalem, negligentem, inflatam, & scandalosam ducentibus: quoniam uniuersa Subditorum peccata in eos redundant.

1. Cor. 4. Vigilemus, itaque, & sobrii simus Frates carissimi, & exemplo bonorum operum forma Gregis effecti; Nos existiment homines ut ministros Christi, & dispensatores Mysteriorum Dei; sollicitè curantes, nosmetipfos exhibere operarios inconfusibiles. Sacramenta bene disponitis, gratis administrate. Sine intermissione orate: *Sacrificia bene dispulo offerre non cessetis. Matrimonia clandestina repellite.* Charitatem fraternitatis seruate; patientes ad omnia, & misericordes in omnes; quia beati eritis. In ubertate, in paupertate, in castitate, *Martyres estote,* scientes quod labor uester non est inanis. Vanam huius Mundi gloriam, & quæ in Mundo sunt despiciite (præterit enim figura huius Mundi,) cognoscentes vos habere meliorem, & manentem substantiam. Oves vobis creditas, in Cœlestis Patriæ beatitudinem (quam Deus repromisit diligentibus se) *per angustam portam,* monitis, & increpationibus iugiter compellite intrare; ut cum Princeps Pastorum ad iudicandum venerit, ei dicere possitis; ecce quos dedisti mihi, non perdi ex eis quemquam, & ipse reddet vobis coronam gloriæ, quam, & mihi conseruo vestro conferre dignetur ille, qui regnaturus est in æternum Amen.

ADNOTATIONES.

1. AGNOSCITE VULTUM PECORIS VESTRI. In præcedenti Epistola Pastoralis, Episcopus Clerum monuit de disciplina seruanda: hic autem Parochos, & Rectores Animarum excitat voce Diuinorum Oraculorum, ad officium Pastorale diligenter exercendum, illosque instructos reddit de eorum obligationibus. Et Primò quod debeant cognoscere oves proprias intus, & incutim, quod fit continua residentia, & vigilantia, qui enim non residet in Parochia continuò custodiens vigilias noctis super Gregem suum hic non est Pastor, qui salutetur ab Angelo, nec qui curet flagitia depellere, morbidasque Oves sanare.

2. Hęc autem præcisa obligatio residentia est adeò stricta, ut non possit nisi causa cognita, & approbata ab Episcopo, suppleri per substitutam, neque interrumpi per frequentem absentiam quantumvis modici temporis, aut modicæ distantia sive itineris intercapedinem; ut declaravit *Sacr. Congr. Concilii in una Fulginaten. 10. Maii 1687.* in qua propositis ad instantiam Episcopi sequentibus dubiis nempè.

I. An Rectores Parochialium distantium per duo, tria, aut quatuor miliaria citra à civitate, possint sine Episcopali licentia à suis Ecclesiis Parochialibus, relicto ibidem substituto ab eis deputato, & in civitate, tam diurno, quam nocturno tempore iugiter commorari exceptis solis diebus festis in quibus ad dictas Ecclesias se conferunt recurrentes illico ad civitatem?

II. An Parochi, qui nocturno ceteroquin tempore resident apud suas Ecclesias, possint celebrata summo mane in suis Ecclesiis Missa se conferre ad civitatem, & in diurno tempore totius, vel minoris partis anni commorari, licet apud dictas Ecclesias adsint eorum substituti?

III. An dicti Parochi, qui ceteroquin diurno tempore resident apud suas Ecclesias, possint nocturno tempore tota, vel majori parte anni commorari in civitate, licet in ad. Ecclesiis adsint eorum substituti? *Sacr. Cong. ad omnia respondit Negativè lib. 37. Dec. pag. 301.*

3. Imò si Parochus esset Regularis qui adhuc hodie in Ecclesiis Monasteriis unitis ex permissione Ordinarii vel

vel ex privilegio, potest Curam exercere) possit Episcopus illum cogere ut apud Ecclesiam Parochialem una cum socio resideret; prout alias eadem Congreg. declaravit in *Bobien.* 16. Martii 1630. ad 3. lib. 14. Decr. pag. 408.

4. In locis verò ubi Domus Parochialis, vel quæ conducì possit intra fines Parochiæ non adest, esset providendum juxta instructionem olim datam ab eadem Congregatione Episcopo Nolano sub die 8. Februarii 1581. tenoris sequentis Reverendissime Domine, quæ ampl. tua libello bis litteris conclus. Sacr. Congregat. Cardin. Concilii interpretum exponenda curavit de Parochialibus Ecclesiis in sua Diocesi habitationem pro Rectoribus non habentibus ubi etiam sæpè accidit, ut nulla Domus, quæ conducì possit à Rectore reperiat, ita respondendum censuerunt. Rectores Parochialium prædicatorum, ex earum annuis redditibus minus 60. Ducatis monetæ usitate in Regno Neapolitano percipiunt, liberos esse debere a contributione pro Domibus ædificandis; seu Capitulum, cui ille unitæ sunt, Patronos, ac alios ad quos fructus aliqui ipsarum Ecclesiarum perveniunt, aut in illorum defectum Parochianos juxta dispositionem Concilii c. 7. sess. 21. contribuere cogendos esse. Illos autem Rectores qui ex his Parochialibus plus 60. sed non ultra centum Ducatos ejusdem monetæ annuatim percipiunt, quoque suam una cum prædictis, aut cum Parochianis, juxta prædictam formam judicio tuo conferre debere: quòd si annui fructus pro Rectore excedant summam centum Ducatorum, alios gravandos non esse, sed ex dictis redditibus Parochialibus tantum pro ædificatione Domus esse sumendum quantum ampl. tua convenire arbitrabitur lib. 13. Decr. pag. 248.

5 Et in alia *Cathacen.* 16. Decembris 1634. rescripsit -- Ad refectionem Ecclesiarum cogendos esse earundem Ecclesiarum Rectores: quòd si redditus ipsarum Parochialium non sufficiunt, Episcopum juris remediis juxta formam cap. septimo, sess. 21. ipsos Parochianos cogere debere, & interim curare, ut ipsi Rectores intra limites suarum Parochialium in Domibus conductis, vel aliis permaneant lib. 15. Decr. pag. 134.

Monacelli Form. Pars II.

6. Si autem omnes, tam Parochus, quàm Parochiani egestate premantur, & de habitatione intra fines Parochiæ provideri illi non valeat: tunc licitum erit de licentia Episcopi, in Parochia viciniore, residentiam facere, ut eadem Congregatio consultata respondit in *Literen.* 19. Januarii 1636. in qua sic habetur -- Ad 2. circa Parochos intra limites suarum Parochialium Domus non habentes, EE. PP. censuerunt, si vera sint, quæ in ipsa relatione exponuntur, posse Episcopum pro suo arbitrio, & conscientia permittere, ut Parochi, qui neque ex fructibus Parochialis, nec alio modo, ædes in Parochiali construere, seu alias intra suarum Parochialium fines conducere possint, inhabitent Domos in alienis Parochiis vicinioribus stas lib. 15. Decr. pag. 300.

7. Ad hanc insuper residentiam tenentur Parochi, etiam tempore pestis, & cogi posse declaravit eadem Sacr. Congr. Concilii Mediolanen. 13. April. 1630. in qua sic rescripsit -- Censuit Parochos tempore pestis teneri in Ecclesia Parochiali residentem, illosque cogi debere ad præscriptum cap. primi, session. vigesimatertia, de reformat. & Parochianis peste laborantibus Sacramenta baptismi, & pœnitentiæ per se, vel per alios idoneos omninò ministrare, & supradicta esse significanda Archiepiscopo, & aliis Episcopis per litteras Sacr. Congregat. factaque relatione Sanctiss. Domino nostro sub die 16. ejusdem, Sanctitas sua approbavit, & exequi mandavit, & exequutum fuit lib. 4. Decret. pag. 263.

8. Quando igitur Parochi residentiam continuam non faciunt, & Episcopus ad formam dict. cap. primi, session. 23. vult contra illos procedere, & multis, & pœnis cogere; non potest ad sequestrationem fructuum Parochiæ procedere, nisi Parochus citato, & si subtractio fieret sine citatione, nulliter ageret, & fructus restituendi essent, ut declaravit dicta Congregat. in *Sabinen.* secundo, Septembris 1581. lib. 54. Dec. pag. 164. Si verò Parochus sine licentia residentiam intermiserit ultra duos menses tunc potest, & debet compelli per Episcopum ad restitutionem fructuum pro rata

temporis absentiae juxta præditum Decretum Concil. Trid. cap. 1. §. si quis autem sess. 23.

9 ET EOS, QUI ORDINEM ECCLESIAE PERVERTUNT.

Secundò quod non solum peccata publica removere satagant; sed etiam illos, qui vel solemnitates profanant commensationibus, ludis, choreis, & ebrietatibus, quasi festi dies in honorem Dei, Sanctorumque, per luxum, & lasciviam agantur, & non ad illorum imitationem excitandam, mores componendum, pietatem, & religionem colendam, vel tempore septuagesimæ (in quo Ecclesia ad repræsentandam Adæ, & Ævæ prævaricationem, totius generis humani exilium, & perditionem, deponit omnia cantica lætitiæ, & ad pœnitentiam assumendam fideles invitat, induit, & provocat,) incipiunt insanire actionibus ludifactoriis, quibus Animas avertunt, redarguere: in hos inquam tamquam ordinis perverfores exurgere, & declamare debent Parochi, & causam Dei tueri: si enim ut benigni suis subditis videantur, verentur peccantium linguas, periculo damnationis se exponunt.

10 TENETE. Tertiò admonet, eos sinceritate colomina tenere, & docere debere doctrinam, quam tenet, & docet Ecclesia, non quæ contra illius dogmata, & traditiones, docent Auctores, quamvis magnæ auctoritatis, qui monumenta sæcularium revolventes, tam prophana, quam Sacra confundunt, & tam traditiones, quam canones sub eorum criterio supponentes, nihil certum relinquunt, sed omnia, vel in dubium revocant, vel fictitia esse pronuntiant, vel apocripha, ut autem Parochi fideles dispensatores persistant, hoc unum scire utile est: quod non omnia, quæ ad doctrinam Catholicam pertinent, nec Christus, nec Apostoli scriptis mandarunt, sed fidei discipulorum per sermonem multa commiserunt; hocque clarè patet ex actibus Apostolorum, ex quibus habetur cap. decimosexto, quod Paulus Ecclesiarum Visitator -- Tradebat eis custodire dogmata, quæ erant decreta ab Apostolis, & Senioribus, & scribentes Theſſalonicenſi-

bus dicit eis. Itaque Fratres stete, & tenete traditiones, quas didicistis sive per Sermonem sive per Epistolam. Qui ergo evangelizat nobis præterquam quod evangelizat Apostolus, & præter id, quod ab Ecclesia Catholica accepimus anathema sit; sed semper cum D. Hieronymo studio habemus audientibus loqui, quod publicè in Ecclesia didicimus Concil. Trident. sess. 4.

11 DOCTRINIS VARIIS, ET PEREGRINIS NOLITE ABDUCI. Quartò, prosequendo Episcopus theoreticam præcedentis admonitionis, cautos illos reddit in selectione bonorum Auctorum: cum enim hac nostra tempestate creverit usque ad excessum libido opinandi, & opinionum acervus ac diversitas, & tam in facultate rerum moralium: quam in Ecclesiæ, & Clericorum disciplina: veritas (quæ una est, & quam falsò nonnulli dicunt illustratam) obnoxia dubiis conspiciatur; bonus Episcopus, qui sanam doctrinam in sua Diocesi debet tueri; propositiones Modernorum laxas, quæ spiritum Ecclesiæ extingunt, vel relaxant, propellere hic nititur, & eidem spiritui, & doctrinæ Christi Sponsæ, quæ ex Evangelio, Divinis litteris, sacrique PP. & Conciliis oritur: quantum possibile erit, & tempora, & ætates permittunt, firmiter cum suis Parochis, adhærendum declarat; quia Christus, qui illam regit, & informat, est semper idem. Neque Philosophorum argumentis (quos Divus Hieronymus scribens ad Cresiphontem adversus Pelagium vocat Patriarchas Hæreticorum) delectatur; sed Apostolorum simplicitati acquiescit sciens illud scriptum -- *Perdam sapientiam sapientium, & prudentiam prudentium reprobabo, 1. Corinth. 1. de quibus loquitur Div. Paulus ad Timot. primo, cap. primo, cum dicit quidam Aberrantes conversi sunt in vaniloquium volentes esse legis doctores non intelligentes neque quæ loquuntur, neque de quibus affirmant.*

12 BENE DISPOSITIS. Quintò monet, quod Officium est Parochi, reddere fideles adultos catecheseos dispotos, ad suscipienda Sacramenta, ut grotiam 2.

tiam quam conferunt, vel augent, recipere mereantur. An autem in Sacramento poenitentiae (quod dicitur Sacramentum mortuorum) quis dicatur dispositus ad impetrandam gratiam justificationis cum sola attritione, quae concipitur ex metu gehennae excludens voluntatem peccandi cum spe veniae: vel potius exigatur aliquis actus dilectionis Dei, seu charitatis dubia olim & acriter agitata erat quaestio inter Theologos morales Saeculi mox elapsi: afferentibus quibusdam negantibus aliis; cui impositum fuit silentium ab Alexandro Papa VII. qui suo Decreto neutram ex dictis duabus sententiis inter se pugnantibus, Censurae Theologicae subjiciendam esse declaravit, donec à Sancta Sede, aliquod hac in re esset definitum, ut ibi: *Sanctissimus D. N. Alexand. Papa VII. cum acceperit non sine gravi dolore animi, Scholasticos quosdam acriter, nec absque fidelium scandalo inter se contendere, an illa attritio, quae concipitur ex metu Gehennae, excludens voluntatem peccandi cum spe veniae ad impetrandam gratiam in Sacramento Poenitentiae, requirat insuper aliquem actum dilectionis Dei (asserentibus quibusdam, negantibus aliis, & invicem adversam sententiam censurantibus) Sanctitas sua &c. auditis votis Cardinalium adversus haeticam pravitatem Generalium Inquisitorum, necnon Consultorum, & Qualificatorum Sac. Congregat. ejusdem Inquisit. Hoc praesenti Decreto in virtute Sanctae obedientiae, & sub pena excommunicationis latae sententiae Sanctae Sedi reservata, aliisque poenitentibus, aut Scholares, ceterosque erudiant, non audeant alicujus Theologicae censurae, alteriusve injuriae, aut contumeliae nota taxare alterutram sententiam, sive negantem necessitatem alicujus dilectionis Dei in praesata attritione ex metu Gehennae concepta (qua*

hodie inter Scholasticos communiter videtur) sive afferentem dictae dilectionis necessitatem, donec à S. Sede fuerit aliquod hac in re definitum, statuitque praeterea Decretum hoc ad valvas Basilicae Principis Apostolorum de Urbe, & in Aede Campi Florae affixum, omnes ubique existentes arctare, & afficere, ac si unicuique personaliter fuisset intimatum. Datum &c. 5. Maii 1667.

13 Caeterum sententia, quae docet, ad Sacramentum poenitentiae dignè recipiendum sufficere attritionem ex motivo supernaturali conceptam, tuta mihi videtur. Primò quia Sacramentum poenitentiae non alio pacto potest appellari Sacramentum mortuorum (uti illud vocant Concilia, & Patres) nisi quia habet causare ex vi suae institutionis primam gratiam, seu gratiam delativam peccati mortalis; adeoque solum requirit attritionem, seu dolorem, & conversionem ad Deum insufficientem per modum meriti ad impetrandam primam gratiam, ut docet *Concil. Trident. sess. 14. cap. 4.* nimirum dolorem requisitum ad dignè suscipiendam absolutionem Sacramentalem esse attritionem, quae concipitur metu Gehennae ex impulsu Spiritus Sancti, Quo (sunt verba Concilii) poenitens aditus viam sibi ad justitiam parat, quamvis sine Sacramento poenitentiae, per se ad justitiam perducere peccatorem nequeat, tamen cum ad Dei gratiam in Sacramento poenitentiae impetrandam disponit; hoc est componit, sufficit, ut ex attrito fiat contritus, modo duo concurrant. Primum quod hic timor excludat voluntatem peccandi. Secundum ut sit cum spe veniae, ut bene docet *Graff. decision. aur. part. prima, lib. primo, cap. secundo, num. 7.*

14 Secundò quia si non sufficeret attritio, sed requireretur actus dilectionis, non appareret quo pacto forma absolutionis, esset actus judicialis, & Sacramentum poenitentiae secunda tabula post naufragium. Nam cum actus dilectionis sive contritio habet delere peccatum, si ipsam requireret Sacramentum poenitentiae ex vi suae institutionis, semper supponeret peccatum jam

sublatum esse, & jam infusam primam gratiam: cuius oppositum docet Trident. *dict. decis. 14. cap. secundo*, ubi loquens de hoc Sacramento, sic ait -- *Ante hoc Tribunal tanquam reos sisti voluit ut per sacerdotum sententiam, non semel, sed quoties ab admissis peccatis, ad ipsum poenitentes confugerint, possent liberari.* Et in *cap. 6. Quamvis autem absolutio sacerdotis alieni beneficii sit dispensatio, tamen non est solum nudum ministerium, vel annuntiandi Evangelium, vel declarandi esse remissa peccata, sed ad instar actus judicialis, quo ab ipso, velut à Judice sententia pronuntiatur.*

15 Tertiò; quia sicuti timor subversionis in Ninivitis, pervenit ad dolorem charitate formatum: ita timor Gehennæ (quod est donum Dei) dolore inchoato, perducit in hoc Sacramento poenitentem ad justificationem: *Quamobrem (subdit Trident.) falsò quidam calumniantur Catholicos scriptores quasi traderint Sacramentum poenitentiae absque bono motu suscipientium, gratiam conferre.*

16 Quarto, quia hanc sententiam tenent D. Thom. in *summ. part. supplem. q. 10. §. respondeo dicendum art. 1.* Scot. in *4. dist. 14. qu. 4. §. attritus etiam*, Suarez *tom. 4. in 3. part. disp. 20. sect. 1. concl. 1.* ubi hæc habet -- *Hanc conclusionem existimo hoc tempore adeò esse certam, ut non possit absque errore negari: docentque alii plures magni nominis Scriptores, & Theologi, tandem probat, & admittit Ecclesia, quod non permetteret si tuta non esset, exponendo periculo invaliditatis Sacramentum, cum damno tot Animarum: adeoque non includitur in propositione 1. ex damnatis ab Innoc. XI: quæ dicit: Non est illicitum in Sacramentis conferendis sequi opinionem probabilem de valore Sacramenti relicta tutiore &c.* quia Decretum loquitur de propositionibus merè probabilibus, & non de nostra quæstione, super qua adest specificum Decretum Alexandri VII. supra relatam, quo præcipit, quod nullus audeat illam censura Theologica taxare, donec à Sancta Sede hac re in aliquod fuerit definitum.

17 GRATIS ADMINISTRATE.

Sacramenta omnia gratis administranda sunt: Cum enim Christus Salvator noster, qui illa instituit dicat in *Apostol. cap. 23. Qui sitit veniat: & qui vult accipiat aquam vitæ gratis*: debemus nos Presbyteri hanc aquam, quæ est gratia, quam gratis per susceptionem eorundem recipimus, gratis aliis communicare: ut prius decreverunt Sacre Congregationes, quarum Decreta confirmavit, & expressè servari mandavit Taxa Innocentiana, per viam legis universalis publicata (saltem in nostra Italia) de anno 1679. adeò ut nec à sponte dantibus pro illorum administratione recipi possit, sed tantum si pro eleemofyna offerretur, juxta Decretum *Sacr. Congregat. Concil. emanatum sub die 1. Februar. 1693.* quod refert Gallemart. *supra Concil. Trident. sess. 22. in Decret. de obser. in celebr. Missæ. n. 1.* & non obstante contraria consuetudine *Sacr. Congregat. Rit. Squallen. 27. Martii 1697.*

18 SACRIFICIUM PRO POPULO OFFERRE NON CESSET. Parochus, sive Rector, qui curam habet Animarum ex Concilii Trident. Decreto *cap. 1. sess. 23. de reformat.* Sacrificium pro ovibus suis offerre tenetur: quam obligationem saltem diebus festis de præceptu (si Congruam pinguem non habeat, sed tenuem) adimplere astringitur, sæpè sepius declaravit *Sacr. Congregat. Concilii* ad quam privativè pertinet jus, Concilium interpretandi, & obligandi subditos Ecclesiæ ad observantiam suarum declarationum in utroque foro: quia cum fiant auctoritate à Papa Cardinalibus tradita interpretandi Concilium, ut patet ex *Bulla Pii IV. 81. & Sixti V. 74. Bull. tomo secundo*, eorum Decreta non differunt à lege declarata *l. hominis, & n. §. verbum ex legibus ff. de verb. signif. l. apud testament. §. mulier ff. de testam. & ideo non sunt novæ leges, sed ipsæ leges Concilii prius obscuræ, & dubiæ, aut malè intellectæ, prout reassumendo fundamenta Fagnan. in *cap. quoniam de Constitut. explicat P. Fælix Potest. Panormit. in suo Exam. Ecclesiast. verb. lex cap. secundo, quæst. 6. num. 214. cum tribus sequentibus tom. 1.**

19. De-

19. Decreta autem, quæ hoc firmant, relata jam fuere in annot. ad form. 2. tit. 2. tom. 1. & in Appendic. in annot. ad Bullam Innoc. XII. de celebr. Miss. num. 9. quibus hic addo recentiora videlicet, in Pampilonen. 18. Novembris 1702. & 31. Maji 1704. & in Camerinen. 28. Junii 1704. quibus omninò parendum erit: nulla habita consideratione ad tenuitatem Congruæ Parochorum: quia excusatio ista, semper fuit rejecta, & explosa: Nam sicuti qui ducit Uxorem pauperem sine nulla, vel parva Dote, se excusare non potest, nec se subtrahere ab oneribus matrimonii, ut docent Surd. de alim. tit. 1. quest. 32. num. 11. Sanchez de matrim. lib. 4. disp. 26. n. 21. cum aliis pluribus ab eis allegatis; ita qui acceptat Parochiam exilis redditus, tenetur onera Parochi in juncta adimplere: argumentum etenim à matrimonio carnali ad Spirituale optimè concludit, cum pari passu ambulent: & Parochus sibi imputare debet, cur sponsam pauperem acceptaverit, Pirhing. in jus Can. lib. 3. tit. 23. num. 19. Nam volenti non fit injuria, & à nullo prohibebitur, si quis gratis velit servire, & voluerit propriis expensis militare. Ad quod animadvertens Supremus Ecclesiæ Speculator Sanctissimus D. N. Clementis XI. in admonitionibus, quas singulis annis ante diem Cinerum R. R. Curatis, & Vicariis. Curatis, sive perpetuis, sive ad nutum amovibilibus, sive Sæcularibus, sive Regularibus Ecclesiarum Parochialium Almæ Urbis ante Sanctitatem suam congregatis salubriter facit, hujusmodi oneris (zelo quo pollet) adimplerentur commemorat, & fortiter injungit.

20. A qua obligatione de jure non exemptur Curati amovibiles, neque Curati Regulares: Quia amovibilitas non tollit, qui habeant Curam animarum, unde tempore quo illam exercent Divino præcepto obstringuntur, ut pro Oribus eorum Curæ commissis Sacrificium præscriptis diebus applicent, quapropter Sac. Congreg. Visitationis Apostolicæ post Instructionem novissimè latam, præfactum onus in omnibus Ecclesiis Parochialibus Urbis etiam Regularibus, &

Vicariis in Missarum Tabellis, & adimplerentur in Missarum perpetuarum libris adnotari mandavit, necnon quotannis rationes exigit. Et hinc benè inferitur, quod in Collegiatis Ecclesiis, quibus Cura animarum incumbit, non satisfiat dicto oneri celebrando duntaxat Missam Conventualem, sed quod debeat celebrari etiam (præsertim diebus festis) Missa Parochialis pro Populo: & ratio evidens est: quia eadem Missa non potest satisfieri pluribus obligationibus distinctis, cum unaquæque illarum obliget ad substantiam Missæ ex proprio titulo Passerin. de stat. hom. tom. 2. quest. 187. art. 4. num. 691. & seqq. Missa enim Conventualis, quæ est pars Officii, celebratur pro defunctis benefactoribus juxta dispositionem Text. in cap. cum creatura de celebr. Missar. Donat. prax. rer. regul. tom. 3. tract. 7. quest. 102. per tot. Pignatell. consult. 321. tom. 1. pariter per tot. Missa verò Parochialis pro Populo erit celebranda tanquam onus injunctum ex præcepto Divino omnibus Rectoribus Curam Animarum habentibus, ut infra latè ostenditur.

21. Hæc autem obligatio applicandi Sacrificium pro Populo, non solum ligat Parochos, aliosve Animarum Rectores, sed etiam Episcopos, qui dicuntur Parochi Parochorum totius Diocesis, & quibus principaliter incumbit Cura Animarum, quia cum hujusmodi obligatio promanet à Divino præcepto (ut mox dicam) Nec etiam Summus Pontifex, qui est Catholicæ Ecclesiæ Episcopus, omniumque Christi fidelium curam gerit videtur exemptus, hocque clarè evincitur ex Epistola Divi Pauli ad Hebr. 5. ubi Apostolus sic inquit: *Omnis Pontifex ex hominibus assumptus, pro hominibus constituitur in iis, quæ sunt ad Deum, ut offerat dona, & Sacrificia pro peccatis.* Et paulò post: *& propterea debet quemadmodum pro Populo, ita etiam, & pro semetipso offerre pro peccatis.* Et cap. 8. *Omnis enim Pontifex ad offerendum munera, & hostias constituitur.*

22. Item ex Decreto Concilii Trid. sess. 23. cap. 1. de ref. ubi habentur hæc præ-

præcisa verba -- Cum præcepto Divino mandatum sit omnibus, quibus Animarum Cura commissa est, oves suas agnoscere, pro his sacrificium offerre &c. Ex his inquam oraculis effulget veritas assumptæ propositionis: Cum enim tam D. Paulus, quam Concilium, includant Præsules omnes, quibus committitur Cura Animarum, non ambigitur quin Episcopi graventur hoc onere: ipsis enim primario Ovium custodia data est, cæteris autem Parochis subministratio; ut bene observat D. Thom. 2. 2. part. 3. quæst. 184. art. 6. ad 2. ubi sic scribit -- Ad 2. dicendum quod Episcopi principaliter habent curam Ovium suæ Diœcesis: Presbyteri autem Curati, & Archidiaconi, habent aliquas subministraciones sub Episcopis, & post pauca -- Ex quo patet, quod ita se habeant ad Episcopum (idest Presbyteri Curati) sicuti Balivi, vel Præpositi ad Regem, & propter hoc sicuti in mundanis potestatibus solus Rex benedictionem solemnem accipit, alii vero per simplicem commissionem instituuntur, ita etiam in Ecclesia, Cura Episcopalis cura solemnitate consecrationis committitur. Cura autem Archidiaconatus, vel Plebanatus cum simplici injunctio. Et ad tertium prosequitur dicendo -- Ad 3. dicendum, quod sicuti Plebani, & Archidiaconi, non habent principaliter curam, sed administrationem quandam, secundum quod eis ab Episcopo committitur: ita etiam ad eos non pertinet principaliter pastorale officium, nec obligatio ponendi Animam pro Ovibus, sed in quantum participant de Cura.

23. Quapropter, si Parochi, & Curati, qui dicuntur habere solummodo Curæ administrationem, & de ea participare, tenentur pro Populo sacrificium offerre, prout allegata Decreta determinant, hinc jure inferitur, quod multo magis ad id arctentur Episcopi, quibus tanquam veri Ovium Pastores cura illarum principaliter reperitur commissa, ut probat Sanctus Doctor, & in eis litteraliter verba Concilii verificentur: Quod, & pro indubitato supponunt Patres, & D. D. Sanctus enim Hieron. agens de virt. Episc. in comment. Epist. ad Tit. 1. dicit -- Si autem laicis imperatur ut pro-

pter orationem abstineant se ab Uxorum coitu: quid de Episcopo sentiendum est, qui quotidie pro suis Populi peccatis illibatas Deo oblaturus est victimas? Et scribens Fabiolæ de vest. Sacerd. Epist. 128. ait -- Ego si fecero, si dixerò quippiam, quod reprehensione dignum est, de Sanctis egredior, & polluo vocabulum Christi in quo mihi blandior: quanto magis Pontifex, & Episcopus quem oportet esse sine crimine, tantarumque virtutum, ut semper moreretur in Sanctis, & paratus sit victimas offerre pro Populo, sequester Dei, & hominum.

SANCTUS VERO BERNARD. De vit. & offic. Præsul. in prolog. vitæ S. Malachie Episc. Boni Præsulis Typum describens, & mores Præsulum suorum temporum inquit -- Illi (idest mali Præsules) mar supia vacuant subditorum, isti (idest Episc. Malach.) pro peccatis eorum altaria cumulat votis, hostiisque pacificis.

PETR. BLES. De vit. mor. & offic. Præs. epist. 9. Scribens super Epistola D. Pauli ad Hebr. 5. dicit -- Omnis Pontifex ab hominibus assumptis, pro hominibus constituitur in his quæ sunt ad Deum, ut offerat dona, & sacrificia pro Rege, & Populo ut si iratus est ei Dominus, Sacerdos mediatus intercedat.

CARTUS. Super Apoc. art. 3. in principio hæc notat -- Præsul Angelus nominatur, quia in terris Angelicam vitam imitari tenetur per mentis, & corporis castitatem. In carne siquidem sine carne vivere Angelicum perhibetur. Secundò per contemplationis sinceritatem. Tertio per Gregii sui vigilantem custodiam. Quarto per eam qua inter Deum, & hominem sequester est mediationem. Nam sicut Angeli nostra obsequia offerunt Deo, orantque pro nobis, & Dei munera gratiosa nobis referunt, & precurant, ita Episcopus Gregii sui preces, vota & hostias immolat Deo, cujus gratiam impetrat Populo.

BARTHOLO. de Martyr. in 2. par. sim. Pastor. cap. 4. §. 1. circa fin. ad Episc. sermones habens addit. -- Officium Sacerdotis est sacrificare, orare, docere, visitare si Episcopus est, quid dignius, aut quid Ovibus utilius, quam Pastore offerre quotidie vitam, & passionem Christi Deo Patri p. oculis

24. Neque dicas autoritates hujusmodi esse potius hortativas, quam approbativas talis obligationis: quoniam DD. isti idem admonitivè loquuntur, in quantum absolutè supponunt obligationem jam ab Apostolo promulgatam adesse, quam iterum post eos Tridentinum, canonica definitione meritò comprobavit, Neque supponas in praxi contrarium servari: quia contraria obfervantia, si quæ adesset (quod non credo) esset profecto damnabilis: cum præceptum Divinum per contrarium usum abrogari non valeat. Unde concludendum est, quod Episcopi si non quotidie, saltem frequenter pro Populo & Ovis sibi commissis, Sacrificium offerre teneantur, quod est aded certum, ut in Oratione Missæ Episcopi, qua decem ab hinc sæculis utebatur Ecclesia Romana, & quam refert per extensum Card. Bona in *appendic. tract. rer. liturgic.* legantur inter cætera sequentia verba -- *Præbe Deus autem Sacrificiis nostris, & me mihiq; commissos adscribe in paginis. quo cum grege mihi credito, & à cuncto elevari crimine, & ad te merear pervenire in pace &c.* & paulò inferius -- *Suscipe Domine nostrorum votorum libamina, & per hæc quidquid in subditos correctionis verbo, vel merito impertimur, non ad discordiam nostri, sed ad dukcedinis percipiæ gaudium, & nobis, & illis profecisse gaudeamus &c.*

25. EX HAC IN QUAM ANTIQUÆ LITURGIAE. Oratione ad oculum ostenditur Præsules, non nisi pro se ipsis, & Populo sibi commissis hostias offerre debere: quod rectè callens Leo olim Episcopus Thelesinus, in suo *tract. Theaur. for. Eccles. par. 1. cap. 3. num. 33.* scriptum reliquit -- *Tenantur Episcopi diebus Dominicis, & festis solemnibus, legitimo cessante impedimento missam celebrare, pro quo facit Concil. Trident. cap. 2. sess. 2. quia habeant curam Animarum totius Diocesis arg. text. in c. 14. de reform. sess. 24. & est acsi dixisset debet saltem diebus festis celebrare, quia pro Populo, ejus curam susceperunt; Sacrificium offerre tenentur, prout clarius expressit Barbof. de jur. Eccles. lib. 1. cap. 11. num. 88. ibi -- Debent Episcopi Oves sibi Commissas bonorum operum exem-*

plo pascere & pro eis frequenter orare, & sacrificia Deo offerre: Hæc tam clara & certa, ut neminem cordatum Episcopum invenias, qui velit rem in dubium revocare.

26. Et quod dicitur de Parochis, & Curatis, ac de Episcopis extenditur ad Prælatos Regulares, ut sunt Generales Ordinum, Provinciales, & Priores Conventuales: nam cum sint Priores, & Parochi, & habeant Curam Animarum cum jurisdictione in utroque foro fuorum subditorum, ut probant Donat. *prax. rer. regular. tom. 2. tract. 9. de Prælat. quæst. 4. num. 1. & 5. & tr. 10. de potest. Prælat. quæst. 1. num. 8. & 9.* compræhenduntur absque dubio sub dispositione Conc. Trid. & idem tenentur frequenter pro Ovis suis Sacrificium offerre, ut bene firmant Tamburin. de jur. *Abbat. tom. 2. disp. 5. quæst. 5. num. 5.* ubi hæc habet -- *Si autem erit sermo de Abbate, pro ut Prælati personam gerit, dico præcepto Divino teneri Sacrificium offerre pro Ovis suis, quia ut ait S. Paulus ad Hebr. 3. omnis Pontifex ex hominibus assumptus pro hominibus constituitur ut offerat dona, & Sacrificia pro peccatis. Ex quo sequitur, cum præcepta affirmativa obligent data opportunitate ex S. Thom. 2. 2. quæst. 33. art. 2. teneri Abbatem celebrare pro Ovis suis juxta opportunitatem; Quibus autem diebus, & an quotidie teneatur celebrare, nullam invenio determinationem, hoc unum scio, quod Abbas tenetur de levissima culpa, & tenetur adhibere exactissimam diligentiam tanquam diligentissimus Pater familias, ut sui subditi tanto Sacramento, & Sacrificio sæpè adjuventur, & recreentur, imò debet præcavere, ne aliis suspicionem male vitæ præbeant, quod equidem sequeretur si rarò celebraret. Quia in re multis in Abbate aggravantibus conditionibus, Sacerdoti, Parochiali, & Pastoralis ipsius animæ, & subditorum salutis consentaneum esse affirmarem, illum, & præcipuè Regularem, qui Prælati personam in Monasterio gerit, debere vel quotidie, vel saltem sæpissimè Sacrificio huic præstantissimo vacare.*

27. MATRIMONIA CLANDESTINA REPELLITE. Clande-

sti-

fnitatis tres species assignantur à Canonistis : prima , quando matrimonium contrahitur coram testibus Parocho absente ; secunda verò , quando illo præsente sine testibus : tertia , quando testibus , & Parocho præsentibus , sed culpabiliter non præmissis denuntiationibus in Ecclesia , quæ clandestinitatis species in eo differunt , quod solum prima , & secunda causat nullitatem matrimonii , non autem tertia , in eo autem conveniunt , quod utraque dicitur odiosa , & restringenda quoad fieri potest , cæteris aut solemnitatibus omissis , non clandestinum , sed minus solemne appellatur matrimonium Guttier. *de matr. cap. 55. n. 1. & seqq. Sanch. eodem tract. lib. 3. disp. 1. num. 3. & seqq.* ubi dat concordantes : Qui autem matrimonium celebrat præsente Parocho , & testibus , omissis culpabiliter denuntiationibus , pœnas contrahit , quæ matrimonio clandestino jure antiquo per *cap. fin. de clandest. despons. impositæ* erant Castropal. *oper. moral. tom. 6. tit. de spons. punct. 13. §. 3. num. 3. & §. ult. num. 1.* Tambur. *oper. moral. lib. 8. de matrim. tract. 6. cap. 3. §. 2. num. 14.* Dicitur autem culpabiliter : quia si omitterentur de licentia Ordinarii , nulla pœna incurritur , Parochus verò qui tale matrimonium prohibere neglexit , vel dedit alteri licentiam assistendi , suspendendus esset ab officio per triennium , & juxta culpæ qualitatem puniendus *d. cap. fin. de clandest. despons. Concil. Trid. cap. 1. de reform. matr. sess. 24.*

28. Matrimonium Clandestinum tertiæ speciei nullam habet validitatis præsumptionem pro se : nam regula quæ solet allegari , quod in dubio standum sit pro matrimonio , non militat quando fuit clandestinè contractum contra ordinationem Ecclesiæ , & formam traditam à Concilio , tunc enim cum habeat pro se notabilem suspicionem ut dixit Rot. *cor. Pamphil. decis. 246. ubi Add. n. 22. & 23.* Judex contra illud in dubio semper judicare debet Barbof. *Vot. 1. num. 137.* Capon. *disc. 23. num. 22. & 23.* Tambur. *in explicat. Decalog. lib. 8. de matr. c. 2. §. 3. nu. 15.* ubi sic firmit -- *Addit idem de Lugo licet matrimonium esset dubium & in dubio so-*

leat præsumi in favorem validitatis matrimonii , tamen quia in hoc Parochus fuit invidius , & non præcessere denuntiationes , unde hoc matrimonium secundum jura fuit clandestinum , illi non est favendum , quia ut sic causa est odiosa , idest contra jura clandestina matrimonia irritantia , & consequenter non erit validum pronuntiandum.

29. Unde quia frequenter accidit , quod hi , qui fortè impediri possunt nè contrahant , excogitant modum non solum denuntiationes fugiendi , sed , & Parochos fraude decipiendi , & talia clandestina matrimonia faciunt , idè Episcopus Animarum Præsules monet , ut toto conatu studeant illa ab eorum Parochiis depellere. Porrò Episcopus non tantum sic contrahentes , sed , & Parochos ipsos culpabiles , imò , & testes punire potest , ut respondit Sac. Congreg. Concilii sub die 10. Febr. 1629. in qua porrectis Quæstis.

- I. An Episcopus possit punire contrahentes matrimonium contra ejus prohibitionem contractum ?
- II. An eos qui contrahunt coram Parocho ex causa justa dissensionis ?
- III. An eos qui contrahunt contra denuntiationibus ?
- IV. An possit punire testes intervenientes in supradictis casibus ?
- V. An possit in eisdem casibus punire pœnis pecuniariis , locis tamen piis applicandis ?

Sac. Etc.
Ad 1. 2. & 3. respondit Episcopus posse.

Ad 4. posse quatenus testes sint in dolo.

Ad 5. pariter respondit Poss. Et in Savonen. 2. Martii 1594. respondit matrimonium contractum servata forma Concilii esse validum , etiam si contra Episcopus inhibuisset Parocho , licet hic puniri valeat ob inobedientiam lib. 8. Dec. fol. 106.

30. Quare Animarum Rectores non solum , ut matrimonia clandestina tollantur.

lantur invigilare debent; sed & impedimenta; quæ nullitatem, vel per quæ in illis permanere jus prohibet prudenter investigare, & ad notitiam Episcopi deducere, & tandem ea, quæ libertatem eorundem impediunt remove. Puta in prima specie de eo, qui delictum poligamiæ commisit, & pœnitentiam, seu pœnam trirremium jam explevit: hic enim non potest cum secunda denuo matrimonium contrahere, quamvis prima legitima Uxor decesserit, absque dispensatione Apostolica, quia obstat ei impedimentum criminis *Sacra Congregatio Concilii in S. Severini 19. Julii 1604.* In secunda de eo, qui obtinuit litteras dispensationis super gradu prohibito Consanguinitatis, & illis non presentatis contraxit, vel carnaliter Sponsam cognovit: hic etenim absque nova dispensatione in matrimonio permanere non potest *Sacra Congregatio Concilii die .... Maii 1635.* Item de eo, qui sponsalia contraxit cum muliere inhonesta: hic enim non potest à Consanguineis impediri ne matrimonium contrahat, ut respondit *Sacra Congreg. Episcop. in Recineten. 25. Junii 1619.* Item in alio, cui opponatur impedimentum affinitatis ortum ex fornicatione: nam nisi ser. ser. concludenter coram Ordinario probetur nihil obstat quo minus matrimonium contrahi possit, *Sacra Congreg. Concilii in Tudertina 24. Januarii 1632.* Item in eo, qui obtenta ab Ordinario licentia matrimonium contrahendi temporibus ab Ecclesia vetitis, opponatur impedimentum traductionis sponsæ ad Domum; Nam huic, traductio impedienda non est, quia data licentia pro Matrimonio contrahendo, censetur quoque concessa facultas traductionis Sponsæ ad Domum dummodo fiat absque solemnitate *Sacra Congregat. Concilii die 10. Junii 1689. lib. dec. 34. fol. 156.* Item in eo, cui opponatur impedimentum cognationis spiritualis (si non sit confirmatus) per susceptionem alicujus in Sacramento confirmationis; nam impedimentum ad effectum contrahendi matrimonium non contrahitur, quando non confirmatus su-

scepit aliquem in dicto Sacramento *Sacr. Congregat. Concilii in Lycien. 13. Junii 1654.*

31 Quid autem dicendum; si Sacramentum confirmationis collatum esset ab Episcopo per errorem cum Oleo Infirmorum, vice Olei Sacri Chriftimatis? De hoc dubitatum fuit in Sacra Congregatione Concilii tempore quo muneris Auditoris felic. record. Cardinalis Petrucci fungebat, cui Eximio Viro, votum meum sic aperui: Dubium oritur inter DD. *An Balsamum, quod est infundendum cum Oleo Chriftimatis, sit de necessitate, & essentia Sacramenti; vel potius de necessitate præcepti.* Cajet. Navar. Coninch. Valenz. Ledesm. Vega, Diana, Graff. & alii relati à Rentio in *Encycloped. de Sacram. & Censur. tract. 3. cap. 1. question. 2.* tenent esse necessarium necessitate præcepti, non autem de essentia Sacramenti. Et sic secundum istorum Sententiam Sacramentum confirmationis collatum cum Oleo sine Balsamo non debet reiterari absolute, seu sub conditione per text. in *cap. Pastoralis de sacram. nov. reitor.* Alii autem scilicet, Basil. Pont. Villalob. Baun. Averf. & alii ibidem à Rentio citati affirmant Balsamum esse de essentia Sacramenti, quam sententiam innixam referunt in *Bulla Eugenii IV. de concord. Armenor. impressa in Bullar. tom. 1. in ordine la 19. in qua §. 11. sic dicitur -- secundum Sacramentum est confirmatio, cujus materia est Chriftina confectum ex oleo, quod nitorem significat conscientie, & ex Balsamo, qui odorem significat bonæ fame.* Ex quibus Bullæ verbis solide inferunt, Balsamum esse de essentia Sacramenti, adedut si ex his duobus deficiat unum character non imprimatur: huic secundæ sententiæ adhæret Fagnan. in *cap. cum venisset num. 53. de Sacrament. unct.* ubi hanc Bullam tanquam publicatam in Conc. Gener. Florent. vocat Decretum fidei. Verum quia contraria sententia habet pro se DD. graves, & est valde probabilis consulendum putarem partes, ut petant dispositionem ad cautelam. Hinc sub die 4. Aprilis 1693. propositum in S. Congr. dubio -- *An matrimonium*

contrahi possit à Titio cum Berta, quæ fuit Matrigna filia Titii suscepta ex primo matrimonio in Sacram. Confirmationis collato ab Episcopo per errorem cum Oleo infirmorum? fuit rescriptum -- Ad mentem. Et mens fuit, ut Episcopus insinuaret partibus, quod procurarent dispensationem ad cauthelam.

32. Insuper qui matrimonium contraxit cum Berta, & postea ante consumationem declaratum fuit nullum ob metum cadentem in constantem Virum, poterit ducere in Uxorem Sororem ejusdem Bertæ, quia tali casu nullum ei obstat impedimentum, ut declaravit *Congr. Concilii* 22. Martii 1664. secus si matrimonium esset nullum ob non servatam formam Concil. aut ex alia causa: quia tunc oriretur impedimentum justitiæ publicæ honestatis eadem *Congregat.* 8. Novembr. 1584. & in *Cesenaten.* 18. Junii 1611. lib. 11. dec. fol. 39. causa disparitatis est: quia in primo casu nullus adest consensus (qui est causa efficiens, & formalis contractus) & sic inde ortum habere non potuit impedimentum: at non sic in secundo, in quo consensus non deficit, sed solemnitas, vel adest impedimentum, quod contractum dirimit jure Ecclesiastico positivo.

33. Item, qui dispensationem obtinuit super impedimento consanguinitatis in forma pauperum, falsò narrata paupertate eicitur validè dispensatus, & proles legitima, ut respondit *Sacra Congregatio Concilii* 9. Septembris 1679. lib. 3. dec. fol. 406. Et si dispensatio matrimonialis reperitur concessa inter consanguineos angustiam loci, exequenda, etiam si testes deponant homines loci esse omnes pares, *Sacr. Congregat. Episcop. in Albanen.* 13. Februarii 1596. & *Sacr. Congregat. Concil. in Bisacciarum* 19. Junii 1706.

13. Item scire debent Parochi, quod matrimonium contractum coram eis ad formam Concilii, validum est, etiam si ipsi adhuc Sacerdotes non sint *Sacra Congregatio Concilii in Abulen.* 1593. lib. 7. dec. fol. 193. vel eorum provisio nulla prætendatur ex defectu Examinatorum Synodalium: nam etiam tunc pro valido habendum est eadem *Congregat. in Cene-*

ten. 31. Julii 1627. lib. 13. decif. pag. 315. Non tamen si quis non est Parochus, licet Consuetudini tanquam talis reputetur: quia Consuetudo non potest tollere incapacitatem personæ inductam à lege, ut in specie de Parocho Rot. coram *Carrino* decif. 1538. num. 29. & ideò non potest habilitare illum, qui non est Parochus contrahentium, ad autorizandum Sacramentum matrimonii, *Congr. Concil. in Toletan.* 31. Maii 1704. Item quod contrahi potest validè non solum coram Sacerdote habente facultatem à Vicario Generali, sed coram Vicario Generali met perinde ac coram Parocho *Congr. Concil.* 4. Julii 1602. lib. 10. Dec. fol. 47. Sanchez de *matrim. disput.* 29. num. 18. lib. 3. Item quod contractum à Puella, quæ existit in Monasterio pro Educatione, ad Crates Monasterii coram Testibus, & Parocho Ecclesiæ Parochialis intra cuius limites situm est Monasterium, validum reputatur, etiam si Parochus fuerit alio prætextu vocatus, nisi aliud obstat *Congregat. Concilii in Turrinana* 10. Decembris 1648. lib. 18. dec. pag. 563. ex doctrina Sanchez de *matrim. lib. 3. disput.* 23. n. 12. & 13. Passerin. de *stat. bom. tom. 2. quest.* 187. art. 1. num. 896. Et tandem, quod Procurator ad contrahendum matrimonium nullam habet à jure præscriptam ætatem, nec sexum, & tam masculus quam fœmina (dummodò puberes sint) possunt esse Procuratores, *Capon. discept.* 159. n. 14. Sanch. de *matrim. lib. 2. disp.* 11. n. 15.

37. MARTYRES ESTOTE. Martyrium sine effusione Sanguinis secundum D. Bernardum triplex est. Primum est parcitas in ubertate: quod Martyrium gravius, quam inter Epulas efurire, inter vestes algere, inter divitias paupertatem substituere? videre delectabilia. & non gustare cum possit, est factis grave: nam ibi vincitur natura, quæ semper appetit delectabilia: ideoque qui hæc facit, mirabilia facere dicitur *Eccles.* 31. Secundum Martyrium est largitas in paupertate; hanc habuit illa Vidua, quæ obtulit duo æra, de qua Christus apud *Luc.* 21. dixit plusquam omnes misisse in gazophylacium: affe-

Aus enim offerentis plus placet Deo ,
quàm munus . Tertium est castitas in
Juventute , hæc enim est Deo tam ac-
cepta , quod pro Martyrio Spirituali re-
putatur . Unde dixit *Sanctus Ambrosius* quod
major est Victoria Virginum , quam An-
gelorum : Angeli enim sine carne vi-
vunt , Virgines , verò in carne trium-
phant . Et *Sanctus Augustinus* , quod in-
ter omnia certamina Christianorum du-
riora sunt prælia castitatis : Nam conti-
nua pugna , ratiõ victoria . Et *Tertull.* in
exhort. ad castit. dicit , *Quod majus est vi-
vere in castitate , quam pro ea mori .* Unde
Episcopus monet hic suos Parochos , ut
alacriter hoc genus Martirii subeant , ut
possint suis subditis dicere venite post me ,
sicut Salvator noster dixit discipulis suis
Matth. 4.

36 PER ANGUSTAM PORTAM .
Hoc est docendo rudes , doctos , & indo-
ctos , sanam doctrinam : viamque quæ
ducit ad vitam esse arctam , & portas
Paradisi angustas ; & per multas tribu-
lationes passas eas ingredi oportere *Act.*
14. Item fugiendo opiniones Authorum
nova , & curiosa sectantium , & præser-
tim illorum , qui nimia indulgentia tol-
lunt , & peccata relaxant , & conscien-
tias decurrant , & Christum , qui veri-
tas est , & non fallitur (portas has Pa-
radisi , figmentis , ratiociniis , & specu-
lationibus dialecticorum , & Philoso-
phantium dilatando) mendacem quasi fa-
ciunt .

Dilectis Filiis Civibus , &
Populo N.

FORMULA III.

SUMMARIUM.

- 1 Petri primatum ostenditur ex Actibus
Apostolorum .
- 2 Nullus Pontifex cecidit à fide , & ex-
culpantur *Marcellinus , Liberius ,*
Honorius , & Jo. XXII. & num. 3. 4.
& 5.

- 6 Episcopatum an quis possit appetere ,
ostenditur .
- 7 Papa potest præcepto cogere ad susci-
piendum Episcopatum .
- 8 Episcopus in sua Ecclesia est Christi
Vicarius , & Legatus .
Episcopus tenetur in sua Ecclesia re-
sidentiam facere .
- 9 Episcopus negligens , & otiosus potest
à regimine removeri .
- 10 Lex Divina data est nobis lumine na-
turæ , & n. 11 .
- 12 Peccatum est omnium malorum , malum
maximum .
- 13 Non infringit , qui Votum commutat
in melius .
- 14 Votum rei particularis publicum fa-
ctum cum promissione jurata Col-
legio seu Universitati , non potest
commutari sine dispensatione Aposto-
lica , nisi accedat consensus illius
cui fuit per juramentum jus quæ-
situm .
- 15 Facultas commutandi Votum , non
comprehendit Votum promissorium
juratum per quod alteri jus quæsi-
tum fuit & n. 17 .
- 16 Pœnitentiarii Basilicarum Urbis vota
quæ jus tertii complectuntur non
dispensant .
- 18 Votum Religiosi professi transcendi ad
strictiorem non obligat , quando Su-
perior licentiam denegat .
Religiosus qui habet Votum Episcopa-
tum non acceptandi nec Dignitates ,
non potest promoveri sine Apostolica
dispensatione .
Religiosi professi non possunt hodie ad
strictiorem transire , inconsulta Sacr.
Congr. Concilii .
- 19 Religiosus qui obtinuit exemptionem
passivam ab Officiis Religionis , non
debet illa acceptare si contingat ad
illa eligi .
- 20 Vanitas , ornatus , & novitas ve-
stium potest esse peccatum mortale .
- 21 Cause brevitatis vitæ referuntur .
- 22 Cause infirmitatum hominum refe-
runtur .
- 23 Religionis actus , qui sint ostendi-
tur .
- 24 Peccati Adæ effectus enarrantur .
25 Sub-

25 Subditi tenentur obedire Superioribus, & hi humilitate eos gubernare. | 26 Fidelis, catholica fide credit Deum, & credit in Deum, & credit Deo.

1. Tim. 3. Christus Redemptor noster, qui per Vicarium suum Romanum
Eccles. 7. Pontificem, totius universalis Ecclesiae, (quæ est columna, & fir-
2. Cor. 11. mamentum veritatis) caput, & Præsul Sanctissimus vocavit me non
Ephes. 3. cogitantem, non ambientem (& Deus, qui est agnitor cordis mei, scilicet
1. Tim. 1. quod non mentior) ad regimen Animarum vestrarum. Factus sum mi-
1. Cor. 9. nister Evangelii ex dono Dei secundum dispositionem virtutis ejus, qui
Ephes. 3. fidelem me existimavit, & omnium vestrum me servum fecit, ut vos
Ephes. 6. lucrifacerem ipse concedat, & merita, ut detur mihi sermo in aperitione
1. Tim. 2. oris mei, ut cum fiducia evangelizare possim inter vos investigabiles
Hilar. divitias Christi, pro quo legatione fungor, & exhibere me ipsum Deo
Tapa operarium inconfusibilem. Expectatio enim fructus ministerii huius,
3. Reg. 20 non in latitudine regionis, sed in acquisitione ponitur Animarum: cum
Ezec. 34. Dominus his, qui præsumunt, dicat-- *Custodi virum istum, qui si ipsius
Gen. 43 fuerit erit Anima tua pro Anima ejus; & alibi-- Requiram Gregem meum
Phil. 2. de manu eorum, & iterum-- Non videbitis faciem meam, nisi Fratrum
Col. 3. vestrum minimum adduxeritis.*

Rom. 11. Orate igitur Filii Carissimi indefinenter pro, me ut tanquam morti
Eccles. 32. destinatum, formam servi accipiens charitatem, quod est vinculum
Eccles. 37. perfectionis, & sine qua nemo salvatur, pro salute vestra non deseram:
Eccles. 10. alta sapere non quæram: in exaltatione non intumescar, & non extol-
2. Cor. 12. lar in sapientia mea; sed amorem, & timorem suum faciat me Domi-
1. Petr. 5. nus habere perpetuum, ut in veritate dirigam viam meam: memorque
Iac. 5. sim, quod Sedes superborum destruxit Deus, & sedere fecit mites pro
Psal. 144. eis. Gloriabor ergo solum in infirmitatibus meis, ut inhabitet in me vir-
Eccles. 7. tus Christi, qui superbis resistit humilibus autem dat gratiam. Orate:
Psal. 111. quia oratio penetrat nubes, & voluntatem timentium se faciet Domi-
nus, & deprecationem vestram exaudiet.

Psal. 18. Timete Deum ex tota Anima vestra: quia hoc est omnis homo: Sa-
Deut. 4. cerdotes honorificate. Mandata Dei fidelia, facta in veritate, & equi-
Ioan. 14. tate, desiderabilia super aurum, & dulciora super mellis favum custo-
Rom. 12. dite, ut bene sit vobis, & Filiis vestris: qui enim habet mandata ejus,
Rom. 14. & servat ea, ille est qui diligit eum: odientes malum: adherentes bo-
Eccles. 7. no: charitate fraternitatis invicem diligentes, spe gaudentes: noviti-
Num. 30. simaque vestra memorantes, ut in æternum non peccetis. Si quis
1. Petr. 3. votum Domino voverit non faciat irritum verbum suum, sed omne
1. Tim. 6. quod promisit impleat. In cibo, potu, & vestitu, non voluptatem
Iac. 4. superfluitatem, aut vanitatem quærat; sed necessitatem, & honesta-
S. Bern. tem, quemadmodum vas electionis, & magister gentium hortatur di-
serm. 14. cens: *Habemus alimenta, & quibus tegamur, his contenti simus; & Sa-
Psal. 106. piens Deum deprecatur, ut sibi tantum necessaria tribuat. Qui est,
2. Petr. 1. enim vita vestra? Vapor. Citò præterit quod delectat, & permanet sine
Luc. 6. fine quod cruciat. Verbum Dei, quod sanat homines libenter audite,
Ier. 26. quæ pudica, quæ religiosa sunt agite, ut per bona opera certam salutem*
Gen. 15. ve.

vestram faciatis. Quæcunque vultis ut faciant vobis homines; & vos facite illis similiter; ita bonæ erunt viæ vestræ, & merces vestra magna nimis.

Nunquam habeatis fiduciam in malitia, nec dicatis; non est qui videat, ne veniant super vos mala, & nesciatis ortum illorum; aut irruat repente super vos calamitas, quam expiare non possitis: Si mandata Dei custodieritis, & feceritis ea: comedetis panem vestrum in saturitate, & habebitis pacem in finibus vestris (coloni enim ejus fumus) At si contempseritis ea, & monita mea non audieritis, in furore suo arguet, & visitabit vos in egestate. Nam grando, bruchus, locusta, fames, pestilentia, bellum, & terramotos, *creata sunt ad vindictam*; & sic cui per malum culpæ Adam majora damna pertulit; sic nobis hæredibus legem aspernantibus, Deus parat hæc vasa iræ suæ. Tollite ergo jugum ejus super vos, quia suave est, & leve, & invenietis requiem Animabus vestris.

Rogamus autem vos per misericordiam Dei, ut noveritis eos, qui laborant inter vos, & præsumunt vobis in Domino, & monent vos, ut habeatis illos (non quasi imperans dico) abundantius in charitate propter opus eorum; & pacem habeatis cum eis. Audite vocem docentium vos, & increpationibus eorum acquiescat cor vestrum. Etenim quam salubre sit *Superioribus obedire*, quam item damnabile sit eis non obedire, Christus breviter pandit dicendo suis Vicariis, ut pote his, qui præsumunt: *Qui vos audit me audit, qui vos spernit me spernit*. Ei autem cui credimus, & qui potens est omnia facere superabundanter quam petimus, ipsi gloria in sæcula Amen.

ADNOTATIONES.

I. CAPUT, ET PRÆSUL. De primatu Petri, ejusque legitimorum successorum, clara sunt Testimonia Scripturarum; tam quoad institutionem, quam quod exercitium. De institutione patet ex *Matth. 16. Luc. 22. Jo. 21*. De exercitio constat evidenter ex Divino libro Actuum Apostolorum, ibi enim in sex rerum negociis, munus summi Pontificis Petrum gessisse demonstratur.

- I. In electione Matthiæ, in qua congregata Ecclesia, surgens Petrus tanquam omnium caput, cæteris orapermentibus, de supplendo Apostolatu Judæ verba facit, Act. 1.
- II. Exprobantibus Judæis, quod Christi Apostoli variis linguis loquentes, musso maderent, surgens Petrus, pro Christi tuenda Ecclesia, eos, fortiter defendit, & donum Spiritus Sancti recepisse monstrat. *Monacelli Form. Pars II.*

- III. Convocatis Apostolis coram Anna, & Caipha, ut de Claudio sanato rationem redderent, Petrus tanquam Apostolorum caput cunctis spectantibus, orationem habuit, & Principum Judæorum malitiam fugavit. Act. 3.
- IV. Sacrilegium Ananiæ, & Saphiræ, non nisi Petrus, ut Ecclesiæ Pontifex insolita pœna punxit. Act. 5.
- V. Volens Deus in Gentes lumen veritatis effundere, Cornelius Centurio, Gentilitatis Coripheus, ad Petrum tanquam novæ Ecclesiæ Præsulem ab Angelo remittitur ut instrueretur in fide dicens illi -- hic dicet tibi quid te oporteat facere, quam videns, Cornelius, procidens ad pedes ejus Christi Vicarium adoravit. Act. 10.
- VI. In controversia de cessatione legalium unus Petrus veluti Ecclesiæ Pontifex litem dirimit: cumque enim ma-

guainquisito ferret (narrat egregius Historicus) surgens Petrus dixit, &c. & tacuit omnis multitudo, Act. 15.

2 Huic Ecclesiae Hierarchiae promisit Salvator, in fide non defecturum, quod non solum in Petro; sed & in successoribus adimplevit, servabitque promissa usque ad consumationem saeculi. Et licet nonnulli Historici gesta Romanorum Pontificum referentes, dubitaverint de Marcellino, Liberio Honorio I. & Joanne XXII. Attamen horum nullum in fide defecisse compertum est. Primus etenim, vel non est lapsus, prout tenent quamplures graves Doctores Catholici, & praesertim S. Augustinus in responsione ad Piritilianum Donatistam, & cum eo ferè omnes moderniores Ecclesiasticae Historiae Censores, qui Acta Concilii Synesiiani tanquam apocrypha, & fabulosa rejiciunt, vel thuris honorem Idolorum Delubris reddidit, (ut legitur in Martyrologio, & Breviario Romano) timore mortis concussus, infirmitate potius, quam voluntate (licet gravissime peccaverit) retinendo veram fidem in corde, prout exitus demonstravit: nam piaculum amare flevit, & sanguine, catholicam Fidem illustravit, ac inter martyres numeratur, Forest. in vita hujus Pontificis.

3 Secundus, circumventus non solum fraude, sed longo exilio viribus fractus, ac insuper per metum cadentem in constantem virum eidem illatum per Ursacium, & Valentem, (auctores, & Vexilliferos Arrianorum, subscripsit quidem condemnationem Sancti Athanasii, ac etiam symbolo Semiarianorum (fidem internam retinendo in corde;) sed positus in libertate, eisdem cogentes publice excommunicavit, poenitentiam de errore suo exemplarem egit, Cathedram Petri (à qua fuerat depulsus) denuò ascendit, & probè Christi Ecclesiam rexit, ut meruit inter Sanctos collocari, Bzov. ad annum 337. not. 5. & 6.

4 Tertius, nullum errorem Monothitarum (admittentium in Christo unam solam voluntatem, & operationem) probavit, & male illum de hoc culpatum

fuisse à nonnullis Autoribus Catholicis, luculenter demonstrant Baronius, & Belarminus, nec non P. Marchesius Congreg. Oratorii Urbis in suo Opere, cui titulus Clypeus fortium, & P. Roccaberti, in Apologia hujus Pontificis, qui fuit vir optimus, Theologus eximius, & Ecclesiam laudabiliter rexit, & gubernavit.

5 Quartus, licet scripto, & voce opinasset (adhærendo nonnullis antiquis Ecclesiae Patribus) Animas iustorum non gaudere visione beatifica nisi post resurrectionem corporum: tamen hoc tenuit tanquam Doctor privatus, non tanquam Papa: imò scripta etiam privata retractando ab hac opinione recessit, & publice professus est se semper credidisse in hoc proposito totum id, quod credit, & docet Ecclesia, & in hac sententia gloriosè ex hac vita migravit Forest. in Vita hujus Pontificis.

6 NON AMBIENTEM. Dicitur in formula non ambientem, quia suppono Episcopo omnes sine hac macula (quae maxima est) promoveri. Utrum autem liceat Episcopatum appetere? D. Thom. in sum. 2. 2. quæst. 185. art. 1. firmat hanc conclusionem -- Episcopatum appetere, est bonum, & malum esse potest: bonum quidem, si in eo Spiritualis utilitas quaeratur: malum verò, si aut opulentia aut temporalis Dignitas concupiscatur quia, qui praesens, & non prodesse desiderat episcopari non debet Gaballin. in gloss. ad 2. Const. Egidian. lib. 4. cap. 25. num. 1. Quapropter secundum Angelicum hunc Doctorem, inferitur, quod appetere Episcopatum ratione honoris, celsitudinis, gradus, & sufficientiae temporalium sit manifestè illicitum, & pertineat ad ambitionem, & praesumptionem; appetere autem proximis prodesse: sit secundum se laudabile, si opus bonum cadat sub desiderio, non autem primatus Dignitatis Verum (concludit D. Thom. loco cit.) quia prout est Episcopalis actus habet annexam gradus celsitudinem praesumptuosum videtur quod praesens appetat ad hoc quod subditis prosit. Sicuti autem Episcopatus celsitudinem concupiscere malum est, ita Episcopatum à Superiore demandatum, animo obstinato recusare peccatum est, charitati, & humilitati repugnans,

gnans, idem S. Thom. loc. cit. art. 2. Gallin. loc. cit.

7 Utrum autem Papa possit præcepto suo cogere aliquem ad suscipiendum Episcopatum, præfatus S. Thom. in 4. sent. dist. 28. in fin. hæc habet -- Quidam dicunt, quod Papa non potest præcipere alicui, quod accipiat Episcopatum, quia consensus debet esse liber. Sed hoc posito periret Ecclesiasticus ordo, Nisi enim quidam possent cogi ad suscipiendum Regimen Ecclesiæ conservari non posset, cum quandoque illi, qui sunt idonei, omnes hoc nolunt suscipere, nisi coacti. Hæc Sanctus Doctor.

8 LEGATIONE FUNGOR. Est enim Episcopus in sua Ecclesia Christi Vicarius, & Legatus: imò Nomen Papa, quo voce Græca significatur cibus, & Pater, cujus officium est filios nutrire, in primis Ecclesiæ sæculis proprium fuit Episcoporum, ut patet ex D. Hieronymo (qui scribens S. Augustino, eum, & Aliipium Episcopus salutatur frequenter Nomen Papa): donec tempore Greg. VII. in Synodo contra Schismaticos, ordinatum fuit, quod solo Romano Pontifici remaneret. Et sic nil aliud se esse cognoscit, quam boni operis Sectatorem, cum Paulus Apost. dicat, quod Episcopatus sit bonum opus, non bonam Dignitatem, vel bonum honorem; opus per quod humilitate decrescat, & non intumescat fastigio. Ut igitur suis ovibus provideat, foveat, & eas nutriat, tenetur in sua Dignitate residentiam facere, nec excusatur mali aeris, aut consuetudinis contrariæ prætextu; ut declaravit Sac. Congregat. Concilii sub die 18. Septembris 1683. in qua propositis dubiis.

- I. An Episcopus ex causa mala aeris, cui subjacet civitas Episcopalis, possit in aliqua anni parte degere extra Diocesim ultra trimestre, licet intra fines Diocesis adsint loca salubriora aeris in quibus residere potest absque periculo, & quatenus Negative?
- II. An Episcopo suffragetur prætextu Consuetudo ut supra degendi extra residentiam, & quatenus Negative?

III.

An, & quibus modis possit à Metropolitano cogi ad residendum?

Sac. Cong. respondit.

Ad 1. & 2. Negative.

Ad 3. servetur dispositio Sac. Conc. Trid.

9 Item munia Episcopalia, & præsertim prædicationis per seipsum (dummodo legitimo impedimento non detineatur) obire debet, cum ad hoc jure Divino arctetur, Fagnan. in c. dudum n. 27. de elect. & in c. ex parte n. 29. & seqq. de cler. non resid. Hoc enim dicitur residere: quia parum esset localiter residere: nisi residens Curam Ecclesiæ, & Animarum non haberet, sed negligeret c. 1. c. relatum, c. nulli de resid. in 6. Graff. decis. aur. p. 2. l. 3. c. 14. n. 2. Fagnan. dist. c. ex parte n. 14. 15. & 16. Imò Episcopus otiosus, & negligens potest Episcopatu privari, & à regimine removeri; quia negligentia in Prælato est delictum Glos. & Abb. in c. ea quæ de offic. Archid. n. & 1. seqq. Host. in c. quamvis n. 2. de regul. jur. Bertacchin. in reper. verb. negligentia par. 3. post n. 60. vers. adde, Ricc. prax. for. Eccles. p. 3. resol. 322. n. 3. DD. in c. sicut jam pridem de renun.

10 FACTA IN VERITATE, ET ÆQUITATE. Hoc est data, & intimata nobis per usum rationis, & naturæ lumen independentem ad omnem promulgationem externam, ut innuit Pfalter in psal. 4. -- Quis ostendit nobis bona? ut scilicet ea sequamur? respondit Signatum est super nos lumen vultus tui Domine, & de Cicer. de legib. -- Lex naturalis est ratio summa insita in natura, quæ jubet ea quæ facienda sunt, prohibetque contraria, & Paulus ad Rom. 2. Gentes naturaliter ea quæ legis sunt faciunt, & sibi ipsi sunt lex, & ostendunt opus legis inscriptum in cordibus suis, nec non per auxilia gratiæ sufficientis, & in 1. ad Cor. 5. Pro omnibus mortuus est Christus, ut & qui vivunt, jam non sibi vivant sed ei, qui pro ipsis mortuus est, & resurrexit, & in 1. Tim. 2. Deus vult omnes homines salvos fieri, & ad agnitionem veritatis venire; & Jo. perhibet de hoc Testimonium cum dicit cap. 1. illuminat omnem hominem venientem in hunc Mundum.

V 2 II Adeo-

11 Adedque Theologi docent multum hominem dari ex fidelibus, & infidelibus, gentilibus, & Atheistis, qui influxum à Jesu Christo non recipiat ad sequendam, vel querendam, & amplexandam veram fidem, quorum unus est *Cardinalis de Laurea*, qui in oratione soliloquiali, quam evulgavit ad honorem SS. Trinitatis anno 1689. hæc habet. *Confiteor, quod pro omni statu media ad salutem necessaria contulisti, & continuo confers. Notitiam enim credendorum, & agendorum ad salutem, eternamque vitam assequendam necessariorum, pro lege naturæ per Patres incipiendo ab Adamo, & proseguendo per Noë, & filios: postea per Abrahamum, Isaac, & Jacob, ad omnes eorum posteros pervenire fecisti: pro tempore legis scriptæ per Moysen, Josue, Samuelem, & sexdecim Prophetas evulgasti, & pro tempore Evangelicæ, postremæque legis per Jesum Christum, per Apostolos eorumque successores manifestare fecisti: ita quod nemo, cujuslibet status homo de ignorantia credendorum pro consecutione salutis necessariorum sit excusabilis. Confiteor quod semper, & pro omni statu se extendat benignissima misericordia tua, ut si quis præcepta positiva credendorum, & agendorum, ignorasset, ac ignoret dummodò naturæ legem in corde ex tua pietate scriptam servaret, statueris illum per magistrum aliquem de eisdem edocere, ne via salutis illi, ex hoc capite, præpediatur, & concordat Cartul. super Act. Ap. art. 10. lit. E & D. Thom. asserit neminem propter legem Christi ignoratam (ignorantia invincibili ut sunt infideles infidelitate negativa, id est illi, qui nihil audierunt de fide) damnari, sed propter alia peccata commissa contra legem naturæ, quæ sine fide Christi remitti non possunt 2. 2. q. 10. art. 1. in corp. juxta illud Apostoli ad Colossenses 1. In quo habemus redemptionem per sanguinem ejus remissionem peccatorum.*

22 **UT IN ÆTERNUM NON PECCETIS.** Ad exprimendam summam peccati malitiam utitur hic Episcopus verbo *in Æternum* quod est scripturæ, ut inde concipiatur odium peccato, quod est malum malorum maximum. Nam qui facit, quod prohibet Deus obligat se Deo ad demeritum, & ad supplicium sempiternum:

peccans ante Baptismum in solum delinquit Creatorem, sed qui ingratus post Baptismum jam peccat, Creatorem offendit, & Redemptorem, atque hoc modo, & culpa geminatur, & pœna; & ideò pro reparatione hominis lapsi neceesse fuit Deum hominem mori, ita neceesse est, ad reformandum hominem secundò lapsum post Baptismum, rursus Jesum Christum occumbere; quia peccatum delicti non potest, nisi morte Filii Dei, & sic toties Christus mysticè immolatur, quoties in expiationem scelerum nostrorum mors sua humili memoria revocetur, ut dixit Apostolus: *Rursus crucifigens se bimetipsum Filium Dei, Hebr. 6.*

13 **SED OMNE, QUOD PROMISIT IMPLEAT.** Reddere vota Deo nobis præcipit Propheta dicens: *Redde vota tua, quia non adjiciet ultra, ut perivanseat in Bethel, Nabum. 1.* ideòque qui Deo promissa non adimplet, jus naturale, & Divinum contemnere videtur. Verum qui vovit v. g. peregrinationem poterit absque Voti dispensatione transire ad statum allicujus Religionis approbatæ, quia hujusmodi Vota, propria auctoritate commutare quis potest in Votum solemnè Religionis: quia non dicitur votum infringere, qui commutat in melius cap. scripturæ de vot. cap. pervenit 3. de jure jurando D. Thom. 2. 2. qu. 88. art. 12. ad 1. Donat. prax. rer. regul. tom. 2. par. 2. tr. 5. quest. 5. n. 1.

14 At si Votum rei particularis punita perseverantiæ in aliqua Congregatione, seu Collegio, esset publicum, & acceptatum cum promissione jurata, tunc vovens absque dispensatione Apostolica non posset transire ad Religionem: quia votum obligat Deo, juramentum autem etiam homini, cui per promissionem jus quæsitum fuit; & sic non debet, nec sine causa valde gravi per plenitudinem potestatis Pontificis relaxari, nisi ille cui jus acquisitum fuit suo juri renunciaret, ut firmant Navar. de regular. cons. 4. num. 10. & 11. Pirhing. in jus Can. lib. 1. tit. 40. num. 20. & lib. 3. tit. 34. num. 28. Accedente verò renuntiatione illius cui fuit jus quæsitum, nempe, consensu, & Beneplacito Com-

muneris, seu Collegii, non requiritur dispensatio Pontificis, quia tunc tale votum non est reservatum cum cesset præjudicium tertii, ut dicit P. Syrus *in diluctat. facult. Minor. Pœnitentiæ. Basilicar. Urbis par. 1. cap. 6. dub. 11.*

15. Unde advertendum est, quod qui habet facultatem, seu privilegium commutandi Votum, non poterit votum promissorium juramentum per quod alteri jus quæsitum fuit commutare, aut dispensare: Nam licet dispensandi, facultas prout respicit personam cui conceditur tanquam favorabilis sit amplianda, fallit tamen quando agitur de præjudicio tertii, ut notat Fagnan. *in cap. ex parte num. 32. de Constit. ubi quod potestas dispensandi in simplicibus concessa, non extenditur ad mixta; ideoque Pœnitentiarii trium Basilicarum Urbis licet habeant in facultatibus, quod possint per se ipsos omnia Vota simplicia (exceptis quinque Votis Pontifici reservatis) etiam dispensando commutare in alia pietatis opera; tamen sub dicta facultate non continentur illa Vota quorum dispensatio lædit, aut tollit jus quæsitum alicui; tale est Votum perseverantiæ, quod emittitur in Congregationibus, vel Collegiis, ut dictum fuit supra: quia emittitur per modum contractus ultrocitroque obligatorii, facio, ut facias &c. & hæc est praxis Pœnitentiariæ, quæ nunquam consuevit in suis resolutionibus, & concessionibus juri cuiusque præjudicium inferre, ut testatur P. Syrus libro, & loco citato, & Pelliz. *de Monial. cap. 1. quæst. 5. nu. 9.* dicit quod Votum quod emittitur à Tertiariis, licet sit simplex, adhuc non possit commutari ab habente privilegium commutandi votum simplex castitatis: nimirum quia vota status, quæ scilicet fiunt ex vi peculiaris alicujus instituti, non cadant sub generali facultate commutandi vota.*

16 Et cum hujusmodi Votum perseverantiæ juramento firmatum, emittatur à Convicticibus Congregationis Sanctissimi Infantis Jesu Urbis, & extra Urbem. existen. vigore Constitutionum ejusdem Congregationis (quæ prius ab Eminentissimo Urbis Vicario Monacelli Form. Pars II.

auctoritate Ordinaria anno 1693. deinde à fel. mem. Card. de Laurea Visitatore specialiter à S. M. Innoc. XII. deputato eodem anno 1693. & tandem à Congregatione à Sanctissimo D. N. Clemente XI. specialiter deputata *sub die 31. Julii 1702.* fuerunt approbatæ) Quædam Maria N. aliæque nonnullæ ex dictis Convicticibus annis elapsis dispensationem, & commutationem à Sacr. Pœnitentiaria super hujusmodi Voto, & juramento obtinuerunt, absque consensu præfatæ Congregationis, quorum Moderatores, tunc temporis existimantes, vel non requiri præmemoratum consensum, vel quod expediret illas à Congregatione discedere tacuerunt: recurrentibus postea ad Sac. Pœnitentiariæ Tribunal iisdem Moderatoribus, seu Deputatis pro declaratione nullitatis dispensationis à prædicta Maria, & Sociis obtentæ, & ut in posterum non dispensarentur hujusmodi Vota, nisi prævio ejusdem Congregationis Beneplacito, rescriptum fuit -- esse habendam rationem futurorum, idest nec ab ipsa Sacr. Pœnitentiaria, nec à Pœnitentiariis Basilicarum à prædictis Votis, & juramento liberandas fore, quæ dicta Vota cum juramento emisissent, & in futurum emisissent, nisi auditis, consultis, & consentientibus Convicticibus, & Deputatis una cum Eminentissimo Protectore, & quoad Mariam N. aliasque usque tunc egressas à dicta Congregatione supposita eorum bona fide, & tacito consensu ipsius Congregationis, quæ per spatium tanti temporis non reclamavit, in eadem bona fide relinquendas. Datum Romæ in Sacr. Pœnitentiaria die 13. Decembris 1704. A. Caprara Sacr. Pœnitentiariæ Regens. Hieronymus Bertus Sacr. Pœnitentiariæ Secretarius.

17 Et hinc est, quod quærentibus PP. Congregationis doctrinæ Christiane de Urbe (qui in ingressu Votum in eadem Congregatione perseverandi emittunt) an ipsis liceret dictam Congregationem deserere sine dispensatione Apostolica, causa pluries proposita, tandem *sub die 28. Jan. 1701. Sacr. Congr. Concil.* respondit -- Quoad jam egressos non esse molestandos, & consulant conscientias suis,

Quoad commorantes de presenti, qui votum emiserunt indigere dispensatione, quoad noviter ingressuros servantur Constitutiones anni 1605. circa propositum perpetuò perseverandi. Proptereaque, ut consultatur securitati conscientiarum vivere cupientium collegialiter sine clausura, & sine Votis solemnibus curandum erit, ut hi qui vitam hanc eligunt animo Deo inferiendi (sive mares, sive fœminæ sint) propositum faciant, sed non Vota: prout colligitur ex mox recensito Decreto, & ex responsione data ab eadem Congregatione Puellis cujusdam Conservatorii Civitatis Neapoli, quæ emittebant Vota Castitatis, paupertatis, & obedientiæ ad instar Monialium, & gaudere credebant privilegia veris Religiosis concessa, injungendo sub die 1. Martii 1704. ut formulam promissionis omninò mutarent.

18. Religiosus verò jam professus, si votum faceret transeundi ad strictiorem Religionem, votum non obligaret Superiore licentiam dare rationabiliter reluctante: quia sicut Monachus rem Monasterii sine licentia sui Prælati non potest alienare, ita à fortiori non poterit se alteri dare: major enim est alienatione personæ quam rei, ut inquit Donat. *prax. rer. regular. tom. 2. part. 2. tract. 5. quæst. 9. per tot. Sacr. Congregat. Concilii in Galliarum 17. Januarii 1693.* Religiosus enim professus (quis quis ille sit) nec ad parem, nec ad strictiorem hodie transire debet, nisi consulta Sacr. Congregat. Concilii, ut advertit Donat. *loco citato quæst. 12. numer. 11.* Si autem Votum faceret Episcopatum, vel aliam quamcumque Dignitatem non acceptandi, deberet promissa servare, nec ad illum, seu illas promoveri posset sine dispensatione Apostolica, Nicol. *lucubr. Canon. lib. 5. titul. 39. num. 160. ampliatur. 3. versic. unde vota:* & Votum obstare, & ad Sanctissimum recurrendum esse, ut Pater Augustinus à S. Thoma Aquinate Religiosus Scholarum Piarum nominatus à Rege Hispaniarum ad Episcopatum Motulen. promoveri posset respondit *Sacr. Congregat. Concilii 4. Augusti 1700.*

19 Cum autem Religiosi non ex voti, sed desiderii majoris perfectionis obtinent à Sacr. Congregat. Episcop. & Regular. exemptionem ab Officiis Religionis, non debent illa acceptare, si contingat ad illa eligi, sed prompti respondere: quia talis exemptio, debet esse reciproca; si enim esset facultativa, & non obligaret Electores, indultum potius foret, quam eliminaret ambitionem; Unde oritur, quod ad præcludendum Ostium talibus, perveniendi via hac obliqua ad honores Religionis, Sacr. Congregat. exemptionem concedendo solet rescribere cum clausula -- *Quod si contingat eligi electus si ipso facto nulla;* prout prudenter rescriptum fuit 28. Novembr. 1698. pro quodam Religioso Ordin. Minorum.

20 AUT VANITATEM. Qui ornatus corporis, præsertim in Mulieribus, multoties potest esse peccatum mortale, puta propter malam intentionem, superbiam, nimiam complacentiam, amorem, & sollicitudinem scandalum, & malum exemplum (de quibus circumstantiis ad saturitatem videri, & audiri possunt Theologi morales) Ideo Episcopus hic monet Populum, ut in veste non quærat vanitatem, sed honesta contentus sit: quia novitas, superfluitas, & pretiositas vestium multum displicet Deo, & per Prophetam minatur, quod visitabit omnes qui induti sunt veste peregrina *Sophon. 1.* Vestes autem peregrinæ sunt illi varii modi, & novæ adinventiones, quæ ab antiquo non fuerunt, & sunt novitates, & vanitates: patrimonium non minus, quam conscientias depauperantes. Absit autem quod hi qui ambulant intortis crinibus, & in veste pretiosa, monita Apostoli parvipendentes, non habeant in die judicii iuxta vaticinium *Isajæ 3.* pro suavi odore factorem, pro Zona, funiculum, & pro crispanti crine, calvitium, & pro fascia pectorali cilicium.

21 QUÆ EST ENIM VITA FE-
STRA? VAPOR. Brevitatis vitæ consideratio retrahit homines (qui Evangelio credunt) à voluptatibus sæculi, illosque disponit ad deponendas vanitates vestium scientes, quod omnis gloria
eius

ejus tanquam flos sæni ex aruit, fœnum, & flos ejus decidit: sic caro nostra, quæ in pueritia habet virorem, in adolescentia decorem, in juventute robur, & florem, cito decidit in desiccationem fenestutis, & mortis corruptionem. Causæ autem hujus vitæ brevitatis, juxta Expositores Genesis, quos refert Jo: Herolt. *vulgò Discipulus Serm. de tempor. 60.* sunt sequentes. Prima, quia multum distamus ab Adamo, & geniti sumus ex fragili & corrupta materia. Secunda, quia plantæ, & Animalia quibus vescimur sunt debilioris naturæ quam antea, & Mundus ad exitium properat, & quia debilitatæ sunt vires herbarum, & fructuum. Tertia, quia nutrimentum antiquorum erat simplicius, quale natura fecit optimum, & non tam artificiale, sicut modo fit, & ideo dixit Seneca, multos morbos, multa fercula fecerunt. Quarta quia antiqui solebant habitare in aere puro. Quinta quia antiqui post Noë magis casti fuerunt, nec matrimonia contrahebant nisi essent proventæ ætatis (coitus enim est destructio corporis,) & hodiè passim adolescentes in matrimonium conveniunt. Sexta, est augmentatio peccati ex qua oritur infectio, & corruptio elementorum ex quibus componitur homo. Septima, est infectio Planetarum influentia: nam Astra diversimodè inferius influunt, secundum quod homines bene, vel male se habent ad Deum.

22 Causæ verò infirmitatum, quæ vitam hanc brevissimam quotidie decurrant regulariter, & ut plurimum sunt quinque. Prima, ad merita augenda sicuti accidit *Job. 42. & Tobie 12.* Secunda ad custodiam virtutum, ut accidit *Paulo 2. Cor. 11.* Tertia ad cortigenda peccata, ut accidit in Maria Sorore Aaronis *Num. 12.* Quarta ad manifestandam gloriam Dei, ut in Cæconato *Joan. 9.* Quinta ad inchoatione damnationis æternæ: quod plerisque contingit, quibus nec ipsa vexatio dat intellectum, ut in Antiocho *2. Mach. 9.*

23 QUÆ RELIGIOSA SUNT AGITE. Religio est virtus moralis, quæ alio nomine latria appellatur, per quam Deo cultum impedimus, habetque aliquos actus interiores, ut sunt de votio interna, ora-

tio mentalis, & quosdam actus exteriores, ut sunt genua flectere, Sacrificare, Decimas, & oblationes offerre: Item vocalis oratio, psalmodia, laudatio Dei, prædicatio, sunt quoque actus Religionis directè, quasi medio modo se habentes, quos elicere, & agere subditos suos hic hortatur Episcopus, ut per hæc, & etiam per opera misericordiæ, quæ dicuntur actus Religionis, imperati, saltem consequantur.

24 CREATA SUNT AD VINDICTAM. Vult hic Episcopus insinuare, quod Deus maxima providentia Mundum gubernat, & quod ipse est, qui conservat universa, & dat affluenter escam omni carni, ut mala quæ patimur ex offensis quas in ipsum tulimus, provenire populus cognoscat, & sicuti peccatum Adæ perdidit immortalitatem, justitiam originalem, scientiam, habitus theologales, dona Spiritus Sancti, & gratiam habitualement sanctificantem: qua de causa omnes ejus posteri nascuntur filii iræ (excepta Beata Virgine) cum suo peccato originali, & sub Diaboli nequissima potestate. Intulit posteris certitudinis gloriæ terram ignorantiam, & sævam tam circa venerea, quam circa res omnes concupiscentiam, quæ licet peccatum non sit, tamen ex peccato est, & ad peccatum inclinat, & in homines ad agonem toto tempore vitæ relicta est. Attulit posteritati multas corporales misérias, languores sexcentorum ferè morborum genera, separationem Animæ à corpore, & corruptionem ipsius corporis, ac reductionem in pulverem, Attulit præter inimicitiam cum malis Angelis, contrarietatem, & odium majoris partis omnium irrationabilium Animalium, quæ in statu innocentie mansueta erant, & homini ad nutum obedientia Abstulit claritatis solis maximam partem, ut dicit Jo: Herolt. *vulgò Discipulus in Serm. de temp. 50. liti. D. ibi-- Sol postquam Adam, & Eva perpetraverunt peccatum, tunc perdidit suæ claritatis septem partes, & nisi octava pars remansit sibi. Sed post diem judicii erit ut prius, & S. Anselm. quem refert, inquit - In illa vita pulchritudo Justorum Solis pulchritudini; qui septem simpliciter quam modo est, fuit splendidior,*

adequabitur. Liberum arbitrium; adeo debilitavit, ut homines non possint tam facile Diabolo resistere (sicut poterat ipse innocens si voluisset) nisi potentiori gratia Dei adjuventur: (quæ mala graviora sunt) ita peccata nostra, quæ in dies multiplicantur minuunt dies, & substantias, & quod Deus de illis vindictam sumens, peste, sterilitate, tempestate, bello, terræmotu, Regnorum translatione, & desolatione, aliisque ingruentibus calamitatibus in brachio extento, hominum (& præsertim Christianorum) ingratitude verberando, & superbiam siccando frequenter castigat: protulit enim hæc de Theauris iræ tuæ. *Jerem. 50.*

25. SUPERIORIBUS OBEDIRE.

Præceptum Apostolicum est obedire præpositis *Hebr. 13.* idedque *Sac. Conc. Trident. sess. 25. de reform. Decreto ult. de delect. cibor. & dieb. fest.* jubet Episcopis, ut crebro admoneant populos obedire Præpositis suis, quos qui audiunt, Deum remuneratorem audient, cui verò contemnunt, Deum ipsum ultorem sentient: ipsi enim pervigilant, quasi rationem pro Animabus eorum reddituri. Nec subditi tantum humiliter pareant; sed Prælati quoque humiliter præsent, nec solum verbis, sed & exemplis in humilitate instruant sibi commissos, cum scriptum sit, *Quanto magis es, humilitate in omnibus, & coram Deo inveniens gratiam; quoniam ab humilibus honoratur. Eccles. 3.* Subditi ergo circa Superiores suos, tanquam circa Dei Vicegerentes, suos Patres, Judices, ac Dominos humilitatem demonstrent: Superiores verò circa inferiores, tanquam circa Christi membra, adoptionisque Dei filios, Christi sanguine liberatos, se humiliter gerant: salvo tamen disciplinæ vigore, ac strenua Pastoralis Officii executione.

26. CUI CREDIMUS. Hoc verbum excitat confidentiam Prælatorum erga Deum, quam in laboribus, & ærumnis plurimis pro publicatione Evangelii habere confitebatur Apostolus scribens Timotheo, ut illum roboraret ad Episcopalia munia exequenda, dicens *Ob quam causam etiam hæc patior, sed non confundor. scio enim cui credidi, 2. Tim. 1.* Fide

enim Catholica Fidelis credit Deum, credit in Deum, & credit Deo. Credere Deum, est credere ipsum esse. Credere in Deum, est credendo Deum amare, & amando in eum ire, ac membris ejus incorporari. Credere autem Deo, est credere verbis ejus.

Litteræ Pastoralis, de Jejunio, & Oratione.

FORMULA IV.

SUMMARIUM.

- 1 Jejunium fidelibus commendat Ecclesia.
- 2 Jejunii effectus enarrantur.
- 3 Jejunii præceptum est à Deo.
- 4 Jejunii finis, & institutio, est carnis mortificatio, & n. 5.
- 5 Fideles debent semper orare, & quomodo hoc præceptum impleant, ostenditur.
- 6 Oratio est duplex, communis, & singularis, & utraque explicatur.
- 7 Orando quid petere debeamus, ostenditur.
- 8 Dona Spiritus Sancti explicantur.
- 9 Satisfactio fit in tribus, in Oratione, in jejunio, & Eleemosyna.
- 10 Deus qui dives est in misericordia invenitur in oratione, & jejunio.
- 11 Jejunium vigiliæ S. Jo. Baptistæ si incidit in festo Corporis Christi est anticipandum feria 4.
- 12 Vigilia S. Matthiæ Apostoli si incidit in die carnisprivii non transferatur ibi.

Ven. Frat. & Dilect. Filiis Clero, & Populo N.

DEus, qui miseretur omnium, & peccata hominum dissimulat propter pœnitentiam, loquens nobis per Prophetam suum dicit - *Convertimini ad me in toto corde vestro, in jejunio, & in fletu.* Audite ergo Fratres, & Filii carissimi verbum Domini, accipite disciplinam per sermones meos, & proderit vobis: pœnitentiam agite, & sobrii estote: clamateque ad Deum instantia magna, & humilitate Animas vestras in *Jejunio*, & orationibus, ut flagella quibus quasi servi à Domino corripimur ad emendationem, & non ad perditionem nostram evenisse credamus: excitavimus iracundiam ejus, & malum coram eo fecimus, mandata ejus non custodivimus, statuimus facere abominationes, & multiplicavimus offensiones. Nunc igitur flectamus genua, & corda nostra, & agnoscamus iniquitates nostras, ne in æternum iratus referret mala nobis, & reddat iniquitatem Patrum super filios in tertiam, & quartam generationem: quia ipse est, qui facit misericordiam in millia diligentibus se, & pœnitentes in ejus sinum recipit, & impœnitentium ultor, qui clamat ad nos quotidie - *Nisi pœnitentiam egeritis, simul omnes peribitis:* convertimini igitur, & videbitis quid sit inter justum, & impium.

Per jejunium meruit Moyses legem Domini scriptam recipere. Elias stare, & loqui facie ad faciem coram D. Civitas Ninive peccatorum suorum indulgentiam obtinere. Anna Prophetissa videre, & adorare expectatum Messiam, & Salvator noster in deserto, ministerio Angelorum perfrui. Sic Deus, qui jejunantibus veniam præbet, avertet faciem suam à peccatis vestris, & redimet vos à malis. Nolite tamen jejunare sicut hypocritæ corporaliter tantum, sed à peccatis abstinete: ne Dominus vos reprehendat per prophetam dicendo: *Ecce in jejuniis vestris invenitur voluntas vestra.* Si enim jejunatis in peccatis, & iterum eadem facitis, quid proficit humiliando se? Orationes vestras quis exaudiet? Deus autem ostendat in vos omnem bonitatem suam, & det vobis gratiam conterendi, & cum Apostolo castigandi corpora vestra, ut mentes vestræ abstineant ab omni fœditate, & labæ culpæ mortalis. Carnem vestram cum vitiis, & concupiscentiis crucifigite, ut Deum propitiorem invenire possitis, & cum lætitia dicatis - *Jejunavimus, & rogavimus Deum nostrum, & evenit nobis prosperè.*

Cum jejunatis orate; quia bona est oratio cum jejunio, & Angelus orationem vestram portabit in sinu Abrahæ, & Dominus exaudiens illam, subjiciet Satanas sed pedibus vestris. Oratio vestra, ut monet Apostolus, fiat sine intermissione; quia *Oportet semper orare.* Petite pacem Ecclesiæ, & fidei orthodoxæ dilatationem. Petite fructuum terræ conservationem. Petite ea quæ sunt salutis, & *expedit vobis recipere,* & credite nihil hæsitantes, quod accipietis; ipse enim est misericors, nobiscum in tribulationibus, à quibus eripit confidentes in ipsum, *Lumbis ergo præcinctis a deamus cum fiducia ad Thronum gratiæ, quarumque eum toto corde, & tota tribulatione animæ nostræ, ut illum inveniamus, & misericordiam consequamur, & gratiam, in auxilio oportuno* & sci-

Sap. 11.

Ioel. 2.
Sap. 6.Act. 2.
1. Pet. 5.
Judic. 4.
& 8.

Ora. Manas.

Deut. 5.
Luc. 13.Malac. 3.
Exod. 34.
Deut. 9.
3. Reg. 19
Ion. 3.
Luc. 2.Matth. 4.
Matth. 6.
Is. 58.
Ecl. 34.
1. Cor. 9.
Gal. 5.Esd. 1.
Tob. 12.Matth. 17.
1. Thes. 5.
Luc. 18.
Jo. 16.
Mar. 11.
Iac. 1.
Psal. 90.

Hebr. 4.

Deut. 4. & scitote quoniam exaudiet Dominus preces vestras si manentes per-
Deut. 4. manseritis in jejuniis, & orationibus in conspectu Domini. Amen.

ADNOTATIONES.

1 IN JEJUNIO. Concilium Tridentinum sess. 25. de reform. in ultimo Decreto de delect. cibor. jejun. & diebus fest. hæc habet -- Hortatur Sancta Synodus, & Pastores omnes obtestatur, ut tanquam boni milites illa omnia, quæ Sancta Romana Ecclesia, omnium Ecclesiarum Mater, & Magistra statuit: necnon ea, quæ tam in hoc Concilio, quam in aliis Oecumenicis statuta sunt, quibuscumque fidelibus sedulo commendent, omnique diligentia utantur, ut illis omnibus, & iis præcipue sint obsequentes, quæ ad mortificandam carnem conducunt, ut ciborum delectus, & jejunia, &c. Hinc Episcopus tamquam fidelis executor mandatorum ejusdem Concilii, Populo sibi commisso, jejunium proponit, & commendat.

2 Jejunium enim purgat mentem, subleuat sensum, carnem spiritui subdit, concupiscentiæ nebulas dissipat, libidinis ardores extinguit, & charitatis lumen accendit, ut explicat Cartusian. super Hymn. Quadragesimæ Audi benignè condito verb. à labe prorsus criminum: ideoque Sancta Mater Ecclesia in Oratione primi Sabbathi majoris jejunii dicit, quod jejunium Animabus, corporibusque curandis, salubriter institutum est.

3 Est tamen hic advertendum, quod jejunium non est absolutè præceptum positivum Ecclesiæ: sed implicita præordinatione Divina fidelibus demandatum. Nam Christus præter exemplum, quod nobis dedit jejunandi in Evangelio, Matth. 9. Marc. 2. & Luc. 5. clarè se expressit, quod post ejus discessum ex hoc Mundo ejus discipuli, & credentes, debebant jejunare. Huic indè præcepto se submiserunt Apostoli, qui cum jejunationibus, commendabant novos fideles Domino. Act. 14. & deinde Ecclesia ab eis edocta, Christum Dominum jejunii cognovit auctorem, prout in suis orationibus confitetur, inquiens -- Perfice quæsumus Domine benignus in nobis observantiæ Sanctæ

subsidiū, ut quæ te auctore facienda cognovimus, te operante impleamus, & iterum Populum tuum quæsumus Domine propitius respice, & quos ab escis carnalibus præcipi abstinere, à noxiis quoque vitiiis cessare concede.

4 Non sunt propterea in jejunio laxandæ habentæ sub prætextu, quod sit præceptum merè Ecclesiasticum, in quo non est procedendum tam rigorosè, ut in Divinis, eo quia mater Ecclesia non obligat ita strictè, ut non admittat parvitatem materiæ, & benignam interpretationem: neque docendum minusque tenendum, quod sine fractione jejunii quisque possit sumere potum Cocolatæ, & ferocissimam refectioem pluribus ferculis tenuioribus paratam. Etenim qui hæc blandè docent, & exequuntur saltem à jejunii fine longe absunt, quia poculis, & ferculis illis (quæ vires, & Spiritus corporis reficiunt) impediunt salubres effectus jejunii, & destruant finem institutionis, qui est carnis mortificatio, & castigatio, non autem restauratio: ut notat Zenor. in cap. 12. Concil. Trull. quem refert Card. Bona lib. 1. cap. 21. §. 6. rer. liturgic. Et Ecclesia idem in vigiliis ad hoc designandum tunc colore violaceo utitur, qui pallidus, & quasi lividus est, ut caro nostra per jejunium macerata, Christi livoribus conformetur: ejus enim livore sanati sumus. Qui volunt igitur præceptum adimplere, aliquid asperum pro peccatis suis sustinere, penitentiam agere, & poenitere, oportet membra, & corpus affligere, & cum Christo pati, si volunt cum Christo regnare: nam qui spiritum Christi non habet, hic non est ejus, Rom. 8.

5 Undè Joan. Herolt. vulgò Discipuli Serm. de temp. 39. litt. L. ubi D. Bernardi super Cantica refert sequentia verba -- Christus qui non fallitur, elegit quod carni molestius est, & illud quod est altius magis eligendum est, & qui quod aliud docet, vel suadet, ab eo tanquam à seductore cavendum est. Cogitent quæso hi, qui ingenia acunt, ut placeant hominibus, eisque viam salutis am-

nam reddant ; quod abominatio est ante Deum , id quod hominibus altum videtur *Luc. 16.* Et prupterea , ut fideles , recto tramite per viam salutis incedant , & ab opinionibus laxis aures

avertant , Sanctissimus D. N. Clemens XI. quomodo se continere , & quid observare debeant in jejuniis Quadragesimæ salubriter eos docuit , & præscripsit sequenti Edicto .

E D I T T O

Per l'osservanza della Quaresima .

GASPARO per la Misericordia di Dio Vescovo di Sabina della Santa Romana Chiesa Cardinal di Carpegna , della Santità d. N. S. Vicario Generale.

A Cciò il tempo Quaresimale consecrato à i digiuni , & ad altre opere di penitenza , e perciò detto da Santa Chiesa *tempus acceptabile , dies salutis* , sia in quell' Osservanza , chè si deve , e si rimovano le occasioni , che possono indure qualche scandalo , ò rilasciamento in quel che appartiene al precetto del digiuno , ò all' astinenza de cibi proibiti . La Santità di N. Signore inerendo alla disposizione del Sacro Concilio di Trento nel Decreto *de delectu ciborum , & jejuniis* , ed agli Editti altre volte emanati per l'osservanza della Quaresima , ci hà incaricato coll' oracolo della sua viva voce di pubblicare il presente Editto , e di ordinare la piena effecuzione delle cose infrafitte .

- 1 Che nessuna Persona durante detto tempo venda , ò tagli (come si suol dire) carni in qualsivoglia luogo della Città di Roma , eccetto che nelli Macelli deputati per l' Infermi , e valetudinarii , ò malsani . Le quali carni debbiano esser solo di quelle chiamate salubri , cioè di Castrato , Vitella , e Capretti , nè le tenghino fuori di detti Macelli , ma dentro , in modo che non appariscano , nè si vedano in publico .
- 2 Quelli che comprano le dette carni per l' infermi , ò malsani , come sopra , debbiano , per evitare ogni , scandalo , portarle coperte , in modo che non siano viste .
- 3 Che non si tengano da qualsisia persona publicamente à vendere , ò si portino vendendo per la Città le dette , ò altre carni anche di cacciagioni , ò Salvaticina , molto meno Porcina , nè ova formaggio , ò altra sorte di laticinii , e cibi proibiti in detto tempo .
- 4 Li Pollaroli , ed altri , che sogliono vendere carne Salvaticine , ed Uccellame , tenghino nelle Botteghe (però in modo , che non si vedano in publico) solo quelle che secondo la testimoniale del Signor Protomedico possono annoverarsi trà le carni salubri , e non altre .
- 5 Che nessuna Persona di qualsivoglia stato , grado , e condizione possa comprare , ò far comprare , ovvero cibarsi d' alcuna sorte di carne , ò d' altri cibi proibiti senza la licenza , secondo la forma di Noi præscritta , che li farà innuata da i RR. Parochi . Qual licenza prima si dovrà scrivere di propria ma-

no

- no dal Medico Ordinario, e come tale si sottoscriverà in lingua volgare il tutto gratis, doppo dovrà esser sottoscritta dal proprio Paroco delli detti infermi, ò malsani, e per ultimo si porterà à sottoscrivere da alcuno delli infrascritti RR. PP. Nostri deputati solamente, e non da altri in nome loro, alli quali incarichiamo di considerate, ed osservare dette licenze, e quando non sono concepite secondo la solita forma non le doveranno sottoscrivere.
- 6 Avvertendo ciaschedun Medico, e Paroco, che se sottoscrivono le dette licenze senza legitima causa, ovvero se l' esibiscono, e presentano ad alcuno senza considerare se habbia cause sufficienti, oltre il partecipare, che faranno de i peccati d'altri, nel che resterà molto aggravata la loro coscienza faranno da Noi puniti ad arbitrio nostro, anche con pene corporali, come si è strettamente incaricato al Signor Protomedico.
- 7 Avvertano di più tanto i Medici, quanto quelli, che domandano le medesime licenze d' attendere alla qualità delle carni cioè che siano salubri, perche solo queste son permesse nella Quaresima, à chi per giusta causa non può cibarsi de' cibi Quaresimali, e se al bisogno si può supplire con ova, e latticini, non devono quelli permetter loro, nè questi rispettivamente cibarsi delle carni anche salubri, ma contentarsi dell' ova, e latticini, e osservare il digiuno, *alle cui leggi siano tenuti anche quelli, che si cibano di carni salubri col solo motivo d' esser loro nocivo il Vito Quaresimale.* In oltre se per tutto l'anno si astengono dalla carne nel Venerdì, Sabato, Quattro tempori, e Vigilie di precetto, molto più devono osservare tale astinenza ne' sudetti giorni in Quaresima, non ostante la licenza, che otteranno, eccetto quando ci fusse nuova causa, che richiedesse altrimenti, e non potendosi in questo particolare dare certa regola, deve ogn' uno considerare prima il suo bisogno, e le sue indisposizioni, e che non siano affettate, perche ne dovranno rendere conto strettissimo nel Tribunale di Dio, dove non potranno scusarsi colla licenza estorta con cause supposte, ò finte, onde riflettano bene, che non ingannarano il Medico, ò il Paroco, ma se medesimi, e l'anime loro quelli, che espongono indisposizioni non vere, ma figurate per ottenere la detta licenza.
- 8 Che gli Osti, Tarvernari, Albergatori, Bettolieri, ò qualunque altro di qualsivoglia stato, grado, ò condizione, non permettino, o tollerino, che nelle loro Osterie, Taverne, Alberghi, Bettole, e Case, s' habbia à cuocere, o mangiare alcuna sorte di cibi proibiti, così nel detto tempo di Quaresima, come nelli altri giorni, in cui parimente vengono proibiti dalla Santa Romana Chiesa, eccetto, che per gl' infermi, ò malsani, che haveranno licenza, come sopra, sotto pena à chi trasgredirà in ciascheduni de' casi compresi in questo nostro Editto di scudi venticinque, e di tre tratti di corda, e d' altre pene à nostro arbitrio secondo la qualità delle persone.
- 9 Ordiniamo, che in tutto il tempo Quaresimale nessuno di qualsivoglia stato, grado, e condizione faccia, ò assista à quelle conversazioni, o altre adunanze, dove si facciano suoni, e balli, e che ne meno di notte si vada per Roma sonando, o cantando, ovvero facendo serenate in luogo fermo, sotto le pene sudette.
- 10 Efortiamo per fine tutti i Fedeli, non solo all' osservanza del digiuno Quaresi-

resimale, consagrato da Cristo Signor Nostro col suo esempio, ma ad attendere con divozione à quelli Esercizii Spirituali, che il medesimo tempo ricerca, non meno per placare Pira di Dio, che prepararsi à celebrare degname-
mente la S. Pasqua. Dato in Roma dalla nostra solita Residenza questo dì 23. Febraro 1705.

G. Card. Vicario.

Nicolò Antonio Cuggiò Segretario.

6 OPORTET SEMPER ORARE. Semper debemus orare, quia nunquam in presenti vita deest miseria, ideo continè indigemus Dei adjutorio, & misericordia. Semper autem orat, & adimplet hoc præceptum, qui semper bene agit, & propterea justus nunquam desinit orare, nisi desinat esse justus. Sufficit igitur ad adimplendum hoc Evangelii monitum, ut in principio cujuslibet operis præmittamus signum Crucis, & Dominicam orationem, & sic committamus nos Divino auxilio, omnia enim debemus ad gloriam Dei facere, ut dicitur in 1. Paul. ad Cor. & secundum hoc oratio debet esse continua ut dicit D. Thom. 2. 2. quæst. 83. art. 14. in corp. Si comedimus propter confortationem naturæ, & cum gratiarum actione, cibis noster laudat Deum, & sic comedendo oramus: & meremur coronam vitæ æteræ. Si dormimus ea intentione, ut fortiores evadamus surgendo ad serviendum Deo, dormiendo oramus & meremur. Si laboramus manualiter ea intentione ut habeamus unde vivere, & nutriri valeamus cum familia, & ne indigeamus furari, vel quicquam injustè lucrari, vel laboramus ea intentione, ut de laboribus nostris pauperibus, qui per se laborare non possunt subveniamus, vel laboramus manu, lingua, & calamo, ut proximos per viam salutis æternæ dirigamus, vel demum laboramus ut pænitentiam Adæ, & humano generi injunctam perficiamus, semper oramus, & meremur Cælestem gloriam.

7 Oratio autem duplex est, scilicet communis, & singularis, communis est illa, quæ per Ministros Ecclesiæ in

persona totius fidei populi Deo offertur, & hæc ut omnibus innotescat debet esse vocalis, prout rationabiliter institutum est. Porro hæc Oratio plebi juvat, quamvis Ministri mali sint, juxta Sententiam Carthusiani in Epist. Can. Jac. 1. art. 7. verb. multum, ubi sic ait. Porro orationes Ministrorum Ecclesiæ, quamvis injustorum, tamen in persona Ecclesiæ fusæ quandam efficaciam sortiuntur pro plebe. Singularis oratio est, quæ offertur à singulari persona, & de hujusmodi orationis necessitate, non est, quod sit vocalis: nam huic adjungitur vox, ut excitetur interior devotio; quæ mens orantis elevetur in Deum: & ideo in hac singulari oratione, tantum est vobis vacandum, quantum proficit ad excitandum interius mentem. Si verò mens ad devotionem est sufficienter præparata, & per has distrahatur, vel qualitercunque impediatur ab interioris devotione, à vobis est cessandum, quia non multitudine verborum flectitur, & non verbis tantum, sed corde orandus est Deus D. Hier. in cap. non mediocriter de consecr. dist. 5. Nisi quis obligatus esset ad aliquam orationem ex præcepto, aut voto, vel pro satisfactione injuncta sibi in Confessione: quia tunc deberet orare vocaliter propter plenariam satisfactionem.

8 ET EXPEDIT VOBIS RECIPERE. Quia homines, ut plurimum bona temporalia, quæ oculis corporeis videntur, in oratione petere solent: & an saluti Animæ profutura sint nesciunt, nec scire quærunt: Episcopus non desinit etiam in hoc populum instructum reddere, ut sciat petitiones orando moderare, & quæ utiliora,
& da-

& duratura sunt petere. Tria sunt genera bonorum, quæ à Deo petere possumus, & debemus, scilicet, bona, infima, media, & summa; bona infima sunt temporalia, quæ cum tanquam nihil sint, vel non debemus petere, vel petere cum conditione si proderunt, & si nobis expedit recipere: nam quid obsit, vel profit novit Medicus, non ægrotus. Bona media sunt spiritalia, & ista petere debemus cum attentione: quia tanto majora sunt respectu temporalium, quanto sol excedit lumine stellas; imò plus, ut sunt Charitas, patientia, pax, & dona Spiritus Sancti, quibus conferuntur Christianis ceteræ virtutes.

9 Nam timor Domini, qui est primum donum, docet præterita mala emendare, bona operari, conservat hominem in bono, misericordiam meretur, confert homini prolongationem vitæ, & temporalium provisionem, facit orationem exaudiri, humiliat hominem, & vitam æternam meretur. Secundum donum, est pietas, hæc facit nos habere bonam confidentiam ad Deum ex meritis Jesu Christi, quem Pater nobis dedit, pietatem & miserationem erga nosmetipsos, & Animas proprias, & proximos, exercendo opera Religionis, & misericordiarum. Tertium donum est Scientia, quæ docet se ipsum cognoscere, scilicet, quid sit, quid fuit, quid erit, quid efficiatur per culpam actualem, quid per penitentiam, & gratiam: item cognoscere Deum tanquam Creatorem, tanquam Dominum, tanquam Patrem, tanquam Redemptorem, tanquam Judicem futurum. Quartum donum est fortitudo, qua spiritus Divinus tripliciter confortat hominem. Primò in tolerando adversitates patienter. Secundò in vincendo Diabolum. Tertio in operando perseveranter bona opera. Quintum est donum consilii, quo ho-

Ecc. 1.

15. 27.

Pf. 102.

Pf. 10.

Pf. 33.

14. 4.

Pf. 28.

Pf. 24.

Rom. 8.

Th. 3.

Jac. 4.

Jo. 9.

mo confortatur ad expellendam avaritiam, ad despiciendum terrena, Cælestia appetendum, & deprecandum in omnibus consilium Altissimi. Sextum donum est intellectus, quo intelligimus Deum in nobis, & in creaturis, & utimur illis ad honorem ipsius, & ad utilitatem nostram, reserando superflua. Septimum donum, est sapientia, quia per hoc Spiritus Sanctus dat nobis sapere Cælestia, quæ dulcedo præcellit omnem dulcedinem hujus Mundi, & expellit peccatum luxurie. Bona suprema sunt bona Cælestia, & illa non tantum petenda sunt cum attentione; & fervore, sed cum humilitate, & sine præsumptione. Cum humilitate petunt, qui de suis meritis non confidunt, sed in misericordiam, & bonitatem Dei: sine præsumptione petit, gloriam recipere non præsumit sine labore:

10 LUMBIS ERGO PRÆCINCTIS ADEAMUS. Luc. 17. Matth. 20.

Hoc est Corpore, & Anima Crucifixi, & humiliati sub potenti manu Dei, abstinentes à cibo, luxu, & illecebris sæculi. Satisfactio etiam fit in tribus: in Oratione, Jejunio, & Eleemofyna, quæ respondent triplicibus bonis, quæ à Deo habemus. Nam satisfactio fit de bonis exterioribus per Eleemofynam, de bonis corporis per jejunium, & de bonis Animæ per Orationem: per jejunium ordinatur homo in se, per Eleemofynam ad proximum, per Orationem ad Deum. Per jejunium intelligitur omnis corporis afflictio. Per Orationem intelligitur omne exterius opus ad cultum Dei pertinens, ut oratio mentalis, vocalis, psalmodia, sacrificia, & oblationes, Per eleemofynam verò intelligitur omne opus, quod ex misericordia impenditur ad proximi utilitatem.

II ET

II ET MISERICORDIAM CONSEQUAMUR.

Qui vult misericordiam consequi, accedat cum humilitate, & fiducia, quia Salvatorum habemus Advocatum apud Patrem, si enim orans fiduciam non habet, pœnitentiam sterilem facit: misericordia Domini plena est terra; in Cœlo est misericordia salvans, Ps. 118. Domini in Cœlo misericordia tua: in Purgatorio est misericordia liberans liberaſti me à preſſura flammæ quæ circumdedit me: in Inferno est misericordia mitigans, quia Deus ibi punit citra eondignum, aut obliſcietur miſereri Deus? aut continebit in ira ſua miſericordias ſuas? in Mundo est misericordia conſervans quantum ad juſtos. Niſi Dominus cuſtodierit Civitatem &c. modo miſericordia expectans quantum ad malos, Ps. 126. an divitias bonitatis ejus, & patientiæ contemnis; modo miſericordia trahens quantum ad duros, qui per inspirationes, per prædicationem, per beneficia, per exemplam, per flagella trahuntur, modo miſericordia ſuſcipiens quantum ad revertentes. Et ſic bene dici Iſa. 55. poteſt miſerationes ejus ſuper omnia opera ejus. Inveniemus igitur Ps. 144. miſericordiam, ſi eum qui dives eſt in miſericordia in jejunio, & oratione quaeramus.

12 Et hic nota, quod ſi vigilia S. Jo. Baptiſtæ incidat in feſto Corporis Chriſti, eſt anticipandum jejunium feria quarta, ex declaratione, Urbani VIII. ſub die 13. Octobris 1638. impreſſa in Bullar. tom. 5. conſtitut. 232. Et ſi vigilia S. Matthiæ Apoſtoli contingat in ultima die carnis, privi, nullo modo eſt transferenda, ſed eſt in ea jejunandum, ut bis reſpondit Sac. Congreg. Rituum nempe ſub diebus 23. Januarii 1694. & 11. Julii 1699. Unde caveas à Diana, quem refert, & ſequitur Gavant. manual. Epiſc. in verb. jejunium in addit. tenentes Epiſcopum poſſe dictam S. Matthiæ Vigiliam in ultima die Bacchanalium occurrentem, transferre in ſabbatum

precedentem, dictum Decretum eſt impreſſum in Bullariò Innoc. XII. in ordinem 92.

Litteræ Pastoralis de Eleemoſyna.

FORMULA V.

SUMMARIUM.

- 1 Eleemoſyna eſt triplex, bona, melior, optima, & explicatur.
- 2 Eleemoſynam dare de ſuperſtuo eſt de præcepto, & n. 3.
- 4 Superſtuum, & ſumptuoſum cultum Templorum cum præjudicio pauperum, Sancti non laudant, & num. 5. 6. & 7.
- 8 Eleemoſynæ pro fabrica quaeri non poſſunt ſine Epiſcopi licentia. Sac. Congr. Concilii concedit licentiam quaerendi eleemoſynas pro fabrica vel Hoſpitali ſub conditionibus in Decreto quod aſſertur contentis, ibi. Gabella non ſolvitur pro frumento, & oleo aut vino dato pro eleemoſyna, ibi.
- 9 In eleemoſynarum diſtributione quid ſit ſervandum oſtenditur.
- 10 Epiſcopis non ſolum tenentur facere eleemoſynam pauperibus occurrentibus, ſed tenentur illos inquirere.
- 11 Qui dat eleemoſynam abundabit bonis temporalibus, & ſpiritualibus.

Ven-

Ven. Frat. & Dilect. Filiis Clero, & Populo N.

Nulla alia res, Fratres, & Filii in Christo dilectissimi in sacris elo-
 quis, tam enixe, tam frequenter nobis à Deo injungitur, quam
Luc. 10. *eleemosyna*: nullique tam placatum se offert, quam iis, qui faciunt misere-
Prov. 22. *cordiam*. Nos spe fulcit dum dicit: *Quicumque potum dederit uni ex mi-*
Dem. 15. *nimis istis calicem aquae frigidae: amen dico vobis non perdet mercedem*
Tob. 4. *suam*: benedictionibus replet inquit: *Qui pronus est ad misericordiam*
Matt. 5. *benedicetur, de panibus enim suis dedit pauperi & alibi* -- Non obdurabis
Ezec. 18. *cor tuum nec contrabes manum, sed aperies eam pauperi, ut benedicat tibi*
Ps. 40. *Dominus in omni tempore: praemii allicit subjungens* -- Ex substantia tua
fac eleemosynam, praemium enim bonum tibi thesaurizas in die necessitatis,
 & iterum: *Beati misericordes, quoniam ipsi misericordiam consequentur:*
Prov. 14. *justos vocat dum ait* -- *Vir qui panem suum esurienti dedit, & nudum*
Prov. 21. *operuerit vestimento, hic justus est, & vita vivet. beatiudine coronat per*
 Prophetam suum dicens: *Beatus qui intelligit super egenum, & pauperem,*
 & sapiens confirmat promissa cum ait: *Qui miseretur pauperis beatus*
Ecol. 7. *erit, & alibi: Qui sequitur justitiam, & misericordiam, inveniet vitam,*
justitiam, & gloriam.
Tob. 12. Pauperibus igitur porrigite manus vestras, ut perficiatur propitiatio:
Hebr. 13. quia eleemosyna à morte liberat, & ipsa est quae purgat peccata, & facit
 invenire misericordiam, & non patitur Animam ire tenebras. Benefi-
 centiae, & communionis nolite oblivisci, talibus enim hostiis promeretur
Ecol. 17. Deus, & eleemosynas vestras quasi signaculum cum ipso, uti pupillam
 conservabit. Qui autem oburat aurem suam (dicit Dominus) ad
Prov. 21. clamorem pauperis, & ipse clamabit, & non exaudietur. Haec fuit ini-
 quitas Sodomae, superbia, saturitas panis, & obduratio cordis ad pauperem:
 iudiciumque durissimum meruit sine misericordia quia non fecit
 misericordiam.
Ezec. 16. Audite ergo me Fratres, & Filii carissimi: servite Domino in veritate,
Ias. 2. & inquirete, ut faciatis ea, quae placita sunt illi: concludite eleemo-
Tob. 14. *synam in manu pauperis, & haec pro vobis exorabit, & ascendet in con-*
Ecol. 29. *spectu Dei, & liberabit vos ab omni malo. Filiis vestris mandate, ut faci-*
Act. 10. *ant ad judicandum venerit, mereantur vobiscum audire illa jucundissima*
Tob. 14. *verba: Venite benedicti Patris mei, possidete paratum vobis regnum:*
Prov. 28. *esurivi enim, & dedistis mihi manducare, sitivi, & dedistis mihi bibere,*
Matt. 25. *hospes eram, & collegistis me: nudus, & cooperuistis me: Amen dico*
Rom. 9. *vobis quamdiu fecistis uni ex fratribus meis minimis, mihi fecistis. Quod*
 vobis, & mihi contingat per misericordiam ejus, qui est benedictus in
 saecula. Amen.

AD NOTATIONES.

1 QUAE ELEEMOSYNA. In praecedenti Pastoralis Epistola de jejunio, & oratione dictum fuit, quod satisfactio Deo fit in tribus, jejunio scilicet, oratione, & ele-

mosyna, & sic cum de primis duobus actum fit tibi, nunc Episcopus agit de tertio. Eleemosyna est triplex, bona, melior, optima, bona est, quae fit à Clericis de fructibus Beneficiorum, & reddituum Ecclesiasti-

corum, in quibus habent dispensationem, & nihil præter victum, & vestitum juxta exigentiam status retinere possunt, ut in adnotationibus litteræ Pastoralis ad Clerum factum fuit. Melior, quæ sit de patrimonio proprio quod quis ab hereditate Paterna, vel Consanguineorum acquisivit, & possidet. Optima, quæ sit de his, quæ acquiruntur proprio labore: quam Apostolus laudando, scribens ad *Ephes.* 4. dixit: *Laboret manibus suis operando, ut habeat unde tribuat necessitatem habenti.*

2. Eleemosynam dare de superfluo est de præcepto, non solum in lege veteri in qua Deus expressa præcepit in *cap. 15. Deuteronomi* dari his verbis: *Non deerunt pauperes in terra habitationis tue, idcirco ego præcipio tibi, ut aperias manum fratri tuo egeno, & pauperi, qui versatur tecum in terra: sed in Evangelica, in qua Christus præceptum innovavit dicendo: Quod superest date eleemosynam Luc. 11. & interrogatus à Turbis, quid agere deberent ut gehennam possent evadere, & salvari, respondit: Qui habet duas tunicas, det non habenti, & qui habet escas similiter faciat Luc. 3. ad quæ verba Basilii ait: *Docemur ex omni quod affluit debere nos erogare ei, qui non habet imò tam enixè pauperibus succurri voluit, ut suis fidelibus consilium dederit, vendere ea quæ possident. Dum ait: Vendite quæ possidetis, & date eleemosynam Luc. 12. ideòque D. Hieron. Epist. 150. scribens Edibizæ dicit: Si plus habes quam tibi ad victum vestitumque necessarium est, illud eroga, & in illo debitricem esse tenoveris.**

3. Hocque clarius fit ex eo, quod in die judicii, qui non fuerint misericordes, ad sinistram in numero reproborum collocabuntur *Matth. 25.* Nullus autem punitur poena æterna pro omissione alicujus, quod non cadit sub præcepto, sed aliqui puniuntur poena æterna pro omissione eleemosynarum, ut patet ibi; ergo dare eleemosynam est in præcepto. Argumentum est Divi Thom. 2. 2. *quest. 32. art. 3.* ubi in responsionibus ad opposita, firmat hoc intelligere debere de his, qui superflua sibi, suisque non necessaria secundum

Monacelli Form. Pars II.

præsentem statum, pauperibus erogare negligunt, & nolunt. Si hæc recogitent Clerici: si hæc feridè perpenderent laici, superflua eorum statui, non in usus pravos, & illicitos: non in commestationibus, & voluptatibus, non in ludis, & venationibus infunderent (prout sine scrupulo faciunt multi) sed pauperibus, ut Christus jubet, elargirentur.

4. Sunt autem eleemosynæ non solum in usus pauperum erogandæ; sed etiam in cultum Divinum, & usum ac manutentionem ministrorum, non ad pompam cum vana superfluitate: sed cum moderatione, & ad decentiam. Nam Templorum nimium, & sumptuosum cultum, cum præjudicio pauperum Sancti PP. non laudant: cum plus vanitatis aut curiositatis, quam solidæ pietatis habeat.

5. **SANCTUS HIERONYMUS** Scribens ad Nepotianum, hæc habet: *Necque verò mihi aliquis opponat dives in Judæa Templum &c. tunc hæc probabantur à Domino quando Sacerdotes hostias immolabant, & sanguis pecudum erat redemptio peccatorum. Nunc verò cum paupertatem Domus sue pauper Dominus dedicavit, cogitemus crucem ejus, & divitias lutum putabimus. Et scribens ad Demetriadem Epist. 8. de Virginitate servanda ait: Alii ædificant Ecclesias, vestiant parietes marmorum crustis, columnarum moles advehat, earumque dearent capita, ebore argenteoque valvas, & gemmis aurata distinguant Altaria, non reprehendo, non abnuo: sed tibi aliud propositum est, Christum videre in pauperibus, visitare in languentibus, pascere in esurientibus, suscipere in his qui recto indigeant: Virginitatem Monasteria: servorum Dei, & pauperum spiritum habere curam.*

6. **SANCTUS BERNARD.** de vit. mor. & Offic. Præsul. cap. 11. rigidius Hieronymo favet his verbis: *O vanitas vanitatum, sed non vanior quam insanior fulget Ecclesia in parietibus, & in pauperibus eget: suos lapides induit auro, & suos filios nudos deseruit. De sumptibus egenorum, servitus oculis divitum. Inveniunt curiosi quo delectentur, & non inveniunt miseri, quo sustententur. Et conso-*

X nant

nant Ambros. lib. 2. de Offic. cap. 2. & Chrysof. homil. 60. ad Populum.

7. Item fayer Divina Scriptura Exod. 36. ubi volens Moyses constituere Tabernaculum Arcæ Domini, & Populus plus offerret, quam esset necessarium pro illius constructione, & ornamento, jussit Præconis voce prohiberi, ne quis offerret quidquam ultra in opere Sanctuarii, eo quod oblata sufficerent: quod bene intelligens S. Cæsareus Archiepiscopus Arelatensis, dona pretiosa, quæ habuit à Theodorico Rege Gothorum, pauperibus suæ Diocesis distribuit non autem Ecclesiæ donavit dicens, magis placere Deo distribui divitias pauperibus, quam Ecclesiis, & Altaribus, ut ex Briet. ad annum 508. refert Forest. in Mappam. Hist. tom. 4. part. 1. in Vita Clodovei. Et tandem ratio præcipua horum est, quia aurum habet Ecclesia, non ut fervet, sed ut erogat, & subveniat in necessitatibus; aurum Sacramenta non quærunt; neque auro placent, quæ auro non emuntur; ornatus Sacrorum est redemptio captivorum, & vera illa sunt vasa pretiosa, quæ redimunt animas à morte: ille verus thesaurus est Domini, qui operatur, quod sanguis ejus est operatus, & nemo potest dicere, cur pauper vivit: nemo potest quæri, quia captivi redempti sunt: sunt verba Episcopi Leonis Thesaur. for. Ecclesiast. part. 1. capit. 15. num. 9. Honestum autem, & moderatum cultum nemo plus, aut prudens culpabit, & quisque verebitur canere cum Persio: Dicite Pontifices; in Sancto, quid facit aurum?

8. Hujusmodi autem eleemosynæ, quæ colliguntur, ut in Fabricam Ecclesiæ, vel alium usum pium erogentur, quæri non possunt sine licentia Episcopi, prout dixi in annot. ad form. 6. titul. 6. Nisi fortè obtineatur facultas Sac. Congregat. Concil. quæ aliquando, causa rationabili, & laudabili impellente, ut etiam Ordinarius irrequisitus quæri possit concedit: Ita tamen (sunt verba Decreti expediri soliti) ut qui electi fuerit ad eas quærendas contineant se intrâ limites alias ab eadem

Sacr. Congregat. præscriptas videlicet, ut propter hanc operam minimi sint dalarum eleemosynarum participes, munere isto piè, modestè, & absque ullo dolo, nullaque fraude fungantur, quæstorum nomen nullo modo gerant, non secum ferant privilegia, non reliquias, non minis, aut imprecationibus inducant fideles ad eleemosynam præstandam; non petant tantquam debitum, aut solitum, neque ulla arte, aut prætextu, dicendi cupiditate Sancti Orationem, pecunias, vel alia bona extorqueant, sed tamen à sponte detentibus eleemosynas accipiant, in usum diuine Ecclesiæ, vel Hospitalis erogam. Præterea non prædicent, nisi in singulis Diocesis ad id saltem semel fuerint approbati, à locorum Ordinariis, hæc autem facultas ad quinquennium tantum duret, eoque elapso, statim expirare censetur, & post duos priores annos, ac in fine quinquennii N. teneatur certiorare Sac. Congreg. de quantitate eleemosynarum perceptarum, ac de illarum conversione in prædictum usum, sub pœna suspensionis à Divinis ipso jure incurren. Si conceffit in Vicen. 13. Julii 1630. lib. 12. Decr. pag. 302. & in alia Civit. Ducalis 6. Martii 1632. d. lib. 14. pag. 419. Ex qua Decreti seu licentiæ formula, Episcopus remanet instructus, quid habeant hi in facultatibus, & quomodo se gerere debeant in eleemosynarum collectione. Pro frumento autem, oleo, vino, & similibus dato, & recepto pro eleemosyna non solvitur gabella, ut declaravit Sac. Congreg. Immun. in Osen. 26. Febr. & in Valentina 12. Novembr. 1658. lib. Decr. Rocci fol. 67. à tergo, & fol. 134. à tergo: neque pro frumento, aliaque re in Eleemosynam convertenda eadem Congreg. in Monopolitana 20. Septembr. 1650. lib. 4. dec. fol. 120. à tergo.

9. In distributione verò eleemosynarum pauperibus facienda, plura servanda sunt. Primò, ut potius captivis qui apud hostes detinentur, quam aliis liberis succurratur. Secundò, ut non uni tantum pauperi detur, sed inter plures dispensentur. Tertio, ut potius Consanguineis egentibus ad naturæ sustentationem quam cæteris paribus

bus pauperibus succurratur: vel etiam si sit distributor, & ipse sibi accipiat, si vere indigeat eo tenore, quo, & aliis ministrat. Quartò atas, quia minus aliis largiendum; quam Senibus, qui nequeunt laborare. Quintò nobilitas, quia potius nobilibus, quam ignobilibus, qui non verè recundantur eas petere sicuti primi, danda sunt, præsertim si sine vitio pauperes evaserunt. Sextò ut fiat eleemosyna de iustè, & non de illicitè acquisitis. Septimò ut fiat propter Deum non autem ob inanem gloriam Graff. in *Appendic. decis. aur. lib. 1. cap. 12. à num. 17. usque ad fin.*

10. Episcopi autem non tantum pauperibus sibi occurrentibus, eleemosynam de superfluo, aut in extrema necessitate constitutis, sicuti cæteri Christifideles dare, sed etiam ex Officio illos in sua Diocesi inquirere, & egestatibus providere tenentur, ut communiter tradunt morales Theologi, & præsertim Bonacin. in *primo Decalogi præcepto disp. 3. qu. 4. punct. 6. prop. 2. num. 10. ubi sic ait: Virum habentes superflua vitæ, & status pauperes inquirere teneantur; Respondeo Negative, sed sufficit, ut animo parati sint ad eorum necessitates sublevandas dummodo occurrerint: Secus dicendum est de Episcopis, isti enim tenentur ex Officio necessitatibus occurrere: nam Patres pauperum nuncupantur, & consequenter speciali onere tenentur pauperes inquirere, ut ipsorum subleventur indigentiam: Bonacinam sequuntur Basseus verb. *eleemosyna num. 6. & alii cum Dian. tract. 7. resol. 22. & resol. 23. utrobique num. 1. & hoc est, quod dicit Paltes: Beatus qui intelligit super egenum, & pauperem Psal. 40.**

11. **NON INDIGEBIT.** Id est nec pane quotidiano, nec gratia spiritali: Nam fructus eleemosynæ est augmentatio temporalium juxta illud in *Prov. 3. Honora Deum de substantia tua, & da ei, & implebuntur horrea tua sanitate, & torcularia tua vino redundabunt: & aliud Evangelii Luc. 6. Date, & dabitur vobis: necnon remissio peccatorum Eccles. 3. Dan. 4. & argumentatio gratiæ 2. Cor. 9. & tandem præmium æternum obtinere, unde dicit Christus eleemosynam dantibus: Men-*

suram bonam, & confertam, & coagitatam, & superfluentem dabunt in sinum vestrum: ut intelligamus, quod eleemosyna est Ostiaria Paradisi, & quod Dei misericordiam difficilè potest promoveri, qui misericors non fuerit: & quod delebit Dominus de libro vitæ eos, qui non sunt recordati facere misericordiam *Psal. 108.*

Litteræ Pastoralis de Indulgentiis
ad Populum.

FORMULA VI.

SUMMARIUM.

- 1 Indulgentia concessa per Papam alicui capellæ pro defunctis non extenditur ad vivos.
- 2 Indulgentia concessa pro defunctis prodest etiam si ille, qui illam applicat non sit in statu gratiæ.
- 3 Ad acquirendam Indulgentiam non exigitur confessio, si ille, qui illam lucratur est in gratia, & n. 4.
- 5 Celebrans missam de Sancto, seu de feria currenti ad Altare privilegiatum, consequitur Indulgentiam, quando fuit concessa generaliter celebrantibus, & afferuntur rationes.
- 6 Indulgentia concessa per Papam Sacerdotibus Celebrantibus missas Defunctorum, cessat si ibidem celebretur missa Votiva, vel de Sancto, nisi occurreret festum duplex, vel dies in qua Missæ Defunctorum nequeunt celebrari, & affertur Decretum.
- 7 Indulgentiarum beneficium est præstantissimum, & gratiarum actione dignum.
- 8 Indulgentiæ non possunt à nemine in Diocesi publicari sine expressa licentia Episcopi, non obstante contraria Consuetudine.
- 9 Indulgentiæ concessæ pro certo die, non transferuntur cum Officio, nisi si Papa expressè concedat.

1. **I**L Sagro Concilio di Trento , insegna , e colla sua autorità definisce , e determina , che la Santa Chiesa Cattolica hà ricevuto da Giesù Christo la facultà di concedere le Indulgenze , e che di questa autorità la medesima Santa Chiesa si è servita in ogni tempo , hor con minore , hor con maggior abbondanza e liberalità secondo c'ha giudicato espediente per la gloria di Dio e per il maggior ben' e profitto de suoi fedeli . E perche quest' uso salutare , è di gran vantaggio à quelli , che vivono nel grembo di essa Santa Chiesa , ci è parso conveniente colla presente lettera Pastorale di fare intendere al Popolo alla nostra Cura commesso , il valore , & il prezzo delle Indulgenze , l'effetto che producono in chi degnamente le riceve : accioche non se ne abusino , come ben spesso accade per ignoranza .
2. Sono dunque le Indulgenze una remissione , & una condonazione della pena temporale dovuta a' nostri peccati attuali , i quali benchè nel Sacramento della penitenza quanto alla colpa siano stati rimessi e perdonati , nulladimeno restando ordinariamente (così richiedendo la Divina Giustitia) il debito della pena temporale , rimane in noi il gravissimo peso della sodisfazione , che pagar si dovrebbe , con abbondanti limosine , digiuni , e con altre lunghe , e severe penitenze secondo il prescritto de Canon penitenziali , ò con atrocissime pene nel purgatorio : ma riuscendo quelle alla fiacchezza humana difficili à praticarsi , ci si dà la remissione di dette pene mediante l'applicazione delle sodisfazioni , e meriti soprabondanti della Passione , e Morte di Giesù Christo Salvator nostro , di Maria Vergine nostra Signora , e di tutti gli altri Santi , che si riservano nel Tesoro della Chiesa , per essere applicati a i Fedeli dal Sommo Pontefice , à cui il Figliuolo di Dio come à suo Vicario , dato hà questa potestà allor che disse à S. Pietro *Quodcumque solveris super terram &c.*
- Matt. 16.* E per bene intender ciò si deve avvertire , che in qualunque buona opera , che facciamo in gratia , v'è un doppio valore cioè , di merito essendo degna della vita eterna , e di sodisfazione per la pena dovuta al peccato , in quanto al merito egli è personale , e non si può applicare ad altri : in quanto poi alla sodisfazione , ella si può comunicare ad altri . Hor la Passione , e Morte di Giesù Christo il cui merito bastava per redimere infiniti Mondi , & infiniti huomini , i meriti di Maria V. che patì tanto ancorche non peccasse mai venialmente i meriti di S. Gio: Battista , che fu santificato nell'utero materno , & il cui cibo furono le locuste e'l mel Silvestre , e di tutti gli Apostoli e di tutti i Martiri in tanto gran numero , di tutti i Confessori , e delle Vergini , che soffirono lunghi , e gravissimi tormenti e travagli , e fecero azioni eccellenti , e sodisfattorie , benchè non avessero bisogno di sodisfare per le loro colpe , che mai commissero , ò bastasse molto meno , certo è che non devono perdersi : ma la soprabondanza di queste sodisfazioni , ad essi superflue , deve riserbarsi nel Tesoro della Chiesa , (come si riserva una borsa d'una Città , per sovvenire alle necessità del publico) à fine d'applicarsi à i fedeli ne i loro bisogni spirituali .

4. La Chiesa concede quest'Indulgenze in varie maniere: poichè alle volte le concede plenarie, & in virtù di queste, rimette intieramente tutta la pena, ch'era dovuta à i peccati rimessi quanto alla colpa, cioè quando si sono validamente confessati di modo che morendo dopo l'acquisto dell'Indulgenza plenaria nel modo che si dovuta andrebbe l'Anima à drittura in Paradiso. Altre volte le concede non plenarie, ma per un certo numero d'anni, quarantene, ò giorni & in virtù di queste Indulgenze s'ottiene altrettanta remissione della pena dovuta à i peccati, quanta se ne sarebbe ottenuta, se si fosse fatta sette, dieci anni, quaranta, ò cento giorni di penitenza nel modo imposto, e prescritto da gl'antichi canoni penitentiali, e secondo l'uso della primitiva Chiesa ò dal Sacerdote nel Sacramento della penitenza, e non già che si rimettino ò rilassino sette, dieci anni, ò cento giorni del tempo che converrebbe stare in purgatorio; come alcuni credono: benchè succedono le pene del purgatorio à quelle che in questa vita si devono intieramente sodisfare, ne siegue che liberando l'Indulgenza dal debito delle suddette pene temporali, libera anche dalle pene, le quali secondo la proporzione a Dio nota dovrebbero patirsi nel purgatorio.

5. Suole anche la S. Chiesa concedere le Indulgenze non solo à i fedeli viventi sopra la terra, ma ancora agli altri, che essendo morti in gratia, non hanno pienamente sodisfatto alle pene dovute à loro peccati, e però vengono ritenuti in purgatorio, con questa differenza però, che à i vivi si concede per via d'assoluzione, havendo giurisdizione diretta sopra di essi, e potendo loro dispensare le sodisfazioni soprabondanti di Giesù Christo, di Maria Vergine, e de Santi: *ma in quanto à i defonti*, come che questi non sono più della giurisdizione della Chiesa, si applicano ad essi le Indulgenze solamente per modo di suffragio, cioè per modo di preghiera ed impetrazione, offerendo à Dio le sodisfazioni di Giesù Christo suo figliuolo della Santissima Vergine e de' Santi, affinche si degni d'accettarle per la sodisfazione dell'Anime del Purgatorio di quello devono alla Divina giustizia.

6. La distribuzione di questo Tesoro inesausto appartiene come s'è accennato al Sommo Pontefice, come à Vicario di Christo Signor Nostro, che l'ha costituito Pastore universale della sua Chiesa, e però ha una piena facoltà di concedere per cause giuste, ragionevoli e convenienti ogni sorte d'Indulgenze. I Vescovi, ed Arcivescovi poi hanno facoltà, per haverla ricevuta dallo stesso Sommo Pontefice, di concedere le Indulgenze nelle loro Diocesi, di un anno nel giorno della Dedicatione della Chiesa e di quaranta giorni, ogni volta, che giudicano essere espediente per la salute dell'Anime a loro commesse, e nessun'altro, che non habbia giurisdizione Episcopale può concedere le Indulgenze, se non per via di commissione, ò privilegio datogli dal Sommo Pontefice, ò dal Vescovo, ancorche fosse di questo Coadjutore con futura successione.

*Extr. I.
de pen. &
remiss.*

*C. Cum
ex eo de
pen. &
remiss. S.
Congreg.
Rit. apud
Quar. in
Summ.
bul. verb.
Archiep.
post n. 12.*

7. Accioche le indulgenze produchino il loro effetto, vi si ricercano le disposizioni necessarie, che sono principalmente due. La prima, che colui il quale vol guadagnare per se l'Indulgenza, habbia la coscienza pura, e netta da ogni peccato mortale, e sia in stato di grazia, perche la pena del peccato non viene mai rimessa, se prima la colpa non sia perdonata.
8. La seconda disposizione è, che bisogna adempire esattamente tutto ciò che viene ingiunto dal Pontefice, nel breve concesso dall'Indulgenze, o dal proprio Vescovo, & ordinariamente le opere, che si prescrivono, sono la Confessione, e Comunione, la visita delle Chiese, le orazioni vocali, i Digiumi, e le Elemosine. Ed oltre l'adempimento di quest'opere si da noi per consiglio di fare anche altr'opere satisfattorie, che ciascheduno havrà tempo, & occasione di fare, per supplire con esse a i molti difetti; e mancamenti che Dio vede in noi, quali possono recare qualche impedimento agli effetti delle Sante Indulgenze, e delle Divine misericordie.
9. E se bene potiamo porgere à Dio preghiere, offerir digiumi, orazioni, & altr'opere satisfattorie per i nostri prossimi vivi, non solo per la remissione delle pene dovute a i loro peccati; ma ancora per impetrar le grazie, che sono necessarie alla salute del corpo, e dell'anima: non potiamo però applicare per essi il frutto dell'Indulgenza, che noi guadagnamo, essendo l'intenzione della Chiesa, che vagliano solamente à quelli, che le guadagnano. Ma quanto a defonti, quando il Sommo Pontefice concede d'applicarle per essi per modo di suffragio, come s'è detto all'hora adempiendo noi l'opere prescritte, potiamo applicar loro il frutto dell'Indulgenza, non solamente per le Anime purganti in generale, ma per le Anime, o Anima particolare si come la S. Chiesa piamente crede, che quell'Anima, per cui fu applicata l'Indulgenza, o celebrata la Messa all'Altare privilegiato sia liberata, e che ex benignitate, & misericordia, l'habbia accettato.
10. Ma non per questo noi Fedeli dobbiamo tralasciare di continuare le orazioni, & i suffragii per quelle: accioche questi multiplicati S. D. M. le assolva dalla pena, come mosso da causa più efficace. Et inoltre continuiamo i suffragii, e le preghiere per i defonti particolari. (ancorche piamente crediamo, che siano in Cielo) accioche restino sollevate anche le Anime del Purgatorio abbandonate: essendo sentenza di gravissimi Teologi, che la Divina misericordia applichi all'Anime più bisognose, le orazioni, & i suffragii, che vengono offerti per le Anime particolari, quando queste siano già liberate. Et anche per accrescere il contento, e la gloria accidentale all'Anime de defonti, le quali regnando nella gloria beata, godono che i loro amici, e congiunti, esercitando quest'opere di carità, si rendano più grati à Dio il quale viene in esse onorato.
- Concede anche la Santa Chiesa l'Indulgenze in forma di Giubileo, così chiamato dalla parola Jobel ch'in lingua hebrea vuol dire Anno di re-

Apud
Grass. in
App. dec.
aur. l. 2.
de indul.
c. 4. n. 31.
& seqq.

Lev. 25.
& 27.

di remissione, in cui l'Eredità vendute, ritornavano a i Venditori senza pagar cosa alcuna, e gli Schiavi venivano posti in libertà: figura è questa de i Giubilei, che publica la Santa Chiesa, ne i quali i fedeli vengono liberati, e prosciolti della servitù del Demonio, e ritornano al possesso dell'Eredità del Cielo. Questi Giubilei altre volte i Sommi Pontefici non solevano publicarli, che di cento in cent'anni, poi di cinquanta in cinquanta, ma ne tempi nostri si publicano ogni venticinque anni, e chiamasi il Giubileo dell'anno Santo: à distinzione de gli altri, che dagli stessi Sommi Pontefici si publicano in occasione di qualche grave bisogno, e causa publica urgente della Santa Chiesa.

Trà il Giubileo, e l'Indulgenza Plenaria in quanto all'abolizione, e remissione della pena, non v'è differenza, perche ambedue la rimettono plenariamente; ma solamente v'è differenza quanto alla giurisdizione per i Confessori, a quali ne i Giubilei suol concedersi ampiamente colla facoltà d'assolvere da casi riservati, e da Censure, e dispensare, e commutar voti: il che non si concede nell'Indulgenze plenarie. Dobbiamo per tanto *render gratie continue* à Giesù Christo Nostro Signore, che dopò aver sparso tutto il suo Divinissimo Sangue sopra la Croce, si è compiaciuto per eccesso d'amore, e carità lasciare alla Santa Chiesa sua Sposa, e Madre nostra un Tesoro inestimabile non solamente de' suoi meriti, mà anche delle sue soddisfazioni per facilitare à noi la strada del Paradiso, e prepararci l'acquisto dell'Indulgenze colle disposizioni dovute, e colla più pura e retta intenzione, che c'è possibile, glorificandolo quando riceviamo i suoi beneficii, & avvertendo di non abusarcene, perche ci vengono concesse tanto spesso, e con tanta liberalità da Superiori, ed impiegare tutte le nostre forze per amarlo, e servirlo con maggior fervore, e perfezione, esercitandoci continuamente in atti di viva fede, speranza, e carità, e nell'altre virtù Christiane per meritare l'eterna retribuzione, ch'egli per sua misericordia ci conceda. Amen.

ADNOTATIONES.

1. *MA IN QUANTO AI DEFONTI.* Indulgentia concessa per Papam alicui Capellæ pro defunctis, non extenditur ad vivos; adeout, qui vivens celebrat, aut ibi celebrari faciat pro se Missam, illam non consequitur, sic respondit Navar. *consil.* 39. par. 2. de penit. & remiss. quia ut ipse ait Indulgentia, ut quaeratur per solum factum alterius vivo, raro, aut nunquam conceditur.

2. *PER SE.* Additur hæc particula ad demonstrandum, quod si Indulgentia sit applicanda per modum suffragii defunctis, & non pro se ipso, procederunt

opera injuncta, & indulgentia acquiretur, etiamsi vivus applicans non sit in statu gratiæ secundum sententiam Navar. in *comment. de Anno Jubilei notabil.* 22. n. 31. & sequitur Grass. in *Appendic. decis. aur. lib. 2. tit. de Indulgent. cap. 4. num. 21. juncto num. 36.* ubi propositionem suam sic probat -- *Rursum non refert an vivus, qui accipit Indulgentiam pro mortuo sit in statu gratiæ, vel non, & ita Indulgentia sumpta à malo pro defuncto prodest ei, cum malus non satisfaciat, sed facit illud opus ob quod Papa satisfactionem Christi, & aliorum Sanctorum defuncto impertit, licet Suffragium mali non prosit, juxta illud Isa. cap. 1. & cap. quod intellige, quando sit proprio no-*

mine, secus si nomine, & intentione totius Ecclesie universalis, vel quando quis agit, ut instrumentum alterius privati committentis alteri orationes, aut Sacrificia D. Tho. in 4. sent. distin. 45. quæst. 2. art. 1. & ratio est, quia quando causa principalis est Deo accepta, qualis est intento meritoria iusti, malitia ministræ virtutem operis non destruit, hæc ille.

Navar. & Grassium cum aliis pluribus sequitur quoque Bonac. de Indulgent. disp. 6. qu. 1. punct. 6. prop. 1. nu. 11. inquit — Qui verò facit opus ad consequendam Indulgentiam pro defuncto, non est necesse, ut sit in gratia, quamvis existens in peccato mortali non possit suis operibus satisfacere pro se, aut pro alio, nihilominus potest Indulgentiam pro defuncto lucrari, si faciat opus prescriptum ad obtinendam indulgentiam pro defuncto, tunc enim ipse non dicitur satisfacere, sed facere opus, quo posito Summus Pontifex applicat defuncto indulgentiam, id est satisfactionem Christi, & Sanctorum, nam Indulgentia habet suum valorem ex opere operato, & non dependet à gratia illius, qui pro defuncto indulgentiam lucratur, ita Suarez, &c. Hæc sententia, quæ inter morales Theologos communior videtur, licet tenenda sit; pœnitentibus tamen contraria, quæ oppositum docet, erit per Confessarium consulenda: tùm pro majori securitate Indulgentiæ: tùm ad excitandum peccatores ad conversionem.

3. LA CONFESSIO. Quia regulariter Papa concedit Indulgentias verè pœnitentibus, & confessis, hinc oritur dubium, an ad acquirendam indulgentiam necessariò requiratur Confessio, vel sufficiat, quod quis sit in gratia, & non habeat peccata lethalia? Navar. in comment. de Jubil. & Indulgent. notabil. 18. n. 18. hæc habet — Nonò non esse necessarium facere Confessionem, die vel tempore, quo indulgentia est lucrificanda, sed satis est quod post ultimam Confessionem nullum peccatum mortiferum admisserit, neque de aliquo nondum confessione detecto noviter recorderetur, quod frequenter respondi. Et not. 30. num. 6. ibi — Secundò dico, quod quamvis indultum dicat de plenaria remissione omnium peccatorum, de quibus est ore confessus, & corde contritus, tamen non tene-

tur confiteri de aliis antea confessis, nec venialibus.

Grass. in Appendic. decis. aur. libr. 2. de Indulgent. cap. 5. idem tenet num. 9. dicendo — Ad consequendam Indulgentiam, que datur confessis, non est necessaria confessio, quando post ultimam Confessionem nullum peccatum mortiferum quis admisserit, neque recordatus fuerit aliquid nondum confessum. Hinc est quod si conceditur Indulgentia plenaria omnibus verè pœnitentibus, & confessis visitantibus Ecclesiam Sancti Gregorii in festo, si aliqui post ultimam Confessionem nullum peccatum mortale commiserint, licet habeant peccata venialia, & neque recordati sunt aliquod peccatum mortale nondum confessum, visitaverint Ecclesiam, implent formam Indulgentiæ, quamvis non sint confessi, cum sint verè pœnitentes, & ritè confessi, &c. & paulò post — Tutius tamen esset, & ita observari, quando casus mihi occurrit, ut intra tempus publicationis, confiteatur saltem quis aliquod veniale: Indulgentia enim sunt interpretandæ, ut sonant, & Papa videtur inducere ad confessionem supererogationis, ut tutiori remedio in gratia confiteatur, impetret efficacius finem ob quem conceditur Indulgentia.

Leo Theol. for. Eccles. part. 1. cap. 7. de Indulgent. post numer. 27. ait sic. Quando confessio solum exigitur tanquam dispositio, probabilius est, si quis nullius peccati mortalis post præteritam confessionem sit confitens non esse necessariam, &c. At quando exigitur confessio tanquam opus, aut pars operis pro quo Indulgentia datur, videtur quod peccata venialia debeant confiteri, quoniam si quis non facit opus pro quo Indulgentia conceditur, non consequitur Indulgentiam, &c.

Bonaccin. titul. de Indulgent. disput. 6. quæst. 1. punct. 5. prop. 2. num. 7. dicit sic — Sed modò dubium est primò, utrum ad consequendam indulgentiam faciendâ sit confessio venialium, & peccatorum alias ritè confessorum, quando in Bulla exprimitur confessio ad consequendam indulgentiam, sed suscepturus indulgentiam existit in gratia, habetque peccata tantummodò venialia? Respondeo negativè cum Henric. Suarez. Navar. Filliuc. Régin. & aliis; modò in Bulla non exprimitur confessio venialium.

lum. Ratio est, quia quando in Bulla exprimitur confessio, sermo est de confessione respectu illius, qui conscientiam habet peccati mortalis, nisi aliud exprimat; confessio simpliciter dicta ex communi usu, & sensu Ecclesie, censetur confessio mortalium. Ob id Ecclesia sicut non solet præcipere confessionem venialium, ita neque consuevit confessionem venialium requirere ad consequendam Indulgentiam.

4 Et hæc ultima Bonaccinæ Sententia mihi omnino tuta videtur, & quod expressio confessionis in Brevibus Indulgentiarum simpliciter facta, semper censetur apposita per modum dispositionis, & non conditionis, seu partis operis: cum verè dicatur rite confessus, qui permanet in statu gratiæ post præcedentem confessionem: nec præsumatur quod fuerit Papæ intentio (nisi exprimat) obligandi ad iterum confitenda peccata, quæ quis legitime semel confessus fuit: quanquam qui hoc faceret, vel venialia confiteretur bene faceret (juxta bonum consilium Grassi) sed non ex necessitate faceret, ut melius prius respondit idem Auctor p. 1. decis. aur. lib. 4. cap. 15. num. 34. ad casum propositum dicens - Datur Indulgentia plenaria suorum peccatorum omnibus, qui sunt verè penitentes, & confessi, dummodo die octavo Januarii visitaverint Ecclesiam S. Severini Neap. Accidit ut multi fideles confessi fuerint biduo ante festum Sancti, & tunc tempore visitationis Ecclesie S. Severini sunt in statu gratiæ. Queritur an sufficiat ad assequendam indulgentiam illos fuisse confessos de peccatis, an requiratur, ut denuo confiteantur? Respondet quod sufficit illa prima confessio, & non est iterata confessio necessaria, quamvis illam iterare utile sit, & ratio est: quia ex quo iste, qui alias rite confessus est peccata sua, stat in statu gratiæ, ergo implet formam Indulgentiæ, cum sit verè penitens, & rite confessus, & per consequens consequitur effectum Indulgentiæ. Unde illud participium confessi exponendum est hoc pacto, idest, qui sunt, vel fuerunt confessi, &c.

5 O CELEBRATA LA MESSA ALL'ALTARE PRIVILEGIATO. Hic admonendi sunt Sacrificæ, & Sacerdotes celebrantes, (qui ut plurimum in hoc errant putantes nonnisi missam de-

functorum celebrari posse (quod indulgentia plenaria, quæ per Papam conceditur Animabus defunctis per modum suffragii, quotiescumque, vel aliquo determinato die celebratur missa super tali Altari non specificando missa Defunctorum, vel aliam non requirit magis unam, quam alteram missam, sed sufficit ad acquirendam indulgentiam quælibet missa tam de Sancto, quam de feria, quam de defunctis: quia Indulta, seu Brevia quæ generaliter, & sine restrictione ad missam de Defunctis conceduntur, non debent ad dictas Defunctorum missas limitari, quia lex, sive positio generaliter est intelligenda, cap. solita de major. & obed. Secundo quia omnes missæ sunt æqualis valoris quoad valorem, quem ex opere operato operantur, cap. intra 1. quest. 1. Tertio quia licet valor missæ pro defunctis valere videatur aliquid quoad valorem operis operantis ea ratione, quod totus ferè tenor ejus resonet defunctorum commemorationem alio tamen respectu valet minus, quia brevior est, & brevius, & mirus, attentè temporum vitio celebratur, quam alia. Quarto quia frequenter memoria Sanctorum quorum celebratur missa, & novitas officii auget devotionem celebrantis ex qua pendet valor operis operantis, ita supradictis ac aliis rationibus perpenfis docet Navar. consil. part. 2. de penit. & remis. cons. 37. per tot. Et hoc intelligendum est, quando Sacerdos ex promissione, vel ex fundatione non teneatur celebrare certas & peculiare missas; tunc enim erit servanda promissio, seu fundatio: immò quod etiam in hoc casu possit Sacerdos absque infidelitate, & delicto celebrare missam de eo, de quo fit officium: tum quia servandus sit ritus Ecclesie, & quisque debeat missali, & communi usui se conformare: tum quia defectus missæ petitæ suppleatur, & compensetur devotione, & intercessione illius Sancti cujus missa celebratur, firmat, viginti DD. citatis, Bonaccin. de Sacram. Eucharist. disput. 4. quest. ultim. punct. 7. §. 3. num. 4. vers. dixi per se loquendo.

6 Regulariter tamen hujusmodi Indulta sive privilegia perpetuò, vel ad tempus conceduntur à Summo Pontifice Sa-

Sacerdotibus missas defunctorum aliquo determinato die, vel diebus, sive quotidie in Altari pariter determinato celebrantibus, quo casu si in dicto Altari privilegiato celebraretur missa de Sancto, vel Votiva, cessaret pro illa missa privilegium, sive Indulgentia, nisi occurreret Festum duplex, vel dies, in qua defunctorum missæ juxta ritum, & morem Ecclesiæ celebrari nequeunt, ut V. G. dies Dominica, vel infra Octavam Paschatis Resurre-

ctionis, Pentecostes, Epiphaniæ, Corporis Christi, dies Cinerum &c. quibus diebus missæ, quæ in prememoratis Altaribus privilegiatis celebrantur, easdem habent Indulgentias perinde, ac si celebratæ fuissent missæ defunctorum, ita declaravit S. M. Alexander VII. die 22. Januarii 1667. Clemens IX. die 23. Septembris 1669. & Innocentius XI. die 4. Maii 1688. cujus decretum, quod anteriora complectitur ponitur hic per extensum.

Confirmatio Decreti Congreg. Sacrorum Rituum, quo deciditur, declarationem à fel. rec. Alexandro VII. circa Altaria privilegiata perpetua editam, ejusque extensionem ad Altaria ejusmodi privilegio temporaria; nec omnibus hebdomadæ diebus decorata à rec. mem. Clement. IX. concessam, intelligendas esse pro omnibus diebus, quibus juxta Rubricas Missæ defunctorum celebrari non possunt.

INNOCENTIUS PP. XI.

Ad perpetuam rei memoriam.

Alias postquam fel. rec. Alexander PP. VII. Prædecessor noster per quasdam suas in simili forma Brevis die 22. Januarii MDCLXVII. expeditas litteras dubia in diversis Mundi partibus occasione Decreti Congregationis tunc existentium S. R. E. Cardinalium Sacris Ritibus Præpositorum die 5. Augusti MDCLXII. emanati, & ab ipso Alexandro Prædecessore approbati, de non celebrandis Missis defunctorum in festis ritus duplicis exorta dirimere cupiens, inter cætera quoad Altaria Privilegio Apostolico pro animabus fidelium Defunctorum in perpetuum decorata, & in quibus proinde quotidie etiam in festis ritus duplicis celebrandæ fuissent Missæ defunctorum ex obligatione, declaraverat per celebrationem Missarum de festo currenti satisfieri: injunctis obligationibus, & indulgentias, per ejusmodi privilegia Apostolica, concessas animabus fidelium defunctorum in Purgatorio existentibus suffragari, perinde ac si celebratæ fuissent Missæ defunctorum ad formam dictorum privilegiorum; rec. mem. Clemens Papa IX. pariter Prædecessor noster aliam subinde ortam dubitationem, utrum scilicet dictarum Alexandri Prædecessoris litterarum dispositio quoad Altaria pariter quidem privilegiata, sed non in perpetuum, nec pro omnibus hebdomadæ diebus, & ad quæ Missæ non ex obligatione, sed ex sola fidelium devotione celebrarentur, locum haberet, similiter tollere desiderans declarationem à memorato Alexandro Prædecessore, sicut præmittitur, editam, ad Altaria, ut præfertur, non in perpetuum sed ad septennium, seu aliud brevius, vel longius tempus, & non in omnibus, sed aliquo, vel aliquibus tantum hebdomadæ diebus, tunc, & in futurum quandocumque privilegiata, auctoritate Apostolica extendit, & pro-

& proinde ut Missæ, quæ ibidem de Festo currenti, in quo Missæ defunctorum celebrari non possent, sive ex obligatione, sive ex sola fidelium devotione celebrandæ essent, suffragarentur, ita ut animæ Christi fidelium pro quibus celebrarentur, Indulgentias per privilegia huiusmodi concessas consequerentur in omnibus, & per omnia, perinde ac si Missæ defunctorum ad formam eorundem privilegiorum celebratæ fuissent, eadem auctoritate concessit, & indulgit, & aliàs prout in ipsis Clementis Prædecessoris litteris etiam in forma Brevis die 23. Septembris MDCLXIX. desuper expeditis, quarum, & præfatarum Alexandri Prædecessoris litterarum tenores præsentibus pro plene, & sufficienter expressis, & insertis haberi volumus, uberius continetur. Cum autem postmodum sicut accepimus, novum circa præmissa excitatum fuerit dubium, videlicet, an supradictæ Alexandri, & Clementis Prædecessorum declarationes sibi pariter locum vindicarent etiam in diebus Dominicis, & infra Octavas Paschatis Resurrectionis, Pentecostes, & Corporis Christi, aliisque anni diebus, quibus, licet à festo duplici non impediuntur, adhuc tamen Missæ defunctorum juxta ritum, & morem Ecclesiæ celebrari nequeunt, quatenus nimirum Missæ, quas iisdem diebus celebrare licet, servata ceteroqui dictorum privilegiorum forma, ad præfata Altaria privilegiata celebrantur, Nosque dubium huiusmodi Congregationi Venerabilium Fratrum Nostrorum Sanctæ Romanæ Eccl. Card. Sac. Ritibus Præpositorum examinandum commiserimus, ac ead. Card. Congr. re maturè discussa nuper per suum Decretum die 3. Aprilis proximè præteriti editum præfatas Alexandri, & Clementis Prædecessorum declarationes intelligendas esse pro omnibus diebus, quibus juxta Rubricas Missæ defunctorum celebrari non possunt, responderit. Hinc est, quod nos, ex commissæ nobis cælitus dispensationis munere, fidelium defunctorum animarum in Purgatorio existentium suffragiis per amplius consulere cupientes, Decretum huiusmodi à memorata Card. Congr. editum ut præfertur, Apostolica auctoritate tenore præsentium confirmamus & approbamus, illique inviolabilis Apostolicæ firmitatis robur adiicimus, Salva tamen semper in præmissis auctoritate suprad. Congr. Card. Decernentes easdem præsentis litteras semper firmas, validas, & efficaces existere, & fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere, ac illis, ad quos spectat, & pro tempore spectabit in omnibus, & per omnia plenissimè suffragari & ab eis respectivè inviolabiliter observari: Sicque in præmissis per quoscumque Judices Ordinarios, & Delegatos, etiam causarum Palatii Apostolici Auditores, judicari, & definiri debere, ac irritum, & inane, si secus super his à quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter, contigerit attentari. Non obstantibus, quatenus opus sit, nostra, & Cancellariæ Apostol. regula de non concedendis Indulgentis ad instar, aliisque Constitutionibus, & Ordinationibus Apostol. cæterisque contrariis quibuscumque. Volumus autem, ut earundem præsentium litterarum transumptis, seu exemplis etiam impressis manu alicujus Notarii publici subscriptis, & Sigillo personæ in Ecclesiastica dignitate constitutæ munitis, eadem prorsus fides in iudicio, & extra illud habeatur, quæ præsentibus ipsis haberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ. Dat. Romæ apud S. Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris, die quarta Maii, Millesimo, sexcentesimo, octuagesimo octavo, Pontificatus Nostri Anno Duodecimo.

I. F. Albanus.

7. REN-

7 RENDERE GRAZIE CONTINUE. Debemus pro hoc præstantissimo Indulgentiarum beneficio continuo cum Iſaia canere-Miserationum Domini recordabor, laudem Domini super omnibus, quæ reddidit nobis Dominus, & super multitudinem bonorum Domui Israel, quæ largitus est eis. secundum Indulgentiam suam: in dilectione sua, & in indulgentia sua ipse redemit eos; & portavit eos, & elevarit eos cunctis diebus sæculi.

8 Advertant præterea locorum Ordinarii, quod ad ipſo privativè spectat recognitione Brevium Indulgentiarum, quæ de novo conceduntur per Papam; nec aliquis sine eorum licentia, vel auctoritate potest illa publicare non obstante quacunque exemptione, & præterſa consuetudine in contrarium, & etiamſi pro regularium Ecclesiis concedantur, ut à Sac. Congregat. Concilii super cap. 9. ſeſſ. 21. de reform. decifum fuit, Leo Thesaur. for. Ecclef. part. 4. cap. 2. de Confratern. num. 118. Gallermart. supra dict. cap. 9. num. 4. & cap. 5. ſeſſ. 22. n. 3. & ita declaravit quoque Sac. Congreg. Immun. in Firmana 12. Junii 1703. lib. 3. Decr. Vallem. pag. 494. à tergo. Nulla tamen prorsus recepta mercede, sicut Concil. mandat, & Taxa Innocentia; cum Indulgentiæ sint gratiæ merè spirituales, quæ non ad quæſtum, sed pro salute Animarum, & ad pietatem exercendam concedantur. Et si fortè in aliquo Dominio Principum Sæcularium, illorum Ministri talium Brevium publicationem de facto auctoritate potestativa inhiherent, & non nisi soluta aliqua pecuniæ quantitate, relaxarent: tunc tanquam illicitum quæſtum non tolerandum, ad Sedem Apostolicam quamprimum deferant, ut auctoritate, & prudentia ejuſdem, quod expedit statuatur; prout eis injungitur à Sac. Conc. Trid. in Decreto de Indulgent. & monet. Petr. Vecchia de Ecclef. milit. lib. 1. cap. 9. n. 63. vers. ma quanto indebitamente.

9 Item quod translato festo, non transfertur Indulgentia, ut declaravit Sac. Rit. Congreg. 30. Septembr. 1679. & 10. Junii 1690. relata in rubr. Breviarii fratr. minor. tit. 10. Si tamen festum transferatur non solum quoad officium, verum etiam quoad forum, hoc est quoad abstinentiam ab

oneribus fervilibus, tunc censeretur translata etiam Indulgentia, ut putat P. Felix in exam. Ecclef. num. 3793. tom. 1. Verum opinio hujus Auctoris non habet fundamentum; quia Indulgentiæ concessæ pro certo, & determinato die, tanquam eidem affixæ, non transferuntur, nisi per Papam hoc expresse concedatur; prout concessit Innoc. XI. PP. Cassinensibus pro festo S. Benedicti, indulgendo, quod si incidit in hebdomada majori, tunc Indulgentia sit affixa illi diei, in quem contigit dictum festum esse transferendum, ut refert Biff. in Hierurg. litt. I. verb. Indulgentia n. 3. in fin. Et iterum instantiæ PP. Minimorum quærentium, an translato festo S. Francisci de Paula post octavam Paschatis, censeretur quoque translata Indulgentia, Congregatio sub die 20. Novembr. 1694. respondit negativè, & serventur rubricæ.

Et hæc de litteris Pastoralibus attingisse sufficiat: hoc unum addito, quod si Episcopi, aliive Ordinarii subditos virtutibus propriis prius non doceant, melius est, quod ab Episcopis Pastoralibus abstineant, & quam factis negare, quod continent.

Deputationis Vicarii Apostolici
Sede Episc. vacante per
Breve.

FORMULA VII

SUMMARIUM.

- 1 Vicarius Apostolicus debet esse Sacerdos, & probatur rationibus num. 2. & 3.
- 4 Vicarius Apostolicus quibus de causis deputetur, ostenditur.
- 5 Vicarius Apostolicus est loco Episcopi in his, quæ sunt jurisdictionis ordinariæ.
- 6 Vicarius Apostolicus quæ facere non possit, indicatur.

Dilecte fili salutem, & Apostolicam Benedictionem.

„ **P**RO nostri Pastoralis officii munere iis potissimum invigilare debemus,
 „ quæ Curam Dominici Gregis, ut in viam mandatorum Domini ad
 „ salutem dirigatur omninò respiciunt: Volentes igitur Ecclesiæ N. ad præ-
 „ sens Pastoralis solatio distitutæ *de Vicario Apostolico providere*, & de tuis fide,
 „ prudentia, integritate, & doctrina plurimum in Domino confisi, speran-
 „ tesque, quod ea quæ tibi commiserimus cumulatè sis expleturus, *de Vene-*
 „ *rabilium Fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium* negociis Episcoporum, &
 „ Regularium præpositorum *consilio*, Te in Civitate, & Diœcesi N. Vicarium,
 „ & Officiale generale, Commissarium in Spiritualibus, & temporalibus
 „ Apostolica auctoritate tenore præsentium, ad nostrum, & Sedis Aposto-
 „ licæ beneplacitum, durante vacatione Sedis dictæ Ecclesiæ N. constituimus
 „ eligimus, facimus, & deputamus *cum eadem auctoritate*, facultate, & pote-
 „ state, quoad exercendum ea, quæ jurisdictionis etiam voluntariæ existunt,
 „ excepta tamen facultate Beneficia Ecclesiastica conferendi, ac litteras com-
 „ mendatitias, ac dimissorias ad Sacros Ordines concedendi, (quas Episco-
 „ pus N. pro tempore existens habere, & exercere solet in univèrsa Diœcesi)
 „ in foro conscientiæ, & contentioso, & alias quomodocunque, & qualiter-
 „ cunque, nec non Ecclesias, & loca pia omnia, etiam Monialium Monaste-
 „ ria, etiam exempta, quoad clausuram ad Sac. Concilii Trid. præscriptum vi-
 „ sitandi, & reformandi, ac in visitatione hujusmodi, quam celerrimè, & debi-
 „ tum cum diligentia procedendi, Synodum celebrandi, Judices, Consiliarios,
 „ Vicarios foraneos, Notarios, Actuarios, Magistros actorum, Procuratores
 „ fiscales, Executores, omnesque alios, & singulos Officiales, tam majores,
 „ quam minores Curiæ Episcopalis, quibuscunque nominibus nuncupentur,
 „ in Civitate, & Diœcesi prædictis quotiescunque opportunum fore judicave-
 „ ris, & alias juxta solitum revocandi, & alios in eorum locum eligendi, depu-
 „ tandi, & subrogandi, multasque, & penas pecuniarias apud aliquem pro-
 „ bum, & idoneum virum per te è Clero eligendum, deponendi, piis usibus ar-
 „ bitrio tuo applicandas: quascunque litteras Apostolicas Episcopo prædi-
 „ cto, seu ejus Vicario directas, ac dirigendas æquè ac si tibi specialiter dirige-
 „ rentur aperiendi, & exequendi, litteras monitoriales in forma significavit
 „ pro rebus deperditis, seu furto sublati juxta præscriptum d. Concilii Trid.
 „ ac Bullæ fec. rec. Pii V. Prædecessoris nostri concedendi, in Beneficiis de jure-
 „ patronatus, ejusque erectione, constitutione, nec non locationibus emphyteu-
 „ ticiis, alienationibus, & permutationibus bonorum Ecclesiasticorum, juxta
 „ formam Sac. Canonum, & Constitutionum Apostolicarum auctoritatem,
 „ & consilium præstandi, causas criminales, civilesque & beneficiales, ac ma-
 „ trimoniales ac alias quascunque principales, & incidentes, etiam per ap-
 „ pellationem devolutas, & quæ ab Episcopum N. quovis modo pertinent de
 „ jure, vel consuetudine in Civitate, & Diœcesi prædictis, cognoscendi, au-
 „ diendi, committendi, sineq; debito terminandi, contra delinquentes per inquisi-
 „ tionem, etiam ex officio prout juris fuerit procedendi, eosque corrigendi mul-
 „ standi, deponendi, & excommunicandi, suspendendi, & interdicensi, pæna-
 „ „ rum

rumque, & sententiarum earundem moderationem, & mitigationem tibi reservandi, nec non censuras, & pœnas ipsas in casibus à jure permixtis aggravandi, & reaggravandi, & ab illis aliisque casibus Episcopo prædicto refervatis, prout tibi videbitur convenire, in utroque foro, absolvendi, & absolvi faciendi & exercendi, quæ prædicto Episcopo ratione jurisdictionis de jure, & consuetudine competunt in præmissis, & circa ea, etiam si talia forent, quæ magis specialem, & expressam exigerent commissionem, & cum facultate substituendi in casu necessitatis cum simili, vel limitata facultate, & potestate; Volentes autem quod pro tua, & familiæ tuæ sustentatione, ex redditibus Ecclesiæ prædictæ provisio annua ducentorum scutorum monetæ Romanæ, & ejus rata de quadrimestre in quadrimestre, anticipata solutione persolvatur ultra emolumenta ordinaria, & extraordinaria licita, solita & consueta, ratione muneris Vicarii hujusmodi competentia dumtaxat, ita ut si ii ad quos spectat, in solutionibus, vel earum aliqua defecerint suo tempore elapsis decem diebus, ex fructibus mensæ Episcopalis pro deficiente portione, quæ tibi videbitur, propria auctoritate capere, & exigere liberè, & licitè possis, & valeas, simulque habitationem commodam in Palatio Episcopali pro tempore officii, nec non expensas accessus, & recessus habere debeas. Contradiçtores quoslibet, & rebelles, ac præmissis non parentes cujuscunque status, gradus, ordinis, vel conditionis existant, pœnis pecuniariis, piis usibus arbitrio tuo applicandis, ac etiam per censuras, & pœnas Ecclesiasticas, aliaque opportuna juris, & facti remedia appellatione postposita compescendo, invocato etiam ad hoc, quatenus opus fuerit, auxilio brachii Sæcularis, non obstantibus Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, ac dictæ Ecclesiæ etiam juramento, confirmatione Apostolica vel quavis firmitate roboratis, Statutis, ac consuetudinibus, privilegiis, indulgentiis, & litteris Apostolicis in contrarium præmissorum quomodolibet concessis, confirmatis, & innovatis. Quibus omnibus, & singulis &c. ad præmissorum effectum specialiter, & expressè, derogamus. Datum Romæ ..... Pontificatus nostri .....

M. A. Maraldus.

ADNOTATIONES.

1. DE VICARIO APOSTOLICO PROVIDERE. Vicarius Apostolicus debet esse Sacerdotes, si non necessitate, saltem ex congruentia: nam sicuti in providendis Parochiis non attenditur sola litteratura concurrentium, nisi sit conjuncta cum gradu, prudentia, aliisque animi dotibus, quæ opportuna sint pro regimine aliorum: multò magis hoc erit inspiciendum in munere Vicariatus, quod est aliquid magis: dum electus gerit vices, Episcopi in utroque regimine

spirituali, & temporali, maximeque curandum est, ut concurrant in electo omnes illæ qualitates, quæ apud Populum sunt in æstimatione, quorum præcipua est Sacerdotium; quia ob Mysteria, quæ tractat, non tam honor ei præstat, quam majestati Dei, cui inservit. *non distinguemus S. Sacerdotia ff. de recept. arbit. habet enim Sacerdos nomen honoris, & dignitatis cap. 1. dist. 21. Gaballin. in Gloss. ad Const. Egid. lib. 2. cap. 6. litt. B.*

2. Diffonum quippe videtur, quod qui gerit vices Pastoris (si simplex Cler-

Clericus sit) non sit Antistes (quod nomen soli Sacerdoti convenit *cap. Cleros 21. diff.*) & per se ipsum oves Diocesis pascere non valeat, nempe Sacramentorum administratione, peccatorum absolutione, & Sacrificiorum oblatione, quod est hujus muneris præcipua pars imò, & difficile, quod qui adhuc Deo non dicitur militare (quia non sit ordinatus in Sacris, *Sperell. decis. 153. num. 15. & 17.* valeat eos, qui militiæ Clericali nomen dederunt, dictis, & factis in Ecclesiastica instruire disciplina: ideoque, ut Canon adhæreamus congruit, ut Vicarius Apostolicus sit Sacerdos *cap. si Sacerdos de Offic. Judic. Ordin. Sayr. de cens. lib. 1. cap. 6. num. 22. in fin. 23. & 24.*

3. Neque obstat, quod in praxi hæc theorica non servetur, cum non semel etiam Clerici minorum Ordinum, imò, & primæ Tonsuræ ad idonei deputentur: quia objectioni occurrit *Text. in l. sed licet 12. de Offic. Præsid.* ubi sic respondetur: *non tam spectandum est, quod factum est, quam quid fieri debeat, cui favet stylus S. Congregat. Episc. & Regular.* ad quam si habeatur recursus contra Episcopum non retinentem Vicarium Jurisperitum, solet demandare, ut retineat Vicarium Generalem Doctorem, quamvis in jure nullibi cautum sit, ut talis Vicarius debeat esse Doctor, ut advertit Card. de Luc. *supra Concil. Trident. dec. 31. n. 14.* hocque prudenter fit spectato fine, & effectu: nam cum Vicarius deputetur ad justitiam administrandam, atque ad decidendas causas tam civiles, quam criminales, & mixtas; idcirco debet esse versatus in facultate, quæ ad id necessaria est: quæ ratio fortius viget in Vicario Apostolico, & licet de jure non requiratur, ut sit Sacerdos, tamen quia subrogatur in locum Episcopi: cuius munus exceptis Pontificalibus (si non sit Episcopus) debet per se ipsum exercere ad litteram *Text. in c. is cui 42. ubi Glos. de elect. in 6. & habere omnem aptitudinem, quæ necessaria est, ut illud probè exercent; ne sit populus Domini sicut Oves absque Pastore nu. 27. & nè (ut non semel accidit magna cum populi admiratione) Clerici hujusmodi, qui per plures annos Vicarii Apostolici, vel Ge-*

neralis munere functi sunt, ad statum Seculare, imò ad Nuptias transeant.

4. **DE VENER. FRATRUM & CONSILIO.** Vicarius Apostolicus mittitur à Papa, ut plurimum de Consilio Cardinalium Sacr. Congregat. Episcoporum, vel per Breve, vel per litteras ejusdem Congregat. ad regendam aliquam Diocesium cum tota jurisdictione Episcopali, sive Sede plena, sive vacante ex aliqua rationabili causa, puta. Primò, quia Episcopus est suspensus à jurisdictione. Secundò, quia est ob ætatem gravem effectus inhabilis. Tertio, quia malè gubernat, & regit Diocesium, & maxime si adsunt quærelæ, & subditi hoc petant. Quarto, quia contra ipsum Episcopum est formandus processus, & Romam evocatur. Quintò, quia Episcopus monitus, non facit residentiam. Sextò, quia executionem Decretis Visitationis Apostolicæ, vel Sacr. Congregationum dare negligit, & non curat. Septimò, quando non vult recipere Vicarium sibi missum ab Urbe, vel impedit ei exercitium jurisdictionis. Octavò, quando Ecclesia vacat per mortem violentam. Nonò, quando Vicarius Capitularis est imperitus, & insurgunt inconvenientia, præsertim in administratione justitiæ. Decimò, quando Vicarius Capitularis removetur, vel vocatur ac Urbem ad se exculpandum. Undecimò propter alios graves respectus, prout referunt Nicol. *in Flosc. verb. Vicarius Apostolicus*, & Pellegrin. *in prax. Vicar. par. 1. sect. 6. per tot.*

5. **CUM EADEM AUCTORITATE**, Vicarius Apostolicus de jure potest omnia, quæ jurisdictionis Episcopalis existunt per *Text. expressum in cap. is cui de elect. in 6.* ideoque exequitur litteras Apostolicas Episcopo, vel ejus Vicario directas, ac si ipsi dirigerentur Nicol. *lucubr. Can. lib. 1. tit. 28. quæst. 6.* quare est Ordinarius, & non Papæ Delegatus, & ab ejus sententiis appellatur ad Metropolitanum non autem ad Papam, Nicol. *ibid. d. quæst. 6. vers. 1.* Pellegrin. *loco citato n. 4.* quia Papa committens ea, quæ sunt jurisdictionis, non delegat, Passerin. *ad tit. de appellat. quæst. unica num. 98. in 2. lib. dec. in 6.* Cæterum solet ei auferri facultas Beneficia conferendi, & Dimissorias pro

Or-

Ordinibus Sacris concedendi ; ut apparet in Breui superius relato : & sic ejus potestas pendet à tenore litterarum deputationis , in quibus aliquando datur magis , & minus ampla .

6. Non potest contra Vicarium antecessorem informationes sumere , vel bona sequestrare , neque in causis civilibus , aut criminalibus Episcopi se ingerere , nisi habeat hoc expressè in facultatibus ; Neque prætere Canonorum assistentiam , & associationem , neque incensum ter in Missa solemnem , cum ei debeatur unica vice post offertorium ; nec quod sibi deferatur osculandus liber Evangelii : nisi sit Episcopus , nec minus , quod sibi competet jus celebrandi Missas Conventuales , aut Pontificales absente , vel impedito Episcopo , aut Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum in processionibus deferendi : nam hæc spectant ad Dignitates de Capitulo ; ut omnia suo Ordine fiant , & in illis se immiscere non debet , sed tantum præesse . *Pellegrin. prax. Vicar. loco supra citato n. 17. 18. & 19. Barbol. Decis. Apostol. collect. 715. n. 6. & collect. 253. n. 20. Sac. Cong. Episc. in Lancian. 8. Maii 1615.*

Deputatio autem Vicarii Apostolici , quæ Sede plena fieri solet per litteras Sac. Congr. tali est.

FORMULA VIII.

SUMMARIUM.

- 1 *Episcopus , cui fuit datus Vicarius Apostolicus , dicitur suspensus à jurisdictione .*
Dimissorias concedere , & Beneficia conferre sunt actus jurisdictionis , ibi .
Episcopo , cui datus fuit Vicarius Apostolicus , remanet facultas conferendi Beneficia , & dandi Dimissorias , nisi expressè auferatur , ibi .
- 2 *Episcopus nominatim suspensus , nec ordines , nec Dimissorias concedit .*
- 3 *Vicarius Apostolicus deputatus sede plena , examinat ordinandos .*
Exceptio firmat regulam in casibus non exceptis . Vicarius Apostolicus indicit concursum ad Parochiales , & eligit magis dignum , licet Episcopo sit reservata collatio ibi .
Prelatus Nullius non concedit Dimissorias , sed commendat mores studentium ibi .
Vicarius Apostolicus de jure concedit Dimissorias ibi .

» **R** Ev. Signore essendosi dalla Santità di Nostro Signore ordinato, che
 » si mandi un Vicario Apostolico al Governo della Chiesa di N. S.
 » è risoluto di deputar voi all' esercizio di quella Carica, colla provisione di
 » 200. scudi l'anno oltre gli emolumenti dell' Offizio, accesso, e recesso,
 » e decente habitatione nel Palazzo Episcopale, o altrove à spese di quella
 » Mensa, comunicandovisi à tal effetto col mezzo della presente tutte le
 » facultà solite à concedersi à i Vicarii Apostolici, eccettuatene però la colla-
 » tione de Beneficii, e la concessione delle lettere Dimissoriali. Ve lo
 » significo dunque, affincbe partiate quanto prima al possesso di detta cari-
 » ca, e Dio &c.

Al Vescovo.

” **H** Avendo la Santità di nostro Signore risoluto di deputare un Vicario
 ” Apostolico al Governo di cotesta Chiesa per le cause note à sua Bea-
 ” titudine, Io lo significo à V. S. affinche conformandosi ella come deve alle re-
 ” soluzioni della Santità Sua, si contenti di lasciare à D. N. N. Archidiacono di
 ” N. destinato à tal Carica, il libero Governo della sudetta Chiesa. Et il Sign. &c.

Al Capitolo.

” **H** Avendo la Santità di N. Signore risoluto per cause note à Sua Beatitu-
 ” dine di deputare un Vicario Apostolico al Governo di cotesta Chiesa,
 ” & essendosi à tal fine fatta elezione della persona del Sig. N. Io lo significo, e
 ” notifico alle SS. VV. acciocche glie ne diate il possesso; e gli prestiate insieme
 ” la dovuta obediienza. Tanto eseguiranno, e Dio &c.

ADNOTATIONES.

1. ECCEITUATENE ETC.

Ex hac clausula potest oriri dubium: an scilicet per eam Sac. Congregatio voluerit sibi reservare facultatem in rebus exceptis, cum de Episcopo nullam mentionem faciat? Et videbatur dicendum, quod sic: cum enim per deputationem Vicarii Apostolici, Episcopus dicatur suspensus à jurisdictione, inde sequitur, quod non possit Beneficia conferre, nec dimissorias concedere, quæ in jurisdictione consistunt, ut dicit Sayr. *de censur. lib. 4. cap. 4. num. 21.* At contrarium dicendum est: quia per dictam clausulam solum datur intelligi, totam jurisdictionem Episcopo non esse ablatam, nec in Vicarium Apostolicum translantam, & partem jurisdictionis exceptam (Papæ sive Congregationi expressè non reservatam) Episcopo remanere, ut distinguendo suspensum à jurisdictione universaliter, à suspensio à jurisdictionis parte docet Sayr. *loco citato circa finem*, & quoad collationem Beneficiorum, jam decisum fuisse testatur Nicol. *Lucubr. can. lib. 1. tit. 28. quest. 8.* Et quoad litteras Dimissoriales patet ex eo, quod cum Episcopus non remaneat suspensus à collatione, & administratione ordinum, certum est, quod dum potest ordinare,

Form. Monacelli Pars II.

poterit quoque subditos ad alienum Episcopum dimittere ut ab eo ordinentur, cum ejusdem potestatis sit ordinare, & litteras Dimissorias concedere, Rot. *coram Seraphin. dec. 985. num. 3.* Barbof. *de offic. Episc. alleg. 7. num. 4.* Ciarlin. *contr. 220. num. 101.*

2 Quicquid esset si Episcopus reperiretur ab officio suspensus, & propter aliquam censuram nominatim denunciatus; tunc enim, nec ordines conferre, nec Dimissorias concedere posset Piasec. *praxi par. 1. c. 1. art. 2. n. 19.* Barb. *d. allegat. 7. n. 5.* Pirhin. *in jus can. lib. 1. tit. 11. num. 55.* Biff. *hierurg. lit. D. verb. Dimissoriae literæ §. 12.* & licet Passerin. *in cap. cum nullus quest. 2. art. 1. num. 136. de temp. ordin. in 6. teneat*, quod Episcopus suspensus, ratione censure à collatione ordinum, possit suis subditis Dimissorias concedere, ejus tamen opinio non videtur tuta nec sequenda: nemo enim plus juris in alium transferre potest, quam sibi competere dignoscatur *cap. nemo 79. de regul. jur. in 6.* Barb. *axiom. 160. num. 1. & 2.*

3 Verum tamen iudicio, quod Vicarius Apostolicus possit, imò debeat examinare ordinandos, & dimittendos, & recognoscere illorum idoneitatem, mores, & Titulum ad quem promoveri cupiunt, & cætera requisita, ad præscriptum Sac. Canonum, & Concilii Trid. cum hoc sit quid diversum à concessio-

Y ne

ne Dimissorialium : etenim cum fundatam habeat intentionem super exercitio jurisdictionis Episcopalis , tam contentiosæ , quàm voluntariæ , & excipiantur tantummodò duo casus , videlicet Beneficia conferendi , & litteras Dimissorias ad ordines conferendi ; talis exceptio firmat regulam in contrarium in casibus non exceptis *l. quæstum §. denique Neratius de fund. instruct. glos. in cap. Dominus 32. quæst. 7.* Unde sicuti ad ipsam Vicarium spectat indicere Concursum ad Parochiales , & eligere magis idoneum , licet Episcopo sit reservata collatio Beneficiorum , & Parochialis vacet in mense Episcopi Nicol. *Lycubr. can. lib. 1. tit. 28. dict. quæst. 8.* & probant aliæ auctoritates , & Decreta à me allegata *part. 1. tit. 4. annot. ad form. 16. num. 3.* & sic alius eligit , & alius confert : ita nè promo-

veantur indigni , ipse approbare illos debet , & Episcopus dimittere : eo modo quo Prælati inferior nullius , approbat , & commendat mores , & requisita subditorum , & Episcopus Vicinior eisdem , vel ordines confert vel Dimissorias concedit , Nicol. *in Flosc. verb. Dimissoria num. 4. & in verb. Nullius num. 4. Sacr. Congr. Concilii in Nullius seu Menerbinen. 30. Maii 1699. ad 3.* Præsertim verò , quia Vicar. Apostolicus nisi obstaret illa exceptio in litteris suæ commissionis opposita , posset etiam Dimissorias concedere *cap. iis cui junct. glos. de election. in 6.*

Deputatio autem ejusdem Vicarii , quæ fit Sede vacante , per litteras prædictæ Sacr. Congregat. Episcop. & Regular. solet concipi modo sequenti .

F O R M U L A I X.

Foris.

Al Rev. Sig. Il Sig. Canonico Diego Balducci Vicario Apostolico . Fermo .

Intus

» **R**EV. Sign. La Santità di N. Signore per motivi noti alla di Lui somma prudenza , si è degnata di deputar voi con titolo di Vicario Apostolico al Governo di coteſta Chiesa Arcivescovale di Fermo vacante , con tutte le necessarie , & opportune facultà solite , emolumenti , e prerogative , eccetto quella di conferire i Beneficii , e concedere le lettere Dimissoriale ali promovendi agl' ordini . Non mancherete per tanto di corrispondere colla dovuta applicazione , alla grazia che la Santità sua si degna compartirvi , & il Sign. Dio vi prosperi . Roma 25. Febr. 1699.

Al piacer Vostro .

Il Cardinal di Carpegna .

M. Arcivescovo d'Atene Segretario .

Et sequitur alia Epistola scripta Capitulo in qua injungitur , ut deputatum in Vicarium Apostolicum recognoscant , eique pareant .

Et sic pro Beneficiis , & litteris Dimissorialibus ad ordines obinendos , durante vacatione Sedis Episcopalis , recurrendum erit ad Sedem Apostolicam .

De-

Deputationis Visitatoris Apostolici
sede plena per Breve.

FORMULA X.

SUMMARIUM.

- 1 Papa est Episcopus totius Orbis, & Ordinarius Ordinariorum, & illorum Judex.
Papa concedens aliis jurisdictionem, eandem sibi reservat, & majorem, ibi.
- 2 Visitatores Papa deputat propter pigritiam, & negligentiam Praesulum.
- 3 Visitator quando possit à visitatis exigere juramentum, ostenditur.
- 4 Visitator Apostolicus in visitatione, quae inquirere, & investigare debeat, demonstratur usque ad n. 24.
- 5 Episcopus tenetur pascere oves proprias triplici pabulo, ibi.
- 6 Canonici, & Presbyteri Ecclesiae Cathedralis possunt compelli ad audiendam lectionem Canonici Theologi.
Canonicus Theologus gaudet vacationibus ad instar Lectorem Universitatis, ibi.
- 7 Episcopus non potest suppressere Beneficia perpetua.
Episcopus potest Curam Animarum toti Capitulo incumbentem certae personae de consensu Capituli adnectere, ibi.
- 8 Episcopus in cathedrali debet curare ut fiat inter Canonicos distributio ordinum ad formam Concilii.
- 9 Canonici Cathedralium absque Indulto Apostolico, non possunt in recitatione Divini Officii à Calendario discedere.
- 10 Electio Patroni principalis debet fieri servata forma Decreti Sac. Congregat. Rit. quod assertur, & num. 11.
- 12 Electio Patroni non confirmatur à Sac. Congreg. Rit. ex solo motivo

devotionis, sed ex aliis causis hic recensitis.

- 13 Vicarius Capitularis eligi potest, etiam si sit electus novus Episcopus donec non capiat possessionem.
Plura observanda, & advertenda in electione Vicarii Capitularis proponuntur.
- 14 Vicarius Capituli quae possit facere, vel non ostenditur.
- 15 Canonici non possunt abesse à residentia tempore quadragesimae, & aliarum festivitatum, nec à Diocesi aliis temporibus discedere sine licentia Episcopi.
- 16 Commissarii R. Fabricae S. Petri de Urbe, quomodo se continere debeant in executione, & exactione legatorum piorum indicatur.
- 17 Onera missarum, quae fuerunt acceptata per viam Contractus, si redditus assignati diminuantur, reductio non fit à Sac. Congr. Concilii, sed officio Judicis.
- 18 Consuetudo, quae est nutritiva peccati excusat à poena temporali, non autem aeternali.
- 19 Abusus solvendi pecuniam pro licentia deferendi sclopum venatorium in Curia Episcopi est Canonibus injuriosus.
- 20 Renunciatio Monialium fieri non potest coram Vicario pro gubernio earumdem deputato.
Moniales debent omnes sumere cibum in refectorio.
- 21 Regulares visitati super quibus rebus sint interrogandi, indicatur.
Regulares non possunt dimitti à Claustro de licentia Superioris praetextu subveniendi Parentibus, ibi.
Regulares non possunt ministrare sacramenta hospitantibus infirmis, neque eos si decedant sepelire sine Parochi licentia, ibi.
Religiosi Ordin. Min. S. Francisci non possunt habere, neque retinere legata perpetua missarum, nec alia assignamenta certa, nec pecunias contractare, aut bona administrare, ibi.

- 22 Beneficiati omnes tenentur solvere taxam in dictam pro manutentione Seminarium etiam si sint Prælati domestici Papæ.
- 23 Visitator, qui habet facultatem visitatos corrigendi, potest deponere, & privare Beneficiatos præ via causæ cognitione.

Clerici, qui recusant se subicere visitationi personali possunt cogi censuris.

24 Papa dans facultatem confirmandi statuta, semper intelligitur (quavis non exprimat) data cum clausula Dummodo non sint juri contraria, & illicita.

C L E M E N S PP. XI.

» **V**EN. Fr. salutem, & Apostolicam Benedictionem. Onerosa Pastoralis Officii cura, nullo licet meritum nostrorum suffragio nobis ex alto commissa postulat, ut ad vigilantie nostræ partes sedulo intendamus, per quæ Ecclesiarum, & locorum piorum quorumlibet, nec non personarum in eis Altissimo famulantium prospero felique statu, & directione opportunè provideatur, prout conspiciamus in Domino salubriter expedire: Cupientes itaque ad Animarum salutem Civitatem, & Diocesim N. ac tam Cathedralē, quam aliasillarum Ecclesias, Monasteria, & loca pia visitari Motu proprio, & ex certa scientia, ac matura deliberatione nostris deque Apostolicæ potestatis plenitudine. Fraternalitati tuæ, de cujus singulari pietate, honoris Domus Dei, zelo, prudentia, doctrina, ac rerum agendarum usu plurimum in Domino confidimus per præsentem committimus, & mandamus, ut tam Cathedralē, quam Collegiatas, Parochiales, & alias quascumque Civitatis, & Diocesis hujusmodi Ecclesias, ac tam Virorum, quam Mulierum Monasteria, Domus, Conventus, & alia regularia loca etiam Cisterciens. S. Antonii Viennen. S. Joannis Hierosolymitani, Societatis Jesu, aliorumque quorumvis Ordinum, Congregationum, & Institutum Regularium, etiam necessario exprimen. Hospitalia quoque, & loca pia quæcumque, eorumque Capitula, Conventus, Universitates, Collegia, nec non Archiconfraternitates, Confraternitates etiam laicorum, & personas tam laicas, quam Ecclesiasticas sæculares, & regulares cujusvis gradus, & conditionis existant, semel tantum auctoritate nostra Apostolica visites, cum facultate, mandata, & præcepta quæcumque necessaria, & opportuna in prædictis locis visitandis illis in rebus, quæ visitationis hujusmodi præparationem, statum, progressum, & executionem concernunt, decernendi, faciendi, eaque exequi jubendi, personas quascumque, tam Ecclesiasticas sæculares, quam cujusvis Ordinis regulares, nec non etiam laicas pro rebus, & negociis, ad visitationem hujusmodi pertinentibus ad te vocandi, & ad personaliter coram te comparandum citandi, opportunisque juris, & facti remediis compellendi, similes item personas quascumque, & tanquam principales, & tanquam testes quoad alios examinandi, ut veritati testimonium perhibeant admonendi, ac etiam cogendi, juramenta eis deferendi, & ab eis exigendi, & recipiendi ad Sac. Canonum præscriptum, & recusantes per censuras Ecclesiasticas; aliasque penas etiam temporales tibi bene visas compescendi, ac in personarum visitandarum hujusmodi statum, formam, regulas, Instituta, regimen, statuta, consuetudines, vitamque, ritus, mores, disciplinam, doctrinam, & idoneitatem singularum personarum, conjunctim, vel divisim, ac tam in capite, quam in

» mem.

„ membris: nec non circa Divinum cultum religiosam functionem, Ecclesia-
 „ rum decorem, fructuum, & introituum dispositionem, regularem tam Vi-
 „ rorum, quam Mulierum observantiam, aliaque omnia, & singula ad actum
 „ huiusmodi Visitationis quomodocunque pertinentia *diligenter inquirendi*,
 „ & ad hunc effectum quaecunque illorum Archivia, Bibliothecas, librorum-
 „ que, quæ in illis continentur documenta, Instrumenta autentica, scripturas
 „ libros rationum dati, & accepti, computa, & ratiocinia perlustrandi, inspi-
 „ ciendi, perscrutandi, præsertim verò Sacras Reliquias, & quibus ipsæ Reli-
 „ quæ, nec non Sanctiss. Eucharistiæ Sacramentum, & res ad alia Sacramen-
 „ ta Ecclesiastica pertinentes continentur, Sacra vasa, Thecas, Tabernacula,
 „ nec non indumenta, ornamenta, & Instrumenta, utensilia, & suppellectilia
 „ Ecclesiastica etiam pretiosa diligenter inspiciendi, & ad prædicta exhiben-
 „ da quascunque personas cogendi, & compellendi, ac in præmissis omnibus
 „ & singulis quacunque correctione, emendatione, reformatione indigere
 „ cognoveris, *corrigendi*, emendandi, reformandi, mutandi, ac etiam de novo
 „ condendi, *condita* Concilii Trid. Decretis, ac Constitutionibus Apostolicis
 „ non contraria *confirmandi*, abusus quoscunque tollendi, bonas, & laudabiles
 „ institutiones, ac in primis Divinum cultum, Ecclesiasticam disciplinam, & ob-
 „ servantiam regularem ubicunque excederint modus congruis restituendi, &
 „ reintegrandi, si aliquos in aliquo delinquentes repereris, & juxta Canonicas
 „ Sanctiones, ac Regularia Instituta huiusmodi puniendi, & castigandi, man-
 „ data, decreta, statuta, & Ordinationes executioni demandandi, ac custodiri,
 „ & observari præcipiendi, etiam absque eo, quod præsentibus exhibere tenea-
 „ ris, non aliter quam in unica Cancellaria registrandas, necnon cum facultate
 „ absolvendi ab omnibus casibus Episcopo, ac etiam nobis, & Sedi Apostolicæ
 „ reservatis etiam in Bulla Cœnæ Domini contentis, quoad præterita tantum,
 „ & à die datæ præsentium, & quoad hæresim, dummodò non habeant compli-
 „ ces, neque confocios, hancque facultatem communicandi duobus Sociis Pres-
 „ byteris. Præterea cum facultate etiam Pontificalia Officia in Civitate, &
 „ Diœcesi prædictis durante illarum inibi Visitatione exercendi, eisdemque per-
 „ sonis Ecclesiastica Sacramenta administrandi. Itemque procuracionem ad
 „ S. Canonum, & Concilii Trid. præscriptum à Capitulis, Conventibus, Uni-
 „ versitatibus, Collegiis, & personis visitatis huiusmodi, ac vesturas Equorum,
 „ tam à Ven. Fr. Episcopo N. quam à Clero exigendi, demumque omnia alia,
 „ & singula, quæ huiusmodi Visitationis negotium, ulteriorem progressum,
 „ executionem, & in ea facta, & facienda mandata, Decreta, statuta, & Ord-
 „ nationes concernunt, & concernent, seu ad ea quomodolibet spectant, &
 „ spectabunt faciendi, gerendi, exequendi, mandandi, & ordinandi: Contradi-
 „ ctioresque, ac tibi in præmissis inobedientes, & rebelles, eisque auxilium, con-
 „ silium, vel favorem, publicè, vel occultè, directè, vel indirectè quomodoli-
 „ bet præstantes, per suspensionis, ac etiam privationis Beneficiorum, & Offi-
 „ ciorum Ecclesiasticorum, aliasque pœnas Ecclesiasticas, & temporales, etiam
 „ emancipationis in Carcerem, & Censuras, aliaque opportuna juris, & facti
 „ remedia, appellatione postposita compescendi, auxiliumque brachii Sæcu-
 „ laris, si opus fuerit invocandi. Mandantes propter eà omnibus, & singulis ad
 „ quos spectat, & pro tempore spectabit, ut tibi in præmissis promptè pareant
 „ *Monacelli Form. Pars II.*

» & obediant, alioquin sententias, sive penas quas ritè tuleris, seu statueris
 » in rebelles ratas habebimus, & faciemus auctore Domino usque ad satisfac-
 » tionem congruam inviolabiliter observari, non obstantibus Constitutioni-
 » bus & Ordinationibus Apostolicis, necnon Ecclesiarum, Monasteriorum,
 » Hospitalium, Ordinum, Congregationum, Militiarum, Confraternitatum,
 » & aliorum piorum locorum hujusmodi etiam Juramento, confirmatione
 » Apostolica, vel quavis firmitate alias roboratis statutis, & Consuetudinibus,
 » privilegiis quoque, Indultis, exemptionibus, & litteris Apostolicis illis &
 » cuivis illorum, ac Superioribus, & personis eorum quomodolibet concessis,
 » confirmatis, & innovatis. Quibus omnibus, quibuscunque sint concepta
 » verborum formis, & tenoribus, quos presentibus pro expressis haberi volu-
 » mus, specialiter, & expressè, ac latissimè ad effectum prædictum derogamus,
 » ceterisque contrariis quibuscunque. Datum Romæ apud S. Petrum
 » sub Anulo Piscatoris die 21. Februarii 1705. Pontificatus nostri Anno V.

F. Oliverius.

ADNOTATIONES.

1. **AUCTORITATE NOSTRA APOSTOLICA VISITES.** Quia Papa est Episcopus totius Orbis, & Ordinarius Ordinariorum, & illorum Judex, & Præses, ut ajunt Leo *Thes. for. Eccles. part. 2. cap. 1. num. 5.* Barbof. *de Jur. Eccles. univ. lib. 1. cap. 2. n. 13. 14. & 15.* & concedendo aliis jurisdictionem, & potestatem, eandem sibi reservat, & majorem prout notant Canonistæ *in c. dudum 14. de præb. & dignit. in 6. & præsertim Barbof. num. 2. 3. & seqq.* & Passerin. *num. 9.* idè cum sibi pro bono Ecclesiarum expedire videatur, deputat Visitatores, vel per Breve, vel per litteras, & organum Sac. Congr. Episcoporum, & Regular.

2. Visitatores hujusmodi dati solent propter pigritia Episcoporum, qui negligunt Officium Pastorale adimplere; vel propter litem, & dissensiones, quas Episcopus habet cum Capitulo, ac etiam propter alios prudentiales respectus, qui respiciunt bonum Ecclesiæ, & populorum: quæ deputationes si frequentiores, & aliquando etiam generales pro aliqua Provincia essent, uberioribus quoque fructus exinde provenirent. Fortè sunt aliqui Præfules, qui rarè perse ipsos visitant; alii visitant non ut inquirent, videant, & doceant populum, illumque retrahant ab excessibus, in fide orthodoxa, sanaque

doctrina, & probatis moribus conservent; Ecclesiarum, locorumque piorum statum spiritualiter, & materialiter probe disponant, dispositumque asservent; sed quandoque ad saturandæ cupiditatis affectum officium visitationis impediunt, *Extravag. commun. de pæn. cap. un. & ut videantur hominibus visitantes, obsequia recipiant, & solatium, & hinc redundant vitia, & disciplina perit: totum replent urticæ, & operiunt super faciem vineæ spinæ, ut de his Pastoribus loquendo dixit Salomon Prov. 24.*

3. **AD SACR. CANONUM PRÆSCRIPTUM.** *Text. in cap. Romana sine de Cons. in 6.* vult quod in visitatione, non exigatur à visitatis juramentum, inquit -- *Sanè hujusmodi impensurus officium, proposito verbo Dei, querat de vita, et conversatione ministrantium in Ecclesiis, et locis aliis Divino cultui deputatis, ac cæteris, quæ ad officium ipsum spectant, absque coactione, & exactione qualibet juramenti &c.* At quia sine juramento referuntur Visitatori aliqua corrigenda, tunc poterit pro meliori verificatione super illo particulari exigere juramentum, ut observat, & docet *Gloss. in dist. cap. Romana verb. coactione, et post Gloss. Piafec. præ. Episc. par. 2. cap. 3. ar. 8. de visitat. Exemptor. num. 6.* non ut instituatur judicium, sed ut delinquens corrigatur, prout respondit *S. Congr. Concilii Cardinali de*

Castro 7. Junii 1590. lib. 7. lit. pag. 192. & hoc est, quod hic Papa mandat per clausulam supradictam.

4. **DILIGENTER INQUIRENDI.** Multa Visitator Apostolicus inquirere debet, quæ ex Ventrigl. in prax. part. 2. annot. 24. §. 1. & aliis Auctoribus, qui tractatus de Visitatione ediderunt uberius haurienda relinquo: Ego enim juxta morem, & institutum operis pauca selectiora, & utiliora carpento, eum inquirere debere censeo.

5. Primò, an Episcopus pascat oves triplici pabulo, nempe veritatis verbo, vitæ exemplo, & temporali subsidio cap. Archidiaconus 85. dist. Gaballin. in Gloss. ad const. Egid. lib. 4. cap. 25. nu. 7. an faciat residentiam, & ejus famuli, & familiares sint bonis moribus præditi: an exigat procuracionem visitando Civitatem, & an tempore debito exerceat Pontificalia, & Ecclesiam frequentet. Completa autem visitatione illum seorsum moneat, & paternaliter, urbaneque corrigat, quatenus in gubernio notabiliter defecisse repererit, prout faciendum docet Graff. decis. aur. par. 2. lib. 3. cap. 27. num. 32. & recordaretur, quod aut nullus, aut rarus est, qui omnia habeat, quæ habere debet Episcopus, ut ait D. Hieronymus in Dialogo adversus Pelagian. lib. 1.

Secundò an parochi, & aliis Animarum Rectores doceant omnibus diebus Dominicis, & aliis festis diebus, doctrinam Christianam debito modo, & Concionatores servant monita Papalia contenta in Epistola enciclica Sac. Congregat. Concilii jussu Innoc. XI. expedita 6. Julii 1680. & quam retuli part. 1. in Appendice pag. 320.

6. Tertio, an in Cathedrali reperiantur erectæ Præbendæ pro Theologo, & pro Penitentiario, & an primus, & secundus adimpleat per se ipsum Officium suum, ut Concilium Trident. & Decreta Sac. Congregationum mandant, & si inveniat, quod Canonicus Theologus lectionem non faciat, ex quo Auditores asserat non habere, Decreto compellere poterit Canonicos, & alios Presbyteros ejusdem Ecclesiæ ad audiendum lectionem, prout compelli posse declaravit

Congregat. Concilii 11. Julii 1620. teste Ventrigl. in prax. part. 2. annot. 24. §. 1. num. 55. cum aliis per me allegatis par. 1. tit. 2. annot. ad form. 5. num. 8. & 9. Gaudet autem Theologus vacatione a lectione Sacræ Scripturæ in diebus, & temporibus, quibus gaudent Doctores Universitatum, scilicet à festo S. Thomæ Apostoli usque ad diem post Epiphaniam, à Dominica Septuagesimæ ad primam Dominicam Quadragesimæ, à Dominica Palmarum, ad totam octavam Paschatis, à Festo S. Joan. Baptistæ ad diem 5. Novembris, ita respondit Sac. Congreg. Concilii in Assisen. 24. Januarii 1626. lib. 98. pag. 350.

7. Quarto, an Episcopus Beneficia perpetua Ecclesiastica suppresserit, & extinxerit præterquam in casu permissio à Concilio Trident. sess. 24. cap. 15. nam suppressio, & extinctio Beneficiorum cedit in diminutionem Divini cultus, ideoque exigat causam præcisè necessariam, & evidentem Ecclesiæ utilitatem, de qua constare debet, adhibito consensu Capituli aliàs non tenet Rot. coram Gregor. dec. 483. Ubi Add. num. 8. & coram Cavalery. decis. 439. per tot. Lotter. de re benefic. lib. 1. quæst. 28. num. 80. & seqq. ubi dat modum articulandi diminutionem reddituum, Corrad. prax. benefic. lib. 2. cap. 8. à num. 11. ad 58. imò Episcopus Beneficia perpetua in titulum collativa, non potest reducere ad manualitatem, ut respondit nuper Sac. Congregat. Concilii in Cæsaraugustana 14. Novemb. 1705. Possit tamen vigore cap. 7. sess. 7. reform. Curam Animarum toti Capitulo Cathedralis incumbentem per viam unionis perpetuæ in certam personam, seu Dignitatem ejusdem Ecclesiæ adnectere, consensu Capituli interveniente, ut declaravit eadem Congregat. in Compsana 1. Julii 1647. lib. 18. pag. 344.

8. Quintò, an in Cathedrali reperiantur facta distributio Ordinum: Nam Episcopus debet omninò præscribere, quibus præbendis quisque ordo annexus esse debeat, ita tamen, ut dimidia pars Sacerdotes sint, cæteri verò Diaconi, & Subdiaconi ad præscriptum Concilii Trident. cap. 12. sess. 24. prout rescripsit Congregatio Episcopo Assisen. 6. Mar-

tii 1638. lib. 15. pag. 678. Et in Legionen. eodem anno respondit -- Episcopum debere ad distributionem Ordinum juxta formam cap. 12. sess. 24. de reform. cum consilio sui Capituli, quam primum procedere, & obtinentes Canonatus, infra annum Ordines requisitos juxta distributionem faciendam compellere ad suscipiendos Ordines Sacros lib. 15. pag. 679.

9. Sextò, an Canonici deferant insignia, quo indulto, & à quanto tempore, & si inveniatur propria auctoritate assumpsisse, prohibeat illa deferri, ut monet Ventrigl. loco supra citato num. 52. Et an in recitatione Divini Officii in Choro observent rubricas generales Breviarii: vel potius, absque Indulto Sac. Congregat. Rituum, assumant, & recitent Officia alicujus Sancti, vel Octavæ, Diocesi, & illi Clero non concessa: etenim si hoc facerent, illicitè facerent, etiam si auctoritas, & permissio Episcopi intercederet: quoniam locorum Ordinarii tam Sæculares, quàm Regulares, non possunt addere Kalendariis etiam propriis (quod idem est, ac mutare Kalendarium Romanum) Sanctorum Officia, nisi ea dumtaxat, quæ Breviarii Romani rubricis, vel Sacræ Rituum Congregat. seu Sedis Apostolicæ licentia conceduntur, sub pœna, quod non fiat satis obligationi recitandi Divinum Officium, & consequenter non faciendi fructus suos Beneficiorum, ut referendo Decretum de anno 1628. emanatum & Rubricis Breviarii nunc addito, tradit Gavant. in commentar. rubr. Brev. sect. 1. cap. 5. titul. 2. num. 9.

10. Circa verò Officium Patroni principalis alicujus loci, quod fieri permittitur sub ritu duplici primæ classis, ut idem Gavant. docet sect. 3. cap. 12. num. 1. erit advertendum, quod si reperitur electus post annum 1630. debent concurrere requisita Decreti ejusdem Congregat. Rituum ab Urbano VIII. approbati, quod per extensum refert idem Auctor in loco mox citato sub num. 2. & est sequens.

DECRETUM

Super electione Sanctorum in Patronos a Sac. Rituum Congregat. de ordine S. D. N.

URBANI PAPÆ VIII.

Emanatum die 23. Martii 1630.

„ SACR. Rituum Congregatio annuente Sanctiss. D. N. in Electione Patronorum mandavit infrascripta in posterum servari debere, declarans, quod aliter facta electio, nulla sit ipso jure.

„ Primò, quod eligi possint Patronos ii solum, qui ab Ecclesia universalis titulo Sanctorum coluntur, non autem Beatificatorum dumtaxat.

„ Secundò quod de Patrono Civitatis electio fieri debeat per secreta suffragia à Populo mediante consilio generalilius Civitatis, vel loci, non autem ab Officialibus solum, & quod accedere debeat consensus Episcopi, & Clericali loci.

„ Idemque servari debeat in Patrono Regni, qui pariter eligi debeat per secreta suffragia à populo singularium Civitatum Provinciarum.

„ Et quod Representantibus Regnum, Civitatem, vel Provinciam, nulla comperat facultas eligendi Patronos, nisi ad hoc habeant speciale mandatum, & ulterius interveniat consensus Episcopi, & Cleri dictarum Civitatum.

„ Et Tertio, quod causæ electionis novorum Patronorum debeat in Sac. Congregatione deduci, & ab ea examinari, ac demum causa cognita ab eadem Congregatione approbati, & confirmari.

Et

Et ne præmissorum ignorantia ullo
quam tempore possit allegari, eadem Sac. Rit. Congregat. supradictum
Decretum imprimi, & publicari mandavit.

11. Hoc Decretum, quod referunt etiam Nicol. Lucubr. can. lib. 3. tit. 45. de relig. Sanct. num. 5. Pignatell. consult. 78. n. 1. tom. 4. est in yiridi observantia: nam recurrentibus Universitatibus ad Sac. Congreg. Rituum pro approbatione electionis in Patronum alicujus Sancti, si preces dictis requisitis sunt destitutæ referri solet: *Doceant de servato Decreto Urbani VIII.* prout non semel vidi; *vel pro concessione servata forma Decreti Urbani VIII.* Aliis verò, quæ in electione, requisita Decreti observarunt, & locus non est celebris notæ conceditur approbatio cum clausula: *dummodò alium principalem Patronum, seu Protectorem non habeant*, ut in una *Mazzarien.* 30. Martii 1697. *pro Universitate Castri Veterani*, & in alia *Lycien.* 11. Julii 1699. *pro Universitate Terræ Monteroni.*

12. His præcognitis, edoceatur Clerus, quod electio in Patronum non debet fieri ex solo motivo devotionis, sed vel quia loci primus Episcopus fuit, vel quia ibi corpus humatum reperitur, vel quia oriundus, & Civis fuit, vel quia in necessitatibus mirabiliter Populum protexit, & adjudit, vel tandem ob alias similes, & congruentes causas, quæ in Concilio Universitatis exprimi debent, Gavant. *dict. sect. 3. dict. cap. 12. num. 1. Sac. Congreg. Rit. in Alexanen.* 6. Septembris 1698. Item quod in hujusmodi Patronorum electione, fieri non debent promissiones servandi diem festum Patroni electi tanquam de præcepto, etiamsi ab Ecclesia universali tali sub ritu non colatur: nam has promissiones, & vota Congregatio non admittit, nec approbat, sed rejicit, & tantum ex devotione servari posse concedit, ut respondit *in Theatina* 15. Martii 1698. pro Clero, & Populo nonnullorum oppidorum, & sæpe alibi, prout retuli in *annot. a form. 1. tit. 13. n. 15.*

13. Septimò, de electione Vicarii Capitularis, scilicet an fiat per vota secreta prout expedit fieri, ut dixi *in 1. parte*,

& circa eam edoceatur Capitulum. Primò, Quod Vicarius potest eligi etiamsi statim defuncto Episcopo Canonici certò sciant novum Episcopum electum, & præconizzato, aut ab alia Ecclesia translatum fuisse: nam donec novus Episcopus literas Apostolicas non expediverit, & illarum vigore possessionem Episcopatus non fuerit adeptus, sedes dicitur vacans, ut de communi tradunt *Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloss. 15. §. 2. n. 87. & 88. Barbof. de Offic. Episc. alleg. 65. n. 161. Ventrigl. in prax. par. 2. annot. 15. §. 2. n. 60.* & in terminis electionis Vicarii *Sac. Congr. Episc. in Ifernien.* 6. Febr. 1699. Secundò, Quod eligendus debet esse Doctor publicæ Universitatis approbatæ *Sac. Congr. Concilii in Montis Regalis* 19. Dec. 1626. Tertiò, Quod in electione sunt preferendæ Dignitates, & Canonici quatenus sint idonei, Canonico Coadjutori, ut respondit *ead. Congr.* 14. April. 1685. *lib. 35. f. 37.* Quartò, Quod si electio non concludatur in tempore à Concilio Trid. præscripto *cap. 16. sess. 24.* sit devolutio ad formam Conciliaris Decreti, tam in casu negligentia, quàm in casu dissensionis, *ead. Congr. in Aquilana* 10. Octobris 1605. *lib. 28. fol. 195.* Quintò, Quod si in electione, duo Canonici Doctores habuerint vota paria, neutrum esse Vicarium legitimum, & electio propterea devolvatur ad Metropolitanum juxta dispositionem Concilii, ut respondit *d. Cong. in Vercell.* 12. Martii 1611. *lib. 117. pag. 768.* Sextò, Quod si Ecclesia suffraganea vacans careat Capitulo, electio, seu deputatio Vicarii pro illius administratione, spectat ad Capitulum Metropolitanæ Pastore carentis, non autem ad antiquiorem Episcopum Suffraganeum, non obstante Synodo Provinciali, ut declaravit *ead. Congreg.* 28. Augusti 1683. *confirmata* 14. Aprilis 1685. *lib. 35. fol. 195.* Septimò, Quod electio fieri non debet, nec potest si Vicarius Episcopi defuncti missus fuerat à Papa, vel Sac. Congreg. Nicol. *in Flosc. verb. Vicarius Capitularis n. 58.* si verò Cathedralis Ecclesia exempta, & S. Sedi immediatè subjecta careat Capitulo, ut est Ecclesia seu Episcopatus Portuen. propè almam Urbem, tunc videtur, quod deputatio Vicarii Capitularis in casu Vacationis Sedis non pertineat

neat ad propinquorem Episcopum juxta dispositionem *Concilii Trident. sess. 24. c. 16. de reform.* sed consulenda sit Sancta Sedes, quia Episcopo Viciniori devolvitur electio (ut Concilium disponit) in casu negligentiae Capituli: at quando Ecclesia Capitulo caret, casus est omissus à Concilio, quod comprobatur à stylo dicte Diocesis, in qua quoties occurrit vacatio, Episcopus Vicinior non se ingerit in deputatione Vicarii, sed Ecclesia remanet sub regimine Eminentissimi Urbis Vicarii, quia est in districtu Urbis, usque dum novus Episcopus Ecclesiae possessionem capiat.

14. Item quoad potestatem. Primò, Quod Vicarius Capituli non succedit in potestate literarum executorialium, quæ dantur personæ Episcopi, si conferunt potestatem, quæ non concurret cum potestate juris communis: vel dic quod Capitulum succedit solum in competentibus Episcopo jure communi, & non jure speciali, *Grass. decis. aur. part. 2. lib. 3. cap. 27. num. 21.* Secundò, Quod potest exequi literas Sacr. Congregationum, Episcopo defuncto directa, & non executas, præfertim in rebus jurisdictionalibus sub nomine Officii directas, juxta declarationes *Sacr. Congreg. Episc. & Regular. in Orient. 29. Novemb. 1600. in Alessanen. 10. Aprilis 1615. & in Tranen. 26. Januarii, & in Neapolitana 10. Februarii 1604.* non tamen literas Apostolicas expeditas in forma dignum, & Episcopo defuncto directas *Sacr. Congreg. Concilii in Cameracen. 2. Augusti 1631.* neque dispensationes matrimoniales, pro quibus solet frequenter concedi facultas ab eadem Congregatione, prout illam tribuit *in Guardien. in Portugalia 18. Aprilis 1693. & in Abellinen. 11. Januarii 1704.* Tertio, Quod non habet facultatem, quam habet Episcopus in casibus Bullæ Gregor. XIV. & ideo non potest cognoscere super extractione à loco immuni, sed spectat ad Episcopum Vicinorem *Sacr. Immun. in Verzellen. 9. Novemb. 1650. lib. 4. Decr. Paul. pag. 125. à tergo:* neque concedere licentiam Judici laico exhumandi Cadaver à loco immuni pro facienda recognitione *eadem Sacr. Congregat. in Spolitana 11.*

Maii 1683. lib. 3. Decret. Alt. pag. 176. Quarto, Quod propter suam absentiam ad modicum tempus potest substituere; monitoria ad finem revelandi, & excommunicationes decernere, à casibus Episcopo defuncto reservatis absolvere, quoties Capitulum hanc ei in specie facultatem concesserit, examinare, & approbare Confessarios, habet jurisdictionem in Canonicos, contra quos procedere potest sine Adjunctis, quoties Capitulum non sit exemptum, & adveniente Parochialium vacatione, concursus instituire, Oeconomos deputare, & alia facere, quæ vigore *cap. 18. sess. 24. pertinent ad Episcopum, juxta declarationem Sacr. Congregat. Concilii 11. Septembris 1600.* Quintò, Quod infra annum potest dare facultatem Episcopo extero exercendi in Diocesi Pontificalia, & post annum à die vacationis Sedis Episcopalis, conferendi etiam Ordines Quirant. *in Summ. Bullar. vers. Capitulum Sede Vacante vers. undecimo quæro, Garc. de benef. part. 5. cap. 7. num. 93. vers. quinta. Nicol. in Flosc. verb. Vicarius Capitularis num. 68. vers. tertio, dare Ventrigl. in prax. part. 2. annot. 15. §. 2. num. 51. Sacr. Congregat. Concilii in Brixien. 16. Maii 1705.* Sextò, quod Seminarium absque consilio Deputatorum (quos remove non potest) administrare, nec gubernium, aut taxam mercedis, & alimentorum variare non valeat, *Sacr. Congregat. Concil. in Salernitana 31. Augusti 1606. lib. 87. pag. 678.* Septimò, Quod poenæ, & multæ pro delictis etiam gravibus ab Episcopo defuncto non exactæ, vel ante obitum locis piis non applicatæ, non possunt Sede Vacante à Capitulo, seu illius Vicario Capitulari, ad favorem reorum reduci, seu minui, ut respondit *Sacr. Congregat. Concil. in Ripana 18. Aprilis 1654. lib. 19. pag. 336.*

15. Octavò, inquirat an Canonici habeant distributiones, & de illis participant absentes, & an discedant à residentia tempore Quadragesimæ, & aliarum festivitatum solemnium absque licentia Episcopi: si hæc enim in Capitulis visitatis contigerint, debet prohibere,

bere, ut præter allegatos in annot. ad form. 2. tit. 13. nu. 63. admonet Pac. Jord. elucubr. lib. X. tit. 40. num. 73. verb. attamen ubi assert plura Decreta Sac. Congr. Concilii, moneatque licentiam Episcopi non tantum exigi debere in majoribus anni festivitibus ut licite abesse valeant à Choro: sed etiam aliis anni temporibus, quoties Canonici abesse velint extra Diocesim juxta aliam ejusdem Congregationis declarationem, quam Pac. Jord. loco mox citato refert, & authenticas penes se retinuisse testatur, quæ est tenoris sequentis -- *Sacr. Congreg. Concilii Trident. interpretat. tamen si declaravit nullum requiri licentiam ad hoc ut Canonici abesse possint in mensibus ab eodem Concilio permissis, censuit tamen hanc declarationem non vindicare sibi locum, quoties Canonici abesse volunt extra Diocesim: proinde hoc casu Episcopi licentiam esse obtinendam. Cæterum Episcopum non debere illam, absque rationabili causa denegare.* Item quod si in electione officialium Capituli, Canonici sint negligentes, post sex menses electio devolvitur ad Episcopum *Sacr. Congr. Concilii in Fulginaten. 18. Martii 1628. lib. 13. pag. 423.*

16. Nonò, an legata pia, tam perpetua, quam temporalia exequantur, & an circa ea Commissarii R. Fabricæ S. Petri de Urbe fideliter, probeque se gerant, juxta Instructionem, quam dat eis *Sacr. Congregat. ejusdem Fabricæ, & in qua injungitur, & ordinatur.*

I. Che non possa far Compositione alcuna di qualsivoglia sorte, o causa senza ordine in scriptis della Sagra Congregatione, nè pigliar donativo sotto pena della privazione dell' officio, e di pagare dieci volte altrettanto da applicarsi ad arbitrio della Sagra Congregatione.

II. Non userà in modo alcuno Censure Ecclesiastiche, nè procederà all' esecuzione di esse affigendo Cedeloni, se prima non costa negli atti della diligenza fatta in fare l' esecuzione reale, o personale, usandola in juris subsidium, conforme alla disposizione del Sac. Concil. di Trento.

III. Contro li Poveri, e quelli, che

vivono de proprii sudori, o altre miserabili persone, non procederà ad alcun decreto, nè li darà spesa alcuna, ammonendoli soli ad adempire quello, che possono fare in coscienza, senza però assolverli, comporgli, o fargli grazia alcuna.

IV. Non concederà alcuna sorte d' Indulgenze, dispense o assoluzioni altre volte concesse alla Fabrica, stante le revocazioni fattene dalla fel. mem. di Pio IV. nella *Consti. 62. Dat. 13. Kalend. Octobr. 1562.*

V. Delli Legati pii certi senza peso, e per una volta sola, quali non saranno pagati nel termine d' un Anno dopo la morte del Testatore, o infra un Anno dopo la purificazione della condizione o giorno quando la disposizione fosse condizionata a certo tempo, n' applicherà solamente la quinta parte alla fabrica, & il restante alli Legatarii, ma quando sarà passato il triennio, ne applicherà la metà alla fabrica, & altra metà alli legatarii, conforme alla *Bolla 97. della fel. mem. di Pio V. 11. Kal. Jan. 1569.*

VI. Dichiarando, che se li legati certi faranno con peso annuo di messe, Anniversarii, o altri Divini officii, per li quali fossero lasciati beni stabili, o quantità di denari, quali o per disposizioni de Testatori, o per Costituzione Pontificie, dovessero convertirsi in compra d' annui censi, stabili, o altr' entrata, applicherà i frutti decorati, così delli stabili lasciati, come degli investimenti, che devono farsi, ancorche non fatti, dal dì della morte del Testatore a beneficio della Fabrica, lasciando star fermo il capitale de i legati per l' avvenire, procurando che seguano gl' investimenti ordinati da i Testatori, con prefiggerli i termini convenienti.

VII. L' istesso offerverà per li maritaggi di povere Zitelle, lasciati da farsi ogn' anno ad arbitrio degli Eredi, Esecutori, o altri, applicando l' annate decorse alla Fabrica come sopra per li tempi, che non faranno fatte le nominazioni.

„ VIII.

VIII. Quanto alli legati pii incerti per una volta sola l'applicherà a beneficio di detta Fabrica conforme alli suoi privilegi; ma negl'annui applicherà l'annate decorse, e non adempite dagli Eredi solamente.

IX. Nelli legati antichi procederà solamente da trenta anni in quà non ostante li privilegi, eccetto se fossero legati ch'avessero stato permanente, come per costruzione di Cappella, Sepolture, Campane, Organi, & altre simili, quali ex oculari inspectione non apparissero adempiti.

X. Nelli legati d'unica prestazione, che non eccedono la somma di scudi tre moneta Romana passato il triennio fino al li cinque anni, stia al giuramento dell'Erede, o altr'obligato colla fede d'un testimonio, dalli anni cinque alli dieci, stia al solo giuramento, e dalli dieci in sù non le dia molestia. E questo ancorche in un Testamento fussero più legati di tre scudi l'uno, quali calcolati insieme arrivassero a qualsivoglia somma.

XI. Quando le parti citate nel termine che non sia meno di tre giorni, mostreranno fede del pagamento, o Decreto assolutorio d'altri Commissarii, non li faranno pagare cosa alcuna, restituendoli le loro fedi, Decreti, e Scritture gratis, e domandando nuovo termine, gli si debba dare tre altri giorni; ma se le porteranno dopò, che saranno fatti contumaci veri, cioè dopò, che siano stati citati personalmente, o in Casa, o in presenza de testimonii, non li faranno pagar altro, che le spese contumaciali, quali s'intendano semplicemente le spese fatte per le Scritture, avvertendo, che non si citino fuori della Diocesi: E quando li sudetti citati in casa fossero veramente assenti, oltre il termine prefisso nel mandato, li prorogherà un altro termine competente, perche possa averne notizia da Parenti con lasciarli notamento della pretenzione, che si ha con tale assente.

XII. Nelle Cause per le quali per qualsivoglia ragione li rei convenuti non devono esser condannati, il detto

Commissario non possa dare assolutoria, se non in caso, che detti rei la domandino, & in tal caso nelle cause fino alla somma di scudi cento possa per tale assoluzione ricevere a ragione di scudi due per cento proporzionatamente, da scudi cento fino a cinquecento, uno scudo più per centenaro, da cinquecento in sù usque ad qualunque fumam, scudi sette di moneta solamente, e non più, ancorche le parti volessero spontaneamente darle, etiam titolo donationis, vel laborum, o per qualsivoglia altro pretesto.

XIII. Circa li beni Ecclesiastici male alienati farà restituire alle Chiese tutta l'intiera proprietà effettivamente, e fatta tal restituzione, e non prima piglierà tutti li frutti mal percetti per la Fabrica, quali non ci essendo, o essendo inesigibili, piglierà li frutti d'un anno conforme alle facultà, alle quali si abbia relazione.

XIV. E perche nelle sudette cause è necessario l'intervento del Procurator Fiscale per la Fabrica, il medesimo Commissario doverà al tempo della sua deputatione nominare per detto Officio una persona idonea, per la quale la S. Congreg. gli farà spedire la sua Patente. Et occorrendo deputare altri Fiscali per la diversità de luoghi, che doverà visitare, non possa deputarne se non uno per la Città, e Diocesi, e per tutti detti Fiscali nominati dal Commissario ancorche abbiano la Patente della Sac. Congregat. il Commissario farà tenuto per ogni loro azione.

XV. Facendosi la deputatione del Commissario per un anno, finito che farà il primo anno, s'intenda subito spirata la facultà concessali nelle lettere Patenti, nè possa più esercitare detta Commissione se non farà stato confermato.

XVI. Acciò l'osservanza delli prenti capitoli, & ordini venga a notizia di tutti, s'ordina, che si debbano sempre tenere affissi pubblicamente nel luogo dove s'eserciterà questo pio officio.

XVII. Che in ogni caso d'inoservanza,

za, o contraventione delli sopradetti ordinari, o qualsivoglia d'essi oltre la nullità degl'atti, e refezione di spese e danni, & interessi da pagarsi, e rifarsi alli rei convenuti; & ogn' altro dannificato dal Commissario, sia anco il medesimo tenuto alla pena del decuplo &c.

17. Hæc inquam, quæ habentur impressa in compendio Privilegiorum Fabricæ pag. 129. videat, & recognoscat Visitator Apostolicus an observentur, & an Commissarii proprias facultates excesserint, scilicet compositiones contra legem datam admittendo, legata perpetua missarum temporalia declarando, & hæredes gravatos contra juris, & Testatorum dispositionem absolvendo, ut non semel accidit; Et circa onera Missarum, quæ fortè inveniantur reducta, inquireat, an reductio fuerit facta legitima auctoritate, & absque subreptione obtenta, animadvertendo, quod si onus missarum reperiretur injunctum, & acceptatum vigore contractus, & reciprocae stipulationis, non esset locus reductioni per viam ordinariam recursus ad Sacram Congregationem Concilii: quia tunc obligatio instrumentalis adimplendi, favore partis est perpetua: at (quatenus in Instrumento aliter non fuerit provisum) si tractu temporis redditus pro adimplemento oneris assignati, sine culpa assignatarum, notabiliter diminuantur, vel pereant, aded ut antiqua conventio attentio tempore precepti injusta, & læsiva efficiatur, erit tali casu implorandum officium Judicis pro rescissione contractus, vel saltem, ut reducatur ad justitiam, & æqualitatem, juxta DD. communem theoreticam, de qua apud Card. de Luca de decim. disc. 3. numer. 14. & de regal. disc. 73. numer. 5. Rot. coram Cerr. dec. 593. numer. 9. & trib. seqq. & responsum datum à Sac. Congregatione Concilii in Æsna 10. Julii 1706. per Summarium, & extra folium relata.

18. Decimò, de disciplina Cleri, & præsertim circa ministerium Altaris, usum, & ministracionem sacrarum rerum: circa ludos ex quibus oriuntur crimina, & qui non legitimantur, nec sunt liciti per consuetudinem, quæ cum

fit nutritiva peccati, solum potest excusare à pœna temporalis, non autem à gehennali, ut inquit Gloss. in cap. denique distinct. 4. & hujusmodi sunt ludus alearum, usus armorum & actiones scenicas prophanas agere, de primo Gaballin in Gloss. ad Constit. Egidian. lib. 2. cap. 4. num. 3. & 4. Auth. de Sanctissim. Episcop. §. interdiximus Cod. de Episcop. & Cleric. de secundo Amen. de delict. & pœnit. tit. 7. §. 1. num. 9. ubi quod delatio armorum in Clericis crimen est de ultimis sunt Text. in cap. maritum 33. distinct. cap. non oportet il 2. de consecr. distinct. 5. cum aliis juribus apud Bellett. disquisit. Cleric. part. 2. de pœn. Cleric. §. 17. num. 1.

19. Undecimò, de taxa expeditionum Cancellariæ, & an in rebus, quæ respiciunt administracionem Sacramentorum, & res spirituales, aut spiritualitati annexas servetur Innocentiana: & an Episcopus, vel ejus Vicarius Generalis concedat Clericis licentias scripto, deferendi sclopum venatorium, soluta aliqua pecuniæ quantitate: si enim inveniat hunc abusum vigere, tanquam Sac. Canonibus injuriosum, & mali exempli, omninò sua auctoritate illum damnet, & abroget.

20. Duodecimò, de custodia Claustræ Monasteriorum Monialium: & an adsit Deputatus, seu Vicarius pro illarum bono regimine, præsertim in magna Civitate, vel Diœcesi. Si enim adsit Vicarius specialis Monialium, erit inquirendum, an renunciaciones, quæ fiunt à Novitiis ad formam cap. 16. sess. 25. de Regular. stipulentur coram eodem: Si hoc enim fieret, renunciaciones essent nullæ, & invalidæ: quia verba Concilii ibi -- Cum licentia Episcopi, seu ejus Vicarii, intelliguntur de Vicario Generali, non autem de Vicario foraneo, aut de Deputato ad regimen Monialium, ut respondit Sac. Congregat. Concilii in Fesulana 4. Augusti 1635. lib. 15. pag. 234. & in Pisana 17. Januarii 1647. lib. 17. pag. 136. nisi fortè data esset in deputatione facultas sufficiens expressa, vel æquipollens, putà si Vicario Monialium detur potestas cogno-

cognoscendi omnes, & quascunque causas etiam civiles, cum omnibus annexis, & connexis, emergentibus, & dependentibus, necnon faciendi omnia, quae juxta formam canonum, & Sac. Concil. Trid. facienda sunt, tunc enim cum sit materia delegabilis, renunciatio facta coram Vicario Monialium hujusmodi facultate suffulto, esset valida, ead. Congreg. in *Neapolitana* 22. Aprilis 1651. lib. 19. pag. 123. Item advertendum quod c. 16. sess. 15. de regular. non compræhendit Testamentum, ut respondit ead. Congreg. in *Burgi S. Sepulchri* 1623. lib. 2. pag. 91. neque renunciationem, seu donationem factam ante susceptionem habitus ead. Congreg. in *Salamantina* 6. Augusti 1589. lib. 7. lit. pag. 66. Item quod si terminato anno probationis, statim, Novitia, seu Novitius, non faceret professionem, sed illam prorogaret ad 15. vel 20. dies, posset ante emissionem votorum, validè renunciationem facere, Sac. Congr. Concilii 21. Augusti 1627. Item inquirat an Moniales fumant cibum in privatis cellulis, & introitus Monasterii eis per portiones particulatim distribuuntur: si enim hæc fieri reperiat, erit providendum, ut omnes conveniant ad mensam communem in Refectorio, & quod omnia conferantur in communi, prout pro reformatione Monasteriorum Monialium S. Petri, & Sanctæ Claræ Barchinon. & S. Daniælis Gerunden. Ord. S. Benedicti, fieri debere mandavit Clem. VIII. per organum Sac. Congr. Episc. anno 1603. fol. 61.

21. Decimotertiò de observantia Institutum Regularium quorum Visitatio versatur circa sequentia, super quibus interrogandi sunt. Primò, Si Officium Divinum recitetur hora debita, & an omnes interveniant Choro. Secundò, Si fiat Oratio mentalis. Tertio, Si in Missis solemnibus, & Conventualibus serventur cæremoniæ Ecclesiasticæ. Quarto, An Religiosi retineant peculium, & mobilia superflua. Quintò, An deferant, vel retineant in cellis arma. Sextò, An incedant de nocte. Septimò, An frequentent Domos Sæcularium, & habeant suspectum consortium. Octavò, An observent Ospitalitatem. Nonò, An reci-

piant in Conventum homines facinorosos, vel fraudulentos decoctores. Decimò, An Superior Conventus invigilet pro observantia instituti, & adimpleat officium suum. Undecimò, An legatur in Refectorio juxta præscriptum Regular. Decreta, & Constitutiones Apostolicæ pluries in anno. Duodecimò, An Religiosi discedant à Conventu sine licentia Superioris. Decimotertiò, An Religiosi Sacerdotes celebrent. Decimoquarto, An Religiosi laici frequentent Sacramenta. Decimoquintò, An aliquis Religiosus induat vestes vanas contra formam regular. Decimosextò, An Religiosi in Cellis, vel alibi ludant aleis, vel retineant canes venaticos. Decimosseptimò, An adsit aliquis Religiosus scandalosus. Decimooctavò, An omnes Religiosi accedant ad mensam communem in Refectorio, vel potius in privatis Cellis pretiosa fercula manducant. Decimononò, An Superiores Religionis dimittant à Claustro Religiosos prætextu subveniendi Parentibus in extrema necessitate absque Sedis Apostolicæ facultate, hæc enim permittere nequaquam possunt Sac. Congr. Episc. & Regul. in *Narbon.* 14. Nov. 1698. Vigestimò, An Sæcularibus commorantibus in eorum Conventibus Sacramenta tempore infirmitatis ministrant sine Parochi licentia, vel illorum cadavera in illorum Ecclesiis sepeliant, quod pariter eis vetitum est. Sac. Congr. Concil. 5. Februa. 1650. in *Senogallien.* approbata etiam à Sac. Congr. Episc. in *Albanen.* 2. Octobris 1693. Vigestimoprimum, An Fratres Minores S. Francisci, retineant legata perpetua missarum, vel alia assignamenta, & annuæ præstationes certæ, quæ retinere, vel quas habere non possunt; vel pecunias contredent, aut bona seu redditus cujuscunque Domini illa sint admittant contra *Breve Innoc. XII.* Vigestimosecundò, An Conventus, qui reperiuntur extramœnia locorum, habeant clausuram, & illa servetur quoad ingressum mulierum. Vigestimotertiò, An onera, & legata missarum adimpleant.

22. Decimoquarto, de gubernio, & profectu Seminarii Clericorum, quatenus in loco visitando reperiat erectum sci-

scilicet, an Episcopus cum consilio duorum Canonorum seniorum, & graviorum ab ipso Episcopo electorum constituerit omnia, quæ ad Dei cultum, pietatem, mores, & litterarum studia pertinent: nec non, an de consilio duorum de Capitulo totidemque de Clero ad formam dispositionis Sac. Concilii electorum fecerit Taxam contributionis, & unionis Beneficiorum. Insuper an rationes reddituum Episcopus singulis annis accipiat presentibus duobus à Capitulo, & totidem à Clero Civitatis deputatis, diversis à quatuor supradictis, ut idem Concil. disponit *sess. 23. cap. 18. de reform.* Sin minus inquirendum de modo erigendi juxtà mentem Sac. Concilii Trid. nempe per unionem Beneficiorum, vel per eorundem taxam, à qua nemo est exemptus nisi expressè post Concilium reperiatur privilegiatus Nicol. *in fosc. verb. Seminarium n. 5. & seqq.* etiamsi Beneficiatus sit Prælati Domesticus, aut Assistentis Papæ Sac. Cong. Concilii in Cesenaten. 20. Junii 1705.

23. CORRIGENDI. Per hanc clausulam, non solum censetur data Visitatori Apostolico facultas corrigendi visitatos quoad mores tantum: sed si crimina

sint gravia, etiam eos ab officiis, Dignitatibus, & Beneficiis prævia causæ cognitione deponendi, & privandi, ut observat Graff. *decis. aur. part. 2. lib. 3. cap. 27. num. 25.* Et Clericos se subiicere recusantes visitationi personali censuris cogendi Sac. Congregat. Concilii in Aprutina 18. Julii 1705. emanata favore Ordinarii.

24. CONDITA ETC. CONFIRMANDI. Est hic notandum, quod, & si Papa dedisset Visitatori facultatem absolutam absque restrictione ad ea, quæ sacris Canonibus non sunt contraria, confirmandi Statuta condita: adhuc talis potestas subintelligeretur data sub citata conditione, dummodo non sint juri contraria, inhonesta, & illicita: quia Papa Statuta, seu privilegia confirmando (nisi confirmatio fieret ex certa scientia & causa cognita) nunquam censetur confirmare voluisse, quæ sunt juri contraria, ut plura jura cumulando probat Barbof. *in cap. ad nostram per tot. de confirm. util. vel inutil.*

Quando autem Visitator Apostolicus Sede plena deputatur à Sac. Congregatione Episcoporum, & Regularium, solent expediri literæ tenoris sequentis.

F O R M U L A X I.

» SAC. &c. censuit committendum Andreæ Episcopo Venusino, ut Apostolica auctoritate visitet Civitatem, & Diocesim Lycien. illarumque Ecclesias, Monasteria, loca pia, personas tam laicas, quam Ecclesiasticas, tam sæculares, quam utriusque sexus Regulares, etiam quomodolibet exemptas, cujuscunque Ordinis, Congregationis, Societatis, & instituti, etiam necessario exprimendi, cujuscunque gradus, & conditionis existant, tam in capite, quam in membris, cum potestate illas puniendi, corrigendi, & reformandi. Ad hæc Pontificalia in eadem Civitate, & Diocesi exercendi, atque eisdem personis Sacramenta administrandi; Et præterea exigendi Procurationem à Sac. Canon. & Sac. Concilio Trident. præscriptum, itemque vecturas Equorum tam ab Episcopo Lycien. quam à Clero, & in pecuniis, & circa ea quæcunque Decreta necessaria, & opportuna faciendi, illaque debite executioni demandandi, etiam invocato, si opus fuerit brachii sæcularis auxilia. Et cum aliis facultatibus, quæ aliis Episcopis Visitatoribus Apostolicis attribui consueverunt. Eo tamen adjecto, ut peractam Visitationem Sac. Congregationi referat, actaque omnia originalia probè obsignata, viaque secuta transmittat. 10. Junii 1627. apud Nicol. *in fosc. verb. Visitatio Apostolica num. 15.*

Ab

Ab hac formula non discrepat alia, | Religiosissimo, ac Piiſſimo Viro Car-
 ſub qua commiſſa fuit Viſitatio Civita- | dinali Petrucio de mandato Innoc. XII
 tis & Dioceſis S. Severini in Piceno, | quaè eſt ſequens.

F O R M U L A XII.

S U M M A R I U M.

1 Cardinali aſſerenti aliquid ſibi à Papa Commiſſum, plenè creditur, etiam quod litteras ſuæ commiſſionis non oſtendat. Cardinali aſſerenti acta vidiffe, vel	ſe eſſe Legatum, creditur, ibi. 2 Cardinalis aſſertio vergens in præ- judicium tertii, & facta ſine ju- ramento, an probet remiſ- ſiōe.

Eminentis. e Reverendis. Sig. mio Oſſervandis.

„ **L**A Santità di noſtro Signore confidando nella ſingolar prudenza, e zelo
 „ di V. E. in virtù della preſente la coſtituiſce, e dichiara Viſitatore Apo-
 „ ſtolico della Città, e Dioceſi di S. Severino, con autorità di viſitare le Chie-
 „ ſe, Monasterii, luoghi pii, e perſone Eccleſiaſtiche tanto ſecolari, quan-
 „ to Regolari, dell'uno, l'altro ſeſſo ancorche eſenti di qualſivoglia ordine,
 „ religione, congregazione, o inſtituto coſi nel capo, come ne membri, e
 „ di correggerli, punirli, e riformarli conforme alla diſpoſizione de Sacri Ca-
 „ noni, Concilio di Trento, Decreti Apoſtolici, e Coſtituzioni degli ordi-
 „ ni, come anco d'eſercitare ivi i Pontificali, e amministrare i Sacramenti
 „ ſenz' altra licenza del Veſcovo Dioceſano, e di eſigere la procurazione ſecon-
 „ do la forma preſcritta dal medefimo Sacro Concilio, e le vetture de Cavalli
 „ tanto dal medefimo Veſcovo, che dal Clero viſitato proporzionabilmente.
 „ Di fare ſopra queſte coſe gli ordini, e Decreti neceſſarii, & opportuni, ed
 „ eſeguirli ſecondo la ſua nota prudenza. Compita poi che farà la detta Viſi-
 „ ta, ſi compiacerà P. E. V. di traſmetterne gli atti, e Decreti fatti à queſta
 „ Congregazione, & a V. E. bacio per fine humilmente le mani. Roma 10.
 „ Agoſto 1694.

Di V. E.

Umiliſ. & Affectionatiſ. Ser

G. Card. Carpegna.

A. Altoviti Segretario.

ADNOTATIONES.

1. IN VIRTU DELLA PRE-
 SENTE. Dum Cardinalis exequ-
 btaur Officium ſibi à Papa commiſſum,

conqueretur Episcopus, quod exer-
 ceret Pontificalia, & administraret Sa-
 cramenta absque ſua licentia, ex quo
 ſibi non conſtaret per exhibitionem de-
 putationis, talem facultatem fuiſſe
 tri-

tributam: At absque fundamento: quia cum in Epistola familiari ab eodem Cardinali eidem Episcopo transmissa (qua illum certiorabat de sua deputatione) & in Edicto publico, quod præcesserat Visitationem, omnes facultates fuissent expressæ, satis de illis constare dicebatur: Cardinali enim asserenti aliquid à Papa sibi fuisse commissum plenè creditur, etiam quod litteras suæ commissionis non ostendat, ut ait Farinac. *de test. quest. 63. à num. 15. ibique Vulpin. in succ. cap. 2. num. 12. Ricc. Collect. 2122. vel assertioni, & collect. 1459. Zacch. de republ. Eccles. tit. de Stat. Cardinal. privil. 6. vel asserenti in Decreto acta vidisse Zecc. ibid. privil. 11. vel se esse Legatum Gloss. in cap. nobilissimus 97. dist. Gaballin. in Gloss. ad Constit. Egyp. lib. 1. cap. 1. vers. legato num. 2. Barbof. in cap. cum olim num. 15. & 16. de privileg.*

2. Quidquid sit dicendum, an ei credatur quando ejus assertio vergit in magnum tertii præjudicium; de qua questione agunt Graff. *lib. 5. consil. de adulter. & stupr. consil. 1. num. 24.* Barbof. *in dict. cap. cum olim num. 9. de privileg. Tondut. qu.*

benef. tom. 1. cap. 69. num. 44. Et an illius testimonio deferendum sit sine juramento de quo Innoc. *in cap. olim il. num. 2. de privil. & alii apud Pignatell. consult. 41. num. 5. tom. 4.* hæc inquam erant extra hypotheseim: quia nulli inferebatur præjudicium, sed honor Ecclesiæ illi augebatur, & subditis utilitas, & beneficium.

Harum autem Formularum, Brevium, & Epistolarum exemplaria otiosa profusè ne reputes: nam cum frequenter tam Vicarii, quàm Visitatores Apostolici, deputentur vigore litterarum Sac. Congregat. Episcoporum vel etiam Nuncii, Apostolici, absque specifica expressione facultatum, sed cum clausula generali remissiva -- *Colle facultà solite à darsi à Vicarii, o Visitatori Apostolici*, prodest habere exemplum facultatis relatæ, ex quo quis scire potest, quænam illæ sint.

In Urbe autem pro Ecclesiis, Monasteriis, & locis Piiis, Papa tanquam Episcopus, deputat per organum Secretariæ Congregationis Visitationis Apostolicæ, aliquando Cardinales, & aliquando Prælatos, ac Episcopus in Curia commoranter formula sequenti.

F O R M U L A XIII.

S U M M A R I U M.

2 Visitatores quique sint Deum præ oculis habere debent, & aperitione Visitationis ipsum invocare Oratione hic data.

» Sanctissimus Dominus Noster deputavi in Visitationem Ecclesiæ, & Monasterii Sancti Pauli extra mænia Urbis Congregationis Monachorum Cassinensium, tam in spiritualibus, quam in temporalibus Eminentissimum, & Reverendissimum D. Cardinalem Petrucium cum Coadjutore R. P. D. Paracciano cum facultatibus attributis in Brevibus Sanctitatis Suæ desuper emanatis die 16. Januarii 1694. injunxitque, ut per Eminentiam Suam Visitatio hujusmodi cum suis Decretis, ut supra peracta referatur in Congregatione Sacræ Visitationis Apostolicæ subinde habenda. Datum Die 2. Martii 1693.

Loco ✠ Sigilli.

I. Caracciolus Secretarius.

Monacelli Form. Pars II.

Z Et

Et sub hac præcisa formula fuerunt expeditæ aliæ deputationes in personam ejusdem Cardinalis, usque ad numerum undecimum, pro Visitatione aliorum locorum piorum celebriorum dictæ Urbis, quas ipse complevit.

Visitatores autem quicumque sint, si-

vè Ordinarii, sive Apostolici, ut fructum reportent, Deum præ oculis habere debent, gloriam ejus, & salutem Animarum ejusque auxilium in aperi- tione Visitationis sincero corde implorare sequenti Oratione privatim dicenda.

ORATIO.

Omnipotens sempiternæ Deus, cui omnia manifesta sunt: & corda bonorum patent, qui populum tuum Israel visitare voluisti, præsta quaesumus pro tua ineffabili pietate mihi indigno famulo tuo in injunctæ Visitationis Officio auxilium gratiæ tuæ, ut opus, quod aggredior Spiritu Sancto cooperante, & intercedente Sanctissima Maria Virgine, & omnibus Sanctis ad salutem Universorum, tam Clericorum, quàm laicorum, Ecclesiarum, locorumque piorum conservationem, fidei Orthodoxæ propagationem, & exaltationem, & ad laudem, & gloriam tuam dirigatur. Per Dominum nostrum &c.

Suppressionis præbendarum, seu Beneficiorum.

FORMULA XIV.

EX Supernæ dispositionis arbitrio, Curia hujus Ecclesiæ N. Præsidentes, inter varias animi sollicitudines, quæ ex Pastoralis officii ministerio Nobis incumbunt, illam à nobis potissimè amplectendam putamus, per quam Divinum servitium detrimentum non patitur. Cum igitur in actuali visitatione nostræ Cathedralis, inveneribus Præbendas Canonicales adeò tenues, ut simul cum distributionibus quotidianis pro sustinendo decenti Canonico- rum gradu, attenta Civitatis, & personarum qualitate, minimè sufficiant: redditusque Præbendarum hujusmodi, habito respectu ad quantitatem assignatam in primordio erectionis Canoniciatum esse valde diminutos, prout est notorium, & de se patet: ac etiam constat, tum ex libris introitum Capituli, tum ex testibus formiter in nostra Cancellaria præcedenter exhibitis, & respectivè examinatis: Hinc est, quod non modo valentes per unionem, vel suppressionem Beneficiorum simplicium, nec alio modo, diminutioni dicto- rum reddituum providere (ut Choro inservientes congruam suscipiant sustentationem) auctoritate à jure, & a Sac. Concilio Trident. nobis tributa, ac omni alio meliori modo, & cum consensu nostri Capituli (de quo in actis) causa cognita, numerum Præbendarum Canonicalium hujus nostræ Cathe- dralis N. diminuimus, & ad numerum .... (quæ Divino cultu celebrando, ac dignitati Ecclesiæ commodè valeat respondere) reducimus, alias verò duas Præbendas Canonicales primò vacaturas supprimimus, & extinguimus, & pro suppressis, & extinctis (sine præjudicio nunc possidentium) haberi volumus & declaramus; redditusque, & fructus illarum universos, nunc pro tunc, & quando vacare contigerit, Massæ distributionum quotidianarum Capituli, & Ca-

& Canonicorum, servitio Ecclesiæ interessentium, perpetuò assignatus, & applicamus. Et ita in Visitatione providemus hac die &c.

N. Episcopus N.

N. Visitationis Actuarius.

ADNOTATIO.

Ex contentis, & expressis in Formula (quæ superflua non habet) edocetur Episcopus, quod pro validitate suppressionis Præbendarum, quam ipse vigore Concilii Trident. sess. 24. cap. 15. de reformat. facere potest, ut provideatur tenuitati aliarum in Cathedrali, aut Collegiatæ insignis, requiritur. Primò quòd diminutio reddituum (quæ est potissima causa reducendi) consideretur respectu quantitatis assignatæ à principio foundationis, & non sit temporanea. Secundò, quòd diminutio sit talis, ut persona idonea non possit cum illis fructibus decenter vivere, & onera supportare. Tertio, quod non ad sint alià Beneficia simplicia, quæ ad hunc effectum uniri, vel supprimi valeant. Quarto, quod diminutio reddituum fuerit legitime probata. Quinto, quod facta aliquarum Præbendarum suppressione, tot aliæ supersint, quæ sufficiant ad divinum cultum peragendum, & dignitatem Ecclesiæ conservandam. Sextò, quod fiat cum consensu Capituli, de quo constare

debet, ut tradunt Garz. de benef. part. 12. cap. 2. n. 172. & 177. Lotter. de re benef. lib. 1. cap. 28. n. 80. & plurib. seqq. Corrad. prax. benef. lib. 2. c. 8. à n. 17. ad 44. Fagnan. in cap. ex parte n. 12. & seqq. de Constit. ubi tamen n. 13. advertit, quod primum requisitum (quod magnificiunt Lotter. & Corrad.) Concilium non requirit, cum non distinguat, an redditus fuerit tenues a principio, an postea diminuti fuerint: & n. 16. tenet, quod concurrentibus aliis requisitis, facultas hæc reducendi competat Episcopo, etiam in casu, quod numerus Canonicorum reperiat auctoritate Apostolica confirmatus.

Animadvertendum autem est, quod licet reductio numeri, & suppressio Præbendarum (requisitis concurrentibus ad formam Concilii) fieri possit ab Episcopo quandocunque: nihilominus enunciatur in formula, quod facta fuerit in Visitatione, ad hoc ut actus firmior evadat: quia in Visitatione, Episcopus tanquam melius de Statu Ecclesiæ suæ informatus, præsumitur quod non nisi Canonum sanctione servata procedat, Pac. Jordan. elucubr. lib. 7. tit. 1. num. 2.

Litteræ provisionalis, & testimonialis idoneitatis ad Ordines, pro Regularibus.

FORMULA XV.

NOS infra scripti pro examinandis alumnis juxta Ordinis Constitutiones deputati, cunctis ad quos spectat providere, per præsentem testamur, Clericum N. (bonæ frugis) in nostra Religione professum, & in Ordinibus N. exercitatum, coram nobis personaliter constitutum, & probè examinatum, fuisse ad Ordines Sacros idoneum, & habilem repertum: ipsumque propterea, ut ad Episcopum suum Ordinarium dimittatur pro illis suscipiendis dignum reputamus. In quorum &c. Datum &c.

N. N. Sac. Theologiæ professor, & Ordinis Examinator.

N. N. Sac. Theologiæ professor, & Ordinis Examinator.

Z. 2.

Litteræ

Litteræ provisionalis, & testimonialis idoneitatis ad Confessiones
Sacramentales audiendas pro Regularibus.

F O R M U L A XVI

EGO infra scriptus Ordinis N. Magister, Sac. Theologiae professor ac Prior
Provincialis Provinciae N. elegi P. N. Sacerdotem in nostra Religione pro-
fessum ad audiendas Confessiones Sacramentales, quem sic electum tanquam
sufficientem, idoneum, vita probatum, discretum, modestum, atque peri-
tum, & ab Examinatoribus Ordinis ad id approbatum, praesente Illustris. &
Reverendis. D. Episcopus N. & humiliter peto, ut ad tam salubre ministe-
rium, & officium exequendum illum, & ipse approbare dignetur; ad hoc ut
in sua Civitate, & Diocesi, confessiones subditorum confiteri sibi volentium
audire, atque eisdem penitentias salutares imponere, & absolutionis benefi-
cium impendere liberè valeat. In quorum omnium Testimonium praesentes de-
di. Bononiae hac die &c.

N. N. Provincialis.

Loco ✠ Sigilli.

N. N. Secretarius.

A D N O T A T I O.

Regulares praesentati Episcopo Ordini-
nario pro recipienda approbatione ad
confessiones sacramentales suscipiendas,
debent habere qualitates, quae in Formu-

la continentur, illasque Superiores praesentanter exprimer e, in testimonialibus,
prout disponitur in Clem. Dudum, §. Sta-
tuimus de Sepultur. ne Episcopus de eorum
idoneitate valeat dubitare, & liberius te-
stimoniales, requisita Clementinae non
exprimentes, rejicere.

Et haec omnia ad supplementum primae partis
operis addita, liturae Sanctae Matris Ec-
clesiae expressè submitto, ad individuae
Trinitatis, gloriosissime Mariae Vir-
ginis, & SS. Petri, & Pauli, &
Francisci laudem, &
gloriam.

APPE.N.

APPENDIX
DECISIONUM
SACRÆ ROTÆ
ROMANÆ;

Alphabetico ordine digestus.

B

BARCHINONEN. Beneficii lune 20. Junii 1501. decis. 41. Priolo.
Barbinonen. Statuti lune 10. Martii 1704. dec. 51. Priolo.
Bononien. Parochialis lune 12. Januarii 1682. dec. 9. Albergato.
Burgen. juris deputandi Curatum lune 21. Februarii 1684. dec. 12. Albergato.
Burgen. juris instituendi, seu conferendi. Ven. 23. Junii 1690. dec. 22. Molines.
Burgen. Beneficii Ven. 15. Junii 1703. dec. 48. Priolo.

C

CÆsarAugustana jurisdictionis lune 10. Decembris 1691. dec. 23. Emerix.
Eadem Ven. 8. Febr. 1692. decis. 24. Eodem.
Eadem Ven. 3. Junii 1692. decis. 25. Eodem.

E

ÆSina Emphyteusis Ven. 14. Martii 1692. dec. 26. Cavallerino.

F

Firmana Jurisdictionis lune 10. Maii 1700. dec. 40. Molines.
Monacelli Form. Pars II.

G

GErunden. Capparum lune 27. Januarii 1698. dec. 37. Pio.
Gerunden. Eleemosynæ panis lune 20. Martii 1702. dec. 44. Priolo.
Geinnen. Adjunctorum lune 3. Februarii 1702. dec. 43. Molines.

H

Hispalen. præcedentiæ Ven. 21. Aprilis 1690. dec. 16. Emerix.
Eadem lune 29. Januarii 1691. dec. 17. Eodem.
Eadem Ven. 11. Januarii 1692. dec. 18. Caprara.
Eadem Ven. 16. Januarii 1693. dec. 19. Emanuel.
Eadem Ven. 26. Junii 1693. dec. 20. Molines.
Hispalen. Suppellectilium lune 28. Novemb. 1701. dec. 42. Priolo.
Hortana Parochialis lune 4. Maii 1693. dec. 29. Molines.

I

ILlerden. seu Tarraconen. Beneficii Ven. 20. Februarii 1682. dec. 10. Matthæjo.

Z 3 Legio-

L

- L** Egionen. Parochialis Ven. 27. Aprilis
1703. dec. 47. Pio
Leodien. Parochialis Ven. 5. Julii 1692.
dec. 27. Pio
Eadem Ven. 6. Martii 1693. dec. 28.
Eodem.
Leodien. Vicaria Mercurii 10. Decembr.
1698. dec. 39. dell' Olmo
Lunen. Sarzanen. Sponsalium lunæ 28. Ju-
nii 1694. dec. 31. Pio

M

- M**ediolanen. jurium Parochialium Ven.
3. Junii 1678. dec. 5. Mattæjo.
Mediolanen. Nullitatis Professionis Ven. 3.
Martii 1690. dec. 14. Emerix.
Eadem Merc. 5. Julii 1690. decis. 15.
Eodem

N

- N**ullius, seu Senogallien. bonorum lunæ
3. Junii 1695. dec. 34. Muto.
Nullius Tudela, seu Tirafonen. Decimarum
lunæ 1. Julii 1697. dec. 36. Caprara.

O

- O**veten. Parochialis lunæ 11. Maii 1681.
dec. 8. Albergato.

R

- R**omana Pecuniaria Ven. 2. Decembr.
1678. dec. 6. Vicecomite.

- Romana, Capellania Ven. 14. Junii 1680.
dec. 7. Eodem
Romana seu Florentina legator. Ven. 26.
Junii 1682. dec. 11. Emerix.
Romana seu Florentina legator. Ven. 26.
Junii 1682. dec. 11. Emerix.
Romana Quindenniorum Ven. 3. Martii
1689. dec. 13. Benincasa.
Romana Laudemii Ven. 16. Junii 1690.
dec. 21. Cavallerino.
Romana Pensionis lunæ 15. Martii 1694.
dec. 30. Priolo.
Romana, seu Senen. Dotium Ven. 22. Junii
1703. dec. 49. Caprara.
Eadem lunæ 7. Januarii 1704. dec. 50.
Eodem.

T

- T**arraconen. Insignium lunæ 11. Decemb.
1702. dec. 46. Muto.
Turritana Eleemosynarum, seu legatorum
lunæ 10. Januarii 1695. dec. 32. Emerix.
Eadem Ven. 6. Aprilis 1696. decis. 33.
Eodem.

V

- V**alentina Jurisdictionis Ven. 14. Februa-
rii 1698. dec. 38. Priolo.
Valven. Præminentiarum Merc. 20. Maii
1660. dec. 1. Taja.
Eadem Mercurii 15. Junii 1661. decis. 2.
Eodem.
Eadem Ven. 18. Junii 1694. decis. 3.
Emerix.
Eadem Ven. 11. Martii 1695. dec. 4.
Eodem.
Vicenc. Canonicatus Mercurii 6. Decembris
1702. dec. 45. Priolo.
Urbanien. Archiepiscopatus Ven. 17. Maii
1697. dec. 35. Anfaldo.

APPENDIX
DECISIONUM
SELECTARUM
SACRÆ ROTÆ
ROMANÆ,

*Quæ per extensum positæ sunt ad comprobandum, &
fulciendum plura, quæ toto in hoc
Opere continentur.*

R.P.D. TAJA.

*Valven. Præminentiarum.
Mercurii 5. Maii 1660.*

ARGUMENTUM.

Episcopus duarum Cathedralium æquæ,
& principaliter unitarum, potest unum
tantum Vicarium Generalem pro utra-
que constituere, & carceratos Clericos
unius Diœcesis ad carceres ubi residet
transmittere valet.

SUMMARIUM.

1. Episcopus duarum Ecclesiarum æquæ
principaliter unitarum, unum tantum
Vicarium Generalem tenetur habere.
2. Episcopus cogi non potest ad retinendum
Vicarium Generalem.
3. Ecclesia Valven. an sit dignior, quam
Sulmonen non constat.
4. Episcopus duarum Ecclesiarum æquæ,
& principaliter unitarum, potest
Clericos carceratos unius Diœcesis ad
carceres ubi residet transmitti facere,
quando locus valde non distat, &
causa non est modica.

DECISIO I. Die 21.

Feb. 1696.

EX Commissione in Signa-
tura Sanctissimi Domini
Nostri, ut Sacra Congregatio
Concilii procederet cum voto
Sacræ Rotæ proposui dubium
super quinque de pluribus ejus-
dem decretis die 13. Augusti,
& 4. Septembris 1650. inter
Episcopos, & Capiculum con-
troverfis, an, & quæ decreta
sint executioni demandanda,
& non informante Episcopo,
nisi super duobus, visum est
DD. ipsa duo non esse execu-
tioni demandanda.

Alterum fuit Episcopum pro
causis Diœcesanorum Valven.
deputare debere Vicarium Ge-
neralem in Diœcesi Valven.

2. Et visum est executioni
non demandandum, quia cum
Valven. & Sulmonen. istæ duæ
Ecclesiæ sint inter se æquales,
& utraque Cathedralis, ut di-
xit Rota in Sulmonen. Status
Cathedratici die 18. Maii 1626.
§. Quibus non obstat, cor. Man-
zanedo, quamvis cujuslibet jura

Z 4 inte-

*reproposi-
ta in ius-
tolicau-
sa in S.
Congreg.
Concil.
fuit reso-
luti Di-
creta S.
Cong. esse
exequen-
da juxta
Votum
Rota.*

*Die 5.
Maii
1696. re-
proposita
Causa su-
per 3. du-
bio S. Co-
greg. re-
spondit.*

Posse
transpor-
tari in
carcere
Sulmo-
nen.

integra remaneant, respectu tamen Episcopi reputantur una Diocesis, & potest in una residendo, explere factum alterius: atque ita videtur etiam posse in uno tantum Episcopatu Vicarium constituere, ad quem accedere debeant Subditi utriusque Diocesis, ut post Rebuff. Barbof. *de offic. & potest. Episc. alleg. 54. sub n. 131. Gratian. discept. 655. num. 44. & seqq. post Rot. cor. Cavaler. decis. 418. num. 2. & seqq. & decis. 537. num. 7. & 8. tom. 3. part. 4. recent.*

2. Et multò magis poterit Episcopus tenere unum Vicarium, ubi voluerit quia in facultate illius est, an velit, vel nolit eum retinere, cum non possit cogi ad retinendum Vicarium, ut prosequitur Gratian. *d. disceptas. 655. num. 47. cum alleg.*

3. Nec obstare visum est quod Ecclesia Valven. dicatur dignior quàm Sulmonen. quia quænam sit dignior (multis hinc inde prolatis, & inter has ipsas Ecclesias, Gratian. *tota, & longa discept. 893.*) DD. non convenerunt, cum essent quibus dignior videretur Valven. & quibus neutra, & quibus nihil, non disputata quæstione, cum sit utraque Cathedralis, & æquè principaliter sint unitæ, & utrobilibet resideat Episcopus, & jam dudum in Sulmonen. & ex concordia approbata à Sac. Congr. Episcoporum 1. Decembris 1628. in præcedentiis non habeatur respectus, cujus Ecclesiæ sint Canonici, sed antianitatis ordo observeretur, ita quod antiquiores in receptione sive in una, sive in alia dictarum Ecclesiarum Canonici, alios recentiores Canonicos in publicis functionibus præcedant, omnisque prioritatis, & posterioritatis contentio aboleatur, perindè, ac si unius, & ejusdem Ecclesiæ Canonici existerent; Præposito tamen Ecclesiæ Valven. excepto, qui, etsi in receptione, recentior extiterit: aliis tamen Ecclesiarum prædictarum Canonici in actibus præcedentibus præferatur &c. in *Summ. Episc. num. 2.*

Alterum fuit Canonicos, & Clericos Diocesis Valven. delinquentes ibi carcerari debere, non autem transportari ad Carceres Civitatis Sulmonen.

Et pariter visum est executioni non demandandum ex infrascriptis.

Etsi enim uni ex DD. placeret admitendum hujusmodi decretum Sacræ Congregationis, ut ex litteris huic Episcopo datis 17. Januarii 1604. videlicet. Cum Superioribus annis Capitulum, & Clerus Valven. sæpius conquesti essent apud Sacr. Congregationem, quod etiam extarent Episcopales Carceres in Palatio Episcopali Valven. ubi Episcopi Vicarius morabatur, nihilominus Episcopus cum aliquis è Diocesi Valven. in Carcerem erat conjiciendus, ad Civitatem Sulmonen. duci mandaret: in maximum eorum damnum, & incommodum, Sacra Congregatio sic respondit Episcopo. Quamvis amplitudo tua Valven. & Sulmonen. Ecclesiæ Dei, & Apostolicæ Sedis gratia præest, ipsam utriusque Civitatem Diocesanas æquè prospicere decet, & propterea cum aliquis ex dictis Valven. in carcerem fuit conjiciendus, non ad Sulmonen. Civitatem ducendus est, sed carceribus Valven. Palatii Episcopalis, ubi amplitudo tua morabitur, mancipari debet, nè accedat iqualori carceris, etiam itineris incommodum: ac rerum necessariorum defectus, quas ultra propriam Patriam Consanguinei reis ægré suppeditant id summa æquitas postulat, & ab amplitudinem tam observari mandat, ut apud Barbof. *jur. Eccles. lib. 3. cap. 16. num. 25. & 26. & brevius in collect. Doct. apud Concil. Trid. sess. 25. de reform. cap. 6. num. 27.* ad rationes in ipsis litteris expressas, & apud Gratian. *discept. 892. num. 9. & seqq.* & nè de Consanguineis, & conterraneis transferantur ferè ad inimicos, & hostes, prout inter finitimos vetus, & antiqua similtas, immortales odium, & nunquam sanabile vulnus perpetuis conditionibus inter has Dioceses, & hos Diocesanos.

4. Tamen contrarium placui aliis ad limites litterarios. Cum amplitudo Episcopalis Valvæ moraretur, ut inquit litteræ, & confert *d. dec. 537. in fin. aut* Epi-

Episcopi Vicarius, ut inquit Barb. quia cum ex deductis ipsæ duæ Ecclesiæ sint inter se æquales, & utraque Cathedralis, ut supra, non est visa distantia considerabilis ad quinque passuum millia, & Rota intellexit aliter procedendum esse tantummodo, quando locus valde distat, & & causa est modica, ut retulit Barbos. *ad cap. 7. de offic. Ord. in 6. num. 6.* post Rot. *in Calciaten. jurisdict.* quæ est *d. dec. 537.* & visus admittere etiam contrarius in ea causa decisa Gratian. *d. discept. 892. n. 8. 12. & tota discept.*

Præsertim, dum ex testimoniis Testium in hoc judicio examinatorum apparere visum est in Diœcesi Valven. non esse carceres tutos.

Et ita utraque &c.

EADEM CORAM EODEM.

Mercurii 15. Junii 1661.

S U M M A R I U M.

- 1 *Duæ Ecclesiæ Cathedralis æquè principaliter unitæ, licet utraque remaneat Cathedralis, tamen respectu Episcopi reputatur una Diœcesis.*
- 2 *Nobilitas, & dignitas differunt inter se.*
- 3 *Episcopus duarum Cathedralium, penas, & multas delinquentium applicare debet locis piis Diœcesis delicti.*

DECISIO II.

I. **I**N Decisis 5. Maii 1660. hodie DD. steterunt, & præcipuè ratione, quod Eccl. Valven. & Sulmonen. sunt inter se æquales, & utraque Ecclesia Cathedralis, ut dixit inter has Ecclesias Rot. *in Sulmonen. Status Cathedrali. 18. Maii 1626. §. Quibus non obstat coram Manzanedo cum aliis ibi allegatis.* Et quamvis cujuslibet jura integra remaneant, attamen respectu Episcopi reputantur una Diœcesis, & residendo in una, potest explere factum alterius,

Barbos. *de offic. & potest. Episcop. alleg. 54. n. 131.* Grat. *decis. 665. n. 44.* Rot. *cor. Caval. decis. 418. n. 2. & decis. 537. num. 7. & 8. tom. 3. part. 4. & novissime dec. 191. n. 5. & 20. part. 9.*

2. Et quamvis multa hinc inde deducerentur ad effectum demonstrandi qualis dictarum Ecclesiarum videretur esse major, & earum esset antiquior &c. DD. visum est rejicere hanc contentionem, utpote pertinentem ad aliam quæstionem, quænam earum sit nobilior, non verò ad quæstionem præsentem quænam sit dignior, cum multum differat inter se ex Tull. Verin. 3. apud Tiraquel. *de Nobilit. cap. 8. sub num. 4. & 10. & cap. 20. num. 191.* sed insuper visum est eisdem non scalpere amplius hanc pruriginem, in dua delectat, quicquid exasperat, sed mandare, ut præsentibus Canonici amborum Ecclesiarum, inhæreant vestigiis suorum Prædecessorum, qui jam supra quatuor sæcula anno nempe 1238. die 8. Martii ita sanctè concordarunt: Nos (inquiunt ipsi Patres) Præpositus Ecclesiæ Sancti Pelini, & Capitulum Sancti Pamphili considerantes, quod per discordias, & contentiones multiplices, quas Antecessores nostri, & Nos à longis temporibus retroactis habuimus grandia animarum pericula, & rerum dispendia nobis, & prædictis Ecclesiis provenerunt, habito inter nos communi tractatu, & utilitate communi dictarum Ecclesiarum, & specialiter Ecclesiæ S. Pelini &c. de communi omnium voluntate, ut diximus ordinandum &c. Nos Præpositus, & Capitulum S. Pelini recipimus in Fratres, & Socios nostros in ipsa Ecclesia S. Pelini Canonicos S. Pamphili, & nos Canonici S. Pamphili è converso recipimus in Fratres, & Socios Canonicos S. Pelini: Statuimus, & ordinamus præterà, quod dictæ Ecclesiæ sint una Ecclesia, *in Summ. Sulmonen. num. 6.*

Et recentius prima Decembris 1628. in alia concordia approbata in Sac. Congregatione Episcoporum convenerunt, quod in præcedentis non habeatur respectus, cujus Ecclesiæ sint Canonici, sed antianitatis ordo observetur, esto quod

quod antiquiores in receptione, five in una, five in alia dictarum Ecclesiarum Canonici, alios recentiores Canonicos in publicis functionibus in futurum faciendis præcedant, omnisque prioritatis, ac posterioritatis contentio aboleatur, pèrinde ac si unius, & ejusdem Ecclesiæ Canonici existerent, Præposito tamen Ecclesiæ Valven. & successoribus dignitatem obtinentibus exceptis, qui, et si in receptione, recentior extiterit, aliis tamen dd. Ecclesiarum Canonici in actis præcedentiæ præferatur &c. in Instrumento publico in *Summ. Positionis Valven. 5. Mail 1660. n. 2.*

3. Ex quibus DD. steterunt in decisis non esse exequendum secundum Decretum in ordine, idest Episcopum pro Causis Diœcesanorum Valven. nec etiam tertium, hoc est Canonicos, & Clericos Valven. ibidem carcerari debere, non autem transportari ad carceres Civitatis Sulmonæ, & ità utraque parte informante. Proclives tamen in exequutionem quinti nempè Episcopum nominari alternatim, sed tantum Pontificalia prima debere exercere in Ecclesia Valven. & insuper in exequutionem octavi, Episcopum teneri multas, & pœnas delinquentium Diœcesis Valven. applicare piis locis ejusdem Diœcesis ad præscriptum Sacri Concilii Tridentini *cap. 3. de Reformat. sess. 25. ibi --- Locis piis ibi existentibus.*

Et ità super his informantibus tantum Valven. cœtera Decreta, neutra Parte informante, non fuerunt examinata.

E ADEM CORAM R. P. D.
EMERIX DECANO.

Veneris 18. Junii 1694.

S U M M A R I U M.

- 1 Episcopus duarum Ecclesiarum unitarum unum tantum Vicarium Generalem pro utraque deputare potest.
- 2 Episcopus non cogitur habere Vicarium, sed potest negotia explere per se ipsum.
Secus de æquitate, & in Diœcesi-

bus multum amplis, vel ubi adeh Consuetudo retinendi, ibi, & m. seqq. & in annot. num. 1.

3 Episcopus duarum Ecclesiarum potest Clericos carceratos in una Diœcesi, transmitti facere ad Tribunal, ubi cursa resider.

Episcopus, potest in quacunq; parte Diœcesis Tribunal erigere, ibi.

4 Episcopus duarum Ecclesiarum aq; principaliter unitarum potest Pontificalia suo arbitrio, prius in una, quam in altera exercere.

5 Nec tenetur deputare distinctos Examinatores Synodales, nisi deputari consueverint.

6 Debet tamen pro unaquaque Cathedrali Canonicum Penitentiarum eligere.

7 Et pœnas, & multas delinquentium applicare locis piis Diœcesi delicti.

DECISIO III.

V Etustissima unio duorum Episcopatum Valven. & Sulmonen. retroactis temporibus acerrimarum litium inter utrumque Capitulum Mater, & Auctrix anno 1650. novas peperit controversias inter Capitulum Valven. & Episcopum, super quibus propositis octo dubiis in Sac. Congregatione Concilii, videlicet. Primo: An Episcopus pro medietate anni teneatur residere in Terra Pentinz, ubi extat Ecclesia Cathedralis Valven. cum Domo Episcopali aequaliter distante ab Ecclesia? Secundo; An Episcopus pro Causis Diœcesanorum Valven. deputare debeat Vicarium Generalem in Diœcesi Valven.? Tertio: An Canonici, & Clerici Diœcesis Valven. delinquentes, debeant ibidem carcerari, & non transportari ad carceres Sulmonen.? Quarto: An Episcopus, qui prius tenetur accedere ad Ecclesiam Valven. teneatur ibidem Pontificalia exercere? Quinto An functiones Pontificales debeant alternatim peragi in dictis duabus Ecclesiis Cathedralibus, & an prius in Ecclesia Valven. uti antiquiori? Sexto: An Episcopus teneatur in dicta Ecclesia Cathedrali

drali Valven. erigere præbendam Pœnitentiariam? Septimò: An in Civitate, vel Diœcesi Valven. sint deputandi Examinatores Synodales distinctè ab illis, qui deputantur in Civitate, & Diœcesi Sulmonen.? Octavò: An idem Episcopus teneatur multas, & pœnas delinquentium Diœcesis Valven. applicare piis locis, & restaurationi Ecclesiarum ejusdem Diœcesis. Prodierunt ab ipsa, Decreta tenoris sequentis. Ad primum sufficere, ut Episcopus in altera parte alterutrius ex Diœcesibus resideat, dum tamen in aliqua ex Ecclesiis suis resideat, temporibus à Sacro Concilio præscriptis *cap. 1. vers. eodem sess. 2. 3.* Ad secundum: Episcopum pro causis Diœcesanorum Valven. deputare debere Vicarium Generalem in Diœcesi Valven. Ad tertium: Canonicos, & Clericos Diœcesis Valven. ibidem delinquentes, ibidem carcerari debere, non autem transportari ad Carceres Civitatis Sulmonæ: Ad quartum: non teneri in actu primi accessus. Ad quintum: non teneri alternatim, sed tantum prima Pontificalia exercere debere in Ecclesia Valven. tanquam digniori. Ad sextum; Episcopum teneri erigere præbendam Pœnitentiariam juxta Decretum Consistoriale. Ad septimum: deputandos esse Examinatores Synodales in Diœcesi Valven. distinctè ab Examinatoribus, qui in Civitate, & Diœcesi Sulmonen. deputantur. Ad octavum: teneri multas, & pœnas delinquentium Civitatis, & Diœcesis Valven. applicare piis locis ejusdem Civitatis, & Diœcesis. Suspensa autem per Signaturam Sanctissimi executione hujusmodi Decretorum, & remissa causa ad eandem Sacram Congregationem cum ordine procedendi eum voto nostri Auditorii, datum fuit in Rota dubium per bon. mem. Cardinalem Taya: An, & quæ Decreta sint exequenda, & informant Episcopo super solis secundo, & tertio, pro eorum dumtaxat non executione responsum fuit per geminas Decisiones editas 5. Maii 1660. & 5. Junii 1661. impressas inter Recent. *decis. 215. & 346. part. 13.* Causaque deinceps filuit ad hæc usque tempora, quibus ego ad

instantiam Capituli in Causa subrogatus, subscripsi dubium totius primordialis disputationis Causæ reintegrativum; an sit standum, vel recedendum à decisis coram bon. mem. Cardinali Taya, & an, & quæ Decreta sint exequenda. Eoque hodiè proposito, Domini posthabito primo, & quarto, in quibus Capitulum manus dedit, censuerunt standum in decisis, & decreta non esse exequenda præter sextum, & octavum.

1. Incipiendo siquidem à decisis, visum non fuit exequendum secundum, quoniam Episcopus duarum Ecclesiarum unitarum, potest unum tantum deputare Vicarium Generalem, ad quem accedant subditi ambarum Diœcesum, ut tradunt Card. in *Clem. 2. quest. 2. de re script. Sbrozz. de Offic. Vicar. lib. 1. par. 1. §. 2. sect. 2. subsect. 5. num. 5.* Melphiten. ad Gratian. *discept. 655. num. 4.* Card. de Luca de *jurisd. disc. 22. num. 10. & de præeminent. disc. 7. n. 21.* Posth. de *manur. observat. 53. num. 9.* Barbol. de *offic. & potest. Episcop. part. 3. allegat. 54. num. 129. & seqq.* Frances de *Eccles. Cathedralib. capit. 8. num. 378. & 384.* Rota *decis. 418. num. 3. coram Cavaler. & decis. 2138. num. 12. & seqq. & signanter num. 16. coram Coccino.* Et ratio est, quia licet duæ sint materiales Ecclesiæ, formaliter tamen ratione unionis habentur pro unica *cap. primò ne sede vacant. cap. sicut unire de excessib. Præl. Innocent. in cap. novit in fine de offic. leg. Gonzal. ad regul. 8. Cancell. gloss. 5. §. 7. num. 29.* Rot. *decis. 477. num. 2. coram Remboldo.*

2. Imò quod plus est, potest etiam nullum habere Vicarium, & negocia explere per semetipsum, ut in *dicta dec. 418. num. 10. coram Cavaler.* Nec obstant auctoritates firmantes, quod Episcopus duarum Ecclesiarum tenetur residere in digniori, & in altera deputare Vicarium Generalem, quia vel procedunt in duabus Ecclesiis separatis ex dispensatione Apostolica existentibus sub gubernio unius Episcopi, ut declarat Rota *disc. decis. 418. num. 11. vers. denique coram Cavaler. vel de æquitate in Diœcesibus multum amplis Gemin. in cap. non potest §. illud autem num. 11. de præbend. in 6. Rot. decis.*

decis. 477. num. 5. coram Remboldo, cuiusmodi non est Ecclesia Valven. ab Episcopali residentia distans per spatium quinque milliarium.

3. Et ex his succedit resolutio Tertii pro non exequutione, quia cum agatur de duabus Ecclesiis unitis, quæ respectu Episcopi habentur pro unica, non sunt delinquentes Canonici, aut Clerici Diocesis Valven. conficiendi in ipsis Diocesis Carceribus, sed transportandi ad Civitatem Sulmonæ, in qua cum Curia residet Episcopus, ut per Merol. *Theolog. moral. par. 3. disp. 7. cap. 6. dub. 9. num. 81.* Card. de Luc. *de iurisdic. disc. 22. num. 9. & 10. de Præminent. disc. 7. num. 21. & in adnot. ad Concil. disc. 4. num. 5. & 6. potest enim Episcopus in quacumque parte suæ Diocesis Tribunal erigere; & subditorum Causas cognoscere cap. cum Episcopus, ibique Doctores de offic. Ordin. in 6. Mandol. conf. 27. num. 7. Berrachin. de Episcop. part. 5. lib. 4. quæst. 38. num. 6. nec sic per indirectum cogi debent alibi, quam in loco suæ residentia vel consueto, Vicarium retinere, vel mittere contra mentem Sac. Concil. Trid. sess. 25. de reform. cap. 6. ibi -- In ejus domo, aut consueto Tribunali procedere teneatur, nec applicantur auctoritates, & decreta Sac. Congregationis Concilii in contrarium allata, quia intelligenda, ac recipienda sunt, prout etiam pleraque loquuntur in casu, quo subsistit consuetudo retinendi distinctum Tribunal, ac Vicarium, in utraque Diocesi, aut maxima sit inter unam, & alteram distantia locorum.*

4. Transeundo autem ad alia visum fuit non exequendum quintum, quia (quidquid sit, an quando agitur de duabus Ecclesiis, æquè principaliter unitis, prout æquè principaliter unitæ præsumi debent Ecclesiæ Valven. & Sulmonen. dum earum unionis litteræ non habentur Rota decis. 2138. num. 6. coram Cocchino, arbitrium sit Episcopi prius in una, quam in altera Pontificalia exercere, etiamsi aliàs altera earum sit dignior (ut affirmare videtur Frances de Eccles. Cathedral. cap. 8. num. 394.) non satis constat de huiusmodi dignioritate Ecclesiæ Valven. non enim illa dimetiri valet ex an-

tiquioritate constructionis, quia præcellentior militat antiquioritas favore Ecclesiæ Sulmonen. sublimitationis, scilicet in Cathedrali; nam usque de anno 499. mentio fit illius Episcopi in Concilio celebrato sub Simmacho Papa, ut refert Gratian. *discept. 893. num. 1. Rot. in Sulmonen. Status Cathedralitatis coram Manzanedo inter illius impressas 865. num. 5.* dum vice versa Episcopatus Valven. memoria non extat, nisi de anno circiter 700. prout non obstant Bullæ Summorum Pontificum Ecclesiam S. Pamphili de Sulmona recensentes inter pertinentias Episcopatus Valven. quia vel confunduntur ab aliis anterioribus præsupponentibus Cathedralitatem Sulmonen. vel intelligi possunt de alia Ecclesia ejusdem denominationis, ut responsum fuit in dicta Sulmonen. Status Cathedralitatis coram Manzanedo num. 15. nec denique turbant provisiones consistoriales, cum prænominatione seu simplici nominatione Ecclesiæ Valven. peculiare Decretum Sacræ Congregationis Concilii, quod per Episcopos noviter provisos, prius accessus fieret ad eandem Ecclesiam Valven. necnon alia Decreta præcedentiæ favore ipsius prolata, quoniam provisiones consistoriales, ac Decretum super primo accessu, provenire forsitan valuerunt ex eo, quod tunc apud ipsammet Ecclesiam Valven. residere consueverant Episcopi, ut patet ex antiquis positionibus datis in Summar. Capitulum. 19. & Decretis præcedentiæ derogatum fuit per successivam concordiam anni 1628. præcedentiæ statuente secundum ordinem antianitatis cuiusque Canonici.

5. Nec simili modo visum fuit exequendum septimum, quia non tenetur Episcopus pro duabus Ecclesiis unitis deputare distinctos Examinatores Synodales, ut tradit Card. de Luca *iurisdic. discurs. 56. num. 6.* sicut non tenetur celebrare distinctam Synodum, Frances de *Eccles. Cath. cap. 8. numer. 370.* ex sæpe dicta ratione, quod respectu Episcopi duæ Ecclesiæ unitæ habentur pro una, præsertim stante consuetudine deputandi unicos Examinatores pro utraque

que Diœcesi, quæ optima dicitur Juris interpres Text. in cap. cum dilectos de consuetud. & in l. si de interpretatione ff. de legib. & contraria procedunt, ubi pro singulis Diœcesibus deputari consueverunt singuli Examinatores, vel de facto deputati fuerunt, adeò ut in his terminis non sustineatur concursus ad Ecclesiam unius coram Examinatoribus alterius, ut per Rot. dec. 2138. coram Coccin. nu. 6. Per oppositum verò exequendum visum fuit 6. & 8. nam quoad 6. clara, & literalis est dispositio Concil. Trid. sess. 24. de reform. cap. 8. necnon Decretum Confistoriale in sequelam ejus emanatum, quoad in omnibus Cathedralibus Ecclesiis instituitur ab Episcopo Penitentiarius aliquis cum unionæ Præbendæ proximè vacaturæ, qui penitentes audiat, & Sacramentum Penitentiaë administret, ut notat Barbol. ad idem Concil. ubi supra, & de officio & potest. Episc. part. 3. alleg. 55. num. 1. & 2. nec officit, quod in Diœcesi Valvensi, vel de gremio Capituli non adsit Doctor, aut licentiatius in Sac. Theologia, vel Jure Canonico, quia satis est, quod instituitur, qui aptior pro loci qualitate reperitur, ex præscripto ejusdem Concilii loco mox allegato ibi -- *Seu alias, qui aptior pro loci qualitate reperitur.*

7. Et quoad octavum tenetur Episcopus multas, & poenas delinquentium Diœcesis Valven. applicare loci Pii e jusdem Diœcesis ex censura Sac. Concilii Tridentini sess. 25. de reform. c. 3. ibi -- *Quæ locis piis ibi existentibus eo ipso, quod exalta fuerint, assignentur, ut advertit ibi Barbol. num. 27. dicens, quod in pari necessitate melius est subvenire pauperibus loci, in quo habitat Clericus condemnatus, nec adversantur auctoritates circa applicationem hujusmodi, tribuentes arbitrium Episcopo, quia arbitrium intelligi debet intra personas, & locum habitationi delinquentis.*

Et ita utraque Parte informante, ac omnibus Dominis suffragantibus decisum fuit.

EADDEM CORAM EODEM

Veneris 11. Martii 1695.

SUMMARIUM.

1. Duæ Ecclesiæ Cathedralis aquæ principaliter unitæ retinent suas præminentias, & privilegia; sed respectu Episcopi reputantur pro una.
- Et idem unum tantum Vicarium Generalem deputat pro ambabus Diœcesibus, ibi.
2. Episcopus non cogitur Vicarium habere.
3. In actibus facultativis, ut est deputatio Vicarii Generalis non datur consuetudo neque præscriptio.
4. Episcopus duarum Ecclesiarum potest transmitti facere carceratos ad locum ubi residet.
5. Et Pontificalia exercere in una, vel in altera, prout sibi placet.
6. Nec distinctos Examinatores Synodales deputare tenentur.

DECISIO IV.

EX octo decretis à Sacra Congregatione Concilii editis super totidem dubiis, seu controversiis exortis inter Episcopum Valven. & Capitulum, quorum exequutio per Signaturam Sanctissimi suspensa, & ad eadem Sacram Congregationem remissa fuit cum voto nostri Auditorii, responsum fuit die 5. Maii 1660. & 15. Junii 1661. coram bon. memor. Cardinali Taya, exequendum non esse secundum, & tertium, ac in nova totius causæ discussione post silentium tot annorum, habita, die 18. Junii anni præteriti coram me, suffecto in locum dictæ bon. mem. Cardinalis Taya, omisso examine primi, & quarti, in quibus Capitulum manus dedit, quoad secundum, & tertium dictum fuit standum in decisio, & quoad alia præter-

lex-

sextum, & octavum, non esse exequenda; nunc autem decisione hujusmodi ad trutinam revocata, in omnibus visum fuit standum in decis, quoniam executioni sexti, & octavi jam Episcopus acquiescit; pro non executione autem aliorum subsistunt fundamenta deducta in decisione.

1. Quo enim ad secundum certum est, quod duæ Ecclesiæ vigore unionis etiam æquæ principalis, existentes sub uno Episcopo (quidquid sit respectu ipsarum Ecclesiarum, quæ conservant singulæ suam essentiam, præminentias, ac privilegia secundum auctoritates in contrarium allegatas) respectu Episcopi habentur per unice *cap. 1. ne sede vacante. c. sicut unire de excessib. Prælat. Rota in Ampuriens. seu Civitaten. unionis 10. Junii 1686. §. Quoniam versic. quoad Episcopum* coram Reverend. D. meo Archiepiscopo Mediolanen. & ideo sufficit, quod Episcopus unum tantum Vicarium Generalem deputet pro ambabus Diocesis, ut præter vetustiores auctoritates in decis. relatas ex modernioribus tradunt Peregrin. *in prax. Vicar. par. 1. sect. 2. subsect. 5. n. 5. Merol. in Theolog. moral. par. 3. disp. 7. c. 6. dub. 9. n. 73. Ventrigl. par. 2. in prax. Eccles. annot. 14. §. 1. n. 4.*

2. Idque procedit, nedum quando Episcopus residet in Diocesi, verum etiam, quando abesse cogitur ab illa, nam in utroque casu militat eadem ratio unitatis Ecclesiarum, seu Diocesis, quoad semetipsum; Imò sicut ubi residet, nec arctatur ullum retinere Vicarium Generalem, sed potest per se solum causas cognoscere, cæteraque explere negocia suæ Diocesis, ut dixit Rota *decis. 418. sub n. 10. coram Cavaler.* ita etiam absens unum duntaxat Vicarium Generalem relinquere valet, qui vices suppleat sui ipsius.

3. Nec subsistit peculiaris consuetudo Episcoporum Valven. seu Sulmon. retinendi duos Vicarios Generales in utraque Diocesi ex Ughell. *in Ital. Sac. tom. 1. fol. 250. titul. Valven. & Sulmonen. Episcopi*, quia hic non loquitur nominatum de Vicario Generali, sed de Vicario Vicegerente, & sic etiam intelligi valet de Vicario Foraneo. Ultra quod quatenus etiam constaret quandoque Episco-

posprò unaquaque Diocesi deputasse Vicarium Generalem, ex deputationibus hisce, tanquam merè facultativis, nulla adversus ipsos allegabilis est consuetudo, sive præscriptio, ut per Rota *dec. 306. nu. 3. coram Caputaq. & dec. 418. nu. 9. coram Caval.*

Prout nec regit assumptum dignioritatis Ecclesiæ Valven. ob quam incongruum dicitur, teneri subditos Ecclesiæ Valven. ad Sulmon. accedere pro complemento justitiæ, & sic quodammodo subici Ecclesiæ minùs dignæ, quia vel de dignioritate Ecclesiæ Valven. non satis constat, ut in Decisione firmatum fuit, vel si quæ forsant antiquitùs dignioritas considerari valuisset in Ecclesia Valven. obliterata certè, seu abrogata remansit recentioribus sæculis, ut patet tum ex concordia inter utramque Ecclesiam inita anno 1628. per quam statutum fuit, præcedentiam inter utriusque Ecclesiæ Canonicos dimetiendam secundum ordinem antianitatis uniuscujusque Canonici, non obstante replicatione, quod concordia tangat solum incesum in Processionibus, aliisque similibus functionibus, cæteraque illæsa relinquat, quia hoc ipsum comprobatur, quod non erat in aliis undique certis, & irrefragabilis dignioritas Ecclesiæ Valven. quoniam alias in reliquis præcedentia ipsi positivè tributa fuisset: nec similiter refragante, quod in eadem concordia præcedentia detur Præposito Valven. supra Canonicos Sulmonen. quia id fieri potuit ratione dignitatis Præposituralis; Tum etiam ex traditis per Ughell. *loc. supra cit.* ubi signanter refert, quod quidquid sit (ut sunt ejus præcisa verba) de præteritis temporibus hoc nostro sæculo à Sulmonen. tanquam à digniori Valven. dignitas denominatur.

4. His firmatis respectu secundi planares fit quoad tertium, quod nempe non debent delinquentes Clerici Diocesis Valven. in ejusdem Diocesis carceres detrudi, sed transportari ad carceres Civitatis Sulmonen. in qua residet Episcopus ex auctoritatibus adductis in decis. quibus non officit Text. *in cap. statutum, §. Cum verò de rescript. in 6.* quia loquitur de duabus Ecclesiis, seu Diocesis inter se distinctis, non autem

de duabus (ut hic) per unionem effectis unica.

5 Prout quoque plana fit quoad quintum, quod Episcopus non tenetur prima Pontificalia exercere in Ecclesia Cathedrali Valven. quia agitur de duabus Ecclesiis æquè principaliter unitis, prout ultrà præsumptionem Juris stantem pro unionem æquè principaliter facta, ut in *decis. 2138. num. 6. coram Coccino* adest ejus actualis agnitio, seu Canonizatio in Brevi super confirmatione concordia, de qua supra edito à san. mem. Urbano VIII. quo stante, in arbitrio residet Episcopi in una vel altera prima Pontificalia exercere, nec regere valet dignoritas Ecclesiæ Valven. quæ ex præfatis sublata fuit, nec consuetudo Episcopi, quæ non probatur; nec probata relevare, tanquam de re ipsiusmet Episcopi merè facultativa.

6. Et denique plana fit quoad septimum, quod cogi nequit Episcopus distinctos deputare Examinatores Synodales pro utraque Diœcesi, prout cogi non valet habere distinctam Synodum, ut tradit *Frances de Eccles. Cathedr. cap. 8. nu. 370.* ex sæpe dicta ratione unicitalis Ecclesiarum, seu Diœcesum respectum Episcopi.

Et ita decisum fuit utraque &c.

Rota est in voto Episcopum non teneri; & respectivè teneri ad petita per Capitulum Valven. prout in suprascriptis Decisionibus per rationes in eisdem latius deductas.

I. Emerix Sac. Rotæ Decano.

ADNOTATIO.

I. Notandum hic est, quod licet Episcopus duarum Ecclesiarum, æquè principaliter, seu accessoriè unitarum, unum tantum Vicarium Generalem regulariter retinere teneatur, ut firmant Decisiones mox relatæ: tamen si una ab altera notabiliter distet, Vicarium Generalem in Diœcesi in qua non residet, deputare debet, ut respondit Sac. Congreg. Concil. in *Gerutinen. & Cariaten. 2. Octobris 1706.* ad quintum, in qua distantia triginta miliarium notabilis ad hunc effectum repu-

tata fuit, & admittit quoque tertia Decisio supra adducta in *9. imò quod plus est, & favet Frances de Eccles. Cathedr. capit. 8. nu. 380. & seqq.*

R. P. D. MATHEJO.

Mediolanen. jurium Paroch.
Veneris 3. Junii 1673.

ARGUMENTUM.

Cura Animarum unius Ecclesiæ Parochialis, potest esse penes plures si sunt in titulum instituti, qui constituunt unum Collegium non minus tribus, & habent commune gubernium.

SUMMARIUM.

- 1 Parochi in administratione Sacramentorum, in exactione oblationum, & funeralium intra fines Parochiæ habent juris assistentiam.
- 2 In jure non repugnat, quod duo, vel plures non possint esse insolidum Curati.
- 3 Plures unius Ecclesiæ Curati, licet non sint sponsi, tamen Sponsum nempe Parochum representant.
- 4 Plures Ecclesiæ Curati provisi in titulum, si non singuli actu, saltem habitu Rectores denominantur.
- 5 Plures Curati unius Ecclesiæ Parochialis quando, & quomodo dicantur constituere Collegium ostenditur, & nu. 6. 7. 8. & 9.
- 10 Vicario Ecclesiæ Parochialis perpetuo, competit jus privativam quoad curam animarum, etiam quoad illum, cui adhæret Cura radicalis. Vicarius perpetuus habet Curæ exercitium auctoritate juris. ibi.
- 11 Clausula, ut prius, operatur ut nulla inducta dicatur novatio, nec facta mutatio & nu. 12. & 13.
- 14 Ecclesia Parochialis potest erigi in Collegiatam, & Cura remanere penes eum, qui illam antea habebat.
- 15 Executor litterarum Apostolicarum, non

- non potest immutare, seu pervertere formam sibi prescriptam, & sub certis modis limitatam, non obstante Recltoris Ecclesie consensu, & n. 16.
- 17 Beneficium liberum, non potest redigi in servitutem.
- 18 Una Ecclesia potest subesse pluribus independenter diversis respectibus.

DECISIO V.

AB hoc Sacr. Rotæ Auditorio postquam per biennium Sacri Palatii Prefectura vacare me impulit, cum exardescenti cupiditate continuo æstuaem sub hujusmodi aureo pondere, in quo vere virtus reperitur dorsum meum incurvare, & ad hoc aviditas à meis Condominis discendi assiduis stimulis animum meum excitaret, tandem studiis Rotalibus, & Sacri Palatii negotiis insimul incumbere, genio meo indulgendo, causam pro prima vice proposui aliàs agitam cor. bon. mem. Dunogetto inter Curatos Portionario, & Præpositum, & Canonicos Eccles. S. Babylæ, cujus facti series ita se habet.

Erant consumptis sæculis quatuor Curati Portionarii in Eccles. Parochial. S. Babylæ, quibus innixum erat onus, eam regendi, & gubernandi, & sequuto obitu unius, tempore quo Divus Carolus suam vitam sanctitate, & miraculis illustrabat, de anno 1580. hanc eandem portionem cum aliis tribus incorporavit, illasque ad invicem confudit, itaut imposterum tres solummodò remanere, & in Ecclesie ejusdem gubernio præesse deberent, retenta pro indiviso possessione omnium bonorum, & jurium Parochialium, ut in summario præteritæ positionis 14. Martii 1678. num. 1. Qui supponendo eorum voluntates hujusmodi incorporationi, constituerunt Syndicum, & Procuratorem, ut ea, quæ facta erant communia, communi nomine exigerentur, & agerentur, ad hoc, ut Ecclesia utilius regi, & gubernari posset, ut in eodem summario num. 2.

Post nonnullos annos, nempe de Anno 1587. q. Hieronyma Mazenta in Tabulis Testamentariis hærede univër-

li scripta eadem Ecclesie. S. Babylæ, five ejus Rectoribus præsentibus, & pro tempore existentibus, ejusdem onus injunxit, ut in dicta Ecclesia erigeretur Præpositura cum octo Canonicis, & isti quotidie horas Canonicas canere in dicta Ecclesia tenerentur. Et unum ex illis in præpositum, aliosque duos in Canonicos nominavit, adjecta lege, quod Juspatronatus di Præpositi, & quatuor Canonicorum laicis conservaretur, ut in eodem summario num. 3.

Juxtà autem formam dispositionis Testamentariæ ejusdem Hieronymæ Archiepiscopus Mediolanensis executioni demandando facultates sibi elargitas à felic. record. Papa Sixto V. in Bulla edita 5. Kalend. Junii 1588. eandem Ecclesiam in Collegiatam erexit, & Præpositum, & octo Canonicos de Juspatronatus instituit, & juxtà præceptum sibi in eadem Bulla injunctum, omnia jura ejusdem Parochis competentia intacta, illæsa, intera, unita, & annexa, tam circa curam animarum, quam circa alia præservavit, ut in eodem summario num. 4. & 5.

Verùm cum postea Archiepiscopus decrevit, quod imposterum Dominum Ecclesie, & omnes suppellectiles esse deberent penes Præpositum, & Canonicos, & alia quamplurima firmavit, quæ jurgia, & contentiones inter eosdem Curatos Portionarios, & Præpositum, & Canonicos excitaverunt, itaut de anno 1614. rumor illarum in Rota streperit, & ab eadem de anno 1615. capta fuit resolutio coram bon. mem. Dunogetto ad favorem ejusdem Præpositi, & Canonicorum.

Pendente adhuc lite in Rota cum varia emanaverint hinc inde Decreta in partibus, variæque innoyationes accumulatæ fuerint, Signatura sub die 20. Maii 1677. rescripsit -- *Circumscriptis omnibus gestis in partibus post pendentiam litis in Rota, omnia ad Rotam.* Et proposito dubio à R. P. D. meo Calata ju sub die decimaquarta Martii 1678. An Parochis Portionariis S. Babylæ danda sit manentio in possessione totius, & omnimoda

Curæ Animarum, & omnium iurium, & functionum Parochialium privativè quoad Capitulum, nulla capta fuit resolutio; ex quo placuit DD. respondere, quod videretur de bono jure, etiam ad effectum manutentionis, & revideretur decisio coram Dunozeo. Quo dubio postea per me proposito, & in loco ejusdem subrogato DD. dixerunt. *Constare de bono jure Curatorum etiam ad effectum manutentionis, & declarandam esse decisionem Dunozei, ut infra.*

1 Præclarum, & irrefragabile esse videtur motivum, super quo fundatur resolutio, defumptum ex juris assistentia, quam habent Curati Portionarii in administratione Sacramentorum, in exercitio omnium Actuum, & Jurium Parochialium, in exactione oblationum, ac Funeralium, tam in Ecclesia Parochiali, quam intra fines totius Parochiæ privativè quoad omnes, *cap. dilectus de Cappel. Monac. cap. fraternitatem de Sepult. Marefcot. variar. resolut. lib. 2. cap. 95. num. 12. & seqq. Barbof. de Paroch. part. 1. cap. 22. num. 1. & part. 3. cap. 26. num. 66. Cavalier. decis. 101. num. 1. & coram Zarat. decis. 45. num. 1. & decis. 123. num. 1. decis. 214. num. 6. par. 12. recent.*

2 Tantoque juris fomento assistit inevitabilis illa consideratio, quod tam ante, quam post erectionem Collegiæ, Cura Animarum penes eosdem Portionarios privativè quoad omnes alios continuè extitit. Et hanc veritatem cum discernent clariori lumine DD. in hac nova revisione, in hanc sententiam convenerunt, quod decisio edita coram bon. memor. Dunozeo sub die 25. Maii 1615. esset declaranda in ea parte, in qua firmatum fuit, eosdem Curatos Portionarios esse incapaces ad Curam Animarum, ex quo ista nequeat esse penes plures Curatos, cum monstruosum sit, unam Ecclesiam esse pluribus sponfis destinam; quod cum corruat ex circumstantiis noviter in informationibus in facto examinatis, ut inferius demonstrabo, cessat etiam fundamentum, in quo decisio Dunozei nititur; Cum verè, & realiter isti sint Curati, & ad eos spectat totale, & integrum Curæ Animarum ministerium cum juri-

Monacelli Form. Pars II.

bus, & emolumentis Parochialibus; Quia juri non repugnat, quod duo vel plures non possint esse insolidum Curati in *cap. non ignores, Joan. And. sub num. 3. vers. sed contra de præbend. & dignit. Hostiens. ibi num. 60. Butr. pariter num. 6. Mil. in rector. in verb. Eccl.*

3 Penes quos propriè, verè, & realiter dicitur residere omnimoda cura animalis, & habitua lis, pro qua habenda, non est necessaria formalitas sponsi, sed sufficit titulus perpetuus absque dependentia ab alio Parocho; hoc enim casu isti plures, licet non sint sponsi, tamen repræsentant sponsum, nempe Parochum, & de cætero verè habent Curam ipsam omnimoda, *Innoc. in cap. cum non ignores, num. 1. de præbend. Lotter. de re benef. lib. 1. q. 20. à n. 142. ad 145.*

4 Dum enim in hujusmodi Ecclesia Parochiali isti tres Portionarii sunt coæquales, & provisi in titulum perpetuum, per concursum ad instar Parochorum, quamvis singuli dici non possint Rectores actu, negari non debet, quod habitu tales denominari non possint; & in ipsis, tanquam in uno corpore conservatur unicitas. *Lotter. de re benef. eodem lib. 1. q. 20. n. 198. in fin.*

5 Militante autem hujusmodi juris assistentia ad favorem eorundem Portionariorum in exercitio functionum, & juri omnium Parochialium, Præpositus, & Canonici conquæri nequeunt, quod Sac. Pagina, & Constitutiones fuerunt neglectæ, mandantes conjugium spirituale esse regulandum cum carnali, quod sicut istud plurimum uno eodemque tempore virorum Consortium abhorret, ita uno solo sponso illud contentum esset debet juxta *Text. in cap. quoniam vers. prohibemus de offic. Ord. cap. cum non ignores de præb. & dignit. & firmat decisio, quæ revidetur in §. ratio est.* Considerabant autem DD. istos tres Curatos Portionarios, per se ipsos constituere unum Collegium juxta ea, quæ de novo adducuntur, & quæ in decis. coram bon. mem. Dunozeo examinata haud fuerunt, & stante hujusmodi Collegialitate componente unum corpus integrale, Cura Animarum non residet penes eorum singulos, uti Ecclesiæ sponfos, sed tantummodo remanet penes

A a unum

unum Collegium, seu corpus ex pluribus membris constitutum, & compositum, & in eo conservatur unitas, & consistit Cura animarum Bald. in leg. 1. num. 5. versic. 7. quaro ff. de offic. Consult. Bellamer. cons. 38. num. 12. vers. cura Parochialis Ecclesie, Card. Tusc. verb. Parochia concl. 96. num. 1. Lotter. de re benefic. lib. 1. quest. 20. n. 144. & seq. Et in hoc casu licet sint plures personæ, tamen unus est Curatus, quia omnes habentur loco unius, gl'of. in Canon. nunc autem verb. Diocletiani dist. 21. Lotter. de re benefic. lib. 1. quest. 20. num. 145.

6 Ponderabant insuper DD. quod isti tres Curati non cohonestantur simplici nomine Parochorum, sed fulgent alia qualitate, nempe Portionariorum, ad effectum demonstrandi, quod uti singuli, non fruuntur prerogativa sponsi Ecclesie, sed uti corpus ex pluribus membris conflatum, ita ut istæ tres personæ omnino distinctæ, & separatæ, ac cœquales constituant unum Parochum, & sponsum Ecclesie S. Babylæ, & per consequens, non dicuntur simplices Vicarii, sed veri Parochi, & sponsi Ecclesie, in qua sunt perpetuo intitulati, ut in summario num. 1. & potiuntur jure decimandi, ut in præfenti summario num. 5. nec non jure funerandi, ut in eodem summario num. 6. & demum providentur per concursum, qui non est necessarius, quoties Cura residet penes Capitulum, ut in summario num. 7. Quæ omnia propriè conveniunt illis, qui ministerium Parochorum exercent, & de jure decimandi adsunt. Text. in cap. cum contingat de decimis, & in cap. fin. de Paroch. Rot. coram Comitulo decis. 111. num. 15. & cor. Zarat. decis. 53. num. 2. & de jure funerandi egregiè firmat Barbosa. de Paroch. part. 1. cap. 1. num. 3. & demum de provisione per concursum loquuntur Pac. Jordan. de benefic. lib. 10. tit. 8. de collat. Paroch. num. 64. & seqq. Lotter. de re benefic. lib. 2. quest. 31. num. 22. Gonzal. ad regit. 8. Cancellar. gl'of. 6. num. 158. cum plurib. seqq. Rota decis. 579. num. 2. & decis. 710. num. 1. part. 2. recent. & in Leodien. Paroch. 12. Januarii 1671. §. 1. cor. R. P. D. Calataja.

7 Indubitatum est, istos tres Curatos Portionarios constituere de per se Colle-

gium absque alia superioritate Prælati, quæ de essentia Collegii perneceffe non requiritur, ut firmat Joan. Andr. in cap. cum non ignores num. 2. vers. & si se. Zabai. ibi num. 2. de præben. Archidiacon. in Canon. sicut num. 2. vers. & licet non habeant Prælatum caus. 21. quest. 2. Rom. cons. 436. num. 6. Quod manifeste resultat, nedum ex eo, quod D. Carolus in incorporatione unius portionis cum aliis tribus nunc existentibus præcepit omnia debere esse communia, & pro indiviso, & imperpetuum Ecclesia per tres Curatos Portionarios fegeretur; ac etiam quod ipsi immediate constituerunt Arcam, fecerunt massam communem, & deputarunt Syndicum ad regendum, & administrandum bona communia ad eos spectantia, quod sufficit ad hoc, ut dicatur Collegium, quod non est nisi Cœtus plurium cœqualium non minor tribus commune gubernium habentibus leg. 1. §. quibus ff. quod cuiusque univers. nomin. Innocent. in cap. cum non ignores sub num. 2. de præben. Card. in Clemen. 2. num. 10. de ætate, & qualitat. Abb. in cap. nobis num. 8. vers. quando autem cognoscatur de jure part. Adde. ad Burat. decis. 455. num. 5. ver. Præcipua autem Rota coram Greg. XV. decis. 482. num. 4. & cor. Mantiv. decis. 215. num. 1. in fin. & coram Cavaler. decis. 274. num. 3. & decis. 584. & decis. 585. utrobique num. 2. par. 4. divers. & decis. 673. num. 2. par. 1. recent.

8 Consolidataque eo fortius remanet Basis fundamentalis boni juris, concurrentis ad favorem eorundem Parochorum privativè quoad omnes alios, ex quo tam ante, quam post Collegiatæ erectionem ullo unquam tempore abstinerunt, à ministerio exercendi hanc eandem Curam; Et ante erectionem in dubium revocari nequit, quod penes ipsos existit hoc jus privativè quoad omnes, dum ante illam erant cœquales, Ecclesiam Parochialem possidebant privativè, quoad omnem alium pro indiviso, & in communi, ejusque redditus communi nomine administrabantur, & sic inspecto juris rigore, penes eos uti Collegium formalitas sponsi Ecclesie rectè esse potuit, prout in rei veritate fuit, quia cum agatur de Ecclesia Parochiali, in qua existebant plures cœqua-

coæquales, qui illam possidebant in titulum perpetuum per concursum ad instar Parochorum: etiam sine qualitate Collegii, dici poterant Vicarii perpetui, qui possidebant omnimoda Parochorum jura, remanente qualitate Sponsi apud Episcopum Gonzal. in cap. *veniens* 2. num. 8. Fagnan. in cap. *ex parte* à num. 8. usque ad 28. ubi etiam Barbof. num. 2. & seq. de offic. Vic. Navar. conf. 11. de stat. Monac. num. 3. Ant. de But. conf. 51. num. 12. Garzias de benefic. part. 9. cap. 2. num. 286.

9 Hinc nullo modo obesse posse videtur conf. Oldr. ad 67. cui nitiur decif. bon. mem. *Durozetti*, quia illud habet locum in deputatis temporaliter ad Curam Animarum, idè non adaptatur casui, de quo agitur, nempe in institutis in titulum perpetuum, uti sunt Parochi Portionarii, de quibus loquimur, ut insinuat idem Oldr. ad num. 2. vers. *secus perpetuo*, & explicat Lotter. lib. 1. quæst. 20. num. 142.

10 Verum enim omnem difficultatem de medio tollit ipsa Bulla erectionis, & ex ea inevitabiliter patet, quod isti tres Curati Portionarii ante erectionem Collegiatæ habebant omnimodum, & absolutum jus exercendi omnes functiones Parochiales, & exigendi omnes oblationes, & emolumenta privativè quod quoscunque alios, prout gaudent veri Parochi, dum penes eosdem tres Portionarios, uti prius existerat, mandat Summus Pontifex, quod cura Animarum Parochianorum dictæ Ecclesiæ S. Babylæ imminet; itaut penes eos, de eo tempore, vel imminet cura omnimoda, vel saltem dicebantur Vicarii perpetui hujus Ecclesiæ, & utroque modo illis competit jus privativè quoad omnes alios, ut in exercente omnimodam curam cadere potest, & de Vicariis perpetuis remanente titulo apud alium, pariter compertum est in jure, quod habeant omnimodum jus privativè quoad omnes, etiam quoad illum, cui adheret cura radicalis, qui nequit se in aliquo ingerere sine licentia Vicarii perpetui Abb. in cap. *extirpande* 3. §. *qui vero Parochiale in 2. lectura* num. 15. de præben. Azorius inst. mor. par. 2. lib. 3. cap. 6. qu. 2. propè finem. Et dato quod cura radicalis, & principalis extaret penes Canonicos,

vel Episcopum, isti nequeunt se in Cura Animarum intrmittere invitis Vicariis perpetuis penes quos actualis Cura Animarum residet, ex quo propriè dicuntur hujusmodi Vicarii habere Curæ exercitium auctoritate juris, non autem ab ipso principali Ecclesiæ Rectore, quod egregiè, & latè firmat Barbof. de Parochis par. 1. cap. 1. à num. 56. usque ad 58. & in cap. *ex par. 6.* num. 25. de officio Vicarii Seraph. decif. 1009. num. 5.

11 Quod autem post erectionem Collegiatæ Curati amiserint jus privativum quoad Capitulum, & Canonicos, nullibi docetur, immò contrarium suadet tenor litterarum Sixti V. super hujusmodi erectione in quibus præmissa narratione, quod Ecclesia Parochialis S. Babylæ regi solita erat per tres Rectores Portionarios, transit ad erectionem Collegiatæ hujusmodi verbis estrenatis, ibi -- *Et in ea ultra tres portiones ipsius Ecclesiæ, quæ ut prius subsistant, nec per presentes ullatenus appressæ, vel extinctæ, neque unitæ, annexæ, & incorporatæ, nec confusæ sint, aut censeantur, sed illis in suo pristino statu remanentibus, itaut illas pro tempore obtinentibus Curæ Animarum Parochianorum dictæ Ecclesiæ S. Babylæ imminet.* Dum enim Summus Pontifex imperat, quod tres Portiones Curatæ subsistant, & in eorum robore, remaneant, ut prius, necesse est, ut nulla circa eas contigerit novatio, nec in substantia, nec in qualitate, cum hoc importet indoles clausulæ, ut prius l. *proponebatur ff. de Judic.* Perpensis maximè sequentibus verbis -- *Sed illis in suo pristino statu remanentibus, quæ magis præferunt, & manifestant enixam Papæ voluntatem, conservandi Rectoribus Curatis statim, in quo tunc sive de jure, sive de facto reperiebantur.* Ita ut nulla fieri debeat mutatio, Laderch. conf. 95. n. 6. Lotter. de re benef. lib. 1. q. 38. n. 227. Posth. de manut. observ. 73. n. 2. & seqq. Rot. dec. 193. num. 9. par. 3. recent.

12 Quamobrem cum ex his appareat, Pontificem erigentem voluisse Curam Animarum remanere penes eosdem Curatos, & ab ea exclusisse Capitulum, & Canonicos, uti facere potuit, vel ipsam Episcopo, vel Capitulo, vel aliis trade-

re, ut observat Felin. in cap. in nostra sub num. 15. de rescriptis, & hoc jus eisdem Portionariis præservaverit, nullo modo Canonicis, & Capitulo hoc jus competit, quia si ad illos illam transferre voluisset expressè eisdem ad dictam Curam nominasset: Et talis est natura præservationis prioris status, ut non permittat illum in aliquo immutari, Innoc. in cap. dilectus, num. 4. vers. Monialium, ibique Abb. num. 9. de Capell. Monach. Anchar. conf. 404. num. 9. Rot. coram Dunozeo Jun. decis. 762. num. 8. & in rec. decis. 150. num. 11. & 12. par. 5.

13 Unde ex mente Pontificis Cura Animarum manet, sicut antea erat penes portionarios, & ipsi manent in suo statu, & honore, & propria jura agnoscunt, & gaudere debent eorum privilegiis uti antea Bullam erectionis fruebantur; Et dum Summus Pontifex noluit quidquam Parochis demere; Ita nullum jus Canonicos transferre voluisse censetur Barbol. de potest. Episcop. par. 3. allegat. 66. num. 46. Garzias de benefic. par. 12. cap. 2. num. 37. Mandos. ad regul. 12. Cancell. q. 1. num. 4. Rota in Toletana Depopulationis de Uzeda 7. Februarii 1661. §. finali coram hon. mem. Verospio.

14 Nec reperiri videtur repugnantia inter statum Collegialitatis, & statum Parochialitatis itaut in eadem Ecclesia infimal uniri non possit, absque eo quod inter se confundantur; Et juri non repugnat, quod Ecclesia Parochialis erigatur in Collegium, & nihilominus Cura non transferatur in dignitatem, aut Collegium, sed remaneat penes eum, qui illam antea habebat, Corrad. in prax. in benefic. lib. 2. cap. 2. num. 50. Gemin. conf. 132. sub num. 1. Zabarell. conf. 30. num. 50. Rot. de execut. litter. Apostolicarum cap. 5. num. 149. Cassador. decis. 12. de præbend. num. 5. Rembold. decis. 376. num. 6.

Neque hujusmodi fundamenta super quibus informante pro parte Curatorum ædificium eorum jurium erexerunt, dilabi possunt, ex Decreto facto ab Archiepiscopo in actu erectionis continente, quod dominium Ecclesie, & suppellectilium imposterum spectare de-

beret ad Capitulum, & Canonicos. Quoniam inspecto, quod in eodem Archiepiscopo deficiebat, tam potestas, quam voluntas nullo modo Portionariis dictum Decretum aliquod præjudicium inferre valuit.

15 Defectus potestatis in Archiepiscopo controversi nequit ob resistantiam ortam ex dispositione Summi, Pontificis, qui cum in ea stabiliverit omnia in eodem statu remanere debere, remansit idem Executor denudatus omni potestate, primævum statum immutandi, & novum inducendi, & ei deficiebat omni facultas, prævertendi formam sibi in Brevis præscriptam, & sub certis modis limitatam Cap. Venerabilis 37. de offi. delegat. cap. cum dilecta 22. ibique gloss. in verb. transponentes de Rescript. Rota de execut. litterarum Apostolicarum cap. 12. num. 8. Rota coram Eminentiss. Ottob. decis. 153. num. 4. & coram Dunozeo Jun. decis. 242. n. 6. & in recent. decis. 277. num. 4. & decis. 404. num. 13. part. 4. tom. 2. & decis. 261. num. 26. part. 7. recent.

16 Attento præsertim, quod Brevis erectionis reperitur munitum Clausula sublata & Decreto irritanti, ex quo remanet exclusa omnis potestas in Archiepiscopo aliquid in illius executione innovandi, etiamsi accesserit consensus Portionariorum, ejus temporis, qui simul, & semel in erectione ejusdem Collegiate juxta præceptum Testatrix effecti fuerunt Canonici, dum non agebatur de illorum privato favore, sed de interesse Ecclesie, & successorum. Joann. de Anania in cap. quia frustra num. 6. de usuris Gabriel. conf. 151. num. 16. & 17. lib. 2. Caputaquen. decis. 86. par. 2. Bich. dec. 98. num. 1. & 7.

17 Accedit quod deficiebat in Archiepiscopo omnis, & quæcumque potestas subjiciendi Portionarios dominio Præpositi, & Canonicorum, quia isti erecti fuerunt sub jure patronatus Laicorum, unde Cura, quæ prius erat libera redacta esset in servitutem quod nulli Ordinario permittitur, & præcipue esset facere illud quod prohibet Sac. Concil. Tridentin. sess. 25. cap. 9. de reformat. Rot. decis. 63. num. 2. part. 16. recent. Itaut si verum

esset, quod Ecclesia servitutis jugo subiecta fuisset, opus esset in præsentem, primævo libertatis statui eandem restituere, ut disponit idem Concil. *dist. sess. 25. cap. 9. in fin.* & egregiè ratiocinatur Vivian. *de jure patronat. par. 3. lib. 19. cap. 5. num. 40.*

18. Certior autem viget voluntatis defectus in eodem Archiepiscopo, qui dum in actu erectionis expressam declarationem emisit, quod non intendebat mutare statum illius, sed quod portiones, ut prius subsisterent; nec annexæ, nec incorporatæ, nec unitæ censerentur. Concedendum dominium Præposito, & Canonicis intelligi debet hoc perpetrasse citra innovationem præcedentis status Ecclesiæ; Et idèd quoad jus præminentiale circa Collegialia, non quoad exercitium Curæ censerit debet suam auctoritatem interposuisse, & hoc magis expressè post actum erectionis fassus fuit, dum novam, & reiteratam declarationem emisit, nempè. *Quod in his, quæ spectant ad Parochos ratione Curæ, & Animarum, & administrationis Sacramentorum, tam onera, quam commoda, & emolumenta, ad ipsos Parochos pertineant; In his verò, quæ propria sunt Collegiatarum, & quæ jura Capituli concernunt pertineant ad Præpositum, & Canonicos, ut in præsentem summario num. 2.* Et huic apertæ ejusdem Archiepiscopi menti accessit declaratio per Vicarium Generalem antè motam litem promulgata, ut in Summario num. 3. & ob id clare patet remansisse illæsa jura Parochorum, & decreta ab Archiepiscopo antea emanata, intelligenda sunt de Ecclesia merè Collegiata, respectu quorum non aderat Pontificis prohibitio, quia de jure non repugnat Ecclesiam subesse pluribus independentibus diversis respectibus, *Glos. in Clement. frequent. verb. ad mensam in princip. de Excess. Prælat. Bellamer. cons. 20. num. 10. Murga par. 2. q. Past. q. 2. de divis. unius §. 7. num. 23. in fine, Cardin. Tusch. verb. Beneficiati concl. 68. num. 7.*

Et ex his resolutum fuit. *Constare de bono jure Curatorum Portionariorum Ecclesiæ S. Babilæ etiam ad effectum manutentionis, & declarata fuit decisio bon. mem. Dunozeiti juxta sensum Dominorum.*

Utraque parte informante. Sc.

Monacelli Form. Pars II.

R. P. D. VICECOMITE
Romana pecuniaria.

Veneris 2. Decembris 1678.

ARGUMENTUM.

Dispositio Testatoris declarata ab eo; qui fuit communicata non dicitur captatoria sed valida, præsertim in relictis ad pias causas. Subscribens scripturam censetur approbare omnia in ea contenta.

SUMMARIUM.

- 1 Declaratio voluntatis Testatoris facta ab eo, cui fuit communicata plenè probat si fiat cum juramento.
- 2 Subscribens Scripturam, censetur approbare omnia in eadem contenta.
- 3 Dicitio imò est correctiva præcedentium.
- 4 Testator communicans secretum suæ voluntatis, non dicitur, commisisse in tertium substantiam dispositionis, sed tantummodo declarationem.
Dispositio Testatoris commissa in voluntatem tertii, est valida in relictis ad pias causas. ibi.
- 5 Legatum factum favore Confraternitatis censetur relictum ad piam causam, præsertim si habeat Ecclesiam annexam.
Legatum relictum causa studii dicitur pium. ibi.

DECISIO VI.

1. **D**omini permanentes in resolutis die 28. Martii præteriti iterum extimarunt, nullam pecuniarum quantitatem esse ad Bancum reportandam, quia illæ exactæ fuerunt de mandato Episcopi Testatoris directo eidem Banco totam earum summam continente, & successivè erogatæ in pia legata secundum voluntatem ejusdem Testatoris per P. Josephum ejus Confessarium, cui illam communicaverat, medio Juramento declarati per text. in l. Theopompus ff. de dot. prælegat. Bart. in l. quem hered. ff. de reb.

A a 3 dub.

dub. Castren. in leg. si ita scripsero num. 3. ff. de condit. & demonstrat. Surd. consil. 294. num. 18. & 19. & consil. 380. sub num. 51. versic. quamvis, Camer. var. resol. lib. 3. cap. 20. sub num. 89. & seqq. Torr. de pact. futur. success. lib. 3. cap. 6. num. 82. Afflic. dec. 381. num. 4. & seqq. cum aliis allegatis in præterea decisione §. & moti ratione.

2 Nec mandatum censeretur debet restringitur ad sola scuta 500. in calce ejusdem arithmetice per Testatorem adnotata, quia ut ponderatum fuit in eadem dec. §. non relevante, dum Testator monitus ab ejus familiaribus, quod mandatum continebat totam pecuniarum summam in Banco existentem, adhuc illud subscripsit, & verbis expressis non restrinxit, vel aliud continens solam quantitatem scut. 500. conscribi non mandavit, prout facile poterat, cum esset sanus mente, articulatè loqueretur, & triduo etiam post in propriis sensibus supervixerit, ut deponunt testes formiter examinati, non est præsumendum voluisse per dictam numeri adnotationem mandatum restringere, sed bene dicendum exoptasse pro tota summa, quam in corpore continebat effectum fortiri, ita ut bene intret conclusio in præterita decisione firmata, quod subscribens simpliciter scripturam censeatur approbare omnia in eadem contenta de qua etiam Natt. cons. 287. n. 4. Menoch. de præsumpt. præsumpt. 66. n. 6. & seq. lib. 3. Gabr. de probat. concl. 3. n. 1. & seqq. Rota cor. Bichio decis. 630. n. 12. & in rec. dec. 276. n. 9. q. 17.

3 Sicuti non subsistit Testatorem restringisse facultatem P. Josepho ad declarandam tantum quantitatem pauperibus, suisque famulis distribuendam per illa verba Codicilli -- *circa quello si doverà distribuire à poveri, & alla sua servitù*; quoniam idem Testator in hærendo maximæ fidei, quam merito habebat in personam P. Josephi prosequens dispositionem, facultatem ampliavit generaliter, & sic ad alia superius non expressa, scilicet ad distributionem, in quamcunque aliam piam causam, quando P. Joseph declaraverit ibi. *Anzi secondo il detto, e dichiarazione del d. P. Fotio ordino, e dispongo certo, e sicuro di non restar defraudato nella di lui confidenza, integrità, e bona coscienza,*

hæc enim ultima pars, sive dispositio, prima remanente correctæ attendi debet ex allegatis in dicta decis. §. quoniam cum aliis pluribus cumulatè per Barbof. de dict. dist. 151. num. 1. & seqq.

4 Nec relevat replicatio, quod ista esset dispositio commissæ in voluntatem tertii, & captatoria, quia Episcopus, qui communicaverat ejus voluntatem P. Josepho circa pecuniam in Banco existentem, ut supra disponendo, non dicitur commississe in voluntatem P. Josephi, substantiam dispositionis, sed tantummodò declarationem ejus, quod illi secreto dixerat, quod valde differt à dispositione commissæ tertio, & captatoria, ut bene notant Ruin. cons. 19. n. 7. vol. 2. Canc. var. resolut. lib. 3. cap. 20. sub num. 89. cons. quamvis, & seqq. Torr. de pact. futur. success. lib. 3. cap. 6. n. 82. aliisque ab eis allegatis. Quamvis etiam cum versetur in relictis piæ Causæ hujusmodi dispositio esset valida cap. cum tibi de testament. Bart. in lib. 1. C. de Sacros. Eccles. Ruin. consil. 21. n. 4. vol. 2. Spin. de Testament. gloss. 5. n. 68. & seqq. Cancr. dict. cap. 30. n. 103. Castill. contr. jur. lib. 2. cap. 6. n. 18. & 19. Tiraquell. de privit. piæ caus. privileg. 64. Peregrin. de fideic. art. 33. n. 66. Grass. de success. §. institutio q. 18. num. 7. & 8. Rota cor. Martini. Andr. decis. 73. num. 16.

5 Inter hæc autem pia legata, commemorandum est tam illud relictum Ven. Congregationi nobilium Sanctissimæ Assumptionis, cum uti habens Ecclesiam annexam dicatur locus Pius juxta consil. Bald. lib. 2. num. 4. & 5. lib. 5. Rota cor. Carill. dec. 267. num. 1. & 2. cor. Arguell. decis. 45. num. 6. & seqq. & in puncto Cyriac. contr. 94. num. 14. & seqq. ubi etiam post multos Doctores, quos ibi cumulat, ampliat, quamvis non haberet Ecclesiam annexam, quia censeatur relictum non loco nec personis, sed usui pio, in quem illud distribuunt, & non inspicitur persona, sed causa: Quam alterum relictum Nepoti causa studii, scilicet pro educando eum per quinquennium, in aliquo ex Seminaris Nobilium Societatis Jesu, ut firmat Abb. cons. 63. sub num. 4. vers. sed relictum, & seqq. par. 2. Mart. de success. legal. p. 4. q. 18. art. 4. sub num. 43. vers. relictum causa studii

cum seqq. plenè Ciardin. conir. 3. num. 57. & in puncto dixit Rot. in Calaguritana Juris visitandi 21. Maii 1649. S. quoniam coram bon. mem. Card. Corrado. Et ita utraque, &c.

R. P. D. VICECOMITE

Romana Cappellania.

Veneris 14. Junii 1680.

ARGUMENTUM.

Referuntur demonstrationes quibus probatur existentia Jurispatronatus laicalis: nec non casus in quibus Cardinales Titulares Indultarii, Beneficia in Ecclesia Titulari existentia non conferunt. Publicatio resignationis Beneficii ad formam Bullæ Grægor. XIII. non requiritur, quando Resignatarius fuit gratiose subrogatus in juribus resignantis.

SUMMARIUM.

- 1 Arbitrium regulatur à jure.
- 2 Clericatus probatur testimonialibus Ordinantis.
- 3 Litis contestatio probatur ex actibus judicialibus hinc inde gestis.
- 4 Valor per non excessum probatur per expressionem factam in præcedentibus provisionibus.
- 5 Inscriptiones antiquæ in lapide insculptæ probant juspatronatus.
- 6 Item insignia familiæ insculpta in pavimento, & pavimento.
- 7 Item descriptiones in libris Ecclesiæ.
- 8 Item præsentationes continuatæ, & effectum sortitæ per spatium centum annorum.
- Centenaria possessio habet vim immemorabilis, & facit præsumere titulum ex fundatione. ibi.
- 9 Item enunciatiuæ antiquæ emissæ in Visitationibus.
- 10 Item declarationes factæ ab Ordinario de existentia jurispatronatus.

- 11 Item legata facta cappellæ uti de jurispatronatus.
- 12 Indultum Cardinalis Titularis conferendi, non comprehendit Beneficia litigiosa, præcipuè vacantia apud Sedem.
- 13 Neque Beneficia jurispatronatus, quæ non cadunt sub reservationibus Apostolicis.
- 14 Papa non obstante Indulto, præveniendò Indultarium potest conferre.
- 15 Resignatarius subrogatus à Papa in juribus Resignantis, non tenetur docere de publicatione resignationis, sed de statulitis, & de Clericatu.
- 16 Publicatio resignationis facta in termino prorogato, habetur ac si facta esset à principio.

DECISIO VII.

Postquam Hiacynthus Capranica sub die 24. Februarii 1675. obtinuerat provideri à Sede Apostolica de Cappellania sub invocatione Sanctissimæ Conceptionis erecta in Ecclesia Sancti Marci de Urbe vacante per obitum Pauli Callimaci, & successivè etiam sententiam ab Eminentissimo Cardinali Vicario pro executione litterarum, cessit, & resignavit jus suum ad favorem Julii Peniæ, qui vigore ejusdem cessionis, & resignationis obtinuit in d. Jure per alias litteras Apostolicas gratiose subrogari, ejus Summario num. 1. 3. 4. & 5.

Verum quia Federicus Antonius Capranica eandem Cappellaniam sub die 11. Martii ejusdem Anni 1675. sibi ab Eminentissimo Domino Cardin. Ottobono dictæ Ecclesiæ Titulari conferri obtinuerat, dicto Summario num. 2. & possessionem etiam adeptus fuerat, hinc executioni dd. litterarum se opponens, Signatura Justitiæ ad ejus instantiam causam appellationis à præfata sententia mihi commisit cum clausula parito litteris arbitrio Rotæ, & proposito dubio sub diebus 11. & 22. Martii præteriti, an Intret arbitrium pro retardatione executionis, & non resolutò, hodie in tertia propositione Domini negativè responderunt.

Aa 4 1 Quia

1. Quia cum arbitrium reguletur à jure, Poth. de manu. observat. 7. num. 60. Rota cor. Gregor. decis. 189. num. 3. ibique Add. num. 8. & cor. Eminentissimo Ottobono dec. 115. num. 1. dictæ litteræ tam num. 1. quam in omnibus justificatæ de jure sunt exequendæ, cap. si Capitulo, ibique gloss. verb. exequatur de concess. præben. in 6. Rot. rec. dec. 73. n. 2. par. 13. & dec. 297. n. 1. par. 17. & coram Dunoz. Jun. dec. 876. num. 2. & in Astoricen. Beneficii 28. Junii 1673. §. 1. coram R. P. D. meo Emerix.

2. Justificatio autem patet, quia quoad Clericatum tam Hiacynthi cedentis, & resignantis, quam Julii Cessionarii, & Resignatarii probatur ex litteris patentibus Eminentissimi Urbis Vicarii datis in dicto Summario num. 24. Rota decis. 319. num. 11. par. 11. & decis. 73. num. 4. par. 13. recent.

3. Quo verò ad litem super pertinentia jurispatronatus inter DD. de Capranica, & dictum Paulum ab eis præsentatum ex una, & Custodes Archihospitalis ad Sancta Sanctorum de Urbe ex altera, probata remanet ex monitoriis hinc inde expeditis exequutis, in actis reproductis una cum aliis successivis actibus judicialibus, ac Sententia lata ad favorem DD. de Capranica, de quibus in dict. Summario num. 17. 18. & 21.

4. Quoad valorem autem expressum per non excessum in ducatis 130. de Camera, benè justificatur ex simili expressione facta in antecedentibus supplicationibus, & provisionibus dicto Summario num. 22. ut alias dixit Rota dec. 572. n. 3. par. 1. & dec. 444. num. 6. par. 2. & dec. 258. num. 11. par. 9. recent. & in Lucana Beneficii 1675. 28. Januarii §. minus obstant cor. Illustrissimo Domino meo Calataju, & multo magis, quia fuit etiam una cum dicta lite uniformiter expressum per Federicum Antonium in supplicatione porrecta Summo Pontifici pro obtinenda confirmatione dictæ collationis reportatæ à Domino Cardinali Titulari, eodem Summario num. 23. quod sufficeret in præsentibus, Rota coram Cavaler. decis. 33. num. 2. vers. quod fructus, & coram Cels. decis. 31. num. 1. cum seqq. & in rec. decis. 73. num. 3. par. 13.

5. Et tandem justificatur etiam juspa-

tronatus ad favorem familiæ de Capranica, nam concurrunt primò antiquissima inscriptio incisa in lapide sepulchri bon. mem. Pauli de Capranica Archiepiscopi Beneventani existenti propriè dictam Cappellam, ibi --- Sacellum hoc moriens è suo dotatum familiæ suæ Capranicensis reliquit --- dicto Summario num. 6. ex qua probari jurispatronatus tradit Gloss. communiter recepta in cap. cum causam, in verbo per libros antiquos, vers. item sepe periat de probat. Bartol. in l. monumentorum C. de Religios. & sumpt. funer. Galtr. in leg. si sepulchrum num. 6. Cod. eodem tit. Bald. consil. 310. num. 1. & per totum lib. 1. Dec. consil. 135. sub num. 1. in fin. Ferrer. cons. 293. num. 9. Rocch. de Curt. de jurispatronat. in verb. honorificum sub num. 3. in fin. vers. an autem juspatronatus, Lambertin. in simil. tractat. lib. 2. part. 2. quest. 10. artic. 9. num. 3. & 4. Vivian. pariter de jurispatronat. part. 2. lib. 11. cap. 7. num. 25. Barbof. de Offic. & potestat. Episcop. part. 3. allegat. 72. num. 50. & sequentibus. Lotter. de re benefic. part. 5. cap. 9. num. 91. Rota in recent. decis. 374. num. 7. part. 2. & coram Cavaler. decis. 378. num. 1. & coram Coccino decis. 1230. sub num. 1. vers. de inscriptione vero, cum aliis in Mediolanen. Prioratus 14. Martii 1646. §. quinto inscriptio coram bon. memor. Cardin. Corrado.

6. Secundo. Insignia ejusdem familiæ Capranicensis insculpta tam in pavimento, quam in pariete Cappellæ, nec non sepulchrum pro eadem familia ibi constructum, eodem Summario num. 7. hæc enim cum regulariter non soleant apponi, nec fieri in re aliena, præsumi debent apposita, & facta fuisse per Patronos ad conservationem illorum jurium, & proinde illud probant, præsertim concurrentibus aliis adminiculis, & non assignatas alia ratione talis appositionis, Rip. in cap. cum Ecclesia Sutrina num. 97. de caus. possess. & propriet. Ancharan. consil. 113. num. 4. Lambert. de jurispatronat. lib. 3. quest. 5. art. 4. num. 2. Lotter. de re benefic. lib. 2. dicta quest. 13. num. 146. & sequentibus. Rota decis. 527. sub num. 6. & sequentibus part. 4. divers. & decis. 33. sub num. 3. & decis. 518. sub num. 5. part. 1.

recentior. & coram Seraphin. decis. 1141. n. 7. & coram Coccino d. decis. 230. n. 1. & in d. Mediolanen. Prioratus §. sexto insignia coram Corrado.

7. Tertio favet descriptio hujus Cappellæ facta in Libris dictæ Ecclesiæ Sancti Marci cum qualitate juris patronatus ad favorem familiæ de Capranica; nam in Libro nuncupato Inventarium bonorum stabiliū fol. 75. habetur -- *L' Altare della Concezzione della Madonna è de jurepatronatus di Casa Capranica, e Monsignor Vescovo Capranica n'è Cappellano, & fol. 44. iterum scriptum legitur -- Cappella della Concezzione n'è Cappellano il Signor Aldrubale Capranica Canonico di S. Giovanni, e de Jurepatronatus de Casa Capranica, &c. dict. Summar. n. 11.* Hujusmodi autem descriptiones probare jus patronatus in specie dixit Rot. coram Coccin. dec. 174. n. 1. & coram Merlin. dec. 689. num. 7.

8. Quartò. Jus patronatus probant multiplicatæ, ac continuatæ presentationes per hanc familiam factæ, & effectum sortitæ per spatium centum, & ultra annorum, & respectivè consensus præstiti in resignationibus Cappellanæ, ut in dicto Summario n. 15. & 16. ut tradit Dec. consil. 126. num. 3. Nogueroi. allegat. 28. num. 8. & pluries dixit Rota, ut coram Rojas decis. 436. num. 2. coram Peutingen. decis. 251. num. 1. & sequentibus coram Arguell. decis. 87. sub numer. 5. & 6. cum aliis congestis in dicta Mediolanen. Prioratus, §. secundo adducuntur presentationes, coram Corrado, & hoc etiam in terminis Sacri Concilii Tridentini sess. 25. cap. 9. de reformat. dum centenaria quasi possessio præsentandi habet vim immemorabilis, & facit præsumere titulum ex fundatione, & dotatione, utrumque à Sacri Concilii præservatum, ut de immemorabili, Dec. consil. 117. sub num. 2. versic. secundo non obstat, & dict. consil. 126. versic. & hoc etiam, & Rota in recentior. decis. 29. num. 1. & sequentibus part. 7. & coram Burrati. decis. 142. num. 2. cum sequentibus, ibique Add. num. 15. & coram Cels. decis. 193. num. 4. & de titulo ex fundatione, & dotatione est, consil. Federic. de Sen. 234. sub num. 3. versic. sic ad propositum passim à Rota receptum, ut coram

Burrati. dicta decis. 142. n. 4. & decis. 172. num. 1. & sequentibus, & coram Merlin. dec. 850. num. 1. cum seqq. & coram Bichio dec. 118. n. 1. & 8. & in Bononien. Parochialis super petitorio 1. Julii 1678. 3. Julii 1679. & 12. Febr. præteriti coram me, & in Compostellana Parochialis 10. Martii 1679. 29. Jan. præteriti pariter coram me.

9. Quintò. Urgent plures enunciativæ, quidem antiquæ, emissæ in visitationibus Apostolicis, & in institutionibus præsentatorum, dicto Summario num. 12. & 13. cum enim Ordinarii, de quorum commodo, & interesse agitur, non soleant esse faciles in approbatione juris patronatus, multum faciunt pro illius comprobatione, Lotter. de re benefic. lib. 2. quest. 13. nu. 141. & seqq. Rota coram Seraphin. decis. 1232. num. 2. & coram Durand. decis. 413. num. 3. & in recent. decis. 518. num. 3. part. 1. & dec. 329. num. 8. part. 9. & in d. Mediolanen. Prioratus, §. quarto concurrunt coram Corrado, & in d. Bononien. & Compostellana Parochialis coram me, præsertim, quia quatuor ex illis emanarunt à Summis Pontificibus asserentibus se informatos de jurepatronatus, ut ponderavit Rota in dicta Mediolanen. Prioratus §. nam adducitur primo.

10. Sextò. Concurrunt declarationes super existentia, & pertinentia juris patronatus ad favorem familiæ Capranicensis factæ, causa cognita à tribus Vicesgerentibus in annis 1596. 1602. 1639. & 1642. ut d. Summ. num. 14. quibus valde est deferendum Rota dec. 13. sub n. 1. part. 1. & decis. 36. num. 11. part. 2. recent. & coram Coccin. decis. 229. num. unico, & coram Merlin. decis. 403. num. 1. 9. & 10. & decis. 689. num. 6.

11. Septimò. Accedunt legata eidem Cappellæ uti de jurepatronatus familiæ de Capranica facta pro augmento dotis à Camillo Capranica de anno 1550. & à Faustina de Velle ejus uxore de anno 1554. executioni demandata per sententiam Cardinalium Sfortiæ, & Ursini, ut in dicto Summario num. 9. & 50. quæ in comprobationem Juris patronatus aliàs ponderavit Rota coram Coccin. decis. 230. num. 4.

12. Non obstat, quod Cappellania existat in Ecclesia Cardinalis Titularis, & Indultarii, quia indultum non comprehendit beneficia litigiosa, sed istorum collatio spectat ad Papam, *cap. 2. & Clem. 1. ut lit. pendent. in 6. Gonzal. ad reg. 8. glos. 24. nu. 27.* præcipue vacantia apud Sedem, ut in casu præfenti: *Summario nu. 25.* hujusmodi enim vacatio inducit reservationem ceteris fortiore *cap. 2. de præbend. in sexto, Gonzal. ubi proxime num. 26.* Lotter. *de re benefic. lib. 2. quæst. 27. num. 91. & seqq. Add. ad Greg. decif. 291. num. 9. Rot. decif. 28. in fin. part. 6. rec.*

13. Maxime, quia Cappellania existit de jure patronatus Laicorum, ut supra; istis enim nunquam præsumitur fuisse per concessionem hujusmodi indultorum præjudicatum, adeo ut Beneficia, quæ ad illorum præsentationem conferuntur, nec cadant sub reservationibus Apostolicis, *Gonzal. gl. 18. n. 2. & seqq. ubi plene Spad. conf. 21. n. 2. lib. 2. Rota cor. Andrea dec. 22. n. 6. & in Avenionen. Canonici 11. Decemb. 1662. cor. Emin. Cerro.*

14. Sed cessat etiam omnis difficultas, quia Papa derogavit indulto, & prævenit D. Cardinalem in providendo, *dist. Summario nu. 1. in fin.* non est enim ligata manus Papæ, quin præveniendo possit non obstante Indulto conferre, ut in specie tradit *Tondut. resolut. benefic. part. 2. tom. 1. c. 3. §. 5. n. 36. & seqq. & Add. ad Gregor. dec. 27. in fin.* habet siquidem jus præventivum, & cum omnibus Ordinariis concurrat juxta Textum *in c. dudum 14. Sc. si à Sede,* ubi communiter *DD. de præbend. in 6. Gonzal. ad regul. 8. §. 3. proem. num. 50. Rota dec. 905. n. 5. coram Duno. Jun.*

15. Prout non obstat præfensus defectus publicationis litterarum dictæ resignationis, juxta constitutionem san. mem. Gregorii XIII. tum quia cum Julius Resignatarius fuerit etiam gratiose subrogatus in Juribus Hyacinthi Resignantis, & in specie prosequendi recensitam litem, istiusque gratiosæ subrogationis expediverit litteras ad partes, sive seorsim à litteris dictæ resignationis, *Summario additionali nu. 1.* non tenetur pro executione suæ gratiæ justificare dictam publicationem, sed satis est, quod justificet eandem litem

in statu, & terminis, in quibus reperiebatur, & proprium Clericatum, prout ex præmissis justificatur, ut tradit *Lotter. de re benefic. lib. 2. quæst. 20. num. 207. cum seqq. & melius lib. 3. quæst. 13. n. 38. & seqq. n. 67. Marefcott. variar. resolut. lib. 3. c. 1. n. 56. Argel. de legit. contradist. quæst. 15. art. 5. num. 124. Thomas de Rosa de execut. litter. Apostol. part. 2. cap. 16. num. 18. & 167. Rota coram Pen. dec. 836. & dec. 901. per tot. & in recent. decif. 570. num. 1. part. 1. & dec. 302. n. 1. 5. & seqq. part. 13. & penes Novar. in Summ. Bullar. dec. 47. num. 1. & seqq. & in Verthusen. Canonici, & Comerarie 1. Junii 1676. §. Secundo modo coram R. P. D. mco Rondintino.*

16. Tum quia cum ad cathedram obtinuerit restitutionem in integrum adversus omiffam publicationem, & inter terminum à dicta constitutione præfixam facta fuerit publicatio, *d. Summ. additionali n. 2. & 3.* ista suffragatur, ac si ab initio facta fuisset *Paris. de resignat. benefic. lib. 11. g. 7. num. 68. vers. limita secundo, & m. 69. Rota cor. Mantice. dec. 113. num. 1. cor. Em. Orthob. dec. 154. n. 9. & cor. Celso dec. 321. n. 1. & cor. Bichio dec. 286. nu. 10.*

Et ita &c.

R.P.D. ALBERGATO.

Oveten. Erectionis Parochialis
Lunæ 11. Maii 1681.

ARGUMENTUM.

Dismembratio fieri non potest, nisi adfit necessitas, & periculum imminet animarum.

SUMMARIUM.

- 1 Dismembratio loci ab antiqua Parochiali, fieri non potest sine justa causa.
- 2 Dismembratio conceditur ob distantiam Parochialis, quando est nimis longa, incommoda, & imminet periculum animarum.
- 3 Dismembratio non est facienda, quando aliunde Parochianis provideri potest.

Non

Non conceditur difmembratio, quando per Cappellanum possunt Parochianis in alia Ecclesia Sacramenta ministrari ibi.

DECISIO VIII.

SUB prætextu magnæ distantia, & præviæ itineris impedimentis commodum accessum ab Ecclesiam Parochialem Sancti Felicis de Donis Oveten. Diocesis ad Instantiam Incolarum, & Oppidorum del Pozzo, Pradella, e Pando sitorum intra limites dictæ Parochialis, Ordinarius dd. Loca ab antiqua eorum Parochia difmembravit, & alteram filialem erexit in Ecclesia, seu Oratorio alterius ex dd. locis scilicet Pando pro quatuor mensibus, dumtaxat hyemalibus, pro quibus obligavit Parochum de Donis ad ibidem suis sumptibus apponendum Vicarium, seu substitutum approbatum ad effectum subministrandi Sacramenta *Summario Parochi nu. 3.* quam erectionem in gradu appellationis confirmavit Reverendissimus Nuncius Hispaniarum extendens illam indistinctè ad totum anni tempus, mandans congruam Vicario præstari, non à Parocho antiquæ Ecclesiæ, sed ab ipsis Incolis difmembrationem, & novam Erectionem flagitantibus, & devoluta per appellationem causa ad Rotam, datoque particulari dubio - *An esset locus erectioni novæ Parochialis, & cujus sumptibus, responsum fuit: Non esse locum erectioni, sed provisioni mox exprimen.*

1. Cum enim agatur de difmembrandis locis ab antiqua Parochiali, eisque assignandis alteri ex integro erigendæ, concurrere debet juxta causa id peragendi, nempe necessitas, vel evidens utilitas, Abbas in *Capitulo ad Audientiam, n. 2. de Ecclesiasticis Edific. Rot. cum ibi relat. decis. 224. part. 10. rec. & in Ripana Præpositura 6. Martii, & 1. Julii 1654. coram me, & Pisauræ Parochialitatis 11. Februarii 1660. coram bon. mem. Verospio.*

2. In proposito non constat de tali causa, & quamvis illa desumatur ex necessitate ob distantiam locorum à solita Ecclesia juxta *Textum in dicto Capitulo ad Audientiam innovatum per Conc. Trid. sess. 21.*

de reform. c. 4. ubi Barboz. n. 7. & 11. & de potestate Episcoporum parte 3. allegat. 68. Rota dec. 204. n. 2. part. 17. recent. non tamen fuit à Testibus pro parte Incolarum examinatis probata distantia, cum alii de majori, alii minori deponant, ut concludenter probandum erat; nam non omnis distantia præbet causam Ordinario difmembrandi, & erigendi novas Parochiales, sed illa, quæ nimis longa incommodum reddit accessione Parochianis accedentibus ad suscipiendum Sacramenta, Divinaque Officia audiendum, Sacramentorumque ministracionem, constitutis in extremis Vitæ, itaut periculum Animarum resultet, ut inquit Rota dicta dec. 224. n. 6. p. 10. rec. Lotter. de re Benefic. par. 28. n. 27. lib. & decis. 204. n. 1. p. 16. recent.

3. Nihilominus licet distantia necessaria non fuerit sufficienter probata, constat tamen de itinere nimis pervio, & via aspera, per quam non potest iter fieri hyemali tempore sine periculo vitæ, præcipuè propter magnam copiam Nivium, quæ causantes incrementum cujusdam fluvii, seu torrentis intermedii inter Ecclesiam, & hos Populos illi subjectos efficiunt, quod aquarum impetu deficiantur, seu abditus undis remaneat fons ligneus super illo existens, itaut Viatores pertransire non possint, vel saltem sine evidenti periculo submersionis; quapropter DD. consulendo utrique parti censuerunt, quod pro quatuor mensibus hyemalibus Parochus de Donis deputet Vicarium, seu substitutum approbatum, qui suo nomine, & suis expensis in dicta Ecclesia del Pando Populo Sacramenta dd. quatuor mensibus ministret, sic enim satis occurritur necessitati Parochianorum, & consulitur antiquæ Ecclesiæ abque aliqua difmembratione, quæ sine causa necessitatis, vel utilitatis non permittitur, quando æquè sine illa consulitur Coccin. *decision. 1428. num. 4.* cum sit Sacris Canonibus odiosa plenè Rota dicta *decision. 224. num. 16. & 17. part. 10. recent. ubi num. 18. & seqq. dicitur, quod quando aliunde provideri potest deficit necessitas, quæ est causa difmembrationis. Et cessat dispositio capituli ad Audientiam, & Concil. Trident. &*

in

in specie, quod non fit deveniendum ad dismembrationem quando deputatione alicujus Presbyteri possunt Sacramenta in aliqua Ecclesia ministrare *Cost. de remed. subsidiar. remed. 76. Barbol. ad Concil. dict. cap. 4. sess. 21. n. 10.*

Et ita utraque &c.

R.P.D. ALBERGATO DECANO.

Bononien. Parochialis.

Luna 12. Januarii 1682.

ARGUMENTUM.

Jurispatronatus pertinentia probatur ex pluribus nominationibus, quæ effectum fuerunt sortitæ. Jurispatronatus non extinguitur per suppressionem Dignitatis unitæ, & transit in subrogatum sub nomine jurium quomodolibet competentium.

SUMMARIUM.

- 1 Unio facta de omnibus bonis, & juribus universis, amplectitur etiam jus nominandi.
- 2 Jus nominandi probatur ex enunciativis instrumentorum præsertim antiquorum.
- 3 Nominationes in antiquis præsumuntur effectuate, dum non constat de contrariis provisionibus.
- 4 Collatio ab Ordinario facta sine præjudicio jurium partium, nullum jus tribuit, sed solum præservat quatenus adsit.
- 5 Præsentationes, & nominationes per longum tempus effectum sortitæ, probant jus patronatus, non obstante Concil. Trid. dispositione.
- 6 Beneficium de mensa Monasterii, potest esse manuale.
- 7 Extinctio dignitatis Abbatialis, non extinguit jus nominandi ad Beneficium cui erat annexa.
- 8 Unio facta de omnibus bonis, ac de omnibus aliis juribus, amplectitur jus nominandi, quod transit cum bonis.
- 9 Concursum non requiritur in Parochialibus unitis Monasteriis.

DECISIO IX.

Firmant decisio edita coram Me¹⁷ Januarii 1669. impressa in recent. in ordine 809. part. 18. Jus nominandi Rectorem Ecclesiæ Parochialis S. Laurentii in Porta Sterii spectare ad Assumptos Hospitalis Sancti Joannis Baptistæ, cui anno 1519. prævia suppressione Abbatiae Sancti Naboris, & Felicis Ordinis S. Benedicti, Julius Secundus omnia bona, & jura ejusdem Monasterii univit, & applicavit, à qua resolutione, ut recederetur, quo potissimum in hodierna repositione adducebant informantes pro mensa Archiepiscopalis Bononiæ defectum, videlicet probationis pertinentiæ Jurispatronatus ad Abbatiam priusquam suppresseretur, allegando decisionem super hoc editam coram Remboldo inter suas 223. Alterum, quod probata etiam pertinentia, adhuc tamen Beneficium per suppressionem dignitatis Abbatialis remaneret liberum, & consequenter collationis Eminentissimi Archiepiscopi, non autem Assumptorum dicti Hospitalis, quamvis in eum omnia alia bona Monasterii transiverint; sed his non obstantibus Domini permanerunt in decisio.

1. Oppositus enim defectus probationis non subsistit, quia licet Rota coram Remboldo respondens præcisè dubio, firmaverit non constare de Jurepatronatus, admisit tamen Abbatem, & Monasterium consuevisse nominare Rectorem jure subjectionis, ut ibi numer. sexto, & advertit præterita decisio §. Non obstat, quod etiam admittere visa est Mensa dum decisionem Remboldi non impugnat, ideoque cum hodie agatur strictè de jure nominandi, quo ratione subjectionis gaudebant Abbas, & Monasterium, de cuius mensa erat Beneficium, unde cum per suppressionem, & unionem omnia bona, & jura Monasterii transiverint in Hospitale in omnibus, & per omnia, in illius locum subrogatum transivit quoque hoc Jus nominandi, ut pro veritate respondit Spada *consl. 4. lib. 3. & plenè in præterita decisione §. Etenim.*

2. Præterea tale Jus fuisse penes Monasterium.

nafterium satis constat ex pluribus nominationibus factis per Abbatem, effectum fortitjs per longum curriculum duorum sæculorum, videlicet ab anno 1272. usque ad annum 1472. ut ostendit antecedens decisio d. 9. Etenim juncta potissimum subjectione resultante ad favorem Monasterii ex pluribus antiquissimis enunciativis emissis in Instrumentis annor. 1405. 1413. & 1503. & in ter cætera adest obligatio dandi certas præstationes annuas Monasterio in recognitionem superioritatis, ut in summario Assumptorum num. 2. & fuit observatum in eadem decisione eodem s. Etenim, & non fuit dubitatum in ipsa decis. *Remboldi n. 2. 5. & 6.*

4. Nec subsistit nominationes non fuisse effectuatas per subsequutam possessionem Nominatorum, vel per successivas nominationes factas per obitum defunctorum in possessione Beneficii, quia præter quod ex lapsu tanti temporis insurgit valida præsumptio fuisse effectum sortitas, ex hodie deductis apparuit effectuatio, dum constat de possessione ab aliquibus ex nominatis adeptæ, ac etiam ex remotione à Cura nonnullorum ex illis, quod fieri non potuisset, nisi extitissent in actuali possessione, cum privatio supponat habitum, eo fortiùs, quia in dicto tempore nulla ostenditur intermedia collatio de Parochiali facta per Ordinarios, signum evidens, quod Jus super eam non habebant cum Episcopi præsumantur solliciti inveniendis juribus Ecclesiæ, etsi omnimodam dispositionem hujus Parochialis ad se spectare cognovissent, profectò contulissent, nec sibi, & successoribus præjudicassent, patiendo Rectorem nominari per Abbatem, Rota decis. 5. num. 15. part. 10. rec. Nil relevantibus provisionibus per Archiepiscopos factis ab anno 1614. quia regulantur à prima s. M. Gregorii XV. tunc Archiepiscopi, qui contulit sine præjudicio jurium partium, & per modum provisionis, donec controversia decideretur, Ideoque ex illis nullum jus fuit acquisitum Mensæ, sed dumtaxat præservatum, quatenus illud habuisset, cum præservatio præservet quidem jus quatenus adfit, & competat, non autem aliquod jus novum

tribuit, aut addit Fœlin. in c. inter Monasterium n. 1. de sens. & re jud. Rota decis. 128. num. 11. part. 16. recent. & decis. 365. num. 9. coram Priolo, & in recent. decis. 254. num. 12. part. 18.

5. Undè stantibus multiplicatis nominationibus factis per Abbatem, & Monasterium effectum suum sortitis per spatium duorum sæculorum, & ultra non est dubitandum jus nominandi fuisse penes Nominantem absque eo quod obstat dispositio Sac. Concil. Trid. sess. 25. de reformat. cap. 9. quia etiam in terminis ejusdem Concilii multiplicatæ præsentationes per antiquissimum temporis cursum memoriam hominum excedens sufficiunt ad probandum jus patronatus, ut ibi *vers. sive etiam ex multiplicatis*, & ibi notat Barb. num. 3. & sequitur Rota dec. 193. n. 4. coram Card. Celso, & dec. 576. nu. 11. & seqq. part. 18. recent.

6. Nec turbat enunciata manualis hujus Parochialis, quia non inde excluditur jus nominandi ad titulum, nam in Beneficiis de mensa Regularium Manualitas, seu potentia revocandi ad Claustra quancumque Regularem præpositum regimini Beneficii respicit personam ipsius Rectoris amovibilis, non autem Beneficium, quod non ob id definit esse de mensa Monasterii Petr. Greg. Tholosan. *Syntagm. Jur. c. 36. num. 1. & seqq. lib. 15. Cassador. dec. 4. n. 2. & 3. de præben. & decis. 10. m. 8. part. 14. recent.*

7. Minus obstat alterum objectum Mensæ, quod per suppressionem dignitatis Abbatialis fuerit hoc quaecumque jus extinctum, & non translatum in Hospitalitale; quia jus nominandi non erat dumtaxat Abbatis, sed etiam Monasterii, ut habetur in Nominationibus, unde extincta dignitate Abbatiali remansit Monasterium, quod cum omnibus suis bonis, & juribus fuit unitum Hospitali translative, & non extinctive, ut firmant antecedens decisio s. *suppressio*, & in proximis terminis de Ecclesia Regulari secularizata Rot. in rec. dec. 358. n. 7. par. 5. & dec. 94. n. 27. cor. Royas, & dec. 495. num. 4. par. 2. rec.

8. Nec ad excludendum transitum hujus juris nominandi placuit motivum, quod tanquam quid spirituale non venerit sub

no-

nomine jurium præsertim ad favorem Assumptorum, qui tanquam laici sunt incapaces juris spiritualis, quia, & unio generaliter loquitur de omnibus juribus quomodolibet competentibus Monasterio; Ideoque in Hospitali omnia jura cujusvis generis transferuntur vigore hujus generalitatis, ex traditis per Barbof. *diſt.* 241. n. 3. & 6. & *diſt.* 330. n. 2. 4. 6. & 8. & Assumpti quamvis laici possunt seminare, quia tale jus sibi non arrogat jure proprio, sed tanquam Ministri Auctoritate Apostolica deputati ad regimen Hospitalis, cui d. Ecclesia Sancti Laurentii subiecta est ad text. in *Clement.* per litteras ubi Glos. *verb. Ecclesiasticos de præb.* cum aliis relatis præterita decisione §. *finali*.

9. Nec demum relevare visa sunt, quæ dicebantur de concursu faciendi in Parochialibus jurispatronatus Ecclesiastici, seu mixti; quia ubi agitur de Ecclesiis Curatis unitis Monasterio non est necessarius concursus, sed sufficit nominatio, & nominatum approbati ab Ordinario, prævio examine, ut cavetur in Constitutione Beati Pii V. *la 27. §. 4. de qua in recent. decis.* 443. n. 1. & 7. *part. 5. tom. 2. & decis.* 16. *num. 12. part. 6. & dec.* 184. n. 6. p. 8. & *dec.* 321. *nu. 1. part. 10.*

Et ita standum esse in decis. Domini responderunt utraque parte informante &c.

R. P. D. MATTEJO.

Illerdien. seu Tarraconen. Beneficium
Ven. 20. Februarii 1682.

ARGUMENTUM.

Subrogato in juribus colligantis, probatis requisitis datur manutentio. Juspatronatus in dubio præsumitur hæreditarium. Non potest annecti Castro à Patronis, sine legitima Ordinarii facultate. In Dominis Castri præsumitur usurpatum.

SUMMARIUM.

1. Gratosè subrogatus in juribus colligantis, manutentur in possessione

Beneficium, docto de requisitis hic enumeratis & n. 2.

3. Juspatronatus in dubio præsumitur ecclesiam cum qualitate hæreditaria.
4. Confessio judicialiter emissa est omnium probationum præstantior.
5. Annexio Beneficii alicui Castro fieri non potest à Patronis sine Episcopi auctoritate.
6. Juspatronatus in Dominis Castri præsumitur usurpatum, nisi confet de legitimo titulo donationis.
7. Præsentatio facta contra legem foundationis per errorem, non præjudicat.
8. Manutentio conceditur possident legitimo titulo.
9. Qui Beneficii possessionem capit propria auctoritate cadit à jure suo.
10. Collatio Beneficii litigiosæ pertinet ad Papam, ibi.

D E C I S I O X.

U Na cum approbatione legitime facta ab Ordinario fundatum fuit sacculo elapso, nempe de anno 1565. quoddam simplex Beneficium sub invocatione S. Joannis Baptistæ in Cappella Castri de Almenar. Illeriden. Diæc. à Bajulo, Juratis, & Universitate Villæ de Tamarite de Littera, quod fuit assignatum in Juspatronatus Ludovico de Icart ejusque hæredi, seu hæredibus universalibus, ut in *Summ. Caroli n. 2.* & post undecim annos hoc est de anno 1570. idem Beneficium Apostolica auctoritate translatum fuit ad Cappellam Castri Turris Dembarra Tarraconen. Diæc. ut in eod. *Summ. n. 3.*

Vacavit idem Beneficium de mense Aprilis 1680. per obitum Honuphrii de Reart, de quo Carolus de Lupia Clericus Barchinon. ad præsentationem Caroli de Lupia, & Villanova ejus Patris, provisus fuit etiam auctoritate Apostolica, ut in *Summ. num. 4. & 5.* & è contra Balthassar Reart de Icart sub assertione, & narrativa, quod fuisset præsentatus saltem à medietate Patronorum, reportavit etiam de eodem Beneficio auctoritate Apostolica provisionem, ut in *Summ. n. 6.* cujus possessionem etiam consequutus fuit, ut in *Summ. num. 7.*

Hinc

Hinc coram Ordinario Tarraconen. introducto Judicio super justificatione jurispatronatus Judice ad hunc effectum in litteris Apostolicis specialiter deputato, sprodiit sententia, in qua pronunciatum avit d. juspatronatus spectare, & pertinere ad Carolum de Lupia, & Villanova *Sum. n. 8. & 9.* Mihi autem commissa fuit causa ad instantiam Balthassaris, quo defuncto post inhibitionem obtentam, ut in *Sum. n. 10. & 11.* obtinuit Carolus subrogari in juribus colligantis, ut in *Sum. n. 12.* & vigore illius possessionem Beneficii, de quo agitur, legitimè adeptus fuit ut *Sum. n. 13.*

Demum Melchior Reart q. Balthassaris Germanus frater cum supposito quod à Sede Apostolica fuerit provilus de controverfo Beneficio commissionem sub Banca directam Eminentiss. Domino Card. Tayæ obtinuit, & ob id cum Carolus advertit Signaturam ad effectum obtinendi lacerationem d. commissionis, rescriptum fuit etiam mihi, ut in hac causa procedentem, unde dato dubio An, & de cujus bono jure constet, etiam ad effectum manutentionis: responsum fuit constare de bono jure Caroli ad effectum manutentionis.

1. Quia ipse fuit gratiosè subrogatus in juribus Balthassaris colligantis, & ulterius docet de tribus solitis requisitis, nempe de Lite, & clericatu, & Obitu in possessione colligantis Beneficii, de quo agitur, quibus concurrentibus non est dubitandum, quod Beneficium non sit Carolo adjudican. in vim gratiosæ subrogationis *Put. decis. 495. lib. 2. Mohed. dec. 324. Cavalc. decis. 450. Greg. decis. 418. & dec. 103. & dec. 306. Merlin. decis. 418. Buratt. decis. 31. Duran. decis. 391. in omnibus n. 1.*

2. Clericatus probatus remanet ex fide Notarii Archiepiscopi Barchinonen. ut in *Summ. num. 4.* & obitus defuncti colligantis in possessione pariter justificatus remanet ex *Summ. num. 7. & 10.* & demum Lis, quam deficere informantes pro Melchiore inculcatè dicebant, satis superque deducitur super titulo Beneficii, nedum ex commissione in capsata Citationem cum inhibitione ad formam d. commissionis expedita, & in partibus exe-

cuta, ut in *Summ. num. 10.* una cum processu in Rota producto; Sed etiam quia d. commissio fuit ad instantiam Caroli facta communis, & fuerint expedite litteræ citatorie cum inhibitione in partibus legitimè executæ, & in actis reproductæ, ut in *Summ. add. num. 2.* & de eadem lite super titulo Beneficii coram Executore litterarum Apostolicarum provisionis Caroli constat ex multiplicatis citationibus, una cum processu coram D. Executore fabricato productis, ut in eodem *Sum. add. num. 3.* Quæ omnia videntur sufficientia ad hoc, ut dicatur lis introducta super Beneficio, quod est principale fundamentum gratiosæ subrogationis *cap. 1. & 2. ut lit. pend. in 6. Rota coram Celso dec. 170. n. 7. & in recent. dec. 154. num. 1. part. 1. dec. 606. nu. 2. part. 5. tom. 2. & dec. 165. n. 3. part. 18.*

3. Quibus omnibus concurrentibus videbitur, satis fuisse fundatum bonum jus Caroli, dum habet pro se subrogationem gratiosam absque eo, quod esset opus ulterius transire ad examen pertinentiæ jurispatronatus, sed ut magis elucescat resolutionis fundamentum, operæ pretium existimavi etiam de pertinentia hujus beneficii, nonnulla, quæ ab informantibus pro eodem deducuntur recensere, ut etiam illis bonum jus, super quo Domini pedes fixerunt remaneat ex omni parte consolidatum, & præcipuè ponderandum venit, quod ipse fuit à Sancta Sede de d. Beneficio, provilus ut intra legitimum tempus ad hoc præsentatus a Carolo de Lupia, & Villanova ejus Patre, ut in *Summ. n. 14.* qui cum sit verus Patronus dicti Beneficii, ipse etiam erit indubitatus illius possessor, ex quo in ejus institutione, ac fundatione assignatum, & concessum fuit Ludovico, & ejus hæredi, seu hæredibus universalibus, ut in *Summ. n. 1.* & per consequens in dubium revocari nequit, quod non sit hæreditarium, & pertineat ad hæredes d. Ludovici de Icart tam ex litterali dispositione d. fundationis, quàm quia cum non appareat de contraria, clara, & expressa dispositione, seu limitatione Jurispatronatus intrat præsumptio, quod fuerit erectum cum qualitate hæreditaria, & illius collatio spe-

spectat ad hæredem primi Patroni Clem. planè de jurepatr. Calder. conf. 5. de jurepatr. Lambert. de jurepatr. par. 4. lib. 1. q. 2. art. 2. à num. 3. post med. Garz. de benefic. par. 5. cap. 9. num. 66. & 67. Rot. decis. 27. num. 1. cor. Ninot. dec. 111. n. 4. cor. Uvald. & in rec. dec. 89. n. 1. par. 6. & dec. 275. n. 4. & 5. par. 7. & decis. 185. n. 9. & dec. 430. n. 19. par. 9. & dec. 19. num. 1. par. 18.

Probatum etiam existit Carolum de Lupia, & Vilanova esse hæredem universalem dicti Ludovici de Icart, dum in ejus ultimo testamento celebrato 30. Martii 1580. nominavit hæredem universalem Joannem de Icart ejus filium, ut in Summ. num. 15. ejusque filium primogenitum, eique pupillariter sustinuit Christophorum ejus filium, ut in Summ. num. 16. à quibus causam habet Carolus de Lupia, & Vilanova, ut justificatis singulis gradibus probatur in Summ. à num. 15. usque ad 22.

4 Quæ omnia magis comprobata remanent ex quodam Instrumento transactionis, debitum cum solemnitatibus stipulato inter Carolum de Lupia, & Tutores, & Curatores Andreæ de Reart prætensi Patroni de anno 1666. cum quo devenerunt ad declarationem, & apertè si fuerunt contrahentes, & transigentes Juspatronatus controversi Beneficii spectare, & pertinere jure domini ad d. Carolum de Lupia, ut in Summ. num. 22. & hæc cum sit confessio judicialiter emissa, est omnium aliarum probationum præstantior, eique multum deferendum venit, & inter omnia alia documenta primatum obtinet Cassad. decis. 7. de jurepatr. Put. decis. 6. lib. 3. Rot. penes Garz. de benefic. par. 12. cap. 2. num. 276.

5 Non obstat prætensio Melchioris, quod dum hujusmodi Juspatronatus fuit auctoritate Apostolica translatus à Cappella Castris de Almenar ad Cappellam Castri Turris Dembarra, fuerit etiam annexum dicto Castro; Quoniam nec in litteris Apostolicis, in quibus tribuitur Ordinario facultas transferendi, nec in translatione facta per Ordinarium legitur, quod fuerit facta ulla mentio prætensæ annexionis, sed simpliciter transfertur Beneficium de una ad aliam Cappellam, & hanc annexionem facere nequeunt Patroni Be-

neficii, aut Domini Castri, sed opus est ad hoc, ut illa substineatur, ut interveniat auctoritas Episcopi, & ejus legitima approbatio, sine qua ulla annexio fieri valet cap. illud vers. tum quia Lucius, & cap. nullus de jure pat. Rocc. eodem tit. in verbo, ipse velis qu. 19. n. 36. Lamber. eodem tit. par. 2. lib. 1. quest. 1. art. 19. num. 1. & Sanchez conf. moral. lib. 2. cap. 3. disp. 76. in fin. Rot. dec. ult. de jurep. in antiqu. n. 2. & coram Duran. dec. 463. sub num. 7.

6 Eoque magis, quia in Andrea, seu ejus Antecessoribus uti Dominis Castri præsumitur usurpatio dicti juris patronatus, nisi constet de legitimo titulo Donationis, & foundationis ex Conc. Trid. sess. 25. de refor. cap. 9. ibique Barb. num. 32. & sæpius Rot. etiam comprobavit cor. Put. dec. 55. lib. 1. & coram Duran. decis. 413. num. 5. & coram Pamphil. dec. 166. n. 1. & dec. 245. n. 2. p. 9. & dec. 192. n. 10. p. 16. rec. & alibi passim.

7. Minus obstat, quod in duabus præsentationibus, altera nempe de anno 1614. alia verò 1662. fuit à Patronis facta mentio domini dicti Castri, & dd. nominibus præsentaverint cum successiva institutione, & sententia Ordinarii declaratoria pertinentiæ juris patronatus, quoniam cum expressio domini dicti Castri legatur solum facta à Patronis in eorum præsentationibus, & nunquam in institutionibus fuerat ab Ordinario approbata, hujusmodi qualitatem necesse est fateri fuisse à Patronis expressam pro majori ipsorum decore, & ornamento, qui insimul erant Domini Castri, & hæredes Ludovici primi Patroni, vel per errorem uti tales devenisse ad præsentationem, quod contra legem foundationis non venit attendendum. Rot. dec. 183. n. 15. cor. Cels. dec. 694. cor. Duno. Jun. & dec. 201. n. 12. p. 12. rec.

8 His legitime comprobatis non habitarunt DD. quod non esset danda eidem Carolo manutentio, ex quo ipse apprehendit etiam corporalem possessionem Beneficii, de quo agitur Summ. num. 12. & propterea ipsi possidenti legitimo titulo concedenda venit manutentio vulgat. §. Retinenda institut. de interd. Rota penes Pohst. de manut. dec. 57. num. 14. & coram Eminentiss. Ottob. decis. 186. num. 1. & decis. 191. in fin. par. 11. rec.

9. Nullatenus relevante, quod ipse Melchior possessionem ejusdem Beneficii ceperit, quia animadversum fuit hanc eandem possessionem illi non posse suffragari, dum capta fuit propria auctoritate, & nulla præcedente collatione, aut institutione auctoritate Apostolica, aut Ordinaria facta, & cum ex illa nullo modo juvari possit, nec effici valet legitimus contradictor ad impediendum. Carolo immisionem, & ob id dicitur cecidisse à quolibet jure, quod sibi competere posset in dicto Beneficio juxta famigeratum *text. in cap. Avaritiæ de elect. in 6.* & eo magis, quia cum hujusmodi Beneficium antecedenter, & ad instantiam defuncti Balthasaris fuisset effectum litigiosum, de eo nullus disponere poterat præter Papam ad quem spectabat collatio *cap. 1. & 2. ut lit. pend. in 6. Clem. 1. eodem tit. Gonz. ad regul. 8. glos. 6. nu. 145. & 146. Barbof. de offic. & pot. Episc. alleg. 57. nu. 47. & 48.*

Et ita utraque &c.

R. P. D. EMERIX.

Romana, seu Florentina Legatorum.
Veneris 26. Junii 1682.

ARGUMENTUM.

Executores Testamentarii, non tenentur propriis sumptibus litem agere.

SUMMARIUM.

- 1 Executores Testamentarii litem sustinent expensis hereditatis.
- 2 Expensæ litis cedunt in computum legati.

DECISIO XI.

U Na cum Dubio principali hac eadem die deciso ad favorem Monasterii, & Monachorum Sanctissimæ Trinitatis Florentiæ resolutum quoque fuit eis subministrandas esse expensas litis, juxta modum inferius exprimendum.

1. Cum enim Executores Testamentarii, non teneantur propriis sumptibus litem agere, ad hoc ut voluntas Testatoris Monacelli Form. Pars II.

adimpleatur, sed id fieri debeat expensis hæreditatis, ut tradunt Covar. in cap. Johannes in fin. vers. expensas autem de testam. Molin. de Just. & jur. tom. 1. disp. 284. litt. C. §. utrum vers. observat Paris. conf. 26. sub nu. 17. vers. quo stante cum duobus seqq. lib. 4. Carp. de Executione testament. lib. 3. c. 3. n. 60. & cap. 8. gloss. 1. n. 19. Bursatt. conf. 18. n. 20. Giurb. ad consuetudin. Messan. cap. 2. gloss. 13. sub nu. 21. vers. sed eo in casu p. 1. Coccin. in annot. decis. 245. n. 1. consequens est, quod Monachis in quorum Ecclesia sepultum fuit corpus Alexandri Testatoris, & ad quos ex testamento spectat onus curandi adimplementum legati, veniunt subministrandæ litis expensæ.

2. Nil refragante, quod Testator pro eadem cura, & diligentia Monachis commissa ei reliquerit annua scuta quatuor, quia visum fuit DD. hoc solum posse operari, quod pecuniæ subministrandæ pro expensis litis, cedant in diminutionem eorum annui legati, non autem quod expensæ non sint interim subministrandæ ex auctoritatibus supra allegatis.

Et ita utraque &c.

R. P. D. ALBERGATO DECANO.

Burgen. juris deputandi Curatum
Lunæ 21. Februar. 1684.

ARGUMENTUM.

Curati Ecclesiarum Parochialium, quæ sunt unitæ mensæ Monachorum, non habent statum collativum, sed deputantur ad illas etiam Monachi ad nutum Abbatis.

SUMMARIUM.

- 1 Beneficia secularia secularibus, regularia Regularibus conferuntur.
- 2 Beneficia manualia non conferuntur in titulum, sed in administrationem.
- 3 Beneficium seculare per unionem Monasterio Regularium factam, acquirit naturam Regularis.
- 4 Unio ex quibus probetur, ostenditur.
- 5 Monachi S. Benedicti habent facultatem deputandi Curatos amovibiles in Ecclesiis Parochialibus dependentibus.

B b dex-

- dentibus ab eorum Monasteriis, etiam Religiosos Monasterii, & num. 7. & 8.
- Rota reverenter amplectitur Decreta Sacr. Congreg. Concilii, ibi. num. 6.
- 9 Confessio partis est omnium probationum maxima.
- 10 Testes debent reddere rationem scientiæ, quando qualitas super qua deponunt aliter sciri non potuit.
- Beneficii vacatio non datur in manualibus, ibi.
- 12 Testibus in concursu major est adhibenda fides, quorum depositiones scripturis corroborantur.
- 13 Papa non censetur derogare Consuetudini immemorabili, neque juri quasi per Constitutionem præcedentem.
- 14 Constitutio, qua nunquam habuit effectum, nullam vim legis acquirit, & nu. 15. & 18.
- 16 Nemo præsumitur spernere, & voluntariè se illaqueare velle censuris.
- 17 Constitutiones ordinis à Papa confirmatæ, derogant prioribus.
- 19 In collatione Beneficiorum sola idoneitas est spectanda non autem origo.

DECISIO XII.

Revocata ad examen Decisione coram me edita, quo ad instantiam Consilii, seu Universitatis Oppidi de Arredondo sub die 11. Decembris 1682. per contradictas responsum fuerat non licere Abbati Regulari SS. Salvatoris de Ogna nominare in Curatum Parochialis Ecclesiæ ejusdem loci unum ex Monachis sui Monasterii, sed potius teneri ad nominationem Presbyteri Sæcularis, & filii patrimonialis ejusdem loci; hodie informante etiam Abbate, & Monasterio, Dominos meos consuli super viribus præfata resolutionis, qui ex novis facti circumstantiis diversoque Jure inde derivante, ab illa recedendum esse censuerunt.

1. Non enim impugnabatur regula de Jure certissima, quod Beneficia sæcularia Sæcularibus conferantur, regularia verò Regularibus ex dispositione Sac. Concil. Trid. sess. 14. de reformat. cap. 10. & 11. &

ex regula Cancell. 42. seu 43. super quibus primario nititur contraria Decisio: sed in hac hypothese Domini resolverunt illam non applicari, sed versari in casu limitationis, cum non agatur de beneficio habente statum collativum, quod conferatur in titulum, sed de Ecclesia unita mensæ Abbatiali cujus Curatus, seu Cappellanus deputatur ad nutum Abbatis, seu Superiorum amovibilis, quo casu præmissa regula non intrat, quæ solum locum sibi vindicat in Beneficiis conferendis, secus autem in manualibus Gonz. ad reg. 8. Cancell. glos. 5. §. 6. nu. 9. & seq. & n. 63. & 64.

2. Cum hæc sint incapacia, collationis, & ad instar famulatus, & conducti servitii dentur in simplicem, & momentaneam administrationem, cap. cum auct. fisset de constitut. Clement. 1. §. quidam etiam Ecclesiæ de excess. Prælat. Lotter. de re benefic. lib. 1. cap. 28. num. 504. Garz. eodem tractat. part. 1. cap. 2. num. 12. idem Gonzal. ad regul. 8. Cancell. glos. 5. §. 7. num. 2. & sequentibus. Addend. ad Greg. decis. 112. num. 5. Add. ad Pamphil. decis. 686. nu. 6. Rota coram Merlin. decis. 37. nu. 1. & seq. coram Peuting. decis. 135. num. 1. & coram Bich. decis. 421. nu. 3. & in decis. 32. sub num. 10. & decis. 773. à nu. 5. ad 8. par. 19. rec.

3. Quinimò, etsi præfata Regula in hac Beneficii specie admitteretur potius Abbati, & Monachis faveret, cum hujusmodi Beneficium per antedictam unionem Monasterio Regulari factam, naturam, & qualitatem Regularis sortitum fuerit, juxta notata per Glos. in Clement. unica §. quidam etiam verb. ad mensam post med. & circa fin. de excess. Prælat. Lotter. de re benefic. lib. 1. quest. 33. nu. 93. Hoyed. de incompat. part. 1. cap. 15. Quem sane effectum inter præcipuos unionis connumerat P. Murga celebrer in hac materia, & in aliis Doctor. quest. post part. 2. quest. 6. num. 1. & 2. Rot. post eundem decis. 9. sub num. 2. decis. 10. sub nu. 3. & dec. 11. sub nu. 5. & novissime in rec. decis. 773. sub num. 5. & seqq. part. 18. Ideoque in his terminis potius retorqueri, & applicari, quod tale Beneficium, uti Regulare, Regulari conferatur, juxta alterum ejusdem Regulæ partem prout ad rem nostram arguunt Angel.

Angel. *cons.* 247. *per tot.* Novar. *in Summ. Bull. commen.* 66. *sub num.* 25. Rot. *in Pampilonen. Vicaria* 13. Martii 1664. *S. Censuerunt in fin. confirmata cor. Eminentiss. Cerr. dec.* 886. *sub n.* 8. & 9. *inter ejus impress.*

4. Talem autem unionem extinctivam tituli Beneficii cum transmutatione status collativi in merè manualementem, licet à parte non controversam, Domini apertè defumebant, tum ex pluribus Decisionibus hujus S. Tribunalis antiquitus in hac causa emanatis super manutentione in possessione deputandi hujus Cappellanum Regularem, vel Presbyterum Sæcularem Abbati pro tempore beneficium, & ad ejus nutum amovibilem de quo sunt binæ decisiones coram bon. mem. Ghislerio *impressæ apud eundem P. Murg. ad constitut. Apost. decis.* 7. & 8. Tum ex sententiis per proprium Ordinarium, ac per R. P. D. Nuncium de annis 1630. & 1632. *in prima, & secunda instantia* hujus præsentis causæ super prædicta unione, necnon deputatione prolatis, & ex antiquiori Sententia in contradictorio Judicio contra Promotorem Fiscalem ab Abbate, & Monasterio usque de anno 1549. obtenta; Necnon ex testibus tunc temporis; & postmodum de anno 1630. in hac eadem causa examinatis de prædicta unione, & Monasterialitate tanquam de re indubitata concludenter, & uniformiter deponentibus. Tum ex perceptione Decimarum, ac onere manutenendi, & restaurandi Ecclesiam ipsi Monasterio injuncto. Tum ex arrendamentis prædictæ Ecclesiæ S. Pelagii uti propriæ, & Monasterialis, ejusque bonorum, & jurium factis ab Abbate de Ogna antiquissimis temporibus scilicet annis 1320. & 1523. ex pluribus Visitationibus ejusdem Ecclesiæ, necnon ex Deputationibus Cappellanorum ad ipsius arbitrium amovibilem cum certo salario ab eodem Abbate tam antiquitus, quam recentius pacificè factis; Tum demum ex Descriptionibus, Catastris, seu ut hispanicè dicitur Apeis Bonorum Monasterii de Ogna sequutis anno 1488. vigore mandati Ordinarii Burgenfis, anno verò 1664. vigore Commissionis Regiæ, in quibus prædicta Ecclesia S. Pelagii uti Monasterialis, & pro-

pria dicti Monasterii de Ogna adnotatur: Ex his autem tanquam ex signis, & probationibus indubitatis qualitatem Monasterialitatis, ac plenariam, & veram unionem concludi testantur P. Murg. *quest. Pastor. par.* 1. *quest.* 2. *divis.* 2. *num.* 14. *cum duob. seqq.* Rot. *cor. Seraph. dec.* 1304. *in fin. & in rec. dec.* 153. *num.* 3. & 4. *dec.* 88. *n.* 11. & 12. *par.* 9. *dec.* 62. *per tot. par.* 15. & latè *in Pampilonen. Vicaria* 13. Martii 1664. *cor. bon. mem. Verospio.*

5. Facultatem verò deputandi in Curatum Monachum, seu quemcumque Presbyterum Sæcularem sibi beneficium ultra assistentiam Juris superius expensam favore Abbatis, & Monasterii, manifestè comprobant duo Decreta Sacræ Congregationis Concilii: Alterum de anno 1638. ad instantiam Benedictinorum Italiæ editum, quo præmissa specialis Dubii disputatione sancitum fuit, contra Episcopum Patavinum itidem informantem, licere Abbatibus Monachos deputare ad ipsorum nutum amovibiles pro servitio Ecclesiarum quomodolibet dependentium à Monasteriis, etiam si Presbyteris Sæcularibus per prius addicta esset Administratio, dummodò cum Socio Ecclesiis præficerent; quod sanè Decretum à fel. mem. Urbano VIII. per Breve speciale datum sub die 6. Septembr. 1638. approbatum extitit; Alterum, & antiquius favore totius Congregationis Benedictinorum Hispaniæ confirmatum à fel. mem. Clemente Octavo usque de anno 1596. quo eadem facultas deputandi Monachum, vel Presbyterum cum eadem conditione impartita fuerat, Quæ sanè Decreta Pontificio placito roborata, sunt absque dubio amplectenda, prout semper, & reverenter monuit hoc Sac. Tribunal, & signanter coram Buratt. *dec.* 479. *num.* 3. & ibi Addend. *sub num.* 20. *cor. Cels. decis.* 5. *num.* 12. *cor. Eminentiss. Otthobon. dec.* 46. *num.* 16.

6. Non refragante quod primum Decretum amputet solum controversiam cum Benedictinis Italiæ, nam, & alterum specialiter quoad Benedictinos Hispaniæ illam removet, & (ultra quod non militat potior ratio pro illis, quam pro istis) ob jurium, ac Privilegiorum communicationem inter Monasteria Congregatio-

nis Hispaniarum, & illa Congregationis Italiae, perinde est, ac si distincte de utraque loqueretur idem Murg. *ad Constit. 4. Gregorii IX. §. 2. num. 18. fol. 34. & ad Constit. 16. §. 2. num. 14. fol. 371. & poss. dec. 22. sub §. 1. & in individuo hujus Brevis post dec. 28. n. 3. & 9. referendo Constituti onem Julii II. dixit Tamb. de jur. abbat. tom. 1. disp. 17. quest. 1. num. 6.*

8. Quibus adstipulantur aliae Constitutiones Apostolicae hujusmodi facultatem tribuentes, signanter verò ad favorem Monasterii de Ogna extat illa Sixti IV. de anno 1481. ubi praesupposita hujusmodi consuetudine, & facultate pro indubitata deputandi Monachos proprii Monasterii, disponitur, quod durante quadam clausura tunc ab ipsis Monachis pro reformatione Religionis proposita, liceret Abbati, & Monasterio deputare Presbyterum Saecularem eodem modo ad nutum amovibilem. Generaliter etiam ad favorem totius Religionis Hispaniae adsunt aliae Constitutiones Julii II. & Leonis X. prima de anno 1503. secunda de anno 1515. editae, ubi pariter, praedicta consuetudine indubitanter admittitur, eadem facultas Monachis impartitur cum ampliatione deputandi etiam Regulares alterius Religionis: Viget itidem altera Constitutio B. Pii V. la 47. in Bull. tom. 2. pag. 183. sub §. 5. expressè id ipsum concedens omnibus Monachis quarumcumque Religionum; non obstante quod à Gregorio XIII. fuerit revocata; Nam id processit, ex quo illa exposceret, quod una cum Monacho deputato extra clausura degerent alii quatuor Regulares, ut demonstravit illius revalidatio ab eodem Summo Pontifice Gregorio decreta, cum declaratione, quod unus dumtaxat socius Monacho deputato sufficiat, ut testantur Cherubin. *super eadem Constit. 47. schol. 1. fol. 48. Gonzal. ad reg. 8. Cancell. gloss. 5. §. 3. num. 79. Rot. dec. 88. num. 17. cum duob. seqq. part. 9. recent.*

9. Confluunt in idem quamplures Testium depositiones Immemorabilem consuetudinem, & possessionem Monasterii super hujusmodi facultate concludenter *Summ. Abbatis nu. 15. Mandatum de manutenendo Nuncii Hispaniarum, & hu-*

jus S. Tribunalis de anno 1632. ad ipso Abbate, & Monachis reportatum, cum subsecuta, & pacifica possessione ab inde citra ex supra recensitis sub §. Talem autem unionem &c. Confessio publici, & totius Consilii, ac Universitatis emanata post litis introductionem per viam recognitionis veritatis, ac renunciationis litis Summ. Abbatis num. 16. Alia consimilis confectio per Deputatos ab eadem Universitate emissà in descriptione bonorum Monasterii in vim Regiae Commissionis de anno 1664. quae de per se sufficerent, uti omnium probationum maximae vulgat. cap. per tuas de probat. l. cum te, Cod. de transact. atque in similibus terminis P. Murg. quest. Pastor. par. 2. quest. 7. num. 2.

10. Testes, & ipsi ad instantiam ipsius Communitatis inducti, qui uno ore fatentur vidisse inservire eidem Ecclesiae Monachum Abbati benevisam, & licet affectando eorum dicta contentur asserere, quod tales deputationes fuerunt dumtaxat pro interim, & donec de Patrimoniali Presbytero Ecclesia provideretur: Attamen cum de hujusmodi interimmaria qualitate, nullam prorsus rationem scientiae reddant, puta quod illam in litteris patentibus Monachorum legerint ad contradictionem aliarum litterarum patentium Presbyterorum Saecularium, sed aliam quamcumque certiorum causam, uti testantes de qualitate, quae aliter sciri non potuit, nullam fidem, quoad affectatam restrictivam merentur, *ad theoreticam Bart. in l. solam 3. sub num. 3. versic. sed si deposuit super eo, quod sententia non percipitur, & num. 14. versic. sed his etiam Bald. & Castrenf. Cod. de Testib. Farinac. eodem tract. quest. 70. num. 6. ubi concordantes Rota coram Buratt. decif. 325. sub num. 4. Rota coram Peuting. dec. 53. num. 3. Ponderando praecipue, quod licet praedicti Testes saepe viderint Monachos amoveri, id tamen non valet inducere scientiam hujusmodi qualitatis interimmariae, cum ob firmatam Beneficii manualitatem, talis mutatio evenerit, quinimmo impropria redduntur eorum testificata, cum Deputationes pro interim asserantur factae durante vacantia Beneficii, quae tamen ex supra firmatis in hac specie Beneficii*

ci non datur, utpotè merè manuali, ut præter adductos in §. *Non enim* firmarunt Cardin. de Luc. *de benefic. discurs.* 97. sub nu. 18. & 19. Rota coram Merlin. *dec.* 37. nu. 2. coram Pamphil. *decis.* 68. nu. 3. ubi *Add. nu.* 6. Et fas sit dicere, prorsus mendacia convincuntur, cum Deputationem P. Martini del Hoyo pro interim factam testentur, quando ex ipsius lectura contrarium depromitur, & omnimodè conformis cæteris Deputationibus legitur, ut in *Summ. Abb. n.* 19. & 20. Aliorum verò Monachorum administratio vigore propriarum Deputationum fuit per tempus considerabile septem, & octo mensium, ac etiam plurium annorum excludens metam interminariam. Quod sanè mendacium de per se solum sufficiens reputatur ad detrahendum in reliquis quamcumque fidem Testibus inductis præstandam, ut in similibus voluit Rota in *dec.* 3. num. 8. *par.* 18. & *decis.* 73. num. 5. & *dec.* 116. nu. 6. *par.* 19. *rec.*

12. Quæ eò magis admittenda veniunt in concursu tot Testium contrarium de directo deponentium, quorum dicta uti fuleita juris assistentia, & uniformia Pontificiis indultis, & publicis documentis superius enunciatis omne veritatis fomentum ad favorem Rei possessoris præbent, ex regula *Text. in cap. cum sunt reg. Jur. in* 6. & *ibi gloss. in figuracione casus*, Rota coram Zarat. *dec.* 23. sub nu. 26. & *seq.* coram Peuting. *dec.* 246. num. 4. & coram Priolo *decis.* 206. nu. 14.

13. Corruere pariter Domini censuerunt secundum decisionis fundamentum innixum Pontificiæ Constitutioni Pii IV. expressè vetanti Monachis Benedictinis Hispaniæ Regulares deputari in Curatos Ecclesiis eorum Monasteriis unitis; Tum ex eo quòd hujusmodi Constitutio nullam præferret mentionem immemorabilis consuetudinis super contrario jure deputandi, vel Monachum, vel Sæcularem ad libitum favore eorundem Benedictorum inductæ, & probatæ, seu centenaria possessionis illis æquipollentis, de quibus in §. *Confluunt &c.* prout neque Constitutionum Apostolicarum supra enunciatarum, ac eandem facultatem tribuentium, ideoque nunquam, neque dictæ consuetudinis, *Monacelli Form. Pars II.*

neque harum Constitutionum derogatoria ceneri debet, ut de immemorabili tradit Gonz. *ad reg. 8. gloss.* 33. nu. 2. Gratian. *disceptat. for. cap.* 578. nu. 10. Rot. *dec.* 614. nu. 1. *par.* 2. & *dec.* 286. nu. 1. *par.* 4. Et de Constitutionibus præcedentibus Rota coram Duran. *dec.* 83. nu. 16. coram Dunozet. Jun. *dec.* 131. à nu. 2. & 4. & *decis.* 32. nu. 23. *par.* 10. *rec.*

14. Tum, & evidenter ex eo, quòd illa non doceatur in ulla sui parte effectuatæ, & consequenter uti destituta omni vi, & effectui nullam vim legis acquirere potuit, ut distinguendo tradiderunt Felin. in *cap. 1. sub nu.* 13. *vers.* *Nihilominus de Treg. & Pace*, Vermigliol. *conf.* 355. nu. 8. Rota *dec.* 628. nu. 16. *par.* 18. *recent.*

Ineffectuatio quoad omnia in illa contenta, colligitur, cum eligendi forma primo præscripta super electione Generalis Congregationis, quod scilicet Abbas fixus Monasterii Vallisolitani cæteris præferatur, certum sit, & notorium non servari, sed Capitulum Generale elegit, & eligit liberè in Generalem prædictum quemcumque Monachum sibi benevisum, juxta litteralem dispositionem Constitutionum ejusdem Congregationis, post dictam Bullam Pianam editarum, confirmatarum à san. mem. Paulo V. cum expressa derogatione quibuscumque Constitutionibus, & exhibitarum in *Summ. Abbatis sub num.* 22.

15. Unio verò, secundò injuncta, Prioratum, seu Monasteriorum minoris redditus Generali, ac aliis Executoribus commissa, itidem ineffectuata remanet, cum neque Executorum deputatio ad id peragendum ostendatur. Prohibitio demum tertio demandata inserviendi Ecclesiis unitis per Regulares sub pœnis Exequutoribus benè visis tantum abest, quod effectuatæ, & ad actum redacta doceatur, quia potius contrarium evidenter apparet, ex quo nec constat de deputatione hujusmodi Executorum, seu Commissariorum, & pro parte Abbatis de contraria continuata usque in præsens observantia etiam immemorabili ex depositionibus Testium, & deputationibus Regularium ab inde citrà subsecutis in vim præcedentium, & posteriorum Constitutionum su-

pra memoratarum absque comminatae pē-
næ luitione ad oculum fuerit demonstratū,
licet pro omnimoda Bullæ inobservantia,
non usus quoad unam partem sufficeret,
Rota coram Carillo decis. 155. sub n. 5. cor. Bichio dec. 133. n. 21. cum ibi congest.

16. Accedit pro totali ineffectu atione
nimia inverisimilitudo, quod tot gravissimi
Viri, ac Superiores hujusce Congregationis
dispositionem Pontificiam voluissent eludere,
& illam spernendo excommunicationis,
& censurarum vinculis semetipfos innodari,
quam sanè præsumptionem in perspicua animi
qualitate omnia Jura abhorrent adnotata per
Berou. *conf. 92. nu. 2. lib. 1. Vermil. conf. 225. nu. 6. & 275. nu. 14. Rot. decis. 106. sub nu. 7. par. 2. rec.*

17. Et demùm tollitur omnis difficultas
ex Constitutionibus dict. Congregationis
compilatis de anno 1610. in quibus
cap. 57. hujusmodi usus, & facultas deputandi
Monachos pro servitio Ecclesiarum unitarum
curam animarum habentium, vel in Prioratus,
& Grancias erectarum ex causa necessaria
præsupponitur cum præscriptione certæ formæ
in similibus deputationibus Monachorum
servandæ *Summario Abbatis nu. 22. litt. G. Quæ cum confirmatæ fuerint à san. mem. Paulo Quinto sub expresso mandato, quod nullæ aliæ leges, præter in eisdem Constitutionibus præscriptas, esset in posterum servandæ, & cum derogatione quibuscumque Statutis, Indultis & Litteris etiam Apostolicis contrarium disponentibus, utique non solum dict. usum, & consuetudinem immemorabilem, ut supra probatam confirmant, sed tollunt quodcumque obstaculum, quod possit deduci ex dicta Pii IV. vel alia præcedenti Constitutione.*

18. Nec obesset visum fuit, quod allegata
Constitutio B. Pii V. & relatæ Confirmationes
Apostolicæ Clementis VIII. & Urbani VIII.
Decretorum Sac. Congregationis Concilii,
uti nullam præferentes mentionem Litterarum
Pii IV. licet posteriores, non censeantur istius
Derogatoriæ; nam præterquod idem argumentum
retorquetur, cum Piana Constitutio nec ullam
mentionem faciat de an-

tiquioribus privilegiis Sixti IV. Julii II.
Leonis X. quæ liberam facultatem, & consuetudinem
deputandi Monachum canonizant, Ideoque si hæc
illi non derogent, nec illa antiquioribus derogare
potuit, ut uno, eodemque Jure metiantur ad
tradita per Rotam *decis. 60. sub nu. 6. par. 15. & decis. 227. sub num. 11. par. 19. recen.*
semper remanet inevitabilis responsio, quod de
illa uti inobservata, nulla est habenda ratio,
tandem de actu ineffectuato, ut præter supra
allegata decidit Text. *in cap. non præstat de reg. Jur. in 6. Rota decis. 260. nu. 5. & 6. par. 5. recen. cum ibi allegatis.*

19. Firmata itaque penes Abbatem, & Monasterium facultate deputandi Monachum
Regularem in Curatum Ecclesie Oppidi de
Arredondo, sublata fortius remanet illatio in
contraria decisione deducta, Quod Abbas teneatur
nominare Presbyterum Sæcularem, & filium
Patrimonialem ejusdem loci, cum tamen non
minus corrueret quando etiam admitteretur
non subsistere dict. facultatem, ex quo non
est bona consequentia, non potest deputare
Monachum, ergo tenetur deputate Presbyterum
Sæcularem, qui sit filius Patrimonialis loci de
Arredondo; Adhuc enim esset in potestate
Abbatis vel hinc, vel Exterum deputare, nam in
collatione Beneficiorum sola idoneitas, non
autem origo spectatur, cum apud Deum non
detur exceptio personarum, Text. est clarus
*in cap. ad Decorem 6. de Instit. ubi Innocentius Tertius improbat conventiones factas: ut
Canonicatus, & Beneficia Ecclesie Constantinopolitane Clericis non nisi certæ Nationis conferantur ipsumque Patriarcham acriter repræhendit, & arguit quem etiam postea in litteris specialibus absolvit à conventionibus factis, & Juramento pro illis absolvendis præstito, ut refert Gonz. in eodem cap. ad decorem de Instit. & tradit latè Mandos. conf. 35. sub nu. 21. vers. Imò non est absolutè verum cum seq. Garz. de benef. p. 7. cap. 9. nu. 4. Mastobr. in prax. hab. concurs. præ. ud. 7. dub. 21. nu. 36. Castropal. oper. Moral. tom. 2. tract. 13. disp. 4. punct. 9. nu. 2. Rota decis. 63. sub nu. 3. vers. & facit part. 1. & decis. 29. nu. 2. ubi in specie de Rectoribus part. 2. rec.*

Neque

Neque obligatio prætenſa deputandi Patrimoniale ex teſtibus ab Uniuerſitate adductis probatur, prout ſupra expenſum fuit; Imò de contrario conſtat ex Deputationibus exhibitis pro parte Abbatis, in quibus tantùm abeſt adminiſtrationem Eccleſiæ S. Pelagii Patrimoniale loci de Arredondo fuiſſe conceſſam, quod ut plurimum vel Monachi, vel Presbyteri extranei à loco de Arredondo pro illa, fuerunt deputati *Summario Abbatis nu. 20.* & ſi aliquando Patrimonialis electus fuit, id evenit ſub expreſſa conditione, & Jura-mento, quod non cenſeretur deputatus ex quo eſſet Patrimonialis *Summario ejuſdem num. 26.* ex quibus facultas prædicta Abbatis de Ognâ convalidatur, & Jus ab Uniuerſitate prætenſum penitus deſtruitur.

Et ita utraque Parte audita reſponſum fuit, &c.

R. P. D. BENINCASA

Romana Quindenniorum.
Veneris 13. Martii 1689.

ARGUMENTUM.

Emphyteuſi translata ad manus mortuas, dentur Domino directo de æquitate Quindennia ſingulis quindecim annis, etiam nulla facta conventionione. Melioramenta non augent laudemium.

SUMMARIUM.

- 1 Quindennium debetur loco laudemii Domino directo ſingulis quindecim annis ob tranſitum Emphyteuſis in manus mortuas.
Quindennia ſunt ſolvenda juxta antiquum rei valorem, nulla habita ratione melioramentorum, ibi.
- 2 Quindennium nihil aliud eſt, quam ipſum laudemium determinato tempore decimi quinti anni ſolvendum, quamvis non conventum.
- 3 Laudemium non augetur, ſi ſiant melioramenta.
- 4 Fictio in caſu ficto operatur quantum veritas in caſu vero.

5 Ubi militat eadem ratio, militare debet eadem juris diſpoſitio.

6 Fictio legis, non admittitur ultra caſus expreſſos.
Laudemii ſolutio faciendâ eſt juxta loci conſuetudinem, ibi.

7 Nemo debet cum aliena jactura locupletari.

8 Utilius habere pro Emphyteuſi Quindennium, quam erigere laudemium.

9 Melioramenta facta in re ſacra, & religioſa non cedunt ſolo.
Monafterium auctoritate Ordinaria erectum in fundo Emphyteutico, non cedit ſolo, ibi.

DECISIO XIII.

Postquam ſub die 6. Junii 1687. reſolutum fuit conſtare de bono jure Capituli Sanctæ Mariæ Tranſtyberim ad effectum manutentionis in exigendis quindenniis ſibi debitis, pro quadam Domo Emphyteutica à Monialibus Beatæ Virginis ſeptem dolorum, titulo emptionis modo poſſeſſa, eademque quindennia regulanda fore ſecundum valorem ipſius domus de tempore, quo empta fuerat, non autem juxta ſtatum præſentem ex nova Fabrica Monafterii, & Eccleſiæ totaliter mutatum, & pluribus melioramentis adauctum, diſputatum hodiè fuit: An ſtandum, vel recedendum eſſet à deciſis, & DD. inhærentes fundamentis præteritæ reſolutionis pro illius confirmatione, ſteterunt rejectis novis objectionibus in contrarium excitatis.

1. Præmiſſo ſiquidem, quod quindennia in jure penitus ignota ſucceſſerint loco laudemii, quod ex quadam æquitate à præxi fingitur decimoquinto deberi quolibet anno Domino directo, quia aliàs nullam haberet ſpem devolutionis ob tranſitum Emphyteuſis in manibus mortuis, *Ricc. in prax. reſolut. 633. par. 1. per tot. Rot. coram Coccino deciſ. 233. num. 15. & coram Cerro deciſ. 2. num. 12. uſque ad 21. & deciſ. 192. n. 4. p. 19. rec. ſicuti, ubi non proceditur per viam novæ Inveſtituræ favore diverſæ perſonæ, ſed potiùs ſimplicis renovationis in perſonam Emphyteutæ ſemel inveſtitæ quando laudemium debetur, ſolvendum eſt*

Bb 4 jux-

uxtà Taxam in prima acquisitione conventam, non consideratis melioramentis rei Emphyteuticæ, ex firmatis per Rotam coram Ottobon dec. 183. nu. 6. & seq. cùm aliis ibidem adductis, sic etiam quindenniales præsentationes ad ejus normam, & ab eadem persona solvendæ regulari debent, juxtà antiquum rei valorem, nulla habita ratione Emponematum, ex quibus hoc medio tempore ejusdem incrementum derivat. Nam eadem in æquiparatis militat ratio, & subrogatus naturam induit ejus, in cujus locum subrogatur, l. Pomponius 13. §. Cùm quis ff. de acquir. possess. Oldrad. conf. 224. n. 25. Rot. dec. 44. n. 16. p. 8.

Nec attendi meretur, quod applicabilis non sit casui regula propofita, vel quia nec laudemium, nec quindennia fuerint unquam taxata post acquisitionem domum Monialibus, vel quia non versetur in terminis simplicis renovationis, sed veræ novæ investituræ, dùm controversa Domus per dictam Ducissam de latere Monialium Austricem olim empta, usque ad obitum possessa, novissimè solum ad manus mortuas Monialium pervenit, & non nisi postquam conversa fuit, in Monasterium, & adaucta enunciatis melioramentis.

2. Quoniam frustrà quæritur de speciali conventionione quantitatis quindenniorum dùm ea nihil aliud sunt, quam ipsum laudemium determinato tempore decimi quinti cujuslibet anni solven. Niger. de laudem. par. 12. art. 3. nu. 145. Rot. dec. 474. n. 18. p. 9. sicuti autem laudemium seclusa contraria consuetudine suam habet mensuram à l. final. §. ne avaritia, C. de Jur. Emphyt. sic etiam quindennium, absque eo quod opus sit aliqua conventionione; cùm ipso laudemio commensuratur, Rot. decis. 40. nu. 30. par. 7. & dec. 280. n. 4. par. 1. & coram Cerro, dec. 2. nu. 134.

3. Quod autem in casu nostro extranei sint termini novæ Investituræ patet ex ipso Instrumento emptionis Domus de qua agitur à Ducissa acquirete pro ipsismet Monialibus, & ad earum favore solummodò stipulato, accedente etiam ipsius Capituli consensu Summario num. 7. Quamobrem non solum ex facto cessat objectum, & convincitur, quod possessio usque ab obitum non fuerit penès Ducissam,

nec quod ad Moniales pervenerit, existentibus jam melioramentis ab ea factis, sed in necessariam sequelam velit, quod nullum pro eis debeatur augmentum quindennii, sicut non augetur laudemium, quod ab ipso meliorante perfolvitur, Brun. conf. 44. nu. 12. & sequentibus. Soccin. Jun. conf. 70. nu. 2. lib. 3. Amad. à Ponte de laudem. par. 13. nu. 1. & 2. cùm aliis congestis in decis. 90. post Salgad. de labyrint. credit. nu. 4.

4. Neque ex eo quia loco laudemii, quod in qualibet nova Investitura solven. esset, successerint quindennia, cum supposito quod Bona Emphyteutica si pensis privatam personam existerent de 15. in quindecim Annos alienari possent dici meretur, quod cum in casu veræ alienationis regulariter quindennium habitum etiam ratione melioramentorum exinde eveniat, quod eodem modo commensurari debeat in casu suppositæ alienationis ut fictio in casu ficto operetur, quod veritas in casu vero, l. 1. §. hoc autem Sen. Conf. ff. ad Sen. Consult. Trebell. Dec. conf. 1. nu. 150. lib. 1. Gonzales ad regul. 8. Cancell. gloss. 51. nu. 28.

5. Nam ultrà quod Emphyteusis in manus mortuas transivit, apud quas perpetuò duratura est, nulla prorsus fingi valet nova Investitura, nisi in personam ejusdem Emphyteutæ, quo casu, cum pro melioramentis laudemium non augetur, ut dictum fuit: Ità nec quindennia, ut eadem militet Juris dispositio, ubi eadem ratio procedit l. his solis Cod. de renovand. donat. Rota decis. 84. nu. 4. part. 4. & dec. 348. nu. 13. par. 17.

6. Responsum etiam fuit, quod quamvis ex fictione æquitativa, consuetudine inducta singulis 15. annis ex supposita alienatione oriatur favore Domini directi Jus novæ investituræ, & exactionis laudemii non tamen probatur in jure dispositum, aut ab eadem consuetudine inductum, quod illud etiam debitum sit pro melioramentis ipsius rei Emphyteuticæ, cujus nova fingitur Investitura, & tritum est quod fictio legis tanquam jus singulare ultra casus expressos non admittitur, l. 2. §. Codicill. ubi Bald. ff. de Jur. Codicill. l. singulare, ff. sicert. per. Giovagnon. conf. 73. nu. 64.

n. 64. lib. 1. Mant. de tacit. lib. 8. tit. 2. lib. 13. n. 7. Ricc. decis. 102. n. 16. præcipue in hac materia laudemii, in qua consuetudo præcisè observanda venit, eo modo, & forma, quia fuit introducta Soccin. Jun. conf. 70. n. 73. & seq. lib. 3. Gratian. discept. 377. n. 19. Fulgen. de Jur. Emphyt. tit. de laudem. par. 15. n. 2.

7. Movere tandem non potuit DD. exaggeratum præjudicium, quod resultare videtur in hoc casu Domino directo, qui si fundum Emphyteuticum in manus mortuas distrahi non promississet, potuisset semper à novo Emphyteuta laudemium etiam exposcere ratione Empo-nematum, prout præcisè exactum fuit pro aliis similibus fundis ab eodem Capitulo, cujus jactura non debent Moniales locupletari eodem textu in cap. unico, §. sed duorum de alienat. in fund. Innocent. in cap. secundum Canoniam n. 3023. qu. 8.

8. Etenim cum evenire posset, ut quomodolibet decimoquinto anno non solum non augeatur, sed fortasse diminutus remaneat valor rei Emphyteuticæ, etiam ex causa inordinata; Major fortasse resultat utilitas Domino directo ex invariabili taxa semel firmata, quam si determinato tempore esset renovanda, ut ad propositum notat Papon. in collect. arrest. lib. 1. tit. 14. arrest. 4. per tot. Unde hoc etiam praticari solet in quindenniis Cameræ Apostolicæ debitæ, à quibus usus processit quindennium hujusmodi solutionum, Cassador. ad reg. Cancell. decis. 19. n. 60. Urfell. concl. 100. n. 20. Niger. de laudem. par. 12. art. 3. n. 219. Rot. dec. 198. n. 4. part. 19.

9. Cæterum omnis tollitur dubietas in præfenti hypothesi, si consideretur, quod melioramenta, de quibus agitur tanquam Sacra, & Religiosa, cum cedere nequeant solo, nunquam favore Domini directi resolvi possunt; Unde quo ad ea frustranea remanet quæstio tam laudemii, quam quindennii, ut latius dictum fuit in decisione, quæ revidetur, quod non solum intelligendum est de Ecclesia, ut à Capitulo non controvertitur, sed etiam de toto Monasterio auctoritate ordinaria erecto, Calderin. conf. 5. de Religios. Dom. Gizzarel. decis. 37. n. 3. & sequitur Rota dec. 398. n. 6. par. 4. tom. 1.

Et ita approbando in reliquis præteritam decisionem responsum fuit utraque &c. & omnibus DD. suffragantibus.

R. P. D. EMERIX DECANO.

Mediolan. Nullitatis Professionis.
Ven. 3. Martii 1690.

ARGUMENTUM.

Professio emissa ante legitimam ætatem, non ratificatur per annalem habitus gestationem, nec per exercitium actuum professorum, data probabili ignorantia nullitatis præcedentis professionis.

SUMMARIUM.

1 Professio emissa ante legitimam ætatem præscriptam à Concilio, est irrita, & nulla.

Restitutio in integrum adversus lapsum quinquennii, tollit obstaculum agendi de nullitate, ibi.

3 Monachus gestans per annum habitum indistinctum Religionis, & exercens actus solis Professis spectantes, censetur tacite professionem nullam ratificasse, tametsi ignoraverit nullitatem præcedentis professionis.

4 Monachus quoties ex justa, & probabili causa habuit ignorantiam nullitatis suæ professionis expressæ, permanendo in Religione, non dicitur illam tacite ratificare, & probatur rationibus à n. 5. & seqq. per tot. & in 2. dec. coram eodem, ibi.

DECISIO XIV.

Pater Joannes Thomas Foppa, Antonius Maximus in sæculo nuncupatus, qui, licet natus die 7. Martii 1663. nihilominus in libro Baptismatum ex incuria Parochi descriptus fuit, natus sub die 7. Martii 1662. & cum fide Baptismatis, desumpta ex hac erronea descriptione, tanquam existens supra decimum sextum suæ ætatis annum, sub die 13. Martii 1678. professionem Regularem emisit in Congregatione Olivetana. Comperto, occasione perquirendi nova fidem Baptismatis

matis ad effectum suscipiendi Ordines, anno 1684. huiusmodi errore, prævia licentia Patris Generalis, instituit iudicium super nullitate suæ professionis coram Vicario Generali Eminentissimi tunc temporis Archiepiscopi Mediolanen. & Superiore Ordines, obtinuitque sententiam favorabilem, in cuius sequelam discessit à Claustis, ac publicè, & palam gestare coepit habitum sæcularem. Verùm delata Causa in gradu appellationis, sive recursus ad Sac. Congregationem Eminentissimorum S. Concilii Tridentini Interpretum, Eminentissimi PP. animadvertentes, quod ipse per spatium quinque annorum, & ultrà post emissam expressè professionem in Religione permanerat, quodque per consequens ex Decreto ejusdem Concil. *sess. 25. de Regul. c. 19.* admitti non potuerat ad reclamandum contra illam, non obtenta priùs restitutione in integrum adversus lapsum quinquennii, circumscripterunt præfatam sententiam, ulteriusque injunxerunt Ordinario, ut eum juris remediis cogeret ad redeundum ad Monasterium, ac reassumendum habitum Regularem. Reassumptio itaque per ipsum ea, qua decuit promptitudine, habitu monastico, propofita fuit in eadem Sacra Congregatione Causa super restitutione in integrum, & sub die 10. Maii 1687. recedendo à geminis contrariis resolutionibus, rescriptum decernendam illi restitutionem, deindè per speciale Breve S. mem. Innocentii XI. confirmatam, hac tamen lege, quod Causa super nullitate Professionis discuti deberet in ipsamet S. Congregatione. Cum autem assumpta per Eminentissimos Patres huiusmodi discussione, sub die 10. Aprilis 1688. responsum fuerit. *Constare de nullitate, & referendum Sanctissimo*, ac relatione facta Sanctissimo, deque illius præcepto reposita Causa sub die 30. Aprilis 1689. sigillatim vocatis omnibus ejusdem Sacrae Congregationis Cardinalibus, nulla, ob scissuram votorum, capi potuerit resolutio, in hoc rerum statu placuit Sanctissimo Domino Nostro Papæ Alexandro VIII. ob gravitatem simul, & exemplaritatem materiæ, mandare Eminentissimo ipsis Sacrae Congregationis Præfecto, ut desuper exqui-

reret Votum totius Rotæ; Undè communicato mihi de more mandato Sanctissimi, proposui hodie Dubium *An constet de nullitate Professionis?* Et Domini maturè discussis fundamentis, hinc inde deductis: affirmativè responderunt.

2. Nullitas enim Professionis resultat ex serie facti superiùs recensiti, juxta quam constat, quod Joannes Thomas natus die 17. Martii 1663. cum erronea fide Baptismatis, putans se natum die 7. Martii 1662. professionem emisit sub die 13. Martii 1678. & sic in ætate quindecim annorum & paucorum dierum contra Decretum Sac. Concilii Tridentini. *sess. 25. de regul. cap. 15.* disponens, quod nemo admittatur ad Regularem Professionem faciendam, non completo decimo sexto ætatis anno, ac declarans nullas, & irritas quascumque Professiones antea peractas, ut plenè notat Barbof. *ibidem n. 1. & de potest. Episc. allegat. 100. n. 3. & seqq. Navar. conf. 23. n. 1. de Regular. lib. 3. Ad den. ad Pamphil. decis. 552. n. 8.* nec hodie amplius agendum de quinquennali perseverantia, seu acquiescentia Monachi in Religione, stante præfata restitutione in integrum, per quam ipse repositus fuit in eo statu, in quo futurus fuisset, si quinquennium non fuisset elapsum, ut tradit Ad den. ad Bellarm. *in not. ad Concil. Tridentini. sess. 25. de Regular. cap. 19.* Rotæ *dec. 705. n. 6. in fin. p. 2. rec. & dec. 25. n. 2. coram Arguelles.*

3. Non obstat igitur unicum obiectum in quo versatur tota vis hodiernæ disputationis, quod videlicet Monachus per annualem gestationem habitus indistincti, & exercitum actuum ad Professos spectantium, censeatur emisisse novam tacitam Professionem, seu ratificationem productivam novæ obligationis permanenti in Religione, tamen si alias ignoravit nullitatem præcedentis Professionis expressè, ut latissimè tradit Fagnan. *in cap. significatum ex num. 19. usque ad finem de Regular. & tenent Spad. conf. 94. lib. 3. Barbof. de offic. & potest. Episcop. par. 3. alleg. 104. n. 19. Ventrigl. tom. 1. annor. 47. §. anteo mon. 30. Antonell. de temp. legal. lib. 2. cap. 63. n. 3. Dian. resol. moral. p. 6. tract. 7. resol. 36. in fin. Hurtad. de resid. tom. 2. lib. 2. resol. 8. sub*

sub resolut. 5. num. 43. Pignatell. consultat. canon. 88. num. 5. & consult. 126. n. 53. lib. 1. Panimoll. decis. 29. adnot. 3. num. 3. Adde. ad Rot. decis. 179. num. 8. p. 4. recent. Rot. decis. 39. num. 15. & decis. 178. n. 24. coram Carillo, ac pluries resolvisse videtur Sacra Congregatio Concilii ut in Romana, seu Sorana 28. Maii 1578. in Nullius 13. Januarii 1583. in Romana 13. Januarii 1618. in Neapolit. 3. Aprilis 1621. & in Carinen. 14. Decemb. 1624. cujus Sacri. Congregationis resolutiones vive vocis oraculo laudavit, & approbavit san. mem. Urban. VIII. ut testatur bon. mem. Cardinalis Paulutius tunc ipsius Sacræ Congregationis à secretis in ejus voto, recensito in libereculo particulariter dato.

4. Siquidem quoties ex parte Monachi concurrir iusta, & probabilis ignorantia Nullitatis præcedentis ejus professionis, & signanter, ut hic, orta ex erroneitate fidei Baptismatis, quæ quocumque etiam sagaces viros decipere valuisset, verior omnino visa est Dominis contraria sententia, nempe non dari hanc tacitam professionem, seu ratificationem, prout etiam magis communiter firmant Doctores, tam Theologi, quàm Juristæ, & inter primos Cajetan. in Div. Thom. 2. 2. quæst. 189. art. 5. Rodriguez part. 2. summ. cap. 8. n. 5. Sanchez de matrim. lib. 1. disp. 16. n. 7. & lib. 2. disp. 36. n. 3. lib. 7. disp. 37. n. 59. Bonacina quæst. 2. de claus. part. 10. difficult. 1. num. 3. Suarez de Religion. tom. 3. lib. 7. cap. 1. n. 3. Laym. lib. 4. tract. 5. cap. 5. n. 9. Less. de Justit. & Jur. lib. 2. cap. 40. dub. 7. num. 60. Castropal. tom. 3. tract. 16. disput. 2. punct. 5. num. 3. Portell. dub. Regular. verb. Professionum. 5. Mirand. in manual. Prælat. tom. 1. quæst. 30. conclus. unic. Coton. controvers. lib. 4. controvers. 4. cap. 2. num. 6. à S. Faust. lib. 3. quæst. 261. num. 1. Peiryn. de Prælat. quæst. 3. cap. 1. num. 144. Bordon. controvers. 32. de ratificat. profess. num. 19. Sancterell. variar. resolut. 48. num. 40. Scroff. resolut. moral. quæst. 8. Casaling. de privil. Regul. tract. 4. cap. 6. proposit. 7. Reclamatio, Pistach. de vot. tom. 1. tract. 5. cap. 4. num. 6. Donat. rer. regul. tom. 2. tract. 8. quæst. 5. num. 2.

5. Ex secundis Navar. cons. 23. n. 2.

consil. 31. num. 4. consil. 89. num. 5. vers. septimo professio de Regul. lib. 3. & in comment. 4. c. statumimus de Regul. lib. 3. & in manual. cap. 12. num. 7. Zeol. lib. 3. Decret. tit. 31. num. 39. Zipæus in Analytic. Jur. Pontific. lib. 3. de Regular. num. 25. Pirhing. in Decret. lib. 3. tit. 31. section. 9. num. 149. Spad. consil. 93. num. 13. lib. 3. Vermigl. consil. 484. num. 14. Altograd. 63. num. 67. lib. 2. disceptat. 440. num. 22. Ciarlin. controvers. 108. num. 61. Ciriac. controvers. 371. n. 23. & seqq. Pasqualig. quæst. moral. Jurid. 22. num. 6. & quæst. 35. num. 6. Dulphin. controvers. 238. num. 3. & seqq. Tambur. de Jure Abbat. tom. 3. disput. 6. quæst. 17. num. 5. & quæst. 23. n. 4. Capon. controver. 14. n. 22. & ibi Episc. Brun. in suo vot. num. 28. & in addit. n. 20. Avendan. de met. lib. 2. cap. 10. num. 40. Graff. decis. aur. par. 1. lib. 3. de Regular. cap. 5. num. 22. Sperell. decis. 8. num. 30. tom. 1. Camerat. respons. decis. 1. num. 107. Tondut. resolut. benefic. lib. 1. cap. 78. n. 10. Passerin. de stat. homin. tom. 3. quæst. 180. art. 10. in spect. 8. num. 375. sequentibus. Card. de Luca de regul. disc. 40. sub n. 19. disc. 42. num. 4. & disc. 43. num. 14. ac sæpius probavit Rota ut in decis. 370. n. 10. part. 9. decis. 116. num. 26. & decis. 134. num. 7. & 8. part. 14. recentior. decis. 421. num. 8. coram Royas decis. 277. n. 12. coram Ubald. decis. 227. n. 23. coram Priol. Et ingenue fassus fuit ipse Fagnanus aliàs acerrimus vindex contrariæ opinionis, illam suis temporibus fuisse auctoritatibus ferè destitutam, ut in dicto cap. significatum n. 42. versicul. atque ex his omnibus.

6. Prævaluit autem apud Dominos hæc sententia ex tribus potissimum fundamentis, Primò scilicet, quia omnes textus de materia professionis agentes, in casu præexistentis professionis expressè nullæ, loquuntur de illius ratihabitione, seu ratificatione, non autem de nova tacita professione, seu ratificatione independenti à professione expressa, ut videre est in cap. significatum 11. de Regular. ibi. Post decimum quartum professionem à se prius factam ratam habuerit, in cap. cum Virum 12. eodem tit. ibi -- Præsertim si ratihabitione secuta quod antea gestum fuerat, roboratur in cap. sicut tenor 15. eodem tit.

tit. in argum. ibi -- *Furiosus profitendo non obligatur nisi factus sanæ mentis ratum habuerit*, in cap. 1. in fin. de his, quæ vi, met. causa, ibi -- *Si probatum fuerit non timore mortis præfatum mulierem Religionem intrasse, aut quod fecit postmodum ratum habuisse, & plenè, ac magistraliter in cap. 1. de Regul. in 6.* in quo summus Pontifex recenset quinque modo profitendi, primum scilicet per viam expressæ professionis, ibi -- *Nisi eo completo professionem faciat in sequenti, secundum per viam susceptionis habitus professorum*, ibi -- *Vel habitum Religionis suscipiat, qui dari profitentibus consuevit*, Tertium per viam expressæ ratificationis antecedentis professionis nullæ, ibi -- *Seu professionem à se prius factam ratam expressè habeat*. Quartum, per viam delationis annalis habitus indistincti, ibi -- *Quod si per totum sequentem annum in Monasterio permanserit, ubi Professorum, & Novitiorum sunt habitus indistincti professionem per hoc fecisse*. Quintum denique, qui pertinet ad rem nostram per viam tacitæ ratificationis expressæ professionis nullæ, ibi -- *Vel si quamprimum fecerat ratam habuisse videtur*. Undè nostrum non est asserere, seu superaddere novam tacitam professione, seu ratificationem fundatam in solis actibus professorum gestis, absque scientia Nullitatis prioris professionis expressæ, juxtà illud quod lex non dicit, neque nos dicere debemus ad Text. in cap. is, qui, ibi -- *Cum id non sit expressum in jure, & in leg. dissentientis, C. de repub. ibi -- Nulla præcessit juris Constitutio*.

7. Secundò, quia ad inducendam hujusmodi tacitam professionem, seu ratificationem requiritur consensus profitentis, cap. significatum, cap. sicut tenor, & cap. consulti de regular. isque debet esse omnino certus, & liber, nam agitur de subjiciendo professum novæ obligationi, contra quam in dubio fieri semper debet interpretatio, l. Arianus ff. de obligat. & act. l. quidquid astringendæ, ff. de verb. obligat. Undè cum professus ignoret nullitatem suæ professionis, nullo pacto dici potest præbere consensum alteri professioni tacitæ, nam voluntas non fertur in incognitum, ut inquit Aristotel. lib. 3. de anim.

comment. 39. nec quidquam magis contrarium est consensui, quam ignorantia, vel error, l. si per errorem ff. de jurisdic. omni. jud. l. non idcirco, Cod. de Jur. & Facti. ignor. Tantoque certius, quia de jure professus præsumitur in Religione persistere vigore tituli præambuli, de quo constat, ac per consequens tanquam semel validè professus, non tanquam iterum professurus, & adimplendam obligationem jam contractam, non autem ad novam contrahendam, ut communiter advertunt Doctores supra allegati.

8. Tertiò quia si præcedens expressa professio substineretur de jure, nemo plenè diceret, gestationem habitus professorum, & alios hujusmodi subsequentes actus fuisse ex parte Professi directos, & ordinatos ad effectum emittendi novam tacitam professionem, seu ratificationem, siquidem frustra inducitur tacitum, ubi reperitur expressum, ut tradit Bald. in l. cum multa, Cod. de donat. ant. nupt. Aretin. in l. 3. ff. de legat. 1. in his terminis Navar. conf. 89. n. 4. de Reg. Undè eodem modo dicendum in casu, quo prout hic, præcedens expressa professio non substinetur de jure, neque iste Juris defectus devenit ad notitiam professi, nam eadem semper, & ubique mens est, & intentio profitentis, quæ proinde neutro casu, diverso jure censeferi debet, ad text. in l. jam hoc jure, ff. de vulg. & pupil. Rota in Viterbien. seu Balneoregien. successionis 4. Martii 1689. §. Secunda cor. mem. Imo quemadmodum postperactam professionem expressam licet irritam, & nullam, dari non potest casus, quod emittatur nova professio expressa, saltem juxtà sensum, & opinionem professi, qui divinare non potuit nullitatem præcedentis ejus professionis, simili modo, nec dari potest casus tacitæ professioni, seu ratificationis, ne contingat, plus per tacita mentis operationem fieri, quam potest fieri per expressam, contra regulam Text. in cap. scienti de regul. jur. in 6. de qua per Barbof. axiom. 89. n. 2.

9. Nec admodum visa sunt urgere fundamenta contrariorum sententiarum, non enim relevat, quod duo reperiantur in Jure distincti modi profitendi, expressæ scilicet, & tacitæ, quodque professus in actu

actu suæ oblationis, seu promissionis factæ coram Deo, censeatur utrique sese allegasse, juxta regulam præsumptæ conformationis agentis cum Juribus loquentibus de eo, quod agit. Quoniam id locum habet in suis terminis habilibus, nempe in casu, quo non præcessit expressa Professio nulla, aut si præcessit, professus novit ejus nullitatem, secus autem in casu, quo prout hic, Monachus fuit expressè professus, & ignarus nullitatis suæ professionis, nam, cum ex præfatis nullo Jure cautum sit, quod in his terminis detur tacita professio, seu ratificatio, quodque plus est, illa ex defectu voluntatis, sive consensus dari non possit, nihil desuper operari valeat præsumptio conformationis, quæ non procedit ultra terminos, sive casus de quibus jura loquuntur, ut in terminis Statuti tradit Andreol. *controv.* 248. n. 8. Rota dec. 1553. n. 9. coram Pen. & in *Æfina Immissio- nis, & divisionis* 26. Junii 1682. §. Statutum *Æfisi coram bon. mem. Pauluccio.*

10. Minus officit, quod non omnis ignorantia faciat involuntarium, sed dumtaxat ignorantia illius rei, quam homo nollet, si sciret, quæ à Theologis dicitur ignorantia antecedens, non autem ignorantia ejus rei, quam quis vellet, etiam si sciret, quæ dicitur ignorantia concomitans, quasi, quod Monachus postquam per actum professionis explicavit propositum inserviendi Deo in Religione, censeatur in illo perseverare, cum voluntatis mutatio non præsumatur, præsertim quoties, ut hic, agitur de meliori bono profitentis. Quoniam ad effectum hujusmodi tacitæ professionis, seu ratificationis non sufficit tollere involuntarium, sed necesse est ponere voluntarium, ut inquit Passerin. *de Stat. homin.* tom. 3. *quæst.* 189. *artic.* 10. *inspect.* 8. num. 375. Suarez *de Religion.* tom. 3. *lib.* 7. *cap.* 1. *num.* 21. aliud est enim credere professionem validam, & illam exequi tanquam talem, aliud verò ipsam emittere, seu ratificare de novo; Nam actus credendi pertinet ad intellectum, & actus exequendi licet admittam habeat voluntatem, hæc tamen non respicit professionem, sed ejus sequelam; actus autem profitendi, seu ratificandi de novo omni-

modo pertinet ad voluntatem, & dicit novum propositum, sive consensum, quo quis nunc ex integro vult, vel denuò vult, quod olim voluit, ut egregie distinguit Cajetan. *in Div. Thom.* 2. 2. *quæst.* 89. *art.* 5. undè cum pro hac tacita professione, seu ratificatione, requiratur novus consensus, & nova voluntas, in nihilo suffragatur præsumptio continuationis veteris voluntatis, ut tradit Suar. *loc. sup. cit.* n. 3. Tambur. *de jur. Abbat.* tom. 3. *disp.* 6. q. 17. n. 1. Præterea nec absolute videtur defendendum hujusmodi præsumptioni ad effectum de quo agitur, imponendi Professio perpetuum jugum religiosæ servitutis, cum in rei veritate sciri non possit, quid tractu temporis acciderit Professo, quod ipsi suadere voluisset egressum à Religione, si nullitatem ejus professionis scivisset, ut bene observat Passerin. *ubi supra* n. 383.

11. Denique non refragantur resolutiones, ac Decreta Sacr. Congregationis Concilii, ut præfertur, Apostolico oraculo roborata. Quia omnia loquuntur in terminis restitutionis in integrum adversus lapsum quinquennii, & signanter in casu, quo vel ignorantia versabatur in facto proprio, contra quam militat juris præsumptio, ut in Romana 13. Januarii 1618. in qua Nullitas professionis petebatur ex capite interrupti anni probationis, & in Carinen. 14. Decembris 1624. in qua petebatur ex capite anni probationis non completi, vel agebatur de ignorantia juris, quæ nemini suffragatur, ut in Nullius 13. Januarii 1583. in qua mulier agebat, ignorasse Decretum Sacri Concilii Tridentini irritantis, quascumque professiones emissas antè completum decimum sextum ætatis annum. *Vel decimum simpliciter allegabatur ignorantia facti, nullis autem rerum Circumstantiis, sive adminiculis fulciebatur,* ut in Romana, seu Sorana 28. Maii 1578. & in Neapolitana 3. Aprilis 1621. in quibus Regularis narrabat se Professum ante decimum sextum ætatis annum, & ex sola legali præsumptione ignorantie Nullitatis professionis contendebat refundere onus probandi scientiam in Religionem. Et in his, vel similibus terminis videtur intelligendum oraculum Sanct. mem. Urban.

Urban. VIII. tanquam simpliciter confirmatorum hujusmodi resolutionum, ac Decretorum Sacrae Congregationis.

12. Cæterum quatenus etiam per modum discursus hæc tacita Professio subsisteret in Jure, adhuc illa cessat in hypothetico casu nostri. Constat enim, quod Joannes Thomas pro tempore, quo permansit in Religione, semper ostendit animum aversum statui religioso, itaut sæpiùs de hoc ipso conquereretur apud amicos, & familiares, ac pervagante quondam fama suppressionis ejus Religionis, dederit magna signa lætitiæ, quasi tunc ei spes aliqua affulgeret evadendi Religiosam disciplinam, ut deponunt plures testes, & meliùs docuit successive eventus, quod scilicet per tot annos nunquam induci potuit ad accipiendos ordines, imò nec ipsammet primam Clericalem Tonsuram, in quibus ordinibus præcipuè consistit perfectio religiosa *cap. insinuate, qui Cleric. vel voven. Ec.* Ibiq. Hostien. n. 3. Butr. n. 10. Præpos. n. 4. Calderin. *conf. 11. de Regul. Rota dec. 211. n. 12. part. 13. recent.* Posita siquidem hujusmodi animi aversione à statu religioso, neutiquam allegari valet Professio tacita, quæ fundatur in simplici præsumptione Juris, ac per consequens eliditur ex quibuscumque actibus, seu declarationibus editis in contrarium, ut tradit Gloss. *in cap. tuarum V. signatos*, & ibi Abb. n. 6. & Dec. n. 33. *de privileg. Innoc. in cap. relatum num. 3.* ibique Hostien. n. 12. Imol. n. 16. Jo. Andr. n. 9. & Butr. n. 25. *de his, quæ vi met. caus. Silvester. in verb. Religio n. 19.* Cyriac. *controv. 371. n. 36.* Suarez. *de Religion. tom. 3. quæst. 17. art. 15. in princip.* Add. ad Greg. *dec. 385. sub n. 6. vers. excluditur.* Rot. *dec. 94. n. 4. part. 9. tom. 1. recent. dec. 2. num. 8.* post Tambur. *de jur. Abb. dec. 229. num. 3.* coram Carill. *decis. 552. n. 18.* & 19. coram Ubald. & *decis. 9. num. 34. dec. 25. num. 10.* coram Arguelles.

13. Nec quicquam moveat, quod unus dumtaxat ex præfatis Testibus præcisè deponat de animi aversione intra tempus tacitæ Professionis, videlicet intra annum immediatè defluxum à die editæ Professionis expressè, quoniam alii Testes non contrariantur ejus dispositioni,

sed dumtaxat indefinitè loquuntur de conquestionibus, & reclamationibus, ac per consequens, vel dici debent absolute contestes ex traditis per Hodiern. *controv. 16. num. 63.* Olsac. *decis. Pedemont. 99. num. 28.* Rot. *decis. 190. n. 4. part. 1. divers. & decis. 1369. n. 59. coram Coctin.* vel saltem recipiendi sunt pro adminiculo & conjectura, præsertim in casu, quo prout hic, agitur de facto successivo, & certa est generalis recusatio, sed abnuentia quorumcumque ordinum, stantibus enim tam fortibus adminiculis, & conjecturis, Testis etiam unicus plene probat juxtà theoreticum Bald. *in l. prima §. item Cornelio n. 2. ff. de quæst. quæm secuta est Rot. in Leodien. Nullitatis Ordinis Subdiaconatus 10. Januar. 1689. Non obstant. coram me.*

Et ità decisum fuit utraque parte acriter informante &c.

EADEM CORAM EODEM

Mercurii 5. Julii 1690.

SUMMARIUM.

1 *Sumptus litis debentur ei, qui habet bonum jus, & est pauper.*

DECISIO XV.

1 **C**UM Sacra Congregatio Emmentissimorum Interpretum Sacri Concilii Tridentini exquisierit de Ordine Sanctissimi Votum hujus nostri Auditorii, nedum super nullitate Professionis P. Joannis Thomæ Foppe, sed etiam quoad expensas factas, & faciendas. Ideò Domini in eodem hodierna relatione causarum, in qua ordinarunt, ut traderem Votum super nullitate ad formam duarum decisionum desuper emanatarum, demandarunt pariter, ut extenderem hanc aliam brevem quoad expensas illi à Fratres, occupatore omnium bonorum Paternorum, & Maternorum subministrandas. Quod enim illæ sint ab isto debitæ nulla cadit difficultas quia bonum Jus P. Joannis Thomæ abundè liquet ex Sententia Ordinarii, resolutione Sac. Congregationis & ex

& ex decisionibus Rotalibus; Et paupertas quæ est alterum ex requisitis, quibus concurrentibus Rota passim jubet illa subministrari à Colligante, juxta Tex. l. si instituta §. de inoff. ff. de inoffic. Testam. & tradita per Surd. de alimentis tit. 1. qu. 127. num. 11. cum aliis allegatis decis. 402. p. 18. recent. est notoria attento statu Regulari, in quo de præsentibus reperitur.

Solum Domini aliquantulum hæserunt circa liquidandam quantitatem, quam inter m. quo maturiori suo, seu quorum de jure, examini reservarunt, præ nunc subministranda censuerunt scuta tercenta in causam declarandam, computatis in illis scutis quinquaginta ordinatis ante propositionem Causæ.

Et ita &c.

Votum Sacræ Rotæ.

Rota per rationes deductas in duabus primis superscriptis decisionibus, est in Voto consistere de Nullitate Professionis P. Joannis Thomæ Poppæ, & per rationes deductas in tertia illi pro nunc subministranda esse scuta 300. in causam declarandam pro expensis, reservata ulteriori illarum liquidatione sibi, seu quibus de Jure.

JACOBUS EMERIX.
S. Rotæ Decanus.

SUMMARIUM.

- 1 Regularis volens dicere de nullitate suæ professionis, tenetur illam probare coram suo Superiore, & Episcopo loci professionis conjunctis.
- 2 Superior Regularis potest cognoscere de nullitate professionis, etiamsi Religio se opponat.
- 3 Expensæ judicii nullitatis professionis sunt subministrandæ à Religione, si Monachus non habet aliud.

ADNOTATIONES.

1. Notandum hic est, quod si Regularis intra quinquennium nullitatem suæ professionis deducat, tenetur illam probare conjunctim coram suo Superiore Regu-

laria ejus Monasterii in quo professionem emisit, & coram Ordinario loci in quo existit Monasterium in quo professus est: etiamsi agatur de nullitate ratione morbi, seu alterius defectus naturalis, ut respondit Sac. Congreg. Concilii 1. Decembr. 1593. & 12. Decembr. 1665.

2. Hæc autem facultas cognoscendi causam nullitatis conjunctim cum Episcopo, competit Superioribus, etiam in casu quo Religio se opponat, & contradicat, ut declaravit eadem Congreg. in Olomucen. 10. Julii 1684. lib. 31. fol. 45.

3. Expensæ verò volenti dicere de nullitate, sunt subministrandæ per Religionem, dummodo maneat in Claustro, ut decisum refert Nicol. lucubr. can. lib. 3. tit. 31. n. 31. limit. 4. vers. expensæ, & absolutum est quod religioso non habenti aliud ut possit causam propriam agere, expensæ debentur à Monasterio, ut probat Passerin. de stat. hom. tom. 2. qu. 187. art. 2. n. 72.

R. P. D. EMERIX DECANO.

Hispanen. præcedentia.
Veneris 21. Aprilis 1690.

ARGUMENTUM.

Præcedentia debetur Fratribus Discalceatis strictioris observantiæ S. Francisci supra Fratres Ordinis S. Augustini, etiamsi non incedant uniti cum Fratribus Observantibus.

SUMMARIUM.

- 1 Fratres reformati S. Francisci profitentur eandem regulam quam profitentur Fratres de Observantia, & idè gaudent præcedentia super Fratres S. Augustini, & num. 2. 3. 5. & 6.
- 4 Antiquioritas unius Conventus, communicat præcedentiam omnibus aliis ejusdem Ordinis quomodolibet posterioribus.

DECISIO XVI.

Contententibus Fratribus Ordinis S. Augustini quatuor Civitatum Provin-

vinciæ Hispalen. videlicet Portus S. Mariæ Xeres, Sanlucar, & Arcos vindicare sibi præcedentiam in processionibus, aliisque publicis functionibus supra Fratres Discalceatos Strictioris Observantiæ: seu Reformatos Ordinis S. Francisci quotiescumque isti non incedunt mixti, seu interpolati cum Fratribus de Observantia seu de familia nuncupatis instructaque desuper lite coram Provisore Hispalen. pronunciatum fuit manutenendos esse Fratres Discalceatos in quasi possessione præcedendi Fratribus Augustinianis, solum in casu quo incedunt uniti, seu incorporati cum Fratibus Observantibus. Sed Judex Synodalis ab Eminentissimo D. meo Card. Millino, tunc Hispaniarum Nuncio delegatus in gradu appellationis tulit sententiam prioris revocatoriam, deinceps ab eodemmet Eminentissimo D. Nuncio confirmatam, decernentem eisdem Fratribus Discalceatis mantentionem etiam quando incedunt soli sub propria Cruce. Unde devoluta tandem Causa ad Curiam, eaque mihi commissa, de di dubium sub die 2. Decembris anni proximè præteriti *An præfatis Fratribus Discalceatis, accedentibus ad Processiones, & alias functiones publicas solis sub propria Cruce, absque Fratribus ejusdem Ordinis nuncupatis de Observantia, seu de Familia competat præcedentia supra Fratres S. Augustini?* Et Domini, nulla tunc capta resolutione, hodie re melius enucleata, responderunt *Præcedentiam competere Fratribus Discalceatis.*

1. Fundamentum resolutionis constitutum fuit in Bulla san. mem. Clementis VIII. inter ejus impressas 92. Bullar. nov. tom. 3. per quam declaratum fuit Fratres Discalceatos profiteri eandem Regulam, quam profitentur Fratres de Observantia, ipsosque esse veros filios, & indubitatos Fratres Ordinis S. Francisci, ac portiri debere ubique locorum, omnibus, & singulis gratiis, ac privilegiis, & præsertim præcedentia in Processionibus aliisque actibus, tam publicis, quàm privatis, prout gaudent Fratres de Observantia, addita clausula sublata, & decreto irritanti. Undè cum certum sit, quod in locis, de quibus agitur, Fratres de obser-

vantia in Processionibus, aliisque publicis functionibus gaudent præcedentia super Fratres S. Augustini, consequens est, ut eadem gaudere debeant etiam Fratres Discalceati, non solum in casu, quo incedunt uniti, seu interpolati cum ipsis de Observantia (qui hodie non cadit in controversiam) verùm etiam in casu, quo (prout in dubio) incedunt soli sub propria Cruce, nam in utroque viget ratio præfate Bullæ, quod videlicet ipsi constituunt unum, & identicum Ordinem S. Francisci, ac proinde semper, & ubique locum eidem Ordini debitum occupare, nè alias contingat absurdum, quod membra separentur à corpore, ac unus, & idem Ordo, modò uno, modò autem alio jure censetur, ut in puncto perpenso tenore ipsius Bullæ inter eosdemmet Fratres decrevit Congregatio Sacrorum Rituum, ac decreta hujusmodi Sac. Congreg. confirmavit, & approbavit, atque impositum servari jussit sanct. mem. Urbani VIII. prout liquet ex ipsismet decretis, ac Brevibus exhibitis per informantes.

2. Non obstat, quod hujusmodi Decreta, ac Brevia Apostolica fuerint per subsequens Brev. san. mem. Innocentii X. reducta ad terminos Juris, & Constitutionis per sel. rec. Gregorium XIII. editæ super præcedentiis in Processionibus, quæ est inter ejus impressas 48. Bullar. nov. tom. 2. Siquidem Breve non fuit generaliter promulgatum pro quibuscumque causis, ac locis, sed particulariter pro causa loci de Vinaros, & aliis similibus, ut clarè præferunt illius verba ibi: *Præfatas dicti Urbani Prædecessoris litteras ad terminos juris non solum in presenti, sed etiam in quacumque simili causa, tam in dicto loco de Vinaros, quam in aliis in iisdem litteris contentis Apostolica auctoritate tenore præsentium reducimus, & ubique terrarum servandum esse eandem dicti Gregorii Prædecessoris Constitutionem declaramus, statuimus, & ordinamus &c.* Quo fit ut cum ex deductis in positione ipsius causæ Loci de Vinaros constet, quod in eo non aderant antiquiora Monasteria Fratrum de Observantia, ex quibus metiri possit præcedentiam Familia Discalceatorum, prout

prout extra controversiam adfunt in locis de quibus agitur Decreta, ac Brevia, de quibus supra, respectu hujusmodi locorum perseverent in suo robore. Quod enim non mutatur quid stare prohibetur? ut inquit Justinian. *in leg. sancimus 27. in princ. C. de Testam.*

3. Et nihilominus præscindendo etiam per modum discursus à præallegatis Decretis, ac Brevibus Apostolicis, & procedendo cum rescripto Gregorianæ Constitutionis, adhuc ista perfecta præcedentia debetur Fratribus Discalceatis. Constitutio siquidem mandat, præcedere debere primùm illos qui reperiuntur in quasi possessione præcedendi, ac deinceps eos, qui in locis habent antiquiores Conventus, seu Monasteria; horum autem utrumque militat in hac hypothese favore ipsorum Discalceatorum, nam quasi possessio præcedendi in hoc ipso casu, quo contingat, illos incedere sub propria Cruce absque Fratribus de Observantia probatur, tum ex actibus possessorii relatis in eorum Summario præteritæ positionis *nu. 4. & 6.* Tum etiam ex pluribus mandatis de manutenendo nuper obtentis à Judicibus Nunciaturæ Hispanæ, dicto *Sum. num. 7.* non attento contrario mandato de manutenendo usque de anno 1636. relaxato favore Fratrum Augustinianorum, ac depositionibus Testium datis in eorum *Summ. n. 4. & 5.* quia mandatum fuit deinde per supradicta Decreta, ac Brevia Apostolica revocatum, & depositiones Testium loquuntur de præcedentia in Concionibus, ac circulis disputationum non autem in Processionibus, de quibus est quæstio.

4. Antiquioritas verò Conventuum, seu Monasteriorum in confesso est apud partes; Et parum refert, quod illa verificetur solum respectu Conventuum seu Monasteriorum Fratrum de Observantia, non autem respectu particularium Conventuum Fratrum Discalceatorum. Quia quoties in locis existunt plures ejusdem Ordinis Conventus diversis temporibus fundati, anterioritas unius influit, & communicat præcedentiam omnibus aliis ejusdem Ordinis quomodolibet posterioribus, ut expresse disponit eadem Bulla, ibi -- *Si contigerit nova Monasteria*
Monacelli Form. Pars II.

ria, aut Domus alicujus Ordinis mendicantium, in loco, in quo alterius Ordinis ex dictis mendicantibus Monasteria, aut Domus prius erecta, & instituta sint, ille Ordo, qui prius Monasterium, seu Domum in loco habuerit, præcedat, & inhærendo illius dispositioni tradunt Card. de Luca de Præeminen. disc. 25. in Theatr. Regul. verb. Præcedentia num. 11. & 19. in fine, Navar. in Sum. Bullar. comment. 96. nu. 11. Bordon. Oper. moral. in Theatr. Præcedent. num. 478. ac respondit Sac. Rituum Congregatio in Salernitana Præcedentæ sub die 3. Junii 1619. Et summa quidem ratione nam aliàs scinderetur unitas Ordinis, ac non levia scandala, & confusiones orirentur in populo, ut advertit Card. de Luca d. disc. 25. de Præemincn.

5. Nec juvat replicare, quod Papa in fine præfatæ Constitutionis declaraverit præservare Jura Fratrum Capuccinorum incedentium sub Cruce Fratrum de Observantia, ibi -- *Nolumus per præsentis, &c. Fratribus Capuccinis nuncupatis, qui in Processionibus publicis, sub Conventualium S. Franc. aut Minorum de Observantia Fratrum nuncupatorum, Cruce, ut solent incedere possint, aliquod prejudicium generari, &c.* & sic contrarium videantur sensisse respectu eorundemmet Fratrum incedentium sub propria Cruce, quia vel id non pertinet ad rem nostram, stante diversitate institutionis Ordinis, vel solum potest, ac debet intelligi in casu, qui deinceps evenit, quo scilicet Fratres Capuccini, accedentibus etiam Fratribus de Observantia, voluerunt erigere propriam Crucem, & sic ex propria voluntate, ac facto constituere corpus distinctum, & separatum à Fratribus Observantibus. At in præsentem Fratres Discalceati, accedentibus Fratribus Observantibus profitentur non solum incedere velle sub eorum Cruce, verùm etiam mixti, & incorporati cum ipsis, prout ad hæc usque tempora inconcussè semper fervarunt, ac solum in casu quo ipsismet Observantes nollent, vel non possent intervenire, intelligunt erigere propriam Crucem, ac tenere locum suprà Fratres alterius Ordinis, quem aliàs tenuissent si iidem Observantes intervenissent, quod

Cc

planè

planè videtur iustum, & rationabile, cum per non interventum Fratrum de Observantia, totus Ordo consolidetur in ipsis intervenientibus, ut de Jurepatronatus residente penes plures patronos tradunt *Gloss. & DD. in cap. 1. de Jurepatron. Rot. dec. 388. nu. 23. & 24. coram Bichio, & in Neapolitana Abbatia 12. Decembr. proximi præteriti, §. Minus revelat coram Me.*

6. Neque applicabiles visæ sunt plures resolutiones Sac. Rituum Congregationis in oppositum cumulatae. Nam Decretum in dicta Salernitana Præcedentiæ in fine ubi dicitur, servandam esse anterioritatem foundationum, etiam inter eisdem Ordinis Monasteria, debet intelligi, respectu Præcedentiæ inter Familias, seu Monasteria ejusdem Ordinis, non autem respectu præcedentiæ inter Familias, seu Monasteria Ordinis diversi, nam aliàs implicaret contradictionem cum præcedenti dispositione, ut tradit *Nayar. in Summ. Bullar. comment. 96. num. 11.* alia decreta collecta per *Moder. Salentin. consult. 19. tom. 4.* loquuntur de Reformatis aliorum Ordinum, qui vel non recognoscunt eundem Superiorem cum Fratribus non Reformatis, prout recognoscunt Observantes, ac Discalceati, vel volunt erigere propriam Crucem, etiam in concursu eorundem non Reformatorum, vel demum carent antiquioribus Conventibus Fratrum ejusdem Ordinis non Reformati, ut videre est ex eorum lectura. Ac denique Decretum in *Carthaginens. Præcedentiæ 17. Junii 1689.* prodit inter Conventus aliorum locorum, in quibus Fratres Discalceati non consueverant incendere in Processionibus mixtim, seu interpolatè cum Fratribus Observantibus, qui modus incedendi est signum omnimodæ unionis, & incorporationis, nec fuerunt in eo casu suppositæ Judicio Eminentissimorum PP. ponderationes, seu circumstantiæ, ex quibus hodie compertum fuit Breve san. memor. Innocentii X. non fuisse generaliter reductorium priorum Decretorum Sac. Congregat. ac Brevium san. mem. Urbani VIII. sed particulariter pro Causis, & locis, in quibus non aderant antiquiora Monasteria Fratrum de Observantia, ut constat ex posi-

tione ipsius Causæ data in hodierno Summario Fratrum Discalceatorum.

Et ita decisum fuit utraque, &c.

EADEM CORAM EODEM.

Lunæ 29. Januarii 1691.

SUMMARIUM.

1. Fratres Reformati S. Francisci profitentur eandem regulam, quam profitentur Fratres de Observantia, & tanquam membra unius corporis gaudent iisdem privilegiis, & n. 2. 3. 4. & 6.

5. Verba derogationis, seu reductionis executiva, restringi debent ad limites partis dispositivæ.

7. Antiquioritas unius monasterii communicatur aliis ejusdem Ordinis licet posterioribus.

8. Fratres Carmelitæ, & Augustiniani Discalceati sunt quidem ejusdem Ordinis, sed non ejusdem corporis cum aliis Carmelitis, & Augustinianis calceatis.

Fratres Reformati absolutè faciunt unum corpus cum Observantibus. ibi.

DECISIO XVII.

EX eisdem rationibus, quibus sub die 21. Aprilis anni proxime elapsi decisum fuit, Fratribus Reformati Ordinis S. Francisci accedentibus ad Processiones & alias publicas functiones, sub propria Cruce absque Fratribus ejusdem Ordinis nuncupatis de Observantia, sive Familia, competere præcedentiam supra Fratres Ordinis S. Augustini, hodie repropofita de more Causa, ac negotio rursus in conflictu contrarium allegationum maturè perpenso, conclusum fuit pro confirmatione decisionis.

1. Habent enim pro se Fratres Reformati claram dispositionem Bullæ san. me. Clem. VIII. inter ejus impressas 92. Bullar. nov. tom. 3. declarantis ipsos profiteri eandem Regulam, quam profitentur Fratres de Observantia, ac esse veros filios, & indubitatos Fratres Ordinis Sancti

Ati Francisci, necnon potiri debere ubique locorum omnibus, & singulis gratis, & privilegiis, & præsertim præcedentia, in Processionibus, aliisque actibus tam publicis, quam privatis, prout gaudent Fratres de Observantia. Unde cum isti in quatuor Civitatibus, de quibus agitur, videlicet Portu S. Mariæ, Xeres, Sanlucar, & Arcos citrà controversiam gaudeant præcedentia in Processionibus, aliisque publicis functionibus, suprâ Fratres Ordinis Sancti Augustini, utique eadem gaudere debent etiam ipsimet Reformati, tanquam membra constitutiva unius, & ejusdem Corporis S. Francisci cum Fratribus Observantibus, ut in similibus terminis firmant Barb. de Canon. & Dign. cap. 18. num. 52. Navar. in Summ. Bull. comment. 96. n. 25. Modern. Salencin. consult. Canon. 104. num. 7. & seqq. tom. 4. Rota dec. 224. num. 1. & seqq. par. 7. rec. dec. 211. num. 4. & 5. cor. Gregor. & dec. 113. num. 3. post Tambur. de jur. Abb.

2. Nec visum fuit subsistere, quod præcedentia Fratrum Observantium communicetur, & competat solum Fratribus Reformati in casu, quo isti incedunt uniti, & incorporati cum illis, non autem in casu, quo (prout in dubio hodie vertente) incedunt soli sub propria Cruce. Siquidem objectum urgere posset quotiescumque Fratres Reformati semper, & omni casu, sive accedentibus, sive non, Fratribus Observantibus, profiterentur, ac vellent incedere soli sub propria Cruce, & sic ex propria voluntate, & facto separare, ac scindere unitatem Corporis. Secus autem quoties (ut hic) semper, & indistinctè (quantum ad eos pertinet) intelligunt incedere sub Cruce Fratrum Observantium, ac uniti, seu incorporati cum ipsis, & sic in unitate Ordinis perseverare, nam in his terminis, si quandoque forsan contingat, quod Fratres Observantes nolint, vel non possint accedere ad Processiones, non ideo minus juyari debent eorum præcedentia Fratres Reformati, quia cum omnes insimul constituent unicum Ordinem, iste, non intervenientibus Fratribus Observantibus totus repræsentatur per Reformatos intercessentes, ut nuper de Capitulo dictum

fuit in Burgen. jurisdictionis super excessibus 15. Januarii proximè præteriti §. Prout nec in eorum Me, adeo ut si per hypotesim Fratres Reformati procederent in loco inferiori, hoc ipso videri posset derogatum etiam præcedentiæ illorum de Observantia, qui per viam unitatis, & identificationis Ordinis interpretationem juris continentur in Reformati.

3. Tanto magis, quoniam videtur omnino absurdum, ac plenum novitatis, & admirationis in Populo, quod Fratres Reformati, qui sunt unum, & idem cum Fratribus Observantibus, debeant modò unum, modò alium locum in Processionibus occupare, secundùm quod in eis interveniunt, vel non illi de Observantia. Imò hoc ipsum parere posset confusionem in Processionibus; Nam cæpta quandoque forsan (prout etiam casus præbuit) Processione cum interventu dumtaxat Fratrum Reformatorum incedentium post Fratres Augustinianos, supervenientibus Fratribus Observantibus, cogerentur Reformati dimittere locum inferiorem Augustinianis, & convolare ad alium Superiorem unà cum illis de Observantia: quæ quidem confusiones debent in Ecclesiasticis functionibus omnino vitari, ut per Text. in l. consulta vers. absurdum, C. de Testam. movet Tondut. quest. benef. par. 3. cap. 163. num. 5. & 7. Non attendita ponderatione, quod possent in his terminis Reformati persistere in loco primitus occupato post Fratres Augustinianos, & sic facile deludere hujusmodi confusionem, quoniam hoc nimium præjudicium irrogare posset eisdem Reformati, tanquam præferant evidentem scissuram, ac separationem in ordine.

4. Sed cessat quævis occasio disputandi, dum respectu Provinciæ Hispalen. in qua sitæ sunt Civitates præfatæ, & inter eosdemmet Religiosos, ac super hoc ipso puncto præcedentiæ in Processionibus, quoties Fratres Reformati in illis incedunt soli sub propria Cruce, emanarunt tria Decreta, duò nempe Sacræ Rituum Congregationis, & alterum Auditoris Camerae favore Fratrum Reformatorum, quorum singula fuerunt per separata Brevia à san. mem. Urbano VIII.

confirmata, & approbata cum præcepto, quod ubique terrarum servari deberent, ut ex ipsis Decretis, ac Brevibus Apostolicis recensitis in *Sum. primæ Positionis Fratrum Reformatorum ex num. 2. usque 7.* Undè frustra contenditur resuscitari lis jamdiù sopita juxtà *Text. in l. causas 16. C. de transact.* Maximè quia in executionem hujusmodi Decretorum, ac Brevium Familia Fratrum Augustinianorum Civitatis Xeres capitulariter decrevit anno 1634. dandam esse præcedentiam Fratribus Reformatis, sive unitim incedant cum illis de Observantia, sive soli sub propria Cruce dicto *Sum. n. 3.* eamque actualiter cessit anno sequenti 1635. in processione litaniarum majorum *num. 4.* ac eandem præcedentiam de anno 1642. Vicarius Generalis adjucavit eidem Reformatis in Civitate Portus Sanctæ Mariæ in Processione Sanctissimi Corporis Christi, *num. 6.*

5. Nec juvat replicare, quod præallegata Decreta, ac Brevia Apostolica fuerint deinceps, per aliud Breve san. mem. Innocentii X. reducta ad terminos Juris, & Constitutionis editæ per san. mem. Gregorium XIII. super præcedentiis in processibus, quoniam reductio particulariter emanavit pro Causa loci de Vinaros, in quo non aderant antiquiora Monasteria Fratrum de Observantia, necnon pro aliis Causis similibus, ut clarè præfereunt verba ipsius Brevis, in priori decisione relata, ac præindè trahi non potest ad causam locorum, de quibus agitur, in quibus eadem antiquiora Monasteria reperiuntur, nam reductio, seu derogatio tantum capit, quantum sonat, & non ultra *l. precipimus Cod. de appellat. ibi, & ubique terrarum servandam esse eandem dicti Gregorii Prædecessoris Constitutionem declaramus, statuimus, & ordinamus,* quia ista tanquam executiva restringi debent ad limites partis dispositivæ, in qua dumtaxat facta fuit mentio Causæ loci de Vinaros, & aliarum similiarum, ut in terminis similis dispositionis monuit *Rota in Romana, seu Januën. Legati 19. Junii proximi præteriti §. Non obstat coram me.* Neque pariter resistente, quod Brevia (ut supra) reducta præsupponant con-

cursum, seu præexistentiam anteriorum Conventuum Fratrum de Observantia, Quoniam illa generaliter tribuunt præcedentiam Reformatis, sive solis, sive unitis cum Observantibus, nec distinguunt inter casus anterioris, vel posterioris foundationis Monasteriorum eorundem Observantium, & sic nihil repugnat, quod respectu unius casus fuerint reducta, respectu autem alterius in suo robore præservata.

6. Cæterum procedendo etiam ulterius ad Examen Gregorianæ Constitutionis, ista quoque suffragatur, ac favet Fratribus Reformatis. Siquidem ad effectum decernendi præcedentiam in Processionibus mandat primo loco spectari quasi possessionem præcedendi, & deinceps antiquioritatem Monasteriorum, quasi possessio autem præcedendi favore Fratrum Reformatum probatur ex ipsismet actibus positivæ cessionis, & adjudicationis præcedentiæ superius adductis, necnon ex pluribus mandatis de manutenendo per eos obtentis à Judicibus Nunciaturæ Hispaniæ, de quibus in priorè decisione in principio, quæ probant quasi possessionem, *Post. de manutenent. observ. 29. num. 12. Rot. post ipsum decis. 410. num. 13. & decis. 396. n. 5. coram Duno. Jun.* Nec ququam facit, quod hujusmodi actus, & mandata processerint in sequelam Decretorum, ac Brevium (ut præfertur) reductorum, quia ex præfatis, reductio non afficit casum nostrum, & in omnem casum ad effectum Gregorianæ Constitutionis attenditur factum ipsum quasi possessionis, non autem illius titulus, & origo. Proinde nec urgent, contrarium mandatum de manutenendo relaxatum utque de anno 1637. necnon depositiones Testium adductæ pro Fratribus Augustinianis; quoniam mandatum fuit per sæpe dicta Decreta, ac Brevia revocatum, & possessio potissimum spectari debet de tempore mortæ litis *vulg. §. restituta instit. de interditt.* ac Testes non deponunt specificè de casu, qui est in lite, videlicet in cessus Fratrum Reformatum in Processionibus absque illis de Observantia.

7. Nec deficit favore eorundem Re-

for-

formatorum antiquioritas Monasteriorum, licet aliàs ista non sint eorum propria, sed Fratrum de Observantia, quia sufficit quod sint ejusdem Ordinis, nam antiquioritas unius Monasterii communicatur, & influit in omnia alia ejusdem Ordinis, quancumque postea fundata, ut clarè disponitur in eadem Gregoriana Constitutione ibi: *Si contigerit nova Monasteria, aut Domus alicujus Ordinis Mendicantium in loco, in quo alterius Ordinis ex dictis Mendicantibus Monasteria, aut Domus prius erecta, & instituta sint, ille Ordo, qui prius Monasterium, seu Domum in eo habuerit, præcedat*, & præter allegatos in præterita Decisione §. Antiquioritas firmat Tondut. qu. benefic. c. 81. m. 3. & seqq. Non subistente ponderatione, quod ad hunc effectum requiratur non solum identitas Ordinis, verùm etiam identitas denominationis, & observantiæ, quia cum Fratres Reformati non modò profiteantur eandem Regulam, verùm etiam faciant unum, & idem Corpus cum Fratribus Observantibus, prout etiam latiùs inferiùs enucleabitur, parum refert, quod diversimodè designentur, quia non cortex nominum, sed rerum substantia spectari debet. Imò si subsistere hujusmodi ponderatio, Fratres Reformati, nec intervenientibus illis de Observantia gaudere possent istorum præcedentia contra praxim hucusque semper, & inconcussè servatam, ac ab ipsismet Fratribus Augustinianis non controversam.

8. Hinc nulla vis fieri valet in exemplis Beneficiatorum, & familiarium Cardinalium, qui gaudent præcedentia Capituli, & respectivè Dominorum dumtaxat, quando incedunt uniti cum illis, non autem quando incedunt ab illo disjuncti, quia id provenit ex eo, quod Beneficiati, & familiares non sunt ejusdem Ordinis cum Capitulo, & respectivè Dominis, nec illis fuerunt istorum privilegia communicata, prout ejusdem Ordinis sunt, & iisdem privilegiis, ac præcedentiis decorati Fratres Reformati, quibus illi de Observantia. Nec similiter in exemplis Fratrum Carmelitarum Congregationis Mantuæ, ac Discalceatorum S. Augustini, qui licet sint ejusdem Ordinis cum aliis Carmelitis, & Augusti-

Monacelli Form. Pars II.

nianis Calceatis, præcedentiam tamen metiuntur dumtaxat à fundatione priorum Monasteriorum. Quoniam iidem Carmelitæ, & Augustiani Discalceati sunt quidem ejusdem Ordinis, sed non ejusdem corporis cum aliis Carmelitis, & Augustinianis Calceatis; cum semper incedant separatim ab illis sub propria Cruce, regantur à diversis Superioribus, nec eligi possint ad munera aliorum Carmelitarum, & Augustinianorum Calceatorum. At Fratres Reformati absolute faciunt unicum Corpus cum Observantibus, nam semper incedunt sub illorum Cruce, imò mixti, & interpolati cum ipsis, recognoscunt eundem Prælatum, & Commissarium, ac Definidores generales, & passim eligantur ad suprema munera totius Ordinis, pro ut hodie accidit in Commissario Generali, qui est ex familia Reformatorum, ac solum in particularibus Conventibus, & Provinciis retinent particulares Custodes, & Provinciales ex eo, quod aliàs in ipsis in concursu, cum Observantibus strictiùs (ut faciunt) servare non possent Regulam S. Francisci absque eo, quod replicari valeat, quod scissura Corporis fiat hoc ipso, quod non accedentibus Fratribus Observantibus, Reformati erigunt propriam Crucem, quia hujusmodi erectio tanquam accidentalis, & momentanea non facit separationem.

9. Denique non obstant duo Decreta Sacræ Rituum Congregationis in oppositum laudata, non quidem primum editum de anno 1617. in quo postquam S. Congreg. statuit præcedentiam unius Monasterii antiquioris suffragari aliis modernioribus ejusdem Ordinis, demandavit plures familias ejusdem Ordinis debere unitim procedere, & non divisim, quasi quod communicatio præcedentiæ fiat solum in casu simultanei incesus plurium ejusdem Ordinis Familiarium. Quia Decretum loquitur in casu concursus ad Processiones plurium Familiarium ejusdem Ordinis, non autem in casu, de quo agitur concursus dumtaxat Familiæ posterioris in fundatione, cui quidem rectè suffragatur præcedentia Monasterii antiquioris, utpotè quæ per Gregorianam Cõ-

C c 3 situ-

stitutionem datur Ordini, non Monasteriis. Neque secundum editum de anno 1689. in quo dictum fuit, Fratribus Augustinianis deberi præcedentiam, quando Fratres Reformati incedunt sub propria Cruce. Quia (ultra alias responsiones datas in præterita *Decisione §. finali*) procedit quando Fratres Reformati contenderent incedere sub propria Cruce, etiam in concursu Fratrum de Observantia, qui ex præfatis non est casus noster.

Et ita resolutum fuit utraque Parte acriter informante &c.

E ADEM CORAM R. P. D. CA-
PRARA.

Veneris 11. Januarii 1692.

S U M M A R I U M.

1. Declarationi Papæ super dubio juris standum est.
Fratres Reformati tanquam membra corporis Fratrum de Observantia gaudere debent eisdem privilegiis, ibi.
2. Jus Universitatis, seu Capituli remanet in iis, qui supersunt, vel præsentibus sunt.
Fundatio unius Monasterii, quoad antiquioritatem suffragatur universo Ordini. ibi.
3. *Lis semel extincta, non est iterum suscitanda.*

D E C I S I O X V I I I.

Sententiam Reverendissimi Decani, qua pronunciatum fuit Fratribus Discalceatis, seu Reformatis Ordinis S. Francisci accedentibus ad Processiones, & alias publicas functiones sub propria Cruce absque Fratribus ejusdem Ordinis nuncupati de Observantia, seu de Familia, competere præcedentiam supra Fratres Ordinis S. Augustini, Domini confirmandam censuerunt, quia novo examini in gradu appellationis hodie subiecta, inventa fuit valida ex revolutione actorum, & iusta, ex deductis in duabus decisionibus de more antea editis sub die 21. Aprilis 1690. & 29. Januarii 1691.

1. Nitebantur enim Dominorum suffragia in dispositione Bullæ san. mem. Clementis VIII. qua Summus Pontifex declaravit Fratres Reformatos eandem regulam observare, quam observant Fratres de Observantia, esseque veros filios, & indubitatos Fratres Ordinis S. Francisci, ac frui, & gaudere debere ubique locorum omnibus, & singulis privilegiis, & indulgentiis, & signanter præcedentiis in Processionibus, & in omnibus aliis actibus publicis, & privatis, quibus utuntur iidem Fratres de Familia: qua stante Pontificia declaratione, cui standum est *cap. si Papa de Privileg. in 6. & Clem. litteris de probat. Oldrad. cons. 257. num. 1. 2. & seqq. Roa coram Caval. decis. 612. num. 52. & dec. 271. nu. 5. p. 1. rec.* sequitur ut cum in pluribus locis Fratres de Observantia præcedant Fratribus Ordinis S. Augustini, pari modo debeant præcedere Fratres Reformati, qui tamquam pars, & membra ejusdem Ordinis, non debent diverso jure censei *cap. cognovimus 12. q. 2. l. cum qui ædes ff. de usucap. & in his terminis à Pont. dec. 8. n. 16. & in simili Bulla Rot. coram Coccin. dec. 197. n. 1. & dec. 1731. nu. 3. & 4.* Sed eadem præfulgere debent, præcedentia, qua totum Corpus Ordinis gaudet, ut præter relatos in postrema *Decisione Reverendiss. Decani §. Habent enim*, dixi in his terminis *Rot. in Bojanen. Præcedentia coram Card. Seraphin. dec. 1223. n. 1. & n. 2. in fn. vers. & hanc præcedentiam.*

Non obstat, quod id procedere posset quando Discalceati unitim, & mixtim incedunt cum Fratribus de Observantia sub eorum Cruce, secus est quando istis absentibus soli, & sub propria Cruce interveniunt, cum tunc teneantur meriti eorum præcedentiam, vel à possessione præcedendi, in qua reperirentur, vel ab antiquioritate Conventus in loco juxta formam præscriptam à sa. mem. Greg. XIII. in ejus Constitutione 84.

2. Etenim objectum vim faceret, si Fratres Reformati. seu Discalceati semper, & quodcumque etiam accedentibus Fratribus de Observantia, vellent exigere propriam Crucem, & sic ita scindere unitatem Corporis, & Ordinis; At secus est, ubi ut in præfenti illam dissolvere non

non intendunt, sed in ea quantum in ipsis est manere, & sub eorum Cruce, & cum ipsis mixti incedere intelligunt; hoc enim casu, si contingat abesse Fratres de Observantia, non inde cessat praecedentia Reformatorum, sed in ipsis uti membris, & partibus constitutivis totius Corporis, & Ordinis remanet idem jus praecedendi, ut remanet jus Universitatis, vel Capituli, in iis, qui super sunt, vel praesentes sunt *c. si forte 9. distinct. 65.* & ibi gloss. *verb. superstes,* & gloss. *in c. 2. de postulat. verb. pauciores,* & ibi Panorm. *n. 5. 8. & 9. Innoc. & Ostien. in c. quia propter quest. 2. de elect. n. 5. Barbof. in cap. 2. de postulat. num. 4. Mirand. manual. Pral. q. 13. concl. 2. & Rot. cor. Seraph. decis. 1050. n. 5.* cum in Universitatibus nihil referat utrum omnes iidem maneat an pars maneat, ut inquit Text. *in l. sicut municipium §. In Decurionibus ff. quod cujusque Universit. ex qua Corporis, & Ordinis unitate, sequitur etiam, ut antiquioritas Conventus Fratrum de Observantia influat in eodem loco praecedentiam in omnes alios ejusdem Ordinis, licet aliis diversarum Religionum posteriores, ut sancitur in eadem Constitutione Gregoriana, ibi -- Si contigerit nova Monasteria, aut Domus aliquis Ordinis Mendicantium in loco, in quo alterius Ordinis ex dictis Mendicantibus Monasteria, aut Domus prius erecta, & instituta sint, ille Ordo, qui prius Monasterium, seu domum in loco habuerit, praecedat, ut inhærendo etiam eidem Sanctioni decrevit S. Congregat. Rituum in *Salermitana Praecedentia sub die 3. Junii 1617. ut ex decreto relato per P. Lantuscam in Theatro Regularium verb. Praecedentia n. 11. in fin. fol. mihi 524. & tradit Card. de Luc. de Praeeminentia disc. 25. per tot. & Tondut. quaest. benef. cap. 81. num. 3. & seqq.**

3. Praedicta verò omnia, eò facilius fuerunt per Dominos admissa, stante quod super hoc eodemmet articulo praecedentiae in Processionibus inter Reformatos & Augustinianos in locis, & Civitatibus Provinciae Hispalen. de quibus agitur tria prodierunt decreta, duo scilicet Sacrae Congregationis Rituum, & alterum Auditoris Cameræ, quorum quodlibet fuit successivè approbatum à san. mem. Urbano VIII. qui per tria separata Brevia illa

confirmavit, & fuerunt etiam ab ipsis Fratribus Augustinianis nedum capitulariter acceptata, verum etiam observata, & executioni demandata in subsequenti Processione, ubi actualiter cessit praecedentiam Fratribus Reformatis, & ulterius accedit alterum decretum Vicarii Generalis in Civitate Portus S. Mariae adjudicans praecedentiam Fratribus Reformatis, quia omnibus attentis, controversia adeò solemniter sopita, non videtur amplius suscitanda *cap. 1. de lit. contest. in 6. l. Fratres, & l. Causas Cod. de transact.*

Non attentis responsionibus, quæ in contrarium deducebantur cum illis plenè satisfaciunt decisiones Causæ coram Reverendissimo Decano, cum quibus Domini transferunt, informantibus tantum Fratribus Reformatis, sæpiùs moniti, & diù expectatis PP. Augustinianis.

EADEM CORAM EMANUEL

Veneris 16. Januarii 1693.

SUMMARIUM.

1. Fratres Reformati Ordinis S. Francisci constituunt unus corpus cum Fratribus de familia Observantium, & tamquam membra, gaudent omnibus privilegiis, quibus isti fruuntur, & n. seqq. per tot.

DECISIO XIX.

B Inis Sententiis, altera coram Rev. D. meo Decano, & altera coram R. P. D. meo Caprara, præviis tribus decisionibus emanatis, pronunciatum fuit PP. Discalceat. Strictioris Observ. Ordin. S. Francisci, accedentes ad Processiones, aliasque publicas functiones solos, ac sub propria Cruce, & absque Fratr. de Observantia, seu de Familia ejusdem Ordinis praecedere debere supra Fratr. S. Augustini in locis de Xeres, Portus S. Mariae, Sanlucar, & Arcos Provinciae Hispalen. à quibus denuò appellantis dd. PP. Augustinianis causaque mihi in tertia instantia commissa desuper de more DD. con-

C c 4 ful-

fului, qui pro Sententiarum confirmatione responderunt.

1. Earum quippe validitas non fuit controversa, Justitia verò resultat ex iisdem prorsus fundamentis, ex quibus præcedentes prodierunt resolutiones, inter quæ inconcussum planè visum fuit illud desumptum ex *Const. fel. rec. Clem. PP. VIII. inter ejus impressas la 92.* in qua expressè sancitur, & declarat. Fr. Reformatos esse veros filios, ac indubitatos Fr. Ord. S. Francisci, nec non constituere unum, idemque Corpus cum Fr. de Familia, & tamquam tales potiri debere omnibus privilegiis, prærogativis, ac præcedentiis, & signanter in Processionibus, quibus fruuntur præfati Frat. de familia; ideoque sicuti isti absque ulla controversia in locis, de quibus agitur præcedunt Fratribus S. Augustini, ita eadem præcedere debent Reformati, qui utpotè membra ejusdem Corporis, atque Ordinis diverso Jure censerentur, aut regulari non debent, ut in his terminis tradit Card. de Luca *de præminen. disc. 25. per tot.* qui ita decisum testatur per S. Rituum Congregat. & in aliis similibus scripserunt Tondut *qu. benef. lib. 1. c. 91. pariter per tot.* Modern. Mutilanen. *in summa divers. tract. 5. Præcedentia sub num. 6.* & respondit Rot. *in rec. dec. 148. n. 5. part. 14. ubi concordantes.*

2. Nullatenus refragante, id procedere quoties Reformati incedunt unitim cum Fr. de Familia, & sub unica Cruce, secus verò, dum incedunt soli, & sub proprio Vexillo, quoniam adhuc placuit responsio aliàs præcedenter admitta, objectum tunc urgere, quando Reformati vellet semper, & quandocumque, accedentibus etiam Fratribus de Familia erigere propriam Crucem, & ita sciendo unitatem Corporis aliud separatum efficere; Cum autem hoc non prætendant, sed quantum in ipsis est intendunt perseverare in eadem unitate, inde sequitur, quod si quandoque casus præbeat Fratres de Familia non intervenire in Processionibus, in quibus adsunt Reformati cum propria Cruce adhuc præcedentia istis debetur uti partibus totius Ordinis, & Corporis, ut in specie respondet Card. de Luca *de præcem. d. disc. 25. sub num. 8.*

3. Atque hinc inapplicabilia remanent exempla PP. Carmelitarum Congr. Mantuanæ, ac Discalceatorum Ord. S. Augustini, quia quamvis isti sint ejusdem Ord. cum aliis antiquæ Religionis professoribus attamen corpus omninò distinctum constituunt, & quidem sub proprio capite, ad cujus activam electionem ipsi soli, ac privativè jus habent, & quod magis ad rem pertinet, accedendo ad Processiones, etiam quando interveniunt alii antiquæ Religionis professores, separatim volunt incedere, propriamque erigunt Crucem unde nil mirum, si sua quique tenent loca, cum id proveniat ex *voluntaria illorum separatione*, quorum neutrum verificatur in Reformatis S. Francisci, qui unicum dumtaxat Corpus constituunt, sola regulæ strictioris inter proprios Conventus observatione distincti, ut bene distinguendo unum casum ab altero observat Card. de Luca *de præcem. d. disc. 25. num. 8.*

4. Posita itaque ex his unicitate Corporis, ac Ord. favet quoque PP. Reformati *Constit. 84. san. mem. Gregor. XIII.* In ea enim cavetur præcedentiam in Regularibus metiri debere, vel à quasi possessione præcedendi, vel ab antiquioritate Conventuum, quarum utraq; concurret in hoc casu ad favorem Reformatorum; Quasi si possessio siquidem præcedendi etiam quando soli, & absque Fratribus de Obstantia incedunt, resultat, tam ex pluribus actibus possessoriis; quàm ex reiteratis mandatis de manutenendo ab ipsis obtentis, ut justificatum fuit in *Sum. dato in præteritis instantiis*; Quocirca Jure merito in ea veniunt conservandi, cum in hac materia servanda sit consuetudo, illaque potissimum attendenda Bald. *in t. cum olim n. 2. & seqq. de consuetud. Felin. in cap. statuimus in princip. de major. & obed. Tondut. qu. benef. lib. 1. c. 8. num. 3. Rot. cor. Burat. dec. 903. num. 20. & seqq.*

5. Assistit etiam antiquioritas Conventuum, nam licet isti non sint proprii Reformatorum, sed Fratrum de Familia, nihilominus sat est, quod sint ejusdem Ordinis, dum anterioritas unius Conventus influit etiam in alios, quamvis ex post fundatos, ut litteraliter sancitur in *d. Constit. Gregorian. sub §. 3. & comprobat*

bat Tondut. *d. cap. 81. à num. 4. cum seqq.*

Nec prædictis adverfantur gemina decreta Sacr. Congregat. Rituum edita de annis 1617. & 1689. quia ista non applicantur huic hypotefi cum prodierint ex diversis facti circumstantiis, ut bene eorum singulas expendendo advertitur in 2. *dict. dec. Reverend. D. Mei Decani §. Denique.*

Et ita in reliquis approbantibus DD. præcedentes resolutiones, ad quas se relative habuerunt resolutum fuit. Utraque &c.

EADEM CORAM MOLINES.

Veneris 26. Junii 1693.

SUMMARIUM.

- 1 *Læso est fundamentum restitutionis in integrum.*
- 2 *Justitia sententiarum oritur ex Decisionibus emanatis.*
- 3 *Fratres Reformati fruuntur privilegiis Fratrum Observantiæ tanquam membra ejusdem corporis, num. seqq. per tot.*

DECISIO XX.

Adversus tres Sententias Rotales, quibus pronunciatum fuit PP. Reformatos Discalceatos Strictionis Observantiæ Ord. S. Francisci accedentes ad Processiones, aliasque publicas functiones sub propria Cruce, & absque Fratribus ejusdem Ord. nuncupatis de Observantia, seu Familia, debere præcedere Fratribus S. Augustini in locis de Xeres, Portus S. Mariæ, Sanlucar, & Arcos Provinciæ Hispalen. cum reclamasset prædicti Fr. S. Augustini in Signatura Justitiæ obtinuerunt commissionem appellationis cum clausula *sine præjudicio trium conformium*, in cujus sequelam hodie dubium proposui *An constet de causis restitutionis in integrum*, quod fuit *Negative* resolutum.

1. Validæ quippè, & justæ apparuerunt præfatæ sententiæ, propter quod excluditur læsio, quæ est fundamentum restitutionis in integrum Abbas *in cap. ex litteris de restit. in integr.* Rot. *dec. 153. n. 5. par. 15. & dec. 194. num. 1. & 2. par. 19.*

2. Non enim controvertitur validitas. Justitia verò est manifesta, & latè comprobata in 4. decisionibus in hac causa editis, duabus nempe *coram Reverendis. D. meo Decano die 21. Aprilis 1690. & 29. Januarii 1691. & coram R. P. D. meo Caprara die 11. Jan. 1692. & demum coram R. P. D. meo Manuel die 16. Jan. proxime elapsi.*

3. Et profecto justè adjudicata fuit supradictis PP. Reformatis Discalceatis præcedentia supra Fr. Ord. S. Augustini in præfatis locis, cum clara sit dispositio Bullæ fel. rec. Clement. VIII. *inter ejus impressas 92. Bullar. nov. tom. 3.* ubi expressè determinatur, & declaratur prædd. PP. Discalceatos profiteri eandem regulam, quam profitentur FF. de Observantia, esseque veros filios, & indubitatos Fr. S. Francisci, & uti constituentes unum, idemque Corpus cum Fratribus de Observantia, seu de Familia frui debere ubique locorum omnibus privilegiis, & indultis, & signanter præcedentiis in Processionibus, & aliis publicis actibus, & privatis, quibus gaudent Fr. de Observantia. Ex quo sequitur quod quemadmodum isti sine contradictione in præfatis locis fruuntur præcedentia in Processionibus, aliisque actibus supranumeratis supra Fr. Ord. S. Augustini ita pariformiter hos præcedere debeant dd. PP. Reformati Discalceati Card. de Luc. *de præem. disc. 25. per tot.* qui testatur in hoc casu ita fuisse decisum per Sac. Congr. Rituum, & in simile scripserunt Tondut. *qu. benef. lib. 1. cap. 81. Pignatell. consult. 104. n. 7. & seq. tom. 4. Rot. dec. 148. num. 5. par. 14.*

4. Absque eo quod replicari valeat, quod id locum habeat in casu, quo discalceati unitim incedant, & sub unica Cruce cum Fr. de Observantia, non autem quando divisim, & sub propria Cruce: quoniam iterum hodie approbata fuit responsio data in præcedentibus Causæ decis. nimirum quod id urgeret si Discalceati semper, & omni casu vellent, sive accedentibus, sive non Fr. de Familia erigere propriam Crucem, seu Vexillum, & scindere unitatem corporis, & aliud distinctum efformare; verùm quia hoc non prætendunt, utendentes in eadem

dem unitate continuare quantum in seipsis est, hinc fit quod si ex aliquo accidenti PP. de Observantia non interveniant Processionibus, aliisque actibus publicis, & privatis, & in istis adsint PP. Discalceati cum sua Cruce, præcedentia ipsis debeatur uti partibus totius Corporis, & Ordinis, qui tunc conservatur, & repræsentatur per Patres Discalceatos interefentes, ut dicit Card. de Luc. *d. dist. 25. n. 8.*

5 Comprobata ex his unicitate Corporis, & Ordinis assistit etiam PP. Discalceatis Constit. 84. Greg. XIII. in qua disponitur, quod norma præcedendi inter Regulares desumatur à possessione præcedendi, vel ab antiquioritate Conventus, cum utraque qualitas illis suffragetur. Et quidem possessio præcedendi justificatur tam ex pluribus actibus possessoriiis, quam etiam ex reiteratis mandatis de manutenendo ab ipsis reportatis, propter quod in eadem conservandi veniant Rota *decis. 903. num. 20. coram Buratt.* Ac etiam antiquioritas Conventus, cum notorium sit PP. de Observantia, seu de Familia habere in præd. locis antiquiores Conventus, quam PP. S. Augustini, istaque antiquioritas prodest Fr. Discalceatis, quia sufficit quod sint ejusdem Ord. cum Fr. de Observantia, nam anterioritas unius Monasterii, quoad præcedentiam influit in omnia alia ejusdem Ord. licet ex post fundata, ut litteraliter habetur in *d. Const. Greg. XIII. sub §. 3. & comprobatur Tondut. quest. benef. cap. 8. num. 3. & seqq. cum aliis adductis in prima hujus Cause decis. §. Antiquioritas.*

6 Præterea habent dd. PP. Discalceati ad defendendam præcedentiam supra PP. S. Augustini tria decreta, duo nempe S. Congreg. Rituum, & alterum A. C. confirmata à san. mem. Urbano VIII. cum præcepto quod ibique servari debeant. Contra quæ non obstat Breve postea obtentum à san. mem. Innoc. X. reducende dicta Decreta ad terminos juris, & Constitut. Greg. XIII. quia hæc reductio est localis, & particularis pro loco de Vinaros, in quo non aderant antiquiora Monasteria Fr. de Observantia, sicque non applicatur præsentis casui, & locis, de quibus agitur, ubi adsunt antiquiores Con-

ventus PP. de Observantia, ut bene in *secunda decis. hujus Cause §. Nec jurat.*

7. Similiter non obstant duo Decreta Sac. Congreg. Rituum emanata de annis 1617. & 1689. nam primum loquitur de modo præcedendi inter plures Conventus ejusdem Ordinis, non respectu præcedentiæ inter Monasteria Ord. diversi. Secundum autem haberet locum quoties Fr. Discalceati prætenderent efformare Corpus distinctum, & sub propria Cruce etiam interefentibus PP. de Observantia, quod tamen ut dictum est, PP. Discalceati non prætendunt.

8 Tandem non obstat allegare exempla PP. Carmelitarum Congregationis Mantuæ, & Discalceatorum Ord. S. Augusti. quia licet sint ejusdem Ord. cum aliis professoribus antiquæ Religionis, constituant tamen Corpus distinctum, & sub proprio, ac separato Superiore, quem ipsi soli eligunt, & in Processionibus leparatim incedunt propriam erigentes Crucem, seu Vexillum, etiam interefentibus aliis antiquæ Religionis professoribus, ut observat Card. de Luc. *disc. 85. de præem. num. 8.*

R. P. D. CAVALLERINO

Romana Laudemii.
Veneris 16. Junii 1690.

ARGUMENTUM.

Dominium ad effectum recognitionis in Dominum, probatur levioribus probationibus. Laudemium (pro quo competit Domino directo hypotecaria actio) solvi debet ab Emptore, etiam si emerit cum pacto redimendi.

SUMMARIUM.

- 1 Dominium rei Emphyteuticæ ad effectum recognitionis in Dominum probatur præsumptionibus, & enunciatis, & num. 2.
- 3 Dominus directus non cogitur alienationis consensum præstare absque solutione laudemii.
- 4 Laudemium debetur ex alienatione facta.

facta cum pacto redimendi.

- 5 Laudemium solvitur ab emptore.
- 6 Pro Laudemio datur actio personalis in rem scripta.
- 7 Emptor rei emphyteuticæ, qui se obligavit servare omnia contenta in Instrumento sub obligatione camerali, potest conveniri via executiva pro solutione laudemii.
- 8 Negligentia Rectoris juribus Ecclesiæ præjudicare non valet.

DECISIO XXXI.

Obtinuit Reverendus D. Joannes Franciscus Topinus Rector Ecclesiæ Sanctissimi Salvatoris de Cuppellis mandatum pro duplici Laudemio sibi debito occasione geminæ venditionis Vineæ positæ extrâ portam Flaminiam ab Innocentio Valdabrino factæ primo loco Donato Contuccio pro scut. 300. cum pacto redimendi, secundo loco Antonio Moraldo pro scut. 500. sed commissâ mihi causa appellationis per Signaturam Justitiæ cum clausula *si quid exequendum* datoque consueto dubio, an mandatum foret exequendum: Affirmativè DD. responderunt.

1 Et pro majori claritate præmittere decet, quod ubi agitur de probando dominio incidenter ad effectum scilicet recognitionis in Dominum, solutionis Canonum, seu laudemii non requiritur adeò exquisita probatio, qualis pro devolutione desideratur, sed leviora documenta sunt satis, DD. communiter in *l. judicium Cod. de rei vindicac. Fulgin. de jur. Emphyt. de laudem. q. 36. Rota in recent. dec. 128. num. 18. par. 6. & faciunt fusè relati in dec. 464. num. 1. cor. clar. mem. Card. Cerro.*

2 Sufficiens autem probatio visa fuit DD. resultare. Primò ex Instrumento anni 1577. In quo Ricciardus prævia narrativa à se possideri Vineam controversam sub proprietate dictæ Ecclesiæ existens, assignavit Altopasso, tunc Rectori pro annuis reponsionibus cador. quatuor Vini decursis, & non solutis portionem Vindemiæ sibi de eo anno tangen. secundo ex mandato de manutenendo in possessione exigendi dd. Cados quatuor musti, & successiva sententia de anno 1603. pro-

mulgata à R. P. D. Triultio Ponente Eminentis. Vicarii declarante ad favorem Forlini, tunc Rectoris ejusdem Ecclesiæ contra Lamatolam Ricciardi præsentis successorem, Vineam, de qua agitur esse gravatam onere dd. quatuor Cadorum, tertio ex commissione appellationis à prædicta sententia unita clausula, *non retardata solutione reponsionis Vini*, juncta cum transactione inita ab hæredibus dict. Lamatola, in qua decursos, & decurrendos annuos terminos solvere promisit, quarto ex receptis Canonum ab Innocentio Valdabrino Auctore Moraldi productis asserente Jus exigendi Canonem ad Rectorem prædictæ Ecclesiæ spectare, quinque ex quietantis factis eorundem Canonum in publico instrumento; sexto ex susceptione termini facta ab eodem Valdabrino, quæ omnes solutiones simul junctæ concludunt Canonum satisfactionem ab anno 1577. citrà, septimò eandem ex annunciativa emissa in eadem venditione facta Contuccio in qua asseritur Vineam gravata dicto anno Canone. Ex quibus omnibus simul junctis DD. non dubitarunt superabundantem undique redundare recognitionem Domini etiam contra singularem successorem, ut de longè minoribus documentis contenta fuit Rota in *dec. 240. prima parte recent. & dicta decis. 464. num. 2. & cor. clar. mem. Card. Cerro.*

3 Hinc necessariò resultat jus petendi Laudemium; Nam confitit de dominio remanet inalienabilis absque consensu Domini, qui alienationem laudare non cogitur, absque recognitione. Unde laudemium dicitur ad *Tex. in l. fin. §. ne Avaritia, Cod. de Jur. Emphyt.* quem in præcis terminis expendit Rota in *Neapolitana Domus 28. Junii 1606. coram Otembergo, & coram Cavaler. d. 121. num. 1. & seqq.*

4 Non refragante, quod prima venditio Contucci contineat pactum redimendi, ex quo impedita perpetua translatione domini, laudemium non debeatur, quia contraria sententia communior est, eamque ab omnibus objectis latissimè vindicat, solus præceteris videndus Niger. de *Laudem. par. 2. quæst. 5. art. 1. num. 24. 27. usque ad finem*, & admisit Rota in *dicta decis. 94. num. 23. par. 15. recent.*

Mi-

5. Minus relevat, quod Topinus dirigere debeat actionem pro Laudemio contra venditorem, quia in Jure receptum est Laudemium ab Emptore solvendum, Glos. in l. fin. versic. accipere Cod. de Jur. Emphyt. ibique Baldus num. 7. Jaf. num. 41. Gozadin. cons. 65. num. 5. & 13. Fontanell. decis. 279. num. 16. Surd. decis. 200. num. 4.

6. Et respectu Domini directi Conclusio est indubitata, quia pro Laudemio datur hypothecaria, vel actio personalis in rem scripta, quæ prosequitur quemcumque fundi possessorem, Cancr. variar. resol. lib. 1. cap. 11. n. 43. Pacif. de Salviano inspect. 3. cap. 4. num. 562. & tenuit Rot. cor. clar. mem. Card. Cerro dec. 2. n. 5. & 6.

7. Si quis verò defectus opponi posset circa viam exequutivam tolli videtur, non solum, ex quo agitur de parva summa, sed etiam, quia cum Moraldus in Instrumento Emptionis sese adstrinxerit ad omnia in eo contenta in forma Camerae, virtus hujus obligationis est comprehendere ea omnia, quæ veniunt de natura contractus, seu insunt ex juris interpretatione: Rota decis. 84. num. 7. & decis. 265. num. 12. post Zacch. de obligatione Camerali.

8. Proinde nullius est momenti defectus Citationis Valdabrinæ, non solum, quia ex facto sublati, sed etiam quia ex prædictis constat citatum fuisse legitimum debitorem, qui frustra opponit, numquam aliàs fuisse solutum Laudemium, vel quia de alienationibus subsecutis, ut negativa solutionis non docetur, vel quia negligentia Rectoris Ecclesie Juribus nocere non valet, Rot. cor. Sanctissimo dec. 185. n. 5.

Et ita utraque, &c.

R. P. D. MOLINES.

Burgen. juris instituendi, seu conferendi.

Ven. 23. Junii 1690.

ARGUMENTUM.

Jus instituendi in Beneficiis jurispatronatus erectis post Concilium Tridentinum ad solum Episcopum pertinet, non autem inferiori qui jurisdictionem Ordinariam non habet. Episcopus fun-

dator Beneficii, reservationem jurispatronatus sibi, & suis non auctorizat.

SUMMARIUM.

- 1 Res judicata oritur ex tribus sententiis conformibus.
Lesio est fundamentum restitutionis in integrum. ibi.
- 2 Jus instituendi in beneficiis jurispatronatus spectat ad Episcopum tam de jure communi, quam ex dispositione Concilii Trid.
- 3 Fundator Beneficii in limine foundationis de consensu Episcopi potest apponere conditiones sibi bene visas, etiam juri communi contrarias.
In limine foundationis de consensu Episcopi potest reservari inferiori juri instituendi, ibi, & num. 5.
- 4 In foundationibus Beneficiorum post Concilium Trident. factis jus instituendi inferiori Episcopo reservari non potuit.
- 6 Concil. Trid. sess. 14. cap. 12. intelligitur non solum de institutione auctorizabili per examen persone presentati, sed etiam de collatione simili, & num. 7.
- 8 Jus instituendi etiam post Concilium competit inferiori Episcopi, qui habet Ordinariam jurisdictionem.
Ordinarius dici non potest, qui habet jurisdictionem limitatam ad certas causas. ibi.
- 9 Episcopus, qui est fundator Beneficii, non potest sibi, & suis jus patronatus reservare, & auctorizare.
Foundationis leges non possunt post actum Foundationis perfectam etiam de consensu Episcopi mutari, vel alterari. ibi.
- 10 Clausula dummodò reddit gratiam conditionalem, quæ corrumpit conditione non purificata.

DECISIO XXII

1. IN revisione trium Sententiarum adjudicatarum extra Curiam adjudicantium Archiepiscopo Burgen. Jus instituendi in septem Cappellaniis fundatis anno

anno 1679. ab Archiepiscopo Peralta cum reservatione juris patronatus pro se, & sua familia in Cappella sita in Ecclesia Metropolitana sub Invocatione Sancti Ecce Homo, & Sancti Henrici, cujus situs pro eisdem Cappellæ constitutione dicto Archiepiscopo donatus fuerat à Capitulo dictæ Ecclesiæ, quarum revisio per rescriptum Signaturæ Justitiæ mihi directâ fuit cum clausula sine præjudicio trium conformium in ea parte, in qua sunt conformes, præmissis consueto dubio, an constet de re judicata trium conformium, quod jus instituendi, vel de Causis restitutionis in integrum, dilata sub die 14. Aprilis proximi præteriti resolutione in hodierna repositione, responsum fuit constare de re judicata, quæ oritur ex tribus Sententiis conformibus *leg. unica Cod. nē liceat in una, & eadem Causa tertio provocare*, Rot. decis. 86. num. 2. par. 17. Cumque validæ, & justæ sint, inde deficit læsio quæ est fundamentum restitutionis in integrum *l. nam postea §. si minor ff. de Jure Jurand. l. minoribus C. de in integr. restit. cum concord. adductis per Rotam decis. si de restit. in integr. in novis, & dec. 32. num. 18. par. 16.*

2. Validitas controversa non est, & Justitia patet, nam Jus instituendi in Beneficii juris patronatus spectat ad Episcopum, nedum de jure communi *cap. 1. de cappell. Monachor. cap. cum ex injuncto in fine de hereticis cap. nobis de jurepatr. cap. cum ex frequentibus de Instit. cap. omnes Basilicæ 16. quæst. 7. Vivian. de jurepatr. lib. 12. cap. 2. num. 1. Lotter. de re benef. lib. 2. quæst. 12. num. 1. 2. 3. Pax Jordan. elucubrat. Juris tom. 2. lib. 10. tit. 7. num. 410. Rota cor. Coccino dec. 448. num. 9. dec. 567. num. 1. 9. & 11. par. 18. sed etiam ex specialis dispositione Sac. Conc. Trident. in cap. 12. & 13. sess. 14. de Reform.*

3. Et quamvis fundator possit de consensu Episcopi in limine foundationis apponere condiciones sibi benè visas etiam juri communi contrarias *cap. nobis, cap. præterea il 2. de jurepatr. cap. quanto de Censibus, Sanchez consil. moral. lib. 2. cap. 1. dub. 10. num. 11. Gonzalez ad regul. 8. Cancell. gloss. 5. num. 103. Vivianus part. 1. lib. 4. cap. 5. num. 56. Lotter. lib. 1. quæst. 32. Corrad. in prax. Benefic. lib. 4. cap. 2. n. 61.*

& 62. & cap. 6. n. 42. Rot. cor. Bichio decis. 110. n. 19. Merlin. dec. 800. num. 1. Roxas dec. 274. num. 4. & 5. Præsertim quod in limine foundationis possit institutio de consensu Episcopi reservari alteri inferiori de jure capaci, docent Abb. in cap. nobis n. 5. de jurepatr. Lambert. eodem tract. lib. 2. par. 3. quæst. 1. art. 10. Vivian. lib. 2. cap. 3. n. 8. Barbof. de offic. & potestat. Episcop. par. 3. alleg. 71. num. 187. in fin. Murga de Benefic. quæst. 3. num. 90. Marius Antonius lib. 1. resol. 12. num. 4. Card. de Luca de jurepatr. disc. 64. num. 32. Pax Jordanus ubi supra num. 41. Rot. d. dec. 110. n. 418. & 19. cor. Bichio dec. 382. n. 2. cor. Dunozeri. Jun.

4. Hoc tamen non procedit in foundationibus, quæ fiunt post Concil. Trident. quod expressè prohibuit, ne Institutio in Beneficiis jure patronatus erectis post Concilium possit in limine foundationis reservari alteri inferiori, sed debeat competere tantum Episcopo, ut ex clara littera Concilii dict. *cap. 12. ibi -- In casu autem foundationis, aut dotationis hujusmodi institutio Episcopo, & non alteri inferiori reservatur, tenent Fagnan. in cap. cum Ecclesia Vulterana num. 31. & 32. de elect. Moneta de commut. ultim. volunt. cap. 11. num. 169. Vivianus de jurepatr. lib. 2. cap. 8. num. 3. & lib. 12. cap. 3. num. 9. & 10. Corrad. in prax. Benefic. lib. 4. cap. 3. num. 26. Garz. de Benefic. par. 9. cap. 3. num. 6. Azzor. instit. moral. tom. 2. lib. 4. cap. 22. quæst. 3. in fine, Barbof. d. cap. 12. Concilii num. 18. & 19. & de jure Eccles. lib. 3. cap. 12. num. 299. Ventrigl. in prax. Eccles. tom. 2. adnot. 1. de jurepatr. §. 3. num. 40. Marius Antonius lib. 1. resolut. num. 4. & resolut. 47. num. 6. & ita disputatio formiter articulo censuit Sac. Congregat. Concilii in Vulterana juris instituendi 3. Augusti 1686. ubi postquam juxta votum nostri Tribunalis decreverat Capitulo Collegiatæ S. Geminiani competere jus instituendi ad Beneficia simplicia dict. loci, postmodum declaravit dict. decretum non habere locum in Beneficiis erectis post Concil. & confert etiam aliud decretum ejusdem Sacræ Congregation. in Civitatis Castellæ Canonatuum 31. Martii 1685. per quod decernitur ab Episcopo non esse probandam erectionem juri-*

Jurispatronatus, in qua institutio reservabatur Capitulo.

5. Non obstantibus pluribus auctoritatibus supra allegatis §. & *quamvis versic. præsertim*, quia aut aliquæ loquuntur generaliter non distinguentes inter fundationes patronatum secutas antè, vel post Concilium, ut in specie Rot. d. decis. 110. coram Bichio, & decis. 382. cor. Dunozeo jun. & non expensa d. Conciliari dispositione; aut intelliguntur de fundationibus patronatum antè Concilium, in quibus institutio expressè de consensu Episcopi erat reservata alteri inferiori, quas Concilium non sustulit, nec in illis aliquid innovavit, & de his est intelligendum in sess. 24. de reformat. cap. 18. versic. cum verò institutio, & sess. 25. de Reformat. cap. 9. vers. quod si ad inferiores solumque Concilium in dicto cap. 12. sess. 14. de reformat. providere voluit, ne in posterum in futuris fundationibus patronatum possit, alteri quam Episcopo, etiam de consensu ejusdem reservari institutio, ut ex mente Sacræ Congregationis explicant Fagnan. Monat. Corrad. Marius Antonius, Vivianus locis supra citatis.

6. Nec meretur allegari, quod Concilium in dict. sess. 14. de reformat. cap. 12. intelligendum veniat de institutione auctorizabili facienda ab Episcopo per examen personæ præsentati; non autem de collativa tituli, quam idem Concil. in sess. 24. de reformat. cap. 18. versic. cum vero institutio, & sess. 25. de reformat. cap. 9. vers. quod si ad inferiores præservat aliis, quam Episcopo, Barbof. in collectan. de Concil. Trident. sess. 14. de reformat. cap. 13. num. 1. & in sess. 25. de reformat. cap. 9. num. 75. Garz. de benefic. part. 9. cap. 3. num. 5. & seqq. Nam iste intellectus pugnare visus est proprietati verborum, & menti Concilii, & quidem proprietati, quia dum generaliter in dict. cap. 12. sess. 14. de reformat. loquitur de institutione, sub ea propriè venit Institutio collativa ad præsentationem Patronorum, Fagnan. in cap. cum pridem num. 91. de pact. & in cap. eam te num. 6. de ætat. & qualit. Ordin. Gonzal. in cap. cum satis num. 3. vers. Institutio de offic. Archidiacon. Lambertin. de Jurepatron. part. 3. libr. 2. artic. 1.

quæst. 11. num. 4. & 5. Murga de benefic. quæst. 3. num. 80. & quæst. Pastor. part. 1. quæst. 3. §. 1. num. 16. Vivian. lib. 12. cap. 1. num. 1. Garz. de benefic. part. 4. cap. 1. num. 4. Lotter. lib. 2. quæst. 1. num. 11. & 12. & quia de Institutione collativa esse intelligendum dict. cap. 12. declaravit Sacra Congregatio Interpres Concilii Decretis suprâ relatis, quæ Rota reverenter suscipit.

7. Et revera de hac institutione collativa intelligendum esse Concilium in dict. cap. 12. apertè colligitur; Tum quia antecederet specialiter providerat in sess. 7. cap. 13. de reform. de examine faciendo per Episcopum in electis nominatis, & præsentatis in quibusvis Beneficiis Ecclesiasticis, ex quo bene inferri potest (nè posterior dispositio dict. cap. 12. superflua remaneat) quod in isto loquatur de Institutione collativa; Verum etiam, quia Concilium in dict. cap. 12. non restringit resolutionem ad beneficia habentia curam animarum, sed generaliter loquitur de Ecclesiis, beneficiis, & Cappellis, quorum appellatione continentur Cappellaniæ, & beneficia simplicia, undè dicendum venit, quod loquens in genere de Institutione intellexerit de ea collativa tituli, non de auctorizabili, cujus subjectum aliud non est, quam cura animarum, & consistit in licentia, quam prævio examine dant Episcopi ad administranda Sacramenta personis subjectis Lotter. de re benefic. lib. 1. quæst. 33. n. 99. Barbof. de Offic. & potestat. Episcop. part. 3. allegat. 72. num. 173. vers. aliud denique, & num. 175. versic. duplo Murga de benefic. quæst. 3. num. 99. & seqq. & quæst. Pastoral. par. 1. quæst. 3. §. 1. num. 9. Fagnan. in cap. eam de ætat. & qualit. ordin. num. 3.

8. Minus applicatur limitatio desumpta ex mente Sacræ Congregationis Concilii, ut referunt Fagnan. & Corrad. in locis citatis, quod nempe prohibitio Concilii in dict. cap. 12. reservando Institutionem favore inferioris non intelligatur de illis inferioribus, qui Ordinarii sunt, ordinariaque funguntur Jurisdictione; Nam Capitulum Cathedralis Burgen. non habet Jurisdictionem ordinariam pleno jure cum omnimoda exemptione.

ptione à Jurisdictione Archiepiscopi, ut pluries dixit Rota coram Seraphin. decis. 696. num. 4. decis. 709. num. 2. decis. 720. num. 1. decis. 733. num. 3. decis. 738. num. 1. 2. & 3. & licet habeat Jurisdictionem criminalem, illam habet ex titulo particulari Concordiæ Alexandrinæ, & restrictam ad certos casus, & actus particulares, quos egredi non potest in præjudicium Ordinarii, ex qua limitata Jurisdictione Ordinarius dici nequit cap. si Papa 10. vers. his enim de privileg. in 6. cap. cum venerabilis 7. vers. quia agitur de relig. dom. Lotter. de re benefic. lib. 1. quæst. 24. à num. 100. ad num. 104. Fagnan. in cap. cum contingat num. 23. & 26. de foro compet. Barbof. ex declaratione Sac. Congreg. Concilii de potest. Episc. par. 3. allegat. 81. in appendice num. 4. Rota coram Priolo decis. 340. num. 4. & 6. cor. Coccino dec. 346. num. 7. & 8. dec. 69. à n. 12. ad 16. par. 19. & in Toletana jurisdictionis 17. Junii 1689. §. & quamvis cor. Me.

Nec Capitulum habet Institutionem, seu Collationem omnium beneficiorum Cathedralis dum plura confert Archiepiscopus, ut deponunt Testes examinati pro parte Capituli Summario hodierno Archiepiscopi num. Unico, & illam quam exercet Capitulum est, vel ex lege foundationum antè Concilium, ut est videre in Summario Capituli primæ propositionis num. 5. vel ex privilegio Apostolico, ut est illa Cappellæ Nativitatis erecta post Concil. de anno 1570. Summario præterito Archiepisc. num. 11. litt. B.

9. His positis superfluum existimarunt Domini aggredi examen, an in limine foundationis hujusmodi Cappellanarum possit dici intervenisse consensum Ordinarii pro reservatione juris instituendi favore Capituli, quod tamen non caret difficultate propter multas rationes adductas à scribentibus pro Archiepiscopo, quia consensus Archiepiscopi Peralta fundatoris non sufficit, cum erigendo Cappellanas ex propriis bonis reservando Juspatronatus pro se, & suæ familiæ non potuerit erectionem auctorizare, quia partes Judicis, & fundatoris in examinando justitiam illarum sustinere non poterat ad Text. in clement. 2. & ibi Gloss.

verbo mensa sua de reb. Eccles. non alien. Abb. in cap. cum in veteri num. 11. de elect. Garz. de benefic. part. 12. cap. 2. num. 168. Gonzal. regul. 8. Cancellar. gloss. 5. num. 21. Corrad. in prax. benefic. lib. 4. cap. 5. nu. 29. & 30. Tond. quæst. benefic. lib. 1. cap. 5. num. 6. Rota decis. 331. num. 5. par. 4. rece. Et licet intervererit assensus, seu beneplacitum Nuncii Hispaniarum, ut suppleretur iste defectus, tamen cum ille non fuit in ipsa foundatione Cappellanarum sequuta de anno 1689. sed multò ante scilicet de anno 1671. pro confirmatione donationis situs Cappellæ, factæ à Capitulo, dicebatur insufficientis pro reservando Jure instituendi favore Capituli, cum requireretur in ipso actu foundationis, Barbof. par. 3. allegat. 72. num. 186. vers. respondetur enim illud, Lotter. lib. 1. quæst. 32. num. 8.

10. Et in omni casu beneplacitum Nuncii continent clausulam, dummodo Sacris Canonibus, & dispositioni Sacri Concilii Tridentini non adversentur -- ac proinde cum reservatio Juris instituendi favore Capituli in foundationibus factis post Concilium adversetur dispositioni expressæ ipsius Concilii nulla vis fieri potest in Beneplacito Nuncii, quod ob clausulam dummodo reddit confirmationem conditionalem, & efficit, ut illa corruat conditione non purificata, ex deductis per Barbof. dict. 95. num. 8.

Reservato tamen particulari disputationi articulo, an donatio Cappellarum facta à capitulo fuerit conspicua ad promissionem reservationis Juris instituendi favore ipsius; Itaut propter Clausulam non aliàs, aliter, nec alio modo resoluta dicatur talis donatio, & restitui debeant Cappellæ sub dicta conditione concessæ Archiepiscopo Peralta, quem articulum uti extraneum à presenti disputatione Domini hodie examinare noluerunt.

Et ita utraque parte informante, resolutum fuit &c.

R. P. D. EMERIX DECANO.

*Cæsaraugustana jurisdictionis
Lunæ 10. Decembris 1691.*

A R G U M E N T U M.

Remissoria denegatur, quoties articuli sunt irrelevantes. Jus visitandi nullo temporis decursu, sive consuetudine contraria præscribitur.

S U M M A R I U M.

- 1 *Observantia equivoca non relevat.*
- 2 *Observantia destruitur ex actibus contrariis, ibi.*
Visitatio nullo temporis decursu præscribitur, ibi.
Episcopus visitat Ecclesias Cathedralis, non obstantibus privilegiis aut consuetudinibus immemorabilibus, ibi.
- 3 *Consuetudo etiam interpretativa, quando est contra juris dispositionem debet esse legitime præscripta.*
Negligentia Episcopi antecessoris, non præjudicat Ecclesie, nec successori, ibi.
Ex sola juris assensu conceditur pro exercitio jurisdictionis, manutentio.

D E C I S I O XXIII.

In signis Regularis Ecclesia B. Mariæ del Pilar, quam san. mem. Sixtus V. post tres resolutiones Rotales firmantes Jurisdictionem Archiepiscopi in Ecclesiam, Monasterium, & Canonicos Regulares; anno 1588. causam ad se avocando, & litem extinguendo, atque inhærendo quibusdam antiquioribus Privilegiis Summorum Pontificum Alexandri III. Innocentii II. Eugenii III. & Clementis VII. ex integro generaliter exemit, & liberavit ab omni ordinaria Jurisdictione, visitatione, & correctione Archiepiscoporum, exceptis dumtaxat concernentibus Curam Animarum, & administrationem Sacramentorum, post tres sententias Rotales declarantes exemptio-

nem suffragari dumtaxat illis personis que verè, realiter, & cum effectu continuatam habitationem haberent intra Claustra Monasterii cum Archiepiscopo lata fuit anno 1620. ad aliud Judicium in Rota vocata per commissionem Jactationis Jactationum super pretenfa Cathedralitate ad instantiam Metropolitanæ Ecclesiæ S. Salvatoris antiquis temporibus pariformiter regularis, & postea ad statum sæcularem reductæ à San. mem. Clem. VIII. in quo obtinuit tres sententias conformes, ac Litteras executoriales, & declaratorias censurarum, & ultimo loco Decretæ Apostolica pro illarum confirmatione, & executione quibus omnibus detrectante, seu suspendente Capitulo Ecclesiæ S. Salvatoris indurato corde exhibere debitam paritionem, cum gravi scandalo totius Populi, ac non modico etiam periculo allucijus-publicæ commotionis; San. mem. Clem. X. ad enixas instantias Regis Catholici, ac Reginæ Matris tunc ejus Regnorum Gubernatricis, pro bono pacis, & ad tollendas quascumque dissensiones, & scandala, rem totam composuit mediante Brevi speciali, quo Ecclesiam Beatæ Mariæ redegit ad statum sæcularem, & eam sic redactam, necnon alteram S. Salvatoris invicem perpetuò univit, & incorporavit, itaut quamvis duæ essent materiales Ecclesiæ una tamen Cathedralis, ac Metropolitana Ecclesia nuncuparentur; atque unum, & idem Capitulum efformarent. Verùm ex hoc Brevi, quo sublata fuerunt lites inter ipsas Ecclesias, nova nuper lis germinavit inter Ecclesias, & Archiepiscopatum; Nam novum Capitulum contendens vigore præfatae unionis, & incorporationis fuisse Ecclesiæ S. Salvatoris communicatum Privilegium exemptionis per Sixtum V. concessæ Ecclesiæ B. Mariæ, ac per consequens non subesse Jurisdictioni, & visitationi Reverendiss. Archiepiscopi, capta prius juxtà quemdam Regionis abusum, quasi possessione libertatis in Tribunali Justitiæ Regni, curavit desuper causam Rote committi, à qua tamen sa. mem. Alexandr. VIII. providè præcavendo, ne per spatium litis in ipsa finiendæ per tres sententias conformes, tandiù Capitulum

tulum confoveretur in præfata illicita quasi possessione, illam avocavit, ac Sacræ Congregationi Concilii cum totius Rotæ voto decidendam remisit. Undè subscripto per me duplici dubio; uno scilicet super meritis, & altero super Remissoria, per Capitulum expetita ad probandam observantiam Exemptionis, & utroque hodie proposito, informante tamen super meritis dumtaxat Reverendissimo Archiepiscopo, Domini responderunt, Remissoriam esse denegandam, demandando, quod super meritis, Causa proponatur omninò in tertia post Reges.

1 Fundamentum denegandi Remissoriam irrelevantia materiæ contentæ in tribus articulis ad hunc effectum exhibitis per Capitulum. Primus enim continet, quod Ecclesia Beatæ Mariæ tam antè, quam post declaratam ejus Cathedralitatem, nunquam fuerit per Archiepiscopos visitata, nisi quoad cernentia Curam Animarum, & administrationem Sacramentorum. Ille autem, quatenus percutit tempus præcedens declarationem ipsius Cathedralitatis, ultrò admittitur pro parte Reverendissimi Archiepiscopi, quia tunc vigeat extra controversiam Privilegium Sixtinum, contra cujus formam non licuit Archiepiscopis visitare: quatenus verò percutit tempus subsequens pariter admittitur, & in nihilo confvet intentionem Capituli, quia lis super Cathedralitate, saltem de facto duravit usque ad Bullam sæcularizationis, ut patet ex ejusdemmet sæcularizationis litteris utrinque datis, undè cum ex hac causa Archiepiscopus abstinere potuerit à visitando, imò forsan etiam debuerit ad præcludendam viam majoribus discordiis, & scandalis, nulla valuit adversus ipsum induci observantia, ut tradit Aretin. *consl.* 115. n. 3. Menoch. *conf.* 337. n. 37. Rota *decis.* 364. n. 5. & 6. *coram* Buratt. *dec.* 204. n. 38. p. 8. *recent.* & *dec.* 290. num. 21. *part.* 18.

2 In secundo ponitur, quod Ecclesia Sancti Salvatoris neque antè, neque post Bullam sæcularizationis Clement. VIII. visitata fuit per Archiepiscopos quoad Capitulum, ac personas, & actus Capitu-

Monacelli Form. Pars II.

lares, sed tantum quoad Curam Animarum, & administrationem Sacramentorum, seu Confraternitates, & alia extrà Capitulum. Verum contrarium apparet ex visitationibus, & ex statutis conditis post sæcularizationem datis in Summario Archiepiscopi num. 1. & 2. quæ, vel sola sufficiunt ad elidendam quamcumque contrariam observantiam, ut notat Bartol. in l. 2. num. 22. ff. *solut. matrim.* Rota *decis.* 2001. num. 22. *part.* 15. & *dec.* 223. num. 13. *part.* 19. *recent.* & nihilominus probatio non relevat, quoniam Jus visitandi nullo temporis decursu in defuetudinem abire valet, juxta *Text. cap. ubi cum ex officio de prescript. & ibi Abb. antiq.* n. 4. Panorm. n. 4. Felin. num. 9. Innoc. in *cap. venerabili* n. 6. ibique Fagnan. n. 23. in *fin. de censib.* Spad. *consl.* 135. num. 6. lib. 2. Fusc. *de visitat. lib. 1. cap. 4. n. 21.* Lotter. *de re benefic. lib. 2. quest. 2. n. 50.* Cœkier *de jurisdict. in exempt. part. 4. quest. 23. num. 4.* Barbol. *de potest. Episcop. part. 3. allegat.* 73. n. 4. Rota *decis.* 101. n. 3. & 4. *coram* Merlin. Præsertim respectu Ecclesiarum Cathedralium, quarum visitationem Sac. Concilium Tridentinum Episcopis restituit, & commendavit non obstantibus privilegiis, etiam ex fundatione competentibus necnon consuetudinibus etiam immemorabilibus, Sententiis, concordiiis, & juramentis, ut in *sess. 6. cap. 4. & session. 25. cap. 6. de reform.* Fagnan. in *cap. veniens* n. 10. & 11. & *sub num.* 16. *de transact.* Rota *dec.* 207. n. 2. usque ad 7. *coram* Dunozet. Jun. *dec.* 204. n. 17. & *seqq.* p. 7. & *dec.* 254. n. 20. & *seqq.* p. 19. *recent.* cujus quidem Sacri Concilii Decreta dubio procul obtinent in hac Ecclesia, ex dispositione Bullæ ipsius sæcularizationis, præservantis illi omnes præeminentias, ac privilegia præterquam, quæ Sacris Canonibus, & Constitutionibus Apostolicis, ac ejusdem Sacri Concilii Tridentini Decretis adversantur.

3 Tertius Denique tendit ad probandum, quòd post Bullam sæcularizationis Ecclesiæ Beatæ Mariæ ac mutux utriusque Ecclesiæ unionis, & incorporationis, neutra visitata fuerit per eosdem Archiepiscopos, nisi in spectantibus ad Curam Animarum, & Sacramentorum admini-

D d fra-

strationem, quodque generaliter Ecclesia Cælaraugustana se semper habuit, ac gesserit pro exempta. Sed recurrit idem defectus irrelevantiæ, quia, quatenus etiam ex hoc contendatur elici observantiam interpretativam, adhuc ista non suffragatur quoniam à die præfata Bullæ secularizationis usque ad hodiernam litem effluerunt pauci anni. Et consuetudo etiam interpretativa, quando (prout hic) est contra Juris dispositionem, debet esse legitime præscripta, ut docent Anton. de Butr. in cap. cum dilectus num. 18. vers. ita, & in quantum de consuetud. Soccin. Sen. conf. 260. n. 19. lib. 2. Rota dec. 13. n. 4. part. 3. coram Put. & dec. 60. n. 11. & 12. p. 11. recent. Ponderando propterea, quod observantia pro majori parte temporis contigit in vita Archiepiscopi antecessoris, cujus negligentia non est apta præjudicium inferre Ecclesiæ, & successori, ut dixit Rota dec. 144. n. 5. coram Coccin. & decif. 342. n. 3. coram clar. mem. Card. Cerro.

4 Et facilius moti fuerunt Domini ad remissionem denegandam, quoniam Capitulum ob prærecentitam apprehensionem quasi possessionis libertatis in Tribunali Laico præbuit impedimentum, ne Reverendissimo Archiepiscopo decerni posset manutentio, quæ alias ex sola Juris assistentia debuisset illi decerni in usu, & exercitio suæ Ordinariæ Jurisdictionis, etiam non confitito de possessione, juxta Text. in cap. cum persone de privileg. in 6. Marefcot. var. resol. lib. 6. cap. 11. num. 1. Addens ad Ludovif. dec. 312. Rot. dec. 346. n. 3. & dec. 506. n. 2. coram Coccin. dec. 536. n. 6. & seqq. coram Duoz. Jun. & in Leodien. Jurisdictionis 15. Martii 1688. S. Etenim coram. bon. mem. Rondino, & in Brixien. Jurisdictionis 5. Junii ejusdem anni S. fin. coram R. P. D. meo Capraya.

Et ita decifum fuit utraque, &c.

EADEM CORAM EODEM.

Veneris 8. Februarii 1682.

ARGUMENTUM.

Episcopus pro-explenda Visitatione habet juris assistentiam in omnibus Ecclesiis

suæ Diocesis. Privilegium exemptionis Ecclesiæ à jurisdictione Episcopi extinguitur per secularizationem, & erectionem in Cathedralem.

S U M M A R I U M.

- 1 Episcopi in Visitatione quarumcumque Ecclesiarum suarum Diocesan habent juris assistentiam. Episcopi visitant Ecclesias Cathedralis, non obstantibus exemptionibus, & consuetudinibus etiam immemorabilibus, ibi.
- 2 Unio Ecclesiarum tribuit privilegia pinguiora.
- 3 Privilegium exemptionis extinguitur per mutationem status Ecclesiæ, & num. 4. Privilegium corrumpitur ex defectu intentionis Papæ, ibi.
- 5 Scientia Papæ ubi requiritur certa, & irrefragabilis, non sufficit possibilis, & equivoca.
- 6 Privilegium titulo oneroso concessum, non subjacet revocationi. Privilegium non dicitur onerosum ex solutione facta pro componenda, ibi. Privilegium etiam onerosum resolvitur si contingat extingui ex dispositione legis generalis, ibi.
- 7 Idem est non esse, & non apparere.
- 8 Clausule sublata &c. & Decretum irritans evanescunt cum evanuit privilegium.
- 9 Privilegium concessum Regularibus, evanescit illis sublatis.
- 10 Ex proæmio privilegii rectè desumitur causa finalis concessionis.
- 11 Dictio proinde designat causam ex qua Papa motus fuit ad concedendum.
- 12 Dictio propterea idem designat.
- 13 Exemptio concessa Regularibus, censetur largita ratione vitæ religiose, ceteræ autem causæ dicuntur occasionales.
- 14 Privilegium exemptionis non dicitur preservatum, quoties modificatur per verba hic expressa.

DECISIO XXIV.

CUM sub die 10. Decembris proxime elapsi, proposito duplici Dubio per me subscripto, primo scilicet super Remissoria, & altero super meritis, responsum fuerit Remissoriam esse denegandam, ac suspensa super meritis resolutio, cum ordine tamen, quod Causa desuper reproponeatur omnino in tertia Rota post Reges, dedi hodie, expectatis paulo ulterius Agentibus pro Capitulo, quo magis commode parari possent ad Causæ disputationem, Dubium *An possit Reverendissimus Archiepiscopus visitare Ecclesias Sancti Salvatoris, & B. Mariæ del Pilar Cathedralium Metropolitanam Cesaraugustanam nuncupatam, ejusque novum capitulum; & in dictis Ecclesiis, & contra idem capitulum omnimodam Ordinariam jurisdictionem exercere, & respectivè procedere juxta formam Sac. Conc. Trid. sess. 5. cap. 6. de reformat. vel potius obstat prætenso exemptio?* Cui Domini mature perpenſis elaboratis allegationibus utrinque datis, *Affirmativè* quoad primam: *Negativè* autem quoad secundam pariter rescripserunt.

1 Moti sunt autem in hunc sensum ex generalis juris assistentia, quam habent Episcopi pro explenda visitatione quarumcumque Ecclesiarum suarum Diocesis, *can. relata, can. Episcopum, & can. Placuit 10. q. 1. cap. conquerente de offic. Ordin. & signanter Cathedralium, earumque Capitulum, cap. 1. in princ. & h. i. de censib. in Extravag. debent de offic. Ordin. ac pro exercenda in ipsis Ecclesiis, & Capitulis omnimoda Ordinaria jurisdictione, cap. 1. cap. irrefragabili, ubi gloss. in v. Capitulum de offic. Ordin. cap. cum Episcop. eod. in 6. & cap. cum personæ de privil. in 6. Maxime post Sacrum Concilium Tridentinum, quod Episcopis restituit, ac summopere commendavit Visitacionem, & Correctionem Cathedralium Ecclesiarum, & Capitulum, sublatis quibuslibet contrariis privilegiis, etiam ex fundatione competentibus, necnon consuetudinibus etiam immemorabilibus, sententiis, concordis, & juramentis, ut in sess. 6. c. 4. sess. 25. cap. 6. de reformat. ac*

referendo illius disquisitionem notat Spad. *conf. 155. n. 4. lib. 1. Rota dec. 743. par. 1. dec. 709. n. 3. p. 4. divers. dec. 105. num. 19. part. 7. dec. 254. n. 20. p. 19. recent. & decis. 109. fere per tot. coram Dunozer. Jun.*

2 Neque ad elidendam hanc juris assistentiam recurri valet ad privilegium exemptionis, quo per san. mem. Sixtum V. anno 1588. decorata fuit Ecclesia B. Mariæ, contendendo, quod illud fuerit successivè transfusum etiam in Ecclesiam Sancti Salvatoris, vigore promiscuæ, & incorporativæ unionis utriusque Ecclesiæ, factæ per san. mem. Clementem X. quæ effecit, ut Ecclesia formalis ex duabus materialibus constituta, potiat, & gaudeat privilegiis pinguioribus, ac magis proficuis alterutrius earum, ut tradit gloss. in *can. & temporis qualitas v. venire 16. q. 1. & in cap. novit. v. uniendo nō sed vacant. Ec. ubi Innocent. n. 1. Panormitan. n. 6. Imol. num. 7. Joan. de Anan. num. 3. Butr. n. 10. Fagnan. num. 3. Petr. de Perus. de Union. Eccles. cap. 1. n. 1. & seqq. Campeg. eod. tract. n. 5. & seqq. Garz. de Benefic. part. 12. cap. 2. n. 7. Sanchez ad præcept. Decalog. lib. 7. cap. 29. num. 146. Barbof. de Jur. Eccles. lib. 3. cap. 16. n. 5. & seqq. & in puncto privilegii Exemptionis firmat Lap. in cap. cum personæ §. Si verò n. 5. de privil. in 6. ibique Gemin. n. 3. Ancharan. n. 6. Joan. Andr. n. 9. Franc. n. 4.*

3 Quandoquidem hujusmodi privilegium Ecclesiæ B. Mariæ, quod est unicum subjectum totius controversiæ, ex duplici capite caducatum fuit, ac resolutum antè ipsam unionem, primò nempe ex declaratione Cathedralitatis ejusdem Ecclesiæ, ac secundò ex ipsius sæcularizatione. Ex declaratione, inquam, ipsius Cathedralitatis, quia de tempore, quo privilegium emanavit, ignota prorsus erat Cathedralitas Ecclesiæ B. Mariæ, nedum Papæ concedenti, qui in toto privilegio, in quo etiam inservit aliud eidem Ecclesiæ elargitum per ejus Prædecessorem Clementem VII. nunquam illam nuncupavit honorabili titulo Cathedralis, sed modò Monasterium, modò conventum, modò autem simpliciter Ecclesiam. Verùm etiam ipsismet capitulo, & Canonicis præfatæ Ecclesiæ, qui in longa ferie litium,

Dd 2 tam

tam præcedentium, quam subsequendum, quas in hoc nostro Tribunali substinuerunt super diversis iuribus, & præeminentiis, contra Archiepiscopum, contra Ecclesiam Sancti Salvatoris, & contra alias Cathedralis Ecclesias Regni Aragonum, usque ad annum 1620. quod demum tempore Cathedralitatis contentio inter eandem Ecclesias promotæ, ac in Iudicium deducta fuit Privilegium semper, & ubique præsupposuerunt, & allegarunt Ecclesiam pro simplici collegiata, non autem pro Cathedrali, ut in pluribus decisionibus adductis per Informantes; imò ex defectu ipsius Cathedralitatis pluries succubuerunt in præcedentiis, & aliis iuribus præeminentialibus, ut in dec. 1619. & decis. 1651. cor. Coccin. ac decis. 284. cor. San. mem. Greg. XV.

4 Declarata igitur post annum 1620. per tres Sententias Rotales conformes, Ecclesiæ Cathedralitate, cessavit ipso iure privilegium exemptionis, ratione mutationis status Ecclesiæ, quæ per hanc declarationem transformata fuit in novum corpus cum novo Præfule, qui est Episcopus, ut tradunt communiter canonistæ in cap. cum inferior per eum Textum de majorit. & obediens. Gratian. discept. 458. n. 9. & plurib. seqq. Card. de Luca de iurisdic. disc. 10. n. 5. Rota decis. 1444. num. 6. vers. sexto allegatur coram Card. Seraphin. & in Lauretana iurisdictionis impressa decis. 313. n. 9. & seqq. p. 4. Recent. ac etiam ex defectu intentionis Papæ, qui scivisset, Ecclesiam esse Cathedralis, aut illam non exemisset, aut certè longè difficilior nimiam exorbitantiam, ac monstruositatem huiusmodi exemptionis, per quam Episcopus privatur sua Sponsa, ac membra separantur à suo capite, quod sufficit ad hoc, ut privilegium corruat ex defectu intentionis, cap. ceterum 3. de Rescript. Abb. in cap. ad aures 8. n. 5. eod. tit. Lotter. de re Benefic. lib. 2. q. 54. n. 13. & 14. Rot. dec. 225. n. 5. part. 7. decis. 205. n. 5. & 6. p. 13. dec. 235. n. 16. p. 15. rec. dec. 612. n. 29. coram Caval. & in Januen. Abbatiæ 8. Junii 1676. §. Non obstat, coram me. Præsertim quia post Concil. Trid. vix forsitan allegari valet casus, quo per Sedem Apostolicam concessa fuerit similis exemptio.

5 Nec scientia Cathedralitatis in Sixto Elici valet ex eo, quod ipse moram traxerit in Hispaniis, quod versatus fuerit in historiis, & antiquis documentis, ex quibus Cathedralitas plenè firmata fuit in decisionibus desuper emanatis, quodque demum in privilegio Clementis VII. per ipsum recensito, agnovit, illam denominatam Hispaniarum Primam, siquidem mora facta in Hispaniis nihil influit ad scientiam Cathedralitatis, quæ ex præfatis latebat ipsiusmet Ecclesiæ Canonicos in Hispaniis natos. Generales autem exercitationes, & studia in historiis, ac veterum traditionibus nullum pariter adminiculum præbent notitiæ rei particularis, de qua agitur, ac denique denominatio Hispaniarum Primæ, satis congruè verificatur in prima quoad fundationem, absque eo, quod trahatur ad primam quoad dignitatem, & jurisdictionem, videlicet Cathedralitatem. Et tamen ad effectum, de quo est quæstio, durationis privilegii tam excessivi, scientia Cathedralitatis in Papa probari debet undique certa, & irrefragabilis, neque sufficit possibilis, & æquivoca per Text. in cap. nonnulli de Rescript. & in cap. quod translationem de offic. leg. ad tradita per Butr. conf. 19. n. 9. Barbol. de iur. Eccl. l. 3. cap. 26. §. 3. n. 41. Rot. dec. 214. n. 5. p. 2. dec. 213. n. 19. p. 12. recent. dec. 181. n. 7. coram bon. mem. Card. Cerro, & in Carpentoract. Decimarum 27. April. 1678. §. Quo verò, coram bon. mem. Rondinino.

6 Non obstat, quod privilegium obtentum fuerit prævia solutione notabilis pecuniarum summæ titulo compositionis, quasi quod ex hac causa effectum fuerit onerosum, itaut non subiaceat revocationi, ut innuit Rota dec. 711. num. 2. part. 4. divers. & decis. 1082. num. 3. coram Seraphin. quoniam privilegium dici nequit, onerosum ex solutione facta pro compositione, utpotè, quæ nunquam æquivalet privilegii valori, ut puncto notat Garz. de Benefic. part. 6. cap. 2. num. 194. Barbol. claus. 8. num. 18. Tamburin. de iur. Abbat. tom. 1. disputat. 16. quæst. 12. num. 14. & firmavit. Rota decis. 457. num. 17. part. 1. diversor. ubi quod hæc opinio fuit semper in praxi servata. Et in omnem casum conclusio forsitan urgere posset, ubi ageretur

tur de privilegii revocatione proveniente ex facto Principis particulari, in quibus terminis loquuntur decisiones in objecto allegatæ, secùs autem quando, prout hic, agitur de revocatione, seu magis proprie loquendo, resolutione privilegii contingente ex dispositione legis generalis: nam in his terminis resolutio locum sibi vindicat quandocumque privilegium sit onerosum, ut tradit Bald. in leg. final. vers. nam video, ff. de Senator. Roland. conf. 1. n. 137. Gozzadin. conf. 5. n. 21. Menoch. conf. 112. n. 3. & conf. 350. n. 10. & 11. Surd. conf. 210. n. 63. & seqq. Bec. conf. 56. nu. 44. & duobus seqq. Rot. dec. 457. n. 15. par. 1. divers.

7 Minus relevat, quod ex capite supervenientis Cathedralitatis expiret privilegium exemptionis, duntaxat in casu quo illius qualitas imprimatur de novo, non autem in casu, quo, ut hic detecta fuit jam impressa, licet adhuc latens, & ignorata. Quoniam in utroque casu viget eadem ratio mutationis status Ecclesiæ, quæ non stat in actu materiali, & physico, sed in declaratione Papæ, atque hominum opinione: paria enim sunt in jure nostro non esse, & non apparere, juxta Text. in leg. duo sunt Titii, ff. de Testam. tutel. Rota in Leodien. Canonatus 3. Junii 1680. §. fin. coram bon. mem. Pauluccio. Neque casus variatur ex eo, quod ante detectionem Cathedralitatis, Ecclesia subiecta esset immediatè Papæ, non autem Prælato inferiori ab Episcopo, in quibus terminis esset ratio insinuata in d. cap. cum inferior. de Majorit. & obedient. quod scilicet inferior jurisdictionem exerceat in Superiorem. Hæc enim ratio reddita fuit in eo Textu, quia ibi agebatur de Archidiacono, qui jurisdictionem ad se spectantem in Monasterium, retinere præsumebat post illius electionem in Cathedrali, tam in ipsum, quam in Episcopum; at ubi, prout in hac hypothese, Ecclesia ipsa post declarationem ejus Cathedralitatis allegat Priorem illius exemptionem adversus Episcopum, obstant etiam aliæ rationes superius adductæ, ac per Scribentes in d. cap. potissimum ponderatæ, nempe mutationis status Ecclesiæ, & Conjugii spiritualis inter ipsam, & Episcopum, quæ æquè obtinent, sive

Monacelli Form. Pars II.

Ecclesia præcedenter subesset inferiori, sive Superiori.

8 Nec demùm turbant clausulæ privilegii tolentes omnem quemcumque defectum subreptionis, obreptionis, & intentionis, munitæ clausula sublata, &c. & decreto irritanti; quia dum idem privilegium ob tam insignem Ecclesiæ mutationem evanuit ex superius firmatis, ita etiam evanuerunt omnes clausulæ, quæ sunt illi famulatoriæ, ad Text. in Clem. unic. de concess. præb. Gabr. de claus. concl. 3. n. 82. Rota coram Cassador. decis. 10. n. 4. super Regul. Cancell. & decis. 32. num. 12. part. 6. & decis. 247. num. 9. part. 11. rec. Prout nec etiam decretum anni 1669. datum in hodierno Summario Capituli num. 5. quia illud mandat quidem Archiepiscopum parere Brevi san. mem. Alexandri VII. super alternativa functionum in utraque Ecclesia, non obstantibus per eum deductis in precibus Sanctissimo oblati, in quibus inter cætera recensit exemptionem Ecclesiæ B. Mariæ, sed nullibi dicit, an exemptio non obstet, quia scilicet daret cum Ecclesiæ Cathedralitate, vel potius quia per canonizationem Cathedralitatis abrogata remanserit.

9 Et factò etiam sæcularizationis privilegium exemptionis defecit, quoniam illud concessum fuit Ecclesiæ tanquam Monasterio Canonicorum Regularium, & ex causa finali Regularis Instituti, quod in ipso vigeat, prout passim hujusmodi exemptiones Regularibus indulgere consuevit Sedes Apostolica, ut testatur Gloss. in Clement. 1. versio. proprii de rebus Eccles. non alienan. Campanill. divers. Jur. Can. rub. 12. cap. 16. num. secundo, Barbof. de offic. & potest. Episcop. part. 3. allegat. 105. num. 3. Card. de Luca de jurisdict. discurs. primo, num. quinto, unde sublata de medio regularitate, tollitur privilegium, cap. Abbate 25. in fin. ubi Innocent. prope fin. Abbat. num. 16. versio. Item dicit, Hostiens. num. 17. Butr. num. 22. Gonzal. Tell. in fin. de verbor. significat. Oldrad. consil. 267. num. secundo, vers. sed ubi tantum Rebuff. conf. 105. num. 2. & seqq. & num. 9. Suarez de leg. lib. 8. cap. 33. Non obstante quacunquæ asserta illius realitate, ac perpetuitate, quia stante Regularitatis in-

Dd 3 tui-

tuitu, intelligitur quatenus Regularitas perseveret, ut bene explicat Jo: Andr. in cap. cum persona num. 6. vers. qui verum dixit, Geminian. in d. cap. §. Si vero num. 3. vers. refert Fratrem Jacobum, Ancharan. num. 6. post med. de privil. in 6.

10. Nec ambigi valet, quin qualitas Monasterialis Ecclesie, ac status, & observantia Regularis fuerint causa finalis privilegii, id enim clarè colligitur ex omnibus illius partibus, primò scilicet ex parte proemiali ibi -- *Circumspecta Romani Pontificis providentia, &c. contentiones, & lites, quæ Regularium personarum quietem, & tranquillitatem perturbare consueverunt, è medio submovent, ut personæ ipsæ, nullare, quæ eas à Divino Cultu advocet, præpediat, secundum Ordinum suorum Regularia Instituta, tranquillis mentibus gratum Altissimo impendere possint famulatum, &c.* Ex proemio siquidem rectè desumitur causæ finalis privilegii ad Text. in leg. fin. ff. de hered. institut. Gomez in Regul. de Annal. quæst. 1. num. 1. & 2. Gonzal. ad Regul. 8. Cancellar. §. 7. probem. num. 122. Cocker de jurisdic. in Exempt. part. 3. quæst. 7. n. 3. Rota decis. 229. n. 15. coram san. mem. Alexandro VIII. & decis. 668. num. 4. coram bon. mem. Cardin. Cerro.

11. Secundò ex parte narrativa, sive expositiva status Ecclesie ibi -- *Proinde nos attendentes quod videm Prior, & Canonicum dictum Ordinem tunc professi intra septa Monasterii vitam degunt, habentque suam immediatè Prælatum, videlicet dictum Priorem de triennio in triennium à dicto Conventu juxta Indulta ab eadem Sede eis concessa eligi solitum, in cujus manibus professionem emittunt, ac illius correctioni, & obedientiæ, tum in respicientibus Regularum observantiam, cum in aliis nonnullis subsunt, quodque contentiones sæpè numero inter Prælatos immediatos Regularium Ecclesiarum, ac locorum Ordinarios super exercitio jurisdictionis utriusque competentis exoriri, ac pleraque gravamina à secularibus personis, Religiosis, ut plurimum inferri consueverunt, nec non quod Diocesis Cesaraugustana est ampla, ac in Regno Aragonum adsunt alia Monasteria ejusdem Ordinis exempta, &c.* Ponderando primordiale illam dictionem proinde, quæ

est designativa causæ, ex qua Papa motus fuit ad concedendum, ex firmatis per Barbof. dictjon. 293. Gratian. dec. March. 60. n. 2. Rota dec. 1471. n. 46. cor. Coccin. & decis. 469. n. 11. coram Buratt.

12. Tertiò demum ex parte conclusiva, sive exemptiva ibi -- *propterea quieti communi Religiosorum occurrere &c.* Et rursus ibi -- *Monasterium B. Mariæ, & Ecclesiam hujusmodi, ac illius Prioratum, Dignitates, & Officia Regularia ipsius Monasterii B. Mariæ, Portionarios, & Beneficiatos nunc, & protempore existentes intra Clausura dicti Monasterii in B. Mariæ degentes, & habitantes, &c. omnino, & perpetuo eximimus, &c.* Patet enim respectus ad Regularitatem ex eo, quod exemptio nominatim directa, seu collata fuit in ejus Monasterium, & ejus Religiosos, cum toties repetita qualitate Religiositatis, Conventus, & Monasterii. Ac rursus ex eo, quod specificè restricta fuit ad degentes, & habitantes intra Clausura Monasterii.

13. Neque in contrarium urget, quod inter causas privilegii narrata fuerit etiam illa litium, & controversiarum, celebritatis Ecclesie, & cultus fidelium, quod deficit in illo clausula dummodo Regularis ordo servetur, quodque demum exemptio concessa fuit nedum Monasterio, ac Religiosis, & eorum bonis, verum etiam secularibus personis intra illius Clausura degentibus: quia quòs agit de exemptione Monasterii, ejusque religiosorum, semper causa finalis exemptionis censetur ratio vitæ Religiosæ, cum ex hac etiam Summi Pontifices plerumque moveantur ad exemptiones Regularibus impertiendas. Cæteræ autem causæ censentur accessorie, seu potius occasionales, & impulsivæ, ut de causa litium, & controversiarum tradit Cocker de jurisdic. in exempt. p. 3. q. 7. n. 2. & de altera cultus fidelium Rota in Hispanen. Decernum de Xeres 17. Aprilis 1679. §. Quibus non adversatur, coram clar. memor. Card. Matthejo. Defectus præfata clausula dummodo, &c. (ultra quod petit principium) nihil officit, cum non semper in Regularium privilegiis apponi soleat, ut constat ex pluribus collectis apud Lezzam. Oper. moral. tom. 3. Et demum exemptio bo-

bonorum Monasterii, sæcularium personarum in eo degentium: famulatur eademmet causæ motivæ Regularitatis, prout etiam patet ex eo quod, ut præfertur, respectu sæcularium personarum exemptio limitata fuit ad degentes intra Claustra Monasterii.

14. Nulla denique vis fieri valet in præservatiua privilegiorum, & exemptionum Ecclesiæ contenta in litteris sæcularizationis, quia illa fuit successivè modificata quoad ea, quæ (ut sonant verba præcisa) sunt in usu, nec revocata, nec sub generali revocatione comprehensa, nec status sæculari, & Sacris Canonibus, & Constitutionibus Apostolicis, necnon Concilii Tridentini decretis adversantur, prout certè ex huc usque firmatis, & generaliter revocata, & cum statu sæculari incompatibilis, & præfatis omnibus Canonibus sanctionibus adversa est exemptio, de qua agitur imò ex eisdemmet litteris sæcularizationis exemptio videtur adempta potius quàm confirmata, cum in illis expressa legatur lex, sive conditio, quod in omnibus, in quibus non fuisset specialiter derogatum, servarentur litteræ alterius sæcularizationis Ecclesiæ S. Salvatoris, quæ (ut ex earum lecturâ constat) præferunt explicitam subjectionem Ecclesiæ, & Capituli, Jurisdictioni, ac Visitationi Archiepiscopi.

Et ita &c. Utraque, &c.

EADEM CORAM EODEM.

Veneris 13. Junii 1692.

ARGUMENTUM.

Privilegium exemptionis Ecclesiæ, & Collegii à jurisdictione Episcopi resolvitur per sæcularizationem, & erectionem in Cathedralam. Conjugum Spirituale Episcopi cum Ecclesia Cathedrali quomodò accipiatur, ostenditur.

SUMMARIUM.

1. Ecclesia Collegiata erecta in Cathedralam, efficitur novum corpus cum no-
vo capite.

2. Ecclesia, quæ per transformationem effecta fuit novum Corpus, subjici debet suo capiti.

Ecclesia Cathedralis cum Episcopo facit unum Corpus, quemadmodum Vir, & Uxor dicuntur unacaro, ibi, & num. 3.

4. Ecclesia inferior Collegiata, aut Conventualis si auctoritate Papæ erigatur in Cathedralam, ipso facto fit exempta à jurisdictione Prælati Episcopo inferioris, & n. 5.

6. Contractus spiritualis conjugii, quod Episcopus contrahit cum Ecclesia Cathedrali, quomodo sit intelligendum, num. 7.

8. Solutio quæ fit nomine componendæ, nunquam equivaleat privilegii valori. Clausulæ effrenatæ privilegii semper famulantur gratiæ, & cum ea evanescent, ubi defectus intentionis concedendæ adest, ibi.

9. Exemptio concessa Regularibus, cessante Regularitate cessat exemptio.

10. Canonæ, & Concilia quoties non sunt abrogata, seu abolita semper exemptioni resistunt, licet eorum resistentia propter auctoritatem Papæ reddatur inefficax.

DECISIO XXV.

Quoniam in decisionem edita sub die Octava Februarii proxime elapsi, firmatum fuit, privilegium Exemptionis anno 1588. concessum per sanctum Sixtum V. Ecclesiæ Beatæ Mariæ del Pilar, non obstare Reverendissimo Archiepiscopo, quominus ipsi visitare valeat Ecclesia S. Salvatoris, & Beatæ Mariæ Cathedralam Metropolitanam Cæsaraugustanam nuncupatas, earumque novum Capitulum, ac in eisdem Ecclesiis, contra idem capitulum omnimodam Ordinariam Jurisdictionem exercere, ac respectivè procedere juxta formam Sac. Conc. Tridentini sess. 5. de reformat. cap. 6. cum fundamentum, quod

D d 4 illud.

Die 23. Augusti 1692. S. Concilii decrevit. Possè Archiepisc. visitare, & alia peragere juxta Votum Rotæ.

illud jamdiu caducatum, ac resolutum fuerit per geminos casus in eadem Ecclesia B. Mariæ subsecutos, nempe declarationis ejus Cathedralitatis, ac ipsius sæcularizationis; Capitulum in hodierna causæ repropotione totum laborabat in ostendenda in-subsistentia hujusmodi fundamenti, contendendo per subtiles ponderationes, & argumenta, quod neuter ex præfatis casibus operetur de jure caducationem, ac resolutione privilegii exemptionis. Sed his minimè refragantibus placuit iterum Dominus fundamentum decisionis, quam proinde confirmandam esse responderunt.

1. Subsistit enim caducatio, ac resolutio privilegii Exemptionis per utrumque superiùs memoratum casum, tam declaratæ Cathedralitatis Ecclesiæ, quàm etiam ipsius sæcularizationis. Per casum, inquam declaratæ Ecclesiæ Cathedralitatis, quia cum Ecclesia per quingentos annos circiter ante hujusmodi declarationem semper fuerit in opinione simplicis Collegiatæ, & immediatè subjecta Priori Regulari, per declarationem qualitatis Ecclesiæ Cathedralis, transformata fuit in novum corpus cum novo capite, quod est Episcopus, ut notant communiter Canonistæ in cap. cum inferior, ac signanter Innoc. n. 2. Hostiens. n. 12. Abb. n. 1. vers. sed hæc solutio de majorat. & obedient. Gratian. discept. forens. 458. n. 9. & seqq. Rota in Lauretana jurisdictionis impressa decis. 313. n. 9. & seqq. p. 4. recent. Non obstantè, quod declaratio de sui natura non faciat novitatem, seu mutationem, quia secus est in casu diversæ praxis, & observantiæ præcedentis ipsam declarationem, nam in his terminis declaratio dicitur novativa, seu immutativa, si non inspecto primordio veritatis, saltem successivo usu, & opinione, ut declarat Jason. in leg. non dubium n. 11. C. de legibus.

2. Stante autem hac Ecclesiæ transformatione in novum Corpus cum novo capite quoad solam etiam actualitatem, & æstimationem, corrui illic quævis ejus exemptio, tum ex naturali incompatibi-

litate quoad unum Corpus, quod ut præfertur, debet actu subesse Episcopo tamquam capiti, possit insimul subesse alteri capiti, seu Superiori, ut dicitur in Can. in unaquaqueque 21. quæst. 2. Can. in apibus 7. q. 1. & ponderant auctoritates mox allegatæ. Dum etiam ex defectu intentionis Papæ, qui tribuit exemptionem Ecclesiæ tamquam Collegiatæ, non autem tamquam Cathedrali. Si enim Papa scivisset illam esse Cathedralis, exemptionem ipsi non concessisset, aut certè longè difficilior ob peculiarem naturam, & conditionem Ecclesiæ Cathedralis, quæ cum Episcopo facit unicum Corpus, cap. novit de his que fiunt à Prælato, &c. atque eidem Episcopo spiritali conjugio copulatur, cap. cum inter Canonicos de elect. & cap. inter corporalia de translat. Prælat. adeò ut ipsa dicatur in Episcopo, & Episcopus in ipsa, quemadmodum vir, & uxor dicuntur una caro, cap. sicut vir, 7. qu. 1. quod fufficit ad hoc, ut privilegium cesset ex defectu intentionis cap. ceterum de rescript. cum aliis adductis in præterita decisione, §. Declarata, & nuper in Alerien. Parochialis §. Manti proximè transacti coram me.

3. Non obstat motivum noviter adductum pro parte capituli, quod scilicet actus qui per Episcopum exercentur in Ecclesia Cathedrali, sint in dupliet differentia; Alii enim Episcopo competant in Cathedrali, qua Cathedralis est ac ex peculiari instituto, & essentia Cathedralitatis, cujusmodi sunt retentio Sedis Episcopalis, celebratio Synodi, obedientia, reverentia, collatio Ordinum, benedictio Chrismatis, & Olei Sancti; ac similia; Alii verò eidem Episcopo competant in Cathedrali, non simpliciter, qua Cathedralis est, sed generaliter, qua est una ex Ecclesiis suæ Diocesis, ratione Universalis domini, & jurisdictionis, quod in eas habet prout sunt visitatio, collatio Beneficiorum, & alia, quæ non dicunt specialem relationem, seu connexionem cum ipsa Cathedralitate, quodque per declarationem qualitatis Ecclesiæ Cathedralis privilegium exemptionis expiret solum quoad primum genus actuum, quorum respectu privilegium dicitur incompatible cum novo statu Ca-

thedrali, tamquam implicans distractionem qualitatis substantialis Ecclesiæ, ac privationem Cathedralis, & Episcopum faciens non Episcopum. Secus autem quoad secundum, quorum respectu nulla subest incompatibilitas privilegii in Ecclesia Cathedrali, prout non subest in aliis Ecclesiis inferioribus, in quibus illi explicantur eodem prorsus jure, quo in Ecclesia Cathedrali.

4 Siquidem, quicquid sit de veritate hujusmodi distinctionis actuum in abstracto, illa redditur inapplicabilis in concreto casus nostri ex duplici ponderatione. Prima scilicet, quod hic non agitur de duobus privilegiis distinctis, ac separatis, quorum unum præferat exemptionem ab his, quæ sunt de substantia, & jure Cathedralis, aliud verò ab his, quæ sunt de simplici dominio, & jurisdictione, in quibus terminis intrare posset inspectio, utrum per supervenientiam Cathedralitatis caducum fieret primum dumtaxat, an etiam secundum, sed agitur de unico privilegio, complectente Universitatem exemptionis ab omni Ordinaria Jurisdictione, ac Visitatione, exceptis solum concernentibus Curam Animarum, & administrationem Sacramentorum. Cumque hæc Universitas sit quid individuum, sequitur quod si ad sensum capituli privilegium resolvitur quoad actus respicientes constitutiva Cathedralis, ratione individuitatis causæ, resolvitur etiam quoad alios profluentes ex simplici dominio, & jurisdictione, idque clarè colligitur ex censura ipsiusmet *cap. cum inferior. de majorit. & obed.* quod est magistralis, & unica sedes nostræ materiæ, in cujus casu Archidiaconus, qui in Archidiaconatu Monasterium habebat sibi subiectum, post Monasterii erectionem in Cathedralis rejectus fuit ab omni genere Jurisdictionis in nova Ecclesia Cathedrali, nulla facta distinctione inter actus involventes substantiam Cathedralis, vel potius dominium, & Jurisdictionem, imo factus fuit novæ Ecclesiæ, ac novi Episcopi subditus, ut scribit Hostien. *in dict. cap. cum inferior. num. 13.* Jo. Andr. *nu. 12.* Abb. *in fine vers. quinimo*, Pirhing. *in Jus Canon. lib. 1. tit. 33. sect. 1. §. 3. nu. 30. vers. Hinc sequitur.*

5 Et secunda, quod ratio compatibilitatis, vel incompatibilitatis privilegii cum novo statu Ecclesiæ Cathedralis ponderari dumtaxat solet, & debet quoties quæstio est de nova erectione Ecclesiæ in Cathedralis, quia cum erectio præsumi debeat facta sine præjudicio tertii, vel etiam sine præjudicio Ecclesiæ, quæ in Cathedralis erecta fuit, juxta Text. *in cap. cum olim de censib. & in eodem cap. cum inferior versic. absque alieni Juris præjudicio*, & ibi Gonzal. *nu. 2.* privilegium in Ecclesia competentens alicui tertio, vel etiam Ecclesiæ ex præsumpta voluntate Papæ, censetur ipsis præservatum, nisi sit incompatible cum novo statu Cathedrali; Et hi sunt termini, in quibus, præciso Lezzana, qui hac in re procedit absque fundamento Juris, loquuntur omnes auctoritates in oppositum cumulatæ, at secus est quoties quæstio (pro ut in hoc casu) est de privilegio concessio Ecclesiæ tamquam simplici Collegiata, quam deinceps compertum fuit, esse Cathedralis itaut principaliter dubitetur de voluntate honorandi Ecclesiæ Cathedralis: Nam in his terminis: non hoc mordicus inspicere debet, an privilegium sit compatibile, vel incompatible cum novo statu Ecclesiæ Cathedralis, sed an ipsummet privilegium quod concessum fuit Ecclesiæ tamquam Collegiata, fuisset æquè facile concessum Ecclesiæ Cathedrali, quod utique nunquam affirmari valet ob præmissam rationem unicitatis corporis, & conjugii spiritualis, quod supra ceteras Ecclesias habet Cathedralis Ecclesia cum Episcopo; Præsertim post Sacrum Concilium Tridentinum, quod speciali Cura, ac studio Visitationem, & correctionem Cathedralium Ecclesiarum, atque Capitulorum Episcopis restituit, & commendavit abolendo quascumque contrarias exemptiones, & consuetudines etiam immemorabiles, ut *in session. 25. de reformat. cap. 6.* ac postquam ipsemet Sixtus in privilegio, de quo agitur, ad normam ipsius Sacri Concilii excepit ab exemptione concernentia curam Animarum, & Administrationem Sacramentorum, qui proinde de eo minus videri potest eidem Concilio derogasse, cui se conformavit.

6 Nec quicquam movet, quod Spiritua-

tuale Conjugium, quod Episcopus contrahit cum Ecclesia, non sit intelligendum cum materiali Ecclesia Cathedrali, sed cum Ecclesia formali ex omnibus Diœcesis Ecclesiis, ac Populo constituta; Quoniam, quicquid in hoc puncto dixerit Card. de Luca de præmin. decis. 3. nu. 16. forsitan ad opportunitatem Causæ, in qua scribebat, vinculum hujus Spiritualis Conjugii est solum cum Ecclesia Cathedrali, constante ex materia tamquam corpore, ac ex Capitulo, tanquam anima, non autem cum aliis, ac Populo Diœcesis, quæ se habent ad instar filiarum, & subditorum, ut quoad Ecclesias patet, ex cap. Requisite §. Secus autem, ibi -- Quoniam non est tanta Communio inter Episcopum, & inter Cappellas, vel Monasteria, seu alia loca pia, quanta est inter Episcopum, & Ecclesiam Cathedrali, cui est Spirituali Conjugio copulatus, de Testamen. Et quoad alios de populo ex cap. Inter corporalia §. sicut, ibi -- Inter personas eligentium, & electi Conjugium sit spirituale contractum, de transact. Episcop. prout etiam vulgo Doctores Cathedrali solum Ecclesiam vocant Episcopi Sponsam, ut videre est apud Butr. consil. 10. n. 3. Ancharan. consil. 186. nu. 1. Cassan. in Cathalog. glor. mund. 4. part. considerat. 32. argument. 7. Franch. de Eccles. Cathed. cap. 6. nu. 107. & seqq. non attenda replicatione, quod si peculiariter Ecclesia Cathedralis est Episcopi Sponsa, ratio conjugii postulet, quod illa regatur solum amore Pastoralis, non autem imperio, & Jurisdictione; quia hoc amplius habet Spirituale Conjugium inter Episcopum, & Ecclesiam, quod ipsam Episcopo subiicit etiam quoad imperium, & jurisdictionem, juxta Text. in c. in princ. & §. 1. de Censibus c. 1. & c. irrefragabili de offic. Ordin. & c. cum Episcopus eod. in 6. ita ut quæ respectu Conjugii temporalis foret absurditas privare Virum aliquo obsequiorum genere, quod sibi competit in Uxorem, ea etiam respectu Conjugii Spiritualis sit privare Episcopi imperio, & jurisdictione, quod habet in suam Ecclesiam.

7. Prout nec turbat, quod Sacrum Concilium Tridentinum in d. sess. 25. de reformat. cap. 6. æqualiter obstat exemptioni à Visitatione, & Correctione Episcopo-

rum tam in Ecclesiis Cathedralibus, quam in Ecclesiis Collegiatis, ibi -- in omnibus Ecclesiis Cathedralibus, & Collegiatis &c. quasi quod dum Papam non retraxit ab Exemptione qualitas Ecclesiæ Collegiata, verisimile sit, quod nec etiam ipsam retraxisset, aut difficiliorem præbisset qualitas Ecclesiæ Cathedralis: Maxime quia Exemptio concessa fuit ex causa litium verentium inter Archiepiscopum, & Ecclesiam, quæ solent esse causæ eximendi Ecclesias etiam Cathedrales. Quoniam par quidem est obstantia Concilii quoad Exemptionem præfatam in Ecclesiis Cathedralibus & Collegiatis, sed non par in utraque Ecclesiarum specie illius ratio. Non enim (ut sunt verba præallegati Text. in requisitis de Testam.) Est tanta communio inter Episcopum, & inter Cappellas, vel Monasteria, seu alia loca pia, quanta est inter Episcopum, & Ecclesiam Cathedrali, cui est Spirituali Conjugio copulatus, nec causa litium variat substantiam exemptionis, cum fuerit causa occasionalis, & impulsiva, non autem motiva, quæ ut latè probatum fuit in præterita decisione §. Nec ambigit & seq. fuit solum ratio instituti, & oblietvantia regularis.

8. Sublato igitur ex his præmissis novo motivo, atque omnibus animadversionibus factis in illius corroboracionem, facile corruunt objecta denuò repetita, non enim relevat, quod Text. in cap. cum inferior de majorit. firmans Ecclesiam Monasterialem sitam intra limites Archidiaconatus per ejus erectionem in Cathedrali solvi à Jurisdictione Archidiaconi, eam solum rationem alleget, quod absurdum sit, ut inferior potestatem exerceat in Superiorem, quodque proinde cessare debeat ejus dispositio in Casu, quo, prout hic, Ecclesia præcedenter subiecta erat Superiori, videlicet ipsi Papæ. Quoniam ultra responsionem prædictæ Textui datam in priori decisione, ponderatum fuit, quod Textus nititur etiam aliæ rationi transformationis novi corporis cum novo Capite insinuatæ in cap. cum Cleric. de verb. significat. ibi -- Et si Capitulum intelligatur Ecclesiæ Cathedralis, is tamen, qui præstat hujusmodi juramentum, Episcopo tanquam capiti principaliter obligatur prout.

ut illum interpretando observant Innocent Hostien. Abb. *ibidem numeris superius allegatis*, quæ ratio æ quæ locum sibi vindicat in casu præcedentis Ecclesiæ subjectionis inferiori, ac superiori. Deinde quod Textus loquitur de nova erectione in Cathedrali, & sic in casu in quo nullus erat allegabilis defectus intentionis concedentis adversus privilegium: quod secus est (ut præfertur) in casu Cathedralitatis tempore Concessionis ignoratæ, ac postea detectæ. Nec pariter urget, quod privilegium non subsit revocationi tamquam concessum ex causa onerosa, prævia scilicet solutione notabilis pecuniarum summæ titulo Componendæ, quia, præter quod semper recurrit defectus intentionis, qui obiici potest adversus quodcumque genus privilegii, adhuc cessat etiam titulus onerosus ex eo, quod solutio, quæ fit nomine Componendæ nunquam æquivaleret privilegii valori, ut præter allegatos in præterita decisione tradit Gonzal. *ad regulam VIII. Cancellariæ gloss. 28. n. 27.* Nec demum adversantur effrenatæ clausulæ, quod adversus privilegium dari nequeat de subreptione, & obreptione, ac defectu intentionis, quoniam hæc semper famulantur gratiæ, & cum ea evanescent, neque impediunt quo minus iudex, ubi verè defectus intentionis adest de illo cognoscat, ut firmant Dec. *conf. 199. nu. 6. Lap. allegat. 7. in fine Marefcott. variar. resolut. lib. 2. cap. 1. n. 169. Rota dec. 84. n. 10. vers. non obstat post secundum volumen consistorum Farinacii.*

9 Per casum denique sæcularizationis subsistit pariter caducatio, ac resolutio privilegii Exemptionis, quia cum ex latè firmatis in priori decisione exemptio concessa fuerit Ecclesiæ Regulari, & Monachis in ea degentibus, ex causa finali Regularis Instituti, quod in illa vigeat: cessante in ea Regularitate, cessat exemptio, juxta Text. *in cap. Abbate, ubi communiter Scribentes de verborum significat.* Rebuff. *conf. 105. vers. secundus casus cum aliis adductis in dicta decisione §. ex facto*, quibus non obstant plures in contrarium adducti, quia loquuntur, & procedunt in Exemptione concessa, vel loco, vel Ordini, vel utriusque, absque tamen peculiari contemplatione, & finali respectu ad

ipsam Regularitatem. Neque officit, imò potius favet distinctio, quam faciunt Suarez *de legibus lib. 8. cap. 30. nu. 6. & 7. Pirhing. in Decretal. lib. 5. tit. 33. section. 6. §. 1. vers. Limitatur tertio*, quod defectus causæ finalis tunc solum præstet privilegii celsationem, quando Causa deficit contrariè: Secus quando negativè, quoniam utique in hac hypothese celsasse videtur prorsus contrariè, quia nempe exemptio, quæ in statu Regularitatis videri potuit rationalis, & justa, in statu Sæcularitatis evasit irrationalis, & iniqua, tamquam subtrahens Cathedrali Ecclesiæ Episcopi Sponsam ab illius Jurisdictione, ac Visitatione, quodque plus est, non modo ipsamet Ecclesiam B. Mariæ, verum etiam ratione illarum unionis, & incorporationis, etiam alteram Cathedrali Ecclesiam S. Salvatoris.

10 Nec recurri valet ad præservativam privilegiorum, & exemptionum, contentam in Bulla sæcularizationis, quia illa statim modificata fuit, *quoad ea quæ sunt in usu, nec revocata, nec sub generali revocatione compræhensa, nec statui sæculari, & Sacris Canonibus, & constitutionibus Apostolicis, nec non Concilii Tridentini decretis adversantur.* Non attenda replicatione, quod nec Statui Sæculari, nec Sacris Canonibus, & Constitutionibus Apostolicis, neque Concilii Tridentini Decretis, adversa dici possit Exemptio, de qua agitur, tamquam munita privilegio Papæ, qui omnia potest supra quoscumque Canones, & Concilia. Quoniam quotiescumque Canones, & Constitutiones, atque Concilia non sunt generaliter abrogata, seu abolita semper dicuntur exemptioni resistere, licet alias eorum resistentia propter auctoritatem Papæ reddatur inefficax. Ultra quod si intellectus iste subsisteret, inanis prorsus, & supervacua fieret modificatio præfata, & contra mentem Papæ, qui per ipsam intendit reformationi; Nullum enim esset privilegium quantumvis exorbitans (quod esse non posset, nisi Apostolicum) quod non esset præservatum.

Et ita decisum fuit utraque &c.

R. P.

R. P. D. CAVALLERINO.

Æsina Emphyteusis.

Veneris 14. Martii 1692.

A R G U M E N T U M.

Bona Emphyteutica licet Ecclesiastica redacta ad instar allodialium, transire possunt, etiam ad manus mortuas.

S U M M A R I U M.

- 1 Bona emphyteutica redacta ad instar allodialium, comprehensa intelliguntur sub universali hæredis institutione.
- 2 Emphyteusis Ecclesie quibus clausulis dicatur concessa pro hæredibus quibuscumque.
- 3 Emphyteusis necessario renovanda, dicitur hæreditaria, & ad instar allodii.
- 4 Observantia longi temporis declarat naturam Emphyteusis.
- 5 Confessio partis probat naturam Emphyteusis.
- 6 Pactum in Investitura conventum, quod in alienatione Dominus debeat præferri, reddit illam liberam, & hæreditaria, & nu. 7. & 8.
- 7 Emphyteusis, quando est hæreditaria, hæredes instituti quamvis Extranei sint, præferuntur proximioribus, quibus post lineam finitam ultimi investiti vigore statuti facienda sit renovatio, quia intelligitur nulla per Emphyteutam facta dispositione.
- 8 Declaratio mulieris erronea, ex falso suppositio emanata, nec ipsi, nec aliis causam ab ea habentibus præjudicat, & nu. 11. & 12.
- 9 Bona Emphyteutica ad instar allodialium redacta possunt transire in manus mortuas.
- 10 Emphyteusis Ecclesie potest transire ad manus mortuas accedente consensu Ecclesie Domine directæ.

D E C I S I O XXVI.

Inter Venerabile Conservatorium Penitentium Civitatis Æsinæ ex Testamento hæredem trium Sororum de Galvanis, ac Fratres de Baldassinis, uti proximiores Canonico Philippo Baldassino legatario Margaritæ pariter de Galvanis ex dd. Sororibus ultimo loco defunctæ Orta controversia super renovatione Investituræ quorundam bonorum Emphyteuticorum sub directo dominio mensæ Episcopalis Æsinæ prodiit sententia Judicis de partibus favorabilis Conservatorio Penitentium, demandans easdem investire debere pro duabus ex tribus portionibus ad dictas Sorores spectantibus, quam successivè in secunda Instantia A. C. confirmavit. Causa deinde in gradu appellationis mihi commissæ, consului Dominos, An, & quibus, & pro qua rata debeat renovatio Emphyteusis. Quam hodie juxta normam præcedentium sententiarum esse concedendam favore Penitentiarum pro duabus ex tribus partibus responderunt.

1 Ratio resolutionis unice fundata fuit in qualitate hujus emphyteusis, quæ licet Ecclesiastica, cum tamen ex infra dicendis sit simpliciter hæreditaria, & bona de quibus agitur redacta ad instar allodialium, non dubitarunt Domini, quin ea comprehensa intelligerentur sub universali hæredis Institutione facta per Sorores de Galvanis ad commodum Penitentium ex Fulgin. de jure Emphyt. tit. de alienat. quest. 1. sub nu. 221. vers. quod venit declarand. Gratian. disceptat. 481. nu. 61. & seq. Niger. de laudem. tom. 1. quest. 12. art. 3. n. 93. il 2. Adde. ad Gregor. dec. 120. sub n. 14. vers. limita primo. Rota in rec. decis. 261. n. 7. & decis. 280. nu. 3. p. 1. & dec. 377. n. 3. & 4. p. 14. recent.

2 Quod autem versetur in simili emphyteusi ex pluribus resultare visum fuit. Et primò quidem ex formula investituræ, sub qua reperitur ea revocata Jacobo Galvano, & Fratribus pro ipsorum Filiis, & Nepotibus, tam masculis, quam feminis, cum clausula ad habend. in dispositivis amplissimè extensa, nimirum ad habend. tenend. & quidquid Investiti fa-

ere placuerit faciend. Quæ juncta pacto, quo Ecclesia domina directâ teneatur in causa alienationis consensum præstare, immutat naturam emphytheusis Ecclesiasticæ, illamque reddit transitoriam ad quoscumque hæredes, etiam extraneos, ut ceteris omittis fuit dictum in alia *Æsina Immissionis* 26. Junii 1682. §. *additis clausulis cor. bo. mem. Pauluccio*, & 5. Julii 1683. §. *quo verò*, & §. *segg. cor. R. P. D. meo Ursino*. In qua ex clausulis, & verbis contentis in simili Investitura (cujus formula, ut depræhenditur ex originali est eadem cum nostra) firmatum fuit hujusmodi concessiones ab Episcopo *Æsino* fieri solitas esse absolutè hæreditarias, atque ad extraneos quoscumque transmissibiles; Ac proinde non attentis auctoritatibus in contrarium relatis probarunt Domini decisiones in specie casum definièntes, ut monuit alias *Rot. cor. Buratt. decis. 87. nu. 8. & 9. & dec. 721. nu. 5. par. 2. recent.*

3 Uterius natura hujus emphytheusis non minus clare declaratur à Brevi san. mem. Urbani VIII. per extensum relato in *Summario Baldassinorum num. 1.* In illo enim prævia narratione (quod major pars bonorum in Diocesi *Æsina* existentium, licet non sint verè emphyteutica, attamen renovari, ac etiam denuò concedi solent) expressè cavetur, quod perpetuis futuris temporibus Ecclesia illorum domina directâ, nullatenus pro se retinere valeat. Cum igitur bona controversa nunquam sub directum dominium redire possint, necessario sequitur, quod intelligi debeant ad instar allodialium effecta; Ut in terminis similium bonorum Abbatie Nonantulanæ, & Farfen. ac Diocesis Mantuanæ, & Ravennaten. tradit Cardin. de Luca de *Emphyt. disc. 3. n. 23. usque ad finem*, & *disc. 9. num. 10. Rota decis. 1221. nu. 1. & segg. coram Penia*, & *decis. 87. n. 1. & segg. coram Buratt. & decis. 196. nu. 6. coram Cels. & decis. 122. nu. 2. & 3. coram Priolo*, & in *recent. decis. 377. nu. 4. part. 14.* Atque hæc interpretatio recepta pariter fuit per *Rot. in d. Æsina Immissionis coram Pauluccio §. & firmat Breve*, & *coram Ursino §. eoque magis.*

4 Tertio loco affertur observantia cen-

tum, & ultra Annorum. Abanno enim 1547. usque in præsentem diem hujusmodi emphytheusis liberè semper transivit in extraneos, habitaque ab omnibus pro simpliciter hæreditaria, ut in *Summ. Pœnitentium à nu. 13. usq. 17.* Quæ quidem observantia adeò longæva plurium confert ad naturam illius declarand. Marefcott. *var. resol. lib. 1. cap. 13. nu. 9. & seq. 4.* Mar. Antonin. *in lib. 1. resolut. 21. n. 15.* Card. de Luca de *Emphyt. disc. 28. §. final. Rot. cor. Cavaler. dec. 556. nu. 3. & coram Priolo dec. 218. nu. 5.*

5 Potissimè quia tam Canonicus Philippus, quam ipsi Baldassini hæc bona uti hæreditaria agnoverunt, permittendo etiam illa à Creditore subhastari *disc. Summ. nu. 19. litt. A. B.* Quo facto utpotè præferente confessionem partis, nulla datur efficacior probatio Rota in *disc. Æsina Emphytheusis 26. Junii 1682. §. Ideoque agnovit coram bon. mem. Pauluccio.*

6 Quarto demum id ipsum suadet aliud pactum in Investitura appositum, in quo cavetur, quod volente emphyteuta bona sibi concessa alienare, teneatur in Domino denunciare, ut si ipse infra quindecim dies à tempore petiti consensus declarasset se velle præferri pro eod. pretio, pactis, & conditionibus semper foret præferendus; ut in *disc. Summ. nu. 11. & 12.* Ex hoc autem pacto immutari naturam emphytheusis Ecclesiasticæ, & liberam censi concessam facultatem alienandi salva dicta Prælatione dixit Rota *dec. 294. nu. 6. & 7. p. 2. & dec. 26. nu. 6. part. 3. recent. & dec. 218. nu. 3. coram Priolo.*

7 Ex quibus resultare DD. existimaverunt claram concessionem ad favorem etiam extraneorum transitoriam, non obstantibus iis, quæ longo calamo fuerunt per Informantes pro Baldassinis deducta, præsertim inefficacia prædictæ clausulæ ad habendum, ac alterius cujuscumque attributæ facultatis alienandi, asserentes istam licet ampliissimam remansisse restrictam, & inoderatam ab alia clausula durante Investitura, quæ pariter in dispositivis contenta pariformiter operari deberet Rota *dec. 74. num. 8. & 9. part. 6. rec.*

8 Siquidem ad removendam instan-

ta-

taneam contrahentium correctionem obiectum evitari potest, intelligendo istam potius fuisse appositam in gratiam domini directi, ne bona eo irrequisito alienarentur, quam pro restringenda facultate alienandi investitis jam liberè concessa; quæ alioquin resultabat, vel ex clausulis amplissimè extensis, ac peculiari pacto quod semper Dominus consentire teneretur alienationi, vel ex Breve sanct. mem. Urbani VIII. ab observantia successivè declarato, vel demum ex pacto Prædationis superius examinato; Quibus omnibus simul junctis, aut prædicta clausula non relevat, ut ex decis. 1221. n. 1. & seqq. cor. Pœnia confirmata cor. Buratt. dec. 87. Aut sub silentio prætermitti potest tanquam inefficax, ut servatum fuit in sæpè dicta Æsina Immissio- nis coram Pauluccio, & coram Ursino.

Minus relevat, quod juxta formam dicti Brevis San. Mem. Urbani VIII. bona in Diœcesi Æsina existentia licet redacta ad instar allodialium, sint tamen renovanda proximioribus per lineam finitam ultimi Investiti.

8 Quandoquidem pro responsione advertebatur, quod cum agatur de Emphyteusi hæreditaria, favor proximorum allegari posset nulla facta dispositione per ultimum Investitum, quo casu in exclusionem domini directi proximior esset investiendus. Secus autem in nostra hypothefi, in qua habemus hæredis institutionem; Quia tunc verius est, quod hæredes instituti, quamvis sint penitus extranei præferantur proximioribus Fulgin. de jur. Emphyt. tit. de renovat. quest. 1. n. 37. & seq. Marefcott. varior. resolut. lib. 1. cap. 3. n. 26. Gabriel. de Jur. Emphyteuf. conclus. 1. n. 18. Rot. coram Seraphin. dec. 610. n. 10. & coram Cels. dec. 192. n. 6. & 7. & in recent. dec. 319. n. 1. & seqq. part. 5. &c.

9 Nec quidquam turbat declaratio in Codicillis facta à Margarita, quod nimirum Francisca, & Maria illius sorores prædefunctæ in earum testamentis nunquam intellexerint de controversiis bonis disponere, sed voluerint ea pertinere ad quos de jure subdens ex se Codicillatrix, quod cum esset proximior Consanguineus Canonicus Philippus Baldassinus, eidem illa omnia pleno Jure relinquebat, ut latius

in Summa Baldassinorum nu. 4. quo proposito iidem Baldassini tanquam hæredes prædefuncti Canonici prætendunt jure hæreditario illius, eis in omnem casum esse debita præfata bona Emphyteutica vigore enunciati codicilli.

10 Quoniam prædicta declaratio, quæ undequaque insubsistens detegitur, tanquam ex erronea Causa, & falso supposito emanata, nec præjudicat Margaritæ declaranti, nec Penitentibus, quæ ab ea causam habent l. finali ff. de hered. instit. Rota coram Merlin. dec. 545. num. 10. & in recentior. dec. 68. n. 16. par. 15. & decis. 735. n. 23. & seqq. part. 18. & dec. 346. nu. 10. & seqq. & n. 17. par. 19.

11 Error in facto probatur ex duplici circumstantia. Quarum prima resultat ex testamentis earundem sororum Margaritæ relatis in Summarium Penitentium nu. 1. & 2. In quibus oculariter apparet dispositio ab eis facta de Domo Emphyteutica relinquendo illius usumfructum Canonico Baldassino, proprietatem verò Penitentibus. Altera verò suadet ex nominatione in hæredem fiduciarium per dd. sorores fact. Episcopo Æsino casu, quo Penitentes non essent capaces succedendi in earum bonis; Quamobrem cum dubitatio verificari non posset, nisi in Emphyteuticis, consequens est quod de illis præcisè Testatrices intellexerint l. 4. §. toties ff. de damn. infect. Rota decis. 463. nu. 17. part. 14. recent.

12 Accedente præsertim quod Margarita ultra erroneitatem facti, erravit etiam in Jure, autumando quod prædicta Bona Emphyteutica spectarent ad Canonicum Baldassinum uti proximiorum, quod tamen ex jam deductis constat non subsistere; Undè sequitur, quod eo facilius illius declaratio sit rejicienda, & solummodo attendendum, id quod in Jure procedit Rota coram Celfo dec. 411. nu. 17. dec. 10. nu. 23. & seqq. par. 15. & dec. 204. nu. 4. par. 18. & dec. 43. nu. 4. part. 19. recent.

13 Quibus ita firmatis non relevant objecta Penitentium incapacitas retinendi bona controversa, tanquam manus mortuas: Vel quia posito, quod firmus in bonis ad instar allodialium redactis bene illa alienari, & retineri possunt etiam per

Ec-

Ecclesiam, & quamcumque aliam manum mortuam ex Juribus in primo §. allegatis, quibus addi potest Rota dec. 65. nu. 7. & 8. part. 17. recent. Vel quia intercedente consensu domini directi hæc exceptio tamquam de Jure tertii ad præsens non est allegabilis, Rota coram Buratt. dec. 394. nu. 6. & dec. 65. nu. 11. part. 17. & dec. 593. nu. 9. par. 18. recent.

Et ita omiſſis aliis levioribus ponderis objectis responſum fuit utraque, parte &c.

R. P. D. P I O.

Leodien. Parochialis.

Veneris 4. Julii 1692.

ARGUMENTUM.

Regulares retinere non poſſunt in titulum Beneficium Parochiale.

SUMMARIUM.

- 1 Litteræ Apoſtolicæ ex qua debent poſtquam fuerunt juſtificatæ.
- 2 Canonici Regulares de jure communi poſſunt præfici regimini Parochialium.
- 3 Canonici Regulares quicumque ſint jure novo ſine Indulto Apoſtolicæ, non poſſunt provideri de Eccleſiis Parochialibus, ibi.
- 3 Decreta Sac. Congreg. ſunt reverenter amplectenda.

DECISIO XXVII.

1 **O** B incapacitatem Chriſtiani Bleis Canonici Regularis Ordinis S. Auguſtini ab Archipreſbytero Aquisgranen. proviſi de Eccleſia Parochiali Sancti Petri ejuſdem Oppidi Henricus Scholla è Sede Apoſtolicæ gratiam collationis præfata Parochialis reportavit, expeditiſque ſubinde litteris ſolitis; ab Executore in eis deputato ſententiam immiſſionis obtinuit, a qua ad provocationem Chriſtiani cauſa ad Rotam devoluta, cum clauſula -- *Parito litteris arbitrio*: Dubitavi de more in hodierna audientia, An intret

arbitrium pro illarum executionis retardatione, & negativè fuit reſolutum, quia cum in omnibus viſæ fuerint juſtificatæ, debita executione fraudari non debent, ita edocente Textu in cap. ſi Capitulo de conſeſ. Præbend. in 6.

2 Neque fundamentum gratiæ ab Henrico impetratæ, quod ſuper incapacitate Chriſtiani conſtituitur, meretur in dubium revocari, licet enim Innocentius Tertius adverſus Lateranenſis Concilii Sanctionem, vetantis Monachos Eccleſiarum Parochialium regimini præponi poſſe, indulſerit Canoniciſ Regularibus, tamquam laxiori regulæ inſervientibus, ut curam animarum regere valerent, eodemque retinendi Parochiales Eccleſias capaces effecerit per Decretum inſertum in cap. Quod Dei timore §. licet, de Stat. Monac. Attamen ideis etiam cum licentia Generalis abſque ſpeciali Sedis Apoſtolicæ Indulto hodie interdicitur, ex declaratione Sacræ Congregationis Concilii facta de mandato Sa. Mem. Gregorii XIII. quemadmodum uno ore referunt Nicol. in Floſcul. ver. Regulares n. 25. Sanchez ad præcept. Decalog. tom. 2. lib. 7. cap. 29. n. 71. Quarant. in Sum. Bullar. ver. Canonici Regularis, Gavant. in manual. Episcop. verb. Canonici Regulares, Corrad. in prax. diſpen. lib. 2. cap. 1. nu. 18. verſ. Et ego vero Barboſ. in collect. ad Concil. ſeſſ. 14. de reſormat. cap. 11. nu. 5. & ſeq. & ad d. cap. Quod Dei timorem n. 3. & de Jure Eccleſ. lib. 3. cap. 4. nu. 79. verſ. Quare hodie, ubi allegat aliam reſolutionem Sacræ Congregationis Episcop. & Regular. quam etiam advertit Tondut. quæſt. Benef. tom. 1. cap. 80. per tot. & ſignanter nu. 14. & 15. Marant. reſponſ. Jur. tom. 4. cap. 89. num. 35. & ſeq. Card. de Luca de donat. diſc. 25. nu. 6.

3 Quia imò cum in vim ſpecialis auctoritatis à S. M. Clemente X. attributæ idem ſub die 17. Martii 1671. cenſuerit Sac. Congregat. Episcop. & Regularium, ut conſtitit ex exhibitione Decreti, removeatur inde quælibet quæſtio, quia cum dictæ Sacræ Congregationis Decretum per viam univerſalis legis emanaverit, & publicè in conſuetis Urbis locis affixum omnibus innotuerit, præciſè ligat, præterquod ubi etiam pro ſimplici ipſius Sac. Con-

Congregationis resolutione esset habendum, semper tamen reverenter deberet amplecti juxta laudabilem, atque incunctum nostri Tribunalis morem, de quo testatur Celf. decis. 161. num. fin. & alibi frequentissimè.

Et ita conclusum, Henrico tantum informanti &c.

E ADEM CORAM EODEM

Veneris 6. Martii 1693.

S U M M A R I U M.

1 Clerici Regulares Ordinis sancti Augustini, sunt incapaces Parochialium.

Decreta Sac. Congr. Concilii indefinitè, & universaliter loquentes, comprehendunt Regulares, tam Italiae, quam Germaniae. ibi.

D E C I S I O XXVIII.

1 I N sequelam decisionis à me editæ sub die 4. Julii præteriti firmatis, non intrare arbitrium pro retardatione litterarum Apostolicarum ad favorem Henrici expeditarum hodie DD. responderunt esse persistendum in resolutis, ex quo eadem litteræ iterum in omnibus fuerunt visæ justificatæ, & præcipuè quoad incapacitatem Christiani ad Parochialem controversam utpotè Clerici Regularis Ordinis sancti Augustini, quemadmodum per apertissimam declarationem Sac. Congregationis Concilii, & per plura jura latè probatum habetur præfata decisione Causæ sub S. neque fundamentum, usque ad finem, quod decretum cum indefinitè, & universaliter loquatur, & per viam legis emanaverit, utique æquè comprehendit Canonicos Lateranenses Italiae ac illos in Germania degentes.

Nil profecto relevante asserta observantia alias in oppositum adducta, cum eadem adhuc per legitimam documenta, ut juris esset probata non extiterit, imò tantum abest quod justificari queat, ut potius contrarium convincatur ex attestacione Reverendissimi Episcopi Hierapolita-

ni Suffraganci Colonien. ex qua patet, quod juxta Constitutiones Diocesanas Archiepiscopatus Colonien. prohibetur Canonici Regulares absque Apostolicæ Sedis dispensatione Animarum Curæ præesse, quodque post ultimum Synodum Diocesanam, qui sæcularium Parochialium gubernio aderant præpositi, remoti ab hoc regimine fuerunt, atque ad propria Monasteria remissi, ut latius in prædicta attestacione exhibita Summario Henrici informantis numero unico.

Et ita Christiano etiam in hac propositione comparere recusante resolutum fuit &c.

R. P. D. M O L I N E S.

Hortana Parochialis.

Lunæ 4. Maii 1693.

A R G U M E N T U M.

Approbatus in concursu ab Examinatoribus de facto in Synodo deputatis, (licet nulliter) & à Sede Apostolica de Parochiali provifus, ex quo expressit fuisse examinatum ab Examinatoribus Synodalibus, validè dicitur provifus, si sine dolo hoc expressit.

S U M M A R I U M.

- 1 Concursus Parochialium coram Examinatoribus non Synodalibus est nullus.
- 2 Electio Examinatorum facta in Synodo sub nomine Officii, vel Dignitatis est nulla.
- 3 Electio Vicarii Generalis in Examinatorem cum adjuncto pro tempore vel Superioris Conventus, qui sit Magister, seu Lector Theologiae, dicitur valida.
- 4 Approbatus in concursu ab Examinatoribus nulliter in Synodo electis, si obtinuit à Dataria Apostolica de Parochiali provifus facta expressione, se fuisse examinatum ab Examinatoribus Synodalibus sine dolo & cum

Et cum probabili credulitate, dicitur validè provifus attentè claufula fivè præmiſſo, fivè alio &c.

5 Adverificandam narrativam, quem fuiſſe examinatum ab Examinatoribus Synodalibus, ſufficit hos fuiſſe deputatos in Synodo, quamvis nulliter.

DECISIO XXIX.

Indiſto per Epifcopum Hortanum concuſu ſuper parochiali Eccleſia Sanctiſſimi Salvatoris Oppidi Baſſanelli vacata per Obitum Petri Coraſiæ, in eo, ut magis dignus, & idoneus ad dictam curam regendam renunciatus fuit Petrus Paulus Celeftinus, qui attento quod vacatio contigerat in menſe Februarii Apoſtolicæ Sedi reſervato, obtinuit munitus atteſtatione d. Ordinarii litteras Apoſtolicas collationis in forma gratioſa, quarum vigore Parochialis profeſſionem adeptus fuit. Cùm autem Felix Marianus approbatus etiam ipſe in eodem concuſu impetraſſet ſucceſſivè d. Parochialem, narrando quod proviſio in perſonam d. Petri Pauli nulla, & invalida exiſtat, quia forma Concilii Tridentini ſeſſ. 24. de Reformat. cap. 18. obſervata non fuerit, hinc delata controverſia inter Proviſos Apoſtolicos coram A. C. Tomato, iſte tulit ſententiam quia declaravit, litteras Apoſtolicas Felicis Mariani non eſſe exequendas, à qua appellationis cauſa mihi commiſſa, dedi dubium, an litteræ Apoſtolicæ d. Mariani ſint exequendæ? cui DD. negativè reſponderunt. Dedit ſolutioni motivum validitas præcedentis gratiæ obtentæ à d. Petro Paulo Celeftino cujus vigore fuit conſumpta vacatio, itaut non eſſet locus ulteriori proviſioni, & conſequenter poſtrema impetratio à Mariano obtenta locum ſibi vindicare nequit.

1. Nec adverſus gratiam Celeftini meretur adduci nullitas concuſus, ob non ſervatam formam Concilii Tridentini in diſt. cap. 18. circa electionem Examinatorum, in quo diſponitur, quod ſingulis annis ab Epifcopo, fivè ejus Vicario in Synodo Diœceſana eligantur Examinatores ad minus ſex, ex quibus tres eligat

Monacelli Form. Pars II.

Epifcopus pro concuſu perficiendo in cauſa vacationis Parochialis, quæ ſervata non fuiſſe in præſenti cauſa, expoſuit Marianus in ſua impetratione, & probare ſatagebat, ex quo ultima Synodus Hortana celebrata fuit anno 1667. Ideoque Examinatores, qui intervenerunt in d. concuſu, non poſſent dici Synodales cum non fuerint deputati in Synodo celebrata quolibet anno, & licet ex d. Synodo anni 1667. ſuper eſſent duo, qui intervenerunt in controverſo concuſu, nempe Dominicus Scaffola & Petrus Antonius Caſtra, hos non ſufficere pro illius validitate, vel quia ad minus tres requirantur, vel quia quando, elapſo anno ex ſex deputatis aliqui præcedunt, omnium expirat deputatio, & alios duos, qui interfuerunt, ſcilicet P. M. Franciſcus Varano, & Franciſcus Palea Vicarius Generalis non poſſent dici Examinatores Synodales, cum fuerint deputati in Synodo, ſub nomine Dignitatis vel Officii.

2. Etenim quidquid ſit, an forma Concilii Trident. in d. cap. 18. adimpleta dicatur; quoties in Synodo deputantur Examinatores ſub nomine Officii, vel Dignitatis, quod fieri non poſſe pluries declarafſe Sac. Congr. Conc. adducebantur Scribentes pro Mariano, & Garz. de Benefic. par. 9. cap. 2. à num. 134. cum pluribus ſeqq. Maſſob. in prax. habend. concur. requiſit. 11. dub. 3. num. 20. in ſin. & num. 5. Barboſ. ad Concil. Trident. d. cap. 18. num. 86. idem de offic. & poteſt. Paroch. par. 1. cap. 2. n. 56. in ſin. & in collect. 341. num. 6. Caſtopalao oper. moral. tit. 2. tract. 13. de Benef. diſp. 3. punct. 3. §. 3. num. 8. Thomas Tambur. de Cenſur. lib. 10. cap. 3. §. 2. num. 1. & ſeqq. & dixit Rot. in Toletana Parochialis coram Arigon. 10. Maii 1596. relat. per Garz. d. cap. 2. num. 341. & nuper declaravit Sac. Congregat. Concilii in Syontina Concufus 14. Februarii currentis Anni.

3. Prout omiſſio etiam, an idem procedat quando ut in cauſa, deputatio in Synodo non fuit ſimpliciter in perſonam Vicarii, ſed cum adjuncto illo *pro tempore*, ut cum alia circumſtantia reſpectu Superiorum Regularium, quod nempe ſint Magiſtri, ſeu Lectores Sac. Theologiæ, & aliquando eam legerint, quo

E e cauſa

casu personas prædictas reputandas esse pro Examinatoribus Synodalibus legitime deputatis, ex quo tunc ista electio facta per Synodum non respiciat personas incertas de incertis, & cum omnimoda incertitudine qualitatum à Concilio requisitarum, sed personas incertas de certis cum certitudine, & concludente qualitates scientiæ, & idoneitatis requisitas ab eodem Concilio, ut in Vicario Generali pro tempore, & in Superioribus Conventuum Magistris, seu Lectoribus Sac. Theologiæ, qui aliquando eam legerint valde esse deputatos defendunt Gavant. *in prax. Synod. Diœcesan. par. 1. cap. 31. de Examinatoribus §. 5. versic. fortasse valeret, & par. 4. cap. 9. num. 16. in fin. Tancred. de Religion. tract. 2. lib. 4. disp. 8. quest. 12. Diana oper. moral. tom. 3. tract. 3. resol. 96. per totum, & in Summa verb. Examinare, Vilalobos in Summ. Theolog. & mor. tract. 8. post difficultat. 5. de Examinatorib. Synodalibus num. 3. med. Urtad. resol. mor. tract. 12. resol. 5. num. 65. de Examinatorib. Synodalib.*

4. Quæ omnia DD. non necessaria examinanda in præsentis casu censuerunt, cum pro substinenda gratia Celestini, qui exposuit se esse examinatum ab Examinatoribus Synodalibus sufficiat, quod ad talem expressionem devenerit absque dolo, & fraude, & cum probabili credulitate, & communi opinione reputante eos, qui illum examinerunt esse Examinatores Synodales comprobata, nedum ex generali observantia plurium Diœcesum; verum etiam particulari hujus Diœcesis, quibus concurrentibus, & juncta clausula sive *Premisso*, sive *alio quovis &c.* substinetur gratia Celestini, quamvis dubitaretur de validitate Concursus, cum per hanc clausulam censeatur Papam providere voluisse, etiam in casu nullitatis Concursus, cum per illa comprehendat quemlibet alium vacandi modum ultra expressum, excluso tamen dolo, & data justa credulitate, & communi reputatione, ut dictum est, quæ facit Jus leg. *Barbarius ff. de Offic. Prætor. ut in similibus tenet Parisius de Resignat. lib. 8. quæst. 7. num. 137. Genuen. in prax. cap. 109. §. Declaratur quinto, Lotter. de re Beneficiaria*

lib. 3. quest. 8. num. 68. cum seqq. Faber. in eodem lib. 5. tit. 2. definit. 4. Rota decis. 5. in fine de Præben. coram Cassadoro, & in Pampilonen. Parochialis 29. Aprilis 1591. relat. per Guarz. de Benefic. par. 9. cap. 2. num. 87. in fine, & in Hipporifien. Canon. catus, & Præben. 22. Octobr. 1584. coram Orano, & conferunt deducta in Eugubina Canon. catus 10. Martii 1690. cor. Reverend. Hispaniarum Nuncio.

5. Absque eo quod opponi valeat, quod ut operetur clausula, sive præmissio, sive alio quovis modo necesse sit, narrativam, in qua cadit controversia, verificare factem de facto ex deductis in *decis. 732. num. 4. ad 6. coram Ubaldo, & decis. 561. num. 34. coram Bichio*, quia pro parte Celestini justificantur, eos, qui ipsum examinerunt in concursu, fuisse de facto deputatos Examinatores in Synodo, & uti Examinatores Synodales publice haberi quod sufficit pro verificanda narrativa de facto *dict. decis. 732. num. 6. coram Ubaldo, & dict. decis. 561. num. 30. coram Bichio*, an autem deputatio istorum sit ritè, & legitime facta dependet a Jure, quod nihil habet agere cum justificatione narrativa de facto, & casus *decis. 732. coram Ubaldo*, est longè diversus à præsentis, dum ibi non omnes Examinatores, qui intervenerunt examini fuerunt deputati in Synodo, sed aliqui electi per Ordinarium extra Synodum, in quibus etiam terminis loquitur *decis. 561. coram Bichio, & decis. 476. coram Buratto*, neque de facto poterat verificari narrativa, quod Examen esset celebratum per Examinatores Synodales deputatos in Synodo.

Et ita utraque &c.

R. P. D. P R I O L O .

Romana Pensionis.
Lunè 15. Martii 1694.

A R G U M E N T U M .

Congrua scutorum centum à Concilio Tridentin. Rectoribus Parochialium reservata, intelligitur de moneta illius regio.

regionis in qua Ecclesia Parochialis existit. Decreta Sacræ Congreg. Concilii habent vim legis Conciliaris.

S U M M A R I U M.

1. Clausula dummodo centum Ducati pro Rectore remaneant intelligitur de scutis monetæ currentis.
- Valor congruæ Parochorum determinatur secundum morem Regionis in qua Ecclesia Parochialis existit, ibi.
2. Lex particularis non subjacet dispositioni legis generalis.
3. Onus Pensionis nullum infert prejudicium Ecclesie, neque fructuum dismembrationem importat, & num. 8. Parochus, qui consensit reservationis Pensionis supponitur contentus de congrua, ibi.
4. Concilium Tridentinum determinat quantitatem congruæ, & non valorem.
5. Sacr. Congregat. Concilii explicando sensum Concilii promulgat Decreta per modum legis, & comprehendit omnes alios casus, qui sub eadem ratione continentur.
6. Declarationes Sac. Congregat. Concilii, habent vim Decreti Concilii. Reservatio congruæ in scutis centum semper intelligitur de moneta currenti, quoties non fuerit addita illa particula auri, vel similitum, ibi.
7. Congrua assignata pro Ecclesia differt à congrua debita Rectore.
8. Expense pro oneribus, & servitio Parochis taxantur in sc. 30.
10. Sententia à qua non fuit reclamatum facit statum quoad omnes, donec sublata non remaneat.

D E C I S I O X X X.

Quæ divisim pro faciliore causæ resolutione prius examinata fuerunt, hodiè infimul unita proposui, & quoad congruam Domini steterunt in decisio com me sub die 10. Aprilis 1693. circa verò onera censuerunt illa esse detrahenda pro Summa in Sententia R. P. D. Vicegerentis specificata.

1. Resolutum quippe fuit congruam reservatam Parocho in impositione pensionis ex solita clausula — *Dummodo 100. Ducati pro Rectore remaneant* intelligendam esse de scutis monetæ currentis, & non in auro juxta generalem dispositionem Sac. Conc. Trid. *sess. 24. cap. 13. de reform.* in qua sancitum fuit, quod Parochiales Ecclesie, quarum redditus summam ducatorum 100. non excedunt secundum Communem valorem nullis pensionibus, aut reservationibus fructuum graventur; arguendo proinde à contrario sensu illas Ecclesias gravari posse, quæ talem summam excedunt, idemque etiam desumptum fuit ex particulari declaratione Sac. Congregationis Concilii, volente, quod hinc in Urbe illa scut. 100. reservata à Concilio pro congrua Parochorum intelligi debeant de scutis monetæ Juliorum ducem pro quolibet scuto. Cumque ex his duobus principiis habeamus certam quantitatem, & determinatum valorem, satis provisum videtur non minus Parochis, quam Pensionariis, neque illis ulla remanet reclamandi facultas, etiamsi in totum id, quod excedit summam præscriptam proprias Ecclesias gravatas reperiant; Ideoque in sequelam istorum decretorum apud Doctores Communis invaluit opinio valorem congruæ determinandum esse secundum morem illius regionis in qua Ecclesia Parochialis existit; Nam cum talis Congrua reservata sit pro sustentatione Parochi à loco desumenda est; in quo necessaria sunt comparanda, ut præter auctoritates in alia decisione allegatas advertunt Gom. *in regul. de valor. exprimen. fol. mibi 464. vers. nam Romæ*, Lotter. *de re benefic. lib. 1. quest. 11. num. 27.* Pirr. Corrad. *in praxi benefic. lib. 5. cap. 1. n. 35.* & Rota *cor. Greg. decis. 507. num. 6.*

2. A tali determinatione Scribentes pro Parocho in præsentis disputatione illam tantum eximere prætendebant vigore *Brevis san. mem. Paul. V.* ex quo in unionè duarum Ecclesiarum facta huic Ecclesie eidem assignata reperiantur scuta in auro, ideoque tanquam quædam lex particularis subjecta non remaneant sub dispositione legis generalis.

3. Nam etiam in præcedenti dictum
Ee 2 fue-

fuerat, quod hic non agitur de minuendis redditibus Ecclesiæ, sed tantum cedit in altercatione, an, & quæ Congrua remanere debeat pro Parocho. Quapropter in casu isto nulla est habenda ratio de dicto Breve sicut neque de illo ulla fuit facta mentio in Impositione pensionis, quia nullum Ecclesiæ inferebatur præjudicium, cum onus pensionis temporale sit, & nullam dismembrationem importet redditum Ecclesiæ assignatorum, sed tantum agitur de majori, vel minori utilitate Parocho, cui satis consultum est eum reservatione Congruæ Conciliaris, & maxime quando Parochus consensit propriam Ecclesiam gravari, vel de illa ita gravata providere voluit, quia supponitur contentus de tali stipendio pro illius servitio.

4. Ulterius opponebatur, quod cum Concilium determinet tantum quantitatem, & non valorem, & decretum Sac. Congregationis sit valde posterius reservationis hujus pensionis, quando etiam tale decretum habendum esset pro lege, quod exadverso impugnabatur, & prætendebatur emanatum solum in eo casu, & cum illis circumstantiis. Ideoque ad omnes non esse referibile, dicendum sit Pontificem neque potuisse excogitare de tali limitatione superventa, sed potius voluisse uniformare cum Breve *Pauli V.* vel saltem noluisse præjudicare Parocho ex Jure, quod illi competebat ex propria Ecclesia exigendo Congruam in scutis centum auri.

5. Non potest enim dubitari, quod tale decretum Sac. Congregationis non sit generale; & afficiat omnes Parochos Urbis non habentes aliquam particularem clausulam in suis provisionibus, quia Sac. Congregatio illud pronuntiavit per modum legis compræhendendo omnes Parochos, dum non reflectendo ad casum particularem, de quo tunc agebatur, sed explicando sensum ipsius dispositionis Conciliaris voluit, quod illa *verba ducati 100. de quibus in cap. 13. sess. 24. de reform. in Urbe intelligi deberent de scutis 100. monetæ Romanæ, & ad ratione Juliorum decem pro scuto summ. Parochi num. 4.* Talis autem est vis legum, quæ licet unum casum determinent quando tamen generalibus verbis concepta sunt, etiam omnes

alios casus compræhendunt, qui sub eadem ratione continentur: cum ista sit anima legis, & non casus propter quem orta est per Text. in leg. *his solis Cod. de revocat. donat. & leg. illud Cod. de sacrosanct. Eccl. Bald. conf. 433. num. 6. lib. 3. Paris. conf. 23. num. 25. cum seqq. lib. 3. Gonzal. ad regul. Cancellar. §. 7. prog. num. 104. cum seqq. & Rot. cor. Carillo dec. 51. num. 15.*

6. Cum autem tale decretum nihil aliud faciat, quam declarare quomodo intelligenda sit Congrua per Concilium assignata, ut præferunt verba decreti superius adnotata: idem est, ac si usque ab initio Partes in eodem Concilio illam declarassent adnotata per Sarnen. *super Regulis de jur. quest. non tollen. quest. 13. num. 6. cum seqq. Rot. cor. Caputaquen dec. 27. n. 1. & seq. par. 3. & in puncto Fagnan. in cap. quoniam num. 42. & seqq. de confit.* Dunque Summus Pontifex in positione reservaverit tantum scuta 100. pro Rectore, dicendum est se uniformasse cum dispositione Juris Conciliaris maxime quando talis stylus Dataris, quod scilicet si in reservatione Congruæ non fuerunt addita illa particula *auro, vel similibus*, semper dicta scuta 100. intelligitur de moneta currenti, ut satis justificatum fuit in alia præcedenti decisione.

7. Nec dici potest, quod Congrua assignata pro Ecclesia eadem esse debeat etiam pro Parocho, quia si regulariter Congrua est portio debita ex fructibus Ecclesiæ pro sustentatione rectoris, non solum est quid diversum à redditibus Ecclesiæ, sed etiam minus importare debet, cum sit tantum portio, ideoque clarè convincitur, quod non debet esse uniformis, tam Congrua Ecclesiæ, quam Parochi.

8. Neque destruit horum observantiam in allegata decisione jam comprobata, ex quo Magnus Perneus controversiæ pensionis impositor statim reclamavit, alii non remanebant scuta 100. in auro, quia dicta reclamatio non fuit facta contra Pensionarium, sed adversus Ecclesiam SS. Laurentii & Damasi, attenda diminutione reportata in Congrua Ecclesiæ assignata, & eum hac Instantia bene conciliantur omnia superius deducta, nam pro Congrua Ecclesiæ, attendendum est Breve

Breve *Pauli Quinti*, neque illa potest minui, nisi facta de tali indulto speciali mentione, & Jure merito reclamavit Perneus, sed non inde inferri potest nullitas Pensionis, quia hujus impositio importat majorem, vel minorem utilitatem Rectoris non autem Ecclesiæ, & sic independenter à dicto Breve *Pauli Quinti*, sed juxtà decretum Concilii, & declarationem Congregationis venit examinari.

9. Quo vero ad onera detrahenda plura hinc inde deducebantur: Prætendebatur enim à defensoribus Parochi pro Vicecurato esse detrahenda scuta 50. jam specialiter assignata in Breve *Clementis VIII.* nec non pro aliis expensis alia scuta 147. in totum ascendenda unà cum mercede Vicecurati usque ad summam scut. 197. ulterius à tali onere pensionis præservanda esse nonnulla legata pia. E converso autem objiciebatur pro dd. expensis non esse assignanda nisi scuta 30. prout pluries in similibus causis decreverat Sac. Rota, ut videre est apud *Burrat. 418. num. 7. cum sequentibus*, & *cor. Merlin. dec. 808. n. 10.* & novissimè in *Romana pensionis 3. Julii 1685. §. Hæc igitur summa cor. Reverendissimo Mediolanen. & legata pia uti relicta Ecclesiæ esse obnoxia eidem oneri pensionis.*

10. Verum Domini inopportuna existimarunt ea omnia, quæ adducebantur hinc inde cum adfuit sententia Vicegerentis inter Auctores colligantium prolata, in qua examinatis oneribus in scutis 40. auri, quàm etiam legatis piis in eorum institutione, & his quoque calculatis in scutis 30. similibus, his provisum fuit. Cumque illa quoad præcitata onera, & legata pia non fuerint in Rota impugnata à Perneo appellante, sed tantum reclamaverit super assignatione Congruæ in centum scutis auri, dictum est, quod adhuc subsistit, & facit statum contra omnes, donec contrariis remediis sublata non remaneat, per *Text. in l. Ingenium. ff. de stat. homin. cum aliis notatis per Ancharan. consil. 336. nu. 1. Covaruv. pract. qu. cap. 13. n. 5. vers. primum etenim. Surd. dec. 289. nu. 17. & Rota in rec. dec. 213. n. 13. & dec. 245. n. 26. p. 9. et dec. 321. n. 4. p. 10.*

Et ita utraque &c.

Monacelli Form. Pars II.

R. P. D. P I O.

Lunen. Sarzanen. Sponsalium.

Lunæ 28. Junii 1694.

ARGUMENTUM.

Sponsalia ex quibus dicantur probata, ostenditur. Ortis diffidiis Sponsalia dirimi debent.

SUMMARIUM.

- 1 Sponsalia per mutuam utriusque partis repromissionem probari debent.
- 2 Verba di stare à quello, che il Zio, e la Madre farà, non probant Sponsalia de præsentì, neque illorum contractum.
- Promissio contrahendi Sponsalia de futuro non inducit obligationem in eundem, ibi.
- Promissio Sponsalium de præsentì, non prodest cessante alterius contrahentis repromissione simultanea, ibi.
- 3 Visitationes, & conversationes non probant Sponsalium ratificationem.
- 4 Si Sponsus dicat Sponsæ, ut cui vult nubat, ad illius favorem obligatio remissa censetur.
- 5 Si inter Sponsos oriantur contumeliæ, & diffidia Sponsalia non debent exequi, sed conceditur libertas, ut cum aliis contrahere valeant.

DECISIO XXXI.

1 **M** Archinus Nicodemus prætendens priùs legitimè contraxisse Sponsalia cum Margarita Pasquinella, ut impedimento esset matrimonio contrahendo inter dictam Margaritam, & Marcum Lombardinum, Judicium instruxit coram Ordinario loci, cui sententiam super nullitate oppositionis proferre placuit, quæ postea in Curia à R. P. D. Severolo confirmata fuit, unde delata ad nostrum Tribunal causa appellationis, eaque mihi, subscripsi dubium: *An constet de nullitate Sponsalium, itaut liceat Margaritæ nubere cunicumque maluerit,*

E e 3 quod

quod hodiè affirmativè fuit resolutum ex defectu insufficientis probationis assertorum Sponsalium, de quibus ad hunc effectum concludenter constare debuisset, & quidem cum mutua utriusque partis re-promissione, ad hoc ut ex illis publicæ honestatis impedimentum dici posset extortum ad litteralem censuram, Text. in cap. unico §. Porrò, ibique Gloss. de Spons. impub. in 6. Sanchez de Matrimon. lib. 1. disp. 5. num. 1. Vames conf. can. conf. 526. num. 11. tom. 2. Sperell. dec. 95. num. 9. Panimoll. decis. 23. num. 4. & adnot. 1. n. 1. Rota dec. 267. n. 7. par. 18. rec. cum aliis in Gradicen. Sponsalium 21. Aprilis proximè præteriti, §. Sponsalia cor. R. P. D. meo Ursino.

2. In proposita autem facti specie mutuum istum Patrium consensum desiderari satis in aperto est; Testes siquidem adducti ad justificandum inter præfatos sponsalia intercessisse, nil aliud in substantia deponunt, quam quod Capitaneus Toninus Avunculus, & Tutor Margaritæ præsentibus Matre, ac Sorore exploraverit ipsius Margaritæ animum, quæ ad se obedientem, (ut par erat) majorum voluntati ostendendam respondit -- *Che farebbe stata à quel tanto, che il Zio, e la Madre haverebbero fatto, & trattato*, ex quibus sanè dubiis, atque generalibus Puellæ verbis, vel non deprehenditur præcisa sponsalium conclusio, integram contractus perfectionem præferens, Giurb. observat. 35. num. 1. Rot. cor. Bich. decis. 638. num. 20. sed ad summum concluditur dumtaxat consensus de contrahendo sponsalia in futurum, quæ sufficiens non reputatur ad inducendam obligationem de illis ineundis, itaut intret coactio per Sacros Canones præfinita, sicuti advertunt Spada conf. 152. n. 1. lib. 2. Sanchez ubi supra lib. 1. disp. 18. num. 13. Rota dict. decis. 267. num. 5. par. 18. recent. vel denique etiam si dicta verba operarentur veram promissionem Sponsalium de præsentibus: ad nihilum tamen essent profutura, cessante simultanea absentis Nicodemi repromissione, Summario Margaritæ num. 3. ut præter autoritates supra allegatas docent Marefcott. variar. resolut. lib. 1. cap. 28. num. 3. Card. de Luca de Matrimon. discurs. 8. num. 5. & seqq., Rota

coram Buratt. decis. 303. num. 4. & coram Zarat. decis. 208. num. 21.

3. Neque sufficientia visa sunt ea, quæ deducebantur ad arguendum saltem successivum consensum Marchini, etenim præmissis, quod non versamur in casu, quod subsequens alterius ex partibus admitti debeat ad ratificationem sponsalium per antea solemniter à Procuratoribus celebratorum; dum huc absque ex prænotatis liquet non nisi simplicem tractatum de Sponsalibus habitum fuisse, non bene tamen ex actibus à Testibus recensitis, videlicet, quod Machinus frequenter ad Margaritam ventitaret, & cum ea conversaretur, illamque publicè concomitaretur, hujusmodi successivus consensus elici potest, quoniam cum iidem attribui queant causæ amatoris servitutis juxta consuetudinem regionis inter Amalios permixtæ, non inferunt certitudinaliter ad certam sponsalium ratificationem, præsertim, quia hæc signa de eo tempore aliis Juvenibus erant communia, quia Margaritæ palam quoque obsequabantur, ut in puncto Rot. dict. decis. 267. num. 16. & 17. par. 18. recent.

4. Sed ad quid ex nimis vagis, atque æquivocis signis quænam fuerit Marchini voluntas post pertractata Sponsalia, conantur eruere, quando illius positivum dissensum habemus? Is enim ut Juvenilis animi mos esse solet; frigescente amore, nedum per triennium pro prætorum Sponsalium effectuione nunquam instetit, verum pluries apertissimam declarationem emisit à Testibus comprobata citato Summario num. 8. quod cum Margarita Matrimonium contrahere volebat, quod fit, ut data etiam veritate Sponsalium præcedentem illorum promissionem censeatur Margaritæ remississe, adeout propterea eadem in posterum cuicumque maluerit nubere valeat, per ea, quæ tradunt Sanchez de Matrim. lib. 1. disp. 52. num. 4. Pont. eodem tractat. lib. 12. cap. 9. & 14. utrobique num. 1. Rota coram Zarat. decis. 108. num. 22. & in rec. decis. 185. num. 7. & 8. par. 14. cui claro dissensui non adversatur vertentis litis sustentatio, tum quia (ut inquitur dicti Testes, Summario num. 8.) sis non fit

fit à Marchino, sed à Matre Margaritæ erga illum propensa; Tùm, & quia post factam ab illo prædictam animi declarationem, eamque à Margarita acceptatam, res non est amplius integra, sed semel nolitam dissolutionem omnino pati compellitur, ut notabiliter *Surd. conf. 364. num. 27. & sequentibus.*

5. Cæterum si ulla etiam superesset difficultas, cum inter Margaritam, & Marchinum supervenerint animi turbationis, & dissidia, non quidem illius generis, quæ juxtà vulgatum illud Terentii in *Adria*, amoris reintegrationem promittunt; sed quæ diuturni temporis oblivione obrui nequeunt in muliere, in qua scissa semel concordia, amplius non coalescit, dum Marchinus Margaritam conviciis vehementer laceffivit, illiusque crines divellere, & ventilia è capite, ac corallia è collo ausus fuit per vim eripere, atque per contemptum humi dejicere *dict. Summario num. 10.* ex his contumeliosissimis actibus publicè, & violenter initis, adeò exacerbatum Virginis odium in Marchinum fuscitatum fuisse existimandum est, ut æquissimo jure nè ex connubiali societate, mali exitus sequantur, fit locus libertati, quam hisce, vel similibus concurrentibus circumstantiis, etiam in casu, quo revera Sponsalia intercesserint zelo bono, Ecclesia mater benignè concedere solet, ut testatur *Rota coram Coccino dec. 437. num. 4. & 7. & decis. 889. coram Cels. decis. 374. & in recent. decis. 19. par. 10. & dec. 185. & 242. num. 13. par. 14. cum aliis per Addend. ad Pamphil. dec. 96. num. 10. & in dicta Gadicen. Sponsalium cor. R. P. D. meo Ursino S. finali.*
Et ità utraque &c.

R. P. D. EMERIX DECANO.

Turritana Elemosynarum, seu legatorum. Lunæ 10. Januarii 1695.

ARGUMENTUM.

Quæ legata perpetua recipere, & retinere possint Fratres Minores de Observantia Ord. S. Francisci, luculenter differitur.

SUMMARIUM.

- 1 *Fratres Minores S. Francisci possunt recipere, & retinere legata relicta vini pro Sacrificiis, frumenti pro hostis, pecuniæ pro luminaribus, & pro Oleo lampadarum.*
Syndicus Apostolicus Fratrum Minorum potest petere legata, quæ collata sunt ad usum Ecclesia ipsorum, ibi.
- 2 *Legatum pro Sydonibus infirmorum relictum Fratribus Minoribus debetur officio Judicis, non jure actionis.*
Redditus annui inter stabilia computantur.
Legata perpetua cum onere Missarum nec petere, nec retinere possunt Fratres Minores S. Francisci, sed solum recipere stipenda Missarum per modum elemosynæ manualis, vel à Judice, vel ab exequutoribus. ibi, & num. 4.
- 3 *Fratres Minores S. Franc. dum Officio Judicis, vel ab Exequutoribus spontè dantibus recipiunt elemosynas pro adimplimento legatorum, debent mittere protestationem juxta monitum D. Bonaventuræ.*
- 4 *Legata perpetua cum onere Missarum Fratribus Minoribus relicta, est in arbitrio Judicis, & Exequutorum illa, vel legatariis relinquere, vel aliis committere.*
- 5 *Expressio unius illiciti, non vitiat alium licitum.*

DECISIO XXXII.

Septem perpetua pia Legata Eminentissim. D. Card. de annua, singula sub expresso Judice Ponente Elemosynarum titulo instituit, 24. Maii 1697. Sa- cr. Con- gregat. Episcop. respondit & ordinavit in suo Testamento Confirmandum esse votum Ro- tale, & condito Anno 1645. Petrus Mo- ros de Molinos favore Ecclesiæ, five Conventus, & Fratrum Sancti Petri de Syrchis Minorum de Observantia Sancti Francisci, Primùm, Librarum 25. pro suis Exequiis quotannis cum certo Missarum numero peragendis,

quod executionem super bonis Archiepiscopo Turritano, non obstante ff. Brevi Urban. VIII. anni 1635. emanato.

Secundum, Librarum 40. pro Oleo Lampadis, quæ die, noctuque ardere deberet in Cappella majoris Jurispatronatus tuæ Familiæ. Tertium, Librarum 112. pro celebratione Missæ quotidianæ. Quartum, Census librarum 300. in sorte, cujus redditus erogandus esset in emptionem Syndonum pro Fratribus infirmis. Quintum, alterius Census in sorte Librarum 500. cum onere celebrationis Missarum qualibet Hebdomada. Sextum, Librarum 28. Et Septimum, Librarum duodecim in adimplementum Legatorum Missarum à semetipso relictorum per utrumque Parentem. Solutis autem, & satisfactis hisce Legatis, in reliquis omnibus suis Bonis instituit hæredes Filios, si quando ipsos suscepisset, & si iis non susceptis, Deum Dominum Nostrum, & Animam suam, cum ordine quod de illis erigeretur in Cathedrali Ecclesia Turritana Archidiaconatus tertia Dignitas cum Dote annuarum librarum mille, ac de eo, quod superesset, tot in eadem Ecclesia Canonicatus. Erectus fuit post ejus obitum Archidiaconatus; & ad ipsum, institutus Didacus ejus Frater, qui pro tempore, quo vixit, exactè satisfecit præfatis Legatis, sed eo defuncto, Carolus ejus successor continuare renuit in eorum satisfactione, ex capite incapacitatis Fratrum, & introducta Causa in Sacra Congregatione Episcoporum, & Regularem Decretum prodiit tenoris sequentis, *Dandas esse declarationes sæpè alias factas, videlicet Fratres Minores de Observantia non posse possidere Censum, & Bona Stabilia, posse tamen recipere per viam Eleemosynæ quidquid eis traditus per celebratione Missarum, & Anniversariorum, proin-*

*de censuit committendum, prout commisit Archiepiscopo Turritano, ut ad limites prædictarum declarationem in Causa procedat; quod deinceps approbatum, & confirmatum fuit per Breve san. me. Clementis X. ac in ejus executionem Archiepiscopus mandavit Legata pro Oleo Lampadis, & Synodonibus Infirmorum liberè solvi Syndico Apostolico Conventus, & alia pro Anniversariis, & Missis in manibus Tertii, ad effectum de iis disponendi, prout de Jure. Reclamante autem ad eandem Congregationem Carolo, placuit Eminentiss. PP. exquirere desuper Votum nostri Auditorii; Unde subscripto per me Dubio: *An, & quæ Legata debeantur? sive quæ secundum voluntatem Testatoris sint adimplenda? Eoque hodie proposito, responsum fuit, Legata deberi, & esse adimplenda juxta modum inferius exponendum.**

1. Deberi siquidem visum fuit Legatum pro Oleo lampadis, nam licet Fratres Minores ex Regula Sancti Francisci, quam profitentur & Constitutionibus san. mem. Nicolai III. & Clementis V. in cap. Exiit, & cap. Exiit de Paradiso de verb. signific. incapaces sint cuiuscunque Juris, & proprietatis, tam in communi, quam in proprio, hujusmodi tamen incapacitas procedit quoad ea, quæ concernunt utilitates, & commoda ipsorum Fratrum pro quotidiano victu, & vestitu, non autem quoad ea, quæ concernunt decorem eorum Ecclesiarum, ac certum usum Cultus Divini, ut in terminis similibus Legatorum vini pro Sacrificiis, frumenti pro hostis, pecuniæ pro luminaribus, tradunt Anchaz. in dist. Clem. Exiit de Paradiso vers. cumque annui redditus num. 13. Abb. cons. 63. num. 4. lib. 2. Pellizar. in Manual. Regular. de paupert. Frat. Minor. tract. 4. cap. 3. sect. 2. num. 103. Sanchez ad præcept. Decal. lib. 7. cap. 26. num. 42. Rodriq. quest. Regular. tom. 2. quest. 126. artic. 5. per tot. Amostaz. de caus. piis lib. 4. cap. 3. nu. 59.

nu. 59. & in puncto Legati pro Oleo lampadis, Menoch. *conf.* 1014. n. 37. Barbof. in *Jus Canonic.* tom. 4. lib. 5. *Clement. tit.* 11. num. 19. Camerell. de *Legat. lib.* 2. tit. de *portat. num.* 40. Addent. ad *Burat. dec.* 756. num. 21. *Rot. dec.* 456. n. 27. & *seqq. coram Merlino.* Hocque Legatum uti non in Fratres ipsos collatum; sed in eorum Ecclesias, quæ sunt in proprietate Ecclesiæ Romanæ, earum nomine peti poterit per Syndicum Apostolicum Pellizar. in *Manual. Regul. tom.* 1. *tract.* 4. de *Vot. Regular. cap.* 2. *sect.* 2. n. 103. 105. 110. & in *fin. Suar. tom.* 5. de *Religion. lib.* 7. *cap.* 17. num. 28. Barbof. in *Jus Canon. tom.* 4. lib. 5. *tit.* 11. n. 28. & *seqq.* Amostaz. de *caus. piis lib.* 4. c. 3. n. 78.

2. Simili modo deberi visum fuit Legatum pro Syndonibus Infirmorum: quidquid enim sit in abstracto loquendo, an Legatum Fratribus Minoribus factum pro Infirmitate sustineatur aliis affirmantibus, ut in specie Joann. de *Avan. consil.* 30. num. 5. & per tot. *Duran. de artic. restit. tit.* 1. *artic.* 11. num. 2. *Rodriq. quest. canonic.* & *Regular. tom.* 2. *quest.* 126. *art.* 4. §. *ultim.* *Dian. resolut. moral. part.* 3. *tr.* 2. *resolut.* 33. in *princ.* ut videtur fuisse de mente Rotæ *dec.* 319. num. 5. & 6. *coram Cerro,* & *Sacr. Congregationis Concilii in una Romana Donationis* relata per *Lantusch. in Theatr. Regul. verb. Legatus n. 1.* aliis autem negantibus, ut plene *Fagnan. in capit. in presentia num.* 55. usque ad 69. de *probat. Casti. Pal. tom.* 3. *tract.* 15. *disp.* 3. *punct.* 9. num. 19. *Torr. de pact. futur. success. cap.* 36. nu. 81. *Castrill. de aliment. cap.* 5. num. 29. difficultas cessat in concreto Legati, de quo agitur, quod tanquam relictum pro Syndonibus Infirmorum non pertinet ad alimoniam, seu necessariam sustentationem Fratrum, sed ad solatium, seu sublevamen, & majorem quandam ipsorum curam, quam quæ alias illis præstari posset per eorum Conventus, quod proinde ex naturâ rei, & motivo pietatis erga pauperes infirmos videtur subsistere. Et hic forsan fuit sensus Sacræ Congregationis Concilii in dicta Romana Donationis in qua agebatur de annuo legato pro pane albo ministrando Fratribus Infirmis. Pro eo autem non competit actio Syndico Apostolico, ut

suprà, nomine Ecclesiæ Romanæ, sed solum Officium Judicis, quod succedit in locum deficientis actionis, ut per *Rodriquez dicta quest.* 126. *art.* 4. §. *fin.* *Castro Pal. tom.* 3. *tract.* 15. *disp.* 3. *punct.* 9. num. 22. *vers. deinde.*

3. Quo verò ad alia pro Anniversariis, ac Missis visa fuerunt non deberi, quia repugnat Instituto Fratrum Minorum in arctissima paupertate, ac mendicitate fundato possidere redditus annuos, qui inter stabilia computantur, ut in dicta *Clementina exivi* §. *cumque annui redditus de verb. significat.* tamen si maximè relicta fuerint cum onere celebrationis Missarum, quia possunt quidem ipsi Missarum stipendia recipere per modum Eleemosynæ manualis, non autem per modum assignationis perpetuæ; nam toti debent ab incerto pendere, totique niti providentiæ Divinæ, ut in his terminis firmant *Barbosa in dicta Clementina Exivi n.* 20. & de *Jure Eccles. lib.* 3. *cap.* 27. num. 77. *Fagnan. in cap. nimis prava num.* 31. usque ad 46. de *excess. Prælat. Sanchez ad præcept. decal. lib.* 7. *cap.* 26. nu. 49. *Lezana in Summ. vers. legata relicta Regularibus num.* 21. & in *Mare Magnum Minorum num.* 121. *Amostaz. de caus. piis lib.* 4. *cap.* 3. nu. 79. *Cardin. de Luca de Regular. discurs.* 35. num. 17. *Add. ad Buratt. dec.* 756. num. 15. *Rot. dec.* 456. num. 15. *coram Merlino,* ac pluries declararunt Sac. Congregationes Concilii, Reveren. Fabricæ Sancti Petri, & particulari super ipsorummet Minorum negotiis deputata à san. mem. *Urano VIII.* ut referunt *Fagnan. in d. cap. nimis prava num.* 3. *Lantusch. in Theatr. Regular. verb. bona temporalia,* *Pignatell. consult. canon.* 26. nu. 7. & 8. *tom.* 3. *Torr. de pact. fut. success. l. 2. cap.* 36. num. 75.

4. Sed cum nihilominus legata hujusmodi adimplenda sint ex parte hæredum juxta *Text. in l. hæredes in fin. ff. de petit. hæred. ibi -- Quamvis enim stricto Jure nulla teneantur actione hæredes ad monumentum faciendum tamen Principali, seu Pontificali auctoritate compelluntur ad obsequium supremæ voluntatis, Bartol. in l. Civitatibus numer. 5. ff. de leg. 1. & in *tract. Minorit. lib.* 12. *distinct.* 7. num. 41. *Lara in l. si quis à lib.**

lib. 5. rerum num. 14. ff. de lib. agnosc. Sorb. in compend. privil. Mendic. verb. legat. in annot. ad fin. & n. 58. Cordub. in reg. cap. 6. & qu. 7. & 11. punct. 2. & 4. Roduan. de spol. Eccl. quæst. 8. nu. 47. & possit, ac debeat Judex ad id auctoritatem suam interponere, vel ex Officio, vel ad instantiam etiam cujuslibet de Populo pluribus adductis Leoncill. de priv. paup. part. 2. privil. 52. n. 5. Amostaz. de caus. piis lib. 4. cap. 3. n. 56. Non refragantibus auctoritatibus in contrarium adductis, quæ procedunt in Legatis factis sine onere, non autem in Legatis, ut hic, annexum habentibus onus celebrationis Missarum, cum non sint animæ Testatorum debitis suffragiis fraudandæ, ut declarat Amost. ubi proximè n. 74.

5. Poterunt Fratres illas recipere ab Hæredibus, seu Exequutoribus vel à Judice spontè dantibus per modum puræ, ac simplicis Eleemosynæ, ac cum ipsis satisfacere missis, aliisque oneribus injunctis à testatore, ita tamen, ut prius solemnem protestationem emittere teneantur subsignatam sigillo Conventus, & in ejus libris insinuandam, transmittendamque Hæredibus, seu Exequutoribus, quod ipsi nullum sibi jus vindicant, aut asserunt ex iisdem legatis, necnon modo non sint, sed ne videri quid possint regulæ transgressores, juxtà monitum D. Bonaventuræ relatum per Fagnan. in cap. Nimis prava num. 58. in fin. de excess. Prælat. & ita expressè sentiunt Cordub. in expos. Regul. Sancti. Francisci cap. 6. quæst. 11. punct. 4. notab. 2. Rodriq. tom. 2. qq. regul. quæst. 126. art. 4. per tot. tom. 2. & in summ. tom. 1. cap. 199. verb. Eleemosyna num. 8. Miran. in expos. dict. regul. cap. 65. diffic. 12. Vilalob. in summ. 2. part. 1. tract. 35. de vot. pauper. tit. 1. num. 36. & seqq. Sylvest. in summ. verb. Legatum 1. quæst. 3. num. 5. Pelliz. in manual. regular. tom. 2. tract. 4. de vot. regul. cap. 2. lect. 2. num. 42. & 95. Roxas de incompatib. par. 7. cap. 5. num. 54. Amost. de caus. piis l. 4. cap. 3. nu. 56. Barbof. in summ. Apostol. decis. collect. 446. num. 4. & constans, & inconcussa fuit opinio Sac. Congregationum, videlicet Sac. Congregationis Concilii super fundatione Conventus Victorix apud Fr. Joan. de Neq-

pol. in tract. de Pontif. constitut. ad Seraphic. Relig. spectan. fol. 378. Congregationis particularis Consultationibus FF. Minorum de Observantia Cismontanæ Familiæ præpositæ à san. mem. Urbano VIII. necnon Rever. Fabricæ S. Petri apud Fagnan. in sepè dicto cap. Nimis prava nu. 49. & 61. de excess. Prælat. & Congreg. Episcoporum, & Regularium, ut in resolutione edita in una Lucana anno 1677. summ. Syndici Apostolici nu. 7. litt. A.

6. Neque hoc modo offuscatur puritas regulæ, quoniam Fratres legata recipiunt, ut præfertur, non tamquam debita, sed tamquam puras, & simplices Eleemosynas, neque rursus de illis sunt omnino certi, quia semper residet in prudenti, & rationabili judicio Executorum, vel Judicis super hoc aditi perspectis circumstantiis Eleemosynarum, atque locorum pias Testatorum voluntates exequen. vel iisdem Fratribus legatariis relinquere, vel aliis committere. Immo quandoque eorum officio continebitur, ut aliis committant, si comperiant legata, seu Eleemosynas sic adauctas, ut eximant Fratres à necessitate sibi victum querendi in certa mendicitate, quemadmodum tenentur, ut constat ex traditis per Castill. de aliment. cap. 5. num. 26. vers. propterea observo Amostaz. de caus. piis lib. 4. cap. 3. num. 66.

7. Nec officit, quod in præsentī prosequutione præfatorum legatorum agat Syndicus Apostolicus, quia id urget, quoties Sydicus Apostolicus ageret tanquam Syndicus Fratrum non autem quoties, ut ex ejus instantia, & sententia Archiepiscopi pater, agit tanquam unus de populo, prout ex præmissis ipsi de Jure permittitur; nec pariter relevat, quod aliqua ex iisdem legatis præferant relictum sortium, quia ex eorum lectura liquet in legato principaliter fuisse annuum redditum, & fortes stare loco cautionis pro securiori, seu commodiori eorum satisfactione, & in omnem casum ex duobus expressis modis expressio unius illiciti non vitiat alium licitum, & à Jure non improbatum, ut concludit Abbas conf. 63. n. 7. vers. Non obstat argumentum l. 2. Denique non obstat quod instantia dirigatur ad-

adversus Archidiaconatum, vix hodie ob decrementum reddituum hæreditarium potientem dote annuarum librarum 500. itant æquitas non suadeat, quod iste qui jam erectus existit, extenuetur, ac subvertatur ad effectum sustentandi legata; quia (præter quod nullum documentum allatum fuit decrementi præfati) contrarium procedit, stante expressa voluntate, & iudicio Testatoris sub initio recensito, quod primitus persolvantur, ac satisfiant ipsi legata.

Et ita decisum fuit utraque &c.

EADEM CORAM EODEM.

Veneris 6. Aprilis 1696.

SUMMARIUM.

- 1 Legatum olei pro lampade relictum Ecclesie Fratrum Minorum debet adimpleri.
- 2 Legatum Sydonum pro infirmis, seu infirmaria Fratrum Minorum non debetur sed possunt Fratres recipere annuam præstationem per modum elemosynæ ab hærede; seu Executore spontè dantibus, facta prius solemnî protestatione, & num. 3.
- 4 Fratres Minores S. Francisci sunt incapaces legatorum perpetuorum cum onere Missarum.
- 5 Fratres Minores S. Francisci non possunt quidquam habere in proprietate, nec instare coram Iudice pro executione legatorum.
Non possunt Fratres Minores neque per se, neque per Syndicum Apostolicum etiam agentem tamquam unus de populo, nec extrajudicialiter, molestare hæredem, aut executorem, ut sibi Missarum celebrationem committant, ibi.
- 6 Legata perpetua cum onere Missarum relictæ Fratribus Minoribus incapibus, sunt ab hæredibus, & Executoribus alio meliori modo adimplenda.
Ordinarius uti Executor omnium piarum dispositionum, curare debet ut legata Missarum Fratribus Mi-

noribus incapibus relictæ, vel per eosdem, aut per alios adimpleantur, ibi.

- 7 Legata relictæ Fratribus Minoribus adfruendum, possidendum, aut locandum corrumpunt, & caducantur ad commodum hæredis.

Legata relictæ Fratribus Minorum cum onere celebrationis Missarum, remanent nulla quoad ipsos, sed onus adimpleri debet ex parte hæredis, vel Executoris, ibi.

- 8 Legata cum onere Missarum relictæ Fratribus Minoribus, devolvuntur ad Fabricam S. Petri juxta modum præscriptum in Decreto Sacr. Congr. ab Urbano VIII. deputatæ.

DECISIO XXXIII.

1. **D**omini, re iterum sedulo, ac mature discussa, steterunt in decisio sub die 10. Januarii 1695. juxta modum inferius exprimendum; Retenta siquidem divisione Legatorum, de quibus agitur in tres species, quoad illud pro Oleo Lampadis retinendæ in Ecclesia ante Cappellam de Jurepatronatus Testatoris, rursus censuerunt deberi, & esse adimplendum, quia non concernit commoditates, aut quotidianum Victum & vestitum ipsorum Fratrum, sed tantum usum Cultus Divini, & majus Ecclesie ornamentum, ac decorem, ut præter allegatos in præterita decisione in terminis similis legati tradunt Ventrigl. in prax. part. 2. adnot. 28. §. 2. nu. 17. Portell. in duab. Regular. verb. Legatum sub num. 3. Cucch. institut. Canon. lib. 3. titul. 1. num. 36. cum seqq. Marant. controuv. lib. 1. respons. 41. num. 30. Barbof. de jur. Ecclesie univers. lib. 3. cap. 27. num. 76. à S. Ubald. in quolibet. Regular. quodlibet. II. num. 1117.

2. Quò verò ad aliud pro emendis Sydonibus ad usum Infirmorum, visum fuit, absolute loquendo, non deberi, utpotè collatum in ipsosmet Fratres, & Conventum per modum annui, ac perpetui Censûs, cujus illi sunt prorsus incapaces ex Regula S. Francisci quam profitentur, quamvis fuerit relictum ad usum infirmariæ,

mariae, cum pro ejus necessitatibus, & urgentiis, ipsi, ut perpenis verbis ejusdem Regulæ inquit Text. in cap. exiit, versic. in alio quoque Capitulo, & Clementin. exiui §. porro cum d. Sanctus de verb. significat. debeant recurrere ad amicos Spirituales, & sibi providere ex incerta quæstuatione, ac vivere in spe divinæ providentiæ, & de veriori sententia etiam tenent Castro Palao tom. 3. tract. 15. disp. 3. punct. 9. num. 19. Castill. de aliment. cap. 5. num. 29. Torr. de pact. futur. success. lib. 2. cap. 36. num. 81. Sanchez ad præcept. decal. lib. 7. cap. 26. num. 47. Et reprobatò Anania, aliisque ejus sequacibus, latè probat Fagnan. in cap. in præsentia à n. 55. ad plures seqq. de probat. Et licet Rot. coram Cerr. decis. 319. num. 8. videatur inclinasse in opinionem contrariam, ex ejus tamen lectura apparet, non fuisse tunc examinatum articulum ex professo, sed potius tactum incidenter, & relationem fuisse stabilitam in alio fundamento penitus diverso.

3. Nihilominus tam inspecta illius speciali natura, non respiciente victum, seu necessariam sustentationem Infirmorum, sed potius majorem quamdam ipsorum curam, & solatium, quam etiam ponderata obligatione illa naturali, qua hæres, aut executor tenetur erga defunctum pro totali adimplemento ejus voluntatis, maxime circa executionem operis adeo pii; & tam enixè per ipsum voliti, non videbatur aded irritum, & improbatum in præcatis Pontificiis Constitutionibus, quin, rejecto modo illicito, non possent ipsi Fratres annuam præstationem recipere per modum simplicis Eleemosynæ ab hærede, seu Executore spontè dantibus, facta priùs solemni protestatione, sibi nullum jus competere ad illius consecutionem juxta formulam registratam per Fagnanum in cap. nimis prava num. 57. de excessib. prælator. & monitum D. Bonaventuræ relatum in præcedenti decisione, ut in specie de simili legato pro pane albo ministrando Fratibus Infirmis respondit Sac. Congregat. Concilii in Romana Donationis, de qua Lantusch. in Theatr. regular. verb. Legatum num. 1. & in alia penes Nicol. in Floscul. verb. Legatum num. 1. Ita tamen, ut Archiepiscopus

tanquam Ordinarius executor quarumcumque piarum dispositionum juxta text. in cap. Nos quidem de testam. possit rationabiliter arbitrari respectu subministrationis prædictarum Syndonum juxta majores, vel minores Infirmorum indigentias & necessitates; Et quidem in ipsamet specie, seclusa ex parte, Fratrum quavis infantia, etiam per implorationem simplicis Officii Judicis, atque hoc modo obviare, ne in alios usus convertantur. Et hoc facilius videbatur dicendum, dum idem Archiepiscopus, qui fuit per Testatorem electus in executores hujus piæ dispositionis non solum non contradicit illius implemento, quinimò, procedens tanquam Judex auctoritate Apostolica delegatus pronuncia- vit per sententiam illam esse executioni demandandam; ac proinde sublata remanet cuicumque alteri exceptio nullitatis, aut incapacitatis Fratrum, qui alias possunt per viam Eleemosynæ recipere spontè datum ex superius firmatis.

4. Denum quoad reliqua legata pro Anniversariis, & Missis, similiter censuerunt, non deberi ex eodem capite incapacitatis Fratrum possidendi, aut habendi quemcumque annuum redditum, tanquam redolentem speciem immobilium, & repugnantem arctissimæ paupertatis eorum Regulæ juxta text. in dist. Clement. exiui §. cumque annui redditus de verb. significat. etiam si fuerint relicta cum onere perpetuæ celebrationis Missarum, cum eis non liceat habere Missarum stipendia per modum annuæ, & certæ assignationis, utpotè destructivæ puræ mendicitatis, & quotidiani quæstus, sed tantum per modum manualis Eleemosynæ pendentis ab incerta fidelium largitione, & pietate, ut communiter tradunt Lezan. oper. tom. 2. verb. Legata num. 21. Sanchez ad præcept. Decalog. dist. cap. 26. num. 44. Pignatell. consult. lib. 3. consult. 16. num. 6. Marant. controvers. lib. 1. de respons. 41. num. 70. Ubi dicit hodiè inanem esse hanc quæstionem, Adden. ad Buratt. decis. 756. num. 15. Rot. coram Merlin. decis. 456. num. 15. & seqq. cum aliis antiquioribus, & re-

& resolutionibus Sac. Congregationum, relatis in præcedenti decisione.

5. Præsertim, quia pleraque ex illis fuerunt facta ipsis Fratribus, & Conventui mediante assignatione, & Constitutione certorum Capitalium, seu Censuum de directo adversantium eorum Regulæ, juxta quam non possunt quidquam habere in proprietate, ut præter supra allegatos, latè tradit Pasqualig. *de Sacrific. Missæ question. 1092. num. 2. & seqq.* undè tametsi iidem sint capaces recipiendi, & possint actualiter recipere hujusmodi legata ab hærede, seu executore spontè dantibus per modum Eleemosynæ, & stipendii manualis Missarum, facta prius memorata protestatione; Nihilominus, quia id intelligitur, dummodò hæres, aut executor ex eorum omnimodâ voluntate, & libertate illis committant Missarum celebrationem, itaut nullus præcedat impulsus Judicis, per quem indirectè violetur puritas Regulæ, in quo sensu loquuntur, & intelligi debent Doctores, & resolutiones Sac. Congregationum allegati in præterita decisione *§. poterunt*, ut declararunt duo Capitula Generalia convocata Burgis an. 1523. & Assisii anno 1526. in his terminis relata per Sanchez *ad præcept. Dec. dict. cap. 26. num. 49. circa fin.* Et consonant verba D. Bonaventuræ impressa apud Fagnan. *ubi supra num. 58. ibi -- & si post obitum illius uxor ejus, vel alii amici pro anima illius adhuc velint aliquo tempore talem nobis eleemosynam per se, vel ex dispositione illius largiri, possumus similiter recipere ex eadem gratia, ita quod quodcumque nolent amplius ista dare, nil peteremus ab eis quasi ex debito, sed more mendicorum recurreremus ad alium clementis Domini pro quotidiana eleemosyna, quamdiu illi placeret, sed quando plus nollet, abiremus vacui gratias agentes de dato, & non murmurantes de negato.* Non possunt Fratres, neque per se, neque per Syndicum Apostolicum, etiam agentem tamquam unum de populo, imò neque extrajudicialiter molestare hæredem, aut executorem, ut sibi Missarum celebrationem committant, ne per æquipollens sibi liceat habere, quod ex Regula, & Ponti-

ficiis Constitutionibus prohibentur *ad trad. per Marant. d. respons. 41. num. 73. Pignatell. d. consult. 16. num. 6. vers. & sanè,* & ita negotio mature examinato, resolvit Congregat. specialiter proposita à fanem. Urbano VIII. negotiis eorundem Fratrum, ut apud Fagnan. *in dict. cap. nimis prava num. 53.* ac similiter decrevit Congregat. Rev. Fabricæ relata penes Marant. *dict. respons. 41. versus finem vers. prohibuit*, ubi in casu contraventionis comminatur pœna excommunicationis, non resistentibus auctoritatibus in contrarium allegatis, quia illæ præcedunt in legatis relictis modo licito, seu non repugnanti eorum Instituto, non autem in relictis modo illicito, qualia sunt legata annui redditus, licet habentia annexum onus Missarum, ut per *text. in d. cap. exiit vers. ad hæc quia*, latè distinguit Fagnan. *in d. c. nimis prava nu. 46. & seqq.*

6. Quoniam verò legata hujusmodi stante incapacitate Fratrum, non ita corruunt, & caducantur, ut hæres, aut executor omninò liberentur ab onere ipsis injuncto, vel bonis annexo in suffragium animæ Testatoris, se ipsi, quantum in se est, adhuc tenentur illius voluntatem adimplere modo meliori, quo fieri potest, ne ejus anima debitis suffragiis Missarum, & Anniverfariorum defraudetur, ut argumento *text. in l. i. §. pro secundo verò Cod. de Caduc. tollen. & in fin. ff. de petit. hered. Ma. int. d. respons. 41. n. 83. Sanchez. d. cap. 76. nu. 50. Caströpal. dict. punct. 9. num. 27. Amotaz. de caus. piis lib. 4. cap. 3. num. 74. plene Didacus de Cea in allegatione pro fundatione Conventus Victoriæ impress. inter Pont. Constit. recollect. per P. Jaannem à Neapoli ferè per tot.* Imò pinguius adimpleant, si per ipsos Fratres, & in altaribus à Testatore designatis id exequi curent, ut monet Sanchez *d. cap. 26. n. 50.* potest, & debet Archiepiscopus, vel ex officio, uti Ordinarius executor omnium piarum dispositionum juxta relatum Text. *in dict. cap. nos quidem de testam.* vel uti executor specialiter per Testatorem deputatus, curare, & sollicitus esse, ut celebrentur Missæ, vel per ipsosmet Fratres, vel per alios Sacerdotes ad ejus arbitrium, ut tradit Marant. *d. respons. 41. num. 78.*

Et

Et hoc modo, nedum non læditur, verum potius religiosè servatur puritas eorum instituti, tolliturque quævis certitudo eleemosynæ ex parte Fratrum, cum semper stet in prudenti arbitrio, & vigilantia ejusdem Archiepiscopi, pensatis omnibus circumstantiis, Eleemosynarumque augmentis, ac respectivè decrementis, vel ipsis Fratribus, vel aliis committere Missarum celebrationem, ut bene advertitur in præcedenti decisione: Imò si eidem constiterit, quod annui redditus assignatis Archidiacono in erectione dignitatis fuerint adeo diminuti, ut ex iis decenter, & congruè sustentari nequeat, ei pro tempore applicare partè proventum ad hunc effectum relictorum, injuncta illi proportionabili Missarum celebratione.

7. Nec turbat; quod legata relicta Fratribus Minoribus modo illicito, seu repugnanti eorum Instituto, quippe quæ recipiunt substantiam à modo, sint nulla, & consequenter caduca, ac si non fuissent scripta. Quoniam (quidquid sit de articulo in genere; respectu legatorum ad pias causas, in quo plures Patres sentiunt, posse per Episcopum commutari intelligitur de legatis relictis sine onere perpetuo, veluti agro, seu censu ad fruendum, possidendum, aut locandum, tunc enim, cum illa appareant facta sola contemplatione ipsorum Fratrum, & unico fine, ut illis acquiratur, tanquam defectiva in substantia, corruunt, caducantur ad commodum hæredis, & in hoc sensu distinguendò modum licitum, ab illicito loquuntur Lezan *loc. cit. sub num. 6.* Sanchez *d. cap. 26. n. 18.* Fagnan. *diff. cap. nimis prava n. 31. & seqq.* Barbof. *de jur. Eccles. diff. c. 27. n. 76.* Secus verò procedit in relictis cum onere celebrationis Missarum; quia, cum Testator non minus censeatur voluisse satisfactionem onerum, quam quod legata acquirerentur Fratribus legatariis, stante eorum incapacitate, remanent quidem nulla in ordine ad ipsos, ita ut eis nullum jus tribuant ad illorum consecutionem, sed adhuc onus adimpleri debet ex parte hæredis, vel executoris; ut explicant Amostaz *de caus. piis d. cap. 3. nu. 74.* Barbof. *d. cap. 27. n. 81.* Sanchez *d. c. 26. nu. 50.*

8. Idque est adeò verum, ut in similibus legatis cum onere Missarum, non obstante incapacitate Fratrum, intrent facultates R. Fabricæ S. Petri, quod utique non eveniret, si ea essent omninò nulla, & caduca, ut tradunt Marant. *sepe d. respons. 41. n. 116.* Rota coram Caval. *dec. 212. sub n. 6. vers. supererat*; & ita resolvit Congregatio particularis deputata à san. mem. Urbano VIII. apud Fagnan. *in diff. cap. nimis parva sub n. 53.* & Congreg. ipsius Fabricæ apud Marant. *ubi proximè nu. 88.* ibi -- *Declaramus hujusmodi, quæ à principio personis incapacibus facta sunt, sive ex post facto incapaces sunt redditæ, non ad hæredes gravatos, seu alios obligatos spectare, seu ut caduca ab eis vindicari possent, sed ad Fabricam ipsam &c.* Et in hunc modum suffragantibus hodie omnibus Dominis post secundam causæ propositionem conclusum fuit utraque &c.

Votum in Turritana Eleemosynarum.

Rota per rationes deductas in postrema ex suprascriptis Decisionibus, est in voto, legata, de quibus agitur deberi, & esse adimplenda juxta modum in ea expressum. Primò nempe deberi, & esse adimplendum legatum relictum Cappellæ Majori pro oleo lampadis. Secundo absolute loquendo, non deberi legatum pro sindonibus relictum ad usum Infirmarie, sed esse adimplendum ex parte hæredum, seu executorum in ipsamet specie, & juxta majores, vel minores indigentias ejusdem Infirmarie arbitrio Ordinarii, seclusa ex parte Fratrum qua vis instantia, & facta prius per ipsos solemni protestatione, se nullum jus habere ad illius consecutionem. Tertiò demum, reliqua legata pro Anniversariis, & Missis similiter non deberi; Sed nihilominus teneri hæredem, seu executores ad eorum implementum, committendo celebrationem Missarum, vel ipsismet Fratribus, vel aliis juxta rationabile arbitrium ejusdem Ordinarii: qui ulterius possit, si rei necessitas exigat, applicare Archidiacono partem proventum ad nunc effectum relictorum, injuncta illi proportionabili Missarum celebratione, prout latius.

tius declaratur in eadem postrema de-
cisione.

Alexander Urfinus S. R. Decanus.

R. P. D. MUTO.

Nullius, seu Senogallien. Bonorum.
Lunæ 13. Junii 1695.

ARGUMENTUM.

Manutentio in bonis Emphyteuticis da-
tur hæredi ultimi investiti, quando le-
gitimè possidet, & non Domino di-
recto, ubi casus devolutionis non est
omniñò clarus, & agitur de bonis re-
novari solitis.

SUMMARIUM.

- 1 Manutentio datur ei, qui docet de an-
teriori possessione.
- 2 Possessio de facto apprehensa, & non
citato possessore anteriori, non est
manutenibilis.
- 3 Hæres ultimi Emphyteutæ si possidet,
non est possessione privandus, ubi ca-
sus devolutionis non est omniñò clarus.
- 4 Devolutio Emphyteutis redditur dubia,
quando agitur de bonis ab immemo-
rabilis renovatis.
- 5 Spes probabilis obtinendi renovatio-
nem sufficit ad obtinendam manu-
tentionem favore hæredis.
- 6 Solitum renovandi probatur enunciati-
vis Domini directi emissis in In-
strumentis Investiturarum.
Solitum renovandi importat necessita-
tem coactivam, licet Ecclesia reno-
vare contenderet, ibi.
- 7 Solitum renovandi probatur concordia
Antecessoris.
Concordia confirmata à Papa ex cer-
ta scientia, ligat etiam Successores,
ibi, & nu. seqq.
- 8 Error debet probari per claras proba-
tiones.
Error confessionis excluditur ex pluri-
bus, ibi.
- 9 Finita lmea, Dominus directus re-
novare adstrictus, proximioribus

pro renovatione non instantibus po-
test alterum investire.

- 10 Renovatio Investituræ non debetur,
quando res devolvitur ob commissum
hoc est ob culpam Emphyteutæ.

Dictio -- Aut alias est repetitiva simi-
lium, ibi.

Renuntiatio Consuetudini, & prescri-
ptioni etiam longissimi temporis non
comprehendit immemorabilem, ibi.

- 11 Constitutio Urbani VIII. la 51. prohibet
renovationes fieri de bonis jurif-
dictionalibus sine Beneplacito Apo-
stolico.

- 12 Bona Emphyteutica quando dicantur
de illis, quæ fuerunt per laicos ap-
podicata.

Instrumenta informia nullum gradum
probationis constituunt, ibi.

- 13 Exceptiones quæ petitorium respiciunt,
manutentionem in possessorio non
retardant, & n. 17.

- 14 Bona Emphyteutica Status Urbini re-
novantur hæredibus ultimi in vesti-
ti vigore Brevis Urbani VIII.

- 15 Cardinales ratione officii sunt perpe-
tuò addicti Romane Curie, & si
absunt de licentia, dicuntur in Ur-
be domicilium habere.

Verba possit, & valeat, quando ne-
cessitatem inducant, ibi.

- 16 Consuetudo immemorabili habet vim
legis, & statuti.

Actio realis, seu rei persecutoria ori-
tur, quando agitur impetio legis,
vel statuti, ibi.

- 17 Pluribus vocatis ad fideicommissum
bona relaxantur comparenti.

DECISIO XXXIV.

Castrum Leonis, mediamque Tur-
rim Miralbelli cum aliis bonis, Ju-
risdictionibus, & pertinentiis suis de di-
recto dominio Ven. Monasterii, seu Ab-
batiae Sancti Laurentii in Campo, quæ
prætermisiss antiquioribus Investituris
Dux Urbini Franciscus Maria de Ruve-
re, denique Marchio Hippolytus, &
demum anno 1621. Ducissa Livia ejus fi-
lia pro minimo, ac solito Canone, &
pro se, filioque suo Principe Federico,
& ne-

& nepotibus masculis ex eo nascituris, & usque in ejus tertiam generationem renovari obtinuerant juxta styllum, & consuetudinem Abbatiae, per istius Ducissae obitum, & per praemorientiam dicti Principis Federici devoluta praesupponens, clar. mem. Cardinalis Franciscus Barberinus tunc Abbas Commendatarius dicti Monasterii, eadem bona, de facto occupavit, per pluresque annos possedit, quod triangularem controversiam excitavit inter ipsum, ac Serenissimam Victoriam Liviae haeridem, & ex antedicto Federico filio neptem, Magnamque Ducissam Hetruriae inrelata Investitura anni 1621. comprehensam, necnon Marchionem Hippolytum Lantem ex Lucretia nominatae Liviae Sorore ortum; immissionem ipsi in his bonis privative debitam contendentem, quae cum per specialem commissionem à sa. mem. Innocentio X. reportatam huic Sacro, Supremoque Tribunali delegata extiterit, assumpta fuit coram bon. mem. Meltio die 14. Martii 1647. sub duplici, distinctoque dubio disputatio -- *An praefato Marchioni Hippolyto, seu Magnae Ducissae Victoriae in his bonis danda esset Immissio quae resoluta remanisset favore Magnae Ducissae, prout ex decisionibus impressis penes Paitell. in expedit. conf. civil. decis. 35. & 36. Reproposita verum Causa, & impugnante Abbate Commendatario solito, seu Consuetudinem immemorabilem, recensita bona renovandi proximioribus ultimi investiti sub eodem Canone, dilata fuit resolutio, atque junctum, ut super hujusmodi solito stricte informaretur, ut propterea compilatis desuper Processibus, ac compulsatis nonnullis Juribus, cum Partes postmodum absque ulteriori examine in Sacra Rota contentionem oretenus praevio assensu san. mem. Alexandri VII. compromiserint in RR. PP. DD. Cajetanum, & Fanum, isti plene, ac mature discussis meritis causae, atque per spatium quatuor fere annorum recognitis singulis Processibus super dicta immemorabili Consuetudine, ac Defensoribus utriusque Partis pluries auditis, Papae retulerunt, investituram praefatam esse validam, & immissionem esse contendendam*

Magnae Ducissae Victoriae, sicuti coram Meltio in tribunali nostro decisum fuerat, juncto onere Cardinali Commendatario, ut de fructibus usque tunc perceptis teneretur emere tot bona annui reditus scut. 300. ad Beneficium Abbatiae, & in hujusmodi laudi sequelam stipulata fuit solemnitas Concordia ab eodem Pontifice in forma specifica confirmata, in qua dimissa fuerunt Magnae Ducissae bona, ut in ejus narrativa expresse habetur, quod dicta consuetudo (sunt verba concordiae summario Eminentissimi Domini Cardinalis Medicei num. 13. litt. D.) postmodum plene justificata fuit, tam particularis respectu ad Castrorum, & Bonorum per plura Instrumenta Investiturarum ab anno 1303. & ex enunciativa, quae legitur in Investitura anni 1493. quam generalis, respectu Abbatiae, & Monasterii Sancti Laurentii, ac Mensae Episcopalis Fossempronien. ac aliarum Ecclesiarum Status Urbini, quae à 200. annis citra renovaverunt pro eodem Canone, & pluries renovare coactae fuerunt, ut ex Instrumentis, & Juribus, de quibus in duobus Processibus Compulsatis vigore Compulsoriae Rotalis, & ex aliis Instrumentis, & Juribus productis, ac infra dicto Summ. sub lit. E. subjungitur, quod nominati Judices Compromissarii eandem immemorabilem Consuetudinem recognoverunt, referendo etiam Papae merita Causae ibi -- *Qui visis omnibus Juribus utriusque Partis cognita probatione dictae Immemorabilis, & eorum Agentibus, Procuratoribus, & Advocatis pluries auditis, & Causa, & illius meritis spatio fere quatuor annorum mature discussis, oretenus partibus dixerunt, & Sanctissimo Domino Nostro Papae retulerunt, Investituram praefatam esse validam, & Immissionem esse dandam Serenissimae D. Magnae Ducissae; ac ad ejusdem Concordiae, & Transactionis observantiam Cardinalis Barberinus postquam renunciaverat liti, ut supra in Rota vertenti coram Meltio, strictissime etiam Successorum nomine, pariter quoad enunciata, sub obligatione Camerali se adstrinxit, cit. Summ. lit. N. ibi -- Invalidari, seu quomodolibet impugnari, & illius executio quomodolibet, & sub quovis praetextu,*

textu, quod præmissa, & conventa ad favorem Serenissimæ D. Magnæ Ducissæ nullatenus retardari possit, sed ad ejus favorem, quoad omnia in Instrumento asserta enunciata, & conventa, & promissa, executioni semper demandari debeat, & infra lit. O -- Quam concordiam, Transactionem &c. cum omnibus, & singulis in hoc Instrumento contentis dictus Eminentiss. & Reverendiss. D. Card. Franciscus Barberinus uti Abbas, perpetuus Commendatar. d. Ven. Monasterii S. Laurentii in Campo, ac ejusdem Monasterii, & suorum Successorum in eo nominibus &c. semper, & perpetuo rata, grata &c. observare promisit, & pro quibus &c. idem Eminent. D. Card. Barberinus seipsum, ejusque in Abbacia Successores, & Abbates, ac dictum Monast. S. Laur. &c. in forma Canonice obligavit &c.

Hujusmodi Transactione secuta, statim Magna Ducissa Victoria facultati in eadem tributæ inhærens, possessionem relocatorum Bonorum accepit, illaque continuavit ad annum 1689. quo tempore per actum inter vivos solemniter gestum eandem transfuit in Eminentiss. Dominum Cardinalem de Medicis filium, atque in his, & aliis bonis in Statu Urbini degentibus, hæredem ab ipsa institutum præsentem, & acceptantem, abjecta constituti clausula, quam etiam repetiit in Codicillis, deinde conditis de anno 1693. eaque postmodum defuncta de anno 1694. dictus Dominus Cardinalis filius, ac hæres ad abundantiore cautelam, & absque præjudicio possessionis sibi per Serenissimam Matrem, ut supra translata, denuò possessionem apprehendit, & Eminentiss. D. Cardinalem Nigronum modernum Abbatem Commendatarium, tam coram R. P. D. Auditore Sanctissimi; quam coram me interpellavit ad sibi renovationem concedendam, dicto ejus Summ. num. 22. & 23. sed prætendens Eminentissimus Abbas, per dictæ Magnæ Ducissæ obitum factum fuisse devolutioni locum, neque Abbatiam ad renovandum teneri, seu compelli posse, renovationem repetitè postulatam denegavit, quod novam excitavit quæstionem inter d. D. Cardinalem Medicum, & Dom. Cardinalem Abbatem

Monacelli Form. Pars II.

Commendatarium, quæ cum tandem prævia Commissione avocatoria à Tribunali A. C. manu Sanctissimi Domini Nostri signata, & mihi directæ, delegata pariter fuerit Sacræ Rotæ in Summarissimo possessorio, & petitorio, prout Juris fuerit, appellatione remota, cum omnium DD. Voto decidenda proposui in hodierna Audientia Dubium -- An, & cui sit danda manutentio, quam PP. perpenfis Juribus hinc inde luculenter deductis, ac totius facti circumstantiis maturè pensatis, D. Cardinali Mediceo concedendam esse existimarunt.

1 Moti ex eo, quod ipse docet de anteriori possessione istorum bonorum acquisita, tam in Vita Magnæ Ducissæ Matris ex translatione sibi, ut dictum fuit, per eandem geminatè facta cum Constituti clausula. *Quæ veram, & manutentibilem possessionem transfert*, ut advertit Rota in recent. dec. 335. n. 1. part. 9. In Forosempronien. Manutentionis 14. Januarii 1692. §. Stetit decidendi coram R. P. D. Meo Molines, in Bononien. seu Imolen. Bonorum 28. Januarii currentis anni §. De possessione coram Reverendissimo D. meo Decano, & in specie coram Martin. Andr. decis. 36. num. 7. ac decis. 61. num. 1. 2. & 7. quam statim secuto ejus obitu; propterea, licet contra Dominum directum figatur, manutenteri in hac possessione debet, ad notata per Gratian. *discept. forens. cap. 736. num. 1. cum seqq. Manf. consult. 8. n. 3. de Luca de Emphyt. disc. 7. & in Supplem. disc. 61. & disc. 67. utrobique num. 2. Thomat. decis. 16. nu. 1. Rot. post Marchesan. de Commiss. part. 1. fol. 959. n. 1. & apud Poth. de manut. dec. 111. & 168. in utraque n. 1.*

2 Absque eo, quod obstare visa fuerit asserta possessio Abbatis Commendatarii; nam actualiter capta, redditur posterior, & spoliativa, tanquam de facto apprehensa, non citato D. Cardinali de Medicis in possessione existente, per ea, quæ firmat Rota coram Mantica decis. 194. per tot. Martin. Andr. decis. 36. num. 8. Gregor. decis. 105. num. 20. Coccin. decis. 984. num. 6. Merlin. decis. 41. n. 10. & Cels. decis. 15. num. 4. Proinde que nullatenus manutentibilis, vulgato c.

Ff licet

licet Causam 9. circa fin. de probat. Bartol. in l. si duo n. 4. ff. uti possidetis, Rota coram Gregor. dec. 449. n. 1. & rec. dec. 433. n. 17. par. 13. & dec. 50. n. 2. part. 16. & dec. 140. n. 19. par. 18.

3 Nec Civilis animo retenta pro recuperatione naturalis, secuto obitu postremi Investiti, opitulari potest Abbatii Commendatario Domino directo; nam recepta communiter distinctio est, quod, aut devolutio est omnino clara, & indubitata, eo quia constat de Dominio, & certo fine concessionis, quodque nulla competit exceptio, quæ impediatur deolutionem, & consolidationem Domini utilis cum directo, ac unionem possessionis naturalis cum civili, adeout possessor dicatur in mera contumacia, restituendi, & tunc nedum manutentio denegatur hæredi ultimi Emphyteutæ, sed illa conceditur Domino directo, quamvis possessionem apprehendisset auctoritate propria; seu dd. requisita, vel eorum aliquod cessat, aut turbidum adhuc est, tuncque manutentio debetur Emphyteutæ, aut illius hæredi, & successori, cui ad evitandos inanes circuitus, sola possibilitas victoriæ, suique Juris justificatio in petitorio Judicio sufficit, ut interim eidem sit concedendo manutentio; nam ubi casus deolutionis non est omnino clarus, & indubitatus, hujusmodi possessor minimè debet ejus possessione de facto spoliari, juxta distinctionem, quam faciunt Gratian. *discept. forens. cap. 736. n. 7. & 8. Fenzon. ad Stat. Urb. cap. 147. num. 24. Card. de Luca de Emphyt. citato discept. 7. num. 3. & in Supplem. discurs. 67. num. 16. alter de Luc. de lin. legal. par. 1. artic. 22. sub num. 2. §. Recepta distinctio est; Posth. de manutent. observat. 16. num. 41. cum seqq. Mans. consultat. 8. num. 3. Adden. ad Gregor. decisio. 105. litter. 4. Thoma decisio. 16. num. 16. illamque semper amplexa fuit Rota, & signanter coram Mantie. decisio. 194. à num. secundò, ad 12. ubi, quod prius examinari debeat, an possessio naturalis Domini directi sit reversa, & habeat locum pactum eam ingrediendi propria auctoritate, in Ariminen. Devolutionis 16. Februar. 1609. coram Sacrato penes Marchesan. de Commis. part. 1. fol. 459. num. 1. & 2. penes*

Posth. de manutent. decisio. 111. num. 8. & decisio. 168. num. 8. & 9. et decisio. 227. n. 6. decisio. 282. n. 7. decisio. 336. nu. 8. post Paitell. in expedit. Caus. Civil. dicta decisio. 36. n. 34. et 35. in rec. dec. 421. nu. 22. cum seqq. p. 11. et dec. 54. n. 21. part. 16.

4 In hypothefi, quidquid sit de terminatione lineæ, devolutio, vel excluditur, seu redditur prorsus dubia in hoc Summariissimo possessorio, nam agitur de Bonis ab Immemorabili tempore temper renovatis, atque Ecclesiæ per laicos subiectis, seu appodiatis; ita quod D. Cardinalis Mediceus filius, & hæres Magnæ Ducisæ Matris ultimæ Emphyteutæ, probabiliter potest in petitorio Judicio renovationem sperare, tam juxta hujusmodi solitum conforme etiam æquitati desumptæ ex littera Text. in lib. 1. §. Permittitur ff. de aqua quotid. et aestiva ibique Bartol. cæterique Scribentes, Cald. de Jur. Emphyt. lib. 1. g. 8. nu. 1. Gratian. *discept. cap. 477. n. 17. Marefcott. lib. 1. variar. resol. cap. 3. num. 1. cum seqq. Rota coram Coccin. dec. 1145. num. 1. in rec. decis. 317. num. 8. et 9. part. 9. decisio. 306. num. 4. part. 13. decis. 66. nu. 1. part. 15. et decis. 358. num. 2. part. 19. quam attenta ponderata qualitate Bonorum, ut sunt Text. in leg. quicumque, et leg. fin. Cod. de omn. agr. desert. lib. 11. et in cap. ad aures de reb. Eccles. non alien.*

5 Igitur cum probabilis esset spes D. Cardinalis Medicei renovationem obtinendi, non poterat Abbas Commendatarius possessionem de facto præoccupare, neque civili possessione, ac reconsolidatione domini utilis cum directo juvari, nam sola possibilitas renovationis, seu probabilis dubitandi occasio, quod competere potuisset, satis erat Domino directo à possessione abstinendi, ac D. Cardinali Mediceo, tamquam proximiori, & hæredi ultimi Emphyteutæ, atque etiam possessori manutentionem obtinendi, ut de communiori Sententia, quam firmant, Valasch. *consultat. 159. num. 29. cum seqq. ubi subdit, non teneri illum, qui revocationem petit, discedere ab Emphyteuti, nam dimissa difficiliter renovatur à Domino, Cald. de renovat. lib. 1. quæst. 10. sub num. 17. §. Ex quibus justissimum est,*

de Luc. de Emphyt. disc. 7. n. 8. in fin. & in Supplem. disc. 67. nu. 2. 15. cum seqq. Rota apud Posth. de manutent. disc. 111. n. 8. in fin. cor. Bich. decis. 411. num. 2. ubi, quod eo tantum casu conceditur manutentio Domino directo, quando incontinenti apparet, hæredem ultimi Emphyteutæ renovationem petere non posse, in recent. dec. 211. n. 3. circa med. part. 3. ubi, quod sicuti super renovatione faciendâ est discussio in petitorio ita durante hujusmodi discussione, manutentio hoc interim danda est hæredi, in Senogallien. Bonorum 21. Junii 1684. §. Verum coram Cardinali Matthæo, in qua licet decreta fuerit Domino directo manutentio, tamen illa conditionatè concessa apparet, quatenus Emphyteuta intra terminum duorum mensium renovationem non petierit, & novissimè in Eugubina, seu Senogallien. Devolutionis 14. Januarii currentis anni §. His in articulo cum seqq. cor. R. P. D. meo Ursino; cui communiore Sententiæ quidquam non obstat Card. de Luc. disc. 61. de Emphyt. in Supplem. asserens, quod quoties prætenso renovationis non est clara, non competit hæredi ultimi Emphyteutæ manutentio, minusque insistentiâ in re, cum actio devolutionis esset clara, exceptio verò renovationis turbida; nam quidquid sit de illius applicatione, contradicit opinioni tot Doctorum, & Sac. Rotæ, & est sibi met ipsi contrarius, nam oppositum præcedenter firmaverat in discurs. 7. num. 8. in fin. & postea in discurs. 67. num. 2. & 15. adeout, cum consulendo scripserit ad opportunitatem Causarum, in proposito attendi non debet, sed quod Sacra Rota firmavit, Surd. conf. 403. n. 83. & 84. Gratian. disc. 104. n. 56. Posth. resol. Civil. 24. n. 35.

6 Quod autem in recensitis Bonis adsit renovandi solitum, seu consuetudo, & quidem coactiva ab immemorabili tempore, patenter, emergit ex confessionibus ipsorum Abbatum superlativam probationem constituentibus, & quidem in proportionatis actibus Renovationum emissis, signanter in illa anni 1493. Summ. Domin. Cardinalis de Medicis num. 5. ubi asseritur, quod dd. Bona erant solita, & consueta concedi à tanto tempore cujus

contraria hominum memoria non existit, ac in subsequutis factis de ann. 1502. 1573. & 1598. dict. Summ. num. 6. 8. 9. in quibus exprimitur, quod eadem fiebant juxta consuetudinem, & styllum Abbatæ: tales enim enunciatiæ per Abbates emissæ in re adeo eisdem præjudiciali probant immemorabilem, cum vim famæ potiantur, ex allegatis per Addend. ad Gregor. decision. 51. num. 11. Rota in recent. decis. 245. n. 52. part. 9. decis. 509. n. 13. cum sequentibus part. 14. decis. 244. n. 7. & 9. par. 16. & coram san. memor. Alexandro VIII. decis. 125. num. 2. & 3. & ista probatio importat etiam necessitatem coactivam, licet Ecclesia renovare contenderet, Bald. in Auth. si quas ruinas sub n. 6. vers. 2. de Sacros. Eccles. Jal. in l. fin. sub n. 35. C. de Jur. Emphyt. Bero conf. 116. n. 4. lib. 1. Corn. conf. 250. n. 3. vers. tamen stante consuetudine lib. 3. Gozadin. conf. 75. n. 18. sub princ. vers. quia potest, Rota decis. 28. n. 9. apud Salgad. labyrinth. Credit. & in dec. 11. p. 2. rec. imò quando etiam Ecclesia vult pro se retinere, Fulgin. de Emphyt. tit. de renovat. q. 1. n. 30. in fin. Mantie. de tacit. lib. 22. tit. 30. ad fin. vers. quod intelligitur, ubi testatur, sic coram ipso fuisse decisum in Rota.

7 Ulteriùs, & quod tollit omnem dubietatem, in relata Concordia inita inter Magnam Ducissam Victoriam, & Cardinalem Barberinum tunc Abbatem Commendatarium, hæc immemorabilis, & coactiva consuetudo renovandi narratur, ac confitetur inter Partes, ut ex verbis in principio expressis, & quod magis est, recognita fuit per RR. PP. DD. Cajetanum, & Fanum Judices Compromissarios, ex Processibus, aliisque Juribus tunc compilatis, ac compulsatis, eademque attentata Cardinalis Barberinus Commendatarius, cæteroque acerrimus Propugnator Jurium suæ Abbatæ, quorum defensionem strenuè susceperat, tum in Tribunali nostro sustinendo litem, quam quadriennio circiter coram Judicibus Compromissariis, deinde controversiæ, ac liti renunciavit, consentiendo Magnam Ducissam hæc Bona possidere, ac ex fructibus hoc medio tempore per ipsum perceptis, emi tot Bona annui redditus scut. 300. ad commodum Abbatæ;

Ff 2 tia;

tjæ; ex qua quidem Concordia adeo qualificata non potest hæsitari de vera, & concludenti probatione Immemorabilis, etiam coactivæ, ut eleganter Rota in recent. dec. 271. num. 15. in fin. cum sequentibus part. 10. & post Salgad. in labyr. Cred. decisio. 28. n. 9. Atque afficit ne dum Cardinalem Barberinum tunc confidentem, sed & ejus in Abbacia Successores, stante confirmatione Apostolica dictæ Concordiæ per san. mem. Alexandrum VII. facta, in qua cum fuerit insertus illius tenor, ut confirmatio dicatur ex certa scientia, ad gloss. in cap. Pastoralis, §. Præterea, versic. ex certa scientia de offic. deleg. Rota in recent. dec. 157. n. 7. part. 6. & cor. Bich. decis. 57. n. 4. ligat etiam Successores, potissimè cum transactio ipsorum etiam nomine gesta fuerit, ut respondit Alexander III. in cap. Veniens de Transact. ibique gloss. sub verb. confirmatam, Ferret. cons. 230. sub nu. 2. Adden. ad Gregor. decis. 152. nu. 4. Rota in recent. dec. 159. n. 4. p. 1. dec. 220. n. 29. p. 7. decis. 236. n. 3. p. 8. dec. 271. n. 14. & 15. par. 15. Royas dec. 335. n. 3. Merlin. decis. 480. nu. 1. Cels. dec. 68. nu. 2. & 3. Bich. dec. 57. n. 5. & dec. 70. n. 1. & 2. Cerr. dec. 162. n. 8. & in Romana Funeralium 4. Martii præteriti, §. Quia illa unita, coram R. P. D. meo Molines; Quin turbet, quod in relata confirmatione Apostolica legatur clausula-Citra innovationem, aut extensionem antiquarum Investiturarum. Nam hujusmodi clausula nihil obstat huic immemorabili stylo renovandi ab antiquis Investituris etiam desumpto, & per transfigentes confesso, respectu cujus non innovantur, minusque extenduntur antiquæ Investituræ.

8 Neque hujusmodi confessio Immemorabilis soliti emissa in memorata Concordia tam maturè, ac circumspectè gesta prætendi potest erronea; ultra quod enim obstat generalis regula, quod error debet plenè, & concludenter probari per claras, & præcipuas probationes Bart. in l. 2. nu. 10. Cod. de Jur. fisci. lib. 10. Rota coram Gregor. dec. 220. num. 4. coram Royas decisio. 73. num. 4. In proposito nedum talis probatio non concurrat, sed potius error removetur, ex quo confessio multipliciter adminiculatur, & signanter ex

qualitate, ut infra, Bonorum, quod fuerint de illis per laicos Ecclesiæ appodiatis ex Investituris illorum incæptis ab ann. 1303. ex dd. enunciativis emittis in Investituris annorum 1573. 1598. & 1621. ex lapsu quatuor, & ultra Sæculorum, quibus nunquam apparet, Abbates, tam Monasteriales, quam Commendatarios, Bona penes se retinuisse, sed semper eadem renovasse, necnon ex Processibus desuper compilatis, & per dd. Judices Compromissarios recognitis, ex Laudo in istius Immemorabilis soliti sequelam emisso, & per Partes mediante dicta Concordia specialiter emologato, ex Confirmatione Apostolica san. mem. Alexandri Septimi, atque demum ex probitate Cardin. Francisci Barberini tunc Abbatis Commendatarii transigentis, & confidentis, quem verisimile non est, præjudicare voluisse Juribus suæ Ecclesiæ, quando contra Magnam Ducisam illorum defensionem susceperat, atque acriter litem in Tribunali nostro, ac discussionem quadriennio circiter coram Judicibus Compromissariis sustinuerat, ut de aliis Præfatis dixit Rota in rec. d. 329. n. 8. p. 9. dec. 809. n. 17. & 18. p. 18. & in Marsicana, seu Nullius Beneficii 7. Junii 1686. §. Duplici alia, in fin. coram Reverendissimo Turonen. & in Firmiana Jurisdic. 14. Junii 1688. §. Minus obstat, cor. bon. mem. Rondonino, ut confessio ex his adminiculis suscita nullo modo dici possit erronea, quinimò, præclusa etiam confirmatione Apostolica, liget tam Abbates confirmantes, quàm ejus Successores ad gloss. in cap. dudum il secundo; ibique Doctores de Elect. latè de Angelis de Confess. lib. 3. quæst. 2. num. 6. Rota coram Duozett. Sen. decisio. 215. num. 6. coram Carrill. decis. 126. num. 3. coram Gregor. decis. 506. pariter nu. 3. coram Cardin. Cervo dec. 161. num. 6. & in recent. dec. 340. num. 6. & 7. p. 15. Vel saltem dum error non est clarus, sed disputabilis ex prædictis, dici non potest, quod deficiat in hærede spes renovationem obtinendi, & quousque in petitorio decisum sit, prædictam confessionem esse erroneam, retardari non debet manutentio, ut notat Posth. de manut. obser. 65. num. 12. Rot. dec. 205. in fine coram Scraph. 9 In nihilo refragante, quod Abba-

tes pro tempore post terminatas lineas investitorum bona concefferint Personis extraneis, cum primo loco investiverint Raynaldum Brunfort, secundò illos de Castracanis, & tertio DD. de Ruvere, ut si dicta immemorabilis consuetudo renovandi extaret proximiores investiti fuissent; quoniam non exinde excluditur, quod Castracani fuerint proximiores de Brunfort, & ab illis ad Familiam DD. de Ruvere bona transiverint per viam alienationis in hoc Casu licitæ, consentiente Domino Directo, etiam in præjudicium proximiorum, Cald. de Jur. Emphyt. lib. 1. q. 5. n. 3. Rota in recent. dec. 357. n. 83. par. 11. & dec. 218. n. 13. par. 16. quodque hi omnes non essent hæredes ultimi Investiti, prout talis exclusiva probatio errorem alleganti incumbere, & insuper non probatur, proximiores interisse pro renovatione, adeout iis non instantibus, valeat Dominus directus etiam renovare, adstrictus alterum investire, Rota coram Merlin. decis. 353. num. 54. ubi concordan.

10 Minus adversantur pacta adiecta in antiquis renovationibus seu Investituris, in quibus Emphyteuta renunciassent præsupponitur cuilibet consuetudini, aut præscriptioni etiam longissimi temporis cogendi Dominum ad renovandum, ac facultatem Abbatibus tribuisse possessionem bonorum propria auctoritate accipere, & illa retinere, vel aliis concedere etiam ad exclusionem hæredis ultimi Investiti; nam omisso, quod in quamplurimis renovationibus talis potestas non legitur concessa Domino directo; in novissima concessione anni 1621. de cujus terminatione disputatur, facultas videtur Abbati Commendatario tributa dumtaxat in casu, quo res devolveretur ob Canones non solutos, vel ob pacta non servata, aut alias propter similem caducitatem resultantem ex Commissio, ibi: Si aliquo tempore res, & bona prædicta ad eandem Abbatiam devolverentur per Canonem non solutum, vel pacta non servata, aut alias &c. Summ. D. Card. de Medicis num. 10. litt. L. Quod est conforme dispositioni Juris, nam renovatio non debetur, quando res devolvitur ob Commissum, & sic ob culpam Emphyteutæ, Surd. consil. Monacelli Form. Pars II.

181. n. 19. & sequentibus, Gratian. d. script. 88. num. 31. Fulgin. de Jur. Emphyt. tit. de renovat. quest. 1. num. 15. Rota coram Durand. decis. 531. n. 3. & in rec. dec. 218. num. 7. par. 16. & decis. 107. num. 1. par. 17. & non excludit Immemorabilem renovandi in Casum, ut hic, terminationis lineæ, qui sub altero devolutionis ob commissum minimè compræhenditur, in specie, Marecott. variar. resolut. lib. 1. cap. 3. num. 25. in fin. bene Rota coram Seraphin. dec. 610. num. 2. cum sequentibus. Non attenda illa dictione -- Aut alias; nam est repetitiva similibus qualitatum, culpam, & dolum Emphyteutæ involventium, non autem se extendit ad casum terminationis lineæ prorsus diversum, Barbof. dict. 26. n. 2. cum sequentibus, Surd. decis. 274. num. 4. Sperell. decis. 156. sub num. 41. & seqq. Rota coram Priol. decis. 221. num. 6. & decis. 378. num. 14. ac coram Coccin. decis. 444. num. 3. Neque obsistentibus antiquioribus Investituris, in quibus legitur pactum utrunque casum amplectens, quia eadem in hac parte nullum effectum fuerunt effectum, nam Abbates numquam pro se ipsis bona retinuerunt, sed semper renovarunt, etiam pro parvo Canone, prout ostendunt quatuor Investituræ annorum 1493. 1573. 1598. & 1621. ac recognoverunt Judices Compromissarii, qui nihilominus immemorabilem consuetudinem adfuisse retulerunt, ac laudarunt, & Cardinalis Franciscus Barberinus, cui hæc omnia innotuerant, nedum liti renunciavit, sed, quod magis est, in Concordia hanc immemorabilem consuetudinem confessus fuit, ipsamque Concordiam cum omnibus enunciatis, etiam successorum nomine observare promisit. Renunciatio verò consuetudini, & præscriptioni etiam longissimi temporis non compræhendit immemorabilem, quæ est speciali mentione digna, plenè Cancr. var. res. p. 3. c. 4. num. 39. cum seqq. & Rota coram Coccin. dec. 864. n. 4. & 5.

Rursus dicta immemorabilis nec excluditur, ex renunciatione investituræ, quam Dux Franciscus Maria Junior cum Sororibus fecit anno 1598. in manibus Abbatis tunc temporis, ut ex hac remissa censeatur immemorabilis renovandi ex

decis. 357. num. 88. & sequentibus part. 11. & decis. 202. num. 4. part. 18. Quoniam renunciatio facta non fuit ab ultimo investito, neque agitur de renovatione occasione devolutionis, in quibus terminis loquuntur Decisiones in objecto adductæ, sed de renovatione sequuta ad solum finem, & effectum, ut per dominum directum fieri posset renovatio, quod non tollit immemorabilem consuetudinem renovandi tunc vigentem, præsertim in præjudicium D. Cardinalis Medicei, qui renovationem non petit tanquam hæres, seu proximior dicti Renunciantis, sed Magnæ Ducissæ Matris ultimæ investitæ.

11 Istamque consuetudinem immemorabilem super his bonis Jurisdictionalibus nec tollit dicta Constitutio san. mem. Urbani Octavi in ordine 51. nam eadem solum prohibet, renovationes in his Bonis fieri sine Beneplacito Sedis Apostolicæ, ut explicat Rota post Salgad. in labyr. Credit. decis. 28. num. 15. §. Minus obstat cum sequentibus, & decis. 29. num. 23. in fin. ac num. 24. & ita cum D. Cardinalis Mediceus habeat Beneplacitum san. mem. Clement. X. relatum in ejus Summ. n. 26. eadem Constitutio non obstat, ut advertitur in mox citatis Decisionibus.

12 Quo verò ad qualitatem bonorum, quod sint de illis Ecclesiæ per laicos ut supra appodiat, seu subiectis pro reportandis ipsorum conservatione, & defensione, resultare visum fuit, tum ex minima recognitione duorum solidorum, sub initio conventa ratione Canonis pro bonis Jurisdictionalibus, & redditus valde considerabilis, tum ex firmata consuetudine immemorabili renovandi, tum etiam ex peculiari conventionem, seu provisione contenta in investitura anni 1303. Summ. D. Cardin. de Mediceis num. 1. litt. D. quod si inter hæc Bona reperirentur aliqua ad Concessionarios spectare, intelligerentur donata; juncta præsertim obligatione super ab Ecclesia suscepta, defendendi, & authorizandi Bona ab omni præensione hominum in judicio, & extrà; quæ sonat in Tutelam, & protectionem, ac samam hujusmodi appodiationis. Non subsistentibus præsupposita

concessione istorum Bonorum per Othonem Imperatorem Ecclesiæ facta, ac Sententia Episcopi Fanen. seu Brevibus Gregorii Noni, Gregorii Undecimi, & Leonis Decimi, cum documenta desuper exhibita sint informia, & tamquam talia nullum gradum probationis constituent in contrarium, Rota coram Pamphil. decis. 586. n. 6. & coram Bich. decis. 33. n. 32.

13 Sed quatenus prædicta dubium aliquod paterentur in petitorio, sufficiunt tamen, & superabundant ad favorem Domini Cardinalis Medicei in hoc Summarissimo Judicio mantentionis, ex superius allata regula, quod sola renovationis possibilitas, seu probabilitas sufficit ad mantinendum in possessione hæredem ultimi investiti, & quia exceptiones contra hanc immemorabilem consuetudinem, ut supra firmatam oppositæ, petitorium respiciunt, inefficaces proinde remanent mantentionem, atque aliud privilegium remedium eidem impediendi, Rota in d. dec. 36. n. 43. & 47. post Patell. & coram Bichio dec. 670. n. 24.

14 Ex his itaque frustraneum PP. censerunt examen assumere, an etiam in prædictis Bonis competat Domino Cardinali de Medices renovatio vigore alterius Brevis san. mem. Urbani Octavi prohibentis singulis Ecclesiis Status Urbini Bona etiam Jurisdictionalia retinere, eisdemque coarctantis ad renovandos hæredes ultimi Investiti, de quo penes Patell. in expedit. caus. Civil. decis. 7. & meminit Cardin. de Luca de Emphyt. discurs. 5. & 8. Rota in recent. decis. 90. & 154. part. 15. ac coram Celso decis. 192. num. 3. Animadvertentes tamen ex hoc capite, nec denegandam pariter dicto Domino Cardinali mantentionem, cum deducta per Defensores Abbatis Commendatarii pro declinanda dispositione hujus Brevis altiore exquirant indaginem ad opportunum petitorii Judicium, propterea remittendam; nam licet firmare contentur, Breve non comprehendere tam hæc Bona, cum ante illius publicationem essent ei recensita lite inter Magnam Ducissam, & Cardinalem Barberinum, & extrà statum Urbini existant; quam dict. D. Cardinalem de Medices, tam-

tamquam forensem; Replacant tamen e contra Scribentes pro Domino Cardinali, quod respectu Bonorum prædicta lis remanserit per Concordiam extincta, ut factò loco novæ devolutioni, renovatio sit concedenda, & existentia Bonorum extra Statum Urbini desumpta ex nonnullis enunciativis, quod sit in Diæcesi Fanen. destruat ex aliis, quod existant in Diæcesi Senogallien. magis recognoscendis in petitorio Judicio.

15 Quo verò ad D. Cardinalem, quod similis forensitatis objectio data etiam alias fuerit Magnæ Ducissæ, & per Rotam ad petitorium remissa, ut in dicta decis. 46. num. 43. post *Paitoll.* quodque habitatio, seu domicilium sufficiens ad fruendum beneficio relati Brevis Urbani ex Rota in recent. decis. 90. in fin. part. 15. in eodem D. Cardinali concurrat ratione Cardinalitatis Dignitatis, quam substat, in vim cuius sit perpetuò additus Romanæ Curia, in qua retinet Palatium apertum, & instructum, & ab eadem Curia abesse non possit absque licentia Papæ per notam Constitutionem san. memor. Innocentii X. in ordine 15. Bullar. tom. 5. ut licentia desuper obtenta concurrente dici debeat in Curia domicilium habere, juxta deducta per Gratian. discept. 484. n. 16. cum seqq. Card. de Luca de Regul. disc. 73. n. 11. Laurent. decis. Aven. 240. n. 4. & 5. Rota in recent. decis. 188. n. 7. & seqq. part. 17. & decis. 90. num. 5. & 6. & decis. 431. n. 1. cum seqq. part. 18. Omnemque difficultatem submoveri ex dispensatione obtenta per Breve san. memor. Clementis X. vigore cuius D. Cardinalis licet forensis habitatus fuit ad recipiendam istorum Bonorum renovationem, quod Breve licet directum fuerit Abbati Commendatario cum verbis -- *possit*, & valeat renovationem facere: nihilominus dispensatio prætendi nequeat facultativa Abbatis, sed simplex & absoluta, nam ex superius adductis, Abbas renovare tenetur ab immemorabili, ut secundum hanc subiectam materiam hujusmodi verba necessitatem importent, ex Aretin. in leg. Gallus sub num. 3. ff. de liber. & posth. Gratian. discept. 630. num. 6. Cyriac. controv. 548. num. 15. & controv. 689. num. 122. Surd. decis. 268. num. 13. Rota in recent.

decis. 48. num. 6. part. 2. coram Duno. Jun. decis. 342. num. 5. ut ex his replicationibus ambigendum non veniat Brevis Urbani articulum, exquirere altiorum indaginem, & proinde manutenendum in possessione hæredem ultimi investiti, ex superius firmatis.

16 Quæ omnia removere non valuit præsupposita incompetencia actionis realis in Domino Cardinali Mediceo pro petenda renovatione, nam contrarium ostenditur, quidquid enim sit de renovatione debita vigore pacti, seu æquitatis, quoties, ut in hypothesi, renovatio petitur in vim consuetudinis immemorabilis habentis efficaciam Legis, Statuti, vel alterius cuiuscumque Tituli melioris de Mundo ad Bald. in Auth. si quas ruin. n. 4. Cod. de Sacros. Eccles. Andreol. controv. 145. num. 49. Fulgin. de Jur. Emphyt. tit. de renovat. quest. 1. n. 30. in fin. Rota recent. decis. 11. n. 2. cum seqq. part. 2. & in specie coram Coccin. decis. 1609. num. 1. hoc enim casu cum ex Imperio Legis, vel Statuti oriatur fortior parendi obligatio, competit etiam actio realis, seu rei persecutoria, ut ex Teorica Bartol. in l. 1. §. Permittitur ff. de aqua quotid. punctualiter distinguendo tradunt Card. de Luca de Emphyteut. discept. 67. nu. 16. & 17. Rota discussoria in articulo coram Ninor. decis. 48. num. 10. cum seqq. coram Priol. decis. 387. num. 20. & 21. decis. 132. num. 8. cum seqq. part. 14. decis. 81. num. 42. & seqq. part. 19. Et novissimè in Eugubina, seu Senogallien. Devolutionis 14. Januarii currentis anni §. Hæc namque est differentia cum sequentibus coram R. P. D. meo Ursino, ubi de ratione & in fortioribus terminis; nam in illius casu Dominus Directus possidebat auctore Prætorum in vim mandati de associando confirmati per aliud de manutenendo, & nihilominus hæres ultimi Investiti post longam possessionem Domini Directi reintegrationem obtinuit in actione reali.

17 Demum minoris ponderis detegitur altera exceptio fundata super Concursum ad renovationem Domini Principis Lantes, & forsitan aliorum, ut dum discutienda sint Concurrentium Jura, hoc interim manutentio dari debeat Abbati Commendatario Domino Directo,

tum quia hodie quæstio est super articulo simplicis manutentionis, in qua, cum D. Cardinalis Mediceus possideat, habeatque pro se immemorabilem renovandi, ac sit filius, & hæres Magnæ Ducissæ postremæ investitæ, manutentionem obtinere debet, posthabitis, seu missis concurrentium exceptionibus ad petitorium, ut in specie Rota d. dec. 46. num. 47. post Paitell. Tum etiam quia dictus D. Princeps, & alii in Tribunali nostro non sunt in Causa, sed tantum ex prætenforibus, D. Cardinalis Mediceus pro manutentione instat, ut eidem propterea liceat Bona retinere ad exclusionem Ecclesiæ Dominæ Directæ, cui nullum præjudicium generatur potius unum, quàm alterum renovandi exemplo plurium ad fideicommissum vocatorum, ut si unus tantum compareat eidem Bona relaxantur juxta modum, de quo Surd. consil. 359. n. 15. cum seqq. Rota coram Durano dec. 448. n. 10. coram Royas dec. 378. & in recent. dec. 318. n. 4. cum seqq. p. 17.

Et ita Manutentionem Domino Cardinali Mediceo concedendam esse PP. omnes Suffragantes authumarunt, auditis Partibus acerrimè hinc inde informantibus.

R. P. D. ANSALDO.

Urbanien. Archipresbyteratus.
Veneris 17. Maii 1697.

ARGUMENTUM.

Referuntur signa loci Ecclesiastici,
& laicalis.

SUMMARIUM.

- 1 Confraternitas attentæ antiquitate, & visitationibus Ordinarii, in dubio præsumitur erecta auctoritate Episcopi.
  - 2 Confraternitas præsumitur Ecclesiastica, quoties habet Ecclesiam cum Altaribus.
  - 3 Confraternitas præsumitur Ecclesiastica, ubi omnes Sacerdotes ad celebranda Divina officia admittuntur indifferenter.
- Confraternitas præsumitur Ecclesiasti-

ca quando habet Campanile cum Campana, ibi.

- 4 Confraternitas præsumitur, imò dicitur Ecclesiastica, quoties Ordinarius habet institutionem, & destinationem Officialium.
- Item quando Episcopus absque contradictione illam liberè visitavit ad instar aliorum locorum Ecclesiasticorum, ibi.
- 5 Confraternitas laicalis potest absque solemnitatibus alienare res suas.
- 6 Confraternitas laicorum si in alienatione honorum adhibuit beneficium Episcopi, vel Apostolicum, dicitur Ecclesiastica.
- 7 Judex Ecclesiasticus habitualiter, & competens etiam inter laicos litigantes, quorum causas potest judicare mediante partium prorogatione, vel consuetudine.
- 8 Confraternitas præsumitur Ecclesiastica, quando lites activè, & passivè fuerunt introductæ, & decise in Tribunale Ecclesiastico.
- 9 Item quando solvit Decimas Papales.
- 10 Enunciatiivæ junctæ cum factis positivis probant.
- 11 Enunciatiivis sine assertionibus Ordinariorum emissis in actu visitationis multum defertur.
- Institutio facta per Ordinarium Presentati; cum enunciatiiva quod Confraternitas Patrona esset laicalis, probat laicalitatem, ibi.
- 12 Enunciatiiva Papæ in Bulla contenta, probat loci laicalitatem, præsertim si materia fuit examinata in Congregatione Concistoriali.
- 13 Confraternitas in dubio potius præsumitur laicalis, quàm Ecclesiastica.
- 14 Ecclesia, & Campanile, quando sunt signa Ecclesiasticitatis.
- 15 Confraternitas solvens collectus communitalis, præsumitur laicalis.
- Confraternitas Ecclesiastica non potest se subicere statuto laicali, ibi.
- 16 Notario attestanti de actis gestis absque expressione Cause particularis non creditur nisi acta exhibeantur.
- De minimis non est curandum, ibi.
- 17 Conjecturæ, quæ ab aliis in contrarium

- rium suffocantur, nullius momenti sunt.
- 18 In Beneficio erecto cum conditione: quod nunquam Sedes Apostolica se ingerat, cessat regula reservationis Cancellariæ.
- 19 In beneficio Jurispatronatus mixto, Sedes Apostolica potest conferre si vacatio contingat in turno debito Patrono Ecclesiastico.
- 20 Juspatronatus non cadit sub reservatione regulæ 8. etiamsi sit mixtum. Juspatronatus mixtum in favorabilibus assumit naturam simplicis. ibi.
- 21 Error frustra allegatur, quando datur possibilitas causæ in contrarium.
- 22 Ultimus status in re beneficiali attenditur.
- 23 Papa conferens beneficium jure devoluto præsupponit jus præsentandi ad alterum spectare.

DECISIO XXXV.

Antiquitas, veluti Nilus, rerum humanarum initii caput abscondens, ansam plerumque præbet Forensibus collocationibus, ut eventus in hodierna contentione inter Valentinum, & Leonardum cum enim Litteræ Apostolicæ utrinque reportatæ, & super quarum executione respectivè dubium proposui, unam ambiendi causam involverent super scrutatione qualitatis Venerabilis Confraternitatis Sancti Spiritus Castri Durantis, nunc Urbanæ, ex quo de vero illius principio, seu erectione nullum vestigium eminebat; contendente idcirco Leonardo, quod esset Ecclesiastica, quodque proinde substineretur impetratio in vim regulæ octavæ, hodie nonæ, per eum obta quoad Archipresbyteratum, cujus vacatio contigerat in mense Julii Sede Apostolicæ reservato, oppositam verò Laicalem naturam, seu qualitatem acriter asserente Valentino, qui præsentationem ab ipsa confraternitate Patrona, & respectivè Litteras Pontificias, quas nuncupant, pro Præsentato fuerat assequutus, placuit Dominus conjecturis, & demonstrationibus mutuo collatis iisdemque sedulo perpensis, inclina-

re pro qualitate Laicali, & consequenter respondere, Litteras Valentini esse exequendas.

1 Licet enim Scribentes pro Leonardo ingeniosè, ac elaboratè cumulum adducerent conjecturarum, ac præsumptionum super Ecclesiastica qualitate, quæ præcisivè à validioribus in oppositum militantibus admodum potuissent urgere, basim primariam fruenter super ipsamet antiquitate, & ignorantia erectionis, quo tempore nimirum, & qua auctoritate Confraternitas fuerit ad exercenda opera pietatis instructa, & stabilita cum solum de anno 1567. occasione explendi Visitationem Apostolicam Episcopus Feretransus Visitator expresserit perverusam esse fundationem, sed ejus præcisam non extare memoriam, ac propterea, junctis præmaximè signis, de quibus infra, etiam in dubio fundatam censi auctoritate Ecclesiastica Societatem hujusmodi Confratrum, stante præponderantia meritorum, securitatis, & durationis, quam secum trahit respectivè ad Laicam qualitatem longè nobilior, & firmior Ecclesiastica per Gloss. in Clem. quia contigit §. Cæterum verb. Altare de Relig. Dom. communiter tradiderant Feder. de Sen. conf. 111. n. 2. & 3. Eugen. conf. 88. n. 44. lib. 2. Benintenti. decis. 14. n. 4. Guttier. qu. can. lib. 1. q. 25. n. 18. Del bene de Immun. c. 3. dub. 20. n. 7. Ciarlin. controvers. 16. nu. 12. & seqq. Modern. Argentan. collect. 10. n. 28. lib. 1. Panimol. dec. 12. annot. 5. n. 14. & 15.

2 Magis autem ipsam fundationis obscuritatem concomitantibus signis undequaque spirantibus prerogativam Ecclesiasticam, nimirum Ecclesia pluribus Altaribus decorata, campanili, & Hospitali, ista namque, quemadmodum respondit Ulpianus occasione dubii sexus in leg. quæritur ff. de stat. hom. veluti de sui natura proculdubio Ecclesiastica, & signanter Ecclesia, ac Altaria, faciunt præsumere, quod ubi versetur in ancipiti prævaleat (ut in sexibus) eadem qualitas Ecclesiastica, quæ non potest deflecti ad conditionem prophanam, secuti animadvertendo ad has circumstantias, & præsertim Ecclesiæ existimarunt Donat. in prax. Regul. tom. 3. tract. 8. quæst. 21. num. 3. in prin-

princ. Jos. de Rosa *consult.* 10. num. 10. Panimoll. *d. dec.* 12. *annot.* 5. n. 7. & num. 16. Rot. *dec.* 143. n. 12. part. 9. rec. & *decis.* 89. n. 6. part. 10. & *coram Carill.* *dec.* 267. n. 1. & 226. n. 32. *cor. Card. Cerr.* & *in Florentina Parochialis* 20. Decemb. 1628. §. Primo quia, & *seqq. coram Virili.*

3 Potissime quia ad eandem Ecclesiam contradistincte ab Oratoriis privatis confluent nedom fideles extra personas Confratrum ad interessendum Divinis, sed etiam indifferenter omnes Sacerdotes ab ineunda, celebrandaque Sacrificia recipiuntur, per ea quae in proposito profequuntur Abb. *in cap. Parentibus* num. 1. de *privil.* Calderin. *cons.* 4. de *relig. dom.* Zabarell. *cons.* 11. sub n. 1. *vers. quod probo*, & n. 2. Alex. *cons.* 101. num. 5. *vers. Accedit* lib. 7. Menoch. de *presump.* 132. num. 51. Sanchez de *matrim.* lib. 9. *disp.* 15. n. 39. *in fin. vers. similiter.* Delbene de *immun.* c. 2. *sect.* 7. num. 38. Rot. *dec.* 725. num. 3. & 4. part. 1. *divers.* & *in Perusina S. Mariae ad Nives* 30. Aprilis 1559. §. *Constat enim coram Pamph. Sen.* Quin etiam ipsam Turrim, seu Campanile in parte superiori elevatum cum Nola non Sodalitas tantum, sed universum Populum invitante plurimum deservire, non minus pro supponenda vera Ecclesia, ac ut praemisimus, contradistincta à privato Oratorio, sed etiam de per se validum constituere iudicium Ecclesiasticitatis in ipsa Confraternitate, vel Hospitali per Text. *in d. cap. Patentibus de privil.* annotatur Zabarell. *di. cons.* 11. sub n. 6. *vers. Item caveant.* Eugen. *di. cons.* 88. n. 46. & 47. lib. 2. Vivian. de *Jurepatr.* part. 1. lib. 3. *cap.* 2. n. 7. Barbof. de *jur. Eccles.* lib. 2. c. 10. num. 80. Novar. de *elect. for.* part. 2. *sect.* 2. qu. 22. n. 6. Delbene *loc. cit.* n. 39. & 40. Donat. *d. tract.* 8. qu. 21. n. 3. *vers. Secundum.*

4 Et quamvis non appareret, quod Ordinarius sese unquam ingesserit in administratione, seu gubernio istius Ecclesiae, vel Hospitalis cum institutione, vel destitutione Officialium, in quibus terminis firmè citra difficultatem Confraternitas ipsa, Hospitalis, totusque locus pro Ecclesiastico foret reputandus, teste Marc. Anton. *var. resol.* lib. 1. *resol.* 14. sub nu. 4. *vers. Secundo si Episcopus*, Merlin. Pigna-

tell. *cont. for. cont.* 1. c. 65. n. 12. Ciarl. *cont.* 116. n. 9. Jus. de Rosa *d. cons.* 10. n. 30. Panimoll. *d. dec.* 12. *annot.* 5. n. 18. Rot. *d. dec.* 725. n. 1. p. 1. *divers.* concurrerant nihilominus Visitationes factae per Superiores Ecclesiasticos plenissimo jure, videlicet non tantum ea, quae de praedicto anno 1567. per Episcopum Feretranum inita fuit, sed etiam altera, quae magis de proximo, nempe de anno 1689. facta demonstrabatur, ultra sancita per Sac. Concil. Trident. in Visitatione Hospitalium, & Confraternitatum Laicalium, ut *in sess.* 7. de *reformat.* *cap.* 15. & *sess.* 22. *cap.* 8. Unde cum Ordinarius nullo repugnante, aut contradicente visitaverit Ecclesiam, Altaria, aliaque omnia ad instar cujuscunque alterius loci indubitanter Ecclesiastici, signum emergere veri Loci, & Confraternitatis Ecclesiasticae merito praetendebatur, ex tradit. per Fusc. de *vist.* lib. 2. c. 14. n. 5. Merl. Pignatell. *d. cont.* 65. n. 10. Donat. *in prax. regular.* d. tom. 3. *tract.* 8. qu. 21. sub n. 3. *vers. Quantum* Jos. de Ros. *d. cons.* 10. n. 29. & sub n. 32. Ciarl. *d. cont.* 116. sub n. 17. *vers. quod autem*, & n. 18.

5 Augeri demum videbatur demonstratio Ecclesiasticitatis ex tribus potius praesuppositionibus certis, quam conjecturis, quod locus esset Ecclesiasticus; Primo nempe quia quotiescumque contigit bona, vel res istius Ecclesiae, seu Confraternitatis alienari, adhibita fuit pro confirmatione licentia, vel beneplacitum Superioris Ecclesiastici, summ. Leonardin. 10. scilicet namque propria auctoritate valent Officiales, & Administratores similibus piarum Sodalitatum res earumdem Sodalitatum distrahere, ubi sint Laicales per sanctam in terris conversationem unitae ad opera meritoria, & pietatis explenda sine mixtura Ecclesiasticitatis, ut ait Bald. *in aut. Hoc jus porrectum* n. 3. C. de *fact. Eccles.* Paris. *cons.* 34. n. 19. & 25. l. 4. Torn. *cons.* 70. n. 16. & 17. Salazar. de *usu*, & *consuet.* c. 8. n. 24. *vers. Secundo inferitur.* Guttier. *quest. canon.* lib. 1. *quest.* 35. num. 16. Mastrill. *decis.* 110. n. 13. Del Bene de *immun. Eccles.* c. 2. *dub.* 2. *sect.* 7. n. 18. & c. 4. *dub.* 20. n. 5. & 6. Panimoll. *dec.* 12. *annot.* 5. n. 5. & n. 39. Rota *decis.* 58. ex n. 4. usque ad fin. post *Tondut. de penson.*

6 Ita è converso, quoties agitur de Confraternitate, vel Hospitali Ecclesiasticæ conditionis, absolutum est vel in parvis alienationibus, ad normam *Text. in Can. Terrullas caus. 12. quæst. 2. exposci consensum Ordinarii*, vel ubi tractetur de majoribus alienationibus beneplacitum Apostolicum desiderari, ut habetur apud *Grat. discept. 517. n. 7. & 8. Marc. Antonin. var. resol. lib. 1. resol. 14. n. 7. Hermosil. ad Lopez tom. 2. lib. 15. tit. 5. par. 5. gloss. 1. n. 80. & seq. Donat. in prax. regul. d. tract. 8. qu. 25. n. 1. Panimol. d. dec. 12. annot. 5. n. 40. Cad. de Luc. lib. 7. de alien. disc. 1. n. 11. & seq. Rota dec. 502. n. 2. & seq. coram Bich.* proindeque cum Superior Ecclesiasticus auctorizaverit alienationes hujus Loci ad normam secundi, non primi casus de plano inferebatur, Sodalitatem, & Locum esse Ecclesiasticum, non probatum ut præcisè arguit *Ciarlin. d. contr. 116. n. 21.*

7 Secundo potenter ad eandem qualitatem Ecclesiasticam inferebatur, ex eo, quod semper lites, & controversæ spectantes ad hanc Confraternitatem activè, & passivè fuerint disunctæ, & definitæ in Tribunali Ecclesiastico, ideoque necesse erat concludere, quod locus esset Ecclesiasticus; licet enim Judex Ecclesiasticus, tamquam indifferenter habitualiter competens, possit mediante prorogatione litigantium Laicales etiam Causas judicare per *Text. in l. si quis ex consensu, & l. Episcopale Judicium C. de Episcop. audien. & in cap. Significasti de for. compet. ubi præceteris Butr. nu. 7. & 8. Fagnan. num. 13. Carleval. de judic. tom. 1. disp. 2. quæst. 8. sect. 3. num. 1119. & seqq. Bellef. disquis. Cler. part. 1. tit. de favor. Cler. person. §. 2. num. 30. Francef. de compet. inter Curias quæst. 49. num. 10. & seqq. Card. de Luc. de judic. disc. 40. sub nu. 8. Rota dec. 1059. nu. 75. & seq. coram Coccin. & maxime ubi vigeat consuetudo ex prædicto principio, & fundamento, quod semper Tribunal Ecclesiasticum habitu competens est, ut affirmant *Sperel. dec. 98. num. 33. & seqq. Panimol. dec. 12. annot. 2. nu. 42. Rot. dec. 793. nu. 1. par. 1. divers.**

8 Attamen cum de hujusmodi prorogatione, aut particulari consuetudine in hodierna Audientia non daretur aliqua

justificatio, ista inconcussa observantia maximum pro qualitate Ecclesiastica præferebat indicium, ex adductis per *Jo. Franc. de Pont. conf. 18. nu. 1. & seq. lib. 1. Mar. Antonin. d. resol. 14. nu. 6. Guttier. d. qu. 35. nu. 9. & n. 24. & seq. Fulc. de visit. lib. 2. c. 14. n. 4. & 7. Panimol. d. dec. 12. annot. 6. n. 8. Rota in d. Florentina Parochialis 20. Decemb. 1628. §. Nec facit in fin. & §. seq. coram bon. mem. Card. Virili.*

9 Tertio tandem intercedebat alia nuperima observantia, quod cum san. mem. Innocentius XI. ad profigandos Turcarum impetus nimium de proximo Austriæ Regiam Urbem, totamque Christianitatem invadentes subsidium, sed Decimas Ecclesiasticas imponere coactus fuerit super bonis, & Beneficiis Ecclesiasticis, etiam Sodalitas hæc pro bonis suis Decimam exsolvit, qua sanè solutione concurrente locum, & bona Ecclesiastica existimanda esse dixerunt *Camil. Borel. conf. 81. n. 6. Pignatell. consul. can. tom. 8. consult. 31. sub n. 10. vers. quando enim, Amostaz. de caus. püs. lib. 4. cap. 11. n. 11. & 12.*

At hisce, similibusque (minus tamen perstringentibus argumentis, ut erant peculiare saccum, seu indumentum Contratum, aggregatio Sodalitatis ad S. Spiritum in Saxia de Urbe, accessus ad Processiones, nuncupatio Confraternitatis, S. Spiritus, Indulgentiis, & Eleemosynis) solida maturitate per DD. discussis, & examinatis, visum est, longè robustiora extare fundamenta, quæ ex altera parte Valentini promovebantur in conflictu.

10 Siquidem in primis occurrit clarum factum, & concessio eorundem Contratum de anno 1626. occasione etenim quod quidam Clericus per sortem remanserat præelectus inter Officiales, insurgente, & conclamante præ cæteris uno, quod extractus non foret capax, ex quo Sodalitas esset Laicalis, de facto fuit exclusus citrà ullam contentionem, unde cum hujusmodi enunciativa juncta cum facto positivo exclusionis, & acquiescentiæ emanaverit tempore non suspecto, videlicet priusquam erigeretur Canonatus, seu Archipresbyteratus, de quo agitur, vehementissimum gradum probationis circa ipsam Laicalitatem constituit, ut

di-

dixit Rot. dec. 386. n. 5. cor. Coccin. & dec. 16. n. 22. part. 5. rec. & dec. 354. n. 15. vers. Quoniam, & num. 16. & 17. part. 19. & in Urbinaten. Canonatus 9. Junii 1694. §. Absque eo quod, cor. R. P. D. meo Muto.

11 Validius autem procedendo gradatim stringit altera enunciativa, factum, & confessio emissa per Ordinarium, qui cum regulariter non solet esse facilis in canonizandis juribus horum Patronatumum Laicalium, ut inquit Rot. decis. 70. n. 4. & decis. 211. num. 12. cor. Dunoz. Jun. & dec. 193. num. 8. cor. Card. Celf. cor. Priol. decis. 318. num. 10. & 11. & dec. 576. num. 14. part. 18. rec. de anno tamen 1651. expressè instituit Præsentatum, ad hujusmodi Archipresbyteratum per Confraternitatem sub enunciativa, & confessione, quod Confraternitas esse Laicalis, ac propterea cum sua nimis interesset non approbare talem qualitatem prophanam etiam ad quoscumque alios effectus jurisdictionales super ipsa Confraternitate, & foret is Ordinarius primus Sponsus, sive Episcopus hujus Cathedralis noviter erectæ, alioquin re, & nomine Honoratus, & honorandus, aliasque vigilantissimus assertor jurisdictionis Ecclesiasticæ, nulli dubium esse potest, quod ex hoc facto, & confessione tollatur quælibet difficultas in hac materia, ut in fortioribus Rota decis. 405. num. 3. part. 1. rec. & dec. 24. num. 29. part. 10. & in Salisburgen. Juris Metropolitanici 20. Novemb. 1691. §. Et demum coram R. P. D. meo Priol. & in dict. Urbanien. Canonatus 9. Junii 1694. §. fin. & 14. Januar. 1695. §. Clarius coram R. P. D. meo Muto.

12 Denique præsuppositioni, & confessioni Confratrum, ac Ordinarii super accidit præsuppositio, & enunciativa etiam Papalis in ipso limine erectionis Cathedralis; cum enim pro constandis (ut moris est in consimilibus erectionibus novarum Cathedralium) Canonicatibus, & Dignitatibus opportunis, & necessariis plures Cives in particulari, pluresque Sodalitates Dotes de proprio contribuerint, & inter istas illa S. Spiritus, omnes istas Confraternitates san. mem. Urbanus VIII. qui Castrum Durantis in Cathedrali suo nomine donatum erexit, nuncu-

pavit Laicales ut patet ex Bulla per elaboratum Collectorem Ughel. registrata in sua Ital. Sac. tom. 2. fol. 929. proinde superaddita etiam præsuppositione, & enunciativa Papæ, res quatenus fuisset ambigua reddebatur manifesta, ut in specie dixit Rota dec. 192. n. 11. §. Quod autem, & n. 12. & 13. part. 18. rec. & generaliter responsum fuit in d. Salisburgen. Juris Metropolitanici 26. Novemb. 1691. §. Primò enim & §. Secundò dantur, coram R. P. D. meo Priol. præcipuè quia eadem Bulla, & in ea contenta sedulo fuere disuncta per Organum Sac. Congr. Concistorialis hinc materiis præpositæ, quæve idcirco alias non admisset talem enunciativam, sed confessionem Ordinario, & Datarie præjudicalem, ut habetur apud moder. Epist. S. Severi in tract. de caus. Constit. sect. 3. n. 14. & sect. 10. num. 12. propè fin. Card. de Luc. lib. 14. in annot. Concil. Trid. disc. 8. n. 4. & melius n. 10.

13 Exclusa igitur ex his superlativis demonstrationibus Ecclesiastica qualitate superfluum videbatur DD. vel supradictas conjecturas, & signa per Leonardum allata diluere, vel contraria signa oppositaque à Valentino conjecturas expendere, & nihilominus motivo antiquitatis, & ignorantie erectionis hujus Confraternitatis contraponere DD. regulam magis receptam, quod in dubio præsumptio stet pro Laicalitate, ut plenissimè constat ex Gonzal. ad reg. 9. Canc. glos. 5. §. 4. n. 24. Ricc. lucubr. Eccl. lib. 4. c. 13. n. 5. & seqq. Cor. in prax. benef. lib. 4. c. 2. sub n. 54. vers. Et in dubio, Urceol. de transact. qu. 24. n. 62. & seqq. & signanter n. 64. & 65. Card. de Luc. lib. 7. de alien. disc. 8. nu. 4. Rota dec. 58. sub num. 4. post Tondut. de penson. in Mantuana honor. 25. Junii 1683. §. Quod etiam procedit cor. bon. mem. Albergato.

14 Ecclesiæ, Campanili, ac Hospitali satisfaciebat responso quod cum non appareret, an ista essent accessoria Confraternitati, vel è converso, nimis idcirco æquivoca reddebantur in tantum quippe vim faciunt signa præmissa, ubi liqueat, Ecclesiam esse quid principale, Sodalitatem verò accessoriam, teste Cyriac. contror. 530. num. 7. Lotter. de re benef. lib. 2. quæst. 10. ex n. 45. usque ad 59. Frances de Ec-

Eccles. Cathedr. cap. 25. n. 18. & seqq. Rot. decis. 106. sub nu. 1. part. 2. divers. & decis. 130. sub n. 3. cor. Duran.

15 Solutio Decimarum non solum tanquam nuperrimè facta parvi erat attendenda, sed longè suffocabatur à solutionibus onerum Communitatis, quæ Confraternitas tanquam pure Laica supportabat, cum non unicum actum, sed plures, ac plura tempora involverent, scilicet à principio usque ad annum 1671. in quo bona extiterunt in alios translata, & sic eo magis arceri qualitatem Ecclesiasticam palam erat, ut in hac præcisa materia tradiderunt, Roman. *conf. 477. n. 9. Eugen. conf. 88. n. 61. lib. 2. Delbene de immunit. cap. 2. dub. 2. sect. 7. n. 43. Ciardin. controv. 116. n. 2. maxime juncto decreto tempore non suspecto edito ab ipsis Confratribus, ut Administrator, quem appellant Misfarum, satisfacere teneretur ad formam Decreti Ducalis, cui se subicere non potuissent, ubi corpus esset Ecclesiasticum, resistente celebri sanctione Textus in c. Ecclesie S. Mariæ de *const. cum concord. per Oliv. de for. Eccles. part. 3. qu. 11. n. 36. & seqq. Rot. cor. Merl. dec. 902. num. 76. cum duobus seqq. & dec. 279. n. 16. part. 16. rec.**

16 Actitatio demum causarum in Foro Ecclesiastico, consensus ab Ordinario præstitus modicæ cuidam alienationi, necnon Visitationes bis expletæ per Ordinarium, ut supra, pariformiter dignoscantur æquivoca; Ultra enim quod respectu actitationum in Foro prædicto illæ solum probantur ex fide Cancellarii Ecclesiastici verisimiliter ad sui favorem testificantis absque designatione, & expressione causarum particularium, quo casu nulla fides eidem haberi potest, juxta doctrinam Innoc. *in cap. 1. n. 6. de instr. Afflict. dec. 48. n. 2. Surd. dec. 231. n. 2. & 3. Rot. decis. 535. sub nu. 3. part. 1. recent. & cor. Merlin. dec. 137. sub nu. 4. vers. & hæc tanto magis & nu. 6. vers. Quoniam, & decis. 206. num. 8. part. 17.* Adhuc tamen ex possibili voluntaria Partium prorogatione talis conjectura remanebat æquivoca, prout etiam non erat ab æquivoco immuni prædictus consensus ab Ordinario adhibitus, dum fortè voluit ab emptoribus pro majori eorum securitate obtineri, &

tamen cum ageretur de unico actu valde recenti, & super re minimi momenti intrat vulgare adagium, ut de minimis curandum non sit, per *Text. in leg. Scio, ff. de integr. restitut. & in lib. 4. in fin. ff. de edil. ædific. Leo dec. Valent. 113. num. 10. cum aliis vulg.*

17 Minus postremò ab æquivoco præservari poterant Visitationes, dum valuerunt expleri jure delegato quemadmodum certum erat respectu primæ Visitationis de anno 1567. & nihilominus in contrarium stabat Decretum per Judicem Sæcularem ex causa cujusdam dissidii inter Confratres interpositum de anno 1628. *Summ. Valentini num. 8. litter. A, conjecturæ namque quæ vel ab aliis suffocantur, vel non concludunt perneceffe, nullius momenti sunt apud jura, & Tribunalia, ut passim videre est, & signanter in decis. 138. nu. 16. coram Ubald. dec. 738. num. 5. & decis. 2342. num. 41. & 42. coram Coccin. & dec. 54. num. 20. coram Caril. & dec. 490. n. 6. part. 14. rec.*

18 Cæterum quando hæc omnia defuissent, & adhuc legitime dubitari posset de qualitate Laicali, vel Ecclesiastica, collabescere visum fuit omnem difficultatem ex alio de per se exuberanti, ac discreto fundamento, nimirum, quia in fundatione istius Canonatus, seu Archipresbyteratus, cui pro medietate contribuit persona prophana, & pro altera Confraternitas, cautum fuit, ut nunquam ex capite reservationum Sedes Apostolica se ingereret, sed semper, & in quocumque casu vacationis præsentatio spectaret ad Fundatores, & Patronos, exprimendo quoque vacationem per cessum etiam in manibus Papæ, ac decessum ex quibuscumque personis, tam S. R. E. Cardinalium, quam Summi Pontificis Familiarium, & continuorum Commensalium, ac quorumcumque Curie Romanæ Officialium, ideoque etiam quando tractaretur de Patronatu pertinente ad personas Ecclesiasticas cessasset reservatio prædictæ Regulæ 8. hodie 9. ratione mensium, ut conjungendo efficaciam similium verborum adhibitorum in fundatione Beneficiorum responsum fuit *in decis. 274. ex num. 8. usque*

usque ad 17. coram Royas, & in rec. decis. 327. n. 3. 4. & 5. part. 15. & dec. 242. n. 6. part. 19. & in Florentina Cappellania 7. Maii 1677. per tot. cor. Reverendiss. Burdegalen. & in Civitatis Castellii Canoniciatus Pœnitentiarii 1. Decembr. 1684. §. Exclusionem autem confirmata 4. Maii 1685. cor. clar. mem. Card. Matthæjo.

19 Fortius autem, quia ut diximus, pro medietate contribuerat foundationi persona indubitanter Laica, & prophana; licet enim ubi exercitium Jurispatronatus alias mixti dividitur per vices, seu per turnum minimè impediatur Sedes Apostolica in suis mensibus conferre, quando vacatio contingat in turno debito Patrono Ecclesiastico, ut censuit Rota cor. Priolo decis. 362. n. 11. & 12. & decis. 383. n. 15. & sequent. & dec. 432. n. 18. cum duobus seqq.

20 Attamen cum hujusmodi partitio turni superventa non foret post ipsam foundationem, sed eadem facta fuerit in ipsa erectione cum specifica approbatione Papæ, illa mixtura, quæ alias sine divisione exercitii impedimento esset regulæ prædictæ juxta firmata per Covar. pract. quæst. cap. 36. sub num. 5. §. Tertio opportunè vers. Et ideò, Garz. de benefic. part. 5. c. 1. n. 582. Gonzal. ad reg. Cancell. gloss. 18. n. 8. & seqq. Add. ad Burat. decis. 769. n. 17. Card. de Luc. de Jurepatronat. decis. 59. num. 20. cum seqq. Rot. dec. 574. nu. 10. part. 1. divers. & dec. 541. n. 4. & 5. part. 2. rec. & dec. 655. num. 2. & 3. part. 4. tom. 3. & coram Cavalier. decis. 640. num. 4. & coram Mart. Andr. dec. 22. num. 9. & coram Coccin. decis. 1571. num. 4. & coram Peutingen. decis. 171. num. 12. & in recent. decis. 323. ex num. 9. cum plurib. seqq. & decis. 376. num. 6. & seqq. part. 13. & decis. 290. n. 22. & 23. part. 18. videtur satis, superque præservata, dum non obstante eadem divisione Pontifex mandavit, ut semper præsentatio pertinere deberet ad Patronos, alias namque absque tali declaratione, & pacto, Fundatores propria bona non fuissent elargiri, ne tractu temporis occasione personæ Ecclesiasticæ Laicorum etiam jus evanesceret, ut benè admonuit Amyd. de styl. Datar. cap. 15. §. 15. num. 109. & seqq. & signanter n. 115. Ad den. ad Pamp. hil. decis. 189. sub n. 19. Car-

din de Luc. de Jurepatron. disc. 65. nu. 34. vers. Negativam verò.

21 Allegare autem, quod Papa confirmando, adjiciendoque verba præservativa, & exemptiva à reservationibus Apostolicis erroneè præsupposuerit Laicalem qualitatem in istis Confraternitatibus, erat petere principium, cum jam ex deductis, vel nullatenus univoca forent signa Ecclesiasticitatis, vel urgentiora, aut saltem æqualia militantia pro laicalitate, proindeque in allegabilis erat error in Papa, & in tota Sac. Congregat. Consistoriali, dum ad erroris etiam privati exclusionem solum possibile in contrarium exuberat, ad not. per modern. Argentan. collect. 36. num. 62. lib. 1. Rot. decis. 242. num. 36. cor. san. mem. Alex. VIII. & cor. Ninot. dec. 36. num. 12. & dec. 256. n. 4. & 6. cor. Priol.

22 Præcipuè animadversus pro coronide statibus erectionem subsequitis, & signanter ultimo, nam cum semel in turno Confraternitatis acciderit vacatio Archipresbyteratus, nimirum de anno 1651. præsentatus à Confraternitate, etsi eadem vacatio contigerit in mense Octobris reservato, pacificam obtinuit institutionem; quanti verò roboris existat ultimus status in materia Beneficiali ad submovendam omnem amaritudinem notorium est, & præcisè, seu individualiter in proposito nostræ quæstionis animadvertit Lotter. de re benef. lib. 2. qu. 10. nu. 18. Corrad. in prax. benef. lib. 4. c. 2. num. 48. vers. Alter verò, & n. 49. Rot. coram Crescen. decis. 9. n. 1. & per tot. de Jurepatron. & cor. Seraphin. dec. 1334. n. 7. vers. Et etiam, & decis. 273. n. 3. part. 3. rec.

23 Gratissime per Leonardum allegabatur alter status practicus de Anno 1660. ultra enim quod tunc non erat in turno Confraternitatis, adhuc potius idem status manifestam patitur retorsionem, quantumvis enim memoratus primus Episcopus vigilantissimus, ex quo persona, in cujus turno accidentaliter obvenerat vacatio de mense pariter Apostolico foret Ecclesiastica, remisit negotium ad Datariam Apostolicam, ista tamen examinata (ut credibile est) lege fundationis, noluit conferre Archipresbyteratum

tam-

tamquam S. Sedi reservatum ex prædicta Regula 8. seu 9. Cancellariæ, sed ex capite devolutionis, quæ sicuti fundatur in negligentia, ita præsupponit jus præsentandi ad alterum spectare, non autem ad ipsam Datariam, ex bene perpenfis per Gonz. ad reg. Cancell. gloss. 11. num. 60. & 61. & Gloss. 15. §. 2. n. 21. & seqq. Lotter. de re benef. lib. 2. qu. 24. num. 34. & lib. 3. qu. 8. nu. 143. & 147. Rota cor. Cassador. decis. 8. de præben. & coram Crescen. dec. 15. cod. tit. utrobique num. 3. Card. de Luc. de benef. disc. 13. num. 4.

Et ita utraque parte acriter informante, &c.

R. P. D. C A P R A R A.

Nullius Tuleæ, seu Tirafonen. Decimarum.

Lunæ 1. Junii 1697.

A R G U M E N T U M.

Concordia super quota vel modo solvendi Decimas ligat transigentes: confirmata verò per Sedem Apostolicam astringit etiam Successores. Testes de Universitate admittuntur in Causa Decimarum. Actus Civium particularium non nocent Universitati. Sola quadragenaria absque titulo sufficit ad præscribendum quotam, vel speciem Decimarum.

S U M M A R I U M.

- 1 Concordia fieri potest de jure super quota, & super modo solvendi Decimas.
- 2 Concordia inita super Decimis absque beneplacito ligat transigentes, eoque obtento astringit Successores.
- 3 Testes de Universitate in causa Decimarum reputantur idonei.
- 4 Actus particularium non præjudicant Universitati, nisi ipsa collegialiter congregata approbentur.
- 5 Decimæ non præscribuntur nisi concurrat immemorabilis, vel saltem quadragenaria cum titulo: si verò

agatur de quota, vel specie sufficit quadragenaria.

D E C I S I O XXXVI.

PRævia lite introducta in Rota inter Canonicos, & Capitulum Ecclesiæ Collegialis Sanctæ Mariæ Civitatis de Tudela Episcopatus Tirafonen. ex una, atque Cives ejusdem Oppidi de Tudela ex altera partibus super præstatione Decimarum, inita est de anno 1561. inter eosdem concordia, in qua conventum fuit, solvendam esse in posterum integram Decimam ex Avellanis, atque loco Decimarum quorumcumque aliorum fructuum, præstandas esse tres libras olei pro quolibet pede quatuor corbium olivarum, statuto certo modo in conventionione expresso circa earundem solutionem ex moris, atque cardonibus; sed nunc jactantibus Canonicis, se velle in posterum exigere Decimam ex quocumque fructuum genere, quamvis in concordia excepto, Causaque mihi commissa, utpotè jam ante concordiam in hoc eodem Tribunali agitata, hodie dedi Dubium: *At sit concedendum mandatum pro observatione concordie in casu, &c.* & DD. affirmativè responderunt.

1 De Jure enim Concordia fieri poterat super quota Decimarum, & super modo easdem persolvendi, juxta tradita per Canonistas in *cap. statumimus*, ubi signanter Abbas num. 1. Gonzal. nu. 7. de *Transact.* & postquam ea semel inita est, sic attendi meretur, ut in posterum Decimæ debeantur ad formam à Partibus conventam, non juxta dispositionem Juris *cap. ex multiplici*, *cap. nuper de Decimis*, Rota coram Cardinali Celso decis. 361. nu. 1. & decis. 718. n. 1. & 2. part. 7. *Recentiorum*.

2 Accedente confirmatione Sanctæ Sedis Apostolicæ per insertionem substantiæ ejusdem Concordiæ, per quam Concordia omnimodam recipit efficaciam per *Textum in capit. venerabilis*, ubi licet sit per nos confirmata, & ad majorem rei evidentiam literis confirmatoriis tenor compositionis insertus, de *confirmat. util. vel inutil.* itaut non modo Transigen-

figentes, sed quodlibet eorum Successores adstringat ad observantiam, ad quam de Jure tenebantur tantum illi, qui Concordiam fecerunt, *cap. veniens, vers. nisi prædicti Monachi*, ibique Glos. *in verbo confirmatam*. Hostien. *n. 3. in fin.* Barbof. *n. 2. de Transact.* Abbas *in cap. ex multiplici num. 2. de Decimis*, Moneta *eodem tractat. cap. 5. quæst. 6. num. 126.* Bellet. *disquis. Cleric. part. 1. titul. de Cler. debitore §. 5. num. 31.* Rota *decif. 218. n. 6. part. 7. recent.*

3 Juncta observantia comprobata per Testes, qui testantur, se nunquam solviffe Decimas de fructibus in Concordia reservatis, quibus favore Universitatis in Causa Decimarum deferri voluit originaliter, Joann. Andr. *in cap. sine possessione de regulis Juris in 6. cui adherent*, Felin. *in cap. insuper n. 17. de testib.* Farinacc. *eod. tract. quæst. 60. n. 49.* & Curtius *eodem tract. conclus. 4. nu. 14. in fine inter Tractatus magnos tom. 4. fol. 125.* Mascard. *de probat. tom. 3. concl. 1358. n. 60.*

4 In nihilum refragantibus quibusdam actibus nonnullorum ex dicto Oppido de Tudela, qui se obligarunt erga Capitulum ad persolvendas quascumque Decimas de quibuscumque fructibus, qui in eorum Prædiis nascentur; quia prætermisissis ceteris responsionibus, ea placuit, quod etiam actuales solutiones plures factæ fuissent ab iisdem particularibus, per eas tamen nequiquam præjudicatum dici potest Communitati, *l. sicut, ff. quod cujusque universit. nomin. Bero. conf. 19. nu. 31. lib. 1.* Cravett. *conf. 21. nu. 8.* Fontan. *dec. 546. nu. 7.* Rota *dec. 774. in fin. part. 3. recent. & cor. Mant. dec. 256. nu. 9. & cor. Buratto dec. 285. nu. 3. ibique Add. lit. A*, ubi quod ad hoc, ut inde præjudicatum fuisset Universitati, requireretur, quod ipsa collegialiter congregata, actus eos particularium approbasset.

5 De utilitate Capituli, & Canonico-
rum dubitari non potest, quia vigore Concordiæ aucta est Decima Olivarum, atque è Moris, atque Cardonibus percipiunt Decimas, à quarum solutione Civés erant antecederent exempti ex titulo enunciato tam in Instrumento Concordiæ, quam in Confirmatione Papali post-

modum superventa, immemorabilis, scilicet Consuetudinis non solvendi decimas, nisi ex Olivis, & Avellanis, quæ de Jure plusquam sufficiens erat ad eorum exemptionem adstruendam, secundum receptissimam Doctorum sententiam quod quamvis necessaria sit Immemorabilis, vel saltem quadragenaria cum titulo, quando agitur de præscribenda substantia Decimarum in toto, per *Textum in cap. Episcopum de præscript. in 6.* tamen quando tractatur, vel de alteratione quotæ, vel de ea reducenda ad certam speciem fructuum, suffragatur sola, & simplex quadragenaria, ad *Textum in cap. cum tanto*, ibique Glos. *in ver. legitime si præscripta de consuetud. Paris. conf. 25. nu. 27. lib. 4.* Covarr. *variar. resolut. lib. 1. cap. 17. sub num. 8. ad §. Decimo his omnibus*, Leo *in Thesaur. for. Eccles. part. 2. cap. 12. num. 46.* Cardinalis de Luca *de Decimis disc. 17. num. 8.* Rota *decif. 23. num. 1. & seqq. part. 6. & cor. Cardin. Seraphino decif. 112. num. 7. & coram Rojas decif. 391. nu. 5. & coram Bichio dec. 653. nu. 1.* qua supposita Ecclesiasticorum utilitate, eo magis Concordia debet observari, uti *in cap. Statuimus*, notant Abbas *num. 3.* Anton. à Butrio *num. 4.* Barbof. *num. 5. de transaction.* Moneta *de Decimis cap. 5. qu. 7. num. 124.* Rota *decif. 582. num. 2. part. 18. recent.*

Et ita decisum est, Universitate tantum informante, Capitulo autem Dilationem petente.

R. P. D. P I O.

Gerunden. Capparum.

Lunæ 27. Januarii 1698.

A R G U M E N T U M.

Onus reparandi fabricam Ecclesiæ, involvit etiam expensas pro paramentis, & luminariis. Consuetudo non extenditur de loco ad locum. Capitulum non potest statuere, ut provisi de præbendis, teneantur in eorum ingressu solvere aliquam certam summam, nisi

nisi concurrat necessitas, & juris ordo fuerit servatus.

S U M M A R I U M.

- 1 Onus reparandi Ecclesiam involvit impensas pro paramentis, ornamentis, ac luminariis, quæ fabricæ æquiparantur.
Constitutiones laudabiles Ecclesiæ servandæ sunt, ibi.
- 2 Inclusio unius, non probat exclusionem alterius.
- 3 In reparatione Ecclesiæ servanda est consuetudo, seu particularis conventio.
- 4 Consuetudo non extenditur de loco ad locum, sed in specie probari debet.
Testium depositiones interesse habentium nihil probant, ibi.
Solutions fieri non solent sine scriptura, ibi.
Testes non admittuntur, ubi probatio haberi potest per Scripturas, ibi.
- 5 Actus recentes, qui dederunt causam liti non attenduntur.
Episcopus est caput capituli, ibi.
Dignitates non sunt de Capitulo, ibi.
- 6 Consuetudo ubi adest superfluum, est statuum condere.
Confessio partis omne genus probationis excedit, ibi.
- 7 Statutum capituli sive consuetudo Ecclesiæ, quo seu qua disponitur ut Præbendati in ingressu solvant certam summam pro cultu Ecclesiæ non sustinetur, nisi urgeat præcisa necessitas.
- 8 Contributio pro reparatione, seu alia necessitate Ecclesiæ, quomodo sit facienda de jure, ostenditur, & num. 9.
Episcopus non potest statuere contra jus, neque contra suæ Ecclesiæ laudabiles constitutiones, ibi dict. numer. 9.
- 10 Nuncius Apostolicus, imo nec Legatus de Latere potest statuere, seu rescribere contra jus.
- 11 Consensus aliquorum de capitulo, non officit cæteris, qui non interfuerint, Monacelli Form. Pars II.

- quando agitur de actu voluntario.
- 12 In materia subministrationis paramentorum standum est consuetudini Ecclesiæ.
  - 13 Dignitates, quæ voces in capitulo non habent, non connumerantur inter capitulares.
  - 14 Restitutio exacti evitari non potest, quoties in debita præcessit solutio.

D E C I S I O XXXVII.

EO sub fundamento, quod in Ecclesia Gerunden. vigeret consuetudo, & observantia ac etiam adessent Statuta, quod obtinentes unam ex octo dignitatibus tenerentur persolvere in ingressu pro Cappis, seu Pluvialibus duplas quindecim, Capitulum ejusdem Ecclesiæ, parem summam indebitè exegit à Procuratore in partibus constitutum per Benedictum Vaddellam pro capienda possessione Archidiaconatus Bifuldunensis, de quo per Sanctissimum fuerat provisus. Verum renuentibus Canonicis summam exactam restituere, hinc Benedictus, ut propriæ, ac aliarum Dignitatum indemnitati consulere, obtinuit subscribi Dubium, An capitulum possit quidquam exigere à Dignitatibus pro prætensa subministratione Capparum, & easdem Cappas de administratione Communi liberè, & absque ulla solutione ministrare teneatur, itaut sit locus restitutioni summæ exactæ, quo in hodierna Audientia per me proposito, conformis ejusdem Benedicti petitioni prodiit resolutio.

I Etenim in Ecclesia Cathedrali Gerundæ ab antiquissimo tempore constituti reperiuntur particulares redditus pro fabrica, quam vocant administrationem Operis, ac proinde nequit Capitulum quidquam exigere à Dignitatibus pro dicta prestatione Capparum, sed illas de præfata operis administratione liberè, ac absque ulla solutione ministrare tenetur, tum ex Juris communis dispositione, secundum quam onus reparandi Ecclesiam, involvit etiam impensas pro paramentis, ornamentis, luminariis, ac cæteris omnibus honorifico Dei Cultu necessariis, quæ fabricæ æquiparantur

G g ratur

rantur ad Text. in cap. final. de Testam. ibi -- Ornamentis, seu fabricæ, luminariis, sive aliis ad perpetuum Cultum Divinum &c. Andr. Barbat. conf. 26. nu. 1. & 4. lib. 3. Surd. conf. 62. sub n. 4. & 5. Sperell. dec. for. Eccles. 68. nu. 9. Genuen. in prax. Archiep. cap. 109. sub n. 13. circa fin. Franc. de Eccles. Cathedr. c. 20. n. 34. & seqq. Amostaz. de caus. Pius lib. 4. c. 1. n. 25. Ventrigl. in prax. annot. 18. n. 2. part. 2. Tondut. resol. Benefic. p. 1. c. 39. n. 9. Qui in specie id exemplificat in Pluvialibus; Tum etiam ex specialibus ejusdem Ecclesiæ Statutis, Ordinationibus registratis in libro viridi nuncupato ibi -- *Cappas omnes sericas ipsi Ecclesiæ necessarias esse exsolvendas de Bonis ipsius Operis, præter illas, quæ debent fieri, & exolvi per personas de Capitulo in novitate sua, quæ sanè Constitutiones, cum sint laudabiles, ac in Ecclesia Gerunden. huc usq; observatæ, veniunt in Judicio attendendæ, ut aliàs respondit Rot. in Gerunden. Administrationis Episcopatus Sede vacante 24. Januarii 1687. §. Nec obici valet coram bo. mem. Emerix Decano.*

2. Non subsistente responsione, quod in universis Cathedralibus Provinciæ Cathalonix, & signanter in Ecclesia de qua agitur, Cappæ non sint conficiendæ ex redditibus Operis, sed parandæ veniant de particulari Administratione pro reficiendis Cappis erecta, quodque ex consuetudine ibidem usu recepta, ac insuper de anno 1684. confirmata per Capitulare Statutum cum interventu Vicarii Generalis, ac nonnullarum Dignitatum existentia, conditum, & subindè per Reverendissimum Hispaniarum Nuncium specificè approbatum, non minùs Canonici, quam Dignitates pro illius mantentione duplas quindecim in eorum ingressu, non obstante præfato Decreto in libro viridi contento huc usque persolverint, *Summario capituli à num. 1. & seqq. adeout propterea ad evitandam contrarietatem ejusdem Decreti cum recensita consuetudine, omninò dicendum sit, quod dum ibi excipiuntur expressè pluviales Cappæ à personis de capitulo persolvi solitæ sub nomine Personarum de capitulo, fuerint etiam comprehensæ Dignitates, vel saltem in dicto libro viridi*

solum adnotatum fuisse onus Canonici incumbens, absque eo quòd fuerit expressum aliud æquè simile, quo Dignitates gravantur, & per consequens ex eodem probari solum affirmativam, quod nempe Personæ de capitulo ad solutionem teneantur, non autem concludi valeat negativa, utpotè quia reticendo onus eorundem, nulla adhibita fuerit dictio taxativa respectu personarum de capitulo, quo casu juxta notissimam Juris regulam, de qua Textus in l. cum Prætor ff. de Judicis, & in l. quamvis C. de pignor. inclusio unius haud probat exclusionem alterius.

3. Siquidem tamen in dubium revocari nequeat conclusio, quod ubi fuit constituta particularis administratio, ex qua virtute consuetudinis, ac Statuti, Paramenta conficienda sint, omnes qui illius mantentioni concurrere debent ad solutionem debitæ quotæ veniunt compellendi, ut tradunt Bero. conf. 3. nu. 1. et 2. lib. 1. Panimoll. dec. 6. annot. 8. nu. 1. Franc. de Eccles. Cathedr. cap. 13. et nu. 9. et seqq. Ventrigl. in prax. annot. 18. nu. 2. p. 2. Rot. coram Mantica decif. 284. nu. 2. coram Coccin. dec. 289. nu. 1. repetit. in recent. decif. 287. nu. 1. par. 1. et dec. 454. num. 4. par. 3. eandem recent. attamen nec existentia hujus particularis Missæ pro Cappis, seu Pluvialibus conficiendis destinata, cui Dignitates quidquam persolvere consueverint sufficienter probari videbatur, nec Statutum conditum Anno 1584. eisdem Dignitatibus debebatur obesse.

4. Non quidem primum, nam quidquid revera sit in reliquis Cathedralibus Cathalonix, quod ubi etiam concludenter probatum esset, nullatenus officeret, ex quo consuetudo extendenda non est de loco ad locum, sed in specie probari debet, *Rota coram Seraphin. decif. 1159. nu. 6. in recent. decif. 214. num. 2. part. 7. et in Hispalen. divisionis simultaneæ, 11. Februarii anni præteriti §. Similiter, ac in Hispalen. Juris sedendi in Choro 21. Junii ejusdem anni §. Minusque coram R. P. D. meo Muto, & in puncto coram Mantica dicta decif. 274. num. 6. Particularis consuetudo in Ecclesia Gerund. minimè probata remansit, utpotè deducta solum ex quibusdam Testium depositionibus, quæ nul-*
lam

lam animadversionem merentur, nedum quia pendente lite, & absque litteris Remissorialibus ab ipsis Canonicis interesse habentibus, vel eorum Ministris fuerunt emissæ ad plenè tradita per Rotam in *Dertusen. Jurisdictionis* 6. Februarii 1696. §. *Tum quia coram me*; Verùm etiam quia extrahendo partitas solutionum, quæ procul dubio, ubi intercessissent, in scriptis fuissent redactæ per ea quæ ponderat Rota coram *Bichio dec. 74. nu. 43.* ubi concordantes cum aliis in *Romana Pecuniaria, seu locorum Montium* 14. Junii præteriti §. *Altera vero, coram R. P. D. meo Olmo*, plena rei probatio ex duplici documentis potuisset haberi, Cardinalis de Luca de *Jurisdictione disc. 37. n. 8.* Rota cor. *Cavaler. dec. 87. n. 1. in recentior. dec. 196. nu. 8. p. 1. dec. 18. n. 6. par. 6. & dec. 252. n. 1. par. 7.*

5 Quam veritatem agnoscentes Canonici de facto extrahi curarunt nonnullas Partitas, quæ tamen æquè ineptæ DD. visæ sunt, nam exceptis duabus posterioribus, quæ licet probent solutiones emissas per Archidiaconum de Sylva, & Benedictum Vadellam Anno 1692. & respectivè anno 1695. attamen attendi nequeunt, ex quo sunt actus, qui causam liti præbuere, ut observat Rota in *recent. in dec. 334. nu. 4. p. 1. coram Bichio decis. 169. num. 21. & dec. 522. nu. 20. & coram Priol. decis. 128. num. 8. et 377. num. 18.* ceteræ omnes sunt penitus extraneæ a casu nostro, utpotè solum præferentes, vel solutiones per Canonicos factas, qualis est illa, quæ contingit ann. 1340. *Summario Capituli num. 9. lit. A.* vel præstationem librarum quinque pro seriali sequuta de anno 1539. *d. Summario num. 8. lit. C.* quas libras quinque tanquam à Dignitatibus persolvi consuetas citra difficultatem exhibuit etiam ipse Benedictus Vadella, vel denique probantes portiones solutas per Episcopos, tum ratione duplicis Præbendæ Canonice, quam obtinent in sua Ecclesia; Tum etiam ratione propriæ Dignitatis, ob quam cum esse dicantur de Capitulo, imò caput ipsius Capituli ad *Text. in cap. novit. et cap. quanto de his, quæ sunt à major. part. Cap. Corn. consil. 193. num. 3. lib. 3.* Cardin. de Luca de *Benef. disc. 1. sub num. 34. et disc. 28. sub*

num. 19. extrà controversiam easdem subministrare tenetur, ut cavetur in superioribus enunciatis ordinationibus in libro viridi descriptis; Ideoque eorum solutio Dignitatibus præjudicium inferre non potuit, quia cum hæc vox in Capitulo non obtineant, de Capitulo dici nequeunt, ut in similibus terminis alterius Capituli Ecclesiæ Collegiatæ S. Felicis ejusdem Civitatis Gerundæ, dixit Rota coram *Coccino dec. 497. num. 1. coram Bich. dec. 203. et seqq. et dec. 211. in fine.*

Nec relevat, antiquitas consuevisse Dignitates conferri personis actu Canonicis existentibus, idcirco mirum non esse si non reperiantur solutiones in nostris præcis terminis factæ, nam ut se habeat veritas hujus assumpti, cum inverisimile videatur, Dignitates instantum collatas fuisse, qui Canonicali Præbenda potiebantur, & eo fortius quia ex octo Dignitatibus Ecclesiæ Gerunden. sex ad præsens detinentur à Personis, qui Canonicatus non sunt insigniti, placuit DD. responsio, quod hoc non obstante, si Canonici in ingressu ad Dignitatem aliquid solvissent, facile posset Capitulum de solutione docere.

6 Cæterum defectus consuetudinis, & observantiæ, ultra quod probatur etiam ex ipso Statuto de recenti condito, nam data consuetudine, superfluum fuisset edere Statutum, ut ponderat Rota coram *Coccino dicta decis. 829. num. 1.* ad evidentiam demonstratur ex ipsamet Canonice confessione emissa in expositione Statuti, ibi namque quamvis studeret Capitulum oneri solutionis Capparum Dignitates subicere, ingenue tamen fatetur solos Canonicos præfata consuetudine hucusque obstrictos fuisse, verùm quia (inquit) etiam Dignitates Cappis utuntur, & ex illis honorem sentiunt æquum est, quod quemadmodum illas solvunt, & solvere consueverunt Canonici, ita etiam illas solvant Dignitates, confessio autem Partis omne genus probationis excedit, juxtà vulgatum Textum in *cap. per tuas de probationibus.*

Sublata ex his prima objecti parte à consuetudine desumpta, minus roboris habere visa est altera Statuto innixa, virtute cujus altem consuetudo Canonicos

afficiens, ad Dignitates quoque extendi contendebatur. Quippè quia, omiſſa inſpectione validitatis ejuſdem Statuti, ſuper qua hodie DD. non inſiſtebant, & ſublato æquivoco, quod Episcopus interſuerit capitulo per organum ſui Vicarii, cum Vicarius haud intervenerit exquirendo capitularium vota, ſed ſolum cum aliis confederit tanquam ſimplex Canonicus.

7 Cenſuerunt DD. memoratum Statutum, tanquam injuſtum ſubſtineri non poſſe, quia quidquid ſit, an huiuſmodi Capitulo competat facultas ſtatuendi adhuc ut juſtè in hypotheſi caſus noſtri revocari deberet ad actum, duo eſſentialiter requirerentur, primum videlicet, quod redditus operis, cui, ut præmiſimus, inſpectis conſuetudine, ac Eccleſiæ Statuto duplas quindecim in eorum ingreſſu perſolvere tenentur, impares pro impenſis ſupportandis fuerint adinventi, itaut urgeat præciſa neceſſitas alicujus ſubſidii ſuppediandi, aliàs enim illo ceſſante, nemo eſſet moleſtandus, ut bene explicat Glòſa in c. 1. in finalibus verbis de Eccleſ. ædific. & tenent ibi Henric. Boich. in fine. Hoſtienſ. nu. 1. verſic. & hoc intelligas, quando portio depoſita non ſufficit, Abbas ibidem n. 3. Butrigar. nu. 5. verſic. opponitur etiam circa finem, Anchar. nu. 2. Bero. conſil. 3. nu. 5. verſic. & tunc ante omnia recurrendum eſſet lib. 1. Piaſec. in prax. Episcop. p. 1. cap. 3. n. 1. & ſeqq. Valaſch. conſult. 79. nu. 11. & 12. Panimoll. dec. 6. annot. 8. nu. 2. Sperell. dec. 67. nu. 2. Ventrigl. in prax. annot. 18. nu. 2. part. 2. Rot. coram Mantica. dec. 284. nu. 3. & coram Coccin. dec. 829. nu. 5.

8 Alterum autem, quod deveniatur ad contributionem, Juris ordine ſervato, ut nempè probata neceſſitate Eccleſiæ, Episcopus pro illius reparatione priùs impendat quartam partem reddituum Menſæ Episcopalis, non ſolum futurorum, ſed etiam præteritorum, cum ei non liceat illos in alios uſus conſumere, ſed eoſdem reſervare teneatur pro fabricæ indigentibus, Gloſſ. in cap. primum verbis final. de Eccleſ. ædificat. & tradunt omnes ſuperiùs ad ducti, & præſertim Bero. dicto conſil. 3. nu. 9. verſic. nec ſuffragatur lib. 1. Franc. de Eccleſ. Cathedr. cap. 13. nu. 22. & ſeqq. Rota

coram Mantica ſepè citata dec. 284. nu. 4. Quando verò nec Quarta Episcopi ſatis eſſet, tunc cogeretur Capitulum pariter de Quarta Canonicatum ſupplere, & deinde ſervatis Juſtitiaæ diſtributivæ limitibus, Dignitates cum reliquo Clero per Statutum ad præſatum ſubſidium pendendum adſtringi poſſent, ut proſequitur Franc. de Eccleſ. Cathedr. cap. 13. nu. 42. verſic. quod modo prædicto, & cap. 20. nu. 39. & ſeqq. Panimoll. dec. 6. adnot. 8. nu. 6. Barboſ. de Offic. & poſteſt. Episcop. allegat. 64. nu. 5. & reſpondet Rot. d. dec. 829. nu. 8. & 9. coram Coccin. repetita, ut jam dictum eſt in rec. dec. 627. part. 1.

9 Quamobrem cum memorata Capituli diſpoſitio, prædictis nullatenus attentis, ſubjecerit Dignitates oneri duplarum quindecim in ingreſſu ſubminiſtrandarum, emiſſa utique cenſetur ad ſublevandam tantum propriam, ac Episcopi obligationem, ac proinde tanquam injuſta ſubſtineri non valet; Quamvis probaretur interventus ipſiuſmet Episcopi, & facta diceretur pro majori Dei Cultu, ut optime advertunt Frances ubi ſupra cap. 13. nu. 42. Rot. coram Coccin. dec. 829. nu. 4. & 5. & reſpondit Sac. Congregatio in quadam Parentina regiſtrata per extenſum apud Garziam de Benef. par. 8. cap. 1. nu. 90. Episcopus enim ſuppoſita obligatione propria, ac etiam exemptione Dignitatum emergente, tam ex dicta generali Juris diſpoſitione expreſſè præcipiente contributionem Eccleſiaſticorum pro reparatione Fabricæ faciendam eſſe ordine ſuperius expoſito, quam ex peculiariſſimis Eccleſiæ Ordinationibus formiter uſque ad hanc diem ſervatis, ſolas perſonas de capitulo in actu adipiſcendæ poſſeſſionis controverſæ præſtationi adſtringentibus, eximendo ſe à propria obligatione, haud valet in eorum præjudicium, ipſis inauditis, quidquam ſtatueri, quod à Juris cenſura, & à rectis Eccleſiæ ſuæ Canonibus deviet, ut docent Abbas in cap. ut ſi Clerici §. de Adulteriis num. 10. de Judiciis, Domin. de S. Gemin. in cap. licet in princ. num. 8. de elect. in 6. & in terminis alterius Statuti in Eccleſ. Gerunden. pariter inconcuſſè obſervati decifum fuit coram Seraphin. dec. 590. num. 5. & ſeqq. & coram

coram Greg. dec. 154. nu. 8. in versic. & fuit
sæpius.

10 Atque ex hoc capite existimarunt
DD. neutquam relevare, quod idem Statu-
tum à Reverendissimo Hispaniarum
Nuncio confirmatum extiterit, quoniam
nec ipsi licet rescribere, statuere, aut in-
dulgere contra Sacrorum Canonum cen-
suram, ut monuit Glossa in cap. finali verb.
figura, vers. sed dubitari solet de hæretic. in
6. Joan. Andr. in cap. finali num. 7. ibique
Hosien. sub num. 11. usque ad fin. ad Offic.
Archipresbyt. & in fortioribus terminis Le-
gati à Latere tradunt, Gratian. discept.
forens. cap. 300. nu. 50. Tondut. resol. Ci-
vil. c. 67. n. 17. to. 1. Rota in Ravennaten.
Donationis 5. Aprilis 1677. §. In præsen-
ti, coram clar. mem. Cardinali Viccomite, &
in Avenionen. Donationis 20. Aprilis 1682.
coram Reverendiss. D. meo Ursino Decano, &
novissimè concordantibus adductis respon-
sum fuit in Toletana Administrationis 26.
Junii superioris anni §. Altera, coram me.

11 Minusque refragari, quod in edi-
tione ejusdem Statuti nonnullæ Dignita-
tes Capitulo interfuerint, quodque etiam
ipsæ Cappis utantur; Primum enim tolle-
batur, nedum ex eo, quod prædictæ Di-
gnitates Capitulo intervenerant, tan-
quam Canonici, cum aliàs eidem interes-
se minimè licuisset, dum voces in capitu-
lo non habebant, ut probatum est; Verùm
etiam ex quo consensus à duabus præsti-
tus, reliquis sex officere non potest, ad
Text. in cap. 1. & toto tit. de his, quæ sunt
à majori parte Capit. & firmat Rota in Ger-
unden. Anniversariorum 15. Decemb. 1575.
coram Cæsare de Grassis ubi supra, attento
potissimum, quod versamur in actu vol-
untario, in quo consensus omnium inter-
esse habentium requiritur, ut Text. in
cap. humilis, ubi Innoc. nu. 2. vers. & ma-
ximè de major. & obed. Rota coram Bich.
dec. 256. nu. 23.

12 Secundum verò cessabat adver-
tendo, quod cum Dignitates sint exem-
ptæ à solutione, tam ex dicta generali Ju-
ris dispositione, quam ex particulari lege
Cathedralis Ecclesiæ Gerunden. ac in-
super de redditibus Operis Capitulum sem-
per dignitatibus Cappas liberè præstiterit,
proculdubio tenebitur imposterum illas
Monacelli Form. Pars II.

exhibere, sicuti de facto easdem submini-
strare non dedignatur cæteris Ecclesiæ
Beneficiatis, absque eo quod ratione usus
nihil unquam exsolverint, ad tradita per
Card. de Luca de Canonic. & Dignit. disc.
3. nu. 3. & seqq. Rot. dec. 542. n. 4. & seqq.
& dec. 533. nu. 1. & seqq. coram Bich. & in
rec. dec. 380. per tot. par. 11.

13 Quibus ita Statutis, nec dubitare
contingit, sub veteri Decreto in libro vi-
ridi compilato sub nomine Personarum
de Capitulo Canonicos tantum fuisse ad-
missos; siquidem sublata de medio con-
traria consuetudine Dignitates, quæ vo-
cem in Capitulo non habent, juxta Juris
dispositionem inter Personas de Capitulo
per solos Canonicos constituto connume-
randæ non sunt, ut ultra auctoritates su-
perius adductas in §. Quam veritatem in fi-
ne, specificè loquentes de Ecclesia Gerund.
generaliter firmant Compostellan. in cap.
1. nu. 4. vers. nunquam Portionarii, Fagnan.
in d. cap. 1. nu. 43. Valenz. conf. 194. n. 21.
& seqq. Ferret. conf. 115. per tot. Card. de
Luc. de Canon. & Capit. disc. 4. nu. 5. Rot.
coram Seraph. dec. 98. n. 1. & cor. Mart. An-
drea dec. 53. nu. 3. & in rec. dec. 708. n. 3. p. 2.

14 Undè à primo ad ultimum jure se-
qui visum fuit, quod cum nulla ratione
suffultum, Capitulum exigere valeat à
Dignitatibus prætenfas subministraciones
duplarum quindecim, cogendum esse ad
restitutionem æqualis summæ à Benedic-
to exactæ, quæ nunquam evitari potest,
quoties indebita præcessit solutio, ita fan-
ciente Textu in lib. 1. & toto tit. ff. de con-
dit. indebit. Joan. Galemart. in declarat. ad
Sac. Concil. Trid. cap. 14. nu. 1. Rota coram
Priolo decis. 42. num. 105. & coram Ninot.
dec. 2. nu. 8.

Et ita post secundam Causæ propositio-
nem responsum fuit utraque &c.

R. P. D. PRIOLO.

Valentina Jurisdictionis.
Veneris 14. Februarii 1698.

ARGUMENTUM.

Jurisdicção totalis concessa Rectori in li-
mine foundationis Collegii auctoritate
Gg 3 Papæ,

Papæ, censetur privativa etiam quoad cognitionem causarum ad exclusionem loci Ordinarii.

S U M M A R I U M.

1. *Lex præscripta in limine erectionis Collegii, cum approbatione Papæ, est servanda tanquam lex Papalis.*
2. *Fundator in limine foundationis potest apponere conditiones jure communi contrarias.*
3. *Assistentia juris non suffragatur quando in fundatione aliter cautum fuit, ibi.*
4. *Jurisdictio plenariè concessa in limine foundationis Reclori Collegii censetur data privativè etiam quoad Diocesanum, ibi, & nu. 5.*
6. *Exercitium jurisdictionis privativè, comprobatur observantia.*

D E C I S I O XXXVIII.

E Recto ex propriis redditibus usque de anno 1594. per Religiosissimum Virum Joannem de Ribera Patriarcham Antiochenum, & Archiepiscopum Valentium insigni Collegio sub invocatione Corporis Christi, & pro illius salubri regimine impetrata à sa. mem. Clemente VIII. amplissima facultate condendi leges, etiam non conformes dispositioni Concilii Tridentini, inter alias, quas ille Antistes apprime credidit conducere ad bonum gubernium Collegii, ea fuit, ut illius Rector pro tempore esset perpetuus Judex, & Superior loci, tam in spiritualibus, quam in temporalibus, *In modo, che da tutti sia obedito, e si tenga per Ordinario, e perpetuo Vicario, come l'hà da essere, poiche al suo carico sta la soprintendenza di tutto quello, che si hà da fare in questa Casa, tanto in servizio della Chiesa come de gli altri Ministri.* Et ne iste abuteretur facultate sibi elargita, ulterius sancitum fuit, quod in Festivitate Pentecostes Archiepiscopus pro tempore, & in ejus absentia Vicarius Generalis, una cum duobus aliis Visitatoribus specialiter deputatis, visitare deberent Collegium, cum ampla potestate corrigendi, & puniendi

quacumque appellatione ab eorum Decretis prohibita, *ut in summ. Collegii nu. 3. & 4.*

Et cum ad formam hujus Constitutionis emanatæ, etiam cum specialissimo consensu Papæ, fuerit successivis temporibus exercita totalis Jurisdictio per Rectores Collegii, nihilominus quia appellatio interposita ab illius Decreto anno 1675. & recursum habitus ab uno ex Cappellanis dicti Collegii de anno 1690. ad Curiam Archiepiscopalem, timorem præbuit, ne impostero Agentes illius Curie eludere vellent Jurisdictionem Rectoris, hinc introducta Causa in nostro Auditorio dubitatum fuit coram me: An Archiepiscopo competeret Jurisdictio in Collegium extra visitationem, & DD. negati. vè responderunt.

1. Moti ex fundamentali Constitutione, superius recensita, quæ cum ex auctoritate Papæ fuerit adjecta in limine erectionis ipsius Collegii, & tanquam lex Papalis veniat omnino servanda, ne remaneat violata illius dispositio, Archiepiscopus neque tanquam Delegatus neque tanquam Diocesanus ullum jus sibi vindicare potest supra illos de Collegio, ut tradit *gloss. in cap. de Monach. verb. proventibus vers. habeat Ecclesiam, ex concessione Episcoporum, si certa forma fuit apposta, illa servetur de Præbend. & passim comprobant Oliva de for. Eccles. part. 3. quæst. 34. nu. 38. Pereir. de manu reg. cap. 17. sub nu. 10. vers. quod semper limitandum, & Rota coram Cert. dec. 161. nu. 7. cum seqq. & magis in specie coram Bich. dec. 448. nu. 3.*

2. Absque eo quod in contrarium urgeat, vel assistentia Juris vel dispositio Concilii sess. 22. cap. 8. de reform. nam reflectendo, quod sub initio foundationis apponi possunt quæcumque conditiones, etiam sub censura Juris non cadentes, ad Text. in cap. præterea il. 2. de jurepatr. cum aliis adductis per Ciarlin. *controv. 69. n. 12. cum seqq. & alibi sæpè, quod in hac facti specie obtenta per Papam facultate condendi leges, etiam non conformes dispositioni Concilii, istius censura locum non habet, quando aliter conventum fuit in ipsa erectione, & fundatione, ut advertit Fagnan. in cap. licet 58. de Præb. cum alijs*

aliis relatis per Garz. de Benef. part. 3. cap. 2. nu. 216. Corrad. in prax. benef. l. 2. c. 14. num. 45. Card. de Luc. disc. 40. num. 9. de jurisd. & Rot. coram Cerr. d. dec. 161. nu. 8. cum seqq. Hinc DD. ponderabant ex verbis ipsius Constitutionis omnimodam Jurisdictionem translata fuisse in personam Rectoris privativè etiam quoad Diœcesanum, nam si Fundator voluit, quod Rector pro tempore obtineret locum, & vicem Ordinarii, ac perpetui Visitatoris illius loci -- *In modo obe da tutti sia obedito, & supra se quoque haberet onus totalis superintendentiæ -- Di tutto quello si hà da fare in questa Casa*, ex hoc clarè datur intelligi, quod in illum delata fuit plenitudo totius superioritatis, ad tradita per Rot. coram Bich. d. dec. 448. nu. 7. & in Avenionen. seu Carpenteraten. Jurisdictioni 29. Aprilis proximè præteriti §. *Secunda ratio coram me*, ideoque juxta exigentiam subjæctæ materiæ Jurisdictio attributa non censetur, nisi privativè quoad alios, quia non esset favor Collegii, unicè contemplatus à Papa, & Fundatore, si illius Ministri, & Officiales sub diversis Judicibus distrahi deberent per ea, quæ notant Rovit. conf. 60. nu. 2. l. 2. cum aliis allegatis in dict. Avenionen. seu Carpenteraten. Jurisdictioni 29. Aprilis proximè præteriti §. *Et demum coram me*.

3 Nec dicatur hujusmodi superioritatem coerceri deberi intrà limites ministerialis, & æconomicæ Jurisdictionis, quoniam ex lectura ipsarummet Constitutionum satis clarè visum est illam concessam fuisse cum ea plenitudine, quæ erat in ipso tribuente, quia si Fundator omnimodam potestatem gubernii, & administrationis per ipsum præcedenter attributam Rectori, Collegialibus, restrinxit solummodo in actu visitationis, ab Archiepiscopo coequaliter peragenda cum duobus aliis visitatoribus, ut videre est in *Summario Collegii nu. 4.* ita quoque censendum est, quod pro reliquo tempore illam à quacumque subjectione eximere voluerit, ut in puncto firmat Tondut. *quest. Benefic. cap. 62. num. 3.* Rota coram Bich. decis. 475. nu. 8. & in *Telefina Administrationis Ecclesiæ, & Hospitalis 26. Martii 1696. §. Ultra verò coram Reverendissimo Domino meo Decano.*

Tantò magis quia si Archiepiscopo ex lege foundationis prohibitum censetur jus privativum visitandi, ut firmatum fuit in hac causa coram Peutingen. dec. 480. Eo fortiùs prohibita dici debet Jurisdictio in causarum cognitione, ut arguendo à majoritate rationis tradit Rota in *rec. dec. 393. nu. 3. p. 13. & dec. 71. nu. 1. p. 14.*

4 Quæ omnia eo magis comprobata remanent ex subsecuta observantia, nam si in tanto temporis defluxu per Archiepiscopos Antecessores nunquam exerciti fuerunt actus Jurisdictionales supra illos de Collegio, & quoties aliquid attentatum fuit, remansit à judicibus superioribus circumscriptum, ut in *Summ. Collegii nu. 5.* ne tot Antistites dicantur fuisse segenes in eorum ministerio, dicendum est, Jurisdictionem usque ab initio attributam fuisse privativè, etiam quoad ipsos per ea, quæ tradunt Felin. in *cap. Pastoralis nu. 5. in 8. limitat. de Offic. Ordin. Fagnan. in cap. postulasti num. 21. de jure patr. cum aliis adductis coram Bich. dict. decis. 448. nu. 8. cum seqq. & dec. 474. nu. 3. & in Rec. dec. 493. nu. 5. par. 13. & in d. Avenionen. seu Carpenteraten. Jurisdictioni 29. Aprilis proximè præteriti §. *Et præmissa eo magis coram me.**

Et ita per contradictas resolutum fuit &c.

R. P. D. DELL'OLMO.

Leodien. Vicariæ.

Mercurii 10. Decembris 1698.

ARGUMENTUM.

Vota Capituli debent dari collegialiter à presentibus in Capitulo, & non absentibus, qui Votum per schedulam transmittere non valent. Consuetudo non dicitur probata nisi sit specifica, & pluralitate actuum effectuatorum, ac diurnitate temporis roboratur.

SUMMARIUM.

i Presentatus à majori parte Patronorum præferitur alteri presentato à minori.

Gg 4 2 Ca-

- 2 Canonici absentes à capitulo uti singuli non habent jus eligendi.
Canonici absentes non valent transmittere votum ad capitulum per schedulam, etiam volente, & admittente capitulo, ibi, & nu. 4.
Votum quod debet dari viva voce, non potest dari per Scripturam, ibi.
- 3 Canonici absentes legitime impediti possunt constituere Procuratorem ad præstandum suffragium, sed non mittere illud in scriptis, & adducitur ratio differentie.
- 5 Omnis actus Collegii sive Universitatis debet expleri collegialiter etiam si non agatur de vera electione juxta disposita in c. quia propter de elect.
- 6 Consuetudo admittendi vota absentium in scriptis an de jure subsistat remissive.
- 7 Consuetudo non extenditur de casu ad casum, sed debet esse specifica.
- 8 Consuetudo non inducitur ex unico actu, sed ex pluralitate, & diuturnitate temporis.
- 9 In votorum paritate gratificandus est, qui majoribus qualitatibus est insignitus.
Qui fuit præsentatus à medietate Patronorum est instituendus, si pro alia medietate obtinuit derogationem à Pontifice, ibi.
- 10 Additio Matricis, quæ non est in exemplari censetur per errorem adjecta ad excludendam falsitatem.

DECISIO XXXIX.

VAcante per obitum Joannis perpetua Vicaria Ecclesiæ Parochialis loci de Berlinghen, Capitulum, & Canonici Lossenses, ad quos spectat Vicarium eligere prævia determinatione, ut electio fieret Capitulariter, & viva voce, devenerunt ad nominationem, in qua quatuor ex sex Canonicis præsentibus elegerunt Renerum, cæterique duo nominarunt Christianum, Alii autem quatuor, qui reperiebantur absentes eorum vota ad Capitulum transmiserunt in scriptis, alter nempe qui tunc ægrotabat favore memo-

rati Reneri, alii verò tres favore ejusdem Christiani; In hac igitur votorum scissura, cum uterque ex nominatis literas præsentatoriales obtinuerit, orta fuit inter ipsos non levis contentio super Institutione, quia in partibus pluries, sed diversimodè definita, & tandem ad me devoluta dedi dubium An, & cui sit adjudicanda Vicaria. Illoque proposito sub die 4. Julii proxime præteriti, ac informantè dumtaxat Renero emanavit resolutio Eidem Vicariam adjudicandam esse, ut decisione eadem die edita, adversus quam concessa ad preces Christiani nova audientia, Causam hodie reproposui, & utraque parte audita perfitum fuit in Decisis.

1. Cum namque ex facti serie superius recensita incontroversum apparuerit dictum Renerum fuisse præsentatum à quatuor ex sex Canonicis, qui fuerunt præsentés in Capitulo, inde subsistere visum est principale decisionis assumptum, quod eidem adjudicanda sit Vicaria de qua est quæstio, excluso Christiano ab aliis duobus tantummodo electo, ex regula satis trita, quod præsentatus à majori parte electorum præferri debeat alteri à minori parte nominato ad Text. in cap. Quoniam ibique Felin. aliisque DD. de jure par. Barbof. de Jur. Eccles. lib. 3. cap. 12. n. 71. Rota coram Cardin. Cerro dec. 375. nu. 11. & in recent. par. 8. dec. 379. n. 21. & segg. & par. 12. dec. 345. nu. 1. & par. 19. dec. 30. nu. 7. cum aliis in decisione hujus Causæ in principio.

2 Non relevante quod Christianus habeat etiam nominationem aliorum trium Canonicorum absentium, qui per schedulas eorum vota ad Capitulum transmiserunt, nam Domini specialiter animadvertentibus, quod cum simus in electione spectante ad Capitulum, quæ non nisi collegialiter, & omnibus Canonicis in unum congregatis fieri poterat, cum illi uti singuli nullum penitus habere valeant Jus eligendi ad Text. in cap. Quia propter ibi - Præsentibus omnibus de elect. ibique Hostien. num. 43. Innocent. num. 1. Fagnan. num. 37. Abbat. num. 12. & in cap. In Genesi 55. num. 4. & sub num. 7. eodem tit. ibique etiam Barbof. sub num. 2. & 3. late

latè Felin. *in cap. cum omnes num. 29. de Constit. Tambur. de Jur. Abbat. tom. 1. disp. 5. quæst. 3. num. 14. Passerin. de election. cap. 10. num. 31. in princip. Castellin. in eodem tract. cap. 5. num. 65. Rot. coram Buratt. dec. 351. n. 11. ibique Addend. nu. 13. & 14. recen. part. 12. decis. 156. num. 15. & seqq. nequiverunt utique memorati tres Canonici singulariter, & seorsim à Capitulo eorum votum proferre, minusque illud per schedulas ad Capitulum in scriptis transmittere juxta Litteralem Textum in cap. si quis justo 46. §. Absens de elect. in 6. ibique Barbof. n. 17. ubi conclusionem ampliat, ut consensus eligentium etiam volente Capitulo non possit per literas præstari, Gloss. in dicto cap. 5. Quia propter verbo venire in fine, optime Gonzal. in cap. in Genesi verb. communiter de elect. P. Sigismundus à Bonon. in eodem tit. part. 1. cap. 1. dub. 14. num. 1. Donat. rer. Regular. tom. 2. part. 3. tract. 4. qu. 17. n. 1. Passerin. de elect. dict. cap. 10. sub n. 31. & num. 35. in fine. Tamburin. de Jur. Abbat. dict. disp. 5. quæst. 4. n. 1. Castellin. de electionibus dict. cap. 5. sub num. 65. & num. 101. Boer. dict. par. num. 41. ubi pariter ampliat ad id, quod etiam volente Capitulo, hujusmodi suffragiorum præstatio effectuari non potest, Addend. ad Buratt. decis. 351. num. 12. litt. B. Rota coram eodem decis. 215. num. 3. & seq. & dec. 259. num. 5. & in dict. decis. 156. n. 12. & seqq. part. 12. recent. Præ maximè verò in casu hujusmodi, in quo cum jam emanaverit Capitalaris resolutio, quod vota proferenda essent viva voce, eo minus poterant Canonici eorum suffragium per litteras dare ob diversam rationem, quæ intercedit inter actum viva voce explendum & alium per scripturam expressum, ut ægregiè distinguit Ancharan. in dict. cap. si quis justo num. 6. vers. in istis ergo, de elect. in 6. Boer. dict. dec. 1. sub n. 42. & seqq.*

3. Idque procedit etiam si sæpè dicti tres Canonici fuissent legitimo justoque impedimento detenti, quia cum jus commune in dicto capitulo quia propter. §. Illud autem de elect. & in dicto cap. si quis justo in principio eodem titulo in 6. Satis absentium indemnitati providerit, statuendo scilicet, ut sic legitime impediti Procuratorem

ad suffragium præstandum in Capitulo constituere valeant, ut advertunt Abb. in dict. cap. quia propter sub num. 2. ibique Gonzal. n. 11. & Barbof. n. 37. Pater Sigismund. à Bonon. de elect. dict. dub. 14. n. 2. Lancelot. in tit. Canon. lib. 1. tit. 6. de elect. §. sed, & si quis, Donat. rer. Regular. dict. tract. 4. quæst. 16. num. 1. Castellin. de elect. dict. cap. 5. n. 101. Tamburin. de Jur. Abbat. dict. disput. 5. quæst. 4. num. 7. Idem Barbof. de Jur. Eccles. lib. 1. cap. 19. n. 100. & de Canonic. cap. 39. num. 11. Boer. dict. decis. 1. sub n. 45. Rot. coram Ubald. decis. 580. n. 4. consequens fit, quod neque in hoc casu valuisse ad alium modum votandi in scriptis recurrere, ex ea validè notabilis differentie ratione, quod in transmissione suffragii in scriptis eo ipso inducitur perfectio actus, quem eligens extra Capitulum adimplere non potest: In electione autem Procuratoris dictus actus remanet in fieri, nec perfectionem assequitur, nisi de tempore quo idem Procurator nomine sui Principalis præsentialiter in Capitulo suffragium præstat, ut alias respondit Joan. Andr. relatus à gloss. in dict. cap. si quis justo verb. exprimendum, cujus verba notanda esse inquit Boer. dict. decis. 1. num. 46. sequitur P. Sigismund. à Bonon. dict. dub. 14. sub num. 4. ubi refert sic fuisse à Sac. Rota decisum Barbof. in dict. cap. si quis justo n. 18. ubi cum sequentibus aliis rationibus, & exemplis optime materia exornat.

4. Hinc rejiciendam esse Domini censuerunt auctoritatem Hostien. in Summ. de elect. post §. Quis possit eligere num. 8. Azor. Institut. moral. part. 1. lib. 13. cap. 10. quæst. 2. Portell. respons. moral. part. 2. cas. 1. num. 5. Garz. polit. Eccles. tract. 9. difficul. 2. dub. 5. num. 8. in fin. intrepide firmantium absentes in scriptis posse ad Capitulum eorum suffragia transmittere. Quoniam ultra quod Hostien. loquitur in casu, quo absens non potuerit Procuratorem invenire, in quibus etiam terminis contrarium tenent ex professo de Magistr. in prax. Eccles. tom. 1. lib. 1. tit. 6. cap. 2. num. 14. pag. mihi 150. & Donat. rer. singular. tractat. 4. part. 17. in princip. Azor. verò, & Portell. se fundant in Constitutionibus Societa-

cietatis Jesu, & Congregationis Sancti Joannis Evangelistæ in Portugallia, in quarum peculiaribus terminis dumtaxat eorum auctoritatem procedere posse animadvertunt Donat. in proximè citata qu. 17. num. 2. usque ad fin. Passerin. de elect. cap. 10. num. 31. circa medium, & demum Garz. id voluit ubi adsit legitima consuetudo, cui standum esse ibidem declarat. In Universum præterea concurret ponderatio, quod eorum singularis opinio est adversativa expressæ Sanctioni dicti textus in Cap. si quis iusto, communique Doctorum Sententiæ pluries etiam in Tribunali nostro receptæ; proindeque illam Jure merito non esse admittendam monet præ cæteris Passerin. de elect. dict. cap. 10. sub num. 31.

5. Nec subsistit quod hæc omnia procedant in electione speciali Dignitatum primi Ordinis explenda per Scrutinium ad tramites Text. in cap. Quia propter de elect. non item in Electionibus Dignitatum inferiorum, ob quarum vacationem Ecclesia Viduata non remanet. Nam generale est in omnibus explicandis per Capitulum, & Universitatem, ut etiam in his, in quibus forma Scrutinii non exigitur, collegialiter, & simul in unum consensus, vel dissensus præstetur, ut notabiliter tradit Anton. de Butr. in Cap. In Genesi n. 28. de elect. in his verbis se explicans -- Quæro tertio quid in electionibus inferiorum Dignitatum, vel Beneficiorum, in quibus non habet locum forma cap. Quia propter, dicit hic Innocent. quod non vitiantur electio, licet non sit communis, & fiet ab omnibus singulariter. Et idem in præsentationibus Rectorum, dum tamen si actus ille spectat ad Capitulum, fiat per Capitulum, & simul in unum, aliàs si singulariter, & extra Capitulum consentiret, Jus nullum sequeretur, alii dicunt quod exigitur etiam in talibus communis electio licet non exigatur forma Scrutinii. Felin. in cap. cum omnes n. 24. de Constit. optime. Barbof. in d. Cap. Quia propter num. 9. ubi advertit quod etiam ante formam hujus Cap. exigebatur dictus simultaneus consensus, & in puncto electionis Canoniorum firmavit Rota in dict. dec. 351. n. 11. coram Buratt. & dec. 156. n. 12. & seqq. part. 12. rec. nec contrarium

tenuit Boer. in d. dec. 1. n. 25. & seqq. quia ibi solum firmat esse singulare in electionibus faciendis per Scrutinium ad formam dicti cap. Quia propter, ut votum oretenus, & non per Cartellos præstetur, quod non fervari postmodum subjungit in aliis agentibus per Universitatem, seu Capitulum, cum in his possit quilibet votum suum dicere in communi etiam aliis audientibus: nunquam autem asserere voluit, quod in casu absentium valeant Canonici eorum suffragium ad Capitulum in scriptis transmittere, ut patet ex illius lectione.

6. Prædictis autem minimè adversari valet opposita consuetudo admittendi vota absentium in scriptis, quam servandam esse monent Gonzal. in dicto Cap. propter n. 12. in fin. Garz. polit. Eccl. tr. 9. difficult. 2. dub. 5. n. 8. pariter in fin. Passerin. de elect. cap. 10. sub n. 31. Quandoquidem quidquid sit de illius subsistentia in Jure, adversus quam acriter invehunt Ferret. in cap. cum omnes n. 56. de rescrip. Boer. dict. decis. 1. n. 49. P. Sigismund à Bonon. de elect. p. 1. cap. 1. dub. 3. n. 3. & 9. & dub. 19. num. 1. in fin. & dub. 111. num. 6. & prius illam reprobaverat idem Garz. in politic. Eccl. in allegat. dub. 5. n. 7. vers. ne menos prudent. objectum cessat in radice, quoniam ex tribus actibus, qui ad afs. consuetudinem inducendam circumferuntur ea nullatenus probatur.

7. In primo enim, & secundo ex illis agebatur de deputatione ad officium Matricularii Superioris, quod cum sit servile ipsius Capituli, hinc fit, quod objectum in illius electione admitteretur talis consuetudo, non tamen ab ea valleret inferri ad consimilem consuetudinem servandam in electione Canoniorum ob diversitatem rationis inter unum, & alterum casum intercedentis, ut in puncto respectivè Rota decis. 278. n. 9. vers. Idque facilius, & seq. & dec. 304. num. 6. & seqq. part. 12. recent. regulare enim est, quod consuetudo non suffragatur, quoties probata non sit specificè, & in individuo casus de quo agitur cap. fin. de consuetud. in 6. Roland. conf. 69. n. 24. lib. 3. Aym. conf. 96. num. 4. Marefcott. var. resolut. lib. 2. cap. 100. n. 4. & seqq. Rota coram Dunozet. jun. dec. 945. sub

sub num. 11. coram Cerro decis. 380. num. 4. & decis. 551. num. 6. & seqq. & in recent. dicta decis. 278. n. 5. & dict. dec. 304. n. 6. & seqq. part. 12. & in Bononien. Aquarum 8. Junii 1696. §. Minusque coram me, cum illa de casu ad casum non extendatur, Cravett. conf. 30. num. 9. Surd. conf. 206. num. 6. Rot. decis. 513. num. 17. part. 5. & dict. dec. 278. num. 6. & dict. dec. 304. n. 8. & 9. part. 12. recent.

8. In tertio demum ex dictis actibus, qui emanavit de anno 1672. licet ageretur de electione Scholastici, atque alter ex Canonicis suum votum ad Capitulum transmiserit, cum tamen sit unicus, & recens, atque iterum non probetur effectus, nequit legitimam consuetudinem in Judicio admittendam inducere, cum ea sola convincatur ex pluritate actuum effectuatorum Bartol. in leg. de quibus n. 10. ff. de legib. Marefcott. var. resol. dict. cap. 100. sub n. 1. Adden. ad Buratt. decis. 497. n. 2. Rota coram Cerro dec. 552. num. 18. & seq. coram Bich. dec. 48. n. 14. & 15. & rec. dicta decis. 278. sub n. 3. & in dicta dec. 304. n. 21. part. 12. Et ex diuturnitate temporis, qua in consuetudine, prout hic juri communi resistente. talis requiritur, ut saltem attingat spatium quadraginta annorum ad Text. in cap. fin. ubi Glof. verb. legitime de consuetud. Marefcott. var. resol. d. cap. 100. n. 8. Sperell. decis. 89. n. 25. & seqq. Rota in recent. dict. dec. 278. n. 16. & 17. & dict. decis. 304. n. 18. part. 12. & in Gerunden. Administrationis Sede vacante 24. Januarii 1687. versic. nec magis, & 20. Junii ejusdem anni §. Neque demum cor. bon. mem. Emerix.

9. His itaque sic firmatis, licet Patres ab oppositis exceptionibus bonum jus Reneri satis vindicatum crediderint; ulterius tamen procedere volentes, ponderarunt, quod quando etiam connumeranda essent tria vota ab absentibus per Schedulas favore Christiani ad Capitulum transmissa, adhuc, quia Renerus etiam in hoc casu haberet quinque suffragia, prout habet Christianus, eo quod alter ex dictis Canonicis absentibus ad illius favorem votum pariter in scriptis dedit, eadem utique in hac votorum pariter adjudicanda esset Vicaria; Tum quia majo-

ribus est qualitatibus insignitus, qua de causa per viam gratificationis praefertendus esset Christiano, ut observat praeterea decisio §. finali. Tum etiam, quia pro alia medietate vocum opportunam derogationem à Summo Pontifice imperavit cap. cum cui de probat. in 6. Lotter. de re benef. lib. 2. q. 23. n. 1. Rota coram Seraphin. dec. 318. n. 1. coram Coccin. decis. 2318. n. 6. coram Bich. decis. 419. n. 6. coram Cerr. dec. 135. n. 6. & in rec. par. 7. dec. 275. n. 2.

10. Non attenda replicatione, quod idemmet Christianus praeter quinque relata vota habeat etiam Suffragium Decani. Quoniam cum iste nec fuerit praesens in Capitulo, nec votum suum praestiterit, ut primo risultat ex publico, & legali transumpto Instrumenti Electionis per Secretarium ejusdem Capituli edito, in quo apparet sex tantummodo fuisse Canonicos praesentes, nulla facta mentione asserti interventus Decani, minusque illius Suffragii. Et secundo ex protestatione ab ipso ante nominationem formiter emissa, quod ad illam deveniendum non esset per electionem, sed per concursum, vanum exinde redditur assumptum, quod etiam illius votum ad favorem Christiani veniat dinumerandum, & quidem tametsi in matrice dicti Instrumenti legatur nomen, & suffragium dicti Decani, quia cum utrumque appareat fuisse ex postea cancellatum; dicendum est, quod additio illa fuerit erroneè in matrice adjecta, quemadmodum omnino censeretur debet ad excludendam falsitatem, de qua secus esset arguere Notarium, qui dictam additionem omisit in exemplari, ut in specie dixit Rota in decis. 219. num. 13. vers. quod abrafo, & num. 14. part. 10. recent.

Et ita utraque &c.

R. P. D. MOLINES DECANO.

Firmana Jurisdictionis.
Lun. 10. Maii 1700.

A R G U M E N T U M.

Agitur de Visitatione, & jurisdictione Ordinarii in exemptos, & in Regulares exercentes Curam Animarum.

S U M M A R I U M.

- 1 Abbas Farenfis habet jurisdictionem quasi Episcopalem.
Jurisdictio loci dismembrati transit in eum cujus favore facta est unio, ibi.
- 2 Subrogatum acquirit naturam illius in cujus locorum subrogatur.
- 3 Regulares omnes olim attento jure communi fuerunt Episcopis subiecti.
- 4 Monasteria Regularium fuerunt exempta à lege Diocesana tempore Divi Gregorii.
- 5 Regulares fuerunt exempti à jurisdictione Episcoporum vigore privilegiorum particularium Summorum Pontificum.
- 6 In generali derogatione privilegiorum non veniunt privilegia, quæ sunt inserta in corpore juris.
- 7 Constitutio posterior, non derogat priori, nisi cum prima sit incompatibilis.
Monasterium, sive Ecclesia exempta, si de una ad aliam Diocesim Papæ auctoritate transferatur retinet exemptionem, ibi, & n.8.
- 9 Verba dispositionis universalis, restringuntur per alia limitativa subsequenter apposta.
- 10 Superiores Regulares habent jurisdictionem correctionalem in Religiosos, quamvis jurisdictioni Episcoporum subdantur.
- 11 Verbum Superioritas comprehendit jurisdictionem.
Exceptio est de comprehensis in regula, & intelligitur retentis terminis regule, ibi.
- 12 Ordinarius visitat Ecclesias Regularium Curatas in iis quæ concernunt Curam Animarum.
- 13 Exemptio Ecclesiarum efficit, ut non dicantur de Diocesi, non verò ut non sint in Diocesi.
- 14 Regulares, an, & quando præfici possint ad exercendam Curam Animarum in Ecclesiis Parochialibus & num. 15. & 16.
- 17 Regulares Curam Animarum subiciuntur jurisdictioni Ordinarii in iis quæ concernunt Curam, & administrationem Sacramentorum, & num. 19.
- 18 Una, & eadem persona, quæ duplicem personam gerit, potest esse exempta, & subiecta diverso jure.
- 20 Episcopus in Regulares exercentes Curam Animarum utitur jurisdictione Ordinaria, & asseritur ratio num. 21. & 22.
Regulares qui non exercent Curam Animarum, sed in ministrandis Sacramentis delinquant subsum jurisdictioni delegatæ Episcopi, ibi.
- 23 Decreta Concilii Trid. indigent expressa derogatione.
- 24 Exceptio est de regula, & limitat regulam.
Interpretatio ea capienda est per quam repellitur absurdum, ibi.
- 25 Dum verba legis seu Constitutionis sunt clara, frustra recurritur ad conjecturas.
- 26 Constitutio posterior non revocat præcedentem, nisi expressè dicatur.
Dismembratio tanquam odiosa est concludenter probanda, ibi, & n.27.
- 28 Exemptio restricta ad Ecclesiam, & Clericos, non comprehendit Populum.
- 29 Gratia innixa super erroneo supposito corrumpit.
Jurisdictio Abbatis Commendatarii in Ecclesia secularizzata, est eadem, quæ erat quando erat Regularis, ibi.
- 30 Observantia explicat naturam concessionis jurisdictionis in exemptos.
- 31 Observantia debet esse circa tempus dispositionis.

- 32 Actus gesti sub falso supposito, non inducunt observantiam.
- 33 Visitaciones etiam in concernentibus Curam Animarum fieri possunt cum lativè ab Episcopo, & a Prælato inferiori Ordinario loci exempti.
- In concursu actuum jurisdictionalium ad probandam observantiam, prævalent hi, qui fuerunt gesti ab habente juris assentiam, ibi.
- 34 Ecclesiæ omnes de jure præsumuntur Sæculares, & non Regulares.
- 35 Ecclesia dependens ab alia Ecclesia exempta non efficitur exempta, nisi expressè dicatur, quia exempto capite non præsumuntur exempta membra.
- Regula quod de connexis idem est judicium, non procedit in privilegiis, præsertim exemptionum, ibi.
- 36 Ecclesiæ exemptæ in quibus inserviunt Præsbyteri Sæculares, possunt visitari ab Episcopo quoad omnia tanquam Sedis Apostolicæ Delegato.

DECISIO XL.

SANCTÆ MEM. GREGORIUS XIII, ANNO 1572. exequendo ea, quæ à providentiâ Beati Pii V. Antecessoris processerant ad reintegrandum Episcopum Firmanum Jurisdictione spirituali plurium Oppidorum, quæ separata ab illius Diocesi, Episcopatus Ripæ Transonæ noviter erecto applicaverat, dismembravit, & separavit à Jurisdictione Abbatia Farsensis Castra, seu Oppida Sanctæ Victorie, Montis Falconis, ac Montis S. Mariæ in Giorgio cum omnibus in eis existentibus Collegiis Parochialibus, & aliis Ecclesiis, ac Monasteriis, Prioratibus, Præposituris, & aliis cum Cura, & sine Cura sæcularibus, & quorumvis Ordinum Regularibus, unâ cum utriusque sexus Personis, Habitantibus, & Incolis, tam Laicis, quàm Sæcularibus, Clericis, Presbyteris, & Religiosis cujuscumque status, ordinis, & conditionis, & quæcumque Beneficia Ecclesiastica obtinentibus, illaque sic dismembrata applicavit, univit, & appropriavit Diocesi Firmans, & illius pro tempore existenti Episcopo, eodem modo, forma quibus erant

Monasteriis, & illorum Abbatibus Farsensibus subiecta.

2 Declaratione adjecta, quod ex dictis separatione, & unione, quoad superioritatem, quam in Monasteriis, seu Prioratibus Regularibus ejusdem Ordinis habebant Abbates, seu Commendatarii Farsenses, nullum eisdem inferretur præjudicium, sed pro tempore existens Episcopus Firmanus, eam tantùm haberet Jurisdictionem, quam cæteri Episcopi in similibus habere solebant.

Inter prædictas Ecclesias dismembratas, altera existebat Regularis Ordinis S. Benedicti sub invocatione S. Victorie in Oppido ejusdem nominis, cujus Regularis disciplina cum jamdudum collapsa esset, san. mem. Urbanus VIII. illam unâ cum duabus positis in Diocesi Montis Alti, omni suppressa Regularitate, sæcularizavit, totidem erectis Vicariis in singulis Ecclesiis, in quibus Cura Animarum imminerebat, subjiciendo Vicarios ab Abbate Commendatario eligendos omnimodæ ejusdem Jurisdictioni: Ac successivè sollicitus de majori earundem Ecclesiarum sæcularizationum bono, erexit in præfata Ecclesiæ S. Victorie Collegiatam; reservatis favore Abbatis Canonice collatione, approbatione, & institutione, ac insuper jure corrigendi, visitandi, omnimodamque jurisdictionem in Canonicos, & Collegiatam exercendi.

Hujusmodi porrò Bullæ dismembrationis, & sæcularizationis causam præbuerunt pluribus controversiis inter præclaræ memor. Cardinalem Franciscum Barberinum Abbatem Farsæ, & clar. mem. Cardinalem Gualterium Archiepiscopum Firmanum super Jure visitandi Ecclesiam prædictam S. Victorie erectam in Collegiatam, aliasque Ecclesias olim ab eodem Monasterio dependentes: Causaque delata sub variis dubiis anno 1653. ad Sac. Congregationem Concilii, prodit Decretum *Constare de omnimoda Jurisdictione tam Ordinaria, quam Delegata Ecclesiarum, quæ fuerunt expressè in Bulla secularizationis san. mem. Urbani VIII. favore Eminentissimi Commendatarii*: nulla capta resolutione quo ad Eccle-

Ecclesias inibi non expressas, subindeque Colligantes venire ad amicabilem concordiam ad eorum vitam tantum duraturam, ut patuit ex ejus tenore hodie exhibito, ejusque meminit clar. mem. Card. de Luca scribens in *Causa decis. 14. n. 1. de jurisdic.*

Expirata per obitum Cardinalis Gualteri exposita transactione, antiquas in eadem Sacra Congregatione Concilii instaurarunt controversias gemini successores Archiepiscopi scilicet Reverendissimus Gualterius prædefuncti Cardinalis Nepos, & clar. mem. Cardinali Ginnetus, propofitaque Causa anno 1687. ob votorum scissuram nulla prodiit resolutio, sed rescriptum fuit. — *Ad Eminentissimum Præfatum pro Concordia*: quæ cum ad finem perducere non potuerit, idem Cardinalis Archiepiscopus Ginnetus, & Eminentissimus D. Cardinalis Carolus Barberinus in eadem Abbacia Farsensi Cardinali Francisco Patruo successor impetrarunt à san. mem. Alexandro VIII. Commissionem directam eidem S. Congregationi Concilii, ut tamen procederet cum voto nostri Auditorii, omnibus Dominis suffragantibus, & appellatione remota: sed vita hoc interim functo Cardinali Ginneto, & ad Ecclesiam Firmam assumpto Eminentissimo D. Cardinali Cincio, nova ad tenorem antecedentis signata fuit Commissio, ad cujus formam cum hodie dubitaverim — *An, & quo Jure liceat Eminentissimo Archiepiscopo Firmano visitare Ecclesias, de quibus agitur.* Responsum fuit Affirmativè juxta modum, quis talis est — *Licere Archiepiscopo visitare jure ordinario Ecclesias contentas in Brevis Gregorii XIII. exceptis Monasteriis, & Prioratibus, in quibus de tempore dismembrationis actu existebant Regulares, eaque posse visitare quod ea quæ concernunt curam Animarum, juxta formam præscriptam à S. Conc. Trid. Reservato ad aliam peculiarem disputationem examine quoad alias Ecclesias in dicto Brevis Gregorii XIII. non comprehensas.*

1. Notoria sunt fundamenta, quibus nitetur prima responsi Pars tribuens Eminentiss. Archiepiscopo potestatem visitanti jure Ordinario Ecclesias in Brevis

Gregoriano comprehensas. Cum enim illius vigore præmemorata Castra fuerint à potestate, & dominio Monasterii Farsensis dismembrata, & Episcopatu Firmano applicata, in dubium vocari nequit quin illam potestas Diocesana, & Jurisdictionalis, quæ ante dismembrationem in dictis Castrorum Ecclesiis competebar Abbati Farsensi, utpotè habenti jus quasi Episcopale cum qualitate Nullius, de qua testantur Tambur. *de Jure Abbat. tom. 1. disp. 4. Rot. dec. 870. n. 1. coram Coc. Card. de Luc. disc. 14. n. 1. de jurisdic.* transiverit post dismembrationem in Episcopum Firmatum, ita ut ubi prius eadem Ecclesie essent de Diocesi Abbatis, postea effectæ sint de Diocesi Episcopi Firmani, ex vi, & naturæ veræ separationis Territorii ab uno Ordinario, ejusque applicationis, & unionis ad alterum ab habente legitimam facultatem procedentium Ancharan. *conf. 114. n. 2. & seq. Rot. coram Seraph. dec. 645. n. 2. & dec. 1090. n. 4. & dec. 304. n. 1. cor. Greg. & dec. 1708. n. 3. cor. Coc. & dec. 30. n. 1. p. 6. & cor. Cels. dec. 200. n. 3. ac decis. 99. n. 2. p. 14. & in Hispal. Decimarum de Olivare 3. Januar. 1679. §. Ex hoc igitur cum seq. cor. bon. mem. Baurlemont.*

2. Stantibus potissimè verbis, & clausulis generalibus, ac effrenatis, quibus legitur concepta dismembratio, illisque signanter subrogationis Episcopi Firmani loco Abbatis, & Commendatarii Farsensis ibi: *Ipsiusque pro tempore existenti Episcopo Firmano, ac illius Jurisdictioni, Domino, Potestati, Superioritati eisdem modo, & forma quibus Monasteriis, & illorum Abbatibus, seu Commendatariis prædictis suberant, subjecit, & supposuit.* Quemadmodum igitur ante secutam dismembrationem Abbas Commendatarius gaudens quasi Episcopali jurisdictione exercebat in d. Castrorum Ecclesiis jurisdictionem Ordinariam, ita eis ab ipsius Territorio sublatis, & subjectis Episcopo Firmano evidens est, jus plenarium, quod spectabat ad Abbatem, exerceri posse ab Episcopo in ejus locum subrogato, cum subrogatio transformet subrogatum in personam illius, in cujus locum subrogatur, ex potissimis juribus, quæ refert Rota *decis. 490. n. 2. p. 4. Dunozett. jun. dec. 495. num. 17. & seq.*

Et seq. cor. Alexandro VIII. dec. 123. n. 14. & dec. 64. n. 4. part. 18. rec. Quando aliàs prout in casu, dubium non est, quin Dignitas Episcopalis subrogata, sit subiectum capax jurisdictionis Ordinariæ, quæ competeat ei, cui subrogatur Innoc. cap. Pastoralis n. 2. de donat. & in cap. Later. n. 9. de Præbend. Hostien. in d. cap. Pastoralis n. 6. in fin. Lap. alleg. 134. per tot.

3. Ex quibus plana equidem visa est resolutio quoad primam responsi partem; Verùm aliqua dubitandi emerit ratio quoad secundum illius membrum exceptuans à subiectione visitationis Eminentiss. Archiepiscopi jure Ordinario Monasteria, & Ecclesias, in quibus actu habitabant Regulares de tempore dismembrationis, Proponente Eminentiss. Archiepiscopo adeò effrenata, ac generalia esse verba controversæ dismembrationis, ut etiam ad effectum visitationis jure Ordinario, Monasteria, eorumque Ecclesias comprehendere sint apta; quinimò neque deesse specialia illas nominatim comprehendentia ibi: Cum omnibus, & singulis in iis existentibus Collegiis Parochialibus, & aliis Ecclesiis, & Monasteriis, Prioratibus, Præposituris, Præpositatibus, & aliis cum Cura, & sine Cura Secularibus & quorumvis Ordinum Regularibus, Et infra -- Nec non utriusque sexus personis habitantibus, & Incolis tam Laicis, quàm Secularibus, Clericis, Presbyteris, Religiosis quibuscumque cujusvis status, ordinis, gradus, & conditionis existerent. Ex quibus contendeatur litteralem depræhendi concessionem subordinationis Monasteriorum Regularium omnimodæ Jurisdictioni Ordinariæ Episcopi per viam reversionis ad veterem juris antiqui dispositionem, juxta quam Monachi & Regulares suberant legibus Diocesanis, & Jurisdictionalibus Episcoporum ad Text. in cap. compertum de Offic. Ordinar. & in cap. fin. de Cappel. Monach. & tradunt Barbof. de Episcop. alleg. 105. n. 1. & seq. Fagnan. in cap. nimis grave n. 3. de excess. Prælat. Card. de Luca de Jurisd. disc. 28. n. 8. §. Verum & disc. 29. n. 5. Card. Albic. apud eundem in disp. de Jurisd. Card. in Eccles. suor. Titul. discept. 2. num. 116. Rota decis. 15. part. 1. recent. per tot. & uberrimè comprobatur P. Tho-

massin. de Benefic. cap. 26. et cap. 27. per tot. lib. 3.

4. Domini tamen in contrariam abjurerunt sententiam authumantes non licere Eminentiss. Archiepiscopo Ecclesias Regulares visitare jure ordinario quoad omnia, sed in iis tantum, quæ concernunt Curam Animarum, tributa in reliquis jurisdictione Eminentiss. Abbati. Res namque satis explorata est, cuncta Orbis Monasteria, earumque Ecclesias fuisse in vim particularium privilegiorum tam à lege Diocesana, quàm jurisdictionalis Episcoporum exemptas. A Diocesana quidem in Concil. Lateranensi habito anno 601. sub D. Greg. Magno relato in Canone quam sit necessarium, ubi Gloss. ibid. verbo Juvibus caus. 18. quæst. 2. & in Epist. 18. ejusdem Sancti Doctoris l. 7. indic. 1. & testatur clar. mem. Card. Baronius in suis Annalibus sub eod. anno 501. à quo tempore omnia Monasteria Regularium reputata fuerunt exempta à lege Diocesana, ut patet ex c. cum pro utilitate 34. caus. 16. q. 1. c. 51. ex laicis 1. cap. 10. qu. 1. ubi etiam refertur in Summa antedictum c. 1. Gloss. in cap. inter cætera 8. verb. solutionis can. 10. q. 3. & latè differunt Lotter. de re benefic. l. 1. q. 24. n. 44. et 45. & alii plures relati per Passer. de stat. hom. q. 189. n. 10. inspect. 10. n. 974. CoKier. de Jurisd. Ordin. in exemptos p. 1. q. 1. n. 5. et q. 16. Tambur. de Jur. Abbat. disp. 15. q. 3. n. 3. Card. de Luc. de Jurisd. disc. 19. n. 2.

5. A jurisdictionali, vigore particularium Privilegiorum Summorum Pontificum primus Adeodatus anno 670. sexagesimo post obitum Divi Gregorii ad hanc antea inauditam venit novitatem, liberando à potestate jurisdictionali Episcopi Turonensis (ipso tamen ultrò petente, & instante) Monasterium B. Martini, ut refert Card. Baron. dicto anno 679. num. 2. juncto num. 5. ad cujus exemplum fuerunt per Successores Pontifices à vinculo, & potestate Spirituali Episcoporum liberata cætera Orbis Monasteria novæque Regularium Familiæ, & Congregationis, vel expressè, vel per communicationem Privilegiorum, semper tamen, vel penè semper consequentibus Episcopis, Teste præ cæteris P. Thomassin. de Benefic. part. 1. lib. 3. cap. 30. num. 7. qui in subse-

quentibus tribus capitibus latè differit de more juxtà temporum seriem de origine, & progressu exemptionum Ordinis Monastici; & ex nostris Lotter. *de re benef. l. 1. q. 24. à n. 87. ad n. 90.* CoKier. *de jurisd. in exempt. p. 1. qu. 17. n. 9.* Barbof. *de Episcop. alleg. 105. n. 3.* Fagnan. *in cap. nimis grave n. 3. de excess. Prælat. & latius in cap. suarum num. 10. de Privileg.* Frances. *Episcop. Barbastrensis in Pastoral. regul. p. 2. q. 2.* Alter. Frances. *de UrrutigosK. de Eccles. Cathedral. cap. 30. n. 75. cum seqq.* Card. de Luc. *de jurisd. disc. 28. num. 2. cum seq.* Tambur. *de jur. Abbat. tom. 1. disp. 15. d. cap. 3.* ubi per extensum refert Privilegia concessa Ordini Divi Benedicti, sub cuius Regula militant Monasteria Castorum, de quibus est sermo.

6. Quia stante Monasteriorum Regularium exemptione in vim Privilegorum postea in ipso juris corpore insertorum, nullo pacto affirmari potest Summum Pontificem Gregorum XIII. per controversam Oppidorum dismembrationem quantumvis generalem voluisse ad formam antiquorum Canonum subicere Jurisdictioni Episcopi Firmani non solum Ecclesias Sæculares antea Abbati tamquam Ordinario loci subditas, sed etiam Monasteriales, quibus tamquam Regularis Superior præerat, nisi doceatur, & constet, quod in eodem actu dismembrationis derogasset amplissimis Monastici Ordinis Privilegiis, & quidem expressè, non sufficiente derogatione generali, sub qua non veniunt Privilegia inserta in corpore juris, resistente præsumptione, quod dictus Pontifex voluerit uno verbo tollere Privilegia, quæ tot vigiliis fuerunt per Antecessores Pontifices concessa, per ea, quæ notant Crot. *in cap. licet de Constit. in 6. n. 34.* Felin. *in cap. nonnulli n. 6. de for. compet. Butr. in cap. final. eodem tit. Roman. conf. 498. n. 13. volum. 1.* Suarez *de leg. lib. 8. cap. 38. n. 12.* Lotter. *de re benef. lib. 1. q. 7. n. 26.* Amostaz. *de Caus. Piiis lib. 5. cap. 11. n. 10.* & lato calamo citatis concordantibus Passerin. *super 6. in cap. licet de Constit. n. 317. cum seqq.* & in specie CoKier. *de Jurisd. Ordin. in exemptos p. 3. q. 9. n. 1. & 2. ac per tot.*

7. In Brevi autem Gregoriano non legitur expressa dictorum Privilegorum exemptivorum derogatio: Et quamvis inter Ecclesias, & Habitatores Oppidorum dismembratorum recenseantur Monasteria, & Regulares, talis expressio facta est ad ostendendum, ac declarandum, quod etiam ipsæ Ecclesiæ Regulares abstractè intelligerentur à Diœcesi Abbatum, & appositæ in Diœcesi Episcopi Firmani, sed non ad illas efficiendas de eisdem Diœcesi, sicque non ad effectum illas supponendi jurisdictioni Ordinariæ Episcopi quoad omnia cum subversione amplissimorum Monastici Ordinis Privilegorum, sed ad illas tantum subijciendas Episcopis, quoad ea, quæ non obstante exemptione, jus commune illis reservavit, & Sac. Concilium Tridentinum, vel renovavit, vel tamquam Sedis Apostolicæ Delegatis concessit; Deficiente propterea expressa derogatione juris Privilegiativi Regularium ipsi nunquam censentur per Constitutionem posteriorem sua libertate expoliati, quoties non constet de contrarietate, & inconciliabili compatibilitate legis sequentis cum antecedenti, totumque possibile fieri debet, ut Constitutio posterior cum Privilegiis concilietur ad evitandam derogationem, ex traditis per Pasquilleg. *decif. 329. num. 35.* aliosque, quos refert, & sequitur Passerin. *loco sup. citato n. 319. & 320.* & omnis generalibus, quod Ecclesiæ, Civitates, Castra, aliaque loca, quæ Pontificis auctoritate in alia nova loca, aut Diœceses transferuntur, sua Jura, Privilegia, & exemptiones retineant, pluribus adductis latè probat Tambur. *de jur. Abbat. disp. 5. q. 6. per tot. in tom. 3.*

8. Hæc si stricta Juris censura de plano procedunt inspecta sola parte concessiva Brevis Gregoriani, in qua Defensores Eminentissimi Cardinalis totam eorum vim reponerent, sine ulla poenitens difficultate locum obtinent considerata parte exceptuativa: Ad amputandam enim omnem dubitandi rationem, quod ob dictam generalem Ecclesiarum dismembrationem, & peculiarem Monasteriorum, & Regularium nominationem, ablata fuerit ab Abbate Far-

Farfensi Jurisdictione ordinaria ad ipsum tanquam illorum Superiorem Regularem competens providè subditum fuit—*Quod ex separatione, & dismembratione, applicatione, & appropriatione prædictis Monasterio Farfensi quoad superioritatem quam in Monasteriis, seu Prioratibus Regularibus ejusdem Ordinis habebat, nullum præjudicium inferretur, sed pro tempore existens Episcopus Firmanus eam tantum in illis haberet Jurisdictionem, quam ceteri Episcopi in similibus habere solebant.*—Quæ verba sive accipiuntur per modum limitationis antecedentis generalis concessionis, sive per modum illius declarationis, in utraque forma manifestum faciunt, mentem Pontificis Gregorii XIII. extitisse, ut Monasteria, non obstante sæpè dicta dismembratione, & respectiva applicatione, libera remanerent à Jurisdictione ordinaria Episcopi Firmani, in cujus Diocesi transferebantur, eorumque immediata subjectio quoad eandem jurisdictionem ordinariam intacta servaretur Abbati illorum superiori.

9 Cum itaque ultra Juris interpretationem excludentes in separationibus Monasteriorum de uno loco ad alterum derogationem eorundem exemptionis à potestate ordinaria Episcopi, concurrat quoque expressa illius reservatio, cessant omnes discursus subnixi in generalitate verborum, quibus concepta est pars dispositiva dismembrationis, cum verba universalis dispositionis restringantur per alia limitativa, ac præservativa subsequenter apposita Bart. in *l. is qui ducenta §. Utrum, ff. de rebus dub. Jas. conf. 7. num. 4. lib. 1. Tiraquell. in l. si unquam in verbo revertatur num. 95. ff. de revocat. Donat. Rot. coram Merlin. decis. 319. num. 3. & decis. 76. num. 8. coram san. mem. Alexandro VIII. & in Bononien. Evictionis prima Martii 1697. §. Ex quibus coram me: Et declarantur ab aliis subsequenter specificæ, ac distincte loquentibus *l. quæstum §. Memoria, ff. de legat. 3. l. generali §. Unor num. 1. ff. de usufruct. legat. Rot. decis. 128. num. 16. par. 4. tom. 2. decis. 194. num. 94. par. 5. & decis. 295. num. 1. coram Bichio.**

Monacelli Form. Pars II.

10 Minus rectè propterea Defensores D. Cardinalis Archiepiscopi suadere fatagebant, Superioritatem reservatam Abbatibus non esse intelligendam de Superioritate Jurisdictionali, sed de ea dumtaxat, quæ concernit disciplinam, & instituta Regularia, quæ vel juxta juris antiqui dispositionem non carebant Superiores Regulares, tametsi jurisdictioni Ordinariæ Episcoporum subderentur, ut loquendo de Monachi Divi Benedicti statuit Text. in *cap. fin. de stat. Monachor. & firmat Rot. decis. 15. n. 7. & 10. par. 1. recent.*

11 Talis quippe interpretatio evenitur tum quia verbum illud *Superioritas* veluti generale comprehendit etiam jurisdictionem, adeoque juxta suam indolem est generaliter intelligendum, alio desuper non concurrente, quod illud restringat *lib. 1. §. Generaliter, ff. de legat. præstan. Rota coram Ludovis. decis. 319. num. 3. coram Coccin. decis. 784. num. 6.* Tum quia in parte concessiva idem verbum *superioritas* adhibitum fuit ad significandam jurisdictionem; Undè in eodem sensu accipiendum est in parte declarativa, & exceptuativa *l. si servus plurium 53. §. final. ff. de legat. 1. Corn. conf. 290. num. 6. vers. Unde succedit vol. 4. Peregrin. de fideicom. art. 16. num. 108. Rota decis. 98. num. 19. par. 17. recent.* Tum demum, quia cum dicta præservatio apposita esset limitativè ad jurisdictionem ordinariam in parte concessiva Episcopo Firmano generaliter in omnes dd. Castrorum Ecclesias indultam, exceptio nonnisi de eadem jurisdictione interpretari debet, Fortius ponderando, quod in ipsamet parte exceptuativa per modum ejusdem declarationis, & intelligentiæ illæsa præservatur Episcopo illa jurisdictione, quæ in Ecclesiis Regularibus competere solebat Episcopis; sicuti igitur haud dubium est, quod hic nomine jurisdictionis Papa loquutus non est de superioritate respiciente eorum correctionem, quæ Episcopis nulatenus competit, sed de potestate Jurisdictionali, ita præcedens reservatio favore Abbatis nequit diverso modo intelligi, ac interpretari, cum exceptio sit de compræhensis in regula, & intelligatur, retentis terminis regulæ *l. 1. §. Sed*

H h ex-

excipiatur de fer. & dilat. Abbas conf. 567. n. 7. Calderin. conf. 5. de jur. jur. Rot. coram Bichio decis. 124. n. 29. & dec. 342. n. 2. & 3. part. 18. recent.

12. Procedendo ad ultimam partem responsi concedentem Eminentissimo Archiepiscopo Jus visitandi Ecclesias Regulares Curatas in iis, quæ concernunt Curam Animarum juxta disposita per S. Conc. Trid. ratio dubitandi ex eo orta quia eo pacto, quo Archiepiscopus ex generalitate partis concessivæ Brev. Greg. XIII. contendebat subjectas fuisse suæ Jurisdictioni ordinariæ Ecclesias Regulares quoad omnia; Ita versa vice Cardinalis Abbas fretus prægnantibus clausulis partis exceptuativæ acriter prætendebat non fuisse ad sui favorem tantum præservatam jurisdictionem ordinariam quæ sibi tamquam Superiori in monasteriis Regularium competeat, sed etiam plenariam, quam tanquam Diocesanus vigore Jurisdictionis quasi Episcopalis exercebat in exemptos curæ Animarum præpositos; sed eo pacto, quo pretensio Eminentissimi Archiepiscopi apparuit minus habens, ita insubsistens visa est hæc Altera Eminentissimi Abbatis.

13. Amplissimæ namque distinctioni Castrorum superius expositæ consentaneum est, ut ibi prius illorum Ecclesiæ Regulares positæ essent in Diocesi Abbatis Fartæ, post distinctionem haberi cæperint sitæ in Diocesi Firmana. Non adversante earumdem Ecclesiarum exemptione, quoniam ista efficit, ut non dicantur de Diocesi, non verò ut non sint in Diocesi cap. cum Episcopus, & ibi Franc. in 2. notabili, & Gemin. n. 3. de off. Ordin. in 6. Abb. in cap. Apostolica n. 13. de off. Ordin. in 6. & in c. Apostolica n. 3. de Donat. Ubald. de Canonic. Episcop. Paroch. cap. 4. qu. 6. n. 11. CoKier. de Jurisd. in exemptos part. 4. quæst. 55. Card. de Luca de jur. n. 8. Rota coram Buratt. dec. 58. n. 14. & decis. 324. nu. 3. p. 1. & 98. num. 8. p. 13. & in Gerunden. Jurisd. 5. Martii 1692. §. Cujus natura e in fin. coram me.

14. Indeque sine ulteriori specifica concessione derivat favore Eminent. Archiepiscopi Jurisdictio visitandi Parochos, & Ecclesias Regulares curatas erectas ex

alterius Territorio, & positas in sua Diocesi tam ex dispositione Juris communis, quam Sacrosanctæ Tridentinæ Synodi; Ex jure quidem communi quia etsi inter antiquos Canonistas vexata sit quæstio utrum Monachi de jure prohibeantur Curam Animarum exercere, & distinguendo Curam Ecclesiarum Sæcularium à Monasteriis se junctarum à Cura incumbente ipsi Monasterio, ubi est congregatio Monachorum, omnes conveniant hanc secundam Curæ speciem de Jure committi non posse Monachis, sed Presbyteris Sæcularibus ab Episcopo per Concilium Monachorum instituendi ad Text. in c. in Ecclesiis in primo de Cappell. Monachor. ubi latè Abbas, & latissimè probat Fagnan. ibidem n. 10. cum seqq. quam sequitur Thomassin. de Benefic. lib. 3. c. 22. n. 3. §. ex his in fin. Solarzan. de Jur. Indiar. lib. 2. cap. 16. num. 35. tom. 2.

15. Solumque variaverint quoad primam Curæ speciem; Aliis contententibus posse Monachum Curæ Parochialis Sæcularis extra Conventum præfici sine ulla dispensatione; dummodo cum eo habitet saltem alter Monachus, per Text. in cap. Monachi de Stat. Monach. cap. quod Dei Timorem eodem. tit. ubi Abb. n. 7. vers. aut est curata, ubi testatur de communi opinione, & relatis aliis antiquioribus P. Lel. sius de just. & jur. lib. 2. cap. 34. n. 6. Garz. de Benefic. par. 7. c. 10. n. 17. & huic Sententiæ se subscribere videtur P. Thomassin. de Benefic. part. 1. lib. 4. cap. 22. n. 3. §. Ex his.

16. Aliis è contra negantibus tale quid de Jure fieri posse, nisi dispensativè, & in casu necessitatis, & in defectum Clericorum Sæcularium per Text. in c. cum pro utilitate, &c. qui verè 16. & c. prisci dist. 55. & tenet Gloss. in d. c. quod Dei timorem verb. regimen de Stat. Monachor. & hanc opinionem discussio Articulo tenuit Rot. decis. 5. de jure par. & 28. de Præb. in novis. Bellamer. decis. 713. & 750. per tot. Covarr. in cap. 2. de Testam. num. 3. Navarr. conf. 10. de Regular. Garz. de Benefic. d. p. 7. c. 10. num. 20. Emanuel. Roder. in q. regul. tom. 1. q. 34. art. 5. Sanch. in Summ. tom. 2. l. 7. c. 29. & 30. cum aliis quos refert, & sequitur Solarzan. de jur. Indiar. l. 3. c. 16. num. 2. Et quoad dispensatio-

tionem aliqui authumaverint necessarium esse Apostolicam, juxta sensum Mandosii in tit. de dispens. Monachor. in princ. & aliorum, quos refert Garz. de Benef. n. 22. Alii vero sufficere illam Episcopi, ut ex c. Doctos caus. 16. q. 1. inquit Bellam. d. dec. 750. nu. 5. vers. Secunda Conclusio, Covarruv. in d. c. 2. de Testam. Garz. de Benef. par. 7. d. q. 16. n. 24. Rot. coram Verullo dec. 85. n. 2. p. 1. quam controversiam usque de anno 1581. sustulerit fan. mem. Gregorius XIII. expressè declarando, Regulares præfici non posse Curæ Animarum in Ecclesiis Sæcularibus Parochialibus, etiam cum licentia suorum Superiorum absque dispensatione Apostolica, solum instante Episcopo pro necessitate, vel utilitate Ecclesiæ concedenda, ut notat Fagnan. in dict. c. quod Dei timorem not. 16. & 17. Tomassin. loco mox cit. n. 9. §. Anno vero.

17. Concorstamen, & undique pacificus fuit, & est Canonistarum, sensus, quod semel, ac Ecclesiæ Monasteriorum habeant annexam Curam Parochialem Animarum, & Regularibus committitur eadem Cura Monasteriis incumbens, vel hæc ab eisdem exerceatur in aliis Ecclesiis Parochialibus Sæcularibus, sive à Monasteriis dependentibus, sive independentibus, semper in iis, quæ concernunt Curam Animarum, & Sacramentorum administrationem de jure communi subiaciunt jurisdictioni ordinariae Episcoporum, in quorum Diocesis sita sunt talia Monasteria, vel Ecclesiæ Parochiales, non suffragante quacumque exemptione eisdem concessa, quia ista exemptio secundum Sacros Canones, & juxta mentem ipsorum Pontificum eximentium, non comprehendit Curam Animarum, nec Presbyterum illam regentem, neque Populum, cui Sacramenta administrantur, ut declaravit Bonifacius VII. in c. per exemptionem 9. Privileg. in 6. & antea etiam dictum fuerat in cap. 1. vers. qui ratione Plebium de verbor. signific. in 6. cap. cum, & plantare 3. §. in Ecclesiis cap. cum Cappella 16. de Privileg. cap. cum satis 4. de offic. Archidiacon. cap. 1. de Cappellis Monach. Fusc. de Visti. lib. 2. cap. 8. num. 6. & eodem lib. c. 20. num. 10. Marant. tom. 4. respons. 21. num. 61. & 67.

Francisc. de Eccles. Cathed. cap. 30. num. 163.

18. Non enim implicat, quod Regularis in iis quæ respiciunt Instituta sui Ordinis, & Monasticam disciplinam subiectus sit suis Superioribus Regularibus, & quoad Curam Animarum Personarum Sæcularium, quam administrat, Subditus sit Episcopo, quia eadem Persona diverso jure ceteri potest, ubi duplicem gerit personam, sicque compatiuntur ista duo, quod aliquis certò respectu sit ab Ordinario exemptus, & alia consideratione sit eidem subiectus, ut expressè dicitur in d. c. cum Cappella 16. de Privileg. ubi Barbof. n. 1. & Fagnan. n. 14. & ipsemet in c. quoniam de Privileg. à num. 5. cum seqq. Abb. in c. per exemptionem 9. de Privileg. in 6. n. 1. Gratian. discept. 298. n. 49. & in termini Rot. decis. 1508. nu. 4. 5. & 6. coram Seraphin. & in decis. 391. n. 5. par. 13.

19. Neque Sac. Concilium Tridentinum in hac parte Juris communis dispositionem immutavit, sed imò & confirmationis robur adjecit, Supponens namque Regulares exercere posse Curam Animarum eorum Ecclesiis incumbentem, vel stante, quod dicta decretalis in Ecclesiis de Cappellis Monachorum abierat in desuetudinem, vel potius attentis peculiaribus Regularium privilegiis, ut advertunt Fagnan. in eodem cap. in Ecclesiis in princ. §. Nota primo P. Thomassin. de benef. dict. p. 1. lib. 2. c. 12. §. 10. statuit in c. 11. sess. 35. de regular. quod in Monasteriis, seu Domibus, quibus imminet Cura Personarum sæcularium, Parochi tam Regulares, quam Sæculares Curam hujusmodi exercentes subsint immediatè jurisdictioni, Visitationi, & correctioni Episcopi Diocesani in his, quæ ad dictam Curam, & Sacramentorum administrationem pertinent, & tradunt communiter Doctores, & signanter Barb. de offic. & potest. Episc. p. 3. alleg. 84. num. 18. & de jure Eccles. lib. 1. c. 14. n. 24. & c. 43. à n. 134. ad n. 145. Fagnan. in cap. nullus de Parochiis à nu. 38. ad num. 43. in cap. grave de offic. Ordin. num. 14. 15. 16. & 64. Tambur. de jur. Abbat. tom. 3. disp. 5. quæst. 11. n. 45. & 52. Cappon. discept. foren. tom. 1. discept. 2. n. 63. Rota decis. 1058. & 1067. coram Se-

vapin. dec. 391. num. 2. usque ad 7. par. 13. & in Toletana jurisdictionis 10. Januarii 1689. §. Secundo loco coram Me impress. post primum discurs. Card. de Luca de jurisd. juxta Venetam impressionem, & in Casarugustana jurisdictionis 8. Februar. 1692. §. Motivum coram bon. mem. Emerix Decano.

20. Hancque jurisdictionem, visitationem, & correctionem in vim d. cap. 11. sess. 25. non exercet Episcopus auctoritate delegata, sed Ordinaria, eo modo, quo illam de jure communi Sacrorum Canonum, & ante Sac. Concilii promulgationem exercebat in Monasteriis, in quibus erat annexa Cura Animarum, & quoad Regulares illam gerentes, non obstantibus quibuscumque exemptionibus, ut supra probatum est in §. Concors tamen. Tum quia Sac. Concilium inibi non statuit Parochos Regulares subesse jurisdictioni delegatæ Episcopi, prout quando tale quid præcipere voluit, expressit, ut signanter videre est in cap. 3. sess. 6. c. 8. sess. 7. cap. 4. sess. 14. cap. 8. sess. 21. cap. 9. sess. 24. Imò illos quoad Curam Animarum, & Sacramentorum administrationem submitit immediatæ jurisdictioni, visitationi, & correctioni Episcopi, in cujus Diocesi sita sunt, quod verbum immediatè non congruit jurisdictioni delegatæ, sed ordinariæ: Delegata namque non exercetur immediatè ex propria potestate, & imperio, sed mediante peculiari facultate ab habente potestatem attributa l. 3. ff. de offic. ejus, & ibi Dec. num. 4. Guglielm. Durand. in speculo lib. 1. part. 1. de jurisd. omn. Jud. §. 1. vers. delegata est, Boer. decis. 151. n. 5. Saran. de adjunct. quæst. 32. n. 2.

21. Tum etiam quia receptissima est inter Doctores distinctio, quod quando in aliquo particulari casu aliquid committitur Ordinario super eo, quod alias sibi de jure communi competebat, potestate Ordinaria, per talem commissionem censetur excitata jurisdictio Ordinaria, & non tributa jurisdictio delegata: Quando verò non simpliciter, sed addita aliqua clausula, videlicet Potestate Apostolica, auctoritate nostra, aut tamquam Delegatus, & similibus clausulis significantibus commissionem delegatam, &

tunc superior censetur jurisdictionem Ordinariam inferioris Ordinarii mutare in delegatam ad Textus expressos in cap. licet in corrigendis de offic. Ordin. & in cap. cum aliquibus de rescript. in 6. & ibi Glossa in efformatione casus vers. nota secundo, Dec. conf. 404. nu. 3. Marant. in speculo par. 4. dist. 5. nu. 75. Sperell. decis. 31. n. 9. CoKier. de jurisd. ordin. in exemptos 2. part. quæst. 14. Ricc. par. 2. collect. 413. Scacc. de appellat. nu. 86. extensione 2. per tot. & à num. 87. cum seqq. Barbof. in collect. ad d. cap. licet num. 2. & plenissime de offic. & potest. Episcopi alleg. 92. num. 2. & 9. §. Ad tertium, Gonzalez in dicto cap. licet nu. 3. Fagnan. in cap. quoniam num. 7. & 8. de offic. Delegat. Ideoque cum ex supra latè deductis ante Concilium Tridentinum etiam stantibus exemptionibus Regularium ad Episcopos de jure communi spectabat jus visitandi Ecclesias regulares in quibus exercebatur Cura Animarum, & personas exemptas illam administrantes, concludendum est, quod idem Sac. Concilium non commiserit Episcopis potestatem hanc visitandi jure delegato, & auctoritate Apostolica, dum id non expressit, sed Jurisdictione Ordinaria, illam per novam legem favore Episcoporum renovando, & excitando, & omisis generalibus in specie cap. 11. sess. 25. de reformat. tradit. de mente Sac. Congregationis Concilii Tridentini Fagnan. inc. cum dilectus de Religiof. domibus à n. 41. ad 45. & in cap. nullus num. 38. & 47. in fin. de Paroch. & in cap. grave de offic. Ord. num. 37. Licet verum sit, quod si Regulares non exercent Curam Personarum sæcularium in suis Monasteriis, sed solum Sacramenta ministrant eisdem sæcularibus, & in illis ministrandis delinquant, tunc subint Jurisdictioni Episcopi Diocesani tanquam Sedis Apostolicæ Delegati, ut ampliando dict. cap. 11. sess. 25. de Regularibus disposuit Gregor. XV. in Bulla incipien. Inscrutabili 18. in ordine tom. 3. Bullarii, & explicat Fagnan. in cap. grave de offic. Ordin. num. 37. & in cap. quanto eodem tit. num. 37. Lotter. de re benef. lib. 1. quæst. 24. num. 55. 57. & 58. Tambur. de jur. Abbat. tom. 3. disput. 15. quæst. 11. num. 46. Barbofa de jur. Eccles. lib. 1. cap. 43. num. 135. idem Barbofa

in Concil. Triad. sess. 25. de regul. cap. 11. n. 19.

22. Posito ex hæcenus deductis, quod in sequelam dismembrationis Castrorum, de quibus agitur, ab Abbacia Fartensi, illorumque translationis in Diocesim Firmanam, tam ex censura juris communis, quam ex Decretis Sac. Concilii Tridentini Ecclesiæ Curatæ Regulares, eorumque Parochi subditi fuerint immediatæ Jurisdictioni Episcopi Firmani in concernentibus Animarum Curam, cessat ratio dubitandi orta ex verbis generalibus, & prægnantibus, quibus reservata fuit favore Abbatis, superioritas in Monasterium, & Monachos ibi: *Quoad superioritatem nullum inferatur præjudicium.*

23. Nam sicuti ex generali separatione Monasteriorum, & Ecclesiarum existentium in dictis Castris non præsumitur de Jure Pontificem voluisse subicere Monasteria, & Monachos Jurisdictioni Episcopi Firmani, à qua jure privilegiativo sunt exempti, cessante ejus expressa renunciatione, ut latè supra probatum est, ita nec sub generali præservativa jurium, Privilegiorum, & exemptionum eorundem Monasteriorum censeri potest compræhensum illum jus, quod non obstante exemptione, Juris communis dispositio, ac Sac. Concil. Trident. illæsum, & intactum reservavit Episcopis, in cujus Territorio sita sunt Monasteria, non concurrente expressa derogatione. Qua ratione igitur ad salvandam libertatem Monasteriorum à Jurisdictione Episcoporum Diocesana, & jurisdictionali dictum fuit restringendam esse amplitudinem partis concessivæ dismembrationis, juxta formam privilegiorum, & libertatum Regularium: Eodem modo certè concilianda est pars exceptuativa, quantumvis generalis, ut scilicet exceptuet ea tantum, ad quæ porriguntur Privilegia exemptionum, & non ultra, itaut non habeat etiam compræhendere jurisdictionem in exemptos quoad ea, quæ concernunt Curam Animarum, & Sacramentorum administrationem, ad effugiendam Juris derogationem, quæ quantum possibile est, evitari debet, potissimè quando esset juris Con-

Monacelli Form. Pars II

ciliaris, quod debet expressè derogari ad *Text. in c. nonnulli 28. de rescript. & cap. eam te 4. de etate, & qualitat. & cap. ex par. 3. & final. de Cappel. Monachor. Jacobat. de Concil. lib. 5. art. 18. Sanchez de matrim. lib. 3. disput. 26. n. 7. Barbof. de offic. Episc. alleg. 33. n. 24. Rota dec. 122. & 123. par. 1. divers. & dec. 279. n. 6. coram Coccin. & decis. 214. n. 2. part. 2. & dec. 302. n. 12. & 13. par. 9.*

24. Eo magis ponderando, quod in parte concessiva inter alias Ecclesias dismembratas nominatim recensentur Monasteria, & Ecclesiæ Conventuales, ac Personæ Regulares, hinc si successivè in parte exceptuativa fuissent eadem loca, & personæ penitus, & in omnibus exceptuata, pars concessiva remaneret superflua, & de vento; insurgeretque in eadem dispositione inconciliabilis contrarietas, quin ea salvari possit à natura exceptionis, quoniam ejus indoles est restringendi regulam, & dispositionem, vel absolute, vel in certis particularibus casibus, & circumstantiis, non tamen revocandi totum id, quod antea reperiebatur nominatim dispositum, nam alias non esset exceptio, sed revocatio non limitatio, sed destructio concessionis, vel dispositionis, ex ponderatis per Coccin. *decis. 462. num. 2.* & optime in casu simillimo respondit nuper hoc Sacrum Tribunal in *Romana, seu Balneoregion. fideicommissi 8. Martii præteriti, §. Non obstante cor. R. P. D. Muto: Ad repellendas propterea hujusmodi repugnantias, concludendum est exceptuacionem compræhendere totum id, quod secum fuerunt Privilegia generalia exemptionum Ordinis Monastici, & non etiam jura reservata Episcopis in personas, & loca exempta capiendo, ut fieri debeat, eam interpretationem, per quam repellitur absurdum, & superfluitas Rot. dec. 404. n. 11. part. 19. & punctualiter in terminis similis dismembrationis Rot. dec. 7. n. 15. par. 18. rec.*

25. Certius quia exceptuata superioritas dignoscitur expressè restricta ad eam, quam Abbas uti Superior Regularis in Monachos, & Monasterium obtinebat, translata litteris claris in Episcopum Firmanum ea Jurisdictione, quam in Ecclesiis Regularibus Diocesani ha-

Hh 3 be-

bere solebant, ibi -- *Sed pro tempore existens Episcopus eam tantum haberet jurisdictionem, quam ceteri Episcopi in similibus habere solebant.* Cum ergo jurisdictione in Ecclesiis, & Personis exemptis fruuntur Episcopi sit ordinaria, quoad concernentia Curam Animarum, & Sacramentorum administrationem, & delegata in pluribus aliis casibus expressis in Sacro Concilio Tridentino, & signanter in sessionibus supracitatis, §. *Hancque jurisdictionem*, nil clarius, quod hujusmodi jurisdictione non fuerit reservata favore Abbatis, sed ad formam juris communis, & Sac. Concilii favore Episcoporum, adeo ut cum in presenti adsint verba adeo clarè in hac parte explicantia mentem Pontificis, frustra recurritur ad conjecturas, & interpretationes, ad Text. in l. *ille, aut ille*, ff. de legat. 3. cum concordantibus plenè relatis in *Hispalen. Visitationis* 30. Aprilis proxime præteriti, §. *Domini tamen*.

Huic litterali, obviæ, ac genuinæ Brevis Gregoriana intelligentiæ, non advertantur documenta, & actus illud subsequentes; Non obstant inquam Bullæ fan. mem. Urbani VIII. sæcularizationis Ecclesiæ Sanctæ Victoriæ, illiusque erectionis in Collegiatam, quatenus in eisdem dicta Ecclesia, ejusque Canonici, Sacristani, Clerici, aliique inservientes eum eorum rebus, bonis, juribus, & pertinentiis universis subjecti, ac suppositi fuerint Visitationi, Correctioni, & omnimodæ jurisdictioni Abbatis cum eademmet potestate, quæ competit locorum Ordinariis.

26. Per hæc namque Bullas non intellexit, nec voluit memoratus Pontifex destruendo, ac revocando totum id, quod à Providentia Gregorii XIII. Antecessoris processerat novam ab Ecclesia Firmiana facere dismembrationem dictæ Ecclesiæ Sanctæ Victoriæ, eamque iterum reponere in Diocesi Abbatis Farfensis, ubi antea sita erat, sive quia de hac nova dismembratione nullum legitur verbum, undè incurrant juris propositiones supra firmatæ, quod Constitutio posterior nunquam censetur revocare antecedentem, nisi expressè dicatur, & com-

probata Rota decis. 159. num. 16. cum seqq. coram Carill. Præsertim in hac materia dismembrationis, quæ utpotè odiosa non præsumitur; sed venit concludenter probanda, ad Text. in *extravaganti ad Apostolum* 2. *Concess. Præbend.* & in cap. *Quia Monasteriorum de Relig. Domibus*, cum aliis per Rot. decis. 14. num. 8. & decis. 92. num. 45. coram Duran. sive quia de eadem dismembratione sit mentio in ipsis Bullis, absque ullo verbo denotante illis revocationem; ibi -- *Et quod sicut accepimus Sanctæ Victoriæ, & Sancti Pauli de Furcis, & Sancti Laurentii de Rotella Terrarum, seu Locorum Montis Alti Diocesis Prioratus hujusmodi, qui à dicto Monasterio Sancti Salvatoris, ut præfertur, dependentes, & Monasterii hujusmodi, etiam postquam Oppidum, ac Terræ, seu Loca hujusmodi Jurisdictione Abbatis, seu Commendatarii ipsius Monasterii Sancti Salvatoris Apostolica auctoritate dismembrata, seu exempta subjacebant, & de presenti subjacent.* Quæ sanè verba nedum non important revocationem dismembrationis, sed imò illam supponunt existentem, & in posterum duraturam; eo pacto, quo Pontifici expofita fuerat, ut de se patet.

27. Ex hoc autem indubitato facto succedit in jure, quod controversiæ Bullæ Urbanæ non revocantes, sed imò præsuppositivè confirmantes antecedentem Gregorianam, debeant ad hujusce limites intelligi, & interpretari, ex relatis per Rot. decis. 211. num. 5. & seqq. part. 6. & dec. 427. num. 29. part. 9. recent. Idèdque cum ex supra deductis Gregorius XIII. in dicta Bulla dismembrationis præservaverit Abbati Farfensi in Monasteria, & Monachos illam tantum Superioritatem, & jurisdictionem, quæ Privilegia exemptionum tribuunt Superioribus Regularibus, illas subiciendo Episcopis Firmanis in iis, quæ pertinent ad Curam Animarum, & Sacramentorum administrationem, dicendum est, quod sæcularizato Monasterio Sanctæ Victoriæ, eadem Jurisdictio, quæ competeat Abbati tanquam Superiori Regulari, fuerit eidem concessa in Ecclesiam sæcularizatam; ac Collegiatam, &

Canonicos noviter institutos, cum eadem tamen præservatione immediatæ Jurisdictionis Ordinariæ favore Episcopi quoad Curam Animarum, & Sacramentorum administrationem; Non repugnantibus generalibus verbis, quibus concepta est potestas tributa Abbati in Collegiatam, quia cum Breve Gregorianum dismembrationis servatum sit illæsum, quæcumque ea sit generalitas, restringi debet juxta subjectam materiam intra spheram Jurisdictionis Ordinariæ, quam Abbates tamquam inferiores Prælati intra Claustra Monasterii exercere possunt, ut ex prædicta, aliisque rationibus ita in specie hæc Bullas Gregorii XIII. & Urbani VIII. ad concordiam reduxit clar. mem. Card. de Luca *de jurisdic. disc. 14. per tot.*

28. Eoque magis amplexa fuit dicta interpretatio, quia nullum in Bullis Urbani legitur verbum præferens subtractionem Populi Sanctæ Victoriæ à Jurisdictione Episcopi Firmani, sed potestas omnis collata in Abbatem versatur circa ambitum Ecclesiæ Collegiatæ, Canonicos, & inservientes, quæ non infert Jurisdictionem in Parochiam, & Populum, ad Text. in dicto cap. *Per exemptionem de Privileg. in 6. & ibi Gloss. Fagnan. in cap. Cum Cappella nu. 16. de privil. Pignatell. consult. 8. n. 7. Rot. dec. 233. n. 30. par. 10. & dec. 181. num. 11. coram Carill. & in Gerunden. jurisdictionis super bono jure 8. Junii 1692. §. Nec concessionem coram me.*

29. Sed quatenus juxta sensum oppositum amplitudo, ac generalitas verborum, & clausurarum, quibus concessa fuit Abbati Farfensi Jurisdictio in Ecclesiam Collegiatam non pateretur limitationem circa Jurisdictionem ordinariam de jure competentem Archiepiscopo Firmano in iis, quæ concernunt Curam Animarum, & Sacramentorum administrationem, adhuc Domini ponderarunt prætenfam Jurisdictionis amplitudinem eatenus fuisse à Papa Urbano concessam, quatenus eidem suppositum fuerat eandem potestatis plenitudinem præservatam fuisse Abbati in Monasterium, & Monachos in Breve dismembrationis Gregorii XIII. ut patet ex ver-

bis, ibi: *Et quod sicut accepimus*, quod suppositum cum ex supra probatis sit penitus erroneum, vel perneceffe corruiere debet tota dispositio super illo fundata, *Gemin. conf. 96. num. 9. Roman. consil. 180. num. 7. Rot. dec. 32. num. 11. part. 6. & decis. 261. num. 9. part. 7. & decis. 412. num. 2. & 6. part. 12. Buratt. decis. 510. num. 7. vel saltem venit restringenda juxta mentem concedentis, quæ non fuit indulgendi Abbati plus Juris illo, quod ad ipsum super eadem Ecclesia spectabat de tempore, quo erat Regularis, etiam post dismembrationem, per ea, quæ notat Rot. decis. 159. n. 17. coram Carill. & in specie Cardin. de Luca dicto disc. 14. n. 5.*

30. Observantia aut Brevis Gregoriano subsécuta mirifice comprobat illius intellectum à Rota tributum. Doctum quippè fuit ab Eminentissimo Archiepiscopo, quod ejus Antecessores plures fecerint Visitationes dictæ Ecclesiæ Sanctæ Victoriæ de Annis nempe 1583. 1588. 1592. 1593. 1607. 1624. & 1627. Rursus de interventu in ejus Synodis Diocesanis Prioris, & Parochorum Curam Animarum exercentium, de pluribus approbationibus Parochorum Regularium, & Monachorum pro audiendis Confessionibus Laicorum, Dispensationibus, & licentiis Matrimonialibus, qui actus plenè explicant, & declarant revera fuisse per Breve dictæ dismembrationis concessum Episcopo Firmano eam omnem Jurisdictionem, quæ ex Juris, & Concilii dispositione pertinet ad Episcopos in Ecclesiis, & Personis exemptis, ex firmatis per Rot. decis. 493. n. 4. part. 13. & decis. 48. nu. 9. & 10. coram Bichio, & dec. 679. n. 9. coram Buratto, & in Capuana, seu Montis Cassini. Parochialium 10. Martii 1679. §. Tale autem coram bon. mem. Bourlemont.

31. Nec prædicta destruuntur, ut ofuscantur ex prætenfis Actibus Jurisdictionalibus per Abbates Farfenses gestis post eandem dismembrationem; nam Domini dividentes tempora, observarunt, quod ab alio dismembrationis factæ à Gregorio XIII. usque ad alterum Bullæ Urbani VIII. actus expleti ab Abbate sunt pauci in concernentibus Curam

Animarum, & Sacramentorum administrationem comparativè ad eos, quos pacificè gesserunt Archiepiscopi; Imò illud peculiariter observatum fuit, quod in unica Synodo Farfensi intra hoc tempus convocata, neque ullus legitur descriptus Parochus Regularis; Hujusmodi propterea observantia, uti proxima dismembrationi venit principaliter attendenda Soccin. *conf. 6. num. 6. lib. 1. Rota coram Seraph. dec. 1410. n. 7. coram Buratt. dec. 647. n. 10. & dec. 396. num. 26. coram Bichio.*

32. Alii actus gestis post Bullam Urbanam quamvis sint in majori numero, verisimiliter tamen processerunt sub falso supposito, quod scilicet idem Pontifex Ecclesias Regulares jam separatas à Jurisdictione Abbatis occasione sæcularizationis illas eidem iterum univerit, quod suppositum cum sit omnino insubsistens, corrui totum id, quod in ejus sequelam observatum fuit *l. si cum te, ff. de pact. & l. final. ff. de constit. pecun. Rota dec. 10. de Præbend. in antiq. n. 3. & dec. 159. n. 20. coram Carillo.*

33. Præterea ad eisdem actus gestos post Bullam Urbani VIII. & ab Eminentissimo Abbate adductos pro justificanda observantia, generaliter responsum fuit non esse attendendos, quia, vel dederunt causam liti, de qua supra num. 4. & 5. vel facti fuerunt pendente lite, aut vigore concordie vitalitæ inita inter Cardinalem Franciscum Barberinum Abbatem, & Archiepiscopum Cardinalem Gualterium; Vel illos non esse incompatibiles cum gestis ab Archiepiscopis Firmanis pro tempore, prout sunt Visitationes, quæ etiam in concernentibus Curam Animarum fieri possunt cumulativè ab Episcopo, & à Prælato inferiori juxta communem Canonistarum opinionem, de qua Fagnan. *in cap. Ut Privilegia de Privil. num. 44. & in cap. Quanto nu. 31. de Offic. Ord. cum pluribus aliis deductis in decis. 336. nu. 1. cum seqq. coram Poenta, & firmiter discussio Articulo in Toletana Jurisdictionis 10. Januar. 1689. §. Secundo loco cum pluribus seqq. coram me, impressa post Card. de Luc. disc. 1. de jurisdic. juxta Venetam impressionem.* Vel tandem non esse habendos in consideratione in concursu tot aliorum actu-

um expletorum ab Archiepiscopis sufful-tis Juris assistentia latè superius asserta, ut plenè respondit Rot. *in Leodien. Jurisdictionis 11. April. 1698. §. 2. coram Me.*

34. Descendendo post hæc Domini ad examen Ecclesiarum contentarum in Bulla Gregorii XIII. procedentes cum regula generali statuente, quod juxta Juris communis præsumptionem omnes Ecclesiæ censentur Seculares, & non Regulares, ad Text. *in cap. Cum Beneficio il. 5. de Præbend. in 6. ubi Barbof. sub num. 14. Garz. de Benefic. par. 1. cap. 6. num. 11. & 12. Gonzalez. ad regul. 8. Cancel. gloss. 7. nu. 1. & 2. Corrad. in praxi Benefic. lib. 1. cap. 6. nu. 322. Rot. decis. 68. num. 1. & 2. coram Mantic. & decis. 433. nu. 18. coram Bich. & in Toletana Jurisdictionis super excessibus 16. Januarii 1686. §. Quibus sic positus coram bon. mem. Ursino, & in eadem Causa super pertinentia Ecclesiarum 6. Junii 1689. §. His stantibus coram Me, impressis post primum disc. de Jurisd. Card. de Luca secundum Venetam impressionem, dixerunt, quod cum usque modo non fuerit per Cardinalem Abbatem probata regularitas, nisi quoad duas Ecclesias tantum, illam nempe Sanctæ Victoriæ, & alteram Monasterii Sanctæ Catherinæ; Consequens est, ut in omnibus aliis, quas non constat fuisse Regulares de tempore dismembrationis, posse Eminentissimum Archiepiscopum exercere Jurisdictionem ordinariam quoad omnia; In dictis verò duabus proculdubio Regularibus in iis tantum, quæ pertinent ad Curam Animarum, & Sacramentorum Administrationem.*

35. Parum refragante, quod nonnullæ Ecclesiæ prætendantur dependentes ab Ecclesia S. Victoriæ, quia ultra quod nullo modo in præsentis constat de hujusmodi dependentia, illud removet omnem difficultatem quod de Jure simplex dependentia unius Ecclesiæ ab altera exempta non facit pariter illam exemptam, nisi expressè dicatur, ad Text. *in cap. Ex ore, & ibi Gloss. de Privil. ubi exempta Ecclesia, non censentur exemptæ Cappellæ, ex quo inferunt comuniter Doctores, quod exempto capite, non præsumuntur exempta membra, & citatis concordantibus tradunt CoKier. de Jur.*

ordin. in exemptos p.1. q.13. n.2. & 3. & p. 2. q.45. n.70. Fusc. de Visit. lib.2. c.16. n.2. & seqq. & n.15. Barbol. in Pastor. p.13. alleg. 75. num.29. & de Univ. Jur. Eccle. lib.2. cap.8. num.23. Non turbante, quod de annexis idem sit iudicium, quia hæc regula non procedit in Privilegiis, illique præsertim exemptionum, quæ sunt stricti Juris, neque trahenda de loco ad locum, ut prosequitur CoKier. in d. cap. 13. n.3. & latè etiam in specie exornat Frances de Eccles. Cathed. cap.16. n. 146. 147. & 148. & in cap.30. num.152. & 154.

36 Cæterum subdebant Domini, quod ubi etiam dictæ Ecclesiæ probarentur exemptæ, adhuc Eminentissimus Abbas evitare nequit, quin Episcopus illas visitet quoad omnia, Jurisdictione delegata; Cum enim in eis non vigeat Regularis observantia, sed omnes deferviantur à Presbyteris Sæcularibus, intrat dispositio Sac. Concilii Tridentini in sess.7. cap.8. de Reform. statuentis Ecclesias Sæculares exemptas, five Curatas, five non, visitari posse ab Episcopis tanquam Sedis Apostolicæ delegatis, & plenè tradunt Barbol. ibi n.2. & de jure Eccle. lib.1. cap.14. num.19. de offic. & potest. Episc. par.3. alleg.74. num. 11. Fagnan. in cap. Grave de offic. Ordin. num.11. & in cap. Cum dilectus de Religios. Domib. n.41. & n.43. ad 46. Pignatel tom. 2. Consuli. cons.26. num.28. & n.36. 37. & 38. Rot. dec.207. n.1. & 4. par.2. divers. & dec.396. num.1. & 2. par.1. & dec.493. n.1. & 5. & dec.501. num.2. par.2. recent. Roxas dec.218. & decis.10. num.26. & 27. par.13. Otthobon. dec.82. num.11. & 16. Merlin. dec.101. num.7. & in Vicen. Jurisdictionis 28. Aprilis, & 16. Junii 1688. cor. bon. mem. Emerix. Et quidem non solum quoad Curam Animarum tantum, si essent Parochiales, sed quoad omnia ad differentiam Ecclesiarum Regularium quibus imminet Cura Animarum, quæ non nisi in pertinentibus ad Curam, & Sacramentorum Administrationem visitari possunt ex d. cap.11. sess.25. de Regular. ut tradit assignando rationem discriminis Fagnan. in d. cap. Cum dilectus de Relig. Domib. num.41. in fin. & à num.43. & 46.

Et ita utraque &c.

R. P. D. PRIOLO.

Barchinonen. Beneficii.
Lunæ 20. Junii 1701.

ARGUMENTUM.

Patronus Laicus, qui præsentavit non idoneum contra legem foundationis, non cadit à jure suo, si legem foundationis probabiliter ignoravit, vel intra terminum datum à jure ad præsentandum alium idoneum præsentavit.

SUMMARIUM.

- 1 Quasi possessio juris patronatus acquiritur ex multiplicitate præsentationum.
- 2 Patronus probabiliter ignorans qualitates foundationis non cadit à jure suo si non præsentavit idoneum.
- 3 Ignorantia dummodò non sit crassa, & supina excusat à contemptu, & à pœna.
- 4 Observantia præsumitur quod si uniformis voluntati Testatori.
- 5 Patronus qui præsentavit non idoneum potest intra terminum datum ad præsentandum à prima præsentatione recedere, & idoneum præsentare, & num.6.

DECISIO XLI.

AD Beneficium simplex sub invocatione S. Jacobi de Jurepatronatus laicali Franciscus Junyent qui tanquam verus, & unicus Patronus reperiebatur in quasi possessione præsentandi, nominavit Raymundum Filium Clericum primæ Tonsuræ; sed in actu, quo fuerunt per istum expedita consueta edicta, se opposuit Capitulum Cathedralis Barchinonæ, sub prætextu, quod ad ipsum jure hæreditario delatum fuisset jus præsentandi; Undè ad ejus instantiam exhibito in actis transfumpto cujusdam testamenti conditi de anno 1268. per quendam Jacobum Sebastianum, compertum fuit, quod juxta leges à fundatore præscriptas, non

non poterat præsentati ad controversum Beneficium, nisi unus Sacerdos, qui perpetuo celebraret pro anima sua, & omnium suorum Parentum. Et quamvis ex hoc transumpto non aliunde verificato, non apparet usque adhuc concludenter probata voluntas Fundatoris, Franciscus tamen illi obsequendo, non expirato adhuc quatrimestri dato ad præsentandum, recedendo à prima præsentatione, devenit ad aliam nominationem in personam Josephi Villæ Sacerdotis, cui cum Ordinarius denegasset institutionem, jure devoluto, contulit Beneficium ad favorem Didaci cum subsequuta etiam illius possessione, quæ fuit per Signaturam circumscripta; Quocirca delata mihi causa in gradu appellationis hodie proposui dubium: *An, & cui esset adjudicandum Beneficium, quod favore Josephi fuit resolutum.*

1 Ratio resolutionis in eo stetit, quod cum Franciscus existeret in quasi possessione præsentandi, & ex multiplicatis præsentationibus per ipsum expletis reputaretur verus, & unicus Patronus controversi Beneficii, quoties intra tempus datum ad præsentandum, ad illud nominavit personam habilem, & idoneam, qualis erat Josephus, debebat illius præsentatio per Ordinarium admitti, ad *Text. in cap. de Jurepatr.*

Nec ex præsentatione primo loco facta in personam Raymundi simplicis Clerici ob violatam legem Fundatoris requirentis actualem Sacerdotem, dici potest, Franciscum pro hac vice cecidisse à jure præsentandi, & consequenter potuerit Ordinarius Beneficium conferre jure devoluto.

2 Nam hoc objectum, super quo toti erant Scribentes pro Didaco, facili negotio submoveri visum est ex eo, quod Franciscus non desumebat jus præsentandi à transumpto testamenti nuper exhibitio; Ipse enim per præsentationes plures expletas jam reperiatur in quasi possessione præsentandi, & cum per antea vidisset ad hoc Beneficium modo fuisse præsentatos simplices Clericos, modo vero actuales Sacerdotes, quatenus etiam testamentum fuisset in forma probanti, potuit tamen verisimiliter ignorare qualitates in illo præscriptas, &

quia agitur de testamento non existente penes acta alicujus publici Notarii, sed solum in privato Archivio Capituli, & quod magis est, condito ante quatuor sæcula, & ultra illius ignorantia in tanto temporis defluxu, eo magis redditur certa, & probabilis; Unde ex hoc solo capite cessare videtur prætenfa devolutio, quia ista non intrat ubi Patronus rationabiliter ignoravit qualitates à Fundatore requisitas, ad *Text. in cap. si electio de elect. in 6. cum aliis relatis per Fagnan. in cap. cum nos num. 27. cum seqq. de Offic. Ordin. Passerin. de elect. cap. 29. de elect. dignit. num. 78. Rochus de Curte de Jurepatr. verb. his num. 16. Barbof. de potest. Episcop. alleg. 72. sub num. 103. & Rota in Eugubina Canoniciatus 10. Martii 1690. §. Ratio resolutionis coram clar. mem. Card. Caccia.*

3 Et tanto magis cessare visa est prætenfa devolutio, quia totum illius fundamentum residet in abusu, & contemptu præcepti Fundatoris; Iste autem abusus, & contemptus considerari non potest in Patrono, qui non solum ignorabat leges foundationis, sed totum oppositum servatum viderat per suos Antecessores in antea actis vacationibus, nam ad illorum nominationem fuerunt pluries præsentati, & etiam per Ordinarios instituti simplices Clerici, ut videre est in præsentationibus factis de annis 1384. 1499. 1434. 1539. & 1597. & 1633. & datis in *Summ. Josephi num. 6.* Hæc autem observantia, quæ fuit etiam continuata usque ad hæc moderna tempora excusare debet Franciscum ab illa ignorantia crassa, & supina, quæ requiritur ad inducendum contemptum voluntatis Fundatoris, & pœnam devolutionis ad *Text. in cap. commissæ de elect. in 6. Rot. cor. Mohedan. decis. ult. de transact. & rec. decis. 208. sub n. 3. p. 2. & apud Vivian. de Jurepatr. dec. 139. n. 23. cum plurib. seqq.*

4 Et ex his quoque cessare videtur illa necessitas perquirendi leges Fundatoris, nam quando Franciscus vidit non unica vice, sed pluries ab Ordinariis institutos, & admissos simplices Clericos, ex istorum facto non solum remanet excusatus, sed potius credere debuit, quod talis fuisset ab ini-

initio lex Fundatoris, quia cum isti ratione proprii muneris, soleant esse diligentissimi in perquirenda qualitate Beneficiorum, si fuerunt per ipsos admissi simplices Clerici de tempore magis proximo confessioni ipsius testamenti præsumendum est, quod ex observantia perantea, & successive continuata talis fuerit lex præsentandi, ut tradit Rot. cor. Gregor. dec. 466. in fin. & post Vivian. de iurepatr. decis. 16. num. 10. cum seqq. & in rec. dec. 290. n. 20. & dec. 302. num. 7. cum seqq. par. 18. & in Burgi S. Sepulchri jurispatr. 11. Decembris 1690. §. Atque, coram bon. mem. Beuincasa, & 6. Martii 1693. §. Prædictaque cor. Reverendiss. Zamoren.

5. Et eo libentius DD. inclinarunt in hanc sententiam, quia statim ac fuit exhibitum Testamentum, licet illud non fuisset observatum, & consequenter Franciscus non teneretur illi debitam fidem præstare, recedendo tamen à nominatione præcedenter facta in personam simplicis Clerici, non elapso adhuc quadrimestri, fecit aliam nominationem in personam Sacerdotis, quod manifestè convincit, ipsum noluisse contemnere præceptum Testatoris, & propterea si ipse non fuit contumax, & durante adhuc termino quatuor mensium, voluit corrigere suum errorem, faciendo præsentationem, juxta legem foundationis, debet illius nominatio omni jure subfineri per Text. in cap. cum vos de offic. & potest. Ordin. ibique gloss. verb. minus idonei, & Fagnan. num. 48. & eadem gloss. in cap. fin. verb. ex vi de iurepatr. circa finem ibi -- Propter hoc non puniuntur, quia correxerunt factum suum præsentando, prout debeant, & admittit etiam Tondut. in contrarium allegat. resol. benef. 9. 118. n. 32. ubi loquens de præsentatione facta in personam simplicis Clerici, monet Ordinarium, ne confestim de Beneficio patronato provideat, sed expectare debeat finem quadrimestris, & clarius probat Rot. cor. Caval. dec. 231. n. 3. in contrarium pariter allegata, ubi fuit admissa præsentatio Covi tanquam de persona habili quia Patroni post præsentatum Pirovanum inhabilem, durante quadrimestri, alium non præsentarunt, & dictum fuit d. Eugubina Canonicatus 10. Mart. 1699. §. fin. cor. cl. mem. Card. Caccia.

6. Quæ sanè correctio eo magis admitti debet in casu præsentati, quia quando agitur de personis laicis præsentibus non idoneum, prout hic, facultas eligendi non devolvitur ad Ordinarium, nec Patroni privantur illa vice jure præsentandi, sed infra quadrimestre possunt emendato errore, ad iteratam electionem devenire, cum non soleant Laici exactè perquirere habilitatem Præsentati, ad notata per Butr. in cap. vos sub num. 13. de offic. Ord. ibique Imol. num. 6. Gonzal. ad reg. Cancell. gloss. 45. §. 3. num. 55. & Rota coram Priol. dec. 991. num. 4. cum seqq.

Et ita utraque &c.

R. P. D. P R I O L O .

Hispan. Suppellectilium.
Lunæ 28. Novembris 1701.

A R G U M E N T U M .

Confraternitates erectæ in Cathedrali auctoritate ordinaria, si dissolvantur, ad quem spectent, & ad quem usum sint convertenda eorum suppellectilia, deciditur.

S U M M A R I U M .

- 1 Confraternitates laicorum erectæ auctoritate Ordinaria, sub sunt eidem Ordinario.
- Confratres, dissoluta Confraternitate, non possunt disponere de illius bonis, ibi limitat. num. 5.
- 2 Bona Confraternitatis dissoluta, dicuntur vacantia, & pertinent ad dispositionem Ordinarii, donec Papa aliter disponat, si Confraternitas stat de per se, & num. 6. & 7.
- 3 Suppellectiles destinatæ ad certum primum usum, & addictæ certæ Ecclesiæ censentur eidem acquisitæ, & num. 4.
- 4 Bona Confratrum, quæ non fuerunt acquisita intuitu Ecclesiæ deponuntur apud Rectorem Ecclesiæ nomine Episcopi.

D E-

DECISIO XLII.

IN Cathedrali Ecclesia Hispalen. & specialiter in Cappella Sacrarum usque à principio elapsi sæculi Auctoritate Ordinaria erectæ fuerunt duæ Confraternitates, Altera de anno 1604. sub Invocatione Sanctissimi Sacramenti, cujus inter alia principalis Cura erat associare cum Sacris luminibus, & aliis Ecclesiasticis ornamentis Panem Eucharisticum Infirmis, ut decentiori quo fieri posset modo deferretur. Et altera sub titulo Animarum Purgatorii de anno 1618. ut istæ Sacrificiis, ac aliarum precum suffragiis celerius, quam fieri possit flammis expiatæ ad Cœlestia evolarent. Attentis notis controversiis inter Reverendissimum Archiepiscopum, & Capitulum circa Visitationem dictæ Cathedralis, & modum exhibendi Libros redditionis rationum, Confratres quoque in eadem novi constituti, potius quam assumere longam Litem, vel expectare exitum jam pendentis inter prædictos, dissolutionem dictarum Confraternitatum prætulerunt, & in sequelam hujus deliberationis Officiales comparuerunt de anno 1693. coram Decano, & Canonicis insimul congregatis, ac exposito, Confratrum proposito insteterunt, ut Capitulum mandaret Visitatori dicti Sacrarum, quod reciperet Claves sub quarum Custodia detinebantur mobilia, argenta, & ornamenta, pro servitio, & Cultu, *Summario Capituli num. 6. 7. & 8.* Participavit hanc dissolutionem Capitulum Archiepiscopo, & deinceps continuavit in possessione dictarum rerum, ac in præstatione soliti, & debiti honoris erga Eucharisticum Sacramentum, & in exhibitione suffragiorum pro animabus purgantibus, donec Reverendissimus Archiepiscopus condolens se gravatum à tali receptione, & retentione facta per Capitulum, occasione aliorum Dubiorum hodiè disputatum fuit coram me. An supellectilia, & alia spectantia ad Confraternitates Sacrarum potuerit Capitulum ab ipsarum Confraternitatum Officialibus recipere, & an liceat eidem Capitulo illa retinere, seu potius sint tradenda Archiepiscopo ad ef-

fectum prædictas Confraternitates restabiliendi, vel de novo erigendi, & DD. responderunt, potuisse recipere, & retinere juxta modum, & modus est, quod Capitulum debeat retinere dicta Mobilia, argenta, & alia ornamenta, nomine Archiepiscopi facta descriptione earum coram ipso, vel alio ab eodem deputando ad hoc, ut applicentur ad eisdem pios usus in eadem Ecclesia ad quos per Confraternitates fuerunt destinata, prout fere in hunc sensum se declarant etiam scribentes pro Archiepiscopo in sua responsione §. Sed Quatenus.

1 Prætendebant nihilominus isti in suis Scripturis quod Capitulum neque dictam consignationem recipere posset, ex quo eum dictæ Confraternitates. erectæ reperiantur auctoritate Ordinaria, erant eidem Reverendissimo Archiepiscopo subiecta, tam ex dispositione Juris, ut in *cap. de xenodochiis*, & *cap. ad hæc de Religios. Dom.* quam ex Sacro Concilio Tridentino *sess. 22. cap. 8.* & *9. de reform. & constit. Clem. VIII. in Bull. la 107 §. 8.* quam ex speciali lege foundationis, in qua expressè legitur, quod tales Confraternitates subiectæ esse debebant illius Jurisdictioni, & quod Confratres in posterum tenerentur de illarum bonis Visitatoribus dicti Archiepiscopatus rationem reddere *Summario Archiepiscopi à num. 1. ad 6. & signanter n. 3. ex litt. A. ex quibus legibus inferebatur quod dicti Confratres post dissolutas societates nequibant disponere de bonis ad Confraternitates spectantibus, nam si per dissolutionem cessarunt esse Confratres, cessavit non minus jus administrandi, & per consequens, etiam jus distribuendi dicta mobilia, & propterea Cappellanum non potest recipere à Personis, quæ non habebant jus disponendi per Text. in lib. 1. quis Titio, ff. de legat. 3. cum aliis adductis per Petr. de Ubaldo. de Canonic. Episc. quæst. 13. nu. 28.*

2 Et deinde prætendebant, quod tantò minus dicta mobilia possent retinere, nam Bona Confraternitatum, & aliorum piorum locorum, quando de facto reperiuntur dissoluta, statim illorum Bona, tanquam vacantia remanent sub dispositione Summi Pontificis, vel Ordinarii donec saltem per Sedem Apostolicam de illis dispo-

disponatur, ut illa, vel Confraternitatibus de novo erigendis, vel aliis piis usibus valeat applicare ad *Text. in c. unico §. confirmata autem de religiof. Dom.* cum aliis quæ tradunt Bartol. *in leg. fin. num. 22. ff. de colleg. illicit. Abb. in cap. recollende n. 3. versic. bona Collegii de stat. Monach. Tondut. quest. benefic. par. 3. cap. 22. sub num. 22.* ex quo sequebatur, quod eadem Bona remanere non poterant penes Capitulum, nec etiam per viam depositi, ut tradit Pellizar. *in manual. tract. 8. cap. 5. sess. 6. num. 264.* quia illa recta via transire debebant in Dominium Superioris Ecclesiastici per ea, quæ tradunt moder. Pistor. *consil. 47. num. 65. Donat. in prax. regul. tom. 2. tract. 13. quest. 24. num. 10. Rocca select. cap. 183. num. 25. & Rota in recent. decis. 163. num. 3. cum seq. par. 4.*

3 E contra verò per Capitulum dicebatur, quod tales Confraternitates uti erectæ in ejus Ecclesia, & ad certum opus pium, & signanter, quia ad formam constitutionum Apostolicarum, quæ mandant, quod in qualibet Ecclesia Parochiali hujusmodi Confraternitates erigantur, ut testatur Capon. *discept. 276. num. 58.* & declaravit Sac. Congreg. Episcoporum *in Vercellen. 3. Februarii 1610.* Unde cum tales Confraternitates non stent de per se sed potius erectæ dicantur in adiutorium Ecclesiæ, ubi reperiuntur fundatæ, sequitur proinde, ut illarum Bona, quæ reperiiebantur ad idem exercitium destinata, censeri debent Ecclesiæ acquisita, ut per *Text. in d. leg. si quis Titio ff. de Legat. 3.* tradunt Bartol. *in d. leg. fin. num. 22. versic. quedam sunt Collegia ff. de Colleg. illicit. Ricciol. lucubr. Eccles. lib. 4. cap. 18. num. 3.* Tondut. *quest. benefic. lib. 1. cap. 43. nu. 1. cum seqq. & Donat. in prax. regul. tom. 3. tract. 8. quest. 41. in fin. & propterea si hoc procedit contra ipsosmet Confratres, qui dicta bona in aliam Ecclesiam transferre non potuissent, ut notat Capon. *controv. 345. num. 6.* quanto magis hoc erit admitendum contra Episcopum ne suppellectilia, quæ fuerunt per Confratres tradita, contemplatione Ecclesiæ in alios usus convertantur, ut firmavit Rot. *in Melitana Juris administrandi 4. Junii 1692. cor. bon. mem. Emerix & in Gerunden. Cap-**

parum 27. Januarii 1698. §. Etenim Ecclesia cor. R. P. D. meo Pio, & ideo cessare visa est in præfenti qualitas Bonorum vacantium, in qua fundantur omnes auctoritates in contrarium adductæ.

4 Quod clarius comprobari dicebatur ex facto ipsorum Confratrum, nam si isti in actu dissolutionis tradiderunt Capitulo suppellectilia ad usum Sacrarii destinata, quatenus adfuisse aliqua dubietas, an illorum Dominium acquisitum fuerit favore Ecclesiæ, ex ista tamen traditione, declarata remansisset voluntas eorum Confratrum, illa voluisse acquirere contemplatione, & intuitu Ecclesiæ, in qua ipsi permanebant, Donat. *in prax. tom. 4. tract. 8. q. 26. n. 2. Bordon. contr. regul. tom. 2. resol. 72. n. 12. Rota cor. Merlin. dec. 384. n. 5. & in rec. dec. 359. num. 1. par. 14.*

5 Sed quatenus dicta Bona spectarent ad Confratres, sicuti de illis in actu recessus potuissent ad eorum libitum disponere, etiam illa transferendo in aliam Ecclesiam, ita multo magis eadem suppellectilia, quæ per ipsos retineri non poterant, merito relinqui potuerunt ad commodum illius Ecclesiæ, ubi existebant de tempore sequutæ dissolutionis, ut post Jacob. Rebuff. *in l. nemo C. de spect. l. 10. & Petr. pariter Rebuff. ad Leg. reg. tom. 2. tit. de contr. n. fin. tradit Capon. d. discept. 345. n. 2. in fin.*

Maximè quia Capitulum non intendit dicta mobilia, & argenta sibi appropriare, sed impendere in eundem usum nempe associandi, & exponendi publicæ venerationi nostræ Redemptionis Augustissimum Memoriale, & in continuatione dd. suffragior. prout fecit propriis expensis a die dissolutionis Confraternitatum usque in præfens, & continuabit, donec vel ædemmet Confraternitates restabulantur, vel aliæ similes de novo eligantur.

6 Neque obstant auctoritates importantes Bonorum Confraternitatum dissolutionum subjectionem Sanctæ Sedi, quia per Capitulum dicebatur, quod ista procedunt in casu confraternitatum de per se stantium, quia tunc verè illarum bona dicuntur vacantia, secus verò si aliquæ confraternitates, ut in præfenti erectæ in aliqua certa Ecclesia seu cappella dependentes ab illa, & pro adiutorio ejusdem, quia tunc

tunc non ad Confratres, sed ad Ecclesiam bona spectare dicuntur, juxta distinctionem superius insinuatam, quam fusius tradit Francesc. de Eccl. Cathedrali cap. 15. n. 185.

7 Verum DD. approbando, quæ per Reverendis Archiepiscopum allegantur, quod nempe dictæ Confraternitates erant subjectæ illius Jurisdictioni, quia in limine foundationis se submiserunt, & promiserunt de bonis ipsarum Confraternitatum reddere rationem visitatoribus, necnon quod dd. Bona, uti vacantia, post dissolutionem Confraternitatum dici non poterant propria Ecclesiæ, in qua sita reperiebantur, sed pertinere debebant ad S. Sedem, & respectivè ad Archiepiscopum, tunc solum auctoritates per Capitulum allegatæ locum habent, quando dubitatur; An bona sint Ecclesiæ, in qua sit est Confraternitas, vel propria ipsius Confraternitatis, & tunc in dubio dicuntur potiùs Ecclesiæ, sed quando, prout hic, controversa bona semper remanserunt sub particulari cura Confratrum, & quamvis ad certum opus pium destinata, nunquam tamen transierunt in Dominium Ecclesiæ, neque dici possunt propria Ecclesiæ, ut observat idemmet Francesc. eodem loco per Capitulum citatus cap. 25. num. 185. si totus perlegatur cum quo concordant Bartol. in dict. leg. fin. n. 22. ff. de colleg. illicit. Tondut. dict. cap. 43. num. 1. versic. si enim alias, neque transferendo Confraternitatem potuissent Confratres Bona, uti donata Ecclesiæ transferre, prout per Capitulum admittitur, & de facto Capitulum dicta bona recepit ab eisdem Confratribus per traditionem clavium, & propterea uti propria dictarum Confraternitatum, post illarum dissolutionem dici debent etiam vacantia, & ad S. Sedem, & respectivè ad Ordinarium spectantia, & ultra auctoritates superius allegatas, & comprobatur Donat. in prax. regul. tom. 3. tract. 8. quæst. 41. num. 1. & Rota cor. Coccino decis. 472. num. 1. & seqq.

8 Nihilominus DD. dixerunt absolute Capitulum potuisset recipere, quia quoad istam primam partem nulli dubium est cum à sponte dantibus semper recipi possit, maxime dum agebatur de rebus ad Divinum Cultum destinatis, & ad eum-

dem usum traditis, quando exinde periculum oriri poterat deperditionis, vel saltem dubitare de illarum translatione ad aliam Ecclesiam. Et quoad secundam partem retentionis dixerunt quoque posse retinere juxta modum, nempe ut diximus approbando temperamentum propositum pro parte Archiepiscopi, sed cum aliquo moderamine, nam in dicto §. Sed quatenus. Insinuatum fuit, quod quatenus placuisset DD. non immutare Personam deputatam à Capitulo pro retentione dictarum rerum, id tantum fieri debebat, dummodo salva remaneret Jurisdictio, administratio, & dispositio favore Archiepiscopi, & per consequens quod debebat Depositarium adstringi ad se obligandum, & declarandum dicta bona, nomine Archiepiscopi retinere, & administrare, eaque deventurum, quousque Archiepiscopus de illis disponat, quodque eidem Archiepiscopo dictorum bonorum rationem reddere deberet ad illius beneplacitum, & idem reservando Reverendis Archiepiscopo totam superioritatem, & Jurisdictionem dixerunt, quod retinerentur per Capitulum nomine Archiepiscopi, & quod describerentur coram eodem seu alia Persona ab eodem deputata, illam tamen limitantur quoad dispositionem, nam æquum minime visum est; quod Ecclesia privari possit dd. ornamentis, quæ cum sit Cathedralis, & principalis Parochia, semper cum majori pompa, & decore incedere debet præ aliis, & idem adjunxerunt ad hoc ut applicentur ad eosdem pios usus in eadem Ecclesia, ad quos per Confratres fuerunt destinata.

Et ita causa bis proposita, resolutum fuit cum suffragio omnium DD. utraque Parte semper informante.

R. P. D. MOLINES.

Giennen. Adjutorum.

Lunæ 13. Februarii 1702.

ARGUMENTUM.

Episcopus procedit in causis criminalibus contra Capitulares sine Adjunctis, quando Capitulum non docet de exemptione.

ptione ante Concilium. Exemptio à jurisdictione Episcopi non probatur probationibus imperfectis.

S U M M A R I U M.

- 1 Episcopus in sua Diocesi habet mixtum, & merum imperium, & in suos subditos plenariam in civilibus, & criminalibus jurisdictionem exerceret.
- 2 Dispositio Concilii Tridentini cap. 6. de reform. sess. 25. non habet locum, nisi Capituli exemptis ante Concilium & num. 3.
- 4 Adjuncti in causis criminalibus Capitularium non orant de jure communi eligendi.
- 5 Exemptio non præsumitur, sed est plene probanda.
- 6 Exemptio non probatur sine multiplici actu cum scientia, & patientia Episcopi.
- 7 Jurisdictio in delictis levibus, & ad simplicem correctionem, potest competere etiam Capitulo.
- 8 Consuetudo in qualibet materia probari debet in suo casu præciso.
- 9 Constitutio Synodalis facit jus quoad omnes Diocesanos, & tollit contrariam consuetudinem.
- 10 Concessio limitata ad causas leves præservat jurisdictionem Episcopo in gravibus.
- 11 Constitutiones Synodales jurata in receptione singulorum Capitularium non possunt rejici prætextu inobservantia.
- 12 Legis interpretatio, quæ habet contra se juris assentiam in præjudicium Ordinarii rejicitur.
- 13 Referens est in relato cum omnibus suis qualitatibus.
- 14 Consuetudo exemptiva non probatur probationibus equivocis.
- 15 Testes non sunt recipiendi ubi probatio haberi potest ex scripturis, & Processibus.
Testes ne redarguantur de falso, omnis favorabilis sumenda est interpretatio, ut illorum dicta ad concordiam reducantur. ibi.
- 16 Confessiones, & enunciative Episcopi,

ut præjudicent successoribus debent esse certæ, nec ad aliud referibiles.

- 17 Confessio emissa ab eo, qui habet interesse non meretur attendi.
- 18 Exemptio est odiosa, & facile contrariis probationibus eliditur, & offuscatur, & num. 19.
- 20 Episcopus ex longa observantia potest præscribere jurisdictionem privatam contra privilegium exemptionis Capituli, & num. 21. & 22.
- 23 Gratia concessa super supposito insubsistente nulla reputatur ex defectu intentionis.

D E C I S I O XLIII.

CUpientes Canonici, & Capitulum Cathedralis Ecclesiæ Giennen. si non totaliter, saltem in parte Jurisdictionis excutere jugum proprii Antistitis, immemores verborum Christi Domini Nostri loquentis per Matthæum cap. 11. jugum meum suave est, & onus meum leve, recursum habuerunt ad Sac. Congregationem præpositam negotiis Episcoporum, & Regularium pro impetranda facultate deputandi duos Adjunctos, ad formam dispositionis Sac. Concilii Tridentini cap. 6. sess. 25. de reform. prout eis facile fuit, inaudito Episcopo, favorable reportasse Decretum, quod per speciale Breve Apostolicum confirmavit lan. mem. Innocentius XII. cum clausula: Salva autoritate dictæ Congregationis, quæ postea examinatis Juribus Episcopi, promulgavit ad istius favorem diversa rescripta sub diebus 29. Januarii, & 5. Februarii anni 1700.

Verum non acquiescente Capitulo, eo quia non adinvenerat documenta ex causa alterius litis super jure mutandi Præbendatos, quæ documenta prætendebat sibi conferre ad præsentem controversiam: ideo noviter adivit præfatam Sac. Congregationem Episcoporum, & Regularium, quæ, ut finem juridicè imponeret huic acerrimæ contentioni, non dedignata est exquirere votum nostri Sac. Auditorii, de cujus mandato, concordato dubio -- An Episcopus Giennen. teneatur procedere cum Adjunctis, seu potius Breve Apostolicum sit exequendum eoque in hodierna Audientia pro-

proposito, negativum Domini quoad utramque illius partem, responsum dederunt.

1 Pro enim adstruendo hujus resolutionis fundamento, valde opportunum visum est, geminas præliminares Juris theoreticas conitabilire, easque subindè communire facti circumstantiis, ut Episcopi intentio, adversus Capituli oppositiones firmior evadat; Quarum prima in eo consistit, quod quilibet Episcopus in tota sua Diœcesi habet Jurisdictionem Ordinariam, tam voluntariam, quam contentiosam, merum, & mixtum imperium, & ita in quolibet loco ipsius Diœcesis non exempto, potest salva majestate imperii sui, salvoque more Majorum pro Tribunali sedere, Causas ad Ecclesiasticum Forum spectantes in Civilibus, & Criminalibus audire, personas Ecclesiasticas (cum excessus earum exegerint) capere, carcere corrigere, punire, & castigare, necnon cætera pertinentia ad ejus Officium liberè, & independenter exercere; super quibus omnibus intentionem habet fundatam non solum de jure communi, ex dispositione Sacrorum Canonum, prout sunt Textus aperti in cap. 1. cap. conquerente de offic. Ordin. cap. cum Episcopus eod. tit. in 6. cap. cum persone de priviil. in 6. Can. omnes Basilicæ 16. quæst. 17. communiter probant Gonzal. in repetitione ad dictum cap. 1. & num. 6. de offic. Ord. Ugolin. de offic. Episc. cap. 4. §. 12. Bobadill. in politic. lib. 2. cap. 17. num. 29. Barbol. de potest. Episc. par. 3. allegat. 125. num. 28. Tondut. quæst. Benef. cap. 61. num. 1. lib. 1. in puncto Rota curam Carill. decis. 38. num. 1. coram Priol. decis. 295. num. 3. & in recent. decis. 204. num. 3. par. 19. & in Gerunden. cognoscendi causas Criminales 17. Martii §. Fundatam confirmata 20. Junii 1692. §. indubitata coram me, & in Valentina Jurisdictionis 6. Aprilis 1699. §. Non enim pariter coram me, sed etiam in censura Sac. Conc. Trid. sess. 24. de reform. cap. 20.

2 Secunda est, quod licet per dict. Sac. Concil. Trid. in cap. 6. sess. 25. de reform. sancitum fuerit, Ordinariis locorum in causis Capitularium extra Visitationem procedere debere cum duobus Adiunctis à capitulo in principio anni eligendis.

attamen cum hujusmodi decretum factum pro causis cognoscendis extra visitationem, stet consecutivè, & ampliativè ad aliud antecedens in cap. 4. de ref. ut expendunt Spad. consil. 155. num. 1. tom. 1. Fagnan. in cap. Irrefragabili §. Excessus num. 9. de offi. Ord. Sarav. de Adiunct. quæst. 2. num. 2. Rota decis. 743. num. 5. par. 1. & decis. 321. num. 2. par. 2. div. exindè invaluit concursus Doctorum opinio, quod prædicta conciliaris sanctio in dict. c. 16. sess. 25. de reform. non vindicet sibi locum, nisi in Capitulis exemptis, quæ nullatenus ante Concilium subiacebant Ordinariæ Episcopi potestati, ut distinguendo reassumunt Fagn. loc. supr. cit. Solorz. de Jur. Indiar. lib. 3. cap. 14. num. 65. tom. 2. Tondut. quæst. benefic. lib. 1. cap. 61. num. 2. Antonell. de regim. Eccles. lib. 5. cap. 7. sub num. 34. Ricc. in prax. for. Eccles. par. 4. resol. 592. Barbol. in Collect. ad Concil. dict. sess. 25. cap. 6. de ref. num. 3. idem de offic. & potest. Episc. par. 9. alleg. 74. num. 4. Rot. cor. Seraph. decis. 493. num. 1. dec. 710. sub num. 2. par. 1. & decis. 743. per tot. & dec. 321. par. 2. divers. cum aliis nostris terminis cumulatis in Tarracon. Jurisdictionis 10. Martii 1700. §. Neque cor. R. P. D. meo dell'Olmo confirmata sub die 2. Decembr. 1701. §. Habet cor. me, & in Calaritanæ Jurisdictionis 10. Junii 1701. §. Nec Capitulo cor. R. P. D. meo de la Tremoille.

3 Quidquid laboriosè firmaverit Sarav. in ejus tract. de adiunct. quæst. 1. à num. 11. in ostendendo, Jus commune nequaquam resistere, sed potius assistere electioni Adjunctorum, tamquam Conjudicium per Text. in Canon. Episcop. Caus. 15. quæst. 6. cum aliis per eum allegatis. Nam ultra quod illorum dispositio in defuetudinem abiit, ut testantur Solorzan. de Jur. Indiar. d. lib. 3. cap. 14. sub n. 57. tom. 2. Tondut. quæst. benefic. cap. 62. sub num. 2. vers. utrum lib. 1. Omnes profecto contrariæ rationes per Saraviam adductæ, hac unica tolluntur admadversione, quod nempe Sac. Concilium Tridentinum in locis supra citatis nihil de novo conceitit Episcopis, sed remotis impedimentis quarumcumque exemptionum, excitavit illorum Ordinariam Jurisdictionem, ut bene in puncto explicat Spad. d. consil. 155. n. 16. & 17. tom. 1. ubi allegat concordantes.

4 Sicque reservata, extrâ visitationem Capitulis exemptis facultate eligendi adjunctos potius datur intelligi fuisse illis aliquid novi impartitum, quod seclusa exemptione de jure communi non habebant; Aliter si hoc assisteret intentioni Capitulorum, frustranea esset distinctio inter illa exempla, & non exempta post Concilium Tridentinum, cum omnium deberet esse æqualis conditio, per ea, quæ firmat Fagnan. in dicto cap. *irrefragabili* §. *Excessus num. 20. & 21. de offic. Ordinar.* frustraque Capitulis exemptis concessisset idem Sac. Concilium Tridentinum electionem adjunctorum, quando hæc de jure communi illis competiisset, Verall. *decis. 297. num. 9. part. 1.* Quamvis in terminis juris communis confusè, ac variè loquantur Doctores, an Episcopus teneatur requirere consilium, seu potius consensus Capituli in Causis Criminalibus, & Correctione Capitularium, adeòt nulla transactis temporibus potuerit in nostro Sacro Auditorio capi matura resolutio, ut videre est in *decis. 615. num. 1. p. 1. divers. & decis. 9. per tot. p. 1. rec. & notat Sarav. de Adjunct. quest. 1. num. 10. & à num. 60.*

5 His itaque præmissis, quorum efficacia benè noscebatur à Defensoribus Capituli Ginnen. totis proinde viribus se verterunt ad demonstrandam qualitatem ejus exemptionis ex consuetudine olim acquisitæ antè Concilium Tridentinum, quæ sanè exemptio, cum non præsumatur, non erat ambigendum quin esset concludenter probanda ab eo, qui in illa se fundat ad tradita per Solorzan. *de jure Indiar. lib. 3. 4. cap. 14. num. 64. tom. 2. Sarav. de Adjunct. & q. 11. num. 14. Verall. decis. 328. num. 2. lib. 1. & in dicta Calavizana jurisdictionis 10. Junii 1701. §. Nec capitulo coram R. P. D. meo de la Tremoille.*

6 Idcirco quod attinet ad documenta adducta pro suadendo dicta exemptione, Dominis visâ fuerunt imperfecta, nec univocè, prout requiritur, concludentia, quemadmodum sigillatim expensa utraque illorum specie, manifestè mox patebit. Incipiendo enim ab actibus relat-
tis ex parte Capituli in *ejus Summario num. 1.* qui consistebant in diversis Pro-
Monacelli Form. Pars II.

cessibus compilatis contra Capitulares delinquentes ab anno 1520. usque ad annum 1556. exceptis primo, & decimo præferentibus materiam gravem, & forsitan patratam, vel Sede Episcopali vacante, vel infcio, aut absente proprio Præsule, cui proinde nullum censetur illarum præjudicium ex illa communi opinione in subjecta materia recepta, quod nempe ultra actuum positivam existentiam, requiritur copulativè etiam illorum multiplicitas cum scientia, & patientia Episcopi, sine qua nunquam indocta dicitur consuetudo exemptiva ab ejus Ordinaria Jurisdictione, ut distinguendo probat Frances de Eccles. *Cathedr. cap. 30. num. 284.* & dictum fuit in *Leodien. Jurisdictionis 11. Aprilis 1698. §. Prout, coram Me, & novissimè in Illerden. juris multandi super negocio principali 23. Januar. proximè præteriti, §. Cæterum coram R. P. D. meo Muto.*

7 Reliqui quidem ex dictis, actibus, tanquam numero majores, versabantur circa multam inflictam pro delictis levibus ob verba injuriosè prolata, & similia, quorum cognitio, cum ad simplicem correctionem extrajudicalem indulgeatur Capitulis ex firmatis per Rot. in *Barchinonen. Jurisdictionis, seu pœnæ 5. Julii 1694. §. Non refragante coram bon. mem. Ursino confirmata 13. Januarii 1696. §. Domini coram R. P. D. de la Tremoille, & in Dertbusen. jurisdictionis super levibus 6. Februarii 1696. §. Militat cor. R. P. D. meo Pio, & nuperrimè in dict. Illerden. juris corrigendi 23. Januarii proximè elapsi coram R. P. D. meo Muto; Eo quia in excessibus levibus non soleant Episcopi Jurisdictionalem adhibere gladium, hunc præservando exercendum in figura Judicii ad publicam vindictam in puniendis delictis gravibus Rota *decis. 20. num. 3. par. 1. recent & in Dertbusen. jurisdictionis 1697. §. jus enim, & §. quod ipsum coram R. P. D. meo Pio, & in Gerunden. jurisdictionis super quinto dubio 27. Junii 1698. coram R. P. D. meo Caprara, & in Valentina jurisdictionis 6. Aprilis 1699. §. Præterea coram Me.**

8 Exindè sequitur, quod præfati actus particulariter gesti per Capitulum po-
I i   tius

tius faveant, quam advenfentur Jurisdictioni Episcopali, pro qua declinanda non rectè ex illis arguitur omnimoda, & totalis exemptio antè Concil. Trident. ut in proximis terminis notavit Rot. *decif. 520. num. 2. par. 5. recent.* Et regulare est, quod in qualibet materia consuetudo probari debet in suo casu præciso, nec extensionem patitur de uno ad alium diversum, ut generaliter tradunt Gratian. *desceptat. forens. cap. 79. nu. 10. Rocca disput. jur. cap. 79. n. 11. Menoch. conf. 684. num. 28. Rota coram Cavaler decif. 172. num. 5. & magis in specie ex auctoritate Cor. conf. 193. sub num. 11. num. 2. firmavit in Illerden. juris mulctandi super mantentione 27. Januar. proxime præteriti §. Et sanè coram R. P. D. meo Muto, ex ratione, quod illa dicitur habere tantum de potentia, quantum de actu, Bellarmin. *conf. 1. n. 16. Rota dec. 278. nu. 5. & seqq. p. 12. & decif. 354. nu. 5. par. 14. rec. & in Hispalen. juris sedendi in Synodo 20. Junii 1697. §. Prout coram R. P. D. meo Muto, & in d. Dertbusen. jurisdict. super gravibus 4. Maii 1697. §. Minusque coram R. P. D. meo Pio.**

9 Prædictaque omnia robustiora evadunt ex dispositione antiquissimæ Constitutionis Synodalis conditæ in Cathedrali Ecclesia Ginnen. ab Episcopo Ofsorio de anno 1492. uti in *Summ. Episcopi n. 1. & 2.* quæ mihi etiam tradita fuit una cum aliis Statutis insertis in volumine typis excusso; Nam cum ex tali Constitutione convincatur differentia inter Crimina levia, & delicta gravia prima corrigenda Decano, & Capitulo, secunda verò præservata Ordinariæ Jurisdictioni Episcopi, & ab eo judicialiter punienda, ibi--*Però se qualcuno delle Dignità, o altri qualsivoglia Beneficiati della nostra Chiesa, &c. vi fosse qualche contesa grave, &c. che in questo caso non possa il Decano deliberarlo, ne darli la pena per esso, ma stimo bene, che questo s' habbia da deliberare dal Vescovo, o suo Vicario Generale.* Profecto excluditur prætensa consuetudo omnimodæ exemptionis, cum statuta Ecclesiæ Cathedralis, aliæque Constitutiones Synodales sint partes Jurisdictionis Episcopalis, & faciant jus particulare indifferenter ab omnibus servandum, ut ad exclusionem contrariæ

consuetudinis firmatum fuit per Rotam *decif. 74. n. 35. coram Zarat. & in Calaguritana Decimarum de Ocon. 5. Junii 1683. coram Guaxardo, & in alia de Lucrunio 4. Julii 1698. §. Astipulante coram Me, & in alia de Inestrillas 12. Martii 1697. §. Insuper pariter coram Me.*

10 Consonatque ad intentum Episcopi illa propositio pluries in subiecta materia jurisdictionali constabilita, quod ex limitata concessione favore Capituli ad casus simplices, & excessus leves, semper censetur remansisse salvam jurisdictionem Ordinarii, quoad casus graves, & delicta requirentia telam judicariam; Cum certum sit, quod quidquid expressè tributum non legitur, Capitulo, præservatum dicitur ipsi Episcopo ex Causa suæ universalis Jurisdictionis, ex doctrina Ancharan. in *Ca. postulari vers. quidquid de for. compet. cap. 2. de Constit. CoKier. de jurisd. in exempt. par. 2. quæst. 45. n. 12.* cum aliis congestis per Rotam *decif. 191. n. 6. cum sequentibus part. 19. recentior. & in dicta Dertbusen. Jurisdictionis super gravibus 4. Martii 1697. coram R. P. D. meo Pio, & in dict. Valentina Jurisdictionis 6. April. 1699. §. Et sane coram Me.*

11 Quinimo cum præfata statuta, aliæque Synodales Constitutiones diversis temporibus compilatæ, prout occasio exigebat jurentur à Canonicis in singulorum receptione juxta formulam, de qua in *dicto Summario Episcopi. nu. 6.* frustra quidem insudabant Scribentes pro Capitulo in demonstrando illa, vel non fuisse usu recepta, vel contraria observantia abrogata. Nam concurrente dicto Juramento ab unoquoque de Capitulo præfatio, non solum indecorum videtur excipere de nõ usu, seu contrario usu, sed etiam nec unquam poterit inchoare adverbativa consuetudo, ut ex communi Canonistarum, ac Theologorum auctoritate individualiter, cæteris omisissis, dixit Rota *decif. 210. n. 11. p. 17. rti.*

12 Rursus nullius relevantiæ videbatur exceptio, quod præfata antiqua constitutio Synodalis Episcopi Ofsorii loqueretur de Decano relativè ad aliam rubricam de Chori honestate; Undè inferebatur pati circumscriptionem loci, in quo graviter, vel leviter delinquerent Capitulares,

res, ideoque non posse fieri extensionem ultra ambitum Ecclesiæ pro excessibus, seu delictis alibi commissis, & committendis, si quidem omisso an talis interpretatio esset recipienda respectu Decani, & Capituli, ex quo eis non assistit de jure communi universalis jurisdictionis, ut distinctis pluribus jurisdictionum speciebus latè tradit Saravia *de adjunct. quest. 33. per totum*, sanè hujusmodi limitata intelligentia, veluti aberrans à Juris principiis, ne utiquam admitti potest contra personam Episcopi, cui in dubio Sacri Canones cum communi Doctorum sensu semper favent, & signanter præiudicium aliquod irrogetur illius Ordinariæ potestati habendi de jure assistentiam, & causam universalem in tota sua Diocesi, ut latè probat Spad. *in duobus consil. 156. & 157. per totum lib. 1. Solorzan. de Jure Indiar. lib. 3. capit. 14. num. 65. tomo secundo*, ubi concordantes.

13 Hincque iterum inspecta prædicta antiqua Synodali constitutione, sua mole ruunt subalternæ probationes noviter à Capitulo repertæ pro concludenda ejus antiqua exemptione. Quippè Testes, privis temporibus examinati, partim vigore Remissoriæ Rotalis, partim in Urbe, ultra quod redarguebantur generali responsione illegalitatis Processus; Certum est, quod dispositiones nonnullorum ex eis possunt referri ad illos actus gestos per Capitulum respicientes delicta levia, quorum supra meminimus, & per consequens plus non probant, quam continetur in dictis actibus ex regula, quod referens est in relato cum omnibus suis qualitatibus, & unum ad limites alterius restringi debet, Rota *decision. 49. num. 9. part. 15. decision. 42. num. 1. part. 16. recent. alibique passim*.

14 Insuper omnes præfati Testes non deponunt specificè super delictis gravibus pro quorum punitione ad publicam vindictam agendum est figura Judicii, & super quibus privativa cognitio pertinet ad Episcopum etiam vigore præcitatæ Constitutionis Synodalis, ideoque examen genericè factum super Jurisdictione exercita à Capitulo cum verificari possit

in Excessibus, seu Delictis levibus, necessario sequitur, quod non probatur concludenter consuetudo exemptiva, quæ potius remanet æquivoca, nulloque modo attendenda contra Episcopum ex traditis per Spadam *consilio 122. nu. 9. tomo primo. Pacioni allegation. jur. quarto num. 18. & individualiter de similibus Testibus firmavit Rota coram Carillo decis. 58. num. 6. consonante allegata coram Merlin. decis. 401. num. 7.*

15 Signanter, quia exemptio præten-
sa vigore consuetudinis; consistentis in plenario exercitio Jurisdictionis, tunc temporis poterat melius constare, seu convinci ex Processibus, & Scripturis, si verè tunc adfuissent, sicque non erat recurrendum ad examen Testium, quorum probatio est minus tuta, nec attendi meretur, ita ut soleat etiam aliquando denegari Remissoria, Rota *coram Cerro dec. 258. nu. 1. & dec. 566. num. 18. coram Seraphin. decis. 339. num. 7. coram Dunozet. Jun. dec. 113. num. 19. & recent. 58. num. 6. part. 1. dec. 589. n. 2. p. 2. & magis in punto nuperime dixit in Illerden. juris Mulctandi super Remissoria 23. Januarii currentis anni, S. Et sanè coram R. P. D. meo Muto. Vel saltem ne depositiones eorundem Testium redargui possint de falsitate, cum eis adverteretur clara dispositio præcitatæ Constitutionis Synodalis distinguentis delicta levia corrigenda per Decanum, & Capitulum, à delictis gravibus plestendis ab Episcopo, omnis propterea sumenda est interpretatio conformis dictæ Constitutioni Synodali, ut illorum dicta ad concordiam reducantur Rota *dec. 394. nu. 19. p. 9. tom. 2. recent.**

16 Prout etiam cum eadem conciliatione responderetur instantiæ factæ ab Episcopo Mendoza de anno 1539. dum ex ea non resultat illius clara confessio inductiva omnimodæ exemptionis Capituli, sicuti perperam prætendebant ejus Defensores. Licèt enim Canonici inhærentes præfata instantiæ concesserint tantum favore præcitati Episcopi facultatem mutandi Capitulares de una in aliam Ecclesiam Giennen. & Baetien. attamen Episcopus petendo quoque jurisdictionem, ut colligitur ex Instrumento Concessionis

de quo in *Summ. Capituli num. 4.* censetur intellexisse de illa specie Jurisdictionis, cum qua posset etiam corrigere Capitulares in excessibus levibus, ut ita integraliter gauderet totali exercitio punitionis, ultra id, quod dispositum legebatur in dicta antiqua Constitutione Synodali; Aut saltem cum negari non possit, quin illius instantia sit ambigua, utique in nihilo præjudicat Dignitati Episcopali, & ratio est, quia ad effectum inducendi præjudicium confessiones, aliæque enunciativæ debeant esse certæ, & indubitæ nec alibi riferibiles ad Text. in l. certum, ff. de confess. dixit Rota dec. 290. n. 18. p. 18. recent.

17 Similiter parvipendenda visa fuit altera confessio elicitæ ex antiqua epistola Christophori de Arguelliada Vicarii Generalis Giennen. scripta glor. mem. Cardin. Pacheco tunc temporis Episcopo, qui Romæ morabatur, ubi etsi explicitè factus fuerit per hæc præcisa verba -- *Gli Avvocati delle dignità stimano difficile, che ciò si possa ottenere, &c. Rispetto à che quando il Vescovo D. Francesco di Mendoza domandò al Decano, e Capitolo, che li cedesse l'essentione, che godevano, non lo vollero fare, perche è certo, che il Capitolo è esente, & è stato dalla giurisdictione ordinaria, &c.* Nihilominus cum idem Arguelliada eo tunc fungeretur munere Vicarii, ac insimul esset Canonicus, ut proinde ob pronam affectionem erga Capitulum verisimiliter præsumendam caligati fuerint illius oculi ne viderent semitam justitiæ, & veritatis, utique illius epistolæ non est præstanda integra fides, quin potius minuenda, sicque non videtur apta probare prætenfam exemptionem Capituli, cum sit confessio emisfa à persona interesse habente, ut omiffis generalibus in specie casus nostri respondit Rota in *Tarraconen. jurisdictionis 10. Maii 1700. S. nec est cur, coram R. P. D. meo dell' Olmo.* Præterquam quod eadem epistola se quoque relativè habet ad Statuta Ecclesiarum ibi: *Perche è disputabile secondo gl' stessi Statuti di queste Sante Chiese, quæ Statuta favent Episcopo ut dictum est supra, & recurrunt responsiones de referente, & relato.*

18 Quibus omnibus sic per Dominos animadversis ad enervandas singulas probationum species congestas ex parte Capituli super prætenfa exemptione, quamvis sufficiat Episcopo habenti assistentiam juris pro omnimoda Jurisdictione, si non prorsus elidere saltem offuscare, & turbidas reddere contrarias probationes. Rota *decis. 76. num. 10. part. 10. recent.* Præsertim ad exclusionem exemptionis exorbitantis à jure, & insimul odiosæ, Spad. *consil. 156. num. 4. lib. 1. Frances de Eccles. Cathedr. cap. 30. num. 195.*

19 Adhuc tamen omnem prorsus sustulit dubietatem claritas aliorum, ac multiplicium processuum criminalium, qui occurrentibus gravibus delictis patris à Canonicis aliisque Capitularibus semper, ac indefinenter post dictum Sac. Concilium Tridentinum ab anno nempe 1586. usque ad moderna hæc tempora fabricati fuerunt in figura Judicii à solis Episcopis pro tempore regentibus Ecclesias Giennen. & Baeten. insimul unitas, absqueullo interventu Adiunctorum, ut in *Summario Episcopi à num. 12. ad. 20.* Quapropter cum per decursum longissimi temporis super excedentis Centenariam, Episcopi processerint sine Adiunctis, quorum ultio valde diminuitur, vel resolvitur Dignitas, & auctoritas Episcopalis, quæ ubique locorum suæ Diæcesi magna in existimatione esse debet, ut in subiecta materia ponderat Solorzan. *de Jur. Indiar. lib. 3. cap. 14. num. 68.* Utique est continua, & longæva consuetudo, ac observantia post Concilium Tridentinum concludit in favorem Episcopi privativam Jurisdictionem cum exclusionem omnis exemptionis non solum post dict. Concil. Tridentinum sed etiam multò ante, ut indicat supra ponderata Constitutio Synodalis Episcopi Osorii edita anno 1492.

20 Et quod longa consuetudo, ac observantia deducta ex pluribus actibus ab Episcopo factis contra Canonicos libere, & absque Adiunctis sit attendenda in favorem Episcopi pro libero usu suæ Jurisdictionis etiam post Concilium Tridentinum concedens Canonicis privilegium Adiunctorum, probat in fortiori-
bus

bus terminis cujusdam transactionis à Summo Pontifice confirmatæ, quam allegabant Canonici, Tondut. *q. de benef. d. cap. 61. n. 8. lib. 1. n. 13.* optimam affert rationem, quod in his terminis Jurisdictio Episcopi ad suam primævam redit naturam, nempe ad Episcopum habentem de Jure intentionem fundatam pro libero exercitio suæ jurisdictionis in sua Diœcesi, & ob hanc rationem neque requiritur scientia, vel patientia Capituli per Text. in cap. *si de terra de privil. ibique glos. l. si partem, §. si fundum, ff. quemadmodum servit. amittit.* Covarruv. *variar. resol. cap. Professor in secundo P. relecl. §. initium num. 10.* & benè distinguendo firmat Frances de Eccles. *Cathedr. cap. 30. num. 283. & sequentibus.* Tondut. *dict. cap. 61. num. 14. & 15.* Rota *coram Gregor. decis. 299. num. 9. coram Ottobon. decis. 229. num. 4.* & in terminis privilegii concessi pro electione Adjutorum quod per usum, & contrariam observantiam centenariam præsumatur illi renunciatum, & jurisdictione redacta ad suam pristinam naturam in favorem Episcopi, ac inducta privativa præscriptio omnimodæ Jurisdictionis in criminalibus latè firmatum fuit in *Gerunden. Juris cognoscendi Causas 20. Junii 1692. §. Privilegium, & per totam coram Me, & in Calaritano jurisdictionis 10. Julii 1701. §. Talis observantia, coram R. P. D. meo de la Tremoille.*

21. Absque eo, quod suffragari valeat Capitulo reflexio, quod Canonici, vel allesti favoribus, vel timore perterriti, minimè ausi sint suam dicere sententiam contra voluntatem Episcoporum pro tempore, ne illorum gravissimas inciderent persecutiones: Quoniam non semper homines collegialiter viventes reperiuntur ejusdem conditionis, & naturæ; ut negligant propria jura defendere, & in subjecta materia arguendo ab inverisimilitudine (quod nempe non sit verisimile Canonicos permisisse per tantum tempus Episcopos contra illos procedere criminaliter in figura Judicii absque Adjunctis, nisi sciret sine istis posse Episcopos libere exercere suam Jurisdictionem) dictum fuit in *Tarconen. jurisdictionis 2. Decemb. 1701. §. Secundo quia si Pontifex coram Me.*

Monacelli Form. Pars II.

22 Ulterius est alienum à veritate, quod Canonici nunquam contradixerint, Nam cur voluerint subreptitiè exercere nonnullos actus perturbantes Jurisdictionem Episcopi, iste illos rejecit, mediante Processu, de quo in *dicto Summario n. 15.* Cumque Capitulum sciens, & patiens rejectioni acquieverit, fortior in his terminis evadit observantia privativæ Jurisdictionis favore Episcopi, nedum ante, sed etiam post Concilium Tridentinum, ex theorica Ripæ in cap. *cum Ecclesia Sutrina n. 5. de caus. possess. & propriet. Spada conf. 1. n. 46. & conf. 6. n. 10. lib. 2. Ferret. conf. 132. n. 3. lib. 1. Card. de Luca de jurepatr. disc. 35. n. 7. & seq. Rota dec. 254. num. 21. part. 10. & decis. 220. n. 25. part. 11. rec. & in Fanen. Canoniceatum 15. Maii §. Centenaria coram R. P. D. Caprara.*

23 Demùm visa sunt non indigere ulteriori responsione, quæ dicebantur non amitti per non usum Privilegium Adjutorum concessum Capitulis per d. Sac. Concilium Tridentinum, cum per istud derogeretur contrariis consuetudinibus, quæ censentur etiam sublata vigore Decreti irritantis contenti in Bulla Pii IV. illius confirmatoria, ex doctrinis lato calamo cumulatis per Defensores Capituli. Etenim hæc omnia discutienda forent, quando clarè constaret de exemptione ante Concilium Tridentinum, sed ea cessante, seu admodum turbida existente, ex superius animadversis, superfluum est, quid ultra superaddere: Imò exclusa dicta exemptione, in necessarium consequens succedebat responsio negativa ad secundam Dubii partem, non esse nempe exequendum Breve Apostolicum impetratum pro confirmatione Decreti Sac. Congreg. Episcoporum, & Regularium, cum supposito præsentæ exemptionis, ex regula, quod ob insubsistentiam suppositorum, ruit funditus concessio ex defectu intentionis Papæ *cap. finali de rescript. Rota decis. 193. num. 8. part. 5. & decis. 414. n. 1. part. 12. recent.*

Et ita, utraque Parte acerrimè informante, resolutum fuit.

R. P. D. P R I O L O .

Gerunden. Eleemosinæ Panis super bono
Jure. Luna 20. Martii 1702.

A R G U M E N T U M .

Voluntas Testatoris servanda est, nec ab
Ordinario inconsulto Papa commutari
potest, nisi in casu, quod impossibili-
tate facti impleri non valeat.

S U M M A R I U M .

- 1 Voluntas Testatoris est pro lege ser-
vanda.
- 2 Successor non luit pœnam pro culpa
Antecessoris.
- 3 Voluntas Testatoris in re accidentali,
quæ non tangit substantiam, potest
auctoritate Episcopi alterari.
- 4 Administratio dicitur facta jure proprio
quando jura alteri non reservatur.
- 5 Jus quod competit Rectori Beneficii,
non potest in alium transferri in
præjudicium Successorum sine Papæ
beneplacito.
- 6 Facultas data ad rem certam, non
trahitur ad diversa.
- 7 Mala fides resistit principio præscri-
ptionis.
- 8 Solus Papa commutat voluntates Te-
statorum.
- 9 Episcopus voluntatem Testatoris com-
mutat, si adest impossibilitas facti,
& num. 10.
- 11 Ubi Papa manus apposuit, non potest
inferior se ingerere.

D E C I S I O X L I V .

Q Uamvis piissimum legatum Elee-
mosinæ Panis, quod Arnaldus de
Sacra usque de anno 1228. reliquit
Pauperibus Gerundæ, fuisset per quatuor
sæcula administratum juxta ejus præce-
ptum à Presbytero S. Anastasiæ, qui Præ-
positus nuncupatur, sub prætextu tamen,
quod illius proventus essent malè admi-
nistrati, & in illis distributione orirentur
quamplures rixæ, & quæstiones ex

turba confluentium, cum periculo etiam
Mulierum prægnantium, Puerorum, ac
Senum, aliarumque Personarum debi-
lium, de anno 1629. statuit Episcopus
ad evitanda ista inconvenientia, quod hæc
pia distributio in alios usus converteretur.
Undè lata super hoc sententia, & in illius
sequelam, assumpta per Capitulum ad-
ministratione, & regimine proventuum
hujus pinguissimi legati, illius redditus
fuerunt destinati in alios pios usus omni-
nò diversos; Modernus tamen Præpositus,
agnoscens quod hæc commutatio nullo
Jure fieri poterat, Judicium movit coram
A. C. & ab isto sententiam obtinuit, in
qua declaratum extitit, pium opus esse
exequendum, prout à principio fuerat in-
stitutum, & Capitulo non licuisse in ejus
administratione se ingerere, sed illam pri-
vative spectare à Præposito, ut videre
est in dicta sententia. Interposita ex parte
Capituli appellatione, eaque commissa
R. P. D. meo Pio, subrogatus ego in lo-
cum Collegæ adversa valetudine detenti,
proposui Dub. An, & de cujus bono Jure
constaret, & Constare de bono Jure Præposi-
ti DD. responderunt.

1 Illud namque resultare visum est ex
clara dispositione Testatoris, qui dum vo-
luit legatum administrari, & distribui à
Præposito in futurum eligendo, modus
prescriptus in illius administratione, & di-
stributione, nullo pacto alterari potuit, quia
voluntas Fundatoris erat ad instar legis
observanda, per Text. in leg. in condit. ff. de
condit. & demonstr. latius per Rot. coram
Dunoz. Jun. dec. 142. n. 19. & coram Cels. dec.
71. num. 1. & seq. ubi dicit hoc procedere,
sive illa fuisset expressa, sive tacita.

2. Nec pro bono Jure Capituli subsiste-
re visa sunt illa tria fundamenta, quæ pro
ejus parte adducebantur; non quidem
primum desumptum à sententia lata per
Ordinarium de anno 1629. in actu visita-
tionis; nam admissio etiam, sine veri præ-
judicio, quod Præpositi pro tempore male
se versaverint in administratione hujus le-
gati, illiusque opulentissimos redditus
cum maximo præjudicio Pauperum ero-
gaverint in proprios usus; non exindè ta-
men potuisset Episcopus eos absolutè remo-
vere à tali administratione, sed prius adhi-
ben-

bendo remedio, quæ Jura nostra subministrant, debebat in casu dolosæ administrationis Oeconomum deputare, qui proventus exigeret nomine Præpositi, vel reportare idoneam cautionem, cum obligatione etiam illam renovandi de anno in annum, ut ita consuleret piissimo desiderio Testatoris; propterea quando lex ipsa offerebat opportunas cautelas, cum quibus occurrere poterat imminente periculo dilapidationis, quæ fortasse non erat contingibilis in omnibus Præpositis, nullo modo debebat Episcopus erigere extraordinarium, imò exorbitans remedium remotionis, quia si in sequelam sententiæ ab ipso prolata cadere debuissent à jure administrandi etiam illi Præpositi in futurum eligendi, isti contra dictamen æquitatis, & contra expressam juris dispositionem luere cogentur peccata suorum Antecessorum, quod permitti non debet, ad Text. in cap. non debet, de regul. jur. in 6. cum aliis adductis in Leodien. seu Aquisgranen. Canonicius 7. Mart. 1701. §. Non enim coram R. P. D. meo Scotto, & confirmata 20. Januarii proxime præteriti §. Nec ad arguendum in fin. coram Me.

3 Non relevante, quod quando remotis Præpositis, fuit subrogatum Capitulum in Jure administrandi, non solum accessit tunc temporis expressus consensus Præpositi sed administratio impofterum fieri debebat nomine ipsius Præpositi, ex quo inferebatur, quod si adhuc remansit penes illum Jus, & Dominium administrationis, translata non fuerit in Capitulum, nisi materialis administratio, propter quam dici non potest, quod fuerit in substantia immutata voluntas Fundatoris, ut notata per Tondut. quæst. benef. 68. n. 12. lib. 1. & Monet. de commut. ultim. volunt. cap. 5. num. 386. cum seqq.

4 Hoc enim objectum cessare visum est ex facto; nam si dominium, & superioritas administrationis remansisset penes Præpositum, potuisset iste exigere redditionem rationis, de proventibus exactis per Commissarios à Capitulo deputatos, sed quando talis reddito rationis nunquam fuit facta, & redditus legati apparent exacti à Capitulo, illique absque ulla participatione Præpositi, erogati in usus per

Capitulum destinatos; in hoc sanè casu dicendum est, quod totale Jus administrationis translatum censeatur in Capitulum, & ab illo, Jure proprio exercitum, quia alias reservatus fuisset expressus consensus Præpositi, argumento Textus in l. fin. Cod. de administr. tutel. & dixit Rota coram Cavaler. decisio. 57. n. 6. cum aliis laudatis in Gerunden. Administrationis Antecessorum 10. Martii 1683. §. Assstunt autem, coram bon. mem. Ursino.

5 Et propterea si translatum fuit in Capitulum totale Jus administrationis, hæc translatio fieri non potuit cum solo consensu Præpositi, quia cum esset questum Jus omnibus in Beneficio successoribus, per consensum unius, cæteris præjudicari non poterat, sine expresso beneplacito Papæ, per Text. in cap. veniens, de transact. Federic. de Sen. conf. 94. n. 2. Abb. conf. 36. num. 2. lib. 1. Rota coram Martin. Andr. dec. 48. num. 15. & coram Bich. dec. 525. n. 17.

6 Minoris relevantiæ visum est secundum fundamentum elicitum ex tacita mente, seu permissione Fundatoris; nam hæc tacita voluntas non aliunde desumitur, quam ex quadam enunciativa per Episcopum emissa in actu, quo approbavit dispositionem Arnaldi tunc viventis; in illa enim quamvis dictum fuerit, quod Eleemofyna distribueretur, secundum dispositionem ab ipso Fundatore factam, vel in futurum à Capitulo Gerundæ facien. ex tali tamen enunciativa non remansit immutata substantia legati, quia facultas disponendi concessa Capitulo cadit solummodo super modo, & quantitate Eleemofynæ faciendæ juxta mensuram reddituum, & proinde non est referenda ad Jus administrationis totaliter diversum ad Text. in l. Papinianus, ff. de Minor.

7 Minus denique subsistit postremum fundamentum desumptum à præscriptiva observantia 70. & ultra annorum; nam si detrahatur vita illius, qui consensum præstitit, ac alterius immediaci successoris, qui fuit de gremio Capituli, adhuc elapsedum non fuisset tempus habile ad præscribendum in præjudicium Ecclesiæ, ultra quam quod data in Capitulo mala

fide, propter bonum jus Præpositi reman-
fisset in eo sublatum quodcumque princi-
pium præscriptionis, Rot. coram Cerro
decis. 587. num. 8. & in rec. dec. 47. num. 11.
part. 11.

8 Sicuti ab Episcopo immutari non po-
tuit voluntas Fundatoris circa jus admi-
nistrandi, ita nec minus potuit alterari
quoad modum erogandi proventus rei le-
gatæ; nam estò quod ipse agnitis difficul-
tatibus, rixis, & scandalis, quæ occasione
distributionum eveniebant, consultius
putaverit, voluntatem Testatoris com-
mutare, ac demandare, quod redditus in
alios pios usus distribuere; hoc tamen
facere non poterat per se ipsum, sed debe-
bat consulere Papam, cum ipse solus pos-
sit voluntates defunctorum commutare,
tradunt Dian. coordinat. tom. 6. tract. 9. re-
sol. 65. num. 1. Pasqualig. de Sacrific. nov.
leg. tom. 2. tit. de legat. pro celeb. q. 1080. n. 6.
& seqq. Cappell. Tholos. q. 26. per tot.

9 Nec obstare visæ sunt auctoritates in
contrarium allegatæ, quia illæ procedunt,
vel quando fuit consultus Summus Ponti-
fex, in quibus terminis loquitur Cama-
rel. de legat. lib. 7. part. 3. quæst. 6. num. 7.
& Rot. coram Ubag. decis. 58. & in recent.
decis. 744. pag. 18. Vel quando concurrente
deficientia reddituum, adest impossibili-
tas adimplendi voluntatem Testatoris, ut
in d. decis. 58. num. 7. coram Ubag. & decla-
rat Barbof. ad Concil. sess. 22. de reform.
cap. 6. num. 3. cum seqq.

10 In casu autem præsentis, non fuit
requisitum beneplacitum Papæ, & non
concurrunt tales difficultates, propter
quas justè potuerit legatum commuta-
ri; Nam rixæ, & quæstiones oriri solitæ
inter Pauperes confluentes, pericu-
la imbecillium personarum, mala quali-
tas Panis, & similia, poterant de facili
emendari, prout de factò, similia in-
convenientia evenire possent etiam in
hac Alma Urbe, quando à piissima Ar-
chiconfraternitate S. Hieronymi de Cha-
ritate distribuitur Eleemosyna Panis, nisi
diligentia Deputatorum omnibus occur-
reret; Undè quoties potest aliter provi-
deri, licet exequutio pii Operis sit diffici-
lis, sed non impossibilis, nunquam est
commutanda voluntas Testatoris, ut bene

advertit Monet. de commut. ultim. volunt.
cap. 5. num. 346.

11 Et si hæc ita indistinctè procedunt,
quanto magis locum sibi vindicare debent
in casu præsentis, in quo cum triennio an-
tè sequutam commutationem fuisset ad
supplicationem Capituli obtenta dismem-
bratio reddituum hujus Eleemosynæ, ad
effectum illos in parte erogandi pro manu-
tentione Cantorum Ecclesiæ; quia
gratia non fuit exequuta, talem dismem-
brationem Rota non admisit, ut videre
est apud Rembold. decis. 621. & sic post ta-
lem resolutionem nullo Jure potuit Episcopus
propria auctoritate contrarium de-
cernere; Maxime quia statutum, quod
fuit factum super exequutione hujus pii
Operis reperiebatur specialiter à Papa
confirmatum, undè inferior non poterat se
ingerere in iis, quibus Papa, & Superior
manus apposuerunt, ad Text. in cap. Ue-
nestrum, de appellat. Roman. conf. 335.
n. 6. Decius conf. 137. n. 4. & Rot. coram
Seraph. decis. 1328. n. 2.

Et ita utraque Parte audita, resolutum
fuit, &c.

R. P. D. P R I O L O.

Vicen. Canonicatus.

Mercurii 6. Decembris 1703.

A R G U M E N T U M.

Nominatio, quæ competit vigore turni,
non dicitur consumpta, si ex impedi-
mento aliunde proveniente, quam ex
culpa Turnarii non habuit effectum,
Canonicus jubilatus habetur pro præ-
sente.

S U M M A R I U M.

- 1 Nominatio facta ab eo cui competit per
turnum debet cæteris præferri.
- 2 Nominatio facta à Canonico turnario
non dicitur consumpta, quando ci-
tra ejus culpam non habuit effectum
num. 4.
- 3 Sola signatura Papæ perficit gra-
tiam.
- 5 Appellans, agnita justitia causa non
tenet.

reinetur ad ulteriorem persecutionem
litis, & n. 7.

6 *Litteræ Apostolicæ habent paratam
executionem ad instar obligationis
Cameræ, nec admittunt appel-
lationem.*

8 *Canonicus jubilatus ad effectum gau-
dendi Turno habetur pro præsentem,
& actualiter residente, & n. 9.*

DECISIO XLV.

In ulteriori gradu appellationis com-
missa Mihi Causa à sententia R. P.
D. mei Scotti confirmatoria alterius R.
P. D. mei de la Tremoille hodie dedi-
dubium, an esset confirmanda, vel infir-
manda, & DD. attendente validitate, &
iustitia, non dubitarunt pro illius con-
firmatione respondere.

1 Sicuti enim validitas præcedentis
iudicati non fuit impugnata à Scriben-
tibus pro Francisco tunc in Causa com-
parentibus, ita hodie validitas alterius
iudicati in eorum contumacia resultare
visa est ex præsumptione boni juris,
cum sententia semper de jure præsumat-
ur valida. Iustitia verò apparuit ex præ-
cedentibus decisionibus in utraque instan-
tia emanatis coram RR. PP. DD. meis
de la Tremoille, & Scotto; nam dum
controverfus Canonicatus vacavit in tur-
no Canonici Oliverii, quoties iste nomi-
navit Joannem Baptistam, debet il-
lius nominatio executioni demandari,
nam qui existit in turno, debet ceteris
aliis in nominatione præferri ad Text.
in *Clement. 2. de jure patronat.* cum aliis
relatis in *prima decis. 18. Februarii 1701.*
§. *Etenim constat coram R. P. D. meo de la
Tremoille, & in alia 3. Februarii proximi
præteriti §. Iustitia coram R. P. D. meo
Scotto.*

2 Nec turnus dici potest consumptus
ex præcedenti nominatione facta per
Oliverium, quia ista fuit expleta sub ex-
plicita conditione, quod ipse intendebat
acceptare Turnum dummodo Coadjuto-
ria à Durano procurata super Canonica-
tu tunc vacante non fuisset executioni
demandata; Undè si postmodum gra-
tia fuit expedita ante obitum Coadjuti,

& illius vigore Duranus etiam nactus fuit
possessionem illius Canonicatus, nomina-
tio Oliverii per non implementum condi-
tionis remansit taliter resoluta perinde ac si
facta non fuisset, nam turnus tunc dici-
tur consumptus, quando nominatio ha-
buit effectum, alias enim semper cen-
setur præservatus, si ex impedimento aliunde
proveniente quam ex culpa Turnarii
suam executionem habere non potuit
Gonzal. *ad reg. Cancell. glos. 45. §. 3.*
num. 4. cum seqq. Tondut. quest. benef.
part. 2. cap. 3. §. 8. num. 37. Rot.
coram Seraph. dec. 1446. num. 1. & seqq.
*& in rec. dec. 217. num. 2. par. 16. cum aliis
relatis in dicta decisione 3. Februarii proximi
præteriti §. Neque obstare visum fuit co-
ram R. P. D. meo Scotto.*

3 In casu autem præsentis satis super-
que patet de iusto, & legitimo impedi-
mento propter quod habere non potuit
locum nominatio facta ab Oliverio,
nam de tempore quo ipse nominavit
jam reperiebatur signata gratia Coadju-
toriarum favore Durani: Cumque ista fuisset
postea executioni demandata, cita-
to Oliverio, & Joanne Baptista per ipsum
nominato, Canonicatus non dicitur ampli-
us vacasse per obitum Coadjuti, sed
eodem momento, quo fuit signata gra-
tia, dicitur potius vacasse per dimissionem
de ea factam in manibus Papæ, cum
sola illius signatura gratiam perficiat
Rot. in rec. decis. 121. num. 5. cum seqq.
part. 12. & coram Cels. decis. 395. num. 8.
& propterea si Canonicatus non vacavit
amplius per obitum Coadjuti, quia Papa
in illius collatione pervenit, dato hoc legiti-
mo impedimento, propter quod Turnarius
non poterat amplius eundem Canonicatum
conferre, nullo pacto consumptum
remansit illius jus nominandi.

4 Et tantò magis, quia habita per Oli-
verium aliquali notitia de hoc impedi-
mento, in casu illius supervenientiarum vo-
luit per specialem protestationem præ-
servare jura sibi quomodolibet compe-
tentia, & protestatio etiam tamquam
rationabilis, & iusta fuit à Capitulo ad-
missa; ex quo benè colligitur, quod
Oliverius non intendebat suum Tur-
num acceptare, nisi quatenus nomina-
tio

tio per ipsum facta plenarium effectum consequuta fuisset, & consequenter si in casu non effectuatæ nominationis sibi jura specialiter præservavit, hæc præservatio operatur, ut non data effectuatione nominationis illius turnus ex implicito etiam consensu Capituli non remanserit unquam consumptus Rot. in recent. decis. 728. nu. 21. part. 4. tom. 4. & coram. Du-nozet. Jun. decis. 858. n. 10.

5 Nec ineffectuatio nominationis referri potest ad culpam Oliverii ex eo, quod ad formam propriæ obligationis non promoverit, neque prosequutus fuerit litem contra Duranum super nullitate Coadjutoria, nam, & si ipse ab implemento succipere obligationis potuisset excusari ex facto Capituli; itaut non teneretur litem promovere, quando Coadjutoria fuit per Deputatos à Capitulo recognita, & approbata pro valida, & in sequelam hujus approbationis, idemmet Capitulum admisit Duranum ad possessionem Canonatus, adhuc tamen Oliverius, his non obstantibus, litem promovere non prætermisit, & comparendo coram Exequutore in litteris deputato non destitit opponere plures exceptiones contra validitatem gratiæ; Unde si postmodum Exequutor gratiam exequi mandavit, negari non potest, quin Oliverius plenissime satisfecerit propriæ obligationi, & sic agnita Justitia gratiæ non tenebatur ad ulteriorem litem prosecutionem Rot. apud Achill. de Grassi. decis. 1. de concess. Præbend. Duran. decis. 446. n. 1. & cor. Merlin. decis. 876. n. 3.

6 Citra quod relevare visa fuerit appellatio per Oliverium interposita à sententia exequutoris; Nam cum appellatio non esset de jure admissibilis, quia litteræ Apostolicæ habent paratam executionem ad instar obligationis Cameralis, nullo modo præservare potuit jus Canonici antiquioris sequentis in Turno, dum appellatio nulliter interposita nullum causare potuit Juris effectum, cum non entis nullæ sint qualitates ad Text. in cap. non præstat de Regul. jur. in 6.

7 Eoque fortius, quia huic appellationi Oliverius etiam expressè renunciavit, & quamvis in eadem appellatione complicatum quoque fuisset jus alterius

Canonici sequentis in Turno, quia tamen iste, re integra non adhæsi appellationi, potuit Oliverius, ne litem injustè prosequeretur, suo juri renunciare etiam admixtum esset præjudicium tertii, ut firmitat decis. 3. Februarii proxime præteriti §. Nullatenus coram R. P. D. meo Scotto, & comprobatur Scacc. de appellat. quæst. 17. limit. 2. n. 96.

Vindicata ex his competentia juris nominandi in Canonico Oliverio minus relevare visa est altera exceptio desumpta ex ipso Statuto Ecclesiæ; Nam, etsi ibidem sancitum reperitur, quod jus nominandi habeant dumtaxat illi Canonici, qui sunt præsentis, seu residentes, & qui domicilium in Civitate Vicen. habuerint, vel larem ibi tenuerint, & vestiarium majus anno præcedenti ante vacationem immèditè consequuti fuerint, adhuc procedendo cum sensu ipsius statuti omnes illius qualitates optime congruunt Canonico Oliverio, nam ipse larem, & domum retinuit in Civitate Vicen. & vestiarium etiam in anno præcedenti recepit.

8 Non obstante, quod Oliverius de tempore sequutæ vacationis reperiretur actualiter absens à loco residentia, & proinde ratione Statuti requirentis actualem residentiam ipso jure remanserit inhabilitatus à jure nominandi; Nam cum illud emanaverit ad finem alliciendi Canonicos ad magis residendum, satis est, quod Canonicus Oliverius esset Decanus, & Jubilatus, & haberet suum Coadjutorem, ut ad effectum gaudendi Turno haberetur pro presente, & actualiter residente Barbof. de Jur. Eccles. lib. 3. cap. 10. nu. 57. & de Canon. & Dignit. cap. 29. nu. 11. Gonzal. ad regular. Can. gloss. §. 9. n. 119. cum seqq. Pignatell. Consult. Canon. 131. per tot. tom. 9. quod etiam agnovit ipsummet Capitulum, dum in actu, quo Oliverius sibi præservavit jura in præcedenti vacatione, admisit illius protestationem, & regressum ad Turnum, quatenus sua nominatio locum non habuisset, quam protestationem certè Capitulum non admisisset, si verè Canonicus Oliverius ad formam Statuti fuisset de facto inhabilis, ut patet ad sensum.

9 Sed quælibet difficultas cessare visa est ex subsequuta observantia, nam in ca-
su

fu cujuscumque vacationis fuerunt à Capitulo expeditæ litteræ convocatoriæ Canonicorum absentium, & quandoque etiam ad illorum nominationem sequuta fuit provisio Canoniarum tunc vacantium, ex qua quidem observantia bene declarata remanet littera Statuti non comprehendentis Canonicos Jubilatos, licet absentes, ut ponderat decis. 18. Februarii 1701. S. Idque eo facilius coram R. P. D. meo de la Tremoille.

Et ita resolutum fuit, altera tantum &c.

R. P. D. P R I O L O.

Tarraconen. Insignium.

Lunæ 11. Decembris 1702.

ARGUMENTUM.

Constitutiones Synodales tanquam lex particularis servandæ sunt in tota Diœcesi. Testes Universitatis quando probent, & sint admittendi, & in conflictu, qui sint præferendi, discutitur. Manutentio datur ei, qui docet de possessione, ubi non constat de malo jure, & de juris resistentia.

S U M M A R I U M.

- 1 Constitutio Synodalis tanquam lex servanda est in tota Diœcesi.
- 2 Testes Canonici, Monachi, Civiles, & Collegiales, ubi non agitur de eorum principaliter interesse, admittuntur ad probandum favore Capituli, Conventus, Civitatis, & Collegii.
- 3 Ubi veritas aliunde haberi non potest, admittuntur testes etiam inhabiles.
- 4 Testes de Collegio, & universitate probant quando sunt admiculati. Testes à parte inducti plenam fidem faciunt, etiamsi esset unicus, ibi.
- 5 Testes examinati ad perpetuam, lite pendente, & parte non citata, nihil probant, & n. 6.
- 7 Testibus in concursu deferendum est magis illis, qui habent fomentum à

consuetudine, & constitutione Synodali.

- 8 Procurator sine speciali mandato non potest confessionem aliquam emittere Principali præjudiciale.
- 9 Constitutio Synodalis confirmata à Sede Apostolica non admittit observantiam contrariam.
- 10 Adversis non fit illatio.
- 11 Qui habet possessionem titulatam facilius consequitur manutentionem n. 12. & 16.
Manutentio non datur quando constat de malo jure possidentis. ibi.
- 13 Episcopus tenetur ostendere Capitulo Bullas Apostolicas provisionis Episcopatus in suam personam factæ.
- 14 Canonici, & Beneficiati tenentur ostendere Capitulo Bullas suæ provisionis.
- 15 Constitutio sive statutum recipit interpretationem passivam à jure communi, & ab observantia.
Interpretatio, quæ oritur ex observantia prævalet interpretationi juris. ibi.

DECISIO XLVI.

Commisssa mihi per Signaturam Justitiæ causa adversus mandatum de manutenendo à R. P. D. meo Caffarello relatum favore Capituli, in quasi possessione concedendi usum Mozzettæ, seu Insignium Commensalibus, & Beneficiatis Ecclesiæ Metropolitanæ Tarraconen. proposui causam die 6. currentis mensis, & anni sub Dubio, An & cui sit danda manutentio; cumque prodierit rescriptum--Dilata, & videatur de bono jure, etiam ad effectum manutentionis, & proponatur causa etiam cum iisdem; Reproposui hodiè causam, & DD. maturè de more rimatis Juribus hinc inde deductis, in hodierna audientia responderunt--Constare de bono jure utriusque etiam ad effectum manutentionis, juxta modum inferius subnectendum.

1 Fundamentum resolutionis pro bono Jure Commensalium, & Beneficiatorum circa assumptionem, & delationem Insignium in Choro, Processionibus, aliisque Ecclesiasticis functionibus, absque

que ulla licentia, & permissione Capituli defumpserunt DD. ex antiquissima Generali consuetudine in tota hac Provincia vigente, & ex Constitutionibus Synodalibus editis usque ab anno 1593. in quibus non solum permittitur assumptio & delatio Insignium de quibus agitur, sed etiam præcisè demandatur, adjecta ulterius pœna contravenientibus amissionis distributionum quotidianarum, ut testatur Romaguera ad Constitut. Synodal. Gerund. lib. 3. tit. 17. cap. 4. num. 2. Rot. in Gerunden. Delationis Almutiarum super negotio principali 13. Januarii 1690. §. Eiusdem vero, & seqq. coram Rever. Turon. Quæ Consuetudo, & Constitutio in Synodo Provinciali Tarraconen. edita, uti lex particularis, debet in Civitate, totoque Archiep. Tarraconen. inviolabiliter observari, Rot. coram Emerix Jun. decis. 740. nu. 2. & 9. & decis. 1334. num. 3. & in recent. dec. 212. n. 3. & 4. par. 15. & in Calaguritana Decimarum de Inestrillas 12. Maii 1697. §. idque procedit coram Reverendiss. D. meo Decano, & in Calaguritana Decimarum de Encisa 23. Junii 1698. §. Indubitanter, & §. fin. coram R. P. D. meo Pio, & in Pamp. Parochialis 6. Mart. 1702. §. Et utique cor. R. P. D. meo Ansaldo Et in puncto hujus Synodi Rota in dict. Gerunden. Delationis Almutiarum super negotio principali 1690. §. Tum etiam coram Reverendissimo Turonen.

2 Quam ex dispositionibus novem Testium formiter examinatorum, uno ore asserentium se post susceptionem Presbyteratus dicta Insignia assumpsisse, eaque detulisse, nulla petita licentia à Capitulo, idemque ab aliis publicè, & palam dicere audivisse, & à senioribus etiam accepisse; Ex quorum Testium dicto plena, & concludens eritur probatio, etiam si illi sint Commensales, & Beneficiati, quia cum deponant circa rem, in qua eorum particulare interesse non versatur, dum illi jam Insignia sine licentia pacificè assumpserunt, & gestant, & interesse remotum, quale est illud Collegii eorumdem Commensalium, & Beneficiatorum sufficiens non est ad eis fidem adimendam, ut de Canonicis; Monachis, Civibus, & Collegialibus, quod ubi non agitur de eorum interesse principaliter

ad probandum admittantur favore Capituli, Conventus, Civitatis, & Collegii, Nell. de Testibus n. 22. Noguerol. allegat. 26. n. 34. Farinac. de Testibus quest. 60. num. 453. num. 460. 463. & seqq. & num. 470. Mascard. de probation. conclus. 418. num. 1. Trentacing. var. resolut. lib. 2. tit. de Testibus resolut. 4. conclus. 2. volum. 1. Giurb. de success. feud. §. 2. gloss. 13. num. 74. Menoch. de Arbitrar. cas. 106. sub num. 5. & seqq. Afflic. decis. 400. num. 2. Reverter. decis. 177. num. 2. Rot. coram Pœnia decis. 1465. nu. 5. Ubald. decis. 171. num. 9. coram san. mem. Alexandro VIII. decis. 139. & in recent. decis. 320. nu. 13. part. 9. & dec. 320. num. 6. & seqq. part. 11. ubi quod probant pro Universitate in Causa magni honoris, si honor non sit debitus Testibus uti singulis, sed uti unum Corpus facientibus.

3 Maximè quia factum hoc petitionis licentiæ probari non potest, nisi à Commensalibus, & Beneficiatis ad quod spectaret eam requirere, sicque cum agatur de materia, cujus veritas aliudè faciliter haberi non potest, quam ex istis Testibus, admitti debent ad probandum, etiam si aliquam exceptionem paterentur, Jafon in l. juris Gentium §. Prætor ait sub num. 5. ff. de pactis Muta ad Consuetud. Panormit. cap. 72. num. 16. Seraphinus Massinus de Confisc. Bonorum q. 13. n. 27. & 28. Farinac. de Testib. qu. 60. n. 270. & qu. 62. sub n. 51.

4 Et fortius quia sunt etiam administrati, nedum à supradicta Synodo Provinciali, quo casu Testes de Collegio, & Universitate probant in specie Rota in recent. decis. 320. num. 14. part. 9. ubi plures refert, & decis. 320. num. 12. part. 11. coram Coccino decis. 140. num. 19. & 21. Sed quod plus est ab ipsismet Testibus ex parte Capituli inductis, & formiter examinatis, asserentibus Presbyteros in actu ingressus in Choro non expetivisse licentiam à Capitulo pro deferendis Insignibus, ut patet ex depositione primi Testis Summario additonalis Beneficiatorum num. 4. litt. B. & C. secundi Testis dicto Summario num. 4. sub litt. B. & quarti Testis eodem Summario litt. L. Quibus Testibus à Capitulo inductis, & examinatis, etiam si omnia

omnia alia deficerent plena esset adhibenda fides; Cum notum sit Testem, quamvis unicum contra inducentem plenissimam probationem facere notat Desiderius Guido *consil. 2. nu. 20. consil. 6. nu. 24. & consil. 15. nu. 13. & 14. Rota coram Mantica dec. 274. num. 1. vers. & quod est amplius*, ubi de Testibus inductis à Capitulo, & in *recent. dicta decis. 320. num. 12. part. 11. ubi de Testibus Universitatis In Pisaurum. Hereditatis 1. Julii 1696. §. Verum coram R. P. D. meo Priolo, & in Asculana Fideicommissi, seu Domus super fructibus 4. Julii 1696. in principio 13. Junii 1698. in principio, 10. Decembris ejusdem anni pariter in princip. coram R. P. D. meo Pio, Capuana Beneficii 27. Januarii 1698. §. Movit DD. coram R. P. D. meo Lancetta, Toletana Decimarum de Cappilla, quoad Parochos 23. Martii 1699. §. Validitas coram R. P. D. meo Ansaldo. Asculana Dotis 28. Junii 1700. §. Præfata, & §. Tertium denique coram R. P. D. meo Pio. Et in terminis manutentionis Posth. de man. observ. 19. n. 1. Rota post eum dec. 396. nu. 2. dec. 513. n. 5. Et magis in terminis delationis hujusmodi Insignium Rota in dicta Gerunden. Delationis Almutiarum super manutentione 13. Januarii 1690. §. Principali coram Reverendiss. D. Turonen.*

5. In nihilum refragante depositione aliorum Testium ad perpetuam à Capitulo examinatorum, testantium Commensales, & Beneficiatos licentiam hujusmodi expetiisse, eamque ipsis Capitulum concessisse: Quia talis depositio facta lite pendente, Commensalibus, & Beneficiatis nec citatis, nec auditis, non meretur attendi, Desiderius Guido *consil. 4. n. 6. ubi quod nec etiam faciunt iudicium, Seraphinus Malsinus de Confessat. Bonor. q. 1. n. 51. Rota in recent. decis. 69. n. 29. & segg. p. 18. & in Asculana Aquæeductus super reservatis quoad damna 16. Junii 1698. §. in hypotesi coram me, & in Asculana Dotis, & Legitimæ 13. Junii 1698. §. Neque coram R. P. D. meo Lancetta, & in materia manutentionis Posth. de manutent. observ. 38. nu. 43. & 44. Rota post eum dec. 160. n. 1. dec. 218. n. 5. de. 325. n. 8. dec. 551. n. 1. dec. 553. n. 1. dec. 625. n. 13. dec. 643. n. 18. & dec. 647. n. 46.*

6. Idque procedit etiam si aliqui ex istis Testibus essent de tempore examinis de numero Commensalium, & Beneficiatorum. Tum quia ipsi erant etiam Ministri Capituli, qui cum ratione servitii, & proprii interesse majorem affectionem præsumantur habere erga Capitulum, quam erga Corpus Commensalium, & Beneficiatorum, in causa illorum non sunt integræ fidei. Tum etiam quia examinati fuerunt, tempore, quo Sedes Archiepiscopalis vacabat, & exercitium Jurisdictionis penes Capitulum residebat: & quod magis urget conquassantur à Testibus formiter hinc inde examinatis, in quorum concursu Testibus ad perpetuam deponentibus, nullam esse fidem adhibendam tradunt Desiderius Guido *consil. 13. n. 14. Rota coram Celso decis. 236. n. 12.*

7. Atque ex his apparent etiam nullius momenti depositiones aliorum Testium formiter ex parte Capituli examinatorum: Nam ut supra dictum est, plures ex istis ingenuè deponunt Commensales, & Beneficiatos existere in quasi possessione, liberè utendi Almutia, & pro ea deferenda, licentiam à Capitulo in actu primi introitus in Chorum non expetivisse: Quorum Testium depositiones inter se contrariæ, & de directo oppositæ aliis Testibus formiter a Beneficiatis examinatis attendi non debent. Maximè quia Testes Capituli actu eidem inserviunt, & Testes Beneficiatorum omni carent exceptione, & recipiunt fomentum ab assistentia generalis consuetudinis in tota Provincia Cathalonix vigentis, & à Constitutione Synodali, quæ consuetudinis, & Constitutionis, assistentia de sola operatur, ut Testibus Commensalium, & Beneficiatorum major sit fides adhibenda, Rota in *Asculana Dotis 29. Aprilis 1701. §. Eoque certius coram R. P. D. meo Pio, & in Nullius, seu Urgellen. Primitiarum 23. Junii currentis anni, §. Eoque, & 27. Novembris nuper elapsi, §. Minus obstat in fine coram me.*

8. Minus desumere potest bonum Jus Capitulum ex concordia an. 1588. in qua Commensales, & Beneficiati falsi fuerunt, Capitulo competere facultate in tales

les licentias concedendi, nec ex sententia bon.mem. Pirovani, in qua Capitulum, & Canonici canonizantur Domini Ecclesie Tarraconen. sicut nec ex asserta Bulla Coelestini Tertii, in qua tribuitur facultas Canonicis assignandi Dignitates, concedendi honores, instituendi Canonicos, & admittendi Clericos; Quoniam quoad concordiam, confessio in ea emissa nihil officit Commensalibus, & Beneficiatis, quia facta fuit à Bartholomæo Martorel, procuratorio nomine eorumdem absque ullo mandato Procuræ, dum ipse solum constitutus fuit Procurator à Commensalibus ad renunciandum liti, quæ vertebatur inter Beneficiatos Doctores ex una, & Commensales ex alia parte, super præcedentia, ut patet ex mandato Procuræ dato in præterito *Summario Beneficiatorum num. 12.* Undè non poterat Procurator præfatus, excedendo limites mandati ad favorem Capituli in lite tunc non existenti confiteri eidem Capitulo competere facultatem dandi huiusmodi licentias, super quo nulla lis vertebatur, ut in terminis observat Rota in *recentior. dec. 9. n. 27. par. 19.* in eo generaliter, quod Procurator, sine speciali mandato non pefit; in præjudicium Principalium confessionem aliquam emittere eique præjudicare, Gratian. *disc. 224. nu. 42.* Seraphinus Massinus de *Confisc. Bonor. q. 35. n. 72.* Rota in *recent. dec. 44. n. 9. p. 10.* & *dec. 16. nu. 15. p. 15.* & *Camerinen. Manutentionis*, seu *Censuum 23. Junii 1698.* §. *Prout eo minus coram Reverendissimo Domino meo Decano*, & in terminis prosequitur Rota *disc. dec. 9. num. 28. part. 19.* ubi quod requiritur speciale mandatum ad sic, & sic constituendum.

9. Et quatenus etiam confessio prædicta legitimè emanasset, adhuc cum supervenerit constitutio Synodalis anno 1593. edita, in qua nedum permittitur sed positivè præcipitur Commensalibus, & Beneficiatis usus Almuciarum sub pena privationis distributionum, nulla facta mentione licentiæ. Hæc Constitutio à Sede Apostolica simul cum aliis Constitutionibus Synodalibus confirmata, efficit, ut quidquid contra illam, vel antè, vel post gestam fuerit nullum, & inane remaneat,

Gratian. *disc. 283. n. 3.* & *disc. 791. num. 13.* Paris. *de resignat. lib. 5. qu. fin. n. 227.* Rota *coram Merlin. dec. 525. num. 5.* Burret. *decis. 829. nu. 2.* & in *recent. dec. 142. nu. 4. part. 21. decis. 312. n. 40. par. 4. tom. 2. dec. 559. n. 30. part. 4. tom. 3. decis. 231. n. 5. part. 5. dec. 62. nu. 6. part. 6.* & *dec. 71. n. 20. par. 8.*

10. Quo verò ad sententiam bon.mem. R. P. D. Pirovani, ista canonizat quidem favore Capituli jus administrationis Bonorum Ecclesie sonans in meram æconomicam potestatem, sed non tribuit magis amplam jurisdictionem, cujus vigore Capitulum habebat jus concedendi, seu permittendi, vel denegandi Beneficiatis licentiam deferendi Almutias, cum de hoc nullum verbum legatur in dicta sententia, ut patet ex illius lectione, & ex *decis. 728. coram Merlino*, & aliis in eadem causa emanatis, ex quibus manifestè colligitur disputationem tunc esse restrictam ad solam administrationem, & jus æconomicum; Undè ab ea ad præsentem quæstionem omninò diversam nulla fieri potest illatio, *vulgata l. Papi-nianus ff. de minorib. de qua Desiderius Guido inter consil. ultim. voluntat. divers. conf. 170. num. 113. lib. 1.* & *inter decisiones Venetas Trivisani decis. 54. num. 33. lib. 2.* Rota in *Asculana Beneficii 5. Martii 1700.* §. *Pariter coram me.*

Et demùm respectu Bullæ Coelestini Tertii quidquid sit an in ea detur facultas Capitulo admittendi Clericos, ex hoc tamen inferri non potest, quod ipsi petere debeant licentiam à Capitulo assumendi Insignia, sed hæc eis à consuetudine, & Synodo Provinciali tribuitur, eo ipso quod Commensales, & beneficiati possessionem accipiunt; minusque deduci potest prædictum jus in Capitulo ex facultate in eadem Bulla eidem tributa concedendi honores, quia hæc intelligitur de aliis honoribus præter eos, qui de jure vel ex Constitutionibus Synodalibus Beneficiatis debentur, qualis est assumptio, & delatio Almutiarum, cum enim Commensales, & Beneficiati istum honorem jam habeant, opus non habent illum recipere à Capitulo.

11. Posito itaque, quod commensalibus, & Beneficiatis assistat bonum jus circa

ca assumptionem, & delationem Almutiarum absque licentia Capituli, eis proculdubio concedi debet manutentio, cum constet de eorum quasi possessione titulata assumendi, & deferendi insignia absque licentia, & permissione, quæ sicut operatur, ut facilius concedi debeat manutentio, Rota in Leodien. Jurisdictionis 28. Junii 1700. §. Rursus coram Illustrissimo D. Magno Cancellario Mediolani, Gerund. Manutentionis 4. Martii 1701. §. Sed ulterius coram R. P. D. meo Priolo, & in nostris præcis terminis in Gerund. delationis Almutiarum super manutentione 13. Januar. 1690. §. Principali in fin. coram Reverendissimo Domino Turonen. Ita efficit, quod data etiam per hypothese[m] quasi possessione capituli tales licentias concedendi dicta possessio non esset manutentibilis, cum exploratum sit, quod ubi constat de malo jure, & de juris resistentia manutentio non conceditur possidenti, Spad. conf. 245. n. 3. lib. 2. Gratian. discept. 870. n. 18. Rota in Romana fideicommissi. de Palmariis 16. Februarii 1669. §. Et licet coram R. P. D. meo Caprara, Tarraconen. jurisdictionis 27. Junii 1701. §. Et denique cor. Illustrissimis. D. Magno Cancellario Mediolani, & in Illerd. Juris mulctandi super manutentione 27. Januarii 1702. §. Præterea coram me.

12. Censuerunt tamen Domini constare de bono Jure Capituli in hoc quod Commensales, & Beneficiati teneantur ei, vel Syndicis cartam Presbyteratus, vel Doctoratus ostendere, ad hoc ut videatur habere requisita Constitutionum, & qua ostensione, facta Commensales, & Beneficiati ad nihil aliud teneantur, in quo consistit modus superius indicatus, & ad tenorem dicti boni Juris authentumantur ei dandam esse manutentionem. Constat enim Capitulum esse in hac quasi possessione ex pluribus actibus, in quibus fuit offensa Capitulo, vel Syndicis carta Presbyteratus, & Doctoratus, ut evenit de anno 1623. 1624. 1625. 1626. 1627. 1629. 1633. 1634. 1675. 1676. 1677. 1685. & ex aliis casibus datis in Summ. Capituli Num. 1. Qua possessione stante eidem denegari non potest manutentio, Seraphinus Massinus de confisc. Bonorum q. 35. n. 61.

Rota in Asculana prælegati 7. Febr. 1681. §. Et consequenter coram clar. mem. Cardinali Vicecomite.

13. Ponderato præcipue, quod Capitulum habet in hoc omnem Juris, & rationis assistentiam; Justum quippe, & rationi consonum est, ut Commensales, & Beneficiati prædictam ostensionem faciant, ita enim evitantur fraudes, quæ fieri possent dictis Constitutionibus in assumptione scilicet insignium Presbyteralium, vel Doctoralium facienda ab his, qui vel nondum ad Sacrum Presbyteratus ordinem sunt promoti, vel lauream Doctoralem in aliqua publica Universitate non fuerint assequuti, & ratione evitandi similes fraudes, & inconvenientia, idem practitari solet ab Episcopis, qui Bullas Apostolicas ostendere tenentur Capitulo, ut possessionem Episcopatus capere possint non ad effectum obtinendi licentiam à Capitulo, sed ut ei notificent collationem in sui personam factam, ad Text. in Extrav. injunctæ de election. Barbof. de Episc. alleg. 34. n. 160. & 161. & alleg. 111. nu. 35. Azor. institut. moral. par. 2. lib. 3. cap. 29. q. 9. vers. Cæterum. Lavor. var. lucubr. tit. 4. cap. 25. n. 10. Diana resol. mor. p. 5. tract. 2. de potest. & privil. S. R. E. Cardin. resol. 47. Lotter. de re Benefic. lib. 1. q. 27. num. 30. & seqq.

14. Comprobaturque hæc veritas à simili exemplo Canonici, vel Beneficiati de Canonicatu, vel Beneficio provisi, qui antequam possessionem accipiat, tenentur ostendere Bullam suæ provisionis Capitulo, ut manifestet suum titulum Amayden. de stylo Datarie lib. 1. cap. 16. num. 115. §. Et licet, Rot. in Leodien. Canonicatus 4. Julii 1698. §. Ostenso, & seqq. coram R. P. D. meo Ansaldo.

15. Neque respectu hujusmodi urgere potest responsio, quod tali ostensioni resistat dispositio Juris, & Constitutionum Synodali; Quoniam dispositio Juris communis tantum abest, quod resistat, ut positivè omne Jus, & ratio assistat Capitulo ostensionem petenti, ut prædictum est; Prout non resistunt Constitutiones Synodales, quia illæ solum præcipiunt Presbyteris, & Doctoribus delationem Almutiarum, sed non excludunt ostensionem tituli Presbyteratus nempè, vel

Do-

Doctoratus, ob quem assumptio prædicatorum Insignium prætenditur; Undè in hac parte super qua Constitutiones non disponunt, regulari, & interpretari debent, juxta Juris communis dispositionem, Desiderius Guido *conf. 10. nu. 125. & seqq. Cyriac. controu. 25. n. 13. Magon. dec. Lucens. 20. n. 24. & dec. 97. n. 19. Giurba dec. 64. n. 14. Rota post modern. ad stat. Urbis decis. 204. n. 12.* necnon ad limites observantiæ, ex qua habetur, quod beneficiati ab anno 1623. usque ad præsens prædictas ostensiones fecerunt, quæ observantia subsecuta, & præcipuè longissimi temporis, est optima quarumcumque dubiarum dispositionum interpres, Seraphinus Malsinus *de confiscat. Bonorum q. 11. n. 45. & q. 35. n. 80. & 83. Rot. cor. Bich. dec. 690. n. 5. & in Bononien. Sportular. 22. Junii 1693. §. Quæ clariora, coram Reverendissimo D. meo Decano, & in Romana Officii Aquæ felicit. 4. Junii 1700. §. Nec prædicto cor. eodem.* Adeo ut judicari debeat secundum id, quod observatum est, etiam si contrarius intellectus esset de jure verior Seraphinus Malsinus, *de confiscat. bonorum d. q. 35. num. 83. Rot. cor. Buratt. dec. 944. n. 6. & in rec. dec. 216. num. 3. & dec. 520. n. 9. p. 13. & in Marsic. seu Nullius Jurisdictionis super bono Jure 7. Junii 1700. §. Postea autem cor. Me.*

16. Dictaque Juris communis, & Constitutionum Synodaliū resistentiæ exclusa, imò probata formali assistentia boni Juris, crescit argumentum concedendæ manutentionis Capitulo, nam quoties possessio est fulcita titulo, & constat de bono jure possidentis facilius eidem patet aditus ad manutentionem consequendam *Rot. in Camerinen. manutentionis, seu Censuum 10. Martii 1698. §. His tamen, & §. Quibus circa cor. Reverendiss. D. meo Decano, & 23. Junii ejusdem anni §. Siquidem; & seqq. cor. eodem.*

Et in hunc modum Domini, utraque Parte audita in hac secunda Causæ propositione, responderunt &c.

R. P. D. PIO.

Legionien. Parochialis.
Veneris 27. Aprilis 1703.

ARGUMENTUM.

Concurfus exigitur etiam in Parochialibus juris patronatus Ecclesiastici. Immemorabilis non dicitur probata, nisi testes deponant cum requisitis gloss. in cap. 1. de præscript. in 6.

SUMMARIUM.

- 1 Concurfus exigitur in Parochiali juris patronatus Ecclesiastici.
  - 2 Immemorabilis exigit probationes concludentes.
  - 3 Testes, sufficienter probant immemorabilem.
- Immemorabilis non probatur per Testes, qui non deponunt cum requisitis gloss. in c. 1. de præscript. in 6. ibi. Concilium Trid. non tollit immemorabilem ibi.

DECISIO XLVII.

1. **R**evocata ad examen decisione edita coram me sub die 15. Januarii proxime præteriti confirmatoria alterius, præcedenter emanatæ sub die 3. Junii superioris anni, qua responsum fuerit *Litteras Apostolicas per Jacobum Fernandez impetratas esse exequendas DD. ponderantes fundamenta ad comprobendam reservationem ibidem deducta hodiè persisterunt in decisio, innixi defectui concursus omninò necessarii, etiam in Parochialibus de Jure patronatus Ecclesiastici juxta decreta Sac. Concilii Tridentini sess. 24. cap. 18. & Constit. san. mem. Pii V. in ordine la 33. ut advertit posterior decisio, quæ revidetur §. Verum Jure patronatus.*

2. Haud obsistente responsione Ecclesiam de qua agitur ab immemorabili tempore conferri consuevisse absque concursu, etenim probationes ad id adductæ, assumptum minimè concludere
visæ

visæ sunt, nam aut agitur de institutionibus, respicientibus controversum beneficium *Summario Matthie num. 1.* & de his ratio haberi non potest, non quidem de expletis ante Sacr. Concil. Trid. quia hæc submoventur, & irritantur ab eod. Concilio uti nova lege quancumque contrariam consuetudinem, legemque antiquam penitus abrogante, minusvè de cæteris, ex post factis, quia cum decreta præfati S. Conc. ex Constit. sa. me. Pii IV. la 80. debuerunt executioni demandari à die 11. Martii 1564. à d. tempore citrà, duæ institutiones tantum fuerunt exhibitæ, quarum ultima est de anno 1569. itaut propterea cum spatio centum annorum, nulla alia fuerit exhibitæ immemorabilis, quæ concludentes exigit probationes, ut observat Rot. cor. *Cavaler. dec. 140. n. 1.* ex sola præsumptione continuationis, probata dici non valeat.

Aut verò quæstio versatur super reliquis recentibus *d. Sum. n. 2.* & hæc pariter sunt inefficaces quantumvis post Concilium, & Bullam Pianam consumptæ, quia ultra quod tres ex eis concursus minimè excludunt, eadem non merentur attendi tanquam emanatæ super diversis beneficiis dum minimè doctum fuit quod omnes Ecclesiæ Archidiacono subiectæ eodem jure censi debeant.

3. Nec dici potest huc usque exposita fuisse allegata in corroborationem immemorabilis ex testibus ceteroquin sufficientibus juxtà deducta per Rot. *in Calaguritana Pontificalium 4. Maii 1699. §. Quinimo cor. R. P. D. meo Caprara, & in Caputaquen. subventionis super bono jure 26. Jun. 1702. cor. R. P. D. meo de la Tremoille*, nam examinati contra Procuratorem Fiscalem *d. Summ. n. 4.* deponunt quidem de jurepatronatus Archidiaconi respectu Ecclesiæ controversæ, sed de concursu nullum verbum faciunt, reliqui verò, qui de concursu testantur *Sum. num. 5.* utpotè recepti pendente lite, & nemine citato, nullum probationis gradum constituunt, ut probat secunda decisio, quæ revidetur *§. Et sanè*; Eoque certius quia nec defunt contrariam deponentes *Summ. Jacobi n. unico* omnesque priores minimè testificantur ultra annum vigesimum, dum primus de *Monacelli Form. Pars I.*

ponit à 20. annis alter ab anno 1691. & duo ab anno 1678. immemorabilis enim probari debet per testes deponentes cum requisitis volitis à gloss. *in cap. 1. verb. memoria de præscrip. in 6.* nempe de visu per 40. annos ante motam litem de auditu à suis majoribus qui etiam ab aliis audiverint, & quod nec ipsi, nec ejus majores viderint, aut audiverint contrarium, & de publica voce, & fama per verbum fuit, & est quandoque non adfit initii memoria; itaut si unum ex dictis requisitis in illis deficiat nunquam immemorabilis probata censetur *Rot. cor. Greg. decis. 196. n. 1. cor. Cavaler. dec. 124. n. 1. & 2. coram Meylin. dec. 532. num. 16. in d. Calaguritana Pontificalium 4. Maii 1699. §. Immemorabilis cor. R. P. D. meo Caprara, & in citata Caputaquen. subventionis super bono jure 26. Maii 1702. §. Sed neutrum cor. dist. R. P. D. meo Tremoille*, præsertim adversus Concilium Tridentinum, & Bullam Pianam præferentia clausulam sublata, & decretum irritans, nam licet exindè infecta minimè censeatur consuetudo contraria, & immemorabilis, ut plenè firmavit Rota *coram Obago decis. 52. num. 2. & quinque seq. & in Tarraconen. Parochialis, seu Vicariæ 2. Maii 1698. §. Quin contrarium coram Illustriss. D. Magno Cancellario Mediolani*, illa tamen concludenter probari debuisset ut animadvertitur fuit supra *§. Haud obssistente*.

E ita utraque &c.

R. P. D. PRIOLO.

Burgen. Beneficii.

Veneris 15. Junii 1703.

ARGUMENTUM.

Comitium ex quibus actibus dicatur acquisitum, ostenditur. Laicus non admittitur de jure ad concursum Beneficii.

SUMMARYM.

1 Beneficia quæ debent conferri Clericis Patrimonialibus, non possunt conferri exteris.

Kk

2 Ha-

- 2 *Habitatio temporanea non juvat ad acquirendum domicilium.*
- 3 *Incolatus per decennalem habitationem acquiritur.*
- 4 *Eodem tempore potest quis habere, & retinere Domicilium originis & Domicilium habitationis.*
- 5 *Domicilium originis qui deseruit illud reassumit si redeat ad habitandum.*
- 6 *Identitas personæ, quæ retinet plura cognomina dicitur probata per specificationem unius cognitionis, donec probetur personarum pluralitas.*
- 7 *Laicus est incapax assequendi Beneficium.*
- 8 *Clericus extraneus admittitur in defectum Patrimonialium.*

DECISIO XLVIII.

Occasione, qua vacavit per obitum Antonii, integra portio in Ecclesia Parochiali de Gradilla, Ordinarius publicatis edictis ad formam constitutionum Synodaliū indixit concursum & exhibitis coram ipso documentis ab Angelo, & Francisco super ipsorum patrimonialitate, & habilitate, prævaluit Angelus; sed interposita appellatione in Rota cor. R. P. D. meo Muto, iste per contradictas pronuntiavit, beneficium esse adjudicandum Francisco, ut videre est in decisione cor. emanata sub die 17. Februar. 1702. Verum quia Angelus habita subinde notitia de sententia contra se contumacialiter lata, huic iudicato non acquievit, causam proinde in ulteriori instantia committi curavit coram R. P. D. meo Pio, & quamvis dato dubio emanaverit resolutio super confirmatione sententiæ Rotalis, ut in decisione edita sub die 27. Januarii proxime præteriti, nihilominus hodie revocata ad examen præfata decisione, Domini putantes non subsistere illius fundamenta, recesserunt à Decisis.

1. Ratio namque decidendi, super qua innituntur præcedentes decisiones fundabatur super eo, quod cum ista beneficia ad formam constitutionum Synodaliū, & inveteratæ consuetudinis ibidem vigentis, tamquam patrimonialia, conferri non soleant, nisi illis, qui sunt filii patri-

moniales, vel oriundi naturales illius loci in quo beneficium vacavit, Dicebatur proinde, quod portio vacata in loco de Gradilla adjudicari non poterat, nisi Francisco, qui hujusmodi qualitatis pollebat, ut tradunt Covarr. *pract. qu. cap. 38. n. 3.* Hojed. *de incompat. p. 1. c. 24. n. 86.* Gonzal. *ad reg. Cancell. gloss. 9. §. 1. sub n. 3.* Cassador. *dec. 18. num. 1. de Præben. cum aliis relat. in decis. R. P. D. mei Mui §. Stetit resolutioni.*

2. Tantò magis: quia eidem Francisco præjudicare non poterat contradictio facta ab Angelo, quia quamvis iste fuerit magis habilis renunciatus ab Examinatoribus, non erat tamen oriundus vel filius Patrimonialis loci, & quamvis ejus Avus, & Avia se contulerint ad habitandum in d. loco de Gradilla, quia tamen hæc habitatio fuit ex Causa temporanea, & accidentali scilicet ad effectum convivendi cum filio, qui ibidem beneficium obtinebat, dum bona, quæ habeant in eorum Patria de Sedano non reliquerunt, & in loco de Gradilla nihil acquisiverunt; Ex hac temporali cohabitatione subdebatur in eisdem Decisionibus, quod nullum contrahere voluerunt domicilium ad effectum acquirendi Patrimonialitatem loci, ut observant Grat. *c. 181. n. 4. cum seq. Card. de Luca de success. disc. 20. n. 6. & in puncto Rot. cor. Alexandr. VIII. decis. 89. n. 9.*

3. Hæc autem fundamenta collabescere visa sunt ex novis facti circumstantiis in præteritum non adductis; Non controvertebatur enim inter partes mora, & cohabitatio Joannis Avi, & Avia Angeli oppositoris in loco de Gradilla, solum dicebatur quod illa fuisset ex Causa temporali, & momentanea, sed hoc non subsistit, quia animus ibidem acquirendi Domicilium, & incolatum clarè probatus remanet ex actibus per Testes recensitis. Prædictus namque Joannes quando se contulit ad locum de Gradilla, & ibidem moram traxit per duodecim, & ultra annos, usque ad ejus obitum, non solum reliquit habitationem, quam habebat in loco de Sedano, sed totum familiam traduxit ad locum de Gradilla; Rursus tanquam Incola, & originarius dicti loci sustinuit onera personalia fuitque etiam in publi-

publicis consiliis admissus, uti unus de Universitate, & demum quod magis est in eodem loco construxit Capellam, eo defuncto, ibidem sepultus est; Isti enim actus, qui consistunt in facto positivo, non fuissent ab eo patrati, nisi habuisset animum fixum ibidem Incolatum contrahendi quando ad istum effectum sufficit sola cohabitatio decennalis absque alia animi declaratione, ut notat Roland. *conf. 79. n. 51. & seq. l. 3. Surd. conf. 371. n. 47. Ad den. ad Greg. dec. 279. n. 27. Rot. cor. Comit. dec. 120. n. 3. & 4. & dec. 165. n. 3. & in recent. dec. 137. num. 5. p. 5. & dec. 172. n. 8. p. 8. & in Romana 4. dotalis 28. Junii 1694. §. ad cognoscendum coram me.*

Istique actus à Joanne emissi eò magis prævalere debent, quia in eorum equalem emanavit publica vox, & fama in loco de Gradilla, in quo ab omnibus communiter reputabatur tamquam originarius & Domiciliarius d. loci, ex quo bene arguitur, quod talis fama communiter apud omnes de loco non invaluisse, nisi ab ipso Jo: tam implicitè, quàm explicitè fuisset declaratus ejus animus ibidem permanendi, ut de se patet.

4. Sed omnis difficultas cessare visa est, ex eo quod Jo: verè natus est in loco de Gradilla, & quamvis occasione Matrimonii quod contraxit in loco de Sedano ibidem permanerit, ibidemque etiam cum sua uxore quinque filias procreavit, per talem tamen permanentiam nullo modo dici potest, quod voluerit deserere domicilium Originis, quod est immutabile, & in Jure non repugnet eodem tempore illum retinuisse duplex Domicilium; unum scilicet originis, & aliud habitationis ad Text. in l. ejus §. fin. & l. Assumpto ff. de Municip. Mascard. de probat. concl. 535. n. 5. Rot. cor. Comit. d. dec. 120. n. 8. Buratt. dec. 804. n. 4. Duran. dec. 31. n. 12. & seq. & in rec. dec. 172. n. 11. p. 8.

5. Sed quatenus etiam dubitari possit, quod translato per Jo: domicilio in loco de Sedano, ibique permanendo cum sua uxore, voluisset deserere Domicilium Originis, certum tamen est, quod si postea rediit ad locum primæ Originis, cum tota sua familia, exindè desumi debet animus illud voluisse de novo reassumere, ut

in fortioribus terminis dictum fuit in Romana Testamenti 23. Martii præteriti coram me.

6. Nec dicatur, quod hæc omnia, quæ adducuntur per Angelum ad probandam originem, & Incolatum Jo: in loco de Gradilla non probant, neque concludunt Identitatem personæ; Isti namque actus verificantur de Jo: Rodriquez, qui est longè diversus à Jo: Rodriquez, de Villalobos, qui est Avus Angeli oppositoris? Nam pro responsione hujus objecti advertebatur, quod cum in Hispania retineri soleant plura cognomina, identitas dicitur concludenter probata per specificacionem unius cognominis, nisi in contrarium concludenter probetur personarum pluralitas, ut tradunt Jo: de And. *conf. 17. n. 10. Rota dec. 56. n. 5. p. 4. divers. & dec. 614. n. 14. part. 4. tom. 2. rec. & cor. Coccin. dec. 1591. num. 17.*

7. Et demùm DD. eò facilius inclinaverunt præ recessu à decis, quia Franciscus licet esset Patrimonialis, & originarius loci de Gradilla, non erat tamen Clericus, namque de tempore vacationis neque oppositionis, neque etiam factæ collationis, ideoque frustra se opponit ex causa vicinitatis, cum cæteroque esset incapax beneficium assequendi ad Textum in cap. si eo tempore de rescript. in 6. Garz. de Benef. p. 7. c. 1. n. 39. & c. 4. n. 85. cum seq. & Rot. cor. Zarat. dec. 111. n. 1. & seqq.

Nec obstat, quod in Diœcesi Burger. non impediatur Laicus ad beneficia concurrere, dummodò deinceps ad ordines promoveatur; Etenim ex Constitutione Synodali relata in informatione Angeli habetur, quod Patrimoniales admittuntur, licet non sint ordinati, dummodò tamen ad ordines ascendant intra terminos oppositionis; undè cum Franciscus neutro ex dd. Temporibus extiterit ordinatus, juvari non valet beneficio Constitutionis Synodalis, præsertim quia pro ejus parte non fuit petita dimissoria, neque prorogatio concursus ante oppositionem, ut ad rem observat Garz. d. c. 4. n. 87.

8. Data ex his incapacitate Francisci, etiam si pro parte Angeli non fuisset rigorosè probata illius vicinitas, erat facienda quæcumque favorabilis interpretatio, vel

in defectum Patrimonialium poterat admitti, quamvis extraneus, ut tradunt Lara de Cappell. l. 2. cap. 9. num. 54. & seq. Gonzal. ad reg. Cancell. gloss. 9. §. 1. n. 17. & Rota cor. Duran. dec. 79. §. fin. & malè Franciscus provocavit ab irrationabili iudicio Episcopi.

Et ita utraque &c.

R. P. D. C A P R A R A .

Romana, seu Senen. Dotium.

Veneris 22. Junii 1703.

A R G U M E N T U M .

Qui veniant sub nomine Civium, discutitur.

S U M M A R I U M .

1. Legatum relictum Senensibus, debetur tantum natis in Civitate, suburbiis, vicis, & districtu.
2. Testator vocando ad legatum Cives, præsumitur intellexisse de natis, in communi Patria.
3. Testator vocans ad legatum habitantes in Civitate, censetur exclusisse districtuales.
4. Civitatis nomine venit etiam Diocesis.
5. Nomen Senensis, & de Senis idem importat.
Nomen Senensis prolatum à Cive Senensi, non includit Provinciales, ibid.
Ex vocatione activa non inferitur ad passivam, ibi.
6. Nomine Senensis seu Januensis, non veniunt hi qui sunt de Natione.
7. Filius sequitur originem Patris.
8. Cives per modum fictum, & impropiè, qui dicantur.
9. Observantia, quæ adversatur voluntati Testatoris, non attenditur.
Observantia in concursu attenditur illa, quæ est proxima, & subsequuta fuit obitum Testatoris, ibi.
Observantia eliditur per unicum actum contrarium, ibi.
Legatarius, qui neglexit jus suum, non præjudicat futuris venientibus ex persona propria, ibi.

DECISIO XLIX.

Laurentius de Rubeis Civitatis Senarum, instituta universali Hærede Ven. Societate S. Catharinæ in Urbe existente, illam gravavit onere distribuendi quolibet anno nonnullas Dotes Puellis -- Di Padre, e Madre Senesi -- Præsentibus Puellis natis ex universo Statu Senarum æqualiter concurrere ad hæc subsidia dotalia cum Puellis natis in Civitate, emanavit de anno 1700. cor. A. C. sententia favorabilis Puellis Civitatis, revocatoria alterius R. P. D. Cusani, à qua devoluta Causa ad nostrum Tribunal, datoque Dubio, An, & de cujus bona jure constet, eoque non semel, sed iterum, ac tertia vice proposito, numquam tamen ob suffragiorum discrepantiam resoluta, in hac quarta repositione, omnibus DD. de Sac. Rotæ mandato suffragantibus, responsum fuit: *Constare de bono jure Puellarum Civitatis, & Districtus.*

1. Evidens resolutionis fundamentum fuit, quia dum Laurentius Testator ordinavit, Dotes fore distribuendas Puellis -- Di Padre, e di Madre Senesi sub nomine Senensis comprehenditur natus tantum in Civitate, Suburbis, Vicis, & Districtu, ad Text. in l. qui ex vico 30. ff. ad municip. l. qui in continentibus 147. ff. de verb. signif. & dixit Rot. dec. 188. n. 3. & decif. 327. n. 12. par. 17. & dec. 9. num. 1. & dec. 429. n. 21. par. 18. rec. & in terminis similis dispositionis Lara de Anniv. c. 21. n. 84. ubi de legato facto Puellis Toletan. Gratian. dec. March. 96. n. 1. & seqq. ubi de legato pro maritandis Puellis Fanensibus Ventrigl. prax. for. Eccles. 10. 2. annot. 28. n. 12. in fin. ubi de legato facto pro maritandis Puellis pauperibus Capuæ, Capon. discept. 115. tom. 2. Moron. resp. 4. n. 1. & 60. Rot. dec. 22. n. 2. & 21. cor. Zarat.

2. Maximè id ipsum convincentibus pluribus facti circumstantiis, & primò quidem valde urget, quod Testator erat Senensis, & uti Nobilis ejusdem Civitatis nuncupatur in testamento, unde magna est præsumptio, quod de Concivibus, & de natis in communi Patria intellexerint, ut in fortioribus, pluribus alle-

allegatis, arguit Rota *dec. 352. & dec. 378.* utrobique nu. 1. cor. *Peuting. & dec. 1. num. final. cor. Priol. & dec. 22. nu. 3. & 4. cor. Zarat. & dec. 201. n. 1. & coram Celfo, & in Ariminen. Legati 2. Martii 1693. §. Secundo elicitur coram Reverendiss. Turonen. confirmata 5. Maii 1694. §. Placuit coram Me, & in Cusentina Cappellaniæ 2. Februar. 1703. §. Si autem, & seqq. cor. R. P. D. meo Scotto.*

3. Secundò, quia Testator habilitando Puellas Nobiles Senenses ad istas dotes etiam non habitarent Romæ, sic ait, *Voglio, che ogni anno due Zitelle, le quali siano di Padre, e Madre Senese Nobili, etiam che habitassero in Siena, possino havere questo sussidio*, Summar. Puellarum Provinciæ num. 1. Hinc enim duo fortissima promanant argumenta Provinciales excludentia; unum nempe, quod si unquam Senensis dici posset natus in Provincia, nunquam tamen natus in Provincia valeret dici Nobilis Senensis; alterum verò, quod dum de Nobilibus tantum Senis existentibus loquutus fuit, eisque provisionem adhibuit, alias præter Civitatem, & districtum vocasse censendum non est, de quibus nulla adest mentio, nec provisio, ad *Text. in l. unica §. fin. autem ad deficientis C. de caduc. toll. Alex. in l. 3. in fine C. de liber. præter. Menoch. conf. 233. n. 8. Rota dec. 36. n. fin. par. 16. & dec. 620. n. 19. par. 19. tom. 2. rec.*

4. Hinc non urget, quod verbum, seu nomen *Senen.* latius pareat, quam verbum *de Senis*, sicque comprehendere debeat etiam Provinciales, juxta doctrinam *Pacis Jord. lib. 10. tit. 25. n. 16.* relati per *Murg. de benefic. fol. 475.* maxime quia agitur de testamento condito in Urbe, non Senis, cum in exteris Regionibus *Senen.* etiam appellari assuescant illi de lata Provincia, & rursus, quia relictum fuit Societati S. Catharinæ Senarum, quæ indefinitè constat tam ex verè Senensibus, quàm ex aliis Provincialibus.

5. Siquidem verbum *Senen.* ad summum capere posset *Diæcesanos*, in quibus terminis loquuntur *Pax Jordan. & Murg. ne utiquam autem Provinciales*, licet idem importet *Senensis*, & de Senis, ut inquit *Bart. in l. si possessor. §. ait Monacelli Form. Pars II.*

Senatus ff. de petit. hered. ubi quo idem est *Perusinus*, ac de *Perusio*, quem sequitur *Dec. conf. 550. n. 6. 7. & 8.* & pro synonymis habuit idem *Laurentius* in aliis partibus testamenti ex supra notatis; Quod autem testamentum fuerit conditum in Urbe, & in longinquis Regionibus *Senenses* appellentur illicitam, qui sunt de Provincia, nihil refert, tum quia id forsitan urgeret, si nomen *Senen.* fuisset prolatum ab extero, non autem à Cive *Senensi*, qualis erat *Laurentius*, in quo cadere non potest ista confusio, tum etiam quia ejus dispositio erat executioni demandanda per *Officiales Societatis bene calentes Locorum, & Civitatum distinctionem, & diversitatem*, cum in *Cathalogo Confratrum omnes describantur cum distinctione propriæ Patriæ, & Civitatis, & in distributione consimilis legati relictæ ab Hectore Quercia Senense, qui voluit dotari Virgines-Che siano di Padre, e Madre Senese, ò almeno d' un di loro, servent ordinem illas distribuendi natis in Civitate Senen. & in earum defectu aliis de Districtu, juxta dispositionem ejusdem Testatoris, & confert etiam Statutum signis Archiconfraternitatis Sanctissimæ Annunciatæ Urbis super dotibus ab alio Senense relictis per tre Zitelle Senesi disponens earum distributionem fieri favore Puellarum de Civitate: & in solo casu earum in existentia favore aliarum de Comitatu, & Dominio, ex quibus bene colligitur, quod etiam Romæ verbum *Senen.* five prolatum à Senensibus, five ab aliis, accipitur pro illis de Civitate, maxime in subiecta materia, ubi agitur de dispositione facta à Cive *Senense* favore Puellarum *Senensium*. Quod verò relictum factum fuerit Societati S. Catharinæ *Senarum* compositæ tam ex verè *Senensibus*, quam ex aliis Provincialibus, hoc non excludit certas qualitates, ac leges passim apponi solitas in hisce piis dispositionibus, & relictis, & ex vocatione activa non infertur ad passivam, ut in specie respondit Rota in *alleg. dec. 22. n. 27. & 28. coram Zarate.**

6. Non obstat, quod ex Statuto Societatis habeantur pro *Senensibus* omnes nati in Statu *Senarum*; quia Statutum

tantum dicit, quod sub nomine Nationis Senensis habeantur omnes nati in locis subditis dominio Senensi; valde autem diverfum est dicere Senensis, ac de Natione Senensi: Nam non omnis, qui est de Natione Senensi, est perneceffe Senensis, sicut non omnis, qui est de Natione, seu Statu Mediolani, vel Januensi, est necessario Mediolanensis, vel Januensis, cum possit esse Cremonensis, Comensis, Sarzanensis, vel de alia Civitate.

7. Eiusdem ponderis est animadversio quod Testator postremo loco invitaverit Puellas natas ex matre Senensi; que non possunt dici Senenses, cum filius sequatur originem patris, & non matris: Nam Testator verbum *Senen.* non direxit ad Puellas, sed ad parentes earumdem, & ideo stat bene simul, quod filia non sit Senensis, & nihilominus sit capax subsidii, tamquam nata ex matre Senensi.

8. Minus obstant decreta ab Officialibus Confraternitatis edita de annis 1645. 1646. & 1650. quibus mandarunt, quod ad assequendas has dotes haberentur pro Senensibus omnes de Provincia; Quoniam causa, qua moti fuerunt ad ita discernendum ibi--*Affinche venga maggiormente frequentato l'Oratorio, & in occasione del presente Anno Santo possa la nostra Compagnia maggiormente havere da Fratelli quell'ajuto, che potranno*, manifestum reddit. huiusmodi decreta fuisse facta ratione proprii interesse, & ad allciendos Provinciales, & ad frequentationem Sodalitatis, quos non esse veros Senenses ipsimet agnoverunt, dum in utroque priori decreto usi sunt verbis *s'intendino per Senesi*, & in ultimo decreto *si fa intendere, che si ammetteranno per Senesi*, que sonat in modum fictum, & improprie, ut ait Bart. in *l. is, qui pro emptore ff. de usu cap.* Tiraquell. *de jur. marit. gloss. 7. n. 174.* Menoch. *de presump. lib. 4. pres. 35. n. 9.* Lopez. *de legat. & fideicom. disert. 10. n. 3.* non attentis verbis in ultimo decreto *supereditis*, ibi--*Si come effettivamente sono tali*, cum sint affectate, & apparenter apposita, & ad obtegendam, & colorandam decretorum insubsistentiam, ut ex Text. in *l. filie mee, & ibi gloss. ff. de solut. matrim. & in §. Optime in verb. aliam*

causam, Auth. de nupt. & aliis allegatis dixit Rota dec. 406. n. 29. il 1. par. 9. rec.

9. Denique non officit observantia; quoniam à principio, hoc est ab obitu Testatoris sequuto de anno 1639. usque ad 1645. ista assistit Puellis de Civitate, & licet ex post irrepleverit contraria observantia, hæc nullatenus venit attendenda; tum quia originem duxit à prænotatis decretis profus insubsistentibus, & adversantibus voluntati Testatoris, & in concursu semper attendi debet observantia, quæ est proxima, & subsequuta fuit obitum Testatoris Rota *coram Otthob. dec. 26. nu. 14. & seqq. & in rec. dec. 352. nu. 13. par. 19. & in consimili electione Rota dec. 201. n. 4. & seqq. coram Celso*: Tum etiam quia sublata remanet ex actu gesto de anno 1635. in quo ad formam testamentariae dispositionis exclusæ fuerunt Puellæ de Provincia in concursu Senensium, ut in *presenti Summar. Civitatis n. 5.* qui actus licet unicus sufficit ad elidendam quamcunque prætentam observantiam, Rota *dec. 188. & dec. 327. n. 27. & dec. 372. n. 72. par. 17. & dec. 815. n. 2. par. 18. & dec. 223. n. 13. par. 19. rec.* tum etiam quia puellæ Senenses, quæ in antea actis annis jus suum neglexerunt, non potuerunt præjudicare modernis, & futuris venientibus ex persona propria tamquam à Testatore vocatæ, ut proximis terminis firmavit Rota *dec. 677. n. 6. coram Cervo, & in Cusentina Cappellania 12. Februarii currentis anni §. finali coram R. P. D. meo Scotto.*

Et ita Partibus informantibus fuit resolutum.

EADEM CORAM EODEM.

Lunæ 7. Januarii 1704.

SUMMARIUM.

- 1 Sub nomine Districtus venunt Civitas, & suburbia, non autem alia loca, quæ Judicibus particularibus reguntur.

DE.

DECISIO L.

IN hac causa sub die 22. Junii Superioris anni firmatum fuit constare de bono jure Puellarum Civitatis, & districtus. Cum autem in sequelam decisionis à me desuper extensæ peteretur in hodierna Rota memorialium expeditio Causæ, Domini annuentes petitioni, mihi dederunt in mandatis, ut per hanc brevem Decisionem declararem, quod sub nomine districtus intellexerunt non venire, nisi Civitatem, & suburbia, non autem alias Civitates, quæ suis Judicibus particularibus reguntur.

Et ita partibus auditis, &c.

R. P. D. P R I O L O .

Barchinonen. Statuti .

Lunæ 10. Martii 1703.

A R G U M E N T U M .

Statutum conditum à Capitulo auctoritate Episcopi obligat ad observantiam, & ad pœnam, præsertim si tendat in augmentum Divini Cultus.

S U M M A R I U M .

- 1 *Capitulum cum auctoritate Episcopi condit Statuta in his, quæ respiciunt statum, & administrationem Ecclesiæ.*
- 2 *Capitulum condendo Statutum cum auctoritate Episcopi potest adicere pœnam etiam, quoad distributiones quotidianas, & num. 3.*
- 4 *Statutum legitima auctoritate conditum, potest unum gravare, & alium eximere.*
- 5 *Statutum, quod redolet pietatem longo tempore observatum, non potest gravari ab eo recedere, attenda maxime modicitate pœnæ, & num. 6.*

DECISIO LI.

STatuit Episcopus una cum Capitulo, ut Beneficiati Ecclesiæ Cathedralis af-

fociarent in sufficienti numero infimul cum uno Hebdomadario funera Pauperum Peregrinorum, aut Viatorum, & Mercenariorum, aliarumque Personarum, quarum cadavera de jure debuissent in eadem Ecclesia tumulari. Cumque ad formam hujus Statuti subsecuta fuisset illius observantia, quia tamen post diuturnum lapsus temporis nonnulli Beneficiati eam intervertere voluerunt, exarsit proinde controversia inter Beneficiatos, & Capitulum super executione Statuti, istaque in Rota introducta, occasionem dedit disputationi Dubii. *An Statutum sustineretur, & Causa proposita sub die 3. Martii 1636. coram bo. me Verospio emanavit affirmativa resolutio, & in ejus sequelam promulgata quoque fuit sententia Rotalis.*

Quamvis Beneficiati appellaverint ab hac sententia, quia tamen appellationem deferendo Causam profecuti non sunt, Capitulum obtinuit à me subscribi Dubium. *An constaret de re judicata, seu potius de Causis restitutiones in integrum, & ipso tantum informante responsum fuit constare de re Judicata.*

Ratio resolutionis desumpta fuit ex fundamentis, quæ ab utraque parte deducta fuerunt in precedenti Decisione coram bon. mem. Verospio impressa in recent. la 107. part. 7. Statutum quippè apparuit dignum confirmatione: quia probari visa est illius Justitia considerata tam auctoritate, & potestate Statuentium, quam etiam sine ipsismet Statuti; juxta ea quæ ponderant Canonistæ in cap. erit autem 4. distincti. cum aliis relat. in dicta dec. 107. n. 1. part. 7.

1. Quatenus enim pertinet ad potestatem Statuentium DD. hodiè etiam considerabant, quod Statutum apparet conditum ab Episcopo unà cum Capitulo. Cumque in his, quæ respiciunt Statutum, & Universalem administrationem Ecclesiæ plenam habeant libertatem, dubitari non potest, quin ab illis potuerit ritè, & rectè condit quando juxta ejus dispositionem magis adauget Dei Cultum, & majorem conciliat Populi ædificationem, ut ex Felin. in cap. cum omnes num. 9. de constitut. & Abb. in cap. cum accessissent num. 4. eodem tit. tenuit Rota coram Seraphin. decis. 538. num. 1.

K k 4 & de

& dec. 1447. n. 2. & in recentior. dec. 255. n. 1. par. 2. & comprobatur dicta decisio 107. n. 3. cum aliis sequentibus par. 7.

2. Nec talis potestas celsa re visa est ex eo quod in eodem Statuto inflicta fuerit pœna contra eos, qui illius dispositioni parere recusaverint, cum attentata Censura juris, & consuetudine vigente in Ecclesia comprobata etiam ex quibusdam sententiis Rotalibus prolatis à Reomano Deza, & oradino, ac in iudicatum transactis, Capitulum facere non possit similia Statuta pœnalia; procedendo enim cum responsione data in dicta dec. 106. num. 6. cum seqq. par. 7. rec. dicebatur, quod obiectum urgere potuisset, si Statutum factum fuisset à solo Capitulo, sed quando in illius confectione intervenit Episcopus, simul cum Capitulo, quia tunc Statutum accipit robur à Jurisdictione Episcopi ab illius auctoritate, quæ habet substantialiter annexam vim coactivam profluere quod dicitur pœna eadem Statuto inflicta, ut explicando Innoc. tradunt Bald. in cap. Cum omnes n. 47. de constitut. ibique Joan. Andr. n. 11. & Andr. n. 19. & Hostien. in cap. cum accessisset n. 9. eodem tit. & firmatur dicta decisio 107. n. 7. cum seqq. par. 7. rec.

3. Citrà quod dici possit Statutum fuisse exorbitans, & ex eo quod disponendo distributionibus Beneficiariorum, quæ illis debentur ex lege, foundationis pro celebrandis Divinis Officiis, videtur quodammodo de re aliena disposuisse, nam prætermissa antiqua Constitutione condita usque de Anno 1229. auctoritate Legati Apostolici, & subindè confirmata de Anno 1230. à Gregorio Nono, in qua concedebatur Capitulo facultas, ut posset Beneficiatos compellere ad servitium Ecclesiæ per subtractionem portionis quotidianæ, juxtà modum ab Episcopo præscribendum, dicebatur tamen quod cum hæc potestas tota resideat in Episcopo, ponit iste, juxtà nativam ejus auctoritatem, Beneficiatos aliosque Clericos Ecclesiæ pœna privationis multare, etiam quoad distributiones quotidianas, quando talis pœna privationis tendit prout hic in augmentum Cultus Divini, & non cedit commodo Statuentium, ut notatur

in cap. unico §. Statuimus de Cler. non resdend. in 6. & firmatur Bott. de Synod. par. 3. artic. 1. conclus. 13. n. 146. Monet. de distribut. part. 1. quæst. 10. num. 15. & comprobatur dicta decisio 107. nu. 11. & 12. par. 7. rec.

4. Quatenus verò pertinet ad finem Statuti hodie etiam considerata fuit illius Justitia, cum enim actus qui ibidem præcipitur contineat eximium opus misericordiæ non possunt Beneficiati ab illius implemento se retrahere, nec denegando associationem Cadaverum demandatam à Superiore habent auctoritatem, videantur de directo opponere se voluisse non minus præcepto Superioris, quam ipsius Ecclesiæ, hoc opus misericordiæ enixè commendantis, & quamvis Statutum comprehendat solos Beneficiatos nulla facta mentione de Canonicis aliisque Clericis Ecclesiæ non exindè sequitur, quod illius dispositio reddatur minus legitima, nam ad hunc effectum satis esse solet quæcumque rationabilis causa, ex qua statuentes moti fuerint ad faciendam Constitutionem, ut illa servari debeat etiam si tendat in aliorum præjudicium, & in consequentiam cedat etiam in aliorum commodum, ut ex Jas. in l. omnes Populi n. 13. ff. de Just. & Jur. & Rota coram Seraphin. dec. 707. n. 8. firmatur dicta dec. 107. n. 15. & seqq. par. 7. rec.

5. Et tanto magis præmissa urgere visa sunt, quia ipsimet Beneficiati agnoverunt Justitiam hujus Statuti, nam post securam illius publicationem ipsi non solum non appellarunt à tali Constitutione, sed ex testibus tunc datis apparet cum eadem Constitutione se uniformasse per spatium 30. & ultra annorum, & propterea cum tam pium opus per adeò longum tempus ita laudabiliter exercuerint, stante hac pacifica observantia, non possunt amplius à tali statuto recedere, ut ex Text. in c. Apostolicam de Simon. cum aliis pluribus observat d. dec. 107. n. 25. cum seqq. part. 7. rec.

6. Et Domini eo libentius in hanc sententiam iverunt, quia Beneficiati compellebantur ad exercitium hujus pii operis sub pœna moderatæ subtractionis Distributionum, quæ ex dispositio-

ne

ne ejusdem Statuti converti debebant in mercedem aliorum Clericorum, quos Capitulum conducere cogebatur loco Beneficiatorum, qui iis funeribus interesse recusabant. Cumque stante modicitate pœnæ summopere eluceret moderatio, & lenitas ipsius Statuti & modò non agatur, de quantitate multæ, quæ erit examinanda in suis casibus particularibus, prout dictum fuit in Barchinonen. *Jurisdictionis* 10. Decemb. 1692. coram bon. me. Vrsino, & in Barchinonen. pœnæ 13. Julii 1695. coram R. P. D. meo Muto, ut videre est in dd. Decisionibus, & sententiis per eos prolatis, ac innuit etiam ipsum Statutum, in quo demandatur moderata distributionum subtractio pro modo culpæ, & contumaciæ, cum hoc temperamento examinando, juxtà contingentis facti circumstantias censuerunt Domini constare de re judicata.

Et ita unica &c.

ADDITIO.

I Dxi in annot. ad Form. 13. tit. 12. num. 1. emancipationem filiorum familias, fieri posse coram quocumque Judice Ordinario. Nunc addo, quod hæc propositio vera est, & ampliatur etiam in Clerico, qui coram Judice Laico poterit à Patre validè emancipari: nam cum iste actus sit Patris, & non Filii, ideò Judex Laicus competens reputatur, ut pluribus aliis rationibus adductis probat Bellamer. dec. 734. per tot. quem sequitur Ricc. collect. 2493. vers. 3.

2. Item in annot. ad Form. 2. tit. 13. n. 44. quod legata missarum (quia respiciunt favorem animæ) non dicantur temporanea, licet fuerint relicta, & hæres gravatus sit, per verba, seu dictiones, *meus, ipse, infrascriptus, &c.* sed censeantur perpetua, quoties contraria voluntas Testatoris expressa, vel aliæ efficaciores conjecturæ ejusdem voluntatis non obstant. Hinc addo, quod post hæc scripta, & impressa, præter Decreta ibi allegata ita iterum censuit Sac. Congreg. Concilii in *Æsina Legatorum* 21. Augusti 1706.

Monacelli Form. Pars II.

3. Item in annot. ad Form. 1. tit. 14. n. 10. quod coloni exemptorum pro portione Colonica tenentur solvere Decimus: hic pro declaratione addo, quod si privilegium non tantum exemptorum personas, sed & prædia, seu terras eximeret ab onere Decimarum, tunc etiam Coloni dicto privilegio gaudebunt, quia privilegium esset reale, seu rei concessum Graff. *decis. aur. part. 2. lib. 2. c. 27. num. 61. & 62.*

4. Item *ibid. n. 14.* quod portio canonica, seu quarta funeralis, quæ debetur Ecclesiæ Parochiali, solvi debeat etiam à Regularibus, qui non sunt specialiter privilegiati, juxtà consuetudinem loci. Nunc addo quod funeralia ex quibus Parocho ista quarta debetur, non sunt tantum ea, quæ cum funere deferuntur; sed etiam alia, quæ intuitu, & ratione Sepulturæ, seu quæ gratia sepulturæ recepta sunt ab Ecclesia in qua defunctus extra Parochiam fuit sepultus: Undè intorticia, & faculæ, quæ exponuntur, & accenduntur in Ecclesia, seu super Altare ante, vel post Officium funeris, præsentem corpore, & antequam illud sepulturæ tradatur, dicuntur pars funeralium, & de illis debetur Parocho quarta, dummodò contraria loci consuetudo non obstat: ut communiter tradunt Ricc. *prax. rer. for. Eccles. resol. 581. n. 5. & 6. tom. 1. Nicol. lucubr. civil. lib. 4. tit. 15. num. 26. ampliat. 4.* ubi plura Decreta tum Sac. Congr. Episcop. & Regular. tum Concilii allegat Passerin. *de stat. hom. to. 2. q. 187. art. 4. n. 491. Rota cor. Cerro decis. 931. n. 2.* Nam (quidquid sit sepulto corpore) donec defunctus sepeliatur, funus dicitur durare, ideoque ceræ prædictæ ad illius exequias spectare noscuntur.

5. Item in annot. ad Formul. 4. tit. 15. num. 16. quod Clericus filius familias possit testari etiam si requisita Concil. *sess. 23. de reform. cap. 6.* non habeat, & quod in hoc sit standum Decretis Sacrarum Congregat. Immunitatis, & concilii ibi allegatis, non autem contrariæ opinioni Rotæ, quæ in *decis. 304. & 392. part. 17. rec.* tenuit, quod Clericus in minoribus hoc privilegio non gaudeat, nisi habeat requisita Concilii, quam amplectitur Card. de Luc. *de regular. disc. 62. num. 9.* Nunc autem addo, quod Rota redeundo ad primò

K k 5 de

decisa recessit, (& rectè) ab ista opinione in dec. 297. n. 4. par. 18. tom. 1. recent. ubi firmat, quod in hoc articulo sit sequenda sententia Sac. Congregat. Concilii, quam refert, & sequitur Pignatell. consultat. 7. num. 82. & seqq. tom. 3. & ipse sequor.

6. Item *ibidem* num. 18. quod Clericus reassumens habitum in fraudem iudicii contra eum cepti coram Iudice laico non impedit, quin idem Iudex non possit quoad bona contra ipsum agere. Nunc addo, quod nuper idem iterum declaravit Sac. Congr. Immunitatis, in Eugubina, ad quintum cujus causæ resolutiones, cum per modum legis generalis emanaverint, & plures alii casus dictæ conclusioni proximi decidantur, hic dantur subnexæ.

EUGUBINA. Sac. Congreg. super Immunitate Ecclesiastica, & controversiis jurisdictionalibus, ad consulendum controversiis, quæ sæpè sæpius oriuntur in admissione Clericorum, & etiam Laicorum privilegiatorum ad Consilia Communitatum, nec non ad exercitium munerum publicorum decrevit.

7. Primò, Quod privilegiati gaudentes privilegio fori Ecclesiastici, & petentes admitti inter Consiliarios, admittantur, ita tamen, ut quoad pertinentia ad Conciliarium tantum non gaudeant privilegio fori Ecclesiastici.

8. Secundò, Quod privilegiati prædicti jam admissi inter Consiliarios reventes intervenire Consiliis, quatenus non fuerint legitime impediti, subiiciantur eisdem mulctis pecuniariis, quibus subjacent alii Laici non privilegiati, & easdem mulctas exequi possit Iudex Laicus, dummodo ipsi privilegiati actu non renuncient absque spe reintegrations in perpetuum loco, quem habent in Consilio, ita ut amplius non possint admitti.

9. Tertio, Quod idem privilegiati habentes locum in Consilio possint etiam reventes cogi a Superiore Laico suscipere munera Camerarii, Depositarii, Grascarii, Abundantarii, & similia Officia Communitativa eadem forma, & pœna, quibus

cogi possunt laici non privilegiati, dummodo ipsi privilegiati actu non renuncient in perpetuum absque spe reintegrations loco, quem habent in Consilio, ita tamen, ut amplius non possint admitti.

10. Quarto, quod idem privilegiati suscipientes præfata munera, non gaudeant Privilegio fori, quoad pertinentia tantum ad præfata munera ab ipsis suscepta, & contra eosdem procedi possit in omnibus casibus, etiam expleto Officio.

11. Quintò, Quod Clerici Conjugati, qui sunt de numero Consiliariorum, non incidentes notoriè in habitum, & Tonsuram, quatenus remuant intercedente Consilio, vel suscipere munera Camerarii, Depositarii, Grascarii, abundantarii, & similia Officia Communitativa, possint multari per Superiorem Laicum eisdem mulctis pecuniariis, quibus sunt subiecti alii Laici; Et in casu quo idem Clerici Conjugati postquam venierint, reassumpserint habitum, talis reassumptio nihil eisdem suffragetur pro evitanda præfata mulcta.

12. Sextò, Quoad alios Clericos, tam Celibes, quam Conjugatos, habentes requisita c. unic. de Cleric. conjug. in 6. etiam admissos inter Consiliarios, si legitime non impediti, reventerint interesse Consiliis, Episcopi, alique Superiores Ecclesiastici, procedant ad omnem requisitionem etiam extrajudicalem Superioris Laici, vel Magistratus contra eosdem ad mulctas pecuniarias ab ipsis arbitrandas, dummodo non sint minores illis, quibus subiecti sunt Consiliarii Seculares, & pœna applicentur locis Pœn.

13. Episcopi procedant similiter contra eosdem Clericos casu quo deliquerint in materiis pertinentibus ad Consilium.

Romæ hac die 27. Julii 1706.

G. Card. Carpineus.

P. Marefusus Secretarius.

I N D E X

Materiarum, & Conclufionum, Quæ in De- cifionibus continentur.

A

Arbitrium.

Arbitrium regulatur à jure dec. 7. n. 1.

B

Beneficium, Beneficii valor, Beneficii collatio, Beneficii institutio, Beneficii fundatio, Beneficii jura.

Beneficium liberum, non potest ob Ordinario redigi in servitutem dec. 5. n. 17. Beneficii valor probatur per expressionem factam in præcedentibus Provisionibus, vel per confessionem partis. dec. 7. n. 4. Beneficia jurispatronatus non cadunt sub reservationibus Apostolicis. dec. 7. n. 13. & dec. 35. n. 20.

Beneficia sæcularia sæcularibus, regularia Regularibus conferenda sunt dec. 12. n. 1. Beneficia manualia non conferuntur in titulum, ibid. n. 2.

Beneficium sæculare per unionem factam Monasterio regularium, acquirit naturam Regularis, ibi. n. 3.

Beneficii vacatio non datur in manualibus ibi. n. 10.

In collatione Beneficiorum sola idoneitas est spectanda, non autem origo, ibi. n. 19.

Jus instituendi in beneficiis jurispatronatus spectat ad solum Episcopum dec. 22. n. 2.

Jus instituendi in fundatione Beneficii post Concil. Trid. reservari non potest inferiori Episcopi, nisi habeat jurisdictionem ordinariam, ibi. n. 4. & 8.

Beneficii fundator in limine foundationis potest apponere conditiones sibi bene visas, etiam juri communi contrarias, ibi. n. 3.

Fundationis Beneficii leges post actum erectionis perfectum amplius mutari, seu alterari non possunt, ibi. n. 9.

Episcopus si est fundator beneficii non potest sibi, & suis juspatronatus reservare, & auctorizzare, ibi.

Beneficia litigiosa, & jurispatronatus non conferuntur à Cardinali Indultario dec. 7. n. 12.

In Beneficio erecto cum conditione, quod Sedes Apostolica non se ingerat, cessat regula reservationis, dec. 35. n. 28.

In beneficio jurispatronatus mixto Papa conferre potest, quando vacatio contingit in turno Patroni Ecclesiastici, ibi. n. 19. Ultimus status in re Beneficiali attenditur ibi. n. 22.

Papa conferens Beneficium jure devoluto præsupponit jus presentandi ad alium spectare. dec. 35. n. 23.

Beneficii possessionem capiens propria auctoritate, cadit à jure suo dec. 10. n. 9.

Beneficium jurispatronatus annecti non potest Castro sine Episcopi licentia, ibi. n. 5.

Beneficii collatio ab ordinario facta sine præjudicio jurium partium nullum jus tribuit, sed præservat quatenus adsint dec. 9. n. 4.

Beneficium, quod est de mensa Monasterii, potest esse manuale, ibi. n. 6.

Jus, quod competit Rectori Beneficii, non potest in alium transferri in præjudicium successoris, sine Papæ beneplacito. dec. 44. n. 5.

Beneficia quæ debent conferri Clericis Patrimonialibus an, & quando conferri possunt exteris habentibus in loco domicilium. dec. 42. per tot.

Beneficii est incapax laicus, ibi. n. 6.

Beneficium conferri potest Clerico extero, in defectu Clericorum Patrimonialium, ibi. n. 8.

C

Canonici, capitulum.

Canonici absentes à capitulo, uti singuli non habent jus eligendi. dec. 39. num. 2.

Canonici absentes non valent transmittere votum per schedulam, etiam admittente capitulo, ibi.

Canonici, qui possunt votare viva voce, non possunt votum dare per scripturam, ibi.

Canonici absentes legitime impediti, possunt constituere Procuratorem ad præstandum suffragium, non autem illud in scriptis transmittere, ibi. n. 3.

Ca-

Index Materiarum.

- Canonici, & Beneficiati, tenentur ostendere Bullas suae provisionis dec. 46. n. 14.
- Consensus aliquorum de capitulo non officit cæteris, qui non interfuerunt, quando agitur de actu voluntario. dec. 37. n. 11.
- Dignitates in illis Ecclesiis in quibus vocem non habent in capitulo, non connumerantur inter capitulares, ibi. n. 13.
- Capitulum cum auctoritate Episc. condit statutum in his quæ respiciunt statum, & administrationem Ecclesiæ. dec. 51. n. 1.
- Et potest in eo adicere pœnam subtrahendo distributiones, ibi. n. 2. & 3.
- Cardinalis.*
- Cardinales ratione officii sunt perpetuò ad dicti Romanæ Curia, & si absunt delicta Pontificis, dicuntur in Urbe domicilium habere, dec. 34. n. 15.
- Censura.*
- Nemo præsumitur spernere censuras & illis sciētē se illaqueare velle dec. 12. n. 16.
- Civis, Civitas.*
- Civis nomine veniunt nati in Civitate, Suburbis, vicis, & districtu, dec. 49. n. 1.
- Civitatis nomine venit etiam Diœcesis, ibi. num. 4.
- Cives per modum fictum, qui dicantur, ibi. num. 8.
- Nomen Senensis, seu Januensis, an, & quando includat illos, qui sunt de natione, ibi. n. 5. & 6.
- Clausula.*
- Clausula *ut prius*, operatur, ut nulla inducitur dicatur novatio, nec facta mutatio, dec. 5. n. 11.
- Clausula *sine præjudicio jurium partium*, nullum jus tribuit; sed præservat quatenus adfit dec. 9. n. 4.
- Clausula *dummodò*, reddit gratiam conditionalem dec. 22. n. 10.
- Clausula *sublata*, & decretum irritans evanescent cum evanuit Privilegium dec. 24. n. 8.
- Clausula *dummodò remaneant centum ducati* pro rectore intelligitur de scutis monetæ currentis dec. 30. n. 1.
- Clericus, Clericatus.*
- Clericatus probatur testimonialibus ordinantis, dec. 7. n. 2.
- Clericus filius familia potest emancipari coram Judice Laico addit. post. dec. n. 1. pag. 527.
- Clericus filius fam. potest testari etiam si non habeat requisita Concilii Trident. ibi. n. 5. pag. 527.
- Clericus reassumens habitum in fraudem
- judicii cœpti coram Judice laico, potest ab eodem Judice quoad bona constringi, & pœna pecuniaria mulctari, ibi. n. 6. & 11.
- Clerici, qui sunt admissi inter consiliarios Civitatis, si renuant interesse consiliis, debent ab Episcopo mulctari ad omnem requisitionem superioris laici, ibi. n. 12.
- Clerici delinquentes in materiis pertinentibus ad consilium debent ab Episcopo puniri, ibi. n. 13.
- Clerici conjugati non incedent notoriè in habitu Clericali renuentes interesse Concilii & suscipere munera Communitatis, mulctari possunt à Judice laico, ibi. n. 11.
- Collegium.*
- Collegium constitui potest absque Præfeco dec. 5. n. 7.
- Collegii requisita quæ sint. ibi.
- Collegii jus, seu Universitatis remanet in his, qui super sunt, vel præsentis sunt. dec. 18. n. 2.
- Collegium seu Universitas, debet explorare suos actus collegiativè, quamvis non agatur de vera electione. dec. 39. n. 5.
- Concordia.*
- Concordia confirmata à Papa ex certa scientia ligat successores. dec. 34. n. 7. & dec. 36. n. 2.
- Concordia fieri potest super quota, & modo solvendi decimas. d. dec. 36. n. 1.
- Concurfus.*
- Concurfus non requiritur in Parochialibus unitis Monasteriis. dec. 9. n. 9.
- Concurfus Parochialium coram examinadoribus non Synodalibus, est nullus. dec. 29. num. 1.
- Approbatus in concursu ab examinadoribus nulliter in Synodo electis quando dicatur validè provilus à Dataria ibi. n. 4. & 5.
- Concurfus exigitur in Parochialibus juris patronatus Ecclesiastici dec. 47. n. 1.
- Confessio.*
- Confessio partis præsertim emissa in iudicio est omnium probationum præstantior. dec. 10. n. 4. & dec. 12. n. 9. & dec. 37. n. 6.
- Probat naturam emphyteusis. dec. 26. n. 5.
- Confessio emissa ab eo, qui habet interesse nihil probat. dec. 43. n. 17.
- Confraternitas.*
- Confraternitas attentata antiquitate, & visitatione Episcopi, præsumitur erecta auctoritate Ordinarii. dec. 35. n. 1.
- Confraternitas præsumitur Ecclesiastica, quando habet Ecclesiam. ibi. n. 2.

Decisionum.

Et quando omnes Sacerdotes ibi indifferenter celebrant . ibi . n . 3 .
 Et habet Campanile cum Campana . ib . & n . 4 .
 Et quando Episcopus deputat , & removet Officiales . ibi . n . 4 .
 Vel illam visitavit absque contradictione . ibid .
 Confraternitas laicalis potest absque solemnitate alienare res suas . ibi . n . 5 .
 Confraternitas si in alienatione bonorum adhibuit beneplacitum Episcopi , vel Sedis Apost . dicitur Ecclesiastica . ibi . n . 6 .
 Vel quando lites activè , & passivè , fuerunt introductæ , & decisæ à Tribunali Ecclesiastico , ibi . n . 8 .
 Item quando solvit decimas Papales .
 Confraternitas , quod sit laicalis probat enunciatiua Episcopi emissâ in institutione præsentati ab eadem . ibi . n . 11 .
 Item enunciatiua Papæ in Bulla provisionis . ibi . n . 12 .
 Confraternitas in dubio potius præsumitur laicalis , quam Ecclesiastica . ibi . n . 13 .
 Solvens collectas communitalis præsumitur laicalis . ibi . n . 15 .
 Confraternitas erecta auctoritate Ordinarii , subest illius jurisdictioni . dec . 42 . n . 1 .
 Confraternitas si dissolvatur illius bona , & suppellectilia , an dicantur vacantia , vel potius confratres , vel Ordinarius valeant de illis disponere . dec . 24 . per tot .
Congrua
 Congrua scutorum centum à Concilio Trid . reservata Rectoribus Parochialium , intelligitur de moneta illius loci , ubi est Parochia , dec . 30 . n . 1 . & 6 .
 Parochus , qui consensit Pensioni censetur contentus de congrua , ibi . n . 3 .
Conjectura
 Conjecturæ quæ ab aliis suffocantur nullius momenti sunt dec . 35 . n . 17 .
Constitutio
 Constitutio , quæ nunquam habuit effectum , nullam vim legis acquirit dec . 12 . n . 14 . 15 . & 18 .
 Constitutiones Regularium à Papa confirmatæ , derogant prioribus . i . n . 17 .
 Constitutiones laudabiles Ecclesiæ servandæ sunt dec . 37 . n . 1 .
 Constitutio posterior , non derogat priori nisi cum prima sit incompatibilis dec . 40 . n . 7 . vel nisi expense dicatur . ibi . n . 26 .
 Constitutio Synodalis facit jus quoad omnes Diæcesanos , & tollit contrariam consuetudinem . dsc . 43 . n . 9 . & d . 49 . n . 1 .
 Constitutiones Synodales juratæ in rece-

ptione capitularium , non possunt reïci prætextu in observantiæ , ibi . n . 11 .
 Confirmatæ à Papa non admittunt observantiam contrariam . d . dec . 46 . n . 9 .
Consuetudo
 Consuetudo etiam interpretativa , quando est contra juris dispositionem debet esse legitime præscripta . dec . 23 . n . 3 .
 Renunciatio facta consuetudini , & præscriptioni longissimi temporis , non comprehendit immemorabilem . dec . 34 . n . 10 .
 Consuetudo immemorabilis habet vim legis , & statuti . ibi . n . 16 .
 Consuetudo non extenditur de loco ad locum , nec de causa ad causam dec . 37 . n . 4 . & dec . 39 . n . 7 .
 Consuetudo ubi adest , superfluum est statutum concedere . i . n . 6 .
 Consuetudo admittendi vota absentium in scriptis non est legitima . d . dec . 39 . n . 6 .
 Non inducitur ex unico actu , sed ex pluribus & diuturnitate temporis . ibi . n . 8 .
 Consuetudo in qualibet materia , probari debet in suo casu præciso . dec . 43 . n . 8 .
 Consuetudo exemptionis , non probatur probationibus æquivocis ibi . n . 14 .
 Consuetudo imemorabilis exigit probationes concludentes dec . 47 . n . 2 .
 Consuetudo immemorabilis non tollitur per Concil . Trid . dec . 47 . n . 3 .
 Consuetudo subministrandi paramenta est servanda . dec . 37 . n . 12 .
 Consuetudini immemorabili non censetur à Papa derogatum . dec . 12 . n . 13 .
Curata , curatus
 Curatus , sive Parochus in administratione Sacramentorum , perceptione oblationum , & funeralium habet juris assistentiam . dec . 5 . n . 1 .
 Curati plures in solidum possunt esse in eadem Ecclesia . ibi . n . 2 .
 Curati plures ejusdem Ecclesiæ quomodo , & quando dicantur veri Parochi , & constituent Collegium . ibi à n . 3 . ad 9 .
 Curatus perpetuus habet exercitium curæ privativè etiam quoad illum , qui habet curam habitualement . ibi . n . 10 .
 Curatus , sive Vicarius perpetuus , habet curæ exercitium auctoritate juris . ibi .
 Curatos amovibiles deputant Monachi S . Benedicti in Ecclesiis Parochialibus unitis eorum Monasteriis dec . 12 . n . 5 .

D

Decima .

Decimæ non præscribuntur , nisi concurrat immemorabilis , vel saltem qua-

quadragenaria cum titulo . dec. 36. n. 5.
Sed si agitur de reducenda quota, vel specie, suffragatur quadragenaria . ibi.
Coloni exemptorum non tenentur solvere Decimas, quando privilegium est reale, addit. post dec. n. 3. 527.

Declaratio.

Declaratio voluntatis Testatoris facta confessorio, cui fuerat communicata, probat, si fiat cum juramento . dec. 6. num. 1.
Declaratio Mulieris erronea ex falso supposito emanata, nec ipsi, nec aliis causam ab ea habentibus præjudicat . dec. 26. n. 10.

Decreta Sac. Congregationum.

Decreta Sac. Congregat. sunt reverenter amplectenda . dec. 27. n. 3.
Decreta Sac. Congr. loquentia indefinitè de Regularibus, compræhendunt Regulares etiam Germaniæ . dec. 28. n. 1.
Decreta Sac. Congreg. Concilii generaliter loquentia compræhendunt omnes casus, qui sub eadem ratione continentur, quia habent vim legis Concilii . dec. 30. n. 5.

Dictio.

Dictio *imò* est correctiva præcedentium dec. 6. n. 3.
Dictio *proinde* designat causam ex qua Papamotus fuit ad concedendum . dec. 24. n. 11.
Dictio *propterea* idem significat . ibi. n. 12.
Dictio *aut alias* est repetitiva similium . dec. 34. n. 10.

Dismembratio.

Dismembratio Parochiæ fieri non potest sine justa causa . dec. 8. n. 1.
Dismembratio conceditur ob distantiam, si imminet periculum Animarum . ibi. n. 2.
Dismembratio non solet concedi, quando aliunde potest provideri Parochianis, ibi. num. 3.
Dismembratio non conceditur, quando per Cappellanum in alia Ecclesia Sacramenta Parochianis ministrari possunt, ibi.
Dismembratio tanquam odiosa est concludenter probanda dec. 40. n. 26. & 27.

Domicilium.

Domicilium ex quibus quis dicatur habere dec. 48. n. 2. 3. 4. & 5.

Dominium.

Dominium rei Emphyteuticæ, ad effectum recognitionis in Dominum probatur præsumptionibus . dec. 21. n. 1.

E

Ecclesia.

Ecclesiæ duæ Cathedrales æquè principaliter unitæ respectu Episcopi repu-

tantur una Diocesis dec. 2. n. 3. & dec. 4. num. 1.

Una Ecclesia potest pluribus independentibus subesse diversis respectibus dec. 5. n. 18.
Ecclesia Parochialis potest erigi in Collegiatam, & cura remanere penes eum, qui prius illam antea habebat . n. 14.

Ecclesiæ non præjudicat negligentia Rectoris dec. 21. n. 8.

Ecclesia Collegiata erecta in Cathedralem efficitur novum corpus cum novo capite, dec. 25. n. 1.

Ecclesia Cathedralis cum Episcopo facit unum corpus, quemadmodum Vir, & Uxor, ibi. num. 2. & 3.

Ecclesia inferior Collegiata, aut Conventualis, & si erigatur in Cathedralem, ipso facto fit exempta à jurisdictione Prælati Episcopi inferioris, ibi. n. 4. & 5.

Onus reparandi Ecclesiam involvit expensas pro paramentis, & luminariis . dec. 37. num. 1.

In Ecclesiæ reparatione servanda est consuetudo, ibi. n. 3.

Contributio pro reparatione Ecclesiæ Cathedralis quomodo sit facienda, ibi. n. 8. & 9.

Ecclesiæ exempta si de una ad aliam Diocesim auctoritate Papæ transferatur, retinet exemptionem . dec. 40. n. 8.

Ecclesiæ exemptio efficit, ut non dicatur de Diocesi, non autem, quod non sit in Diocesi, ibi. n. 13.

Ecclesiæ omnes præsumuntur Sæculares, & non Regulares, ibi. n. 34.

Ecclesiæ exemptæ in quibus deserviunt Presbyteri Sæculares possunt visitari ab Episcopo, quoad omnia jure delegato, ibi. n. 36.

Emphyteusis.

Bona Emphyteutica redacta ad instar allodialium, comprehensa intelliguntur sub Universali hæredis institutione dec. 26. num. 1. & 9.

Emphyteusis Ecclesiæ quando dicatur hæreditaria, ibi. 2. & 3. 7. & 8.

Emphyteusis hæreditaria, est renovanda proximioribus quando non adest hæres institutus, ibi. d. n. 9.

Bona Emphyteutica redacta ad instar allodialium, possunt transire in manus mortuas, ibi. num. 13.

Emphyteusis Ecclesiæ potest transire in manus mortuas, accedente consensu ipsius Ecclesiæ, ibi. n. 14.

Hæres ultimi Emphyteutæ si possidet non possessione privandus, ubi casus devolutionis non est clarus, dec. 34. n. 3.

Decisionum.

Solitus renovandi Emphyteusim probatur enuntiativis Dominis directi emissis in Instrumentis Investiturarum, ibi. n. 6.

Solitus renovandi importat necessitatem coactivam, ibid.

Solitus renovandi probatur concordia Antecessori. ibi. num. 7.

Dominus directus renovare adstrictus, proximioribus non instantibus, potest extraneum investire, ibi. n. 9.

Renovatio investituræ non debetur, quando res devolvitur ob commissum Emphyteutæ, ibi. n. 10.

Bona Emphyteutica Status Urbini, renovantur hæredibus ultimi investiti vigore Brevis Urbani VIII. ibi. n. 14.

Monasterium constructum in fundo Emphyteutico non cedit solo dec. 13. n. 3.

Enunciativa.

Enunciativæ Instrumentorum antiquorum probant jus nominandi. dec. 9. n. 2.

Enunciativæ junctæ cum facto positivo probant. dec. 35. n. 10.

Enunciativis Ordinariorum emissis in Visitatione multum defertur, ibi. n. 11.

Enunciativæ, & Confessiones Episcopi, ut præjudicent Successoribus, debent esse certæ, nec aliud referibiles de. 43. n. 16.

Episcopus.

Episcopus duarum Cathedralium æquè principaliter unitarum, unum tantum Vicarium Generalem tenetur habere dec. 1. n. 2. & dec. 3. n. 1.

Imò nullum cogitur retinere, ibid. n. 2.

Potest Clericos reos unius Diœcesis transmitti ad carceres alterius Diœcesis, in qua residet, ibid. dec. 1. n. 4. dec. 3. n. 3.

Tenetur pœnas, & multas delinquentium applicare locis piis Diœcesis delicti dec. 2. n. 3. & dec. 3. n. 7.

Potest in quacunque parte Diœcesis sibi bene visa Tribunal erigere dec. 3. n. 3.

Potest exercere Pontificalia suo arbitrio prius in una, quàm in altera dec. 3. n. 4. & dec. 4. n. 5.

Non tenetur distinctos Examinatores Synodales pro unaquaque deputare, nisi deputari consueverint d. dec. 3. n. 5. & d. dec. 4. num. 6.

Debet pro unaquaque deputare Canonicum Pœnitentiarium. d. dec. 3. n. 5.

Tenetur deputare Vicarium Generalem in Diœcesi, in qua non residet, quando à suo Tribunali valdè distat adnot. ad de. 4. n. 1.

Episcopus si est Fundator Beneficii, non potest sibi, & suis jus patronatus reservare,

& auctorizare. dec. 22. n. 9.

Episcopus visitat Cathedralium non obstantibus privilegiis, & consuetudine immemorabili. dec. 23. n. 2.

Episcopi negligentia, non præjudicat Ecclesiæ, neque Successori d. dec. 23. n. 2.

Episcopo ex sola juris assistentia conceditur manutentio pro exercitio jurisdictionis, ibi. num. 4.

Episcopus dicitur contrahere spirituale conjugium cum Ecclesia Cathedrali, dec. 25. n. 6. & 7.

Episcopus tanquam exequutor piarum dispositionum exequitur legata Missarum relicta Fratribus Minoribus S. Francisci incapacibus. dec. 33. n. 6.

Episcopus est caput Capituli. dec. 37. n. 5.

Episcopus non potest statuere contra jus, neque contra laudabiles Constitutiones sue Ecclesiæ. dec. 37. num. 9.

Episcopus in Regulares exercentes curam animarum utitur jurisdictione ordinaria dec. 40. n. 20. 21. & 22.

Episcopus in sua Diœcesi habet mixtum, & merum imperium in suos subditos. dec. 43. num. 1.

Et procedit contra Capitulares in causis criminalibus sine Adjunctis, quando Capitulum non est exemptum, ibi. n. 2.

Et ex longa observantia, potest præscribere jurisdictionem privativam contra privilegium exemptionis, ibi. n. 20.

Episcopus tenetur ostendere Capitulo Bullas suæ provisionis dec. 46. n. 13.

Error.

Error debet probari per claras probationes dec. 34. num. 8.

Error frustra allegatur, quando datur possibilitas causæ in contrarium dec. 35. n. 21.

Examinatores Synodales.

Electio Examinatorum Synodaliū facta in Synodo sub nomine officii, vel Dignitatis est nulla. dec. 29. n. 2.

Quid si eligantur cum aliqua circumstantia, quæ illos reddat certos. ibid. n. 3.

Exemptio.

Exemptio restricta ad Ecclesiam, & Clericos, non compræhendit populum. dec. 20. num. 28.

Ecclesia dependens ab alia Ecclesia exempta, non efficitur exempta, quia exempto capite, non præsumuntur exempta membra, ibi. num. 35.

Vide in verbo *Ecclesia*, & in verbo *Jurisdictio*.

Exemptio à jurisdictione Episcopi est plenè pro-

probanda . dec. 43. n. 3.
Est odiosa , & facile contrariis probationibus eliditur . ibi. n. 18.

Exequutor .

Exequutor litterarum Apostolicarum , non potest immutare formam sibi præscriptam , & certis modis limitatam , non obstante consensu obtinentis . dec. 5. n. 15. & 16.

Exequutores Testamentarii , non tenentur propriis sumptibus litem sustinere , sed hæreditatis . dec. 11. n. 1.

Expensæ .

Expensæ pro oneribus , & servitio Ecclesiæ Parochialis taxantur in scutis 30. dec. 30. num. 9.

F

Fundator .

Fundator Collegii in limine foundationis potest apponere condiciones juri communi contrarias dec. 38. n. 2.
Vide in verbo *Beneficium* .

G

Gratia .

Gratia concessa super inposito insubstante , corrui ex defectu intentionis , dec. 43. n. 23.

I

Identitas .

Identitas personæ , quæ retinet pluracognomina , probatur per specificationem unius cognominis , donec probetur pluralitas personarum . dec. 48. n. 6.

Ignorantia .

Ignorantia excusat à contemptu , & à pœna , dummodo non sit crassa , & supina . dec. 41. num. 3.

Indultum .

Indultum conferendi Cardinalis Titularis non comprehendit Beneficia litigiosa , neque Beneficia Jurispatronatus . dec. 7. n. 12.
Indulto Cardinalis Titularis non obstante Papa , Indultarium præveniendi , potest Beneficium conferre . ibi. n. 14.

Judex .

Judex Ecclesiasticus habitualiter est competens inter laicos litigantes , quorum causas potest judicare mediante partium prorogatione , vel consuetudine . dec. 25. n. 7.

Judex ordinarius dici nequit , qui habet jurisdictionem limitatam ad certas causas , & actus particulares . dec. 22. n. 8.

Jurisdictio .

Jurisdictio plenariè concessa in limine foundationis , Rectori Collegii , censetur data privativè . dec. 38. n. 2.

Abbas Farfensis habet jurisdictionem quasi Episcopalem . dec. 40. n. 1.

Verbum *Superioritas* comprehendit jurisdictionem , ibi. n. 11.

Una persona , quæ duplicem personam gerit , potest diverso jure esse exempta , & subjecta d. dec. 40. n. 18.

Episcopus in Regularibus exercentes curam animarum utitur jurisdictione ordinaria , ibi. n. 20. 21. & 22.

Jurisdictio Abbatis Commendatarii in Ecclesia Sæcularizzata est eadem quæ erat , quando fuit Regularis , ibi. n. 29.

Episcopus dicitur uti jurisdictione delegata , quando Papa committit cum clausula - *Potestate Apostolica , auctoritate nostra , aut tanquam Delegatus* , ibi. d. num. 21.

Jurisdictio in delictis levibus , & ad simplicem correctionem , potest competere etiam capitulo . dec. 43. n. 7.

Juspatronatus .

Juspatronatus probant inscriptiones antiquæ in Lapide insculptæ . dec. 7. n. 5.

Item insignia familiæ pariter insculpta in pariete , & pavimento , ibi. n. 6.

Item Inscriptiones in libris Ecclesiæ , ibi. n. 7.

Item præsentationes continuatæ , & effectum sortitæ , ibi. n. 8. & dec. 9. n. 5. & dec. 51. n. 1.

Item enunciatiuæ antiquæ Ordinariorum , ibi. n. 9. & 10.

Item legata relicta Cappellæ uti de jure patronatus , ibi. n. 11.

Juspatronatus in dubio præsumitur erectum cum qualitate hæreditaria . dec. 10. n. 3.

Juspatronatus in Domino Castri præsumitur usurpatum . ibid. n. 6.

Juspatronatus non cadit sub reservatione regulæ 8. etiam si sit mixtum . dec. 35. n. 20.

Jus commune .

Nuncius Apostolicus , nec Legatus de Latere rescribit contra jus . dec. 37. n. 10.

L

Laudemium .

Laudemium non augetur si in re Emphyteutica fiant melioramenta . dec. 12. num. 3.

Laudemii solutio est facienda juxta loci consuetudinem , ibi. n. 6.

Laudemium debetur ex alienatione facta cum

Decisionum.

cum pacto redimendi. dec. 21. n. 4.
Laudemium solvitur ab Emptore, ibi. n. 5.
Pro laudemio datur actio personalis in re-
scripta, ibi. n. 6.
Emptor rei Emphyteutica, qui se obliga-
vit servare omnia contenta in Instru-
mento sub obligatione Camerali, potest pro
laudemio conveniri via executiva, ibi. n. 7.
Dominus directus non cogitur alienationi
consensum dare absque solutione laudem-
mii. d. dec. 21. n. 3.

Legatum.

Legatum relictum Confraternitati dicitur
pium, praesertim quando habet Ecclesiam
annexam, dec. 6. n. 5.
Legatum relictum causa studii dicitur pium,
ibi.
Legata relicta Fratribus Minoribus Sancti
Francisci, an & quae sint valida, & ab
eis recipi, & ab haerede solvi debeant dec.
32. & dec. 33. per tot.
Legatum Synodum pro infirmaria eisdem
Fratribus relictum non debetur. dec. 33. n. 1.
Legatum Missarum dicitur perpetuum et-
iam si haeres reperiat gravatus cum di-
ctione *meus, ipse, infra scriptus* in add. post
dec. n. 2. 527
Legatum relictum Civibus intelligitur de
Civibus Patriae Testatoris. dec. 49. n. 2.
Legatum relictum habitantibus in Civitate
consentur exclusi Districtuales, ibi. n. 3.
Legatarius, qui neglexit jus suum, non pra-
judicat futuris venientibus ex persona
propria, ibi. n. 9.
Legatum relictum Puellis Senensibus, an
includat Provinciales, ibi. n. 5. & 6.

Laeso.

Laeso est fundamentum restitutionis in in-
tegrum. dec. 20. n. 1. & dec. 22. n. 1.

Lex.

Lex praescripta in limine foundationis Col-
legii cum approbatione Papae est observan-
da tanquam Lex Papalis. dec. 38. n. 1.
Interpretatio legis ea capienda est per
quam repellitur. dec. 40. n. 24.
Legis interpretatio, quae habet contra se
juris assistentiam reiicitur. dec. 43. n. 12.

M

Manutentio.

Manutentio datur gratiose subrogato
in juribus colligantis docto de re-
quisitis. dec. 10. n. 1.
Manutentio conceditur possidenti legiti-
mo, titulo, ibi. n. 7.
Manutentio conceditur Episcopo in exer-

citio jurisdictionis ex sola juris assistentia.
dec. 23. n. 4.

Manutentio datur ei qui docet de anteriori
possessione. dec. 34. n. 1.

Exceptiones, quae respiciunt petitorium,
manutentione non retardant, ibi. n. 13.

Qui habet possessionem titulatam facilius
obtinere manutentionem. dec. 46. n. 11.
12. & 16.

Manutentio non datur, quando constat de
malo jure possidentis. ibi.

Melioramenta.

Melioramenta facta in re Sacra, & Reli-
giosa non cedunt solo. dec. 13. n. 9.

Melioramenta non augent laudemium. dec.
13. n. 3.

Monasterium constructum auctoritate Or-
dinaria in fundo Emphyteutico non ce-
dit solo. ibi.

N

Nominatio, Praesentatio.

Nominatio, & Praesentationes in
antiquis praesumuntur effectuae,
dummodo non constat de contrario. dec.
9. n. 3.

Praesentatio facta per errorem contra le-
gem foundationis non praesudicat dec. 10.
n. 7.

Extinctio Dignitatis Abbatialis, non extin-
git jus nominandi ad Beneficium cui erat
annexa. dec. 9. n. 7.

In votorum paritate gratificandus est no-
minatus, qui majoribus qualitatibus est
insignitus dec. 39. n. 9.

Praesentatus a medietate Patronorum, est
instituendus si pro alia medietate obtinuit
derogationem. ibi.

Patronus probabiliter ignorans qualitates
foundationis, non cadit a jure suo si pra-
esentat non idoneum. dec. 41. n. 2.

Et potest a prima praesentatione recedere,
& alium idoneum praesentare. ibi. n. 5. & 6.

Notarius.

Notario attestanti de actis gestis absque ex-
pressionem certae causae particularis, non
creditur, nisi acta exhibeatur dec. 35. n. 16.

Ad excludendam falsitatem Notarii additio
matricis, quae non est in exemplari, cen-
setur apposita per errorem. dec. 39. n. 10.

O

Obligatio.

Obligatio Cameralis adimplendi om-
nia contenta in Instrumento com-
prehendit omnia, quae veniunt ex na-
tura

Index Materiarum.

tura contractus . dec. 21. n. 7.
Observantia.
 Observantia æquivoca non relevat. dec. 23. n. 1.
 Observantia destruitur ex actibus contrariis. ibi.
 Observantia longi temporis declarat naturam Emphyteusis . dec. 26. n. 4.
 Observantia comprobat exercitium jurisdictionis privativæ . dec. 38. n. 6.
 Et explicat naturam concessionis jurisdictionis in exemptos , dec. 40. nu. 30.
 Observantia debet esse circa tempus dispositionis ibi. n. 31. & dec. 49. n. 9.
 Observantiam non inducunt actus gesti sub falso supposito ibi. n. 32.
 In concursu actuum jurisdictionalium ad probandum observantiam , prævalent hi qui fuerunt gesti ab habente juris assistentiam . ibi. n. 33.
 Observantia præsumitur quod sit uniformis voluntati Testatoris . dec. 41. n. 4.
 Interpretatio legis seu Statuti , quæ oritur ex observantia , prævalet interpretationi juris dec. 46. n. 15.
 Observantia , quæ adversatur voluntati Testatoris non attenditur . dec. 49. n. 9.
 Observantia eliditur per unicum actum contrarium . ibi.

P

Papa.

Papa non censetur derogare consuetudini immemorabili , neque juri quæsito per aliam in præcedentem Constitutionem . dec. 12. n. 13.
 Papæ declarationi in dubio juris standum est . dec. 18. n. 1.
 Papæ scientia ubi requiritur certa , non sufficit probabilis & æquivoca . dec. 24. n. 5.
 Papa ubi manus apposuit , non potest inferior se ingerere . dec. 44. n. 11.

Præcedentia.

Præcedentia competit PP. Reformatis S. Francisci supra PP. Ord. S. Augustini . dec. 16. 17. 18. 19. & 20. per tot.
 Antiquioritas unius Conventus influit , & communicat præcedentiam omnibus aliis ejusdem Ordinis , Dist. dec. 16. n. 4. & dist. dec. 17. n. 7.

Præscriptio.

Præscriptio non datur in actibus facultativis dec. 4. n. 3.

Privilegium, Privilegiatus.

Privilegium exemptionis extinguitur per mutationem status Ecclesiæ . dec. 24. n. 3. & c.

Privilegium corrumpit ex defectu intentionis Papæ . ibi.
 Privilegium non dicitur obtentum titulo oneroso per solutionem factam componendæ . ibi. n. 6.
 Privilegium obtentum etiam titulo oneroso , resolvitur si contingat extingui ex dispositione legis generalis . ibi.
 Privilegium concessum Regularibus , evanescit illis sublatis , ibi. n. 9. & dec. 25. n. 9.
 Privilegium exemptionis concessum Regularibus censetur elargitum à Papa ratione vitæ Religiosæ ; ceteræ autem causæ dicuntur occasionales . ibi. n. 13.
 Privilegium præmium indicat causam finalem concessionis . ibid. n. 10.
 Laicus privilegiatus , qui gaudet privilegio fori Ecclesiastici , non gaudet quoad pertinentia ad officia Communitatis in addit. post dec. n. 7. & 10. 528.
 Item si renuat acceptare officia publica , subicitur multæ Judicis laici , dummodo juri , quod habet ad locum , non renunciet . ibi. n. 8. & 9.
 In Generali derogatione privilegiorum , non venit privilegium , quod est insertum in corpore juris . dec. 40. n. 6.

Procurator.

Procurator sine speciali mandato , non potest confessionem aliquam emittere principali præjudicalem . dec. 46. n. 8.

Professio.

Professio emissa ante legitimam ætatem præscriptam à Concilio , est irrita , & nulla dec. 14. n. 1.
 Monachus gestans per annum habitum indistinctum Religionis , & exercens actus spectantes ad professos , censetur tacite professionem nullam ratificare . ibi. n. 2.
 Monachus si ex justa , & probabili causa ignoravit nullitatem suæ professionis expressæ , perseverando in Religione , non dicitur illam tacite ratificare , ibi. à n. 4. ad n. 4. ad n. 11.
 Professio tacita nunquam potest induci quoties constat de animi aversione à Religione . ibi. n. 12.
 Animi aversio à Religione probatur in eo , qui noluit Ordines suscipere . ibi.

Q

Quarta Funeralis.

Quarta funeralis debetur Parocho non solum de his , quæ cum funere deferuntur , sed de aliis , quæ intuitu sepulture tradita fuerunt Ecclesiæ tumulanti

Decisionum.

lanti in addit. post dec. n. 4. § 26.

Quindenium.

Quindenium debetur Domino directo, quando Emphyteusis transivit in manus mortuas, dec. 13. n. 1.
Quindenium debetur juxta antiquum rei valorem, nulla habita ratione meliorum. ibi.
Quindenium nihil est aliud, quam ipsum laudemium determinato tempore solvendum. ibi. n. 2.
Utilius est habere pro emphyteusi quindenium quam laudemium. ibi. n. 8.

R

Regularis.

Regulari agenti pro nullitate sue professionis, confito de bono jure, debentur sumptus litis. dec. 15. n. 1.
Regularis pro nullitate sue professionis, tenetur agere coram Superiore Monasterii, & Ordinario loci conjunctim etiam in casu, quo Religiose opponat, ibi in adnot. n. 2.
Regulari volenti agere causam propriam, debentur expensae a Religione, dummodo maneat in Claustris, & non habeat aliunde ibi. n. 3.
Regulares Reformati Ord. S. Francisci, praecedunt in processibus PP. Augustinianis, dec. 16. per. tot.
Regulares quicumque sint, sine indulto Apostolico praefici non possunt gubernio Ecclesiarum Parochialium, dec. 27. n. 2. & dec. 28. n. 1.
Regulares Ordin. Min. S. Francisci non possunt retinere annuos redditus, neque legata perpetua cum onere Missarum. dec. 32. n. 3. & dec. 33. n. 4.
Neque pro illis agere per se ipsos, neque per Syndicum, ibi. d. dec. 33. n. 5.
Regulares omnes fuerunt olim Episcopis subiecti, fuerunt exempti tempore D. Greg. dcc. 40. n. 3. 4. & 5.
Superiores Regularium, habent jurisdictionem correctionalem in Religiosos, quamvis jurisdictioni Episcoporum subdantur, ibi. n. 10.
Regulares an, & quando praefici possint Ecclesiis Parochialibus ad exercendam curam Animarum, ibi. n. 14. 15. & 16.
Regulares in iis quae concernunt curam Animarum subjiuntur jurisdictioni Ordinariorum, ibi. n. 17. & 19.
Regulares, qui non exercent Curam Animarum sed delinquunt in ministrandis

Sacramentis subfunt jurisdictioni delegatae Episcopi, ibi. n. 22.

Regula juris.

Fictio in casu ficto, operatur quantum veritas in casu vero Rot. dec. 13. n. 4.
Fictio legis non admittitur ultra casus expressos, ibi. n. 6.
Ubi militat eadem ratio, militare debet eadem juris dispositio, ibi. n. 5.
Nemo debet cum aliena jactura locupletari, ibi. n. 7.
Idem est non esse, & non apparere dec. 24. n. 7.
De minimis non est curandum d. 35. n. 16.
Inclusio unius, non est exclusio alterius dec. 37. n. 2.
Subrogatum acquirat naturam illius in cuius locum subrogatur. dec. 40. n. 2.
Exceptio est de comprehensis in regula, & intelligitur retentis terminis regulae. dec. 40. n. 11.
Exceptio est de regula, & limitat regulam, ibi. n. 24.
Regula, quod de connexis idem est iudicium, non procedit in privilegiis praefertim exemptionis, ibi. n. 35.
Referens est in relato cum omnibus suis qualitatibus dec. 43. n. 13.
Successor non subit poenam pro culpa Antecessoris dec. 44. n. 2.
Facultas data ad unam rem certam, non trahitur ad diversa, ibi. n. 6.
Malafides resilit principio praescriptionis, ibi. n. 7.
A diversis non fit illatio dec. 46. n. 10.
Resignatio, resignatarius.
Resignatarius subrogatus a Papa in iuribus Resignantis, non tenetur docere de publicatione resignationis d. 7. n. 15.
Resignationis publicatio facta in termino prorogato, censetur facta a principio, ibi. n. 16.
Rota.
Rota suscipit reverenter Decreta Sac. Congr. dec. 12. n. 6. & dec. 27. n. 3.

S

Sententia.

Sententia a qua non fuit reclamatum, facit statum quo ad omnes donec sublata non remaneat, dec. 20. n. 10.

Sponsalia.

Sponsalia ex quibus dicantur probata, vel excussa. dec. 31.
Sponsalia legitime contracta, dissolvuntur ortis dissidiis, & contumeliis inter Sponsos, ibi. n. 5.

Sta

Statutum.

Statutum, seu consuetudo Ecclesiae, quo seu qua disponitur, quod Præbendati in ingressu solvant certam summam pro cultu Ecclesiae, non sustinetur, nisi urgeat præcisa necessitas dec. 37. n. 7.
 Statutum sive Constitutio, recipit interpretationem passivam à jure communi, & observantia, dec. 46. n. 15.
 Statutum legitima auctoritate conditum, potest unum gravare, & alium eximere. dec. 51. n. 4.
 Statutum redolens pietatem, & diù observatum, non debet infringi, ibi. n. 5.
Subscriptio.
 Subscribens simpliciter scripturam, censetur approbare omnia in ea contenta dec. 6. n. 2.

T

Testator, Testatoris Voluntas.

Testatoris voluntas declarata ab eo cui fuit fiducialiter communicata, non dicitur captatoria, quia non est commissiva substantia dispositionis dec. 6. nu. 3. & 4.
 Testatoris voluntas commissiva in voluntatem tertii, est valida in relictis ad pias causas, ibi.
 Testatoris voluntas est pro lege servanda dec. 44. n. 1.
 In re accidentali, quæ non tangit substantiam, potest auctoritate Episcopi alterari, ibi. n. 4.
 Solum Papa commutat voluntatem Testatorum, ibi. n. 8.
 Episcopus voluntatem Testatoris commutat, ubi adest impossibilitas facti, ibi. n. 9. & 10.
Testis.
 Testes debent reddere rationem scientiæ, quando qualitas super qua deponunt aliter sciri non potest dec. 12. n. 10.
 Testes qui corroborantur scripturis magis probant, quam ceteri, ibi. n. 12.
 Testes de Universitate in casu Decimarum reputantur idonei dec. 36. n. 3.
 Testium depositiones interesse habentium nihil probant dec. 37. n. 4.
 Testes non admittuntur ubi probatio haberi potest per scripturas, ibi. & dec. 43. n. 15.
 Testes ne redarguantur de falso omnis fa-

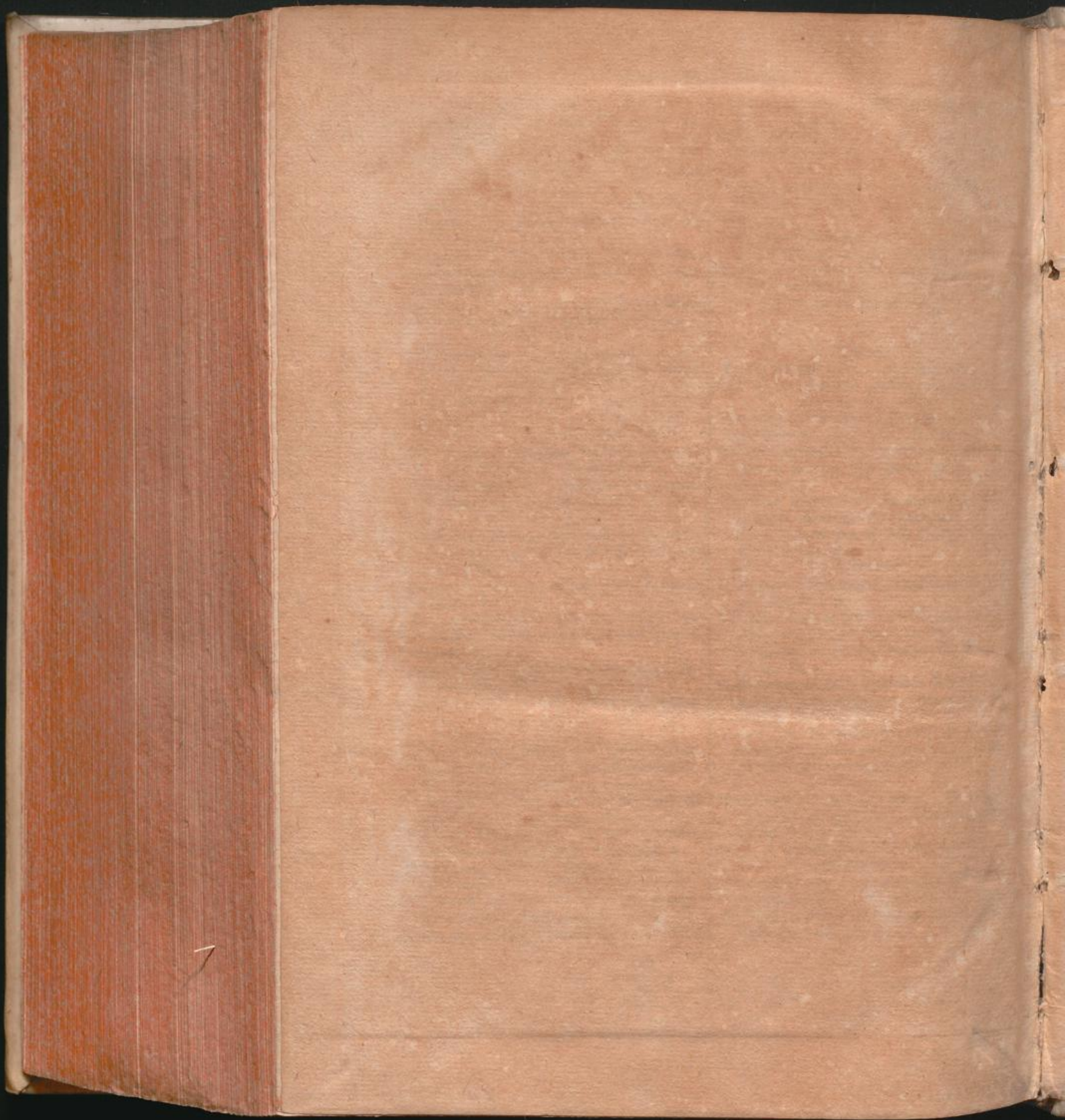
vorabilis sumenda est interpretatio d. dec. 43. d. n. 15.
 Testes de Collegio, Universitate, Monasterio &c. An, & quando sint admittendi, dec. 46. n. 2. 3. & 4.
 Testes examinati ad perpetuam pendente lite nihil probant, ibi. n. 5.
 Testibus in concursu, magis deferendum est habentibus fomentum à consuetudine, & Constitutione Synodali, ibi. n. 7.
 Testes non probant immemorabilem, nisi deponant cum requisitis gloss. in cap. 1. de præscr. in 6. dec. 46. n. 3.

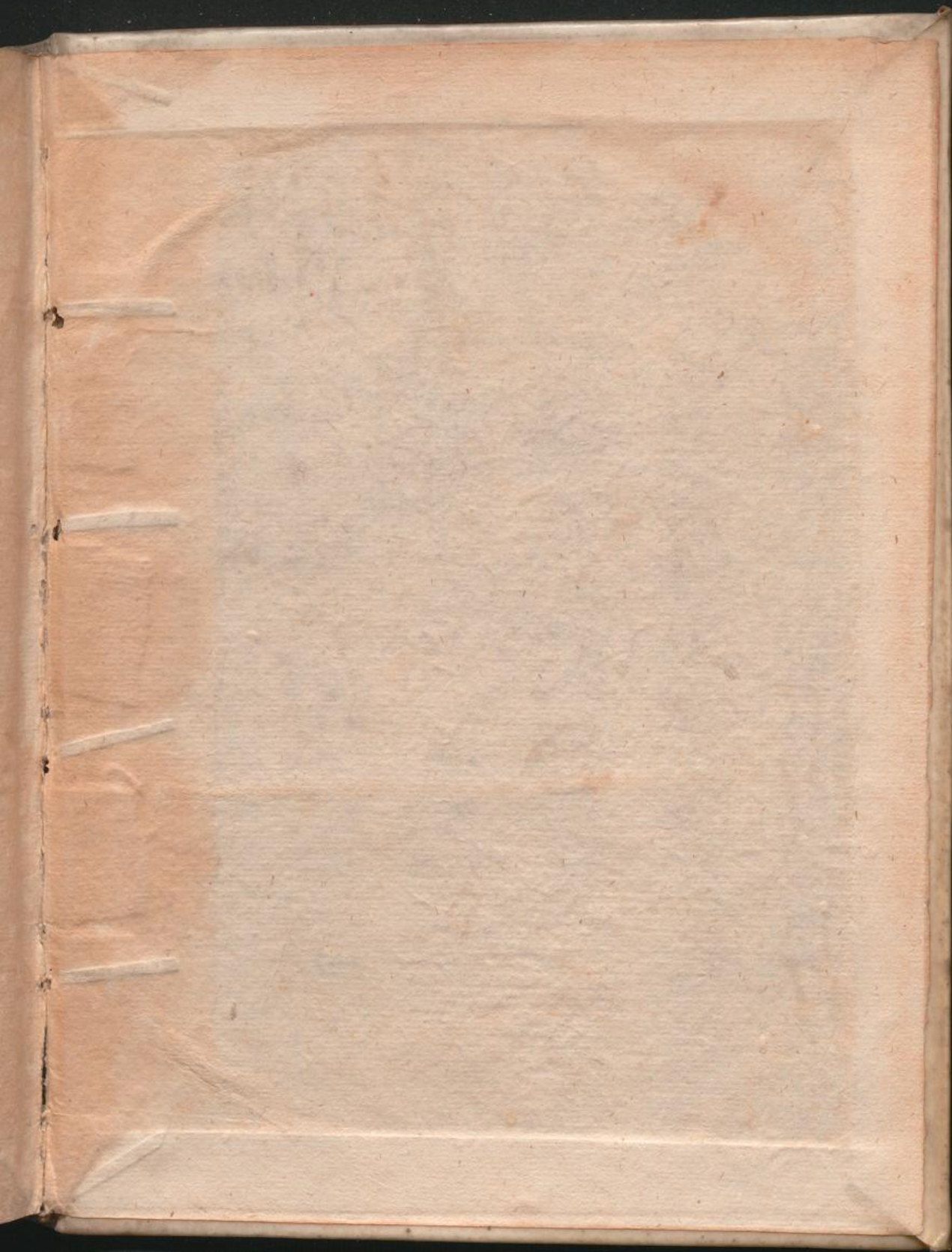
V

Verbum.

Verba possit, & valeat, An, & quando necessitatem inducant dec. 34. n. 15.
Vicarius Generalis.
 Vicarium Generalem Episcopus non cogitur habere. dec. 2. n. 2. & dec. 3. n. 2.
 Vicarii Generalis deputatio est actus facultativus in qua non datur præscriptio dec. 4. n. 3.
 Vicarium Generalem tenetur deputare Episcopus duarum Cathedralium unitarum, quando una ab alia valdè distat d. dec. 4. adnot. n. 1.
Visitatio.
 Visitatio nullo temporis decursu præscribitur. dec. 23. n. 3.
 Visitari potest ab Episcopo Ecclesia Cathedralis non obstantibus privilegiis, aut consuetudine immemorabili, ibi, & dec. 24. n. 1. & 4.
 Ordinarius visitat Ecclesias Regularium Curatas in is, quæ concernunt curam animarum. dec. 40. n. 12.
 Visitationes in concernentibus curam animarum fieri possunt cumulativè ab Episcopo, & Prælato loci exempti, ibi. n. 33.
Unio.
 Unio facta de omnibus bonis, & juribus universis comprehendit jus nominandi. dec. 9. n. 1. & 8.
 Unio ex quibus probetur, dec. 12. n. 4.
Universitas.
 Universitati non præjudicant actus particularium Civium dec. 36. n. 4.
 Universitas debet explere omnes actus collegiativè, dec. 39. n. 5.

l.
a-
n-
e
n
i-
7.
ii
l.
n-
5.
zi-
2.
al-
io
E-
ra-
d.
bi-
ne-
ut
ec.
um
ni-
ni-
co-
us
i.
ti-
ol-

MONACELLII

Terminatum

Excerptum

part. 1. et 2.

M

Th

4790